Sven Wimnell 20 mars 2018 de 3 av 3: Samhällsplaneringens problem. Sveriges regering och artiklar om de politiska partierna och deras problem.

http://wimnell.com/omr40zn.pdf

Sven Wimnell 20 mars 2018 de 3 av 3: Samhällsplaneringens problem. Sveriges regering och artiklar om de politiska partierna och deras problem.
http://wimnell.com/omr40zn.pdf

Innehåll:

Sida

13 **Innehåll i kapitlen 1-9.**

5 **Innehåll i Sven Wimnell 20 mars 2018 del 1 av 3: Samhällsplaneringens problem. Områden 1-5 samt 1-9 med myndigheter och professorer, yrken och utbildningar m m.**
http://wimnell.com/omr40zl.pdf

10 **Innehåll i Sven Wimnell 20 mars 2018 del 2 av 3: FN, EU, artiklar om utrikes förhållanden samt Sveriges riksdag och Sveriges kommuner, landsting och länsstyrelser.**
http://wimnell.com/omr40zm.pdf

11 **Kapitel 10: Sveriges Regering**

12 Så styrs Sverige
14 Sveriges regering
17 Statsråden och departementen
23 Regeringens politik
81 Länsstyrelsernas webbplats
104 Förteckningar över ministrarnas verksamheter

306 **Kapitel 11: Skatterna**

307 Inkomstskatterna
310 Konsumentverkets beräkningar 2017
316 Årskostnader år 2017, förvärvs- arbetande icke-pensionärer.
324 Underskott och överskott i hushållsbudgetarna
333 Förslag om förbättringar för de lägsta inkomsterna

335 **Kapitel 12: Regeringen styr Sverige, men inte allt direkt.**

339 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.
344 Systemet för mänskliga verksamheter.
357 Politikområden för politiken
359 Regeringens verksamheter

379 Sammanfattningsvis. Sverige bör ha en minister för hushållen och hushållsverksamheterna, som redovisar hur det var, är, kan bli och bör bli, och som ser till att de blir bra.
380 Hushållsministern.

402 Regeringen bör ha en regionplanering för jämlikhet som visar alla förhållanden och skillnader i landets olika delar: hur var det, är det, kan det bli och hur bör det bli?

412 Sverige bör sträva till ett hållbart Sverige och en hållbar värd med hänsyn till mänskliga rättigheter, sekulär demokrati och jämlikhet.

413 **Kapitel 13: Något om de politiska partierna och deras problem.**

Innehåll i kapitlen 1-9.

Innehållsförteckningar till kapitlen 1-9 i del 1 och 2 finns i kopia med början efter de nu inledande kommentarerna.

Kapitel 1: Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter. Systemet för mänskliga verksamheter.

Mäniskornas levnadsvillkor beror av individernas materiella och psykiska förhållanden och av de fysiska och sociala miljöer de vistas i.

Utvecklingen i världen beror av människornas verksamheter som har ordnats in i ett system för 129 mänskliga verksamheter i 9 huvudområden.

Individerna behöver kunskaper om alla verksamhetsområden för att klara vardagslivet och behöver inkomster från yrken som de trivs med och som är till nytta för samhällena.

De behöver också kunskaper om alla verksamhetsområden och samspelet mellan dem för att i demokratiska processer kunna påverka utvecklingen mot framtiden på lämpligt sätt.

Systemet för mänskliga verksamheter beskrivs kort med hjälp av Systemet Libris för svenska bibliotek.

Kapitel 2: Något om världshistoria och Sveriges historia.

I korthet beskrivs historien som en förutsättning för det följande.

Kapitel 3: Något om områdena 1-5.

SW 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter.
101 Arkiv och 102 bibliotek. Om det vetande som finns.
103. Encyklopedier och övergripande värderingar
104. Övergripande filosofiska versamheter om samband
105. Övergripande om forskning. Om det mer vetande man vill ha
106-107. Övergripande om ekonomiska och kulturella verksamheter
108. Samhällskunskap
109. Filsofins historia. Idé- och lärdomshistoria

11-19. Individernas inre verkligheter

2. Religiösa verksamheter.

3 Politiska verksamheter
31-34. Politiska vetenskaper
35. De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter
36-39. Politiska partier och organisationer. Politiskt verksamma. SOU

4. Sambandsforskningsverksamheter

5. Matematik och naturvetenskap.

Detta är verksamhetsområden som de demokratiska församlingarna, politiska partier, andra politiska aktörer och regeringen i stor utsträckning försummar.

Man bör isynnerhet observera området 11-19 Individernas inre verkligheter, som har avgörande betydelse för hur de röstar fram personer till förtroendeposter i de demokratiska föramlingarna, till personer i regeringar och i myndigheter och organisationer o d som medverkar till styrningen av världen

Världens utveckling beror av de inre verkligheterna hos världens nu cirka 7 miljarder personer. Och Sveriges utveckling beror av utvecklingen i världen och av svenskarnas utveckling av världen och Sverige.

I Sverige bör politiken gå ut på att förbättra de inre varkligheterna och de demokratiska processerna samtidigt som man utvecklar de ekonomiska och kulturella varksamhetarna i verksamhetsområdena 6-9.

De inre verkligheterna styr de demokratiska processerna, som styr alla verksamheterna i verksamhetsområdena 1-9 , som avgör individernas levnadsförhållanden, de mänskliga rättigheterna och jämlikheten.

För de mänskliga rättigheterna och levnadsvillkoren i världen har Förenta Nationerna rekommendationer som de flesta av världens länder anslutit sig till. För Sverige gäller svenska lagar och förordningar.

I Sverige har valrörelsen för valen hösten 2018 kommit i gång. Viktigt är verksamheterna 36-39 Politiska partier och organisationer. Politiskt verksamma. SOU.

Viktigt är individerna levnadsförhållanden och då är viktigt hur man behandlar de demokratiska processerna. Det är viktigt att undvika de populistiska/nationalistiska idéerna och viktigt att understödja de globala perspektiven.

Kapitel 4: Statliga myndigheter stiftelser och bolag. Professorer vid universitet och högskolor

I kapitlet har i systemet för mänskliga verksamheter angetts kunskapsområden i bibliotek samt regeringens myndigheter o d enligt senaste tillgängliga statistik samt professorer/professurer vid universitet, högskolor o d. Hänvisningar finns till sammanställningar där yrken, näringsgrenar, utbildningar, forskningar statistik mm förtecknas.

Viktigt är området 90 om tidningar, tidkrifter, journalistik o d som medverkar till utvecklingen av individernas inre verkligheter och utveckligen av de politiska processerna. Men till det medverkar också verksamheter om reklam och underhållning m m som nämns bl a i annonser och s k sociala medier. Individerna inre verligheter utsätts för påverkan i många verksamheter.

Kapitel 5: Kommentarer till del 1
Finns i **http://wimnell.com/omr40zm.pdf**

Del 2:
Sven Wimnell 20 mars 2018 del 2 av 3:
Kapitel 6: Förenta nationerna, FN och Europeiska Unionen, EU
Kapitel 7: Utrikes förhållanden
Kapitel 8: Sveriges Riksdag
Kapitel 9: Kommuner, Landsting och Länsstyrelser
Finns i **http://wimnell.com/omr40zm.pdf**

Del 3:
Sven Wimnell 20 mars 2018 de 3 av 3:
Kapitel 10: Sveriges Regering
Kapitel 11: Skatterna
Kapitel 12: Regeringen styr Sverige, men inte allt direkt.
Kapitel 13: Något om de politiska partierna och deras problem.
Finns i **http://wimnell.com/omr40zn.pdf**

Sven Wimnell 20 mars 2018 del 1 av 3: Samhällsplaneringens problem. Områden 1-5 samt 1-9 med myndigheter och professorer, yrken och utbildningar m m.
http://wimnell.com/omr40zl.pdf

Innehåll:

7 **Kapitel 1: Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter. Systemet för mänskliga verksamheter.**

7 Mänskligheten har förändrats mycket sedan tidernas begynnelse.

8 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter

11 Utvecklingens krafter.

12 Systemet för mänskliga verksamheter

15 Den fundamentala påverkanskedjan

17 Systemet med mänskliga verksamheter, nedbantat till 44 områden. Kan vara lämplig uppställning på biblioteken.

37 Sveriges regeringar under 100 år

39 Makthavare i världen efter andra världskriget.

41 Världskarta med världens befolkning

42 Sven Wimnells hemsida på Internet: Samhällsplaneringens problem.Hur ska man kunna förbättra världen ?

52 **Kapitel 2: Något om världshistoria och Sveriges historia**

53 ÅKE HOLMBERG: Vår världs historia.

61 World Values Survey
62 Kulturkartan 2015

63 Världsarvslistan
63 Världsnaturfonden WWF

64 Utrikespolitiska institutet

65 Gapminder
65 Exempel på statistik: Choose a graph

66 MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER I SVENSK UTRIKESPOLITIK
67 Afrika söder om Sahara
68 Asien och Oceanien
69 Europa och Centralasien
70 Mellanöstern och Nordafrika
71 Nordamerika Latinamerika och Karibien

72 Amnesty. Årsrapport - mänskligarättigheter 2016/2017
74 Amnestys årsrapport 2016: En politik som demoniserar skapar rädsla och splittring

80 Sveriges historia
85 Vänstervåg. Högervåg
89 Sveriges kungalängd
92 Regeringskansliet genom tiderna
106 Palm, August, "Mäster Palm"

107 **Kapitel 3: Något om områdena 1-5**

110 **SW 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter.**

111 **101 Arkiv och 102 bibliotek. Om det vetande som finns.**
111 Kungliga biblioteket - SverigesNationalbibliotek.
117 Klassifikationssystemet för verksamheter och biblioteks-systemen.
118 Om klassifikation
120 LIBRIS/SAB klassifikationssystem
121 Dewey decimalklassifikation

124 **103. Encyklopedier och övergripande värderingar**
123 Encyklopedi
125 FN:s högkommissarie för mänskligarättigheter
126 Europeiska konventionen om de mänskligarättigheterna
127 Medborgerliga fri- och rättigheter

129 **104. Övergripandefilosofiska versamheter om samband**
130 Systemet för mänskliga verksamheter
139 Kommentarer till Samhällsplaneringens problem.
142 Kort om skillnader mellan klassifikationssystemet för mänskliga verksamheter och biblioteksystemen DC, DK och SAB.

148 **105. Övergripande om forskning. Om det mer vetande man vill ha**
148 Samhällsplaneringens problem.
150 Standard för svensk indelning av forskningsämnen 2016
177 Vetenskapsrådet
181 forskning.se
183 Formas
184 Forte
185 Riksbankens Jubileumsfond
186 VINNOVA
186 KK-stiftelsen

187 **106-107. Övergripande om ekonomiska och kulturella verksamheter**
187 Yrkesverksamheter enligt SSYK 2012. Näringsliv enligt SNI 2007. Utbildning enligt SUN 2000, SCBs statistik om allt.

189 Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 Reviderad 2016
194 Gymnasiet

208 **108. Samhällskunskap**
208 Klassifikationssystemet för verksamheter. Med några förtydligande kommentarer
214 Mer om verksamheter
216 Sociologi
222 Framtidsplaneringar
223 Schema över påverkans- och förändringsproblem
224 Förteckning över verksamheter

225 **109. Filsofins historia. Idé- och lärdomshistoria**
226 Filosofi
234 Filosofins historia. Bertrand Russel om västerlandets visdom.
235 De stora filosoferna
236 Ludwig Wittgenstein
238 Idé- och lärdomshistoria
241 I skuggan av framtiden. Modernitetens idéhistoria.

262 **11-19. Individernas inre verkligheter**

262 **SW 11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter**
263 Schema om inre och yttre verkligheter och verksamheter
264 Hjärnan
285 människosyn
287 tro och vetande
288 erfarenhet
289 minne
294 bildning
297 realism
300 idealism
302 förnuft
303 intuition
304 attityd
306 inlärning
307 intellektualism
310 antiintellektualism
313 vanföreställning
314 dagdröm
315 hallucination
317 fördom
318 opinion
320 norm
321 institution

323 **SW 12 Individens visioner, framtidsvisioner o d**.
324 förändring.
354 framstegstanken
327 tradition
328 framtidsforskning
330 Framtidskonventet
332 växthuseffekten

338 **SW 13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.**
339 värdering
340 emotion
341 empati
343 sympati
344 kärlek
352 erotik
353 estetik
358 stress
360 depression

362 **SW 14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d**.
363 nätverk
364 världsbild
366 världsåskådning
367 livsåskådning
368 ideologi
370 religion
372 buddhistisk filosofi
374 indisk filosofi
375 islam
382 konservatism
385 liberalism
389 socialism
392 kapitalism
395 globalisering
397 nationalism
399 populism
400 rasism
403 främlingsfientlighet
404 hedersvåld
406 islamisk kvinnosyn.
407 etnicitet
408 integration
409 levnadsnivå
410 livskvalitet
411 politik

413 **SW 15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.**
414 biologisk psykologi
417 personlighetsutveckling
418 personlighetspsykolog
420 perceptionsstörning
421 ADHD
422 psykisk störning
424 psykossjukdom
425 psykiatri
429 socialpsykologi

430 **SW 16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.**
431 logik

437 **SW 17 Individens moral och uppfattningar om moral.**
438 etik
443 moral
444 kardinaldygder
445 dödssynd
446 rättvisa
447 brottslighet
448 polisen
454 Tidningsutgivarna
455 dagstidning

460 **SW 18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.**

461 Informationsstress vår nya folksjukdom.
462 Opinionsundersökningar.SOM-institutet

464 **2. Religiösa verksamheter.**

465 **31-34. Politiska vetenskaper**

466 **35. De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter**
467 SW . 351 Sveriges riksdag

468 SW . 352 Kommun- och landstingsfullmäktige

469 Sven Wimnell 9+16+26 maj 2016: Sveriges 6 regioner. Länsstyrelser, landsting och kommuner. Invånare 2005 och 2013. Antalet bostäder 2010. Länkar till deras hemsidor på internet 6 maj 2016 med uppgifter om allt de vill visa upp. http://wimnell.com/omr36-39zzzq.pdf

470 SW . 353 Sveriges regering
471 Politikområden för politiken 28 juli 2017
473 Politiska och opolitiska planeringar

474 SW . 354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d).

475 **36-39. Politiska partier och organisationer. Politiskt verksamma personer. SOU.**
475 Politiska partier i Sverige
475 Statens Offentliga Utredningar, SOU
475 Sven Wimnell 27 februari 2010 + 3 april 2014: Fackföreningar och arbetsgivareföreningar 2014. Statistik om arbete och näringar. Arbetsförmedlingens hemsida. http://wimnell.com/omr658f.pdf

476 **4. Sambandsforskningsverksamheter**

477 **5. Matematik och naturvetenskap.**

478 **Kapitel 4: Statliga myndigheter stiftelser och bolag. Professorer vid universitet och högskolor**

479 Kompletteringar med yrken, näringsliv, utbildning m m

480 **SW 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter.**

515 **SW 2 Religiösa verksamheter o d.**

521 **SW 3 Politikvetenskaper och politiska verksamheter.**

535 **SW 4 Sambandsforskningsverksamheter.**

536 **SW 5 Naturforsknings - och matematikverksamheter.**

549 **SW 6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.**
550 SW 60 Allmänt om teknologiska o ekonomiska verksamheter.
551 SW 61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverks.
570 SW 62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)
586 SW 63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske o
595 SW 64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.

605 SW 65 Administration, distribution
606 SW . 651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning.
607 SW . 6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.
608 SW . 6525-6529 Militära verksamheter o d
614 SW . 653 Handelsverksamheter.
623 SW . 654 Telekommunikationsverksamheter
624 SW . 655 Förlagsverksamheter o d.
625 SW . 656 Transportverksamheter, resbyrå,lagring o d.
628 SW . 657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
633 SW . 658 Företagsekonomi, Arbetsförmedling. Arbetsmarknad.
642 SW . 659 Marknadsförings- ochreklamverksamheter od

643 SW 66/68 Tillverkning av varor.
646 SW 69 Tillverkning/ byggande avbyggnader o anläggningar

647 **SW 7 Formgivning av fysiska och sociala miljöer.**
648 SW 70 Allmänt om konst o kultur

653 SW 71 Övergripande formgivning/ planering fysiska miljöer.
SW 72 Formgivning av byggnader o anläggningar, arkitektur.
664 SW 73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning
667 SW 74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål.
672 SW 75 Konstmåleri. 76 Grafisk konst, tecken 77 Fotografi.
675 SW 78 Musik (konserter o d 792)

681 SW 79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer o verks. Sport.
683 SW . 7911-7913 Seder och bruk.
686 SW . 7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
688 SW . 792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
691 SW . 793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.
692 SW . 794 Spel. Skicklighets-och turspel. Lotteri. Lotto. Tips
693 SW 795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.
694 SW . 7951 Socialvård..
695 SW . 7952/7956 Sociala miljöer, sociala verksamheter.
701 SW . 7957 Undervisning o d.
724 SW . 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet
725 SW . 7959 Sociala miljöer i allmänna grupper o d.
726 SW 796/799 Sport, idrott o d.

730 **SW 8 Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur**
731 SW 80 Språkliga verksamheter. 802/809 motsvarar 82/89.
735 SW 81 Litteraturvetenskap.Litteraturhistoria.
737 SW 82/89 Skönlitteratur på olika språk.

738 **SW 9 Saklitterära verksamheter. Allmän geografi och historia. Biografi.**
739 SW 90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen.
741 SW 91 Allmän geografi, reseskildringar. 913/919 mots. 93/99.
743 SW 92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d.
744 SW 93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.

Sven Wimnell 20 mars 2018 del 2 av 3:
FN, EU, artiklar om utrikes förhållanden samt Sveriges riksdag och Sveriges kommuner, landsting och länsstyrelser.
http://wimnell.com/omr40zm.pdf

Innehåll:

Sida

3 **Kapitel 5: Kommentarer till del 1**

10 **Kapitel 6: Förenta nationerna, FN och Europeiska unionen, EU**
11 Förenta Nationerna, FN 12 februari 2018. Engelsk text
13 Svenska FN-förbundet 17 februari 2018. Svensk text.
15 INFO OM FN
18 17 GLOBALA MÅL FÖR HÅLLBAR UTVECKLING
33 Allmän förklaring om de mänskliga rättigheterna
38 FN SOM ORGANISATION
39 GENERALFÖRSAMLINGEN
39 SÄKERHETSRÅDET
39 EKONOMISKA OCH SOCIALA RÅDET
39 FÖRVALTARSKAPSRÅDET
39 INTERNATIONELLA DOMSTOLEN
39 SEKRETARIATET
40 FN:S UNDERORGAN
43 FN:S FACKORGAN

48 EU Europeiska unionen. 17 februari 2018
49 EU-institutionerna
50 EU-institutionernas ledare
51 Europeiska kommissionen
60 Europaparlamentet

64 **Kapitel 7: Utrikes förhållanden**
65 Syrien
85 Turkiet
89 Ryssland
158 Ukraina
161 Georgien
165 Saudiarabien
169 USA
228 Tyskland
240 Italien
263 Frankrike
274 England
287 Polen
293 Spanien
295 Slovakien
298 Sydafrika
300 Kina
306 Burma
309 Korea
324 Australien
326 Världen

341 **Kapitel 8: Sveriges Riksdag**
352 Riksdagens utskott
390 Riksmötets öppnande 2017
401 Riksdagens snabbprotokoll 2017/18: 56 Onsdagen den 17 januari. 2018. Partiledardebatt
456 Riksdagens rotokoll 2015/16:69 Onsdagen den 24 februari 2018 Utrikespolitisk debatt.

540 **Kapitel 9: Kommuner, Landsting och Länsstyrelser.**
541 Sven Wimnell 9+16+26 maj 2016: Sveriges 6 regioner. Länsstyrelser, landsting och kommuner. Invånare 2005 och 2013. Antalet bostäder 2010. Länkar till deras hemsidor på internet 6 maj 2016 med uppgifter om allt de vill visa upp. **http://wimnell.com/omr36-39zzzq.pdf**

542 Sveriges regioner.
657 Kommunallag (2017:725)
691 SKL - Sveriges Kommuner och Landsting. 20 februari 2018

Kapitel 10: Sveriges Regering

Innehållet i detta kapitel är hämtat från regeringens hemsida på internet den 22-26 februari 2018. Kommentarer kommer i efterföljande kapitel.

Så styrs Sverige

Sverige är en demokrati med ett parlamentariskt styrelsesätt. Det betyder att den offentliga makten utgår från folket. Svenska folket väljer representanter till riksdagen i riksdagsvalet vart fjärde år. Riksdagen utser en statsminister och det är statsministern som får i uppdrag att bilda en regering.
Regeringen styr Sverige genom att den verkställer det som riksdagen har beslutat. Regeringen tar också initiativ till nya lagar och ändrar i befintliga lagar. Till sin hjälp i arbetet har regeringen Regeringskansliet och cirka 220 andra statliga myndigheter.
Publicerad 23 september 2014 · Uppdaterad 01 april 2015

- **Det demokratiska systemet i Sverige**
- **Lagstiftningsprocessen**
- **Budgetprocessen**
- **Så arbetar regeringen och Regeringskansliet**
  - Så bildas regeringen
  - Så arbetar regeringen
  - Arbetet i Regeringskansliet
  - Regeringsärende
  - Rosenbad och Regeringskansliets historia
  - Medaljer och utmärkelser
- **Myndigheter och bolag med statligt ägande**
- **Medlemskapet i EU**
- **Nordiskt samarbete**
- **Internationellt samarbete**

Så arbetar regeringen och Regeringskansliet

Regeringen styr Sverige genom att den verkställer riksdagens beslut och tar initiativ till nya lagar och lagändringar. Till sin hjälp i arbetet har regeringen Regeringskansliet och cirka 220 statliga myndigheter. Regeringen fattar gemensamma beslut i alla regeringsärenden under de regeringssammanträden som äger rum varje vecka. Minst fem statsråd måste vara närvarande för att regeringen ska kunna fatta beslut. På så vis får alla statsråd, eller ministrar som de ofta kallas, möjlighet att påverka de beslut som regeringen fattar. Regeringen ansvarar tillsammans för alla regeringsbeslut.

Cirka 200 av 4 600 är politiskt rekryterade
Regeringskansliet är regeringens stab och leds av statsministern. Det innebär att statsministern är såväl regeringschef som chef över myndigheten Regeringskansliet.

Regeringskansliet består av Statsrådsberedningen, de tio departementen och Förvaltningsavdelningen. I varje departements ledning finns en eller flera ministrar, varav en är departementschef. Varje minister har en stab av politiskt tillsatta tjänstemän, till exempel statssekreterare, politiskt sakkunniga och pressekreterare. Totalt är antalet politiskt rekryterade i Regeringskansliet cirka 200, av Regeringskansliets omkring 4 600 medarbetare. Ungefär 600 arbetar utomlands.

Om ett statsråd avgår slutar även de politiskt anställda i statsrådets stab. All personal som inte är politiskt rekryterad har kvar sina anställningar oavsett vilka som sitter i regeringen.
Publicerad 04 november 2014 · Uppdaterad 27 april 2016

Rättsdokument

Rättsdokument

Rättsinformation är ett samlingsbegrepp för alla dokument som är ett resultat av lagstiftningsprocessens steg, baserat på Rättsinformationsförordningen, (SFS 1999:175).

Regeringskansliet publicerar följande rättsinformation på webbplatsen:

- Departementsserien (Ds) och promemorior
- Förordningsmotiv (Fm)
- Kommittédirektiv (Dir.)
- Propositioner (Prop.)
- Skrivelser (Skr.)
- Statens offentliga utredningar (SOU)
- Sveriges internationella överenskommelser (SÖ)

Kompletta serier av rättsinformation finns från halvårsskiftet år 2000 och framåt. Det kan dock finnas enstaka rättsdokument från tidigare år.

Genvägar

Andra webbplatser och databaser med rättsinformation:

- Lagar och förordningar - Regeringskansliets rättsdatabaser
- Svensk författningssamling (SFS) i tryckt format
- Förordningsmotiv i tryckt format
- Lagrummet - svensk rättsinformation
- Digitaliserade SOU:er på Kungliga Bibliotekets webbplats
- Rättsinformationsförordningen, (SFS 1999:175) på riksdagens webbplats

Remisser

Regeringen kan via remisser be myndigheter, organisationer och andra remissinstanser att yttra sig över ett förslag.

Genvägar

- Svara på remiss - hur och varför

Kontaktuppgifter

E-post till statsråden eller till departementen skickas till respektive departements registrator. Den som vill ta del av inkommen e-post hänvisas i första hand till respektive departements registrator.

Regeringskansliet
Växel: 08-405 10 00
Besöksadress: Rosenbad 4
Postadress: 103 33 Stockholm

Genvägar

- Kontaktuppgifter till departementens registratorer
- Departementens e-post- och besöksadresser
- Så hanteras e-post till regeringen och departementen

regeringen.se 22 26 februari 2018:

Sveriges regering

Regeringen styr Sverige och är drivande i arbetet med att förändra våra lagar, och påverkar på så vis utvecklingen i vårt samhälle. Sveriges regering består av en statsminister och 22 ministrar.
Regeringsförklaringen

Sveriges regering. Foto: Ninni Andersson/Regeringskansliet
Relaterade länkar

Relaterad navigering

- **Regeringskansliet**
- **Regeringens politik**
- **Sveriges regering, faktablad**

Innehåll på regeringen.se

- Sveriges regering
- Regeringens politik
- Veckans regeringssammanträde
- Kalendarium
- Så styrs Sverige
- Sverige i EU
- Rättsdokument
- Om Regeringskansliet
- Om webbplatsen
- Prenumerera via e-post
- Press
- Kontakt
- Jobba hos oss
- Regeringens utlysningar
- UD:s reseinformation
- Other languages

Departement

- Statsrådsberedningen
- Arbetsmarknadsdepartementet
- Finansdepartementet
- Försvarsdepartementet
- Justitiedepartementet
- Kulturdepartementet
- Miljö- och energidepartementet
- Näringsdepartementet
- Socialdepartementet
- Utbildningsdepartementet
- Utrikesdepartementet

Regeringskansliet

Regeringskansliet är en myndighet som har i uppdrag att stödja regeringen att styra riket och förverkliga sin politik.
Relaterad navigering

- **Organisation**
- **Kontakt**
- **Budget för Regeringskansliet**

Genvägar

- **Förordning (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet**
- **Bidrag till föreningar, stiftelser eller internationella organisationer med flera**
- **Upphandlingar och ramavtal**
- **Sagerska huset och Harpsund**
- **Regeringskansliets arkiv**

Aktuellt från Regeringskansliet

- Regeringskansliets riktlinjer för möten och resor
  Regeringskansliets riktlinjer för möten och resor gäller för statsråd, alla anställda och uppdragstagare i Regeringskansliet samt för kommittéerna. Riktlinjerna gäller för mötes- och resebokningar som görs i tjänsten eller i uppdraget.
  - Regeringskansliets riktlinjer för möten och resor

- **Statsrådsarvoden och ersättningar**
  Statsrådens arvoden fastställs av Statsrådsarvodesnämnden, som är en myndighet under riksdagen. Statsråden har även rätt till ersättning för ökade levnadskostnader vid tillfälligt arbete på annan ort eller vid dubbel bosättning.
  - Statsrådsarvoden och ersättningar
-

Regeringskansliets anställda
Av Regeringskansliets omkring 4 600 anställda är cirka 200 personer politiskt tillsatta. Det stora flertalet av Regeringskansliets medarbetare har kvar sina anställningar inom Regeringskansliet oavsett vilka som sitter i regeringen.

- Regeringskansliets anställda

Statssekreterarnas löner och ersättningar
Statssekreterarnas löner är, med ett undantag, enhetliga och omprövas normalt en gång per år i samband med den årliga lönerevisionen. Regeringen beslutar om statssekreterarnas löner.

- Statssekreterarnas löner och ersättningar

Statsflyget
I Statsflygsförordningen regleras hur de flygplan får användas som staten anskaffat för statschefens och den högsta civila och militära ledningens resor.

- Statsflyget

Miljöledning i Regeringskansliet
Regeringskansliet ska medverka till att Sverige är ett föregångsland och en pådrivande kraft i strävan att skapa en hållbar utveckling.

- Miljöledning i Regeringskansliet

Regeringens politik

Regeringen investerar i det som bygger Sverige starkt. Fler ska jobba, skolresultaten ska vändas och klimatutsläppen ska minska.
Regeringens prioriteringar

navigering

- Regeringsförklaringen
- Statens budget
- Utrikesdeklarationen

Områden

- Arbetsmarknad
- Arbetsrätt och arbetsmiljö
- Barn- och ungdomsutbildning
- Barnets rättigheter
- Bekämpning av terrorism
- Boende och byggande
- Bolag med statligt ägande
- Civila samhället
- Demokrati och mänskliga rättigheter
- Digitaliseringspolitik
- Ekonomisk politik
- Energi
- Familjerätt
- Finansmarknad
- Folkbildning
- Folkhälsa och idrott
- Folkrätt
- Funktionshinder
- Försvar
  - Civilt försvar
  - Militärt försvar
- Grundlagar och integritet
- Handel och investeringsfrämjande
- Högskola och forskning
- Innovation
- Internationellt utvecklingssamarbete
- Jämställdhet
- Kommuner och landsting
- Konsumentpolitik
- Krisberedskap
- Kultur
- Landsbygd, livsmedel och areella näringar
- Medier
- Migration och asyl
- Miljö och klimat
- Nyanländas etablering
- Näringspolitik
- Offentlig upphandling
- Regional tillväxt
- Rättsväsendet
- Sjukvård
- Skatt och tull
- Social omsorg
- Socialförsäkringar
- Spelpolitik
- Statlig förvaltning
- Transporter och infrastruktur
- Ungdomspolitik
- Utrikes- och säkerhetspolitik
- Vuxenutbildning

Statsråden och departementen

Statsrådsberedningen

Statsrådsberedningen ansvarar för att leda och samordna arbetet i Regeringskansliet.

Stefan Löfven
Statsminister

Ibrahim Baylan
Samordnings- och energiminister

Arbetsmarknadsdepartementet

Departementet ansvarar för arbetsmarknadspolitiken och har samordningsansvar för etablering av nyanlända.

Ylva Johansson
Arbetsmarknads- och etableringsminister

Finansdepartementet

Departementet arbetar med frågor som rör ekonomisk politik, statens budget, skatter, statlig förvaltning, finansmarknad och konsumentpolitik.

Magdalena Andersson
Finansminister

Ardalan Shekarabi
Civilminister

Per Bolund
Finansmarknads- och konsumentminister, biträdande finansminister

Försvarsdepartementet

Departementet ansvarar för regeringens försvarspolitik.

Peter Hultqvist
Försvarsminister

Justitiedepartementet

Departementet ansvarar för rättsväsendet, migrations- och asylfrågor, krisberedskap, grundlagar, civilrätt med mera.

Morgan Johansson
Justitie- och inrikesminister

Heléne Fritzon
Migrationsminister och biträdande justitieminister

Kulturdepartementet

Departementet ansvarar för kultur, medier, demokrati, mänskliga rättigheter nationellt och trossamfund.

Alice Bah Kuhnke
Kultur- och demokratiminister

Miljö- och energidepartementet

Departementet ansvarar för regeringens miljö-, energi och klimatpolitik

Karolina Skog
Miljöminister

Näringsdepartementet

Departementet arbetar med frågor som rör näringsliv, bostäder och transporter, it samt regional tillväxt och landsbygdspolitik.

Mikael Damberg
Närings- och innovationsminister

Peter Eriksson
Bostads- och digitaliseringsminister

Sven-Erik Bucht
Landsbygdsminister

Tomas Eneroth
Infrastrukturminister

Socialdepartementet

Departementet ansvarar för frågor om social omsorg, folkhälsa och sjukvård, socialförsäkring, jämställdhet och idrott.

Annika Strandhäll
Socialminister

Lena Hallengren

Barn-, äldre- och jämställdhetsminister

Utbildningsdepartementet

Departementet ansvarar för regeringens utbildnings-, forsknings- och ungdomspolitik.

Gustav Fridolin
Utbildningsminister

Anna Ekström
Gymnasie- och kunskapslyftsminister

Helene Hellmark Knutsson
Minister för högre utbildning och forskning

Utrikesdepartementet

Utrikesdepartementet och utlandsmyndigheterna ansvarar för Sveriges utrikes-, biståndS- och handelspolitik.

Margot Wallström
Utrikesminister

Ann Linde
EU- och handelsminister

Isabella Lövin
Minister för internationellt utvecklingssamarbete och klimat samt vice statsminister

Kontakt
Regeringskansliet
103 33 Stockholm
Växel 08-405 10 00

- Generellt kontaktformulär

http://www.regeringen.se/om-webbplatsen/

Regeringskansliet

Det här är regeringens och Regeringskansliets gemensamma webbplats.

- Om Regeringskansliet

Regeringens politik

Regeringen investerar i det som bygger Sverige starkt. Fler ska jobba, skolresultaten ska vändas och klimatutsläppen ska minska.
Regeringens prioriteringar
Relaterade länkar

Relaterad navigering
- Regeringsförklaringen
- Statens budget
- Utrikesdeklarationen

Områden
- Arbetsmarknad
- Arbetsrätt och arbetsmiljö
- Barn- och ungdomsutbildning
- Barnets rättigheter
- Bekämpning av terrorism
- Boende och byggande
- Bolag med statligt ägande
- Civila samhället
- Demokrati och mänskliga rättigheter
- Digitaliseringspolitik
- Ekonomisk politik
- Energi
- Familjerätt
- Finansmarknad
- Folkbildning
- Folkhälsa och idrott
- Folkrätt
- Funktionshinder
- Försvar
  - Civilt försvar
  - Militärt försvar
- Grundlagar och integritet
- Handel och investeringsfrämjande
- Högskola och forskning
- Innovation
- Internationellt utvecklingssamarbete
- Jämställdhet
- Kommuner och landsting
- Konsumentpolitik
- Krisberedskap
- Kultur
- Landsbygd, livsmedel och areella näringar
- Medier
- Migration och asyl
- Miljö och klimat
- Nyanländas etablering
- Näringspolitik
- Offentlig upphandling
- Regional tillväxt
- Rättsväsendet
- Sjukvård
- Skatt och tull
- Social omsorg
- Socialförsäkringar
- Spelpolitik
- Statlig förvaltning
- Transporter och infrastruktur
- Ungdomspolitik
- Utrikes- och säkerhetspolitik
- Vuxenutbildning

Så styrs Sverige

Sverige är en demokrati med ett parlamentariskt styrelsesätt. Det betyder att den offentliga makten utgår från folket. Svenska folket väljer representanter till riksdagen i riksdagsvalet vart fjärde år. Riksdagen utser en statsminister och det är statsministern som får i uppdrag att bilda en regering.

Regeringen styr Sverige genom att den verkställer det som riksdagen har beslutat. Regeringen tar också initiativ till nya lagar och ändrar i befintliga lagar. Till sin hjälp i arbetet har regeringen Regeringskansliet och cirka 220 andra statliga myndigheter.

Publicerad 23 september 2014 · Uppdaterad 01 april 2015

Sverige i EU

EU-medlemskapet innebär att Sverige direkt påverkar och påverkas av beslut som tas i EU. Regeringens roll i EU-arbetet består främst i att företräda Sverige i Europeiska rådet och Europeiska unionens råd.
Ansvariga statsråd
Stefan Löfven
Ann Linde
Ansvariga departement
Statsrådsberedningen
Relaterade länkar
Relaterad navigering

- **Utrikesdeklarationen 2018**
- **Regeringens övergripande prioriteringar för EU-arbetet 2017**
- **Sveriges arbete i Europeiska rådet**
- **EU:s politikområden**
- **Sveriges EU-representation**

Statsrådsberedningen

Statsrådsberedningen har ansvar för att leda och samordna arbetet i Regeringskansliet. I Statsrådsberedningen finns statsministerns kansli och samordnings- och energiministerns kansli. Därutöver finns samordningskansliet, förvaltningschefens kansli, rättschefens kansli, granskningskansliet och kansliet för samordning av EU-frågor. I statsministerns kansli ingår även Innovationsrådets kansli.

Om Statsrådsberedningen

Relaterad navigering

- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Organisation**
- **Kontakt**

Ansvariga statsråd

Ansvariga statsråd

Stefan Löfven
Statsminister

Ibrahim Baylan
Samordnings- och energiminister

Genvägar

Genvägar

- **Globala målen och Agenda 2030**
- **Innovationsrådet**
- **Regeringens samlade insatser mot segregation**

Myndigheter

Ditt urval ger **2** träffar av totalt **319**

- **Svenska institutet för europapolitiska studier (Sieps)**
  18 december 2014 från Statsrådsberedningen

- **Harpsundsnämnden**
  18 december 2014 från Statsrådsberedningen

Aktuellt från Statsrådsberedningen

- **Regionalt möte med Innovationsrådet i Skellefteå**
  20 februari 2018

  - Ju mer vi kan göra tillsammans desto bättre resultat når vi, sa statsminister Stefan Löfven när han inledde mötet med Innovationsrådet och inbjudna regionala aktörer i Skellefteå den 20 februari. Fokus på mötet var den norra regionens styrkor, utmaningar och om samspelet med den nationella nivån.
    - Artikel: Region och innovation viktigt för Sveriges utveckling
    - Pressmeddelande: Nationella innovationsrådet har möte i Skellefteå
    - Nationella innovationsrådet

- **EU:s framtid: En inkluderande diskussion om vitboken om EU:s framtid**
  16 januari 2018
  Inom EU har en nödvändig och nyttig framtidsdebatt påbörjats. Även om mycket fungerar bra på EU-nivå finns anledning till självrannsakan. Ju fler som engagerar sig i diskussionen om framtiden, desto bättre är förutsättningarna för att stärka tilltron till det europeiska samarbetet hos våra medborgare.
    - Artikel: EU:s framtid: En inkluderande diskussion om vitboken om EU:s framtid

Statsminister Stefan Löfven talade i FN:s säkerhetsråd
Den här veckan deltar statsminister Stefan Löfven samt statsråden Isabella Lövin och Margot Wallström vid öppnandet av FN:s generalförsamling i New York. Statsminister Stefan Löfven talade i FN:s säkerhetsråd under onsdagen. I sitt tal nämnde han bland annat "att fredsbevarande och förebyggande arbete kan, bör och måste gå hand i hand".

- Tal av Stefan Löfven i FN:s säkerhetsråd
- Pressmeddelande: Regeringen deltar vid FN:s generalförsamling
- Sverige och FN
- Sverige i FN:s säkerhetsråd
- Global Deals webbplats

Tre år in i mandatperioden
Tre år in i mandatperioden har Sverige den högsta sysselsättningen på 25 år. 200 000 fler har ett jobb och 100 000 fler har anställts i välfärden. Skolan har fler anställda och ökande kunskapsresultat och förskolan har mindre barngrupper. Sverige tar internationellt ledarskap för klimatet och vår klimatpolitik rankas nu som bäst i EU. Stora underskott har vänts till överskott.

- Tre år in i mandatperioden

Regeringens övergripande prioriteringar för EU-arbetet 2017
Regeringen prioriterar särskilt tre områden i EU-arbetet under 2017: Ett Europa för jobb och inkluderande tillväxt, en mer ambitiös klimat-, energi- och miljöpolitik samt en solidarisk flykting- och migrationspolitik och en säker omvärld.

- Regeringens övergripande prioriteringar för EU-arbetet 2017

Sveriges nationella säkerhetsstrategi
För första gången gör en svensk regering en samlad redovisning på säkerhet i bred bemärkelse. Sveriges nationella säkerhetsstrategi tar ut riktningen och sätter ramarna för det arbete som krävs för att värna vår säkerhet och för att lägga de gemensamma resurserna där de gör bäst nytta.

- Artikel: Sveriges nationella säkerhetsstrategi

Arbetsmarknadsdepartementet

Departementet arbetar med frågor som rör en väl fungerande arbetsmarknad. Hit hör insatser för unga i jobb, matchning, arbetsmarknadspolitiska program, arbetslöshetsförsäkringen samt frågor om arbetsrätt och arbetsmiljö så att alla människor har möjlighet att delta i arbetslivet med goda arbetsvillkor. Departementet har också samordningsansvar för nyanländas etablering.
Områden

Områden

- **Arbetsmarknad**
- **Arbetsrätt och arbetsmiljö**
- **Nyanländas etablering**

Om Arbetsmarknadsdepartementet

Relaterad navigering

- **Arbetsmarknadsdepartementets delar i statens budget**
- **Rättsdokument**
- **Utredningar och kommittéer**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Organisation**
- **Kontakt**

Ansvarigt statsråd

Ansvarigt statsråd

Ylva Johansson
Arbetsmarknads- och etableringsminister
Genvägar

Genvägar

- **Sveriges ordförandeskap i Nordiska ministerrådet för arbetsliv 2018**
- **Kompetens för Sverige**
- **Snabbspår - snabbare etablering av nyanlända**
- **Ordning och reda på arbetsmarknaden**
- **En arbetsmiljöstrategi för det moderna arbetslivet**
- **Halva makten, hela lönen**
- **Tillbaka till jobb – insatser för långtidsarbetslösa**
- **Tillsammans för unga i jobb**

Myndigheter

- **Arbetsmiljöverket**
  07 mars 2016 från Arbetsmarknadsdepartementet

- Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar, SNAU
  15 oktober 2015 från Arbetsmarknadsdepartementet

- **Arbetsdomstolen**
  02 februari 2015 från Arbetsmarknadsdepartementet

- **Svenska ILO-kommittén**
  02 februari 2015 från Arbetsmarknadsdepartementet

- **Svenska ESF-rådet, Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige**
  02 februari 2015 från Arbetsmarknadsdepartementet

- **Nämnden för styrelserepresentationsfrågor**
  02 februari 2015 från Arbetsmarknadsdepartementet

- **Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, IFAU**
  02 februari 2015 från Arbetsmarknadsdepartementet

- **Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, IAF**
  02 februari 2015 från Arbetsmarknadsdepartementet

- **Arbetsförmedlingen**
  02 februari 2015 från Arbetsmarknadsdepartementet

- **Medlingsinstitutet**
  03 december 2014 från Arbetsmarknadsdepartementet

Utredningar o d

A 2017:04 Utredningen om inrättande av Myndigheten för arbetsmiljökunskap
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Ewa Ställdal Eriksson, tfn 08-405 17 20
Sekreterare: Karin Hermanrud, tfn 08-405 80 88
Redovisningsdatum
Utredningen beräknas avsluta sitt arbete senast 31 maj 2018.
Mer information
Läs mer på utrednings webbplats
Direktiv 2017:94 Inrättande av Myndigheten för arbetsmiljökunskap

A 2017:03 Stridsåtgärdsutredningen
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Tommy Larsson
Sekreterare: Sigrid Solvin, tfn 08-405 98 73
Sekreterare: Lars Gellner, börjar 2017-09-01
Sekreterare: Ronny Wenngren, börjar 2017-09-01
Redovisningsdatum
Utredningen beräknas avsluta sitt arbete senast 31 maj 2018.
Mer information
Direktiv 2017:70 Översyn av rätten att vidta stridsåtgärder på arbetsmarknaden

A 2017:02 Utredningen för hållbart arbetsliv över tid
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Anders Wallner
Sekreterare: Anna Fransson, tfn 08-405 23 84
Sekreterare: Sofie Malmkvist, tfn 08-405 98 14
Redovisningsdatum

Uppdraget om ett alterneringsår, arbetstidsbanker, attraktiva arbetsmiljöer, kartläggning av kostnader för stressrelaterad sjukfrånvaro samt deltid som möjlighet ska redovisas senast den 30 mars 2018. Senast den 31 januari 2019 ska utredaren redovisa återstående delar av uppdraget.
Mer information
Läs mer på utredningens webbplats
Direktiv 2017:56 Trygghet och utveckling i anställning vad gäller arbetstid och ledighet

A 2017:01 Flexjobbsutredningen
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Lena Liljebäck, tfn 08-405 85 80
Sekreterare: Christina Carlsmeden, tfn 08-405 93 44
Redovisningsdatum
Utredningen beräknas avsluta sitt arbete senast 15 mars 2018.
Mer information
Direktiv 2017:41 Flexiblare insatser (exempelvis flexjobb) för att förbättra möjligheten för personer med funktionsnedsättning att få och behålla ett arbete

A 2016:03 Arbetsmarknadsutredningen
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Cecilia Fahlberg Pihlgren, tfn 08-405 35 61
Huvudsekreterare: Soledad Grafeuille, tfn 08-405 35 09
Redovisningsdatum
Delarna av uppdraget som rör vägledning och externa leverantörer ska delredovisas senast den 31 oktober 2017. Delredovisningen ska även innehålla en övergripande kartläggning av hur samspelet och ansvarsfördelningen mellan stat och kommun fungerar i frågor som påverkar arbetsmarknadens funktionssätt. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 januari 2019.
Mer information
Läs mer på utredningens webbplats
Direktiv 2016:56 Det statliga åtagandet för en väl fungerande arbetsmarknad och Arbetsförmedlingens uppdrag
Tilläggsdirektiv 2017:71 till Arbetsmarknadsutredningen
SOU 2017:82 Vägledning för framtidens arbetsmarknad

A 2015:02 Mottagandeutredningen
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Martin Olauzon, tfn 070-238 48 78
Huvudsekreterare: Martin Johansson, tfn 08-405 19 98
Sekreterare: Malin Gedda, tfn 08-405 48 10
Sekreterare: Maria Nordin Skult, tfn 08-405 34 34
Sekreterare: Jonas Widell, tfn 08-405 84 71
Sekreterare: Anton Ringström, tfn 08-405 97 25
Redovisningsdatum
Uppdraget ska slutredovisas i 31 mars 2018.
Mer information
Läs mer på utredningens webbplats
Direktiv 2015:107 Översyn av mottagande och bosättning av asylsökande och nyanlända
Tilläggsdirektiv 2016:112 till Mottagandeutredningen
Tilläggsdirektiv 2017:101 till Mottagandeutredningen

A 2014:06 Delegationen för unga och nyanlända till arbete
Kontaktuppgifter
Ordförande: Lil Ljunggren Lönnberg, tfn 072 501 11 83
Kanslichef: Pontus Ringborg, tfn 08-405 41 33
Koordinator: Susanne Zander, tfn 08-405 91 91

Koordinator: Karin Ericsson, tfn 08-405 45 82
Koordinator: Peter Agerhäll, tfn 08-405 27 80
Koordinator: Emil Buskas, tfn 08-405 92 66
Kommunikationsansvarig: Linus Källander, tfn 08-405 14 12
Sekreterare: Joanna Román, tfn 08-405 96 65
Bitr. sekreterare: Marie Lind, tfn 076-319 66 23
Bitr. sekterarate: Emil Viklund, tfn 070-221 82 43
Bitr. sekterarate: Decran Sahakyan, tfn 08-405 20 61

Redovisningsdatum

Uppdraget ska slutredovisas senast den 28 februari 2019.

Mer information

Läs mer på denna sida
Direktiv 2014:157 Större genomslag för arbetsmarknadspolitiska insatser mot ungdomsarbetslöshet på lokal nivå
Tilläggsdirektiv 2015:68 till Delegationen för unga till arbete
Tilläggsdirektiv 2017:20 till Delegationen för unga till arbete
Pressmeddelande: Delegation för att minska ungdomsarbetslösheten
SOU 2017:19 Uppdrag: Samverkan – Steg på vägen mot fördjupad lokal samverkan för unga arbetslösa

Aktuellt från Arbetsmarknadsdepartementet

- **Samhällsorientering för nyanlända ska handla mer om normer och värderingar**
  15 februari 2018

  Regeringen anser att samhällsorienteringen för nyanlända ska handla mer om de normer och värderingar som ligger till grund för vårt samhälle. Länsstyrelsen i Jönköpings län får därför i uppdrag att se över samhällsorienteringen. Syftet är att underlätta etablering på arbetsmarknaden och i samhället.
  - Pressmeddelande: Samhällsorientering för nyanlända ska handla mer om normer och värderingar

- **Entreprenörsansvar i bygg- och anläggningsbranschen**
  13 februari 2018

  Arbetstagare ska få skydd för sin lön och osund konkurrens ska motverkas. Därför vill regeringen införa ett entreprenörsansvar för lönefordringar i bygg- och anläggningsbranschen. Det ska vara ordning och reda på arbetsmarknaden.
  - Pressmeddelande: Entreprenörsansvar i bygg- och anläggningsbranschen
  - Lagrådsremiss: Ett entreprenörsansvar för lönefordringar i bygg- och anläggningsbranschen

Statistik från SCB visar att nyanländas etablering går allt snabbare
– Det har tidigare tagit upp till tio år innan hälften av de nyanlända har etablerat sig på arbetsmarknaden. Enligt nya siffror ser vi nu att det går mycket snabbare. Nästan hälften av dem som mottogs 2011 hade jobb efter fem år. Det sa arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson vid en pressträff i Rosenbad.

- Pressmeddelande: Nyanländas etablering går snabbare
- Presentation: Arbetsmarknadsläget 31 januari 2018

Regeringens 90-dagarsgaranti uppnådd: Rätt insats till rätt person i rätt tid
Från dag ett har regeringen arbetat hårt för att minska ungdomsarbetslösheten. Resultatet visar nu att ungdomsarbetslösheten i Sverige har sjunkit kraftigt och är 2017 på den lägsta nivån på 14 år. Under måndagen kunde statsminister Stefan Löfven och arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson konstatera att regeringens 90-dagarsgaranti uppnåtts.

- Artikel: Regeringens 90-dagarsgaranti uppnådd: Rätt insats till rätt person i rätt tid

Extratjänst – en 100-procentig möjlighet
Genom extratjänster har kommuner, landsting och privata utförare inom välfärden möjlighet att få en extra resurs som kan stötta verksamheten. Långtidsarbetslösa och nyanlända kan även anställas i viss kulturell, idrottslig och social verksamhet. Ta del av information om hur olika kommuner arbetar med extratjänster.

- 100 procent extratjänst

Sveriges ordförandeskap i Nordiska ministerrådet för arbetsliv 2018
Under 2018 är Sverige ordförande i Nordiska ministerrådet för arbetsliv. Det övergripande temat för området arbetsliv under ordförandeskapsåret är fokus på framtiden och en väl fungerande arbetsmarknad.

- Sveriges ordförandeskap i Nordiska ministerrådet för arbetsliv 2018

Finansdepartementet

Finansdepartementet ansvarar för frågor som rör statens ekonomi. Det handlar om samordning av statens budget, prognoser och analyser, skattefrågor samt styrning och förvaltning av statens verksamhet. Dessutom ansvarar departementet för frågor som rör finansmarknad och konsumentlagstiftning.
Områden

Områden

- **Ekonomisk politik**
- **Finansmarknad**
- **Kommuner och landsting**
- **Konsumentpolitik**
- **Offentlig upphandling**
- **Skatt och tull**
- **Spelpolitik**
- **Statlig förvaltning**

Om Finansdepartementet

Relaterad navigering

- **Finansdepartementets delar i statens budget**
- **Rättsdokument**
- **Utredningar och kommittéer**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Organisation**
- **Kontakt**

Ansvariga statsråd

Ansvariga statsråd
Magdalena Andersson
Finansminister
Per Bolund
Finansmarknads- och konsumentminister, biträdande finansminister
Ardalan Shekarabi
Civilminister
Genvägar

Genvägar

- **Statens budget**
- **Prognoser för den ekonomiska utvecklingen**

Myndigheter

- **Upphandlingsmyndigheten**
  25 november 2015 från Finansdepartementet
- **Trygghetsstiftelsen**
  25 juni 2015 från Finansdepartementet
- **Miljömärkning Sverige AB (Miljömärkning Sverige)**
  19 maj 2015 från Finansdepartementet
- **Statistiska centralbyrån**
  06 februari 2015 från Finansdepartementet
- **Statens skadereglerings nämnd**
  06 februari 2015 från Finansdepartementet

- **Statens Personadressregisternämnd**
  06 februari 2015 från Finansdepartementet
- **Resegarantinämnden**
  06 februari 2015 från Finansdepartementet
- **Kammarkollegiet**
  06 februari 2015 från Finansdepartementet
- **Fastighetsmäklarinspektionen**
  06 februari 2015 från Finansdepartementet
- **Allmänna reklamationsnämnden (ARN)**
  06 februari 2015 från Finansdepartementet
- **Första AP-fonden**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet
- **Stipendiestiftelsen för studier av japanskt näringsliv**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet
- **Tredje AP-fonden**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet
- **Tullverket**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet
- **Sparbankernas säkerhetskassa**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet
- **Skatteverket**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet
- **Skatterättsnämnden**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet
- **Sjätte AP-fonden**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet
- **Sjunde AP-fonden**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet
- **Riksgälden**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet
- **Prövningsnämnden för stöd till kreditinstitut**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet
- **Länsstyrelserna**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet
- **Lotteriinspektionen**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet
- **Krigsförsäkringsnämnden**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet
- **Konsumentverket**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet
- **Kronofogdemyndigheten**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet
- **Konjunkturinstitutet**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet

- **Forskarskattenämnden**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet
- **Fjärde AP-fonden**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet
- **Finanspolitiska rådet**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet
- **Finansinspektionen**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet
- **Ekonomistyrningsverket**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet
- **Bokföringsnämnden**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet
- **Arbetsgivarverket**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet
- **Andra AP-fonden**
  05 februari 2015 från Finansdepartementet
- **E-legitimationsnämnden**
  04 februari 2015 från Finansdepartementet
- **Statskontoret**
  19 december 2014 från Finansdepartementet
- **Statens överklagandenämnd**
  19 december 2014 från Finansdepartementet
- **Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd**
  19 december 2014 från Finansdepartementet
- **Statens servicecenter**
  19 december 2014 från Finansdepartementet
- **Statens fastighetsverk (SFV)**
  19 december 2014 från Finansdepartementet
- **Statens ansvarsnämnd**
  19 december 2014 från Finansdepartementet
- **Fortifikationsverket**
  19 december 2014 från Finansdepartementet
- **Statens tjänstepensionsverk (SPV)**
  18 december 2014 från Finansdepartementet
- **Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor**
  18 december 2014 från Finansdepartementet
- **Offentliga sektorns särskilda nämnd**
  18 december 2014 från Finansdepartementet

Utredningar o d

Fi 2018:01 Utredningen om ett mer konkurrenskraftigt system för stöd vid korttidsarbete
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Anders Ferbe
Huvudsekreterare: Ingrid Strömberg
Redovisningsdatum
Utredaren ska redovisa uppdraget i två delar. Den första delen, som rör ett mer konkurrenskraftigt system för stöd vid korttidsarbete, ska redovisas senast den 15 juni 2018. Den andra delen som rör åtgärder som t.ex. validering och utbildning och annan kompetensutveckling, ska redovisas senast den 17 december 2018.
Mer information
Pressmeddelande: Det statliga stödet vid korttidsarbete ska ses över
Direktiv 2018:5 Ett mer konkurrenskraftigt system för stöd vid korttidsarbete

Fi 2017:11 Reseavdragskommittén
Kontaktuppgifter
Ordförande: Lennart Olsen, tfn 070-263 26 80
Vice ordförande: Gabriella Loman, tfn 08-405 14 99
Sekreterare: Clara Schultz, tfn 08-405 41 66
Sekreterare: Johan Magnander, tfn 08-405 51 57
Redovisningsdatum
Uppdraget ska redovisas senast den 1 juli 2019.
Mer information
Direktiv 2017:134 Ett förändrat reseavdragssystem

Fi 2017:10 Utredningen om ett eventuellt deltagande i Europeiska bankunionen
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Anna-Karin Jatko
Huvudsekreterare: Fredrik Wiklund Bystedt, tfn 08-405 89 17
Sekreterare: Frida-Louise Göransson, tfn 08-405 25 83
Redovisningsdatum
Utredningen beräknas avsluta sitt arbete senast 30 november 2019.
Mer information
Direktiv 2017:123 Ett eventuellt svenskt deltagande i Europeiska bankunionen

Fi 2017:09 Utredningen om inrättande av en myndighet för digitalisering av den offentliga
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Bengt Kjelsson, tfn 08-405 91 94
Sekreterare: Eva Sartorius, tfn 08-405 13 64
Sekreterare: Karina Aldén, tfn 08-405 40 46
Sekreterare: Sofie Arvidsson, börjar 2018-03-01
Redovisningsdatum
Utredningen beräknas avsluta sitt arbete senast 31 augusti 2018.
Mer information
Läs mer på utredningens webbplats
Direktiv 2017:117 Inrättande av en myndighet för digitalisering av den offentliga sektorn

Fi 2017:08 Utredningen om en översyn av F-skattesystemet
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Lars-Erik Lövdén
Sekreterare: Catarina Fäger, fr.o.m. 2017-12-11
Sekreterare: Liselotte Westerlind, fr.o.m. 2017-12-01

Redovisningsdatum
Utredaren ska redovisa det slutliga uppdraget senast den 3 juni 2019.
Mer information
Pressmeddelande: Utredning ska se över F-skattesystemet
Direktiv 2017:108 Översyn av F-skattesystemet

Fi 2017:07 Servicekontorsutredningen
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Mats Sjöstrand
Huvudsekreterare: Juha Alskog, tfn 08-405 15 05
Sekreterare: Maria Söderberg, tfn 08-405 28 71
Sekreterare: Louise Andersson, tfn 08-405 58 13
Sekreterare: Maria Ringvall, tfn 08-405 96 78
Sekreterare: Christian Frants
Redovisningsdatum
Utredningen beräknas avsluta sitt arbete senast 31 maj 2018.
Mer information
Direktiv 2017:95 En organisation för lokal statlig service
SOU 2017:109 Servicekontor i ny regim

Fi 2017:06 Utredningen om regeringens analys- och utvärderingsresurser
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Urban Karlström
Sekreterare: Charlotta Eriksson, tfn 08-405 56 47
Sekreterare: Johan Wockelberg-Hedlund, tfn 08-405 91 60
Redovisningsdatum
Utredningen beräknas avsluta sitt arbete senast 31 augusti 2018.
Mer information
Direktiv 2017:79 Utredning om regeringens analys- och utvärderingsresurser

Fi 2017:05 Utredningen om vissa förenklade upphandlingsregler
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Anna Ulfsdotter Forssell
Sekreterare: Jonatan Wahlberg, tfn 08-405 22 71
Sekreterare: Henrik Grönberg, tfn 08-405 86 45
Redovisningsdatum
Uppdraget ska senast redovisas den 15 juni 2018.
Mer information
Direktiv 2017:69 Flexiblare och enklare regler för upphandlingar under EU:s tröskelvärden samt vissa överprövningsfrågor
Expertgrupp

Fi 2017:04 Expertgruppen för digitala investeringar
Kontaktuppgifter
Ordförande: Kristina Alsér
Sekretarare: Katarina von Goës, tfn 08-405 50 54
Sekretarare: Anders Nyström, tfn 08-405 45 36
Sekretarare: Matilda Hultgren, tfn 08-405 14 20
Sekretarare: Helena Åman, tfn 08-405 50 67
Sekretarare: Erika Reweli, tfn 08-405 81 40
Redovisningsdatum
Utredningen beräknas avsluta sitt arbete senast 30 juni 2019.
Mer information
Direktiv 2017:62 En expertgrupp för digitala investeringar

Fi 2017:03 Utredningen om informationsskyldighet för skatterådgivare
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Marie Jönsson
Sekreterare: Maria Sundberg, tfn 08-405 93 23
Sekreterare: Katarina Fagring, tfn 08-405 32 63
Redovisningsdatum
Utredningen beräknas avsluta sitt arbete senast 31 oktober 2018.
Mer information
Direktiv 2017:38 Informationsskyldighet för skatterådgivare

Äldre poster

Aktuellt från Finansdepartementet

- **Karens införs för statsråd och statssekreterare**
  22 februari 2018

  Regeringen har i dag fattat beslut om en lagrådsremiss som innebär att restriktioner införs för statsråds och statssekreterares övergångar till annan än statlig verksamhet. I dag finns få regler på det här området, vilket Sverige fått kritik för internationellt.
  - Pressmeddelande: Karens införs för statsråd och statssekreterare

- **Ny prognos: Fortsatt god utveckling av svensk ekonomi**
  21 februari 2018

  Onsdagen den 21 februari presenterar finansminister Magdalena Andersson Finansdepartementets senaste prognos för det ekonomiska läget. -Vår prognos för tillväxten och arbetslösheten är i stort oförändrad, men de offentliga finanserna väntas bli något starkare än vid förra prognostillfället, säger finansminister Magdalena Andersson.
  - Pressmeddelande: Fortsatt god utveckling av svensk ekonomi
  - Presentationsbilder från pressträffen

Budgetfrågor och hållbar finansmarknad på Ekofinrådet
När EU-ländernas ekonomi- och finansministrar möttes i Ekofinrådet i Bryssel 20 februari stod budgetfrågor, offentlig upphandling och hållbara finansmarknader på dagordningen. Sverige röstade nej till att bevilja EU-kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av EU-budgeten 2016.

- Artikel: Budgetfrågor och hållbar finansmarknad på Ekofinrådet

Regeringen föreslår att folkbokföringsbrottet återinförs
För att stärka folkbokföringen och på så sätt förhindra brottslighet föreslår regeringen att folkbokföringsbrottet återinförs. Det är ett av förslagen i en remiss som regeringen lämnar till Lagrådet idag.

- Pressmeddelande: Folkbokföringsbrottet återinförs för att förhindra brottslighet
- Lagrådsremiss: Ökat skydd för hotade och förföljda personer samt några åtgärder för att öka kvaliteten i folkbokföringen

Regeringen föreslår skriftlighetskrav vid telefonförsäljning
I syfte att stärka konsumentskyddet föreslår regeringen att det införs ett skriftlighetskrav vid telefonförsäljning. Biträdande justitieminister Heléne Fritzon och konsumentminister Per Bolund presenterade förslaget vid en pressträff i Rosenbad. En lagrådsremiss med förslag har överlämnats till Lagrådet.

- Pressmeddelande: Skriftlighetskrav vid telefonförsäljning
- Lagrådsremiss: Skriftlighetskrav vid telefonförsäljning

Skattelättnad för fackföreningsavgift
Regeringen har idag lämnat en remiss till Lagrådet med förslag om att en skattereduktion för fackföreningsavgift ska återinföras. Syftet är att värna den svenska modellen med starka parter som tar ansvar för ordning och reda på arbetsmarknaden. Starka parter och en stark svensk modell är bra för Sveriges konkurrenskraft.

- Pressmeddelande: Skattelättnad för fackföreningsavgift

Försvarsdepartementet

Försvarsdepartementet ansvarar för Sveriges militära försvar och dess stödmyndigheter. Departementet planerar på strategisk nivå internationella insatser och säkerhetsfrämjande verksamhet och ger uppdrag till myndigheterna att genomföra samt följa upp dessa insatser.

Områden

Områden

- **Försvar**
- **Militärt försvar**

Om Försvarsdepartementet

Relaterad navigering

- **Försvarsdepartementets delar i statens budget**
- **Rättsdokument**
- **Utredningar och kommittéer**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Organisation**
- **Kontakt**

Ansvarigt statsråd

Ansvarigt statsråd

Peter Hultqvist
Försvarsminister

Genvägar

Genvägar

- **Försvarsdepartementet på Twitter**
- **Försvarsdepartementet på Flickr**

Mydigheter

- **Totalförsvarets rekryteringsmyndighet**
  05 februari 2015 från Försvarsdepartementet

- **Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI)**
  05 februari 2015 från Försvarsdepartementet

- **Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten (Siun)**
  05 februari 2015 från Försvarsdepartementet

- **Försvarsunderrättelsedomstolen**
  05 februari 2015 från Försvarsdepartementet

- **Försvarsmakten**
  05 februari 2015 från Försvarsdepartementet

- **Försvarets radioanstalt (FRA)**
  05 februari 2015 från Försvarsdepartementet

- **Försvarets materielverk (FMV)**
  05 februari 2015 från Försvarsdepartementet

Utredningar o d

Fö 2017:03 Utredningen Behandlingen av personuppgifter inom Försvarsmakten och Försvarets radioanstalt
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Ingvar Åkesson, tfn 08-405 89 08
Sekreterare: Alexander Lundén, tfn 08-405 93 42
Redovisningsdatum
Utredningen beräknas avsluta sitt arbete senast 31 maj 2018.
Mer information
Direktiv 2017:42 Behandlingen av personuppgifter inom Försvarsmakten och Försvarets radioanstalt

Fö 2017:02 Förbättrat skydd för totalförsvarsverksamhet
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Margareta Bergström
Huvudsekreterare: Key Hedström
Sekreterare: Helena Wedlin Swedenborg, tfn 08-405 97 49
Sekreterare: Magdalena Pucher, tfn 08-405 93 76
Redovisningsdatum
Uppdraget ska i övriga delar slutredovisas senast den 1 april 2019.
Mer information
Direktiv 2017:31 Förbättrat skydd för totalförsvarsverksamhet

Fö 2017:01 En rättslig reglering av försvarssamarbetet med Finland
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Ingvar Åkesson, tfn 08-405 89 08
Sekreterare: Ann-Christine Johansson, tfn 08-405 86 93
Redovisningsdatum
Utredningen beräknas avsluta sitt arbete senast 30 april 2018.
Mer information
Direktiv 2017:30 En rättslig reglering av försvarssamarbetet med Finland

Aktuellt från Försvarsdepartementet

- **Utredningen Försvarsmaktens långsiktiga materielbehov presenterades**
  20 februari 2018

  Regeringens särskilde utredare Ingemar Wahlberg överlämnade den 20 februari sitt betänkande rörande Försvarsmaktens långsiktiga materielbehov. Utredningen har bland annat haft uppdraget att göra en analys över Försvarsmaktens materielbehov och lämna förslag på prioriterings- och effektiviseringsåtgärder, såväl inom som utöver tilldelade ekonomiska ramar.
  - Pressmeddelande: Utredningen Försvarsmaktens långsiktiga materielbehov presenterades

- **Regeringen ger Statskontoret uppdrag avseende intern ledning, styrning och uppföljning inom Försvarsmakten**
  15 februari 2018
  Regeringen beslutade den 15 februari att ge Statskontoret i uppdrag att analysera och bedöma om de ekonomiska underlagen från Försvarsmakten är ändamålsenliga som underlag för budgetprocessen. Statskontoret ska enligt uppdraget också föreslå åtgärder som Försvarsmakten eller regeringen bör vidta för att förbättra förutsättningarna för en väl fungerande intern ledning, styrning och uppföljning inom Försvarsmakten.
  - Pressmeddelande: Regeringen ger Statskontoret uppdrag avseende intern ledning, styrning och uppföljning inom Försvarsmakten

Finansminister Magdalena Andersson och försvarsminister Peter Hultqvist besökte Haninge garnison
Finansminister Magdalena Andersson och försvarsminister Peter Hultqvist besökte den 31 januari Amfibieregementet och 4:e Sjöstridsflottiljen på Berga utanför Stockholm.
- Artikel: Finansminister Magdalena Andersson och försvarsminister Peter Hultqvist besökte Haninge garnison

Försvarsberedningen
Försvarsberedningen gavs den 9 januari 2017 anvisningar för det fortsatta arbetet. Senast den 14 maj 2019 ska beredningen lämna en försvars- och säkerhetspolitiska rapport till regeringen.
- Försvarsberedningen

Genomförandet av försvarsbeslutet - regeringens åtgärder på försvarsområdet
Under mandatperioden har regeringen arbetat med att genomföra det av riksdagen fastställda försvarsbeslutet. Mycket har redan åstadkommits och det går att se ett antal områden där beslutet redan hunnit få effekt.
- Genomförandet av försvarsbeslutet - regeringens åtgärder på försvarsområdet

Försvarssamarbetet Sverige Finland
Sverige och Finland har ett nära försvarspolitiskt samarbete och samverkar både bilateralt och inom olika internationella forum.
- Försvarssamarbetet Sverige Finland

Justitiedepartementet

Justitiedepartementet ansvarar för rättsväsendets myndigheter, bland annat polisen, åklagarväsendet, domstolarna, kriminalvården samt för migrations- och asylfrågor och krisberedskap. Justitiedepartementet ansvarar för lagstiftningen inom områdena statsrätt och allmän förvaltningsrätt, civilrätt, processrätt, straffrätt samt migrations- och asylrätt.

Områden

Områden

- Bekämpning av terrorism
- Civilt försvar
- Familjerätt
- Grundlagar och integritet
- Krisberedskap
- Migration och asyl
- Rättsväsendet

Om Justitiedepartementet

Relaterad navigering

- Justitiedepartementets delar i statens budget
- Rättsdokument
- Utredningar och kommittéer
- Myndigheter med flera
- Remisser
- Organisation
- Kontakt
- Internationellt rättsligt samarbete

Ansvariga statsråd

Ansvariga statsråd

Morgan Johansson
Justitie- och inrikesminister

Heléne Fritzon
Migrationsminister och biträdande justitieminister

Genvägar

Genvägar

- Informationsmaterial: Justitiedepartementet
- Regeringens arbete med flyktingsituationen
- Regeringens satsning på brottsförebyggande åtgärder
- Regeringens samlade insats mot organiserad brottslighet
- Regeringens strategiska arbete för immateriella tillgångar
- Information om viseringar (visum)
- En europeisk e-juridikportal
- Till dig som är student

Myndigheter

- **Revisorsinspektionen (RI)**
  19 april 2017 från Justitiedepartementet

- **Polismyndigheten**
  11 februari 2015 från Justitiedepartementet

- **Inspektionen för strategiska produkter, ISP**
  06 februari 2015 från Justitiedepartementet

- **Stiftelsen Gällöfsta utbildningscentrum**
  05 februari 2015 från Justitiedepartementet

- **Justitiekanslern (JK)**
  05 februari 2015 från Justitiedepartementet

- **Statens haverikommission (SHK)**
  04 februari 2015 från Justitiedepartementet

- **Sveriges Domstolar**
  04 februari 2015 från Justitiedepartementet

- **Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden**
  04 februari 2015 från Justitiedepartementet

- **Rättshjälpsmyndigheten**
  04 februari 2015 från Justitiedepartementet

- **Migrationsverket**
  04 februari 2015 från Justitiedepartementet

- **Kriminalvården**
  04 februari 2015 från Justitiedepartementet

- **Ekobrottsmyndigheten (EBM)**
  04 februari 2015 från Justitiedepartementet

- **Domarnämnden**
  04 februari 2015 från Justitiedepartementet

- **Brottsoffermyndigheten (BrOM)**
  04 februari 2015 från Justitiedepartementet

- **Brottsförebyggande rådet (Brå)**
  04 februari 2015 från Justitiedepartementet

- **Åklagarmyndigheten**
  04 februari 2015 från Justitiedepartementet

- **Kustbevakningen (KBV)**
  04 februari 2015 från Justitiedepartementet

- **Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)**
  02 februari 2015 från Justitiedepartementet

- **Säkerhetspolisen**
  05 januari 2015 från Justitiedepartementet

- **Rättsmedicinalverket (RMV)**
  05 januari 2015 från Justitiedepartementet

- **Genteknikmnden**
  05 januari 2015 från Justitiedepartementet

- **Datainspektionen**
  05 januari 2015 från Justitiedepartementet

Utredningar o d

Ju 2017:13 Aggressionsbrottsutredningen
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Carl Henrik Ehrenkrona
Sekreterare: Anna Dieden, tfn 08-405 89 06
Redovisningsdatum
Uppdraget ska delredovisas senast den 26 april 2018 och i övrigt redovisas senast den 26 oktober 2018.
Mer information
Direktiv 2017:105 Aggressionsbrottet i Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen

Ju 2017:12 2017 års ID-kortsutredning
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Inga-Lill Askersjö
Sekreterare: Jonna Wiborn tfn. 08-405 54 79
Redovisningsdatum
Utredningen beräknas avsluta sitt arbete senast 29 mars 2019.
Mer information
Direktiv 2017:90 Åtgärder för att minska bedrägeribrottsligheten – skärpta krav och rutiner för svenska identitetshandlingar

Ju 2017:11 Utredningen om informationsutbyte vid samverkan mot terrorism
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Anna Tansjö
Sekreterare: Anna-Karin Leo
Redovisningsdatum
Utredningen beräknas avsluta sitt arbete senast 15 augusti 2018.
Mer information
Direktiv 2017:75 Ett effektivt och rättssäkert informationsutbyte vid samverkan mot terrorism

Ju 2017:10 2017 års fastighetsmäklarutredning
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Ylva Norling Jönsson
Sekreterare: Andreas Gustafsson
Redovisningsdatum
Utredningen beräknas avsluta sitt arbete senast 26 juli 2018.
Mer information
Direktiv 2017:55 Stärkt tillsyn över fastighetsmäklarbranschen

Ju 2017:09 Återvändandeutredningen
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Richard Ljungqvist
Sekreterare: Lucie Macek, tfn 08-405 93 28
Redovisningsdatum
Uppdraget ska redovisas senast den 1 december 2017.
Mer information
Direktiv 2017:45 Åtgärder för ett effektivare återvändande och motverkande av missbruk av resehandlingar

Ju 2017:08 Utredningen om vissa säkerhetsskyddsfrågor
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Stefan Strömberg
Huvudsekreterare: Johanna Kallifatides, tfn 08-4055897
Sekreterare: Anders Lagerwall, tfn 08-405 87 35
Redovisningsdatum
Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 oktober 2018.
Mer information
Direktiv 2017:32 Utkontraktering av säkerhetskänslig verksamhet, sanktioner och tillsyn – tre frågor om säkerhetsskydd
Tilläggsdirektiv 2018:2 till Utredningen om vissa säkerhetsskyddsfrågor (Ju 2017:08)

Ju 2017:07 Utredningen om modernare regler om faderskap och föräldrarskap
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Sofia Jungstedt
Sekreterare: Susanne Stenberg, tfn 08-405 23 47
Redovisningsdatum
Uppdraget ska redovisas senast den 31 augusti 2018.
Mer information
Direktiv 2017:28 Modernare regler om faderskap och föräldraskap

Ju 2017:06 Utredningen om starkare skydd mot barnäktenskap, tvångsäktenskap och brott med hedersmotiv
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Mari Heidenborg
Sekreterare: Ulrika Alsén, tfn 08-405 41 61
Sekreterare: Lars Swedenborg, börjar 2017-08-14
Redovisningsdatum
Den del av uppdraget som avser erkännande av utländska barnäktenskap ska redovisas i ett delbetänkande senast den 6 december 2017. Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 september 2018.
Mer information
Pressmeddelande: Starkare skydd mot barnäktenskap, tvångsäktenskap och brott med hedersmotiv
Direktiv 2017:25 Starkare skydd mot barnäktenskap, tvångsäktenskap och brott med hedersmotiv
Tilläggsdirektiv 2017:78

Ju 2017:05 2017 års räddningstjänstutredning
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Jan-Åke Björklund, tfn 08-405 85 70
Sekreterare: Fredrik Henriksson, tfn 08-405 39 32
Redovisningsdatum
Uppdraget ska redovisas senast den 30 juni 2018.
Mer information
Direktiv 2017:15 En effektivare kommunal räddningstjänst

Ju 2017:04 Utredningen om rättssäkerhetsgarantier vid användning av vissa hemliga tvångsmedel
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Sigurd Heuman
Sekreterare: Christofer Gatenheim, tfn 08-405 90 87
Redovisningsdatum
Uppdraget ska redovisas senast den 16 augusti 2018.
Mer information
Direktiv 2017:16 Datalagring och EU-rätten
SOU 2017:75 Datalagring – brottsbekämpning och integritet

Äldre poster

Aktuellt från Justitiedepartementet

- **Regeringen föreslår en ny säkerhetsskyddslag**
  Regeringen har överlämnat propositionen Ett stärkt och modernt skydd för Sveriges säkerhet – ny säkerhetsskyddslag. Den nya lagen förtydligar kraven på skydd av säkerhetskänslig verksamhet, alltså våra mest skyddsvärda verksamheter, och innebär en förstärkning av skyddet mot bland annat spioneri och sabotage. Lagen föreslås träda i kraft den 1 april 2019.
    - Pressmeddelande: Ny säkerhetsskyddslag
    - Prop. 2017/18:89 Ett modernt och stärkt skydd för Sveriges säkerhet – ny säkerhetsskyddslag

- **Regeringen föreslår att folkbokföringsbrottet återinförs**
  15 februari 2018

  För att stärka folkbokföringen och på så sätt förhindra brottslighet föreslår regeringen att folkbokföringsbrottet återinförs. Det är ett av förslagen i en remiss som regeringen lämnar till Lagrådet idag.
    - Pressmeddelande: Folkbokföringsbrottet återinförs för att förhindra brottslighet
    - Lagrådsremiss: Ökat skydd för hotade och förföljda personer samt några åtgärder för att öka kvaliteten i folkbokföringen

Ny dataskyddslag kompletterar EU:s dataskyddsförordning
Den 25 maj 2018 ersätter EU:s dataskyddsförordning (GDPR) den svenska personuppgiftslagen och skapar ett enhetligt regelverk inom EU för behandling av personuppgifter. Regeringen har lämnat en proposition till riksdagen med förslag till en ny dataskyddslag som kompletterar EU-förordningen.

- Pressmeddelande: En ny dataskyddslag ska komplettera EU:s dataskyddsförordning
- Prop. 2017/18:105 Ny dataskyddslag
- Lagförslag som kompletterar EU:s dataskyddsförordning

Morgan Johansson presenterade åtgärder mot stöldligor
Justitie- och inrikesminister Morgan Johansson har i dag presenterat ett offensivt åtgärdspaket som ska bekämpa internationella stöldligor. Åtgärderna stärker ansvariga myndigheters förebyggande arbete och de brottsutredande åtgärderna intensifieras.

- Pressmeddelande: Regeringen presenterar åtgärder mot internationella stöldligor

Regeringen föreslår skriftlighetskrav vid telefonförsäljning
I syfte att stärka konsumentskyddet föreslår regeringen att det införs ett skriftlighetskrav vid telefonförsäljning. Biträdande justitieminister Heléne Fritzon och konsumentminister Per Bolund presenterade förslaget vid en pressträff i Rosenbad. En lagrådsremiss med förslag har överlämnats till Lagrådet.

- Pressmeddelande: Skriftlighetskrav vid telefonförsäljning
- Lagrådsremiss: Skriftlighetskrav vid telefonförsäljning

Vapenamnesti februari till april 2018
Riksdagen har beslutat att den som innehar skjutvapen eller ammunition utan att ha rätt till det ska undgå att dömas för vapenbrott om han eller hon frivilligt lämnar in egendomen till Polismyndigheten. Ansvarsfriheten gäller under perioden februari till och med april 2018.

- Prop. 2016/17:185 En tidsbegränsad vapenamnesti 2018
- Lag (2017:807) om ansvarsfrihet vid vissa vapenbrott
- Morgan Johansson om vapenamnestin

Kulturdepartementet

Kulturdepartementet ansvarar för frågor som rör kultur, medier, demokrati, mänskliga rättigheter nationellt, de nationella minoriteterna och det samiska folkets språk och kultur. Departementet ansvarar också för arbetet mot diskriminering samt för frågor som rör det civila samhället, trossamfund och begravningsverksamhet.
Områden

Områden

- **Civila samhället**
- **Demokrati och mänskliga rättigheter**
- **Kultur**
- **Medier**

Om Kulturdepartementet

Relaterad navigering

- **Kulturdepartementets delar i statens budget**
- **Rättsdokument**
- **Utredningar och kommittéer**
- **Myndigheter med flera**
- **Organisation**
- **Kontakt**
- **Program för kultur: Sveriges ordförandeskap 2018 i Nordiska ministerrådet**

Ansvarigt statsråd

Ansvarigt statsråd

Alice Bah Kuhnke
Kultur- och demokratiminister
Genvägar

Genvägar

- **Det här är Kulturdepartementet**
- **Filmen efter filmavtalet**
- **Kulturarvspolitik för ett Sverige som håller ihop**
- **Samling mot hot och hat**
- **Sveriges strategi mot terrorism och arbete mot våldsbejakande extremism**
- **Regeringens strategi för arbetet med romsk inkludering**
- **Samlat grepp mot rasism och hatbrott**
- **Arkitektur och hållbar stadsutveckling**
- **Regeringens strategiska arbete för immateriella tillgångar**
- **Halva makten, hela lönen**
- **Kulturrådsbloggen**

Myndigheter

- **Nationalmuseum**
  02 januari 2018 från Kulturdepartementet

- **Delegationen mot segregation**
  02 januari 2018 från Kulturdepartementet

- **Myndigheten för stöd till trossamfund**
  01 juli 2017 från Kulturdepartementet

- **Sveriges Fängelsemuseum**
  02 januari 2017 från Kulturdepartementet

- **Nämnden för hemslöjdsfrågor**
  21 november 2016 från Kulturdepartementet

- **Myndigheten för press, radio och tv**
  27 februari 2015 från Kulturdepartementet

- **Myndigheten för tillgängliga medier**
  27 februari 2015 från Kulturdepartementet

- **Statens musikverk**
  27 februari 2015 från Kulturdepartementet

- **Statens konstråd**
  27 februari 2015 från Kulturdepartementet

- **Statens försvarshistoriska museer**
  27 februari 2015 från Kulturdepartementet

- **Riksantikvarieämbetet**
  27 februari 2015 från Kulturdepartementet

- **Naturhistoriska riksmuseet**
  27 februari 2015 från Kulturdepartementet

- **Myndigheten för kulturanalys**
  27 februari 2015 från Kulturdepartementet

- **Moderna museet**
  27 februari 2015 från Kulturdepartementet

- **Konstnärsnämnden**
  24 februari 2015 från Kulturdepartementet

- **Institutet för språk och folkminnen**
  24 februari 2015 från Kulturdepartementet

- **Forum för levande historia**
  24 februari 2015 från Kulturdepartementet

- **Svenska Artisters och Musikers Intresseförening (SAMI)**
  20 februari 2015 från Kulturdepartementet

- **Stiftelsen Dansmuseifonden**
  20 februari 2015 från Kulturdepartementet

- **Sveriges Radio**
  20 februari 2015 från Kulturdepartementet

- **Nordicom**
  20 februari 2015 från Kulturdepartementet

- **Riksteatern**
  20 februari 2015 från Kulturdepartementet

- **Valmyndigheten**
  05 februari 2015 från Kulturdepartementet

- **Zornsamlingarna**
  26 januari 2015 från Kulturdepartementet

- **Stiftelsen Thielska galleriet**
  26 januari 2015 från Kulturdepartementet

- **Stiftelsen Tekniska museet**
  26 januari 2015 från Kulturdepartementet

- **Stiftelsen Strindbergsmuseet**
  26 januari 2015 från Kulturdepartementet

- **Stiftelsen Skansen**
  26 januari 2015 från Kulturdepartementet

- **Stiftelsen Nordiska museet**
  26 januari 2015 från Kulturdepartementet

- **Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna**
  26 januari 2015 från Kulturdepartementet

- **Stiftelsen Carl och Olga Milles Lidingöhem**
  26 januari 2015 från Kulturdepartementet

- **Stiftelsen Arbetets museum**
  26 januari 2015 från Kulturdepartementet

- **Riksförbundet Sveriges museer**
  26 januari 2015 från Kulturdepartementet

- **Nobelmuseet**
  26 januari 2015 från Kulturdepartementet

- **Judiska museet i Stockholm**
  26 januari 2015 från Kulturdepartementet

- **Áttje, Svenskt fjäll- och samemuseum**
  26 januari 2015 från Kulturdepartementet

- **Voksenåsen AS**
  21 januari 2015 från Kulturdepartementet

- **Stiftelsen Drottningholms Slottsteater**
  21 januari 2015 från Kulturdepartementet

- **Kungliga Operan AB (Operan)**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Föreningen Svensk Form**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Diskrimineringsombudsmannen, DO**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Utbildningsradion**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Sveriges Television**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Sveriges författarfond**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå (STIM)**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Styrelsen för samefonden**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Stiftelsen Svenska Filminstitutet**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Stiftelsen Dansens Hus**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Statens museer för världskultur**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Statens medieråd**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Statens maritima museer**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Statens kulturråd**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Statens historiska museer**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Statens centrum för arkitektur och design**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Sametinget**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Röhsska museet i Göteborg**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Riksarkivet**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Nämnden mot diskriminering**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Kungliga Dramatiska teatern AB (Dramaten)**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Bildkonst Upphovsrätt i Sveriges (BUS)**
  19 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Sveriges Författarförbund**
  11 december 2014 från Kulturdepartementet

- **Bildmuseet i Umeå**
  11 december 2014 från Kulturdepartementet

Utredningar o d

Ku 2017:02 Översyn av arkivområdet
Kontaktuppgifter
Särskilda utredare: Lars Ilshammar
Sekreterare: Anna-Kristina Andersson, tfn 08-405 15 84
Sekreterare: Klara Liliedahl, tfn 08-405 97 70
Sekreterare: Stina Westerberg, tfn 08-405 94 94
Redovisningsdatum
Uppdraget ska redovisas senast den 18 november 2019.
Mer information
Dir. 2017:106 Översyn av arkivområdet

Ku 2016:06 Parlamentariska public service-kommittén
Kontaktuppgifter
Ordförande: Sture Nordh
Huvudsekreterare: Martin Persson, tfn 08-405 57 67
Sekreterare: Eva Bengtsson Åström, tfn 08-405 87 06
Sekreterare: Linus Fredriksson, tfn 08-405 32 85
Sekreterare: Anna Sööder, tfn 08-405 42 79
Redovisningsdatum
Uppdraget ska delredovisas senast den 17 november 2017 och slutredovisas senast den 29 juni 2018.
Mer information
Pressmeddelande: Framtidens finansiering av public service ska utredas av parlamentarisk kommitté
Direktiv 2016:111 Radio och tv i allmänhetens tjänst
Tilläggsdirektiv 2017:73
SOU 2017:79 Finansiering av public service – för ökad stabilitet, legitimitet och stärkt oberoende
Läs mer på utredningens webbplats

Ku 2016:05 Utredningen om stärkt ställning och bättre levnadsvillkor för transpersoner
Mer information
SOU 2017:92 Transpersoner i Sverige. Förslag för stärkt ställning och bättre levnadsvillkor

Ku 2016:04 Konstnärspolitiska utredningen
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Ann-Christin Nykvist
Huvudsekreterare: Göran Blomberg, tfn 08-405 15 11
Sekreterare: Helene Larsson, tfn 08-405 52 06
Sekreterare: Anna Eineborg, tfn 08-405 94 80
Sekreterare: Claes Eriksson, tfn 08-405 51 86
Redovisningsdatum
Utredningen beräknas avsluta sitt arbete senast 30 mars 2018.
Mer information
Läs mer på utredningens webbplats
Direktiv 2016:93 Konstnärernas villkor

Ku 2016:03 Läsdelegationen
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Katti Hoflin
Sekreterare: Annika Hellewell, tfn 08- 405 38 19
Sekreterare: Jonas Andersson, tfn 08-405 36 79
Sekreterare: Helene M Larsson, tfn 08-405 52 06
Redovisningsdatum
Kommittén beräknas avsluta sitt arbete senast 30 juni 2018.
Mer information
Läs mer på utredningens webbplats
Direktiv 2016:78, Läsfrämjande insatser i och utanför skolan

Ku 2016:01 Översyn av statens stöd till trossamfund

Kontaktuppgifter

Särskild utredare: Ulf Bjereld

Huvudsekreterare: Daniel Lindvall, tfn 08-405 14 81

Sekreterare: Linda Svärd, tfn 08-405 49 47

Redovisningsdatum

Utredningen beräknas avsluta sitt arbete senast 15 mars 2018.

Mer information

Direktiv 2016:62 Översyn av statens stöd till trossamfund

Tilläggsdirektiv 2017:63 till Utredningen om Översyn av statens stöd till trossamfund

Aktuellt från Kulturdepartementet

- **Nytt nationellt mål för arkitektur, form och design**
  22 februari 2018

  Propositionen Politik för gestaltad livsmiljö är idag överlämnad till riksdagen. Där föreslår regeringen att ett nytt politiskt mål för arkitektur-, form- och designpolitiken införs. Propositionen tar ett helhetsgrepp om arbetet med den gestaltade livsmiljön och utgör samtidigt en samlad nationell arkitekturpolicy.
  - Prop. 2017/18:110 Politik för gestaltad livsmiljö
  - Arkitektur och hållbar stadsutveckling

- **Om vägar framåt efter #metoo-uppropet i kultursverige**
  16 februari 2018

  Kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke ledde Kulturdepartementets seminarium ”Ut ur skuggorna in i strålkastarljuset” på Folk och Kultur, ett nytt kulturpolitiskt konvent om konst och kultur i hela Sverige. Syfte: att lyfta fram det fortsatta arbetet efter #metoo-uppropet. Och visa nya vägar framåt.
  - Artikel: Om vägar framåt efter #metoo-uppropet i kultursverige

Ny lagstiftning föreslås för att säkra de nationella minoriteterna och minoritetsspråken
Regeringen har i dag fattat beslut om en lagrådsremiss med förslag för att säkra de nationella minoriteternas rättigheter. "Nu säkrar regeringen de nationella minoriteternas mänskliga rättigheter, inte minst när det gäller möjligheterna att bevara och vårda sitt språk", säger kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke.

- Pressmeddelande: Ny lagstiftning föreslås för att säkra de nationella minoriteterna och minoritetsspråken
- Lagrådsremiss: En stärkt minoritetspolitik

35 miljoner kronor till det fria ordets försvar
Regeringen satsar 35 miljoner kronor under 2017-2020 för att minska utsattheten för hot och hat i det offentliga samtalet. Med handlingsplanen Till det fria ordets försvar vill regeringen minska utsattheten för hot och hat mot journalister, förtroendevalda och konstnärer.

- Artikel: Regeringen satsar 35 miljoner kronor till det fria ordets försvar

Uppdrag till Kungl. biblioteket om digitalt kompetenslyft
Regeringen uppdrar åt Kungl. biblioteket att under 2018-2020 nationellt samordna och finansiera en satsning på de regionala biblioteksverksamheterna som kompetens- och utvecklingsnoder. Satsningen innebär i sin tur att de regionala biblioteksverksamheterna samordnar en utbildning av landets folkbibliotekarier för en digital kunskapshöjning.

- Regeringsuppdrag: Uppdrag till Kungl. biblioteket om digitalt kompetenslyft

Regeringen höjer kulturbudgeten med 745 miljoner
I budgetpropositionen för 2018 höjer regeringen kulturbudgeten med 745 miljoner kronor. Bland annat satsas 275 miljoner på biblioteken och 115 miljoner på den fria konsten. Därtill kommer ytterligare satsningar på demokratipolitiken och politiken mot diskriminering. Budgetpropositionen för 2018 bygger på en överenskommelse mellan regeringspartierna och Vänsterpartiet.

- Pressmeddelande: Regeringen höjer kulturbudgeten med 745 miljoner

Miljö- och energidepartementet

Miljö- och energidepartementet arbetar med frågor som rör minskade klimatutsläpp, en giftfri vardag, en hållbar energianvändning och att stärka den biologiska mångfalden på land och i vatten. Departementet ansvarar också för frågor som rör kretslopp och avfall, strålsäkerhet, skydd och skötsel av värdefull natur samt internationellt miljö- och energisamarbete. De 16 miljökvalitetsmålen är grunden för regeringens miljöpolitik och miljömålssystemet är den centrala, gemensamma plattformen för aktörer i det svenska miljöarbetet.
Områden

Områden

- **Energi**
- **Miljö och klimat**

Om Miljö- och energidepartementet

Relaterad navigering

- **Miljö- och energidepartementets delar i statens budget**
- **Rättsdokument**
- **Utredningar och kommittéer**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Organisation**
- **Kontakt**

Ansvarigt statsråd

Ansvarigt statsråd

Karolina Skog
Miljöminister
Genvägar

Genvägar

- **Sveriges miljömål**
- **Klimatavtalet från Paris**
- **Fossilfria transporter och resor**
- **Aktuella regeländringar**

Myndigheter

- **Stiftelsen Institutet för vatten- och luftvårdsforskning, SIVL**
  28 april 2015 från Miljö- och energidepartementet

- **Stiftelsen för miljöstrategisk forskning, Mistra**
  28 april 2015 från Miljö- och energidepartementet

- **Stiftelsen för Internationella institutet för industriell miljöekonomi vid Lunds universitet**
  28 april 2015 från Miljö- och energidepartementet

- **De lokala säkerhetsnämnderna vid kärntekniska anläggningar**
  28 april 2015 från Miljö- och energidepartementet

- **Svenska Miljöinstitutet AB, IVL**
  28 april 2015 från Miljö- och energidepartementet

- **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, SMHI**
  02 februari 2015 från Miljö- och energidepartementet

- **Kemikalieinspektionen, KemI**
  27 januari 2015 från Miljö- och energidepartementet

- **Energimyndigheten**
  27 januari 2015 från Miljö- och energidepartementet

- **Statens geotekniska institut (SGI)**
  26 januari 2015 från Miljö- och energidepartementet

- **Strålsäkerhetsmyndigheten**
  26 januari 2015 från Miljö- och energidepartementet

- **Oljekrisnämnden**
  26 januari 2015 från Miljö- och energidepartementet

- **Naturvårdsverket**
  26 januari 2015 från Miljö- och energidepartementet

- **Kärnavfallsfonden**
  26 januari 2015 från Miljö- och energidepartementet

- **Havs- och vattenmyndigheten, HaV**
  26 januari 2015 från Miljö- och energidepartementet

- **Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Formas**
  26 januari 2015 från Miljö- och energidepartementet

- **Energimarknadsinspektionen**
  26 januari 2015 från Miljö- och energidepartementet

- **Elsäkerhetsverket**
  26 januari 2015 från Miljö- och energidepartementet

- **Statens va-nämnd**
  19 december 2014 från Miljö- och energidepartementet

- **Svenska kraftnät**
  08 december 2014 från Miljö- och energidepartementet

Utredningar o d

M 2017:07 Vattenförvaltningsutredningen
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Karolina Ardesjö Lundén
Huvudsekreterare: Helén Leijon, tfn 08-405 96 62
Sekreterare: Christer Åström, tfn 08-405 34 38
Redovisningsdatum
Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 oktober 2019.
Mer information
Direktiv 2017:96 Översyn av vattenförvaltningens organisation

M 2017:06 Utredningen om hållbara plastmaterial
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Åsa Stenmarck, tfn 08-405 87 41
Sekreterare: Jenny Ivarsson, tfn 08-405 98 45
Sekreterare: Johanna Eriksson, tfn 08-405 87 26
Redovisningsdatum
Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 oktober 2018.
Mer information
Direktiv 2017:60 Minskade negativa miljöeffekter från plast
Pressmeddelande: Fler steg för att minska plastens negativa miljöeffekter

M 2017:05 Utredningen Översyn av lagen om kärnteknisk verksamhet
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Gabor Szendrö
Sekreterare: Ingemar Lund, tfn 08-405 98 03
Sekreterare: Johan Pettersson, tfn 08-405 82 41
Redovisningsdatum
Uppdraget ska redovisas senast den 1 oktober 2018.
Mer information
Direktiv 2017:76 Översyn av lagen om kärnteknisk verksamhet

M 2017:04 Utredningen om mindre aktörer i ett energilandskap i förändring
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Lise Nordin
Huvudsekreterare: Eva Jernbäcker, tfn 08-405 16 11
Sekreterare: Martin Flack, tfn 08-405 97 57
Sekreterare: Anders Ådahl, tfn 08-405 87 98
Redovisningsdatum
Uppdraget ska redovisas senast den 15 oktober 2018.
Mer information
Direktiv 2017:77 Utredningen om hinder för energieffektivisering och småskalig elproduktion och lagring för mindre aktörer
Inbjudan till hearing och workshop den 29 november

M 2017:03 Utredningen om översyn av miljöövervakningen
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Åsa Romson
Huvudsekreterare: Lena Sandström, tfn 08-405 97 43
Sekreterare: Fredrik Engström, tfn 08-405 97 91
Sekreterare: Linda Hansson, tfn 08-405 31 50
Sekreterare: Erik Arnberg, tfn 070-648 79 21
Redovisningsdatum
Uppdraget ska redovisas senast den 30 november 2018.
Mer information
Pressmeddelande: Sveriges miljöövervakning ses över
Direktiv 2017:58 Översyn av miljöövervakningen

M 2017:02 Utredningen om hållbara vattentjänster
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Anders Grönvall
Sekreterare: Sara Linde, tfn08-405 87 86
Sekreterare: Mats H Johansson
Sekreterare: Åsa Talvik, tfn 08-405 17 41
Redovisningsdatum
Uppdraget ska redovisas senast den 31 maj 2018.
Mer information
Direktiv 2017:54 Kommunens skyldighet enligt vattentjänstlagen och frågor om små avlopp
Tilläggsdirektiv 2017:129 till Utredningen om hållbara vattentjänster

M 2017:01 Gruvfallsfinansieringsutredningen
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Daniel Barr
Sekreterare: Peter Stoltz, tfn 08-405 93 65
Konsult: Olle Stångberg, 070-498 58 21
Konsult: Ingvar Persson
Redovisningsdatum
Utredningen ska redovisas senast den 30 juni 2018.
Mer information
Direktiv 2017:59 Betryggande säkerheter för gruvnäringen och staten
Pressmeddelande: Utredning ska säkerställa tillräckliga ekonomiska resurser för en miljömässigt hållbar gruvnäring

M 2016:05 Fossilfritt Sverige
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Svante Axelsson
Sekreterare: Ebba Willerström Ehrning, tfn 08-405 83 78
Sekreterare: Peter G Söderberg, tfn 08-405 98 90
Sekreterare: Malin Strand, tfn 08-405 94 74
Redovisningsdatum
Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2018.
Mer information
Direktiv 2016:66 Initiativet Fossilfritt Sverige

M 1992:A Kärnavfallsrådet
Kontaktuppgifter
Ordförande: Carl Reinhold Bråkenhielm, tfn 072-540 01 28
Kanslichef: Peter Andersson, tfn 08-405 20 94, 072-538 48 28
(tidigare Holmfridur Bjarnadottir, tfn 08-405 27 28, 072-235 27 28)
Vetenskaplig.sekreterare: Johanna Swedin, tfn 08-405 24 37, 070-615 24 37
Bitr.sekreterare: Evis Bergenlöv, tfn 08-405 20 44, 070-699 39 95
Redovisningsdatum
Kärnavfallsrådet verkar tills vidare
Mer information
Läs mer på utredningens webbplats
Direktiv 1992:72, på lagrummet.se
Tilläggsdirektiv 2009:31, på regeringen.se
SOU 2018 8 Kunskapsläget på kärnavfallsområdet 2018.
Beslut under osäkerhet

Jo 1968:A Vetenskapliga rådet för hållbar utveckling
Kontaktuppgifter
Ordförande: Karin Markides, professor i analytisk kemi och avgående rektor för Chalmers tekniska högskola i Göteborg.
Sekreterare: Anders Thuresson, tfn 08-405 20 95
Redovisningsdatum
Rådet skall senast den 1 mars varje år till regeringen redovisa den verksamhet som bedrivits under föregående år.
Mer information
Läs mer på utredningens webbplats
Tilläggsdirektiv 2015:78 till Miljövårdsberedningen (Jo 1968:A) – vetenskapligt råd för hållbar utveckling

Aktuellt från Miljö- och energidepartementet

- **Invasiva främmande arter ska bekämpas i Sverige**
  21 februari 2018

  Regeringen presenterar nu flera nya lagförslag om invasiva främmande arter. Målet är sätta igång ett systematiskt och kraftfullt arbete mot invasiva främmande arter i Sverige. Förslagen ska också se till att Sveriges lever upp till de skyldigheter som finns inom EU.
  - Pressmeddelande: Invasiva främmande arter ska bekämpas i Sverige

- **Regeringen utser ny ordförande i Rådet för hållbara städer**
  15 februari 2018

  I december inrättade regeringen Rådet för hållbara städer. Regeringen utser nu arkitekten Monica von Schmalensee till ny ordförande för rådet. Samtidigt får rådet längre tid på sig för sin första rapportering till regeringen.
  - Pressmeddelande: Regeringen utser ny ordförande i Rådet för hållbara städer

Satsningar inom Miljö- och energidepartementets områden i 2018 års budgetproposition
I budgetpropositionen för 2018 gör regeringens stora satsningar på miljö-, energi- och klimatområdet. Åtgärderna är många och handlar bland annat om transporter, stadsmiljö, vatten och hav, förnybar energi och minskade klimatutsläpp.

- Pressmeddelande: Den största klimatsatsningen någonsin
- Artikel: Tydlig miljöprofil i budgeten för år 2018
- Pressmeddelande: Regeringen gör breda satsningar på energiområdet
- Statens budget

Historisk klimatreform för Sverige
Riksdagen har röstat igenom ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige. Klimatlagen och nya klimatmål ska ge Sverige en ambitiös, långsiktig och stabil klimatpolitik, som bidrar till att Parisavtalets målsättningar kan förverkligas. Klimatlagen träder i kraft 1 januari 2018.

- Pressmeddelande: Riksdagen antar historiskt klimatpolitiskt ramverk

Sveriges miljömål
Miljömålen är den gemensamma plattformen för aktörer i det svenska miljöarbetet. De 16 målen som riksdagen beslutat ger en struktur för miljöarbetet som Sverige bedriver nationellt, inom EU och internationellt. På vår sida om miljömålen kan du läsa mer om miljömålssystemets utformning och hur regeringen arbetar för att nå målen.

- Läs mer om Sveriges miljömål

Parisavtalet
I december 2015 enades världens länder om ett nytt klimatavtal som binder alla länder och ska börja gälla senast år 2020. Den globala temperaturökningen ska hållas långt under 2 grader och vi ska jobba för att den ska stanna vid 1,5 grader. Avtalet trädde i kraft i november 2016 och nu fortsätter arbetet med att genomföra avtalet.

- Parisavtalet

Näringsdepartementet

Näringsdepartementet har ansvar för frågor som rör boende och byggande, bolag med statligt ägande, it-politik, näringsliv, innovation, landsbygd, livsmedel, regional tillväxt, postfrågor, samt transporter och infrastruktur.

Områden

Områden

- Boende och byggande
- Bolag med statligt ägande
- Digitaliseringspolitik
- Innovation
- Landsbygd, livsmedel och areella näringar
- Näringspolitik
- Regional tillväxt
- Transporter och infrastruktur

Om Näringsdepartementet

Relaterad navigering

- Näringsdepartementets delar i statens budget
- Rättsdokument
- Utredningar och kommittéer
- Myndigheter med flera
- Remisser
- Organisation
- Kontakt

Ansvariga statsråd

Ansvariga statsråd

Mikael Damberg
Närings- och innovationsminister
Peter Eriksson
Bostads- och digitaliseringsminister
Sven-Erik Bucht
Landsbygdsminister
Tomas Eneroth
Infrastrukturminister

Genvägar

Genvägar

- Smart industri – om nyindustralisering, digitalisering, kompetensförsörjning m.m.
- Ett nationellt skogsprogram för Sverige
- Maritim strategi
- Följ Näringsdepartementet på Twitter
- Näringsdepartementet på Flickr
- Nordiska ministerrådet – Sveriges ordförandeskap 2018

Myndigheter

- **Teracom Group AB (Teracom)**
  22 november 2017 från Näringsdepartementet

- **European company for the financing of railroad rolling stock (EUROFIMA)**
  09 april 2015 från Näringsdepartementet

- **Stiftelsen Norrlandsfonden (Norrlandsfonden)**
  09 april 2015 från Näringsdepartementet

- **Stiftelsen Industrifonden (Industrifonden)**
  09 april 2015 från Näringsdepartementet

- **Centrala djurförsöksetiska nämnden**
  06 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Skogsstyrelsen**
  06 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA)**
  06 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Livsmedelsverket (SLV)**
  06 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Statens jordbruksverk (SJV)**
  06 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Sveriges lantbruksuniversitet (SLU)**
  06 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Lernia AB (Lernia)**
  05 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Orio AB (Orio)**
  05 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Verket för innovationssystem (Vinnova)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Vattenfall AB (Vattenfall)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Vasallen AB (Vasallen)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **V.S. VisitSweden AB (VisitSweden)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Transportstyrelsen**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Trafikverket**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Trafikanalys**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Tillväxtverket**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **TeliaSonera Aktiebolag (TeliaSonera)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Svevia AB (publ) (Svevia)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Sveriges geologiska undersökning (SGU)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **Svensk-Danska Broförbindelsen SVEDAB AB (Svedab)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **Svenska skeppshypotekskassan (Svenska Skeppshypotek)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **Svenska rymdaktiebolaget (SSC)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **Swedfund International AB (Swedfund)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **Swedesurvey Aktiebolag (Swedesurvey)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **Swedavia AB (Swedavia)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **Sveaskog AB (Sveaskog)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **Statens väg- och transportforskningsinstitut (VTI)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **Statens Bostadsomvandling AB (Sbo)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **Specialfastigheter Sverige Aktiebolag (Specialfastigheter)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **SOS Alarm Sverige AB (SOS Alarm)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **Sjöfartsverket**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **SJ AB (SJ)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **SBAB Bank AB (publ) (SBAB)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **SAS AB (SAS)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **Samhall Aktiebolag (Samhall)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **RISE Research Institutes of Sweden AB (RISE)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **PostNord AB (PostNord)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet
- **Post- och telestyrelsen (PTS)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Patentombudsnämnden**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Patent- och registreringsverket (PRV)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Myndigheten för tillväxtpolitiska analyser och utvärderingar (Tillväxtanalys)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Metria AB (Metria)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Luossavaara-Kiirunavaara Aktiebolag (LKAB)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Luftfartsverket (LFV)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Konkurrensverket (KKV)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Jernhusen AB (Jernhusen)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Inlandsinnovation AB (Inlandsinnovation)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Infranord AB (Infranord)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Green Cargo AB (Green Cargo)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Fouriertransform Aktiebolag (Fouriertransform)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Bolagsverket**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Arlandabanan Infrastructure AB (Arlandabanan)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Apoteksgruppen i Sverige Holding AB (Apoteksgruppen)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Apoteket AB (Apoteket)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **ALMI Företagspartner AB (ALMI)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Aktiebolaget Svensk Exportkredit (SEK)**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Aktiebolaget Svensk Bilprovning**
  04 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Aktiebolaget Bostadsgaranti (AB Bostadsgaranti)**
  03 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Akademiska Hus Aktiebolag (Akademiska Hus)**
  03 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **AB Svenska Spel (Svenska spel)**
  03 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **AB Göta kanalbolag (Götakanal)**
  03 februari 2015 från Näringsdepartementet

- **Lantmäteriet**
  19 december 2014 från Näringsdepartementet

- **Boverket**
  19 december 2014 från Näringsdepartementet

Utredningar od

N 2017:08 Samordning för ökat och hållbart bostadsbyggande
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Johan Edstav, tfn 070-611 00 77
Huvudsekreterare: Christina Leideman, tfn 08-405 39 36
Sekreterare: Frank Johan Ahlberg tfn 08-4059859
Lars Jansson, tfn 08-4059479, Arbetar deltid med frågor som rör bostadsbyggande på statens fastigheter.

Redovisningsdatum
Uppdraget ska delredovisas senast den 15 december 2018 och den 15 december 2019. Frågan om krav på transportplaner ska redovisas i den delredovisning som lämnas senast den 15 december 2018. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 december 2020.
Mer information
Direktiv 2017:126 Samordning för ökat och hållbart bostadsbyggande

N 2017:06 Byggrättsutredningen
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Nooshi Dadgostar
Sekreterare: Nina Nordengren, tfn 08-405 94 53
Sekreterare: Kim Örtenblad, tfn 08-405 96 54
Redovisningsdatum
Uppdraget ska redovisas senast den 31 maj 2018.
Mer information
Direktiv 2017:74 Kommunernas möjligheter att säkerställa att befintliga byggrätter tas i anspråk

N 2017:05 Kommittén för modernare byggregler
Kontaktuppgifter
Ordförande: Kurt Eliasson
Ledamot: Anna Sander
Huvudsekreterare: Johanna Ode, tfn 08-405 85 07
Sekreterare: Anna-Maria Engqvist, tfn 08-405 93 27
Sekreterare: Maria Brogren
Sekreterare: Åsa V Johansson, tfn 08-405 87 84
Sekreterare: Marja Lundgren, tfn 08-405 94 05
Sekreterare: Jonas Hammarlund, tfn 08-405 50 52
Redovisningsdatum
Kommittén ska i den del som avser föreskrifter om byggregler fortlöpande överlämna sina förslag till Boverket.

Den 20 december överlämnade kommittén sitt första delbetänkande Nystart för byggstandardiseringen genom stärkt samverkan.

Överväganden och förslag när det gäller minskad klimat- och miljöpåverkan till följd av byggprocessen och materialval ska redovisas senast den 30 november 2018.

Uppdraget ska i övrigt redovisas senast den 13 december 2019.
Mer information
Läs mer på utredninges webbplats
SOU 2017:106 Nystart för byggstandardiseringen genom stärkt samverkan
Direktiv 2017:22 Genomgripande översyn av Boverkets byggregler m.m.

N 2017:04 Utredningen om kommunal planering för bostäder
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Hanna Wiik
Huvudsekreterare: Lars Arell, tfn 08-405 51 99
Sekreterare: Micael Nilsson, tfn 08-405 87 55
Redovisningsdatum
Ett delbetänkande överlämnades den 28 september 2017. Uppdraget enligt tilläggsdirektiven ska redovisas senast den 30 april 2018.
Mer information
Direktiv 2017:12 Kommunal planering för bostäder
Tilläggsdirektiv 2017:85 till Utredningen om kommunal planering för bostäder
SOU 2017:73 En gemensam bild av bostadsbyggnadsbehovet

N 2017:03 Bostadsbyggande på statens fastigheter
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Elisabeth Nilsson
Huvudsekreterare: Sofie Svenningsson, tfn 08-405 98 97
Sekreterare: Lars Jansson, tfn 08-405 94 79
Sekreterare: Per-Olof Remmare
Sekreterare: Jan Persson
Redovisningsdatum
Förhandlingspersonen ska senast den 15 september 2017 lämna en delredovisning med bedömning av förutsättningarna för bostadsbyggande på fastigheterna och en tidsplan för det fortsatta arbetet. Uppdraget ska slutredovisas senast den 15 februari 2018. Regeringen kan komma att lämna tilläggsdirektiv med hänsyn till vad som framkommer i delredovisningen.
Mer information
Direktiv 2017:7 Bostadsbyggande på statens fastigheter
Tilläggsdirektiv 2017:66 till Utredningen om bo-stadsbyggande på statens fastigheter
SOU 2017:71 Bostäder på statens mark – en möjlighet?

N 2017:02 Översiktsplaneutredningen
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Inger Holmqvist, tfn 08-405 89 39
Huvudsekreterare: Johan Hjalmarsson, tfn 08-405 25 87
Sekreterare: Emma Franzén, tfn 08-405 84 67
Sekreterare: Joel Björk-Werner, tfn 08-405 22 02
Sekreterare: Cristina Björn, tfn 08-405 88 74
Sekreterare: Jesper Blomberg

Redovisningsdatum

Utredaren överlämnade den 28 juni 2017 betänkandet Detaljplanekravet, SOU 2017:64. Utredaren ska senast den 15 maj 2018 redovisa uppdraget om en utvecklad översiktsplanering och uppdraget att ge kommunerna möjlighet att reglera upplåtelseformer. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 januari 2019.
Mer information
Direktiv 2017:6 En utvecklad översiktsplanering
SOU 2017:64 Detaljplanekravet

N 2016:04 Utredningen Sveriges besöksnäring – en samlad politik för upplevelsebaserad tillväxt
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Britt Bohlin
Huvudsekreterare: Kristina Algotson, tfn 08-405 57 12
Sekreterare: Erika Rosander, tfn 08-405 57 39
Sekreterare: Tora Philp
Redovisningsdatum
Utredningen beräknas avsluta sitt arbete senast 1 december 2017.
Mer information
Läs mer på utredningens hemsida
Direktiv 2016:83 En sammanhållen politik för hållbar turism och växande besöksnäring
SOU 2017 95 Ett land att besöka En samlad politik för hållbar turism och växande besöksnäring

N 2016:03 Samordning av särskilda persontransporter
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Anita Johansson
Sekreterare: Pernilla Sandgren, tfn 08-405 93 57
Sekreterare: Lisa Ahlström, tfn 08-405 96 26
Redovisningsdatum
Uppdraget redovisas senast 30 juni 2018.
Mer information
Direktiv 2016:85 Samordning av särskilda persontransporter
Tilläggsdirektiv 2017:113 till utredningen om samordning av särskilda persontransporter (N 2016:03)

N 2015:07 Utredningen om självkörande fordon på väg
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Jonas Bjelfvenstam, tfn 010-495 31 00
Huvudsekreterare: Carina Tidström, tfn 076-762 21 15
Sekreterare: Kristina Andersson, tfn 072-221 81 14
Sekreterare: Pernilla Ivehammar
Sekreterare: Peter Andersson
Redovisningsdatum
Utredningens betänkande ska överlämnas till statsrådet den 7 mars 2018 kl. 10.00. I anslutning till detta kommer utredningens betänkande att finnas tillgängligt på www.regeringen.se
Mer information
Läs mer på utredningens webbplats
Direktiv 2015:114 Självkörande fordon på väg

Aktuellt från Näringsdepartementet

- **Thomas Bull presenterar granskning av Transportstyrelsen**
  Direktsänd pressträff: Thomas Bull presenterar granskning av Transportstyrelsen
  Datum 23 februari 2018
  Tid kvar innan direktsändningen startar:
  0 dagar 19:49:08

  Fredag 23 februari presenterar utredaren Thomas Bull, justitieråd i Högsta förvaltningsdomstolen, sin granskning av Transportstyrelsens upphandling av förändrad it-drift.
  - Pressmeddelande: Thomas Bull presenterar granskning av Transportstyrelsen

- **Regeringens strategi för sociala företag**
  06 februari 2018

Gruppen företagare och entreprenörer som är verksamma inom socialt företagande ökar stadigt och är en viktig resurs för att möta många samhällsutmaningar. Nu tar regeringen ett helhetsgrepp och lanserar en samlad strategi som har som mål att stärka utvecklingen av sociala företag.

- Informationsmaterial: Regeringens strategi för sociala företag – ett hållbart samhälle genom socialt företagande och social innovation

Goda exempel på fler bostäder till unga vuxna
Vid en konferens den 11 december delade sex bostadsföretag och projekt med sig av sina metoder för att få fram bostäder för unga. Bostads- och digitaliseringsminister Peter Eriksson hade bjudit in kommunpolitiker, representanter för bostadsföretag och intresseorganisationer för att sprida kunskap kring hur ungas boendesituation kan lösas.

- Artikel: Goda exempel på fler bostäder till unga vuxna

Regeringens fem strategiska samverkansprogram
Regeringen pekar genom de fem strategiska samverkansprogrammen ut svenska styrkeområden där man tillsammans med partners investerar i framtiden. Målsättningen är att samverkansprogrammen ska stärka Sveriges globala innovations- och konkurrenskraft samt bidra till en hållbar utveckling och skapa fler jobb.

- Regeringens strategiska samverkansprogram

Rätt investeringar i transportinfrastrukturen bygger Sverige starkt och hållbart för framtiden
Den 4 oktober 2016 beslutade regeringen om en infrastrukturproposition Infrastruktur för framtiden – innovativa lösningar för stärkt konkurrenskraft och hållbar utveckling. Propositionen innehåller inriktning och ekonomiska ramar för satsningar i transportinfrastrukturen för planperioden 2018–2029. Förslagen i propositionen möjliggör målsättningarna om en omställning till ett fossilfritt välfärdsland, ett Sverige som håller ihop, ett ökat bostadsbyggande och förbättrade förutsättningar för näringslivet.

- Artikel: Rätt investeringar i transportinfrastrukturen bygger Sverige starkt och hållbart för framtiden
- SOU 2017:105 Kapacitetstilldelningen på höghastighetsjärnvägen
- SOU 2017:107 Slutrapport från Sverigeförhandlingen Infrastruktur och bostäder – ett gemensamt samhällsbygge

En livsmedelsstrategi för jobb och hållbar tillväxt i hela landet
Den nationella livsmedelsstrategin med sikte mot år 2030 är den första svenska livsmedelsstrategin som omfattar hela livsmedelskedjan. En långsiktig strategi ska bidra till att potentialen för hela livsmedelskedjan nyttjas fullt ut. Det innebär en ökad och hållbar produktion av mat som kan leda till fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet. Konsumenterna ska ha bättre möjligheter att, oavsett bakgrund, göra medvetna val.

- En livsmedelsstrategi för jobb och hållbar tillväxt i hela landet

Socialdepartementet

Socialdepartementet ansvarar för frågor som rör samhällets välfärd. De handlar om att främja människors hälsa och samtidigt se till att sjuka får den vård de behöver. De omfattar försäkringar för att människor ska vara ekonomiskt trygga när de är sjuka, äldre eller när barnen är små. Omsorg om personer med sociala svårigheter, med funktionsnedsättning eller äldre ingår också. Dessutom arbetar departementet med idrottsfrågor, rättigheter för barn och för personer med funktionsnedsättning och med jämställdhet mellan kvinnor och män.

Områden

Områden

- **Barnets rättigheter**
- **Folkhälsa och idrott**
- **Funktionshinder**
- **Jämställdhet**
- **Sjukvård**
- **Social omsorg**
- **Socialförsäkringar**
- **Spelpolitik**

Om Socialdepartementet

Relaterad navigering

- **Socialdepartementets delar i statens budget**
- **Rättsdokument**
- **Utredningar och kommittéer**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Organisation**
- **Kontakt**

Ansvariga statsråd

Ansvariga statsråd

Annika Strandhäll
Socialminister

Lena Hallengren
Barn-, äldre- och jämställdhetsminister

Genvägar

Genvägar

- **Statens budget**
- **Feministisk regering**
- **Reformer för ökad välfärd och trygghet i budget 2017**
- **Prenumerera på nyheter från regeringen**

Myndigheter

- **Myndigheten för vård- och omsorgsanalys**
  06 februari 2015 från Socialdepartementet

- **Läkemedelsverket (LV)**
  06 februari 2015 från Socialdepartementet

- **Stiftelsen WHO Collaborating Centre for International Drug Monitoring**
  19 december 2014 från Socialdepartementet

- **Provinsialläkarstiftelsen**
  19 december 2014 från Socialdepartementet

- **Systembolaget Aktiebolag**
  19 december 2014 från Socialdepartementet

- **Apotek Produktion & Laboratorier AB (APL)**
  19 december 2014 från Socialdepartementet

- **Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV)**
  19 december 2014 från Socialdepartementet

- **Statens institutionsstyrelse (SiS)**
  19 december 2014 från Socialdepartementet

- **Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU)**
  19 december 2014 från Socialdepartementet

- **Socialstyrelsen**
  19 december 2014 från Socialdepartementet

- **Pensionsmyndigheten**
  19 december 2014 från Socialdepartementet

- **Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF)**
  19 december 2014 från Socialdepartementet

- **Myndigheten för delaktighet**
  19 december 2014 från Socialdepartementet

- **Inspektionen för socialförsäkringen (ISF)**
  19 december 2014 från Socialdepartementet

- **Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd (HSAN)**
  19 december 2014 från Socialdepartementet

- **Försäkringskassan**
  19 december 2014 från Socialdepartementet

- **Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (FORTE)**
  19 december 2014 från Socialdepartementet

- **Folkhälsomyndigheten**
  19 december 2014 från Socialdepartementet

- **E-hälsomyndigheten**
  19 december 2014 från Socialdepartementet

- **Barnombudsmannen (BO)**
  19 december 2014 från Socialdepartementet

- **Arvsfonden**
  19 december 2014 från Socialdepartementet

- **Alkoholsortimentsnämnden**
  19 december 2014 från Socialdepartementet

- **Inspektionen för vård och omsorg (IVO)**
  18 december 2014 från Socialdepartementet

Utredningar o d

S 2017:09 Utredningen om en översyn av styrningen inom funktionshinderspolitiken
Redovisningsdatum
Utredningen beräknas avsluta sitt arbete senast 31 januari 2019.
Mer information
Direktiv 2017:133 Översyn av styrningen inom funktionshinderspolitiken

S 2017:08 Utredningen om ordning och reda i vården
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Göran Stiernstedt
Sekreterare: Daniel Zetterberg
Redovisningsdatum
Utredningen beräknas avsluta sitt arbete senast 31 december 2018.

S 2017:07 Utredningen om reglering av yrket undersköterska
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Harriet Wallberg, tfn 08-405 86 78
Sekreterare: Petra Zetterberg Ferngren, tfn 08-405 12 02
Sekreterare: Johanna Hedström
Redovisningsdatum
Uppdraget ska redovisas senast den 30 april 2019.
Mer information
Direktiv 2017:103 Reglering av yrket undersköterska

S 2017:06 2017 års arvsfondsutredning
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Göran Lundahl
Sekreterare: Fredrik Lövkvist
Sekreterare: Sara Vinnerfors
Redovisningsdatum
Uppdraget ska redovisas senast den 1 september 2018.
Mer information
Direktiv 2017:68 Utredningen om en översyn av regelverket för Allmänna arvsfonden

S 2017:05 KAM-utredningen
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Kjell Asplund
Sekreterare: Mats Nilsson, 08-405 30 72
Sekreterare: Lisa Landerholm, börjar 2017-08-14
Redovisningsdatum
Utredningen beräknas avsluta sitt arbete senast 31 mars 2019.
Mer information

Direktiv 2017:43 Ökat patientinflytande och patientsäkerhet inom annan vård och behandling än den som bedrivs inom den etablerade vården

S 2017:04 Utredningen om finansiell samordning mellan hälso- och sjukvård och sjukförsäkring
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Vivianne Macdisi, tfn 08-405 93 50
Sekreterare: Kristian Örnelius, tfn 08-405 41 58
Sekreterare: Jan I Larsson, tfn 08-405 97 35
Redovisningsdatum
Utredningen beräknas avsluta sitt arbete senast 30 november 2018.
Mer information
Direktiv 2017:44 Finansiell samordning mellan hälso- och sjukvård och sjukförsäkring

S 2017:03 Framtidens socialtjänst
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Margareta Winberg, ambassadör
Huvudsekreterare: Monica Malmqvist, tfn 08-405 52 01
Sekreterare: Camilla Sköld, tfn 08-405 94 53
Sekreterare: Christer Persson, tfn 08-405 93 68
Sekreterare: Kennert Loheim Kangevik, tfn 08-405 29 47
Sekreterare: Lars Grönvall, tfn 08-405 87 58
Sekreterare: Sofia Landelius, tfn 08-405 41 96
Redovisningsdatum
Utredningen beräknas avsluta sitt arbete senast 1 december 2018.
Mer information
Läs mer på utredningens webbplats
Direktiv 2017:39 Översyn av socialtjänstlagen

S 2017:02 Utredningen om återfallsförebyggande insatser för män som utsätter närstående för våld
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Nils Öberg
Sekreterare: Charlotte Eklund Rimsten, tfn 08-405 88 37
Redovisningsdatum
Utredningen beräknas avsluta sitt arbete senast 1 juni 2018.
Mer information
Läs mer på utredningens webbplats
Direktiv 2017:26 Återfallsförebyggande insatser för män som utsätter närstående för våld

S 2017:01 Samordnad utveckling för god och nära vård
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Anna Nergård
Sekreterare: Louise A Andersson, tfn 08-405 31 45
Sekreterare: Malin Lundberg, tfn 08-405 98 68
Redovisningsdatum
Utredaren ska fortlöpande informera Regeringskansliet (Socialdepartementet) om arbetet. Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2019.
Mer information
Direktiv 2017:24 Samordnad utveckling för en modern, jämlik, tillgänglig och effektiv vård med fokus på primärvården
Tilläggsdirektiv 2017:97 till Samordnad utveckling för god och nära vård
Läs mer på utredningens webbplats

S 2016:09 Utredningen om vissa processuella frågor på socialförsäkringsområdet

Kontaktuppgifter

Särskild utredare: Erik Nymansson
Sekreterare: Mattias Håkansson, tfn 08-405 99 79
Sekreterare: Hanna Westgård, tfn 08-405 83 27

Redovisningsdatum

Utredningen beräknas avsluta sitt arbete senast 31 januari 2018.

Mer information

Direktiv 2016:104, Stärkt rättssäkerhet och effektiv handläggning i ärenden och mål om socialförsäkring
SOU 2018:5 Vissa processuella frågor på socialförsäkringsområdet

Äldre poster

Aktuellt från Socialdepartementet

- Blocköverskridande överenskommelse för långsiktigt höjda och trygga pensioner

  Det är snart 20 år sedan det svenska pensionssystemet kom på plats. Under de senaste åren har systemet setts över och partierna som står bakom pensionssystemet har kommit överens om att renovera pensionssystemet för att säkra långsiktigt höjda, hållbara och trygga pensioner.
  - Pressmeddelande: Blocköverskridande överenskommelse för långsiktigt höjda och trygga pensioner
  - Överenskommelse: Pensionsgruppens överenskommelse om långsiktigt höjda och trygga pensioner
  - Debattartikel: ”Premiepensionen görs om i nya överenskommelsen”

- Så hittar du departementets information

  Välkommen till Socialdepartementet! Här får du en kort vägledning om hur du hittar det innehåll du är intresserad av och hur du kan prenumerera på det.
  - Så hittar du departementets information

Utbildningsdepartementet

Utbildningsdepartementet ansvarar för regeringens utbildnings-, forsknings- och ungdomspolitik. Departementet arbetar med frågor som exempelvis handlar om skolresultat, lärarnas villkor, studiefinansiering och levnadsvillkor för unga.
Områden

Områden
- Barn- och ungdomsutbildning
- Folkbildning
- Högskola och forskning
- Ungdomspolitik
- Vuxenutbildning

Om Utbildningsdepartementet

Relaterad navigering
- Utbildningsdepartementets delar i statens budget
- Rättsdokument
- Utredningar och kommittéer
- Myndigheter med flera
- Organisation
- Kontakt

Ansvariga statsråd

Ansvariga statsråd
Gustav Fridolin
Utbildningsminister
Anna Ekström
Gymnasie- och kunskapslyftsminister
Helene Hellmark Knutsson
Minister för högre utbildning och forskning

Myndigheter
- **Karlstads universitet**
  23 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Högskolan i Skövde**
  23 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Högskolan i Halmstad**
  23 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Högskolan i Borås**
  23 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Högskolan Dalarna**
  23 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Göteborgs universitet**
  23 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Gymnastik- och idrottshögskolan (GIH)**
  23 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Försvarshögskolan**
  23 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Centrala studiestödsnämnden (CSN)**
  23 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Etikprövningsnämnderna**
  23 januari 2017 från Utbildningsdepartementet

- **Blekinge tekniska högskola (BTH)**
  23 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Överklagandenämnden för högskolan**
  18 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Överklagandenämnden för studiestöd (ÖKS)**
  18 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Örebro universitet**
  18 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Vetenskapsrådet**
  18 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Uppsala universitet**
  18 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Universitetskanslersämbetet (UKÄ)**
  18 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Universitets- och högskolerådet (UHR)**
  18 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Södertörns högskola**
  18 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Stockholms universitet**
  17 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Stockholms konstnärliga högskola (SKH)**
  17 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Statens skolverk**
  17 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Statens skolinspektion**
  17 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)**
  17 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Skolforskningsinstitutet**
  17 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Sameskolstyrelsen**
  17 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Rymdstyrelsen**
  17 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Polarforskningssekretariatet**
  17 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Mälardalens högskola (MDH)**
  17 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH)**
  17 januari 2017 från Utbildningsdepartementet

- **Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor**
  17 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Mittuniversitetet**
  17 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Malmö högskola**
  17 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Lunds universitet**
  17 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Luleå tekniska universitet**
  17 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Linnéuniversitetet**
  17 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Linköpings universitet**
  17 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Kungl. Tekniska högskolan (KTH)**
  17 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Kungl. Musikhögskolan i Stockholm (KMH)**
  17 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Kungl. Konsthögskolan**
  13 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Kungl. biblioteket (KB)**
  13 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Konstfack**
  12 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Karolinska institutet (KI)**
  12 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Institutet för rymdfysik**
  11 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Högskolan Väst**
  11 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Högskolan i Kristianstad (HKR)**
  11 januari 2017 från Utbildningsdepartementet
- **Umeå universitet**
  05 februari 2015 från Utbildningsdepartementet
- **Skolväsendets överklagandenämnd**
  05 februari 2015 från Utbildningsdepartementet

Utredningar o d

U 2017:10 Utredningen om en utvecklad studie- och yrkesvägledning
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Marie- Hélène Ahnborg, tfn 08-405 32 31
Sekreterare: Mikaela Zelmerlööw, tfn 08-405 50 07
Redovisningsdatum
Utredningen beräknas avsluta sitt arbete senast 31 oktober 2018.
Mer information
Direktiv 2017:116 En utvecklad studie- och yrkesvägledning

U 2017:09 Utredningen effektiva och ändamålsenliga tolktjänster
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Gunnar Holmgren
Huvudsekreterare: Folke K Larsson, tfn 08-405 97 05
Sekreterare: Anna Medin, tfn 08-405 26 41
Sekreterare: Emil Plisch
Redovisningsdatum
Utredningen beräknas avsluta sitt arbete senast 12 december 2018.
Mer information
Direktiv 2017:104 Effektiva och ändamålsenliga tolktjänster

U 2017:08 Utredningen om specialistsjuksköterskeutbildning och vissa andra hälso- och sjukvårdsutbildningar
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Kenth Nauclér
Sekreterare: Charlotte Elam, tfn 08-405 96 88
Sekreterare: Malin Bolinder, tfn 08-405 40 13
Sekreterare: Margitta Fröberg, tfn 08-405 24 78
Redovisningsdatum
Uppdraget ska redovisas senast den 1 november 2018.
Mer information
Läs mer på utredningens webbplats
Direktiv 2017:86 Specialistsjuksköterskeutbildning och vissa andra hälso- och sjukvårdsutbildningar för framtidens hälso- och sjukvård

U 2017:07 Utredningen bättre möjligheter för elever i obligatoriska skolformerna att nå kunskapskraven som minst ska nås
Kontaktuppgifter
Sekreterare: Nadias Boussaid Petersson, tfn 08-405 98 79
Redovisningsdatum
Uppdraget ska redovisas senast den 20 januari 2019.
Mer information
Läs mer på utrednings webbplats
Direktiv 2017:88 Bättre möjligheter för elever i de obligatoriska skolformerna att nå de kunskapskrav som minst ska nås

U 2017:06 Utredningen om tryggare och effektivare studier
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Carl-Johan Stolt, 070-341 85 14
Sekreterare: Torbjörn Lindqvist, tfn, 072-217 29 39, torbjorn.lindquist@regeringskansliet.se
Sekreterare: Jenny Wässström, 072-218 45 12, jenny.wasstrom@regeringskansliet.se
Redovisningsdatum
Uppdraget ska redovisas senast den 31 augusti 2018.
Mer information
Direktiv 2017:80 Åtgärder för att öka tryggheten för studerande vid sjukdom och främja effektivare studier

U 2017:05 Styr- och resursutredningen (Strut)
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Pam Fredman, tfn 08-405 88 75
Huvudsekreterare: Lars Olof Mikaelsson, tfn 08-405 25 99
Sekreterare: Anders Steinwall, tfn 08-405 97 27
Sekreterare: Ingeborg Amnéus, tfn 08-405 86 66
Sekreterare: Magnus Petersson, tfn 08-405 86 73
Redovisningsdatum
Utredningen beräknas avsluta sitt arbete senast 3 december 2018.
Mer information
Läs mer på utredningens webbplats
Direktiv 2017:46 Styrning för starka och ansvarsfulla lärosäten

U 2017:04 Utredningen organisationsöversyn av de statliga myndigheterna inom skolväsendet
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Kerstin Hultgren, tfn 08-405 33 91
Sekreterare: Ulf Andersson, tfn 08-405 81 58
Sekreterare: Mikael Hellstadius
Redovisningsdatum
Uppdraget ska redovisas senast den 1 juni 2018.
Mer information
Direktiv 2017:37 Organisationsöversyn av de statliga myndigheterna inom skolväsendet

U 2017:03 Utredningen om praktiknära skolforskning i samverkan (PiS)
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Cecilia Christersson, tfn 08-405 89 75
Sekreterare: Ingrid Edmar, tfn 08-405 98 64
Redovisningsdatum
Uppdraget ska redovisas senast den 1 mars 2018.
Mer information
Läs mer på utrednings webbplats
Direktiv 2017:27 Ökad samverkan kring praktiknära forskning för stärkt vetenskaplig grund i skolväsendet
Tilläggsdirektiv 2017:82 till Utredningen om praktiknära skolforskning i samverkan

U 2017:02 Utredningen om ökad internationalisering av universitet och högskolor
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Agneta Bladh
Huvudsekretare: Maria Wilenius, tfn 08-405 84 78
Sekreterare: Albin Gaunt, tfn 08-405 19 00
Sekreterare: Agnes Ers, tfn 08-405 95 27
Redovisningsdatum
Uppdragen att föreslå nya mål och en ny strategi för internationalisering och att föreslå hur fler studenter kan få ett internationellt perspektiv i sin utbildning redovisades den 31 januari 2018. Uppdraget i övrigt ska redovisas senast den 31 oktober 2018.
Mer information
Läs mer på utredningens webbplats
Direktiv 2017:19 Ökad internationalisering av universitet och högskolor
SOU 2018_3 En strategisk agenda för internationalisering

U 2017:01 Komvuxutredningen
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Roger Mörtvik
Sekreterare: Mona Siösteen, tfn 08-405 85 58
Sekreterare: Mikael Andersson, tfn 08-405 89 90
Sekreterare: Isabella Enbågen, tfn 076-146 95 49
Sekreterare: Camilla Lööw Lundin, tfn 08-405 96 60
Redovisningsdatum
Uppdraget ska redovisas senast den 31 augusti 2018.
Mer information
Läs mer på utredningens webbplats
Direktiv 2017:21 En väl anpassad vuxenutbildning

Äldre poster

Aktuellt från Utbildningsdepartementet

- **Pressträff med statsministern och gymnasie- och kunskapslyftsministern**
  19 februari 2018

  Yrkesprogrammen ska ge grundläggande behörighet till högre utbildning. Målet är att fler elever ska välja gymnasiets yrkesutbildningar och att öka Sveriges konkurrenskraft. Statsminister Stefan Löfven och gymnasie- och kunskapslyftsminister Anna Ekström höll en pressträff på Midsommarkransens gymnasium tidigare idag, den 19 februari.
  - Pressmeddelande: Grundläggande behörighet på yrkesprogram

- **Tema: Skola**
  15 februari 2018
  Regeringen har under hela mandatperioden prioriterat stora investeringar i skolan. Målet med satsningarna är en jämlik skola med höga kunskapsresultat. Ett starkt utbildningssystem möjliggör ett livslångt lärande. Under den närmaste tiden presenterar regeringen ett antal nya satsningar på skolan. Läs mer om dem här.
  - Pressmeddelande: Även fristående skolor ska omfattas av offentlighetsprincipen
  - Pressmeddelande: Två paket för att fler ska fullfölja en gymnasieutbildning
  - Pressmeddelande: Ett estetiskt ämne på alla nationella program
  - Pressmeddelande: Grundläggande behörighet på yrkesprogram

Tandhygienistutbildningen kan bli treårig
Befolkningen ökar och antalet äldre blir fler. Det leder till att allt fler människor behöver olika typer av tandvård. Därför föreslår regeringen nu att tandhygienistutbildningen ska bli treårig.
- Pressmeddelande: Regeringen föreslår en treårig utbildning till tandhygienist

Regeringen avser återkomma med nytt förslag om en garanti för tidiga stödinsatser
Regeringen har beslutat att ta hem propositionen Läsa, skriva, räkna – en åtgärdsgaranti, men avser att återkomma till riksdagen med en ny proposition. Den ska ta hänsyn till de synpunkter om administration som lyfts fram i riksdagens utbildningsutskott.
- Pressmeddelande: Regeringen avser återkomma med nytt förslag om en garanti för tidiga stödinsatser

Enklare att få tillstånd för forskning på läkemedel
Det ska både bli enklare och gå fortare att få tillstånd för kliniska läkemedelsprövningar inom EU. Men för att den nya EU-förordningen ska få avsedd effekt i Sverige behövs vissa ändringar i de svenska bestämmelserna – därför har regeringen fattat beslut om två lagrådsremisser.
- Pressmeddelande: Enklare att få tillstånd för forskning på läkemedel med ny EU-förordning

Inga nedskärningar ett villkor för extra statligt stöd till skolan
Nu avsätts fullt utbyggt 6 miljarder kronor årligen som huvudmän för grundskola och förskoleklass kan ansöka om för att stärka likvärdighet och kunskapsutveckling. Ett villkor för att ta del av medlen är att huvudmannen inte samtidigt sänker de egna kostnaderna för undervisning och elevhälsa.
- Pressmeddelande: Inga nedskärningar ett villkor för extra statligt stöd till skolan

Utrikesdepartementet

UD ansvarar för Sveriges förbindelser med andra länder och internationella organisationer och för biståndsoch internationell handelspolitik. UD utgör tillsammans med cirka 100 utlandsmyndigheter utrikesförvaltningen.
Områden

Områden

- **Demokrati och mänskliga rättigheter**
- **Handel och främjande**
- **Internationellt utvecklingssamarbete**
- **Utrikes- och säkerhetspolitik**

Om Utrikesdepartementet

Relaterad navigering

- **Utrikesdepartementets delar i statens budget**
- **Rättsdokument**
- **Utredningar och kommittéer**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Organisation**
- **Kontakt**
- **UD:s reseinformation**

Ansvariga statsråd

Ansvariga statsråd
Margot Wallström
Utrikesminister
Ann Linde
EU- och handelsminister
Isabella Lövin
Minister för internationellt utvecklingssamarbete och klimat samt vice statsminister
Genvägar

Genvägar

- **Sverige i FN:s säkerhetsråd**
- **Swedish Foreign Policy News**
- **Sveriges diplomatiska förbindelser**
- **Sweden Abroad**
- **UD: presstjänst**
- **UD:s internationella presscenter**
- **UD Legaliseringar**
- **Misstanke om brott eller oegentligheter**
- **UD:s rapporter om mänskliga rättigheter**

Myndigheter

- **Business Sweden**
  02 september 2015 från Utrikesdepartementet

- **A/O Dom Shvetsii**
  10 augusti 2015 från Utrikesdepartementet

- **Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll, SWEDAC**
  26 maj 2015 från Utrikesdepartementet

- **Nordiska Afrikainstitutet**
  09 februari 2015 från Utrikesdepartementet

- **Svenska institutet, SI**
  06 februari 2015 från Utrikesdepartementet

- **Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete, Sida**
  06 februari 2015 från Utrikesdepartementet

- **Kommerskollegium**
  06 februari 2015 från Utrikesdepartementet

- **Exportkreditnämnden (EKN)**
  06 februari 2015 från Utrikesdepartementet

- **Folke Bernadotteakademin**
  06 februari 2015 från Utrikesdepartementet

Utredningar o d

UD 2017:01Kommittén för Sveriges deltagande i världsutställningen Expo 2020 i Dubai
Kontaktuppgifter
Ordförande: Anders Flanking
Generalkommissarie: Anders Lönnberg
Redovisningsdatum
Kommittén beräknas avsluta sitt arbete senast 1 september 2021.

UD 2015:04 Utredningen om genomförande av vissa sanktionsrättsliga åtaganden mot terrorism och finansiering av terrorism
Kontaktuppgifter
Särskild utredare: Magnus Göransson
Sekreterare: Jenny Ludvigsson, tfn 08-405 83 47
Redovisningsdatum
Utredningen beräknas avsluta sitt arbete senast 2 april 2018.
Mer information
Direktiv 2015:91 Genomförande av vissa sanktionsrättsliga åtaganden mot terrorism och finansiering av terrorism
Tilläggsdirektiv 2016:94 till Utredningen om genomförande av vissa sanktionsrättsliga åtaganden mot terrorism och finansiering av terrorism
Tilläggsdirektiv 2017:135 till Utredningen om genomförande av vissa sanktionsrättsliga åtaganden mot terrorism och finansiering av terrorism

UD 2013:01 Expertgrupp för utvärdering och analys av Sveriges internationella bistånd
Kontaktuppgifter
Ordförande: Helena Lindholm Schultz,
Kanslichef: Sonja Daltung, tfn 08-405 83 73
Praktikant: Alma Wallengren, börjar 2017-08-30

Redovisningsdatum
Verksamheten bör ses som långsiktig. Regeringen avser att under 2018 se över den som grund för beslut om fortsättning.
Mer information
Läs mer på utredningens egen webbplats
Direktiv 2013:11 Expertgrupp för utvärdering och analys av Sveriges internationella bistånd
Tilläggsdirektiv 2016:71 till Expertgruppen för biståndsanalys

Aktuellt från Utrikesdepartementet

- Utrikesministrarna om fredsprocessen i Mellanöstern, Moldavien och Venezuela
  22 februari 2018

  När utrikesminister Margot Wallström träffar sina kollegor på måndag 26 februari inleder den höga representanten med att informera om aktuella frågor på utrikesområdet. Ministrarna ska sedan behandla Moldavien, fredsprocessen i Mellanöstern och Venezuela.
  - Artikel: Utrikesministrarna om fredsprocessen i Mellanöstern, Moldavien och Venezuela

- **”Kärnvapnen kräver en kraftsamling”**
  19 februari 2018

  Efter år av polarisering och ömsesidigt misstroende behövs en ny giv i nedrustningsdiplomatin. Denna bör vara präglad av höga ambitioner men också nykter realism, skriver utrikesminister Margot Wallström i en debattartikel i SvD.
  - Debattartikel: ”Kärnvapnen kräver en kraftsamling”

En feministisk utrikespolitik
Jämställdhet mellan kvinnor och män utgör en grundläggande målsättning för svensk utrikespolitik. Uppfyllandet av kvinnors och flickors grundläggande mänskliga rättigheter utgör såväl en skyldighet inom ramen för internationella åtaganden som en förutsättning för att nå Sveriges bredare utrikespolitiska mål om fred, säkerhet och hållbar utveckling.

- En feministisk utrikespolitik

Utrikesdeklarationen 2018
Onsdag den 14 februari presenterade utrikesminister Margot Wallström regeringens deklaration om utrikespolitiken, utrikesdeklarationen 2018. I samband med presentationen av utrikesdeklarationen ges studenter möjlighet att diskutera utrikespolitik med utrikesministern och UD.

- Utrikesdeklarationen 2018
- Följ den utrikespolitiska debatten på riksdagens webbplats:
- Margot Wallström presenterar 2018 års utrikesdeklaration och samtalar om utrikespolitik med studenter

UD:s reseinformation
Här hittar du råd och information som du har nytta av inför och under din utlandsresa: Vad du bör tänka på, problem som kan uppstå och vilken hjälp du kan få av Utrikesdepartementet i olika situationer. Här finns också Utrikesdepartementets avrådan från resor, information om visering och länkar till våra ambassader och konsulat.

- UD:s reseinformation
- Vad kan Sverige göra för att på olika sätt hjälpa svenskar som befinner sig utomlands?

Svenskt ordförandeskap i Nordiska ministerrådet
Nordiska ministerrådet är de nordiska regeringarnas officiella samarbetsorgan. Den 1 januari 2018 tar Sverige över ordförandeskapet i rådet. Med start den 1 januari 2018 har Sverige också samordningsansvaret för det utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet inom N5 och NB8. Sedan tidigare har Sverige också ordförandeskap i Barentsrådet och Östersjöstaternas råd.

- Nordiska ministerrådet – Sveriges ordförandeskap 2018
- N5 och NB8 – utrikes- och säkerhetspolitiskt samarbete
- Barentsrådet
- Östersjöstaternas råd

Länsstyrelsernas webbplats

Sverige är indelat i 21 län som alla har en länsstyrelse och en landshövding. Länsstyrelsen är en statlig samordnande myndighet, en servicemyndighet, en överklagandeinstans och med tillsynsansvar. Länsstyrelsen står som garant för att de av regeringen beslutade nationella målen genomförs.
Länsstyrelsernas webbplats

Sverige består av 21 län
Länsstyrelserna är 21 myndigheter som samverkar.
För att du ska få rätt information om våra tjänster, villkor och vem du kan kontakta ber vi dig välja Länsstyrelsen i ditt län.

Länsstyrelsernas arbetsuppgifter anges i regleringsbrevet 2018 som finns i följande länk:

https://www.esv.se/statsliggaren/regleringsbrev/?RBID=18696

Hela brevet kan också laddas ner i pdf-format:

Ladda ner i pdf-format (57 sidor) (259K)

LÄN

- Blekinge
- Dalarna
- Gotland
- Gävleborg
- Halland
- Jämtland
- Jönköping
- Kalmar
- Kronoberg
- Norrbotten
- Skåne
- Stockholm
- Södermanland
- Uppsala
- Värmland
- Västerbotten
- Västernorrland
- Västmanland
- Västra Götaland
- Örebro
- Östergötland

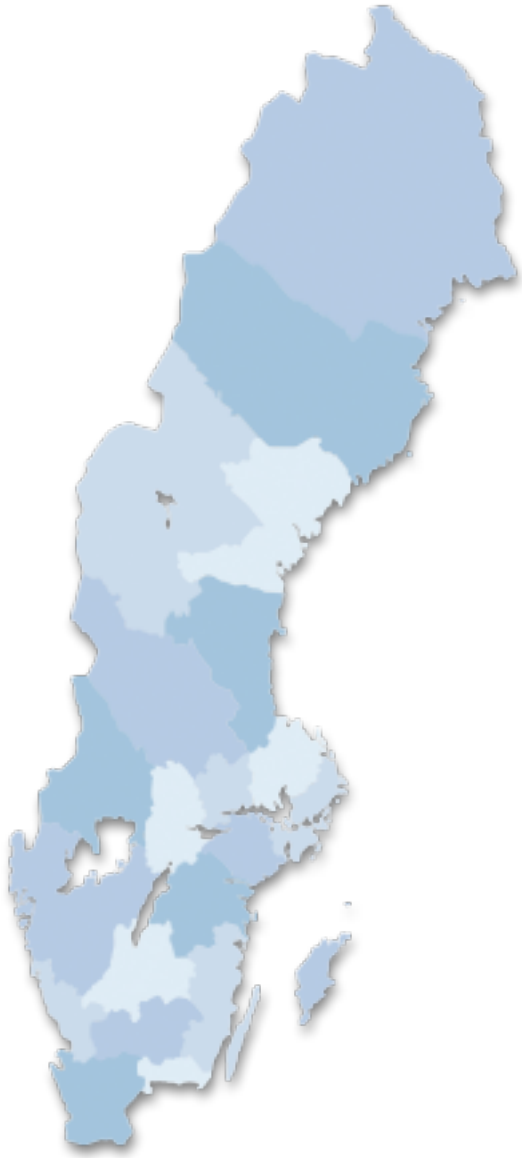

Regleringsbrev för budgetåret 2018 avseende länsstyrelserna

5 bilagor
Riksdagen har för budgetåret 2018 beslutat om anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden (prop. 2017/18:1 utg.omr. 1, bet. 2017/18:KU1, rskr. 2017/18:73).
Regeringen beslutar att följande ska gälla under budgetåret 2018 för länsstyrelserna.

VERKSAMHET
Länsstyrelserna bedriver verksamhet inom ett stort antal utgiftsområden. I detta regleringsbrev behandlas i huvudsak anslaget 5:1 Länsstyrelserna m.m. under utgiftsområde 1 Rikets styrelse. Anslaget beräknas finansiera cirka hälften av länsstyrelsernas verksamhet. Övrig finansiering sker från andra anslag och inomstatliga bidrag.

När återrapporteringskrav och uppdrag ges till samtliga länsstyrelser anges "länsstyrelserna" i beslutet. I annat fall anges det särskilt vilken eller vilka länsstyrelser som avses. Redovisning ska ske i årsredovisningen om inte annat anges. Viss verksamhetsstatistik ska redovisas enligt *bilaga 1*.

1 Mål och återrapporteringskrav

1. Länsstyrelserna ska ha en god informationssäkerhet och verka för att informationssäkerhetsarbetet bedrivs enhetligt och samordnat. För frågor om informationssäkerhet, med koppling till länsstyrelsernas gemensamma it-verksamhet, ska styrning, struktur, prioriteringar och ansvarsfördelning vara tydlig.

Länsstyrelserna ska på en övergripande nivå redovisa hur informationssäkerhetsarbetet fortskrider.

2. Länsstyrelsernas samverkan kring digitaliseringsarbetet ska, i den utsträckning som det är ändamålsenligt, bidra till enhetliga och samordnade processer. Samverkan ska ta sin utgångspunkt i regeringens mål för digitalisering om en enklare vardag för medborgare och företag, en öppnare förvaltning som stödjer innovation och delaktighet, högre kvalitet och effektivitet i verksamheten samt i en för länsstyrelserna gemensam digital strategi.

Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits och göra en övergripande bedömning av hur målet för samverkan kring digitalisering har uppfyllts.

3. En god förvaltningskultur ska genomsyra länsstyrelsernas verksamhet. Länsstyrelserna ska fortsätta arbeta med att bidra till samt höja kunskapen om god förvaltningskultur vid länsstyrelserna. Ledarskapets och medarbetskapets betydelse och rollen som statstjänsteman ska vara i fokus. Länsstyrelserna ska redovisa en översiktlig bedömning av vilka resultat som arbetet har gett.

4. Arbetsmiljön i staten ska vara god. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i syfte att minska sjukfrånvaron i myndigheterna.

5. Länsstyrelserna ska, i samverkan med andra aktörer inom länen, verka för att målen i Agenda 2030 nås samt sprida information om Agenda 2030-arbetet på regional och lokal nivå.

Finansdepartementet
6. Länsstyrelserna ska redovisa hur de vid upphandlingar som överstigit gällande tröskelvärden har arbetat med att uppfylla de nya kraven på kollektivavtalsenliga villkor som följer av 17 kap. 2–5 §§ lagen (2016:1145) om offentlig upphandling.

Justitiedepartementet

7. Länsstyrelserna ska redovisa hur arbetet med att utveckla skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar regionalt och lokalt fortskrider och vilka resultat som har uppnåtts. Länsstyrelserna ska särskilt beskriva vilka åtgärder som vidtagits för att stödja, samordna och följa upp kommunernas arbete enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

Länsstyrelserna ska därutöver redovisa en bedömning av dels om kommunerna uppfyller sina uppgifter enligt 2 och 3 kap. lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, dels om den ersättning som kommunerna får för detta från staten använts ändamålsenligt. Redovisningen ska lämnas till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap senast den 31 oktober 2018.

8. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att stödja kommunerna i deras utövande av det geografiska områdesansvaret, samt i arbetet med att stärka kopplingen mellan de åtgärder som planeras och de åtgärdsbehov som identifierats i kommunernas risk- och sårbarhetsanalyser.

9. Länsstyrelserna ska redovisa användningen av de medel, om 36 000 000 kronor, som tillförts myndigheterna 2018 för att förstärka totalförsvaret, mot bakgrund av bl.a. den säkerhetspolitiska utvecklingen i närområdet.

10. Länsstyrelserna ska senast den 31 december 2018 krigsplacera den personal som behövs för verksamheten under höjd beredskap. Arbetet ska ske med utgångspunkt i 16 § förordningen (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap samt 4 och 6 §§ förordningen (2015:1053) om totalförsvar och höjd beredskap. Under arbetet ska samverkan ske med Totalförsvarets rekryteringsmyndighet.

Kulturdepartementet

Kulturmiljö

11. Länsstyrelserna ska redovisa hur myndigheterna, inom de olika delarna av verksamheten, verkar för att uppnå de nationella kulturmiljömålen. Länsstyrelserna ska analysera och redovisa utvecklingsmöjligheter för det tvärsektoriella samarbetet vad gäller bl.a. värdering av kulturmiljö i olika processer och kulturmiljöperspektivet i miljökvalitetsmålen omhändertas.

Länsstyrelserna ska särskilt redogöra för hur arbetet med att överbrygga eventuella konflikter mellan naturvårdsintressen och kulturmiljöintressen vid hantering av småskalig vattenverksamhet utvecklas. Länsstyrelserna ska även redogöra för hur kulturmiljö samt plan-, bygg- och bostadsfrågor hanteras samlat inom länsstyrelserna för att stödja kommunernas arbete med att tillvarata kulturmiljövärden vid planering och bostadsbyggande.

12. Länsstyrelserna ska redovisa hur myndigheterna strategiskt verkar för att uppnå de nationella kulturmiljömålen i samverkan med lokala och regionala aktörer samt nationella myndigheter. Samspelet och dialogen avseende kommunala och regionala kulturmiljöunderlag, handlingsplaner och strategier, inklusive de regionala kulturplanerna och de regionala utvecklingsstrategierna, ska särskilt belysas.

13. Länsstyrelsen i Hallands län ska delta i det samverkansråd vid Statens kulturråd som ska hantera frågor om statens roll och ansvar inom ramen för kultursamverkansmodellen.

Mänskliga rättigheter

14. Länsstyrelserna ska redovisa hur Sveriges rättsliga åtaganden om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering belyses, analyseras och beaktas i den egna verksamheten i enlighet med 5 § 5 förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion samt bedöma resultatet av detta.

Länsstyrelserna ska redovisa samarbetet med andra berörda myndigheter och de åtgärder som har vidtagits för att stödja kommunernas arbete med

ovanstående frågor. De åtgärder som har vidtagits för att samordna och utveckla länsstyrelsernas arbete för mänskliga rättigheter ska redovisas särskilt av respektive länsstyrelse. Länsstyrelserna ska också redovisa hur åtgärderna bidragit till genomförandet av Agenda 2030.

Miljö- och energidepartementet
Det regionala klimatanpassningsarbetet
15. Länsstyrelserna ska redovisa vilka insatser som har genomförts med anledning av uppgiften att samordna det regionala och lokala klimatanpassningsarbetet. Med utgångspunkt från de regionala handlingsplanerna för klimatanpassning ska redovisningen omfatta vilka insatser som görs på länsstyrelserna och hos kommunerna i länet, vilken effekt länsstyrelserna bedömer detta får för länets anpassning till ett förändrat klimat och hur det fortsatta arbetet ska bedrivas. Arbetet finansieras delvis av medel från anslaget 1:10 Klimatanpassning under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Efterbehandling av förorenade områden för bostadsbyggande
16. Länsstyrelserna ska redovisa arbetet med att identifiera förorenade områden som är lämpliga att sanera för byggande av bostäder. Av redovisningen ska särskilt framgå hur länsstyrelserna informerat kommunerna och andra aktörer om möjligheterna till bidrag samt en uppskattning av när områden är aktuella för bidrag. Arbetet finansieras delvis från anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Naturvård
17. Länsstyrelserna ska redovisa de insatser som gjorts för att samordna och leda det regionala arbetet med att förverkliga regeringens politik avseende naturvård, biologisk mångfald, friluftsliv, åtgärdsprogram för hotade arter, artbevarande, tätortsnära natur, lokala naturvårdsprojekt samt vilt- och rovdjursförvaltning. Redovisningen ska omfatta hur länsstyrelserna, i syfte att minska ärendebalanserna, har arbetat med att slutföra ärenden om naturreservat. Arbetet finansieras delvis av medel från anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur, anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur och anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Åtgärder mot övergödning
18. De länsstyrelser som får bidrag från Havs- och vattenmyndigheten för arbete med åtgärdssamordning ska underlätta och aktivt stödja kommuner och lokala aktörer i genomförandet av åtgärder i relevanta avrinningsområden så att förutsättningarna för det lokala åtgärdsarbetet förbättras. De länsstyrelser som är vattenmyndigheter ska uppdatera geografiska dataunderlag, inklusive erosionskartor, och öka tillgängligheten till dessa underlag för kommuner och lokala aktörer. Länsstyrelserna ska redovisa hur arbetet har bedrivits. Arbetet finansieras delvis av medel från anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Miljökvalitetsnormer för luftkvalitet
19. Länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Jönköpings, Gotlands, Skåne, Västra Götalands, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län ska, för de kommuner eller områden där det fastställts eller under året kommer att fastställas åtgärdsprogram med syfte att nå miljökvalitetsnormerna för luftkvalitet, redovisa i vilken grad åtgärderna har genomförts, vilken effekt åtgärderna bedöms ha haft på halterna samt om miljökvalitetsnormerna följs. I de fall EU:s luftkvalitetsdirektiv överträds ska länsstyrelserna bedöma hur länge överträdelserna antas bestå.

Näringsdepartementet
Regional tillväxt
Gäller Länsstyrelsen i Stockholms län
20. För sin uppgift i genomförandet av det regionala tillväxtarbetet, med utgångspunkt i den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 och förordningen (2017:583) om regionalt tillväxtarbete, ska länsstyrelsen ge en sammanfattning av verksamheten inom regional tillväxt. Redovisningen ska innehålla:

- vilka som är verksamhetens prioriteringar, hur de relaterar till regionens utmaningar och behov samt hur prioriteringarna har bidragit till att nå målen i den regionala utvecklingsstrategin, det regionala strukturfondsprogrammet och de territoriella samarbetsprogrammen,

- vilka insatser som har genomförts under året, vilka resultat de har medfört eller förväntas medföra samt hur insatserna har bidragit till att nå målen i den regionala utvecklingsstrategin, det regionala strukturfondsprogrammet och de territoriella samarbetsprogrammen,

- vilka av insatserna som har genomförts inom ramen för EU:s strategi för Östersjöregionen, och

- hur ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet har integrerats i verksamheten och vilka resultat det har medfört eller förväntas medföra.

Redovisningen ska vara uppdelad på regeringens prioriteringar i den nationella strategin – innovation och företagande, attraktiva miljöer och tillgänglighet, kompetensförsörjning samt internationellt samarbete.

21. Länsstyrelsen ska redovisa hur medel från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder under utgiftsområde 19 Regional tillväxt har fördelats under året samt hur de har bidragit till att nå mål i den regionala utvecklingsstrategin, det regionala strukturfondsprogrammet och de territoriella samarbetsprogrammen. I redovisningen ska framgå hur man i verksamheten tagit hänsyn till de förutsättningar som råder i olika delar av länet och hur de har påverkat fördelningen av medel inom länet.

22. Länsstyrelsen ska redovisa hur ett strategiskt och långsiktigt arbete för en jämställd regional tillväxt fortsatt bedrivits och utvecklats under året. Redovisningen ska omfatta vilka insatser som har genomförts under året och vilka resultat de har medfört eller förväntas medföra.

23. Länsstyrelsen ska redovisa hur det strategiska och långsiktiga arbetet för integration och mångfald i det regionala tillväxtarbetet har bedrivits och utvecklats under året. Redovisningen ska omfatta vilka insatser som har genomförts under året och vilka resultat de har medfört eller förväntas medföra.

24. Länsstyrelsen ska redovisa hur arbetet med att analysera, följa upp och utvärdera det regionala tillväxtarbetet har bedrivits under året.
Gäller alla länsstyrelser utom i Stockholms län

25. Berörda länsstyrelser ska redovisa inom vilka områden samverkan och gemensam finansiering av insatser har skett under året med den aktör som har det regionala utvecklingsansvaret i länet. Redovisningen ska även omfatta vilka resultat denna samverkan har medfört eller förväntas medföra samt hur den har utvecklats. Redovisningen ska avse det regionala tillväxtarbetet inklusive genomförandet av de regionala strukturfondsprogrammen 2014–2020 och territoriellt samarbete.

26. Berörda länsstyrelser ska redovisa hur medel från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder under utgiftsområde 19 Regional tillväxt har bidragit till att nå målen i den regionala utvecklingsstrategin, det regionala strukturfondsprogrammet och, i förekommande fall, de territoriella samarbetsprogrammen. I redovisningen ska det framgå hur verksamheten tagit hänsyn till de förutsättningar som råder i olika delar av länet samt hur detta har påverkat fördelningen av medel inom länet.
Gäller länsstyrelserna i Blekinge, Dalarnas, Södermanlands, Värmlands, Västerbottens och Stockholms län

27. Berörda länsstyrelser ska redovisa arbetet i fråga om tillgång till kommersiell service. Redovisningen ska omfatta vilka insatser som har genomförts under året samt vilka resultat de har medfört eller förväntas medföra. Redovisningen ska även omfatta vilka aktörer som deltagit, hur samverkan utvecklats samt på vilket sätt insatserna förhåller sig till övriga insatser för hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling i länet.

Redovisningen ska omfatta de insatser som genomförts inom det regionala serviceprogrammet samt insatser avseende stöd till kommersiell service i den regionala handlingsplanen för genomförandet av Landsbygdsprogram för Sverige 2014–2020. Redovisningen ska göras i enlighet med riktlinjerna för de regionala serviceprogrammen

28. Berörda länsstyrelser ska bidra till att utveckla de selektiva regionala företagsstöden avseende jämställdhet, integration och miljö, inklusive klimat. Arbetet ska genomföras i samarbete med Tillväxtverket.

Livsmedelskontroll, djurskydd, foder och animaliska biprodukter samt allmänna veterinära frågor

29. Länsstyrelserna ska redovisa en bedömning av måluppfyllelsen för de operativa målen i Sveriges fleråriga kontrollplan för livsmedelskedjan som rör myndigheternas verksamhet inom livsmedelskontroll, kontroll av djurskydd, foder, animaliska biprodukter, djursmittskydd samt veterinärmedicinska preparat och restsubstanser. Redovisningen ska inkludera en kortfattad analys av orsakerna till eventuell utebliven måluppfyllelse och länsstyrelsernas operativa förutsättningar att bedriva verksamheten inom dessa områden. Länsstyrelserna ska även redovisa arbetet med revisioner av kommunernas livsmedelskontroll.

30. Länsstyrelserna ska arbeta för fler och bättre djurskyddskontroller

Lantbruk och landsbygd

31. Följande likvärdiga målsättningar ska vara vägledande för länsstyrelsernas hantering av EU-stöd:

- en effektivisering och förenkling för företag och myndigheter,
- en minskning av de administrativa utgifterna,
- en strävan efter att stöden i så stor utsträckning som möjligt kan betalas ut så tidigt som regelverket tillåter, och
- en minskning av andel fel i stödhanteringen.

Vid genomförande av Landsbygdsprogram för Sverige 2014–2020 och Havs- och fiskeriprogrammet ska länsstyrelserna:

- redovisa genomförandet av programmen enligt riktlinjer från Statens jordbruksverk, samt
- redovisa handläggningstider och måluppfyllnad utifrån de mål som satts inom ramen för styrnings- och uppföljningssystemet Styr- och uppföljningssystem projekt- och företagsstöd respektive styr- och uppföljningssystem jordbrukarstöd.

Uppdragen om genomförande av Landsbygdsprogram för Sverige 2014–2020 och Havs- och fiskeriprogrammet finansieras av medel från anslagen 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur och 1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur under utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

Omarrondering i Dalarnas län

32. Länsstyrelsen i Dalarnas län ska redovisa hur myndigheten har bidragit till att effektivisera arbetet med omarrondering i Dalarnas län, vilket syftar till att i områden med stark ägarsplittring bl.a. möjliggöra ett rationellt skogsbruk och en fungerande infrastruktur samt bidra till en hållbar utveckling av landsbygdens ekonomi och tillväxt, samtidigt som skogsvårdslagens (1979:429) jämställda mål om god avkastning och hänsyn till miljövården värnas. Transparens och god kommunikation med markägare är en nyckelfråga, liksom en väl fungerande samverkan med Lantmäteriet och Skogsstyrelsen.

Markförvaltning ovan odlingsgränsen och på renbetesfjällen

33. Länsstyrelserna i Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län har uppgifter i fråga om fjällförvaltningen i länen. I myndigheternas redovisning av dessa uppgifter ska även hanteringen av markärenden ovan odlingsgränsen och på renbetesfjällen ingå. Handläggningen i upplåtelse- respektive friköpsärenden ska redovisas separat.

Viltförvaltning
34. Länsstyrelserna i Dalarnas, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län ska i samråd med Sametinget och samebyarna i respektive län arbeta med förvaltningsverktyget för rovdjur inom renskötselområdet, i syfte att upprätthålla en hållbar rennäring och en gynnsam bevarandestatus för stora rovdjur. Arbetet ska utföras i enlighet med vad som anges i regeringens proposition En hållbar rovdjursförvaltning (prop. 2012/13:191, bet. 2013/14:MJU7, rskr. 2013/14:99). Länsstyrelserna ska redovisa hur arbetet med förvaltningsverktyget fortskrider och redovisa skadenivån för respektive sameby. Arbetet finansieras delvis med medel från anlaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Rennäringen
35. Länsstyrelsen ska redovisa sitt arbete med en långsiktigt hållbar rennäring utifrån betesresurser och renantal samt sin uppföljning av den gränsöverskridande renskötseln som berör länet.

Ersättning för viltskador
36. Länsstyrelserna ska rapportera uppgifter om det stöd som varje år lämnas för ersättning för skada på fisk och fiskeredskap av länsstyrelsen till Havs- och vattenmyndigheten, enligt 11 d § viltskadeförordningen (2001:724) genom ändring SFS 2017:920, statsstödslagen lagen (2013:388) om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler och förordningen (2016:605) om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler.

37. Länsstyrelserna ska rapportera uppgifter om det stöd som varje år lämnas för att förebygga skada av vilt och som ersättning för skada av vilt på annat än ren, fisk och fiskeredskap, till Naturvårdsverket för myndighetens årliga rapportering av statligt stöd till Europeiska kommissionen enligt lagen (2013:388) om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler. Länsstyrelserna ska vidare redovisa sin uppföljning av det årliga stöd av mindre betydelse som lämnas av länsstyrelserna enligt förordningen (2017:1254).

Utrikesdepartementet
Samarbete i Barentsregionen
38. Länsstyrelsen i Norrbottens län och Länsstyrelsen i Västerbottens län ska redovisa dels egna insatser för att stärka Barentssamarbetet och genomförandet av ordförandeskapet i Barentsrådet (BEAC) 2017–2019 och dess arbetsgrupper, dels länsstyrelsernas insatser för att stödja andra aktörers deltagande i Barentssamarbetet. Utgifter och finansiering för verksamheten ska särredovisas med en uppdelning på insatsernas huvudsakliga inriktning, större projekt och seminarier. Länsstyrelserna disponerar för detta medel från anslaget 1:11 Samarbete inom Östersjöregionen under utgiftsområde 5 Internationell samverkan.

Prognoser
39. Länsstyrelserna ska i Hermes redovisa prognoser med tillhörande kommentarer för 2018–2021. Av kommentarerna ska framgå vilka antaganden som använts i prognosen, osäkerhetsfaktorer och eventuella förändringar av förutsättningarna för myndigheten att bedriva sin verksamhet. Vidare ska förändringar i förhållande till föregående prognostillfälle samt den av myndigheten beslutade budgeten kommenteras. Vid prognosavvikelser ska länsstyrelserna även ange vilka åtgärder som vidtagits eller planeras att vidtas för att minska avvikelserna. Prognoserna ska lämnas senast den 17 januari, 16 februari, 2 maj, 29 juli och 8 november 2018.

40. Länsstyrelserna ska utöver de prognoser som lämnas i Hermes, i en samlad redovisning, redovisa utfall och prognos för både verksamheter som finansieras med förvaltningsanslag och verksamheter som finansieras med andra intäkter än förvaltningsanslaget. Redovisningen ska följa en för samtliga länsstyrelser enhetlig struktur och den mall som 2013 togs fram av Länsstyrelsen i Västmanlands län i samråd med övriga länsstyrelser och nu som förvaltas av Länsstyrelsen i Örebro län (Lst EA). Redovisningen ska lämnas till regeringen (Finansdepartementet) senast den 3 maj och 25 oktober 2018.

41. Länsstyrelserna ska redovisa prognoser för anslagsbelastning avseende anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder under utgiftsområde 19 Regional tillväxt för åren 2017–2021. Prognoserna ska kommenteras både i förhållande till föregående prognostillfälle och i förhållande till budgeten. Prognoserna ska lämnas i Hermes den 17 januari, 16 februari, 2 maj, 29 juli och 8 november 2018.

2 Organisationsstyrning

Radiokommunikationssystemet Rakel
Länsstyrelserna ska kunna använda och samverka genom det gemensamma radiokommunikationssystemet Rakel. Länsstyrelserna ska var och en betala 374 250 kronor till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap som abonnemangsavgift för detta system. Beloppet ska betalas efter fakturering från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

3 Uppdrag

Arbetsmarknadsdepartementet
Moderna beredskapsjobb
1.Länsstyrelserna ska bidra till regeringens satsning på moderna beredskapsjobb i staten som införts successivt fr.o.m. 2017 och som syftar till att sysselsätta minst 5 000 personer 2020. För 2018 bör omfattningen uppgå till minst 2 000 personer. Myndigheterna ska eftersträva att anställa personer som står långt från arbetsmarknaden, inklusive nyanlända, för att utföra enklare arbetsuppgifter vid myndigheten.

2. Länsstyrelserna ska senast den 3 april 2018 till Statskontoret redovisa hur de bidragit till regeringens satsning enligt närmare instruktion från Statskontoret. Regelverket och ersättningen för de moderna beredskapsjobben ska motsvara de villkor som gäller för den subventionerade anställningsformen extratjänster, som handläggs och betalas ut av Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingen och Arbetsgivarverket har i uppdrag att bistå med stöd till myndigheterna inom sina respektive ansvarsområden i detta arbete.

Integration
2. Länsstyrelserna ska ta fram och sammanställa lägesbilder för kommuner och landsting i respektive län avseende vilken påverkan som aktuella förändringar i antal asylsökande och nyanlända har för verksamheterna inom socialtjänsten, skola och utbildning samt hälso- och sjukvård. Uppdraget ska genomföras utifrån behov och förutsättningar hos flickor och pojkar, kvinnor och män. Lägesbilden ska även omfatta en bedömning av beredskap och kapacitet i förhållande till kraven i lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning.

Länsstyrelsen i Jönköpings län ska samordna redovisningen och lämna en samlad rapport för samtliga länsstyrelser, med bilagda rapporter från respektive länsstyrelse. Anvisningar för redovisningarna lämnas av Länsstyrelsen i Jönköpings län. Uppdraget ska redovisas till regeringen (Arbetsmarknadsdepartementet) den 10 april och 19 oktober 2018, samt vid behov.

3. Länsstyrelserna ska i arbetet med att samordna tidiga insatser för asylsökande m.fl. redovisa:

- vilka förutsättningar som finns i länet att på kort och lång sikt tillgodose behovet av insatser,
- samarbetet mellan berörda aktörer på regional och lokal nivå, och
- en samlad bedömning av de egna insatserna och resultatet samt identifierade framgångsfaktorer och utvecklingsområden i länet för en ändamålsenlig spridning av och tillgång till tidiga insatser.

Länsstyrelsen i Jönköpings län ska samordna redovisningen och lämna en samlad rapport för samtliga länsstyrelser, med bilagda rapporter från

respektive länsstyrelse. Jämställdhetsaspekter ska beaktas i den utsträckning som det är relevant. Anvisningar för redovisningarna lämnas av Länsstyrelsen i Jönköpings län. Uppdraget ska redovisas till regeringen (Arbetsmarknadsdepartementet) senast den 28 februari 2019.

4. Länsstyrelserna ska utifrån sitt uppdrag enligt förordningen (2016:1364) om statsbidrag till verksamheter för asylsökande m.fl. redovisa:

- till vilka organisationer som bidrag lämnats,
- vad det utbetalade bidraget har använts till,
- deltagande i insatser, och
- en bedömning av i vilken mån syftet med stödet har uppnåtts.

Länsstyrelsen i Jönköpings län ska samordna redovisningen och lämna en samlad rapport för samtliga länsstyrelser, med bilagda rapporter från respektive länsstyrelse. Jämställdhetsaspekter ska beaktas när så är relevant. Anvisningar för redovisningarna lämnas av Länsstyrelsen i Jönköpings län. Uppdraget ska redovisas till regeringen (Arbetsmarknadsdepartementet) senast den 28 februari 2019.

5. Länsstyrelserna ska i arbetet med kommunernas beredskap och mottagningskapacitet redovisa:

- vilka förutsättningar som länet har för att på kort och lång sikt upprätthålla samt öka och förbättra kapaciteten och beredskapen för mottagandet av nyanlända som anvisas enligt lagen om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning samt som på egen hand bosätter sig i kommunerna och hur det samverkar med annat mottagande,

- samarbetet mellan statliga myndigheter och övriga berörda aktörer på regional och lokal nivå samt hur arbetet har samordnats med uppdraget rörande ensamkommande barn och unga,

- hur arbetet har samordnats med länsstyrelsernas instruktionsenliga uppgift rörande hållbar samhällsplanering och boende, samt

- en samlad bedömning av de egna insatserna och resultatet samt identifierade framgångsfaktorer och utvecklingsområden i länet för ökad kvalitet avseende mottagandet av nyanlända.

Länsstyrelsen i Jönköpings län ska samordna redovisningen och lämna en samlad rapport för samtliga länsstyrelser, med bilagda rapporter från respektive länsstyrelse. Jämställdhetsaspekter ska beaktas i den utsträckning som det är relevant. Anvisningar för redovisningarna lämnas av Länsstyrelsen i Jönköpings län. Uppdraget ska redovisas till regeringen (Arbetsmarknadsdepartementet) senast den 28 februari 2019.

6. Länsstyrelserna ska avseende ersättning enligt 37 § förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar prioritera sådana insatser och samverkan som väsentligt bidrar till att underlätta bosättning och öka mottagningskapaciteten i kommunerna. Avseende ersättning enligt 37 a § samma förordning ska sådana insatser som särskilt riktar sig till eller underlättar deltagandet för föräldralediga och andra personer med små barn prioriteras.

Länsstyrelsen i Jönköpings län ska efter att övriga länsstyrelser har fått tillfälle att yttra sig besluta om hur stor del av de anvisade medlen som ska fördelas för disposition av respektive länsstyrelse. Länsstyrelserna ska redovisa för vilka olika insatser som ersättning enligt 37 och 37 a §§ förordningen om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar lämnats samt en bedömning av resultaten. Jämställdhetsaspekter ska beaktas i den utsträckning som det är relevant. Länsstyrelsen i Jönköpings län ska samordna redovisningen och lämna en samlad rapport för samtliga länsstyrelser, med bilagda rapporter från respektive länsstyrelse. Anvisningar för redovisningarna lämnas av Länsstyrelsen i Jönköpings län. Uppdraget ska redovisas till regeringen (Arbetsmarknadsdepartementet) senast den 28 februari 2019.

7. Länsstyrelsernas redovisning enligt förordningen (2010:1138) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare ska av Länsstyrelsen i

Jönköpings län samordnas och redovisas, med bilagda rapporter från respektive länsstyrelse, till regeringen (Arbetsmarknadsdepartementet) senast den 28 februari 2019. Jämställdhetsaspekter ska beaktas i den utsträckning som det är relevant.

8. Länsstyrelsen i Västra Götalands län ska redovisa hur portalen www.informationsverige.se fungerar, såväl nationellt som regionalt, som informationskanal för nyanlända kvinnors och mäns etablering samt för asylsökande m.fl. Redovisningen ska innehålla en bedömning av hur portalen fungerar som verktyg för individen, för aktörer som bedriver verksamhet för bl.a. nyanlända och/eller asylsökande, och i vilken utsträckning som portalen används av individer och aktörer enligt ovan. Redovisningen ska även omfatta en bedömning av hur portalen används för information om arbetsmarknaden och kontakter med dess aktörer. Uppdraget ska redovisas till regeringen (Arbetsmarknadsdepartementet) senast den 28 februari 2019.

Mottagande av ensamkommande barn och unga

9. Länsstyrelserna ska när det gäller arbetet med kommunernas beredskap och kapacitet för att ta emot ensamkommande asylsökande barn, samt ensamkommande barn och unga som har beviljats uppehållstillstånd, redovisa:

- vilka förutsättningar länet har för att på kort och lång sikt anpassa kapaciteten för mottagandet av ensamkommande barn och unga,
- vilka åtgärder som har vidtagits för att skapa långsiktighet och hållbarhet i kommunernas mottagande av ensamkommande barn och unga, inklusive omställningen till mer effektiva boendeformer, samt
- en samlad bedömning av de egna insatserna och resultatet av dessa.

Uppdraget ska genomföras med utgångspunkt i flickors respektive pojkars behov och förutsättningar. Länsstyrelsen i Jönköpings län ska samordna redovisningen och lämna en samlad rapport för samtliga länsstyrelser, med bilagda rapporter från respektive länsstyrelse. Anvisningar för länsstyrelsernas redovisningar lämnas av Länsstyrelsen i Jönköpings län. Uppdraget ska redovisas till regeringen (Arbetsmarknadsdepartementet) senast den 28 februari 2018.

Finansdepartementet

Uppföljning av tillsyn på området bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism

10. Fr.o.m. den 1 januari 2018 inrättas en ny samordningsfunktion för åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism hos Polismyndigheten. Utöver arbetet som sker inom ramen för samordningsfunktionen ska länsstyrelserna i Skåne, Stockholms och Västra Götalands län utvärdera och följa upp inriktningen på och effektiviteten i sin tillsyn på området bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism, inklusive vandelsprövningen av utländska medborgare. I uppdraget ingår att länsstyrelserna ska utveckla metoder för en effektiv och riskbaserad tillsyn på området, inklusive möjligheten att vidta riktade åtgärder till följd av uppgifter från omvärlden. Uppdraget ska redovisas till regeringen (Finansdepartementet) senast den 29 juni 2018.

Justitiedepartementet

Civilt försvar (tillsammans med Försvarsdepartementet)

11. Länsstyrelserna ska redovisa hur samarbetet med de regionala staberna i Försvarsmakten utvecklas avseende totalförsvarsplanering. Uppdraget ska redovisas till regeringen (Försvarsdepartementet) senast den 1 oktober 2018.

12. Länsstyrelserna ska redovisa vidtagna åtgärder för att stödja kommunerna med att påbörja beredskapsplaneringen för civilt försvar. Återrapporteringen ska utgöra del av den redovisning som länsstyrelserna ska göra i enlighet med regeringens beslut den 10 december 2015 avseende planeringsanvisningar för det civila försvaret (Ju2015/09669/SSK).

13. Länsstyrelserna ska i arbetet med civilt försvar särskilt prioritera följande områden:

- planering för stöd till Försvarsmakten under höjd beredskap avseende försörjning av kritiska förnödenheter, egendom och tjänster,

- stärkta arbetsformer, inklusive utrustning och tekniska system, för samverkan som möter de höga krav på sekretess och robusthet som ställs vid höjd beredskap,

- planering för att kunna verka från alternativ och/eller skyddad ledningsplats,

- översyn av tillämpbarhet och eventuella behov av ändringar i författningar för totalförsvaret samt ansvarsförhållanden inom myndighetens ansvarsområde, och

- ett utvecklat samarbete med näringslivet.

Vidtagna åtgärder och uppnådda resultat ska utgöra del av den redovisning som länsstyrelserna ska lämna enligt det ovan nämnda regeringsbeslutet.

Stärkt säkerhetssyddsarbete
14. Uppdraget som gavs i regleringsbrevet för 2017 om stärkt säkerhetsskyddsarbete ska redovisas senast den 22 februari 2018 och utgöra del av den redovisning som länsstyrelserna ska lämna enligt det ovan nämnda regeringsbeslutet.

Sevesotillsyn
15. Uppdraget som gavs i regleringsbrevet för 2017 om Sevesotillsyn ska Länsstyrelsen i Östergötlands län redovisa till Myndigheten för samhällskydd och beredskap senast den 28 februari 2018.

Kulturdepartementet
Kulturmiljö
16. Länsstyrelserna ska redovisa sina erfarenheter av arbetet med det kyrkliga kulturarvet och den kyrkoantikvariska ersättningen. Uppdraget ska redovisas till Riksantikvarieämbetet senast den 1 maj 2018.

Nationella minoriteter
17. Länsstyrelserna ska redovisa hur lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk har tillämpats i länsstyrelsernas interna och externa insatser utifrån målet för minoritetspolitiken. Uppdraget ska redovisas senast den 15 november 2018 till Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget, som också kan utgöra ett stöd i arbetet med uppdraget. Redovisningen avser genomfört arbete sedan föregående redovisningstillfälle.

18. Med utgångspunkt i nationell lagstiftning och Sveriges internationella åtaganden ska Länsstyrelsen i Stockholms län i och Sametinget verka för att minoritetspolitikens fastställda mål med tre utpekade delområden uppnås. Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget ska redovisa utvecklingen inom det minoritetspolitiska målets delområden dvs. diskriminering och utsatthet, inflytande och delaktighet samt språk och kulturell identitet. Redovisningen ska bl.a. innefatta:

- hur medel från anslaget 7:1 Åtgärder för nationella minoriteter under utgiftsområde 1 Rikets styrelse har använts och en bedömning av det fortsatta behovet av medel,

- hur myndigheten har följt och utvärderat tillämpningen av lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk,

- vilka stödjande och samordnande insatser som har gjorts, och

- genomförda kunskapshöjande insatser och behovet av ytterligare insatser.

Länsstyrelsen i Stockholms län ska också fördela stöd enligt förordningen (2005:765) om statsbidrag för nationella minoriteter.

Eventuella skillnader vad gäller kvinnor och män ska analyseras och kommenteras. En samlad rapport ska lämnas till regeringen (Kulturdepartementet) senast den 6 april 2018.

Miljö- och energidepartementet
Energiomställning och minskad klimatpåverkan
19. Länsstyrelserna ska med ett långsiktigt perspektiv främja, samordna och leda det regionala arbetet med att förverkliga regeringens politik avseende energiomställning och minskad klimatpåverkan. Inom ramen för uppdraget ska länsstyrelserna:

- mot bakgrund av de långsiktiga energipolitiska mål som regeringen avser att föreslå med anledning av Energikommissionens betänkande Kraftsamling för framtidens energi (SOU 2017:2) och de klimatmål som riksdagen har antagit, leda och samordna arbetet med att i dialog med andra aktörer i respektive län ta fram nya långsiktiga regionala energi- och klimatstrategier, som ska antas senast den 31 december 2019,

- samordna åtgärder för fossilfria transporter och inom ramen för arbetet med de regionala energi- och klimatstrategierna, i dialog med Energimyndigheten, ta fram regionala planer för infrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel,

- med utgångspunkt i de regionala energi- och klimatstrategierna och Klimatklivet samordna och i dialog med aktörer verka för effektiva klimatinvesteringar i länet och synergieffekter mellan olika åtgärder,

- verka för att öka andelen förnybar energi i länet, särskilt avseende insatser för att uppnå planmässiga förutsättningar inom den nationella planeringsramen för vindkraft till 2020,

- arbeta för ett ökat genomslag av de nationella klimat- och energimålen inom olika sakområden och funktioner, såsom miljötillsyn, yttranden länsstyrelsernas roll som viktig remissinstans i miljöprövningsärenden, den lokala och regionala samhällsplaneringen, regionalt utvecklings- och tillväxtarbete samt infrastrukturarbete,

- samverka mellan länsstyrelserna för att gemensamt utveckla länsstyrelsernas arbete på området energiomställning och minskad klimatpåverkan, samt

- bedöma hur insatserna har påverkat utsläppen av växthusgaser, energieffektivisering och andelen förnybar energi i länet.

Länsstyrelserna ska senast den 31 januari 2019 redovisa sitt arbete enligt uppdraget till Länsstyrelsen i Dalarnas län. Den senare länsstyrelsen ska senast den 22 februari 2019 till Naturvårdsverket redovisa länsstyrelsernas arbete med klimatinvesteringar samt möjliga synergieffekter. Länsstyrelsen i Dalarnas län ska baserat på respektive länsstyrelses redovisning kring övriga frågor i uppdraget redovisa en sammanställning och bedömning av arbetet i respektive länsstyrelse. Underlaget ska redovisas till regeringen (Miljö- och energidepartementet) senast den 31 mars 2019. Uppdraget finansieras av medel från anslaget 1:16 Klimatinvesteringar under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård och anslaget 1:10 Lokal och regional kapacitetsutveckling för klimat- och energiomställning under utgiftsområde

21 Energi.

Miljötillsyn
20. Länsstyrelserna ska utifrån sitt ansvar för tillsyn av miljöbalkens efterlevnad särskilt redovisa:

- hur den operativa miljötillsynen och andelen egeninitierad tillsyn har utvecklats sedan föregående år,

- hur den operativa tillsynen har fördelats mellan olika områden, i synnerhet hur den operativa tillsynen av avloppsanläggningar har bedrivits,

- vilka tillsynsvägledande insatser som har genomförts såväl när det gäller samordning, råd och stöd som uppföljning och utvärdering av kommunernas operativa tillsyn, i synnerhet tillsyn av avloppsanläggningar och enskilda avlopp, samt

- hur samverkan i Miljösamverkan Sverige och regional miljösamverkan har bedrivits.

Uppdraget finansieras delvis av medel från anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård. Redovisningen ska utformas på ett enhetligt sätt, och i dialog med Naturvårdsverket, samt, när det gäller avloppsanläggningar och enskilda avlopp, även med Havs- och vattenmyndigheten. Av redovisningen ska särskilt framgå den ökade finansieringen av anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård och anslaget 5:1 länsstyrelserna m.m under utgiftsområde 1 Rikets styrelse har använts samt vilka resultat arbetet har lett till. Uppdraget ska redovisas till Naturvårdsverket senast den 15 februari 2019. Resultatet av tillsynen och tillsynsvägledningen av avloppsanläggningar och enskilda avlopp ska även redovisas till Havs- och vattenmyndigheten senast den 15 februari 2019.

Tillsyn av gränsöverskridande transporter av avfall

21. Länsstyrelserna ska redovisa hur den operativa tillsynen enligt den sk. avfallstransportförordningen har bedrivits och hur tillgängligheten har ökat för de fem länsstyrelser som har tillsynsansvar för gränsöverskridande transporter av avfall, dvs. länsstyrelserna i Norrbottens, Gävleborgs, Stockholms, Västra Götalands och Skånes län. En samlad redovisning ska lämnas till regeringen (Miljö- och energidepartementet) senast den 15 februari 2019.

Enskilda avlopp

22. Länsstyrelserna ska, i syfte att öka åtgärdstakten, aktivt arbeta med tillsynsvägledning av enskilda avlopp enligt miljötillsynsförordningen (2011:13). Arbetet ska prioriteras utifrån regionala och miljömässiga förhållanden. Länsstyrelserna ska göra detta genom att bl.a.ge vägledning i fråga om vägleda kring i vilka vattenförekomster åtgärder för att minska utsläppen från enskilda avlopp har störst betydelse i ett regionalt perspektiv. Länsstyrelserna ska redovisa eventuella behov av ytterligare insatser beträffande tillsynsvägledning avseende enskilda avlopp enligt miljötillsynsförordningen. Länsstyrelserna ska redovisa uppdraget till Havs- och vattenmyndigheten senast den 15 februari 2019.

Efterbehandling av förorenade områden

23. Länsstyrelserna ska redovisa hur medel från anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård har använts och hur många objekt som är åtgärdade och utredda som ett resultat av tillsynen. Länsstyrelsen i Västerbotten ska lämna en samlad redovisning till Naturvårdsverket senast den 15 februari 2019.

Strategiskt VA-arbete

24. Länsstyrelserna ska stödja kommunerna i arbetet med att utveckla VA-planer. Länsstyrelserna ska redovisa genomförda insatser för att stödja kommunernas arbete med att utveckla strategiska VA-planer och genomförd tillsyn enligt 51 § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster. Länsstyrelserna ska redovisa uppdraget till Havs- och vattenmyndigheten senast den 22 februari 2019.

Vattenskydd

25. Länsstyrelserna ska redovisa resultaten och effekterna av sitt arbete med att skydda dricksvatten, inklusive skydd av vatten som utnyttjas eller som kan komma att utnyttjas som vattentäkt enligt 7, 21 och 22 §§ miljöbalken. Av redovisningen ska även framgå vilka resultat och effekter förstärkningen av länsstyrelsernas anslag för detta ändamål har lett till. Länsstyrelsen i Kalmar län ska sammanställa redovisningarna för 2018 och redovisa

sammanställningen till regeringen (Miljö- och energidepartementet) senast den 1 mars 2019.

Våtmarker
26. Länsstyrelserna ska redovisa geografiska områden i såväl tätort som landsbygd som kan vara aktuella för restaurering och anläggning av våtmarker i syfte att stärka landskapets egen förmåga att hålla kvar och balansera vattenflöden eller öka tillskottet till grundvattnet, bl.a. för att öka förusättningarna för en förbättrad vattenförsörjning. Insatserna för att restaurera och anlägga våtmarker kan även bidra till biologisk mångfald och klimatarbetet eller till minskad övergödning. Länsstyrelserna ska med samma syfte, bl. a. inom ramen för förordningen (2003:598) om statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt, arbeta med restaurering och anläggning av våtmarker och där till kopplade informationsinsatser. Arbetet finansieras delvis av medel från anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård. Länsstyrelsen i Gotlands län ska sammanställa länens redovisningar och lämna sammanställningen till regeringen (Miljö- och energidepartementet) senast den 1 oktober 2018.

Förelägganden inom ramen för tillsyn över vattenverksamheter
27. Länsstyrelserna ska redovisa hur många förelägganden som beslutades 2017 inom ramen för myndighetens tillsyn över vattenverksamheter och som gäller vattenkraft eller dammar. Redovisningen ska även innehålla uppgifter om något av föreläggandena har överklagats och, om så är fallet, även utfallet vid överprövningen. Länsstyrelsen i Jämtlands län ska sammanställa redovisningarna och lämna sammanställningen till regeringen (Miljö- och energidepartementet) senast den 1 april 2018.

Skydd av värdefulla naturområden
28. Länsstyrelserna ska med förebyggande insatser skydda, förvalta och tillgängliggöra värdefulla naturområden i syfte att nå Sveriges miljökvalitetsmål, etappmål för biologisk mångfald och friluftslivsmålen. I arbetet ingår att:

- prioritera skogar och marina områden,
- slutföra ärenden och fatta beslut om naturreservat i syfte att minska länsstyrelsernas ärendebalanser vad avser skydd av värdefulla naturområden,
- skydda kvarvarande skogliga värdekärnor som saknar formellt skydd och komplettera redan skyddade områden, bl.a. med utgångspunkt i Naturvårdsverkets och Skogsstyrelsens strategi för formellt skydd av skog,
- skydda värdefulla marina områden, bl.a. med utgångspunkt i Havs- och vattenmyndighetens handlingsplan för marint områdesskydd, och
- arbeta med artbevarande, åtgärdsprogram för hotade arter, artskydd, lokala naturvårdsprojekt samt vilt- och rovdjursförvaltning.

Uppdraget ska redovisas till Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten senast den 15 februari 2019 enligt myndigheternas anvisningar. Uppdraget finansieras delvis av medel från anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur, anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö och anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur under utgiftsområde

20 Allmän miljö- och naturvård.

Regionala handlingsplaner för grön infrastruktur
29. Uppdraget som gavs i regleringsbrevet för 2017 avseende länsstyrelserna om regionala handlingsplaner för grön infrastruktur ska senast den 1 oktober 2018 redovisas samlat till regeringen (Miljö- och energidepartementet) av Länsstyrelsen i Västerbottens län.

Havs- och vattenmiljö

30. Länsstyrelserna ska redovisa hur medel från anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård som tilldelats för arbete enligt förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön, och övriga medel som tilldelats från anslaget har använts. Länsstyrelsen i Västernorrlands län ska lämna en samlad redovisning för länsstyrelserna. Uppdraget ska redovisas till Havs- och vattenmyndigheten senast den 15 februari 2019 i enlighet med myndighetens anvisningar.

31. De länsstyrelser som är vattenmyndigheter ska fortsätta det uppdrag som gavs i regleringsbrevet för 2017 om att se över om det finns ytterligare vattenförekomster där förutsättningarna för tillämpning av 4 kap. 3, 9 och 10 §§ vattenförvaltningsförordningen (2004:660) är uppfyllda. Arbetet ska genomföras efter samråd med andra relevanta myndigheter. Uppdraget ska genomföras 2017–2019. De berörda länsstyrelserna ska senast den 28 februari varje år redovisa resultatet av den översyn som skett under närmast föregående år till regeringen (Miljö- och energidepartementet).

Strandskydd

32. Länsstyrelserna ska löpande registrera uppgifter om kommunernas och länsstyrelsernas samtliga beslut om upphävande av och dispens från strandskyddet samt tillsynsbeslut i strandskyddsärenden. Uppgifterna ska efter utgången av året sammanställas i statistik som visar bl.a. hur många beslut om upphävanden och dispenser samt tillsynsbeslut som har fattats, fördelat på kommuner. Statistiken ska visa vilket ändamål upphävandet haft eller för vilken åtgärd dispensen getts, och vilket särskilt skäl som ligger till grund för beslutet. Ändamålen för tillsynsbesluten ska anges.

Länsstyrelserna ska även föra uppgifter om kommunala beslut om dispens eller upphävande som överklagats eller som en länsstyrelse beslutat att överpröva enligt 19 kap. 3 b § miljöbalken, samt om de tillsynsbeslut av kommunerna och länsstyrelserna som överklagats. Samtliga uppgifter ska senast den 15 februari 2019 redovisas till Naturvårdsverket i enlighet med myndighetens anvisningar.

Friluftsliv

33. Länsstyrelserna ska samordna och leda det regionala arbetet med att förverkliga regeringens friluftslivspolitik ,där allemansrätten är en grund för friluftslivet. Inom ramen för uppdraget ska länsstyrelserna särskilt ha en god samverkan mellan sig, Skogsstyrelsen, kommuner och andra berörda aktörer samt stärka arbetet med tätortsnära natur och genomföra insatser för att friluftslivsmålen ska få ökat genomslag inom bl.a. samhällsplanering, utvecklings- och tillväxtarbete samt naturvårdsarbete. Uppdraget ska redovisas till Naturvårdsverket senast den 15 februari 2019 i enlighet med Naturvårdsverkets anvisningar. Uppdraget finansieras delvis av medel från anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Statistik för miljötillståndsprövningar

34. Länsstyrelserna ska senast den 1 mars 2018 till regeringen (Miljö- och energidepartementet med kopia till Finansdepartementet och Näringsdepartementet) redovisa hur länsstyrelserna kan bidra till en sammanhållen statistikredovisning avseende miljöprövning. Utgångspunkten för uppdraget är att ett uttag av en samlad statistik avseende prövning av tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet inom miljöprövningsdelegationerna och mark- och miljödomstolarna samt tillståndspliktig vattenverksamhet inom mark- och miljödomstolarna ska vara möjlig att genomföra fr.o.m. 2020. Länsstyrelsernas ska också redovisa konsekvenserna för myndigheterna. Vid genomförandet av uppdraget ska länsstyrelserna beakta Domstolsverkets och Naturvårdsverkets arbete med motsvarande uppdrag.

Näringsdepartementet

Tillsyn över djurhälsopersonal

35. Länsstyrelserna ska redovisa omfattningen av och använda metoder i tillsynen över djurhälsopersonalen och en beskrivning av viktigare iakttagelser. Uppdraget ska senast den 1 februari 2019 redovisas till Statens jordbruksverk. Uppdraget som gavs i regleringsbrevet för 2017 (Fi2016/04376/SFÖ) ska redovisas senast den 1 februari 2018 till Statens jordbruksverk.

Regional tillväxt

36. Länsstyrelserna ska medverka i Tillväxtverkets uppdrag att säkerställa nationell uppföljning av det regionala tillväxtarbetet och följa upp användningen av medel från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder under utgiftsområde 19 Regional tillväxt.

37. Länsstyrelserna ska lämna uppgifter till Tillväxtverket avseende utgiftsprognoser, utfall och beställningsbemyndigande gällande anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt.
Gäller Länsstyrelsen i Stockholms län

38. Länsstyrelsen ska inom kompetensförsörjningsområdet:

- Utifrån de prioriteringar som görs i den regionala utvecklingsstrategin organisera och fastställa målsättningar för regionalt kompetensförsörjningsarbete i samverkan med bl.a. landstinget, kommuner, arbetsliv, utbildningsaktörer, statliga myndigheter och övriga berörda aktörer i länet.

- Tillhandahålla analyser och prognoser av den privata och offentliga sektorns behov av kompetens på kort och lång sikt, föra dialog med berörda aktörer om de behov som identifieras samt ge förslag på insatser utifrån dessa, bl.a. i syfte att fler ska påbörja reguljära studier.

- Under 2018 stödja och främja insatser inom följande utpekade fokusområden: bidra till att etablera effektiva strukturer för validering på regional nivå, medverka i planeringen av utbud och inriktning för regionalt yrkesvux inom kommunal vuxenutbildning och bidra till etableringen av lärcentrum.

- Senast den 30 juni 2018 till Tillväxtverket redovisa hur länsstyrelsen avser att lägga upp sitt arbete inom kompetensförsörjningsområdet utifrån regionala prioriteringar respektive utifrån de utpekade fokusområdena. Redovisningen kan även beskriva vilket behov av stöd från Tillväxtverket och andra berörda aktörer som identifierats för det fortsatta arbetet. Arbetet ska i övrigt årligen redovisas i samband med årsredovisningen samt innehålla en beskrivning av vilka mål som fastställts för arbetet och hur dessa mål är tänkta att följas upp.

Territoriella samarbetsprogram

39. Länsstyrelserna i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län ska, i egenskap av förvaltande myndigheter för de territoriella programmen Nord, Botnia–Atlantica och Sverige–Norge 2014–2020, för beslutade och utbetalade EU-medel redovisa den svenska beslutade och utbetalda medfinansieringen fördelat på stat (inklusive anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder under utgiftsområde 19)landsting, kommun och privat sektor. Av redovisningen ska framgå de tio största medfinansiärerna med avseende på beslutad medfinansiering. Uppdraget ska redovisas till Tillväxtverket senast den 5 april 2018.

40. Länsstyrelserna i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län ska, i egenskap av förvaltande myndigheter för de territoriella programmen Nord, Botnia–Atlantica, Norra periferin och Arktis samt Sverige–Norge 2014–2020, senast den 5 april och den 29 september 2018 till Tillväxtverket redovisa beslutade och utbetalade EU-medel totalt. Senast den 5 april 2018 ska länsstyrelserna därutöver till Tillväxtverket redovisa och analysera, inklusive resultatramverket, mål, förväntade och uppnådda resultat för programmens aktivitetsindikatorer, inbetalningar från Europeiska kommissionen samt beslutade och utbetalade medel fördelat på Europeiska kommissionens tematiska mål, investeringsprioriteter och insatskategorier.

Infrastrukturplanering

41. Länsstyrelserna ska verka för att det riksdagsbundna målet om att Sverige ska ha bredband i världsklass nås. Inom ramen för detta uppdrag ska länsstyrelserna främja och stödja insatser för bredbandsutbyggnad, bl.a. genom att bistå de regionala bredbandskoordinatorerna i arbetet med att kartlägga hur bredbandstillgången ser ut i länet med hjälp av den data och de

verktyg som länsstyrelserna förfogar över. Länsstyrelserna ska mot denna bakgrund redovisa hur de har bidragit till att det riksdagsbundna målet nås, inklusive hur de har verkat för regional samverkan mellan kommuner, statliga myndigheter och andra relevanta aktörer, och vilka andra faktorer som har påverkat utvecklingen inom it-infrastrukturområdet i länet. Uppdraget ska redovisas enligt Post- och telestyrelsens anvisningar senast den 1 februari 2019.

Länsstyrelserna ska vidare:

- bistå PTS i dess arbete med att följa upp de krav för stöd till bredbandsutbyggnad som anges i förordningen (2012:39) om offentlig medfinansiering av projekt för utbyggnad av it-infrastruktur,

- bistå PTS i regeringsuppdraget att följa och redovisa efterfrågan på och tillgången till statliga bredbandsstöd,

- informera projektägare om gällande regelverk för stöd till bredbandsutbyggnad i enlighet med riktlinjer från Statens jordbruksverk och relevant reglering, och

- hantera anläggning av kanalisation enligt förordningen (2008:81) om stöd till anläggning av kanalisation.

Sista beslutsdatum för medel avsatta för anläggning av kanalisation var den 31 december 2016. En redovisning av utbetalningar av stödet fram till den 31 december 2018 ska lämnas senast den 31 januari 2019. Redovisning ska ske till Länsstyrelsen i Örebro län. Den stistnämnda länsstyrelsen ska sammanställa de inrapporterade underlagen från berörda länsstyrelser och landsting, Gotlands kommunoch samverkansorganet i Kalmar län samt återrapportera till regeringen (Näringsdepartementet) om utbetalningar av stödet fram till den 31 december 2018 senast den 28 februari 2019. Länsstyrelserna i Skåne, Västra Götalands, Hallands, Gotlands, Kalmar, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Örebro, Gävleborgs, Jämtlands, Norrbottens, Västernorrlands, Västmanlands och Uppsala län hanterar inte anläggning av kanalisation enligt förordningen om stöd till anläggning av kanalisation.

Tillsyn och tillsynsvägledning över kommunernas plan- och byggverksamhet

42. Länsstyrelserna ska följa upp hur kommunerna uppfyller kraven på lagstadgade handläggningstider enligt plan- och bygglagen (2010:900). Utifrån uppföljningen ska länsstyrelserna lyfta fram goda och konkreta exempel på handläggningsrutiner, utformning av organisation av service och rådgivning, aktivt arbete med kompetensförsörjning, finansieringsförutsättningar och andra relevanta faktorer som bidragit till att kommuner med olika förutsättningar uppfyller kraven. Formerna för återrapportering ska utformas i dialog med Boverket. Uppdraget ska redovisas till Boverket senast den 30 april 2018.

43. Uppdraget som gavs i regleringsbrevet för 2017 om tillsyn och tillsynsvägledning över kommunernas plan- och byggverksamhet ska redovisas till Boverket senast den 31 januari 2018.

Uppföljning av tillämpningen av plan- och bygglagstiftningen

44. Länsstyrelserna ska i samband med uppföljningen av tillämpningen av plan- och bygglagstiftningen redovisa kommunernas tillämpning av bestämmelsen om skyldigheten att ta hänsyn till behovet av elektronisk kommunikation i översikts- och detaljplanearbetet enligt 2 kap. 5 § första stycket 3 och 3 kap. 4 § i plan- och bygglagen. Uppdraget ska redovisas till Boverket senast den 31 januari 2019.

45. Länsstyrelserna ska i samband med uppföljningen av tillämpningen av plan- och bygglagstiftningen följa upp och redovisa hur kommunerna tillämpar kravet på att en byggnad ska ha en god form-, färg- och materialverkan (8 kap. 1 § 3 plan- och bygglagen). Enligt 3 kap. 27–29 §§ plan- och byggförordningen (2011:338), PBF, gäller vissa undantag från de ordinarie utformnings- och egenskapskraven för s.k. tillfälliga

anläggningsboenden. I anslutning till dessa bestämmelser har Boverket beslutat om föreskrifter och allmänna råd om anpassningar och avsteg för tillfälliga anläggningsboenden (BFS 2016:5). Länsstyrelserna ska följa upp och redovisa hur bestämmelserna i PBF och Boverkets föreskrifter tillämpas av kommunerna. Den närmare inriktningen av redovisningen ska samordnas mellan länsstyrelserna. Länsstyrelsernas återrapportering ska ske med framtagna former redovisade i återrapporteringskrav 44 b i länsstyrelsernas regleringsbrev för budgetåret 2012 och i dialog med Boverket. Uppdraget ska redovisas till Boverket senast den 31 januari 2019.

46. Uppdraget som gavs i regleringsbrevet för 2017 om uppföljning av tillämpningen av plan- och bygglagstiftningen ska redovisas till Boverket senast den 31 januari 2018.

Inriktningsmål för handläggning av överklaganden enligt plan- och bygglagstiftningen

47. För överklagade kommunala beslut om lov (bygglov, marklov, rivningslov och förhandsbesked) ska följande inriktningsmål gälla: 75 procent av ärendena ska vara avgjorda inom 105 dagar och 90 procent inom 150 dagar. Handläggningen avseende överklagade bygglov för bostäder ska särskilt prioriteras, dock inte bygglov för fritidshus.
Följande inriktningsmål ska gälla för de ärenden som avser bostäder: 75 procent av ärendena ska vara avgjorda inom 80 dagar och 90 procent inom 120 dagar.

Tiderna ska räknas från den dag överklagandet kom in till länsstyrelsen till den dag länsstyrelsen avgjorde ärendet. Redovisningen av antalet ärenden ska ske på ett för länsstyrelserna enhetligt sätt. Uppgifterna ska inte avse länsstyrelsernas prövning eller beslut enligt 11 kap. 12 § PBL.
Länsstyrelserna ska redovisa den genomsnittliga handläggningstiden samt medianvärdet för under 2018 avgjorda överklagade lov. Länsstyrelserna ska vidare för 2018 redovisa andelen överklagade ärenden som har avgjorts inom 80 respektive 120 dagar samt 105 respektive 150 dagar. I de fall handläggningstiderna överstiger inriktningsmålen ska länsstyrelserna redovisa orsaken till detta och vilka åtgärder som har vidtagits respektive avses vidtas i syfte att fortsättningsvis uppnå inriktningsmålen. Uppdraget ska redovisas till Boverket senast den 28 februari 2019.

48. Uppdraget som gavs i regleringsbrevet för 2017 om handläggningstider ska redovisas till Boverket senast den 28 februari 2018.

Uppföljning av kommunernas riktlinjer för bostadsförsörjning

49. Länsstyrelserna ska för respektive kommun inom länet redovisa och bedöma om de har antagit riktlinjer för bostadsförsörjningen som uppfyller kraven i 2 § lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Länsstyrelserna ska för respektive kommun inom länet även redovisa och bedöma om kommunerna tagit hänsyn till 2 § i första stycket 3 i samma lag. Redovisningen ska ske i form av en enklare sammanställning. Uppdraget ska redovisas till regeringen (Näringsdepartementet) senast den 30 mars 2018.

Kostnader för hantering av EU-stöd

50. Länsstyrelserna ska redovisa kostnader för hantering av de olika EU-stöden för lantbruk, landsbygd och inom havs- och fiskeriprogrammet samt antalet årsarbetskrafter som är sysselsatta med hanteringen av stöden. Uppdraget ska redovisas till Statens jordbruksverk senast den 1 februari 2018 enligt riktlinjer från Statens jordbruksverk.

Grundläggande betaltjänster

51. Länsstyrelserna ska bistå berörda aktörer och systematiskt arbeta för att genomföra stöd- och utvecklingsinsatser i syfte att förbättra samhällets tillgång till grundläggande betaltjänster på de orter och i den landsbygd där behovet inte tillgodoses av marknaden. Länsstyrelserna ska dessutom kontinuerligt kartlägga och följa hur de grundläggande betaltjänsterna fungerar i samhället, samt bedöma om tillgången till dessa tjänster motsvarar samhällets behov. Särskilt ska situationen för äldre och personer med funktionsnedsättning uppmärksammas. Arbetet med betaltjänstuppdraget ska ske i samverkan med aktörer på lokal, regional och nationell nivå. Länsstyrelserna ska ge en god bild av hur tillgången till grundläggande

betaltjänster ser ut i länet och ansvara för att stöd- och utvecklingsinsatser vid behov initieras och genomförs.

För arbetet med grundläggande betaltjänster kan länsstyrelserna söka medel från PTS. Länsstyrelserna ska lämna underlag till Länsstyrelsen i Dalarnas län med en bedömning av hur de grundläggande betaltjänsterna motsvarar samhällets behov inklusive en redovisning av de eventuella stöd- och utvecklingsinsatser för att tillgodose behovet av grundläggande betaltjänster som genomförts i länet. Länsstyrelsen i Dalarnas län har i uppdrag att arbeta stödjande och samordnande gentemot övriga länsstyrelser i syfte att kvalitetssäkra och effektivisera genomförandet av uppdraget samt att sammanställa en rapport utifrån dessa underlag. Länsstyrelsen i Dalarnas län kan även föreslå regelförenklingar i syfte att nå ett högt resursutnyttjande. Rapporten ska redovisas till regeringen (Näringsdepartementet) senast den 1 december 2018. Länsstyrelsen i Dalarnas län erhåller medel från PTS för att arbeta stödjande och samordnande gentemot övriga länsstyrelser under 2018. För att sammanställa rapporten disponeras medel från anslaget 2:3 Grundläggande betaltjänster under utgiftsområde 22 Kommunikationer.

Förenklingsarbete för företag

52. Länsstyrelserna ska fortsätta förenklingsarbetet för att det ska bli enklare att starta och driva företag. Särskilt fokus ska vara på åtgärder som underlättar för företagen att göra rätt.

53. Länsstyrelserna ska under 2018 stödja regeringens överenskommelse med Sveriges Kommuner och Landsting (N2017/04297/FF), som syftar till ett enklare företagande med digital förvaltning.

54. Länsstyrelserna ska redovisa insatser kring hur man enligt 5 § 7 i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion i sin verksamhet förenklar för företag. Redovisningen ska inehålla:

- en redogörelse för företagens nöjdhet gällande tillgänglighet, svarstid, bemötande och handläggningstid utifrån den länsstyrelsegemensamma brukarundersökningen samt arbetet med särskilda insatser för att förbättra dessa områden,
- en uppföljning av de av länsstyrelserna utvalda fyra ärendetyperna förprövning av djurstallar, samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken, miljöprövningsdelegationernas prövning av miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. samma balk och anmälan om ändring av tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet samt mål och måluppfyllelse för handläggningstid för de utvalda ärendetyperna, och
- motiveringar till avvikelser, samt hur den förväntade handläggningstiden kommuniceras till företag när ett nytt ärende inleds inom de utvalda ärendetyperna.

För ärenden om prövning av miljöfarlig verksamhet ska redovisningen avse den totala handläggningstiden (median) och hur länsstyrelsen i procent uppfyllt regeringens mål (regeringsbeslut den 1 december 2011 [S2011/10148/SFÖ m.fl.] med uppdrag till vissa länsstyrelser) om att ansökan ska beslutas inom 180 dagar från det att ärendet är komplett. Uppdraget ska redovisas i årsredovisningen av samtliga länsstyrelser i de delar där det är tillämpbart. Länsstyrelsen i Kronobergs län ska samordna redovisningen. Uppgifterna ska redovisas till regeringen (Näringsdepartementet) senast den 31 mars 2019.

Livsmedelsstrategins företagsperspektiv i myndigheternas verksamhet

55. Med utgångspunkt regeringens livsmedelsstrategi, som framgår av propositionen En livsmedelsstrategi för Sverige – fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet (prop 2016/2017:104), ska länsstyrelserna:

- beskriva hur myndigheten arbetar systematiskt för att integrera livsmedelsstrategins mål i sin verksamhet, hur berörda aktörer involveras och de kommunikationsinsatser som görs för att synliggöra arbetet.

- belysa myndighetens förutsättningar att bidra till livsmedelsstrategins mål inom ramarna för sin instruktion

Uppdraget ska redovisas till regeringen (Näringsdepartementet) senast den 31 maj 2018.

Fiske

56. Länsstyrelserna ska redovisa omfattningen av föregående års fisketillsyn i form av antal fisketillsynsmän för havet och de stora sjöarna respektive övrigt sötvattensområde samt antal informationsinsatser, tillsynsdagar, anmälningar av otillåtet fiske och antal beslag av fisk, redskap, fiskefartyg eller andra föremål i havet och i de stora sjöarna. Effekterna av tillsynen avseende ålfiske ska särskilt specificeras. Uppdraget ska redovisas till Havs- och vattenmyndigheten senast den 1 februari 2018.

Socialdepartementet

Ensamkommande barn

57. Länsstyrelserna ska ta fram enhetliga regionala rutiner för arbetet med ensamkommande barn som försvinner. Det metodstöd för regional samverkan som tagits fram i tidigare uppdrag (S2016/00634/FST) ska ligga till grund för det fortsatta arbetet. Länsstyrelsen i Stockholms län ska samordna länsstyrelsernas uppdrag för att stötta länens arbete och förvalta det material som tagits fram. Uppdraget ska finansieras från anslaget 4:7 Bidrag till socialt arbete m.m. under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg. Uppdraget ska redovisas av Länsstyrelsen i Stockholms län till regeringen (Socialdepartementet) senast den 15 december 2018.

Folkhälsa

58. Länsstyrelsernas verksamhet avseende samordning av alkohol, narkotika, doping och tobakspolitiken (ANDT-samordning) ska redovisas samordnat av Länsstyrelsen i Örebro län i en gemensam rapport till Folkhälsomyndigheten senast den 31 januari 2019. Uppdraget finansieras från anslagetet 6:2 Åtgärder avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak samt spel under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg.

59. Länsstyrelserna ska under 2018 förstärka sin tillsyn med anledning av genomförandet av EU:s tobaksproduktdirektiv och stärka tillsynen av rökfria skolgårdar. Uppdraget är en fortsättning på uppdrag om insatser för minskat tobaksbruk (S2017/03738/FS) och finansieras från anslag 6:1 Åtgärder avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak samt spel under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg. Länsstyrelserna ska lämna en samlad redovisning av uppdraget till Folkhälsomyndigheten i enlighet med uppdraget om förstärkt alkohol- och tobakstillsyn 2016–2020 (S2016/01458/FS).

60. Länsstyrelserna ska stödja huvudmännen när det gäller deras utökade ansvar för spelmissbruk enligt lagändringarna i socialtjänstlagen (2001:453) och hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) när det gäller spelmissbruk. Länsstyrelserna får för uppdragets genomförande 2018 använda medel på anslaget 6:2 Åtgärder avseende alkohol, narkotika, dopning, tobaksamt spel under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg. Länsstyrelsen i Örebro län ska ansvara för att samordna länsstyrelsernas genomförande av uppdraget och lämna en samlad redovisning av uppdraget till regeringen (Socialdepartementet) senast den 15 februari 2019.

Jämställdhet

61. Länsstyrelsen i Stockholms län ska bistå Jämställdhetsmyndigheten i arbetet med att bygga upp en väl fungerande organisation för uppdraget att motverka prostitution och människohandel för sexuella och andra ändamål. Upparbetad kunskap och erfarenhet från länsstyrelsernas tidigare uppdrag på området ska tas till vara och arbetet ska bedrivas utan avbrott. Uppdraget finansieras från anslaget 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder under utgiftsområde 13. Uppdraget ska redovisas till regeringen (Socialdepartementet) senast den 31 december 2018.

62. Länsstyrelserna ska förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor i enlighet med den inriktning som regeringen angett i beslut av den 18 december 2017 (S2017/07420/JÄM). Kostnaderna ska belasta anslaget 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder under utgiftsområde 13. Länsstyrelsen i

Örebro län ska fördela medlen i samråd med övriga länsstyrelser. Dock ska samtliga länsstyrelser tilldelas minst 1 000 000 kr. Uppdraget ska redovisas senast den 29 mars 2019 länsvis till regeringen (Socialdepartementet). Av redovisningen från Länsstyrelsen i Örebro län ska framgå hur medlen har fördelats mellan länsstyrelserna.

Utsatta EU-medborgare

63. Länsstyrelserna ska medverka i Länsstyrelsen i Stockholm läns uppdrag om nationell samordning avseende utsatta EU/EES-medborgare som saknar uppehållsrätt i Sverige 2018 – 2019 (S2016/02758/FST). Det ska ske genom att länsstyrelserna bidrar med lägesbilder angående utsatta EU/EES-medborgare som vistas inom ansvarsområdet. Lägesbilderna ska sammanställas minst två gånger per år och ska innehålla övergripande uppgifter om förekomst, befintliga samverkansstrukturer i regionen samt målgruppens ursprung. Länsstyrelserna ska även genomföra kompetensutvecklingsinsatser riktade mot relevanta aktörer genom spridning av nationellt metodstöd. Insatserna ska göras i samverkan med den nationella samordningen av uppdraget, myndigheter, kommuner, vårdgivare samt det civila samhället. Uppdraget finansieras med medel från anslaget 4:7 Bidrag till socialt arbete m.m. under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg. Uppdraget ska redovisas av Länsstyrelsen i Stockholms län till regeringen (Socialdepartementet) senast den 31 januari 2019.

Funktionshinderspolitik

64. Länsstyrelserna ges i uppdrag att i samarbete med Myndigheten fördelaktighet och i samråd med Sveriges Kommuner och Landsting under 2018-2020 stödja landsting och kommuner att genomföra sina funktionshinderspolitiska strategier och planer i enlighet med vad som framgår av proposition Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken (2016/17:188). Uppdraget finanseras med medel från anslaget 4:2 Vissa statsbidrag inom funktionshindersområdet, utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg. Uppdraget ska delredovisas senast den 14 december 2018 och den 13 december 2019 samt slutredovisas senast den 1 mars 2021 till regeringen (Socialdepartementet).

Föräldraskapsstödssamordning

65. Länsstyrelserna ska under åren 2018–2021 stödja kommuner, landsting, regioner och andra föräldraskapsstödjande aktörer i att utveckla ett kunskapsbaserat, samordnat, långsiktigt och i huvudsak universellt stöd i föräldraskapet till föräldrar med barn upp till 18 år i respektive län. Barnrättsperspektivet, att främja jämlikhet och jämställdhet och ett jämställt föräldraskap är centrala utgångspunkter.
Även funktionshindersperspektivet och förebyggande av våld ska beaktas. Länsstyrelsen i Örebro län ska stödja och samordna arbetet.
Samordning ska ske med andra uppdrag hos länsstyrelserna och andra myndigheter. Länsstyrelsen i Örebro län ska i samverkan med övriga länsstyrelser senast den 1 april 2019 och 1 april 2021 lämna delrapporter till regeringen (Socialdepartementet) och senast den 1 april 2022 på samma sätt inkomma med en slutredovisning av uppdraget och dess resultat.
Rapporterna ska innehålla en redovisning av hur de olika perspektiven som ska beaktas har omhändertagits i arbetet. Uppdraget finansieras från anslaget 4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m. under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg.

Sökresultat. Exempel på sökning

Din sökning på **länsstyrelserna 2018** gav **4** träffar.
Filtrera ditt sökresultat

Du har valt att filtrera sökresultatet på:
Arbetsrätt och arbetsmiljö välj för att ta bort filter
Ta bort alla filter
Sortera på
Relevans Datum
Inkludera dokument i sökresultat
Ja Nej

- **Arbetsmarknadsdepartementets satsningar i budgetpropositionen för 2017**

  I höstbudgeten satsar regeringen på en aktiv arbetsmarknadspolitik för ökad sysselsättning,...
  20 september 2016 · Pressmeddelande från Arbetsmarknadsdepartementet, Ylva Johansson

- **Arbetsmarknadspolitiska satsningar i vårbudgeten**

  I vårändringsbudgeten för 2015 föreslår regeringen satsningar på ett modernt och hållbart...
  28 april 2015 · Pressmeddelande från Arbetsmarknadsdepartementet, Ylva Johansson

- **Arbetsmarknadspolitiska satsningar i budgetpropositionen för 2016**

  I budgetpropositionen för 2016 investerar regeringen i bättre matchning och kompetensutveckling...
  21 september 2015 · Pressmeddelande från Arbetsmarknadsdepartementet, Ylva Johansson

- **Nollvision mot dödsolyckor och förebyggande av arbetsolyckor**

  Ingen ska behöva dö till följd av sitt arbete. Konkreta insatser är nödvändiga för att förebygga...
  07 november 2017 från Arbetsmarknadsdepartementet, Ylva Johansson

Du har valt att filtrera sökresultatet på:
Arbetsrätt och arbetsmiljö välj för att ta bort filter
Ta bort alla filter
Filtrera ditt sökresultat

Innehållstyper

Filtrera sökresultatet på innehållstyper, vid varje val sker en filtrering direkt i resultatlistan Hoppa direkt till sökresultate
Artikel
Debattartikel
Informationsmaterial
Pressmeddelande
Regeringsuppdrag
Remiss
Rättsdokument
Departementsserien och promemorior
Kommittédirektiv
Lagrådsremiss
Proposition
Statens offentliga utredningar
Sakråd
Tal
Webb-TVHoppa direkt till sökresultatet

Områden

Filtrera sökresultatet på politikområden, vid varje val sker en filtrering direkt i resultatlistan

Arbetsrätt och arbetsmiljö
Arbetsmarknad
Barnets rättigheter
Barn- och ungdomsutbildning
Bekämpning av terrorism
Boende och byggande
Civila samhället
Demokrati och mänskliga rättigheter
Digitaliseringspolitik
Ekonomisk politik
Energi
Finansmarknad
Folkbildning
Folkhälsa och idrott
Funktionshinder
Försvar
Civilt försvar
Militärt försvar
Grundlagar och integritet
Högskola och forskning
Jämställdhet
Kommuner och landsting
Konsumentpolitik
Krisberedskap
Kultur
Landsbygd, livsmedel och areella näringar
Medier
Migration och asyl
Miljö och klimat
Nyanländas etablering
Näringspolitik
Offentlig upphandling
Regional tillväxt
Rättsväsendet
Sjukvård
Skatt och tull
Socialförsäkringar
Social omsorg
Statlig förvaltning
Transporter och infrastruktur
Ungdomspolitik
Utrikes- och säkerhetspolitik
Vuxenutbildning

Statsråd

Filtrera sökresultatet på stadsråd, vid varje val sker en filtrering direkt i resultatlistan

Alice Bah Kuhnke
Ann Linde
Annika Strandhäll
Ardalan Shekarabi
Heléne Fritzon
Helene Hellmark Knutsson
Ibrahim Baylan
Isabella Lövin

Karolina Skog
Mikael Damberg
Morgan Johansson
Per Bolund
Peter Eriksson
Peter Hultqvist
Stefan Löfven
Sven-Erik Bucht
Ylva Johansson
Åsa Regnér

Departement/Övriga avsändare

Filtrera sökresultatet på departement, vid varje val sker en filtrering direkt i resultatlistan

Arbetsmarknadsdepartementet
Finansdepartementet
Försvarsdepartementet
Justitiedepartementet
Kulturdepartementet
Miljö- och energidepartementet
Näringsdepartementet
Regeringen
Socialdepartementet
Statsrådsberedningen
Utbildningsdepartementet
Utrikesdepartementet

Datum

Välj tidsperiod
Från

Till

Filtrera på valda datum

Härefter följer förteckningar över ministrarnas verksamheter

Stefan Löfven

Statsminister
Statsrådsberedningen

”Vårt land ska vara en ledande och inspirerande kraft i världen. Där vi sluter klyftor och förverkligar de löften om frihet vi ställt ut till våra barn. Där vi investerar gemensamt i människor och miljö, i kunskap och konkurrenskraft, i trygghet i nuet och hopp inför framtiden.”

Relaterad navigering

- **CV**
- **Statssekreterare**
- **Presskontakter**
- **Pressbilder**
- **E-post till registrator**
- **Kontakt**

Genvägar

- **Feministisk regering**
- **Global Deal**
- **Innovationsrådet**
- **Sverige i EU**
- **Statsminister Stefan Löfven på Facebook**

Stefan Löfvens kalender

- **22-23 februari 2018**
  - **Deltar i informellt möte i Europeiska rådet**
    - Deltagare:
    - Stefan Löfven
    - Statsrådsberedningen

- **6 mars 2018**
  - **Besöker USA**
    - Deltagare:
    - Stefan Löfven
    - Statsrådsberedningen

- **Alla kalenderhändelser för Stefan Löfven**

Statsminister Stefan Löfven på Twitter

- **SwedishPM** @SwedishPM · 14 februari 2018
  RT @socialdep: Find the @SwedishPM full speech at #endviolenceSWE here: https://t.co/X76a4QHQpM #ENDviolence #agenda2030 @GlobalGoalsUN
  Visa

Aktuellt från Stefan Löfven

- **Statsministern besöker USA** **20 februari 2018**
  Den 6 mars möts statsminister Stefan Löfven och USA:s president Donald Trump för överläggningar i Washington. Mötet syftar till att ytterligare fördjupa de svensk-amerikanska relationerna med fokus på tillväxt, innovation och jobbskapande. Ett annat viktigt ämne för diskussionerna är det utrikes-, försvars- och säkerhetspolitiska samarbetet mellan Sverige och USA.
  - Pressmeddelande: Statsminister Stefan Löfven besöker USA

- **Regionalt möte med Innovationsrådet i Skellefteå**
  20 februari 2018

  - Ju mer vi kan göra tillsammans desto bättre resultat når vi, sa statsminister Stefan Löfven när han inledde mötet med Innovationsrådet och inbjudna regionala aktörer i Skellefteå den 20 februari. Fokus på mötet var den norra regionens styrkor, utmaningar och om samspelet med den nationella nivån.
  - Artikel: Region och innovation viktigt för Sveriges utveckling
  - Pressmeddelande: Nationella innovationsrådet har möte i Skellefteå
  - Nationella innovationsrådet

Förintelsens minnesdag
Den 27 januari uppmärksammade regeringen Förintelsens minnesdag. Ta del av regeringens insatser mot antisemitism, en debattartikel av statsminister Stefan Löfven och kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke samt statsministerns tal på en ceremoni på Förintelsens minnesdag i Stockholm.

- Tal: Statsminister Stefan Löfvens tal på Förintelsens minnesdag
- Insatser mot antisemitism och för ökad säkerhet
- Debattartikel: Nu stärker vi kampen mot hatbrott och antisemitism

Regeringen förstärker den statliga närvaron i Skåne och Västsverige
Regeringen ökar den statliga närvaron i Skåne och Västsverige genom att omlokalisera eller utöka nio myndigheters verksamhet till Malmö, Kristianstad, Mölndal, Borås, Botkyrka och Göteborg. De nio besluten omfattar cirka 900 årsarbetskrafter. Tillsammans med tidigare omlokaliseringar och vissa myndigheters utbyggnader har den statliga närvaron stärkts runt om i Sverige med över 2 000 jobb under mandatperioden.
- Pressmeddelande: Regeringen förstärker den statliga närvaron i Skåne och Västsverige
- Pressmeddelande: Regeringen flyttar Sida till Botkyrka
- Om regeringens arbete för ökad statlig närvaro i hela landet

Toppmöte för rättvisa jobb och tillväxt
Toppmötet för rättvisa jobb och tillväxt ägde rum i Göteborg fredag den 17 november. Filmer från toppmötet finns tillgängliga på engelska, franska, tyska och svenska på socialsummit17.se.
- Webbplatsen socialsummit17.se (på engelska)
- Teckenspråkstolkade filmer från toppmötet
- Om toppmötet för rättvisa jobb och tillväxt

Stefan Löfven lanserade Global Deal i New York
I september 2016 lanserade statsminister Stefan Löfven Global Deal, en global satsning för social dialog och bättre villkor på arbetsmarknaden, i FN.
- Artikel: Tillsammans med OECD och ILO lanserar statsminister Stefan Löfven Global Deal i New York
- Global Deals webbplats

Ibrahim Baylan

Samordnings- och energiminister
Statsrådsberedningen

"Målet med energipolitiken är att med så lite miljöpåverkan som möjligt säkerställa en trygg eltillgång för företag och hushåll till konkurrenskraftiga priser. "

Ibrahim Baylans områden

Energi

Relaterad navigering

- **CV**
- **Statssekreterare**
- **Presskontakter**
- **Pressbilder**
- **E-post till registrator**
- **Kontakt**

Genvägar

- **Ibrahim Baylan på Facebook**

Ibrahim Baylans kalender

- **8 mars 2018**
  - **Inledningstalar på WWF, Stockholm Waterfront**
    - Deltagare:
    - Ibrahim Baylan
    - Miljö- och energidepartementet
    - Statsrådsberedningen
- **Alla kalenderhändelser för Ibrahim Baylan**

Energi

Energipolitiken omfattar frågor om tillförsel, distribution och användning av energi. Politiken bygger på att förena ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet. I området ingår bland annat frågor om el-, värme- och gasmarknader, energieffektivisering och förnybar energi, såsom bio- och solenergi och vind- och vattenkraft.

Relaterad navigering
- **Energi i statens budget**
- **Mål för energi**
- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Kontakt**

Ansvariga för energi
Ansvarigt statsråd
Ibrahim Baylan
Samordnings- och energiminister
Ansvarigt departement
- **Miljö- och energidepartementet**

Genvägar
- **Ministermöten för hållbar energi**
- **Fossilfria transporter och resor**

Aktuellt om energi
- Utredning ska se över regelverket för nätkoncessioner
  21 februari 2018

  Regeringen har idag tillsatt en utredning som ska se över dagens regler för att få tillstånd att bygga och driva elledningar. Regeringen har utsett Elisabet Falemo till särskild utredare.
  - Pressmeddelande: Utredning ska se över regelverket för nätkoncessioner

- **Sverige driver på för högre energimål och klimatambition i EU**
  15 februari 2018

  Regeringen har förankrat hos riksdagen att Sverige ska kunna driva på högre ambition och högre mål på energi- och klimatområdet inom EU.
  - Pressmeddelande: Regeringen driver på för högre klimatambition i EU
  - Pressmeddelande: Regeringen driver på för högre energimål i EU

Elnätsavgifterna ska bli mer skäliga
Energimarknadsinspektionen har presenterat sina förslag på hur regelverken kring elnätsavgifterna kan skärpas. De har överlämnat rapporten Nya regler för elnätsföretagen inför perioden 2020-2023 till regeringen och samordnings- och energiminister Ibrahim Baylan.
- Artikel: Elnätsavgifterna ska bli mer skäliga

Energisatsningarna i budgetpropositionen 2018
Budgetförslagen på energiområdet handlar bland annat om energieffektivisering, en ökad användning och produktion av förnybar energi och en trygg energiförsörjning.
- Pressmeddelande: Regeringen gör breda satsningar på energiområdet
- Pressmeddelande: Fler ska få stöd för att sätta upp solceller på taken
- Pressmeddelande: Den största klimatsatsningen någonsin

Fossilfria transporter och resor
Sverige ska bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer. För att nå dit krävs att alla aktörer i samhället arbetar aktivt med att minska utsläppen. Genom att ta ansvar för vår klimatpåverkan på hemmaplan visar vi ledarskap för världens länder. Den gröna omställningen skapar också nya jobb. Därför satsar regeringen på förnybar energi, fossilfria resor och investeringsstöd för minskade utsläpp.

- Fossilfria transporter och resor

Överenskommelse om den svenska energipolitiken
Regeringen, Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna har enats om en överenskommelse om Sveriges långsiktiga energipolitik. Överenskommelsen utgör en gemensam färdplan för en kontrollerad övergång till ett helt förnybart elsystem, med mål om 100 procent förnybar elproduktion år 2040.

- Artikel: Överenskommelse om den svenska energipolitiken

Aktuellt från Ibrahim Baylan

- **Ibrahim Baylan deltar i World Economic Forum i Davos 24 januari 2018**

  Samordnings- och energiminister Ibrahim Baylan deltar vid World Economic Forums (WEF) möte i Davos i Schweiz den 24–26 januari. Under mötet kommer han att driva frågor om hållbar energiförsörjning och hur det kopplar till ekonomisk utveckling, arbetstillfällen, innovation och investeringar.
  - Pressmeddelande: Ibrahim Baylan deltar i World Economic Forum i Davos

- **Ibrahim Baylan besökte Rinkebys hembesökprogram och barnmorskemottagning 06 december 2017**

  Samordnings- och energiminister Ibrahim Baylans uppdrag är att leda och samordna regeringens insatser mot segregation. I veckan besökte han Rinkeby för att ta del av hembesöksprogrammet ”Rinkebyprojektet” och träffa personalen på barnmorskemottagningen. - Att minska och motverka segregationen och öka jämlikheten är en av vår tids viktigaste frågor, sa Ibrahin Baylan, vid sitt besök i Rinkeby.
  - Artikel: Ibrahim Baylan besökte Rinkebys hembesökprogram och barnmorskemottagning

Svenskt ordförandeskap vid toppmöte driver energiomställningen framåt
Den 7–8 november var samordnings- och energiminister Ibrahim Baylan ordförande för det internationella ministermötet inom Internationella energibyrån IEA. På mötet lyftes svenska prioriteringar om ökat samarbete med tillväxtländer för att påskynda energiomställningen globalt.

- Artikel: Svenskt ordförandeskap vid energitoppmöte driver energiomställningen framåt
- Pressmeddelande: Sverige en av initiativtagarna till nytt internationellt program för energiomställningen i tillväxtländer
- Artikel: Sverige visar ledarskap för ökad jämställdhet i energisektorn
- Pressmeddelande: Ibrahim Baylan leder internationellt energiministermöte i Paris

Elnätsavgifterna ska bli mer skäliga
Energimarknadsinspektionen har presenterat sina förslag på hur regelverken kring elnätsavgifterna kan skärpas. De har överlämnat rapporten Nya regler för elnätsföretagen inför perioden 2020-2023 till regeringen och samordnings- och energiminister Ibrahim Baylan.
- Artikel: Elnätsavgifterna ska bli mer skäliga

Energisatsningarna i budgetpropositionen 2018
Budgetförslagen på energiområdet handlar bland annat om energieffektivisering, en ökad användning och produktion av förnybar energi och en trygg energiförsörjning.
- Pressmeddelande: Regeringen gör breda satsningar på energiområdet
- Pressmeddelande: Fler ska få stöd för att sätta upp solceller på taken
- Pressmeddelande: Den största klimatsatsningen någonsin

Ibrahim Baylan leder regeringens arbete mot segregation
En grundsten i den svenska modellen är ett samhälle som håller ihop. Ett särskilt reformprogram har tagits fram för åren 2017 – 2025 som ska stärka utsatta områden och motverka segregationen. Samordnings- och energiminister Ibrahim Baylan leder regeringens arbete med att samordna insatserna för integration och mot segregation.
- Regeringens samlade insatser mot segregation

Ylva Johansson

Arbetsmarknads- och etableringsminister
Arbetsmarknadsdepartementet

"Regeringens fokus är att skapa fler jobb, minska klyftorna och öka sammanhållningen i Sverige. Mottagandet av asylsökande och nyanlända är ett gemensamt åtagande för hela samhället. Målet är ordning och reda i mottagandet och goda förutsättningar till etablering i alla kommuner."

Ylva Johanssons områden

- Arbetsmarknad
- Arbetsrätt och arbetsmiljö
- Nyanländas etablering

Relaterad navigering

- CV
- Statssekreterare
- Presskontakter
- Pressbilder
- E-post till registrator
- Kontakt

Genvägar

- Prenumerera på nyheter från Arbetsmarknads-departementet
- Prenumerera på Arbetmarknadsdepartementets nyhetsbrev
- Följ Ylva Johansson på Twitter
- Följ Arbetsmarknadsdepartementet på Twitter

Ylva Johanssons kalender

- **22 februari 2018**
  - Utrikes resa, Bryssel
    - Deltagare:
    - Ylva Johansson
    - Arbetsmarknadsdepartementet

- **28 februari 2018**
  - Talar på LO-konferens, Västerås
    - Deltagare:
    - Ylva Johansson
    - Arbetsmarknadsdepartementet

- Alla kalenderhändelser för Ylva Johansson

Arbetsmarknad

Arbetsmarknadspolitiken syftar till att alla människor ska ha möjlighet att delta i arbetslivet. Politikområdet handlar bland annat om insatser för unga i jobb, matchning av arbetssökande och lediga jobb, arbetsmarknadspolitiska program, arbetslöshetsförsäkringen och Europeiska socialfonden.

Relaterad navigering

- **Arbetsmarknad i statens budget**
- **Mål för arbetsmarknad**
- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Kontakt**

Ansvariga för arbetsmarknad
Ansvarigt statsråd
Ylva Johansson
Arbetsmarknads- och etableringsminister
Ansvarigt departement

- **Arbetsmarknadsdepartementet**

Genvägar

- **Presseminarier om arbetsmarknadsläget**

Aktuellt om arbetsmarknad

- **Satsningar på jobb och etablering – alla som kan jobba ska jobba**
  05 september 2017

  Regeringen satsar i höstbudgeten på att stärka insatserna inom arbetsmarknad och nyanländas etablering. Anställningsstöden förenklas och förstärks för att öka arbetsgivares vilja att anställa personer med svag förankring på arbetsmarknaden. Regeringen reformerar systemet för de subventionerade anställningarna och inför ett nytt, enhetligt stöd – introduktionsjobb. Regeringen satsar på bland annat höjt lönebidrag, höjd ersättning till Samhall och möjlighet till lån för körkortsutbildning.
  - Artikel: Satsningar på jobb och etablering – alla som kan jobba ska jobba

- **Utbildningsplikt för nyanlända – stärkta spår till jobb**
  27 juni 2017

  Regeringen arbetar för stärkta spår till jobb för nyanlända. Resultaten i etableringsuppdraget har förbättrats men för att fler nyanlända ska komma i arbete krävs en mer effektiv användning av tiden i etablering. Fler behöver också utbildning för att komma i arbete och regeringen inför därför en utbildningsplikt för nyanlända.
  - Artikel: Frågor och svar om utbildningsplikt
  - Pressmeddelande: Utbildningsplikt för nyanlända
  - Presentation: Regeringens arbete med nyanländas etablering – stärkta spår till jobb

Statsministern leder ny FN-kommission om framtidens arbete
Vad ska vi jobba med i framtiden? Hur ska vi se till att anpassningen till klimatförändringar, en allt mer digital värld och en åldrande befolkning leder till nya jobb med bättre villkor? Det är frågor som en ny FN-kommission ska arbeta med. Kommissionen leds av

statsminister Stefan Löfven och Mauritius president Ameenah Gurib-Fakim.

- Artikel: Statsministern leder FNs arbete om framtidens jobb – Ny ILO-kommission presenterad i dag
- Debattartikel: En global kommission för framtidens arbete

Kompetens för Sverige
Företag och organisationer har svårt att hitta arbetskraft med rätt utbildning och erfarenhet. Det gäller både arbeten som kräver längre högskoleutbildning och de som kräver kortare yrkesutbildning. Regeringen har gjort stora satsningar inom arbetsmarknads- och utbildningspolitiken för att klara de framtida utmaningarna vad gäller matchning och kompetensförsörjning. Ta del av regeringens samlade insatser.

- Kompetens för Sverige

Kvinnor ska ha halva makten och hela lönen
Jämställdhet är en hörnsten i den svenska modellen. Kvinnor ska ha halva makten och hela lönen. Då krävs förändring. Kvinnors sysselsättningsgrad måste öka och fler måste få möjlighet till en trygg anställning. Heltid ska vara norm på hela arbetsmarknaden. Föräldraansvaret måste delas jämlikt och könsuppdelningen på arbetsmarknaden motverkas.

- Halva makten, hela lönen

Tillsammans för unga i jobb
Ingen ung människa ska behöva börja sitt vuxna liv i arbetslöshet - därför är en av regeringens viktigaste frågor att bekämpa ungdomsarbetslösheten. Ungdomarna behövs för att Sverige ska klara en ordnad generationsväxling, inte minst inom välfärden.

- Tillsammans för unga i jobb

Arbetsrätt och arbetsmiljö

Arbetsrätt och arbetsmiljö handlar om villkor och förhållanden i arbetslivet. I området ingår även frågor som rör lönebildning och medling vid arbetstvister. Goda och rättvisa villkor och en bra arbetsmiljö är en förutsättning för hög produktivitet i svensk ekonomi som utmärks av högt arbetskraftsdeltagande och en hög sysselsättningsgrad. Det ska vara ordning och reda på den svenska arbetsmarknaden.

Relaterad navigering

- **Arbetsrätt och arbetsmiljö i statens budget**
- **Mål för arbetsrätt och arbetsmiljö**
- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Kontakt**

Ansvariga för arbetsrätt och arbetsmiljö
Ansvarigt statsråd
Ylva Johansson
Arbetsmarknads- och etableringsminister
Ansvarigt departement

- **Arbetsmarknadsdepartementet**

Genvägar

- **Lönebildning och medling vid arbetstvister**

Aktuellt om arbetsrätt och arbetsmiljö

- **Entreprenörsansvar i bygg- och anläggningsbranschen**
  13 februari 2018
  Arbetstagare ska få skydd för sin lön och osund konkurrens ska motverkas. Därför vill regeringen införa ett entreprenörsansvar för lönefordringar i bygg- och anläggningsbranschen. Det ska vara ordning och reda på arbetsmarknaden.
  - Pressmeddelande: Entreprenörsansvar i bygg- och anläggningsbranschen
  - Lagrådsremiss: Ett entreprenörsansvar för lönefordringar i bygg- och anläggningsbranschen

- **Framgång i arbetet för lika lön för utländska och svenska arbetstagare**
  27 oktober 2017
  På sitt senaste möte diskuterade EU:s arbetsmarknads- och socialministrar bland annat villkoren för arbetstagare som arbetar tillfälligt i ett annat EU-land, så kallad utstationering. – För den svenska regeringen har det viktigaste varit att det ska gå att kräva samma lön för utländska som för svenska arbetstagare som gör samma jobb. Jag är glad att EU-länderna nu är överens om en kompromiss om ett sådant förslag. Det innebär ett rättvisare Europa, både för arbetstagarna och för företagen, säger arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson.
  - Artikel: Ministerrådet enades om en kompromiss om en revidering av utstationeringsdirektivet
  - Artikel: Ordning och reda vid utstationering

Nya utstationeringsregler - lex Laval rivs upp
Propositionen Nya utstationeringsregler innehåller förslag om lagändringar som syftar till att stärka kollektivavtalens ställning för att

den svenska arbetsmarknadsmodellen ska fungera bättre när det gäller skydd för utstationerade arbetstagare. Svenska fackförbund ska alltid kunna kräva ett svenskt kollektivavtal, ytterst med stöd av stridsåtgärder.

- Pressmeddelande: Regeringen föreslår nya utstationeringsregler – lex Laval rivs upp
- Debattartikel: Vi river upp lagen – facket ska få strejka

Ordning och reda på arbetsmarknaden
Regeringen värnar den svenska modellen som bygger på att fack och arbetsgivare kommer överens om anställningsvillkoren på arbetsmarknaden. Sverige driver även frågor i EU om rättvis konkurrens för företag, och om rättigheter och villkor för EU-medborgare som utstationeras för att arbeta i Sverige.

- Ordning och reda på arbetsmarknaden

Kvinnor ska ha halva makten och hela lönen
Jämställdhet är en hörnsten i den svenska modellen. Kvinnor ska ha halva makten och hela lönen. Då krävs förändring. Kvinnors sysselsättningsgrad måste öka och fler måste få möjlighet till en trygg anställning. Heltid ska vara norm på hela arbetsmarknaden. Föräldraansvaret måste delas jämlikt och könsuppdelningen på arbetsmarknaden motverkas.

- Halva makten, hela lönen

En arbetsmiljöstrategi för det moderna arbetslivet 2016-2020
Regeringens arbetsmiljöpolitik ska bidra till en arbetsmiljö som förebygger ohälsa, olycksfall och motverka att människor utestängs från arbetslivet. Arbetsmiljöstrategin utgår från det moderna arbetslivets utmaningar och möjligheter och pekar ut en riktning för arbetet under åren 2016-2020.

- Arbetsmiljöstrategin
- Pressmeddelande: En arbetsmiljöstrategi för det moderna arbetslivet

Nyanländas etablering

Området handlar om att skapa fler förutsättningar för att nyanlända snabbt ska komma i arbete eller utbildning. Alla steg i mottagandet ska syfta till att hitta ett jobb. Området omfattar också ersättning till kommuner för flyktingmottagande och mottagande av ensamkommande flyktingbarn.

Relaterad navigering

- Nyanländas etablering i statens budget
- Mål för nyanländas etablering
- Rättsdokument
- Myndigheter med flera
- Remisser
- Kontakt

Ansvariga för nyanländas etablering
Ansvarigt statsråd
Ylva Johansson
Arbetsmarknads- och etableringsminister
Ansvarigt departement

- Arbetsmarknadsdepartementet

Genvägar

- Sverige tillsammans
- Arbetsförmedlingen - Etablering av nyanlända
- Länsstyrelsernas arbete med integrationsfrågor
- Delegationen för unga och nyanlända till arbete
- Information om Sverige - en portal för nyanlända

Aktuellt om nyanländas etablering

- **Jobb i fokus**
  Regeringen har genomfört ett antal strukturreformer för att stärka nyanländas etablering på arbetsmarknaden. Fler nyanlända måste snabbare komma i arbete. En effektiv användning av tid från dag ett är grundläggande för en effektiv etablering. Alla som kan jobba ska jobba och bidra till vår gemensamma välfärd. Tidiga kompetenskartläggningar, svenska från dag ett, tydliga krav på individen, utbildningsplikt och snabbspår till bristyrken är viktiga verktyg för att korta tiden till arbete för den som beviljats uppehållstillstånd.

Tidiga insatser för asylsökande
Tiden i asylprocessen ska tas tillvara och användas på ett meningsfullt sätt. Regeringen har tillfört medel och infört en ny struktur för samordning av tidiga insatser som bland annat ger asylsökande möjlighet till kompetenskartläggning, ökad tillgång till kunskap om det svenska samhället och språkinsatser från dag ett. Det innebär en möjlighet till snabbare etablering för den som får ett uppehållstillstånd.

- Tidiga insatser för asylsökande

Alla kommuner tar emot nyanlända
Mottagandet av nyanlända har tidigare varit väldigt ojämnt fördelat. Vissa kommuner tog ett mycket stort ansvar medan andra kommuner avstod från att bidra. För att förbättra nyanländas etablering i samhälls- och arbetslivet har riksdagen, efter ett förslag från regeringen, beslutat om en bosättningslag som innebär att alla kommuner är skyldiga att ta emot nyanlända för bosättning.

- Alla kommuner tar emot nyanlända

En effektiv etableringstid
Nyanländas kunskaper behöver bättre tas tillvara på den svenska arbetsmarknaden. Den starka efterfrågan på arbetskraft understryker vikten av jobbfokus i etableringen. Det behöver finnas tydliga spår till jobb som möter behovet av arbetskraft. Med utgångspunkt i en kartläggning av individens kompetens kan Arbetsförmedlingen använda en bred verktygslåda med insatser för att rusta och matcha nyanlända till arbete.

- En effektiv etableringstid

Statsrådets uppdrag
Arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johanssons uppdrag är att skapa en helhetsbild när det gäller mottagande och etablering av nyanlända liksom att identifiera och samordna de politiska initiativ som krävs för att hela kedjan från ankomst till etablering ska fungera. Det handlar om att bygga ett samhälle som håller ihop och om strategiska beslut som minskar segregationen.

- Stora utmaningar som kräver samverkan

- **Samhällsorientering för nyanlända ska handla mer om normer och värderingar**
  15 februari 2018

  Regeringen anser att samhällsorienteringen för nyanlända ska handla mer om de normer och värderingar som ligger till grund för vårt samhälle. Länsstyrelsen i Jönköpings län får därför i uppdrag att se över samhällsorienteringen. Syftet är att underlätta etablering på arbetsmarknaden och i samhället.
  - Pressmeddelande: Samhällsorientering för nyanlända ska handla mer om normer och värderingar

- **Statistik från SCB visar att nyanländas etablering går allt snabbare 31 januari 2018**

  – Det har tidigare tagit upp till tio år innan hälften av de nyanlända har etablerat sig på arbetsmarknaden. Enligt nya siffror ser vi nu att det går mycket snabbare. Nästan hälften av dem som mottogs 2011 hade jobb efter fem år. Det sa arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson vid en pressträff i Rosenbad.
  - Pressmeddelande: Nyanländas etablering går snabbare
  - Presentation: Arbetsmarknadsläget 31 januari 2018

Entreprenörsansvar i bygg- och anläggningsbranschen
Arbetstagare ska få skydd för sin lön och osund konkurrens ska motverkas. Därför vill regeringen införa ett entreprenörsansvar för lönefordringar i bygg- och anläggningsbranschen. Det ska vara ordning och reda på arbetsmarknaden.

- Pressmeddelande: Entreprenörsansvar i bygg- och anläggningsbranschen
- Lagrådsremiss: Ett entreprenörsansvar för lönefordringar i bygg- och anläggningsbranschen

Regeringens 90-dagarsgaranti uppnådd: Rätt insats till rätt person i rätt tid
Från dag ett har regeringen arbetat hårt för att minska ungdomsarbetslösheten. Resultatet visar nu att ungdomsarbetslösheten i Sverige har sjunkit kraftigt och är 2017 på den lägsta nivån på 14 år. Under måndagen kunde statsminister Stefan Löfven och arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson konstatera att regeringens 90-dagarsgaranti uppnåtts.

- Artikel: Regeringens 90-dagarsgaranti uppnådd: Rätt insats till rätt person i rätt tid

Satsningar på jobb och etablering – alla som kan jobba ska jobba
Regeringen satsar i höstbudgeten på att stärka insatserna inom arbetsmarknad och nyanländas etablering. Anställningsstöden förenklas och förstärks för att öka arbetsgivares vilja att anställa personer med svag förankring på arbetsmarknaden. Regeringen reformerar systemet för de subventionerade anställningarna och inför ett nytt, enhetligt stöd – introduktionsjobb. Regeringen satsar på bland annat höjt lönebidrag, höjd ersättning till Samhall och möjlighet till lån för körkortsutbildning.

- Artikel: Satsningar på jobb och etablering – alla som kan jobba ska jobba

Extratjänst – en 100-procentig möjlighet
Genom extratjänster har kommuner, landsting och privata utförare inom välfärden möjlighet att få en extra resurs som kan stötta verksamheten. Långtidsarbetslösa och nyanlända kan även anställas i viss kulturell, idrottslig och social verksamhet. Ta del av information om hur olika kommuner arbetar med extratjänster.

- 100 procent extratjänst

Välkommen

Här hittar du information om Länsstyrelsernas gemensamma arbete med integrationsfrågor. Du kan läsa om vårt uppdrag och de olika områden länsstyrelserna arbetar med inom integration.

Nyheter

Nytt uppdrag till Länsstyrelsen i Jönköpings län om översyn av samhällsorientering för nyanlända
2018-02-23
Regeringen har fattat beslut om att uppdra åt Länsstyrelsen i Jönköpings län att se över samhällsorienteringen för nyanlända. Det är regeringens bedömning att det inom samhällsorienteringen för nyanlä...

Migrationsverket har släppt sin februari prognos
2018-02-19
Antalet människor som söker asyl i Sverige idag är stabilt och Migrationsverket gör bedömningen att utvecklingen kommer fortgå under året. Totalt väntas 23 000 personer söka asyl, varav 1 500 är ensam...

Förlängt nationellt uppdrag om barn som försvinner
2018-02-16
Länsstyrelsernas regeringsuppdrag kring ensamkommande barn som försvinner har förlängts med ett år. Nu fortsätter det regionala samverkansarbetet för att förhindra att barn försvinner och hamnar i exp...

15 miljoner att söka för insatser av nationell karaktär
2018-02-07
Länsstyrelserna har totalt 149,4 miljoner kronor att fördela under 2018. Av dessa är 15 miljoner avsatta för ansökningar av nationell karaktär.

Nya miljoner ska ge asylsökande fler möjligheter
2018-01-10
Även under 2018 kommer länsstyrelserna att fördela statsbidraget Tidiga insatser för asylsökande (TIA). Bidraget ligger i år på 149,4 miljoner kronor.

Årsplanering för 2018 har skickats till kommunerna
2017-12-11
Nu har Migrationsverket skickat ut den första versionen av årsplaneringen för 2018 till landets kommuner. Årsplaneringen visar hur många nyanlända personer som varje kommun ska få anvisade per månad u...

Alla nyheter

Årsplanering för 2018 har skickats till kommunerna
Publicerad
2017-12-11
Kategori
Integration
Nu har Migrationsverket skickat ut den första versionen av årsplaneringen för 2018 till landets kommuner. Årsplaneringen visar hur många nyanlända personer som varje kommun ska få anvisade per månad under ett år, och fungerar som ett planeringsverktyg för kommuner och Migrationsverket.

Syftet med en årsplanering är att skapa förutsättningar för att både kommuner och Migrationsverket ska kunna planera mottagandet och anvisandet av nyanlända personer.

Alla kommuners årsplaneringar för 2018

https://www.migrationsverket.se/download/18.5bc6881815e14db67502994/1512397363730/Årsplanering%202018%20-%20171201.xlsx

Migrationsverkets informationsbrev som skickades ut tillsammans med årsplaneringen

https://www.migrationsverket.se/download/18.5bc6881815e14db67502993/1512397328339/Kommunbrev%20-%20Fastställd%20årsplanering%20för%202018%20-%20december%202017.pdf

Läs mer om årsplaneringen

https://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Om-personer-med-uppehallstillstand/Arsplanering.html

Årsplanering

Årsplaneringen är en uppskattning av hur många nyanlända personer som varje kommun kommer få anvisade per månad under ett år och fungerar som ett planeringsverktyg för kommuner och Migrationsverket.

Årsplaneringen är ett verktyg och en uppskattning av anvisningstakten
Syftet med en årsplanering är att skapa förutsättningar för att både kommuner och Migrationsverket ska kunna planera mottagandet och anvisandet av nyanlända personer.

Migrationsverkets ambition är att följa årsplaneringen så långt det är möjligt. Men vissa månader kan Migrationsverket behöva anvisa fler nyanlända till kommunen än vad planeringen anger. Det kan bero på att kommunen utgör en så bra matchning för individen att matchningen i sig bedöms väga tyngre än årsplaneringen. Det kan till exempel handla om särskilda behov hos de nyanlända eller familjekonstellationer som Migrationsverket behöver ta hänsyn till. Den här typen av ”överanvisningar” sker dock aldrig utan dialog, och en kommun måste godkänna att de får ta emot fler personer än vad årsplaneringen säger en viss månad

Så här tas en årsplanering fram
Årsplaneringen tas enskilt för varje kommun fram utifrån länstalen och kommuntalen. Kort sammanfattat ser årsplaneringsprocessen, steg för steg, ut som följande:

1. Länstal beslutas av regeringen utifrån Migrationsverkets förslag.
2. Kommuntal beslutas av länsstyrelserna.

3 Länsstyrelserna meddelar kommuntalen till Migrationsverket.
4 Migrationsverket tar fram en årsplanering, som består av kommuntalet jämt fördelat på tolv månader, som skickas till kommunerna och länsstyrelserna.
5 Kommuner har fram till den sista vardagen innan 25 december möjlighet att komma med sina första önskemål om förändringar i årsplaneringen.
6 Kommunen kan kontinuerligt önska förändringar av årsplaneringen under hela året.

Önskemål om ändringar i årsplaneringen
Alla Kommuner har möjlighet att kontinuerlig lämna in önskemål om ändringar i årsplaneringen. Detta görs till Migrationsverkets bosättningsenhet.

Om en kommun vill sänka mottagandet behöver Migrationsverket få in kommunens begäran om revidering två månader innan den månad som kommunen vill sänka mottagandet. För att ändringen ska kunna göras inom två månader behöver vi er begäran senast den sista vardagen innan den 25:e

Det vill säga att om kommunen vill revidera mottagandet från och med den första oktober så behöver önskemålet om revidering senast komma in till Migrationsverket den 25 juli. Anledningen till detta är att Migrationsverket, så långt det är möjligt, anvisar en kommun för mottagande två månader framåt i tiden.

I de fall kommunen vill öka mottagandet en månad går det bra med kortare varsel. Kommunen kan då kontakta Migrationsverkets bosättningsenhet. För att tidigarelägga ett planerat mottagande av anvisade nyanlända ska kommunen kontakta den mottagningsenhet som står angiven på beslutet om anvisning.
Kontaktuppgifter till Migrationsverket bosättningsenhet och mottagningsenheter

Migrationsverket bedömer de önskemål som kommer in enskilt och återkopplar detta via mejl till de kommuner som har fått en ändrad årsplanering. Återkopplingen sker en gång per månad.
Tre gånger per år, i slutet av februari, maj och augusti, skickas en aktuell årsplanering ut till samtliga kommuner och länsstyrelser. De kommer även att publiceras här på Migrationsverkets webbplats från 2018.
Årsplanering för 2018 (skickades ut 1 december 2017)

Önskemål om omfördelning av kommuntal
Kommuntalen kan revideras under ett pågående år genom överenskommelser mellan kommuner inom ett och samma län. Detta under förutsättning att länstalen inte underskrids.
Länsstyrelserna och Migrationsverket ska hållas informerade när kommuner tar fram förslag på ändringar i sina kommuntal, eftersom de ändrade kommuntalen påverkar årsplaneringen och måste beslutas av länsstyrelserna.

Avbrutna anvisningar
I vissa fall kan en anvisning behöva avbrytas. En avbruten anvisning kan ske av olika anledningar, till exempel på grund av att en nyanländ tackar nej till den erbjudna platsen. En nyanländ kan tacka nej ända fram tills det datum när han eller hon ska tas emot i kommunen. En avbruten anvisning kan på så vis skapa en förskjutning i kommunens årsplanering. Detta eftersom kommunen vid en ny anvisning av den lediga platsen åter igen får en tidsfrist på två månader från

anvisningsdatumet för att arrangera mottagandet. För kvotflyktingar kan tidsfristen vara längre eller kortare än två månader.
Eftersom avbrutna anvisningar kan ske av olika skäl, och när som helst under anvisningsprocessen, kommer Migrationsverket att behöva göra nya anvisningar för att ersätta dessa kontinuerligt under hela året. Det innebär att Migrationsverket inte har möjlighet att garantera att en månad blir helt fri från anvisningar eller att anvisningar kommer att ske fullt ut enligt årsplaneringen. Dessutom kan en ny anvisning betyda en förändrad konstellation, till exempel att en anvisning av ett par med ett barn ersätts av tre nya anvisningar av ensamhushåll.

Om en anvisning avbryts under ett nytt år
Om en anvisning görs i slutet av året och mottagandet är inplanerat nästa år, men anvisningen avbyts av i början av det nya året, då ska ändå en ersättningsanvisning göras. När mottagandet är gjort kommer anvisningen att räknas av mot länstalen för det år den ursprungliga anvisningen gjordes.

Läs mer
Brev till kommuner som skickades ut tillsammans med den första årsplaneringen för 2018

Sidan senast uppdaterad: 2018-02-22

Det här är för komplicerat nu.

Magdalena Andersson

Finansminister
Finansdepartementet

"Att tillväxten skapas på ett sätt som är socialt och ekologiskt hållbart och fördelas rättvist är en av vår tids ödesfrågor, men också en fråga där Sverige har goda möjligheter att ligga i framkant".

Magdalena Anderssons områden

- **Ekonomisk politik**
- **Skatt och tull**

Relaterad navigering

- **CV**
- **Statssekreterare**
- **Presskontakter**
- **Pressbilder**
- **E-post till registrator**
- **Kontakt**

Genvägar

- **Statens budget**
- **Innovationsrådet**
- **Följ Magdalena Andersson på Facebook**

Ekonomisk politik

Ekonomisk politik handlar om att få den svenska ekonomin att fungera effektivt, dämpa konjunktursvängningar i ekonomin samt fördela ekonomiska resurser mellan olika individer och över tid.
Relaterad navigering

- **Mål för ekonomisk politik**
- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Kontakt**

Ansvariga för ekonomisk politik
Ansvarigt statsråd
Magdalena Andersson
Finansminister
Ansvarigt departement

- **Finansdepartementet**

Genvägar

- **Statens budget**
- **Datum för budgetarbetet**
- **Prognoser för den ekonomiska utvecklingen**
- **Om det finanspolitiska ramverket**

Aktuellt om ekonomisk politik

- **Ny prognos: Fortsatt god utveckling av svensk ekonomi**
  21 februari 2018

  Onsdagen den 21 februari presenterar finansminister Magdalena Andersson Finansdepartementets senaste prognos för det ekonomiska läget. -Vår prognos för tillväxten och arbetslösheten är i stort oförändrad, men de offentliga finanserna väntas bli något starkare än vid förra prognostillfället, säger finansminister Magdalena Andersson.
  - Pressmeddelande: Fortsatt god utveckling av svensk ekonomi
  - Presentationsbilder från pressträffen

Skatt och tull

Regeringen ansvarar för lagstiftning och myndighetsfrågor som rör skatter, tull och indrivning. Skattelagstiftningen ska bland annat stödja de ekonomisk-politiska målen, ge goda villkor för företagande och investeringar samt underlätta för medborgare och företagare att göra rätt för sig.

Relaterad navigering

- **Skatt och tull i statens budget**
- **Mål för skatt och tull**
- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Kontakt**

Ansvariga för skatt och tull

Ansvarigt statsråd

Magdalena Andersson

Finansminister

Ansvarigt departement

- **Finansdepartementet**

Genvägar

- **Skatteförslag och aviseringar i budgetpropositionen för 2018**

Aktuellt om skatt och tull

- Regeringens åtgärder mot skatteflykt, skatteundandragande och penningtvätt
  Ett fungerande skattesystem där var och en gör rätt för sig är en förutsättning för den svenska modellen. Skatteflykt och skatteundandragande innebär mycket stora kostnader för Sverige och andra länder och det drar undan resurser från vår gemensamma välfärd. Regeringen prioriterar 12 åtgärder i arbetet mot skatteflykt, skatteundandragande och penningtvätt.
  - Regeringens 12 åtgärder för att motverka skatteflykt, skatteundandragande och penningtvätt

Statens budget

En viktig del i regeringens arbete med att förverkliga sin politik är att utforma förslag om statens budget. Förslagen lämnas till riksdagen på våren och på hösten. Regeringens budgetförslag för 2018 som lämnades till riksdagen i september har nu beslutats av riksdagen. Regeringens ekonomiska vårproposition lämnas till riksdagen den 16 april 2018.

Relaterad navigering

- **Datum för budgetarbetet**
- **Budgetförslag per budgetår**
- **Statens budget i siffror**
- **Prognoser för den ekonomiska utvecklingen**
- **Om budgetprocessen och det finanspolitiska ramverket**

Statens budget för 2018

- **Budgetbeslut om ekonomisk trygghet för pensionärer**
  Från och med den 1 januari 2018 sänks inkomstskatten för personer över 65 år med upp till 5 000 kronor per år. Dessutom har regeringen höjt bostadstillägget vilket också innebär en förstärkning av många pensionärers ekonomi.
  - Artikel: Budgetbeslut 2015 – 2018 om ekonomisk trygghet för pensionärer

- **Statens budget för 2018 beslutad av riksdagen**
  Den 22 november antog riksdagen regeringens förslag till ekonomiska ramar för statens budget 2018. I samma beslut antogs även de skatteförslag som regeringen presenterade i budgetpropositionen för 2018. Under november och december behandlade riksdagen förslagen om budgetens 27 utgiftsområden. Den 15 december avslutades riksdagsbehandlingen och samtliga beslut om budgeten är nu tagna.
  - Statens budget i siffror

-

Sammanfattning

- **Budgeten för 2018 på fem minuter**

Ladda ner

- **Budgetpropositionen för 2018**
- **Höständringsbudget för 2017**

Press

- **Pressmeddelande: Budgetpropositionen för 2018: Samhällsbygget – investera för framtiden**
- **Se pressträffen med Magdalena Andersson**
- **Fria bilder på Flickr**

Några av regeringens förslag i budgeten för 2018

1 **Fler ska komma i arbete**
2 Sverige ska ha en jämlik kunskapsskola
3 Sverige ska bli ett fossilfritt välfärdsland
4 Välfärden ska stärkas
5 Styrkan i svensk ekonomi ska komma alla till del
6 Sverige ska vara tryggt
7 Skatteförslag

- Skatteförslag och aviseringar i budgetpropositionen för 2018

1. Fler ska komma i arbete

- Investeringar för fler jobb
- Hela Sverige-satsning på 1,2 miljarder kronor i budgeten
- Långsiktig satsning för ett Sverige som håller ihop
- Hela Sverige-satsning ska lyfta landsbygden
- Nattågstrafik till och från Jämtland
- Norrlandsstödet förstärks med 100 miljoner
- Regeringen stärker rennäringen
- Kraftig utbyggnad av yrkesutbildning för vuxna
- 500 miljoner till kommuner och landsting som särskilt bidrar till att minska arbetslösheten
- Jobb och etablering – alla som kan jobba ska jobba
- Stor satsning på yrkeshögskolan
- Minskade kostnader för första medarbetaren och skattelättnader för personaloptioner
- Ökade anslag för att stärka utrikes födda kvinnors etablering på arbetsmarknaden
- Uppsökande och motiverande studieförbundsinsatser riktade till utrikes födda kvinnor
- Mer medel till Svenska från dag ett

2. Sverige ska ha en jämlik kunskapsskola

- Unik förstärkning av den statliga finansieringen av skolan
- Satsningar på gymnasieskolan
- Miljardsatsning för en jämlik kunskapsskola
- Höjning av studiemedlen med ca 300 kronor
- Kraftig utbyggnad av yrkesutbildning för vuxna
- Sverige får sin första nationella scen för barn och unga
- Mer medel till Svenska från dag ett
- Insatser för att stärka föräldrars delaktighet i lärandet

3. Sverige ska bli ett fossilfritt välfärdsland

- Den största klimatsatsningen någonsin
- Stor satsning på rent hav
- Regeringen föreslår ett bonus-malus-system samt bränslebyte för minskade utsläpp från bilar
- Fler ska få stöd för att sätta upp solceller på taken
- Långsiktig satsning för att minska industrins utsläpp av växthusgaser
- Regeringen satsar 200 miljoner på att förebygga torka och på fördjupade kartläggningar av grundvattenresurser
- Regeringen föreslår insatser mot plast i haven
- Miljö- och energiskattepaket inför höstbudgeten
- Nya växtsorter för ett förändrat klimat
- Regeringen ökar stödet till ekologiskt jordbruk

4. Välfärden ska stärkas

- Välfärdspaket med miljarder till landstingen
- En miljard per år till förlossningsvården
- Läkarutbildningen byggs ut

- Bidrag till avgiftsfri kollektivtrafik under sommarloven
- Miljonstöd till kostnadsfria lovaktiviteter
- 115 miljoner till den fria konsten
- Digital satsning på biblioteken för stärkt källkritik
- 250 miljoner till starkare bibliotek i hela landet
- Satsningar på jubileumsåret Ingmar Bergman 100 år
- Fördelning av tillskott till kommuner och landsting

5. Styrkan i svensk ekonomi ska komma alla till del

- Sänkt skatt för pensionärer
- Höjning av barnbidraget och studiebidraget
- Bostadstillägget höjs för 290 000 pensionärer
- Regeringen stärker den ekonomiska tryggheten för personer med sjukersättning och aktivitetsersättning
- Regeringen höjer underhållstödet för äldre barn ytterligare
- Höjd habiliteringsersättning för personer i daglig verksamhet
- Höjning av studiemedlen med ca 300 kronor
- Fler ska ha råd att gå till tandläkaren
- Regeringen höjer taket i sjukförsäkringen

6. Sverige ska vara tryggt

- Historisk satsning på polisen
- Kraftfulla satsningar på stärkt rättsväsende och ökad trygghet
- Försvarsuppgörelse stärker försvaret med 2,7 miljarder per år
- Resursförstärkning till Tullverket för ökade tullkontroller vid gränserna
- Regeringen stärker kommunernas arbete mot hemlöshet och ger fler möjlighet att snabbare få skuldsanering

Nationella innovationsrådet

Innovationsrådets uppgift är att utveckla Sverige som innovationsnation och stärka Sveriges konkurrenskraft. Innovationsrådet har en rådgivande funktion och tillför nya perspektiv på frågor av betydelse för innovationspolitikens hela område, både på kort och lång sikt. Statsminister Stefan Löfven är ordförande i Innovationsrådet som består av fem ministrar och tio rådgivande ledamöter från näringslivet och forskarvärlden.

Innovationsrådet fokuserar på digitalisering, miljö- och klimatfrågan och life science. Tre områden som innebär stora framtidsutmaningar. Rådet diskuterar också andra områden av generell betydelse för innovationsklimat och konkurrenskraft.

Ansvariga statsråd
Stefan Löfven
Magdalena Andersson
Mikael Damberg
Helene Hellmark Knutsson
Isabella Lövin

Ansvariga departement
Statsrådsberedningen
Relaterad navigering

- **Nationella innovationsrådet - med fokus på framtiden**
- **Nationella innovationsrådet verkar för att utveckla Sverige som innovationsnation**
- **Nationella innovationsrådets arbetssätt och ledamöter**
- **Kontaktinformation**
- **Informationsmaterial: Nationella innovationsrådet**

Innovationsrådet håller regionala möten

- **Regionalt möte med Innovationsrådet i Skellefteå**
  20 februari 2018

- Kommunstyrelsens ordförande Lorents Burman, statsminister Stefan Löfven, regionrådet Erik Bergkvist, landshövding Magdalena Andersson, näringsminister Mikael Damberg och Helene Hellmark Knutsson, minister för högre utbildning och forskning, i samband med Innovationsrådets möte i Skellefteå. Foto: Ninni Andersson/Regeringskansliet

  - Ju mer vi kan göra tillsammans desto bättre resultat når vi, sa statsminister Stefan Löfven när han inledde mötet med Innovationsrådet och inbjudna regionala aktörer i Skellefteå den 20 februari. Fokus på mötet var den norra regionens styrkor, utmaningar och om samspelet med den nationella nivån.
    - Artikel: Region och innovation viktigt för Sveriges utveckling
    - Pressmeddelande: Nationella innovationsrådet har möte i Skellefteå
    - Pressmeddelande: Statsminister Stefan Löfven besöker Skellefteå och Robertsfors

- **Regionala perspektivet är en förutsättning för innovationspolitiken**
  25 oktober 2017

  Den 25 oktober höll statsminister Stefan Löfven och

Nationella innovationsrådet sitt första regionala möte. Mötet ägde rum i Trollhättan och fokuserade på hela Västra Götalandsregionen. Syftet med regionala möten är att få fler perspektiv på den nationella innovationspolitiken för att stärka Sveriges konkurrenskraft. Innovationsrådet arrangerade även ett öppet seminarium som webbsändes på regeringen.se.

  - Artikel: Regionala perspektivet är en förutsättning för innovationspolitiken
  - Innovationsrådets program för seminariumet.pdf
-

Innovationsrådets kalendarium

- **19 mars 2018**
  - **Möte med Innovationsrådet**
- **28 maj 2018**
  - **Möte med Innovationsrådet**
- **Alla kalenderhändelser**

Innovationsrådet på Twitter

- **Innovationsrådet** @Natinnovation · 23 februari 2018
  RT @Moedas: Thank you @MazzucatoM for sharing your vision in this report. Your key recommendations on #missions will help maximise the impa…
  Visa

- **Innovationsrådet** @Natinnovation · 20 februari 2018
  Nu startar innovationsrådets seminarium om hur norra Sveriges konkurrensfördelar kan tas tillvara, inför ett fullsa… https://t.co/5PDTBu3rf4
  Visa

- **Innovationsrådet** @Natinnovation · 20 februari 2018
  Inför dagens regionala möte i Skellefteå välkomnas Stefan Löfven, Helene Hellmark Knutsson och Mikael Damberg av la… https://t.co/kZF5JfWN2d
  Visa

Aktuella frågor i Innovationsrådet

Större fokus på sambandet mellan innovation och globalisering
Innovation och globalisering. Två områden som går hand i hand för Sveriges fortsatta nationella tillväxt och utveckling. Sedan statsminister Stefan Löfven inrättade Nationella innovationsrådet i februari 2015, har flera initiativ tagits i syfte att främja Sveriges utbyte med ledande innovationsmiljöer. Idag finns ett större fokus på sambandet mellan innovation och globalisering och detta diskuterades när Innovationsrådet möttes den 28 augusti.

- Artikel: Större fokus på sambandet mellan innovation och globalisering

Öppna data gör myndigheter mer tillgängliga
Öppna data för nya lösningar var en av punkterna på Nationella innovationsrådets möte den 15 maj. Barbara Ubaldi, projektledare från OECD som arbetar med digital förvaltning och öppen data, var inbjuden till mötet för att presentera hur andra länder arbetar med öppna data. Regeringen har givit OECD i uppdrag att granska och komma med förslag på hur Sverige kan öka takten i att utnyttja och tillgängliggöra data i offentlig sektor.

- Artikel: Öppna data gör myndigheter mer tillgängliga

Ny teknik får inte ses som ett hot
Utvecklingen av ny teknik går just nu väldigt snabbt. Med det följer många möjligheter för samhället, men också stora utmaningar. Entreprenören Nicklas Bergman kommer till Nationella innovationsrådets möte för att tala om trender inom ny teknik.

- Artikel: Ny teknik får inte ses som ett hot

Aktuellt från Magdalena Andersson

- **Ny prognos: Fortsatt god utveckling av svensk ekonomi 21 februari 2018**

  Onsdagen den 21 februari presenterar finansminister Magdalena Andersson Finansdepartementets senaste prognos för det ekonomiska läget. -Vår prognos för tillväxten och arbetslösheten är i stort oförändrad, men de offentliga finanserna väntas bli något starkare än vid förra prognostillfället, säger finansminister Magdalena Andersson.
  - Pressmeddelande: Fortsatt god utveckling av svensk ekonomi
  - Presentationsbilder från pressträffen

- **Budgetfrågor och hållbar finansmarknad på Ekofinrådet 22 februari 2018**
  När EU-ländernas ekonomi- och finansministrar möttes i Ekofinrådet i Bryssel 20 februari stod budgetfrågor, offentlig upphandling och hållbara finansmarknader på dagordningen. Sverige röstade nej till att bevilja EU-kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av EU-budgeten 2016.
  - Artikel: Budgetfrågor och hållbar finansmarknad på Ekofinrådet
-

Regeringen föreslår att folkbokföringsbrottet återinförs
För att stärka folkbokföringen och på så sätt förhindra brottslighet föreslår regeringen att folkbokföringsbrottet återinförs. Det är ett av förslagen i en remiss som regeringen lämnar till Lagrådet idag.

- Pressmeddelande: Folkbokföringsbrottet återinförs för att förhindra brottslighet
- Lagrådsremiss: Ökat skydd för hotade och förföljda personer samt några åtgärder för att öka kvaliteten i folkbokföringen

Budgetbeslut om ekonomisk trygghet för pensionärer
Från och med den 1 januari 2018 sänks inkomstskatten för personer över 65 år med upp till 5 000 kronor per år. Dessutom har regeringen höjt bostadstillägget vilket också innebär en förstärkning av många pensionärers ekonomi.
- Artikel: Budgetbeslut 2015 – 2018 om ekonomisk trygghet för pensionärer

Regeringens 10-punktsprogram på skatteområdet utökas till 12 punkter
Att försvåra aggressiv skatteplanering, fusk och skatteflykt är ett prioriterat arbete för regeringen. Sedan tidigare finns sammanfattat i ett program 10 åtgärder som regeringen anser centrala i arbetet mot skatteflykt, skatteundandragande och penningtvätt. I dag presenteras två nya punkter som läggs till programmet, som därmed får 12 punkter.
- Pressmeddelande: Förslag om utökade möjligheter för Skatteverket att bedriva viss brottsbekämpande verksamhet
- Pressmeddelande: Regeringens 10-punktsprogram på skatteområdet utökas till 12 punkter

Krafttag mot skattefusk och aggressiv skatteplanering
EU-ländernas finans- och ekonomiministrar hanterade en bredd av frågor av stor vikt för det ekonomiska samarbetet när de träffades inom ramen för Ekofinrådet 5 december. Flera av frågorna handlade om EU-ländernas finansiella stabilitet. Ministrarna gick också vidare i kampen mot skatteundandragande, nu i form av en lista över så kallade icke samarbetsvilliga jurisdiktioner.
- Krafttag mot skattefusk och aggressiv skatteplanering

Ardalan Shekarabi

Civilminister
Finansdepartementet

"Välfärden kommer vi alla i kontakt med under livets gång. Den offentliga sektorn är ett viktigt verktyg för vars och ens frihet, för jämlikheten och hela samhällets utveckling. Med tillit till välfärdsmedarbetarnas kompetens och ett ständigt förbättringsarbete kan alla få den goda välfärd de förtjänar".

Ardalan Shekarabis områden

- Digitaliseringspolitik
- Kommuner och landsting
- Offentlig upphandling
- Spelpolitik
- Statlig förvaltning

Relaterad navigering

- CV
- Statssekreterare
- Presskontakter
- Pressbilder
- E-post till registrator
- Kontakt

Genvägar

- Ardalan Shekarabi på Twitter
- Ardalan Shekarabi på Facebook
- Ardalan Shekarabi på Instagram
- Digitalisering av offentlig sektor

Ardalan Shekarabis kalender

- **27 februari 2018**
  - Inrikes resa, Örebro
    - Deltagare:
    - Ardalan Shekarabi
    - Finansdepartementet
- **7 mars 2018**
  - Inrikes resa, Älvsbro
    - Deltagare:
    - Ardalan Shekarabi
    - Finansdepartementet
- Alla kalenderhändelser för Ardalan Shekarabi

Digitaliseringspolitik

Digitaliseringspolitiken handlar om att använda och främja de möjligheter som digitaliseringen för med sig. Området omfattar bland annat reglering av it och elektronisk kommunikation, liksom nät- och informationssäkerhet, frekvenspolitik och frågor om internets förvaltning. I området ingår också frågor om tillgång till bredband och digital infrastruktur, samt frågor om digitalisering och it inom offentlig förvaltning.

Relaterad navigering

- Digitaliseringspolitik i statens budget
- Mål för digitaliseringspolitik
- Rättsdokument
- Myndigheter med flera
- Remisser
- Kontakt

Ansvariga för digitaliseringspolitik

Ansvariga statsråd

Peter Eriksson

Bostads- och digitaliseringsminister

Mikael Damberg

Närings- och innovationsminister

Ardalan Shekarabi

Civilminister

Ansvariga departement

- Näringsdepartementet
- Finansdepartementet

Genvägar

- Digitalisering av offentlig sektor
- Regeringens strategiska samverkansprogram
- Nationella innovationsrådet
- Informationsmaterial: Sverige helt uppkopplat 2025 - en bredbandsstrategi
- Smart industri - om nyindustrialisering, digitalisering, kompetensförsörjning m.m.
- Enklare företagande
- EU-rådet för transport, telekom och energi

Aktuellt om digitaliseringspolitik

- **Följ Digitaliseringsrådets arbete**

  Sverige har som mål att vara bäst i världen på att nyttja digitaliseringens möjligheter. Regeringen inrättade därför Digitaliseringsrådet våren 2017. Rådet har i uppgift att främja genomförandet av regeringens digitaliseringspolitik och består av tio personer under ledning av bostads- och digitaliseringsminister Peter Eriksson.

  - Följ Digitaliseringsrådets arbete

För ett hållbart digitaliserat Sverige - en digitaliseringsstrategi

Strategin anger inriktningen för regeringens digitaliseringspolitik. Visionen är ett hållbart digitaliserat Sverige. Det övergripande målet är att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Digitalt kompetenta och trygga människor har möjlighet att driva innovation där målmedveten ledning och infrastruktur är viktiga förutsättningar. För att nå det övergripande målet sätts fem delmål upp om digital kompetens, digital trygghet, digital innovation, digital ledning

och digital infrastruktur. Delmålen förklarar hur digitalisering ska kunna bidra till en positiv samhällsutveckling.

- Strategidokumentet: För ett hållbart digitaliserat Sverige - en digitaliseringsstrategi
- Pressmeddelande: Krafttag i digitaliseringsarbetet
- Skrivelse: Hur Sverige blir bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter – en skrivelse om politikens inriktning

Kommuner och landsting

Den kommunala självstyrelsen är inskriven i grundlagen och innebär en självständig och fri bestämmanderätt för kommuner och landsting. Staten reglerar delvis dessa ramar genom lagstiftning samt genom sitt övergripande ansvar för att den kommunala verksamheten utvecklas på ett sätt som är förenligt med en samhällsekonomisk balans.

Relaterad navigering

- **Kommuner och landsting i statens budget**
- **Mål för kommuner och landsting**
- **Rättsdokument**
- **Remisser**
- **Kontakt**

Ansvariga för kommuner och landsting

Ansvarigt statsråd

Ardalan Shekarabi

Civilminister

Ansvarigt departement

- **Finansdepartementet**

Kommuner och landsting i statens budget

Kommuner och landsting omfattar hela utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner i statens budget.
Området omfattar följande anslag:

1:1	Kommunalekonomisk utjämning
1:2	Utjämningsbidrag för LSS-kostnader
1:3	Bidrag till kommunalekonomiska organisationer
1:4	Stöd med anledning av flyktingsituationen
1:5	Bidrag för arbete mot långtidsarbetslöshet

Mer om statens budget
Den 20 september 2017 lämnade regeringen sitt budgetförslag för 2018 till riksdagen.

- Aktuellt om statens budget
- Statens budget i siffror
- Tidigare budgetförslag

Genvägar

- Pressmeddelande: Fördelning av tillskott till kommuner och landsting

Mål för kommuner och landsting

Regeringen vill skapa goda och likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommuner och landsting och därmed bidra till en effektiv kommunal verksamhet med hög kvalitet.

Att det kommunala självstyret är en viktig del av det demokratiska systemet i Sverige framgår redan av regeringsformen, som är en av grundlagarna. Enligt regeringsformen har kommuner och landsting rätt att ta ut skatt. I lag anges även vad kommuner och landsting får göra (frivilliga verksamhet) respektive vad de ska göra (obligatoriska verksamheter). Ramarna för de kommunala verksamheterna sätts av riksdagen och regeringen i form av lagar och förordningar. Även de föreskrifter som statliga myndigheter beslutar om kan påverka verksamheten.

Kommuner och landsting har sedan länge haft till uppgift att säkra den lokala gemensamma välfärden och gemensamma intressen.

Landstingen har fått de uppgifter som kräver ett större befolkningsunderlag än de flesta kommuner har, främst hälso- och sjukvård. Mellan 65 och 70 procent av verksamhetskostnaderna finansieras med den kommunalskatt och landstingsskatt som tas ut på våra beskattningsbara inkomster. Staten bidrar därutöver med olika statsbidrag, som utgör mellan 15 och 20 procent av intäkterna. Över hälften av statsbidragen är allmänna eller generella statsbidrag, som till skillnad från riktade statsbidrag används på det sätt kommunerna och landstingen själva bestämmer.

Genom systemet med kommunalekonomisk utjämning utjämnas skillnader i skattekraft mellan kommunerna respektive landstingen. Dessutom utjämnas de skillnader i kostnader som kommuner och landsting har till följd av skillnader i åldersstruktur, geografiska förhållanden och socioekonomiska faktorer. Därigenom skapas goda och likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommuner och landsting och därmed bidra till en effektiv kommunal verksamhet med hög kvalitet.

Rättsdokument

Rättsinformation är ett samlingsbegrepp för alla dokument som är ett resultat av lagstiftningsprocessens steg, baserat på Rättsinformationsförordningen, (SFS 1999:175).

Regeringskansliet publicerar följande rättsinformation på webbplatsen:

- Departementsserien (Ds) och promemorior
- Förordningsmotiv (Fm)
- Kommittédirektiv (Dir.)
- Propositioner (Prop.)
- Skrivelser (Skr.)
- Statens offentliga utredningar (SOU)
- Sveriges internationella överenskommelser (SÖ)

Kompletta serier av rättsinformation finns från halvårsskiftet år 2000 och framåt. Det kan dock finnas enstaka rättsdokument från tidigare år.

Genvägar

Andra webbplatser och databaser med rättsinformation:

- **Lagar och förordningar - Regeringskansliets rättsdatabaser**
- **Svensk författningssamling (SFS) i tryckt format**
- **Förordningsmotiv i tryckt format**
- **Lagrummet - svensk rättsinformation**
- **Digitaliserade SOU:er på Kungliga Bibliotekets webbplats**
- **Rättsinformationsförordningen, (SFS 1999:175) på riksdagens webbplats**

Remisser

Regeringen kan via remisser be myndigheter, organisationer och andra remissinstanser att yttra sig över ett förslag.

Genvägar

- **Svara på remiss - hur och varför**

Kontaktuppgifter

E-post till statsråden eller till departementen skickas till respektive departements registrator. Den som vill ta del av inkommen e-post hänvisas i första hand till respektive departements registrator.

Regeringskansliet
Växel: 08-405 10 00
Besöksadress: Rosenbad 4
Postadress: 103 33 Stockholm

Genvägar

- **Kontaktuppgifter till departementens registratorer**
- **Departementens e-post- och besöksadresser**
- **Så hanteras e-post till regeringen och departementen**

Offentlig upphandling

Offentlig upphandling ska vara effektiv, rättssäker och ta tillvara konkurrensen på marknaden. Den ska också främja innovativa lösningar och ha miljö- och sociala hänsyn i beaktande. Lagstiftningen om upphandling ska göra det lättare för varor och tjänster att röra sig fritt inom EU.

Relaterad navigering

- **Offentlig upphandling i statens budget**
- **Mål för offentlig upphandling**
- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Kontakt**

Ansvariga för offentlig upphandling

Ansvarigt statsråd

Ardalan Shekarabi

Civilminister

Ansvarigt departement

- **Finansdepartementet**

Genvägar

- **Nationella upphandlingsstrategin**

Aktuellt om offentlig upphandling

- **Sociala villkor vid offentlig upphandling**
  Varje år upphandlar det offentliga Sverige varor och tjänster för drygt 600 miljarder kronor. Regeringens mål är att göra den offentliga delen av samhällsekonomin fri från lönedumpning och oschysta villkor. Under 2017 trädde nya lagar i kraft på området. ○ Sociala villkor vid offentlig upphandling

Spelpolitik

Området spelpolitik handlar om att förebygga spelberoende och att skapa en sund och säker spelmarknad där sociala skyddsintressen värnas genom att efterfrågan på spel tillgodoses under kontrollerade former.

Relaterad navigering

- **Spelpolitik i statens budget**
- **Mål för spelpolitik**
- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Kontakt**

Ansvariga för spelpolitik

Ansvariga statsråd

Ardalan Shekarabi
Civilminister
Annika Strandhäll
Socialminister

Ansvariga departement

- **Finansdepartementet**
- **Socialdepartementet**

Aktuellt om spelpolitik

- **Regeringen föreslår en ny spellag och ny lag om skatt på spel**
  21 december 2017
  Idag fattade regeringen beslut om lagrådsremissen En omreglerad spelmarknad. En ny spellag och ny lag om skatt på spel föreslås. Den nya regleringen ska utformas som ett licenssystem. Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2019.
  - Pressmeddelande: Regeringen föreslår en ny spellag och ny lag om skatt på spel
  - Artikel: Regeringsbeslut om lagrådsremiss En omreglerad spelmarknad

- **Nyhetsflöde och samtliga publiceringar**
  Alla nyheter och alla publicerade dokument, som pressmeddelanden, propositioner, lagrådsremisser m.m. som gäller området spelpolitik finns alltid i listan längst ner på sidan.

Digitalisering av offentlig sektor

Civilminister Ardalan Shekarabi är ansvarig minister för frågor om digital förvaltning. Här finns information om hur regeringen arbetar med frågan och länkar till sidor med mer information.

En myndighet med samlat ansvar

En myndighet för digitalisering av den offentliga sektorn ska inrättas i Sundsvall. En särskild utredare får i uppdrag att förbereda och genomföra bildandet av den nya myndigheten, som ska vara på plats 1 september 2018. Myndigheten ska arbeta med att utveckla, samordna och stödja digitaliseringen av statliga myndigheter, kommuner och landsting.

Ny myndighet för digitalisering av den offentliga sektorn till Sundsvall
Stora satsningar på digitalisering av den offentliga sektorn i höstbudgeten
Regeringen utreder hur digitaliseringen i den offentliga sektorn kan stärkas genom att samla ansvaret hos en myndighet

Digitalt först

Digitalt först är regeringens program för digital förnyelse av det offentliga Sverige som genomförs under 2015–2018. Programmet är en viktig del i arbetet med att stärka styrningen och samordningen på området och skapa en enklare, öppnare och effektivare förvaltning. Digitalt först är även en princip som säger att digitala tjänster, när det är möjligt och relevant, ska vara förstahandsval i den offentliga sektorns kontakter med privatpersoner och företag. Idag är skillnaderna stora beroende på var du bor i landet och vilken myndighet du möter. För att överbrygga dessa och möta individens behov behöver stat, kommun och landsting gå hand i hand. Det offentliga behöver samverka genom att ta tillvara på digitaliseringens möjligheter om det ska vara möjligt att säkerställa förtroendet för offentlig sektor. Målet är att det ska vara enkelt att komma i kontakt med det offentliga Sverige. Vi måste tänka digitalt först och se förvaltningen som en digital förvaltning, där man inte ska behöva lämna samma uppgifter flera gånger.

Regeringen tecknar avsiktsförklaring med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) för digital förnyelse av det offentliga Sverige

Ett antal myndigheter har fått i uppdrag av regeringen att verka för digitalt först och leda digitaliseringen inom sina områden:

Smartare samhällsbyggnadsprocess för att öka bostadsbyggandet (Lantmäteriet tillsammans med Boverket)
Öka tillväxten genom en smartare livsmedelskedja (Jordbruksverket tillsammans med Livsmedelsverket)
Smartare miljöinformation för att nå våra miljömål (Naturvårdsverket)
Förenkla för restaurangföretagare genom verksamt.se (SKL tillsammans med Tillväxtverket och Bolagsverket)

Programmet Digitalt först innehåller ett antal reformer för att öka takten i digitaliseringen av offentlig sektor.

Nationell digital infrastruktur

Skattebetalare betalar idag för liknande it-lösningar i olika myndigheter, kommuner och landsting. Det finns därför stora effektivitetsvinster med att inrätta en nationell digitala infrastruktur som underlättar för myndigheter, kommuner och landsting att fokusera på sin kärnverksamhet istället för att lösa problem andra redan löst. Från och med 2017 finansieras därför prioriterade nationella digitala tjänster och grunddata centralt. Nästa steg är att se över hur flera nationella digitala tjänster kan utvecklas för hela den offentliga sektorn.

Regeringen ser över styrningen av digitala tjänster

Skatteverket får i uppdrag att följa upp anslutningen till Mina meddelanden
E-legitimationsnämnden
Ekonomistyrningsverket får i uppdrag att främja e-handel

Ökad digital mognad
Det behövs en ökad digital kompetens på alla nivåer i offentlig sektor, från politisk ledning, till styrgrupper hela vägen ned till medarbetare. 45 miljarder kronor läggs årligen på it inom offentlig sektor och det är därför viktigt att beställare av it är kompetenta. Som ett led i att stärka kompetensen och samordningen har regeringen gett Ekonomistyrningsverket i uppgift att kartlägga och jämföra it-kostnader mellan olika myndigheter. Kartläggningen ska ge en bild av de samlade utgifterna som finns inom it. Regeringen avser även att se över behovet av en central funktion som ska vara till stöd för alla myndigheter.
Regeringen ger Ekonomistyrningsverket ny roll i digitaliseringen

Digital innovationsförmåga
I ett informationssamhälle är data själva kärnan i ekonomin. Trots att Sverige är ett av världens mest transparenta och öppna länder är data en underutnyttjad tillgång. Det är helt enkelt inte tillräckligt enkelt för företag eller andra organisationer att hitta eller använda offentlig data. Här har staten ett ansvar att ge rätt förutsättningar. Regeringen har därför gett Riksarkivet i uppdrag att främja öppna data. Nyligen beslutade regeringen att SMHI ska arrangera Hack for Sweden för att stimulera till att lösa utmaningar på nya sätt.
Regeringen öppnar dörren för mer öppen data
Regeringen stödjer Hack for Sweden

Juridik för en digital förvaltning
Lagar och förordningar är grunden till ett rättssäkert samhälle. De behöver samtidigt vara förenliga med den snabba utveckling vi nu ser inom digital förvaltning genom att ge tillräckligt stöd för digital utveckling och samverkan. Därför har regeringen tillsatt en utredning som ska kartlägga och föreslå ändringar i den lagstiftning som i onödan försvårar för digitalisering av offentlig sektor.
Rättsliga förutsättningar för en digitalt samverkande förvaltning

Digigov
En gång om året arrangerar regeringen och Sveriges kommuner och landsting (SKL) toppledarforumet Digigov. Digigov är en mötesplats för digitalisering av det offentliga Sverige och vänder sig till beslutsfattare i offentlig sektor, näringsliv och akademi. Under Digigov håller regeringens råd för digitalisering av det offentliga Sverige ett öppet möte. 2017 arrangeras Digigov 5-6 december.
Mer om Digigov
Regeringen tillsätter råd för digitaliseringen av det offentliga Sverige
Ny myndighet och fördjupat samarbete med SKL fokus på årets Digigov

Aktuellt från Ardalan Shekarabi

- **Karens införs för statsråd och statssekreterare**
  22 februari 2018

  Regeringen har i dag fattat beslut om en lagrådsremiss som innebär att restriktioner införs för statsråds och statssekreterares övergångar till annan än statlig verksamhet. I dag finns få regler på det här området, vilket Sverige fått kritik för internationellt.
  - Pressmeddelande: Karens införs för statsråd och statssekreterare
-
- **Förslag om att begränsa vinsterna i välfärden**
  19 januari 2018
  Regeringen har idag överlämnat lagrådsremissen Tillstånd att ta emot offentlig finansiering inom socialtjänsten, assistansersättningen och skollagsreglerad verksamhet. Förslaget innebär att det införs en begränsning av hur stora rörelseresultat som privata välfärdsaktörer får uppnå.
  - Pressmeddelande: Förslag om att begränsa vinsterna i välfärden
  - Lagrådsremiss: Tillstånd att ta emot offentlig finansiering inom socialtjänsten, assistansersättningen och skollagsreglerad verksamhet

Digitalt först
För att kunna möta de utmaningar som det offentliga Sverige står inför behöver digitaliseringens möjligheter tas tillvara. Civilminister Ardalan Shekarabi är ansvarig minister för frågor om digital förvaltning.

- Digitalisering av offentlig sektor

Sociala villkor vid offentlig upphandling
Varje år upphandlar det offentliga Sverige varor och tjänster för drygt 600 miljarder kronor. Regeringens mål är att göra den offentliga delen av samhällsekonomin fri från lönedumpning och oschysta villkor. Under 2017 trädde nya lagar i kraft på området.

- Sociala villkor vid offentlig upphandling

Agenda 2030
Världens ledare har i FN:s generalförsamling antagit en ambitiös agenda för att utrota fattigdom och uppnå en hållbar utveckling i hela världen – Agenda 2030. Civilminister Ardalan Shekarabi ansvar för det nationella genomförandet som bl.a. inkluderar kommuner och landsting liksom statliga myndigheter.

- Myndighetsredovisning av underlag för Agenda 2030
- Pressmeddelande: Ardalan Shekarabi till FN-möte om Agenda 2030 i New York

Nationella upphandlingsstrategin
Regeringen har tagit fram en nationell upphandlingsstrategi. Målet är att få fler myndigheter att använda offentliga inköp som ett strategiskt verktyg i sin verksamhet.

- Pressmeddelande: Regeringen lanserar en nationell upphandlingsstrategi
- Nationella upphandlingsstrategin

Per Bolund

Finansmarknads- och konsumentminister, biträdande finansminister
Finansdepartementet

"Mitt främsta uppdrag är att bibehålla den finansiella stabiliteten i Sverige och säkra en trygg och långsiktig ekonomisk utveckling. Jag vill att Sverige möter klimatutmaningen offensivt genom att investera och agera hållbart, både på finansmarknaden och i vår roll som smarta konsumenter."

Per Bolunds områden

- Finansmarknad
- Konsumentfrågor

Relaterad navigering

- CV
- Statssekreterare
- Presskontakter
- Pressbilder
- E-post till registrator
- Kontakt

Genvägar

- Följ @bolund på Twitter
- Följ Per Bolund på Facebook
- Följ Per Bolund på Instagram

Per Bolunds kalender

- **9 mars 2018**
  - Deltar i Agenda 2030 the Nordic Way- Children and Youth the game changers?
    - Deltagare:
    - Per Bolund
    - Finansdepartementet

- Alla kalenderhändelser för Per Bolund

Finansmarknad

Finansmarknadsfrågor handlar om att bevaka och analysera hur det finansiella systemet fungerar, till exempel banktjänster, försäkringar och värdepapper. I fokus står stabiliteten i det finansiella systemet samt åtgärder för att stärka konsumentskyddet på finansmarknaden.

Relaterad navigering

- **Finansmarknad i statens budget**
- **Mål för finansmarknad**
- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Kontakt**

Ansvariga för finansmarknad

Ansvarigt statsråd

Per Bolund

Finansmarknads- och konsumentminister, biträdande finansminister

Ansvarigt departement

- **Finansdepartementet**

Genvägar

- **Artikel: Tidsplan för några lagstiftningsärenden**

Konsumentpolitik

Målet för konsumentpolitiken är väl fungerande konsumentmarknader och en miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion. För detta krävs fungerande lagstiftning som skyddar konsumenterna samt ett konsumentstöd som är lättillgänglig och tillförlitlig. Ett högt konsumentskydd är viktigt även utanför Sveriges gränser, till exempel vid resor eller inköp via internet.

Relaterad navigering

- **Konsumentpolitik i statens budget**
- **Mål för konsumentpolitik**
- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Kontakt**

Ansvariga för konsumentpolitik

Ansvarigt statsråd

Per Bolund

Finansmarknads- och konsumentminister, biträdande finansminister

Ansvarigt departement

- **Finansdepartementet**

Genvägar

- **Tema: Hållbar konsumtion**
- **Hallå konsument**

Aktuellt om konsumentpolitik

- **Per Bolund välkomnar rådgivare till forum för miljösmart konsumtion**
  08 februari 2018

  Tio ledamöter ingår i det rådgivande organ som ska arbeta tillsammans med Konsumentverket med att främja miljösmart konsumtion. Under torsdagen välkomnades ledamöterna av konsumentminister Per Bolund vid ett möte på finansdepartementet.
  - Artikel: Per Bolund välkomnar rådgivare till forum för miljösmart konsumtion
  - Pressmeddelande: Regeringen utser ledamöter till rådgivande organ för miljösmart konsumtion

- **Strategi för hållbar konsumtion**

  Hur kan konsumtionen göras mer hållbar? Hur kan det bli lättare för oss konsumenter att göra klimatsmarta val? Det är några av de frågor som står i fokus i regeringens strategi för hållbar konsumtion. Målet är att strategin ska bidra till en miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion. Konsumentminister Per Bolund presenterade strategin vid ett seminarium den 4 oktober 2016.
  - Lansering av regeringens strategi för hållbar konsumtion
  - Per Bolunds presentationsbilder
  - Läs allt om strategin för hållbar konsumtion

Aktuellt från Per Bolund

- **Regeringen föreslår skriftlighetskrav vid telefonförsäljning**

  I syfte att stärka konsumentskyddet föreslår regeringen att det införs ett skriftlighetskrav vid telefonförsäljning. Biträdande justitieminister Heléne Fritzon och konsumentminister Per Bolund presenterade förslaget vid en pressträff i Rosenbad. En lagrådsremiss med förslag har överlämnats till Lagrådet.
  - Pressmeddelande: Skriftlighetskrav vid telefonförsäljning
  - Lagrådsremiss: Skriftlighetskrav vid telefonförsäljning

Per Bolund har tagit emot utredningen Ett reklamlandskap i förändring

Den 12 januari tog konsumentminister Per Bolund emot betänkandet Ett reklamlandskap i förändring – konsumentskydd och tillsyn i en digitaliserad värld vid en pressträff med den särskilde utredaren Gunnar Larsson.

- SOU 2018:1 Ett reklamlandskap i förändring – konsumentskydd och tillsyn i en digitaliserad värld
- Artikel: Per Bolund har tagit emot utredningen om ett reklamlandskap i förändring

Per Bolund tog emot utredningen Gröna obligationer

Den 10 januari tog finansmarknadsminister Per Bolund emot utredningen ”Att främja gröna obligationer” vid en pressträff med särskild utredare Mats Andersson.

- Pressmeddelande: Marknaden för gröna obligationer ska främjas
- SOU 2017:115 Att främja gröna obligationer

Kraftiga åtgärder för ett tryggare och mer hållbart premiepensionssystem

Idag tas nästa steg för ett tryggare och hållbarare fondtorg. De sex partier som står bakom pensionssystemet och därför ingår i Pensionsgruppen är överens om att remittera en promemoria som innehåller kraftfulla åtgärder för att snabbt säkra pensionsspararnas intressen.

- Pressmeddelande: Kraftiga åtgärder för ett tryggare och mer hållbart premiepensionssystem på remiss

Bolund och bankerna i möte om kontanterna

Per Bolund träffade återigen företrädare från banksektorn för att diskutera vad som krävs för att trygga människors tillgång till kontanter.

- Artikel: En fungerande kontanthantering
- Debattartikel: Bankerna ska klara kontanter – överallt

Peter Hultqvist

Försvarsminister
Försvarsdepartementet

"Försvarspolitiken måste ha sin utgångspunkt i ansvaret för Sverige. Det handlar om att hävda vår suveränitet, vår demokratiska samhällsordning och rätten att själva bestämma över vår framtid."

Peter Hultqvists områden

Försvar
Militärt försvar

Relaterad navigering

- **CV**
- **Statssekreterare**
- **Presskontakter**
- **Pressbilder**
- **E-post till registrator**
- **Kontakt**

Genvägar

- **Försvarsdepartementet på Twitter**
- **Försvarsdepartementet på Flickr**
- **Interpellationssvar och svar i riksdagen**

Peter Hultqvists kalender

- **27 februari 2018**
  - **Peter Hultqvist håller anförande på ABF, Stockholm**
    - Deltagare:
    - Peter Hultqvist
    - Försvarsdepartementet

- **Alla kalenderhändelser för Peter Hultqvist**

Försvar

Området omfattar totalförsvar, det vill säga den verksamhet som är nödvändig för att förbereda Sverige för krig. Totalförsvar består av det militära försvaret och det civila försvaret samt samordningen mellan dessa verksamheter. Området inkluderar bland annat frågor rörande totalförsvarsplikt, försvarsunderrättelseverksamhet och signalskydd. I området ingår också försvars- och försvarsmaterielsamarbeten med andra länder.

Områden inom försvar

- **Civilt försvar**
- **Militärt försvar**

Relaterad navigering

- **Försvar i statens budget**
- **Mål för försvar**
- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Kontakt**

Ansvariga för försvar

Ansvariga statsråd

Peter Hultqvist
Försvarsminister

Morgan Johansson
Justitie- och inrikesminister

Ansvariga departement

- **Försvarsdepartementet**
- **Justitiedepartementet**

Genvägar

- **Nordiskt försvarssamarbete**

Aktuellt om försvar

- **Regeringen ger Statskontoret uppdrag avseende intern ledning, styrning och uppföljning inom Försvarsmakten**
  15 februari 2018
  Regeringen beslutade den 15 februari att ge Statskontoret i uppdrag att analysera och bedöma om de ekonomiska underlagen från Försvarsmakten är ändamålsenliga som underlag för budgetprocessen. Statskontoret ska enligt uppdraget också föreslå åtgärder som Försvarsmakten eller regeringen bör vidta för att förbättra förutsättningarna för en väl fungerande intern ledning, styrning och uppföljning inom Försvarsmakten.
  - Pressmeddelande: Regeringen ger Statskontoret uppdrag avseende intern ledning, styrning och uppföljning inom Försvarsmakten

- **Statssekreterare Jan Salestrand deltog på Natomöte**
  15 februari 2018
  Statssekreterare Jan Salestrand deltog den 14 februari på Natos försvarsministermöte i Bryssel. Sverige deltog som partnerland tillsammans med Finland och EU:s höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik i en arbetsmiddag.
  - Artikel: Statssekreterare Jan Salestrand deltog på Natomöte

Militärt försvar

Området hanterar det militära försvaret, samordningen med det civila försvaret och frågor rörande totalförsvarsplikt. Området inkluderar också försvars- och försvarsmaterielsamarbeten med andra länder.
Relaterad navigering

- **Mål för militärt försvar**
- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Kontakt**

Ansvariga för militärt försvar
Ansvarigt statsråd
Peter Hultqvist
Försvarsminister
Ansvarigt departement

- **Försvarsdepartementet**

Genvägar

- **Genomförandet av försvarsbeslutet - regeringens åtgärder på försvarsområdet**

Aktuellt om militärt försvar

- **Budget 2018: Ökad militär förmåga och förstärkning av totalförsvaret**
  20 september 2017
  Regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2018 en ökning med 2,7 miljarder kronor till totalförsvaret varav 2,3 miljarder kronor till det militära försvaret och 0,4 miljarder kronor till det civila försvaret.
  - Pressmeddelande: Budget 2018: Ökad militär förmåga och förstärkning av totalförsvaret
- **Regeringen föreslår att ett regemente inrättas på Gotland**
  20 september 2017
- Som en del av Aurora 17 övade soldater ur Dalregementsgruppen skjutning med granatkastare på gotländska Tofta skjutfält.
  Foto: Marinette Nyh Radebo/Regeringskansliet

  Flera åtgärder för att förstärka försvaret av Gotland har genomförts sedan försvarsbeslutet 2015. Försvarsbeslutet för 2016-2020 innebar en etablering av en stridsgrupp på Gotland och i budgetpropositionen för 2018 föreslår regeringen att Gotlands regemente, med lokalisering i Visby, inrättas från och med 2018.
  - Artikel: Regeringen föreslår att ett regemente inrättas på Gotland

Ökad operativ förmåga i krigsförbanden
Genom att kunna möta ett väpnat angrepp ska totalförsvaret utgöra en tröskel för den som vill angripa Sverige, eller utöva påtryckningar med militära medel. Målet för det svenska försvaret är att öka den operativa förmågan i krigsförbanden och säkerställa förmågan i totalförsvaret.

- Artikel: Det svenska försvaret

Försvaret stärks genom övningsverksamhet
För att höja försvarets operativa förmåga krävs att kvalificerade försvarsmaktsövningar genomförs regelbundet. Förmågan utvecklas

bland annat genom utbildning och övning och förstärks av att svenska krigsförband deltar i nationella och internationella operationer.

- Artikel: Övningsverksamhet och internationella operationer

Internationella samarbeten förbättrar säkerheten

Svensk säkerhet är beroende av internationella samarbeten och relationer med flera länder och organisationer. Målsättningen med det internationella försvarssamarbetet är att effektivare använda resurser och öka den operativa förmågan för det svenska försvaret.

- Artikel: Internationella samarbeten

Förstärkt försvarsunderrättelseförmåga

Försvarsunderrättelseverksamhet bedrivs till stöd för svensk säkerhets-, utrikes- och försvarspolitik. Underrättelseverksamheten bidrar till att stärka Sveriges långsiktiga utrikes- och säkerhetspolitiska handlingsfrihet och försvarspolitiska förmåga.

- Artikel: Försvarsunderrättelseverksamhet

Aktuellt från Peter Hultqvist

- Försvarsministern besökte Munich Security Conference
  19 februari 2018
  Försvarsminister Peter Hultqvist deltog den 16-18 februari på den internationella säkerhetskonferensen Munich Security Conference i München. Årets konferens tog bland annat upp tecken på hot mot den demokratiska världsordningen, nya förutsättningar för en gemensam europeisk försvarspolitik och analyser av den regionala utvecklingen i Afrika, Öst- och Centraleuropa samt Mellanöstern.
  - Artikel: Försvarsministern besökte Munich Security Conference

- **Försvarsministern talade på Cyberförsvarsdagen 2018**
  14 februari 2018

  Försvarsminister Peter Hultqvist inledningstalade på den årliga cyberförsvarsdagen som anordnades av branschorganisationen Säkerhets- och försvarsföretagen (SOFF), Myndigheten för Samhällsskydd och beredskap (MSB) och Försvarsmakten onsdagen den 14 februari. Temat på årets cyberförsvarsdag var cybersäkerhet i nationens intresse.
  - Artikel: Försvarsministern talade på Cyberförsvarsdagen 2018

Peter Hultqvist besökte FOI i Linköping
Den 7 februari besökte försvarsminister Peter Hultqvist FOI i Linköping. FOI demonstrerade och presenterade sin forskning inom ledningssystem.

- Artikel: Peter Hultqvist besökte FOI i Linköping

Peter Hultqvist besökte ledningsövningen Geltic Bear 2018
Den 2 februari besökte försvarsminister Peter Hultqvist ledningsövningen Geltic Bear i Enköping. Övningen syftar till att öka hemvärnsbataljonernas förmåga i ledning och samverkan med andra förband.
- Artikel: Peter Hultqvist besökte ledningsövningen Geltic Bear 2018

Tal av Peter Hultqvist på Folk och Försvars Rikskonferens 2018
Försvarsminister Peter Hultqvists tal på Folk och Försvars Rikskonferens 2018.
- Tal: Tal av Peter Hultqvist på Folk och Försvars Rikskonferens 2018

Prenumerera på nyheter om försvarspolitiken från regeringens webbplats
Följ regeringens arbete inom försvarspolitiken genom att prenumerera på innehåll från regeringen.se och få nya publiceringar och länkar direkt via e-post. Ställ in politikområde, typ av innehåll, departement eller statsråd och skapa en anpassad prenumeration.
- Skapa en ny prenumeration genom att följa instruktionerna på länken

Morgan Johansson

Justitie- och inrikesminister
Justitiedepartementet

"Alla samhällen kan skapa frihet för ett fåtal. Men frihet för flertalet kan bara förverkligas i ett jämlikt samhälle."

Morgan Johanssons områden

- Bekämpning av terrorism
- Civilt försvar
- Grundlagar och integritet
- Krisberedskap
- Rättsväsendet

Relaterad navigering

- CV
- Statssekreterare
- Presskontakter
- Pressbilder
- E-post till registrator
- Kontakt

Genvägar

- Interpellationssvar och svar i riksdagen
- Internationellt rättsligt samarbete
- Satsning på brottsförebyggande arbete
- En samlad insats mot organiserad brottslighet
- Ordning och reda på arbetsmarknaden

Morgan Johanssons kalender

- **2 mars 2018**
  - Deltar i EU-nämnden, riksdagen
    - Deltagare:
    - Morgan Johansson
    - Justitiedepartementet
- **8-9 mars 2018**
  - Deltar i rådets möte för rättsliga och inrikes frågor (RIF), Bryssel
    - Deltagare:
    - Heléne Fritzon
    - Morgan Johansson
    - Justitiedepartementet

- Alla kalenderhändelser för Morgan Johansson

Bekämpning av terrorism

Området beskriver hur Sverige, enskilt och tillsammans med andra stater arbetar för att möta hotet från terrorismen. Det omfattar också frågor om lagstiftning mot penningtvätt och finansiering av terrorism.
Relaterad navigering

- **Bekämpning av terrorism i statens budget**
- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Kontakt**

Ansvariga för bekämpning av terrorism
Ansvarigt statsråd
Morgan Johansson
Justitie- och inrikesminister
Ansvarigt departement

- **Justitiedepartementet**

Genvägar

- **Sveriges strategi mot terrorism och arbete mot våldsbejakande extremism**
- **Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism**
- **Skr. 2014/15:146 Förebygga, förhindra och försvåra - den svenska strategin mot terrorism**
- **Rättsväsendet**

Aktuellt om bekämpning av terrorism

- En mer heltäckande terrorismlagstiftning
  Regeringen föreslår en utvidgning av nästan alla straffbestämmelser på terrorismområdet. Ett av förslagen innebär att straffansvaret för att utbilda sig för terrorism också ska omfatta självstudier. Förslaget har lämnats till Lagrådet.
  - Pressmeddelande: En mer heltäckande terrorismlagstiftning
  - Lagrådsremiss: En mer heltäckande terrorismlagstiftning

- **Förslag om att det ska bli straffbart att delta i en terroristorganisation**

  Justitie- och inrikesminister Morgan Johansson har tagit emot förslag om att det ska bli olagligt att delta i en terroristorganisations verksamhet. Det föreslås också att andra former av samröre med terroristorganisationer ska förbjudas. Förslagen presenterades av utredaren Stefan Johansson och Morgan Johansson vid en pressträff i Rosenbad.
  - Pressmeddelande: Utredare föreslår att det ska bli straffbart att delta i en terroristorganisation
  - Ds 2017:62 Ett särskilt straffansvar för deltagande i en terroristorganisation

Civilt försvar

Civilt försvar och arbetet med detta, tar sin utgångspunkt i samhällets krisberedskap och syftar till att inför och under höjd beredskap samt under krig värna befolkningen, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna samt bidra till Försvarsmaktens förmåga att möta ett väpnat angrepp.
Relaterad navigering

- **Civilt försvar i statens budget**
- **Mål för civilt försvar**
- **Rättsdokument**
- **Kontakt**

Ansvariga för civilt försvar
Ansvarigt statsråd
Morgan Johansson
Justitie- och inrikesminister
Ansvarigt departement

- **Justitiedepartementet**

Genvägar

- **Krisberedskap**

Aktuellt om civilt försvar

- **Inspelning från Försvarsberedningens presentation sin rapport 20 december**
  20 december 2017
- Budget med stora satsningar på Polismyndigheten, på övriga delar av rättsväsendet och på civilt försvar
  I Sverige ska alla vara trygga, oavsett var man bor och vem man är. Fler brott ska förhindras och fler brott ska klaras upp. Regeringen genomför nu den största satsningen under 2000-talet på polisen. För att säkerställa att regeringens omfattande satsning på Polismyndigheten får effekt tillförs 750 miljoner kronor till rättsväsendet och andra trygghetsökande åtgärder. Under de kommande tre åren stärker regeringen även det civila försvaret med totalt cirka 1,3 miljarder kronor.
  - Pressmeddelande: Flera storsatsningar inom Justitie-departementets ansvarsområden i regeringens höstbudget
  - Prop. 2017/18:1 Budgetpropositionen för 2018

Grundlagar och integritet

Området omfattar Sveriges fyra grundlagar vilka är regeringsformen, successionsordningen, tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. I området ingår frågor som rör offentlighetsprincipen och den enskildes personliga integritet.

Relaterad navigering

- Rättsdokument
- Myndigheter med flera
- Remisser
- Kontakt

Ansvariga för grundlagar och integritet

Ansvarigt statsråd

Morgan Johansson

Justitie- och inrikesminister

Ansvarigt departement

- Justitiedepartementet

Genvägar

- Demokrati och mänskliga rättigheter
- The Elections Act (2005:837), vallagen på engelska
- Grundlagarna
- Lagförslag som kompletterar EU:s dataskyddsförordning
- Lättläst om Sveriges grundlagar
- Offentlighetsprincipen

Krisberedskap

Samhällets krisberedskap kan beskrivas som förmågan att förebygga, motstå och hantera krissituationer. Syftet med svensk krisberedskap är att värna befolkningens liv och hälsa, samhällets funktionalitet och förmågan att upprätthålla våra grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter.

Relaterad navigering

- **Krisberedskap i statens budget**
- **Mål för krisberedskap**
- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Kontakt**

Ansvariga för krisberedskap

Ansvarigt statsråd

Morgan Johansson

Justitie- och inrikesminister

Ansvarigt departement

- **Justitiedepartementet**

Genvägar

- **Civilt försvar**
- **Nationell strategi för samhällets informations- och cybersäkerhet**
- **Regeringens arbete med flyktingsituationen**
- **Regeringskansliets krishantering**

Aktuellt om krisberedskap

- Regeringen föreslår en ny säkerhetsskyddslag
  Regeringen har överlämnat propositionen Ett stärkt och modernt skydd för Sveriges säkerhet – ny säkerhetsskyddslag. Den nya lagen förtydligar kraven på skydd av säkerhetskänslig verksamhet, alltså våra mest skyddsvärda verksamheter, och innebär en förstärkning av skyddet mot bland annat spioneri och sabotage. Lagen föreslås träda i kraft den 1 april 2019.
  - Pressmeddelande: Ny säkerhetsskyddslag
  - Prop. 2017/18:89 Ett modernt och stärkt skydd för Sveriges säkerhet – ny säkerhetsskyddslag

- **Stärkt skydd av informationssystem**
  För att säkerställa kontinuiteten i samhällsviktiga och digitala tjänster som till exempel hälso- och sjukvården, distribution av dricksvatten och transporttjänster föreslår regeringen att det så kallade NIS-direktivet genomförs i svensk rätt.
  - Pressmeddelande: Stärkt skydd av informationssystem
  - Lagrådsremiss: Informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster

Rättsväsendet

Rättsväsendet omfattar de institutioner som ansvarar för rättssäkerhet och rättstrygghet i Sverige, det vill säga polis, åklagare, domstol och kriminalvård. Det innebär att förebygga och bekämpa brottslig verksamhet, utreda brott, verkställa påföljder samt ge stöd till brottsoffer.

Relaterad navigering

- **Rättsväsendet i statens budget**
- **Mål för rättsväsendet**
- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Kontakt**

Ansvariga för rättsväsendet

Ansvarigt statsråd

Morgan Johansson

Justitie- och inrikesminister

Ansvarigt departement

- **Justitiedepartementet**

Genvägar

- **Bekämpning av terrorism**
- **Brottmålsärenden**
- **En europeisk e-juridikportal**
- **En samlad insats mot organiserad brottslighet**
- **EU: Rättsliga och inrikes frågor**
- **Fler än trettio straffskärpningar**
- **Grundlagar och integritet**
- **Informationsmaterial: Det svenska rättsväsendet**
- **Internationellt rättsligt samarbete**
- **Nåd i brottmål**
- **Regeringens satsning på brottsförebyggande arbete**

Aktuellt om rättsväsendet

- Morgan Johansson presenterade åtgärder mot stöldligor

  Justitie- och inrikesminister Morgan Johansson har i dag presenterat ett offensivt åtgärdspaket som ska bekämpa internationella stöldligor. Åtgärderna stärker ansvariga myndigheters förebyggande arbete och de brottsutredande åtgärderna intensifieras.
  - Pressmeddelande: Regeringen presenterar åtgärder mot internationella stöldligor
-

Anders Thornberg blir ny rikspolischef

Torsdagen den 1 februari presenterade justitie- och inrikesminister Morgan Johansson Anders Thornberg som ny rikspolischef. Det skedde vid en direktsänd pressträff i Rosenbad.

- Pressmeddelande: Anders Thornberg utsedd till ny rikspolischef

Rättsväsendet ska kunna hantera böter digitalt

Regeringen har lämnat en lagrådsremiss med förslag som ska göra det möjligt med digital hantering av böter och strafföreläggande. Regeringens ambition är att polisen därigenom får mer tid till att förebygga och bekämpa brott.

- Pressmeddelande: Rättsväsendet ska kunna hantera böter digitalt
- Lagrådsremiss: Digital hantering av domstolsavgörande, strafföreläggande och ordningsbot

Genomförande av 2017 års ändringsdirektiv till EU:s vapendirektiv

Morgan Johansson har tagit emot en promemoria med förslag på hur 2017 års ändringsdirektiv till EU:s vapendirektiv ska genomföras i

svensk rätt. Den svenska regleringen av skjutvapen och ammunition håller en hög skyddsnivå och uppfyller i många avseenden de krav som ställs i ändringsdirektivet. Men vissa ändringar i vapenlagstiftningen, krigsmateriellagstiftningen och i lagen om brandfarliga och explosiva varor, behöver också genomföras.

- Ds 2018:1 Genomförande av 2017 års ändringsdirektiv till EU:s vapendirektiv

Sexköp utomlands ska kunna lagföras i Sverige

Regeringen föreslår att svensk domstol ska kunna döma för brottet köp av sexuell tjänst oavsett var i världen det har begåtts. Regeringen föreslår också skärpta straff för dem som utnyttjar barn genom köp av sexuell handling. Förslagen har lämnats till Lagrådet.

- Pressmeddelande: Sexköp utomlands ska kunna lagföras i Sverige oavsett var de har begåtts
- Lagrådsremiss: Straffrättsliga åtgärder mot sexköp utomlands och mot utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling

Aktuellt från Morgan Johansson

- **Morgan Johansson presenterade åtgärder mot stöldligor**

Justitie- och inrikesminister Morgan Johansson har i dag presenterat ett offensivt åtgärdspaket som ska bekämpa internationella stöldligor. Åtgärderna stärker ansvariga myndigheters förebyggande arbete och de brottsutredande åtgärderna intensifieras.

  - Pressmeddelande: Regeringen presenterar åtgärder mot internationella stöldligor

Anders Thornberg blir ny rikspolischef

Torsdagen den 1 februari presenterade justitie- och inrikesminister Morgan Johansson Anders Thornberg som ny rikspolischef. Det skedde vid en direktsänd pressträff i Rosenbad.

- Pressmeddelande: Anders Thornberg utsedd till ny rikspolischef

Förslag om strängare straff för angrepp mot blåljuspersonal

Justitie- och inrikesminister Morgan Johansson har tagit emot ett delbetänkande som bland annat föreslår att ett nytt brott införs, blåljussabotage. Det nya brottet gör det straffbart att angripa eller hindra till exempel polis eller räddningstjänst när de utför sitt arbete. I samband med överlämnandet presenterade Morgan Johansson och utredaren, riksåklagare Anders Perklev, förslagen vid en pressträff.

- Pressmeddelande: Förslag om strängare straff för angrepp mot blåljuspersonal
- SOU 2018:2 Stärkt straffrättsligt skydd för blåljusverksamhet och andra samhällsnyttiga funktioner

Lagförslag som kompletterar EU:s dataskyddsförordning

Den 25 maj 2018 ersätter EU:s dataskyddsförordning den svenska personuppgiftslagen och skapar ett enhetligt regelverk inom EU för behandling av personuppgifter. Detta medför ändringar och kompletteringar i en mängd svenska lagar.

- Lagförslag som kompletterar EU:s dataskyddsförordning

En ny sexualbrottslagstiftning byggd på frivillighet

I en lagrådsremiss föreslår regeringen lagändringar i syfte att tydliggöra att varje människa har en ovillkorlig rätt till personlig och sexuell integritet och sexuellt självbestämmande. Lagrådsremissen om en ny sexualbrottslagstiftning som bygger på samtycke som lämnades till Lagrådet i december.

- Pressmeddelande: En ny sexualbrottslagstiftning byggd på frivillighet
- Lagrådsremiss: En ny sexualbrottslagstiftning byggd på frivillighet
- Faktablad: En ny sexualbrottslagstiftning byggd på frivillighet

Heléne Fritzon

Migrationsminister och biträdande justitieminister
Justitiedepartementet

Heléne Fritzons områden

- **Familjerätt**
- **Migration och asyl**

Relaterad navigering

- **CV**
- **Statssekreterare**
- **Presskontakter**
- **Pressbilder**
- **E-post till registrator**
- **Kontakt**

Genvägar

- **Regeringens arbete med flyktingsituationen**
- **Regeringens strategiska arbete för immateriella tillgångar**
- **Ordning och reda på arbetsmarknaden**

Heléne Fritzons kalender

- **8-9 mars 2018**
  - **Deltar i rådets möte för rättsliga och inrikes frågor (RIF), Bryssel**
    - Deltagare:
    - Heléne Fritzon
    - Morgan Johansson
    - Justitiedepartementet

- **Alla kalenderhändelser för Heléne Fritzon**

Familjerätt

Familjerätt omfattar frågor om äktenskap och samboende, förhållandet mellan föräldrar och barn samt arvsrätt. Det rymmer även regler om gode män och förvaltare.
Relaterad navigering

- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Kontakt**

Ansvariga för familjerätt
Ansvarigt statsråd
Heléne Fritzon
Migrationsminister och biträdande justitieminister
Ansvarigt departement

- **Justitiedepartementet**

Genvägar

- **Broschyr: Familjerätt**
- **Arvsrätt**
- **Förvaltare och god man**
- **Föräldrar och barn**
- **Könsneutrala äktenskap och vigsel**
- **Äktenskap och samboende**

Aktuellt om familjerätt

- Modernare regler om assisterad befruktning och föräldraskap
  Regeringen föreslår modernare regler om assisterad befruktning och föräldraskap. Förslagen syftar till att förenkla för ofrivilligt barnlösa att bli föräldrar, stärka barnets rätt till information om sitt genetiska ursprung, modernisera reglerna om föräldraskap vid assisterad befruktning och skapa en tydligare och mer rättssäker reglering av föräldraskap vid ändrad könstillhörighet.
  - Pressmeddelande: Modernare regler om assisterad befruktning och föräldraskap
  - Lagrådsremiss: Modernare regler om assisterad befruktning och föräldraskap

- **Förslag om starkare skydd mot barnäktenskap**

  Migrationsminister och biträdande justitieminister Heléne Fritzon har tagit emot ett betänkande med förslag som innebär att alla barn i Sverige ska ha samma skydd mot barnäktenskap. Utredare Mari Heidenborg föreslår skärpta regler för erkännande av utländska äktenskap som ingåtts av barn utan tidigare anknytning till Sverige.
  - Pressmeddelande: Stärkt skydd mot barnäktenskap
  - SOU 2017:96 Utvidgat hinder mot erkännande av utländska barnäktenskap

Migration och asyl

Svensk migrationspolitik omfattar flykting- och invandringspolitik, återvändande, stöd för återvandring och kopplingen mellan migration och utveckling. Den inbegriper även samarbetet på internationell nivå kring dessa frågor. Området omfattar också frågor om svenskt medborgarskap.

Relaterad navigering

- **Migration och asyl i statens budget**
- **Mål för migration och asyl**
- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Kontakt**

Ansvariga för migration och asyl

Ansvarigt statsråd

Heléne Fritzon

Migrationsminister och biträdande justitieminister

Ansvarigt departement

- **Justitiedepartementet**

Genvägar

- **Faktablad: Svensk migrations- och asylpolitik**
- **Delegationen för migrationsstudier**
- **Information om viseringar**
- **Nyanländas etablering**
- **Regeringens arbete med flyktingsituationen**

Aktuellt om migration och asyl

- Möjlighet att inte återkalla arbetstillstånd vid mindre misstag

  Den 19 december tog Heléne Fritzon emot förslag som ska göra det möjligt för arbetskraftsinvandrare från tredje land att stanna i Sverige för fortsatt arbete även när arbetsgivaren har begått vissa mindre misstag gällande villkoren för arbetstillstånd. Förslagen presenterades vid en presskonferens i Rosenbad.

  - Pressmeddelande: Utredare presenterar förslag – arbetskraftsinvandrare ska få stanna i Sverige trots mindre misstag gällande villkoren för arbetstillstånd
  - Ds 2017:64 Mindre eller obetydliga fel gällande villkoren för arbetstillstånd

- **En ny möjlighet till uppehållstillstånd för ensamkommande**
  27 november 2017

  Under 2015 kom många ensamkommande barn till Sverige. På grund av det höga mottagandet blev handläggningstiderna också allt längre. Detta har i sin tur lett till att ett antal ensamkommande barn har hunnit bli myndiga under handläggningstiden. Det i sig har kraftigt minskat deras möjlighet att få uppehållstillstånd beviljat.

  - Pressmeddelande: En ny möjlighet till uppehållstillstånd för ensamkommande

Stärkt kontroll av resehandlingar

Regeringen propositionen Kontroll av biometriska kännetecken i resehandlingar innehåller förslag som innebär att en utlänning, på samma sätt som redan gäller för svenska medborgare, ska vara skyldig att låta sig fotograferas och lämna fingeravtryck vid in- och utresekontroll för kontroll av identiteten och resehandlingens äkthet.

- Pressmeddelande: Stärkt kontroll av resehandlingar
- Prop. 2017/18:35 Kontroll av biometriska kännetecken i resehandlingar

Ensamkommande barn som fyller 18 år under asylprocessen
Regeringen och Vänsterpartiet är överens om att skjuta till ett tillfälligt kommunbidrag på 195 miljoner kronor i höständringsbudgeten. Genom tillskottet kan kommunerna låta ensamkommande barn som hinner fylla 18 år under asylprocessen bo kvar i kommunen.

- Artikel: Frågor och svar – ensamkommande som fyller 18 år
- Artikel: Ensamkommande unga i asylprocessen ska kunna bo kvar i kommunen efter att de fyller 18 år

Möjlighet att avstå från att återkalla uppehållstillstånd
Regeringen har beslutat om en proposition som möjliggör för Migrationsverket att låta bli att återkalla ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för arbete om arbetsgivaren självmant har avhjälpt brister i anställningsvillkoren som annars skulle leda till återkallelse. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 december 2017.

- Pressmeddelande: Migrationsverket ska kunna låta bli att återkalla uppehållstillstånd när arbetsgivaren självmant har avhjälpt brister
- Prop. 2016/17:212 Möjlighet att avstå från återkallelse av uppehållstillstånd när arbetsgivaren självmant har avhjälpt brister

Migration och etablering – tre år in i mandatperioden
Sedan regeringen tillträdde 2014 har många insatser gjorts för att klara flyktingmottagandet och nyanländas etablering i Sverige samt för att upprätthålla reglerad invandring och värna asylrätten. Regeringen arbetar också för en jämnare fördelning av flyktingar inom EU och för att EU:s framtida asylsystem ska vara rättssäkert och värna asylrätten.

- Artikel: Migration och etablering – tre år in i mandatperioden

Regeringens arbete med flyktingsituationen

Sverige har i den svåraste flyktingsituationen sedan andra världskriget tagit ett större ansvar än något annat land i västvärlden. Men när EU brast i solidaritet och gemensamt ansvar blev situationen i Sverige ohållbar. Regeringen agerade därför med en tillfällig lagstiftning för att minska antalet asylsökande. Det har gett effekt, och arbetet med att fördela flyktingar jämnare inom EU fortsätter. Regeringen bidrar också humanitärt i Syriens närområde och stödjer fredsprocessen.
Regeringen har gjort och fortsätter att göra vad som krävs för att klara mottagande och etablering i Sverige, upprätthålla en reglerad invandring och värna asylrätten.
Relaterad navigering

- **Nyanländas etablering**

Aktuellt från Heléne Fritzon

- **Regeringen föreslår skriftlighetskrav vid telefonförsäljning**

  I syfte att stärka konsumentskyddet föreslår regeringen att det införs ett skriftlighetskrav vid telefonförsäljning. Biträdande justitieminister Heléne Fritzon och konsumentminister Per Bolund presenterade förslaget vid en pressträff i Rosenbad. En lagrådsremiss med förslag har överlämnats till Lagrådet.
  - Pressmeddelande: Skriftlighetskrav vid telefonförsäljning
  - Lagrådsremiss: Skriftlighetskrav vid telefonförsäljning

- **Rimligare villkor för snabblån**
  – Snabblån riktas ofta till konsumenter som inte har några andra lånemöjligheter och som därför tvingas acceptera räntor på flera hundra procent. Så ska det inte få vara. Nu stärker vi konsumentskyddet och gör det svårare att profitera på människor i ekonomisk utsatthet, säger biträdande justitieminister Heléne Fritzon. Regeringen har lämnat en proposition med förslag som ska skapa förutsättningar för rimligare villkor på marknaden för snabblån och andra liknande krediter med höga kostnader.
  - Pressmeddelande: Rimligare villkor för snabblån
  - Prop. 2017/18:72 Räntetak och andra åtgärder på marknaden för snabblån och andra högkostnadskrediter

Modernare regler om assisterad befruktning och föräldraskap
Regeringen föreslår modernare regler om assisterad befruktning och föräldraskap. Förslagen syftar till att förenkla för ofrivilligt barnlösa att bli föräldrar, stärka barnets rätt till information om sitt genetiska ursprung, modernisera reglerna om föräldraskap vid assisterad befruktning och skapa en tydligare och mer rättssäker reglering av föräldraskap vid ändrad könstillhörighet.

- Pressmeddelande: Modernare regler om assisterad befruktning och föräldraskap
- Lagrådsremiss: Modernare regler om assisterad befruktning och föräldraskap

Möjlighet att inte återkalla arbetstillstånd vid mindre misstag
Den 19 december tog Heléne Fritzon emot förslag som ska göra det möjligt för arbetskraftsinvandrare från tredje land att stanna i Sverige för fortsatt arbete även när arbetsgivaren har begått vissa mindre misstag gällande villkoren för arbetstillstånd. Förslagen presenterades vid en presskonferens i Rosenbad.

- Pressmeddelande: Utredare presenterar förslag – arbetskraftsinvandrare ska få stanna i Sverige trots mindre misstag gällande villkoren för arbetstillstånd
- Ds 2017:64 Mindre eller obetydliga fel gällande villkoren för arbetstillstånd

En ny lag stärker de kooperativa företagen
– Förbättringarna är starkt efterfrågade av de kooperativa företagen och jag är glad att regeringen nu ser till att de får moderna regler som underlättar kooperativa företagens tillväxt, säger Heléne Fritzon. Den nya lagen ger kooperativa företag bättre förutsättningar att växa och anställa genom villkor som är mer likvärdiga andra typer av företag.

- Pressmeddelande: En ny lag stärker de kooperativa företagen
- Lagrådsremiss: En ny lag om ekonomiska föreningar

Förslag om starkare skydd mot barnäktenskap
Migrationsminister och biträdande justitieminister Heléne Fritzon har tagit emot ett betänkande med förslag som innebär att alla barn i Sverige ska ha samma skydd mot barnäktenskap. Utredare Mari Heidenborg föreslår skärpta regler för erkännande av utländska äktenskap som ingåtts av barn utan tidigare anknytning till Sverige.

- Pressmeddelande: Stärkt skydd mot barnäktenskap
- SOU 2017:96 Utvidgat hinder mot erkännande av utländska barnäktenskap

Alice Bah Kuhnke

Kultur- och demokratiminister
Kulturdepartementet

"Mer kultur till fler i hela landet och en demokratipolitik som gör fler människor delaktiga i samhället. Det är grunden för mina politiska prioriteringar."

Alice Bah Kuhnkes områden

- Civila samhället
- Demokrati och mänskliga rättigheter
- Kultur
- Medier

Relaterad navigering

- CV
- Statssekreterare
- Presskontakter
- Pressbilder
- E-post till registrator
- Kontakt

Genvägar

- Följ Alice Bah Kuhnke på Instagram
- Samling mot hot och hat
- Kulturarvspolitik för ett Sverige som håller ihop
- Filmen efter filmavtalet
- Sveriges strategi mot terrorism och arbete mot våldsbejakande extremism
- Regeringens strategi för romsk inkludering
- Samlat grepp mot rasism och hatbrott
- Arkitektur och hållbar stadsutveckling
- Regeringens strategiska arbete för immateriella tillgångar
- Halva makten, hela lönen

Civila samhället

Med det civila samhället avses en arena, skild från staten, marknaden det enskilda hushållet, där människor organiserar sig och agerar tillsammans i gemensamma intressen. I området ingår allt från nätverk, ideella föreningar till registrerade trossamfund med mera. Politiken omfattar bland annat möjligheter att bilda organisationer, att få statligt stöd och att göra människor delaktiga och bedriva verksamhet.

Relaterad navigering

- Civila samhället i statens budget
- Mål för civila samhället
- Rättsdokument
- Myndigheter med flera
- Remisser
- Kontakt

Ansvariga för civila samhället

Ansvarigt statsråd

Alice Bah Kuhnke

Kultur- och demokratiminister

Ansvarigt departement

- Kulturdepartementet

Genvägar

- Sakråd

Aktuellt om civila samhället

- **Nu breddas dialogen mellan civilsamhället och regeringen**

- **Kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke tecknar den nya överenskommelsen tillsammans med Ann-Katrin Persson (Civos), Hannah Kroksson (LSU), Göran Pettersson (Forum) och Ulrika Stuart Hamilton (Famna).**
  Marianne Andersson/Regeringskansliet

  En överenskommelse om en gemensam stödstruktur för dialog och samråd har idag tecknats mellan regeringen och det civila samhället på nationell nivå. Överenskommelsen vidareutvecklar den tidigare Överenskommelsen inom det sociala området och öppnar för nya möjligheter till dialog och samråd.
  - Artikel: Nu breddas dialogen mellan civilsamhället och regeringen

- **Regeringen vill stödja säkerhetshöjande åtgärder i det civila samhället**

  Särskilda åtgärder genomförs för det civila samhällets fortsatta möjligheter att sprida kunskap, mobilisera och stärka kapaciteten i arbetet för mänskliga rättigheter samt för att värna demokratin.
  - Artikel: Regeringen vill stödja säkerhetshöjande åtgärder i det civila samhället

Mål för civila samhället

Regeringens mål för politiken för det civila samhället är att villkoren för det civila samhället som en central del av demokratin ska förbättras. Trossamfundspolitikens mål är att stödet till trossamfunden ska bidra till att skapa förutsättningar för att bedriva en aktiv och långsiktigt inriktad religiös verksamhet.

Civila samhället

Målet för politiken för det civila samhället är att villkoren för det civila samhället som en central del av demokratin ska förbättras. Detta ska ske i dialog med det civila samhällets organisationer genom att

- utveckla det civila samhällets möjligheter att göra människor delaktiga utifrån engagemanget och viljan att påverka den egna livssituationen eller samhället i stort,
- stärka förutsättningarna för det civila samhället att bidra till samhällsutvecklingen och välfärden både som röstbärare och opinionsbildare och med en mångfald verksamheter, och
- **fördjupa och sprida kunskapen om det civila samhället.**

Trossamfund

Målet för stödet till trossamfunden är att det ska bidra till att skapa förutsättningar för trossamfunden att bedriva en aktiv och långsiktigt inriktad religiös verksamhet i form av gudstjänst, själavård, undervisning och omsorg.

Demokrati och mänskliga rättigheter

De mänskliga rättigheterna är universella och gäller för alla och envar. De slår fast att alla människor, oavsett land, kultur och sammanhang, är födda fria och lika i värde och rättigheter. Demokratipolitiken omfattar bland annat allmänna val, åtgärder för att stärka och värna individens möjligheter till inflytande samt åtgärder för att främja och säkerställa respekten för de mänskliga rättigheterna. Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer ska även genomsyra hela den svenska utrikespolitiken.

Relaterad navigering

- Demokrati och mänskliga rättigheter i statens budget
- Mål för demokrati och mänskliga rättigheter
- Rättsdokument
- Myndigheter med flera
- Remisser
- Kontakt

Ansvariga för demokrati och mänskliga rättigheter

Ansvariga statsråd

Alice Bah Kuhnke

Kultur- och demokratiminister

Margot Wallström

Utrikesminister

Morgan Johansson

Justitie- och inrikesminister

Ansvariga departement

- Kulturdepartementet
- Utrikesdepartementet
- Justitiedepartementet

Genvägar

- Skrivelse 2016/17:29 Regeringens strategi för det nationella arbetet med mänskliga rättigheter
- Skrivelse 2016/17:62 Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i svensk utrikespolitik
- Rapporter om mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i världen
- Regeringens webbplats om mänskliga rättigheter
- Regeringens strategi för romsk inkludering
- Samlat grepp mot rasism och hatbrott
- Samling mot hot och hat
- Sveriges strategi mot terrorism och arbete mot våldsbejakande extremism

Aktuellt om demokrati och mänskliga rättigheter

- Ny lagstiftning föreslås för att säkra de nationella minoriteterna och minoritetsspråken
  15 februari 2018

  Regeringen har i dag fattat beslut om en lagrådsremiss med förslag för att säkra de nationella minoriteternas rättigheter. "Nu säkrar regeringen de nationella minoriteternas mänskliga rättigheter, inte minst när det gäller möjligheterna att bevara och vårda sitt språk", säger kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke.
  - Pressmeddelande: Ny lagstiftning föreslås för att säkra de nationella minoriteterna och minoritetsspråken
  - Lagrådsremiss: En stärkt minoritetspolitik

Värna demokratin mot våldsbejakande extremism - Hinder och möjligheter

Den 11 januari överlämnade utredningen En nationell samordnare för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism sitt slutbetänkande "Värna demokratin mot våldsbejakande extremism - Hinder och möjligheter". Slutbetänkandet innehåller en slutredovisning av samordningens arbete under de 3,5 år som gått.

- SOU 2017:110 Värna demokratin mot våldsbejakande extremism - Hinder och möjligheter

Förslag om stärkt ställning och bättre levnadsvillkor för transpersoner överlämnat

Måndagen den 27 november överlämnade utredningen om stärkt ställning och bättre levnadsvillkor för transpersoner sitt slutbetänkande till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke vid en webbsänd pressträff.

- SOU 2017:92 Transpersoner i Sverige - Förslag för stärkt ställning och bättre levnadsvillkor
- Remiss SOU 2017:92 Transpersoner i Sverige – Förslag för stärkt ställning och bättre levnadsvillkor

Snabbare omval

Regeringen föreslår i en proposition till riksdagen att ett omval ska hållas så snart det kan ske och senast inom tre månader efter Valprövningsnämndens beslut om omval. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 mars 2018.

- Pressmeddelande: Regeringen presenterar förslag för snabbare omval
- Prop. 2017/18:38 Snabbare omval

Regeringen föreslår förstärkt satsning mot diskriminering

Diskriminering måste bekämpas. Regeringen vill därför förstärka arbetet mot diskriminering genom att öka anslaget till Diskrimineringsmannen, DO, med 10 miljoner kronor, vilket är en ökning med 9 procent jämfört med nuvarande anslagsnivå. De lokala antidiskrimineringsbyråerna föreslås få ytterligare 15 miljoner kronor, vilket är en dubblering.

- Artikel: Regeringen föreslår förstärkt satsning mot diskriminering

Kultur

Kulturpolitiken handlar om att främja ett levande och oberoende kulturliv. Området omfattar kulturskaparnas villkor och människors tillgång till kultur i alla dess former samt hur kulturarvet ska bevaras, användas och utvecklas.

Relaterad navigering

- **Kultur i statens budget**
- **Mål för kultur**
- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Kontakt**

Ansvariga för kultur

Ansvarigt statsråd

Alice Bah Kuhnke

Kultur- och demokratiminister

Ansvarigt departement

- **Kulturdepartementet**

Genvägar

- **Filmen efter filmavtalet**
- **Kulturarvspolitik för ett Sverige som håller ihop**
- **Arkitektur och hållbar stadsutveckling**
- **Program för kultur: Sveriges ordförandeskap 2018 i Nordiska ministerrådet**

Aktuellt om kultur

- **Nytt nationellt mål för arkitektur, form och design**
  22 februari 2018
  Propositionen Politik för gestaltad livsmiljö är idag överlämnad till riksdagen. Där föreslår regeringen att ett nytt politiskt mål för arkitektur-, form- och designpolitiken införs. Propositionen tar ett helhetsgrepp om arbetet med den gestaltade livsmiljön och utgör samtidigt en samlad nationell arkitekturpolicy.
  - Prop. 2017/18:110 Politik för gestaltad livsmiljö
  - Arkitektur och hållbar stadsutveckling
-

Kulturmiljövården stärks med 25 miljoner kronor

Regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2018 att bidraget till kulturmiljövård ökar med 25 miljoner kronor per år från och med 2018. Satsningen innebär att regeringen stärker förutsättningarna för att kulturmiljöarbetet ska kunna svara upp mot angelägna ändamål. Exempel på det är bildande av kulturreservat och tillgängliggörande av kulturmiljöer

- Artikel: Kulturmiljövården stärks med 25 miljoner kronor

Nivån på filmanslaget upprätthålls

Regeringen föreslår att filmanslaget tillförs 25 miljoner kronor per år från och med 2020. Därmed upprätthålls nivån på filmanslaget efter 2019, då den särskilda satsningen på biografer på landsbygden och mindre orter avslutas.

- Artikel: Nivån på filmanslaget upprätthålls

Satsning på digitala utsändningar inom scenkonsten

Regeringen föreslår att 15 miljoner årligen under 2018-2020 fördelas mellan Kungliga Dramatiska Teatern AB, Kungliga Operan AB och Riksteatern för satsningar på digitala utsändningar av föreställningar.

- Artikel: Satsning på digitala utsändningar inom scenkonsten

Regeringen satsar på nya Nationalmuseum
Regeringen föreslår att Nationalmuseum tillförs 65 miljoner kronor för 2018 och 42 miljoner per år från och med 2019. Den engångsvisa ökningen med 23 miljoner kronor för 2018 hänger samman med de ökade kostnaderna i samband med Nationalmuseets flytt in i de renoverade lokalerna på Blasieholmen.

- Artikel: Regeringen satsar på nya Nationalmuseum

Medier

Mediepolitiken ska ge förutsättningar för en fri åsiktsbildning, fritt utbyte av idéer och reella möjligheter att granska olika företeelser och verksamheter i samhället. För detta behövs en mångfald av medier av hög kvalitet. Mediepolitiken omfattar dagspress, radio och television samt skydd av barn och unga mot skadlig mediepåverkan.

Relaterad navigering

- **Medier i statens budget**
- **Mål för medier**
- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Kontakt**

Ansvariga för medier

Ansvarigt statsråd

Alice Bah Kuhnke

Kultur- och demokratiminister

Ansvarigt departement

- **Kulturdepartementet**

Aktuellt om medier

- Kommitté föreslår nytt finansieringssystem för public service
  16 oktober 2017

  Kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke har tagit emot den parlamentariska public service-kommitténs delbetänkande om ett nytt finansieringssystem för radio och tv i allmänhetens tjänst.

  - SOU 2017:79 Finansiering av public service – för ökad stabilitet, legitimitet och stärkt oberoende
  - Remiss SOU 2017:79 Finansiering av public service – för ökad stabilitet, legitimitet och stärkt oberoende

Arkitektur och hållbar stadsutveckling

Regeringen har presenterat en ny arkitektur-, form- och designpolitik för hållbara gestaltade livsmiljöer. Det ökade bostadsbyggandet innebär stora möjligheter att ställa om till ett klimatsmart, attraktivt samhälle med människan i centrum. Kultur-och demokratiminister Alice Bah Kuhnke, bostads- och digitaliseringsminister Peter Eriksson och miljöminister Karolina Skog arbetar gemensamt för att på olika sätt utveckla regeringens politik för gestaltad livsmiljö och hållbara städer. På den här sidan kan du läsa mer om politiken för gestaltad livsmiljö och om vad som är på gång inom arkitektur och hållbar stadsutveckling.

Ansvariga statsråd
Alice Bah Kuhnke
Karolina Skog
Peter Eriksson
Ansvariga departement
Kulturdepartementet
Miljö- och energidepartementet
Näringsdepartementet

Aktuellt inom politiken

- **Nytt nationellt mål för arkitektur, form och design**
  22 februari 2018

  Propositionen Politik för gestaltad livsmiljö är idag överlämnad till riksdagen. Där föreslår regeringen att ett nytt politiskt mål för arkitektur-, form- och designpolitiken införs. "Vi ger arkitekturen sin självklara plats i samhällsbygget. Arkitekter, designers och formgivare får nu bättre förutsättningar att arbeta tillsammans för våra gemensamma miljöer", säger kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke.
  - Prop. 2017/18:110 Politik för gestaltad livsmiljö
  - Pressmeddelande: Nytt nationellt mål för arkitektur-, form- och designpolitiken

Regeringens arbete för arkitektur och hållbar stadsutveckling

Hållbar gestaltad livsmiljö
Människor i hela landet ska få tillgång till attraktiva boenden och offentliga miljöer av hög kvalitet som förbättrar våra liv och vår vardag. Arkitektur, form och design möjliggör det.
- Alice Bah Kuhnke om den nya politiken

Hållbar stadsutveckling
Framtidens städer är levande, gröna, hälsosamma och trygga platser där människor möts och innovation skapas. Gång, cykel och kollektivtrafik prioriteras och det är enkelt att leva miljövänligt.
- Karolina Skog om den nya politiken

- Det går att bygga mycket, snyggt och hållbart på samma gång, säger bostads- och digitaliseringsminister Peter Eriksson.

Hållbart byggande
Det går att bygga mycket, snyggt och hållbart på samma gång. Det gäller bara att det finns vilja, engagemang och kompetens i branschen och hos politiker och tjänstemän på alla nivåer.
- Peter Eriksson om den nya politiken

Arbetet med att forma politiken

- Regeringen utser ny ordförande i Rådet för hållbara städer
  15 februari 2018

I december inrättade regeringen Rådet för hållbara städer. Regeringen utser nu arkitekten Monica von Schmalensee till ny ordförande för rådet. Samtidigt får rådet längre tid på sig för sin första rapportering till regeringen.

  - Pressmeddelande: Regeringen utser ny ordförande i Rådet för hållbara städer

- **Alice Bah Kuhnke och Karolina Skog talade på Arkitekturgalan**

Den 28 november deltog miljöminister Karolina Skog och kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke på Arkitekturgalan i Stockholm. Ministrarna berättade bland annat att propositionen om arkitektur, form och design för hållbara gestaltade livsmiljöer samt skrivelsen Levande städer kommer överlämnas till riksdagen i början av nästa år.

  - Artikel: Alice Bah Kuhnke och Karolina Skog talade på Arkitekturgalan

-
- Folkmöte i kulturhuvudstaden Århus om samskapande stadsutveckling

Den 16 september deltog kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke vid Nordic City Networks folkmöte i Århus om samskapade stadsutveckling. Medverkade gjorde även Danmarks kulturminister Mette Bock och Middelfarts borgmästare Johannes Lundsfryd.

  - Artikel: Alice Bah Kuhnke på folkmöte i Århus om samskapande stadsutveckling

- **Konst händer – offentlig konst banar väg för en ny kulturell mötesplats**

Den 18 augusti besökte kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke Karlskrona och bland annat ett av pilotprojekten inom Konst händer. Projektet utgör ett konkret exempel på hur konst och den konstnärliga processen kan bidra till att skapa offentliga miljöer som utgår från människan.

  - Artikel: Alice Bah Kuhnke besökte Marinmuseum och konstprojekt i Karlskrona

- **Öppet seminarium om arkitekturpolitiken i Visby**

- De tre ansvariga ministrarna Alice Bah Kuhnke, Karolina Skog och Peter Eriksson om det pågående arbetet med regeringens kommande politik för och satsningar inom arkitektur och hållbar stadsutveckling.

  Hur kommer regeringens politik för arkitektur och hållbar stadsutveckling se ut? Detta lyftes i ett särskilt seminarium i Arkitekturträdgården i Visby onsdagen den 5 juli med de tre ansvariga ministrarna Alice Bah Kuhnke, Karolina Skog och Peter Eriksson.

  - Artikel: Öppet seminarium om arkitekturpolitiken i Visby

- **Sverige skriver samarbetsavtal om stadsutveckling med Kina**

Miljöminister Karolina Skog har undertecknat ett avtal om samarbete inom hållbar stadsutveckling med Kinas ministerium för bostäder, stads- och landsbygdsutveckling.

  - Pressmeddelande: Sverige skriver samarbetsavtal om stadsutveckling med Kina

- **Alice Bah Kuhnke på utställningen ”Den fria leken”**

Den 1 juni besökte kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke Västerås och bland annat utställningen ”Den fria leken”, som beskriver hur konsten kan bidra till en stadsutveckling som är inkluderande och tillgänglig även för barn.

  - Artikel: Kulturskola och konst på agendan när Alice Bah Kuhnke besökte Västerås

- **Rundabordssamtal om statlig och offentlig förebildlighet**

Den 23 maj anordnades ett rundabordssamtal på Kulturdepartementet i samarbete med Näringsdepartementet, inom ramen för arbetet med den kommande propositionen om arkitektur, form och design för hållbara gestaltade livsmiljöer. Samtalsledare och värdar var statssekreterarna för Kultur- respektive Näringsdepartementen, Per Olsson Fridh och Alf Karlsson.

  - Artikel: Rundabordssamtal om statlig och offentlig förebildlighet

Röster om arkitektur och hållbar stadsutveckling

6. Tobias Olsson: Det finns något för varje minister inom den nya politiken för arkitektur
- Jag hoppas att regeringen tar hand om det breda perspektivet – inte bara det faktum att det är tre statsråd som samarbetar kring politiken - utan att se att det faktiskt finns möjlighet att involvera ännu fler ministrar. Att se det som regeringens politik och ha det breda angreppssättet tror jag är jätteviktigt.

  - Webb-tv: Tobias Olsson om vikten av breddad rekrytering till arkitekturskolorna

1. Jonas Nygren: Det är viktigt att få med medborgarperspektivet
- Sverige har en ganska lång historia av att man verkligen har funderat på gestaltning av bra levnadsmiljöer, men jag tycker att vi har tappat bort det lite grann. Det har varit otroligt stort fokus på att bygga och bygga mycket. Därför är det otroligt välkommet att man återigen börjar resonera kring helheten och att man också tydliggör att det handlar om att bygga levande städer och miljöer där människor kan leva och trivas.

  - Webb-tv: Jonas Nygren om vikten att bygga levande städer och miljöer

2. Rahel Belatchew Lerdell: Arkitektur handlar om att skapa bra förutsättningar för ett gott liv
- Ur mitt perspektiv är det viktigt att se arkitektur som något nödvändigt och grundläggande när vi bygger och utvecklar våra städer. Vi står inför en väldigt stor samhällsutbyggnad. Nu har vi ett väldigt bra tillfälle att använda arkitektur som ett

medel för att skapa attraktiva platser där människor trivs och vill bo kvar. För det är ytterst det arkitektur handlar om - om att skapa bra förutsättningar för ett gott liv, en bra livsmiljö.

- Webb-tv: Rahel Belatchew om vad arkitektur ytterst handlar om

3. Magdalena Malm: Offentlig konst kan bidra till att utveckla demokrati i byggprocesser

- Det finns en hel del system som går att få ut väldigt mycket mer av, till exempel inom vårt område i den offentliga konsten finns organisationer för offentlig konst som jobbar på ett väldigt traditionellt sätt med skulpturer mitt på torget - för att det var så för 80 år sedan när man började jobba med den offentliga konsten. Samtidigt ser man hur konstnärer jobbar med invånarinflytande och kopplar upp sig på civilsamhället på de akuta frågorna, men de har inga plattformar. Om man kunde tänka sig att uppdatera hur man gör hela det arbetet så skulle den offentliga konsten inte bara vara en dekoration utan den skulle verkligen på riktigt kunna bidra till att utveckla demokrati i byggprocesser och förtätningsprojekt.

- Webb-tv: Magdalena Malm om den offentliga konsten och demokratin

4. Ola Broms Wessel: Jag tror det handlar om att se mer på våra möjligheter än på våra problem

- Jag tror att vi skulle behöva hitta medel till att och exempel på hur dialogsituationen med många små underifrånperspektiv kan få en reell betydelse i nya storskaliga projekt. Jag tror att det är viktigt från statligt, kommunalt och offentligt håll att gå före och visa hur man kan handla upp på nya sätt, där det är nya typer av kriterier som är grunden för upphandling - som också handlar om hur områden används över tid.

- Webb-tv: Ola Broms Wessel om små perspektiv på storskaliga projekt

5. Stina Nilimaa Wickström: Mötet med medborgarna sker mer och mer digitalt

- Design har en delmängd i liknande aspekter som arkitekturen, genom de artefakter som oftast är en del av arkitekturlösningarna, men det jag speciellt vill trycka på är designprocessen som sådan och hur den är ett viktigt instrument i mötet mellan medborgarna och samhället. Då gäller det inte bara i de gemensamma fysiska rummen utan också i de digitala.

- Webb-tv: Stina Nilimaa Wickström om designprocessen i mötet med samhället

6. Tobias Olsson: Det finns något för varje minister inom den nya politiken för arkitektur

- Jag hoppas att regeringen tar hand om det breda perspektivet – inte bara det faktum att det är tre statsråd som samarbetar kring politiken - utan att se att det faktiskt finns möjlighet att involvera ännu fler ministrar. Att se det som regeringens politik och ha det breda angreppssättet tror jag är jätteviktigt.

- Webb-tv: Tobias Olsson om vikten av breddad rekrytering till arkitekturskolorna

1. Jonas Nygren: Det är viktigt att få med medborgarperspektivet

- Sverige har en ganska lång historia av att man verkligen har funderat på gestaltning av bra levnadsmiljöer, men jag tycker

att vi har tappat bort det lite grann. Det har varit otroligt stort fokus på att bygga och bygga mycket. Därför är det otroligt välkommet att man återigen börjar resonera kring helheten och att man också tydliggör att det handlar om att bygga levande städer och miljöer där människor kan leva och trivas.

- Webb-tv: Jonas Nygren om vikten att bygga levande städer och miljöer

1 Jonas Nygren: Det är viktigt att få med medborgarperspektivet
2 Rahel Belatchew Lerdell: Arkitektur handlar om att skapa bra förutsättningar för ett gott liv
3 Magdalena Malm: Offentlig konst kan bidra till att utveckla demokrati i byggprocesser
4 Ola Broms Wessel: Jag tror det handlar om att se mer på våra möjligheter än på våra problem
5 Stina Nilimaa Wickström: Mötet med medborgarna sker mer och mer digitalt
6 Tobias Olsson: Det finns något för varje minister inom den nya politiken för arkitektur

Samling mot hot och hat till det fria ordets försvar

Samling mot hot och hat handlar om att värna det demokratiska samtalet. Regeringen kan aldrig låta hat och hot ställa sig i vägen för vår demokrati. Därför ska det motverkas både på nätet och i vardagen. Med denna satsning samlar regeringen in kunskap och erfarenheter för att arbeta förebyggande och ge stöd till de som utsätts - till det fria ordets försvar.

Ansvariga statsråd
Alice Bah Kuhnke
Ansvariga departement
Kulturdepartementet

Aktuellt

- **Medel till Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) för att utveckla stödet till kommuner och landsting avseende hot och hat mot förtroendevalda**
  19 februari 2018
  Regeringen beviljar SKL 1 600 000 kronor för att fortsätta sitt arbete med att utveckla stödet till kommuner och landsting avseende hot och hat mot förtroendevalda. Under valåret 2018 ökar risken för utsatthet på grund av att förtroendevalda är mer exponerade vad det gäller synlighet och tillgänglighet, därför är det av extra vikt att fortsätta detta arbete.
  - Regeringsbeslut om medel till SKL för att förebygga hot och hat mot förtroendevalda.pdf
-
- **Politikernas trygghetsundersökning**
  19 februari 2018
  På uppdrag av regeringen har Brottsförebyggande rådet för fjärde gången undersökt utsattheten bland förtroendevalda. Undersökningen ger en bild av vilka som utsatts, av vem och vad motivet kan ha varit. Var fjärde förtroendevald uppger att de har utsatts för trakasserier, hot eller våld.
  - Läs mer om politikernas trygghetsundersökning på Brottsförebyggande rådet, www.bra.se
- **Journalisternas trygghetsundersökning**
  19 februari 2018
  På uppdrag av regeringen har utsattheten bland svenska journalister undersökts av Monica Löfgren Nilsson vid Göteborgs universitet. Undersökningen ger en bild av vilka som utsatts, av vem och vad motivet kan ha varit. Resultatet visar att en av fyra uppger att de blivit utsatta för våld, hot eller trakasserier. Journalister visar sig också vara den mest utsatta yrkesgruppen, förutom under valår då politiker blir mer utsatta.
  - Läs hela rapporten om Journalisternas trygghetsundersökning här
- **Hot och hat i regleringsbrevet för Konstnärsnämnden 2018**
  13 februari 2018
  Regeringen ger Konstnärsnämnden i uppdrag att utveckla insatser för att ge stöd till konstnärer som utifrån sin konstnärliga verksamhet utsätts för hot, våld och trakasserier.
  - Läs mer om regleringsbrevet på Ekonomistyrningsverket, www.esv.se
-

- **Hot och hat i regleringsbrevet för Polismyndigheten 2018**
  12 februari 2018
  Regeringen ger Polismyndigheten i uppdrag att redovisa vidtagna åtgärder mot brott som hotar den fria åsiktsbildningen. Myndigheten ska bl.a. analysera vilka effekter åtgärderna bedöms ha lett till eller bedöms komma att leda till. Redovisningen ska lämnas till regeringen (Justitiedepartementet) senast den 29 mars 2019.
  - Läs mer om regleringsbrevet på Ekonomistyrningsverket, www.esv.se
-
- **35 miljoner kronor till det fria ordets försvar**
  28 september 2017

  Regeringen satsar 35 miljoner kronor under 2017-2020 för att minska utsattheten för hot och hat i det offentliga samtalet. Med handlingsplanen Till det fria ordets försvar vill regeringen minska utsattheten för hot och hat mot journalister, förtroendevalda och konstnärer.
  - Artikel: Regeringen satsar 35 miljoner kronor till det fria ordets försvar

  Den 4 maj beviljade regeringen Sveriges kommuner och landstings (SKL) ansökan om 900 000 kronor för att fortsätta stödja och utveckla det systematiska arbetet mot hot och hat mot förtroendevalda. Med detta kan det projekt som påbörjades 2016 nu fortsätta.

  Kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke berättar om regeringens satsning Samling mot hot och hat. Satsningen ska leda fram till en handlingsplanen som innehåller förebyggande insatser för att värna det demokratiska samtalet. Arbetet utgår från rundabordssamtal med aktörer som är utsatta för hot och hat. "Vi vill uppnå ett samhällsklimat där vi tål att höra olika perspektiv", säger Alice Bah Kuhnke.

Rundabordssamtal
Under året har kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke och statssekreterare Per Olsson Fridh träffat berörda aktörer i ett antal rundabordssamtal. Med samtalen vill regeringen samla in kunskap och erfarenheter i det fortsatta arbetet för att värna det demokratiska samtalet mot hot och hat. Här presenteras några av samtalen.

Kulturarvspolitik för ett Sverige som håller ihop

Med propositionen Kulturarvspolitik (prop. 2016/17:116) tar regeringen för första gången ett helhetsgrepp om kulturarvsområdet som ett eget politikområde. Kulturarvspolitiken ska bidra till att det gemensamma kulturarvet blir en angelägenhet för alla, så att det offentliga samtalet vidgas och fördjupas samt att medskapande och engagemang främjas. I propositionen presenteras övergripande prioriteringar och en rad konkreta förslag, bland annat en ny museilag.

Ansvariga statsråd
Alice Bah Kuhnke
Ansvariga departement
Kulturdepartementet
Om kulturarvspolitiken

- En ny kulturarvspolitik
  01 juni 2017

  Den 31 maj antog riksdagen propositionen Kulturarvspolitik. Riksdagen beslutade också om ett antal tillkännagivanden. "Jag är oerhört stolt och glad över att Sverige för första gången har en samlad kulturarvspolitik. Detta var ett av mina mål för mandatperioden som nu är taget i hamn. Det är dessutom extra glädjande att beslutet är taget med en bred parlamentarisk majoritet över blockgränsen", säger kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke.
  - Pressmeddelande: Regeringens proposition om kulturarvet antagen av riksdagen
-

Debatt och beslut i riksdagen
Ta del av debatt och beslut i riksdagen om regeringens proposition Kulturarvspolitik, prop. 2016/17:116.

- **Se debatt och beslut på riksdagens webbplats**

Genvägar

- **Kulturarvspolitik (prop. 2016/17:116)**
- **Kortversion Kulturarvspolitik**
- **Pressmeddelande: Proposition för en samlad kulturarvspolitik överlämnad till riksdagen**
- **Lagrådsremiss: Kulturarvspolitik**
- **Pressmeddelande: Remiss om kulturarvspolitik överlämnad till Lagrådet**

Arbetet med att forma politiken

Alice Bah Kuhnkes tal på Museernas vårmöte 2017
Den 25 april öppnade Museernas vårmöte 2017 i Södertälje. Temat för årets konferens handlade om hur digitaliseringen av samhället och museisektorn påverkar museernas verksamheter och arbetssätt.

- Artikel: Alice Bah Kuhnkes tal på Museernas vårmöte 2017

Mötesplatser, kulturarv och kulturskola på agendan när Alice Bah Kuhnke besökte Örebro
I mars besökte kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke Örebro. I vattentornet Svampen mötte ministern representanter från Länsstyrelsen i Örebro län för ett samtal kring kulturmiljöernas roll i samhällsutvecklingen. I samband med mötet skruvade ministern även upp en byggnadsminnesplakett på Svampen. Svampen är ett av Örebros populäraste besöksmål.

- Artikel: Mötesplatser, kulturarv och kulturskola på agendan när Alice Bah Kuhnke besökte Örebro

Besök vid Kvinnohistoriskt museum och Västerbottens länsmuseum i Umeå
Kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke besökte Umeå den 10 mars i samband med att staden firade den traditionsenliga samiska veckan. Ministern passade på att göra flera besök och samtala kring det samiska folkets kultur, kulturarv, språk och samhällsliv.

- Artikel: Kulturarv och det samiska folkets kultur- och livsvillkor var i fokus när Alice Bah Kuhnke besökte Umeå

Kulturarvspropositionen överlämnad
En kulturarvsproposition är överlämnad till riksdagen. Där beskrivs regeringens övergripande kulturarvspolitiska prioriteringar och en rad bedömningar och förslag presenteras, bland annat en ny museilag.

- Webb-tv: Kulturarvspropositionen överlämnad

Alice Bah Kuhnke besökte kulturarvsinstitutioner i Washington
I slutet av september 2016 gjorde kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke en resa till Washington för att utbyta erfarenheter kring kulturarvsfrågor med några av USA:s ledande organisationer inom området. Dessutom deltog ministern på invigningen av The National Museum of African American History.

- Artikel: Alice Bah Kuhnke besökte kulturarvsinstitutioner i Washington

Kulturmiljö i fokus när Alice Bah Kuhnke besökte länsstyrelsen i Kronoberg
Den 7 oktober reste kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke till Växjö, bland annat för att träffa medarbetare vid länsstyrelsen i Kronobergs län. Mötet präglades av hur länsstyrelsen arbetar med kulturmiljöfrågor.

- Artikel: Kulturmiljö i fokus när Alice Bah Kuhnke besökte länsstyrelsen i Kronoberg

Alice Bah Kuhnke firade Hembygdens helg på Skansen
När hembygdsförbundet firade 100-årsjubileum på Skansen i Stockholm gjorde kultur- och demokratiministern ett besök på friluftsmuseet som ett led i arbetet med den planerade kulturarvspolitiska propositionen.

- Artikel: Alice Bah Kuhnke firade Hembygdens helg på Skansen

Museers roll i samhället
I syfte att hämta in kunskap om och diskutera museers roll i samhället, gjorde kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke ett besök på Historiska museet i Stockholm. Med på mötet var representanter från flera museer.

- Artikel: Diskussion om museers roll i samhället

På besök i Lärbro kyrka för att lära mer om det kyrkliga kulturarvet
Kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke besökte Lärbro kyrka på Gotland för att ta del av kunskap från Svenska kyrkan och Riksantikvarieämbetet om den kyrkoantikvariska ersättningen och det kyrkliga kulturarvet.

- Artikel: På besök i Lärbro kyrka för att lära mer om det kyrkliga kulturarvet

Röster om kulturarv

Universitetsbibliotek.
Foto: Ninni Andersson/Regeringskansliet

5. Lars Burman: Den riktigt stora utmaningen är digitaliseringen
- Den riktigt stora utmaningen är digitaliseringen av samhället. Vi genomlever en total omvälvning och revolution som kommer att beröra kulturarvssektorn mycket. Det säger Lars Burman, överbibliotekarie vid Uppsala Universitetsbibliotek.

- Webb-tv: Lars Burman lyfter fram digitaliseringen och tillgängligheten i kulturarvssektorn

1. Qaisar Mahmood: Kulturarv handlar mycket om makt
- Jag tycker att det är viktigt att man synliggör maktdimensionen i kulturarvsfrågan, för kulturarv handlar mycket om makt. Vem är det som väljer ut saker ur det förgångna för att koppla ihop det med i dag, och i vilket syfte? Det säger Qaisar Mahmood, författare och avdelningschef vid Kulturmiljöavdelningen på Riksantikvarieämbetet.

- Webb-tv: Qaisar Mahmood lyfter fram maktdimensionen i kulturarvsfrågan

2. Maja Hagerman vill se ett museum om samhällets förändring under 1900-talet
- Det finns så mycket 1900-talshistoria som är fantastisk och laddad. Både vad gäller demokratin, allmänna rösträtten, kvinnornas insteg på arbetsmarknaden – jag tycker vi behöver en arena för att sätta ihop tanken på hur vårt samhälle har förändrats. Det säger Maja Hagerman, journalist, tv-producent och författare.

- Webb-tv: Maja Hagerman efterlyser en arena om hur samhället har förändrats under 1900-talet

3. Hans Ruin ser kulturarvet som en dynamisk plats
- Kulturarv handlar mycket om föremål, det kan vara samlingar i museer och byggnader, och vikten att vårda dessa. Samtidigt är det viktigt att förstå att kulturarvet i sig inte är ett föremål. Man måste snarare se kulturarvet som en dynamisk plats, som i vissa fall kan vara knutet till föremål, men som är ett helt område för diskussion och möten. Det säger Hans Ruin, filosof och professor i filosofi vid Södertörns högskola.

- Webb-tv: Hans Ruin om kulturarvet som en dynamisk plats

4. Johanna Haverlind: Bredda kulturen i hela landet
- Det finns många medskick man skulle vilja göra, ett av dem är att bredda kulturen i hela landet. Det säger Johanna Haverlind, utställningschef vid Arbetets museum i Norrköping.

- Webb-tv: Johanna Haverlind vill bredda kulturen i hela landet

5. Lars Burman: Den riktigt stora utmaningen är digitaliseringen
- Den riktigt stora utmaningen är digitaliseringen av samhället. Vi genomlever en total omvälvning och revolution som kommer att beröra kulturarvssektorn mycket. Det säger Lars Burman, överbibliotekarie vid Uppsala Universitetsbibliotek.

- Webb-tv: Lars Burman lyfter fram digitaliseringen och tillgängligheten i kulturarvssektorn

1. Qaisar Mahmood: Kulturarv handlar mycket om makt
- Jag tycker att det är viktigt att man synliggör maktdimensionen i kulturarvsfrågan, för kulturarv handlar mycket om makt. Vem är det som väljer ut saker ur det förgångna för att koppla ihop det med i dag, och i vilket syfte? Det säger Qaisar Mahmood, författare och avdelningschef vid Kulturmiljöavdelningen på Riksantikvarieämbetet.

- Webb-tv: Qaisar Mahmood lyfter fram maktdimensionen i kulturarvsfrågan

1
Qaisar Mahmood: Kulturarv handlar mycket om makt
2 Maja Hagerman vill se ett museum om samhällets förändring under 1900-talet
3 Hans Ruin ser kulturarvet som en dynamisk plats
4 Johanna Haverlind: Bredda kulturen i hela landet
5 Lars Burman: Den riktigt stora utmaningen är digitaliseringen

Filmen efter filmavtalet

Från den 1 januari 2017 har Sverige en ny filmpolitik. Den nya filmpolitiken syftar till att stärka förutsättningarna för att fler unika filmberättelser ska få utvecklas och nå sin publik. Regeringens styrning av filmpolitiken är numera lik styrningen av andra kulturpolitiska områden.

Ansvariga statsråd
Alice Bah Kuhnke
Ansvariga departement
Kulturdepartementet
Om filmpolitiken

- **En ny svensk filmpolitik**

  Från den 1 januari 2017 har Sverige en ny filmpolitik. Det innebär nya förutsättningar för svensk film och svensk filmproduktion. Grunden för den nya filmpolitiken är de filmpolitiska mål som beslutats av riksdagen i juni 2016.
  - Artikel: En ny filmpolitik

- **Rapport om fler filminspelningar till Sverige överlämnad**
  20 december 2017
  På uppdrag av regeringen har Tillväxtverket och Filminstitutet utrett möjligheterna att förbättra förutsättningarna för fler filmproduktioner i Sverige. Detta mot bakgrund av att svensk filmproduktion under flera år mötts av en hårdnande internationell konkurrenssituation. Den 19 december tog närings- och innovationsminister Mikael Damberg och kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke emot rapporten ”Fler filminspelningar till Sverige”. Förslaget kommer nu att remitteras inför vidare beredning i Regeringskansliet.
  - Pressmeddelande: Fler filminspelningar till Sverige
-

Genvägar
- **Prop. 2015/16:132 Mer film till fler - en sammanhållen filmpolitik**
- **Debattartikel: Tre råd ska ge branschen möjlighet påverka filmstöd**
- **Framtidens filmpolitik, Ds 2015:31**
- **Remiss Ds 2015:31 Framtidens filmpolitik**
- **Mer om filmpolitiken och rådens arbete på Filminstitutets webbplats**

Bakgrund

Därför har staten sagt upp filmavtalet
Regeringen har sagt upp avtalet för att få bättre förutsättningar att utveckla en nationell filmpolitik som stärker utvecklingen av och tillgången till värdefull svensk film.
- Artikel på webbplatsen: Varför har staten sagt upp filmavtalet?

70 procent positiva till att avskaffa filmavtalet
Av de remissinstanser som uttalat sig är cirka 70 procent för och cirka 22 procent emot att avskaffa filmavtalet. 8 procent tar inte tydligt ställning.
- Remissvar Ds 2015:31 Framtidens filmpolitik

Så har processen sett ut

Arbetet med att förbereda den nya filmpolitiken och regeringens beslut att lämna filmavtalet har föregåtts av ett omfattande arbete på Kulturdepartementet.

- Artikel på webbplatsen: Hur har processen sett ut?

Sveriges strategi mot terrorism och arbete mot våldsbejakande extremism

Regeringen har en nationell strategi mot terrorism som är utgångspunkten för Sveriges långsiktiga arbete på detta område, både nationellt och internationellt. Strategins syfte är att skapa en tydlig struktur för det arbete som krävs för att förebygga våldsbejakande extremism och motverka terroristbrottslighet.

Här samlas och redovisas regeringens åtgärder mot terrorism och våldsbejakande extremism.

Ansvariga statsråd
Morgan Johansson
Ansvariga departement
Justitiedepartementet
Relaterad navigering

- **Bekämpning av terrorism**
- **Demokrati och mänskliga rättigheter**

Inledning

- Den svenska strategin mot terrorism - inledning
  Terrorism hotar internationell fred och säkerhet, nationell säkerhet och våra grundläggande fri- och rättigheter. Varje år begås flera terroristattentat i världen. Under de senaste åren har antalet fall av terrorattentat och våldshandlingar som genomförts av ensamagerande gärningspersoner med ideologiska motiv ökat i västvärlden. Regeringen har tagit fram en nationell strategi mot terrorism som ska vara utgångspunkten för Sveriges långsiktiga arbete på detta område, både nationellt och internationellt. Samtidigt har regeringen kraftfullt förstärkt det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism. Sammantaget ger dessa åtgärder en plattform för det fortsatta arbetet.
  - Den svenska strategin mot terrorism - inledning
-

Fakta om Svenska strategin mot terrorism
Terrorism kan inte förebyggas eller bekämpas med enstaka åtgärder som vidtas isolerat, utan kräver samtidiga åtgärder på flera områden. Målet för all terrorismbekämpning är att undvika att terroristattentat genomförs. Arbetet delas in i tre områden som benämns Förebygga, Förhindra och Försvåra. Om ett terroristattentat ändå genomförs måste samhället vara väl förberett för att kunna hantera konsekvenserna av det.

- **Skr. 2014/15:146 Förebygga, förhindra och försvåra - den svenska strategin mot terrorism**

Förebygga
Förebygga våldsbejakande extremism och terrorism
Terrorism är en extrem form av våldsbejakande extremism. Syftet med insatser i det förebyggande arbetet är att motverka radikalisering och rekrytering till våldsbejakande extremistiska miljöer och att förhindra att personer begår ideologiskt motiverade brott eller utvecklar avsikt och förmåga att begå terroristattentat. Området berör även brottsförebyggande arbete. Regeringens förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism delas in i fem områden.

- Förebygga våldsbejakande extremism och terrorism

cve
Center mot
våldsbejakande
extremism

CVE

Område 1: Center mot våldsbejakande extremism

Center mot våldsbejakande extremism vid Brottsförebyggande rådet är regeringens viktigaste förebyggande åtgärd. Nationell samordning krävs därför att många olika aktörer måste vara aktiva i arbetet, men också för att aktivt kunna stödja kommunerna i att utveckla sitt förebyggande arbete.

- Center mot våldsbejakande extremism

Område 2: Förebygga radikalisering till våldsbejakande extremism

Det är viktigt att minska grogrunderna för antidemokratiskt beteende och våldsbejakande ideologier. På uppdrag av regeringen har myndigheter tagit fram kunskap och vägledning till olika personalgrupper, som till exempel fritidsledare, lärare, socialarbetare, poliser och personer verksamma inom trossamfund.

- Område 2 Förebygga radikalisering till våldsbejakande extremism

Område 3: Insatser till individer i riskzonen för radikalisering

Socialstyrelsen har tagit fram vägledning och kunskap om vilka insatser som kan riktas till personer som riskerar att involveras i eller redan är involverade i våldsbejakande extremistiska grupper.

- Område 3 Stöd individer i riskzonen för radikalisering

Område 4: Stöd att lämna våldsbejakande extremistiska rörelser

För att personer ska lämna våldsbejakande extremistiska rörelser behövs insatser för att återintegrera dem i samhället. Insatserna här handlar om att utreda, anpassa erbjudanden och åtgärder som exempelvis mentorer eller undervisningsstöd.

- Område 4 Stöd att lämna våldsbejakande extremistiska rörelser

Område 5: Stärka nordiskt och internationellt kunskaps- och erfarenhetsutbyte

Kunskapsutbyten och samverkan på internationell nivå har bidragit till att utveckla det svenska arbetet mot våldsbejakande extremism. Sverige deltar i flera nätverk på nordisk och internationell nivå.

- Område 5 Stärka nordiskt och internationellt kunskaps- och erfarenhetsutbyte

Förhindra

- Förhindra förmågan och möjligheten att begå terroristattentat

  Motverka och minska förmåga och möjlighet att begå terroristattentat
  - Förhindra förmågan och möjligheten att begå terroristattentat

Målsättningar för området Förhindra

- Att brottsbekämpande myndigheter ska ha ändamålsenliga och rättssäkra verktyg för att förhindra att terroristattentat begås.
- Att arbetet med att upptäcka och bekämpa finansiering av terrorism ska effektiviseras och i högre grad integreras med den övriga terrorismbekämpningen.
- Att kriminaliseringen av terroristbrottslighet ska vara ändamålsenlig och uppfylla internationella åtaganden.

Försvåra

- Försvåra genom att minska samhällets sårbarhet för terroristattentat

  Skapa och upprätthålla skydd för individer och minska samhällets sårbarhet för terroristattentat
  - Försvåra genom att minska samhällets sårbarhet för terroristattentat

Målsättningar för området Förebygga

- Att hitta och utveckla kunskapsbaserade metoder och åtgärder som kan förebygga radikalisering, våldsbejakande extremism och terrorism.
- Att relevanta aktörer på nationell, regional och lokal nivå prioriterar arbetet med att motverka radikalisering och våldsbejakande extremism och samverkar om insatser.
- Att alla aktörer ska ha ett helhetsperspektiv så att åtgärder för att förebygga, förhindra eller försvåra terroristbrottslighet eller hantera konsekvenserna av ett terroristattentat vidtas på ett sätt som inte innebär att fler radikaliseras.

Hantera konsekvenserna av ett terroristattentat

- Hantera konsekvenserna av ett terroristattentat
  Även om stor kraft läggs på att förebygga, förhindra och försvåra terroristattentat måste det finnas beredskap för att hantera situationen om ett sådant ändå inträffar.
  - Hantera konsekvenserna av ett terroristattentat
-

Målsättning för att hantera konsekvenserna av terroristattentat

- Att snabbt och effektivt kunna ingripa mot och avbryta ett pågående terroristattentat.
- Att begränsa samhällskonsekvenserna av ett terroristattentat.

Internationellt arbete mot terrorism

- Internationellt arbete mot terrorism
  Terrorism är gränsöverskridande och kan därför inte bekämpas isolerat i en stat. Även om säkerheten i Sverige och för svenska intressen är det huvudsakliga intresset för den svenska terrorismbekämpningen måste vi också tillsammans arbeta för att skydda internationell säkerhet och mänskliga fri- och rättigheter globalt.
  - Internationellt arbete mot terrorism

Målsättning för internationellt arbete

- Att det förebyggande arbetet ska vara i fokus för Sveriges internationella arbete mot terrorism.
- Att brottsbekämpande myndigheter ska ha goda möjligheter att samarbeta även över nationsgränserna.
- Att den internationella samverkan som finns på området ska fortsätta att stärkas.
- Att standarder för att upprätthålla skydd för individer och minska samhällets sårbarhet för terroristattentat ska vara likvärdiga i EU:s medlemsstater.
- Att det ska finnas en god förmåga till samverkan även över nationsgränserna.

Regeringens strategi för romsk inkludering

”Den rom som fyller 20 år 2032 ska ha likvärdiga möjligheter i livet som den som är icke-rom”. Så lyder målet för regeringens strategi för romsk inkludering under 2012–2032. För att nå dit krävs insatser på nationell, regional och lokal nivå som involverar romska företrädare. Regeringen planerar att avsätta 58 miljoner kronor för arbetet 2016–2019.

Ansvariga statsråd
Alice Bah Kuhnke
Ansvariga departement
Kulturdepartementet
Relaterad navigering

- **Skr. 2011/12:56 En samordnad och långsiktig strategi för romsk inkludering 2012-2032**
- **Kontaktinformation**

Aktuellt

- **Utredningen om inrättandet av ett romskt center är igång**
  06 november 2017
  Nu pågår utredningen som ska lämna förslag till regeringen om hur ett nationellt center för romska frågor kan inrättas. – Utredningen har i dagsläget samtalat och träffat ett femtiotal organisationer, sakkunniga och romska företrädare. Intresset för utredningen från den nationella minoriteten romer är stort, säger Charlotta Wickman som sedan mitten av juni leder arbetet.
  - Artikel: Utredningen om inrättandet av ett romskt center är igång

- **Kulturdepartementet tillsätter utredning om inrättande av ett nationellt center för romska frågor**
  09 juni 2017
  Regeringskansliet har beslutat om att ge en utredare inom Kulturdepartementet i uppdrag att närmare utreda möjligheterna för hur ett nationellt center för romska frågor ska kunna inrättas. I uppdraget ingår bl.a. att föreslå vilka specifika uppgifter centret ska ha, att utreda och föreslå om centret ska inrättas inom ramen för befintlig myndighetsstruktur samt att utreda hur romskt deltagande och inflytande i centret kan säkerställas.
  - Artikel: Kulturdepartementet tillsätter utredning om inrättande av ett nationellt center för romska frågor

- Regeringen bjöd in till uppstartsmöte för romsk inkludering
  07 oktober 2016
  Regeringen antog 2012 en strategi för romsk inkludering, där målet är att den rom som fyller 20 år 2032 ska ha likvärdiga möjligheter i livet som den som inte är rom. Den tjugoåriga strategin är nu inne på sitt femte år. En hel del initiativ och åtgärder har genomförts men mycket arbete återstår.
  - Artikel: Regeringen bjöd in till uppstartsmöte för romsk inkludering

Insatser inom strategin

Stöd till arbete på lokal nivå
Kommunerna har en central roll i arbetet med att förbättra romers situation, eftersom de ansvarar för verksamheter som är avgörande för romers möjligheter till inkludering i samhället.

Uppdrag till myndigheter
Regeringen har gett ett flertal myndigheter i uppdrag att ge stöd i arbetet för romsk inkludering. Det kan handla både om kunskapsstöd och olika former av verktyg som kan användas i arbetet.

- Uppdrag till myndigheter

Brobyggarverksamhet
Centralt i arbetet för romsk inkludering är att överbrygga den ömsesidiga förtroendeklyfta som ibland finns mellan romer och det offentliga, och som hindrar romer från att delta fullt ut i samhället.

- Brobyggarverksamhet

Romskt deltagande och inflytande
I strategin framgår tydligt att romsk delaktighet och inflytande ska prägla arbetet med strategin på alla nivåer. Det kan handla om inflytande genom samråd med till exempel myndigheter, att ta tillvara romers eget arbete i olika organisationer, och genom att ta tillvara romsk språk- och kulturkompetens i genomförandet av strategin. Romska flickor och kvinnor är en särskilt utpekad målgrupp i strategin vilket gör det särskilt viktigt att dessa involveras i arbetet.

- Romskt deltagande och inflytande

Arbete mot antiziganism
Antiziganism är alltjämt ett hinder för många romer när det gäller att delta på lika villkor i samhället. Det är därför viktigt att uppmärksamma konsekvenserna av antiziganismen i arbetet för romsk inkludering.

- Arbete mot antiziganism

Internationellt arbete
Inom både EU och Europarådet pågår ett arbete för romsk inkludering i medlemsstaterna. En central del i arbetet på europeisk nivå utgörs av EU:s ramverk för romsk inkludering. Sverige deltar aktivt i samarbetet med att stärka arbetet för romsk inkludering i Europa.

- Internationellt arbete

Strategins områden

Samlat grepp mot rasism och hatbrott

Sverige ska vara ett land fritt från rasism och hatbrott. Regeringen tar med denna plan ett samlat grepp om det viktiga arbete i dessa frågor som utförs av flera myndigheter, regionala och lokala aktörer samt organisationer inom det civila samhället. Planen är ett verktyg för att förebygga och motverka rasism och polarisering i samhället och skapa förutsättningar för ett solidariskt och sammanhållet Sverige.

Ansvariga statsråd
Alice Bah Kuhnke
Morgan Johansson
Ansvariga departement
Kulturdepartementet
Justitiedepartementet

Relaterad navigering

- **Samlat grepp mot rasism och hatbrott – Nationell plan mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott**
- Sakråd om ytterligare åtgärder för att motverka afrofobi
  05 december 2017

  Regeringen presenterade en nationell plan mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott i november 2016. Inom ramen för planen bedrivs ett aktivt arbete mot bland annat afrofobi och afrofobiska hatbrott. Som ett led i detta arbete bjöd statssekreterare Karin Strandås in till sakråd för att diskutera ytterligare åtgärder för att motverka afrofobi i Sverige.
  - Artikel: Sakråd om ytterligare åtgärder för att motverka afrofobi
  - Minnesanteckningar sakråd om afrofobi 28 november 2017

Om Nationell plan mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott
Det övergripande målet för denna plan är ett strategiskt, effektivt och samlat arbete mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott i Sverige. Planen ska utgöra en grund och en inriktning för arbetet mot rasism och hatbrott inom de särskilt viktiga strategiska områden som regeringen har identifierat: mer kunskap, utbildning och forskning; förbättrad samordning och uppföljning; civila samhället: ökat stöd och fördjupad dialog; förstärkt förebyggande arbete på nätet; ett mer aktivt rättsväsende. Med planen utformas en struktur för samordning och uppföljning som lägger grunden för ett långsiktigt strategiskt arbete. Åtgärderna i planen ska kopplas till av riksdagen fastställda mål för de olika områden som planen omfattar.
Arbetets utveckling i förhållande till målet ska följas upp och analyseras regelbundet.

Fem strategiska områden

Mer kunskap, utbildning och forskning
Regeringen anser att skolan är en nyckelinstitution i det långsiktiga främjandet av en värdegrund som utgår från alla människors lika värde och allas rätt att bli behandlade som individer på lika villkor. Utbildning ger människor tillgång till bildning för personlig utveckling och förutsättningar till ett aktivt deltagande i ett demokratiskt samhälle.

Förbättrad samordning och uppföljning
Ett flertal aktörer arbetar med olika frågor om rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott i Sverige i dag. Det saknas dock en samordning av arbetet, ett uppföljningssystem och en samlad rapportering av de olika insatserna. Regeringen anser att en central insats för att uppnå regeringens mål är att utforma en samordnings- och uppföljningsstruktur.

- Artikel: Förbättrad samordning och uppföljning

Civila samhället: ökat stöd och fördjupad dialog
Organisationer i det civila samhället är centrala aktörer när det gäller att skapa förutsättningar för ett Sverige som håller ihop. Det finns omfattande kunskap och ett stort engagemang inom dessa organisationer i frågor om rasism och liknande former av fientlighet och många goda idéer om åtgärder.

- Artikel: Civila samhället: ökat stöd och fördjupad dialog

Ett förstärkt förebyggande arbete på nätet
Olika rapporter visar att budskap som ger uttryck för rasism, liknande former av fientlighet och extremism och som tidigare endast fördes fram i extrema sammanhang nu dagligen sprids i kommentarsfält och sociala medier och därmed får genomslag i högre grad i dag än tidigare.

- Artikel: Ett förstärkt förebyggande arbete på nätet

Ett mer aktivt rättsväsende
Hatbrott kan aldrig accepteras i ett demokratiskt samhälle. Förutom den kränkning som den enskilda individen utsätts för, kan sådana brott leda till rädsla och otrygghet hos andra människor som tillhör samma grupp. Rättsväsendet lägger därför stor vikt vid arbetet för att motverka och bekämpa hatbrott.

- Artikel: Ett mer aktivt rättsväsende

Förarbete till planen: Samling mot rasism
Kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke bjöd under hösten 2015 in till kunskapshöjande aktiviteter för allmänheten och dialoger med utsatta grupper om rasism och liknande former av fientlighet på olika platser i landet. Representanter från det civila samhället, politiker och tjänstepersoner deltog. Dessa aktiviteter har varit en del av det löpande arbetet inom området men även ett förarbete inför denna plan.

- Samling mot rasism

Regeringens strategiska arbete för immateriella tillgångar

Sverige är en innovativ och kreativ toppnation. Detta syns i internationella rankningar år efter år och redan idag skapar de immaterialrättstunga företagen i Sverige fler än vart tredje arbetstillfälle och mer än 40 procent av vår BNP. Men i en tid då grunden för världsekonomin börjat skifta från fysiska till immateriella tillgångar hårdnar konkurrensen. För att Sverige även i fortsättningen ska vara en kunskapsekonomi i framkant – där skapande, innovation och digitalisering uppmuntras och omsätts till välfärd – har regeringen initierat ett strategiskt arbete för immateriella tillgångar. Arbetet bidrar till stärkt konkurrenskraft, tillväxt och nya jobb. Det bidrar också till goda förutsättningar för kulturskapare och en tillgänglig kultur. Dessutom ökar det konsumenternas trygghet och medvetenhet och bidrar till minskad brottslighet.

Ansvariga statsråd
Heléne Fritzon
Ann Linde
Per Bolund
Mikael Damberg
Peter Eriksson
Alice Bah Kuhnke
Ansvariga departement
Justitiedepartementet
Utrikesdepartementet
Finansdepartementet
Näringsdepartementet
Kulturdepartementet

Om arbetet för immateriella tillgångar

- Skärpta straff för immaterialrättsintrång
  Migrationsminister och biträdande justitieminister Heléne Fritzon har tagit emot ett betänkande med förslag om att det införs ett grovt upphovsrättsbrott och ett grovt varumärkesbrott med särskilda straffskalor.
  - Pressmeddelande: Skärpta straff för immaterialrättsintrång
  - SOU 2018:6 Grovt upphovsrättsbrott och grovt varumärkesbrott

- **Regeringen föreslår att bild- och formkonstnärers rätt till ersättning stärks**
  I en proposition föreslår regeringen att bestämmelserna om redovisningsskyldighet ska ändras så att upphovsrättsorganisationen får bättre möjligheter att kontrollera vilka ersättningsgrundande försäljningar som har skett. Organisationen får då också bättre förutsättningar att samla in följerättsersättningen. Detta väntas bidra till att konstnärernas inkomster ökar.
  - Prop. 2017/18:92 Förstärkt följerätt

- **Sverige världsledande i innovation**
  Svenskarnas innovationsförmåga ligger fortfarande i världstoppen visar World Intellectual Property Organisation, WIPO:s årliga mätning av globalt innovationsindex. I mätningen som rankar världens mest innovativa nationer ligger Sverige, liksom förra året, på andra plats efter Schweiz. Därefter följer Nederländerna, USA och Storbritannien.
  - Global Innovation Index

Arbetet för immateriella tillgångar
Regeringen arbetar för att skapa goda förutsättningar för svenskt skapande där immateriella tillgångar skyddas, respekteras och tillvaratas. För att nå dit krävs en kombination av åtgärder. Regeringen har därför initierat ett strategiskt arbete för immateriella tillgångar som spänner över departementsgränserna.

Inom ramen för det strategiska arbetet klargör regeringen hur man tillsammans med myndigheterna, men också näringslivet, vill arbeta med frågor som rör innovation, skapande och immateriella tillgångar – ur ett rättighetshavar-, företagar- och konsumentperspektiv.

Tillsammans kan vi göra så att Sverige når sin kreativa potential!

- **Artikel: Immateriella värden bygger Sveriges välstånd**
- **Artikel: Webb-tv från presentationen av regeringens strategiska arbete för immateriella tillgångar**

Åtgärder

Stärkt konkurrenskraft, tillväxt och nya jobb
Sverige ska fortsätta att vara en kunskapsekonomi i framkant där uppfinningsrikedom, skaparkraft och digitalisering tas tillvara för att bidra till konkurrenskraft, tillväxt och nya jobb.

- Stärkt konkurrenskraft, tillväxt och nya jobb

Goda förutsättningar för kulturskapare och en tillgänglig kultur
Vi ska ha goda förutsättningar för kreatörer och kulturskapare samt en tillgänglig kultur, där kreativitet och innovationskraft kan blomstra.

- Goda förutsättningar för kulturskapare och en tillgänglig kultur

Medvetna och trygga konsumenter
Konsumenter ska vara medvetna och trygga och ha god kunskap om vad som är tillåtet och om den illegala marknadens baksidor.

- Medvetna och trygga konsumenter

Minskad brottslighet
De storskaliga och strategiskt planerade immaterialrättsintrången, som inte sällan drivs av kommersiella syften och utgör grogrund för annan brottslighet, ska motarbetas.

- Minskad organiserad brottslighet

Halva makten, hela lönen

"I Sverige ska kvinnor och män ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Var och en ska ha samma möjlighet till ekonomisk självständighet och till ekonomisk trygghet, genom hela livet. Kvinnors livsinkomster är i genomsnitt betydligt lägre än mäns. Därför krävs ändring. Här kan du ta del av de problem vi står inför och vilka åtgärder som vidtas. Sveriges feministiska regering fortsätter arbetet mot minskade skillnader mellan kvinnor och män i arbetslivet - vi ger oss inte förrän kvinnor har halva makten och hela lönen."

Ylva Johansson, arbetsmarknads- och etableringsminister
Ansvariga statsråd
Ylva Johansson
Annika Strandhäll
Åsa Regnér
Alice Bah Kuhnke
Ansvariga departement
Arbetsmarknadsdepartementet
Socialdepartementet
Kulturdepartementet

Jämställdhet är en hörnsten i den svenska modellen

- Handlingsplan för jämställda livsinkomster
  Arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson och Kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke berättar om regeringens arbete mot minskade skillnader mellan kvinnor och mäns livsinkomster.

Genvägar

- **Handlingsplan för jämställda livsinkomster**
- **Feministisk regering**
- **Jämställdhet**
- **Jämställda pensioner**

Minskade skillnader i livsinkomst mellan kvinnor och män bidrar till ett mer jämställt samhälle

Handlingsplan för jämställda livsinkomster
Regeringen har beslutat om en handlingsplan för jämställda livsinkomster. I handlingsplanen presenteras de åtgärder som regeringen vidtagit, eller kommer att vidta, för att minska inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män.

- Handlingsplan för jämställda livsinkomster

Utbildning avgörande för livsinkomsten
En förklaring till skillnader mellan kvinnor och män vad gäller lön och inkomst är valet av utbildning. Den svenska arbetsmarknaden är i huvudsak uppdelad i kvinnodominerade och mansdominerade branscher. Även många yrken är antingen kvinno- eller mansdominerade. Dessa uppdelningar på arbetsmarknaden beror bland annat på individens val av utbildning och val av yrke.

- Utbildning avgörande för livsinkomsten

Den könssegregerade arbetsmarknaden ska motverkas
Den svenska arbetsmarknaden är könssegregerad, det vill säga kvinnor och män arbetar inom olika sektorer och inom olika yrken. Den könssegregerade arbetsmarknaden är en av förklaringarna till skillnaderna i lön och inkomst mellan kvinnor och män.

Skillnader i lön påverkar de ojämställda livsinkomsterna
Löneskillnaden mellan kvinnor och män fortsätter att minska, men regeringen anser att utvecklingen mot jämställda löner går för långsamt. En arbetsmarknad där kvinnor och män kan delta på samma villkor ger en starkare ekonomi och är bra för individen och för samhället.

- Skillnader i lön påverkar de ojämställda livsinkomsterna

Arbetsmiljö och sjukfrånvaro påverkar inkomsterna
Antalet anmälda arbetssjukdomar på grund av organisatoriska eller sociala faktorer har nästan fördubblats sedan 2011. De vanligaste orsakerna till arbetsorsakade besvär, för både kvinnor och män, är stress och andra psykiska orsaker.

- Arbetsmiljö och sjukfrånvaro påverkar inkomsterna

Högre frånvaro och färre arbetade timmar påverkar livsinkomsterna
Fler arbetade timmar ger normalt högre inkomster. Kvinnor har kortare överenskommen arbetstid än män. Kvinnor har också en högre frånvaro från arbetet, vilket bland annat beror på föräldraledighet, ohälsa och ett större ansvar för det obetalda hem- och omsorgsarbetet.

- Högre frånvaro och färre arbetade timmar påverkar livsinkomsterna

En mer jämställd föräldraförsäkring
Kvinnor och män arbetar i dag ungefär lika mycket, men fördelningen av betalt förvärvsarbete och obetalt hemarbete skiljer sig fortfarande åt. Att fördelningen av föräldrapenning och föräldraledighet inte är jämställd är några av de faktorer som påverkar kvinnors situation på arbetsmarknaden.

Kvinnor har lägre pensioner jämfört med män
Det finns stora skillnader mellan kvinnor och mäns pension. Skillnaderna har sin grund i ett ojämställt arbetsliv. Pensionerna speglar inkomsterna under livet. Även om Sverige är ett relativt jämställt land så gör livsinkomstskillnaderna att kvinnor i genomsnitt har 30 procents lägre pensioner jämfört med män.

- Kvinnor har lägre pensioner jämfört med män

Minskade skillnader i livsinkomst bidrar till ett mer jämställt samhälle
Kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. De ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.

- Minskade skillnader i livsinkomst bidrar till ett mer jämställt samhälle

Aktuellt från Alice Bah Kuhnke

- **Nytt nationellt mål för arkitektur, form och design**
  22 februari 2018

- Propositionen Politik för gestaltad livsmiljö är idag överlämnad till riksdagen. Där föreslår regeringen att ett nytt politiskt mål för arkitektur-, form- och designpolitiken införs. "Vi ger arkitekturen sin självklara plats i samhällsbygget. Arkitekter, designers och formgivare får nu bättre förutsättningar att arbeta tillsammans för våra gemensamma miljöer", säger kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke.
  - Prop. 2017/18:110 Politik för gestaltad livsmiljö
  - Arkitektur och hållbar stadsutveckling

- **"Presstödet höjs med fokus på lokala medier och innovation"**
  14 februari 2018
  Vi inför ett nytt stöd för journalistik i områden som är svagt eller inte alls bevakade. Dagens utvecklingsstöd vidareutvecklas med fokus på samarbeten för att möta digitaliseringens utmaningar. Totalt höjs stödet med 20 procent jämfört med dagens presstöd. Det ska gälla från 1 januari 2019, skriver statsrådet Alice Bah Kuhnke och företrädare för sju partier i en debattartikel.
  - Debattartikel: "Presstödet höjs med fokus på lokala medier och innovation"

Karolina Skog

Miljöminister
Miljö- och energidepartementet

”Under min tid som miljöminister kommer jag jobba för konkreta gröna resultat i människors närhet. Levande städer, närhet till naturen och en hälsosammare vardag med färre gifter och fler smarta lösningar är mina prioriteringar.”

Karolina Skogs områden

Miljö och klimat

Relaterad navigering

- **CV**
- **Statssekreterare**
- **Presskontakter**
- **Pressbilder**
- **E-post till registrator**
- **Kontakt**

Genvägar

- **Följ @karolinaskog på Twitter**
- **Följ Karolina Skog på Facebook**
- **Följ Karolina Skog på Instagram**
- **Följ @miljodep på Twitter**

Karolina Skogs kalender

- **2 mars 2018**
  - **Deltar i EU-nämnden, riksdagen**
    - Deltagare:
    - Karolina Skog
    - Miljö- och energidepartementet
- **5 mars 2018**
  - **Deltar i miljörådsmöte, Bryssel**
    - Deltagare:
    - Karolina Skog
    - Miljö- och energidepartementet
- **Alla kalenderhändelser för Karolina Skog**

Miljö och klimat

Miljöpolitiken handlar om att skapa ett samhälle som är fritt från utsläpp och farliga gifter med hänsyn till både människor, djur och natur. Den handlar också om att skapa ett hållbart samhälle som är anpassat till ett förändrat klimat. Många miljöfrågor är globala och därför sker en stor del av arbetet i samverkan med andra länder.
Relaterad navigering

- **Miljö och klimat i statens budget**
- **Mål för miljö och klimat**
- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Kontakt**

Ansvariga för miljö och klimat
Ansvariga statsråd
Karolina Skog
Miljöminister
Isabella Lövin
Minister för internationellt utvecklingssamarbete och klimat samt vice statsminister
Ansvarigt departement

- **Miljö- och energidepartementet**

Genvägar

- **Sveriges miljömål**
- **Prenumerera på Miljö- och energidepartementets nyhetsbrev**

Aktuellt om miljö och klimat

- **Invasiva främmande arter ska bekämpas i Sverige**
  21 februari 2018

  Regeringen presenterar nu flera nya lagförslag om invasiva främmande arter. Målet är sätta igång ett systematiskt och kraftfullt arbete mot invasiva främmande arter i Sverige. Förslagen ska också se till att Sveriges lever upp till de skyldigheter som finns inom EU.
  - Pressmeddelande: Invasiva främmande arter ska bekämpas i Sverige • Regeringen utser ny ordförande i Rådet för hållbara städer
    15 februari 2018

  I december inrättade regeringen Rådet för hållbara städer. Regeringen utser nu arkitekten Monica von Schmalensee till ny ordförande för rådet. Samtidigt får rådet längre tid på sig för sin första rapportering till regeringen.
  - Pressmeddelande: Regeringen utser ny ordförande i Rådet för hållbara städer

Ett historiskt klimatpolitiskt ramverk
Riksdagen har röstat igenom ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige. Klimatlagen och nya klimatmål ska ge Sverige en ambitiös, långsiktig och stabil klimatpolitik. Klimatlagen träder i kraft 1 januari 2018.

- Pressmeddelande: Riksdagen antar historiskt klimatpolitiskt ramverk
- Artikel: Det klimatpolitiska ramverket

Fossilfria transporter och resor
Sverige ska bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer. För att nå dit krävs att alla aktörer i samhället arbetar aktivt med att minska utsläppen. Genom att ta ansvar för vår klimatpåverkan på hemmaplan visar vi ledarskap för världens länder. Den gröna omställningen skapar också nya jobb. Därför satsar regeringen på förnybar energi, fossilfria resor och investeringsstöd för minskade utsläpp.

- Fossilfria transporter och resor

Parisavtalet
I december 2015 enades världens länder om ett nytt klimatavtal som binder alla länder och ska börja gälla senast år 2020. Den globala temperaturökningen ska hållas långt under 2 grader och vi ska jobba för att den ska stanna vid 1,5 grader. Avtalet trädde i kraft i november 2016 och nu fortsätter arbetet med att genomföra avtalet.

- Parisavtalet

Sveriges miljömål
Miljömålen är den gemensamma plattformen för aktörer i det svenska miljöarbetet. De 16 målen som riksdagen beslutat ger en struktur för miljöarbetet som Sverige bedriver nationellt, inom EU och internationellt. På vår sida om miljömålen kan du läsa mer om miljömålssystemets utformning och hur regeringen arbetar för att nå målen.

- Läs mer om Sveriges miljömål

Sveriges miljömål

Miljömålen är den gemensamma plattformen för aktörer i det svenska miljöarbetet. De 16 målen som riksdagen beslutat ger en struktur för miljöarbetet som Sverige bedriver nationellt, inom EU och internationellt. Centrala myndigheter, länsstyrelser, kommuner och näringsliv har alla viktiga roller i arbetet med att genomföra åtgärder. Naturvårdsverket har det samordnade ansvaret för genomförandet.

Ansvariga statsråd
Karolina Skog
Ansvariga departement
Miljö- och energidepartementet

Krafttag för Sveriges miljömål

- **Miljömålsberedningen överlämnade sitt betänkande ”En klimat- och luftvårdsstrategi för Sverige”**
  22 juni 2016

  Miljömålsberedningen överlämnade den 22 juni hela sitt betänkande med förslag till mål och strategi för klimatpolitiken till miljöminister Karolina Skog och minister för internationellt utvecklingssamarbete och klimat Isabella Lövin. Parallellt överlämnade beredningen även sitt förslag till luftvårdsstrategi.
  - Pressmeddelande: Förslag till nya mål och åtgärder för klimat- och luftpolitiken
  - SOU 2016:47: En klimat- och luftvårdsstrategi för Sverige
  - Artikel: Miljömålsberedningen föreslår nya utsläppsmål och en klimatstrategi
  - Artikel: Miljömålsberedningen föreslår åtgärder för bättre luftkvalitet
  - Remiss av delbetänkande från Miljömålsberedningen med förslag om en klimat- och luftvårdsstrategi för Sverige
-

Ansvarig myndighet
- **Naturvårdsverket**

Genvägar
- **Miljömål.se**

Twitter
- **@Karolina Skog**
- **@Miljodep**

Regeringens miljömålsarbete

Utveckla politiken
Miljömålsberedningen är en parlamentarisk beredning som på uppdrag från regeringen tar fram förslag till hur miljökvalitetsmålen kan nås i bred samverkan med samhällets aktörer.
- Utveckla politiken

Stärka genomförandet
För att stärka genomförandet av miljöpolitiken och öka takten i arbetet med att nå miljömålen har regeringen inrättat ett Miljömålsråd.
- Stärka genomförandet

Främja näringslivets miljöarbete

Företagens miljöarbete är avgörande för att miljökvalitetsmålen ska kunna nås. Regeringen har därför tillsatt en nationell miljömålssamordnare för att synliggöra, driva på och ta tillvara näringslivets miljöarbete.

- Främja näringslivets miljöarbete

Om Sveriges miljömålssystem

Målen för miljöpolitiken
Miljömålen ger en tydlig struktur för miljöarbetets genomförande och uppföljning. Målen ger en långsiktlig signal till hela samhället om vad regering och riksdag vill uppnå.

- Målen för miljöpolitiken

Miljömålen ett gemensamt ansvar
Myndigheter, länsstyrelser, kommuner och näringsliv har alla viktiga roller i arbetet med att genomföra åtgärder.

- Miljömålen ett gemensamt ansvar

Internationellt arbete är avgörande
Dagens miljöutmaningar är till stora delar gränsöverskridandet och flera miljökvalitetsmål kan inte lösas inom Sveriges gränser. Genom att driva en aktiv politik inom EU och internationellt ökar förutsättningarna för att nå miljökvalitetsmålen.

- Internationellt arbete är avgörande

Aktuellt från Karolina Skog

- **Invasiva främmande arter ska bekämpas i Sverige**
  21 februari 2018

  Regeringen presenterar nu flera nya lagförslag om invasiva främmande arter. Målet är sätta igång ett systematiskt och kraftfullt arbete mot invasiva främmande arter i Sverige. Förslagen ska också se till att Sveriges lever upp till de skyldigheter som finns inom EU.
  - Pressmeddelande: Invasiva främmande arter ska bekämpas i Sverige

- **Regeringen utser ny ordförande i Rådet för hållbara städer**
  15 februari 2018

  I december inrättade regeringen Rådet för hållbara städer. Regeringen utser nu arkitekten Monica von Schmalensee till ny ordförande för rådet. Samtidigt får rådet längre tid på sig för sin första rapportering till regeringen.
  - Pressmeddelande: Regeringen utser ny ordförande i Rådet för hållbara städer

Plast i haven – ett omfattande miljöproblem
Marint skräp är ett av vår tids största miljöproblem. Upp emot 13 miljoner ton skräp hamnar i haven varje år, det mesta av det är plast. Nu riktar regeringen ytterligare fokus mot problemet. Insatserna handlar både om att minska mängden plast som hamnar i havet och att hantera den plast som redan hamnat där.

- Artikel: Plast i haven – ett omfattande miljöproblem

Arkitektur och hållbar stadsutveckling
Regeringen har presenterat en ny arkitektur-, form- och designpolitik för hållbara gestaltade livsmiljöer. Det ökade bostadsbyggandet innebär stora möjligheter att ställa om till ett klimatsmart, attraktivt samhälle med människan i centrum. Kultur-och demokratiminister Alice Bah Kuhnke, bostads- och digitaliseringsminister Peter Eriksson och miljöminister Karolina Skog arbetar gemensamt för att på olika sätt utveckla regeringens politik för gestaltad livsmiljö och hållbara städer. På den här sidan kan du läsa mer om politiken för gestaltad livsmiljö och om vad som är på gång inom arkitektur och hållbar stadsutveckling.

- Arkitektur och hållbar stadsutveckling

Fossilfria transporter och resor
Sverige ska bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer. För att nå dit krävs att alla aktörer i samhället arbetar aktivt med att minska utsläppen. Genom att ta ansvar för vår klimatpåverkan på hemmaplan visar vi ledarskap för världens länder. Den gröna omställningen skapar också nya jobb. Därför satsar regeringen på förnybar energi, fossilfria resor och investeringsstöd för minskade utsläpp.

- Fossilfria transporter och resor

Sveriges miljömål
Miljömålen är den gemensamma plattformen för aktörer i det svenska miljöarbetet. De 16 målen som riksdagen beslutat ger en struktur för miljöarbetet som Sverige bedriver nationellt, inom EU och internationellt. Centrala myndigheter, länsstyrelser, kommuner och näringsliv har alla viktiga roller i arbetet med att genomföra åtgärder. Naturvårdsverket har det samordnade ansvaret för genomförandet.

- Sveriges miljömål

Mikael Damberg

Närings- och innovationsminister
Näringsdepartementet

”Som närings- och innovationsminister vill jag se till att företagsklimatet i Sverige är så bra att det startas nya företag, att företagen växer, anställer fler och exporterar sina varor och tjänster. På så sätt skapas det fler jobb i Sverige.”

Mikael Dambergs områden

- Bolag med statligt ägande
- Digitaliseringspolitik
- Innovation
- Näringspolitik

Relaterad navigering

- CV
- Statssekreterare
- Presskontakter
- Pressbilder
- E-post till registrator
- Kontakt

Genvägar

- Mikael Damberg på Twitter
- Mikael Damberg på Facebook
- Innovationsrådet

Bolag med statligt ägande

Staten är en betydande bolagsägare i Sverige. I den statliga bolagsportföljen finns 48 hel- och delägda bolag, varav två är börsnoterade. Dessutom förvaltas två verksamhetsstiftelser. Tillsammans sysselsätter bolagen med statligt ägande cirka 137 000 personer. Det uppskattade sammanlagda värdet på den statliga bolagsportföljen uppgår till 510 miljarder kronor.
Relaterad navigering

- **Mål för bolag med statligt ägande**
- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Kontakt**

Ansvariga för bolag med statligt ägande
Ansvarigt statsråd
Mikael Damberg
Närings- och innovationsminister
Ansvarigt departement

- **Näringsdepartementet**

Aktuellt om bolag med statligt ägande

- Jämställdhet och hållbarhet i fokus för statliga bolagsportföljen

  Regeringen överlämnade den 20 juni skrivelsen 2017 års redogörelse för företag med statligt ägande till riksdagen. Det sammanlagda värdet på statens bolagsportfölj ökade under 2016 med cirka 80 miljarder kronor jämfört med föregående år. Efter årsstämmorna 2017 är andelen kvinnor i bolagsstyrelserna 49 procent och andelen kvinnor som styrelseordförande 45 procent. I ägarpolicyn tydliggörs att Agenda 2030 och de globala målen för en hållbar utveckling liksom Parisavtalet ska vara vägledande för bolagens arbete.
  - Pressmeddelande: Jämställdhet och hållbarhet i fokus för statliga bolagsportföljen

Förvaltningsorganisationen
Näringsdepartementet, som ansvarar för förvaltningen av huvuddelen av de statligt ägda bolagen, har en organisation specialiserad på ägarstyrning och bolagsförvaltning.

- Förvaltningsorganisationen

Så styrs bolagen
Statens ägarpolicy anger ramverket för bolagsförvaltningen och klargör förhållandet mellan ägare, styrelse och ledning. I ägarpolicyn redogör regeringen för sina förvaltningsmandat och sin inställning i viktiga principfrågor.

- Så styrs bolagen

Rapportering
Varje år överlämnar regeringen en skrivelse till riksdagen. Skrivelsen redogör för det gångna årets förvaltning av de statligt ägda bolagen. Regeringskansliet ger årligen även ut två delårsrapporter och en verksamhetsberättelse för bolag med statligt ägande.

- Skr. 2016/17:140
- Rapport: Verksamhetsberättelse för bolag med statligt ägande 2016

Finansiella rådgivare
Regeringskansliet anlitar finansiella rådgivare för att bistå i samband med utfärdande, försäljning, förvärv och överlåtelse av värdepapper och andra finansiella instrument avseende de statligt ägda företagen.

- Finansiella rådgivare

Digitaliseringspolitik

Digitaliseringspolitiken handlar om att använda och främja de möjligheter som digitaliseringen för med sig. Området omfattar bland annat reglering av it och elektronisk kommunikation, liksom nät- och informationssäkerhet, frekvenspolitik och frågor om internets förvaltning. I området ingår också frågor om tillgång till bredband och digital infrastruktur, samt frågor om digitalisering och it inom offentlig förvaltning.

Relaterad navigering

- Digitaliseringspolitik i statens budget
- Mål för digitaliseringspolitik
- Rättsdokument
- Myndigheter med flera
- Remisser
- Kontakt

Ansvariga för digitaliseringspolitik

Ansvariga statsråd

Peter Eriksson

Bostads- och digitaliseringsminister

Mikael Damberg

Närings- och innovationsminister

Ardalan Shekarabi

Civilminister

Ansvariga departement

- Näringsdepartementet
- Finansdepartementet

Genvägar

- Digitalisering av offentlig sektor
- Regeringens strategiska samverkansprogram
- Nationella innovationsrådet
- Informationsmaterial: Sverige helt uppkopplat 2025 - en bredbandsstrategi
- Smart industri - om nyindustrialisering, digitalisering, kompetensförsörjning m.m.
- Enklare företagande
- EU-rådet för transport, telekom och energi

Aktuellt om digitaliseringspolitik

- Följ Digitaliseringsrådets arbete

  Sverige har som mål att vara bäst i världen på att nyttja digitaliseringens möjligheter. Regeringen inrättade därför Digitaliseringsrådet våren 2017. Rådet har i uppgift att främja genomförandet av regeringens digitaliseringspolitik och består av tio personer under ledning av bostads- och digitaliseringsminister Peter Eriksson.
  - Följ Digitaliseringsrådets arbete

- **För ett hållbart digitaliserat Sverige - en digitaliseringsstrategi**

  Strategin anger inriktningen för regeringens digitaliseringspolitik. Visionen är ett hållbart digitaliserat Sverige. Det övergripande målet är att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Digitalt kompetenta och trygga människor har möjlighet att driva innovation där målmedveten ledning och infrastruktur är viktiga förutsättningar. För att nå det övergripande målet sätts fem delmål upp om digital kompetens, digital trygghet, digital innovation, digital ledning och digital infrastruktur. Delmålen

förklarar hur digitalisering ska kunna bidra till en positiv samhällsutveckling.

- Strategidokumentet: För ett hållbart digitaliserat Sverige - en digitaliseringsstrategi
- Pressmeddelande: Krafttag i digitaliseringsarbetet
- Skrivelse: Hur Sverige blir bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter – en skrivelse om politikens inriktning

Innovation

Innovation handlar om nya eller bättre lösningar som skapar värde för samhälle, företag och individer. Området omfattar planer och åtgärder för att utveckla och stärka innovations- och förnyelsekraften hos svenska företag inom många samhällsområden.

Relaterad navigering

- **Innovation i statens budget**
- **Mål för innovation**
- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Kontakt**

Ansvariga för innovation

Ansvarigt statsråd

Mikael Damberg

Närings- och innovationsminister

Ansvarigt departement

- **Näringsdepartementet**

Genvägar

- **Regeringens strategiska samverkansprogram**
- **Innovationsrådet**
- **Smart industri**

Aktuellt om innovation

Statsminister Stefan Löfven och Frankrikes president Emmanuel Macron har undertecknat ett strategiskt partnerskap för innovation, digital omvandling och gröna lösningar. Partnerskapet ska bidra till att möta samhälleliga utmaningar, skapa nya jobb och bevara den sociala sammanhållningen.

- Artikel: Svenskt-franskt samarbete för ett mer innovativt och grönt EU
- Debattartikel: Frankrike och Sverige ska samarbeta om grön innovation

- **Join us in co-creation**
  Sweden is innovative, vibrant and globally competitive. According to the OECD and the World Economic Forum, Sweden ranks at the top end of the scale in many rankings. This includes economic development, subjective wellbeing and social connections, environmental quality, health status and health care, gender equality, personal safety, education and skills.
  - Informationsmaterial: Join us in co-creation

Näringspolitik

Näringspolitiken handlar om att skapa förutsättningar för jobb och växande företag. I området ingår bland annat villkor för företagande och entreprenörskap, innovationskraft och en väl fungerande konkurrens. Området omfattar även riktade insatser till olika sektorer inom näringslivet, samt statsstödsfrågor samt geologi- och mineralfrågor.

Relaterad navigering

- **Näringspolitik i statens budget**
- **Mål för näringspolitik**
- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Kontakt**

Ansvariga för näringspolitik

Ansvarigt statsråd

Mikael Damberg

Närings- och innovationsminister

Ansvarigt departement

- **Näringsdepartementet**

Genvägar

- **Regeringens strategiska samverkansprogram**
- **Smart industri**
- **Enklare företagande**
- **Hållbart företagande**
- **Handel och investeringsfrämjande**
- **Exportstrategin**

Aktuellt om näringspolitik

- Regeringens strategi för sociala företag
  06 februari 2018

  Gruppen företagare och entreprenörer som är verksamma inom socialt företagande ökar stadigt och är en viktig resurs för att möta många samhällsutmaningar. Nu tar regeringen ett helhetsgrepp och lanserar en samlad strategi som har som mål att stärka utvecklingen av sociala företag.
  - Informationsmaterial: Regeringens strategi för sociala företag – ett hållbart samhälle genom socialt företagande och social innovation

- **Drygt 5 000 gröna jobb till nyanlända och långtidsarbetslösa**

  Regeringen presenterade i januari en satsning på gröna jobb som väntas kunna omfatta drygt 5 000 nyanlända och långtidsarbetslösa mellan 2018-2020. Under 2018 satsar regeringen 270 miljoner kronor genom fem myndigheter.
  - Pressmeddelande: Drygt 5 000 gröna jobb till nyanlända och långtidsarbetslösa

Regeringens strategiska samverkansprogram

Regeringen pekar genom samverkansprogrammen ut fem svenska styrkeområden där vi tillsammans med partners investerar i framtiden. Det handlar om nya sätt att resa, bo, göra affärer, leva, kommunicera och tillvarata och bevara jordens resurser och ekosystem. Genom samverkan mellan offentliga aktörer, näringsliv och akademi hittas nya, innovativa lösningar som stärker konkurrenskraften, bidrar till en hållbar utveckling och skapar fler jobb. Genom att samverka och kraftsamla kring innovationsinsatser, får Sverige ut mesta möjliga resultat utifrån de resurser som satsas.

Ansvariga statsråd
Mikael Damberg
Peter Eriksson
Tomas Eneroth
Sven-Erik Bucht
Ibrahim Baylan
Karolina Skog
Helene Hellmark Knutsson
Annika Strandhäll
Ansvariga departement
Näringsdepartementet
Relaterad navigering

- **Regeringens strategiska samverkansprogram in English**
- **Nationella innovationsrådet**
- **Vinnova**

Smart industri

Industrin och den industrinära tjänstesektorn är en tillväxtmotor i svensk ekonomi och har stor betydelse för vårt välstånd och gemensamma välfärd. Regeringen har tagit fram en nyindustrialiseringsstrategi som ska bidra till att Sverige ska vara världsledande inom modern och hållbar industriell produktion – en produktion som är smart, flexibel, resurseffektiv och samtidigt erbjuder en attraktiv arbetsplats.

Ansvariga statsråd

Mikael Damberg

Ansvariga departement

Näringsdepartementet

Nationella innovationsrådet

Innovationsrådets uppgift är att utveckla Sverige som innovationsnation och stärka Sveriges konkurrenskraft. Innovationsrådet har en rådgivande funktion och tillför nya perspektiv på frågor av betydelse för innovationspolitikens hela område, både på kort och lång sikt. Statsminister Stefan Löfven är ordförande i Innovationsrådet som består av fem ministrar och tio rådgivande ledamöter från näringslivet och forskarvärlden.

Innovationsrådet fokuserar på digitalisering, miljö- och klimatfrågan och life science. Tre områden som innebär stora framtidsutmaningar. Rådet diskuterar också andra områden av generell betydelse för innovationsklimat och konkurrenskraft.

Ansvariga statsråd
Stefan Löfven
Magdalena Andersson
Mikael Damberg
Helene Hellmark Knutsson
Isabella Lövin
Ansvariga departement
Statsrådsberedningen
Relaterad navigering

- **Nationella innovationsrådet - med fokus på framtiden**
- **Nationella innovationsrådet verkar för att utveckla Sverige som innovationsnation**
- **Nationella innovationsrådets arbetssätt och ledamöter**
- **Kontaktinformation**
- **Informationsmaterial: Nationella innovationsrådet**

Innovationsrådet håller regionala möten

- Regionalt möte med Innovationsrådet i Skellefteå
  20 februari 2018

Nationella innovationsrådet sitt första regionala möte. Mötet ägde rum i Trollhättan och fokuserade på hela Västra Götalandsregionen. Syftet med regionala möten är att få fler perspektiv på den nationella innovationspolitiken för att stärka Sveriges konkurrenskraft. Innovationsrådet arrangerade även ett öppet seminarium som webbsändes på regeringen.se.

  - Artikel: Regionala perspektivet är en förutsättning för innovationspolitiken
  - Innovationsrådets program för seminariumet.pdf
-

Innovationsrådets kalendarium

- **19 mars 2018**
  - **Möte med Innovationsrådet**
- **28 maj 2018**
  - **Möte med Innovationsrådet**
- **Alla kalenderhändelser**

Innovationsrådet på Twitter

- **Innovationsrådet** @Natinnovation · 23 februari 2018
  RT @Moedas: Thank you @MazzucatoM for sharing your vision in this report. Your key recommendations on #missions will help maximise the impa…
  Visa

- **Innovationsrådet** @Natinnovation · 20 februari 2018
  Nu startar innovationsrådets seminarium om hur norra Sveriges konkurrensfördelar kan tas tillvara, inför ett fullsa… https://t.co/5PDTBu3rf4

Visa

- **Innovationsrådet** @Natinnovation · 20 februari 2018
  Inför dagens regionala möte i Skellefteå välkomnas Stefan Löfven, Helene Hellmark Knutsson och Mikael Damberg av la… https://t.co/kZF5JfWN2d
  Visa

Aktuella frågor i Innovationsrådet

Större fokus på sambandet mellan innovation och globalisering
Innovation och globalisering. Två områden som går hand i hand för Sveriges fortsatta nationella tillväxt och utveckling. Sedan statsminister Stefan Löfven inrättade Nationella innovationsrådet i februari 2015, har flera initiativ tagits i syfte att främja Sveriges utbyte med ledande innovationsmiljöer. Idag finns ett större fokus på sambandet mellan innovation och globalisering och detta diskuterades när Innovationsrådet möttes den 28 augusti.

- Artikel: Större fokus på sambandet mellan innovation och globalisering

Öppna data gör myndigheter mer tillgängliga
Öppna data för nya lösningar var en av punkterna på Nationella innovationsrådets möte den 15 maj. Barbara Ubaldi, projektledare från OECD som arbetar med digital förvaltning och öppen data, var inbjuden till mötet för att presentera hur andra länder arbetar med öppna data. Regeringen har givit OECD i uppdrag att granska och komma med förslag på hur Sverige kan öka takten i att utnyttja och tillgängliggöra data i offentlig sektor.

- Artikel: Öppna data gör myndigheter mer tillgängliga

Ny teknik får inte ses som ett hot
Utvecklingen av ny teknik går just nu väldigt snabbt. Med det följer många möjligheter för samhället, men också stora utmaningar. Entreprenören Nicklas Bergman kommer till Nationella innovationsrådets möte för att tala om trender inom ny teknik.

- Artikel: Ny teknik får inte ses som ett hot

Aktuellt från Mikael Damberg

- Regeringens strategi för sociala företag
  06 februari 2018

  Gruppen företagare och entreprenörer som är verksamma inom socialt företagande ökar stadigt och är en viktig resurs för att möta många samhällsutmaningar. Nu tar regeringen ett helhetsgrepp och lanserar en samlad strategi som har som mål att stärka utvecklingen av sociala företag.
  - Informationsmaterial: Regeringens strategi för sociala företag – ett hållbart samhälle genom socialt företagande och social innovation
-
- Drygt 5 000 gröna jobb till nyanlända och långtidsarbetslösa

  Regeringen presenterade i januari en satsning på gröna jobb som väntas kunna omfatta drygt 5 000 nyanlända och långtidsarbetslösa mellan 2018-2020. Under 2018 satsar regeringen 270 miljoner kronor genom fem myndigheter.
  - Pressmeddelande: Drygt 5 000 gröna jobb till nyanlända och långtidsarbetslösa

Peter Eriksson

Bostads- och digitaliseringsminister
Näringsdepartementet

”Sverige ska bygga mer, billigare och hållbart. Alla ska kunna dra nytta av digitaliseringens kraft och möjligheter. Det är mitt fokus som bostads- och digitaliseringsminister”

Peter Erikssons områden

- **Boende och byggande**
- **Digitaliseringspolitik**

Relaterad navigering

- **CV**
- **Statssekreterare**
- **Presskontakter**
- **Pressbilder**
- **E-post till registrator**
- **Kontakt**

Genvägar

- **Peter Eriksson på Facebook**
- **Peter Eriksson på Instagram**

Boende och byggande

Boende och byggande handlar om att få en bostadsmarknad och finansiering av bostäder som fungerar väl. Det handlar också om hur man planerar och utformar miljöer och byggnader. Området omfattar bostadsmarknad, lantmäteri – det vill säga geografisk information och fastighetsinformation – samt samhällsplanering och byggande.
Relaterad navigering

- **Boende och byggande i statens budget**
- **Mål för boende och byggande**
- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Kontakt**

Ansvariga för boende och byggande
Ansvarigt statsråd
Peter Eriksson
Bostads- och digitaliseringsminister
Ansvarigt departement

- **Näringsdepartementet**

Genvägar

- **Rapport: Slutsatser och förslag på åtgärder för att säkerställa tillräcklig arbetskraftskapacitet inom byggsektorn**

Aktuellt om boende och byggande

- **Smarta städer och smarta transporter är viktiga i samhällsbygget**

  Den 23 januari träffades medlemmarna för de båda samverkansgrupperna för Smarta städer respektive Nästa generations resor och transporter för att diskutera gemensamma utmaningar inom områden som stadsbyggnad, transport och infrastruktur och därigenom ge möjlighet att driva på de pågående insatser inom respektive samverkansprogram.
  - Artikel: Smarta städer och smarta transporter är viktiga i samhällsbygget

- **Goda exempel på fler bostäder till unga vuxna**
  Vid en konferens den 11 december delade sex bostadsföretag och projekt med sig av sina metoder för att få fram bostäder för unga. Bostads- och digitaliseringsminister Peter Eriksson hade bjudit in kommunpolitiker, representanter för bostadsföretag och intresseorganisationer för att sprida kunskap kring hur ungas boendesituation kan lösas.
  - Artikel: Goda exempel på fler bostäder till unga vuxna

Sammanfattning av regeringens förslag om 22 steg för fler bostäder
Regeringen har beslutat om ett antal långsiktiga stöd som ska underlätta byggandet av nya och renoveringar av befintliga bostäder.

- Artikel: Stöd som ska gynna ökat bostadsbyggande

Sedan regeringen tillträdde 2014 har den största statliga bostadssatsningen på 20 år genomförts. Här besöker bostads- och digitaliseringsminister Peter Eriksson stadsdelen Rosendal i Uppsala.
Foto: Cecilia Tollefeldt /Regeringskansliet

Boende – tre år in i mandatperioden
Nu har byggandet tagit fart. Sedan regeringen tillträdde 2014 har den största statliga bostadssatsningen på 20 år genomförts och i år förväntas fler hyresrätter än bostadsrätter byggas. Bostadsbyggandet är uppe på rekordnivåer. I år påbörjas byggnation av över 70 000 bostäder, nivåer som inte setts sedan miljonprogrammets dagar.

- Artikel: Boende – tre år in i mandatperioden

Investeringsstöd och bonus till kommuner har gett fler bostäder
Regeringens åtgärder för att öka bostadsbyggandet ger resultat. Rekordmånga bostäder byggs på initiativ av regeringen och två viktiga morötter i arbetet är investeringsstödet för klimatsmarta hyresrätter samt den kommunala byggbonusen.

- Artikel: Investeringsstöd och bonus till kommuner har gett fler bostäder

Boende och byggande i statens budget

Boende och byggande omfattas av anslag som är en del av utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik, i statens budget.

Området omfattar följande anslag:

1:1	Bostadspolitisk utveckling
1:2	Omstrukturering av kommunala bostadsföretag
1:3	Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad
1:4	Boverket
1:6	Lantmäteriet
1:7	Energieffektivisering och renovering av flerbostadshus och utomhusmiljöer
1:8	Stöd till kommuner för ökat bostadsbyggande
1:9	Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande
1:10	Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder
1:11	Innovativt och hållbart byggande

Boende och byggande i siffror
Här kan du se förslag och beslut om ramar och anslagsnivåer för statens budget.

-

Kontakt
Budgetenheten, Näringsdepartementet

Telefon (växel) 08-405 10 00

Mer om statens budget

Den 20 september 2017 lämnade regeringen sitt budgetförslag för 2018 till riksdagen.

- **Aktuellt om statens budget**
- **Statens budget i siffror**
- **Tidigare budgetförslag**

Publicerad 24 september 2014 · Uppdaterad 20 september 2016

Mål för boende och byggande

Det övergripande målet för samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet är att ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö där en långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi främjas samt där bostadsbyggande och ekonomisk utveckling underlättas.
Regeringens målsättning är att det fram till år 2020 ska byggas minst 250 000 nya bostäder.

Bostadsmarknad
Delmålet för bostadspolitiken är långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven.

Byggande
Delmålet för byggandet är:
• Långsiktigt hållbara byggnadsverk.
• Effektiva regelverk och andra styrmedel som utifrån ett livscykelperspektiv verkar för effektiv resurs- och energianvändning samt god inomhusmiljö i byggande och förvaltning.
• En väl fungerande konkurrens i bygg- och fastighetssektorn.

Lantmäteriet
Delmålet för Lantmäteriet är:
• En effektiv och rättssäker förrättningsverksamhet och en ändamålsenlig fastighetsindelning.
• Informationsförsörjningen ska vara av god kvalitet, rikstäckande, långsiktig, stabil och säker. Användningen av Lantmäteriets geodata ska öka och komma till nytta hos fler användare och inom fler användningsområden.
• En effektiv och rättssäker inskrivningsverksamhet som bidrar till en väl fungerande fastighetsmarknad.
Samhällsplanering

Delmålet för samhällsplaneringen är:
• En tydlig roll för fysisk planering i arbetet för en hållbar utveckling av städer, tätorter och landsbygder.
• Ett regelverk och andra styrmedel som på bästa sätt tillgodoser kraven på effektivitet samtidigt som rättssäkerhet och medborgerligt inflytande säkerställs.
• Goda förutsättningar för byggande av bostäder och lokaler, etablering av företag och för annat samhällsbyggande samtidigt som en god livsmiljö tryggas.

Hållbara städer
Delmålet för hållbara städer är:
Hållbara städer är inkluderande och tillgängliga stadsmiljöer som erbjuder alla människor en attraktiv och grön livsmiljö. Närhet gör att det är enkelt att leva sitt vardagsliv och ta sig fram med hållbara transporter som t.ex. gång och cykel. Helhetssyn i planeringen tillsammans med smarta lösningar bidrar till städer där människor kan leva klimatsmart, hälsosamt och tryggt.

Digitaliseringspolitik

Digitaliseringspolitiken handlar om att använda och främja de möjligheter som digitaliseringen för med sig. Området omfattar bland annat reglering av it och elektronisk kommunikation, liksom nät- och informationssäkerhet, frekvenspolitik och frågor om internets förvaltning. I området ingår också frågor om tillgång till bredband och digital infrastruktur, samt frågor om digitalisering och it inom offentlig förvaltning.

Relaterad navigering

- Digitaliseringspolitik i statens budget
- Mål för digitaliseringspolitik
- Rättsdokument
- Myndigheter med flera
- Remisser
- Kontakt

Ansvariga för digitaliseringspolitik

Ansvariga statsråd

Peter Eriksson
Bostads- och digitaliseringsminister

Mikael Damberg
Närings- och innovationsminister

Ardalan Shekarabi
Civilminister

Ansvariga departement

- Näringsdepartementet
- Finansdepartementet

Genvägar

- Digitalisering av offentlig sektor
- Regeringens strategiska samverkansprogram
- Nationella innovationsrådet
- Informationsmaterial: Sverige helt uppkopplat 2025 - en bredbandsstrategi
- Smart industri - om nyindustrialisering, digitalisering, kompetensförsörjning m.m.
- Enklare företagande
- EU-rådet för transport, telekom och energi

Aktuellt om digitaliseringspolitik

- **Följ Digitaliseringsrådets arbete**

  Sverige har som mål att vara bäst i världen på att nyttja digitaliseringens möjligheter. Regeringen inrättade därför Digitaliseringsrådet våren 2017. Rådet har i uppgift att främja genomförandet av regeringens digitaliseringspolitik och består av tio personer under ledning av bostads- och digitaliseringsminister Peter Eriksson.
  - Följ Digitaliseringsrådets arbete

- **För ett hållbart digitaliserat Sverige - en digitaliseringsstrategi**

  Strategin anger inriktningen för regeringens digitaliseringspolitik. Visionen är ett hållbart digitaliserat Sverige. Det övergripande målet är att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Digitalt kompetenta och trygga människor har möjlighet att driva innovation där målmedveten ledning och infrastruktur är viktiga förutsättningar. För att nå det övergripande målet sätts fem delmål upp om digital kompetens, digital trygghet, digital innovation, digital ledning och digital infrastruktur. Delmålen

förklarar hur digitalisering ska kunna bidra till en positiv samhällsutveckling.

- Strategidokumentet: För ett hållbart digitaliserat Sverige - en digitaliseringsstrategi
- Pressmeddelande: Krafttag i digitaliseringsarbetet
- Skrivelse: Hur Sverige blir bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter – en skrivelse om politikens inriktning

Aktuellt från Peter Eriksson

- **Boende – tre år in i mandatperioden**

  Nu har byggandet tagit fart. Sedan regeringen tillträdde 2014 har den största statliga bostadssatsningen på 20 år genomförts och i år förväntas fler hyresrätter än bostadsrätter byggas. Bostadsbyggandet är uppe på rekordnivåer. I år påbörjas byggnation av över 70 000 bostäder, nivåer som inte setts sedan miljonprogrammets dagar.
  - Artikel: Boende – tre år in i mandatperioden

- **Följ Digitaliseringsrådets arbete**

  Sverige har som mål att vara bäst i världen på att nyttja digitaliseringens möjligheter. Regeringen inrättade därför Digitaliseringsrådet våren 2017. Rådet har i uppgift att främja genomförandet av regeringens digitaliseringspolitik och består av tio personer under ledning av bostads- och digitaliseringsminister Peter Eriksson.
  - Följ Digitaliseringsrådets arbete

Sven-Erik Bucht

Landsbygdsminister
Näringsdepartementet

"Det ska vara attraktivt att bo och jobba på landsbygden. Jag ser de gröna näringarna, landsbygdsutveckling och regional tillväxt som viktiga delar i att skapa jobb och tillväxt i hela landet."

Sven-Erik Buchts områden

- **Landsbygd, livsmedel och areella näringar**
- **Regional tillväxt**

Relaterad navigering

- **CV**
- **Statssekreterare**
- **Presskontakter**
- **Pressbilder**
- **E-post till registrator**
- **Kontakt**

Genvägar

- **Sven-Erik Bucht på Facebook**

Landsbygd, livsmedel och areella näringar

De areella eller gröna näringarna är viktiga basnäringar. De står för en betydande del av markanvändningen på landsbygden och har en unik roll som förvaltare av landskapets natur- och kulturvärden. Detta ger förutsättningar för att bedriva annan näringsverksamhet på landsbygden som till exempel verksamhet kopplat till upplevelser och rekreation.

Relaterad navigering

- **Landsbygd, livsmedel och areella näringar i statens budget**
- **Mål för landsbygd, livsmedel och areella näringar**
- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Kontakt**

Ansvariga för landsbygd, livsmedel och areella näringar

Ansvarigt statsråd

Sven-Erik Bucht

Landsbygdsminister

Ansvarigt departement

- **Näringsdepartementet**

Genvägar

- **Ett nationellt skogsprogram för Sverige**
- **En livsmedelsstrategi för jobb och hållbar tillväxt i hela landet**

Aktuellt om landsbygd, livsmedel och areella näringar

- **Ny djurskyddslag**
  11 januari 2018

  Den nya lagen syftar till att säkerställa ett gott djurskydd samt att främja en god djurvälfärd och respekt för djur. Lagen gäller alla djur som hålls av människan och med vissa undantag viltlevande försöksdjur. Den nya lagen och ändringarna i offentlighets- och sekretesslagen föreslås träda i kraft den 1 april 2019.
  - Lagrådsremiss: Ny djurskyddslag
  - Debattartikel: Regeringen presenterar förslag till moderniserad djurskyddslag

- **Landsbygd och gröna näringar tar plats i budgeten**

  I BP18 gör regeringen en hela Sverige-satsning som innehåller åtgärder för sammanlagt 1,245 miljarder kronor för fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet. Satsningar görs på flera områden av betydelse för Sveriges landsbygder; service och goda levnadsvillkor, gröna jobb, företagande och utbildning och infrastruktur.
  - Artikel: Landsbygd och gröna näringar tar plats i budgeten

Regional tillväxt

Den regionala tillväxtpolitiken handlar om åtgärder för att ta tillvara hela landets utvecklingskraft, tillväxtpotential och sysselsättningsmöjligheter. Området omfattar frågor som regionala utvecklingsstrategier, regionala företagsstöd, stöd till kommersiell service och EU:s regionalfondsprogram.
Relaterad navigering

- **Regional tillväxt i statens budget**
- **Mål för regional tillväxt**
- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Kontakt**

Ansvariga för regional tillväxt
Ansvarigt statsråd
Sven-Erik Bucht
Landsbygdsminister
Ansvarigt departement

- **Näringsdepartementet**

Aktuellt om regional tillväxt

- **Landsbygd och gröna näringar tar plats i budgeten**

  I BP18 gör regeringen en hela Sverige-satsning som innehåller åtgärder för sammanlagt 1,245 miljarder kronor för fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet. Satsningar görs på flera områden av betydelse för Sveriges landsbygder; service och goda levnadsvillkor, gröna jobb, företagande och utbildning och infrastruktur.

  - Artikel: Landsbygd och gröna näringar tar plats i budgeten

- **En nationell strategi för den regionala tillväxtpolitiken**
  Strategin är långsiktigt vägledande för det regionala tillväxtarbetet och ska bland annat bidra till att uppnå målet för den regionala tillväxtpolitiken: Utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft. Strategin anger regeringens prioriteringar för den regionala tillväxtpolitiken fram till 2020 och vägleder bland annat länens regionala utvecklingsstrategier och program inom EU:s strukturfonder.
  - Informationsmaterial: En nationell strategi för hållbar regional tillväxt och attraktions kraft 2015–2020
  - Artikel: En ny nationell strategi för den regionala tillväxtpolitiken på plats
  - Pressmeddelande: Regeringen inrättar Forum för hållbar regional tillväxt

Mål för regional tillväxt

Målet för den regionala tillväxtpolitiken är utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft.

De regionala utmaningarna är stora och varierar mellan olika regioner. Klyftorna inom och mellan olika regioner ökar i såväl Sverige som inom EU. Sverige behöver en modern och aktiv politik för hela landet som inriktas på att regionerna ska ges möjligheter att växa och utvecklas efter sina särskilda förutsättningar. Det gäller såväl i små och stora städer som i olika typer av landsbygder. Stad och land drar nytta av varandra och ska ses som sammanlänkade regioner. Ju fler regioner som är starka och expansiva, desto bättre för Sverige.
Miljö-, jämställdhets- och integrationsperspektiven ska enligt regeringen på ett tydligt sätt integreras i det regionala tillväxtarbetet. De högt ställda målen för den svenska klimat-, miljö- och energipolitiken kräver ett aktivt arbete för en hållbar utveckling på alla politiska nivåer, inte minst den regionala. En jämn fördelning av makt och resurser mellan alla människor, ett livskraftigt civilsamhälle samt ett samhälle där hänsyn tas till miljön och där klimatpåverkan minskas är ett Sverige som håller ihop.

En nationell strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020

Regeringens strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 är vägledande för arbetet och ska bidra till att uppnå målet för den regionala tillväxtpolitiken.

I strategin beskrivs regeringens prioriteringar samt de verktyg och processer som behövs i det regionala tillväxtarbetet. Regeringens prioriteringar är Innovation och företagande, Attraktiva miljöer och tillgänglighet, Kompetensförsörjning och Internationellt samarbete. Prioriteringarna är tvärsektoriella och omfattar politikområden där europeiska, nationella, regionala och lokala insatser och finansiella resurser samordnas och kompletterar varandra. De ekonomiska, sociala och miljömässiga hållbarhetsdimensionerna ska beaktas inom alla prioriteringar.

Prioriteringarna ska bidra till samordning och kraftsamling av insatser och resurser för bland annat:
– innovation, företagande och miljödriven näringslivsutveckling för att stärka näringslivets konkurrenskraft,
– tillgänglighet genom transportsystemet och genom informationsteknik,
– kommersiell och offentlig service,
– kompetensförsörjning för näringsliv och offentlig verksamhet samt
– internationellt samarbete för att möta samhällsutmaningar och stärka näringslivets konkurrenskraft.

Prioriteringarna ska vara vägledande i utvecklingen och genomförandet av länens regionala utvecklingsstrategier samt andra strategier och program inom det regionala tillväxtarbetet. De ska även ligga till grund för statliga myndigheters medverkan i arbetet. Strategin beskriver även samhällsutmaningar på fyra områden – Demografisk utveckling, Globalisering, Klimat, miljö och energi samt Social sammanhållning – som alla påverkar Sveriges regioner och det regionala tillväxtarbetet. De identifierade prioriteringarna ska bidra till att möta samhällsutmaningarna och ta tillvara dess möjligheter.
EU:s sammanhållningspolitik 2014–2020

Den regionala tillväxtpolitiken omfattar även EU:s sammanhållningspolitik där målet är att bidra till ekonomisk, social och territoriell sammanhållning inom EU. Sveriges strategi för användningen av bl.a. dessa resurser slås fast i Sveriges partnerskapsöverenskommelse. Den har följande prioriteringar i syfte att uppfylla målen i Europa 2020-strategin:
– främja konkurrenskraft, kunskap och innovation.
– förstärka hållbart och effektivt nyttjande av resurser för en hållbar tillväxt.
– öka sysselsättningen, främja anställbarhet och förbättra tillgängligheten till arbetsmarknaden.
Som en del av EU:s sammanhållningspolitik omfattar de svenska regionalfondsprogrammen för tillväxt och sysselsättning totalt cirka 16 miljarder kronor. Programmen finansierar satsningar på jobb och hållbar regional tillväxt i hela landet. Nästan 13 miljarder kronor går till att stärka innovationsförmågan i näringslivet, förbättra konkurrenskraften i små och medelstora företag samt omställningen till en koldioxidsnål ekonomi.

Exempel på insatser som programmen finansierar är bredbandutbyggnad i vissa program, forskningsinfrastruktur, energiomställning, utveckling av nya varor och tjänster, förbättrad kapitalförsörjning och ökad internationalisering i näringslivet.
Inom ramen för EU:s sammanhållningspolitik genomförs också insatser för att stärka det gränsöverskridande samarbetet på lokal och regional nivå. Sverige deltar i 13 program för Europeiskt territoriellt samarbete. Sammanlagt omfattar programmen cirka 19 miljarder kronor som bland annat går till att stärka gränsöverskridande innovationssystem, öka konkurrenskraften hos små och medelstora företag i gränsregioner, främja hållbara transporter samt främja anpassning till energi, miljö- och klimatutmaningar.

Nya satsningar i budgeten

Regeringen föreslår framför allt följande i budgetpropositionen för 2018 inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt:
– Stöd till socioekonomiskt eftersatta kommuner och områden.
Regeringen föreslår att anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder ökar med 500 miljoner kronor 2018, 1 500 miljoner kronor 2019 och 2 500 miljoner kronor från 2020. Insatsen är viktig för att Sverige socialt och ekonomiskt ska hålla ihop och den bidrar till en hållbar utveckling i såväl städer, tätorter samt gles- och landsbygder i hela Sverige.
– Kompletterande långsiktigt stöd till kommersiell service i särskilt utsatta glesbygder. I budgetpropositionen för 2016 tillfördes anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder 35 miljoner kronor årligen under perioden 2016–2019. För 2018 föreslås ytterligare 35 miljoner kronor för ändamålet, vilket även beräknas för 2019. Från och med 2020 beräknas totalt 35 miljoner kronor årligen.

– Förbättrad matchning på arbetsmarknaden via stärkt integrationsperspektiv i det regionala kompetensförsörjningsarbetet.
Anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder föreslås öka med 7 miljoner kronor 2018. För 2019–2020 beräknas anslaget öka med 12,5 miljoner kronor per år.

Landsbygd, livsmedel och areella näringar i statens budget

Området omfattas av utgiftsområde 23: Areella näringar, landsbygd och livsmedel, i statens budget.

1:1	Skogsstyrelsen
1:2	Insatser för skogsbruket
1:3	Statens veterinärmedicinska anstalt
1:4	Bidrag till veterinär fältverksamhet
1:5	Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder
1:6	Bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar
1:7	Ersättningar för viltskador m.m.
1:8	Statens jordbruksverk
1:9	Bekämpande av växtskadegörare

1:10	Gårdsstöd m.m.
1:11	Intervention för jordbruksprodukter m.m.
1:12	Stödåtgärder för fiske och vattenbruk
1:13	Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk

1:14	Livsmedelsverket
1:15	Konkurrenskraftig livsmedelssektor
1:16	Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.
1:17	Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

1:18	Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur
1:19	Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket
1:20	Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.
1:21	Åtgärder på fjällägenheter

1:22	Främjande av rennäringen m.m.
1:23	Sveriges lantbruksuniversitet
1:24	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning
1:25	Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien

1:26	Nedsättning av slakteriavgifter

Areella näringar, landsbygd och livsmedel i siffror
Här kan du se förslag och beslut om ramar och anslagsnivåer för statens budget.

-

Kontakt
Budgetenheten, Näringsdepartementet
Telefon (växel) 08-405 10 00

Mål för areella näringar, landsbygd och livsmedel

Insatserna inom området areella näringar, landsbygd och livsmedel ska bidra till goda förutsättningar för arbete, tillväxt och välfärd i alla delar av landet. De gröna näringarna ska vara livskraftiga och bidra till klimatomställningen och att naturresurserna används hållbart. Viktiga initiativ inom området är arbetet med det nationella skogsprogrammet och en sammanhållen landsbygdspolitik och genomförandet av den nationella livsmedelsstrategin.

Sveriges landsbygder står inför stora utmaningar men rymmer också goda möjligheter. Regeringens övergripande mål är att Sverige till år 2020 ska ha lägst arbetslöshet i EU. För detta behövs en livskraftig och aktiv landsbygd. Regeringen vill ta vara på landsbygdernas möjligheter och förena en miljömässigt hållbar utveckling med ekonomisk tillväxt – en grön tillväxt – som ger förutsättningar för ökad sysselsättning och framtidstro i hela landet.

Landsbygdspolitik
Landsbygdspolitiken ska medverka till att främja livskraftiga företag, attraktiva natur- och kulturmiljöer och omställningen till ett hållbart samhälle, bland annat genom stöd och ersättningar inom ramen för landsbygdsprogrammet och programmet för lokalt ledd utveckling. Verksamheten inom landsbygdsområdet består till stor del av åtgärder inom Landsbygdsprogram för Sverige 2014–2020. Programmets övergripande mål är att främja jordbrukets konkurrenskraft, säkerställa hållbar förvaltning av naturresurser och klimatåtgärder samt att uppnå en territoriellt balanserad utveckling av ekonomier och samhällen på landsbygden.

Sveriges landsbygder har stora möjligheter att bidra till en hållbar samhällsutveckling. Sverige saknar dock en sammanhållen landsbygdspolitik och en parlamentarisk kommitté har därför lämnat förslag på hur en sammanhållen politik för långsiktigt hållbar utveckling i Sveriges landsbygder bör utformas. En sammanhållen landsbygdspolitik ska stimulera företagande och entreprenörskap och även ge möjlighet till en mer jämställd arbetsmarknad och förbättrade förutsättningar för kvinnors företagande. Regeringen avser att lägga en proposition om en sammanhållen landsbygdspolitik till riksdagen under våren 2018. .

Fiskeripolitik
Regeringen vill främja ett hållbart fiske i såväl Sverige och Europa som globalt. Detta ligger i linje med Sveriges politik för global utveckling. En hållbar fiskeriförvaltning är en förutsättning för att stärka sysselsättningsmöjligheterna inom fisket och bidrar till att trygga livsmedelsförsörjningen.

För att stödja utvecklingen av konkurrenskraftiga och innovativa företag inom fiske- och vattenbruksnäringen finns havs-och fiskeriprogrammet 2014-2020 med en budget på 1,5 miljarder kronor. Programmet spelar en väsentlig roll i genomförandet av EU:s gemensamma fiskeripolitik samtidigt som det bidrar till målen inom den integrerade havspolitiken.

Sverige har mer än tvåhundra mil kust, tusentals mil av vattendrag och drygt hundratusen sjöar.

En fortsatt god och ändamålsenlig fiskeriförvaltning och fiskevård både i kustnära områden och i inlandet skapar stora möjligheter för ökat företagande inom såväl vattenbruk som fritidsfiske och

fisketurism. Fritidsfisket är även en utbredd och uppskattad friluftsaktivitet i Sverige och betydelsefull rekreationsmöjlighet för allmänheten.

Jordbruks- och livsmedelspolitik

Den 30 januari 2017 lämnade regeringen över proposition En livsmedelsstrategi för Sverige – fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet till riksdagen. Beslutet om Livsmedelsstrategin bygger på en blocköverskridande överenskommelse mellan regeringen, Moderaterna, Centerpartier, Vänsterpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna kring strategins långsiktiga mål och ska nu ligga till grund för den svenska livsmedelspolitiken fram till 2030.

Livsmedelsstrategin har ett övergripande och tre strategiska mål vilka den 20 juni klubbades i Riksdagen. Målen syftar till en konkurrenskraftig livsmedelskedja där livsmedelsproduktionen ökar. Nu tar regeringen krafttag för att genomföra de målen som livsmedelsstrategin anger och har redan beslutat om ett 30-tal åtgärder inom ramen för regeringens handlingsplan för livsmedelsstrategin. Regeringens långsiktiga målsättning för den gemensamma jordbrukspolitiken inom EU är en marknadsorienterad och konkurrenskraftig jordbrukssektor styrd av konsumenters efterfrågan, klimat- och miljömål och där hänsyn tas till djurskydd samt den globala utvecklingspolitiken i enlighet med Sveriges politik för global utveckling (PGU).

Vidare har regeringen en ambition om väsentligt lägre utgifter för EU:s jordbrukspolitik. I linje med detta vill regeringen att den gemensamma jordbrukspolitiken har ett ökat fokus på åtgärder inom landsbygdspolitiken samtidigt som alla delar av den gemensamma jordbrukspolitiken utformas så att den stärker konkurrenskraften i jordbrukssektorn på marknadsmässiga villkor. Utifrån detta arbetar regeringen med förslag till en framtida inriktning på den gemensamma jordbrukspolitiken, i linje med målsättningar i den svenska livsmedelsstrategin och med sikte mot 2030.

En viktig utgångspunkt för regeringen i genomförandet av nuvarande politik är att reglerna för den gemensamma jordbrukspolitiken ska vara stabila och förutsägbara för lantbrukarna och landsbygdernas aktörer. Därutöver är förändringar i utformningen av politiken som förenklar för företagen en prioriterad fråga.

Konsumenterna ska kunna lita på att maten är säker och att informationen om de livsmedel man köper är korrekt. Det ska vara enkelt att göra medvetna val. Företagen har ansvaret för att livsmedel på marknaden är säkra och märkta på rätt sätt. Den offentliga livsmedelskontrollen spelar en viktig roll för såväl producenter som konsumenter och ska vara effektiv och likvärdig i hela landet.

Regeringen har höga ambitioner för att öka den ekologiska produktionen och konsumtionen. Regeringen har därför satt som mål att 30 procent av den svenska jordbruksmarken ska utgöras av certifierad ekologisk jordbruksmark och 60 procent av den offentliga livsmedelskonsumtionen ska utgöras av certifierade ekologiska produktor. Det är viktigt att det finns goda förutsättningar för den ekologiska produktionen och att den potential som finns för fler jobb och en bättre miljö utnyttjas. Regeringen avser därför att arbeta såväl nationellt som i EU för en politik som bidrar till en ökad andel ekologisk produktion och konsumtion.

Antibiotikaresistens är en prioriterad fråga för den svenska regeringen. Internationellt samarbete är avgörande i kampen mot

antibiotikaresistens. Sverige är och ska fortsätta att vara ett föregångsland i detta sammanhang.

Ohälsa medför lidande för individen och kan sammantaget leda till höga kostnader för samhället. Ur ett folkhälsoperspektiv är det därför viktigt att fortsatt främja bra matvanor på flera nivåer, bland annat inom offentlig sektor, och att jämställdhets- och jämlikhetsperspektivet beaktas i arbetet.

Ett stort antal måltider serveras varje dag inom skolan, sjukvården och andra offentligt finansierade verksamheter. Den offentliga upphandlingen av livsmedel är av stor vikt för kvaliteten på måltiderna inom offentlig sektor. De upphandlande myndigheterna har ett fortsatt behov av stöd och vägledning för att kunna genomföra upphandlingar av livsmedel och måltidstjänster av önskvärd kvalitet. Här har Upphandlingsmyndigheten en viktig roll.

Skogspolitik

Sverige ska sträva efter en långsiktig skogspolitik som bidrar jobb, till en hållbar utveckling och tillväxt i hela landet. I Sverige har vi en unik möjlighet att ta vara på vår skog och kombinera den med vår innovationskraft. På så sätt skapas nya produkter och tjänster samtidigt som fossila råvaror ersätts, utsläppen av växthusgaser minskar och arbetstillfällen på landsbygden skapas. Lika väl som att skydd och miljöhänsyn ska öka är en ökad produktion av skoglig råvara viktig i en omställning till ett biobaserat samhälle och för att fasa ut fossil energi. Sverige behöver en långsiktig skogsstrategi, ett nationellt skogsprogram, som optimerar skogens möjligheter att bidra till en hållbar utveckling och en växande bioekonomi. Visionen för det nationella skogsprogrammet är att: "Skogen – det gröna guldet – ska bidra till jobb och hållbar tillväxt i hela landet samt till utvecklingen av en växande bioekonomi." Den nationella skogspolitiken vidareutvecklas i bred samverkan med berörda i ett nationellt skogsprogram för Sverige.

Den svenska skogspolitiken har två jämställda mål; ett produktionsmål och ett miljömål. Produktionsmålet innebär att skogen och skogsmarken ska utnyttjas effektivt och ansvarsfullt så att den ger en uthålligt god avkastning. Miljömålet innebär att skogsmarkens naturgivna produktionsförmåga ska bevaras samt den biologiska mångfalden och den genetiska variationen i skogen ska säkras. Skogens kulturmiljövärden samt dess estetiska och sociala värden ska värnas. Skogen är en förnybar resurs och en nationell tillgång som när den nyttjas långsiktigt hållbart bidrar till ett samhälle med en låg klimatpåverkan

Det är viktigt att skogssektorn kan rekrytera från hela Sveriges befolkning, att kvinnor och män har lika villkor till makt och inflytande. Skogspolitiken i Sverige omfattar därför också regeringens tvärgående målsättning om ökad jämställdhet.

Den internationella policyutvecklingen inom många olika områden påverkar skogen och dess värdekedjor i Sverige och globalt. Sverige deltar i detta arbete och har en viktig röst. Regeringen värnar det nationella självbestämmandet i skogsfrågor.

Djurskydd och djurhälsa

Djur ska hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att det främjar deras hälsa och ger dem möjlighet att bete sig naturligt. Sverige ska fortsatt vara ett föregångsland vad avser djurskydd och ska därför fortsätta verka för ett stärkt djurskydd inom EU och internationellt.

Regeringen vill att Sveriges goda status när det gäller djurhälsa upprätthålls. En hållbar djurhållning med en god djurhälsa, ett gott förebyggande arbete och ett starkt djurskydd som kan bidra till en låg antibiotikaanvändning är viktigt för att bekämpa antibiotikaresistens. Sverige använder minst antibiotika till djur i hela EU.

Det är angeläget att samla kompetens om alternativa metoder till djurförsök, det vill säga metoder som ersätter, begränsar eller förfinar djurförsök. Det 3R-center som inrättats vid Jordbruksverket kommer att vara betydelsefullt för att säkerställa en ansvarsfull användning av försöksdjur enligt de 3R:ns princip (Replace, Reduce och Refine).
Jakt och viltvård

Viltet ska förvaltas på ett hållbart sätt, vilket innebär att ekonomiska, ekologiska, sociala och kulturella aspekter vägs in i förvaltningen. En hållbar viltförvaltning ska vara adaptiv och ekosystembaserad samt utgå från ett flerartsperspektiv och utvecklad regionalisering. Den kännetecknas av balans mellan brukande och bevarande av vilt. Både möjligheter och problem som viltet orsakar ska beaktas.

Samiska näringar
Det övergripande målet för samepolitiken är att främja det samiska folkets möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samhällsliv byggt på en hållbar rennäring och andra samiska näringar. En livskraftig rennäring ska ge försörjning på ett långsiktigt hållbart sätt med de samiska kulturvärdena och traditionell kunskap om brukandet av de biologiska resurserna som grund.

Publicerad 20 september 2017 · Uppdaterad 02 november 2017

Aktuellt från Sven-Erik Bucht

- **Ny djurskyddslag**
  11 januari 2018

  Den nya lagen syftar till att säkerställa ett gott djurskydd samt att främja en god djurvälfärd och respekt för djur. Lagen gäller alla djur som hålls av människan och med vissa undantag viltlevande försöksdjur. Den nya lagen och ändringarna i offentlighets- och sekretesslagen föreslås träda i kraft den 1 april 2019.
  - Lagrådsremiss: Ny djurskyddslag
  - Debattartikel: Regeringen presenterar förslag till moderniserad djurskyddslag

- **Sven-Erik Bucht på Sverigeresa för att värna landsbygderna**

  Under 2017 har landsbygdsminister Sven- Erik Bucht varit ute på en Sverigeresa med stopp i ett 40-tal landsbygdskommuner i Sveriges samtliga län. Sven-Erik Bucht berättar om syftet med Sverigeresan, vad han tar med sig från årets stopp, och vad han planerar för landsbygdspolitiken 2018.
  - Artikel: Sven-Erik Bucht på Sverigeresa för att värna landsbygderna

Tomas Eneroth

Infrastrukturminister
Näringsdepartementet

Tomas Eneroths områden

Transporter och infrastruktur

Relaterad navigering

- **CV**
- **Statssekreterare**
- **Presskontakter**
- **Pressbilder**
- **E-post till registrator**
- **Kontakt**

Genvägar

- **Tomas Eneroth på Twitter**
- **Tomas Eneroth på Facebook**

Transporter och infrastruktur

Transportpolitiken handlar om att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet. I området ingår infrastruktur och samtliga trafikslag såsom spårtrafik, vägtrafik, sjöfart och luftfart samt transport- och infrastrukturforskning.

Relaterad navigering

- **Transporter och infrastruktur i statens budget**
- **Mål för transporter och infrastruktur**
- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Kontakt**

för transporter och infrastruktur

Ansvarigt statsråd

Tomas Eneroth

Infrastrukturminister

Ansvarigt departement

- **Näringsdepartementet**

Genvägar

- **Artikel: Infrastrukturministern inleder regeringens arbete för Framtidens logistik**
- **Regeringens strategiska samverkansprogram**
- **Maritim strategi**
- **Näringsbloggen: Transporter och infrastruktur**

Aktuellt om transporter och infrastruktur

- Thomas Bull presenterar granskning av Transportstyrelsen

  Idag fredag presenterade utredaren Thomas Bull, justitieråd i Högsta förvaltningsdomstolen, sin granskning av Transportstyrelsens upphandling av förändrad it-drift.
  - Pressmeddelande: Brister i Transportstyrelsens hantering av it-upphandling

- **Infrastrukturministern på historiskt möte med svenska hamnar för att diskutera ökad sjöfart**
  24 januari 2018

- **Mötesdeltagare**

  Infrastrukturminister Tomas Eneroth träffar i dag representanter från Sveriges allmänna hamnar och utvalda industrihamnar och deras ägare. Syftet med mötet är att ha en diskussion om hamnarnas roll i framtidens godstransportsystem och om vad som behövs för att få fler transportörer att välja sjöfarten.
  - Pressmeddelande: Infrastrukturministern på historiskt möte med svenska hamnar för att diskutera ökad sjöfart

Regeringsuppdrag

I filtreringsfunktionen nedan hittar du samtliga regeringsuppdrag som taggats med politikområdet Transporter och infrastruktur. Kryssa i innehållstyp för att se alla samlade regeringsuppdrag från Näringsdepartementet och politikområdet Transporter och infrastruktur. Regeringsuppdrag publiceras på regeringen.se så snart de expedierats.

Nollvisionen ligger fast

En ordentlig nystart för nollvisionen behövs, det konstaterade infrastrukturminister Tomas Eneroth när han mötte företagare kommuner, statliga myndigheter, forskare och frivilligorganisationer på MHF:s trafiksäkerhetskonferens.

- Artikel: Nollvisionen ligger fast

Rätt investeringar i transportinfrastrukturen bygger Sverige starkt och hållbart för framtiden

Den 4 oktober 2016 beslutade regeringen om en infrastrukturproposition Infrastruktur för framtiden – innovativa lösningar för stärkt konkurrenskraft och hållbar utveckling. Propositionen innehåller inriktning och ekonomiska ramar för satsningar i transportinfrastrukturen för planperioden 2018–2029. Förslagen i propositionen möjliggör målsättningarna om en omställning till ett fossilfritt välfärdsland, ett Sverige som håller ihop, ett ökat bostadsbyggande och förbättrade förutsättningar för näringslivet.

- Artikel: Rätt investeringar i transportinfrastrukturen bygger Sverige starkt och hållbart för framtiden
- SOU 2017:105 Kapacitetstilldelningen på höghastighetsjärnvägen
- SOU 2017:107 Slutrapport från Sverigeförhandlingen Infrastruktur och bostäder – ett gemensamt samhällsbygge

En nationell cykelstrategi för ökad och säker cykling

Regeringen har beslutat om En nationell cykelstrategi för ökad och säker cykling – som bidrar till ett hållbart samhälle med hög livskvalitet i hela landet. Regeringen vill stimulera långsiktigt hållbara transportlösningar. En ökad och säker cykling kan bidra till att minska resandets miljöpåverkan och trängseln i tätorter samt bidra till en bättre folkhälsa. Regeringen satsar sammanlagt 100 miljoner kronor på en extra cykelsatsning under 2016-2017.

- Pressmeddelande: En nationell cykelstrategi för ökad och säker cykling
- Informationsmaterial: En nationell cykelstrategi för ökad och säker cykling - som bidrar till ett hållbart samhälle med hög livskvalitet i hela landet

Aktuellt från Tomas Eneroth

- **Thomas Bull presenterar granskning av Transportstyrelsen**

  Direktsänd pressträff: Thomas Bull presenterar granskning av Transportstyrelsen
  Datum 23 februari 2018
  Tid kvar innan direktsändningen startar:
  0 dagar 12:37:37

  Fredag 23 februari presenterar utredaren Thomas Bull, justitieråd i Högsta förvaltningsdomstolen, sin granskning av Transportstyrelsens upphandling av förändrad it-drift.
  - Pressmeddelande: Thomas Bull presenterar granskning av Transportstyrelsen

- **Hur bör EU arbeta med uppkopplad och automatiserad körning?**
  08 februari 2018

Under Transportforum 2018 i Linköping den 10 januari 2018 arrangerade Näringsdepartementet ett öppet möte om hur EU bör arbeta med uppkopplad och automatiserad körning. Infrastrukturminister Tomas Eneroth samtalade med experter om vilka frågor som bör prioriteras.
- Artikel: Transportforum 2018: Hur bör EU arbeta med uppkopplad och automatiserad körning?

Annika Strandhäll

Socialminister
Socialdepartementet

"Vår välfärd är ryggraden i den svenska modellen och spelar en avgörande roll för tryggheten genom hela livet. Med smarta och starka gemensamma system för sjukvård, omsorg, omfördelning och ekonomisk trygghet i livets olika skeden bygger vi inte bara ett samhälle som håller ihop – vi bygger ett samhälle som gör att människor kan växa och våga. Jag vill stärka den tryggheten och investera i välfärden och i människor."

Annika Strandhälls områden

- Folkhälsa och idrott
- Sjukvård
- Socialförsäkringar

Relaterad navigering

- CV
- Statssekreterare
- Presskontakter
- Pressbilder
- E-post till registrator
- Kontakt

Genvägar

- Åtgärdsprogram för ökad hälsa och minskad sjukfrånvaro
- En modern föräldraförsäkring
- Insatser för kvinnors hälsa
- Jämställda pensioner
- Samling för friska arbetsplatser
- Annika Strandhäll på Twitter
- Annika Strandhäll på Facebook

Folkhälsa och idrott

Folkhälsa handlar om de insatser som görs för att förebygga ohälsa. Området omfattar allt från breda insatser för att främja folkhälsan till specifika frågor som alkohol, tobak och skydd mot smittsamma sjukdomar. Idrottsområdet innehåller både folkhälsofrågor, som att få människor att röra på sig och träna, och demokratiska perspektiv, som att få människor att engagera sig och ta ansvar i föreningslivet. Området omfattar också initiativ för att ge människor upplevelser i form av idrottsevenemang.

Relaterad navigering

- **Folkhälsa och idrott i statens budget**
- **Mål för folkhälsa och idrott**
- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Kontakt**

Ansvariga för folkhälsa och idrott

Ansvarigt statsråd

Annika Strandhäll

Socialminister

Ansvarigt departement

- **Socialdepartementet**

Genvägar

- **Om det jämställdhetspolitiska delmålet jämställd hälsa**
- **Regeringens insatser för att uppnå jämställd hälsa**
- **Samling för daglig rörelse**
- **100 miljoner extra till barn och ungas psykiska hälsa**
- **Nationellt kunskapscentrum för ensamkommande barn och unga inrättas**
- **10 miljoner för att motverka psykisk ohälsa bland asylsökande och nyanlända barn och unga**
- **Uppdrag avseende skolbarns hälsovanor**
- **Långsiktighet i ANDT-arbetet**

Aktuellt om folkhälsa och idrott

- WHO:s generaldirektör på besök

  Socialminister Annika Strandhäll träffade Världshälsoorganisationens (WHO) generaldirektör Dr Tedros Adhanom Ghebreyesus den 14 februari. Arbetet mot antimikrobiell resistens (AMR), främjande av sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter och visionen för organisationens framtid var några av de områden som lyftes under mötet.

  - Artikel: WHO:s generaldirektör på besök

- **Naloxonprogram för färre dödsfall**
  08 februari 2018
  Regeringen har påbörjat ett stort arbete för att minska den narkotikarelaterade dödligheten i Sverige. En del i detta är att öka tillgången till naloxon. Naloxon är ett läkemedel som fungerar som motgift vid en överdos av opioider t.ex. heroin och morfin. Nya regler och ett nationellt kunskapsstöd ska göra det möjligt för hälso- och sjukvården att starta naloxonprogram.
  - Debattartikel: ”Vi inför naloxonprogram för att minska dödsfallen”
  - Pressmeddelande: Naloxon snabbutreds

- Regeringsuppdrag: Uppdrag om ökat tillgängliggörande av vissa läkemedel i syfte att motverka narkotikarelaterad dödlighet
- Pressmeddelande: Ökad tillgänglighet till Naloxon ska minska narkotikadödligheten

Strategi mot hiv/aids och vissa andra smittsamma sjukdomar
Regeringen har beslutat om en ny strategi mot hiv/aids och vissa andra smittsamma sjukdomar, eftersom situationen har förändrats sedan förra strategin från 2006.

- Artikel: Strategi mot hiv/aids och vissa andra smittsamma sjukdomar

Långsiktighet i ANDT-arbetet
I regeringens strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken (ANDT) från 2016 tar regeringen ytterligare steg för att öka aktiviteten inom området. Målet är att nå ett samhälle fritt från narkotika och dopning, minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och ett minskat tobaksbruk.

- Artikel: Långsiktighet i ANDT-arbetet

Samlade stödet till idrotten närmare 2 miljarder
Det samlade stödet till idrotten under 2018 är totalt 1 954 miljoner kronor och fördelas av Riksidrottsförbundet, som gör en översyn av hur dessa medel fördelas, bland annat utifrån ett jämställdhetsperspektiv. För 2018 ökar stödet som fördelas av Riksidrottsförbundet med 19 miljoner kronor.

- Artikel: Samlade stödet till idrotten närmare 2 miljarder

Jämställd hälsa - regeringens insatser
Det femte jämställdhetspolitiska delmålet är jämställd hälsa. Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma förutsättningar för en god hälsa samt erbjudas vård och omsorg på lika villkor. En jämställd hälsa är ett mål i sig, men en god hälsa för kvinnor och män respektive flickor och pojkar bidrar även till ett jämställt och aktivt deltagande i samhället. Ta del av regeringens hittills genomförda insatser.

- Jämställd hälsa - regeringens insatser

Sjukvård

Sjukvård handlar om de insatser som görs för att vårda de som är sjuka och utvecklingen av vården. Vården ska vara jämlik, jämställd och tillgänglig och erbjudas utifrån behov på lika villkor. En behovsanpassad hälso- och sjukvård innebär att vården ska ges med hänsyn till den enskilda patientens behov.

Relaterad navigering

- **Sjukvård i statens budget**
- **Mål för sjukvård**
- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Kontakt**

Ansvariga för sjukvård

Ansvarigt statsråd

Annika Strandhäll

Socialminister

Ansvarigt departement

- **Socialdepartementet**

Genvägar

- **En modern, tillgänglig och jämlik vård**
- **Insatser för kvinnors hälsa**
- **Satsning på kortare väntetider i cancervården**
- **En kommission för jämlik hälsa**
- **E-hälsa - digitalisering i socialtjänst och hälso- och sjukvård**
- **Om det jämställdhetspolitiska delmålet jämställd hälsa**
- **Regeringens insatser för att uppnå jämställd hälsa**
- **Information för dig som arbetar med hälso- och sjukvård på Försäkringskassans webb**

Aktuellt om sjukvård

- **Statlig granskning med anledning av fallet Nya Karolinska Solna**
  16 februari 2018

  Finansminister Magdalena Andersson och sjukvårdsminister Annika Strandhäll bjöd den 16 februari in till pressträff på Rosenbad med anledning av händelserna kring Nya Karolinska Solna och frågor kring offentlig granskning.
  - Kommittédirektiv: Offentlig-privat samverkan, styrning och kontroll
  - Pressmeddelande: Fakta på bordet i fallet Nya Karolinska – så det aldrig sker igen
  - Pressmeddelande: Statlig granskning med anledning av fallet Nya Karolinska Solna

- Nästa steg i arbetet med life science

  Flera av de samhällsutmaningar som världen står inför har koppling till hälsa: t ex åldrande befolkningar, livsstilsrelaterade sjukdomar, risk för pandemier och antibiotikaresistens. Nu tar regeringen nästa steg i arbetet med life science och etablerar ett kontor för att samordna politiken, göra prioriteringarna tydliga och ytterligare höja tempot i arbetet.
  - Pressmeddelande: Sverige vässar arbetet inom life science

- Debattartikel: Regeringen tar ett helhetsgrepp om life science
- Regeringens strategiska samverkansprogram
- Artikel: Arbete mot antibiotikaresistens
- Artikel: E-hälsa - digitalisering i socialtjänst och hälso- och sjukvård

Reformer inom sjukvårdsområdet budgetpropositionen 2018
Regeringen ger i budgetpropositionen för 2018 en rad förslag som ska öka välfärden och tryggheten i Sverige. Flera av förslagen ska också leda till ökad jämställdhet, vilket är högt prioriterat av Sveriges första feministiska regering. Budgetpropositionen bygger på en överenskommelse mellan regeringen och Vänsterpartiet. Här kan du läsa om några av förslagen inom sjukvårdsområdet. Samtliga förslag finns i utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg.

- Artikel: Reformer inom sjukvårdsområdet budgetpropositionen 2018

En ny beslutsprocess för den högspecialiserade vården
I propositionen föreslår regeringen ändringar i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) som innebär en ny beslutsprocess för den nationella hög-specialiserade vården. Den nya processen ersätter systemet med rikssjuk-vård och den nationella nivåstruktureringen av cancervården. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2018.

- Proposition: En ny beslutsprocess för den högspecialiserade vården 2017 18:40

Jämställd hälsa - regeringens insatser
Det femte jämställdhetspolitiska delmålet är jämställd hälsa. Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma förutsättningar för en god hälsa samt erbjudas vård och omsorg på lika villkor. En jämställd hälsa är ett mål i sig, men en god hälsa för kvinnor och män respektive flickor och pojkar bidrar även till ett jämställt och aktivt deltagande i samhället. Ta del av regeringens hittills genomförda insatser.

- Jämställd hälsa - regeringens insatser

Satsning på kortare väntetider inom cancervården
Regeringen tillsammans med Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, genomför mellan 2015 och 2018 en rad insatser på cancerområdet för att uppnå en mer jämlik och tillgänglig cancervård med fokus på att korta väntetiderna och minska regionala skillnader.

- Artikel: Satsning på kortare väntetider inom cancervården

Socialförsäkringar

Socialförsäkringen handlar om att ge ekonomisk trygghet vid sjukdom, ålderdom och när barnen är små. Området omfattar sjukförsäkringen, pensionerna samt föräldraförsäkring och bidrag till föräldrar.

Relaterad navigering

- **Socialförsäkringar i statens budget**
- **Mål för socialförsäkringar**
- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Kontakt**

Ansvariga för socialförsäkringar
Ansvarigt statsråd

Annika Strandhäll
Socialminister
Ansvarigt departement

- **Socialdepartementet**

Genvägar

- **Inkomstbasbelopp och inkomstindex fastställt**
- **Jämställda pensioner**
- **Åtgärdsprogram för ökad hälsa och minskad sjukfrånvaro**
- **En modern föräldraförsäkring**
- **Samling för friska arbetsplatser**
- **Prisbasbelopp**
- **Pensionsgruppen**

Aktuellt om socialförsäkringar

- **Regeringens nya initiativ för en tryggare sjukförsäkring**
  24 januari 2018
  I det fortsatta arbetet har regeringen identifierat två utvecklingsområden där det behövs ytterligare insatser, det handlar om att stödet till individen behöver öka och att samverkan mellan myndigheter behöver stärkas.
  - Pressmeddelande: Regeringen vill stärka stödet i sjukskrivningsprocessen
  - Åtgärdsprogram 3.0 – Regeringens initiativ för en trygg sjukförsäkring med människan i centrum
  - Debattartikel: En trygg och välfungerande försäkring med människan i centrum

- **Budgetbeslut 2015 – 2018 om ekonomisk trygghet för pensionärer**
  18 januari 2018

  Från och med den 1 januari 2018 sänks inkomstskatten för personer över 65 år med upp till 5 000 kronor per år. Dessutom har regeringen höjt bostadstillägget vilket också innebär en förstärkning av många pensionärers ekonomi.
  - Artikel: Budgetbeslut 2015 – 2018 om ekonomisk trygghet för pensionärer
  - Pressmeddelande: Socialminister Strandhäll pratar pensionärsskatt i Göteborg

Blocköverskridande överenskommelse för långsiktigt höjda och trygga pensioner

Det är snart 20 år sedan det svenska pensionssystemet kom på plats. Under de senaste åren har systemet setts över och partierna som står

bakom pensionssystemet har kommit överens om att renovera pensionssystemet för att säkra långsiktigt höjda, hållbara och trygga pensioner.

- Pressmeddelande: Blocköverskridande överenskommelse för långsiktigt höjda och trygga pensioner
- Överenskommelse: Pensionsgruppens överenskommelse om långsiktigt höjda och trygga pensioner
- Debattartikel: ”Premiepensionen görs om i nya överenskommelsen”

Strandhäll mottog Utredningen om en modern föräldraförsäkring
Måndag den 18 december tog Annika Strandhäll emot slutbetänkandet från Utredningen om en modern föräldraförsäkring. Utredningen lämnar flera förslag för att åstadkomma en mer jämn fördelning av föräldrapenning och föräldraledighet samt en försäkring som sätter barnets bästa i centrum.

- Pressmeddelande: Regeringen tar emot Utredningen om en modern föräldraförsäkring
- Artikel: Jämställt föräldraskap engagerade på seminarium

Samling för friska arbetsplatser
Arbetsmarknadens parter har kommit överens om ett gemensamt arbete för friskare arbetsplatser och sänkta sjuktal. Socialminister Annika Strandhäll träffar parterna inom den privata och statliga sektorn samt kommuner och landsting för att följa det viktiga arbetet.

- Samling för friska arbetsplatser

Välfärd – tre år in i mandatperioden
Regeringen har i tre år satt ansvarsfulla investeringar i samhällsbygget före skattesänkningar. Det har gett resultat. Sverige har den högsta sysselsättningen på 25 år.

- Välfärd tre år in i mandatperioden

Åtgärdsprogram för ökad hälsa och minskad frånvaro

I det fortsatta arbetet med sjukförsäkringen har regeringen identifierat flera delar, där arbetet behöver utvecklas. I budgetpropositionen för 2018 adresserades ett antal av dem, att stödet till individen behöver öka, att hälso- och sjukvårdens roll i sjukskrivningsprocessen behöver utvecklas samt behovet av en rättssäker och effektiv administration av sjukförsäkringen.

Två utvecklingsområden där det behövs ytterligare insatser handlar om att stödet till individen behöver öka och att samverkan mellan myndigheter behöver stärkas.

För att bryta den tidigare uppgången i sjukfrånvaron samt minska skillnader i sjukfrånvaro mellan kvinnor och män antog regeringen i september 2015 ett brett åtgärdsprogram för ökad hälsa och minskad sjukfrånvaro. Försäkringskassan, arbetsgivare samt hälso- och sjukvården identifierades som de viktigaste aktörerna för att åstadkomma detta.

Utgifterna för sjukpenningen fördubblades mellan 2010 och 2016. Regeringen har med hjälp av ett flertal andra aktörer lyckats vända den negativa utveckling som pågått sedan 2010. Uppgången av sjukfrånvaron har brutits. Målet är friskare arbetsplatser och en långsiktigt stabil och låg sjukfrånvaro. För att uppnå detta bedömer regeringen att åtgärdsprogrammet behöver utvecklas vidare. Åtgärdsprogram 3.0 presenterades den 23 januari 2018.
Åtgärdsprogram 3.0 – Regeringens initiativ för en trygg sjukförsäkring med människan i centrum

Målet är ett sjukpenningtal om 9 dagar år 2020

Regeringen satt upp ett mål om ett sjukpenningtal om maximalt 9 dagar år 2020.

Reformer inom socialförsäkringsområdet - budgetpropositionen 2018
Regeringen ger i budgetpropositionen för 2018 en rad förslag som ska öka välfärden och tryggheten i Sverige. Flera av förslagen ska också leda till ökad jämställdhet, vilket är högt prioriterat av Sveriges första feministiska regering. Här kan du läsa om några av förslagen inom socialförsäkringar. Budgetpropositionen för 2018 är en överenskommelse mellan regeringen och Vänsterpartiet.
Artikel: Reformer inom socialförsäkringsområdet - budgetpropositionen 2018

Regeringens åtgärdsprogram
Regeringen har identifierat sju områden som behöver utvecklas och där åtgärder behöver vidtas för att öka hälsan i samhället, bryta den negativa utvecklingen och stabilisera sjukfrånvaron.
1. Ökad jämställdhet
2. Bättre arbetsmiljö
3. Bättre ta tillvara människors arbetsförmåga
4. Åtgärder för rehabilitering, anpassning och omställning
5. Anpassning av primärvårdens verksamhet för personer med psykisk ohälsa och långvarig smärta
6. Ökade kunskaper om sjukskrivningspraxis och sjukskrivningsprocessen
7. Bättre förutsättningar för unga med funktionsnedsättning eller sjukdom att komma i arbete
Åtgärdsprogrammet bygger på att regeringen, berörda myndigheter, arbetsmarknadens parter och hälso- och sjukvården tillsammans tar

ansvar. Det handlar om förebyggande åtgärder, insatser under sjukfallet och stöd tillbaka till jobb.
Åtgärdsprogram för ökad hälsa och minskad sjukfrånvaro 2015
Pressmeddelande: Regeringen tar krafttag för ökad hälsa och minskad sjukfrånvaro

Förstärkt samarbete ska korta tiden i sjukförsäkringen
I Försäkringskassans regleringsbrev för 2017 stärker regeringen Försäkringskassans samarbete med Arbetsförmedlingen och samordningsförbunden som samlar insatser från stat, kommun och landsting.
Pressmeddelande: Förstärkt samarbete ska korta tiden i sjukförsäkringen

Avstämning med arbetsmarknadens parter om sjukfrånvaro
Nu har socialförsäkringsminister Annika Strandhäll träffat parterna (förhandlingsorganisationerna) på arbetsmarknaden för att följa upp deras avsiktsförklaringar och arbetet med att minska sjukskrivningarna. Strandhäll har i tre möten följt upp arbetet i den landstings-kommunala sektorn, den statliga och den privata.

De här mötena var de första efter att avsiktsförklaringarna lämnades i augusti 2016. Syftet var att titta på hur utvecklingen ser ut och hur avsiktsförklaringarna har genomförts så här långt och vilken effekt de har haft. Parterna berättade också om sitt fortsatta arbete.

Regeringen avser att fortsätta med kontinuerliga avstämningar för att säkerställa att parterna gör sitt för att nå målet om en lägre sjukfrånvaro.
Pressmeddelande: Fler ska tillbaka till arbete och hälsa

Ytterligare insatser i budgetpropositionen för 2017 i samarbete med arbetsmarknadens parter och hälso- och sjukvården
I anslutning till att förslagen till hälsoväxling var ute på remiss våren 2016 erbjöd regeringen parterna på arbetsmarknaden möjligheten att i stället komma överens om lösningar som på ett trovärdigt sätt minskar sjukfrånvaron. Arbetsmarknadens parter har kommit in med en för respektive sektor partsgemensam avsiktsförklaring. Regeringen ser positivt på det utvecklingsarbetet och avser att tillsammans med parterna följa upp det påbörjade arbetet och effekterna på sjukfrån-varon.

Hälso- och sjukvården är en nyckelaktör för att främja hälsa och förebygga ohälsa och därmed bidra till en väl fungerande sjukskrivningsprocess. Regeringen avser att under hösten ingå en tvåårig överenskommelse med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) omfattande närmare 3 miljarder kronor för utvecklingsinsatser inom hälso- och sjukvården som bidrar till en effektiv sjukskrivningsprocess. Regeringen avser att se över förutsättningarna för att införa permanenta funktioner för rehabiliteringskoordinering inom hälso- och sjukvården.

Budgetpropositionen för 2017 lämnades till riksdagen den 20 september 2016.
Reformer för ökad välfärd och trygghet i budget 2017 inom socialförsäkringar

Socialförsäkringsministern diskuterade sjukfrånvaro med statliga arbetsgivare
Den 31 augusti 2016 bjöd socialförsäkringsminister Annika Strandhäll och Försäkringskassans generaldirektör Ann-Marie Begler in de

statliga arbetsgivarna för att diskutera sjukfrånvaron i den statliga sektorn.
Socialförsäkringsministern diskuterade sjukfrånvaro med statliga arbetsgivare

Regeringen välkomnar parternas gemensamma insatser för sänkta sjuktal
Sjuktalen i Sverige har ökat med 78 procent sedan år 2010. Regeringen har tidigare presenterat ett brett åtgärdsprogram för sänkta sjuktal och ett tydligt mål om ett sjukpenningtal på 9,0 år 2020. Som ett led i detta arbete gick regeringen i våras fram med ett förslag om hälsoväxling.

I samband med lanseringen av förslaget öppnade socialförsäkrings-minister Annika Strandhäll för det så kallade partsspåret; en möjlighet för parterna att komma med partsgemensamma lösningar för sänkta sjuktal.

Efter att samtliga parter lämnat in avsiktsförklaringar till Socialdepartementet är nu beslut fattat om att regeringen lägger förslaget om hälsoväxling åt sidan till förmån för parternas lösningar.
Pressmeddelande och webbfilm: Regeringen välkomnar parternas gemensamma insatser för sänkta sjuktal

Hälsoväxling för aktivare rehabilitering och omställning på arbetsplatserna
I lagrådsremissen som lämnades till Lagrådet den 8 juli 2016 lämnas förslag i syfte att stärka arbetsgivares drivkrafter för att vidta insatser för att sjukskrivna arbetstagare ska kunna återgå i arbete.
Lagrådsremiss: Hälsoväxling för aktivare rehabilitering och omställning på arbetsplatserna

Uppdrag till Försäkringskassan och Socialstyrelsen för ökad kunskap om sjukskrivningspraxis

Regeringen gav i juni 2016 Försäkringskassan och Socialstyrelsen ett gemensamt uppdrag att analysera förekomsten av eventuella skillnader i sjukskrivningsmönster och sjukskrivningspraxis.
Uppdrag för ökad kunskap om sjukskrivningspraxis

Kraftsamling: Fyra konferenser om sjukfrånvaron
Den 11 april 2016 gick startskottet för regeringens och Försäkringskassans Kraftsamling för ökad hälsa och minskad sjukfrånvaro där socialförsäkringsminister Annika Strandhäll och Försäkringskassans generaldirektör Ann-Marie Begler stod som värdar. Målet: att mobilisera de viktigaste aktörerna i arbetet med att sänka sjukfrånvaron.
Regeringen kraftsamlar för ökad hälsa och minskad sjukfrånvaro

Regeringen i samtal med landstingen om den ökande ohälsan
Den 24 februari 2016 träffade statsråden Annika Strandhäll och Gabriel Wikström företrädare för Sveriges landsting och regioner samt SKL för ett samtal om de ökande sjukskrivningarna och landstingens roll som vårdgivare och arbetsgivare. På mötet deltog även representanter för Försäkringskassan och Socialstyrelsen.
Regeringen i samtal med landstingen om den ökande ohälsan

Uppdrag till Försäkringskassan
Regeringen gav i november 2015 Försäkringskassan i uppdrag att stärka sin sjukförsäkringshandläggning för att åstadkomma en välfungerande sjukskrivningsprocess och bidra till att den stigande sjukfrånvaron bryts.

Uppdrag att stärka sjukförsäkringshandläggningen för att åstadkomma en välfungerande sjukskrivningsprocess
Regeringen har i december 2015 gett Försäkringskassan i uppdrag att utveckla stödet till arbetsgivare.
Uppdrag att utvärdera och utveckla stödet till arbetsgivare

Pressmeddelanden om överenskommelser med Sveriges Kommuner och Landsting

16 december 2016	Regeringen sluter miljardöverenskommelse med SKL	Pressmeddelande
17 december 2015	Regeringen sluter 1,5-miljardersöverenskommelse med SKL	Pressmeddelande

En modern föräldraförsäkring

Regeringen har tagit flera initiativ till en mer modern föräldraförsäkring. Den tredje reserverade månaden i föräldraförsäkringen började gälla den 1 januari 2016. Föräldraförsäkringsutredningen har haft i uppdrag att göra försäkringen mer anpassad till olika familjekonstellationer och ett förändrat arbetsliv. Utredningen lämnade sitt betänkande i december 2017. Utredningen är nu på remiss.

Jämställt föräldraskap och goda uppväxtvillkor för barn – en ny modell för föräldraförsäkringen

Utredningen har haft i uppdrag att göra en översyn av reglerna för föräldraledighet och föräldraförsäkring. Syftet har varit att identifiera problem och föreslå åtgärder för att föräldraförsäkringen i högre grad än i dag ska bidra till jämställdhet på arbetsmarknaden, ett jämställt föräldraskap och även fortsatt bidra till goda uppväxtvillkor för barn. Utredningen lämnades i december 2017.
Jämställt föräldraskap och goda uppväxtvillkor för barn – en ny modell för föräldraförsäkringen SOU 2017:101

Jämställt föräldraskap och goda uppväxtvillkor för barn - översyn av föräldraförsäkringen.
Regeringen har beslutat att göra en översyn av föräldraförsäkringen. Översynen görs utifrån syftet att föräldraförsäkringen i högre grad än i dag ska bidra till jämställdhet på arbetsmarknaden, ett jämställt föräldraskap och goda uppväxtvillkor för barn.

Utredningen kommer att fokusera på fem områden:

- Jämställd fördelning av föräldrapenning och ledighet

- En modernisering för att möta nya behov på arbetsmarknaden. Du ska ha lika goda möjligheter att använda föräldraförsäkringen oavsett om du driver eget företag, studerar eller är anställd
- Underlätta för olika familjekonstellationers möjligheter att använda föräldraförsäkringen
- Lätt att använda
- Barnets bästa

Uppdraget ska slutredovisas senast den 20 december 2017.
Dir. 2017:98 Tilläggsdirektiv till Utredningen om en modern föräldraförsäkring (S 2016:02)
Dir. 2016:10 Jämställt föräldraskap och goda uppväxtvillkor för barn - översyn av föräldraförsäkringen

Begränsningar i föräldrapenningen för föräldrar som kommer till Sverige med barn
Regeringen har föreslagit att rätten till föräldrapenning för föräldrar som kommer till Sverige med barn anpassas efter barnets ålder. Förslaget innebär att om ett barn blir bosatt här i landet under det andra levnadsåret ska föräldrapenning lämnas under högst 200 dagar sammanlagt för föräldrarna. Om bosättning i stället sker efter det andra levnadsåret ska föräldrapenning lämnas under högst 100 dagar sammanlagt för föräldrarna. Förslaget trädde i kraft den 1 juli 2017 med vissa övergångsbestämmelser.
Proposition: Begränsningar i föräldrapenningen för föräldrar som kommer till Sverige med barn

Dialog är en viktig del i föräldraförsäkringstutredningen
Socialförsäkringsminister Annika Strandhäll förklarar närmare.
Dialog är en viktig del i föräldraförsäkringsutredningen
En tredje reserverad månad i föräldraförsäkringen
Regeringen har föreslagit en tredje reserverad månad i föräldrapenningen. Syftet är att åstadkomma ett mer jämställt uttag av föräldrapenning, vilket stärker barns rätt till båda sina föräldrar. Förslaget trädde i kraft 1 januari 2016.
Proposition: En mer jämställd föräldraförsäkring

Föräldrapenning, tillfällig föräldrapenning och graviditetspenning

Föräldrapenning
Föräldrapenning är den ersättning som föräldrar kan få när de måste avstå från förvärvsarbete för att vara hemma och ta hand om barn. För varje barn utbetalas 480 dagar, varav 90 dagar är reserverade åt vardera föräldern.

Tillfällig föräldrapenning
En förälder som behöver stanna hemma från sitt arbete för att vårda ett sjukt barn under en viss ålder har rätt till tillfällig föräldrapenning. Den tillfälliga föräldrapenningen kan också betalas ut bland annat när barnets ordinarie vårdare är sjuk.

Den andra föräldern till ett nyfött barn har rätt till 10 dagar med tillfällig föräldrapenning, i samband med barnets födelse. Om barnet är adopterat kan föräldrarna få ett visst antal dagar vardera.

Graviditetspenning
En kvinna som i slutet av graviditeten inte kan utföra sitt fysiskt påfrestande arbete kan få graviditetspenning. Dessutom kan en kvinna som inte får sköta sitt vanliga arbete på grund av risker i arbetsmiljön, få graviditetspenning.

Försäkringskassan är ansvarig myndighet

Söker du specifik information om föräldraförsäkringen vänder du dig till Försäkringskassan som är den ansvariga statliga myndigheten för de ekonomiska stöden till föräldrar. Försäkringskassan utreder, besluter om och betalar ut bidrag och ersättningar.
Förälder på Försäkringskassans webbplats
Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) har till uppgift att genom systemtillsyn och effektivitetsgranskning värna rättssäkerheten och effektiviteten inom socialförsäkringsområdet.
Inspektionen för socialförsäkringens webbplats

Insatser för kvinnors hälsa

Det är fortfarande tydliga skillnader mellan kvinnor och män när det gäller tillgång till vård och behandling på lika villkor inom hälso- och sjukvården. Regeringen genomför därför flera stora satsningar för att stärka kvinnors hälsa och utveckla den vård som riktas specifikt till kvinnor.

Utvecklingen inom hälsa, men även vad gäller villkoren inom vård och omsorg, skiljer sig åt mellan kvinnor och män. Strukturella könsskillnader och jämställdhetsproblem finns till exempel när det gäller kvinnors och mäns upplevda hälsa. Flera sjukdomar som kvinnor drabbas av i större utsträckning tenderar att vara lägre prioriterade inom hälso- och sjukvården.

Rätt till jämställd och jämlik vård
Alla, oavsett kön eller könsidentitet, ska utifrån sina behov behandlas likvärdigt när det gäller resurser och insatser. En ojämställd tillgång till vård och omsorg, och olikheter i hälsotillståndet beroende på kön, påverkar kvinnors och mäns möjligheter till makt och inflytande, arbete, utbildning och försörjning.

Mot denna bakgrund genomför regeringen därför flera stora satsningar för att stärka kvinnors hälsa och utveckla den vård som riktas specifikt till kvinnor. Regeringens bedömning är att satsningar på att stärka bland annat bemanningen och kompetensförsörjningen i sin helhet inom förlossningsvården och den hälso- och sjukvård som rör kvinnors hälsa är angelägna. Syftet är att minska ojämställdheten mellan kvinnor och män, motverka sjukskrivningar hos kvinnor, och minska hälsoklyftorna i samhället.

Satsningar på förlossningsvården och kvinnors hälsa
Regeringen startade 2015 en satsning på att stärka förlossningsvården och kvinnors hälsa i övrigt. Området förstärktes med 200 miljoner kronor under 2015 och därefter med 400 miljoner kronor årligen under perioden 2016-2019. Fokus är att stärka kompetensförsörjningen, däribland bemanningen, inom förlossningsvården. Satsningen förs ut till landstingen genom en överenskommelse mellan regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting, SKL. Landstingen redovisar årligen erhålla medel via SKL. Myndigheten för Vård- och Omsorgsanalys har i uppdrag att följa och analysera satsningen.

Ytterligare 500 miljoner kronor tillförs den befintliga budgetsatsningen på förlossningsvård och kvinnors hälsa. Pengarna betalas ut under 2017, men får användas såväl 2017 som 2018. Tillskottet kommer att fördelas mellan landstingen efter befolkningsmängd och ska användas till stärka förlossningsvården och eftervården för förlösta kvinnor.

Stärkt förlossningsvård i budgetpropositonen 2018
För att möta problem och brister i förlossningsvården föreslår regeringen att den nuvarande satsningen utökas och förlängs med en miljard kronor årligen fram till 2022. Pengarna ska framför allt användas till att förstärka personaltätheten och förbättra arbetsmiljön. De får också användas för insatser inom neonatalvården. Detta tillskott är utöver den nuvarande satsningen på förlossningsvård och kvinnors hälsa som uppgår till 400 miljoner kronor årligen fram till 2019.
Avgiftsfri screening för livmoderhalscancer

I budgetpropositionen för 2018 föreslås regeringen avgiftsfri screening för livmoderhalscancer, för att ingen kvinna ska behöva avstå gynekologisk cellprovtagning av ekonomiska skäl. Screeningen ska genomföras i enlighet med Socialstyrelsens rekommendationer. Landstingen ska kompenseras med 141 miljoner kronor per år. Ändringen träder ikraft den 1 januari 2018.

Satsningar med fokus på primärvården
Regeringen satsar 130 miljoner kronor per år på kvinnors hälsa med fokus på primärvården, mellan 2016-2019. Syftet är att stärka insatser i primärvården med särskild inriktning på socioekonomiskt utsatta områden.

Avgiftsfri mammografi
Regeringen har också gjort det nationella screeningprogrammet för mammografi avgiftsfritt. Det innebär att mammografi görs avgiftsfritt för kvinnor mellan 40 och 74 år i alla landsting från och med den 1 juli 2016. För detta har regeringen tillfört landstingen 100 miljoner kronor 2016 och 207 miljoner årligen därefter.

Kostnadsfria preventivmedel
Från den 1 januari 2017 blev de preventivmedel som ingår i läkemedelsförmånen avgiftsfria för personer under 21 år. Satsningen beräknas till 27 miljoner kronor årligen. Syftet med reformen om kostnadsfria preventivmedel är att värna unga kvinnors rätt till sexuell hälsa utan oönskade graviditeter.

Jämställd hälsa: Nytt jämställdhetspolitiskt delmål
Det femte jämställdhetspolitiska delmålet är jämställd hälsa. Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma förutsättningar för en god hälsa samt erbjudas vård och omsorg på lika villkor. En jämställd hälsa är ett mål i sig, men en god hälsa för kvinnor och män respektive flickor och pojkar bidrar även till ett jämställt och aktivt deltagande i samhället. En god folkhälsa handlar inte endast om att hälsan bör vara

så god som möjligt, den bör också vara så jämlikt och jämställt fördelad som möjligt.

Delmålet jämställd hälsa avser fysisk, psykisk och sexuell/reproduktiv hälsa, och omfattar såväl förebyggande folkhälsoarbete som åtgärder och insatser till enskilda personer gällande socialtjänst, stöd och service till personer med funktionsnedsättning samt hälso- och sjukvård.

När det gäller omsorg tar målet sikte på offentligt finansierad omsorg. Det obetalda omsorgsarbetet omfattas av delmålet en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Barnomsorgen omfattas av delmålet jämställd utbildning.

Delmålet är nytt som självständigt mål sedan november 2016. Läs mer om regeringens insatser för att uppnå delmålet i länken nedan.

- **Regeringens insatser för att uppnå jämställd hälsa**
- **Mer om jämställdhetspolitikens mål**

Jämställda pensioner

Pensionsgruppen tar ett helhetsgrepp på ojämställda pensioner. Inom ramen för den pågående pensionsöversynen har ett projekt, Jämställda pensioner, som ska tackla utmaningen med de stora skillnaderna mellan mäns och kvinnors pensioner genomförts.

Skillnaderna i pension mellan kvinnor och män är stora, större än löneskillnaderna mellan könen. Det allmänna pensionssystemet är i sig könsneutralt och skillnaderna har därför sin orsak i faktorer utanför själva pensionssystemet. Skillnaderna fanns där redan när pensionsreformen genomfördes för 20 år sedan och kommer bestå under lång tid - även om både arbetsliv och ojämställda samhällsstrukturer skulle förändras i morgon.

Projektet har utrett nio olika delområden och vilken effekt de har på pensionerna för kvinnor och män. Med utgångspunkt i en sådan analys ska sedan åtgärder övervägas för att uppnå mer jämställda pensioner.

De nio delområdena är:

- Inkomstgapet för pensionärer - inkomstskillnader mellan kvinnor och män
- Grundskyddets betydelse för jämställda pensioner
- Tjänstepensionernas bidrag till pensionsgapet
- Änkepensionens betydelse för jämställda pensioner
- Deltidens betydelse för pensionen
- Varför lämnar kvinnor arbetslivet tidigare än män?
- Delad pensionsrätt mellan makar
- Överföring av premiepensionsrätt mellan makar
- Pensionsrätt för barnår och studier och hur de bidrar till jämställda pensioner

Analyserna presenterades på ett seminarium och i en promemoria den 21 juni 2016.
Jämställda pensioner, Ds 2016:19
Artikel: Seminarium om jämställda pensioner
Pressmeddelande: Ökad kunskap ett steg på vägen mot mer jämställda pensioner
Pressmeddelande: Jämställdhet blir nytt delprojekt inom pensionsöversynen

Samtal med parterna om ett längre arbetsliv
Socialförsäkringsminister Annika Strandhäll har utsett Göran Hägglund och Göran Johnsson till processledare för en dialog med arbetsmarknadens parter som Pensionsgruppen har bestämt ska inleda arbetet med åtgärder för ett längre arbetsliv. Rapporten Avsiktsförklaring om ett längre arbetsliv presenterades i september 2016.
Pressmeddelande: Göran Hägglund och Göran Johnsson leder samtal med parterna om ett längre arbetsliv
Rapport: Avsiktsförklaring om ett längre arbetsliv

Utredare föreslår möjliga strukturförändringar av premiepensionen
Stefan Lundbergh fick i juni regeringens och Pensionsgruppens uppdrag att göra en förstudie över möjliga strukturella förändringar av premiepensionen för ett tryggt och säkert pensionssystem.
Studien är en del i Pensionsgruppens handlingsplan för att stoppa missbruken inom premiepensionssystemet. Planen innehåller åtgärder som skyndsamt ska komma på plats för att göra dagens system mer hållbart och säkert, där Pensionsmyndighetens åtgärdsprogram om 30 punkter är utgångspunkten.
Förstudie om möjliga strukturella förändringar för ett tryggare och mer effektivt premiepensionssystem

Premiepensionsutredningen
Finansmarknadsminister Per Bolund tog den 26 september 2016 emot Premiepensionsutredningen. Remisstiden går ut den 1 februari 2017.
SOU 2016:61 Fokus Premiepension
Pensionsmyndigheten administrerar den allmänna pensionen
Pensionsmyndigheten administrerar och informerar om den allmänna pensionen och tillhörande pensionsförmåner. För att se till att Pensionsmyndigheten sköter sin administration på ett rättssäkert och effektivt sätt finns myndigheten Inspektionen för socialförsäkringen (ISF).
Pensionsmyndighetens webbplats
Inspektionen för socialförsäkringens webbplats

Bakgrund: Pensioner
Den allmänna pensionen kallas den lagstadgade pension som omfattar alla som har arbetet och bott i Sverige. Hur mycket man får i pension beror på hur mycket man tjänat, hur länge man har arbetat och hur inkomsterna i Sverige har utvecklats.
Den allmänna pensionen består av:

- Inkomstpension
- Premiepension
- Garantipension

Utöver detta får de flesta en tjänstepension från sin arbetsgivare. Därutöver finns också privat pensionssparande i bank eller försäkringsbolag.

Inkomstpension, premiepension och garantipension
Inkomstpensionen är den huvudsakliga delen av den allmänna pensionen och grundar sig på den sammanlagda inkomsten under hela

livet. Ju längre man arbetar desto mer pension får man. Som inkomst räknas löner, sjukpenning, a-kassa med mera.

Premiepensionen räknas också på hela livets inkomster. Premiepensionen placeras i fonder och var en får själv välja vilka fonder pengarna ska placeras i.

Garantipension finns för den som haft liten eller ingen arbetsinkomst under livet. Den är kopplad till det så kallade prisbasbeloppet som Statistiska Centralbyrån (SCB) årligen räknar ut. Storleken på garantipensionen beror på hur länge man bott i Sverige. För full garantipension krävs att man har bott 40 år i Sverige.

Samling för friska arbetsplatser

Arbetsmarknadens parter har kommit överens om ett gemensamt arbete för friskare arbetsplatser och sänkta sjuktal. Regeringen med socialminister Annika Strandhäll träffar fortlöpande parterna inom den privata och statliga sektorn samt kommuner och landsting för att följa detta viktiga arbete. I augusti 2016 tog Annika Strandhäll emot avsiktsförklaringar från samtliga parter på arbetsmarknaden.

Avsiktsförklaringarna sträcker sig över hela arbetsmarknaden och innehåller åtgärder som stärker rehabilitering och förebyggande arbete, för att få till ett mer hållbart arbetsliv och få ner sjuktalen.

- Vi har börjat se en vändning i ökningen av sjuktalen, men arbetet får inte avstanna. Både fackförbunden och arbetsgivarna har visat att de menar allvar med att få ner sjuktalen och satsa på friskare arbetsplatser. Jag följer deras arbete mycket noga, säger socialminister Annika Strandhäll.
-

Ansvariga statsråd
Annika Strandhäll
Ansvariga departement
Socialdepartementet
Relaterad navigering

- **Åtgärdsprogram 3.0 Regeringens initiativ för en trygg sjukförsäkring med människan i centrum**
- **Åtgärdsprogram för ökad hälsa och minskad sjukfrånvaro**
- **Regeringsbeslut om ett inrättande av ett dialogforum för friskare arbetsplatser.pdf**
- **Arbetsformer och inriktning för dialogforumet för friskare arbetsplatser.pdf**

- **Avsiktsförklaring, staten.pdf**
- **Avsiktsförklaring, kommuner och landsting.pdf**
- **Avsiktsförklaring, Svenskt Näringsliv, LO och PTK.pdf**
- **Pressmeddelande: Samarbete för att nå friska arbetsplatser**
- **Pressmeddelande: Regeringen vill stärka stödet i sjukskrivningsprocessen**

Aktuellt

- Följ parternas arbete
  Regeringen med socialminister Annika Strandhäll träffar fortlöpande parterna inom den privata och statliga sektorn samt kommuner och landsting för att följa arbetet med friskare arbetsplatser. Här kan du ta del av uppföljningen.
  - Lägesbeskrivning: Staten 2017-10-10.pdf
  - Statusrapport: Kommuner och landsting 2017-02-27.pdf
  - Statusrapport: Kommuner och landsting 2017-10-03.pdf
  - Överenskommelse om det fortsatta arbetet: Staten 2016-10-05.pdf
  - Parternas arbete: Svensk Näringsliv, LO och PTK 2017-03-13.pdf
-

Aktuellt inom friska arbetsplatser

Samarbete för att nå friska arbetsplatser
Sjukfrånvaron har ökat kraftigt sedan 2010. Åtgärder från såväl regeringen som arbetsmarknadens parter behövs för att fler ska få ett bra stöd åter i hälsa och arbete. Därför har regeringen beslutat om ”Samling för friska arbetsplatser”. Samlingen innebär regelbundna träffar med arbetsmarknadens parter för att följa upp pågående, planerade och framtida åtgärder för att tillsammans skapa friska arbetsplatser och minskad sjukfrånvaro.

- Pressmeddelande: Samarbete för att nå friska arbetsplatser

Långsiktigt hälsoförebyggande arbete lönar sig
Under Hälsoresan besökte socialförsäkringsminister Annika Strandhäll ett antal orter i Sverige för att uppmärksamma och ta del av goda exempel för ett friskare arbetsliv.

- Artikel: Hälsoresan: Långsiktigt hälsoförebyggande arbete lönar sig

Läs arbetsmiljöstrategin som gäller 2016-2020
Regeringens arbetsmiljöpolitik ska bidra till en arbetsmiljö som förebygger ohälsa, olycksfall och motverkar att människor utestängs från arbetslivet. Arbetsmiljöarbetet ska ta hänsyn till människors olika förutsättningar och bidra till utvecklingen av både individer och verksamhet. Arbetsmiljöstrategin lämnades till riksdagen i form av en skrivelse.

- Skrivelse 2015/16:80 En arbetsmiljöstrategi för det moderna arbetslivet 2016–2020

Aktuellt från Annika Strandhäll

- **Regeringens nya initiativ för en tryggare sjukförsäkring**
  24 januari 2018
  I det fortsatta arbetet har regeringen identifierat två utvecklingsområden där det behövs ytterligare insatser, det handlar om att stödet till individen behöver öka och att samverkan mellan myndigheter behöver stärkas.
  - Pressmeddelande: Regeringen vill stärka stödet i sjukskrivningsprocessen
  - Åtgärdsprogram 3.0 – Regeringens initiativ för en trygg sjukförsäkring med människan i centrum
  - Debattartikel: En trygg och välfungerande försäkring med människan i centrum

- **Budgetbeslut 2015 – 2018 om ekonomisk trygghet för pensionärer**
  18 januari 2018

  Från och med den 1 januari 2018 sänks inkomstskatten för personer över 65 år med upp till 5 000 kronor per år. Dessutom har regeringen höjt bostadstillägget vilket också innebär en förstärkning av många pensionärers ekonomi.
  - Artikel: Budgetbeslut 2015 – 2018 om ekonomisk trygghet för pensionärer
  - Pressmeddelande: Socialminister Strandhäll pratar pensionärsskatt i Göteborg

Blocköverskridande överenskommelse för långsiktigt höjda och trygga pensioner
Det är snart 20 år sedan det svenska pensionssystemet kom på plats. Under de senaste åren har systemet setts över och partierna som står bakom pensionssystemet har kommit överens om att renovera pensionssystemet för att säkra långsiktigt höjda, hållbara och trygga pensioner.

- Pressmeddelande: Blocköverskridande överenskommelse för långsiktigt höjda och trygga pensioner
- Överenskommelse: Pensionsgruppens överenskommelse om långsiktigt höjda och trygga pensioner
- Debattartikel: ”Premiepensionen görs om i nya överenskommelsen”

Strandhäll mottog Utredningen om en modern föräldraförsäkring
Måndag den 18 december tog Annika Strandhäll emot slutbetänkandet från Utredningen om en modern föräldraförsäkring. Utredningen lämnar flera förslag för att åstadkomma en mer jämn fördelning av föräldrapenning och föräldraledighet samt en försäkring som sätter barnets bästa i centrum.

- Pressmeddelande: Regeringen tar emot Utredningen om en modern föräldraförsäkring
- Artikel: Jämställt föräldraskap engagerade på seminarium

Samlade stödet till idrotten närmare 2 miljarder
Det samlade stödet till idrotten under 2018 är totalt 1 954 miljoner kronor och fördelas av Riksidrottsförbundet, som gör en översyn av hur dessa medel fördelas, bland annat utifrån ett jämställdhetsperspektiv. För 2018 ökar stödet som fördelas av Riksidrottsförbundet med 19 miljoner kronor.

- Artikel: Samlade stödet till idrotten närmare 2 miljarder

En modern, tillgänglig och jämlik vård
För att kunna möta framtidens utmaningar i hälso- och sjukvården krävs ett strategiskt och målmedvetet arbete. Regeringen arbetar aktivt med att stödja landstingen, berörda myndigheter och organisationer i arbetet med att samordnat utveckla en modern, jämlik, tillgänglig och effektiv hälso- och sjukvård med fokus på primärvården.

- En modern, tillgänglig och jämlik vård

Lena Hallengren

Barn-, äldre- och jämställdhetsminister
Socialdepartementet

Lena Hallengrens områden

- Barnets rättigheter
- Funktionshinder
- Jämställdhet
- Social omsorg

Relaterad navigering

- CV
- Statssekreterare
- Presskontakter
- Pressbilder
- E-post till registrator
- Kontakt

Lena Hallengren har inte hunnit ordna sin hemsida. Tills vidare antages att företrädarens sidor här gäller:

Genvägar

- Prenumerera på Socialdepartementets nyhetsbrev för jämställdhetspolitiken
- Feministisk regering
- Regeringens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck
- Stödinsatser till personer med funktionsnedsättning
- Sverige samverkar med Bulgarien och Rumänien om utsatta EU-medborgare
- Regeringen stödjer arbetet med ensamkommande flyktingbarn
- Trygghet och närvaro i äldreomsorgen

Barnets rättigheter

Barnets rättigheter utgår från FN:s barnkonvention och handlar om att ta tillvara på barn och ungas rättigheter och intressen i samhället. Området omfattar alla verksamheter där barn är berörda, till exempel utbildningspolitiken, migrationspolitiken, kulturpolitiken och socialtjänstpolitiken.

Relaterad navigering

- **Barnets rättigheter i statens budget**
- **Mål för barnets rättigheter**
- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Kontakt**

Ansvariga för barnets rättigheter

Ansvarigt statsråd

Lena Hallengren. (Åsa Regnér)

Barn-, äldre- och jämställdhetsminister

Ansvarigt departement

- **Socialdepartementet**

Genvägar

- **FN:s kommitté för barnets rättigheter: Sammanfattande slutsatser och rekommendationer**
- **Strategi för att stärka barnets rättigheter i Sverige**
- **Om barnets rättigheter på regeringens webbplats om mänskliga rättigheter**
- **Barnombudsmannen**
- **Koll på soc**
- **Stiftelsen Allmänna Barnhuset**
- **Svenska FN-förbundet - Konventionen om barnets rättigheter**
- **Webbportalen Youmo - en vägledning om hälsa och jämställdhet för nyanlända unga**

Aktuellt om barnets rättigheter

- Fokus på nya lösningar mot våld mot barn på toppmöte i Stockholm
  20 februari 2018

  Sveriges regering arrangerade toppmötet 2030 Agenda for Children: End Violence Against Children Solutions Summit den 14–15 februari. Det gjordes i samarbete med WePROTECT Global Alliance och Globala partnerskapet mot våld mot barn, där Sverige är ett av 15 vägvisarländer och det första land som arrangerar toppmötet. Under konferensen tillkännagav Japan och Förenade Arabemiraten att de följer Sveriges initiativ och åtar sig att bli vägvisarländer. I artikeln finns även en film med intervjuer med deltagare.
  - Artikel: Nya lösningar i fokus på toppmötet End Violence Against Children Solutions Summit
  - www.end-violence.org/summit

- **Utredning föreslår stärkt barnperspektiv för barn i skyddat boende**
  15 januari 2018

  Den 15 januari tog barnminister Åsa Regnér emot förslag för ett stärkt barnperspektiv för barn i skyddat boende. Utredaren föreslår bland annat att skyddat boende ska regleras i

Socialtjänstlagen och att Socialnämnden ska säkerställa barnets rätt till skolgång och hälso- och sjukvård. Se även webbsändning, i artikeln, från seminarium i Rosenbad om utredarens förslag.

  - Artikel: Utredning föreslår stärkt barnperspektiv i skyddat boende
  - Ett fönster av möjligheter – stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende, SOU 2017:112

Regeringen tar nästa steg för att göra barnkonventionen till lag
Regeringen beslutade i juli 2017 om en lagrådsremiss med förslag om att göra FN:s barnkonvention till svensk lag. Regeringen anser att barnkonventionens starka ställning behöver tydliggöras och att ett barnrättsbaserat synsätt ska ha stort genomslag i rättstillämpningen. Nu pågår arbetet med att bereda propositionen.

- Artikel: Regeringen tar nästa steg för att göra barnkonventionen till lag

Budget, toppmöte och kunskapslyft i fokus för barnrättsdelegationen
Barnrättsdelegationens ordförande, statssekreterare Pernilla Baralt, talade bland annat om att Sverige är värd för ett toppmöte med fokus på arbetet mot våld mot barn i februari 2018.

- Artikel: Budget, toppmöte och kunskapslyft i fokus för barnrättsdelegationen
- Reformer för ökad välfärd och trygghet i budgetpropositionen för 2018
- Regeringen tar nästa steg för att göra barnkonventionen till lag

Informationsinsats om hälsa och jämställdhet för nyanlända barn och unga
Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) fick i uppdrag att i samverkan med UMO, ta fram och sprida en digital plattform med information om hälsa och jämställdhet riktad till nyanlända och asylsökande barn och unga. Resultatet blev Youmo - en vägledning som finns på sex olika språk.

- Regeringsuppdrag: Uppdrag om informationsinsatser rörande hälsa och jämställdhet för nyanlända och asylsökande barn och unga
- Webbportalen Youmo - en vägledning om hälsa och jämställdhet för nyanlända unga

Ökad kunskap om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
Regeringen ger Myndigheten för delaktighet i uppdrag att i samarbete med Diskrimineringsombudsmannen genomföra en kommunikationssatsning för att öka kunskapen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. När det gäller betydelsen för barn och unga av rättigheterna, ska expertstöd ges av Barnombudsmannen.

- Regeringsuppdrag: S2015/2415/FST

Funktionshinder

Funktionshinderspolitiken utgår från FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Politiken tar tillvara de rättigheter och intressen som personer med funktionsnedsättningar har i samhället. Flera områden omfattas av politiken, till exempel arbetsmarknadspolitiken eller utbildningspolitiken.
Relaterad navigering

- **Funktionshinder i statens budget**
- **Mål för funktionshinder**
- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Kontakt**

Ansvariga för funktionshinder
Ansvarigt statsråd
Lena Hallengren (Åsa Regnér)
Barn-, äldre- och jämställdhetsminister
Ansvarigt departement

- **Socialdepartementet**

Genvägar

- **En funktionshinderspolitik för ett Sverige som håller ihop**
- **Assistansersättning och LSS**

Aktuellt om funktionshinder

- Proposition om bostadsanpassningsbidrag lämnad till riksdagen
  30 januari 2018

  Flera av bestämmelserna i lagen om bostadsanpassningsbidrag m.m. förs i sak oförändrade över till den nya lagen. Vissa bestämmelser förtydligas och anpassas till rådande praxis.
  - Proposition: Prop. 2017/18/80
-
- Utredning om assistansmarknad överlämnad till Åsa Regnér
  16 januari 2018

  Risken för brottslighet inom assistansmarknaden är fortsatt stor, risken för fusk är särskilt hög när anhöriga utför assistans och ökningen av antalet assistanstimmar beror inte på privata anordnare på marknaden. Dessa slutsatser drar utredare Stig Svensson i sin promemoria Personlig assistans - Analys av en kvasimarknad och dess brottslighet som lämnades till Åsa Regnér, ansvarigt statsråd för funktionshinderspolitiken, tisdagen den 16 januari.
  - Artikel: Utredning om assistansmarknaden överlämnad till Åsa RegnérAktuellt från Åsa Regnér
- **Fokus på nya lösningar mot våld mot barn på toppmöte i Stockholm**
  20 februari 2018

  Sveriges regering arrangerade toppmötet 2030 Agenda for Children: End Violence Against Children Solutions Summit den 14–15 februari. Det gjordes i samarbete med WePROTECT Global Alliance och Globala partnerskapet mot våld mot barn, där Sverige är ett av 15 vägvisarländer och det första land som arrangerar toppmötet. Under konferensen tillkännagav Japan och Förenade Arabemiraten att de följer Sveriges initiativ och åtar sig att bli vägvisarländer. I artikeln finns även en film med intervjuer med deltagare.

- Artikel: Nya lösningar i fokus på toppmötet End Violence Against Children Solutions Summit
- www.end-violence.org/summit

- **Utredning föreslår stärkt barnperspektiv för barn i skyddat boende**
  15 januari 2018

Den 15 januari tog barnminister Åsa Regnér emot förslag för ett stärkt barnperspektiv för barn i skyddat boende. Utredaren föreslår bland annat att skyddat boende ska regleras i Socialtjänstlagen och att Socialnämnden ska säkerställa barnets rätt till skolgång och hälso- och sjukvård. Se även webbsändning, i artikeln, från seminarium i Rosenbad om utredarens förslag.

- Artikel: Utredning föreslår stärkt barnperspektiv i skyddat boende
- Ett fönster av möjligheter – stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende, SOU 2017:112

Jämställdhetsmyndigheten invigd

Fredag den 12 januari invigdes den nya jämställdhetsmyndigheten i Angered, Göteborg, med tal av bland andra jämställdhetsminister Åsa Regnér och generaldirektör Lena Ag. Myndigheten ska bidra till en strategisk, sammanhållen och hållbar styrning och ett effektivt genomförande av jämställdhetspolitiken.

- Artikel: Jämställdhetsmyndigheten invigdes i Göteborg
- Jämställdhetsmyndighetens webbplats

Regeringen agerar mot sexuellt våld, trakasserier och kränkningar

Höstens #metoo-upprop har på ett kraftfullt sätt visat att det finns mer att göra för att bekämpa sexuella trakasserier och sexuellt våld på arbetsplatser och i övriga samhället. Regeringen kräver att alla arbetsgivare tar sitt ansvar för en trygg arbetsmiljö och har haft möten med bland annat arbetsmarknadens parter, myndighets- och näringslivschefer. Ta del av regeringens samlade åtgärder.

- Artikel: Regeringen agerar mot sexuellt våld och trakasserier
- Artikel: Regeringens samlade åtgärder mot sexuellt våld och trakasserier
- Artikel: Möten med myndigheter och arbetsmarknadens parter om sexuellt våld och trakasserier

Välfärdssatsningar i höstbudgeten

Regeringen presenterar stora satsningar på välfärden i årets budget med fokus på sjukvården, äldre och barn samt mot hedersrelaterat våld och förtryck. Förslagen i höstbudgeten bygger på ett samarbete mellan regeringen och Vänsterpartiet.

- Pressmeddelande: Välfärdssatsningar i höstbudgeten

Barnkonventionens väg till svensk lag

Regeringen har beslutat om en lagrådsremiss med förslag om att göra FN:s barnkonvention till svensk lag. Regeringen anser att barnkonventionens starka ställning behöver tydliggöras och att ett barnrättsbaserat synsätt ska ha stort genomslag i rättstillämpningen.

- Artikel: Regeringen tar nästa steg för att göra barnkonventionen till lag
- Pressmeddelande: Nästa steg för att göra barnkonventionen till lag
- Lagrådsremiss: Inkorporering av FN:s konvention om barnets rättigheter
- Frågor och svar om FN:s barnkonvention blir svensk lag
- Barnanpassad artikel och frågor och svar om barnkonventionen blir svensk lag

Jämställdhet

Jämställdhet handlar om jämlikhet mellan kvinnor och män som ska ha samma möjlighet att forma samhället och sina egna liv. Området omfattar bland annat frågor som makt, inflytande, ekonomi, hälsa, utbildning, arbete och fysisk integritet.

Relaterad navigering

- Jämställdhet i statens budget
- Mål för jämställdhet
- Rättsdokument
- Myndigheter med flera
- Remisser
- Kontakt

Ansvariga för jämställdhet

Ansvarigt statsråd

Lena Hallengren. (Åsa Regnér)

Barn-, äldre- och jämställdhetsminister

Ansvarigt departement

- Socialdepartementet

Genvägar

- Prenumerera på nyhetsbrev om jämställdhetspolitiken
- Feministisk regering
- Informationsblad om feministisk regering
- Jämställdhetsintegrering
- Jämställdhetsbudgetering
- En nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor
- Regeringens arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck
- Artikel: Regeringen agerar mot sexuellt våld och trakasserier
- Jämställda pensioner
- En modern föräldraförsäkring
- Halva makten, hela lönen
- Jämställda län
- Jämställ.nu
- Jämställdhetsmyndigheten
- Nationella sekretariatet för genusforskning
- Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK)
- European Institute for Gender Equality

Aktuellt om jämställdhet

- Nyhetsbrev med tema jämställd hälsa
  02 februari 2018

  Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma förutsättningar för en god hälsa samt erbjudas vård och omsorg på lika villkor. Se filmad intervju med socialminister Annika Strandhäll där hon berättar om regeringens satsningar på stärkt förlossningsvård och på området psykisk hälsa för att uppnå regeringens mål om jämställd hälsa. Länk nedan till nyhetsbrevet.
  - Artikel: Strandhäll om regeringens insatser för jämställd hälsa
  - Socialdepartementets nyhetsbrev med tema jämställd hälsa
  - Artikel: Vården viktig aktör i arbetet mot våld

- **Treårig överenskommelse med SKL för stärkt jämställdhetsarbete**
  29 januari 2018
  För att stärka jämställdhetsarbetet lokalt och regionalt har regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)

beslutat om en ny treårig överenskommelse. Under samtliga tre år kommer det politiska delmålet Jämställd hälsa att vara i fokus och insatser mot mäns våld mot kvinnor inklusive hedersrelaterat våld och förtryck. Valåret 2018 kommer även insatser som relaterar till delmålet En jämn fördelning av makt och inflytande att prioriteras.

- Artikel: Staten och SKL i treårig överenskommelse för stärkt jämställdhetsarbete

En jämn fördelning av makt och inflytande
Det första jämställdhetspolitiska delmålet är En jämn fördelning av makt och inflytande. Ta del av regeringens hittills genomförda insatser.

- En jämn fördelning av makt och inflytande - regeringens insatser

Ekonomisk jämställdhet
Det andra jämställdhetspolitiska delmålet är Ekonomisk jämställdhet. Ta del av regeringens hittills genomförda insatser.

- Ekonomisk jämställdhet - regeringens insatser

Jämställd utbildning
Det tredje jämställdhetspolitiska delmålet är Jämställd utbildning. Ta del av regeringens hittills genomförda insatser.

- Jämställd utbildning - regeringens insatser

Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet
Det fjärde jämställdhetspolitiska delmålet är Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Ta del av regeringens hittills genomförda insatser.

- En jämn fördelning av makt och inflytande - regeringens insatser

Jämställd hälsa
Det femte jämställdhetspolitiska delmålet är Jämställd hälsa. Ta del av regeringens hittills genomförda insatser.

- Jämställd hälsa - regeringens insatser

Mäns våld mot kvinnor ska upphöra
Det sjätte jämställdhetspolitiska delmålet är Mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Ta del av regeringens hittills genomförda insatser.

- Mäns våld mot kvinnor ska upphöra - regeringens insatser

Feministisk regering
Sverige har världens första feministiska regering. Det innebär att jämställdhet är avgörande för regeringens prioriteringar – i beslut och tilldelning av resurser. Kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Jämställdhet står i centrum, både i det nationella och internationella arbetet. Ta del av vad regeringen gör för att främja jämställdhet mellan kvinnor och män.

- Feministisk regering

Feministisk utrikespolitik
Jämställdhet mellan kvinnor och män utgör en grundläggande målsättning för svensk utrikespolitik. Uppfyllandet av kvinnors och flickors grundläggande mänskliga rättigheter utgör såväl en skyldighet inom ramen för internationella åtaganden som en förutsättning för att nå Sveriges bredare utrikespolitiska mål om fred, säkerhet och hållbar utveckling.

- En feministisk utrikespolitik

Social omsorg

Social omsorg handlar om samhällets stöd och hjälp till människor som är särskilt utsatta eller i svårigheter. Området omfattar individ- och familjeomsorg, stöd till personer med funktionsnedsättning och äldreomsorg.

Relaterad navigering

- Social omsorg i statens budget
- Mål för social omsorg
- Rättsdokument
- Myndigheter med flera
- Remisser
- Kontakt

Ansvariga för social omsorg

Ansvarigt statsråd

Lena Hallengren. (Åsa Regnér)

Barn-, äldre- och jämställdhetsminister

Ansvarigt departement

- Socialdepartementet

Genvägar

- Assistansersättning och LSS
- Sverige samverkar med Bulgarien och Rumänien om utsatta EU-medborgare
- Regeringen stödjer arbetet med ensamkommande flyktingbarn
- Trygghet och närvaro i äldreomsorgen
- Bloggen Sociala barn- och ungdomsvården
- Riksnormen för försörjningsstöd
- Min insats på Socialstyrelsens webbplats

Aktuellt om social omsorg

- **Miljonstöd till insatser kring barn och unga med psykisk ohälsa**
  19 januari 2018
  Regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att fördela 100 miljoner kronor i statsbidrag under 2018 för att stärka insatserna för barn och unga med psykisk ohälsa. Samtidigt beslutar regeringen att ge Socialstyrelsen i uppdrag att fördela statsbidrag på totalt 360 miljoner kronor för att stärka bemanningen inom den sociala barn och ungdomsvården.
  - Pressmeddelande: Miljonstöd till insatser kring barn och unga med psykisk ohälsa

- **Positiv utveckling – men behov av långsiktig förändring i social barn- och ungdomsvård**
  21 december 2017

  Situationen i den sociala barn- och ungdomsvården går åt rätt håll. Det sker en positiv utveckling och personalsituationen börjar stabiliseras. Men det behövs fortsatta krafttag både lokalt och nationellt. Det är några av de iakttagelser regeringens nationella samordnare Cecilia Grefve gör i den slutrapport hon den 15 december lämnade till statsrådet Åsa Regnér. Samordnarens huvudförslag är en reform för att på lång sikt förändra den sociala barn- och ungdomsvården.
  - Artikel: Positiv utveckling – men behov av långsiktig förändring i social barn- och ungdomsvård

Reformer inom området social omsorg–budgetpropositionen 2018

Regeringen ger i budgetpropositionen för 2018 en rad förslag som ska öka välfärden och tryggheten i Sverige. Flera av förslagen ska också leda till ökad jämställdhet, vilket är högt prioriterat av Sveriges första feministiska regering. Här kan du läsa om några av förslagen inom social omsorg. Budgetpropositionen för 2018 är en överenskommelse mellan regeringen och Vänsterpartiet.

- Artikel: Reformer inom området social omsorg– budgetpropositionen 2018

Assistansersättning och LSS

Regeringens funktionshinderspolitik berör alla politikområden. Stödinsatserna inom LSS och assistansersättningen är en del av funktionshinderspolitiken.

- Artikel: Assistansersättning och LSS

Regeringen stödjer arbetet med ensamkommande barn

Det stora mottagandet av asylsökande ensamkommande barn har inneburit ett betydande åtagande för kommunerna att åstadkomma ett gott långsiktigt mottagande där barnens rättigheter beaktas. Även om antalet ensamkommande barn som söker asyl i Sverige har minskat kommer Sverige sannolikt att ta emot ett stort antal ensamkommande flickor och pojkar även under kommande år.

- Regeringen stödjer arbetet med ensamkommande barn

Trygghet och närvaro i äldreomsorgen

Vård och omsorg om äldre kvinnor och män är en central del av välfärdspolitiken och berör många människor.

- Trygghet och närvaro i äldreomsorgen

Aktuellt från Lena Hallengren (Åsa Regnér)

- **Fokus på nya lösningar mot våld mot barn på toppmöte i Stockholm**
  20 februari 2018

  Sveriges regering arrangerade toppmötet 2030 Agenda for Children: End Violence Against Children Solutions Summit den 14–15 februari. Det gjordes i samarbete med WePROTECT Global Alliance och Globala partnerskapet mot våld mot barn, där Sverige är ett av 15 vägvisarländer och det första land som arrangerar toppmötet. Under konferensen tillkännagav Japan och Förenade Arabemiraten att de följer Sveriges initiativ och åtar sig att bli vägvisarländer. I artikeln finns även en film med intervjuer med deltagare.
  - Artikel: Nya lösningar i fokus på toppmötet End Violence Against Children Solutions Summit
  - www.end-violence.org/summit

- **Utredning föreslår stärkt barnperspektiv för barn i skyddat boende**
  15 januari 2018

  Den 15 januari tog barnminister Åsa Regnér emot förslag för ett stärkt barnperspektiv för barn i skyddat boende. Utredaren föreslår bland annat att skyddat boende ska regleras i Socialtjänstlagen och att Socialnämnden ska säkerställa barnets rätt till skolgång och hälso- och sjukvård. Se även webbsändning, i artikeln, från seminarium i Rosenbad om utredarens förslag.
  - Artikel: Utredning föreslår stärkt barnperspektiv i skyddat boende
  - Ett fönster av möjligheter – stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende, SOU 2017:112

Jämställdhetsmyndigheten invigd
Fredag den 12 januari invigdes den nya jämställdhetsmyndigheten i Angered, Göteborg, med tal av bland andra jämställdhetsminister Åsa Regnér och generaldirektör Lena Ag. Myndigheten ska bidra till en strategisk, sammanhållen och hållbar styrning och ett effektivt genomförande av jämställdhetspolitiken.
- Artikel: Jämställdhetsmyndigheten invigdes i Göteborg
- Jämställdhetsmyndighetens webbplats

Regeringen agerar mot sexuellt våld, trakasserier och kränkningar
Höstens #metoo-upprop har på ett kraftfullt sätt visat att det finns mer att göra för att bekämpa sexuella trakasserier och sexuellt våld på arbetsplatser och i övriga samhället. Regeringen kräver att alla arbetsgivare tar sitt ansvar för en trygg arbetsmiljö och har haft möten med bland annat arbetsmarknadens parter, myndighets- och näringslivschefer. Ta del av regeringens samlade åtgärder.
- Artikel: Regeringen agerar mot sexuellt våld och trakasserier
- Artikel: Regeringens samlade åtgärder mot sexuellt våld och trakasserier
- Artikel: Möten med myndigheter och arbetsmarknadens parter om sexuellt våld och trakasserier

Välfärdssatsningar i höstbudgeten

Regeringen presenterar stora satsningar på välfärden i årets budget med fokus på sjukvården, äldre och barn samt mot hedersrelaterat våld och förtryck. Förslagen i höstbudgeten bygger på ett samarbete mellan regeringen och Vänsterpartiet.

- Pressmeddelande: Välfärdssatsningar i höstbudgeten

Barnkonventionens väg till svensk lag

Regeringen har beslutat om en lagrådsremiss med förslag om att göra FN:s barnkonvention till svensk lag. Regeringen anser att barnkonventionens starka ställning behöver tydliggöras och att ett barnrättsbaserat synsätt ska ha stort genomslag i rättstillämpningen.

- Artikel: Regeringen tar nästa steg för att göra barnkonventionen till lag
- Pressmeddelande: Nästa steg för att göra barnkonventionen till lag
- Lagrådsremiss: Inkorporering av FN:s konvention om barnets rättigheter
- Frågor och svar om FN:s barnkonvention blir svensk lag
- Barnanpassad artikel och frågor och svar om barnkonventionen blir svensk lag

Gustav Fridolin

Utbildningsminister
Utbildningsdepartementet

"Alla barn ska få en ärlig chans i skolan. Alla elever ska få den tid och det stöd de behöver av sina lärare. Det kräver att fler får brinna för, och stannar, i läraryrket."

Gustav Fridolins områden

Barn- och ungdomsutbildning

Relaterad navigering

- **CV**
- **Statssekreterare**
- **Presskontakter**
- **Pressbilder**
- **E-post till registrator**
- **Kontakt**

Genvägar

- **Gustav Fridolin på Instagram**
- **Gustav Fridolin på Facebook**

Barn- och ungdomsutbildning

Till barn– och ungdomsutbildningen hör förskola, fritidshem, den obligatoriska skolan samt gymnasieskolan. Elever ska utifrån sina olika förutsättningar och behov få utbildning så att de uppnår kunskapskraven och därmed får möjlighet att utvecklas så långt som möjligt.

Relaterad navigering

- **Barn- och ungdomsutbildning i statens budget**
- **Mål för barn- och ungdomsutbildning**
- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Kontakt**

Ansvariga för barn- och ungdomsutbildning

Ansvariga statsråd

Gustav Fridolin

Utbildningsminister

Anna Ekström

Gymnasie- och kunskapslyftsminister

Ansvarigt departement

- **Utbildningsdepartementet**

Genvägar

- **Studiefinansiering**
- **Lärarlönelyftet**
- **Mer kunskap och ökad jämlikhet i skolan**

Aktuellt om barn- och ungdomsutbildning

- Två paket för att fler ska fullfölja en gymnasieutbildning
  16 februari 2018

  Regeringen vill att fler elever ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning och föreslår därför en rad förbättringar för gymnasieskolan och gymnasiesärskolan.
  - Pressmeddelande: Två paket för att fler ska fullfölja en gymnasieutbildning

- **Ökad jämlikhet i skolan med stadieindelad timplan**
  Att alla elever får den undervisningstid de har rätt till är grundläggande för en jämlik skola. Nu fattar regeringen beslut om en ändring i skolförordningen, vilket innebär att den garanterade undervisningstiden framöver kommer att fördelas mellan låg-, mellan- och högstadiet.
  - Pressmeddelande: Ökad jämlikhet i skolan med stadieindelad timplan
-

Gustav Fridolin tog emot betänkandet om nationella minoritetsspråk

Utbildningsminister Gustav Fridolin har tagit emot betänkandet Förbättrade möjligheter för elever att utveckla sitt nationella minoritetsspråk.

- Statens offentliga utredningar: SOU 2017:91

Regeringen tillsätter utredning för att utveckla studie- och yrkesvägledningen

Alla elever ska ha möjlighet att göra väl övervägda val utifrån goda kunskaper om utbildningsvägar och arbetsliv. Social bakgrund och hemförhållanden ska inte styra framtida yrkesbana. Regeringen tillsätter därför en utredning med uppdrag att föreslå åtgärder för att utveckla studie- och yrkesvägledningen.

- Pressmeddelande: Regeringen tillsätter utredning för att utveckla studie- och yrkesvägledningen

Praktiknära skolforskning i fokus när nationell samling för läraryrket träffades
Regeringen har initierat en nationell samling där parterna inom skolans område bjuds in för att diskutera hur läraryrket ska kunna stärkas. Inom ramen för initiativet ryms flera av regeringens skolsatsningar, bland annat höjda lärarlöner och förbättrade möjligheter till kompetensutveckling.

- Pressmeddelande: Praktiknära skolforskning i fokus när nationell samling för läraryrket träffades

Utbildningsdepartementets samlade budgetsatsningar 2018
Sverige ska vara en ledande kunskapsnation som genom investeringar i högkvalitativ utbildning och forskning lägger grunden för vårt gemensamma samhällsbygge. Den svenska skolan ska utjämna socioekonomiska skillnader och ge alla människor möjlighet att utvecklas till sin fulla potential.

- Pressmeddelande: Utbildningsdepartementets samlade budgetsatsningar 2018
- Artikel: Satsningar inom utbildningsområdet i budgetpropositionen för 2018
- Artikel: Lärarsatsningar i budgetpropositionen för 2018
- Sammanfattning: Budgeten för 2018 på fem minuter

Aktuellt från Gustav Fridolin

- **Tema: Skola**
  15 februari 2018

  Regeringen har under hela mandatperioden prioriterat stora investeringar i skolan. Målet med satsningarna är en jämlik skola med höga kunskapsresultat. Ett starkt utbildningssystem möjliggör ett livslångt lärande. Under den närmaste tiden presenterar regeringen ett antal nya satsningar på skolan. Läs mer om dem här.
  - Pressmeddelande: Även fristående skolor ska omfattas av offentlighetsprincipen
  - Pressmeddelande: Två paket för att fler ska fullfölja en gymnasieutbildning
  - Pressmeddelande: Ett estetiskt ämne på alla nationella program
  - Pressmeddelande: Grundläggande behörighet på yrkesprogram

- **Regeringen avser återkomma med nytt förslag om en garanti för tidiga stödinsatser**
  12 februari 2018
  Regeringen har beslutat att ta hem propositionen Läsa, skriva, räkna – en åtgärdsgaranti, men avser att återkomma till riksdagen med en ny proposition. Den ska ta hänsyn till de synpunkter om administration som lyfts fram i riksdagens utbildningsutskott.
  - Pressmeddelande: Regeringen avser återkomma med nytt förslag om en garanti för tidiga stödinsatser

Inga nedskärningar ett villkor för extra statligt stöd till skolan

Nu avsätts fullt utbyggt 6 miljarder kronor årligen som huvudmän för grundskola och förskoleklass kan ansöka om för att stärka likvärdighet och kunskapsutveckling. Ett villkor för att ta del av medlen är att huvudmannen inte samtidigt sänker de egna kostnaderna för undervisning och elevhälsa.

- Pressmeddelande: Inga nedskärningar ett villkor för extra statligt stöd till skolan

Tydligare regler ska underlätta nybyggnation av nya skolor
Antalet barn och unga i Sverige ökar, vilket leder till ökade lokalkostnader för skolan. Nu gör regeringen ett förtydligande kring reglerna för lokalkostnader, med syfte att underlätta etablering av nya skolor.

- Pressmeddelande: Tydligare regler för skolpengen ska underlätta nybyggnation av nya skolor

Regeringen tillsätter utredning för att utveckla studie- och yrkesvägledningen
Alla elever ska ha möjlighet att göra väl övervägda val utifrån goda kunskaper om utbildningsvägar och arbetsliv. Social bakgrund och hemförhållanden ska inte styra framtida yrkesbana. Regeringen tillsätter därför en utredning med uppdrag att föreslå åtgärder för att utveckla studie- och yrkesvägledningen.

- Pressmeddelande: Regeringen tillsätter utredning för att utveckla studie- och yrkesvägledningen

Ökad jämlikhet i skolan med stadieindelad timplan
Att alla elever får den undervisningstid de har rätt till är grundläggande för en jämlik skola. Nu fattar regeringen beslut om en ändring i skolförordningen, vilket innebär att den garanterade undervisningstiden framöver kommer att fördelas mellan låg-, mellan- och högstadiet.

- Pressmeddelande: Ökad jämlikhet i skolan med stadieindelad timplan

Anna Ekström

Gymnasie- och kunskapslyftsminister
Utbildningsdepartementet

"I skolan ska alla elever, oavsett bakgrund, lära sig så mycket som möjligt och utvecklas som aktiva samhällsmedborgare. Utbildning ska vara en möjlighet för alla under hela livet. Så skapas förutsättningar för det livslånga lärandet. Jag tror på en jämlik skola med fokus på kunskap och bildning."

Anna Ekströms områden

- **Barn- och ungdomsutbildning**
- **Folkbildning**
- **Ungdomspolitik**
- **Vuxenutbildning**

Relaterad navigering

- **CV**
- **Statssekreterare**
- **Presskontakter**
- **Pressbilder**
- **E-post till registrator**
- **Kontakt**

Genvägar

- **Anna Ekström på Twitter**
- **Anna Ekström på Instagram**
- **Anna Ekström på Facebook**

Anna Ekströms kalender

- **23 februari 2018**
  - **Inrikes resa, Borås**
    - Deltagare:
    - Anna Ekström
    - Utbildningsdepartementet
- **23 februari 2018**
  - **Inrikes resa, Vadstena och Ödeshög**
    - Deltagare:
    - Anna Ekström
    - Utbildningsdepartementet

- **Alla kalenderhändelser för Anna Ekström**

Barn- och ungdomsutbildning

Till barn– och ungdomsutbildningen hör förskola, fritidshem, den obligatoriska skolan samt gymnasieskolan. Elever ska utifrån sina olika förutsättningar och behov få utbildning så att de uppnår kunskapskraven och därmed får möjlighet att utvecklas så långt som möjligt.

Relaterad navigering

- **Barn- och ungdomsutbildning i statens budget**
- **Mål för barn- och ungdomsutbildning**
- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Kontakt**

Ansvariga för barn- och ungdomsutbildning

Ansvariga statsråd

Gustav Fridolin

Utbildningsminister

Anna Ekström

Gymnasie- och kunskapslyftsminister

Ansvarigt departement

- **Utbildningsdepartementet**

Genvägar

- **Studiefinansiering**
- **Lärarlönelyftet**
- **Mer kunskap och ökad jämlikhet i skolan**

Aktuellt om barn- och ungdomsutbildning

- Två paket för att fler ska fullfölja en gymnasieutbildning
  16 februari 2018
  Regeringen vill att fler elever ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning och föreslår därför en rad förbättringar för gymnasieskolan och gymnasiesärskolan.
  - Pressmeddelande: Två paket för att fler ska fullfölja en gymnasieutbildning
-
- Ökad jämlikhet i skolan med stadieindelad timplan
  Att alla elever får den undervisningstid de har rätt till är grundläggande för en jämlik skola. Nu fattar regeringen beslut om en ändring i skolförordningen, vilket innebär att den garanterade undervisningstiden framöver kommer att fördelas mellan låg-, mellan- och högstadiet.
  - Pressmeddelande: Ökad jämlikhet i skolan med stadieindelad timplan
-

Gustav Fridolin tog emot betänkandet om nationella minoritetsspråk

Utbildningsminister Gustav Fridolin har tagit emot betänkandet Förbättrade möjligheter för elever att utveckla sitt nationella minoritetsspråk.

- Statens offentliga utredningar: SOU 2017:91

Regeringen tillsätter utredning för att utveckla studie- och yrkesvägledningen

Alla elever ska ha möjlighet att göra väl övervägda val utifrån goda kunskaper om utbildningsvägar och arbetsliv. Social bakgrund och hemförhållanden ska inte styra framtida yrkesbana. Regeringen tillsätter därför en utredning med uppdrag att föreslå åtgärder för att utveckla studie- och yrkesvägledningen.

- Pressmeddelande: Regeringen tillsätter utredning för att utveckla studie- och yrkesvägledningen

Praktiknära skolforskning i fokus när nationell samling för läraryrket träffades
Regeringen har initierat en nationell samling där parterna inom skolans område bjuds in för att diskutera hur läraryrket ska kunna stärkas. Inom ramen för initiativet ryms flera av regeringens skolsatsningar, bland annat höjda lärarlöner och förbättrade möjligheter till kompetensutveckling.

- Pressmeddelande: Praktiknära skolforskning i fokus när nationell samling för läraryrket träffades

Utbildningsdepartementets samlade budgetsatsningar 2018
Sverige ska vara en ledande kunskapsnation som genom investeringar i högkvalitativ utbildning och forskning lägger grunden för vårt gemensamma samhällsbygge. Den svenska skolan ska utjämna socioekonomiska skillnader och ge alla människor möjlighet att utvecklas till sin fulla potential.

- Pressmeddelande: Utbildningsdepartementets samlade budgetsatsningar 2018
- Artikel: Satsningar inom utbildningsområdet i budgetpropositionen för 2018
- Artikel: Lärarsatsningar i budgetpropositionen för 2018
- Sammanfattning: Budgeten för 2018 på fem minuter

Folkbildning

Till folkbildningen räknas folkhögskolor, studieförbund och studerandeorganisationer inom folkhögskolan. Inom folkbildningen finns även särskilda statsbidrag för viss tolkutbildning.
Relaterad navigering

- **Folkbildning i statens budget**
- **Mål för folkbildning**
- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Kontakt**

Ansvariga för folkbildning
Ansvarigt statsråd
Anna Ekström
Gymnasie- och kunskapslyftsminister
Ansvarigt departement

- **Utbildningsdepartementet**

Genvägar

- **Studiefinansiering**
- **Kunskapslyftet**

Aktuellt om folkbildning

- Aldrig har vi behövt folkbildning som nu05 januari 2018

  Folkbildningen har alltid varit en tung motvikt mot de förenklande idéströmningar som försöker måla världen i antingen svart eller vitt, skriver gymnasie- och kunskapslyftsminister Anna Ekström i Aftonbladet den 5 januari 2018.

  - Debattartikel: Aldrig har vi behövt folkbildning som nu

- **Anna Ekströms kompetensförsörjningsresa**
  03 oktober 2017
  Under hösten 2017 fortsätter Anna Ekström sin kompetensförsörjningsresa som inleddes i april i år. Hör henne berätta om syftet med resan genom Sverige.
  - Artikel: Anna Ekströms kompetensförsörjningsresa

Utbildningsdepartementets samlade budgetsatsningar 2018
Sverige ska vara en ledande kunskapsnation som genom investeringar i högkvalitativ utbildning och forskning lägger grunden för vårt gemensamma samhällsbygge. Den svenska skolan ska utjämna socioekonomiska skillnader och ge alla människor möjlighet att utvecklas till sin fulla potential.

- Pressmeddelande: Utbildningsdepartementets samlade budgetsatsningar 2018
- Artikel: Satsningar inom utbildningsområdet i budgetpropositionen för 2018
- Artikel: Lärarsatsningar i budgetpropositionen för 2018
- Sammanfattning: Budgeten för 2018 på fem minuter

5 000 nya utbildningsplatser inom folkhögskolan
Regeringen genomför ett stort kunskapslyft för ett livslångt lärande och högre sysselsättning. Som ett led i kunskapslyftet tillför regeringen medel till folkhögskolorna för allmän och särskild kurs motsvarande 5000 platser – en satsning på 671 miljoner kronor årligen.

- Artikel: 5 000 nya utbildningsplatser inom folkhögskolan

Regeringen vill höja studiemedlen
I budgetpropositionen för 2018 föreslår regeringen i samarbete med Vänsterpartiet en höjning av studiemedlens bidragsdel med cirka 300 kronor per studiemånad.

- Pressmeddelande: Höjning av studiemedlen med ca 300 kronor

Nytt stöd ska öka rekryteringen till studier för personer med kort utbildning

Regeringen föreslår i en proposition till riksdagen ett nytt rekryterande studiestöd. Syftet är att öka rekryteringen till studier bland personer med kort utbildning och stora utbildningsbehov och därmed stärka deras möjligheter på arbetsmarknaden.

- Pressmeddelande: Studiestartsstöd ska öka rekryteringen till studier för personer med kort utbildning
- Prop. 2016/17:158 Studiestartsstöd – ett nytt rekryterande studiestöd
- Artikel: Ett nytt rekryterande studiestartsstöd

Ungdomspolitik

Ungdomspolitiken är sektorsövergripande och omfattar alla de beslut och åtgärder som påverkar villkoren för ungdomar inom en rad olika områden som arbete, boende, utbildning, hälsa, fritid, kultur och inflytande.

Relaterad navigering

- **Ungdomspolitik i statens budget**
- **Mål för ungdomspolitik**
- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Kontakt**

Ansvariga för ungdomspolitik

Ansvarigt statsråd

Anna Ekström

Gymnasie- och kunskapslyftsminister

Ansvarigt departement

- **Utbildningsdepartementet**

Aktuellt om ungdomspolitik

- Ungas sociala inkludering i utsatta områden – tema för det Ungdomspolitiska rådet
  28 september 2017

  Den 18 september träffade ungdomsminister Anna Ekström och kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke det Ungdomspolitiska rådet. Temat för mötet var ungas sociala inkludering i utsatta områden.

  - Artikel: Ungas sociala inkludering i utsatta områden – tema för det Ungdomspolitiska rådet

Uppdrag till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor om myndighetens lokalisering

Regeringen ger Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) i uppdrag att genomföra en lokalisering av myndigheten från Stockholm till Växjö där myndigheten ska ha sitt säte. Lokaliseringen ska vara avslutad senast den 1 februari 2019.

- Regeringsuppdrag: Uppdrag till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor om myndighetens lokalisering

Utbildningsdepartementets samlade budgetsatsningar 2018

Sverige ska vara en ledande kunskapsnation som genom investeringar i högkvalitativ utbildning och forskning lägger grunden för vårt gemensamma samhällsbygge. Den svenska skolan ska utjämna socioekonomiska skillnader och ge alla människor möjlighet att utvecklas till sin fulla potential.

- Pressmeddelande: Utbildningsdepartementets samlade budgetsatsningar 2018
- Artikel: Satsningar inom utbildningsområdet i budgetpropositionen för 2018
- Artikel: Lärarsatsningar i budgetpropositionen för 2018
- Sammanfattning: Budgeten för 2018 på fem minuter

Statskontoret ska analysera Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Regeringen ger Statskontoret i uppdrag att göra en myndighetsanalys av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF).

MUCF har fått nya uppgifter under senare år och därför behövs en fördjupad analys av myndigheten.

- Pressmeddelande: Statskontoret ska analysera Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Delbetänkande från Samordnaren för unga som varken arbetar eller studerar

Samordnaren för unga som varken arbetar eller studerar har överlämnat delbetänkandet "Det handlar om oss – unga som varken arbetar eller studerar" till gymnasie- och kunskapslyftsminister Anna Ekström.

- SOU 2017:9 Det handlar om oss – unga som varken arbetar eller studerar

Vuxenutbildning

Elevens förutsättningar och behov är utgångspunkten i vuxenutbildningen. Alla ska ha rätten att utbilda sig för att kunna utveckla sina kunskaper och sin kompetens. Syftet är att kunna stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt för att främja sin personliga utveckling.

Relaterad navigering

- **Vuxenutbildning i statens budget**
- **Mål för vuxenutbildning**
- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Kontakt**

Ansvariga för vuxenutbildning

Ansvarigt statsråd

Anna Ekström

Gymnasie- och kunskapslyftsminister

Ansvarigt departement

- **Utbildningsdepartementet**

Genvägar

- **Studiefinansiering**
- **Kunskapslyftet**

Aktuellt om vuxenutbildning

- **33 000 utbildningsplatser – så fördelas de över landet**
  01 februari 2018
  Regeringen har gjort en kraftig satsning på nya utbildningsplatser inom yrkesinriktad vuxenutbildning för 2018. Nu har Skolverket fattat beslut om hur dessa platser ska fördelas över landet.
  - Pressmeddelande: 33 000 utbildningsplatser – så fördelas de över landet

Mer pengar till Sveriges studerande

Regeringen höjer studiebidraget inom studiemedlen med cirka 300 kronor per studiemånad för heltidsstuderande nästa år.

- Pressmeddelande: Mer pengar till Sveriges studerande

Regeringen satsar på lärcentrum

För att studerande inom vuxenutbildning och andra utbildningsformer ska få bättre stöd i sitt lärande har regeringen fattat beslut om ett nytt statsbidrag för lärcentrum.

- Pressmeddelande: Regeringen satsar på lärcentrum

Ytterligare uppdrag till komvuxutredningen

För att se över vissa förändringar inom komvux och särvux tillsatte regeringen i februari en utredning. Nu har regeringen beslutat att utöka utredningens uppdrag.

- Pressmeddelande: Ytterligare uppdrag till komvuxutredningen

Anna Ekströms kompetensförsörjningsresa

Under hösten 2017 fortsätter Anna Ekström sin kompetensförsörjningsresa som inleddes i april i år. Hör henne berätta om syftet med resan genom Sverige.

- Artikel: Anna Ekströms kompetensförsörjningsresa

Aktuellt från Anna Ekström

- **Pressträff med statsministern och gymnasie- och kunskapslyftsministern**
  19 februari 2018

  Yrkesprogrammen ska ge grundläggande behörighet till högre utbildning. Målet är att fler elever ska välja gymnasiets yrkesutbildningar och att öka Sveriges konkurrenskraft. Statsminister Stefan Löfven och gymnasie- och kunskapslyftsminister Anna Ekström höll en pressträff på Midsommarkransens gymnasium tidigare idag, den 19 februari.
  - Pressmeddelande: Grundläggande behörighet på yrkesprogram

- **Tema: Skola**
  15 februari 2018

  Regeringen har under hela mandatperioden prioriterat stora investeringar i skolan. Målet med satsningarna är en jämlik skola med höga kunskapsresultat. Ett starkt utbildningssystem möjliggör ett livslångt lärande. Under den närmaste tiden presenterar regeringen ett antal nya satsningar på skolan. Läs mer om dem här.
  - Pressmeddelande: Även fristående skolor ska omfattas av offentlighetsprincipen
  - Pressmeddelande: Två paket för att fler ska fullfölja en gymnasieutbildning
  - Pressmeddelande: Ett estetiskt ämne på alla nationella program
  - Pressmeddelande: Grundläggande behörighet på yrkesprogram

180215 EU:s framtida samarbete inom utbildning tar form
När EU-ländernas utbildningsministrar träffas i Bryssel 15 februari kommer de att behandla efterföljaren till utbytesprogrammet Erasmus+. Statssekreterare Erik Nilsson företräder Sverige på mötet.
- Artikel: EU:s framtida samarbete inom utbildning tar form
- Artikel: Debatt om uppföljaren till Erasmus+

Fler undersköterskor men färre influencers behövs
"Självklart ska elever ha möjlighet att följa sina drömmar i den svenska skolan, men det är inte rimligt att förespegla unga människor ett liv där det räcker att få många följare på Instagram för att klara sig på arbetsmarknaden", skriver Anna Ekström i en debattartikel.
- Debattartikel: Fler undersköterskor men färre influencers behövs

33 000 utbildningsplatser – så fördelas de över landet
Regeringen har gjort en kraftig satsning på nya utbildningsplatser inom yrkesinriktad vuxenutbildning för 2018. Nu har Skolverket fattat beslut om hur dessa platser ska fördelas över landet.
- Pressmeddelande: 33 000 utbildningsplatser – så fördelas de över landet

Tydligare regler ska underlätta nybyggnation av nya skolor
Antalet barn och unga i Sverige ökar, vilket leder till ökade lokalkostnader för skolan. Nu gör regeringen ett förtydligande kring reglerna för lokalkostnader, med syfte att underlätta etablering av nya skolor.
- Pressmeddelande: Tydligare regler för skolpengen ska underlätta nybyggnation av nya skolor

Helene Hellmark Knutsson

Minister för högre utbildning och forskning
Utbildningsdepartementet

"Kunskap är grunden för en positiv samhällsutveckling och vårt främsta internationella konkurrensmedel. Sverige ska konkurrera med kunskap och kompetens – inte med låga löner."

Helene Hellmark Knutssons områden

Högskola och forskning

Relaterad navigering

- **CV**
- **Statssekreterare**
- **Presskontakter**
- **Pressbilder**
- **E-post till registrator**
- **Kontakt**

Genvägar

- **Lärarlönelyftet**
- **Innovationsrådet**
- **Helene Hellmark Knutsson på Twitter**
- **Helene Hellmark Knutsson på Facebook**
- **Helene Hellmark Knutsson på Instagram**

Högskola och forskning

Högre utbildning bidrar till bildning och enskilda individers utveckling, samhällsengagemang och kritiska tänkande. Utbildning av hög kvalitet är avgörande för att stärka Sveriges konkurrenskraft. Den behövs för välutbildad arbetskraft och skapar förutsättningar för forskning och ökad kunskap.

Relaterad navigering

- **Högskola och forskning i statens budget**
- **Mål för högskola och forskning**
- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Kontakt**

Ansvariga för högskola och forskning

Ansvarigt statsråd

Helene Hellmark Knutsson

Minister för högre utbildning och forskning

Ansvarigt departement

- **Utbildningsdepartementet**

Genvägar

- **Studiefinansiering**
- **Lärarlönelyftet**
- **Att studera utomlands - studera.nu**
- **Innovationsrådet**

Aktuellt om högskola och forskning

- **Tandhygienistutbildningen kan bli treårig**
  14 februari 2018
  Befolkningen ökar och antalet äldre blir fler. Det leder till att allt fler människor behöver olika typer av tandvård. Därför föreslår regeringen nu att tandhygienistutbildningen ska bli treårig.
  - Pressmeddelande: Regeringen föreslår en treårig utbildning till tandhygienist

- **Enklare att få tillstånd för forskning på läkemedel**
  08 februari 2018
  Det ska både bli enklare och gå fortare att få tillstånd för kliniska läkemedelsprövningar inom EU. Men för att den nya EU-förordningen ska få avsedd effekt i Sverige behövs vissa ändringar i de svenska bestämmelserna – därför har regeringen fattat beslut om två lagrådsremisser.
  - Pressmeddelande: Enklare att få tillstånd för forskning på läkemedel med ny EU-förordning

Sverige vässar arbetet inom life science

– Sveriges styrka inom life science är att vi har ett stort antal unika register och biobanker, samtidigt som vi också har en enorm kompetens hos akademi, näringsliv och hälso- och sjukvård, säger Helene Hellmark Knutsson. För att samordna politiken, tydliggöra prioriteringarna och höja tempot i arbetet inrättar nu regeringen en samordningsfunktion för life science på Näringsdepartementet.

- Pressmeddelande: Sverige vässar arbetet inom life science
- Debattartikel: Regeringen tar ett helhetsgrepp om life science

Nya jobb och fler konstformer – nu ska kulturskolan kartläggas

Att hitta utbildad personal och få med fler konstformer – det är några av den kommunala kulturskolans framtida utmaningar. Därför får Universitets- och högskolerådet och Statens kulturråd nu i uppdrag att göra en kartläggning.

- Pressmeddelande: Nya jobb och fler konstformer – nu ska kulturskolan kartläggas
- Uppdrag att kartlägga behovet av och informera om högskoleutbildning av relevans för den kommunala kulturskolan

Vetenskapsrådet ska tillfälligt kunna frysa medel för forskare under utredning
Regeringen har fattat beslut om ändringar i Vetenskapsrådets instruktion, som möjliggör en tillfällig frysning av utbetalningar under tiden en utredning pågår.

- Pressmeddelande: Vetenskapsrådet ska tillfälligt kunna frysa medel för forskare under utredning

Ett starkt samhällsbygge måste vila på investeringar i utbildning och forskning av högsta kvalitet
Vi bygger ut högskolan i hela landet för att öka människors möjlighet att utbilda sig och få jobb. Men också för att se till att välfärden och företagen får den kompetens som behövs, skriver Helene Hellmark Knutsson, minister för högre utbildning och forskning, i Jönköpings-posten den 10 januari 2018.

- Debattartikel: Investera i utbildning!

Aktuellt från Helene Hellmark Knutsson

- Tandhygienistutbildningen kan bli treårig
  14 februari 2018

  Befolkningen ökar och antalet äldre blir fler. Det leder till att allt fler människor behöver olika typer av tandvård. Därför föreslår regeringen nu att tandhygienistutbildningen ska bli treårig.
  - Pressmeddelande: Regeringen föreslår en treårig utbildning till tandhygienist

- Enklare att få tillstånd för forskning på läkemedel
  08 februari 2018
  Det ska både bli enklare och gå fortare att få tillstånd för kliniska läkemedelsprövningar inom EU. Men för att den nya EU-förordningen ska få avsedd effekt i Sverige behövs vissa ändringar i de svenska bestämmelserna – därför har regeringen fattat beslut om två lagrådsremisser.
  - Pressmeddelande: Enklare att få tillstånd för forskning på läkemedel med ny EU-förordning

Sverige vässar arbetet inom life science
– Sveriges styrka inom life science är att vi har ett stort antal unika register och biobanker, samtidigt som vi också har en enorm kompetens hos akademi, näringsliv och hälso- och sjukvård, säger Helene Hellmark Knutsson. För att samordna politiken, tydliggöra prioriteringarna och höja tempot i arbetet inrättar nu regeringen en samordningsfunktion för life science på Näringsdepartementet.

- Pressmeddelande: Sverige vässar arbetet inom life science
- Debattartikel: Regeringen tar ett helhetsgrepp om life science

Nya jobb och fler konstformer – nu ska kulturskolan kartläggas
Att hitta utbildad personal och få med fler konstformer – det är några av den kommunala kulturskolans framtida utmaningar. Därför får Universitets- och högskolerådet och Statens kulturråd nu i uppdrag att göra en kartläggning.

- Pressmeddelande: Nya jobb och fler konstformer – nu ska kulturskolan kartläggas
- Uppdrag att kartlägga behovet av och informera om högskoleutbildning av relevans för den kommunala kulturskolan

Så kan internationaliseringen av universitet och högskolor öka
Internationalisering av universitet och högskolor höjer kvaliteten inom högre utbildning och forskning. Därför har regeringen gett en särskild utredare i uppdrag att föreslå nya mål och en nationell strategi för internationaliseringen av universitet och högskolor. Strategin ska omfatta både utbildnings- och forskningsverksamheten. I dag har utredaren lämnat sitt delbetänkande.

- En strategisk agenda för internationalisering, SOU 2018:3
- Särtryck på engelska Internationalisation of Swedish Higher Education and Research

Fler poliser genom ny utbildning i Malmö
Polismyndigheten får starta landets fjärde polisutbildning, som ska bedrivas vid Malmö högskola. Planerad start för utbildningen är i januari 2019.

- Pressmeddelande: Fler poliser genom ny utbildning i Malmö
- Debattartikel: Polisskola i Malmö bra för tryggheten

Margot Wallström

Utrikesminister
Utrikesdepartementet

”Sverige har en stark röst i världen. Det har vi tack vare vårt långsiktiga och globala engagemang. Vår höga trovärdighet i internationella sammanhang bygger på en genomtänkt utrikespolitik i frågor som gemensam säkerhet, mänskliga rättigheter, demokrati, bistånd och utveckling. Det ska vi dra nytta av och utveckla vidare.”

Margot Wallströms områden

Demokrati och mänskliga rättigheter
Utrikes- och säkerhetspolitik

Relaterad navigering

- **CV**
- **Statssekreterare**
- **Presskontakter**
- **Pressbilder**
- **E-post till registrator**
- **Kontakt**

Genvägar

- **Margot Wallström på Facebook**
- **Margot Wallström på Instagram**
- **Margot Wallström på Twitter**

Margot Wallströms kalender

- **23 februari 2018**
  - **EU-nämnden**
    - Deltagare:
    - Margot Wallström
    - Utrikesdepartementet
- **26 februari 2018**
  - **EU:s utrikesministermöte/FAC**
    - Deltagare:
    - Margot Wallström
    - Utrikesdepartementet

- **Alla kalenderhändelser för Margot Wallström**

Demokrati och mänskliga rättigheter

De mänskliga rättigheterna är universella och gäller för alla och envar. De slår fast att alla människor, oavsett land, kultur och sammanhang, är födda fria och lika i värde och rättigheter. Demokratipolitiken omfattar bland annat allmänna val, åtgärder för att stärka och värna individens möjligheter till inflytande samt åtgärder för att främja och säkerställa respekten för de mänskliga rättigheterna. Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer ska även genomsyra hela den svenska utrikespolitiken.

Relaterad navigering

- **Demokrati och mänskliga rättigheter i statens budget**
- **Mål för demokrati och mänskliga rättigheter**
- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Kontakt**

Ansvariga för demokrati och mänskliga rättigheter

Ansvariga statsråd

Alice Bah Kuhnke

Kultur- och demokratiminister

Margot Wallström

Utrikesminister

Morgan Johansson

Justitie- och inrikesminister

Ansvariga departement

- **Kulturdepartementet**
- **Utrikesdepartementet**
- **Justitiedepartementet**

Genvägar

- **Skrivelse 2016/17:29 Regeringens strategi för det nationella arbetet med mänskliga rättigheter**
- **Skrivelse 2016/17:62 Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i svensk utrikespolitik**
- **Rapporter om mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i världen**
- **Regeringens webbplats om mänskliga rättigheter**
- **Regeringens strategi för romsk inkludering**
- **Samlat grepp mot rasism och hatbrott**
- **Samling mot hot och hat**
- **Sveriges strategi mot terrorism och arbete mot våldsbejakande extremism**

Aktuellt om demokrati och mänskliga rättigheter

- Ny lagstiftning föreslås för att säkra de nationella minoriteterna och minoritetsspråken
  15 februari 2018

  Regeringen har i dag fattat beslut om en lagrådsremiss med förslag för att säkra de nationella minoriteternas rättigheter. "Nu säkrar regeringen de nationella minoriteternas mänskliga rättigheter, inte minst när det gäller möjligheterna att bevara och vårda sitt språk", säger kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke.
  - Pressmeddelande: Ny lagstiftning föreslås för att säkra de nationella minoriteterna och minoritetsspråken
  - Lagrådsremiss: En stärkt minoritetspolitik

Värna demokratin mot våldsbejakande extremism - Hinder och möjligheter

Den 11 januari överlämnade utredningen En nationell samordnare för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism sitt slutbetänkande "Värna demokratin mot våldsbejakande extremism - Hinder och möjligheter". Slutbetänkandet innehåller en slutredovisning av samordningens arbete under de 3,5 år som gått.

- SOU 2017:110 Värna demokratin mot våldsbejakande extremism - Hinder och möjligheter

Förslag om stärkt ställning och bättre levnadsvillkor för transpersoner överlämnat

Måndagen den 27 november överlämnade utredningen om stärkt ställning och bättre levnadsvillkor för transpersoner sitt slutbetänkande till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke vid en webbsänd pressträff.

- SOU 2017:92 Transpersoner i Sverige - Förslag för stärkt ställning och bättre levnadsvillkor
- Remiss SOU 2017:92 Transpersoner i Sverige – Förslag för stärkt ställning och bättre levnadsvillkor

Snabbare omval

Regeringen föreslår i en proposition till riksdagen att ett omval ska hållas så snart det kan ske och senast inom tre månader efter

Regeringen föreslår förstärkt satsning mot diskriminering

Diskriminering måste bekämpas. Regeringen vill därför förstärka arbetet mot diskriminering genom att öka anslaget till Diskrimineringsmannen, DO, med 10 miljoner kronor, vilket är en ökning med 9 procent jämfört med nuvarande anslagsnivå. De lokala antidiskrimineringsbyråerna föreslås få ytterligare 15 miljoner kronor, vilket är en dubblering.

- Artikel: Regeringen föreslår förstärkt satsning mot diskriminering

Utrikes- och säkerhetspolitik

Utrikespolitiken handlar om Sveriges förbindelser med och politik gentemot andra länder. Att förebygga risker och hot är en viktig del av säkerhetspolitiken som är en del av utrikespolitiken. Den svenska politiken förs i direkta förbindelser med andra länder men också genom exempelvis EU och FN. Samarbetet bygger på folkrätten, som består av alla internationella avtal och bestämmelser som reglerar hur stater och andra internationella aktörer ska samarbeta och hur de får och inte får agera gentemot varandra.

Relaterad navigering

- **Utrikes- och säkerhetspolitik i statens budget**
- **Mål för utrikes- och säkerhetspolitik**
- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Kontakt**

Ansvariga för utrikes- och säkerhetspolitik

Ansvarigt statsråd

Margot Wallström

Utrikesminister

Ansvarigt departement

- **Utrikesdepartementet**

Genvägar

- **Utrikesdeklarationen**
- **Internationella sanktioner**
- **Sveriges diplomatiska förbindelser**

Aktuellt om utrikes- och säkerhetspolitik

- Det säkerhetspolitiska rådet
  10 november 2017
  De interna och externa hot som samhället möter är mer komplexa än tidigare. De uppstår och förändras snabbare än förr och kommer från nya konstellationer av aktörer. I fokus för dessa hot står inte bara vår fysiska säkerhet utan också våra grundläggande värden och vårt sätt att leva.
  - Artikel: Det säkerhetspolitiska rådet

- **Sveriges nationella säkerhetsstrategi**

  För första gången gör en svensk regering en samlad redovisning på säkerhet i bred bemärkelse. Sveriges nationella säkerhetsstrategi tar ut riktningen och sätter ramarna för det arbete som krävs för att värna vår säkerhet och för att lägga de gemensamma resurserna där de gör bäst nytta.
  - Artikel: Sveriges nationella säkerhetsstrategi

Sverige valdes in i FN:s säkerhetsråd med god marginal

Med god marginal röstades Sverige in i FN:s säkerhetsråd på tisdagen. Den svenska delegationen ledd av utrikesminister Margot Wallström tog emot varma spontana applåder i generalförsamlingen.

- Artikel: Sverige valdes in i FN:s säkerhetsråd med god marginal
- Debattartikel: Så ska Sverige göra skillnad i säkerhetsrådet
- Sverige och FN

Utrikesdeklarationen presenterades i riksdagen

Onsdag den 14 februari presenterade utrikesminister Margot Wallström regeringens deklaration om utrikespolitiken, utrikesdeklarationen 2018. Samma dag som utrikesminister Margot Wallström presenterade utrikesdeklarationen gavs studenter möjlighet att diskutera utrikespolitik med utrikesministern och UD.

- Utrikesdeklarationen 2018

En feministisk utrikespolitik
Jämställdhet mellan kvinnor och män utgör en grundläggande målsättning för svensk utrikespolitik. Uppfyllandet av kvinnors och flickors grundläggande mänskliga rättigheter utgör såväl en skyldighet inom ramen för internationella åtaganden som en förutsättning för att nå Sveriges bredare utrikespolitiska mål om fred, säkerhet och hållbar utveckling.

- En feministisk utrikespolitik

Sverige och FN
Sveriges engagemang i FN utgör en hörnsten i svensk utrikespolitik. Samarbete på multilateral nivå är avgörande för att hitta lösningar till de komplexa utmaningar som världen står inför idag. Sverige har en lång tradition av FN-engagemang inom bland annat främjande av fred och säkerhet, nedrustning, rättsstatsutveckling, internationell rätt och mänskliga rättigheter.

- Sverige och FN

Aktuellt från Margot Wallström

- **Utrikesministrarna om fredsprocessen i Mellanöstern, Moldavien och Venezuela**
  22 februari 2018

  När utrikesminister Margot Wallström träffar sina kollegor på måndag 26 februari inleder den höga representanten med att informera om aktuella frågor på utrikesområdet. Ministrarna ska sedan behandla Moldavien, fredsprocessen i Mellanöstern och Venezuela.
  - Artikel: Utrikesministrarna om fredsprocessen i Mellanöstern, Moldavien och Venezuela

- **”Kärnvapnen kräver en kraftsamling”**
  19 februari 2018

  Efter år av polarisering och ömsesidigt misstroende behövs en ny giv i nedrustningsdiplomatin. Denna bör vara präglad av höga ambitioner men också nykter realism, skriver utrikesminister Margot Wallström i en debattartikel i SvD.
  - Debattartikel: ”Kärnvapnen kräver en kraftsamling”

UD finansierar satsning för att motverka näthat mot journalister
Utrikesdepartementet har beslutat att finansiera en pilotstudie som syftar till att stärka kunskapen om kopplingen mellan näthatskampanjer mot journalister och organiserad desinformation, skriver utrikesminister Margot Wallström.

- Artikel: UD finansierar satsning för att motverka näthat mot journalister

Vår roll i FN:s säkerhetsråd är att förebygga konflikter
"En möjlighet att verka för globala lösningar för fred, jämställdhet och mänskliga rättigheter där det behövs som mest – men också där det är som allra svårast", skriver utrikesminister Margot Wallström i en debattartikel april 2017.

- Debattartikel: Vår roll i FN:s säkerhetsråd är att förebygga konflikter

Utrikesdeklarationen presenterades i riksdagen
Onsdag den 14 februari presenterade utrikesminister Margot Wallström regeringens deklaration om utrikespolitiken, utrikesdeklarationen 2018. Samma dag som utrikesminister Margot Wallström presenterade utrikesdeklarationen gavs studenter möjlighet att diskutera utrikespolitik med utrikesministern och UD.

- Utrikesdeklarationen 2018

En feministisk utrikespolitik
Jämställdhet mellan kvinnor och män utgör en grundläggande målsättning för svensk utrikespolitik. Uppfyllandet av kvinnors och flickors grundläggande mänskliga rättigheter utgör såväl en skyldighet inom ramen för internationella åtaganden som en förutsättning för att nå Sveriges bredare utrikespolitiska mål om fred, säkerhet och hållbar utveckling.

- En feministisk utrikespolitik

Ann Linde

EU- och handelsminister
Utrikesdepartementet

Ann Lindes områden

Handel och investeringsfrämjande

Relaterad navigering

- **CV**
- **Statssekreterare**
- **Presskontakter**
- **Pressbilder**
- **E-post till registrator**
- **Kontakt**

Genvägar

- **Ann Linde på Twitter**
- **EU-handslaget - för ökad delaktighet**

Ann Lindes kalender

- **23 februari 2018**
  - **Deltar i EU-nämnden inför Allmänna rådet (GAC)**
    - Deltagare:
    - Ann Linde
- **27 februari 2018**
  - **Deltar i Allmänna rådet (GAC), Bryssel**
    - Deltagare:
    - Ann Linde

- **Alla kalenderhändelser för Ann Linde**

Handel och investeringsfrämjande

Den svenska handels- och främjandepolitiken syftar till att främja svenska ekonomiska intressen och bilden av Sverige utomlands, för att sin tur underlätta export och import och möjliggöra ett ömsesidigt handelsutbyte med andra länder.

Relaterad navigering

- **Handel och investeringsfrämjande i statens budget**
- **Mål för handel och investeringsfrämjande**
- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Kontakt**

Ansvariga för handel och investeringsfrämjande

Ansvarigt statsråd

Ann Linde

EU- och handelsminister

Ansvarigt departement

- **Utrikesdepartementet**

Genvägar

- **Sveriges exportstrategi**
- **Hållbart företagande**
- **Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP)**
- **Informationsmaterial: Tjänstehandelsavtalet TiSA**

Aktuellt om handel och investeringsfrämjande

- **Sydkorea en viktig handelspartner**
  28 september 2017

  Sydkorea är idag Sveriges tredje största exportmarknad i Asien, med en växande handel för svenska företag. Sverige och Sydkorea har mycket gemensamt både till exempel när det gäller vikten av frihandel och synen på hållbar utveckling. Som ett led i att ytterligare utveckla förbindelserna besökte jag förra veckan Seoul för att främja smarta svenska miljölösningar, hållbara transporter samt träffa min sydkoreanske ministerkollega och delta i ett asiatisk-europeiskt ministermöte.
  - Debattartikel: Sydkorea är en viktig handelspartner

- **Högnivåmöte med Team Sweden**
  22 september 2017

  Den 18 september stod statssekreterare Oscar Stenström värd för ett Team Sweden högnivåmöte. På agendan stod bland annat genomförandet av exportstrategin och näringslivsdelegationer i samband med ministerresor.
  - Artikel: Team Sweden högnivåmöte

Aktuellt från Ann Linde

- Polen och brexit på dagordningen när EU-ministrarna möts
  22 februari 2018

  Rättsstatens ställning i Polen, brexit och förberedelser inför nästa europeiska råd 22–23 mars är några av de frågor som EU- och handelsminister Ann Linde ska behandla när hon träffar sina EU-kollegor i Allmänna rådet 27 februari.
  - Artikel: Polen och brexit på dagordningen när EU-ministrarna möts

- **Ann Linde till Egypten på främjarresa**
  16 februari 2018
  Den 18-20 februari 2018 reser EU- och handelsminister Ann Linde till Egypten för att träffa motparter i egyptiska regeringen, andra officiella företrädare och företrädare för det civila samhället.
  - Pressmeddelande: Ann Linde till Egypten på främjarresa

Isabella Lövin

Minister för internationellt utvecklingssamarbete och klimat samt vice statsminister
Utrikesdepartementet

"Som minister för internationellt utvecklingssamarbete och klimat samt vice statsminister ska jag modernisera Sveriges utvecklingssamarbete för att kunna möta de utmaningar världen står inför. Sverige har en viktig roll internationellt för att driva på för en hållbar utveckling som kommer alla människor till del. Vi är den första generationen som kan utrota fattigdomen och den sista som kan stoppa klimatförändringarna."

Isabella Lövins områden

- Internationellt utvecklingssamarbete
- Miljö och klimat

Relaterad navigering

- CV
- Statssekreterare
- Presskontakter
- Pressbilder
- E-post till registrator
- Kontakt

Genvägar

- Isabella Lövin på Twitter

Internationellt utvecklingssamarbete

Sverige har en lång tradition av ett generöst och ambitiöst bistånd. Utvecklingssamarbetet handlar om att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor. Det svenska utvecklingsbiståndet kanaliseras ofta genom internationella organisationer som FN och EU. Med humanitärt bistånd avses Sveriges insatser för att rädda liv, lindra nöd och upprätthålla mänsklig värdighet för nödlidande människor som drabbas av naturkatastrofer, väpnade konflikter eller andra katastrofliknande förhållanden.

Relaterad navigering

- **Internationellt utvecklingssamarbete i statens budget**
- **Mål för internationellt utvecklingssamarbete**
- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Kontakt**

Ansvariga för internationellt utvecklingssamarbete

Ansvarigt statsråd

Isabella Lövin

Minister för internationellt utvecklingssamarbete och klimat samt vice statsminister

Ansvarigt departement

- **Utrikesdepartementet**

Genvägar

- **Openaid.se**

Aktuellt om internationellt utvecklingssamarbete

- **Sverige vill stärka Sydsudans befolkning och bidra till fred** **15 februari 2018**

  Konflikten i Sydsudan har nu pågått i över fyra år. Världens yngsta land har sedan självständigheten 2011 upplevt mer våld och sönderfall än fred och utveckling. Sverige stöttar fredsprocessen, lämnar bistånd och humanitär hjälp, samt bidrar till FN:s fredsbevarande insats. Just nu pågår fredssamtal i Addis Abeba, som Sverige följer och stödjer. Regeringen har idag även beslutat att inleda arbetet för att ta fram en ny strategi för utvecklingssamarbete i Sydsudan.
  - Artikel: Sverige vill stärka Sydsudans befolkning och bidra till fred

- **Sverige och FN:s livsmedelsprogram undertecknar historiskt avtal som ger hopp till miljontals människor i bortglömda kriser**05 februari 2018

§Sveriges regering och Förenta nationernas livsmedelsprogram (WFP) undertecknade i dag ett strategiskt partnerskapsavtal där Sverige gör ett historiskt åtagande om 370 miljoner amerikanska dollar i flexibel finansiering till WFP under de kommande fyra åren (2018–2021). Det är det största bidrag som en givare någonsin har åtagit sig inom ramen för ett strategiskt partnerskapsavtal med WFP.
  - Pressmeddelande: Sverige och FN:s livsmedelsprogram undertecknar historiskt avtal som ger hopp till miljontals människor i bortglömda kriser

Policyramverket för internationellt utvecklingssamarbete

Regeringen har fattat beslut om ett policyramverk som anger inriktningen för svenskt utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd. Det nya ramverket lanserades av Isabella Lövin i december 2016.

- Policyramverket för internationellt utvecklingssamarbete

FN:s havskonferens

Sverige och Fiji har gemensamt tagit initiativet till en FN-konferens - "The Ocean Conference" - för att stödja arbetet med att rädda världshaven och uppnå det globala hållbara utvecklingsmålet om hav och marina resurser, mål 14 i FN:s Agenda 2030.

- Havskonferensen

Globala målen och Agenda 2030

De globala målen och Agenda 2030 syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser.

- Globala målen och Agenda 2030

Humanitärt bistånd

I situationer av väpnad konflikt, naturkatastrofer och andra katastrofliknande förhållanden är humanitärt bistånd ett av de mest verkningsfulla och handgripliga medlen för att rädda liv och lindra nöd hos drabbade människor.

- Artikel: Ny strategi för det humanitära biståndet

Miljö och klimat

Miljöpolitiken handlar om att skapa ett samhälle som är fritt från utsläpp och farliga gifter med hänsyn till både människor, djur och natur. Den handlar också om att skapa ett hållbart samhälle som är anpassat till ett förändrat klimat. Många miljöfrågor är globala och därför sker en stor del av arbetet i samverkan med andra länder.
Relaterad navigering

- **Miljö och klimat i statens budget**
- **Mål för miljö och klimat**
- **Rättsdokument**
- **Myndigheter med flera**
- **Remisser**
- **Kontakt**

Ansvariga för miljö och klimat
Ansvariga statsråd

Karolina Skog
Miljöminister
Isabella Lövin
Minister för internationellt utvecklingssamarbete och klimat samt vice statsminister
Ansvarigt departement

- **Miljö- och energidepartementet**

Genvägar

- **Sveriges miljömål**
- **Prenumerera på Miljö- och energidepartementets nyhetsbrev**

Aktuellt om miljö och klimat

- Invasiva främmande arter ska bekämpas i Sverige
  21 februari 2018

  Regeringen presenterar nu flera nya lagförslag om invasiva främmande arter. Målet är sätta igång ett systematiskt och kraftfullt arbete mot invasiva främmande arter i Sverige. Förslagen ska också se till att Sveriges lever upp till de skyldigheter som finns inom EU.
  - Pressmeddelande: Invasiva främmande arter ska bekämpas i Sverige

- **Regeringen utser ny ordförande i Rådet för hållbara städer**
  15 februari 2018

  I december inrättade regeringen Rådet för hållbara städer. Regeringen utser nu arkitekten Monica von Schmalensee till ny ordförande för rådet. Samtidigt får rådet längre tid på sig för sin första rapportering till regeringen.
  - Pressmeddelande: Regeringen utser ny ordförande i Rådet för hållbara städer

Ett historiskt klimatpolitiskt ramverk
Riksdagen har röstat igenom ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige. Klimatlagen och nya klimatmål ska ge Sverige en ambitiös, långsiktig och stabil klimatpolitik. Klimatlagen träder i kraft 1 januari 2018.

- Pressmeddelande: Riksdagen antar historiskt klimatpolitiskt ramverk
- Artikel: Det klimatpolitiska ramverket

Fossilfria transporter och resor
Sverige ska bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer. För att nå dit krävs att alla aktörer i samhället arbetar aktivt med att minska utsläppen. Genom att ta ansvar för vår klimatpåverkan på hemmaplan visar vi ledarskap för världens länder. Den gröna omställningen skapar

också nya jobb. Därför satsar regeringen på förnybar energi, fossilfria resor och investeringsstöd för minskade utsläpp.

- Fossilfria transporter och resor

Parisavtalet

I december 2015 enades världens länder om ett nytt klimatavtal som binder alla länder och ska börja gälla senast år 2020. Den globala temperaturökningen ska hållas långt under 2 grader och vi ska jobba för att den ska stanna vid 1,5 grader. Avtalet trädde i kraft i november 2016 och nu fortsätter arbetet med att genomföra avtalet.

- Parisavtalet

Sveriges miljömål

Miljömålen är den gemensamma plattformen för aktörer i det svenska miljöarbetet. De 16 målen som riksdagen beslutat ger en struktur för miljöarbetet som Sverige bedriver nationellt, inom EU och internationellt. På vår sida om miljömålen kan du läsa mer om miljömålssystemets utformning och hur regeringen arbetar för att nå målen.

- Läs mer om Sveriges miljömål

Aktuellt från Isabella Lövin

- **Sverige vill stärka Sydsudans befolkning och bidra till fred**
  15 februari 2018

  Konflikten i Sydsudan har nu pågått i över fyra år. Världens yngsta land har sedan självständigheten 2011 upplevt mer våld och sönderfall än fred och utveckling. Sverige stöttar fredsprocessen, lämnar bistånd och humanitär hjälp, samt bidrar till FN:s fredsbevarande insats. Just nu pågår fredssamtal i Addis Abeba, som Sverige följer och stödjer. Regeringen har idag även beslutat att inleda arbetet för att ta fram en ny strategi för utvecklingssamarbete i Sydsudan.
  - Artikel: Sverige vill stärka Sydsudans befolkning och bidra till fred

- **Sverige och FN:s livsmedelsprogram undertecknar historiskt avtal som ger hopp till miljontals människor i bortglömda kriser**
  05 februari 2018

  Sveriges regering och Förenta nationernas livsmedelsprogram (WFP) undertecknade i dag ett strategiskt partnerskapsavtal där Sverige gör ett historiskt åtagande om 370 miljoner amerikanska dollar i flexibel finansiering till WFP under de kommande fyra åren (2018–2021). Det är det största bidrag som en givare någonsin har åtagit sig inom ramen för ett strategiskt partnerskapsavtal med WFP.
  - Pressmeddelande: Sverige och FN:s livsmedelsprogram undertecknar historiskt avtal som ger hopp till miljontals människor i bortglömda kriser

Det klimatpolitiska ramverket

Riksdagen har antagit ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige som innehåller nya klimatmål, en klimatlag och ett klimatpolitiskt råd. Ramverket ska skapa ordning och reda i klimatpolitiken och baseras på en överenskommelse inom den parlamentariska Miljömålsberedningen.
- Artikel: Det klimatpolitiska ramverket

Ett fossilfritt välfärdsland

Sverige ska bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer. Därför satsar regeringen på förnybar energi, fossilfria resor och investeringsstöd för minskade utsläpp. Regeringen har också startat initiativet Fossilfritt Sverige som synliggör aktörer som bidrar till att lösa klimatfrågan och uppnå målet om ett fossilfritt samhälle.
- Fossilfria transporter och resor
- Investeringar för klimatet

Globala målen och Agenda 2030

De globala målen och Agenda 2030 syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser.
- Globala målen och Agenda 2030
- FN:s havskonferens

Freds- och konfliktförebyggande

Behovet av fred i världen är större än på länge. Antalet konflikter har de senaste åren ökat. Våldet i länder som Syrien, Jemen och Afghanistan har raderat decennier av ekonomisk, social och politisk utveckling. Klimatförändringar, med tillhörande torka, översvämningar eller brist på färskvatten accelererar och spär på redan existerande utmaningar i sviktande stater.
- Artikel: Regeringens insatser för en fredligare värld
- Internationella dialogen

Kapitel 11: Skatterna

Från **http://wimnell.com/omr36-39zzzzr.pdf**

Inkomstskatterna

Sverige var under 1800-talet ett utpräglat klassamhälle. Sverige styrdes av kungen med hjälp av de fyra stånden i riksdagen, adel, präster, borgare och bönder. Någon plats för arbetare fanns inte.

Ståndsriksdagen avskaffades 1865 och ersattes med ett tvåkammarsystem. Arbetare med inkomst eller förmögenhet som var tillräckligt stor fick rösta, men det var till föga hjälp.

Socialdemokratiska partiet bildades 1889 och hade som första mål åttatimmarsdag och rösträtt för alla. Åttatimmarsdagen blev lag i slutet på 1910-talet. Rösträtten ökade steg för steg, först för män och sist för kvinnor som med full rätt kunde rösta första gången 1924. Det året fick de också komma in i läroverk, tidigare hade det inte varit möjligt. Kommuner hade möjlighet att i stället ordna kommunala flickskolor för realskolenivån.

Parlamentarismens principer att riksdagen skulle ha det översta ansvaret för styrningen av Sverige och inte kungen genomfördes informellt på 1910-talet men blev inte lag förrän 1974 då talmannen fick en central roll när en ny regering ska bildas.

På 1920-talet hämtades statsministern ibland från de borgerliga partierna, ibland från socialdemokraterna , men 1932 hade socialdemokraterna blivit så starka att de kunde inneha statsministerposten i 44 år till 1976.

Före andra värdskriget rådde en tradition att kvinnornas främsta uppgift var att bli gifta och försörjda av en man. De blev då “hemmafruar” med uppgift att sköta hushåll och barn, med hjälp av pigor om mannen hade hög inkomst.

Att föda barn utan att vara gift ansågs som skamligt. De som råkade ut för det försökte se till att de kunde föda i hemlighet någonstans. Tidningen Husmodern innehöll massor av annonser om det.

När de fått barnet gällde det att skaffa inkomster till försörjning eller adoptera bort. Det var ont om yrken för kvinnor: sjuksköterskor, sjukvårdsbiträden, barnmorskor. lärarinna på småskolor, hushållsarbete, butiksbiträde, serveringspersonal, enklare kontorsarbtete, skrivmaskinsarbete o d, hantverk i kvinnovänligt arbete, sömmerska, textilarbetare, man kunde inte bli polis, militär eller präst. Blev man gift med en general eller prost blev man generalska eller prostinna.

Under kriget fick kvinnor överta mäns arbete när de var inkallade. I början av 1900-talet var jordbruket den största branschen. med teknikens utveckling miskade behovet av arbetskraft i jordbruket, städerna växte. Kvinnorna blev mer och mer självständiga.

Efter kriget beskattades makar gemensamt enligt regler om sambeskattning. Det ogillades mer och mer och det kom krav om särbeskattning. Allmänna skatteberedningen gjorde en stor utredning om det men kom inte med förslag om hur det skulle gå till. Ett par andra statliga utredningar gav heller inte förslag och finansminister Gunnar Sträng åtog sig att lösa problemet. Han kom med 1970 års skattereform. Förslaget minskade antalet statliga skatteskikt och marginalskatterna för de högsta inkomster sänktes. “Dynamiska effekter” skulle göra att statens skatteinkomster inte skulle bli för låga.

Skatteomläggningen borde i möjligaste mån ske så att skatten blev efter förmåga. Ett problem var att förvärvarbetande make med hemmafru utan inkomst skulle få samma skatt som förvärvsarbetande ensamstående. Det löstes med ett hemmamakeavdrag. Avdraget var

inte idexreglerat och realvärdet minskade vartefter med inflationen. När realvärdet kommit nära noll avskaffades det, men då hade de flesta hemmafruarna försvunnit.

Ett annat problem var att de lägsta rimliga levnadskostnaderna för förvärvsarbetande makar då som nu inte var dubbelt så stora som för förvärvsarbetande ensamstående utan bara cirka 150%. Det hade gått att lösa med olika storlekar på grundavdrag för makar och ensamma, men det accepterades inte. Grundavdraget blev lika stort per person, men det sattes relativt lågt. Det medförde att de med de lägsta lönerna fick orimligt höga skatter, något som partierna inte kompenserat tillräckligt för.

Ett annat problem var att kapitalinkmomstskatten inte blev väl ordnad. Kvar blev att skuldräntor fick avdrag med den marginaleffekt som blev för arbetsinkomsterna och således större ju större inkomsterna var, vilket inte var bra. Det förbättrades något av statsminister Torbjörn Fälldin (C) i förslag 1982, som genomfördes av socialdemokraterna eftersom Fälldin förlorade valet 1982

I skattereformen 1990 fick kapitalinkomstskatten nuvarande form med statlig skatt 30% oavsett inkomstens storlek. Den sattes till 30% för att ungefär motsvara kommunalskatterna som ligger ungefär där.

De flesta betalar ingen statlig inkomstskatt, bara kommunal inkomstskatt. Kapitalinkomstskatten på 30 % är för de flesta ungefär som kommunalskatten.

Progessiviteten i inkomstskattesystemet ombesörjs av den staliga inkomstskatten som 2017 börjar vid inkomst cirka 38000 kr per månad.

I sista minuten 1990 gjordes i skattereformen på förslag av LO en ändring av reglerna för kommunalskatten. För att lindra skatten för de lägsta inkomsterna bestämes att grundavdraget vid låga inkomster skulle ökas ett antal procent upp till inkomt litet över 100 000 kr per år, istället skulle sedan grundavdaget minska en viss procent vid inkomst däröver.

Inkomtsskattesystemet består enligt detta av en kommunalskatt som med nyss nämnda undantag är lika med den skatt kommunerna bestämmer samt en statlig skatt vid inkomst över en viss nivå som riksdagen avgör. Till det en kapitalinkomstskatt på 30% oavsett arbetsinkomstens storlek. Man bör observera, att skuldräntor (negativ kapitalinkomst) bör medge avdrag 30%.

Kvar står sedan att de med de lägta inkomsterna får orimligt höga skatter på grund av att grundavdraget inte når upp till lägsta rimliga levnadskostnader.

Från konsumentverkets hemsida, “Koll på penarna”

Konsumentverkets beräkningar 2017

Konsumentverket gör varje år en beräkning av vad som är rimliga kostnader för hushåll av olika storlek. Siffrorna kan vara en utgångspunkt när du vill gå igenom din ekonomi. Du kan också jämföra våra beräkningar med dina egna.

Konsumentverkets beräkningar baseras på ett basbehov av varor och tjänster och visar exempel på kostnader för detta. I beräkningarna förutsätts att du inte har några funktionsnedsättningar eller sjukdomar som innebär extra utgifter för till exempel hjälpmedel, särskild kost eller mediciner. Det förutsätts också att du bor i lägenhet och inte har några utgifter för trädgård eller reparationer.

Observera att inte alla hushållskostnader ingår i beräkningarna. Kostnader som inte ingår är till exempel boende, resor, hälso-och sjukvård, glasögon, presenter, semester, kalas, alkohol, måltider på restaurang, tobak och spel.

Läs mer
Vill du läsa mer om Konsumentverkets beräkningar kan du gå in på www.konsumentverket.se

Använd beräkningarna
Skriv in ditt hushålls kostnader i tabellen eller använd Konsumentverkets siffror om du är osäker på hur mycket du gör av med. Flytta sedan över dina kostnader till budgeten på sidan 3.

Beloppen i tabellerna har avrundats till jämna tiotal kronor.

Detta innehåller kostnadsposterna

All mat lagas hemma: Barn och vuxna äter alla måltider hemma, baserat på Konsumentverkets matsedel som finns på Konsumentverkets webbplats. Det är en fyraveckors näringsberäknad matsedel som täcker dagsbehovet av energi och näring för respektive åldersgrupp. Matsedeln består av frukost, lunch, middag och två till tre mellanmål.

All mat utom lunch vardagar lagas hemma: Matkostnad där lunch fem dagar per vecka är borträknad, du får själv lägga till kostnad för lunch på restaurang. Barnen äter i skolan.

Övriga matkostnader som du har för exempelvis festmåltider och extra fika (hemma eller på uteställe) ingår inte i beräkningen. Du måste själv lägga till den kostnad du har för detta.

Kläder och skor: Ett basbehov av kläder och skor som används till vardags, på fritiden och vid festligare tillfällen. Här ingår även tillbehör som väska, klocka och paraply.

Fritid och lek: Vanliga fritidsaktiviteter, leksaker, böcker, skidor, cykel, föreningsavgift med mera.

Mobiltelefon: Kostnad för en smarttelefon med kontantkort.

Personlig hygien: Gäller sådant som tvål, tandkräm, blöjor, hårklippning med mera samt kostnad för ett årligt tandläkarbesök (undersökning) för vuxna.

Barn-/ungdomsförsäkring: Kostnad för sjuk-och olycksfallsförsäkring för barn och ungdomar, som även omfattas under fritid.

Förbrukningsvaror: Dagligvaror som främst används för vård och skötsel av hemmet som tvätt-och rengöringsmedel, toalett-och hushållspapper med mera.
Hemutrustning: Möbler, husgeråd, tv, dator med mera. Vitvaror som disk-och tvättmaskin ingår inte.

Medier: Kostnad för bredband, fast telefoni, tv-licens och dagstidning med mera.

Hemförsäkring: Kostar olika beroende på hemmets försäkringsbelopp och bostadsort.
Storstad: över 200 000 invånare.
Mellanstor stad: 50 000–200 000 invånare.
Mindre tätort: under 50 000 invånare.

	1 person	2 personer
Förbrukningsvaror	130	160
Hemutrustning	500	610
Medier	1040	1090
Hemförsäkring		
storstad	150	170
mellanstor stad	90	100
mindre tätort	90	90
Summa gemensamma kostnader		
storstad	1820	2030
mellanstor stad	1760	1960
mindre tätort	1760	1950

Hushållets gemensamma kostnader per månad

	1 pers	2 pers	3 pers	4 pers	5 pers	6 pers	7 pers
Förbrukningsvaror	130	160	230	270	340	390	450
Hemutrustning	500	610	770	870	970	1 060	1 160
Medier	1 040	1 090	1 210	1 210	1 220	1 320	1 370
Hemförsäkring							
storstad	150	170	190	210	230	230	240
mellanstor stad	90	100	120	130	130	140	140
mindre tätort	90	90	110	110	120	130	130
Summa gemensamma kostnader							
storstad	1 820	2 030	2 400	2 560	2 760	3 000	3 220
mellanstor stad	1 760	1 960	2 330	2 480	2 660	2 910	3 120
mindre tätort	1 760	1 950	2 320	2 460	2 650	2 900	3 110

2017 1 Gäller för barn från 10 år. 2 För 18- och 19-åringar ska kostnaden minskas med 68 kr/månad på grund av fri tandvård.

Individuella matkostnader per månad

	6–11 mån	1 år	2–5 år	6–9 år	10–13 år	14–17 år	18–30 år	31–60 år	61–74 år	75 år >
All mat lagas hemma	710	750	980	1 406	1 700	2 040	2 240	2 110	1 890	1 780
All mat lagas hemma utom lunch vardagar	540	560	750	1 090	1 310	1 580	1 730	1 630	1 460	1 360

Övriga individuella kostnader per månad

	0 år	1–3 år	4–6 år	7–10 år	11–14 år	15–17 år	18–25 år	26–49 år	50-64 år	65 år >
Kläder och skor	370	500	730	740	730	730	710	690	680	680
Fritid och lek	100	260	440	610	710	740	690	670	660	560
Mobiltelefon	0	0	0	180[1]	210	300	400	300	280	180
Personlig hygien	500	640	140	170	250	370	490[2]	490	480	480
Barn- och ungdomsförsäkring	140	140	140	140	140	140				
Summa kostnader	**1 110**	**1 540**	**1 450**	**1 840**	**2 040**	**2 280**	**2 290**	**2 150**	**2 100**	**1 900**

Individuella kostnader per månad

	18-30år	31-60år	61-74år	75-år
Alla måltider i hemmet	2240	2110	1890	1780
Alla måltider i hemmet utom lunch	1730	16300	1460	13600

	18-25år	26-49år	50-64år	65-år
Personlig hygien inkl. tandvård	480*	490	480	480
Kläder och skor	710	690	680	680
Fritid och lek	690	670	660	560
Mobiltelefon	400	300	280	180
Summa kostnader, exklusive livsmedel	2290	2150	2100	1900

* För 18- och 19-åringar minskas summan med cirka 68 kr/månad p.g.a. fri tandvård.

Förvärvsarbetande i åldrar 18-65 år. 2017

Hemförsäkring i storstad.
Konsumentverkets beräkningar baseras på ett basbehov av varor och tjänster och visar exempel på kostnader för detta. I beräkningarna förutsätts att du inte har några funktionsnedsättningar eller sjukdomar som innebär extra utgifter för till exempel hjälpmedel, särskild kost eller mediciner. Det förutsätts också att du bor i lägenhet och inte har några utgifter för trädgård eller reparationer.

Observera att inte alla hushållskostnader ingår i beräkningarna. Kostnader som inte ingår är till exempel boende, resor, hälso-och sjukvård, glasögon, presenter, semester, kalas, alkohol, måltider på restaurang, tobak och spel.

Inga kostnader för semester ingår.

Mat:

All mat lagas hemma: Barn och vuxna äter alla måltider hemma, baserat på Konsumentverkets matsedel som finns på Konsumentverkets webbplats. Det är en fyraveckors näringsberäknad matsedel som täcker dagsbehovet av energi och näring för respektive åldersgrupp. Matsedeln består av frukost, lunch, middag och två till tre mellanmål. Inklusive matlåda till jobbet.
Övriga matkostnader som du har för exempelvis festmåltider och extra fika (hemma eller på uteställe) ingår inte i beräkningen.

	18-30år	31-60år	61-74år	75-år
Alla måltider i hemmet	2240	2110	1890	1780

18-65år:
13x2240+30x2110+4x1890 = 29120+63300+7560=99980=48x**2083**

66-80 år:
66-74år:9x1890+6x1780=17010+10680=27690=15x**1846.**

Personlig hygien inkl. tandvård: Gäller sådant som tvål, tandkräm, blöjor, hårklippning m.m. samt kostnad för ett årligt tandläkarbesök (undersökning) för vuxna.

18-25 år 490 kr per mån. 26-49år 490kr.
50-64år 480kr. 65-år 480kr.

18-65år:
8x490+ 24x490+16x480=3920+11760+7680=23360=48x**487=490**

66-80år: 480 kr per månad.

Kläder, skor: Ett basbehov av vanliga kläder och skor som används till vardags, på fritiden och för något festligare tillfälle. Här ingår även tillbehör som väska, klocka och paraply.

18-65 år:690 kr per mån, 66-80 år 680 kr.

Fritid, lek: Vanliga fritidsaktiviteter, leksaker, böcker, skidor, cykel, föreningsavgift m.m.

18-65 år: 670 kr per mån. 66-80 år 560 kr/mån.

Mobiltelefon: Kostnad för en smarttelefon med kontantkort. **Säg**
18-65 år 290 kr per månad,
66-80 år 180 kr per månad

Gemensamma kostnader per månad:

Förbrukningsvaror: Dagligvaror som främst används för vård och skötsel av hemmet som tvätt- och rengöringsmedel, toalett- och hushållspapper m.m. **1 person 130 kr per mån. 2 pers 160 kr.**

Hemutrustning: Möbler, husgeråd, tv, dator m.m. Vitvaror som disk- och tvättmaskin ingår inte.. **1 pers 500 kr per mån, 2 pers 610 kr.**

Medier: Kostnad för bredband, fast telefoni, tv-licens och dagstidning m.m. **1 pers 1040 kr per mån, 2 pers 1090 kr.**

Hemförsäkring: Kostar olika beroende på hemmets försäkringsbelopp och bostadsort. Storstad: över 200 000 invånare. Mellanstor stad: 50 000– 200 000 invånare. Mindre tätort: under 50 000 invånare.
I person storstad 150 kr per mån. 2 pers 170 kr. (Mellanstad 90/100. Mindre tätort 90/90.)

El. 2010 angavs: Den här posten är en uppskattad genomsnittlig förbrukning i kilowatt i hyreslägenhet: 1 person 180 kWh per månad, 2 personer 240 kWh.
Fortum - ELLEVIO 2016 El i Stockholm, treårskontrakt: fast avgift ca 91 kr per mån. KWh-pris ca 1,36 kr. Gör:
1 person 336 kr per mån. 2 pers 418 kr.
Säg 1 person 340 kr. 2 personer 420 kr.

Övrigt:

Kollektivresor och fackavgifter (inkl a-kassa):
Konsumentverket visar kostnader för en 20- åring, som har egen inkomst och bor i en mellanstor stad. Den egna bostaden är på två rum och kök:
Kollektiva lokalresor 540 kr per månad och fackavgifter (inkl a-kassa) 460 kr per månad. Summa 1000x12= 12000 per år.

I Stockholm kostar busskort 830 kr per mån (pensionär 550 kr)
Säg för åldrar 18-65 år:830+460 =1290kr per mån =15480 kr per år.
För arbetsresor får i skatten dras av delar över 10 000 kr per år, 830 kr per månad ligger under gränsen.

Från SCB 8 mars 2017:

Ny hyresstatistik på kommun- och stadsdelsområdesnivå

Statistiknyhet från SCB 2016-11-09 9.30

För första gången kan SCB presentera hyresstatistik på kommunnivå. Hyror för större städer redovisas också uppdelat efter byggår och antal rum. För Stockholm, Göteborg och Malmö presenteras dessutom hyror på stadsdelsområdesnivå.

Den nya hyresstatistiken visar att genomsnittlig (median) månadshyra för en trerumslägenhet i landet är 6 324 kronor. En tvårumslägenhet har en hyra på 5 141 kronor i genomsnitt.

En lägenhet på ett rum kostar 3 665 kronor per månad, och lägenheter med 4 eller fler rum har en genomsnittlig månadshyra på 7 794 kronor.

Hyrorna varierar dock betydligt mellan olika regioner. Storstäderna har en högre hyresnivå än de mindre kommunerna. Ett hushåll i en kommun med färre än 75 000 invånare får betala drygt 1000 kronor mindre i hyra per månad för en trea än ett hushåll i Stockholm.

Genomsnittlig (median) ny månadshyra för trerumslägenheter 2016 efter region, med felmarginal

	Ny månadshyra 2016, kronor
Stor-Stockholm	6 887 ±131
Stockholm	6 972 ±222
Stor-Göteborg	6 301 ±183
Göteborg	6 381 ±238
Stor-Malmö	6 811 ±214
Malmö	6 984 ±284
Lund	6 686 ±319
Övriga större kommuner	6 237 ± 63
Övriga mindre kommuner	5 959 ±71
Riket	6 324 ±44

*Gränsen mellan större och mindre kommuner går vid 75 000 invånare.

Fastighetens byggår påverkar hyran
Hyrorna varierar betydligt mellan fastigheter byggda olika år. Billigast är det att bo i lägenheter byggda under 1941–1960 och 1961–1980. Här är genomsnittlig (median) hyra för en trerumslägenhet 6 167 respektive 6 127 kronor per månad.

Lägenheter i hus byggda 1981–2000 samt 1940 och tidigare har en något högre snitthyra: 6 954 respektive 7 026 kronor per månad.

I fastigheter byggda mellan 2001 och 2010 är hyran för en trea 8 600 kronor i snitt. Ännu högre är hyran i hus byggda år 2011 eller senare.

Här får man betala 9 782 kronor i snitt per månad för en trerumslägenhet.

Lägsta hyresökningen på nio år
Hyrorna ökade med i genomsnitt 0,7 procent mellan 2015 och 2016. Det är den lägsta hyreshöjningen sedan 2007. Under de senaste nio åren har hyreshöjningen varierat från 0,7 procent (i år) till 3,3 procent mellan år 2008 och 2009. Sedan 2012 har hyreshöjningarna blivit lägre varje år.

Hyresförändring under de senaste nio åren, hela riket

År	**Hyresförändring, procent**
2015/2016	0,7*
2014/2015	1,3
2013/2014	1,7
2012/2013	2,2
2011/2012	2,8
2010/2011	2,4
2009/2010	1,6
2008/2009	3,3
2007/2008	2,7

*Värdet visar medianökningen. Medelökningen är 0,8 %.

Om hyrorna 2016/2017 ökar 0,8 % blir hyrona 2016:
2 rok: 5141 x 1.008 = 5182 kr/mån = 62 184 kr/år, säg **62 400 kr/år** = 5200 kr/mån
3 rok: 6324 x 1,008 = 6375 kr/mån = 76 495 kr/år, **säg 76 800 kr/år** = 6400 kr/mån

Utrymmesstandard :

Enligt Diagram 10.2, sid 225 i SCBs Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok 2008, hade i hyreslägenheter 2002:

Hushåll med en person
- 64 år i genomsnitt ca 1,8 rok (1,77),
65 - år cirka 2,0 rok (2,08).
Hushåll med makar, 2 personer
- 64 år cirka 2,8 rok (2,72),
65 - år cirka 3,0 rok (2,98).
(Siffrorna inom parentes från tabell 10.7 på sid 230 i årsboken).

I bostadsrättslägenheter, tab 10.7 ungefär som i hyrslägenheter:
Ensam - 64 år 1,95 rok,
65- år 2,46.
Makar - 64 år 2,92 rok,
65- år 3,14 rok.

I småhus är rumsantalen cika 2 rum större än i hyrslägenheter:
Ensam - 64 år 4,17 rok,
65 - år 4,19.
Makar - 64 år 4,72,
65 - år 4,64 rok.

Mot bakgrunden av dessa siffor är det rimligt att räkna med
2rok för ensam och
3rok för makar. (Utan barn).

Boverkets grundprincip för bostadsytor innebär kök och vardagsrum samt ett rum per person.

Månadskostnader år 2017, förvärvs-arbetande icke-pensionärer.

Individuella respektive gemensamma kostnader:	Ensam	2 personer
Livsmedel. Alla mål äts hemma eller matlåda	2090	4180
Hygien (personlig)	490	980
Kläder och skor	690	1380
Lek och fritid	670	1340
Mobiltelefon	290	580
Förbrukningsvaror	130	160
Hemutrustning (inklusive dator)	500	610
Media (Fast telefon, Internet mm)	1040	1090
Hemförsäkring	150	170
Hushålls-el	340	420
Summa per månad 2017	**6390**	**10910**

Årskostnader år 2017, förvärvs-arbetande icke-pensionärer.

Individuella respektive gemensamma kostnader:	Ensam	2 personer
Summa per månad 2017	**6390**	**10910**
enligt månadsedovisningen. 2017 per år:	**76680**	**130920**
Bostadshyra per år säg : Ensam 2rok, 12x 5200	62400	
2 personer 3rok, 12x 6400		76800
Summa per år 2017, bostad + övrigt	139080	207720
Förvärvsarbetande:arbets-resor+ fackavgifter säg	15480	30960
Summa per år 2017: bostad + övrigt	**154560**	**238680**
Här är inget räknat för höga semesterkostnader eller andra resor än lokalresor.		
Säg för enkelhets skull, avrundat	**155000**	**239000**

2 personer 154 % av ensam.

Pensionärer 2017

Individuella respektive gemensamma kostnader:	Ensam	2 personer
Livsmedel. Alla mål äts hemma	1850	3700
Hygien (personlig)	480	960
Kläder och skor	680	1360
Lek och fritid	560	1120
Mobiltelefon	180	360
Förbrukningsvaror	130	160
Hemutrustning (inklusive dator)	500	610
Media (Fast telefon, Internet mm)	1040	1090
Hemförsäkring	150	170
Hushålls-el	340	420
Summa per månad 2017	**5910**	**9950**

Kollektiva lokalresor säg 240 kr per månad per person, medger 6 tur- och returresor i månaden i Stockholm = 2880 kr per år.
Vårdkostnad 1100 kr per år (gräns i försäkringen)
Läkemedelskostnad 2200 kr per år (gräns i försäkringen)

Hemtjänst: Säg (lågt räknat) ensam 1200 kr per år, makar 1800 per år.

Summa för dessa kostnader 2880+1100+2200 = 6180 kr per person.
samt med hemjänst:
Ensam 7380 kr per år
Makar/sambor 14160 kr per år

Årskostnader år 2017, pensionärer.

Individuella respektive gemensamma kostnader:	Ensam.	2 personer
Summa per månad 2017	**5910**	**99500**
enligt månadsedovisningen. 2017 per år:	**67440**	**115320**
Bostadshyra per år säg : Ensam 2rok, 12x 5200	62400	
2 personer 3rok, 12x 6400		76800
Summa per år 2017, bostad + övrigt	129840	192120
Lokalresor m m säg	7380	14160
Vård, läkemedel Hemtjänst**.**		
Summa per år 2017: bostad + övrigt	**137220**	**206280**
Säg för enkelhets skull, avrundat	**137000**	**206000**

2 personer 150 % av ensam.

Från konsumentverkets Koll på pengarna 8 mars 2017

Ekonomi för unga

Redan som ung behöver du lära dig att ha koll på din ekonomi. Kläder, fika, resor, mobiltelefon och körkort är några exempel på saker som kostar pengar.

Dina föräldrar måste betala för ditt uppehälle tills du fyller 18 år, eller tills du är 21 år om du fortfarande går i gymnasiet. I ditt uppehälle ingår bland annat mat, bostad och kläder. Men tjänar du egna pengar är det bra om du betalar en del för att bo hemma. I tabellen på nästa sida kan du se vad som är rimligt att betala.

Dina egna pengar

Från att du fyllt 16 år får du bestämma över de pengar du själv tjänat. Om du vill ingå ett avtal innan du fyllt 18 år måste dina föräldrar godkänna det. Annars är avtalet ogiltigt och dina föräldrar kan kräva att köpet ska gå tillbaka.

För att få egna pengar när du går i skolan kan du prata med dina föräldrar om att låta dig få en del av studiebidraget. Har du möjlighet kan du ta ett extrajobb under kvällar och helger för att tjäna egna pengar. Under sommaren brukar det även finnas en hel del sommarjobb som ger dig möjlighet att tjäna egna pengar.

Koll på din ekonomi

Ett bra sätt att få koll på sina pengar är att göra en budget. Då ser du dina inkomster och utgifter. På sidan 3 kan du läsa om hur du gör en budget. Att till exempel ta en fika på stan en gång i veckan blir cirka 2 600 kr på ett år! Fler exempel kan du hitta på sidan 8.

Flytta hemifrån

När du flyttar hemifrån får du eget ansvar för både din ekonomi och ditt boende. Du måste betala för sådant som du inte behövde betala för hemma och ha koll på vad som ska göras och när det ska göras. En förutsättning för att klara av att sköta ett hushåll är att ha koll på både inkomster och utgifter.

Alla kostnader blir plötsligt dina

När du bor hemma hos föräldrarna finns till exempel köksgrejer, el, möbler och dammsugare redan på plats. I ett eget boende är det du som måste se till att allt finns – och du måste betala för det.

Det är bra att skaffa en hemförsäkring när du flyttar hemifrån, det kostar runt 100 kronor i månaden. Om något försvinner eller går sönder så kan du få ersättning och slipper betala allt själv.

Räcker pengarna?

Förutom hyra och andra kostnader för din bostad ska pengarna räcka till annat. Räkna ut hur mycket pengar du har över efter att hyran är betald. Pengarna ska räcka till mat, el, hemförsäkring, mobiltelefon och nöjen. Se över din ekonomi - kanske finns det möjlighet att spara lite varje månad?

Om du inte har råd att betala en räkning så är det viktigt att du genast kontaktar den du fått räkningen av. En obetald räkning på 600 kronor kan snabbt komma upp i över 2 000 kronor om du inte gör något åt det. På sidorna 4-5 kan du läsa mer om vad du kan göra när pengarna inte räcker och se ett exempel på vad som händer med en obetald räkning.

Tänka ekonomiskt

Det finns flera saker du kan göra för att minska på dina utgifter. Istället för att bo själv kan du dela boende med någon. Då är ni flera som delar på de gemensamma kostnaderna. Du kanske inte heller kan inreda hela din lägenhet på en gång, det kan vara bra att vänta lite och känna efter vad du egentligen behöver. Ett annat sätt att spara pengar kan vara att till exempel köpa begagnade möbler och begagnat porslin. Exempel:

Exempel:Vad det kan kosta för en 20-åring med egen inkomst att bo hos föräldrar eller ha eget boende

Utgifter per månad	Bo hos föräldrar	Eget boende
All mat lagas hemma utom lunch vardagar	1 730	1 730
Förbrukningsvaror	70*	130
Hemutrustning	260*	700
Medier	260*	840
Hyra	1 890*	5 120
Hemförsäkring	30*	100
Summa hushållsutgifter	**4 240**	**8 620**
Övriga utgifter		
Personlig hygien	490	490
Kläder och skor	710	710
Fritid	690	690
Mobil	400	400
Äta lunch ute (20 ggr/månad)	1 760	1 760
Resor med lokaltrafik	540	540
Medlemskap i fack och a-kassa	460	460
Summa övriga utgifter	**5 050**	**5 050**
Total summa utgifter	**9 290**	**13 670**

* En fjärdedel av hushållets kostnader eftersom beräkningen utgår ifrån ett hushåll med fyra personer.

2017 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5200 kr per mån = 62 400 kr per år för ensam och 6400 kr per mån för makar/sambor= 76 800 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 155 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 239 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år		Inkomstskatt i % av inkomst
6001	622	7464	5379	64548	-90452		10,4
7001	844	10128	6157	73884	-81116		12,1
8001	1066	12792	6435	83220	-71780		13,3
9001	1288	15456	7713	92556	-62444		14,3
10001	1510	18120	8491	101892	-53108		15,1
11001	1743	20916	9258	111096	-43904		15,8
12001	2038	24456	9963	119556	-35444		17,0
13001	2334	27888	10667	128004	-26996		18,0
14001	2630	31560	11371	136452	-18548		18,8
15001	2926	35112	12075	144900	-10100	kris-	19.5
16001	3222	38664	12779	153348	-1652	gräns	20,1
17001	3518	42216	13483	161796	6796		20.7
18001	3814	45768	14187	170244	15244		21,2
19001	4110	49320	14891	178692	23692		21,6
20001	4435	53220	15566	186792	31792		22,2
21001	4731	56772	16270	195240	40240		22.5
22001	5027	60324	16974	203688	48688		22,8
23001	5323	63876	17678	213136	57136		23,1
24001	5619	67428	18382	220584	65584		23,4
25001	5915	70980	19086	229032	74032		23,7
26001	6211	74532	19790	237480	82480		23,9
27001	6507	78084	20477	245928	90928		24,1
29001	7096	85152	21905	262860	107860		24,5
30001	7394	88728	22607	271284	116284		24.6
35001	9044	108528	25957	311484	156484		25,8
40001	11199	134388	28802	345624	190624		28,0
45001	13849	166188	31152	373824	218824		30.8
50001	16499	197988	33502	402024	247024		33,0
55001	19333	231996	35668	428016	273016		35,2
60001	22383	268596	37618	451416	296416		37,3

2006. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4200 kr per mån = 50400 kr per år för ensam och 5100 kr per mån för makar/sambor= 61 200kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 120 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 180 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							**Makar lika inkomst**	**Årsinkomst per person**
Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Överskott/år		Överskott/år	
6001	1364	16368	4637	55644	-64356		-68712 (55644x 2-180000)	
7001	1628	19536	5373	64476	-55524		-51048	84 000
8001	1892	22704	6109	73308	-46692		-33384	96 000
9001	2161	25932	6840	82080	-37920		-15840	108 000
10001	2491	29892	7510	90120	-29880		240 kris-	120 000
11001	2849	34188	8152	97824	-22176		15648 gräns	132 000
12001	3212	38544	8789	104468	-14532		20936	144 000
13001	3575	42900	9426	113112	- 6888		46224	156 000
14001	3938	47256	10063	120756	756	kris-	61512	168 000
15001	4301	51612	10700	128400	8400	gräns	76800	180 000
16001	4664	55968	11337	136044	16044		92088	192 000
17001	5027	60324	11974	143688	23688		107376	204 000
18001	5390	64680	12611	151332	31332		122554	216 000
19001	5753	69036	13248	158976	38976		137952	228 000
20001	6151	73812	13850	166200	46200		152400	240 000
21001	6514	78168	14487	173844	53844		167688	252 000
22001	6877	82524	15124	181488	61488		182976	264 000
23001	7240	86880	15761	189132	69132		198264	276 000
24001	7603	91236	16398	196776	76776		213552	288 000
25001	7966	95592	17035	204420	84420		228840	300 000
26001	8324	99888	17677	212124	92124		244248	312 000
27001	8799	105588	18202	218424	98424		256848	324 000
29001	9859	118308	19142	229704	109704		279408	348 000
30001	10389	124668	19612	253344	115344		290688	360 000
35001	13039	156468	21962	263544	143544		347088	420 000
40001	15731	188772	24270	291240	171240		402480	480 000
45001	18631	223572	26370	316440	196440		452880	540 000
50001	21531	258372	28470	341640	221640		503280	600 000
55001	24431	293172	30570	366840	246840		553680	660 000
60001	27331	327972	32670	392040	272040		604080	720 000

2008. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4300 kr per mån = 51 600 kr per år för ensam och 5200 kr per mån för makar/sambor= 62 400kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 124 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 186 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							**Makar lika inkomst**	
Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Överskott/år		Överskott /år	
6001	836	10032	5165	61980	-62020		-62040 (61980x2-186000)	
7001	1074	12888	5927	71124	-52876		- 43752	**Ensams**
8001	1338	16056	6663	79956	-44044		-26088	**förbättring**
9001	1602	19224	7399	88788	-35212		-8424	**på skatten**
10001	1910	22920	8091	97092	-26908		8184 kris-	**2006 - 2008**
11001	2230	26760	8771	105252	-18748		24504 gräns	3428
12001	2551	30612	9450	113400	-10600		40800	3932
13001	2872	34464	10129	121548	- 2452		57096	4436
14001	3193	38316	10808	129696	5696	kris-	73392	4940
15001	3513	42156	11488	137836	13856	gräns	83672	5456
16001	3834	46008	12167	146004	22004		106008	5960
17001	4155	49860	12846	154152	30152		122304	6464
18001	4475	53700	13526	162312	38312		138624	6980
19001	4796	57552	14205	170460	46460		154920	7484
20001	5149	61788	14852	178224	54224		170448	8024
21001	5470	65640	15531	186372	62372		186744	8528
22001	5790	69480	16211	194532	70532		203064	9044
23001	6111	73332	16890	202680	78680		219360	9548
24001	6435	77220	17569	210892	86828		235784	10052
25001	6766	81192	18235	218882	94820		251764	10400
26001	7097	85164	18904	226848	102848		267696	10724
27001	7428	89136	19573	234876	110876		283752	12452
29001	8247	98964	20754	249048	125048		312096	15344
30001	8777	105324	21224	254688	130688		323376	15344
35001	11427	156468	23574	282888	158888		379776	15344
40001	14077	168924	25924	311088	187088		436176	15848
45001	16874	202488	28127	337524	213524		489048	17084
50001	19774	237288	30227	362724	238724		539448	17084
55001	22674	272088	32327	387924	263924		589848	17084
60001	25574	306888	34427	413124	289124		640248	17084

2009. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4450 kr per mån = 53 400 kr per år för ensam och 5420 kr per mån för makar/sambor= 65 040kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 130 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 195 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							**Makar lika inkomst**	
Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år		Överskott /år	
6001	729	8748	5272	63264	-66736		-68472 (63264x2-195000)	
7001	977	11724	6024	72288	-57712		- 50424	**Ensams**
8001	1225	14700	6776	81312	-48688		-32376	**förbättring**
9001	1474	17688	7527	90324	-39676		-14352	**på översk.**
10001	1745	20940	8256	99072	-30928		3144 kris-	**2006 - 2009**
11001	2055	24660	8946	107352	-22648		19704 gräns	- 472
12001	2365	28380	9636	115632	-14368		36264	+164
13001	2676	32112	10325	123900	- 6100		52800	788
14001	2986	35832	11015	132180	2180 kris-		69360	1424
15001	3297	39564	11704	140448	10448 gräns		85896	2048
16001	3607	43284	12394	148728	18728		102456	2684
17001	3918	47016	13083	156996	26996		118992	3308
18001	4228	50736	13773	165276	35276		135552	3944
19001	4539	54468	14462	173544	43544		152088	4568
20001	4881	58572	15120	181440	51440		167880	5240
21001	5191	62292	15810	189720	59720		184440	5876
22001	5502	66024	16499	197988	67988		200976	6500
23001	5812	69744	17189	206268	76268		217536	7136
24001	6123	73476	17878	214536	84536		234072	7760
25001	6437	77244	18564	222768	92768		250536	8348
26001	6768	81216	19233	230796	100796		266592	8672
27001	7100	85200	19901	238812	108812		282624	10388
29001	7761	93132	21240	254880	124880		314760	15176
30001	8091	97092	21910	262920	132920		330840	17576
35001	10444	125328	24557	294684	164684		394368	21140
40001	13094	157128	26907	322884	192884		450768	21644
45001	15759	189108	29242	350904	220904		586808	24464
50001	18659	223908	31342	376104	246104		557208	24464
55001	21559	258708	33442	401304	271304		557208	24464
60001	24459	293508	35542	426504	296504		658008	24464

2010. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4700 kr per mån = 56 400 kr per år för ensam och 5700 kr per mån för makar/sambor= 68 400 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 134 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 201 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							**Makar lika inkomst**	
Mån lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år		Överskott /år	
6001	687	8244	5314	63768	-70232		-73464 (63768x2-201000)	
7001	918	11016	6083	72996	-61004		- 55008	**Ensams**
8001	1149	13788	6852	82224	-51776		-36552	**förbättring**
9001	1380	16560	7621	91452	-42548		-18096	**på översk.**
10001	1644	19728	8357	100284	-33716		-432 kris-	**2006 - 2010**
11001	1943	23316	9058	108696	-25304		16392 gräns	-3128
12001	2244	26928	9757	117084	-16916		33168	-2384
13001	2545	30540	10456	125472	- 8528		49944	-1640
14001	2846	34152	11155	133860	- 140 kris-		66720	-896
15001	3147	37764	11854	142248	8248 gräns		83496	-152
16001	3448	41376	12553	150636	16636		100272	592
17001	3749	44988	13252	159024	25024		117048	1336
18001	4050	48600	13951	167412	33412		133824	2080
19001	4351	52212	14650	175800	41800		150600	2824
20001	4682	56184	15319	183828	49828		166656	3628
21001	4983	59796	16018	192216	58216		183434	4372
22001	5284	63408	16717	200604	66604		200208	5116
23001	5585	67020	17416	208992	74992		216984	5860
24001	5886	70732	18115	217380	83380		233760	6604
25001	6201	74412	18800	225600	91600		250200	7180
26001	6532	78384	19469	233628	99628		266256	7504
27001	6863	82356	20138	241656	107656		282312	9232
29001	7524	90288	21477	257724	123724		314448	14020
30001	7854	94248	22147	265764	131764		330528	16424
35001	10134	121608	24867	298404	164404		395808	20860
40001	12784	153408	27217	326604	192604		452208	21364
45001	15434	185208	29567	354804	220804		508608	24364
50001	18323	219876	31678	380136	246136		559272	24496
55001	21223	254676	33778	405336	271336		609672	24496
60001	24123	289476	35878	430536	296536		660072	24496

2011. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4700 kr per mån = 56 400 kr per år för ensam och 5700 kr per mån för makar/sambor= 68 400 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 134 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 201 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							Makar lika inkomst
Mån.	Prelskatt		Efter skatt		Över-		Överskott
lön	/mån	/år	/mån	/år	skott/år		/år
6001	680	8160	5321	63852	-70148		- 73296
7001	911	10932	6090	73080	-60920		- 54840
8001	1142	13704	6859	82308	-51692		- 36384
9001	1373	16476	7628	91536	-42464		- 17928
10001	1630	19560	8371	100452	-33548		- 96 kris-
11001	1930	23160	9071	108852	-25148		16704 gräns
12001	2231	26772	9770	117240	-16760		33480
13001	2532	30384	10469	125628	- 8372		50256
14001	2833	33996	11168	134016	16 kris-		67032
15001	3134	37608	11867	142404	8404	gräns	83808
16001	3435	41220	12566	150792	16792		100584
17001	3736	44832	13265	159180	25180		117360
18001	4037	48444	13964	167568	33568		134136
19001	4338	52056	14663	175956	41956		150912
20001	4669	56028	15332	183984	49984		166968
21001	4970	59640	16031	192372	58372		183794
22001	5271	63252	16730	200760	66760		200520
23001	5572	66864	17429	209148	75148		217296
24001	5873	70476	18128	217536	83536		234072
25001	6181	74172	18820	225840	91840		250680
26001	6510	78120	19491	233892	99892		266784
27001	6843	82116	20167	242004	108004		283008
29001	7504	90048	21497	257964	123964		314928
30001	7834	94008	22167	266004	132004		331008
35001	9931	119172	25070	300840	166840		400680
40001	12581	150972	27420	329040	195040		457080
45001	15231	182772	29770	357240	223240		513480
50001	18054	216648	31947	383364	249364		565728
55001	20954	251448	34047	408564	274564		616128
60001	23854	286248	36147	433764	299764		666528

2012. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4900 kr per mån = 58 800 kr per år för ensam och 6000 kr per mån för makar/sambor= 72 000 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 142 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 216 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							Makar lika inkomst
Mån.	Prelskatt		Efter skatt		Över-		Överskott
lön	/mån	/år	/mån	/år	skott/år		/år
6001	660	7920	5341	64092	-77908		- 87816
7001	891	10692	6110	73320	-73178		- 69360
8001	1122	13464	6879	82548	-59452		- 50904
9001	1353	16236	7648	91776	-50224		- 32448
10001	1591	19092	8410	100920	-41080		- 14160 kris-
11001	1891	22692	9110	109320	-32680		2640 gräns
12001	2192	26304	9809	117708	-24492		19416
13001	2493	29916	10508	126096	-15904		36192
14001	2794	33528	11207	134484	-7516	kris-	52968
15001	3095	37140	11906	142872	872	gräns	69744
16001	3396	40752	12605	151260	9260		86520
17001	3697	44364	13304	159648	17648		113296
18001	3998	47976	14003	168036	26036		120072
19001	4299	51588	14702	176424	34424		136848
20001	4630	55560	15371	184452	42452		152904
21001	4931	59172	16070	192840	50840		169680
22001	5232	62784	16769	201228	59228		186456
23001	5533	66396	17468	209616	67616		217296
24001	5834	70008	18167	218004	76004		203232
25001	6135	73620	18866	226392	84392		236784
26001	6451	77412	19550	234600	92600		253200
27001	6782	81384	20219	242628	100628		269256
29001	7445	89340	21556	258672	116672		301344
30001	7775	93300	22226	266712	124712		317424
35001	9565	114780	25436	305232	163232		394464
40001	12215	146580	27786	333432	191432		45o864
45001	14865	178380	30136	361632	219632		507264
50001	17578	210396	32423	389076	247076		562152
55001	20478	245736	34523	414276	272276		612552
60001	23378	280536	36623	439476	297476		662952

2013 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5100 kr per mån = 61 200 kr per år för ensam och 6100 kr per mån för makar/sambor= 73 200 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 145 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 220 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							Makar lika inkomst
Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år		Överskott /år
6001	575	6900	5426	65112	-79888		- 89776
7001	779	9348	6222	74664	-70336		- 70672
8001	982	11784	7019	84228	-60772		- 51544
9001	1185	14220	7816	93792	-51208		- 32416
10001	1388	16656	8613	103356	-41080		- 13288 kris-
11001	1651	19812	9350	112200	-32800		4400 gräns
12001	1916	22992	10085	121020	-23980		22040
13001	2180	26160	10821	129852	-15148		39704
14001	2445	29340	11556	138672	-6328	kris-	57344
15001	2683	32196	12318	147816	2816	gräns	75632
16001	2948	35376	13053	156636	11636		93272
17001	3240	38880	13761	165132	20132		110264
18001	3504	42048	14497	173964	28964		127928
19001	3769	45228	15232	182784	37784		145568
20001	4060	48720	15941	191292	46292		162584
21001	4325	51900	16676	200112	55112		180224
22001	4590	55080	17411	208932	63932		197864
23001	4855	58260	18146	217752	72752		215504
24001	5120	61440	18881	226572	81572		233144
25001	5384	64608	19617	235404	90404		250808
26001	5655	67860	20346	244152	99152		268304
27001	5946	71352	21055	252660	107660		285320
29001	6529	78348	22472	269664	124664		319328
30001	6819	81828	23182	278184	133184		336368
35001	8269	99228	26732	320784	175784		421568
40001	10654	127848	29347	352164	207164		484328
45001	13104	157248	31897	382764	237764		545528
50001	15554	186648	34447	413364	268364		606728
55001	18244	218928	36754	441084	296084		662168
60001	20944	251328	39057	468684	323684		717368

2014 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5100 kr per mån = 61 200 kr per år för ensam och 6200 kr per mån för makar/sambor= 74 400 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 145 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 222 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							Makar lika inkomst
Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år		Överskott /år
6001	629	7548	5372	64464	-80536		- 93072
7001	851	10212	6150	73800	-71200		- 70672
8001	1073	12876	6928	83136	-61864		- 55728
9001	1295	15540	7706	92472	-52528		- 37056
10001	1517	18204	8484	101808	-43192		- 18384 kris-
11001	1757	21084	9244	110928	-34072		-144 gräns
12001	2052	24624	9949	119388	-25612		16776
13001	2378	28536	10623	127476	-17524		32952
14001	2644	31728	11357	136284	-8716	kris-	50568
15001	2940	35280	12061	144732	-268	gräns	67464
16001	3236	38832	12765	153180	8180		84360
17001	3561	42732	13440	161280	16280		100560
18001	3828	45936	14173	170076	25076		118152
19001	4124	49488	14877	178524	33524		135048
20001	4449	53388	15552	186624	41624		151248
21001	4745	56940	16256	195072	50072		168144
22001	5041	60492	16960	203520	58520		185040
23001	5337	64044	17664	211968	66968		201936
24001	5633	67596	18368	220416	75416		218832
25001	5929	71148	19072	228864	83864		222000
26001	6224	74688	19777	237324	92324		218808
27001	6520	78240	20481	245772	100772		269544
29001	7112	85344	21889	262668	117668		303336
30001	7417	89004	22584	271008	126008		320016
35001	9067	108804	25934	311208	166208		400416
40001	11525	138300	28476	341712	196712		461424
45001	14175	171700	30826	369912	224912		517824
50001	16825	201900	33176	398112	253112		574224
55001	19670	236040	35331	423972	278972		625944
60001	22570	270840	37431	449172	304172		676344

Skattetabell:
/www.skatteverket.se/download/18.3810a01c150939e893fbaed/manadslon_tabell33.pdf

Kolumnindelningen för 2016 års skattetabell

Skattetabell för beräkning av skatteavdrag för år 2016
Arbetsgivare gör skatteavdrag vid varje utbetalningstillfälle. På inkomst som är huvudinkomst görs skatteavdrag enligt tabell eller enligt beslut från Skatteverket. På ersättningar som inte är huvudinkomst görs skatteavdrag med 30 %. Skatteavdrag ska inte göras om den sammanlagda ersättningen till arbetstagaren beräknas bli lägre än 1 000 kr under året.

Kolumnindelning
I de lägsta inkomstskikten blir skatteavdraget större om allmän pensionsavgift ska betalas på inkomsten. Denna avgift betalas av personer som är födda 1938 eller senare. Skattereduktionen för arbetsinkomster (jobbskatteavdrag) påverkar också kolumnindelningen eftersom storleken på reduktionen är beroende av om den skattskyldige är över eller under 65 år vid inkomstårets ingång och också av hur stora inkomsterna är.

Tabellerna innehåller sex olika kolumner. Samma skatteavdrag kan förekomma i vissa inkomstskikt i fler än en kolumn.

Kolumn 1 avser löner, arvoden och liknande ersättningar till den som är född 1951 eller senare. Allmän pensionsavgift ska betalas och inkomsten ger rätt till jobbskatteavdrag.

2016 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5300 kr per mån = 63 200 kr per år för ensam och 6450 kr per mån för makar/sambor= 77 400 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 149 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 232 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							Makar lika inkomst	
Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år		Överskott /år	
6001	630	7560	5371	64452	-84548		- 103096	
7001	852	10224	6148	73788	-75212		- 84424	
8001	1074	12888	6927	83124	-65876		- 65752	
9001	1296	15552	7705	92460	-56540		- 47080	
10001	1518	18216	8483	101796	-47204		- 28408	kris-
11001	1760	21120	9241	110892	-38108		-10216	gräns
12001	2056	24672	9945	119340	-29660		6680	
13001	2352	28224	10649	127788	-21212		23576	
14001	2647	31764	11354	136248	-12752	kris-	40496	
15001	2943	35316	12058	144696	-4304	gräns	57392	
16001	3239	38868	12762	153144	4144		74288	
17001	3535	42420	13466	161592	12592		91184	
18001	3831	45972	14170	170040	21040		108080	
19001	4127	49524	14874	178488	29488		124976	
20001	4452	53424	15549	186588	47588		141176	
21001	4748	56976	16253	195036	46036		158072	
22001	5044	60528	16957	203484	54484		174968	
23001	5340	64080	17661	211932	62932		191864	
24001	5636	67632	18365	220380	71380		208760	
25001	5932	71184	19069	228828	79828		225656	
26001	6228	74736	19773	237276	88276		242552	
27001	6524	78288	20477	245724	96724		259448	
29001	7115	85380	21886	262632	113632		293264	
30001	7423	89076	22578	270936	121936		309872	
35001	9073	108876	25928	311136	166208		390272	
40001	11376	136512	28825	343500	194500		455000	
45001	14026	168312	30975	371700	222700		511400	
50001	16682	200184	33319	399828	250828		567656	
55001	19581	234972	35420	425040	276040		618080	
60001	22631	271572	37370	448440	299440		664880	

http://wimnell.com/omr36-39zzs1.pdf sid 34:

Underskott och överskott i hushållsbudgetarna

För inkomståren 2006, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013 och 2014 har undersökts hur stora underskotten och överskotten blir i hushålls-butdgetarna för förvärvsarbetande med inkomster mellan 6000 och 60 000 kr per månad, för ensamma och makar med líka stora inkomster.

Underskott och överskott avser det som återstår av inkomsten sedan inkomstskatt betalats och det betalats för de minsta rimliga levnads-kostnaderna enligt konsumentverkets belopp. I de angivna lägsta kost-naderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Skillnader mellan 2006 och 2014 redovisas i tabellen till höger.

Den borgerliga alliansen har menat att jobbskatteavdragen mest tillfallit låg- och medelinkomsttagare, men tabellen visar att
*** underskotten har ökat för inkomster 13000 och lägre,**
*** att överskotten har minskat för inkomster 14000-25000 och**
*** att överskotten har ökat för inkomster 26000 och högre och med cirka 23000-32000 kr per år för inkomser 35000 och högre.**

Den nya regeringen vill minska jobbskatteavdragen för inkomster 50000 kr och högre och sänka inkomsgränsen för statlig skatt till 35000 kr. Det tycks finnas överskott att ta av.

Försämringarna för inkomster 25000 och lägre borde åtgärdas.

2006-2014 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan inkomstskatt betalats och det betalats för de minsta rimliga levnadskostnaderna enligt konsumentverkets belopp. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam Mån. lön	2006 Över-skott/år	2014	Skillnad	
6001	-64356	**-80536**	**-16180**	**Underskottet har ökat**
7001	-55524	**-71200**	**-15676**	**Underskottet har ökat**
8001	-46692	**-61864**	**-15172**	**Underskottet har ökat**
9001	-37920	**-52528**	**-14608**	**Underskottet har ökat**
10001	-29880	**-43192**	**-13312**	**Underskottet har ökat**
11001	-22176	**-34072**	**-11896**	**Underskottet har ökat**
12001	-14532	**-25612**	**-11080**	**Underskottet har ökat**
13001	-6888	**-17524**	**-10636**	**Underskottet har ökat**
14001	756	**-8716**	**-9472**	**Överskottet har minskat**
15001	8400	**-268**	**-8668**	**Överskottet har minskat**
16001	16044	**8180**	**-7864**	**Överskottet har minskat**
17001	23688	**16280**	**-7408**	**Överskottet har minskat**
18001	31332	**25076**	**-6256**	**Överskottet har minskat**
19001	38976	**33524**	**-5452**	**Överskottet har minskat**
20001	46200	**41624**	**-4576**	**Överskottet har minskat**
21001	53844	**50072**	**-3772**	**Överskottet har minskat**
22001	61488	**58520**	**-2968**	**Överskottet har minskat**
23001	69132	**66968**	**-2164**	**Överskottet har minskat**
24001	76776	**75416**	**-1360**	**Överskottet har minskat**
25001	84420	**83864**	**-556**	**Överskottet har minskat**
26001	92124	**92324**	**200**	**Överskottet har ökat**
27001	98424	**100772**	**2348**	**Överskottet har ökat**
29001	109704	**117668**	**7964**	**Överskottet har ökat**
30001	115344	**126008**	**10664**	**Överskottet har ökat**
35001	143544	**166208**	**22664**	**Överskottet har ökat**
40001	171240	**196712**	**25472**	**Överskottet har ökat**
45001	196440	**224912**	**28472**	**Överskottet har ökat**
50001	221640	**253112**	**31472**	**Överskottet har ökat**
55001	246840	**278972**	**32132**	**Överskottet har ökat**
60001	272040	**304172**	**32132**	**Överskottet har ökat**

2017 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5200 kr per mån = 62 400 kr per år för ensam och 6400 kr per mån för makar/sambor= 76 800 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 155 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 239 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							Makar lika inkomst
Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år		Överskott /år
6001	622	7464	5379	64548	-90452		- 109904
7001	844	10128	6157	73884	-81116		- 91232
8001	1066	12792	6435	83220	-71780		- 72560
9001	1288	15456	7713	92556	-62444		- 53888
10001	1510	18120	8491	101892	-53108		- 35216
11001	1743	20916	9258	111096	-43904		-16808 kris-
12001	2038	24456	9963	119556	-35444		112 gräns
13001	2334	27888	10667	128004	-26996		17008
14001	2630	31560	11371	136452	-18548		33904
15001	2926	35112	12075	144900	-10100	kris-	50800
16001	3222	38664	12779	153348	-1652	gräns	67696
17001	3518	42216	13483	161796	6796		84592
18001	3814	45768	14187	170244	15244		101488
19001	4110	49320	14891	178692	23692		118384
20001	4435	53220	15566	186792	31792		134584
21001	4731	56772	16270	195240	40240		151480
22001	5027	60324	16974	203688	48688		168376
23001	5323	63876	17678	213136	57136		187272
24001	5619	67428	18382	220584	65584		202168
25001	5915	70980	19086	229032	74032		219064
26001	6211	74532	19790	237480	82480		235960
27001	6507	78084	20477	245928	90928		252856
29001	7096	85152	21905	262860	107860		286720
30001	7394	88728	22607	271284	116284		303568
35001	9044	108528	25957	311484	156484		383968
40001	11199	134388	28802	345624	190624		452248
45001	13849	166188	31152	373824	218824		518648
50001	16499	197988	33502	402024	247024		565048
55001	19333	231996	35668	428016	273016		617032
60001	22383	268596	37618	451416	296416		663832

2017 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5200 kr per mån = 62 400 kr per år för ensam och 6400 kr per mån för makar/sambor= 76 800 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 155 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 239 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.

Ensam			Makar lika inkomst		
Mån. lön	Över-skott/år		Överskott /år		skillnad per person ensam- en make
6001	-90452		- 109904	-54952	35500
7001	-81116		- 91232	-45616	35500
8001	-71780		- 72560	-36280	35500
9001	-62444		- 53888	-26944	35500
10001	-53108		- 35216	-17608	35500
11001	-43904		-16808 kris-	-8404	35500
12001	-35444		112 gräns	56	35500
13001	-26996		17008	8504	35500
14001	-18548		33904	16952	35500
15001	-10100	kris-	50800	25400	35500
16001	-1652	gräns	67696	33848	35500
17001	6796		84592	42296	35500
18001	15244		101488	50744	35500
19001	23692		118384	59192	35500
20001	31792		134584	67292	35500
21001	40240		151480	78740	35500
22001	48688		168376	84188	35500
23001	58136		187272	93636	35500
24001	65584		202168	101084	35500
25001	74032		219064	109532	35500
26001	82480		235960	117980	35500
27001	90928		252856	126428	35500
29001	107860		286720	143360	35500
30001	116284		303568	151784	35500
35001	156484		383968	191984	35500
40001	190624		452248	226124	35500
45001	218824		508648	254324	35500
50001	247024		565048	282524	35500
55001	273016		617032	308516	35500
60001	296416		663832	331916	35500

Ensamstående missgynnas och makar/sambor gynnas i inkomstskattesystemet.

För förvärvsarbetande icke-pensionärer 2017 gäller att makar/sambor med lika höga inkonster tillsammans per år får 71 000 kr större överskott sedan inkomstskatt och lägsta rimliga levnadskostnader betalats, jämfört med ensamstående. Per person blir det 35 500 kr, vilket är mycket pengar.

Det nuvarande inkomstskattesystemet är enkelt och bra om man bortser från jobbskatteavdraget och brister i kompensationerna för de höga orimliga skatterna vid de lägsta inkomsterna.

Man måste ha klart för sig att systemet är en kompromiss som kräver kompensationer vid de lägsta inkomsterna. och de kompensationera bör inte ses som bidrag. Systemet gynnar makar/sambor. Kompensationerna måste ta hänsyn till att ensamstående är missgynnade. Det gäller både pensionärer och icke-pensionärer.

Ungdomsbostadsbidragen utgår från en låg levnadsstandard. Pensionsmyndigheten gör kompensationerna för pensionärer med de lägsta inkomsterna på ett sätt som deras tjänstemän inte kan klargöra. Socialförsäkringsministern borde förklara hur det går till och vilken levnadstandard de utgår från. Och ändra de orimliga reglerna för pensionärernas bostadstillägg.

Jag har noga följt riksdagens fördelningspolitik sedan 1964 och nästan varje år lämnat kommentarer och förslag. I det följande delar av **http://wimnell.com/omr36-39zzzzb.pdf**

Från omr 36-39zz sid 32 m m (Nedbantat)

Mer om skatter och bidrag.

Politikerna har under årens lopp då och då talat om att skatt ska utgå efter bärkraft och skattekraft och bidrag ska utgå efter behov. Men varken regeringen, riksdagen eller partierna har någonsin under de senaste femtio åren visat upp hushållsbudgetar som visar behov eller visat hur bärkraft hänger ihop med hushållsbudgetar.

Jag har nästan varje år under denna tid redovisat hushållsbudgetar och påpekat att inkomsterna vid låga inkomster inte räcker till hushållsbudgetarna och att skatter och bidrag bör bestämmas med hänsyn till det. Tyvärr har politikerna inte rätttat sig efter det, och fortfarande måste många med låga inkomster betala skatter trots att inkomsterna inte räcker till rimliga levnadskostnader.

Skattefördelningen bör ske efter bärkraft. Den bör ske med hänsyn till inkomst och med hänsyn till hushållsutgifter för rimliga behov.

Skattefördelningen har två dimensioner: Vertikal och horisontell fördelning.

Den vertikla fördelningen gäller fördelningen på personer med samma rimliga utgifter men med olika höga inkomster. Den horisontella fördelningen gäller fördelning på personer med olika rimliga utgifter men samma inkomster.

I den allmänna skattedebatten talas nästan bara om den vertikala fördelningen av skatterna - med hänsyn till inkomstens storlek.

Den vanligaste komplikationen i den horisontella fördelningen är förekomsten av barn. Oberoende av inkomstens storlek medför barn kostnader som det finns skäl att ta hänsyn till vid fördelningen av skatter och bidrag.

Eftersom vi har ett progressivt skattesystem som innebär att man procentuellt tar ut mer skatt vid högre inkomster än vid låga är det olämpligt att utforma hänsynen till barnkostnader som ett avdrag på inkomsten, det innebär att skattelättnad för barn blir större vid höga inkomster än vid låga. Därför sker hänsynen till barn genom barnbidrag som är lika stora oberoende av inkomstens storlek. Barnbidragen kan ses som en negativ skatt.

Före skattereformen 1970 sambeskattades makar. Det ville man komma ifrån och i reformen infördes särbeskattning, dvs makara beskattades var för sig efter sina inkomster. På den tiden var det vanligt att makar fördelade sina insatser så att mannen hade heltidsarbete med penninginkomster medan frun var hemma med barnen och stod vid spisen och tvättbaljan, utan penninginkomster, var hemmafru.

Vid övergång till särbeskattning uppstod problem för hemmafruarna. Mannen behövde kompensation för att han försörjde en hemmafru. Hemmafrun kunde inte spara in på hushållsutgifterna till de kostnader hon förorsakade mannen. Man införde då ett hemmamakeavdrag som var en horisontell fördelningsfaktor och lika stor vid alla inkomster. Hade man utformat det som ett avdrag på skatten skulle män med höga inkomster och större marginalskatter få större skattelättnader än de med låga inkomster.

När åren gick blev det färre hemmafruar och hemmamakeavdraget smälte i någon takt med det bort med inflationen. Till slut togs hemmamakeavdraget bort när hemmamakarna (hemmafruarna) var nära utrotade.

I början efter skattereformen 1970 hade man kvar bl a sättet att dra av för räntekostnader, avdrag gjordes med samma maginaleffekt som för inkomsten, dvs ju högre inkomst man hade och ju högre marginalskatt man hade desto mer tjänade man på ränteavdragen,

Direktören med hög lön och hög maginalskatt kunde få större skattelättnader av skuldränteavdragen än den lägst betalda i firman om man hade samma sorts hus att bo i och samma skuldräntor. Det var inte bra. I skatterformen 1982 rättades detta till något, men i reformen 1990 blev det klart att ränteavdragen blev samma vid olika inkomster. Man stannade då för 30% skatt på ränteinkomster och 30% skatteavdrag för skuldräntor. Hänsynen till räntorna hör till den horisontella fördelningen, räntorna har inget med inkomsterna att göra. Nu får direkören och springpojken vid inkomstbeskattningen samma hänsyn.

Bostadsbidragen hör till de horisontella fördelningshänsynen, men är också dimensionerade efter inkomstens storlek. För barnfamiljerna trappas de av med 20% av ökande inkomst.

Det borgerliga blocket vann valet 2006 med löften om skattesänkningar för låg- och medelinkomsttagare och åtgärder som skulle ge jobb åt arbetslösa och minska “utanförskapet”. Det blev stora skattesänkningar för dem med höga inkomster och nedskärningar som mest drabbar dem med låga inkomster. Arbetslösheten är stor. De borgerliga har ställt i utsikt att de ska forsätta på samma sätt.

En central fråga, som alltid, är skatterna. Vem ska betala dem och vad ska de användas till. De som ska betala är individer, hushåll och företag och skatterna ska gå till saker som är till nytta för de kategorierna. Skatterna tas ut på skattebaser: skatter på arbetsinkomster, inkomster av företag, vinster och kapital, skatt på varor mm.

En högerfilosofi är att de som har höga arbetsinkomster inte arbetar om de inte får lägre skatter och högre bidrag och att de med låga inkomster inte arbetar om de får lägre skatter och högre bidrag.

Den borgerliga alliansen hatar bidrag och har satt ett annat namn på jobbskatteavdragen, nämligen avdrag, som är detsamma som bidrag. Jobbskatteavdragsbidragen är vid höga inkomster mycket stora.

Folkpartiet framför krav om att den s k värnskatten ska tas bort, annars vill ingen utbilda sig, och utbildat folk är nödvändigt i den globala konkurrensen. Kravet är nonsens. De som inte vill utbilda sig på grund av värnskatten har fel inställning till utbildning och om de avstår utbildning är det bara bra. Samhället bör undvika att släppa fram giriga personer till välbetalda platser där de bara tänker på att skaffa sig själva förmåner.

De som nu ihärdigt propagerar för lägre skatter för höginkomster borde istället intressera sig för dem med låga och de lägsta inkomsterna och kräva förbättringar för dem. Skattesänkningarna bör bedömas med hänsyn till levnadskostnaderna.....

Skattereformen 1970 föregicks av många skatteutredningar. I en utredning stod att det inte gick att hitta ett belopp för levnadskostnader som kunde ligga till grund för skattefördeningar. Det var mycket dumt skrivet. Redan då fanns socialbidragsbelopp att utgå från. Nu är dessa belopp tydligare och grundar sig på bantade belopp i konsumentverkets budgetar.

Bostadskostnader är inte med i de beloppen utan bedöms från fall till fall. Emellertid finns statistik om svenska folkets bostadsstandard och statistik om bostadskostnader. En lägsta rimlig levnadskostnad kan beräknas från konsumentverkets budgetar och från statistik om hyror i hyreslägenheter i riket eftersom sådana lägenheter är de enda som är aktuella vid de lägsta inkomsterna. Det är tillräckligt många hyresboende för att det ska duga som grund. Statistiken för andra boendeformer ger skäl för att det är lämpligt. När det gäller bostadsstandard ger statistik och utrymmesnormer från Boverket skäl räkna med 2rok för ensam och 3rok för makar/sambor.....

Ett problem när man ska avväga inkomstskatterna vid de lägsta inkomsterna är att det per person är dyrare levnadskostnader för en ensam än för makar/sambor. Sambeskattningen togs bort i skattereformen 1970 och man kan inte få en lämplig skattefördelning genom att höja grundavdraget, eftersom det bör vara lika per person. Om man sätter grundavdraget så att ensamma får lämplig skatt får makar för låg skatt och sätter man grundavdraget så att makar får lämplig skatt får ensamma för hög skatt. Det är därför lämpligt att lösa det problemet med bostadsbidrag som kan formas så att man får en bättre fördelning vid låga inkomster. Det är här fråga om horisontell fördelning där rimliga hushållskostnader är olika för ensamma och makar.

Som komplement till inkomstskattesystemet finns nu barnbidrag, flerbarnstillägg och bostadsbidrag för barnfamiljer som avses korrigera skattesystemets skevheter. För barnlösa ungdomar finns också bostadsbidrag och för barnlösa äldre låginkomster har funnits bostadbidrag, som dock tagits bort. Det är skäl att återinföra bostadsbidrag för barnlösa äldre icke-pensionärer.

Det är möjligt beräkna levnadskostnader för barnfamiljer, men det är mer komplicerat än för kategorierna vuxna ensamma och vuxna makar och man måste då också ta med barntillsynskostnader. Det är regeringens och riksdagens uppgift att följa barnkostnaderna och vartefter justera belopp för barnbidrag o d.

Tillsynskostnaderna är relativt stora för småbarn, men kostnaderna för mat och kläder mm är då relativt låga. För mellanbarn är tillsynskostnaderna lägre och för de största barnen inga alls, men ju äldre barnen blir desto högre blir kostnadena för mat och kläder etc.

Beräkningar av barnkostnader har gjorts i Sven Wimnell 10+12 maj 2011+ 7 feb 2013: Barnfattigdom och annan fattigdom. http://wimnell.com/omr36-39zm.pdf

Det är tidsödande att göra sådana beräkningar, de måste göras för olika barnatal, olika åldrar på barnen, olika inkomstnivåer och för ensamma och makar. Genomsnittskostnaden var 2011 inklusive bostadskostnader omkring 38 000 kr per barn och år, Partierna borde redovisa sådant men tycks sakna både förmåga och intresse för det. I detta sammanhang är det lämpligt påpeka TV-avgiftens inverkan. Den är orättvis och missgynnar ensamma. Den bör avskaffas för hushållen och ersättas med en kollektivavgift för hushållen som betalas av riksdagen och som kan bindas till folkmängdens utveckling om riksdagen inte förmår fortsätta att avgöra hur mycket som ska läggas på TV. Avgiften är nu drygt 2000 kr per år och är en stor belastning vid låga inkomster. TV har haft en löjlig patrull som åkt omkring och sjungit för sådana som betalar avgiften samtidigt som man påstår att SVT är fri television. Avskaffa snarast TV-avgiften som är att se som en skatt. De pengar som behövs för det kan tas från Jobbskatteavdragen enligt förslag.

Pensionärer med låga inkomster: Det nya systemt med garantipensioner ger det omöjligt att kontrollera om pensionerna som utbetalas är riktiga. Reglerna för bostadstilläggen är orimliga och bör ändras på flera punkter. Det gäller bland annat reglerna för hur kapitalförekomst ska påverka.

Fastighetsskatter och förmögenhetsskatter.

Kd-ledaren Göran Hägglund gjorde en stor insats för att förbättra fastighetsbeskattningen. En stor del av befolkningen äger småhus och för dem har fastighetsskatten många år varit en pina. Skatten har byggt på fastighetstaxeringarna, som bygger på uppmätta marknadspriser för fastigheter i omvärlden. Skatterna har byggt på fiktiva inkomster på husen, inkomster som i verkligheten inte funnits. Husägarna har inte haft inkomster av husen som kunnat användas till fastighetsskatten.

Det gamla systemet har fått en bättre efterföljare. För reavinstskatten finns förmånliga regler om uppskov som kostar mycket pengar för staten, regler som kanske är alltför förmånliga.

Fastighetsskatten, förmögenhetsskatten, arvs- och gåvoskatterna bör ej återinföras. Statliga inkomstskatten bör ej tas bort.

Fastighetsskatterna och förmögenhetsskatterna är ett elände därför att fastigheter och förmögenheter för många inte alltid inbringar pengar som räcker till skatterna. Arvs- och gåvoskatter ger upphov till onödigt manipulerande.

Den mest rättvisa skatten är skatten på förvärvsinkomster som handlar om pengar man disponerar och är mer kontrollerbara än de andra skatterna.

Om förmögenheter: det finns olika slags förmögenheter, man kan ha ett hus eller pengar på banken, men en viktig typ av förmögenhet är den förmåga man har genom kunskaper och erfarenheter. Denna förmögenhet beskattas inte, man beskattar avkastningen av kunnandet, dvs inkomster man har av kunnandet, avkastningen av kunnandet. Samma bör gälla för de materiella förmögenheterna, man beskattar avkastningen.

Ränteavdrag och kapitalinkomstskatter bör ligga kvar på 30%

De svenska politiska partierna har aldrig förstått sig på problemen med fördelningen av inkomstskatterna, isynnerhet för de lägsta inkomsterna där de olika hushållkostnaderna, mest på grund av bostadskostnaderna, för ensamma och makar/sambor spelar stor roll.

För pensionärerer och barnfamiljer görs en sorts anpassning genom bostadstillägg vid låga inkomster. Samma sorts anpassning borde ske för icke-pensionärer utan barn, för dem borde införas lämpliga bostadstillägg. Sådana tillägg har funnits en tid men tagits bort.

Genom jobbskatteavdragen har skattefördelningen ytterligare försämrats.

Man bör observera, att makar/sambor (utan barn) vanligen klarar sig bra om båda har inkomster. Ensamstående är missgynnade i skattesystemet eftersom de ensamma ska betala hela levnadsstandarden. Om man sänker skatterna så att ensamma klarar sig vid låga inkomster kommer makar/sambor att bli överkompenserade. Man kan klara detta problem bara med hjälp av lämpligt utformade bostadsbidrag.

Under de senaste 40 åren har man i riksdagen inte kunnat få syn på någon vettig sammanhängande framställning om skatte- och bidragsfördelningsproblem. Varken de rödgröna eller de borgerliga partierna har gjort någon redovisning om levnadskostnaderna och satt skatter och bidrag i relation till det. Skattelättnaderna: bör bedömas med hänsyn till levnadskostnaderna.....

I det man bör göra ingår intresse och förbättringar för de lägsta inkomsterna och minskning av gapet mellan fövärvsarbetande och andra.

Vi har offentliga verksamheter och privata verksamheter för hushållen och för näringsverksamheter.

Socialdemokraternas fiender är inte näringsverksamheterna utan de andra partierna. Därför bör socialdemokraterna inte beskatta näringslivets kapital utan beskatta näringslivets kapitalinkomster. Till kapialinkomster hör vinster.

Alla verksamheter bör omges av lämpliga restriktioner som hindrar skador och leverans av onyttigheter. Näringslivet ska hålla god arbetsmiljö, goda löner och trygghet i anställning. Vinster bör beskattas, men att beskatta kapitalet lär inte ha mycket gott med sig, bara leda till onödigt krångel. När kapital säljs kan finns skäl att ta ut skatt, men då är ju kapitalet en vara. .....

Förbättringar för låginkomster har föreslagits genom införande av bostadsbidrag för barnlösa i förvärvsarbetande åldrar och genom att slopa den nuvarande TV-avgiften och istället minska jobbskatteavdragen med 100 kr per månad utom för låga inkomster och pensionärer.

Skattesystemet innehåller inte bara inkomstskatter utan också andra skatter, och välfärdsfördelningen beror också på gemensamma saker som bekostas med skattemedel, t ex skolor, försvar och bidrag av olika slag. Inkomstskattesystemet är en viktig faktor eftersom det reglerar hushållens tillgång till pengar som behövs för hushållens levnadskostnader.

Hur de gemensamma anordningarna påverkar välfärden för de olika hushållen är oklart och något som de politiska partierna inte försöker redovisa. men gärna spekulerar om.

Ensam förvärvsarbetande icke-pensionär utan barn. 2017
De som tjänar 6000-7000 kr i månaden har 2017 underskott i hushållsbudgeten på 80-90 tusen kr per år och betalar 10-12 % av inkomsten i skatt.

De som tjänar 16-17 tusen kr per månad 2017 har efter skatt så att de nätt och jämt klarar hushållsbudgeten och betalar 20-21 % av inkomsten i skatt.

De som tjänar 55-60 tusen kr per månad 2017 har efter skatt överskott på 270-300 tusen kr per år och betalar 35-37 % av inkomsten i skatt. Dagens Nyheter har som oberoende liberal den 21mars 2017 huvudledare där det nämns att två nationalekonomer i tankesmedjan Timbro nämnt 75% marginalskatt på de högsta inkomsterna. "Skatterna är en fråga om såväl rättvisa som ekonomiska realiteter" skriver ledaren. Men ledaren beskriver inte viktiga realiteter om fördelningen av inkomstskatterna på olika inkomstnivåer och marginalskatter för lägre inkomster som också kan vara stora.

De stora underskotten vid de lägsta inkomsterna beror på att inkomstskattesystemet inte är konstruerat efter bärkraft utan efter krav om särbeskattning. Grundavdraget är inte satt med hänsyn till levnadskostnader utan är en byråkratisk konstruktion som inte har med levnadskostnaderna att göra. Systemet är gjort med hänsyn till fördelningar vid högre inkomster. Det negativa utfallet vid de lägsta inkomsterna måste kompenseras med bidrag för att få bättre fördelning efter bärkraft. Bostadsbidrag är därvid lämpligt.

Under regeringens arbete med skattereformen 1990 framförde jag synpunkter i den riktning som reformen sedan fick. Brist i systemet är främst att det inte finns bra kompensationer för de lägsta inkomsterna.

Förslag om förbättringar för de lägsta inkomsterna finns på sidorna 70-105 i

Sven Wimnell 10 september 2017:
Läget i Sverige och världen. Levnadsförhållanden. Utvecklingens krafter. Systemet för mänskliga verksamheter. Samhällsplanering. Partipolitik. Skatter och bidrag.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzo.pdf

Sida

70 **Fyra förslag som förbättrar för de lägsta inkomsterna.**

70 **1 Bostadsbidrag införs för barnlösa icke-pensionärer**
Bostadsbidragen som gäller för åldrarna 18-28 år utvecklas till att gälla även för åldrarna 29-64 år och där med avtrappning 20% vid stigande inkomst.

72 Kommentarer till försäkringskassans regler om bostadsbidrag för unga 18-28 år

75 **2 Systemet för pensionärernas bostadstillägg.**
Regeln om att 15 % av förmögenheter ska tas upp som inkomst vid beräkning av bostadstilläggen avskaffas
Regeln 15% innebär en förmögenhetsskatt som tillsammans med vanlig skatt på räntan år 2013 är över 500% av bankavkastningar. För fastigheter innebär regeln en extra förmögenhetsskatt på 7,75% av taxeringsvärdet utöver den avgift för fastigheter som betalas på skattsedeln Se sidan 352 i http://wimnell.com/omr36-39zs.pdf

76 Förbättringar för pensionärer med låga inkomster införs.

77 Bostadstillägg för pensionärer.

77 I samband med småhus finns två sätt att bo. (8 april 2004)

78 Viktiga händelser i bostadstilläggens historia. (8 april 2004).
I 1990 års skattereform ändrades kapitalinkomstbeskattningen.

84 Andra påpekanden o förslag. (8 april 2004.)

85 Summa marginaleffekt 2004. (Från sid 3405)

86 Ingen i regeringen eller riksdagen har visat tillräckligt intresse för de lägsta inkomsterna.

87 Januari 2013: Förslagen för bostadstilläggen på sid 95 i http://wimnell.com/omr36-39zq.pdf bör bli att man helt slopar reglerna som föreskriver att kapital/förmögenheter och fastigheter ska påverka bostadstilläggen.

90 Så beräknar vi dina inkomster
Från pensionsmyndigheten 6 feb 2013

92 Så beräknar vi din bostadskostnad (6 feb 2013)

94 Så mycket kan du få i bostadstillägg

95 Så beräknar vi ditt bostadstillägg
Avtrappningsregler

98 **Många anser att pensionärerna halkar efter i välfärden. Att öka bostadstilläggen något och sänka skatten något för dem är gott och väl, men det är dags ta bort den grovt snedvridande effekten av regeln att 15% av kapital ska ses som inkomst. Regeln bör snarast tas bort.**

98 Bostadsbidrag för barnfamiljer och till hushåll utan barn.

98 **Här utdrag ur Socialförsäkringsbalken (2010:110) som visar något om bostadsbidrag för barnfamiljer och de s k ungdomsbostadsbidragen till hushåll 18-28.**

Bestämmelserna om att 15 % av förmögenhet ska tas upp som inkomst bör avskaffas.

101 **3 Bostadsbidrag för barnfamiljer.**

Regeln om att 15 % av förmögenheter ska tas upp som inkomst vid beräkning av bostadsbidragen avskaffas. Det är dock inte lika angeläget som för pensionärerna. Marginal-effekterna av regeln är för barnfamiljerna bara en tredjedel av pensio-närernas högsta marginaleffekt av samma regel.

102 **4.TV-avgiften avskaffas för privathushåll.**

Motsvarande belopp betalas som en kollektivavgift av riksdagen till public-serviceföretagen. För riksdagens finansieringen avskaffas inflationsindexregleringen av jobbskatteavdragen och minskas jobb-skatteavdragen för alla med 1200 kr per år = 100 kr per månad utom för inkomster under cirka 11 000 kr per månad.

104 Från **http://wimnell.com/omr36-39zzzl.pdf** (sid 73-75)
Problem med bostadslån. Varken amorteringskrav eller sämre ränteavdrag i huvud-regeln bör föreslås av regeringen.

Kapitel 12: Regeringen styr Sverige, men inte allt direkt.

Utrikes förhållanden.

Sverige utsätts för påverkningar från utrikes förhållanden och måste utreda det och bemöta det. Man bör kunna räkna med att utrikes-departementet sköter det.

Och Sverige har möjlighet att påverka de utrikes förhållandena och bör ha planer för det: hur var det, är det , kan det bli och hur bör det bli ? Det vill säga att Sverige bör ha en världsplanering med utgångspunkt från svenskarna åsikter. Den planeringen bör skötas av regeringen och kan ske med hjälp av ministern för samarbete med andra länder och med hjälp av myndigheten SIDA.

Inrikes förhållanden

Sveriges regering har under sig cirka 300 myndigheter och bolag od. som regeringen betalar. Vad de ska göra bestäms av regler som regeringen ställer upp, men regeringen får inte ingripa i myndigheternas arbete. Är regeringen missnöjd med det myndigheterna gör kan regeringen skriva om reglerna för dem så att de arbetar efter regeringens önskemål.

Vad kommuner och landsting gör har regeringen inflytande över genom lagar regeringen kan få riksdagen att stifta. Och genom andra åtgärder som t ex speciella statsbidrag som regeringen kan utverka. Regeringen kan genom sina länsstyrelser ha översikt över kommunernas och landstingens verksamheter och inom lagarna ramar i viss mån styra deras verksamheter. Men på det hela taget anser regeringen att kommunerna och landstingen ska sköta sig själva.

Vad kommuner och landsting gör framgår av kapitel 8. När det gäller landsting är det i första hand sjukvård. I Stockholm har förhållandena vid Karolinska Sjukhuset givit en konflikt mellan Landstinget och regeringen där regeringen på ett ovanligt sätt tillsatt en särskild kommision för att utreda landstingets verksamheter, som regeringen vanligen inte ska lägga sig i.

Kommunerna och Landstingen bestämmer varje år i slutet av året vilka skattesattser de ska ha det följande året. Tillsamman blir det kring 30%. För kommunerna gäller system för utjämning av skatterna mellan kommunerna.

Kommunernas och landstingen inkomstskatter är i stort sett "platta" skatter, d v s utgår bara med en procentsats. Staten tar inkomskatter bara för inkomster över ett visst belopp. Staten har för övrigt kapitalinkomstskatter, bolagsskatter och moms samt en del avgifter o d. Som hjälp till skattebetalarna finns socialförsäkringar som inte är beskrivna så att de går att förstå hur de är framtagna. Arbetsgivarna betalar socialförsäkringsavgifter till staten.

Skatteverket räknar ut skatter för personer och organiationer och anger preliminärskatter i tabeller för olika kommunalskattesatser och olika inkomster. Det hela är mycket komplicerat och medborgarna lär sällan kunna överblicka hur det hela fungerar. Det kan inte utredas här.

Det avgörande nu är, att regeringen inte har klar politik för det kommuner och landsting gör. Statsministern hänvisar till vad de lokala politiska partierna gör i kommuner och landsting. Regeringen kan se till att kommuerna och landstingen får statsbidrag, som de förhoppningsvis kan anvädas på lämpligt sätt.

Regeringen behöver ha bättre underlag för att sköta kommuner och landsting. Behöver ha planeringar för hur det var, är, kan bli och bör bli.

DN MÅNDAG 5 MARS 2018. **Något om kommunerna**
DN. DEBATT 180305

”Låt staten ta över ansvaret för kommunala revisionen”

" Kommunerna har problem med sin demokratiska legitimitet, enligt rapporter från SOM-institutet. Mina erfarenheter som revisor i en kommun visar att granskning och ansvarsutkrävande behöver förbättras. Låt staten överta huvudmannaskapet för revisionen och bygg upp en organisation av yrkesrevisorer, skriver Henry Bäck.

Kommunerna har problem med sin demokratiska legitimitet. Rapporter från SOM-institutet visar att förtroendet för kommunalpolitiker är lägre än förtroendet för rikspolitiker; förtroendet för kommunstyrelserna är lågt och lägre än förtroendet för regering och riksdag; svenskarna är mindre nöjda med demokratin i kommunerna än med demokratin i Sverige; svenskarna uppfattar att korruption är vanligare i kommunerna än i landstingen och i statliga myndigheter.

Legitimitet och förtroende kan knytas till faserna i den politiska processen. Inflödeslegitimitet innebär att medborgarna ser det politiska systemet och dess beslut som rättfärdiga för att de har fått vara med i beslutsfattandet. Genomflödeslegitimitet bygger på att processerna är genomskinliga och att medborgarna har verktyg för att utkräva ansvar. Utflödeslegitimitet baseras på systemets problemlösnings- och leveransförmåga.

Det är få som själva deltar i lokalpolitiken. Missnöjet med kommunernas leveransförmåga är utbrett. Förutsättningarna för inflödes- och utflödeslegitimitet blir då skrala. Kvar blir genomflödeslegitimiteten.

Är det politiska och administrativa systemet så transparent att missgrepp avslöjas? Finns det effektiva medel att utkräva ansvar?

När det gäller transparensen har revisionen en central uppgift, och den deltar också i ansvarsutkrävandet. Jag har i två valperioder varit ledamot av revisionen i Skinnskattebergs kommun, en av landet minsta. För närvarande är jag ordförande i revisionen. I en skrift som finns att ta del av på nätet sammanfattar jag mina erfarenheter och diskuterar vad som kan göras för att förbättra granskning och ansvarsutkrävande.

Det har länge pekats på att revisorerna är nominerade av de politiska partierna, och därmed brister i oberoende. Företrädare för oppositionen skulle utnyttja systemet för att hacka på majoriteten, vars revisorer å sin sida förväntas släta över felgrepp. Mina erfarenheter pekar på att detta visst är ett problem, men bara ett bland många i ansvarsprocessen. Här medverkar också en rad andra aktörer som alla knyts samman av lojaliteter och beroenden.

Rapporten utgår från tre fall som varit aktuella i den lilla kommunen under min tid där:

Vid bygget av en milslång vattenledning förlorade kommunstyrelsen fullständigt kontrollen över kostnaderna som blev mer än dubbelt så stora än kalkylerat.

Ett beslut att öka kommunalrådets arvode upphävdes av förvaltningsrätten. Icke desto mindre betalades det högre arvodet ut.

Skolinspektionen riktade anmärkningar mot kommunstyrelsen för hur den skötte grundskolan. Inga åtgärder vidtogs och när man fick förlängd tid av myndigheten blev de vidtagna åtgärderna underkända och myndigheten utfärdade ett vitesföreläggande.

I alla fallen var revisionen kritisk. Anmärkningar riktades mot kommunstyrelsen och i ett par fall avstyrktes också ansvarsfrihet. I alla tre fallen kunde man skönja effekter av de olika beroendeförhållanden som jag inledningsvis pekat på. Men fallet med kommunalrådets arvode sticker ut i detta avseende.

Revisorerna kunde inte enas utan lämnade tre olika revisionsberättelser. I den berättelse som undertecknades av en revisor från ett av majoritetspartierna var det helt carte blanche: inga fel hade begåtts. Under processens gång hade också revisorer från majoritetspartierna hoppat av från sina uppdrag.

Eftersom anmärkningar/avstyrkanden av ansvarsfrihet föreslogs måste fullmäktiges presidium komma med ett beslutsförslag. Man tyckte att man behövde assistans i beredningsprocessen varför ordföranden och förste vice ordföranden, båda representerande majoriteten reste ner till Stockholm och träffade SKL:s revisionsspecialister. Oppositionens andre vice ordförande var inte med på resan. SKL:s specialister försåg de båda tillresta med argument att använda mot revisionen. Med hänvisning till dessa argument yrkade de avslag på revisionens förslag.

Fullmäktigebehandlingen följde helt partilinjer, där argumentationen från SKL var ett starkt slagträ för majoritetspartierna. Icke desto mindre beslöt fullmäktige att rikta en anmärkning mot kommunstyrelsen. Orsaken var att så många i fullmäktige också satt i kommunstyrelsen och därmed var jäviga, att majoritetsförhållandet i fullmäktige kastades om.

Det blev också ett efterspel, där den revisionsbyrå som anlitades spelade en roll. De inhyrda konsulterna menade att de förtroendevalda måste ändra sitt arbetssätt, framförallt borde ordföranden avsättas. Om inte skulle revisionsbyrån riskera sitt rykte och framtida affärsmöjligheter. Blev det ingen ändring hotade man med att säga upp avtalet.

Varför blev arvodesfrågan så känslig? Varför mobiliserades alla nätverksresurser för att förhindra kritik? En förklaring kan vara att kritiken riktades direkt mot den politiska ledningen, och att det fanns få möjligheter att skylla ifrån sig. I den tekniskt komplicerade vattenledningshistorien kunde man skylla på förvaltningen. Också i frågan om skolinspektionens kritik var det troligt att det var felbedömningar i förvaltningen som låg bakom den taffliga hanteringen. I vattenledningsfrågan kunde man inte heller skylla på oppositionen som deltagit i alla beslut. I de båda andra frågorna var oppositionen ovetande om vad som försiggick.

Vad kan göras för att förbättra de här processerna? Jag lyfter fram ett antal åtgärder som framförallt handlar om att resa hinder för att ovidkommande lojaliteter ska kunna inverka:

Staten kan överta huvudmannaskapet. För att ha kvar källan till lokal kunskap behålls de förtroendevalda revisorerna, men kommer genom ändrat huvudmannaskap på armlängds avstånd från politikerna.

Med staten som huvudman kan en organisation av yrkesrevisorer byggas upp. Om man vill behålla de privata byråerna, bör bara sådana komma ifråga som inte åtar sig annan konsultverksamhet i kommunerna.

En statlig myndighet kan också ta över den utbildning, utveckling och rådgivning som nu en alltför liten organisation inom SKL svarar för. Revisionen borde i större utsträckning rikta sina åtgärder mot den styrande koalitionen. Huvudregeln, som dock inte har stöd i lagen, är att en styrelse kollektivt ansvarar för alla beslut. Detta blandar bort korten för väljarna och försvårar deras ansvarsutkrävande.

Slutligen borde de tillgängliga verktygen vässas. En anmärkning saknar helt rättsverkan, och nekad ansvarsfrihet har inga omedelbara konsekvenser.

Henry Bäck (V), ordförande kommunrevisionen Skinnskatteberg, professor emeritus i offentlig förvaltning "

Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.

Människornas levnadsvillkor beror av fyra föränderbara faktorer :

Individens kroppsliga förhållanden, dvs individens kroppsliga status och personliga hjälpmedel för de kroppsliga behoven.
Individens psykiska förhållanden, dvs individens olika psykiska tillstånd och aktiviteter, individens inre verklighet.
Individens fysiska miljö - fysiska samhälle. De fysiska miljöerna gäller det fysiska i omgivningarna. De fysiska miljöerna kan gälla:
* De fysiska miljöerna som estetiska objekt med kulturella värden och funktioner.
* De fysiska miljöerna som materiella objekt med ekonomiska värden och teknologiska funktioner.
Individens sociala miljö - sociala samhälle, dvs människornas psykiska samspel, de sociala miljöerna.

Förändringsprocesserna i världen hålls i de mest väsentliga avseendena igång av människornas verksamheter :

Individernas viljor.
Kollektiva viljor. (Politik).
Handlingar för kroppen (ekonomiska- teknologiska handlingar).
Handlingar för psyket (informationshandlingar- kulturella handlingar).
Verksamheterna påverkar varandra i en påverkanskedja utan slut.

Människorna påverkar och påverkas genom verksamheter i fyra olika roller i livet:

A. Huvudroll: allmän levnadsroll lekmannaroll-fritidsroll.
A1: att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.
A2: att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas levnadsförhållanden, som beror av de fyra ovan nämnda faktorerna.
B. Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll.
B1: att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.
B2: att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få uträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.

Individer och samhällen planerar framtiden.
Planeringar går ut på att finna vad man bör vilja och innehåller fyra planeringsmoment som kan redovisas på många olika sätt alltefter omständigheterna i varje planeringsfall :

Hur var det ?	Kunskaper och erfarenheter från det förgångna.
Hur är det ?	Riktiga kunskaper om rådande förhållanden.
Hur kan det bli ?	Vilka alternativ är möjliga i framtiden ?
Hur bör det bli ?	Vilket eller vilka alternativ bör man välja ?

Dessa frågor bör ställas ifråga om alla mänskliga verksamheter. Man bör utforma svaren på frågorna om hur det bör bli med hänsyn till effekterna, sedda i jämlikhetsperspektiv, på individernas levnadsvillkor, som ges av

psykiska och
kroppsliga förhållanden och av deras
fysiska och
sociala miljöer.

Vill man förbättra världen - göra världen till en bättre plats - måste man arbeta på alla de fyra områdena om psykiska och kroppsliga förhållanden och fysiska och sociala miljöer. De fyra områdena påverkar varandra och direkt eller indirekt slutmålet: tillfredsställelse för individen.

Ska man gemensamt kunna åstadkomma en bättre framtid i världen måste man ha gemensamma framtidsvisioner, det kräver gemensamma viljor och gemensamma planeringar. I en demokrati är alla medansvariga för utvecklingen och får försöka bilda sig uppfattningar och ta ställning och försöka påverka verksamheterna inklusive samverkansverksamheterna i lämplig riktning. I en demokrati är det viktigt att alla medborgare är så väl informerade att de kan delta i styrningarna mot framtiden. Det ställer stora krav på informationssystemen.

Resonemangen leder till att man bör göra allt som är möjligt för att till alla genom utbildning och information sprida ut kunskaper om världsförbättringsproblemen, dvs kunskaper om hur det var och är, kan bli och bör bli. För att ha något att sprida ut måste man hålla igång forskningar, utredningar och planeringar. För att hålla ihop allt detta måste man hålla igång även kontinuerliga planeringar om forskning, utredning, utbildning, information och planeringar.

Planeringar bör finnas dels för en mängd ämnesområden-verksamhetsområden, dels för geografiska områden av olika storlekar. För alla planeringar bör finnas flera framtida tidshorisonter. Både tillstånd och framför allt processer bör planeras. Man bör alltså ha planeringar för tillstånd i rummet vid olika tidpunkter och planeringar för processer som fördelar i rummet och förändrar med tiden.

Man bör noga skilja mellan planeringar och beslut. Planeringar är beslutsunderlag. När alla fått alla informationer i planeringsprocesserna ska allas åsikter slussas igenom i hierarkierna till dem som fått makt att besluta, och det är också informationsprocesser som ingår i samhällsplaneringens problem.

Till problemen hör också informationsprocesserna från beslut till det slutliga verkställandet. Samhällsplaneringsprocesserna bildar ett jättelikt informationssystem som rymmer alla informationsflöden. I själva verket är det så att de förekommande informationsprocesserna bildar eller utgör de förekommande planerings- och beslutsprocesserna.

Samhällsplaneringsprocessernas och beslutsprocessernas problem kan ses som en mängd informationsproblem med ca 7 miljarder personers, dvs världsbefolkningens, inre informationsproblem i psykiska processer och ett yttre informationsproblem med informationsutbyten mellan alla dessa personer. Samhällsplanering innebär bl a konstruktion av förslag till framtider, då det konstruktiva arbetet utförs i de psykiska processerna med hjälp av kunskapsmaterial som tillkommer genom både inre och yttre informationsflöden.

Förändringsprocesserna hålls igång av informationsflöden i och mellan människorna, och därför övergår förändringsproblemen och samhällsplaneringens problem i ett stort problem om produktion och spridning av kunskaper och värderingar, som leder till handlingar som förändrar världen.

Vill man förbättra världen bör man i första hand förbättra individernas inre verkligheter och viljor och förbättra de politiska-demokratiska styrningsprocesserna. Det kan man göra genom åtgärder på planerings-, forsknings-, utrednings-, utbildnings- och informationsområdena.

Arbetet om samhällsplaneringens problem vänder sig till dem som har makten över förändrings- och fördelningsprocesserna på olika nivåer och i synnerhet på de politiska nivåerna. Eftersom Sverige är en demokrati har i princip folket makten. Arbetet vänder sig därför till folket, men då den s k representativa demokratin tillämpas har de förtroendevalda politikerna makten och arbetet vänder sig därför främst till dem.

Men det vänder sig också i hög grad till alla som på ledande sätt på opolitiska nivåer medverkar vid förändring av individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och deras fysiska och sociala miljöer, och de finns inom alla delar av systemet. Arbetet vänder sig i hög grad till alla som sysslar med utbildning och information.

I rollen A1 behöver man information så att man klarar det dagliga livet. I den rollen kan man ställas inför problem var man ska köpa varor bäst, hur man lagar bra mat, hur man kan resa bäst, hur man gör för att bota krämpor, vart man vänder sig när man blir sjuk, hur man knypplar, vad aktierna står i, vad de ger på bio och teater, vem som vann fotbollsmatcherna etc etc. I den rollen vet man vad man vill efterfråga och det kan då vara bra med en söktjänst där man bara skriver in t ex ”fotbollsmatcher” eller ”magont”. I ett väl utvecklat nät ska man då få ”träffar” som beskriver det man är ute efter.

I rollen B1 gäller det att hitta ett bra jobb man trivs med och man får betalt för så mycket man vill ha. I den rollen måste man välja utbildning om man inte har någon man tycker räcker och då får man söka på utbildningar och lediga jobb.

I rollen B2 gäller det att göra jobbet bra, dvs man måste göra det på bästa sätt och på rätt tid. Vill man använda Internet för den här rollen får man söka på det yrke man valt och se om man kan få några tips om hur man bör göra. Arbetsgivarna bör tala om hur arbetet ska skötas och anställda och specialister och forskare kan komma med förslag till förbättring av arbetsrutinerna.

Rollen A2 är den verkligt svåra rollen : Att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer. Klassifikationssystemet som redovisas här är uppbyggt i första hand med hänsyn till rollen A2, men tillfredsställer automatiskt informationsbehoven i de andra rollerna eftersom man i rollen A2 behöver veta bland annat allt som man behöver veta i de andra rollerna. Det som man ytterligare behöver veta i rollen A2 är hur alla verksamheter påverkar varandra och behöver veta vad man ska sträva mot, dvs veta vilka verksamheter som behövs och hur de bör vara fördelade.

Information för rollen A2 kan man inte få genom att söka på ett enda ord utan man måste orientera sig i hela informationsutbudet. För att inte drunkna i all information måste man ha hjälp att få ordning på frågorna, och den hjälpen får man med det uppgjorda klassifikationssystemet för verksamheter.

Följande sidor från omr36-39zzzn

Utvecklingens krafter.

Utvecklingen i världen i framtiden beror av människornas verksamheter och av naturens verksamheter, dess krafter och resurser. Människornas verksamheter gäller tankeverksamheter och handlingar hos individer, grupper, organisationer och institutioner o d. Naturen och människorna påverkar och påverkas.

För att få grepp om utvecklingen måste man ha beskrivningar om människornas och naturens verksamheter. Människornas tankar och handlingar är för det mesta inte beskrivna utan bara utförda, Individer, grupper, organisationer etc är ofta dåliga på att beskriva sina tankar och handlingar, det behövs i stor utsträckning särskilda åtgärder för att få fram nödvändiga beskrivningar, det behövs bl a forskningar inom en lång rad vetenskaper och utredningssystem.

Naturen har inga tankar och kan inte själv beskriva vad den gör, för att få fram beskrivningar om naturens krafter och resuser blir det bl a uppgifter för människor inom naturvetenskaperna att göra beskrivningar om naturen. På det hela taget är det då människornas verksamheter som avgör världens framtid.

För framtidsplaneringen har forskats fram en planeringsfilosofi och ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter som ska ge bättre underlag för kunskaper om verksamheterna och deras samband - för bättre demokrati och bättre framtid i en gemensam värld.

De mänskliga verksamheterna har på översta nivån grupperats i nio huvudområden:

1. Psykologiska och filosofiska verksamheter.	**20 områden**
2. Religiösa verksamheter o d.	**5 områden**
3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter.	**15 områden**
4. Sambandsforskningsverksamheter. Infostruktur.	**3 områden**
5. Naturforsknings- och matematikverksamheter.	**11 områden**
6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.	**30 områden**
7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.	**21 områden**
8. Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.	**12 områden**
9. Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.	**12 områden**
Summa	**129 områden**

Huvudområdena har underindelats i delområden enligt en decimalprincip som framgår av de härefter följande sidorna.

Alla röstberättigade måste känna till vad demokratiska samhällen består av och hur de fungerar och behöver känna till systemet för de mänskliga verksamheterna.

Isynnerhet de som sysslar med information och utbildning och de som har makt och ledande ställning i verksamheterna behöver kunskaper om allt och har i sitt arbete nytta av att väl känna till alla verksamheter som formar framtiden.

Systemet för mänskliga verksamheter.

1. Psykologiska och filosofiska verksamheter
20 områden:

Texten för områdena är länk till hemsidan.

SW 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter.

SW 10 Samlade kunskaper och övergripande värderingar
SW . 101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.
SW . 102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning
SW . 103 Allmänna encyklopedier. Övergripande värderingar.
SW . 104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband
SW . 105 Övergripande om forskning
SW . 106 Övergripande om ekonomiska verksamheter
SW . 107 Övergripande filosofier om utbildning o d.
SW . 108 Samhällskunskap.
SW . 109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.

SW 11/19 Individernas inre verkligheter.
SW 11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
SW 12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
SW 13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
SW 14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
SW 15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
SW 16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.
SW 17 Individens moral och uppfattningar om moral.
SW 18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

2. Religiösa verksamheter o d.
5 områden:

SW 2 Religiösa verksamheter o d.
SW 20 Övergripande religiösa verksamheter o d.
SW 21 Allmän religionsvetenskap.
SW 22/28 Kristna religioner.
SW 29 Icke kristna religioner o d.

3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter.
15 områden

SW 3 Politikvetenskaper och politiska verksamheter.

SW 31 Statistik och demografi.
SW 32 Statsvetenskap.
SW 33 Nationalekonomi, internationell ekonomi.
SW 34 Lagar o förordningar, traktat, juridik.

SW 35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.
SW . 351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)
SW . 352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och mots.)
SW . 353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)
SW . 354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d).

SW 36/39 Politiska krav och politiska planeringar:
SW 36 ...om individernas kroppsliga förhållanden.
SW 37 ...om utbildning o d.
SW 38 ...om fysiska miljöer o ekonomiska verks.
SW 39 ...om sociala miljöer, nöjen, sport o d.

4. Sambandsforskningsverksamheter. Infostruktur.
3 områden:

SW 4 Sambandsforskningsverksamheter.
SW 40 Systemvetenskap.Infostruktur.
SW 41-49 Samband o samordning mellan olika verksamheter.

5. Naturforsknings- och matematikverksamheter.
11 områden

SW 5 Naturforsknings- och matematikverksamheter.
SW 50 Allmänt om naturforskning. Naturkunskap.
SW 51 Matematik.
SW 52 Astronomi, rymdforskning.
SW 53 Fysik o d.
SW 54 Kemi o d.
SW 55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d.
SW 56 Paleontologi, arkeologi o d.
SW 57 Biologi, ekologi. Naturgeogr. Utv.lära, ärftlighet
SW 58 Botanik.
SW 59 Zoologi.

6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
30 områden:

SW 6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
SW 60 Allmänt om teknologiska o ekonomiska verksamheter.

SW 61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverks.
SW 62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)
SW 63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske od.
SW 64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.
SW . 641 Matlagning. 642 Måltider, matservering.
SW . 643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
SW . 644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
SW . 645 Användning av inventarier o d.
SW . 646 Personlig hygien o d, klädvård (utom tvätt o d)
SW . 647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster o utgifter mm.
SW . 648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
SW . 649 Personvård: barn, hemsjukvård.

SW 65 Adm, distribution, kommunikation, organisation o d.
SW . 651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning.
SW . 6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.
SW . 6525-6529 Militära verksamheter.
SW . 653 Handelsverksamheter.
SW . 654 Telekommunikationsverksamheter.
SW . 655 Förlagsverksamheter o d.
SW . 656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.
SW . 657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
SW . 658 Allm.företagsekonomi, Arbets-förmedling o -marknad.
SW . 659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.

SW 66/68 Tillverkning av varor.
SW 66 Tillverkning av kemivaror od.
SW 67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d
SW 68 Tillverkning av komplexvaror.

SW 69 Tillverkning/ byggande av byggnader o anläggningar.

7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
21 områden:

SW 7 Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
SW 70 Allmänt om konst o kultur.

SW 71 Övergripande formgivning/planering av fysiska miljöer.
SW 72 Formgivning av byggnader o anläggningar, arkitektur.
SW 73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning.
SW 74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål. Inredning.
SW 75 Konstmåleri. 76 Grafisk konst, teckenkonst. 77 Fotografi.
SW 78 Musik (konserter o d 792)

SW 79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer o verks. Sport.
SW . 7911-7913 Seder och bruk.
SW . 7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
SW . 792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
SW . 793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.
SW . 794 Spel. Skicklighets-och turspel. Lotteri. Lotto. Tips etc.

SW 795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.
SW . 7951 Sociologi. Socialvård..
SW . 7952/7956 Sociala miljöer, sociala verksamheter.
SW . 7957 Undervisning o d.
SW . 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet.
SW . 7959 Sociala miljöer o verks.i allmänna grupper o d.

SW 796/799 Sport, idrott o d.

8. Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
12 områden:
SW 8 Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
SW 80 Språkliga verksamheter. 802/809 motsvarar 82/89.
SW 81 Litteraturvetenskap. Litteraturhistoria.
SW 82/89 Skönlitteratur på olika språk.
SW 82 Engelsk skönlitteratur o d.
SW 83 Tysk, nederländsk, nordisk skönlitt.
SW 84 Fransk skönlitteratur o d.
SW 85 Italiensk skönlitteratur o d.
SW 86 Spansk och portuguisisk skönlitteratur o d.
SW 87 Grekisk och latinsk skönlitteratur o d.
SW 88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d.
SW 89 Skönlitt på orientaliska och övriga språk o d .

9. Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.
12 områden:
SW 9 Saklitterära verks.Allmän geografi o historia. Biografi.
SW 90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen.
SW 91 Allmän geografi, reseskildringar. 913/919 mots. 93/99.
SW 92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d.
SW 93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
SW 93 Allmänt om allm. historia. Världs- och forntidshistoria.
SW 94 Medeltidens o nya tidens hist. i allmänhet och i Europa.
SW 95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.
SW 96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.
SW 97 Medeltidens o nya tidens hist i Nord- o Mellanamerika.
SW 98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika.
SW 99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Poler. Rymden.

Den fundamentala påverkanskedjan

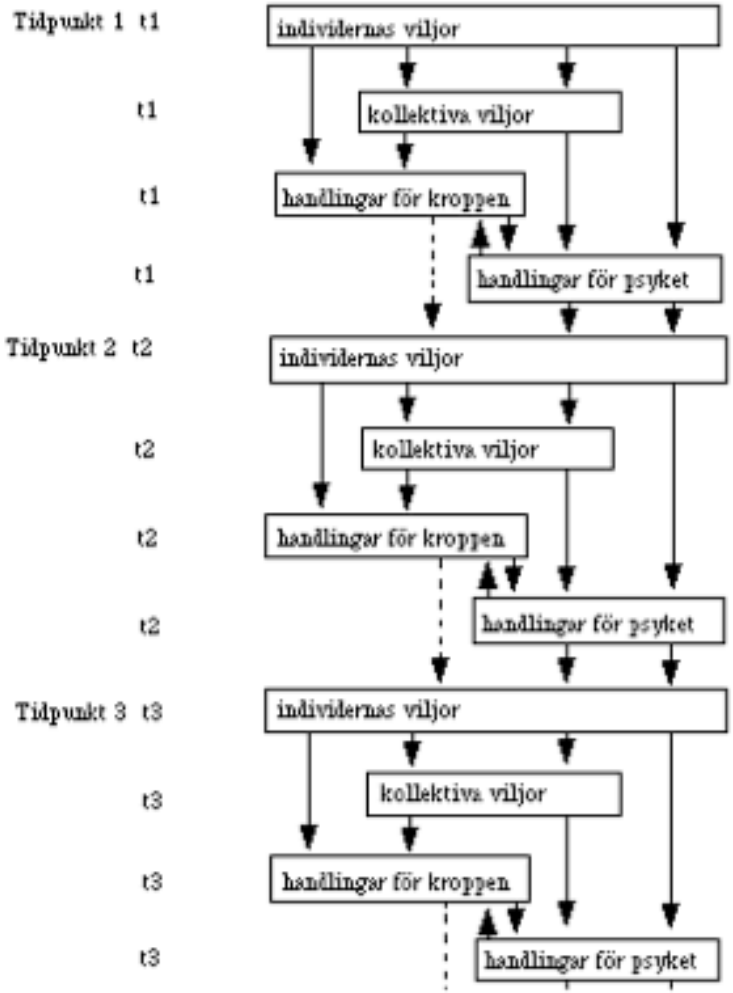

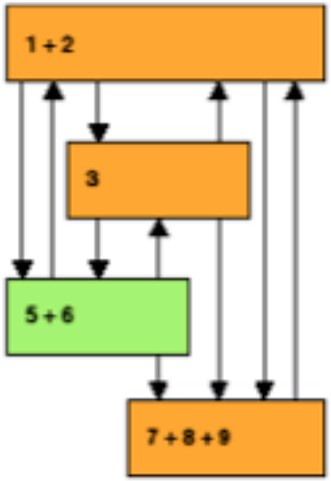

1-2 Filosofiska, psykologiska och religiösa verksamheter.
3 Politiska vetenskaper och politiska verksamheter.
5-6 Naturforskning och teknologiska/ ekonomiska verksamheter.
7-9 Kulturella verksamheter.

4 Bakgrundens med pilarna: Sambandsforskning på samhällsnivå.

Påverkan enligt pilarna sker direkt eller indirekt.

020130

Den fundamentala påverkanskedjan

Det är viktigt att observera den fundamentala påverkanskedjan, där individernas inre verkligheter ger viljor som styr världens utveckling. Viljorna styr de kollektiva politiska viljorna och individernas viljor och de politiska kollektiva viljorna styr tillsammans handlingarna i den yttre verkligheten.

Handlingarna styr dels ekonomiska/teknologiska verksamheter till kroppslig nytta (eller onytta), dels kulturella verksamheter som är informationsverksamheter med olika uttrycksmedel - till psykisk nytta (eller onytta).

De kulturella verksamheterna påverkar individernas inre verkligheter som i sin tur ger upphov till nya viljor, nya kollektiva viljor och och nya ekonomiska och kulturella handlingar.

Vill man förbättra världen måste man se till att individernas inre verkligheter blir lämpliga, vilket kan göras bara med hjälp av lämpliga kulturella verksamheter.

Man kan säga att individernas inre verkligheter och viljor idag på det hela taget är olämpliga, hur ska man då kunna åstadkomma lämpliga kulturella verksamheter? Bland de kulturella verksamheterna finns de offentliga utbildningssystemen (grundskola, gymnasium etc) som genom åratal av förändringar i teorin blivit tämligen, men inte helt bra i Sverige. I världen för övrigt finns många dåliga utbildningssystem eller inga alls.

Men utbildningssystemen är bara en liten del av alla kulturella verksamheter. Verksamheter som påverkar individenas inre verkligheter och viljor finns också i alla andra kulturella verksamheter: i nöjesindustrin, i reklamindustrin, i tidningar, tidskrifter, radio, TV, video etc, i konst- och designvärlden, överallt. Dessa verksamheter översvämmas av informationer och program som visar livsstilar som inte befrämjar uppkomsten av lämpliga inre verkligheter och lämpliga viljor.

De ekonomiska/teknologiska verksamheterna är beroende av individernas inre verkligheter och viljor och av de kollektiva/politiska viljorna. Det innebär idag fördelning av produktion och konsumtion av varor och tjänster som är mer ojämlik än den behövde vara. Den nuvarande fördelningen är resultat av de bilder av livsstilar som de kulturella verksamheterna förmedlar.

Individernas inre verkligheter och deras viljor, politiken, de ekonomiska verksamheterna och de kulturella verksamheterna bildar alltså fyra stora problemkomplex, som påverkar varandra i ständigt pågående påverkanskedjor.

Komplexen innehåller många skevheter som borde rättas till.

Vill man rätta till skevheterna i de fyra komplexen bör man ha lämpliga värderingar som utgångspunkt. Eftersom hela jordklotet bildar ett enda stort system bör man ha värderingar som gäller överallt. Det som då finns att tillgå är bland annat FNs mänskliga rättigheter och mål med komplement som bl a FNs Millenniedeklaration och senare överenskommelser

Från sidorna 19-24 i http://wimnell.com/omr36-39zzr.pdf 12/11 2014

Klassifikationssystemet för verksamheter. Med några förtydligande kommentarer.

Forskningsarbetet om samhällsplaneringens problem syftar till att man ska få ett grepp om hur man ska göra för att förbättra Sverige. Men eftersom Sverige är så beroende av världen utanför måste man också komma in på hur man ska kunna förbättra övriga världen.

Systemet för problemen är uppbyggt på människornas verksamheter eftersom det huvudsakligen är de som påverkar utvecklingen. Systemet innehåller nio huvudområden numrerade 1-9.

1. Psykologiska och filosofiska verksamheter.

Innehåller områdena
10 om samhällenas samlade kunskaper och värderingar od: arkiv, bibliotek, övergripande samhällskunskap, idé-och läromshistoria, filosofihistoria o d.

11-19 individernas filosofiska och psykologiska verksamheter. Det är de som huvudsakligen driver utvecklingen framåt (eller bakåt). Individernas kunskaper, erfarenheter, värderingar och moral o d dikterar individernas verksamheter i områdena 2-9.

2. Religiösa verksamheter o d.

De kan ses som psykologiska verksamheter ingående i 11-19, men har av tradition ett eget område.

3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter.

Verksamheterna i 3 bestämmer helt eller delvis verksamheterna i 1-9, varav område 6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter som är till materiell nytta och verksamheterna i 7-9 som mest är till psykisk nytta.

31 Statistik och demografi
32 Statsvetenskap. Bl a med demokratiproblem.
33 Nationalekonomi, internationell ekonomi
34 Lagar o förordningar, traktat, juridik

35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.
351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)
352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och mots utomlands)
353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)
354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d)
(355-359 används för närvarande ej)

36/39 Politiska krav och politiska planeringar:
36...om individernas kroppsliga förhållanden.
37...om utbildning o d.
38...om fysiska miljöer o ekonomiska verks.
39...om sociala miljöer, nöjen, sport o d
I 36-39 ingår bl a politiska partier och utredningar med politiska förslag.

4 Sambandsforskningsverksamheter.

Innehåller i princip forskningar om samband mellan områdena 1-9. Det finns inte mycket sådana forskningar. I den mån de finns redovisas de mest ihop med de olika verksamheterna.

5 Naturforskning. Matematikverksamheter.

Verksamheterna i 5 är förutsättningar för verksamheterna i 6-9. Och kunskaperna i 5 är nödvändiga för individerna i 11-19 och för de politiska verksameterna i område 3.

50 Allmänt om naturforskning. Naturkunskap
51 Matematik
52 Astronomi, rymdforskning. **Här ingår universums historia.**
53 Fysik o d
54 Kemi o d
55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d. **Jordklotets resurser och verksamheter och klimatforskning od. Övergripande åtgärder för att påverka klimatet ingår i 71 om planering av fysiska miljöer.**
56 Paleontologi (Utdöda växter och djur), arkeologi o d. **Här ingår människans förhistoria.**
57 Biologi, ekologi. Naturgeografi. Utvecklingslära, ärftlighet. Med mikrobiologi.
58 Botanik.
59 Zoologi

6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.

Verksamheter som är till materiell nytta (eller onytta). Verksamheter som mest är till psykiska nytta finns i områdena 7-9. Verksamheterna i 6 bygger i hög grad på verksamheterna/ kunskaperna i område 5.

60 Allmänt om teknologiska och ekonomiska verksamheter

61 Människokroppens utseende och funktioner, hur man bör sköta kroppen, hälso- o sjukvård, räddningsverksamheter, begravning, kemikalieinspektion o d, Veterinärverksamheter.

62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d).
Tillverkningar ingår i 66-69. Planering av fysiska miljöer ingår i 71-72. Drift av energisystem ingår i 644.

620 Allmänt.
621 Ingenjörsverksamheter: maskinbyggnad, kärnteknik,elektroteknik, mekanisk teknologi. 6211 Kärnteknik, kärnenergi, atomkraft, allmänt om värmekraftmaskiner, ånga, ångkraft. 6212 Hydraulisk energi, vattenkraft. 6213El- och telekonstruktion o d, elektronik. 6214 Värmekraftmaskiner, förbränningsmotorer od. 6215 Pneumatisk energi, kylteknik, värmepumpar od. 6216 Maskiner o d för lagring o transport av gaser o vätskor. 6217 / 6219 Plastisk bearbetning, maskinelement, verktyg, verktygsmaskiner. 6217 Plastisk bearbetning, smidning, gjutteknik, valsning, dragning, värmebehandling, ytbehandling, sammanfogning, lödning, limning. 6218 Transmissioner, växlar, kuggar, lyftdon, hissar, transportdon, fästelement, smörjning. 6219 Verktyg, verktygsmaskiner, bearbetningsmetoder.
622 Gruvkonstruktioner o d. 623 Militärkonstruktioner . 624 Konstruktion av byggnader o d. 625 Konstruktion av trafikleder till lands. Järnvägar, gator, vägar o d.626 Vattenbyggnad i allmänhet, kanaler, anläggn. för jordbruk, fiske. 627 Anläggningar i hamnar, vattendrag och öppet hav, dammar. 628 Hygienkonstruktioner, vatten och avlopp, belysning o d. 629 Transportmedelskonstruktion o d.

63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske.
Livsmedelsindustri och träindustri ingår i 66-68, matlagning i 641.

64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.
641 Matlagning. **642** Måltider, servering, restauranger. Mediciner m m
643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell. Byggande ingår i 69, planering av fysiska miljöer ingår i 71-72.

644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d. Drift. Byggande ingår i 69, planering av fysiska miljöer ingår i 71-72.
645 Användning av inventarier o d.
646 Personlig hygien o d, klädvård (utom 648 tvätt o d).
Här kan ingå umgänge och verksamheter i hemmet o d.
647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter.
Fastighetsförvaltning.
648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
649 Personvård: barn, hemsjukvård o d . Åldringsvård.

65 Administration, distribution, kommunikation, organisation o d
651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning
6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning. Bl a om kommuner och allmänt om statliga myndigheter. Särskilda verksamheter ingår i respektive verksamhetsområden.
6525-6529 Militära verksamheter. Historiskt perspektiv ingår i historia 93-99
653 Handelsverksamheter.
654 Telekommunikationsverksamheter. Drift. Tillverkning av utrustningar ingår i 66-69.
655 Förlagsverksamheter o d.
656 Transportverksamheter, resebyrå, lagring o d. Drift. Planering av fysiska miljöer ingår i 71-72. Tillverkning av utrustningar ingår i 66-69.
657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
Ntionalekonomi se 33.
658 Allmän företagsekonomi, Arbetsförmedling. Arbetsmarknad.
Näringslivets organiationer, fackföreningar o d.
659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.

66/68 Tillverkning av varor

66 Tillverkning av kemivaror o d
660 Allmänt. 661 Kemikalier. 662 Explosivämnen, tändmedel, bränslen. 663 Drycker, njutningsmedel. 664 Livsmedel. 665 Oljor, olje- o asfaltprodukter, fett, vax. 666 Glas och porslin, lergods, cement, betong. 667 Färger. 668 Hygienartiklar, läkemedel, kemisk-tekniska artiklar. 669 Metaller od
67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d
670 Allmänt. 671 Ädelmetallvaror, ädelstensvaror. 672 Enkla metallvaror av järn o stål. 673 Enkla föremål av metaller, ej ädelmetall, ej järn. 674 Trävaror . 675 Läder och skinn . 676 Pappersmassa, papper och pappersvaror . 677 Garn, tråd, textilier. 678 Plast- och gummivaror. 679 Gruvbrytning, oljeutvinning o d, tillverkning av stenvaror.
68 Tillverkning av komplexvaror
680 Allmänt. 681 Finmekaniska produkter, instrument, optik, elektronik. 682 Maskiner. 683 Maskiner och apparater för värme, ventilation, sanitet och för el o d. 684 Möbler o d. 685 Skor,lädervaror, hjälpmedel för gång o d, sportartiklar. 686 Grafiska produkter, bokbindning o d. 687 Beklädnadsartiklar. 688 Dekorationsartiklar, leksaker o d. 689 Transportmedel.

69 Tillverkning/ byggande av byggnader och anläggningar.
690 Allmänt. 691.Byggnadsmaterial (tillverkas vanligen i 66-68). 692 Byggnadsdelar. 693 Murning, betonggjutning o d. 694 Byggnadsträarbeten. 695 Olika slags byggnader och anläggningar. 696 Inbyggnad o reparation av el- och sanitetsutrustning o d. 697 Inbyggnad o reparation av värme- o ventilationsutrustning o d. 698 Måleri-, glasmästeri- och inredningsarbeten o d. 699 Isolerande och skyddande byggnadskonstruktioner. Isoleringsarbeten.
Anläggningar o d konstrueras av ingenjörer i område 62 och byggs av varor som tillverkas i områdena 66-68.

7-9 Verksamheter som mest är till psykisk nytta (eller onytta).

7 Formgivning av fysiska o sociala miljöer.
70 Allmänt om konst och kultur. Kombinationer av planeringar för fysiska och sociala miljöer

71-78 Fysiska miljöer
Miljöer planeras i områdena 71-72 men byggs i området 69.
71 Övergripande planering av fysiska miljöer. Klimat. **Forskning om klimatet ingår i område 55. Behov av bostäder uppstår i område 643 och direktiv om bostadsbyggande kan komma från politikerna i område 3. Formgivning av bostäder ingår i 72.**
72 Formgivning av byggnader och anläggningar, arkitektur
73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning
74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål. Inredning
75/77 Bildkonst.75 Måleri.76 Grafiskt, 77 Foto
78 Musik/ljud (konserter o d 792)

79 Sociala miljöer.
79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer och verksamheter. Sport

7911-7913 Seder och bruk. Planering av sociala miljöer.
Ett gammalt schema från DC-DK mest för "naturfolkens liv", som i princip kan användas även för "civiliserade" (79110-79119):
79110 Allmänt.
79111 Kläder. Dräkter. Mode. Smycken.
79112 Seder och bruk i den enskildes liv.
791121 Födelse. Dop. Omskärelse. Barndom. Manbarhetsritualer. Myndighetsförklaring 791122 Dödande av människor, t. ex. av barn, gamla och fångar. Rituella mord. Huvudjägare. Självmord, harakiri. 791123 Familjeliv. Familjens organisation. Släktskap. Patriarkat. Matriarkat. Konstlade familjerelationer. Fostbrödralag. 791124 Frieri. Äktenskapslöfte. Förlovning. 791125 Giftermål. Bröllop. Bröllopssedvänjor. Äktenskapsformer. Gruppäktenskap. Polygami. Monogami. 791126 Förhållanden mellan könen. Kärlek. Kärlekskonst. Konkubinat. Morganistiska äktenskap. Celibat: religiösa äktenskapsförbud. Prostitution. 791127 Vänskap. Gästfrihet. Fiendskap. 791128 Måltider. Mat- och dryckesvanor. 791129 Namn. Efternamn. Förnamn. Öknamn.
79113 Död, begravning , se även 7956. 79114 Folkligt liv. Officiellt liv, se även7916.
79115 Takt och ton. Etikett. Umgängesregler. Ceremoniel.
79116 Kvinnorörelsen. Kvinnans ställning i samhället.
79117 Speciella folkgrupper med hänsyn till deras seder och vanor
79118 Folktro, legender, övernaturligt, spöken, drömtydning, ordspråk, seder
79119 Krigsseder, krigsbeteenden o d

7912 Planering av sociala miljöer och sociala beteenden. Världsnivå och stora regioner.
7913 Planering av sociala miljöer och sociala beteenden. Nationella och lägre nivåer.

7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
7914 Filmkonst, filmer, filmproduktion, filmförevisningar, TV, video, radio od.
7915 Vaxkabinett. Marionetteater. Skuggspel o d.
7916 Offentliga fester. Marknader. Parader. Fyrverkerier. Karnevaler. Maskerader.
79161 Festmåltider. Banketter. Offentlig utspisning. 79162 Nationalfester. Folkfester. Folknöjen. Karnevaler. Maskerader. Speciella dagar

t. ex. Mors dag, 79163 Lekar. Spel. Danser. 79164 Officiella högtidligheter. Kröningar. Statsbesök. Triumftåg. Jubileer. Invigningar. 79165 Processioner. Defileringar. Demonstrationer. 79166 Marknader. 79167 Ryttarfester. Torneringar. Tvekamper. Dueller. 79169 Offentlig gästfrihet. Internationella sällskapliga relationer.
7917 Nöjesfält. Tivoli o d
7918 Menagerier. Cirkusar.
7919 -

792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.
794 Spel. Skicklighets- och turspel Lotteri. Lotto. Tips

795 Sociala miljöer och sociala verksamheter. (Som är särskilt uppmärksammade/problematiska i moderna samhällen. Sociala beteenden ingår också i 791-794)
Sociala miljöer, sociala relationer o d, socialvård, kriminalitet, bedrägerier, diskriminering, polisväsen o d, kriminalvård o d, undervisning, mobbning, migration, integration, föreningsliv m m.

Verksamhetena i 795 gäller sociala miljöer och vissa sociala verksamheter i dem. Indelningen 7915-7959 följer indelningen i 72 om formgivning av byggnader i de fysiska miljöerna. 721 gäller allmänt om formgivning av byggnader och 7951 gäller allmänt om formgivning av sociala miljöer. 722-724 gäller byggnader i olika tidsepoker och 7952-7924 sociala miljöer i olika tidsepoker , men även dagens sociala miljöer i byggnader från olika epoker. 7955-7958 gäller sociala miljöer med anknytning till byggnader i 725-728 och 7959 gäller sociala miljöer o d utan anknytning till några särskilda byggnader .

7950 Allmänt. 7951 Sociologi, socialvårdsmiljöer, socialvård, kriminologi. 7952/7958 Sociala miljöer och verksamheter med anknytning till fysiska miljöer av olika slag. 7952/7954 Sociala miljöer i olika tidsepoker. 7955/7958 Sociala miljöer och verksamheter med anknytning till olika slags byggnader. 79551 - offentliga byggnader, verksamheter bl a polisväsendet. 79552 - merkantila byggnader. 79553 -transporter o kommunikation. 79554 - industri, lantbruk. 79555 - sjukhus,vårdhem. 79556 - fängelser od, verksamheter bl a kriminalvård o d.79557 - restauranger od. 79558 - fritid, underhållning, sport. 79559 - övriga byggnader. 7956 - med anknytning till död, begravning, religion. 7957 -undervisnings-, forskningsanstalter, museer, bibliotek , verksamheter bl a undervisning. 7958 Sociala miljöer i boendet. 7959 Sociala miljöer och verksamheter i grupper, folkrörelser, föreningar.

7951 Socialvård o d.
Direktiv om verksamheter kan komma från politiker område 3.
79510 Allmänt. 79511 Sociologi. 79513 Social frågor, socialt läge. 79514 Samhällets vårdproblem, socialvård. 795140 Sociallhjälpens organisation. 795141 Samhällsförhållanden som påverkar levnadsnivå: näringsstruktur, nya familjetyper. 795142 Individuella förhållanden som kan föranleda vårdinsatser: dålig ekonomi, arbetslöshet, bristande utbildning osv. 795144 Samhälleliga hjälpformer, socialvård. 7951440 Heminstitutioner, daghem, ålderdomshem, blinda etc 7951442 Materiell hjälp: understöd, barnbidrag,föräldrapenning, naturabidrag skolmåltider. 7951444 Immateriell hjälp: rådgivning, rådgivning, samtalsterapi, gruppterapi, familjeplanering mm. 7951446 Aktivering till självhjälp.7951448 Social infrastruktur, socialvårdsmiljöer. 795146 Personer i socialvård. 7951462 Socialarbetare. 7951465 Hjälpbehövande. Barn. Sjuka barn. Spädbarn. Barnavårdscentraler. Ungdomar. Fritidsgårdar. Åldringar. Utlänningar. Invandrare.

Flyktingar. Sjuka. Handikappade. Blinda. Synsvaga. Dövstumma. Invalider. Rörelsehindrade. Mentalsjuka. Utvecklingsstörda. Arbetslösa. Militärer. Soldathem. Sjömanshem. Låginkomsttagare. Krigsskadade. Föräldralösa barn. Fosterbarn. Fosterhem. 79516 Kriminologi Se även 7952-7956.

7952/7956 Sociala miljöer o verksamheter i fysiska miljöer
7952 forntidsmiljöer, 7953 medeltidmiljöer, 7954 nya tidens miljöer, 7955 -7956 andra miljöer, se hemsidans område 7952-7956, bl a polis och kriminalvård o d, sociala miljöer i offentliga verksamheter, i handel och industrier, sjukhus, vårdhem, uppfostringsanstalter, restauranger, kyrkor etc.

7957 Undervisning o d. Forskning, skolor, mobbning. Kan också beskrivas på olika verksamhetsområden.
7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet, integration, migration, invandring.
7959 Sociala miljöer o verksamheter i allmänna grupper o d, pensionärsföreningar mm.

796/799 Sport, idrott o d.
796 Sport. Idrott. Kroppsövningar. Gymnastik.7960 Allmänt. 7961 Lek o vederkvickelse i det fria. 7962 Motions- och skicklighetstävlingar med redskap, t.ex. krocket, bowling. 7963 Bollspel. 7964 Gymnastik. Fri-idrott. Allmän idrott. 7965 Fotvandring. Bergsbestigning. Orientering. 7966 Cykel. 7967 Motorsport. 7968 Kamp- och försvarssporter. 7969 Vintersport. 797 Vattensport. Simsport. Flygsport. 798 Ridsport. Hästsport. Sport med andra djur. 799 Sportfiske. Jaktsport. Sportskytte.

8 Språk. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.

80 Språk. Språkliga verksamheter. 802/809 motsvarar 82/89.

81 Litteraturvetenskap - historia. 812/819 motsvarar 82/89.

82/89 Skönlitteratur på olika språk
82 Engelsk skönlitteratur o d.
83 Tysk, nederländsk, nordisk skönlitteratur
84 Fransk skönlitteratur o d
85 Italiensk skönlitteratur o d
86 Spansk och portuguisisk skönlitteratur o d
87 Grekisk och latinsk skönlitteratur o d
88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d
89 Skönlitteratur på orientaliska och övriga språk o d

9 Saklitterärt. Allmän geografi, allmän historia. Biografi.

90 Tidningar, tidkrifter, journalistik o d.

91 Allm. geografi, reseskildringar 913/919 motsvarar 93/99.
Med lokalhistoria.

92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d. Personer.

93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
De olika staterna finns angivna på världsdelarnas områden på hemsidan
93 Allmänt om allmän historia. Världs- och forntidshistoria
94 Medeltidens o nya tidens historia i allmänhet och i Europa
95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.
96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.
97 Medeltidens o nya tidens historia i Nord- o Mellanamerika
98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika
99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Polerna. Rymden

Från 36-39zzzs.pdf:

Mer om verksamheter finns i

Sven Wimnell 1 oktober 2015: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ? Med ett klassifikations-system för mänskliga verksamheter som hjälp vid planeringen av framtiden. http://wimnell.com/omr40zj.pdf

Alla människor kan ha verksamheter mer eller mindre inom alla områden, som yrkesverksamhet eller som fritidsverksamhet.

Människornas verksamheter som psykologiska varelser finns i

SW 11/19 Individernas inre verkligheter.
SW 11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
SW 12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
SW 13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
SW 14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
SW 15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
SW 16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.
SW 17 Individens moral och uppfattningar om moral.
SW 18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

Religiösa verkamheter finns i
SW 2 Religiösa verksamheter o d.
SW 20 Övergripande religiösa verksamheter o d.
SW 21 Allmän religionsvetenskap.
SW 22/28 Kristna religioner.
SW 29 Icke kristna religioner o d.
De kan se som specialdelar av område 14

Människornas verksamheter som fysisk kropp finns i

SW 61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverks.
Här kan människor uppräda som forskare, läkare etc och som patient.

Särskilda underområden är inte föreskrivna men följande kan användas:

611	Människans anatomi.
612	Fysiologi.
613	Medicinska råd om enskild hygien.
614	Offentliga hygienverksamheter,räddning, sjukvårdsorganisation od
615	Läkemedelsbehandlingar, sköterskevård och fysikalisk terapi o d.
615 A	Farmakologi, läkemedelsforkning.
615 B	Allmänna sjukvårdverksamheter.
615 C	Personal för mottagningar, laboratorier, och öppenvård, utom läkare.
615 D	Vårdpersonal för allm. medicinska och kirurgiska vårdavd., barnavd., långvård o d
615 E	Vårdpersonal för psykiatrisk vård och vård av utvecklingsstörda, utom läkare.
615 F	Personal för röntgenterapi, röntgendiagnostik, fysiklisk terapi od
615 G	Narkoman-o alkoholistvård, förgiftning.
616/618	Läkarverksamheter od av läkare, operationsassistenter o d
616	Allmänläkare, laboratorieläkare o d, läkare för särskilda medicinska sjukdomar, nerv- och psykiatriska sjukdomar, infektionssjukdomar o d.
616 A	Allmänläkare och läkare med allmänt laboratoriearbete o d

616 B	Läkare för särskilda medicinska sjukdomar. (6161 / 6167) .
6161	Hjärt- och kärlsjukdomar (Kardiovaskulära sjukd.).
6162	Andningsorganens sjukdomar.
6163	Matsmältningsorganen sjukdomar.
6164	Sjukdomar i blodbildande organ, endokrina körtlar, lymfatiska system o d.
6165	Hudsjukdomar. Dermatologi.
6166	Urogenitala systemets sjukdomar, urologi.
6167	Rörelseappararatens sjukdomar. Muskuloskeletala sjukdomar.
6168	Läkare för nerv- och psykiatriska sjukdomar. Neurologi. Psykiatri.
6169	Läkare för infektionssjukdomar o d, smittosamma sjukdomar.
617	Kirurgiläkare. Tandläkare o d. Läkare för ögon och öron- näsa-hals. Narkosläkare och operationsassistenter o d
6171/6175	Kirurgiläkare.
6176	Tandläkare.
6177/6178	Läkare för ögon och öron-näsa-hals. Oftalmiatrik. Otorinolaryngologi.
6179	Narkosläkare och operationsassistenter o d .
618	Kvinno-, barn- och ålderssjukdomar. Mödravård och vård av nyfödda o d
619	Veterinärverksamheter o d

Politikerna kan ha politikverksamheter inom alla områden men har sin plats i områdena 36-39:

SW 36/39 Politiska krav och politiska planeringar:
SW 36 ...om individernas kroppsliga förhållanden.
SW 37 ...om utbildning o d.
SW 38 ...om fysiska miljöer o ekonomiska verks.
SW 39 ...om sociala miljöer, nöjen, sport o d.
De är benägna att röra ihop allting och 36-39 är då en lämplig beteckning.

De folkvalda demokratiska myndigheternas verksamheter omfattar alla verksamheter, men de har egen plats på område 35:

SW 35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.
SW . 351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)
SW . 352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och mots.)
SW . 353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)
SW . 354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d).

Opolitiska versamheter och underliggande organ har sin plats i
SW . 6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.
SW . 6525-6529 Militära verksamheter.
De kan ha alla slags verksamheter som finns i hela systemet. Speciella verksamheter kan placeras på speciella verksamheter. Exempel: Riksbanken som är underställd riksdagen ingår i
SW . 657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
Detta gäller naturligtvis också för regeringen och kommunerna.

Politikområden för politiken 8 mars 2018

Under årens lopp har innehållet i dominerande politikområden skiftat. Utredningar har visat att dagens politiska problem kan inordnas i politikområden som hvudsakligen stämmer överens med regeringens ministerområden. http://www.regeringen.se

*** Partiledaren/statsministern Stefan Löfven.**
*** Allmänt om regeringens politik.**
Statsminister Stefan Löfven
statsradsberedningen.registrator@regeringskansliet.se

Samordnings- och energiminister Ibrahim Baylan
miljodepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Utrikespolitik.**
Politik för en utrikesminister.
Utrikesminister Margot Wallström
utrikesdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Europapolitik.**
Politik för en EU-minister.
EU- och handelsminister Ann Linde
utrikesdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Politik för juridik.**
Politik för en justitieminister.
Justitie- och inrikesminister Morgan Johansson
justitiedepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Försvar.**
Politik för en försvarsminister.
Försvarsminister Peter Hultqvist
forsvarsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Miljö**
Politik för miljöminister för fysiska och sociala miljöer i regioner och kommuner.
Miljöminister Karolina Skog
miljodepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Transporter.**
Politik för en infrastrukturminister.
Infrastrukturminister Tomas Eneroth
naringsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Bostadsproduktion.**
Politik för en bostadsminister som ser till att det produceras.
Bostads- och digitaliseringsminister Peter Eriksson
naringsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Landsbygdspolitik.**
Politik för en landsbygdsminister.
Landsbygdsminister Sven-Erik Bucht
naringsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Politik för internationellt utvecklingssamarbete och klimat.**
Minister för internationellt utvecklingssamarbete och klimat.
Minister för internationellt utvecklingssamarbete och klimat samt vice statsminister Isabella Lövin
utrikesdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Sjuk- och hälsovård o d.**
Politik för en socialminister med hälso- och sjukvård.

Socialminister Annika Strandhäll
socialdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Hushållet. Mat, boende, konsumtion,hushållsekonomi o d**
Politik för en hushållsminister som bore ha ansvar för hushållsverksamheter. Förslag:
Samordnings- och energiminister Ibrahim Baylan
miljodepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Barn- och äldreomsorg. Välfärd. Socialtjänst**
Politik för en barn- och äldreminister m m med välfärd och socialtjänst o d

Barn-, äldre- och jämställdhetsminister Lena Hallengren
socialdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Utbildning. Forskning.**
Politik för utbildningsministrar.

Utbildningsminister Gustav Fridolin
utbildningsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Minister för högre utbildning och forskning Helene Hellmark Knutsson
utbildningsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Gymnasie- och kunskapslyftsminister Anna Ekström
utbildningsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Information, konst, kultur o d.**
Politik för en kultursminister. Med demokrati.

Kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke
kulturdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Jobb.**
Politik för en arbetsmarknads- och etableringsminister.

Arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson
arbetsmarknadsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Näringar.**
Politik för en näringsminister.

Närings- och innovationsminister Mikael Damberg
naringsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Handel.**
Politik för handelsminiser.

EU- och handelsminister Ann Linde
utrikesdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Migration.**
Politik för en migrationsminister.

Migrationsminister Heléne Fritzon
justitiedepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Polisen. Brott. Kriminalvård.**
Politik för en inrikesminister för brott och polis o d

Inrikesminister Morgan Johansson
justitiedepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Politik för statens finanser och statens stöd till regioner och kommuner o d.**
Politik för finans- finansmarknads- och civilministrar.

Finansminister Magdalena Andersson
finansdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Finansmarknads- och konsumentminister, biträdande finansminister Per Bolund
finansdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Civilminister Ardalan Shekarabi
finansdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Andra aktörer**

Partisekreterare (S) Lena Rådström Baastad
Socialdemokraterna Partiet info@socialdemokraterna.se

Karl-Petter Thorwaldsson. Ordförande i LO
karl-petter.thorwaldsson@lo.se

Vänsterpartiledare Jonas Söstedt
Sjöstedt Jonas <jonas.sjostedt@riksdagen.se>

Anders Ygeman, gruppledare för S i riksdagen.
anders.ygeman@riksdagen.se

Regeringens verksamheter

Regeringen har sina verksamheter ordnade i departement och ministerposter i bokstavsorning och efter gamla traditioner, vilket inte ger någon bra bild av sammanhangen. Därför har här ministerområdena ordnats enligt de föregående sidorna i 22 politikerområden som börjar med utrikespolitik och sedan fortsätter med de viktigast områdena och de mer omfattande områdena och sedan går till mer detaljerade områden och slutar med pengarna.

Det viktigaste för hela politiken är välfärden för mämnniskorna i Sverige och den bygger i grunden på hushållens förhållanden, hushållens verksamheter.

Före juli 2017 fanns en socialförsäkringsminister som kunde tänkas vara lämplig som hushållsminister, men socialförsäkringsministern avskaffades i juli 2017 och ärendena om socialförsäkringar ingår nu i socialministerns verksamheter. Socialministern har nu mycket arbete och orkar nog inte med att också vara hushållsminister.

Därför föreslås nu här att samordnings- och energiminister Ibrahim Baylan får bli också hushållsminister, vilket han kan anses ha kvalifikationer för. Eftersom en hushållsminister svarar för det viktigaste i välfärden passar det bra, att han också har nära samarbete med statsministern, och statsministern borde vara nöjd med att ha nära sig en minister som svara för det viktigast i hela politiken. Vad hushållsministern ska göra ska behandlas litet senare i det följande

Kommunerna och landstingen sköter det mesta av socialministerns sjukvårds- och omsorgsverksamheter, men regeringen behöver ha en sjukvårdspolitik för att kunna åstadkomma jämlikhet mellan landstingen. En sådan politik borde kunna skötas i socialdepartementet.

Kommunernas andra verksamheter anser regeringen att kommunerna ska sköta, men som för sjukvårdsverksamheterna behöver regeringen ha en politik för kommunernas andra verksamheter för att kunna åstadkomma jämlikhet mellan kommunerna.

Och frågan är var den politiken ska hanteras. Det naturligaste tycks vara att den politiken ska ligga i miljödepartementet eftersom de kommunala verksamheterna i stor utsträckning är miljöanknutna.

För att få ordning på jämlikhten i Sverige har gjorts utredningar om regionindelningar, som dock ännu inte lett till beslut. Länen finns kvar och är en bra grund för den politik det är fråga om. Men det behövs en tydligare ordning.

Cvilministern har engerat sig i regionindelningar och jämlikheten i Sverige, men han sysslar mest med pengar och problemen gäller mer än det.

Miljöministern har varit kommunalråd i Malmö och borde ha några kvalifikationer för att hantera de utredningar som behövs om jämlikhet i fråga om kommunala verksamheter. Därför bör miljöministern få hand om regeringens politik för kommunerna.

Bostadsministern bör sköta regeringens verksamheter rörande bostadsproduktionen och landsbygdsminister bör få sköta regeringen verksamheter för de areella näringarna. Kulturministern har ordnat en utredning om design och arkitektur som är värdefull i sammanhanget, men kulturministern har inte den breda kompetens som behövs att hantera de kommunala problemen och kan inte ha tid att syssla med det kommunala, som bäst passar in i miljöministerns verksamheter. Miljöministern har också nyligen inrättat ett råd för frågor som rör det kommunala och har uttalat sig om behovet av statliga engagemang i det.

Arkitektur och hållbar stadsutveckling

Regeringens verksamheter ska gälla alla verksamheter, men regeringen har sin egen plats i
SW . 353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)

Regeringens verksamheter har behandlats i
Sven Wimnell 30 maj 2016: Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen ? Ny regering 25 maj 2016.
http://wimnell.com/omr36-39zzzr.pdf

* Partiledaren/statsministern Stefan Löfven.

* Allmänt om regeringens politik.

Statsministerns och samordningsministerns verksamheter gäller alla verksamhetsområden. Regeringen har haft brister i utbildningspolitiken, hushållspolitiken och miljöpolitiken. Skolorna bör ge utbildning i levnadskunskap. Hushållspolitik bör införas. Den nya miljöministern borde kunna få ordning på miljlöpolitiken. Den klimatvänliga kärnkraften bör bli kvar.

* Utrikespolitik.

Politik för en utrikesminister.

Utrikesministern ska känna till alla verksamheter i världen i ett utrikespolitiskt perspektiv, isynnerhet verksamheterna i
SW 9 Saklitterära verks.Allmän geografi o historia. Biografi.
SW 90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen.
SW 91 Allmän geografi, reseskildringar. 913/919 mots. 93/99.
SW 92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d.
SW 93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
SW 93 Allmänt om allm. historia. Världs- och forntidshistoria.
SW 94 Medeltidens o nya tidens hist. i allmänhet och i Europa.
SW 95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.
SW 96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.
SW 97 Medeltidens o nya tidens hist i Nord- o Mellanamerika.
SW 98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika. SW 99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Poler. Rymden.

* Europapolitik.

Politik för en EU-minister.

Europaministern ska känna till alla verksamheter i världen i ett utrikespolitiskt perspektiv som utrikesministern och isynnerhet verksamheterna i
SW 94 Medeltidens o nya tidens hist. i allmänhet och i Europa.

* Politik för juridik.

Politik för en justitieminister.

Justitieministern ska känna till alla verksamheter, isynnerhet
SW 3 Politikvetenskaper och politiska verksamheter.
SW 31 Statistik och demografi.
SW 32 Statsvetenskap.
SW 33 Nationalekonomi, internationell ekonomi.
SW 34 Lagar o förordningar, traktat, juridik.
SW . 7952/7956 Sociala miljöer, sociala verksamheter. Delar om brott och polis od.

SW 34 Lagar o förordningar, traktat, juridik.

Libris/SAB:
O(x) Samhälls- och rättsvetenskapliga lexikon
O:bf Samhälls- och rättsevetenskapliga institutioner
O:d Samhälls- och rättsvetenskapens filosofi och metodlära
O:k Samhälls- och rättsvetenskapens historia
O- Allmänt: särskilda länder och områden
O-a Europa: allmänt
O-b Norden: allmänt
O-c Sverige
O-d Övriga Norden
O-e Brittiska öarna (Storbritannien)
O-f Mellaneuropa

O-g Nederländerna, Belgien och Luxemburg
O-h Schweiz
O-i Italien (inkl Vatikanstaten, San Marino och Malta)
O-j Frankrike och Monaco
O-k Spanien (inkl Andorra och Gibraltar)
O-l Portugal
O-m Östeuropa
O-n Balkanländerna
O-o Asien
O-p Afrika
O-q Amerika
O-r Oceanien (Australien, Nya Zeeland, Melanesien, Polynesien, Mikronesien)
O-s Polarländerna
Oba Folkrätt
Ocb Statsrätt
Oe Rättsvetenskap
Oe(x) Juridiska lexikon
Oe(u) Lagar och lagförslag: allmänt
Oe:d Rättsfilosofi och rättsvetenskaplig metodlära
Oe:oa Rättssociologi
Oe- Juridik: särskilda länder och områden
Oea Civilrätt
Oeb Straffrätt
Oek Processrätt
Oel Tryckfrihetsrätt
Oep Kriminologi och polisväsen
Oeq Kriminalvård
Oer Rättsfall
Oes Försvars- och krigslagstiftning
Oet Rättshistoria
Oeö Särskilda verksamheters juridik
Kriminologi, polisväsen och kriminalvård ingår i 7952-7956

*** Försvar.**
Politik för en försvarsminister.
Försvarsministerns verksamheter gäller
SW . 6525-6529 Militära verksamheter Här ingår också fredsverksamheter

Libris/SAB:
S Militärväsen
S(x) Militära lexikon
S:bf Militära institutioner
S:do Allmänt: militär psykologi
S:k Allmän krigshistoria och krigskonstens historia
S:oa Allmänt: militär sociologi
S.0 Allmänt: särskilda militära aspekter
S- Allmänt: särskilda länder och områden
Sa Lantkrigsväsen
Sb Sjökrigsväsen
Sc Luftkrigsväsen
Se Total krigföring
Sf Kärnvapenkrigföring
Sg Kemisk och biologisk krigföring
Sh Psykologiskt försvar
Si Civilförsvar
Sj Ekonomiskt försvar
Sk Frivilligt försvarsarbete
Sv Vapen

* Miljö

Politik för miljöminister för fysiska och sociala miljöer i regioner och kommuner.

Från **http://wimnell.com/omr36-39zzzr.pdf** sida 73:

Det finns fysiska och sociala miljöer. De fysiska är de som handlar om det som finns på marken, bebyggd och obebyggd. De sociala miljöerna är de som bildas av människorna och deras beteenden.

I systemet för mänskliga verksamheter finns

SW 7 Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
SW 70 Allmänt om konst o kultur.

SW 71 Övergripande formgivning/planering av fysiska miljöer.
SW 72 Formgivning av byggnader o anläggningar, arkitektur.
SW 73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning.
SW 74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål. Inredning.
SW 75 Konstmåleri. 76 Grafisk konst, teckenkonst. 77 Fotografi.
SW 78 Musik (konserter o d 792)

SW 79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer o verks. Sport.
SW . 7911-7913 Seder och bruk.
SW . 7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
SW . 792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
SW . 793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.
SW . 794 Spel. Skicklighets-och turspel. Lotteri. Lotto. Tips etc.

SW 795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.
SW . 7951 Sociologi. Socialvård..
SW . 7952/7956 Sociala miljöer, sociala verksamheter.
SW . 7957 Undervisning o d.
SW . 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet.
SW . 7959 Sociala miljöer o verks.i allmänna grupper o d.
SW 796/799 Sport, idrott o d.

På områdena 71 och 72 är det om fysiska miljöer som bör ingå i ministerområdet miljö. Kommunerna har monopol på att bestämma hur de fysiska milöerna ska göras och det finns lagar om hur det ska gå till. Det är främst plan- och bygglagen som gäller.

De sociala miljöerna bildas av verksamheterna i område 79. För verksamheterna där finns många olika lagar och bestämmelser. Området 7955 är underindelat så att sociala miljöer där motsvar byggnader i området 72. Så t ex har sociala miljöer i fängelser beteckningar som svarar mot beteckningar för fängelser i området 72. Undervisning i område 7957 innebär en social verksamhet mellan lärare och elever som ingår i skolor. som formges i område 72.

De fysiska milöerna bör formas efter de sociala miljöernas behov. De som utformar de fysiska miljöerna bör alltså ha kunskaper om de social verksamheter som ska försiggå i de fysiska miljöerna de åstadkommer. Därför måste i ministerområdet för miljö också ingå problem om de sociala miljöerna och verksamheterna.

Vägar måste formges med hänsyn till dem som ska använda vägarna. I området 71 lägger förslagsställarna fram sina förslag på olika sätt och vanligen med hjälp av kartor med beskrivningar. Kartorna visar olika geografiska områden efter de problem det gäller. Gäller det utformningen av ett kvarter blir det en karta över kvarteret. Gäller det en stadsdel blir et en karta över stadsdelen och så vidare. För det mesta räcker det inte med kartor, de kan kompletteras med tredimensionella modeller, bilder i två dimensioner rörliga bilder i filmer m m.

De sociala verksamheterna ändrar sig med tiden och byggnaderna och stadsdelarna passar inte till de nya sociala verksameterna. Då får man

bygga om och ändra i stadsdelarna. Det är en ständig process med ändringar av fysiska miljöer efter de ändrade sociala verksamheterna. Vid nybyggnad bör man observera detta och göra det nya med hänsyn till framtida behov.

Miljöministern har mycket att tänka på och det kommer varefter hela tiden nya problem som måste lösas. Klimatet är en liten del i arbetet med miljöerna. Det är kommunerna som har monopol på att utforma de fysiska miljöerna, men det finns alltid problem som kräver ingripanden från staten och en statlig miljöminister. Den nya miljömistern har varit kommunalråd i Malmö sägs det, och det är en merit för ministern. Men ministerjobbet kräver mer än jobbet i Malmö.

Regeringen har under årens lopp inte haft någon politik för miljöerna och för det skyllt ifrån sig på kommunernas ansvar. Det har bl a lett till den katastrofala bostadsbristen nu. Kommunerna har inte skött bostadsproduktionen och nu måste regeringen ha en bostadsminister som får igång bostadsbyggandet. För att det ska bli bra måste regeringen ha en minister för miljöerna eftersom bostadsministern inte kan hinna med det också.

Stefan Löfvens regering har inte haft någon miljöpolitik. Nu kan man hoppas att det blir en. Kraven på välfärd har ökat med tiden och kräver nu bättre planering. Socialdemokraterna har enligt hemsidan ingen miljöpolitik. Miljöpartiet har ett par korta sidor på sin hemsida och på partiets kongress nyligen fanns en proposition som på några sidor beskriver hur partiets ledning ser på saken.

SW 71 Övergripande formgivning/planering av fysiska miljöer.

710 Allmänt.
711 Översiktlig samhällsplanering. Regionplanering. Generalplanering. Stadsplanering o d.
7111 Allmänna utgångspunkter och principer.
7112 Regionplanering. Generalplanering. Områdesplanering.
7113 Landsbygdsplanering.
7114 Stads- och tätortsplanering. Tätorter. Bostadsområden.
7115 Zonindelning för bebyggelse inom städer och tätorter. Stadsdelar. Byggnadskvarter.
7116 Byggnads- och stadsplanebestämmelser.
7117 Planering för trafikleder.
7118 Lednings- och kabelnät för offentligt bruk. Tekniska försörjningsnät.
7119 Övrigt.
712 Landskapsplanering. Naturvård. Trädgårdsarkitektur.Parkanläggningar.
71212 Naturen. Naturstudier. Naturskydd. Miljövård.
71214 Miljövetenskap.
7122 Allmänt om landskap. Naturreservat. Fritidsområden. Privata parker och trädgårdar.
7123 / 7129 Trädgårdsanläggningar.
713 Vägar od i landskapet.
714/716 Vatten, fiskar, vattenvård. Luft, skog, fåglar, luftvård. Mark, örter, markdjur, markvård.
714 Vatten, fiskar, vattenvård.
715 Luft, skog, fåglar, luftvård.
716 Mark, örter, markdjur, markvård.
717 Anläggningar i landskapet.
718 Kyrkogårdar. Gravplatser. Krematorier.
719 Kulturvård. Hembygdsvård.

SW 72 Formgivning av byggnader o anläggningar, arkitektur.

720 Allmänt.
721 Arkitektur och arkitektarbete i allmänhet.
722 Forntidsmiljöer. Forntidsarkitektur.
723 Medeltidsmiljöer (ca 300-1400). Medeltidsarkitektur.
724 Nya tidens miljöer och arkitektur.
725 Offentliga byggnader. Affärs- och industribyggnader.
7251 Offentliga byggnader. Förvaltningsbyggnader.
7252 Merkantila byggnader. Affärshus. Kontorshus.
7253 Byggnader för transport- och kommunikationsväsen.
7254 Industribyggnader. Fabriker. Verkstäder. Lantbruksbyggnader.
7255 Sjukhus. Vårdhem od.
7256 Fångvårdsanstalter od.
7257 Restauranger. Serveringsställen. Badinrättningar. Parkbyggnader.
7258 Byggnader och lokaler för underhållning och sport.
7259 Diverse offentliga byggnadsverk.
726 Kyrkliga byggnader.Kultbyggnader.Begravningsanläggningar.
727 Undervisnings- och forskningsanstalter. Museer. Bibliotek.
728 Bostadshus.
729 Klimatreglering inklusive ljus, färg o ljud. Detaljer i arkitektarbeten.

SW . 7952/7956 Sociala miljöer, sociala verksamheter.

7952 Olika sociala miljöer med anknytning till fysiska forntidsmiljöer
Motsvarande byggda miljöer se 722

7953 Olika sociala miljöer med anknytning till fysiska medeltidsmiljöer.(ca 300-1400).
Motsvarande byggda miljöer se 723

7954 Olika sociala miljöer med anknytning till Nya tidens fysiska miljöer.
Motsvarande byggda miljöer se 724

7955 Olika sociala miljöer och verksamheter med anknytning till offentliga byggnader och affärs-och industribyggnader o d.
Bl a polis och kriminalvård. Motsvarande byggda miljöer se 725.
De ekonomiska verksamheterna ingår vanligen i 61/69

79551 Sociala miljöer och verksamheter med anknytning till Offentliga byggnader. Förvaltningsbyggnader.
Byggnader:
72511 Riksdagshus. Parlamentsbyggnader. 72512 Ministerier. Kanslihus. Byggnader för utländska beskickningar. 72513 Kommunala byggnader. Stadshus. Kommunalhus. Landstingshus. 72414 Byggnader för tull, skattemyndigheter och ämbetsverk med finansiella uppgifter. 72515 Domstolsbyggnader. Rådhus. Tingshus. Arkivbyggnader. 72516 Posthus. Telebyggnader. 72517 Residensbyggnader. Länsresidens. Landsstatshus. Tjänstebostäder. 72518 Militära byggnader. Kaserner. 725188 Polishus. 72519 Övriga offentliga byggnader. 725191 Brandstationer. 725192 Bårhus. 725193

Byggnader för vattenverk, avloppsverk och vattenreningsverk. 725194 Toaletter för allmänheten. Sanitära anläggningar. 725198 Elektricitetsverk.

Verksamheter:
bl a polisväsendet: O Polisverksamheter, organisation , personal o d. O Polisens övervakning av allmän ordning och säkerhet. O Övervakning av moralen, fylleri, narkotikahantering, spelklubbar porrklubbar etc. O Allmän säkerhet. O Trafikpolis.
(SAB Oepb . DK 351.7, 351.8)

79552 Sociala miljöer och verksamheter med anknytning till merkantila byggnader, affärshus, kontorshus.
Byggnader:
72521 Butiksbyggnader. Varuhus. Stormarknader. 72522 Byggnader med bostäder samt butiker, kontor o.dyl.72523 Kontorshus. 72524 Bankbyggnader. 72525 Börshus. Byggnader för handels- o hantverksorganisationer. 72526 Saluhallar. 72527 Salutorg. 72529 Övriga merkantila byggnader

79553 Sociala miljöer och verksamheter med anknytning till transport-och kommunikationsväsen.
Byggnader:
72531 Järnvägsstationer. Tunnelbanestationer. Godsmagasin. Övriga byggnader för spårbunden trafik.Verkstäder. Stallar. 72534 Byggnader för hamnändamål. Färjelägen.Varv. Dockor. Fyrtorn. 72535 Lagerhus. Kylhus. 72536 Silobyggnader. 72538 Byggnader för vägtrafik. 725381 Garage och parkeringshus. 725382 Verkstäder. 725383 Tvättanläggningar. 725384 Bensinstationer. 725388 Busstationer. 72439. Flygplatsbyggnader. Hangarer.

79554 Sociala miljöer och verksamheter med anknytning till industribyggnader, fabriker, verkstäder, lantbruksbyggnader.
Byggnader:
O Byggnader för lantbruk, sädesmagasin, stallar, ladugårdar o dyl till verksamheterna 63. O Byggnader för energiförsörjning, kraftverk o d till verksamheter i 644 . O Byggnader för tillverkningsverksamheter i 66/69.

79555 Sociala miljöer och verksamheter med anknytning till sjukhus, vårdhem, ålderdomshem, barnhem o d.
Byggnader:
72551 Sjukhus. Lasarett. Kliniker. Barnbördshus.Vilohem. Sanatorier. 72552 Mentalsjukhus. 72553 Anstalter för psykiskt utvecklingsstörda. 72554 Blindinstitut. Dövstumsinstitut.72555 Vårdhem för rehabilitering. 72556 Alderdomshem. Pensionärshem. Gästhem. 72557 Barnstugor. Barnhem. 72559 Djursjukhus.

79556 Sociala miljöer och verksamheter med anknytning till fängelser od. Byggnader:
72561 Fängelser. 72563 Korrektionsanstalter för vuxna. 72564 Uppfostringsanstalter för minderåriga. Skyddshem. 72565 Alkoholistanstalter.
Verksamheter
bl a krininalvårdsverksamheter o d: O Kriminalvårdens organisation o d. O Fångvårdsanstalter. O Fängelsesystem. Ordningsregler. Fängelsevård. O Fängelsepersonal. O Straffverkställighetens olika grader. Enskild cell. Straffmildring. O Brottsförebyggande verksamhet.
(SAB Oeq. DK 343.8)

79557 Sociala miljöer och verksamheter med anknytning till restauranger, serveringsställen, badinrättningar, parkbyggnader.
Byggnader:
72571 Restauranger. Barer. Konditorier. Kiosker o.dyl. 72573 Badanläggningar. Saunas. 72574 Simhallar. Friluftsbad. 72575 Badortsbyggnader. Kasinon o.dyl. 72576 Byggnader i parker. Paviljonger o.dyl.

79558 Sociala miljöer och verksamheter med anknytning till fritid, underhållning och sport.
Byggnader:
72581 Konserthus. Konsertsalar. 72582 Teaterbyggnader mm. 725821 Operahus. 725822 Övriga teatrar.Friluftsteatrar. 725823 Musikkafeer. Varieteer. Danssalonger o.dyl. 725824 Biografer. 725826 Byggnader för sport. Cirkusbyggnader. Stadions. 72583 Samlingslokaler. Föreläsningslokaler. Konferenslokaler.72584 Biljarder. Kägelbano. Bowlingbanor. 72585 Gymnastikbyggnader. Inomhusarenor. 72586 Byggnader och anläggningar för vinter- och issport, cykel- och motorsport. 72587 Byggnader och anläggningar för vattensport. Båthus. 72586 Ridhus. Trav- och galoppbanor. 72589 Övriga idrottsanläggningar och detaljer till sådana t.ex. läktare.

79559 Sociala miljöer och verksamheter med anknytning till diverse offentliga byggnader.
Byggnader:
72591 Utställningsbyggnader. 72592. Provisoriska och flyttbara utställningsbyggnader. 72594 Monument. Obelisker. Fontäner o.dyl. 72595 Brobyggnadsverk ur gestaltningssynpunkt. 72596 Stadsportar. Stadsmurar. Vallar. Inhägnader

7956 Sociala miljöer och verksamheter med anknytning till död, begravning och religion. Se även 20/29.
Byggnader :
7261 Hednatempel. Helgedomar. 7262 Moskeer. Minareter. 7263 Synagogor. 7264 Kapell. 7265 Kyrkor. 7266 Katedraler. Domkyrkor. 7267 Kloster. Icke-kristna kloster. Lamakloster o.dyl. 7268 Begravningskapell. Krematorier. Kolumbarier. Mausoleer. Gravvårdar. 7269 Övriga kyrkliga byggnader. Biskopssäten. Prästgårdar.Byggnader vid vallfartsorter.
Verksamheter bl a:
O Begravning. O Kremering. Eldbegängelse. Likbränning. O Balsamering. Mumier. Dödsmasker. O Likvaka. O Sorg. O Begravningsseder. Sorgetåg. Dödsdanser. Dödsklagan. Offer. Gravöl. (Praktiska verksamheter ingår i 614). Religiösa verksamheter ingår huvudsakligen i 20/29.
(SAB del Mz, se även 2. DC, DK 393)

* Transporter.

Politik för en infrastrukturminister.

Infrastrukturministerns verksamheter gäller

SW . 656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.

Drift av transportverksamheter. Libris/SAB:

Pr Transportmedel och kommunikationer (drift av transporter till 656)
(konstruktion till 62, tillverkning av transportmedel till 68)
Pra Landsvägsfordon och landsvägstrafik
Prb Järnvägar och spårvägar
Prc Fartyg och sjöfart
Prd Luft- och rymdfarkostteknik
Prf Svävare, amfibiefarkoster m m
Prt Transportväsen Qjf Postväsen

* Bostadsproduktion.

Politik för en bostadsminister som ser till att det produceras.

Bostadsministerns verksamheter gäller delar av

SW 69 Tillverkning/ byggande av byggnader o anläggningar.

Det behövs många hyresrätter med 2 rum och kök och ett mindre antal 3 rum och kök. Det går inte att säga var eftersom regeringen inte har någon hushållspolitik som klargör bostadsbristen i landet och regeringen inte haft någon miljöpolitik som klargjort hur det är i kommunerna. Regeringen måste hitta på ett sätt att subventionera hyresrätterna så att det som byggs också blir uthyrt.

Den tidigare bostadsministern ville årligen bygga 15000 hyreslägenheter med stöd. Enligt osäkra beräkningar som behöver uppgraderas skulle de lämpligen fördelas enligt följande :

Lägenheter för	studenter o d. 35 kvm	cirka 47 %
lägenheter 2rok	för ensamma utan barn. 2rok 65 kvm	cirka 38 %
lägenheter 3 rok	för par utan barn, 3 rok 84 kvm	cirka 10 %
lägenheter 4 rok	enligt regeringens begäran, 4 rok 103 kvm,	c:a 5 %

Bygger på SCBs statistik över trångbodda och “uppgift saknas”, men lägenheter för ensamma trångbodda har minskats och lägenheter för studenter har i motsvarande mån ökats. Från 24/60 till 47/38% för studenter/ensamma.

Det är ungefär de proportionerna man förmodligen bör räkna med.

Utrymmesnormerna Från http://wimnell.com/omr36-39zzy.pdf

Norm År	Målsättning	Definition av trångboddhet
Norm 1 1945	Ingen ska behöva sova i köket. Högst 2 personer i varje rum	Mer än 2 boende per rum, köket oräknat.
Norm 2 1965	Ingen ska behöva sova i kök eller vardagsrum (gäller ej enpersonshushåll). Högst 2 personer i varje sovrum.	Fler än 2 boende per rum. kök och vardagsrum oräknade. Gäller ej enpersonshushåll.
Norm 3 1974	Ingen ska behöva sova i kök eller vardagsrum. Eget sovrum till varje hushållsmedlem med undantag av gifta/samboende par.	Fler än en boende per rum, kök och ett rum oräknade samt enpersonshushåll i ett rum och kök eller mindre. Finns samboende i hushållet redueras rumskravet med ett rum

Antal rum som krävs för att inte anses trångbodd enligt norm 3

Enboende	2 rum
2 personer	3
Ensamförälder och Samboende med 1 barn	3
2 barn	4
3 barn	5
4 barn	6

Antal hushåll 2013

Med 1 person	37,7 % av alla hushåll
2 personer	31,3 %
3	12,4 %
4	12,3 %
5	4,3 %
6	1,2 %
7+	0,8 %

* Landsbygdspolitik.

Politik för en landsbygdsminister.

Landsbygdsministerns verksamheter gäller

SW 63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske od.

Särskilda underområden är inte föreskrivna men följande kan användas:

630 Allmänt.
631 Allmänna lantbruksverksamheter, allmän lantbruksekonomi.
632 Växtsjukdomar, växtförädling o d.
633 Växtodling (åkerbruk) o d.
634 Skogsbruk o d , frukt- o bärodling.
635 Trädgårdsodling o d.
636 Djurhållning.
637 Djurprodukter.
638 Biodling, silkesodling o d.
639 Jakt, viltvård, fiske, fiskevård, sjövård, o d.

Libris/SAB:

Qd Lantbruk
Qd(x)Lantbrukslexikon
Qd:bfLantbruksorganisationer och -institutioner
Qd:k Lantbrukets och lantbruksforskningens historia
Qd:oeLantbrukslagstiftning
Qd- Särskilda länder och områden
Qda Lantbruksekonomi
Qdb Lantbrukets byggnader, redskap och maskiner
Qdc Jordbrukslära
Qdd Växtodlingslära
Qde Växternas sjukdomar och skadedjur, växtskydd
Qdf Husdjurslära

Qdg Mjölkproduktion
Qdh Äggproduktion
Qdi Köttproduktion
Qe Trädgårdsskötsel
Qe(x) Trädgårdsexikon
Qe:k Trädgårdsskötselns och trädgårdsforskningens historia
Qe- Särskilda länder och områden
Qec Trädgårdsarbete
Qed Köksväxtodling
Qee Frukt- och bärodling
Qef Prydnadsväxtodling
Qf Skogsbruk
Qf(x) Skogsbrukslexikon
Qf:bf Skogsbruksorganisationer och -institutioner
Qf:k Skogsbrukets och skogsforskningens historia
Qf- Särskilda länder och områden
Qfb Skogsekonomi
Qfd Skogsbotanik
Qfe Skogsvård
Qfh Avverkning och transport
Qfj Skogsuppskattning och virkesmätning
Qfk Flottning och sortering
Qg Jakt och fiske
Qg- Allmänt: ärskilda länder och områden
Qga Jakt
Qgb Fiske
Uh Miljöfrågor och naturskydd (vetenskap till 57, för övrigt till 71 och praktiska skyddsarbeten o d till 63)
(DC, DK 63, industrier dock till 66/69)

* Politik för internationellt utvecklingssamarbete och klimat.

Minister för internationellt utvecklingssamarbete och klimat.
Minsterns verksamhet gäller alla verksamheter i världen bl a biståndsverksamheter i
SW . 7951 Sociologi. Socialvård..

SW 9 Saklitterära verks.Allmän geografi o historia. Biografi.
SW 90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen.
SW 91 Allmän geografi, reseskildringar. 913/919 mots. 93/99.
SW 92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d.
SW 93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
SW 93 Allmänt om allm. historia. Världs- och forntidshistoria.
SW 94 Medeltidens o nya tidens hist. i allmänhet och i Europa.
SW 95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.
SW 96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.
SW 97 Medeltidens o nya tidens hist i Nord- o Mellanamerika.
SW 98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika.
SW 99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Poler. Rymden.

17 globala mål för hållbar utveckling
1 Ingen fattigdom
2 Ingen hunger
3 Hälsa och välbefinnande
4 God utbildning för alla
5 Jämställdhet
6 Rent vatten och sanitet
7 Hållbar energi för alla
8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt
9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur
10 Minskad ojämlikhet

11 Hållbara städer och samhällen
12 Hållbar konsumtion och produktion
13 Bekämpa klimatförändringen
14 Hav och marina resurser
15 Ekosystem och biologisk mångfald
16 Fredliga och inkluderande samhällen
17 Genomförande och globalt partnerskap

Mänsklig rättigheter.
Rätten att inte bli diskriminerad
Rätten till liv - dödsstraffet
Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR)
Yttrandefrihet
Lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck
Kvinnors åtnjutande av mänskliga rättigheter
Barnets rättigheter
Rättigheter för personer med funktionsnedsättning
Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard
Rätten till hälsa
Rätten till arbete
Rätten till utbildning
Tanke- och religionsfrihet
Förenings- och församlingsfrihet
Privat- och familjelivet
Urfolkens rättigheter
Rättigheter för nationella minoriteter
Förbud mot slaveri och slavhandel
Förbud mot tortyr
Flyktingars rättigheter
Migranters rättigheter

* Sjuk- och hälsovård o d.

Politik för en socialminister med hälso- och sjukvård.

Ministerns versamheter gäller

SW 61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverks.
SW 796/799 Sport, idrott o d. del

Se det som nämnts ovan om **människornas verksamheter som fysisk kropp**

* Hushållet. Mat, boende, konsumtion, hushållsekonomi o d

Politik för en socialförsäkringsminister med ansvar för hushållsverksamheter.

Ministerområdet gäller

SW 64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.
SW . 641 Matlagning. 642 Måltider, matservering.
SW . 643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
SW . 644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d. Tele.
Vedeldning, vattenkraft, kärnkaft, solkraft, vindkraft, vågkraft, kol-kraft, oljekraft, gaskraft.
SW . 645 Användning av inventarier o d.
SW . 646 Personlig hygien o d, klädvård (utom tvätt o d) m m
Här kan ingå umgänge och verksamheter i hemmet.
SW . 647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster o utgifter mm.
SW . 648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
SW . 649 Personvård: barn, hemsjukvård.

* Barn- och äldreomsorg. Välfärd. Socialtjänst

Politik för en barn- och äldreminister m m med välfärd och socialtjänst o d

Ministerområdet gäller

SW . 7951 Sociologi. Socialvård..

* Utbildning. Forskning.

Politik för utbildningsministrar.

Verksamheterna gäller alla verksamheter, men en utgångspunkt för undervisnings- och forskningsverksamheterna finns i
SW . 7957 Undervisning o d.
Där finns förskolor, grundskolor, gymnasier, högskolor, universitet, forskning och inspektioner och forskningar om dem.

Undervisningsministrarna har inget om områdena 104-108, som kommenteras under kulturministern.

I undervisningsministerns verksamhet ingår område 4 som dock inte finns mycket av
SW 4 Sambandsforskningsverksamheter.
SW 40 Systemvetenskap.Infostruktur.
SW 41-49 Samband o samordning mellan olika verksamheter.

SW 5 Naturforsknings- och matematikverksamheter.
SW 50 Allmänt om naturforskning. Naturkunskap.
SW 51 Matematik.
SW 52 Astronomi, rymdforskning.
SW 53 Fysik o d.
SW 54 Kemi o d.
SW 55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d.
SW 56 Paleontologi, arkeologi o d.
SW 57 Biologi, ekologi. Naturgeogr. Utv.lära, ärftlighet
SW 58 Botanik.
SW 59 Zoologi.

SW 62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d) delar kan ingå i näringsverksamhet

Särskilda underområden är inte föreskrivna men följande kan användas:
620 Allmänt.
621 Ingenjörsverksamheter: maskinbyggnad, kärnteknik, elektroteknik, mekanisk teknologi.
6211 Kärnteknik, kärnenergi, atomkraft, allmänt om värmekraftmaskiner, ånga, ångkraft.
6212 Hydraulisk energi, vattenkraft.

6213 El- och telekonstruktion o d, elektronik.

6214 Värmekraftmaskiner, förbränningsmotorer od.
6215 Pneumatisk energi, kylteknik, värmepumpar od.
6216 Maskiner o d för lagring o transport av gaser o vätskor.
6217 / 6219 Plastisk bearbetning, maskinelement, verktyg, verktygsmaskiner.
6217 Plastisk bearbetning, smidning, gjutteknik, valsning, dragning, värmebehandling, ytbehandling, sammanfogning, lödning, limning. 6218 Transmissioner, växlar, kuggar, lyftdon, hissar, transportdon, fästelement, smörjning.
6219 Verktyg, vektygsmaskiner, bearbetningsmetoder.
622 Gruvkonstruktioner o d.
623 Militärkonstruktioner .
624 Konstruktion av byggnader o d.
625 Konstruktion av trafikleder till lands. Järnvägar, gator, vägar o d.
626 Vattenbyggnad i allmänhet, kanaler, anläggn. för jordbruk, fiske.
627 Anläggningar i hamnar, vattendrag och öppet hav, dammar.
628 Hygienkonstruktioner, vatten o avlopp,belysning od
629 Transportmedelskonstruktion o d.

Klart är att grundskolans ämnen Samhällskunskap, Religionskunskap och Hemkunskap behöver förbättras med hänsyn till vad man behöver. Likaså Samhällskunskap och religionskunskap på gymnasiet. Där skulle det också vara bra med ett ämne Hemkunskap, men om det inte finns plats för det borde Samhällskunskapen kunna ökas på med viktiga hemkunskapsproblem.

Högervridningen, våldet och allt annat elände gör att man måste förbättra undervisningen i skolan. Religionskunskapen bör ändras till Religion och levnadskunskap, Samhällskunskapen behöver bli mycket bättre och Hemkunskapen behöver utökas. Med rätta förbättringar blir barnen lyckligare som barn och sedan som vuxna och demokratin förbättras.

För de svenska barnen är det viktigt att de får kunskaper för de fyra roller de har , A1, A2, B1 och B2.

A.Huvudroll: allmän levnadsroll lekmannaroll-fritidsroll.

A1: att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.

A2: att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas levnadsförhållanden, som beror av de fyra ovan nämnda faktorerna.

B. Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll.

B1: att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.

B2: att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få uträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.

Utbildningen i samhällskunskap bör utgå från systemet för mänskliga verksamheter, som är en fullständig samhällsbeskrivning.

Förbättringar av undervisingen i de två ämnena är av stor betydelse för kultur och demokrati. Demokrati- och kulturministern har anledning att övertyga utbildningsministrarna om vikten av förbättringar.

Det är särskilt viktigt för invandrare att de får en bra samhällsbeskrivning som utgår från svenska förhållanden och också innehåller beskrivningar om samhällen utanför Sverige, så att invandrarna får kunskaper som passar till deras speciella förutsättningar.

Slutsats:

Grundskolor och gymnasier måste ge barnen kunskaper om sig själva och sina beteenden och världens problem så att de kan leva väl ihop med andra och med demokratin kan förbättra levnadsförhållandena för sig själva och alla andra.

Religioner ger gammalmodiga bilder av världen och om hur man bör bete sig, som inte fungerar idag. Religionsämnet bör utvidgas till att omfatta levnadskunskap om hur man kan utveckla sig själv och om hur man bör samverka med andra.

Ämnet om samhällskunskap måste göras mer fullständigt i både grundskolor och gymnasieskolor. Kunskaper i hemkunskap bör förbättras i grundskolorna och förmedlas också i gymnasierna.

Det här gäller de svenska barnen och också de nyanlända, invandrarna, för vilket det är särskilt viktigt att läroplanerna ger en bra modern utbildning i de nämnda ämnena, som passar till deras speciella förutsättningar.

Utbildningen ska direkt hjälpa de enskilda individerna och hjälpa dem att på politisk väg förbättra välfärden för alla.

Om religionsämnet ombildas till ett ämne med filosofi och psykologi kommer det ämnet att innehålla många universitetsämnen. Av ämnena kan man anse att religionen var först och om man lägger ämnena i en kronologisk och logisk ordning kan man börja med religion:

Religion och levnadskunskap. (Barnen lär också föräldrarna)

1. Religionskunskap.
2. Filosofihistoria.
3. Idé-och lärdomshistoria.
4. Vetenskapshistoria
5. Utbildnings- och skolhistoria.
6. Skolverkets läroplan för grundskolan.
7. Arkiv-och bibliotekskunskap.
8. Individernas kunskaper och erfarenheter.
9. Framtidsplanering. För Sverige och världen för kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer, med samhällsbeskrivning, sambandsforskning och demokratins krav.
10. Estetik och värderingar.
11. Livsåskådningar och världsåskådningar. Världsbilder.
12. Psykologi. Biologisk psykologi. Kognition. Utvecklingspsykologi.
13. Socialpsykologi.
14. Sociologi och informationskunskap.
15. Logik och vetenskapsteori.
16. Etik och moral.
17. Konsten att inte ha tråkigt. (Tillägg 18 feb 2014)
    Ämnet bör utformas i flera alternativ passade till utbildnings-nivåerna. Enklare för lägre klasser och mer utvecklade för högre.

Alla människor kan ha verksamheter mer eller mindre inom alla områden, som yrkesverksamhet eller som fritidsverksamhet.

Människornas verksamheter som psykologiska varelser finns i
SW 11/19 Individernas inre verkligheter.
SW 11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
SW 12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
SW 13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
SW 14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
SW 15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
SW 16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.
SW 17 Individens moral och uppfattningar om moral.
SW 18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

Religiösa verkamheter finns i
SW 2 Religiösa verksamheter o d.
SW 20 Övergripande religiösa verksamheter o d.
SW 21 Allmän religionsvetenskap.
SW 22/28 Kristna religioner.
SW 29 Icke kristna religioner o d.
De kan se som specialdelar av område 14

Individernas inre verkligheter, dvs deras kunskaper, erfarenheter, framtidsvisioner känslor, värderingar, uppfattning om samband, psykiska mekanismer, logik och moral avgör hur de handlar i yrket och på fritiden.

Det är viktigt att människorna är lämpligt utrustade i sina inre verkligheter. Man måste utbilda om detta och börja redan i de första skolorna,

* Information, konst, kultur o d.

Politik för en kultursminister. Med demokrati.

Kulturministerns verksamheter gäller alla verksamheter, isynnerhet områdena 1, 2 ,7, 8 och 9.

SW . 654 Telekommunikationsverksamheter. kulturdelen ingår

SW 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter.

SW 10 Samlade kunskaper och övergripande värderingar
SW . 101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.
SW . 102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning
SW . 103 Allmänna encyklopedier. Övergripande värderingar.
SW . 104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband
SW . 105 Övergripande om forskning
SW . 106 Övergripande om ekonomiska verksamheter
SW . 107 Övergripande filosofier om utbildning o d.
SW . 108 Samhällskunskap.
SW . 109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.

SW 11/19 Individernas inre verkligheter.
SW 11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
SW 12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
SW 13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
SW 14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
SW 15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
SW 16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.
SW 17 Individens moral och uppfattningar om moral.
SW 18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

SW 2 Religiösa verksamheter o d.
SW 20 Övergripande religiösa verksamheter o d.
SW 21 Allmän religionsvetenskap.
SW 22/28 Kristna religioner.
SW 29 Icke kristna religioner o d.

7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
21 områden:

SW 7 Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
SW 70 Allmänt om konst o kultur.

SW 71 Övergripande formgivning/planering av fysiska miljöer.
SW 72 Formgivning av byggnader o anläggningar, arkitektur.
SW 73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning.
SW 74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål. Inredning.
SW 75 Konstmåleri. 76 Grafisk konst, teckenkonst. 77 Fotografi.
SW 78 Musik (konserter o d 792)

SW 79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer o verks. Sport.
SW . 7911-7913 Seder och bruk.
SW . 7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
SW . 792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
SW . 793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.
SW . 794 Spel. Skicklighets-och turspel. Lotteri. Lotto. Tips etc.

SW 795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.
SW . 7951 Sociologi. Socialvård..
SW . 7952/7956 Sociala miljöer, sociala verksamheter.
SW . 7957 Undervisning o d.
SW . 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet.
SW . 7959 Sociala miljöer o verks.i allmänna grupper o d.

SW 796/799 Sport, idrott o d.

8. Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
12 områden:
SW 8 Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
SW 80 Språkliga verksamheter. 802/809 motsvarar 82/89.
SW 81 Litteraturvetenskap. Litteraturhistoria.
SW 82/89 Skönlitteratur på olika språk.
SW 82 Engelsk skönlitteratur o d.
SW 83 Tysk, nederländsk, nordisk skönlitt.
SW 84 Fransk skönlitteratur o d.
SW 85 Italiensk skönlitteratur o d.
SW 86 Spansk och portuguisisk skönlitteratur o d.
SW 87 Grekisk och latinsk skönlitteratur o d.
SW 88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d.
SW 89 Skönlitt på orientaliska och övriga språk o d .

9. Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.
12 områden:
SW 9 Saklitterära verks.Allmän geografi o historia. Biografi.
SW 90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen.
SW 91 Allmän geografi, reseskildringar. 913/919 mots. 93/99.
SW 92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d.
SW 93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
SW 93 Allmänt om allm. historia. Världs- och forntidshistoria.
SW 94 Medeltidens o nya tidens hist. i allmänhet och i Europa.
SW 95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.
SW 96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.
SW 97 Medeltidens o nya tidens hist i Nord- o Mellanamerika.
SW 98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika.
SW 99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Poler. Rymden.

I område 7 tar andra ministrar över delar av regeringens övervakning och reglering:

Miljöministern:
SW 71 Övergripande formgivning/planering av fysiska miljöer.
SW 72 Formgivning av byggnader o anläggningar, arkitektur.

Socialtjänstministern:
SW . 7951 Sociologi. Socialvård.

Polisministern/inrikesministern: delar av
SW . 7952/7956 Sociala miljöer, sociala verksamheter.

Migrationsminister: delar av:
SW . 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet.

Hälso- och sjukvårdsministern : delar av
SW 796/799 Sport, idrott o d.

Undervisning och forskning gällande områdena 1, 2, 7, 8 och 9 kan ingå i SW . 7957 Undervisning o d.

I område 10 ingår områdena 101, 102 och103 vanligen i biblioteks-verksamheter som ligger under kulturministern.
SW . 104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband
SW . 105 Övergripande om forskning
SW . 106 Övergripande om ekonomiska verksamheter
SW . 107 Övergripande filosofier om utbildning o d.
SW . 108 Samhällskunskap.
SW . 109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.

I områdena 104-108 finns inga etablerade företrädare. Det skulle kunna vara universitetskansleämbetet som ska hålla i högskolor och universitet och borde veta i dessa områden, men där har man ingen ordning på vad de bör göra. Högskolor och universitet är ordnade efter förhållanden på 1800-talet och ger inga samlade bilder av verksamheterna 104-108. Område 109 finns som ämne på universiteten. I område 105 om forskning finns forskning.se som ger något om vad som bör finnas där. De statliga forskningsorganen tycks inte ha kläm på helheten i forskningen.

* Jobb.

Politik för en arbetsmarknads- och etableringsminister.

Ministerns verksamheter gäller

SW . 658 Allm.företagsekonomi, Arbets-förmedling o -marknad.

Delvis:

SW . 7957 Undervisning o d

SW . 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet.

* Näringar.

Politik för en näringsminister.

Ministerns verksamheter gäller

SW . 658 Allm.företagsekonomi, Arbets-förmedling o -marknad.

SW 66/68 Tillverkning av varor.

SW 66 Tillverkning av kemivaror od.

SW 67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d

SW 68 Tillverkning av komplexvaror.

SW 69 Tillverkning/ byggande av byggnader o anläggningar.

SW . 651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning.

SW 62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d) delar kan ingå

SW . 654 Telekommunikationsverksamheter. näringslivsdelen ingår.

Konstruktion av IT produkter ingår i 62, produktion ingår i 68.

SW 60 Allmänt om teknologiska o ekonomiska verksamheter.

66/68 Tillverkning av varor

66 Tillverkning av kemivaror o d.

660 Allmänt
661 Kemikalier
662 Explosivämnen, tändmedel, bränslen
663 Drycker, njutningsmedel
664 Livsmedel
665 Oljor, olje- o asfaltprodukter, fett, vax
666 Glas och porslin, lergods, cement, betong
667 Färger
668 Hygienartiklar, läkemedel, kemisk-tekniska artiklar.
669 Metaller od

67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d.

670 Allmänt
671 Ädelmetallvaror, ädelstensvaror
672 Enkla metallvaror av järn o stål
673 Enkla föremål av metaller, ej ädelmetall, ej järn
674 Trävaror
675 Läder och skinn .
676 Pappersmassa, papper och pappersvaror
677 Garn, tråd, textilier
678 Plast- och gummivaror
679 Gruvbrytning, oljeutvinning o d, tillverkning av stenvaror

68 Tillverkning av komplexvaror.

680 Allmänt
681 Finmekaniska produkter, instrument, optik, elektronik
682 Maskiner
683 Maskiner och apparater för värme, ventilation, sanitet och för el
684 Möbler o d
685 Skor, lädervaror, hjälpmedel för gång o d, sportartiklar.
686 Grafiska produkter, bokbindning o d.
687 Beklädnadsartiklar. 688 Dekorationsartiklar, leksaker o d
689 Transportmedel SW 66/68 Tillverkning av varor.

SW 69 Tillverkning/ byggande av byggnader o anläggningar.

Särskilda underområden är inte föreskrivna men följande kan användas:
690 Allmänt.
691.Byggnadsmaterial (tillverkas vanligen i 66-68).
692 Byggnadsdelar.
693 Murning, betonggjutning o d.
694 Byggnadsträarbeten.
695 Olika slags byggnader och anläggningar.
696 Inbyggnad o reparation av el- och sanitetsutrustning o d.
697 Inbyggnad o reparation av värme- o ventilationsutrustning o d.
698 Måleri-, glasmästeri- och inredningsarbeten o d.
699 Isolerande och skyddande byggnadskonstruktioner. Isoleringsarbeten.
Till 62 hör delar av P som gäller ingenjörskonstruktion o d.
Delar som gäller tillverkning i industrier o d ingår i 66-69.

Libris/SAB:
Pp Byggnadsteknik, byggnadsproduktion, teknisk hygien (tillv.till 69, drift till 644) Pp.01Materiallära
Pp.02Mätteknik och mätinstrument
Pp.03Maskiner och redskap
Pp.05Industri
Pp:bf Allmänt: organisationer och institutioner
Pp:oe Byggnadslagstiftning
Pp.0 Allmänt: särskilda aspekter
Ppa Byggnadsteknik
Ppb Byggnadsproduktion: husbyggnad
Ppba Projektering, produktion
Ppbb Byggnadsdelar
Ppbc Värme, vatten, ventilation, kyla
Ppbd Byggnader för särskilda ändamål
Ppc Bygnadsproduktion: väg- och vattenbyggnad
Ppca Väg- och gatubyggnad
Ppcb Järnvägsbyggnad
Ppcc Tunnelbyggnad
Ppcd Brobyggnad
Ppce Flygplatsbyggnad
Ppcf Vattenbyggnad
Ppcg Vattenkraftbyggnader
Ppch Torrläggning och bevattning
Ppd Teknisk hygien, vatten och avlopp, värmeförsörjning m m (Drift till 644)
Ppda Vattenförsörjning och avlopp
Ppdb Renhållning och avfallshantering
Ppdd Buller
Ppde Gatu- och vägbelysning
Ppdf Värmeförsörjning

* Handel.

Politik för en handelsminister.

Ministerns verksamheter gäller
SW . 653 Handelsverksamheter.
SW . 659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.
Delvis SW . 655 Förlagsverksamheter o d.

Libris/SAB:
Qi Handel
Qi(x) Allmänt: lexikon och uppslagsverk
Qi:k Handelns historia
Qi:oe Handelslagstiftning
Qi- Särskilda länder och områden
Qia Handelsteknik
Qik Varukännedom
Qil Handelskalendrar och -lexikon
Qim Handel med speciella varor
Qis Marknader och varumässor
Qiv Handelskammare, handelsrepresentation

* Migration.

Politik för en migrationsminister.

Ministerns verksamheter gäller

SW . 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet.

* Polisen. Brott. Kriminalvård.

Politik för en inrikesminister för brott och polis o d

Ministerns verksamheter gäller

SW . 7952/7956 Sociala miljöer, sociala verksamheter. Delar om brott, polis od

* Politik för statens finanser och statens stöd till regioner och kommuner o d.

Politik för finans- finansmarknads- och civilministrar.

Ministrarnas verksamheter gäller

SW . 657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.

Libris/SAB:

Ok Försäkring
Ok(x) Allmänt: försäkringslexikon
Ok- Allmänt: särskilda länder och områden
Oka Försäkringsteknik
Okb Försäkringsrätt
Okc Socialförsäkring
Okd Livförsäkring
Oke Skadeförsäkring
Okz Särskilda försäkringsföretag
Qae Penning- och bankväsen
Qaf Finansväsen med finansrätt (Delar till 657)
Qbc Redovisning

Sammanfattningsvis

Sverige bör ha en minister för hushållen och hushållsverksamheterna, som redovisar hur det var, är, kan bli och bör bli, och som ser till att de blir bra

Förslag i mars 2018 Samordnings- och energiminister Ibrahim Baylan
Miljöministern bör driva en regionplanering för jämlikhet i landet

Runt hushållen serviceområden :

* **Statsminister Stefan Löfven Statsledning.**

* **Samordnings- och energiminister** Ibrahim Baylan

* **Utrikesminister Margot Wallström. Utrikesförhållanden.**

* **EU- minister Ann Linde. EU-förhållanden.**

* **Justitieminister Morgan Johansson. Lagar och regler.**

* **Försvarsminister Peter Hultqvist. Försvar.**

* **Miljöminister Karolina Skog. Fysiska och sociala miljöer i regioner, landsting och kommuner.**

* **Infrastrukturminister Tomas Eneroth Transporter.**

* **Bostadsminister Peter Eriksson. Ledning av bostadsproduktion.**

* **Landsbygdsminister Sven-Erik Bucht. Kompletterar miljöministern.**

* **Minister för internationellt utvecklingssamarbete och klimat Isabella Lövin Stöd och samarbete.**

* **Socialminister Annika Strandhäll Hälso-och sjukvård. Socialförsäkringar. Idrott**

* **Barn-, äldre och jämställdhetsminister Lena Hallengren. Socialtjänst.**

* **Utbildningsminister Gustav Gustav Fridolin. Grundskola.**

* **Minister för högre utbildning och forskning Helene Hellmark Knutsson. Högre utbildning och forskning.**

* **Gymnasie- och kunskapslyftsminister Anna Ekström. Gymnasier mm.**

* **Kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke. Kultur och demokrati.**

* **Arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson. Arbete och etablering.**

* **Närings- och innovationsminister Mikael Damberg. Näringar.**

* **Handelsminister Ann Linde. Handel.**

* **Migrationsminister Heléne Fritzon. Migration.**

* **Inrikesminister Morgan Johansson. Brott och polis m m**

* **Finansminister Magdalena Andersson. Statens finanser.**

* **Finansmarknadsminister Per Bolund. Finansmarknad.**

* **Civilminister Ardalan Shekarabi. Statligt stöd till kommuner.**

Sidorna 370- 375 i http://wimnell.com/omr36-39zzzt.pdf

Hushållsministern.

I mars 2018 föreslås här att samordnings- och energiministern Ibrahim Baylan också blir hushållsminister.

Politikområdet för hushållen är det viktigaste politikområdet som i regeringen tyvärr inte har någon minister.

Hushållsministern bör studera hemsidorna för i första hand
Livsmedelsverket
Folkhälsomyndigheten
Socialstyrelsen
Boverket
Naturvårdsverket
Konsumentverket
Energimyndigheten
Sveriges Kommuner och Landsting och
SCB
Här nogra korta kommentarer

Ministerområdet gäller
SW 64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.
SW . 641 Matlagning. 642 Måltider, matservering.
SW . 643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
SW . 644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d. Tele.
Vedeldning, vattenkraft, kärnkaft, solkraft, vindkraft, vågkraft, kol-kraft, oljekraft, gaskraft.
SW . 645 Användning av inventarier o d.
SW . 646 Personlig hygien o d, klädvård (utom tvätt o d) m m
Här kan ingå umgänge och verksamheter i hemmet, o d.
SW . 647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster o utgifter mm.
SW . 648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
SW . 649 Personvård: barn, hemsjukvård.

641- 642 Det börjar med maten.

Till det kan räknas allt man stoppar i sig, bl a godis, sprit, tobak, droger. Man ska akta sig för farliga bakterier o d , inte äta för mycket. Äta mediciner o d. Vara vaccinerad. Anpassa sig efter sjukdomar o d. Inte äta malda elefantbetar så att djuren utrotas. Man ska röra på sig och hålla kroppen i form.

Svenskarnas 10 miljarder måltider per år äts av alla åldrar med olika behov efter ålder och hälsotillstånd och hemma eller på arbetsplatser . skolor, på restauranger, på semestrar och resor på olika orter o s v.

Måltiderna ska vara näringsriktiga och ge avkoppling, gärna ihop med andra. Man kan laga maten själv eller äta det andra gjort.

Livsmedelsverket, folkälsomyndigheten och socialstyrelsen har mycket att säga om detta.

Enligt ett TV-program om åldrandets hemligheter i kunskapskanalen den 4 mars 2018 kl 15.30 beror människornas livslängd i världen enligt omfattande forskningar till 25% på gener och till 75% på miljön, dvs vad vi äter, hur vi bor och arbeter, dvs levnadssätt.

643. När det gäller bostaden har boverket krav om hur de bör vara.

I genomsnitt bor det cirka 2 personer per bostad.

Antal hushåll	2013
Med 1 person	37,7 % av alla hushåll
2 personer	31,3 %
3	12,4 %
4	12,3 %
5	4,3 %
6	1,2 %
7+	0,8 %

Antal rum som krävs för att inte anses trångbodd

Enboende		2 rum
2 personer		3
Ensamförälder och Samboende med	1 barn	3
	2 barn	4
	3 barn	5
	4 barn	6

Finns samboende i hushållet.redueras rumskravet med ett rum.

Man bör observera att många utöver permanentbostaden har fritidshus o d. Många är trångbodda. Det finns hemlösa och många bor i olika slags provisorier eller vårdhem o d. Statistiken över bostadsbrist är dålig. Det sägs att det behöver byggas 700 000 bostäder.

Det som byggs bör uppfylla boverkets krav, man ska inte i panik bygga sämre. Dåliga bostäder finns det tillräckligt av.

Utöver själva bostaden med rum och kök o d behöver hushållen förvaringsutrymmen, bl a garage och uppställningsplatser för hushållens bilar.

644. Till bostaden hör teknisk utrustning för vatten och avlopp , energi m m.

Det finns uppgifter om sådant hos boverket.
Alla hushåll berörs av all energislag, bl a drivmedel till hushållens bilar. Energimyndigheten ger uppgifter om energi.
Med uppgörelsen om kärnkraften har det blivit mer klart om energiproblemen.

För bostädernas skötsel underhåll kan behövas hantverkare, i områdena för mänskliga verksamheter:
690 Allmänt.
691 Byggnadsmaterial (tillverkas vanligen i 66-68).
692 Byggnadsdelar.
693 Murning, betonggjutning o d.
694 Byggnadsträarbeten.
695 Olika slags byggnader och anläggningar.
696 Inbyggnad o reparation av el- och sanitetsutrustning o d.
697 Inbyggnad o reparation av värme- o ventilationsutrustning o d.
698 Måleri-, glasmästeri- och inredningsarbeten o d.
699 Isolerande och skyddande byggnadskonstruktioner.

SKL har bestämmelser om sopor o d.

645 Hushållen har mycket utrustning av olika slag.

Möbler, belysningar, kylutrustningar radio, TV, mobiltelefoner, läsplattor, datorer, gräsklippare, cyklar, motorcyklar, bilar, köksapparater, hobbyutrustning, leksaker, symaskiner o s v, som behöver köpas och skötas.

Konsumentverket kan ha upplysningar om det.

646 Utveckling av de inre verkligheterna

Individens inre verklighet är det som finns i huvudet.
Individen vet nog inte själv allt hon har i huvudet, än mindre vet man vad andra har i huvudet. Det finns statistik om individernas utbildning i skolor o d och om kunnande och erfarenheter, men det säger inte mycket om vad kunskaper, åsikter o s v de har. Det finns forskningar med intervjuer där man försöker lista ut de inre verkligheterna, och det finns mycket spekulationer om det. Men på det hela taget är de inre verkligheterna mest okända för världen utanför. Man frågar och diskuterar för att få reda på kunskaper och åsikter. När man anställer folk görs intervjuer för att få veta om vad folk kan och tycker.
Inför valen görs det opininionsundersökningar om väljarnas tycken .
Så är läget.

Hushållsverksamheterna 641-645 och 647-649 handlar huvudsakligen om de materiella, yttre verkligheterna. Men en viktig resurs i hushållen är hushållsmedlemmarnas inre verkligheter, som är grunden för välfärden. Det vill säga att man uppfattar sig som en samhällsmedborgare som är minst lika mycket värd som alla andra.

På fritiden i hemmet bör man ha möjlighet att göra det man vill inom ramen för allmän moral så att man trivs. Man bör ha sociala kontakter och andra verksamheter så att de inre verkligheterna utvecklas , bl a med lämpliga kunskaper och värderingar om de ständigt pågående förändringarna i världen, och så att möjligheterna att anpassa sig och påverka andra utvecklas på lämpligt sätt.

Här handlar det om personlig hygien, kläder och hur vi umgås i hemmet med familj, släkt och vänner. Vi ser på TV, läser tidningar och böcker, skriver, har hund, katt, hobby med hantverk m m.

Vad gör arbetslösa och sjuka hemma hela dagarna?
Behöver de hjälp med att göra något nyttigt med tiden? Vad gör de som på grund av sjukdom eller arbetslöhet o d inte har något arbete att gå till ? **Och kriminella o d ?**

Socialförsäkringsministern sysslar med det:
Hälsoresan: Rehabilitering och arbetsträning
Hälsoresan:Långsiktigt förebyggande arbete lönar sig
Hälsoresan: Tvärsektoriell samverkan för vägar till egen försörjning
Hälsoresan: Brukaren i fokus minskar sjukskrivningarna
Hälsoresan fortsatte till Visby
Hälsoresan fortsatte till Luleå
Annika Strandhäll besöker Gävle för goda exempel
Socialförsäkringsministerns resa fortsätter till Vetlanda och Jönköping
Annika Strandhäll studerar goda exempel för ett friskare arbetsliv
Hur blir det för alla de många nyanlända som kommer? Integrering?
Här kan ingå metoo-problem, sociala relationer o d i hem och boenden .

Tillägg i mars 2018:

Områdena 641-649 gäller i första hand de materiella förhållandena. Men välfärden beror också av psykologiska och sociala förhållanden. Centralt för samhällsplaneringens problem är kunskaper och erfarenheter hos de enskilda individerna, något som behandlats isynner het i avsnittet om de inre verkligheterna i kapitel 3 i **http://wimnell.com/omr40zl.pdf**.
Regeringen har ingen tydlig politik för de inre verkligheterna. De tre utbildningsministrarna och kulturminitern borde sätta problemen med de inre verkligheterna främst, men tycks inte ens ha förstått att de finns. Det ingår i samordningsministerns uppgifter att hålla koll på att alla ministrar förstår och i sin politik kan se till att de inre verkligheterna får det de behöver.

I hans nu föreslagna roll som hushållsminister har han möjlighet att klargöra välfärdens grundläggande problem, något som stadsministern borde gilla.

Livsmedel o d , boende, vatten-och avloppsförjning, energitillgång, tillgång till prylar och pengar som ingår i områdena 641-649 är materiella resurser som måste kompletteras med välfungerande inre verkligheter som kan behandlas i område 646.

Människorna påverkar och påverkas genom verksamheter i fyra olika roller i livet:

A.Huvudroll: allmän levnadsroll lekmannaroll-fritidsroll.
A1: att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.
A2: att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas levnadsförhållanden, som beror av de fyra ovan nämnda faktorerna.

B. Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll.
B1: att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.
B2: att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få uträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.

Välfärden beror av dessa fyra områden. Individernas inre verklig - heter kan få det grundläggande utformat i förskolan, grundskolan och

gymnasiet, men måste sedan under livet få kompletteringar i sina vardagliga verksamheter i hushållen.

Det räcker inte med att man har bostad, telefonledningar, telefoner. TV-abonemang, datorer, soffor, tidningar och skrivbord etcetera, det behövs också kunskaper för att kunna utnyttja det materiella, diskutera det med anhöriga och bekanta.

Som serviceområden till hushållen kan ses skolornas verksamheter.

Klart är att grundskolans ämnen Samhällskunskap, Religionskunskap och Hemkunskap behöver förbättras med hänsyn till vad man behöver. Likaså Samhällskunskap och religionskunskap på gymnasiet. Där skulle det också vara bra med ett ämne Hemkunskap, men om det inte finns plats för det borde Samhällskunskapen kunna ökas på med viktiga hemkunskapsproblem.

Högervridningen, våldet och allt annat elände gör att man måste förbättra undervisningen i skolan. Religionskunskapen bör ändras till Religion och levnadskunskap, Samhällskunskapen behöver bli mycket bättre och Hemkunskapen behöver utökas. Med rätta förbättringar blir barnen lyckligare som barn och sedan som vuxna och demokratin förbättras.

För de svenska barnen är det viktigt att de får kunskaper för de fyra roller de har , A1, A2, B1 och B2.

Utbildningen i samhällskunskap bör utgå från systemet för mänskliga verksamheter, som är en fullständig samhällsbeskrivning.

Förbättringar av undervisingen i de två ämnena är av stor betydelse för kultur och demokrati. Demokrati- och kulturministern har anledning att övertyga utbildningsministrarna om vikten av förbättringar.

Det är särskilt viktigt för invandrare att de får en bra samhällsbeskrivning som utgår från svenska förhållanden och också innehåller beskrivningar om samhällen utanför Sverige, så att invandrarna får kunskaper som passar till deras speciella förutsättningar.

Slutsats:
Grundskolor och gymnasier måste ge barnen kunskaper om sig själva och sina beteenden och världens problem så att de kan leva väl ihop med andra och med demokratin kan förbättra levnadsförhållandena för sig själva och alla andra.

Religioner ger gammalmodiga bilder av världen och om hur man bör bete sig, som inte fungerar idag. Religionsämnet bör utvidgas till att omfatta levnadskunskap om hur man kan utveckla sig själv och om hur man bör samverka med andra.

Ämnet om samhällskunskap måste göras mer fullständigt i både grundskolor och gymnasieskolor. Kunskaper i hemkunskap bör förbättras i grundskolorna och förmedlas också i gymnasierna.

Det här gäller de svenska barnen och också de nyanlända, invandrarna, för vilket det är särskilt viktigt att läroplanerna ger en bra modern utbildning i de nämnda ämnena, som passar till deras speciella förutsättningar.

Utbildningen ska direkt hjälpa de enskilda individerna och hjälpa dem att på politisk väg förbättra välfärden för alla.

Om religionsämnet ombildas till ett ämne med filosofi och psykologi kommer det ämnet att innehålla många universitetsämnen. Av ämnena kan man anse att religionen var först och om man lägger ämnena i en kronologisk och logisk ordning kan man börja med religion:

Religion och levnadskunskap. (Barnen lär också föräldrarna)

1. Religionskunskap.
2. Filosofihistoria.
3. Idé-och lärdomshistoria.
4. Vetenskapshistoria
5. Utbildnings- och skolhistoria.
6. Skolverkets läroplan för grundskolan.
7. Arkiv-och bibliotekskunskap.
8. Individernas kunskaper och erfarenheter.
9. Framtidsplanering. För Sverige och världen för kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer, med samhällsbeskrivning, sambandsforskning och demokratins krav.
10. Estetik och värderingar.
11. Livsåskådningar och världsåskådningar. Världsbilder.
12. Psykologi. Biologisk psykologi. Kognition. Utvecklingspsykologi.
13. Socialpsykologi.
14. Sociologi och informationskunskap.
15. Logik och vetenskapsteori.
16. Etik och moral.
17. Konsten att inte ha tråkigt. (Tillägg 18 feb 2014)
    Ämnet bör utformas i flera alternativ passade till utbildnings-nivåerna. Enklare för lägre klasser och mer utvecklade för högre.

647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter, Kapital.

Detta har behandlats mycket i http://wimnell.com/omr36-39zzzr.pdf under rubriken Socialförsäkrings- och hushållspolitik som där börjar på sidan 160. På nästa sida upprepas sidan om överskott och under-skott i hushållsbudgetarna. Det utgår från lägsta rimliga levnadskost-nader med genomsnittlig bostadshyra enligt statistiken för bostad enligt boverkets gällande norm.

Många har råd med högre kostnader. Skatter har stor betydelse, det har behandlats på sidorna 23-42 i utredningen nu:

23 Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen. Med ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter,
25 Underskott och överskott i hushållsbudgetarna
26 Något om skatte- och bidragshistoria.
29 Mer om skatter och bidrag.
35 Tillägg om skatter.
37 Fyra förslag.
37 1 Bostadsbidrag införs för barnlösa icke-pensionärer
37 2 Systemet för pensionärernas bostadstillägg.
38 3 Bostadsbidrag för barnfamiljer.
38 4.TV-avgiften avskaffas för privathushåll.
40 Problem med bostadslån. Varken amorteringskrav eller sämre ränteavdrag i huvudregeln bör föreslås av regeringen.

Konsumentverket har mycket om hushållskostnader och SCB har statistik om inkomster och skatter för olika kategorier.
Se också: socialförsäkringarna.
https://www.forsakringskassan.se/

https://www.pensionsmyndigheten.se/
Sidan 13 i **http://wimnell.com/omr36-39zzzp.pdf**
http://wimnell.com/omr36-39zzs1.pdf sid 34:

Underskott och överskott i hushållsbudgetarna

För inkomståren 2006, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013 och 2014 har undersökts hur stora underskotten och överskotten blir i hushålls-butdgetarna för förvärvsarbetande med inkomster mellan 6000 och 60 000 kr per månad, för ensamma och makar med líka stora inkomster.

Underskott och överskott avser det som återstår av inkomsten sedan inkomstskatt betalats och det betalats för de minsta rimliga levnads-kostnaderna enligt konsumentverkets belopp. I de angivna lägsta kost-naderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Skillnader mellan 2006 och 2014 redovisas i tabellen till höger.

Den borgerliga alliansen har menat att jobbskatteavdragen mest tillfallit låg- och medelinkomsttagare, men tabellen visar att
*** underskotten har ökat för inkomster 13000 och lägre,**
*** att överskotten har minskat för inkomster 14000-25000 och**
*** att överskotten har ökat för inkomster 26000 och högre och med cirka 23000-32000 kr per år för inkomser 35000 och högre.**

Den nya regeringen vill minska jobbskatteavdragen för inkomster 50000 kr och högre och sänka inkomsgränsen för statlig skatt till 35000 kr. Det tycks finnas överskott att ta av.

Försämringarna för inkomster 25000 och lägre borde åtgärdas.

2006-2014 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan inkomstskatt betalats och det betalats för de minsta rimliga levnadskostnaderna enligt konsumentverkets belopp. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam Mån. lön	2006 Över-skott/år	2014	Skillnad	
6001	-64356	**-80536**	**-16180**	**Underskottet har ökat**
7001	-55524	**-71200**	**-15676**	**Underskottet har ökat**
8001	-46692	**-61864**	**-15172**	**Underskottet har ökat**
9001	-37920	**-52528**	**-14608**	**Underskottet har ökat**
10001	-29880	**-43192**	**-13312**	**Underskottet har ökat**
11001	-22176	**-34072**	**-11896**	**Underskottet har ökat**
12001	-14532	**-25612**	**-11080**	**Underskottet har ökat**
13001	-6888	**-17524**	**-10636**	**Underskottet har ökat**
14001	756	**-8716**	**-9472**	**Överskottet har minskat**
15001	8400	**-268**	**-8668**	**Överskottet har minskat**
16001	16044	**8180**	**-7864**	**Överskottet har minskat**
17001	23688	**16280**	**-7408**	**Överskottet har minskat**
18001	31332	**25076**	**-6256**	**Överskottet har minskat**
19001	38976	**33524**	**-5452**	**Överskottet har minskat**
20001	46200	**41624**	**-4576**	**Överskottet har minskat**
21001	53844	**50072**	**-3772**	**Överskottet har minskat**
22001	61488	**58520**	**-2968**	**Överskottet har minskat**
23001	69132	**66968**	**-2164**	**Överskottet har minskat**
24001	76776	**75416**	**-1360**	**Överskottet har minskat**
25001	84420	**83864**	**-556**	**Överskottet har minskat**
26001	92124	**92324**	**200**	**Överskottet har ökat**
27001	98424	**100772**	**2348**	**Överskottet har ökat**
29001	109704	**117668**	**7964**	**Överskottet har ökat**
30001	115344	**126008**	**10664**	**Överskottet har ökat**
35001	143544	**166208**	**22664**	**Överskottet har ökat**
40001	171240	**196712**	**25472**	**Överskottet har ökat**
45001	196440	**224912**	**28472**	**Överskottet har ökat**
50001	221640	**253112**	**31472**	**Överskottet har ökat**
55001	246840	**278972**	**32132**	**Överskottet har ökat**
60001	272040	**304172**	**32132**	**Överskottet har ökat**

Det viktigaste politikområdet är området för hushållens förhållanden, hur de kan hålla tillräckligt goda levnadsförhållanden och viktigt är då tillgången till pengar för levnadskostnaderna. Men regeringen har ingen politik för hushållen.

Socialförsäkringarnas utfall bör redovisas för olika hushållstyper och inkomster.

Tillägg mars 2018:

Sverige var under 1800-talet ett utpräglat klassamhälle. Sverige styrdes av kungen med hjälp av de fyra stånden i riksdagen, adel, präster, borgare och bönder. Någon plats för arbetare fanns inte.

Ståndsriksdagen avskaffades 1865 och ersattes med ett tvåkammarsystem. Arbetare med inkomst eller förmögenhet som var tillräckligt stor fick rösta, men det var till föga hjälp.

Socialdemokratiska partiet bildades 1889 och hade som första mål åttatimmarsdag och rösträtt för alla. Åttatimmarsdagen blev lag i slutet på 1910-talet. Rösträtten ökade steg för steg, först för män och sist för kvinnor som med full rätt kunde rösta första gången 1924. Det året fick de också komma in i läroverk, tidigare hade det inte varit möjligt. Kommuner hade möjlighet att i stället ordna kommunala flickskolor för realskolenivån.

Efter kriget beskattades makar gemensamt enligt regler om sambeskattning. Det ogillades mer och mer och det kom krav om särbeskattning. Allmänna skatteberedningen gjorde en stor utredning om det men kom inte med förslag om hur det skulle gå till. Ett par andra statliga utredningar gav heller inte förslag och finansminister Gunnar Sträng åtog sig att lösa problemet. Han kom med 1970 års skattereform. Förslaget minskade antalet statliga skatteskikt och marginalskatterna för de högsta inkomster sänktes. “Dynamiska effekter” skulle göra att statens skatteinkomster inte skulle bli för låga.

Skatteomläggningen borde i möjligaste mån ske så att skatten blev efter förmåga. Ett problem var att förvärvarbetande make med hemmafru utan inkomst skulle få samma skatt som förvärvsarbetande ensamstående. Det löstes med ett hemmamakeavdrag. Avdraget var inte idexreglerat och realvärdet minskade vartefter med inflationen. När realvärdet kommit nära noll avskaffades det, men då hade de flesta hemmafruarna försvunnit.

Ett annat problem var att de lägsta rimliga levnadskostnaderna för förvärvsarbetande makar då som nu inte var dubbelt så stora som för förvärvsarbetande ensamstående utan bara cirka 150%. Det hade gått att lösa med olika storlekar på grundavdrag för makar och ensamma, men det accepterades inte. **Grundavdraget blev lika stort per person, men det sattes relativt lågt. Det medförde att de med de lägsta lönerna fick orimligt höga skatter, något som partierna inte kompenserat till-räckligt för.**

Ett annat problem var att kapitalinkmomstskatten inte blev väl ordnad. Kvar blev att skuldräntor fick avdrag med den marginaleffekt som blev för arbetsinkomsterna och således större ju större inkomsterna var, vilket inte var bra. Det förbättrades något av statsminister Torbjörn Fälldin (C) i förslag 1982, som genomfördes av socialdemokraterna eftersom Fälldin förlorade valet 1982

I skattereformen 1990 fick kapitalinkomstskatten nuvarande form med statlig skatt 30% oavsett inkomstens storlek. Den sattes till 30% för att

ungefär motsvara kommunalskatterna som ligger ungefär där.

De flesta betalar ingen statlig inkomstskatt, bara kommunal inkomstskatt. Kapitalinkomstskatten på 30 % är för de flesta ungefär som kommunalskatten.

Progessiviteten i inkomstskattesystemet ombesörjs av den staliga inkomstskatten som 2017 börjar vid inkomst cirka 38000 kr per månad. I sista minuten 1990 gjordes i skattereformen på förslag av LO en ändring av reglerna för kommunalskatten. För att lindra skatten för de lägsta inkomsterna bestämes att grundavdraget vid låga inkomster skulle ökas ett antal procent upp till inkomt litet över 100 000 kr per år, istället skulle sedan grundavdaget minska en viss procent vid inkomst däröver.

Inkomtsskattesystemet består enligt detta av en kommunalskatt som med nyss nämnda undantag är lika med den skatt kommunerna bestämmer samt en statlig skatt vid inkomst över en viss nivå som riksdagen avgör. Till det en kapitalinkomstskatt på 30% oavsett arbetsinkomstens storlek. Man bör observera, att skuldräntor (negativ kapitalinkomst) bör medge avdrag 30%.

Kvar står sedan att de med de lägta inkomsterna får orimligt höga skatter på grund av att grundavdraget inte når upp till lägsta rimliga levnadskostnader.

Konsumentverkets beräkningar 2017

Konsumentverket gör varje år en beräkning av vad som är rimliga kostnader för hushåll av olika storlek.

Boverkets grundprincip för bostadsytor innebär kök och vardagsrum samt ett rum per person.

Årskostnader år 2017, förvärvsarbetande icke-pensionärer.

Individuella respektive gemensamma kostnader:	Ensam	2 personer
Summa per månad 2017	**6390**	**10910**
enligt månadsedovisningen. 2017 per år:	**76680**	**130920**
Bostadshyra per år säg : Ensam 2rok, 12x 5200	62400	
2 personer 3rok, 12x 6400		76800
Summa per år 2017, bostad + övrigt	139080	207720
Förvärvsarbetande:arbetsresor+ fackavgifter säg	15480	30960
Summa per år 2017: bostad + övrigt	**154560**	**238680**
Här är inget räknat för höga semesterkostnader eller andra resor än lokalresor.		
Säg för enkelhets skull, avrundat	**155000**	**239000**

2 personer 154 % av ensam.

Årskostnader år 2017, pensionärer.

Individuella respektive gemensamma kostnader:	Ensam.	2 personer
Summa per månad 2017 enligt månadsedovisningen.	**5910**	**99500**
2017 per år:	**67440**	**115320**
Bostadshyra per år säg :		
Ensam 2rok, 12x 5200	62400	
2 personer 3rok, 12x 6400		76800
Summa per år 2017, bostad + övrigt	129840	192120
Lokalresor m m säg	7380	14160
Vård, läkemedel		
Hemtjänst.		
Summa per år 2017: bostad + övrigt	**137220**	**206280**
Säg för enkelhets skull, avrundat	**137000**	**206000**

2 personer 150 % av ensam.

2017 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5200 kr per mån = 62 400 kr per år för ensam och 6400 kr per mån för makar/sambor= 76 800 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 155 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 239 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år		Inkomstskatt i % av inkomst
6001	622	7464	5379	64548	-90452		10,4
7001	844	10128	6157	73884	-81116		12,1
8001	1066	12792	6435	83220	-71780		13,3
9001	1288	15456	7713	92556	-62444		14,3
10001	1510	18120	8491	101892	-53108		15,1
11001	1743	20916	9258	111096	-43904		15,8
12001	2038	24456	9963	119556	-35444		17,0
13001	2334	27888	10667	128004	-26996		18,0
14001	2630	31560	11371	136452	-18548		18,8
15001	2926	35112	12075	144900	-10100	kris-	19.5
16001	3222	38664	12779	153348	-1652	gräns	20,1
17001	3518	42216	13483	161796	6796		20.7
18001	3814	45768	14187	170244	15244		21,2
19001	4110	49320	14891	178692	23692		21,6
20001	4435	53220	15566	186792	31792		22,2
21001	4731	56772	16270	195240	40240		22.5
22001	5027	60324	16974	203688	48688		22,8
23001	5323	63876	17678	213136	57136		23,1
24001	5619	67428	18382	220584	65584		23,4
25001	5915	70980	19086	229032	74032		23,7
26001	6211	74532	19790	237480	82480		23,9
27001	6507	78084	20477	245928	90928		24,1
29001	7096	85152	21905	262860	107860		24,5
30001	7394	88728	22607	271284	116284		24.6
35001	9044	108528	25957	311484	156484		25,8
40001	11199	134388	28802	345624	190624		28,0
45001	13849	166188	31152	373824	218824		30.8
50001	16499	197988	33502	402024	247024		33,0
55001	19333	231996	35668	428016	273016		35,2
60001	22383	268596	37618	451416	296416		37,3

Ensamstående missgynnas och makar/sambor gynnas i inkomstskattesystemet.

För förvärvsarbetande icke-pensionärer 2017 gäller att makar/sambor med lika höga inkonster tillsammans per år får 71 000 kr större överskott sedan inkomstskatt och lägsta rimliga levnadskostnader betalats, jämfört med ensamstående. Per person blir det 35 500 kr, vilket är mycket pengar.

Det nuvarande inkomstskattesystemet är enkelt och bra om man bortser från jobbskatteavdraget och brister i kompensationerna för de höga orimliga skatterna vid de lägsta inkomsterna.

Man måste ha klart för sig att systemet är en kompromiss som kräver kompensationer vid de lägsta inkomsterna. och de kompensationera bör inte ses som bidrag. Systemet gynnar makar/sambor. Kompensationerna måste ta hänsyn till att ensamstående är missgynnade. Det gäller både pensionärer och icke-pensionärer.

Ungdomsbostadsbidragen utgår från en låg levnadsstandard. Pensionsmyndigheten gör kompensationerna för pensionärer med de lägsta inkomsterna på ett sätt som deras tjänstemän inte kan klargöra. Socialförsäkringsministern borde förklara hur det går till och vilken levnadstandard de utgår från. Och ändra de orimliga reglerna för pensionärernas bostadstillägg.

Jag har noga följt riksdagens fördelningspolitik sedan 1964 och nästan varje år lämnat kommentarer och förslag. I det följande delar av **http://wimnell.com/omr36-39zzzzb.pdf**

Från omr 36-39zz sid 32 m m (Nedbantat)

Mer om skatter och bidrag.

Politikerna har under årens lopp då och då talat om att skatt ska utgå efter bärkraft och skattekraft och bidrag ska utgå efter behov. Men varken regeringen, riksdagen eller partierna har någonsin under de senaste femtio åren visat upp hushållsbudgetar som visar behov eller visat hur bärkraft hänger ihop med hushållsbudgetar.

Jag har nästan varje år under denna tid redovisat hushållsbudgetar och påpekat att inkomsterna vid låga inkomster inte räcker till hushållsbudgetarna och att skatter och bidrag bör bestämmas med hänsyn till det. Tyvärr har politikerna inte rätttat sig efter det, och fortfarande måste många med låga inkomster betala skatter trots att inkomsterna inte räcker till rimliga levnadskostnader.

Skattefördelningen bör ske efter bärkraft. Den bör ske med hänsyn till inkomst och med hänsyn till hushållsutgifter för rimliga behov.

Skattefördelningen har två dimensioner: Vertikal och horisontell fördelning.

Den vertikla fördelningen gäller fördelningen på personer med samma rimliga utgifter men med olika höga inkomster. Den horisontella fördelningen gäller fördelning på personer med olika rimliga utgifter men samma inkomster.

I den allmänna skattedebatten talas nästan bara om den vertikala fördelningen av skatterna - med hänsyn till inkomstens storlek.

Den vanligaste komplikationen i den horisontella fördelningen är förekomsten av barn. Oberoende av inkomstens storlek medför barn kostnader som det finns skäl att ta hänsyn till vid fördelningen av skatter och bidrag.

Eftersom vi har ett progressivt skattesystem som innebär att man procentuellt tar ut mer skatt vid högre inkomster än vid låga är det olämpligt att utforma hänsynen till barnkostnader som ett avdrag på inkomsten, det innebär att skattelättnad för barn blir större vid höga inkomster än vid låga. Därför sker hänsynen till barn genom barnbidrag som är lika stora oberoende av inkomstens storlek. Barnbidragen kan ses som en negativ skatt.

Före skattereformen 1970 sambeskattades makar. Det ville man komma ifrån och i reformen infördes särbeskattning, dvs makara beskattades var för sig efter sina inkomster. På den tiden var det vanligt att makar fördelade sina insatser så att mannen hade heltidsarbete med penninginkomster medan frun var hemma med barnen och stod vid spisen och tvättbaljan, utan penninginkomster, var hemmafru.

Vid övergång till särbeskattning uppstod problem för hemmafruarna. Mannen behövde kompensation för att han försörjde en hemmafru. Hemmafrun kunde inte spara in på hushållsutgifterna till de kostnader hon förorsakade mannen. Man införde då ett hemmamakeavdrag som var en horisontell fördelningsfaktor och lika stor vid alla inkomster. Hade man utformat det som ett avdrag på skatten skulle män med höga inkomster och större marginalskatter få större skattelättnader än de med låga inkomster.

När åren gick blev det färre hemmafruar och hemmamakeavdraget smälte i någon takt med det bort med inflationen. Till slut togs hemmamakeavdraget bort när hemmamakarna (hemmafruarna) var nära utrotade.

I början efter skattereformen 1970 hade man kvar bl a sättet att dra av för räntekostnader, avdrag gjordes med samma maginaleffekt som för inkomsten, dvs ju högre inkomst man hade och ju högre marginalskatt man hade desto mer tjänade man på ränteavdragen,

Direktören med hög lön och hög maginalskatt kunde få större skattelättnader av skuldränteavdragen än den lägst betalda i firman om man hade samma sorts hus att bo i och samma skuldräntor. Det var inte bra. I skatterformen 1982 rättades detta till något, men i reformen 1990 blev det klart att ränteavdragen blev samma vid olika inkomster. Man stannade då för 30% skatt på ränteinkomster och 30% skatteavdrag för skuldräntor. Hänsynen till räntorna hör till den horisontella fördelningen, räntorna har inget med inkomsterna att göra. Nu får direkören och springpojken vid inkomstbeskattningen samma hänsyn.

Bostadsbidragen hör till de horisontella fördelningshänsynen, men är också dimensionerade efter inkomstens storlek. För barnfamiljerna trappas de av med 20% av ökande inkomst.

Det borgerliga blocket vann valet 2006 med löften om skattesänkningar för låg- och medelinkomsttagare och åtgärder som skulle ge jobb åt arbetslösa och minska “utanförskapet”. Det blev stora skattesänkningar för dem med höga inkomster och nedskärningar som mest drabbar dem med låga inkomster. Arbetslösheten är stor. De borgerliga har ställt i utsikt att de ska forsätta på samma sätt.

En central fråga, som alltid, är skatterna. Vem ska betala dem och vad ska de användas till. De som ska betala är individer, hushåll och företag och skatterna ska gå till saker som är till nytta för de kategorierna. Skatterna tas ut på skattebaser: skatter på arbetsinkomster, inkomster av företag, vinster och kapital, skatt på varor mm.

En högerfilosofi är att de som har höga arbetsinkomster inte arbetar om de inte får lägre skatter och högre bidrag och att de med låga inkomster inte arbetar om de får lägre skatter och högre bidrag.

Den borgerliga alliansen hatar bidrag och har satt ett annat namn på jobbskatteavdragen, nämligen avdrag, som är detsamma som bidrag. Jobbskatteavdragsbidragen är vid höga inkomster mycket stora.

Folkpartiet framför krav om att den s k värnskatten ska tas bort, annars vill ingen utbilda sig, och utbildat folk är nödvändigt i den globala konkurrensen. Kravet är nonsens. De som inte vill utbilda sig på grund av värnskatten har fel inställning till utbildning och om de avstår utbildning är det bara bra. Samhället bör undvika att släppa fram giriga personer till välbetalda platser där de bara tänker på att skaffa sig själva förmåner.

De som nu ihärdigt propagerar för lägre skatter för höginkomster borde istället intressera sig för dem med låga och de lägsta inkomsterna och kräva förbättringar för dem. Skattesänkningarna bör bedömas med hänsyn till levnadskostnaderna.....

Skattereformen 1970 föregicks av många skatteutredningar. I en utredning stod att det inte gick att hitta ett belopp för levnadskostnader som kunde ligga till grund för skattefördeningar. Det var mycket dumt skrivet. Redan då fanns socialbidragsbelopp att utgå från. Nu är dessa belopp tydligare och grundar sig på bantade belopp i konsumentverkets budgetar.

Bostadskostnader är inte med i de beloppen utan bedöms från fall till fall. Emellertid finns statistik om svenska folkets bostadsstandard och statistik om bostadskostnader. En lägsta rimlig levnadskostnad kan beräknas från konsumentverkets budgetar och från statistik om hyror i hyreslägenheter i riket eftersom sådana lägenheter är de enda som är aktuella vid de lägsta inkomsterna. Det är tillräckligt många hyresboende för att det ska duga som grund. Statistiken för andra boendeformer ger skäl för att det är lämpligt. När det gäller bostadsstandard ger statistik och utrymmesnormer från Boverket skäl räkna med 2rok för ensam och 3rok för makar/sambor.....

Ett problem när man ska avväga inkomstskatterna vid de lägsta inkomsterna är att det per person är dyrare levnadskostnader för en ensam än för makar/sambor. Sambeskattningen togs bort i skattereformen 1970 och man kan inte få en lämplig skattefördelning genom att höja grundavdraget, eftersom det bör vara lika per person. Om man sätter grundavdraget så att ensamma får lämplig skatt får makar för låg skatt och sätter man grundavdraget så att makar får lämplig skatt får ensamma för hög skatt. Det är därför lämpligt att lösa det problemet med bostadsbidrag som kan formas så att man får en bättre fördelning vid låga inkomster. Det är här fråga om horisontell fördelning där rimliga hushållskostnader är olika för ensamma och makar.

Som komplement till inkomstskattesystemet finns nu barnbidrag, flerbarnstillägg och bostadsbidrag för barnfamiljer som avses korrigera skattesystemets skevheter. För barnlösa ungdomar finns också bostadsbidrag och för barnlösa äldre låginkomster har funnits bostadbidrag, som dock tagits bort. Det är skäl att återinföra bostadsbidrag för barnlösa äldre icke-pensionärer.

Det är möjligt beräkna levnadskostnader för barnfamiljer, men det är mer komplicerat än för kategorierna vuxna ensamma och vuxna makar och man måste då också ta med barntillsynskostnader. Det är regeringens och riksdagens uppgift att följa barnkostnaderna och vartefter justera belopp för barnbidrag o d.

Tillsynskostnaderna är relativt stora för småbarn, men kostnaderna för mat och kläder mm är då relativt låga. För mellanbarn är tillsynskostnaderna lägre och för de största barnen inga alls, men ju äldre barnen blir desto högre blir kostnadena för mat och kläder etc.

Beräkningar av barnkostnader har gjorts i Sven Wimnell 10+12 maj 2011+ 7 feb 2013: Barnfattigdom och annan fattigdom. http://wimnell.com/omr36-39zm.pdf

Det är tidsödande att göra sådana beräkningar, de måste göras för olika barnatal, olika åldrar på barnen, olika inkomstnivåer och för ensamma och makar. Genomsnittskostnaden var 2011 inklusive bostadskostnader omkring 38 000 kr per barn och år, Partierna borde redovisa sådant men tycks sakna både förmåga och intresse för det.
I detta sammanhang är det lämpligt påpeka TV-avgiftens inverkan. Den är orättvis och missgynnar ensamma. Den bör avskaffas för hushållen och ersättas med en kollektivavgift för hushållen som betalas av riksdagen och som kan bindas till folkmängdens utveckling om riksdagen inte förmår fortsätta att avgöra hur mycket som ska läggas på TV. Avgiften är nu drygt 2000 kr per år och är en stor belastning vid låga inkomster. TV har haft en löjlig patrull som åkt omkring och sjungit för sådana som betalar avgiften samtidigt som man påstår att SVT är fri television. Avskaffa snarast TV-avgiften som är att se som en skatt. De pengar som behövs för det kan tas från Jobbskatteavdragen enligt förslag.
Pensionärer med låga inkomster: Det nya systemt med garantipensioner ger det omöjligt att kontrollera om pensionerna som utbetalas är riktiga. Reglerna för bostadstilläggen är orimliga och bör ändras på flera punkter. Det gäller bland annat reglerna för hur kapitalförekomst ska påverka.

Fastighetsskatter och förmögenhetsskatter.

Kd-ledaren Göran Hägglund gjorde en stor insats för att förbättra fastighetsbeskattningen. En stor del av befolkningen äger småhus och för dem har fastighetsskatten många år varit en pina. Skatten har byggt på fastighetstaxeringarna, som bygger på uppmätta marknadspriser för fastigheter i omvärlden. Skatterna har byggt på fiktiva inkomster på husen, inkomster som i verkligheten inte funnits. Husägarna har inte haft inkomster av husen som kunnat användas till fastighetsskatten.

Det gamla systemet har fått en bättre efterföljare. För reavinstskatten finns förmånliga regler om uppskov som kostar mycket pengar för staten, regler som kanske är alltför förmånliga.

Fastighetsskatten, förmögenhetsskatten, arvs- och gåvoskatterna bör ej återinföras. Statliga inkomstskatten bör ej tas bort.

Fastighetsskatterna och förmögenhetsskatterna är ett elände därför att fastigheter och förmögenheter för många inte alltid in-

bringar pengar som räcker till skatterna. Arvs- och gåvoskatter ger upphov till onödigt manipulerande.

Den mest rättvisa skatten är skatten på förvärvsinkomster som handlar om pengar man disponerar och är mer kontrollerbara än de andra skatterna.

Om förmögenheter: det finns olika slags förmögenheter, man kan ha ett hus eller pengar på banken, men en viktig typ av förmögenhet är den förmåga man har genom kunskaper och erfarenheter. Denna förmögenhet beskattas inte, man beskattar avkastningen av kunnandet, dvs inkomster man har av kunnandet, avkastningen av kunnandet. Samma bör gälla för de materiella förmögenheterna, man beskattar avkastningen.

Ränteavdrag och kapitalinkomstskatter bör ligga kvar på 30%

De svenska politiska partierna har aldrig förstått sig på problemen med fördelningen av inkomstskatterna, isynnerhet för de lägsta inkomsterna där de olika hushållkostnaderna, mest på grund av bostadskostnaderna, för ensamma och makar/sambor spelar stor roll.

För pensionärerer och barnfamiljer görs en sorts anpassning genom bostadstillägg vid låga inkomster. Samma sorts anpassning borde ske för icke-pensionärer utan barn, för dem borde införas lämpliga bostadstillägg. Sådana tillägg har funnits en tid men tagits bort.

Genom jobbskatteavdragen har skattefördelningen ytterligare försämrats.

Man bör observera, att makar/sambor (utan barn) vanligen klarar sig bra om båda har inkomster. Ensamstående är missgynnade i skattesystemet eftersom de ensamma ska betala hela levnadsstandarden. Om man sänker skatterna så att ensamma klarar sig vid låga inkomster kommer makar/sambor att bli överkompenserade. Man kan klara detta problem bara med hjälp av lämpligt utformade bostadsbidrag.

Under de senaste 40 åren har man i riksdagen inte kunnat få syn på någon vettig sammanhängande framställning om skatte- och bidragsfördelningsproblem. Varken de rödgröna eller de borgerliga partierna har gjort någon redovisning om levnadskostnaderna och satt skatter och bidrag i relation till det. Skattelättnaderna: bör bedömas med hänsyn till levnadskostnaderna.....
I det man bör göra ingår intresse och förbättringar för de lägsta inkomsterna och minskning av gapet mellan fövärvsarbetande och andra.

Vi har offentliga verksamheter och privata verksamheter för hushållen och för näringsverksamheter.

Socialdemokraternas fiender är inte näringsverksamheterna utan de andra partierna. Därför bör socialdemokraterna inte beskatta näringslivets kapital utan beskatta näringslivets kapitalinkomster. Till kapialinkomster hör vinster.

Alla verksamheter bör omges av lämpliga restriktioner som hindrar skador och leverans av onyttigheter. Näringslivet ska hålla god arbetsmiljö, goda löner och trygghet i anställning. Vinster bör beskattas, men att beskatta kapitalet lär inte ha mycket gott med sig, bara leda till onödigt krångel. När kapital säljs kan finns skäl att ta ut skatt, men då är ju kapitalet en vara. .....

Förbättringar för låginkomster har föreslagits genom införande av bostadsbidrag för barnlösa i förvärvsarbetande åldrar och genom att slopa den nuvarande TV-avgiften och istället minska jobb-skatteavdragen med 100 kr per månad utom för låga inkomster och pensionärer.

Skattesystemet innehåller inte bara inkomstskatter utan också andra skatter, och välfärdsfördelningen beror också på gemensamma saker som bekostas med skattemedel, t ex skolor, försvar och bidrag av olika slag. Inkomstskattesystemet är en viktig faktor eftersom det reglerar hushållens tillgång till pengar som behövs för hushållens levnadskostnader.

Hur de gemensamma anordningarna påverkar välfärden för de olika hushållen är oklart och något som de politiska partierna inte försöker redovisa. men gärna spekulerar om.

<u>Ensam förvärvsarbetande icke-pensionär utan barn. 2017</u>
De som tjänar 6000-7000 kr i månaden har 2017 underskott i hushållsbudgeten på 80-90 tusen kr per år och betalar 10-12 % av inkomsten i skatt.

De som tjänar 16-17 tusen kr per månad 2017 har efter skatt så att de nätt och jämt klarar hushållsbudgeten och betalar 20-21 % av inkomsten i skatt.

De som tjänar 55-60 tusen kr per månad 2017 har efter skatt överskott på 270-300 tusen kr per år och betalar 35-37 % av inkomsten i skatt. Dagens Nyheter har som oberoende liberal den 21mars 2017 huvudledare där det nämns att två nationalekonomer i tankesmedjan Timbro nämnt 75% marginalskatt på de högsta inkomsterna.

"Skatterna är en fråga om såväl rättvisa som ekonomiska realiteter" skriver ledaren. Men ledaren beskriver inte viktiga realiteter om fördelningen av inkomstskatterna på olika inkomstnivåer och marginalskatter för lägre inkomster som också kan vara stora.

De stora underskotten vid de lägsta inkomsterna beror på att inkomstskattesystemet inte är konstruerat efter bärkraft utan efter krav om särbeskattning. Grundavdraget är inte satt med hänsyn till levnadskost-nader utan är en byråkratisk konstruktion som inte har med levnadskostnaderna att göra. Systemet är gjort med hänsyn till fördelningar vid högre inkomster. Det negativa utfallet vid de lägsta inkomsterna måste kompenseras med bidrag för att få bättre fördelning efter bärkraft. Bostadsbidrag är därvid lämpligt.

Under regeringens arbete med skattereformen 1990 framförde jag synpunkter i den riktning som reformen sedan fick. Brist i systemet är främst att det inte finns bra kompensationer för de lägsta inkomsterna.

Förslag om förbättringar för de lägsta inkomsterna finns på sidorna 70-105 i

Sven Wimnell 10 september 2017:
Läget i Sverige och världen. Levnadsförhållanden. Utvecklingens krafter. Systemet för mänskliga verksamheter. Samhällsplanering. Partipolitik. Skatter och bidrag.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzo.pdf

Sida

70 **Fyra förslag som förbättrar för de lägsta inkomsterna.**

70 **1 Bostadsbidrag införs för barnlösa icke-pensionärer**
Bostadsbidragen som gäller för åldrarna 18-28 år utvecklas till att gälla även för åldrarna 29-64 år och där med avtrappning 20% vid stigande inkomst.

72 Kommentarer till försäkringskassans regler om bostadsbidrag för unga 18-28 år

75 **2 Systemet för pensionärernas bostadstillägg.**
Regeln om att 15 % av förmögenheter ska tas upp som inkomst vid beräkning av bostadstilläggen avskaffas
Regeln 15% innebär en förmögenhetsskatt som tillsammans med vanlig skatt på räntan år 2013 är över 500% av bankavkastningar. För fastigheter innebär regeln en extra förmögenhetsskatt på 7,75% av taxeringsvärdet utöver den avgift för fastigheter som betalas på skattsedeln Se sidan 352 i http://wimnell.com/omr36-39zs.pdf

76 Förbättringar för pensionärer med låga inkomster införs.

77 Bostadstillägg för pensionärer.

77 I samband med småhus finns två sätt att bo. (8 april 2004)

78 Viktiga händelser i bostadstilläggens historia. (8 april 2004).
I 1990 års skattereform ändrades kapitalinkomstbeskattningen.

84 Andra påpekanden o förslag. (8 april 2004.)

85 Summa marginaleffekt 2004. (Från sid 3405)

86 Ingen i regeringen eller riksdagen har visat tillräckligt intresse för de lägsta inkomsterna.

87 Januari 2013: Förslagen för bostadstilläggen på sid 95 i http://wimnell.com/omr36-39zq.pdf bör bli att man helt slopar reglerna som föreskriver att kapital/förmögenheter och fastigheter ska påverka bostadstilläggen.

90 Så beräknar vi dina inkomster
Från pensionsmyndigheten 6 feb 2013

92 Så beräknar vi din bostadskostnad (6 feb 2013)

94 Så mycket kan du få i bostadstillägg

95 Så beräknar vi ditt bostadstillägg
Avtrappningsregler

98 **Många anser att pensionärerna halkar efter i välfärden. Att öka bostadstilläggen något och sänka skatten något för dem är gott och väl, men det är dags ta bort den grovt snedvridande effekten av regeln att 15% av kapital ska ses som inkomst. Regeln bör snarast tas bort.**

98 Bostadsbidrag för barnfamiljer och till hushåll utan barn.

98 **Här utdrag ur Socialförsäkringsbalken (2010:110) som visar något om bostadsbidrag för barnfamiljer och de s k ungdomsbostadsbidragen till hushåll 18-28.**

Bestämmelserna om att 15 % av förmögenhet ska tas upp som inkomst bör avskaffas.

101 **3 Bostadsbidrag för barnfamiljer.**

Regeln om att 15 % av förmögenheter ska tas upp som inkomst vid beräkning av bostadsbidragen avskaffas. Det är dock inte lika angeläget som för pensionärerna. Marginal-effekterna av regeln är för barnfamiljerna bara en tredjedel av pensio-närernas högsta marginaleffekt av samma rege

102 **4.TV-avgiften avskaffas för privathushåll.**

Motsvarande belopp betalas som en kollektivavgift av riksdagen till public-serviceföretagen. För riksdagens finansieringen avskaffas inflationsindexregleringen av jobbskatteavdragen och minskas jobb-skatteavdragen för alla med 1200 kr per år = 100 kr per månad utom för inkomster under cirka 11 000 kr per månad.

104 Från **http://wimnell.com/omr36-39zzzl.pdf** (sid 73-75) Problem med bostadslån. Varken amorteringskrav eller sämre ränteavdrag i huvud-regeln bör föreslås av regeringen.

Tillägg mars 2018:

Enligt uppgifter vill regeringen stödja vissa arbetslösa, minst 10 000 st med cirka 9870 kr per månad , som tillsammans med en låg lön från arbetsgivare på 8 400 kr per månad sägs ge inkomter efter skatt på 15 600 kr per månad år 2019, vilket är mer än det rimliga lägsta som för ensam förvärvsarbetande år 2017 är 155 000 kr per år= 12 917 kr per månad och 2019 cirka 13 400 kr per nånad, dvs cirka 2000 kr mindre än regeringens förslag per månad = 24 000 kr per år och för 10 000 personer minst = 240 miljoner kr.

Andra förvärvsarbetande med låga inkomster kan få inkomster efter skatt på mycket avsevärt lägre belopp på grund av skattesystemets konstruktion och behöver förbättringar.

Bostadsbidragen som gäller för åldrarna 18-28 år bör utvecklas till att gälla även för åldrarna 29-64 år och där med avtrappning 20% vid stigande inkomst.

I en tidningsartikel 7 mars 2018 står att en uppgörelse är klar: Mer pengar till pensionärer från 2020. De sämst ställda pensionärerna ska få upp till 1 300 kronor mer i månaden att röra sig med genom att garantipensionen och taket för bostadstillägget höjs. Förslagen genomförs sannolikt 2020.

Regeringen och allianspartierna som ingår i Pensionsgruppen har arbetat i ungefär ett år med att förbättra grundskyddet för pensionärer som tjänat in en låg pension eller ingen pension alls.

Det är första gången sedan pensionssystemet infördes för ungefär 20 år sedan som det görs en översyn av grundskyddet.

I december förra året kom ledamöterna i pensionsgruppen överens om att grundskyddet för pensionärer ska stärkas. Men då preciserades inte hur det skulle gå till.

Det går inte att på regeringens hemsida få detaljer om förslagen. I tidningsartikeln nämns inte något om avtrappningsreglerna för pensionärernas bostadstillägg, vilka är katastrofala. Se utredningarna som nyss nämndes. Kapitalinkomsavdraget bör avskaffas. Synnerligen orättvisa är reglerna om avtrappningarna för taxeringsvärden på småhus, som avskaffades i 1990 års skattereform men infördes igen av Göran Persson.

Dråpslaget kom i prop 1995/96:150 och 1996/97:1, mot pensionärer med fritidshus.

Regeringens föreslog att i inkomstunderlaget för pensionärernas bostadstillägg skulle läggas in taxeringsvärdena för pensionärernas fritidshus .

I mitt brev till socialförsäkringsutskottet den 21 maj 1996, med sidorna 2241-2270, lämnade jag förslag med anledning av regeringens förslag för pensionärer i prop 1995/96:150.

Jag skrev i början :

" Regeringens förslag om att i inkomstunderlaget för pensionärernas bostadstillägg lägga in taxeringsvärdena för pensionärernas fritids-hus är milt sagt synnerligen olämpligt och bör ej genomföras.

... I brevet nu belyser jag pensionärernas förhållanden och ger många förslag om hur regeringens förslag till besparingar på pensionärerna kan ersättas av andra besparingar."

I budgetpropositionen 1996/97:1 återkom regeringen med samma förslag om fritidshus.....

Regeringen anger i sin proposition att förslaget om fritidshusen ska inbringa staten 200 miljoner kr, men inga redovisningar finns om hur det beräknats och det finns inget om konsekvenser i individuella fall."

Beträffande förslagen om pensionärernas bostadsbidrag sa statsministern Göran Persson bl a : "Jag önskar att vi kunde ha detta ogjort....Skulle man hitta en annan metod att ta ut detta i form av besparingar är jag övertygad om att vi är öppna för det."

Men det blev inga förbättringar av regeringens förslag.
(Statsminister Göran Persson menade i TV-programmet "Värsta språket" den 18 mars 03 att han kan eller känner till hundratals sätt att svara intervjuare med svar som inte förpliktigar till något, men så att det kan verka som ett rejält svar. Man får hoppas, att hans svar i det här fallet var allvarligt menat och inte bara en undanflykt.)

Regeringen har haft 20 år på sig till att rätta dråpslaget, men det har inte skett. Kapitalinkomstavdraget är en skam för socialdemokraterna, som inte vill rätta till orättvisor för de sämst ställda.

Regeringen har fått ny Barn-, äldre- och jämställdhetsminister:
Lena Hallengren
http://www.regeringen.se/sveriges-regering/socialdepartementet/lena-hallengren/ .

Hon har sagt att hon isynnerhet ska ägna sig åt de äldre och borde börja med att förmå socialministern att ta bort kapitalinkomstavdragen vid beräkning av bostadsbidrag och bostadstillägg. Socialministern har nu ansvar för socialförsäkringarna och hade det

tidigare som socialförsäkringsminister, utan att visa tillräckligt intresse för pensionärerna.

Förslaget om att tv-avgiften bör tas ut på skatten utan individuella skattekonton innebär att administrationskostnader försvinner. Om man räknar med individuella kontokostnader på 100 kr per person blir det för 7 miljoner skattebetalare cirka 700 miljoner kr.

Om TV-avgiften tas ut på skatten utan individuella avgifter minskar konsumentprisindex, som är bra för staten och organisationer. Pensionerna minskar på grund av detta, men pensionärerna slipper tv-avgift.

Staten behöver mer pengar för alla åtgärder. Det kan tas från jobbskatteavdragen genom att avskaffa inflationsuppräkningen av jobbskatteavdragen.

648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.

Det finns cirka 5 miljoner hushåll i Sverige. Om de anväder en timme om dagen för städning o d blir det för varje dag 5 miljoner timmar och för alla under ett år cirka 2 miljarder timmar.

649 Personvård: barn, hemsjukvård o d .

Socialtjänsten har hand om personer som har det särdeles besvärligt men i området 64 gäller det hushåll som vill och kan klara sig själva. Somliga kan få assistans vissa timmar genom socialtjänsten men får klara sig för övrigt själva.

Det här handlar om att sköta barn, uppfostra och leka med dem. uppfostra tonåringar och om rörelsehindrade, sjuka och äldre o d som vill klara sig själva men behöver stöd av anhöriga och vänner eller enklare hemtjänst.

Regeringen. Mål för social omsorg
Det finns särskilda mål för de tre delområden som ingår i social omsorg: individ- och familjeomsorg, personer med funktionsnedsättning samt äldreomsorg.

Omsorg om äldre människor
Äldre ska kunna leva ett aktivt liv och ha inflytande i samhället och över sin vardag, kunna åldras i trygghet och med bibehållet oberoende, bemötas med respekt samt ha tillgång till god vård och omsorg.

Kvaliteten i äldreomsorgen ska vara hög. Äldre och anhöriga ska kunna lita på att vården och omsorgen är bra och att det finns tillräckligt med anställda med lämplig utbildning och erfarenhet.

Individ- och familjeomsorg
Målet är att stärka förmågan och möjligheten till social delaktighet för människor i ekonomiskt och socialt utsatta situationer och att stärka skyddet för utsatta barn.

Socialtjänsten ska främja var och ens ekonomiska och sociala trygghet och hjälpa till med att skapa jämlika levnadsvillkor. På så sätt görs det möjligt för människor att aktivt delta i samhällsgemenskapen.

Delaktighet, självbestämmande och rättssäkerhet är grunden för en väl fungerande socialtjänst. Insatser inom socialtjänsten ska grundas på kunskap och ha god kvalitet. De ska även utformas utifrån den enskildes behov och förutsättningar. Kontinuitet och möjligheten att få välja hur omsorgen och stödet ska utformas och av vem man tar emot insatserna är en viktig del i detta.

Personer med funktionsnedsättning
Målen för området Personer med funktionsnedsättning är en samhällsgemenskap med mångfald som grund, att samhället utformas så att människor med funktionsnedsättning i alla åldrar blir fullt delaktiga i samhällslivet och jämlikhet i levnadsvillkor för flickor och pojkar, kvinnor och män med funktionsnedsättning.

Hinder för människors delaktighet i samhället ska rivas. Det är en fråga om jämlikhet och rättvisa. Kvinnor, män, flickor och pojkar med funktionsnedsättning ska ha möjlighet att verka i vardagen på lika villkor vad gäller delaktighet och tillgänglighet.

Publicerad 25 september 2014 · Uppdaterad 26 mars 2015

Kommittédirektiv Dir. 2016:10
Jämställt föräldraskap och goda uppväxtvillkor för barn – översyn av föräldraförsäkringen Beslut vid regeringssammanträde den 4 februari 2016

Sammanfattning
En särskild utredare ska göra en översyn av reglerna för föräldraledighet och föräldraförsäkring. Syftet är att identifiera problem och föreslå åtgärder för att föräldraförsäkringen i högre grad än i dag ska bidra till jämställdhet på arbetsmarknaden, ett jämställt föräldraskap och även fortsatt bidra till goda uppväxt-villkor för barn. Föräldraförsäkringen ska vara anpassad till en modern arbetsmarknad och de krav en sådan

ställer samt ge förutsättningar för en god balans mellan familjeliv och arbets-iv. Föräldraförsäkringen ska också utformas så att den fungerar väl oavsett familjekonstellation.

Utredaren ska lämna förslag till utformning av en föräldraförsäkring som är ändamålsenlig, tydlig och enkel att administrera och som bidrar till att nå de jämställdhetspolitiska delmålen om ekonomisk jämställdhet och en jämn fördelning mellan föräldrarna av det obetalda hem- och omsorgsarbetet samt har barnets bästa i fokus. Inkomstbortfallsprincipen ska även fortsatt vara en av grundpelarna för försäkringen. Utredaren ska vid utförandet av sitt uppdrag göra följande:

– Analysera och föreslå de åtgärder som behövs för att uppnå en jämn fördelning mellan föräldrarna av föräldraledighet, föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning.

– Analysera om åldersgränserna för rätten till föräldraledig-het, med och utan föräldrapenning, är väl avvägda och om det finns behov av förändringar.
– Särskilt analysera förutsättningarna för och konsekvenserna av att reservera ytterligare månader för vilka en förälder inte kan avstå rätt till föräldrapenning till den andra föräldern.

– Analysera och föreslå hur möjligheterna till föräldraledighet med föräldrapenning ska kunna begränsas så att den förälder som kommer till Sverige med barn endast kan använda ett fåtal dagar med föräldrapenning efter barnets tvåårsdag. Begränsningen har till syfte att förkorta tiden före etablering på arbetsmarknaden.
– Identifiera problem och undersöka möjligheterna för olika familjekonstellationer att använda föräldraförsäkringen och vid behov föreslå förändringar.

– Kartlägga företagares och studerandes villkor och möjligheter att använda föräldraförsäkringen och vid behov föreslå förändringar.

– Analysera behovet av förenklingar och utifrån föräldraförsäkringens olika syften renodla regelverket så att det blir tydligt och lätt att använda för föräldrar samt ger goda förutsättningar för en effektiv och rättssäker administration med goda kontrollmöjligheter.

– Beakta förslagens effekter vid samordning enligt förordning (EG) nr 883/2004 samt ta hänsyn till övriga EU-rättsliga regleringar.

I uppdraget ingår att utarbeta nödvändiga författningsförslag. Uppdraget ska delredovisas senast den 31 oktober 2016 och slutredovisas senast den 1 oktober 2017.

Kommentarer mars 2018:

I den svenska världsplanering som föreslås bör hushållsverksamheter i världen redovisas som för de svenska hushållsverksamheterna så att man får en global redovisning som ger bakgrund till de svenska förhållandena. Man bör ha en global redovisning av förhållanden som gäller livsmedel, boende, vatten och avlopp, energi o sv, som blir en bakgrund för de globala problemen och hur de ska hanteras.

Regeringen bör ha en regionplanering för jämlikhet som visar alla förhållanden och skillnader i landets olika delar: hur var det, är det, kan det bli och bör det bli?

Det är lämpligt att miljöministern sköter denna planering och tar hjälp från länsstyrelserna. Länsstyrelserna är regeringens myndigheter i länen. De bör åläggas undersöka och redovisa förhållandena i länets kommuner och miljöministern bör ordna en organisation som ordnar länsstyrlsernas uppgifter i ett lämpligt antal lättfattliga regioner, förslagsvis de sex regionerna som finns i förslag.

Länsstyrelserna bör ge besked om hushållens förhållanden i olika avseenden, här mycket kort: (kort på sid 370-375 i omr36-39zzzt.pdf)

641-642 Livsmedel. Matlagning, servering. Behov för olika grupper och åldrar i olika situationer. Inklusive mediciner, alkohol, tobak, knark o d. Behov av kroppsrörelser. Mat i hemmet, på arbetsplaser, skolor, sjukhus, restauranger m m.

643 Boende, standard för olika hushållstyper i olika situationer, slott och koja, hotell

644 Energförsörjning, vatten och avlopp, kyla, luftbehandling, avfallshantering, hissar, teleförsörjning o d.

645 Inventarier, redskap, transportmedel, radio, TV m m.

646 Personlig hygien, kläder o d. Kan användas för umgänge och verksamheter i hemmet för olika slags personer och åldrar, friska, sjuka, arbetslösa, kriminella o s v.

647 Hushållsekonomi för olika personer och grupper

648 Städning och tvätt o d

649 Persovård, barn, ädre o d .

Länsstyrelserna bör också redovisa läget i kommunerna för statsrådens serviceområden.
I http://wimnell.com/omr36-39zzzq.pdf har visats hur redovisningen i princip kan ske. Men miljöministerns redovisning blir naturligtvis mycket mer omfattande och bör på lämpligt sätt visa hur det var, är, kan bli och bör bli.

Statsråden bör för sina områden ställa upp frågor man behöver svar på för att kunna bedöma jämlikheten över landet. För att det inte ska bli för stort kan man ställa frågor i etapper så att man i första omgången ställer de viktigast frågorna och i senare etapper fyller på med flera frågor.

Frågorna ska gälla både produktionsverksamheter och konsumtionsverksamheter och både både materiella och icke-materiella verksamheter.

Verksamheterna framgår av klassifikationssystemet för mänskliga verksamheter som behandlats i det föregående.

Förtydligande: Miljöministern bör ha planeringar för människornas individuella materiella och psykiska förhållanden och för deras fysiska och sociala miljöer för statliga, kommunala, landstingskommunala och privata verksamheter på statliga, regionala och kommunala nivåer. Och redovisa på lämpligt sätt.

Alla andra ministrar bör medverka med uppgifter om deras verksamhetsområden.

Ministern för internationellt utvecklingssamarbete och klimat bör i en svensk världsplanering sträva efter samma för den globala nivån.

Sven Wimnell 9+16+26 maj 2016: Sveriges 6 regioner. Länsstyrelser, landsting och kommuner. Invånare 2005 och 2013. Antalet bostäder 2010. Länkar till deras hemsidor på internet 6 maj 2016 med uppgifter om allt de vill visa upp.
http://wimnell.com/omr36-39zzzq.pdf

Innehåll:

Sida

3 **Sveriges regioner.**

10 **Länsstyrelser, landsting och kommuner. Invånare 2005 och 2013. Antalet bostäder 2010. Länkar till deras hemsidor på internet 6 maj 2016 med uppgifter om allt de vill visa upp**.
Kompletteringar har skett den 14 och 16 maj 2016:
För varje län har lagts till:
* Skattesatser 2016 i kommuner, län riket. Uppgifter från SCB.
* Sammanräknad förvärvsinkomst per kommun år 2014 för kvinnor och män. Uppgifter från SCB.
* Samtliga förväntade påbörjade bostäder genom nybyggnad, Uppgifter från boverkets intervjuundersökningar presenterade i maj 2016.
* Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun År 2014. Uppgifter från SCB.
* Svenskt Näringslivs hemsidor för länen.
* Arbetsförmedlingarna i länen.
* Handelsbanken

11 1) Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands län.

29 2) Dalarnas, Gävleborgs, Södermanlands, Uppsala, Västmanlands och Örebro län.

55 3) Östergötlands, Jönköpings, Kalmar och Kronobergs län.

74 4) Gotlands och Stockholms län.

84 5) Hallands, Värmlands och Västra Götalands län.

106 6) Blekinge och Skåne län.

119 **Detaljer om kommunerna. Folkmängd per tätort och småort per kommun 2005 (enligt SCB)**

121 1) Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands län.

144 2) Dalarnas, Gävleborgs, Södermanlands, Uppsala, Västmanlands och Örebro län.

177 3) Östergötlands, Jönköpings, Kalmar och Kronobergs län.

200 4) Gotlands och Stockholms län.

212 5) Hallands, Värmlands och Västra Götalands län.

246 6) Blekinge och Skåne län.

267 **Pressinbjudan: Indelningskommittén presenterar diskussionsunderlag angående Sveriges framtida regionala indelning.**

277 **Några kommentarer den 14 maj 2016.**

280 **Innehållet i hemsidor hos boverket, naturvårdsverket och socialstyrelsen samt arbetsuppgifter för den nya regeringen.**

293 **Människor påverkas hela livet av fysiska och sociala miljöer de vistas i.**

294 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.

297 Utvecklingens krafter

298 Systemet för mänskliga verksamheter

301 Den fundamentala påverkanskedjan

303 Sven Wimnells hemsida på Internet: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ?

305 Något om välfärd och näringsliv. 26 maj 2016.

307 Näringslivet.

308 Svenskt Näringaliv

317 Arbetsförmedlingen

324 Handelsbanken

Exempel på behov av planering för hela riket

I kapitel 11 i avsnittet om partierna finns en artikel
DN TISDAG 6 MARS 2018

" Fakta i frågan: Har vårdköerna vuxit?

Utvecklingen är tydlig: vårdköerna växer i Sverige, både inom specialist- och primärvården. Men skillnaderna är stora, på vissa ställen är köerna långa och på andra håll förhållandevis korta, som Sverigebilden i spalten till höger visar.

Regeringen bör ha planeringar som visar sådana skillnader .

För andra problem behövs liknande redovisningar, t ex om bostads-förhållanden, hur många har bostad, hur är de, hur är bostadsbristen, hur mycket och vad bygggs och hur bör byggas. Och så vidare.

Alla ministrar bör ställa viktiga sådana frågor och miljöministern bör redovisa hur det varit, hur det är, hur det kan bli och hur det bör bli vid framtida tidpunkter. Och det bör finnas förslag om hur man ska kunna åstadkomma det som önskas.

Pästa sida finns en artikel om Anders som fick vänta på sin operation i nästan ett år. Artikeln belyser också andra än väntetidsproblem. Man skulle kunna göra flera Sverigebilder om de andra problemen.

För bostadsproblemen och allt annat finns det mycket att redovisa.

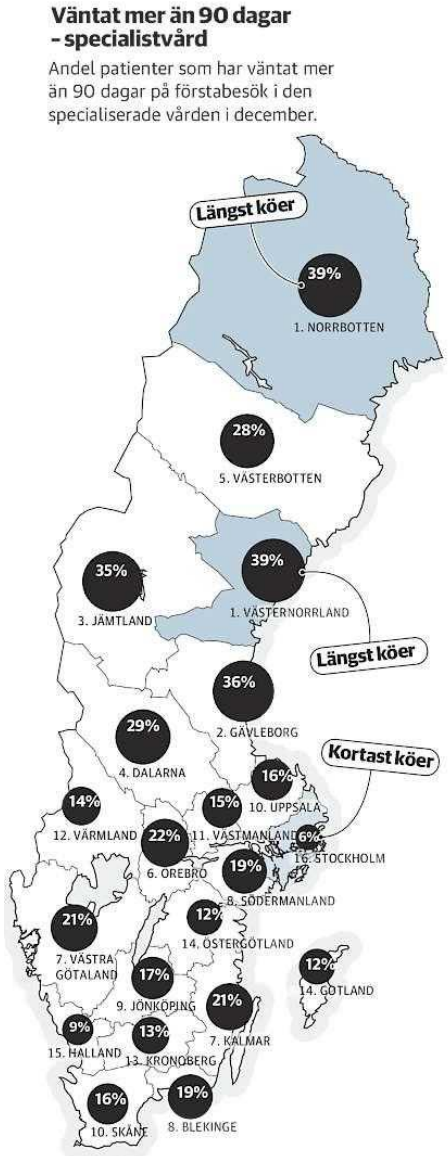

DN TISDAG 6 MARS 2018

" Anders fick vänta på sin operation i nästan ett år

I nästan ett år väntade Haparandabon Anders Isaksson på att få sitt ljumskbråck opererat. Han är inte ensam. Norrbotten är ett av länen med längst vårdköer i Sverige.

Luleå.
Hösten 2016 kände Anders Isaksson smärta i ljumsktrakten när han lyfte in några bildäck i garaget.

– Efter ett tag upptäckte jag en liten knöl och jag ringde vårdcentralen, säger han.

På hälsocentralen i Haparanda konstaterades snabbt att det rörde sig om ett ljumskbråck.

Det skulle dock dröja nästan ett år innan det åtgärdades, trots att han hade ständig värk.

Anders Isaksson fick en remiss för undersökning på Sunderby sjukhus i Luleå.

– Men det tog jättelång tid innan jag blev kallad. Många månader. Det var först på försommaren 2017 jag fick komma dit, berättar Anders Isaksson.

Efter undersökningen fick han beskedet att det kunde dröja flera månader innan han kunde opereras. Då bestämde han sig för att försöka hävda sina rättigheter.

– Det kan väl, sa jag åt dem, inte handla om något slags dubbel vårdgaranti, att ni kan lägga på tre nya månader efter varje besök.

Då började det hända saker och till sist fick han en kallelse till operation på Ersta sjukhus i Stockholm.

Sedan 2009 lider Anders Isaksson av Parkinsons sjukdom, vilket gör det svårt för honom att resa själv. Därför gick ytterligare tid eftersom Region Norrbotten först inte ville betala för en följeslagare.

Till sist, på sensommaren 2017, hämtades Anders Isaksson med taxi för att opereras på sjukhuset i Gällivare.

– Det blev väldigt bra när operationen till sist blev gjord. Men det var slitsamt att behöva bråka, särskilt när man har Parkinson. Det är döjobbigt, säger han.

Under de senaste fem åren har vårdköerna vuxit i hela Sverige, visar DN:s granskning.

Norrbotten är ett av de län som utmärker sig i negativ bemärkelse. När det gäller specialistvård får 39 procent av patienterna vänta mer än 90 dagar, vilket är sämst i Sverige.

Sedan 2013 har andelen patienter i Norrbotten som får opereras inom vårdgarantins 90 dagar minskat från 95 till 73 procent. Regionrådet i Norrbotten, Maria Stenberg (S), säger till DN att den viktigaste förklaringen till de långa vårdköerna i länet är svårigheten att rekrytera personal.

– Vi har en bemanningsproblematik. Har man inte tillgång till ögonläkare så blir tillgängligheten sämre för patienterna. Vi har inte klarat rekryteringen, säger hon.

I ett glesbefolkat län som Norrbotten kan det få stora konsekvenser om en specialistläkare slutar eller om en ny börjar. Köerna kan växa snabbt, men också minska snabbt om luckorna fylls.

– Vi såg det på lungkliniken där tillgängligheten ökade snabbt när vi lyckades rekrytera, säger Maria Stenberg.

Som en följd av läkarbristen är Norrbotten det län som är mest beroende av hyrläkare, vilket har kritiserats i flera revisionsrapporter. Hyrläkare kostar mycket pengar och det har också visat sig att läkare utan giltig legitimation i flera fall har kunnat verka i länet.

För att minska läkarbristen satsar Region Norrbotten på att göra extra pensionsinbetalningar till inflyttade läkare som stannar i minst fyra år. – Vi sparar inte heller på AT- och ST-tjänstgöringar. Några av de som kommer hit trivs förhoppningsvis så bra att de vill stanna, säger Maria Stenberg.

Även specialistsjuksköterskorna är för få i Norrbotten, exempelvis operationssköterskor, vilket bidrar till de växande köerna. Med vidareutbildning av den egna personalen vill regionledningen råda bot på det, men det kommer inte att räcka hela vägen.

– I slutändan är vi beroende av att människor vill flytta hit. Ska alla ungdomar på en liten ort jobba i vården blir det inget kvar till andra arbetsplatser. Vi rekryterar i hela landet och utomlands, men det är lite uppförsbacke, säger Maria Stenberg.

Problemen i Norrbotten har tvingat fram nya lösningar, som att specialister behandlar patienter på distans.

– Jag skulle vilja påstå att vi ligger långt framme när det gäller att använda ny teknik. Om det finns något positivt i det här, så är det att vi måste tänka nytt och hitta nya sätt att möta patienterna på, säger Maria Stenberg.

Jens Kärrman
riksnatverket@dn.se "

Från http://www.boverket.se/sv/ Samhällsplanering 28 februari 2018

Så planeras Sverige

Fysisk planering handlar om att bestämma hur mark- och vattenområden ska användas. Enligt plan- och bygglagen (PBL) ska olika samhällsintressen vägas mot varandra i en öppen och demokratisk process samtidigt som enskildas rättigheter ska beaktas. I Sverige har kommunerna ett stort ansvar för planering.

Det svenska planeringssystemet enligt PBL utgörs av regionplan, översiktsplan, områdesbestämmelser och detaljplan. I miljöbalken regleras den nationella havsplaneringen. Det är enbart områdesbestämmelser och detaljplan som är juridiskt bindande dokument, medan regionplan och översiktsplan kan ses som den övergripande inriktningen för kommunen under en längre tidsperiod och vara ledande i framtagande av detaljplan och vid lovgivning.

Nationella nivån
Sverige har ingen sektorsövergripande planering på nationell nivå på land, däremot finns nationell planering till havs. Staten ger istället ramar för den kommunala och regionala nivån i nationella mål och genom att peka ut anspråk för så kallade riksintressen. Även den nationella transportinfrastrukturplaneringen påverkar förutsättningarna för kommunal och regional fysisk planering. I havet, en sjömil utanför den s.k. baslinjen i territorialhavet och för den ekomiska zonen, kommer det att tas fram tre havsplaner som regeringen beslutar om. EU har i ett havsplaneringsdirektiv ställt krav på att medlemsstaterna ska ha upprättade havsplaner senast den 31 mars 2021 där det är aktuellt.

Enligt plan- och bygglagen är det länsstyrelserna som tillvaratar och samordnar de statliga intressena i planprocessen. Länsstyrelserna kan sägas utgöra statens förlängda arm i regionerna och de centrala

myndigheterna ska lämna underlag till länsstyrelserna inom sitt respektive ansvarsområde.

Länsstyrelsen ansvarar för och kan ingripa i frågor som rör riksintressen, miljökvalitetsnormer, mellankommunala intressen och frågor om hälsa och säkerhet och risken för olyckor, översvämningar eller erosion.

Regionala nivån
Precis som den nationella är även den regionala planeringsnivån i Sverige relativt begränsad. För att hantera kommunöverskridande frågor som exempelvis infrastruktur, klimat och regional - krävs i många fall resurser och förmågor som den enskilda kommunen har svårt att mobilisera. Regionplanering innebär att två eller flera kommuner gemensamt planerar hur mark- och vattenområden ska användas.

Regionplaneringen regleras i två lagstiftningar, en lag för kommunerna i Stockholms län där regionplanering är obligatoriskt och en lag för övriga kommuner i landet, där planeringen är frivillig. Initiativet till regionplanering kan komma från nationellt, regionalt eller lokalt håll. I första hand förutsätts de berörda kommunerna själva initiera frågan om regionplanering hos regeringen. Beslut om att regionplanering ska ske fattas av regeringen.

Kommunala nivån
Kommunerna ansvarar för planläggningen av mark- och vattenområden inom sina geografiska gränser. Det är endast kommunen som har befogenhet att anta planer och bestämma om planläggning ska komma till stånd eller inte.

Översiktsplanen – övergripande markanvändning
Kommunen är skyldig att ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunens yta. I översiktsplanen ska kommunen redovisa grunddragen för den avsedda användningen av mark- och vattenområden, hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras, vilken hänsyn som ska tas till allmänna intressen och hur man tänker tillgodose riksintressen och miljökvalitetsnormer. Av planen ska också framgå hur kommunen tänker ta hänsyn till nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för hållbar utveckling i kommunen.

Områdesbestämmelser – en begränsad reglering
Med områdesbestämmelser kan kommunen reglera grunddragen i mark- och vattenanvändningen om det behövs för att säkerställa översiktsplanens syften eller tillgodose ett riksintresse. De kan även reglera största tillåtna area på ett fritidshus och i vad mån det krävs bygglov för vissa åtgärder. Områdesbestämmelser ger ingen byggrätt.

Detaljplanen – planen med bindande rättigheter och skyldigheter
Med en detaljplan reglerar kommunen hur mark och vatten ska användas och hur bebyggelsen ska se ut inom ett visst område. Detaljplaner upprättas i allmänhet när det ska byggas nytt i en tätort eller annan sammanhållen bebyggelse och omfattar ofta ett eller några kvarter. I detaljplanen regleras vad som är allmänna platser, kvarters-mark och vattenområden samt hur dessa ska användas och utformas.

En detaljplan kan reglera exploateringen mer i detalj. Exempelvis var nya byggnader ska eller får placeras, hur stora eller höga de får vara, hur långt det ska vara mellan hus och tomtgräns och om någon kan få rätt att dra fram ledningar över någon annans mark. Det som anges i detaljplanen blir bindande för kommande bygglovsprövningar. Enskilda får en rätt att utnyttja detaljplanen som inte får ändras under genomförandetiden som normalt är 15 år. Detta brukar benämnas "byggrätt".

Vem gör vad?

Kommunen
tar fram och antar översiktsplan och detaljplaner.
Regionplaneorganet
kan anta en regionplan för hela regionen eller en del av den.

Det regionalt tillväxtansvariga organet
tar fram strategi för regionens utveckling (RUS) samt länsplan för regional transportinfrastruktur.

Länsstyrelsen
tillvaratar och samordnar de statliga intressena.

Boverket
har ansvar att följa upp tillämpning av plan- och bygglagen samt vägleder och ger råd.

Granskad: 5 oktober 2016 Sidansvarig: Webbredaktionen

Så planeras Sverige
- Nationella mål
- Riksintressen är betydelsefulla områden
- Sverige 2025
- Planering av mark & vatten
- Hälsa och klimat i samhällsplaneringen

PBL Kunskapsbanken
På PBL Kunskapsbanken kan du hitta mer utförlig information om planering enligt Plan- och bygglagen.
PBL Kunskapsbanken

Hjälpmedel
- Lättläst

OM PBL KUNSKAPSBANKEN
Så fungerar PBL kunskapsbanken

KONTAKT
PBL kunskapsbanken - en handbok om plan- och bygglagen
Boverket
Box 534
371 23 Karlskrona
Växel: 0455-35 30 00
E-post: **registraturen@boverket.se**

GÅ DIREKT TILL
Webbutbildningar
Webbsändningar
Bevakning av rättsfall
Uppföljning
Teman

ÖVRIGA WEBBPLATSER
Boverksbloggen (länk till annan webbplats)

Från boverket.se 7 mars 2018

Boverket har ingen webbkarta. Här är de viktigaste avdelningarna som har många underrubriker.

Meny

Samhällsplanering
Byggande
Boende
Bidrag & garantier
Lag & rätt
Om Boverket
E-tjänster
Logga in
Öppna data
Diarium
Lättläst
In English
Other languages

Samhällsplanering
Så planeras Sverige
Regional planering
Kommunal planering
Bostadsplanering
Stadsutveckling
EU påverkar planeringen
Uppdrag
Byggande
Boende
Bidrag & garantier
Lag & rätt
Om Boverket
E-tjänster

Byggande
Om regler för byggande
Bygga nytt, om eller till
Säkerhet
Tillgänglighet & bostadsutformning
Inomhusmiljö
Byggprodukter
Hållbart byggande och förvaltning
Bygg & renovera energieffektivt
Energideklaration
Vägledning om standarder
Uppdrag
Översyn av Boverkets byggregler

Boende
För dig som bor i villa
För dig som bor i bostadsrätt eller ägarlägenhet
För dig som bor i hyresrätt eller kooperativ hyresrätt
Hälsa & inomhusmiljö i ditt boende
Säkerhet i ditt boende
Bostadsmarknaden

Bidrag & garantier
Radonbidrag
Bidrag för grönare städer
Stöd för innovativt och hållbart bostadsbyggande
Stöd för hyresbostäder och bostäder för studerande
Stöd för renovering och energieffektivisering
Stöd till bostäder för äldre
Statsbidrag för ökat bostadsbyggande
Rusta upp skolor och skolans utemiljö

Stöd till utemiljöer
Kreditgaranti
Allmänna samlingslokaler - investeringsbidrag
Kulturlokaler - icke statliga
Bidrag för hyresgarantier
Bidrag för omstrukturering av kommunala bostadsföretag
E-tjänster för bidrag
Inaktuella bidrag och stöd

Lag & rätt
Boverkets författningssamling
Lagar för planering, byggande & boende
Äldre lagar, regler & handböcker
Pågående regelarbete

Om Boverket
Boverkets uppdrag
Organisation
Kontakta oss
Lättläst på Boverket
Publicerat av Boverket
Lediga jobb
Upphandlingar
Tjänster
Mina meddelanden
Om webbplatsen
Pressrum
Other languages

E-tjänster
http://www.boverket.se/sv/e-tjanster/mina-engagemang/

E-post: **registraturen@boverket.se**
Mer information om hur du kontaktar oss

BOVERKET I SOCIALA MEDIER
Boverksbloggen (länk till annan webbplats)
Boverket på Facebook (länk till annan webbplats)
Boverket på YouTube (länk till annan webbplats)
Boverket på Twitter (länk till annan webbplats)
Boverket på Instagram (länk till annan webbplats)
Boverket på LinkedIn (länk till annan webbplats)

ÖVRIGA WEBBPLATSER
OmBoende.se (länk till annan webbplats)
Hållbarstad.se (länk till annan webbplats)
Hallå Konsument (länk till annan webbplats)
Vindlov.se (länk till annan webbplats)

DN LÖRDAG 10 MARS 2018

" Regeringen vill bilda expertråd för att möta klimatförändringar

Boverket får en nyckelroll i regeringens förslag till landets första strategi för klimatanpassning. Verket blir samordnare för kommunernas arbete, samtidigt ska ett nationellt expertråd inrättas.

Klimatförändringen väntas bland annat innebära fler och kraftigare extremväder som exempelvis skyfall. I Sverige kan nederbörden öka med 30 procent i stora delar av landet. Det innebär att riskerna ökar för översvämningar, skred och ras.

För första gången får nu Sverige en nationell klimatanpassnings-strategi där regeringen i en proposition föreslår en rad åtgärder.

– Kommunerna tycker att staten är otydlig och att de får för lite stöd i sitt arbete med klimatanpassning. Den första punkten är därför att det ska vara tydligt vart kommunerna ska vända sig, därför får Boverket en samordnande roll, säger miljöminister Karolina Skog (MP).

Många andra myndigheter kommer också att bli berörda. För att strukturera upp arbetet anser regeringen att det behövs ett nationellt expertråd för klimatanpassning. Rådet ska vara knutet till SMHI och främst bestå av direktörer från berörda myndigheter. Men rådet ska ha en bred förankring och ha kontakter med såväl forskare som näringsliv och Sveriges kommuner och landsting (SKL).

Expertrådet ska hålla koll på såväl klimatförändringen och arbetet med anpassning och vart femte år återkomma till regeringen med rapporter om utvärdering och förslag på revidering av strategin.

Det kommer också att ske en genomgång av vilka myndigheter som är berörda och regeringen aviserar en förordning med specifika uppgifter för myndigheterna.

– Vi stramar upp och förtydligar deras arbete med klimatanpassning, det har inte varit tydligt tidigare, säger Karolina Skog.

Ett förtydligande för kommunernas ansvar införs i plan- och bygglagen med skärpta krav på att alla kommuner ska göra egna riskbedömningar av klimatrelaterade skador i den byggda miljön. Bedömningen ska ingå i översiktsplanerna. Kommunerna ska också ange på vilket sätt skador kan undvikas eller minska.

Jannike Kihlberg
jannike.kihlberg@dn.se"

"Fakta. Strategin i korthet
Ett nationellt expertråd för klimatanpassning inrättas och knyts till SMHI.

Boverket får en samordnande roll för klimatanpassning i ny och befintlig bebyggelse.

Särskilda riskområden för ras, skred, översvämning och erosion ska identifieras och rangordnas.

Kommuner ska i översiktsplanen ha en riskbedömning av skador relaterade till klimatförändringen, De ska också ange hur sådana skador kan minska eller förhindras.

Kommuner ges också möjlighet att införa marklovsplikt i detaljplan för markåtgärder som kan försämra markens genomsläpplighet.

Källa: Regeringen "

Sverige bör sträva till ett hållbart Sverige och en hållbar värd med hänsyn till mänskliga rättigheter, sekulär demokrati och jämlikhet.

Det kan ske genom att Sveriges regering har en hållbar planering av hushållens och individernas utveckling med hänsyn till mänskliga rättigheter, sekulär demokrati och jämlikhet,

har hållbara planeringar för kommuner och landsting med hänsyn till mänskliga rättigheter, sekulär demokrati och jämlikhet

och har hållbara planeringar för världens hushåll och individer och hållbara planeringar för världens länder med hänsyn till mänskliga rättigheter, sekulär demokrati och jämlikhet.

Det är tänkbart och möjligt i Sverige för en socialdemokratisk regering,

svårtänkbart och inte möjligt för en alliansregering och

otänkbart och omöjligt för en regering med sverigedemokrater,

artiklarna i kapitlen 7 och 13 tyder på det.

Kapitel 13: Något om de politiska partierna och deras problem.

Till en början artiklar om problem

sedan från sidan 771 om partierna och stora granskningar t o m 18 mars 2018.

DN TORSDAG 22 FEBRUARI 2018

"Så hindrar vår stenålderspsykologi kampen mot klimathotet

Den moderna människan lever kvar med en kortsiktig psykologi som är anpassad till stamtänkandet för 50 000 år sedan. Hoppet ligger i att vi kan utsträcka denna tribalism till att omfatta hela människosläktet, skriver psykologen Tor Wennerberg.

Kommer den mänskliga civilisationen att gå under, eller har vi inom oss förmågan att överskrida psykologiska begränsningar som utgör ett arv från vår evolutionära historia? Den frågan bildar den röda tråden i psykiatern Allen Frances bok ”Twilight of American sanity – A psychiatrist analyzes the age of Trump” (HarperCollins).

Boken är en radikal uppgörelse, inte med Donald Trump, utan med den politiska kultur som möjliggjorde för honom att erövra makten, skriven av en av de mest namnkunniga företrädarna för amerikansk psykiatri.

Författaren betraktar Trumps valseger som ett symtom på en allmänmänsklig brist på rationalitet och långsiktighet, ett uttryck för det Frances kallar *societal delusions*, samhälleliga vanföreställningar. Vi lever på ett sätt som inte är hållbart, och vi har stora svårigheter att ta in och förhålla oss rationellt till de akuta existentiella hot vi som art står inför – skenande koldioxidutsläpp och global uppvärmning, massförlust av biologisk mångfald, accelererande resursuttömning, fortsatt befolkningsökning, ökande risker för kärnvapenkrig, växande klyftor mellan skiktet av superrika och världens fattigaste. Våra samhälleliga vanföreställningar handlar om att vi fortsätter leva som om dessa hot och faror inte krävde en omedelbar, radikal omställning.

Vi iscensätter nu, konstaterar Frances, *the tragedy of the commons*, allmänningens tragedi – men i global skala, och på sätt som hotar att göra slut på den mänskliga civilisationen. Allmänningens tragedi uppstår när långsiktigt samarbete är rationellt och den bästa lösningen för alla, men när var och en kortsiktigt kan gynna sina egna intressen genom att inte samarbeta. Det kortsiktiga överutnyttjandet av resurser som blir följden gör alla till förlorare på sikt, när systemet till slut kollapsar. Den globala uppvärmningen, och andra existentiella hot som resursuttömning och risken för kärnvapenkrig, gör att vi nu – för första gången i vår arts historia – ställs inför uppgiften att lösa allmänningens tragedi på global nivå. Vilka psykologiska förutsättningar har vi att göra det?

Frances utgår från psykologen Daniel Kahnemans kända distinktion mellan två former av mänskligt tänkande, ”System 1” och ”System 2”, en modern kognitionsvetenskaplig uppdatering av Sigmund Freuds mer spekulativa beskrivningar av medvetna och omedvetna aspekter av det mänskliga psyket. System 1, det som också kallas vårt snabba tänkande, bearbetar information och genererar handlingar intuitivt, automatiskt, och mestadels utom räckhåll för medvetandet. Denna äldre form av ”tänkande” (i betydelsen icke-medveten

informationsbearbetning) hjälper oss att lösa de allra flesta vardagliga problem vi ställs inför på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. Det är detta evolutionärt uråldriga system som styr oss i det allra mesta vi gör. Men vi människor har också tillgång till ett kompletterande System 2, ett medvetet, långsamt tänkande, som utvecklades långt senare som en överlagring på det mer ursprungliga System 1.

Med vårt långsamma tänkande kan vi reflektera, på ett medvetet sätt, över olika handlingsalternativ, och vi kan välja det som vi bedömer blir bäst på längre sikt. Men det är som sagt System 1, den snabba känslomässiga informationsbearbetningen, som dominerar inom oss, eftersom det genom årmiljoner av evolution har haft en mer omedelbar koppling till vår överlevnad och fortplantning. System 2 reduceras ofta till rollen att i efterhand rationalisera de beslut som fattats, snabbt och intuitivt, av System 1.

Vårt grundläggande problem är att vårt snabba tänkande är anpassat för förhållanden som rådde för 50 000 år sedan. Livet präglades då av en daglig kamp för överlevnad, och det gällde att agera snabbt och kortsiktigt för att säkra sin egen och den egna gruppens överlevnad. Om resurser inte konsumerades direkt skulle de förspillas. Vår stenålderpsykologi (System 1) är inte uppdaterad på den moderna världens faror. Därför står vi nu, i inledningen av detta ödesdigra århundrade, inför överhängande kollektiva överlevnadshot (som vi själva skapat med vår teknologi) med en psykologi anpassad för en helt annan värld.

Vi har svårt att hantera långsiktiga hot, som vårt långsamma tänkande (System 2) inser fullt ut men som vårt intuitiva tänkande (System 1) inte på egen hand kan ta in och förhålla sig till. System 1 är ytterst väl anpassat för att reagera på omedelbara, kortsiktiga hot, som ett prasslande ljud i en närbelägen buske, som skulle kunna vara ett rovdjur berett till språng. När vår rädsla aktiveras (System 1) slås vårt förnuftiga tänkande (System 2) ut, och kroppens kamp- och flyktsystem tar över, redo att snabbt sätta oss i fysisk säkerhet.

Att rädsloreaktioner sätter det långsamma tänkandet ur spel var högst funktionellt för 50 000 år sedan, men passar betydligt sämre för den moderna världens långsamt verkande faror. Till det som System 1 instinktivt ryggar tillbaka för hör också tankar och känslor kopplade till vår insikt om att vi en dag ska dö (en insikt som uppstår i System 2). För att ta in mer långsiktiga hot mot vår gemensamma överlevnad måste vi därför övervinna System 1:s motvilja mot tankar på vår egen dödlighet, som väcks varje gång vi påminns om de hot vi nu gemensamt måste konfrontera.

Om vi vore utlämnade enbart till vårt långsamma tänkande, i tvekamp med evolutionärt uråldriga egoistiska impulser i System 1, vore vi utan tvekan chanslösa. Men den mänskliga naturen är mer sammansatt än så. Vi har alla inom oss, som psykologen Jonathan Haidt har konstaterat, en blandning av schimpansens själviskhet och biets osjälviska inriktning på gruppens bästa. System 1 är med andra ord inte enbart säte för de egennyttiga impulser och drivkrafter som ger upphov till allmänningens tragedi. I kontrast till Freuds pessimistiska syn på det omedvetna som en sjudande kittel av asociala drifter och impulser, som det bräckliga jaget måste kämpa för att undertrycka och sublimera i en civilisation vi alla vantrivs i, präglas människans snabba, intuitiva tänkande (System 1) – så som det beskrivs i den moderna kognitionspsykologin – också av osjälviska motiv.

Vi utrustades genom det naturliga urvalet med förmågan att empatiskt ta varandras perspektiv, och att känna skuld. Skuld är evolutionens sätt att göra oss ansvariga för varandras liv, och utgjorde en av de känslor och förmågor som katapulterade oss ut ur den mer egoistiska, machiavelliska sociala värld vi hade levt i innan våra förmödrar och förfäder övergick till ett jägar-samlar-levnadssätt. System 1, vårt gamla, intuitiva psyke, utvecklades så under många hundratusentals år till att också innefatta starka osjälviska, generösa och samarbetsinriktade impulser och drivkrafter.

Begränsningen i detta är att vår osjälviskhet och generositet tenderar att förbehållas vår egen grupp. Vårt dödligaste instinktiva bagage i System 1, konstaterar Frances, är vår tribalism, vår stampsykologiska lojalitet mot den egna gruppen på bekostnad av andra grupper. När vi människor känner oss hotade och utsatta tyr vi oss till vår egen grupp, och stärker vår sammanhållning genom att nedvärdera andra grupper.

Tidigare i vår evolutionära historia utgjorde tribalismen och grupptillhörigheten vårt främsta skydd mot livets faror, men i vår moderna värld har den blivit dödligt farlig i sig själv. Men den bär samtidigt på möjligheter. Det är tribalismen som bär upp vår enastående förmåga att samarbeta i stora grupper, och var gränsen går för vilka vi definierar som tillhörande vår egen grupp är inte något en gång för alla givet.

Människan är det kulturella, symbolskapande djuret, och våra grupper och grupptillhörigheter utgör mentala, sociala konstruktioner. De är inte oföränderliga storheter, huggna i sten. Det finns ingenting i princip som hindrar oss från att lära oss att betrakta hela mänskligheten som vår ”in-grupp”.

Utmaningen består därför, skulle man kunna sammanfatta Frances argument, i att överföra det slags samarbete och den solidaritet vi åstadkom i de jägar-samlar-grupper vi levde i under hundratusentals år av vår evolutionära historia till att omfatta hela mänskligheten. Vi är nu, som mänsklighet betraktad, lika djupt och ofrånkomligt ömsesidigt beroende av varandra som våra tidiga föregångare var av varandra i sina små nomadiserande grupper.

De existentiella hoten är globala och gemensamma för hela mänskligheten, och de enda möjliga lösningarna är också globala och gemensamma. Vi sjunker eller simmar tillsammans, i en klimatkrisande, kärnvapenbeväpnad värld. Den ofrånkomliga slutsatsen är att vi befinner oss i en situation där vi måste använda vårt långsamma tänkande, System 2, för att stärka de osjälviska, samarbetsinriktade tendenserna i vår intuitiva stenålderspsykologi på bekostnad av de kortsiktigt själviska. I decennier har vi gjort tvärtom, och för varje dag som går överskrider vi på ett allt mer ödesdigert sätt de naturliga gränser som ekologin ställer upp för vår mänskliga civilisation.

Vad alltihop kokar ner till blir då denna grundläggande fråga för 2000-talet: kommer vi människor, i en värld som allt mer präglas av klimatförödelse, resursuttömning, massutdöende av arter, kärnvapenspridning och andra överlevnadshot, att vända oss mot varandra, i en nedåtgående spiral av destruktiv tribalism och ömsesidig avhumanisering som dömer oss alla till undergång? Eller kan vi tillsammans se bortom vår illusoriska, korta tidshorisont, inse vår fruktansvärda gemensamma belägenhet, och utsträcka vår grundläggande mänskliga moral (vår instinktiva omsorg om varandra) till att omfatta hela människosläktet?

Det nya i vår historiska situation är att detta inte längre är en fråga om abstrakta och högtflygande moraliska ideal, utan om en för mänskligheten gemensam, överlevnadsmässig nödvändighet.

Tor Wennerberg
Tor Wennerberg är psykolog. "

DN ONSDAG 28 FEBRUARI 2018

"Det är dags för en ny individualism

Över de aktuella debatterna om flyg och skola svävar individens heliga rätt att välja. Sven-Eric Liedman följer individualismbegreppet i de historiska spåren och når fram till dess nödvändiga vändpunkt.

Planetens framtid står på spel, förklarade Annie Lööf i en uppmärksammad intervju i Svenska Dagbladet den 29 januari i år. Flyget bär en väsentlig del av skulden till den pågående klimatförändringen.

Men. Flygskatt kan inte komma på fråga. Att ta flyget måste vara ett individuellt val. På längre sikt kommer biobränsle att lösa problemet med de skadliga utsläppen.

Annie Lööf uttrycker en lika orubblig tro på den tekniska utvecklingen som på individernas rationalitet. Men vad är det som driver oss individer i våra val? Är det vår privata ekonomi eller mänsklighetens stora gemensamma hushållning? Är det vårt eget välbefinnande eller kommande generationers?

Nej, stopp nu, säger vän av den osynliga handens filosofi. De enskilda besluten må vara präglade av egennytta, men de fogar sig samman till en harmonisk helhet som på lång sikt gynnar alla. Även teknikens framsteg är ett naturligt inslag i en sådan ordning. Det var så den moderna ekonomiska teorins store pionjär Adam Smith formulerade saken för nästan 250 år sen, och hans ord upprepas än i dag av många ekonomer och politiker.

Men alla är inte övertygade. Ett skarpt inlägg i frågan formulerades av Kenneth Hermele i Sydsvenskan den 1 februari. Hermele skriver där att han i det längsta trott att människor ska använda sin konsumentmakt på ett sätt som ska gynna miljön. Men nu tvivlar han. I fjor köpte svenskar 150 000 så kallade Kinapaket från företag som Alibaba och Wish som inte bryr sig om något annat än den egna profiten. Skadligt för miljön men bra för den egna ekonomin.

Och folk äter mer kött och flyger mer. Hermeles slutsats är tvärtemot Lööfs: Här behövs starka styrmedel.

Att i väsentliga stycken ifrågasätta vår rätt att välja fritt går tvärtemot ett av samtidens mest omhuldade ideal: individualismen. Nästan till leda har vi annars fått höra att 2000-talet präglas av individualism. Människor gör sina val på egen hand, oberoende av familj, arbetskamrater eller något annat kollektiv.

Enligt en uppmärksammad bok av Henrik Berggren och Lars Trägårdh, ”Är svensken människa?” (2006), har välfärdsstaten gjort oss extra individualistiska i Sverige. Vi litar på att den goda staten alltid ska rycka in om vi råkar trampa fel. Det ger oss en känsla av osårbarhet.

Individualism är ett typiskt modernt begrepp. Ja även individ som beteckning på en enskild människa är det. Det kan beläggas till Frankrike 1750, som är den franska upplysningens stora genombrottsår. Latinets *individuum* är givetvis mycket äldre men betecknade tidigare i filosofin vilken enskild företeelse som helst – en kiselsten, en bolmört, kort sagt allt som kunde uppfattas som en enhet i motsats till allmänbegrepp som arten bolmört eller det som gör kiselstenen till

kiselsten. Med upplysningen blev människan den privilegierade individen och snart den enda.

Ordet ”individualism” dyker först upp i 1820-talets Frankrike och då som synonym till egoism. Alexis de Tocqueville gjorde det mer allmänt känt genom sin bok om demokratin i USA (1835). Han tyckte sig se att människor i det nya landet vände sig bort från gemensamma angelägenheter och bara brydde sig om sitt eget.

Individualismen går sedan skilda öden till mötes i olika kulturer. Den ena extremen utgörs av Tyskland, där den verkliga individen i romantikens anda blir den allsidigt utvecklade, särpräglade människan, ”geniet”. Individen är alltså ett mål för den enskildes utveckling och ofta också för hela samhället. Så är det för Karl Marx som framhåller den fullgångna individualiteten som utvecklingens mål. En sådan tanke lever länge vidare i folkbildningsorganisationerna.

Den andra extremen representerar USA. Enligt Steven Luke, författare till den mycket spridda boken ”Individualism” (1973 och 2006), blir den dominerande innebörden där alltsedan sent 1800-tal ”den amerikanska drömmen” om den enskilde som är sin egen lyckas smed.

Det är inte svårt att se att det är den amerikanska innebörden som segrat, nu tillspetsad under de senaste decenniernas drastiska ekonomiska avregleringar. För dess livligaste försvarare är individualiteten inte ett mål utan en utgångspunkt för varje reflektion om samhället. Vi föds som individer, och vi dör som individer hur vårt liv än artar sig.

Så är det, och så bör det också vara. Ideal och verklighet flyter samman, och minsta hot mot verklighetens valfrihet bör undanröjas.

I den besynnerliga debatten om den svenska skolan är det bland - individualismens tillskyndare föräldrars och ungas valfrihet som framstår som det högsta värdet, och den nuvarande, unikt svenska ordningen med svällande skolkoncerner framhålls som en förutsättning för att bevara denna valfrihet. Ju klarare det framgår vilken avgörande betydelse hemmiljön har i den nuvarande skolan, desto kraftfullare blir försvaret för systemet. Även de som har sämst förutsättningar har ju valfrihet!

En ännu skarpare variant av det härskande tänkesättet är den fria lönesättningen inom allt fler yrken. Svenskt Näringsliv drömmer om att slippa fackliga förhandlingar över huvud och låta lönen helt och hållet bli ett resultat av företagets bedömning av varje enskild arbetstagare.

Men det finns också ett stort, kanske växande, motstånd mot de extrema formerna av denna individualism. Motståndet saknar bara en slagkraftig vokabulär. Vem vill direkt vända sig mot individernas rätt att själva välja sin väg? Vem vill sträcka ut ett finger åt hederskulturens utplåning av unga människors rätt att fatta de avgörande besluten i sina liv? Vem vill låta enskilda människor försvinna in i förtryckande kollektiv?

Ett första steg mot en lösning ligger snarare i att ifrågasätta den typ av individualism som nu härskar i snart sagt hela världen. Någorlunda välbärgade länder framstår först och sist som gigantiska varuhus där utbudet är gränslöst. Med pengar kan man köpa vad som helst. Även för den fattige är en eller annan torftig vara åtkomlig, och utanför portarna hukar tiggarna i förhoppning om att något litet ska sippra ner till dem.

Redan barnen fogas in i denna kultur. Man är vad man köper. Även det fattigaste barn är åtminstone värd en skolpeng. Med den inhandlar föräldrarna en plats i den obligatoriska skolan.

Den enda utveckling som en människa kan genomgå i ett sådant samhälle är den ekonomiska. Man kan bli rikare och konsumera mera, man kan förlora sitt jobb eller bli sjuk och tvingas in i de allt oginare systemen för arbetslösa och sjuka.

Och högt ovanför alla löntagare svävar den stora kapitalägarna, lika obeskattade som andra luftfarkoster.

Så mycket intressantare och värdigare vore inte ett liv där människor kan genomgå en verklig utveckling, en utveckling som innebär en förändring av henne själv och inte bara av hennes ägodelar! Då är hon inte en individ från början utan individ blir hon steg för steg, med en alltmer markerad särprägel. Då är livet ett bildningsprojekt och inte ett upphandlingsprojekt.

Friheten blir inte bara valfrihet utan friheten kommer också främst att gälla de stora livsvalen – utbildningar, arbeten, kärleksrelationer, vänskaper, solidariteter, livsstilar. Till och med dessa stora steg sjunker i dag lätt ner i varuvärldens berusande enahanda, inte för att utvecklas. Man utbildar sig och jobbar för att tjäna pengar. Man väljer någon att älska ungefär som man väljer en vara med full bytesrätt.

En dröm om en annan och intressantare individualism är inte en dröm om ett förflutet samhälle där allt var bättre utan en dröm om en mer avancerad civilisation där vi får möjlighet att växa.

Sven-Eric Liedman "

"Sven-Eric Liedman är författare och professor emeritus i idé- och lärdomshistoria. Hans senaste bok är ”Karl Marx: Enbiografi” (2015)."

DN ONSDAG 28 FEBRUARI 2018

"Vi måste prata mer om de sociala - problemens uppkomst eller bot

När SVT sände serien ”Den svenska välfärden” nämndes skolan, polisen och vården – men inte det sociala skyddsnätet. Det är typiskt. Det är som om det sociala arbetets mirakelstyrka inte erkänns, skriver författaren Susanna Alakoski.

Chock för folkhemmet”, skrev Expressen när Gunnar och Maj-Britt Inghes omtalade bok ”Den ofärdiga välfärden” kom ut 1967. Opps, fanns det en tyst nöd i Gunnar Strängs folkhemsparadis? Sociala och regionala skillnader? Eftersatta och utstötta grupper? Avgjorde strukturella orsaker människans livschanser?

Uppföljaren ”Den kantstötta välfärden”, som gavs ut förra året, innehåller texter av tio forskare. Hans Swärd, professor i socialt arbete, introducerar med en mängd frågor. Befinner vi oss i en havererad bostadspolitik, har vi allvarliga ungdomsproblem i förorterna, är integrationspolitiken misslyckad, växer klyftorna? Har socialförsäkringssystemet urholkats med ökat antal fattigpensionärer och barn? Klarar verkligen socialtjänsten och barnomsorgen sina uppdrag? Eller har den svenska välfärden klarat sig förhållandevis bra genom ekonomiska kriser och omställningen till ett globaliserat marknads- och tjänstesamhälle och står sig stark sett i ett internationellt perspektiv?

Det är det som är frågan.
Som vi borde veta svaret på.
På samma sätt som vi diskuterar hur skolan fungerar.

Och polisen och sjukvården.

Via e-post till Sveriges radio har jag föreslagit ett vetenskapligt program om sociala frågor. Som vänder och vrider på sociala problem och forskning. Kanske kunde SR problematisera begreppet *evidens*? För hur mäta mål i arbetet med människor? ”Omsorgen i vår omsorg”, för att använda poeten Helene Rådbergs ord från den nyss utkomna diktsamlingen ”Politiken”. Mönsterhänderna, handens öga.

Överallt droppar jag tanken att vi måste lyfta sociala perspektiv. Har också bett Gud att för helvete ordna så att SVT gör ett program om social historia. Så klart jublade jag när de på bästa sändningstid visade ”Den svenska välfärden”. Ja, hur mår egentligen Välfärds-Sverige? Reportern Britt-Marie Mattsson plöjer genom landet.

Skola, polis, vård.
Polis, polis, vård, skola.
Inte sociala villkor, socialt arbete.
Inte sociala problem eller social vetenskap.
Inte en professor. Inte en socionom.

Som att den sociala sektorn inte finns, fanns, kommer att finnas. Polisen är Sveriges största myndighet, 29 000 anställda.

De gör ditt, gör datt och på 60-talet fanns det 30 poliser i Gnesta, i dag noll, berättar de i programmet.

Men socialarbetarna då, i Gnesta, och annorstädes?

Jag har alltid känt mig hundra procent psykiskt frisk. Betyder inte att jag inte har haft svåra livskriser. Men allt sedan barnsben, när väggarna rasade, har jag vetat att skälen till illamåendet inte berodde på mig, utan på det som fanns runt omkring. Missbruk. Våld. För lite pengar. Hur klara av att fullfölja skolan när jag vakade nätterna genom, livrädd för allt. Hur orka plugga när jag inte ätit på flera dagar?

”Den svenska välfärden” redogör flott för skolhistorien. Från folkskola till friskolor. Via många politiska diskussioner och diskurser.

Lärarutbildning och Pisa-resultat. Elever, forskare intervjuas. Men inte ett ord om sociala problems uppkomst eller möjliga bot, som om vi aldrig gått från barmhärtighetsarbete till socialtjänst. Som om Gerda Meyerson, Kerstin Hesselgren, Anna Lindhagen aldrig levt, alla styrelseledamöter i CSA, Centralförbundet för socialt arbete, bildat 1903 som en upplysningsbyrå i sociala frågor.

Nej, inte ett socialvetenskapligt knyst om hur folkbildare, samhällsvetare, företrädare för nykterhets- och kvinnorörelsen och politiker av olika färg tillsammans arbetade mot en utbredd fattigdom, ofta hand i hand med arbetarrörelsen. Ett arbete som ledde till sociala reformer med målet att professionalisera och politisera det sociala. Och nu står vi där, med socialkontor i varje kommun och en alltjämt omtvistad socialtjänstlag.

I Europa kopplades under tidigt 1900-tal socialt förfall ihop med samhällelig instabilitet och Sverige uppfattades av grannländerna som fattighuset i utkanten, utan socialförsäkring och med stora klasskillnader. Den brittiska reformatorn Beatrice Webb ansåg att fattigdom var ett strukturellt problem. Man önskade förändra samhället som skapat nöden. Bryta den onda cirkel som förband fattigdom med sjukdom och

trångboddhet. Hey, det sekelskiftesdamerna kämpade för, ingår i vårt generella välfärdssystem i dag.

1907 publicerade CSA reformlinjerna för svensk fattigvårdslagstiftning. Genom 1918 års fattigvårdslag förbjöds auktioner och rotegång, där hjonen fick cirkulera mellan hushållen för att få mat och logi. Folkpensionen 1913 förvandlade dem till folkpensionärer. Fattigstugor blev ålderdomshem. 1945 fick också fattiga rösträtt.

1956 ersattes fattigvårdslagen med lagen om socialhjälp, begrepp som värdig-ovärdig fattig byttes mot nya kategorier som ”ensamma mödrar” och ”pensionärer”.

Arbetsstugorna som under ”fritiderna” tog emot folkskolebarn är dagens skolbarnomsorg.

De kurser i socialt arbete som gavs inom CSA:s ramar grundlade Socialpolitiska institutet 1921. Institutet är mamma till dagens socialhögskolor. När staten tog ansvar för socialarbetarutbildningarna på 50-talet riktade CSA in sig på att utge publikationer av socialvetenskaplig betydelse och är i dag en bro mellan forskning och praktik. Bland annat ordnas en årlig konferens om socialförsäkringssystemet.

Hur kan SVT missa socialförsäkringssystemet när de nu undersöker välfärden? Flaggskeppet med trygghetssystem, som träder in när vi är sjuka, funktionsnedsatta, gamla, har småbarn, när vi kommer som flyktingar. Socialförsäkringsutskottet hänger i sin tur tätt samman med socialutskottet. Här avgörs hur vård och omsorg organiseras. Här landar drogbekämpning och allt som handlar om sex, prostitution och internationell könshandel. Behandling av sexualbrottsdömda samt pornografi och sexuell exponering.

Som att socialt inte existerar.

Jepp. Psykiskt frisk hela livet. Men min psykosociala situation dränkte mig nästan. Drev runt. Fosterhem. Hemlös en tid. Skadade mig själv. Vad fattades mig, oss, och polarna där i Obs-klassen? Det var flummigt 70-tal och jag var klient och Barbro socialarbetare och hon fikade med mig. På arbetstid. Jag fick frågan, vad jag ville bli. Som att jag kunde bli något. Någonstans där vände det. Jag kunde bli något, något sådant som villabarnen ofta blev.

Hur lite det ibland behövs.
Det är det som är det sociala arbetets mirakelstyrka.
Alla måste ha råd till en dröm, hur liten den är.

Egentligen är det mycket enkelt. Du ärver fattigdom på samma vis som du ärver rikedom. Kommer du från en välbärgad familj kanske du ärver en villa. Kanske en bit mark, pengarna på banken. Kommer du får en fattig familj ärver du på exakt samma sätt, men du ärver huset som inte finns, marken som aldrig existerat, det tomma bankkontot. Du får det svårt. Svårt får konsekvenser. ännu ett anfall av panikångest efter att ha loggat in på nätbanken
det är den 1:a maj
och jag har 1 000 kr kvar
skriver Shadi Angelina Bazeghi i diktsamlingen ”Vingslag” (2017).

Vad gör du, om du dessutom har barn?
Du går inte till polisen.
Inte till husläkaren.
Inte till skolans kvartssamtal.
Nationalekonomerna Ingvar Nilsson och Eva Nilsson Lundmark har forskat kring de ekonomiska effekterna av sociala problem. En enda

gängmedlem som är kriminell i 15 år kostar samhället cirka 23 miljoner kronor. Om en socialarbetare, under sin yrkesverksamma tid, lyckas rädda en enda människa på glid kan hela livsinkomsten vara intjänad. Så lärde vi oss på socialhögskolan på 80-talet.

De flesta socialarbetare har ärenden att vara stolta över. Många. Hon slutade att skära sig. Han började plugga. Familjen kom ur sin onda cirkel. Hon slutade droga. De kom över sorgen. Våldet upphörde. Det går bra nu. De. Vi. Kvarteret. Samhället.

SVT får bakläxa. Det finns ett socialt omsorgshål att undersöka som inte tar sin utgångspunkt i misslyckande eller socialpornografiska reportage. Men som ändå visar dagens tysta nöd och nödvändigheten av det sociala. Det finns forskning att följa upp. Siffror och historia.

Hallå, Mary Richmond, Jane Addams, hört talas om? Det finns även tusentals socialarbetare att intervjua om ett komplext hantverk. En utgångspunkt vore ”Den kantstötta välfärden” och professor Hans Swärds frågor tillsammans med 17- åriga Elvira Molins enkla fråga i en insändare i DN (14/2):

Hur kan en gå tio år i skolan utan ett schemalagt samtal om ångest hos kuratorn?

Susanna Alakoski "

"Susanna Alakoski är författare och socionom. Hennes senaste bok är ”April i Anhörigsverige” (2015). "

DN MÅNDAG 26 FEBRUARI 2018
DN. DEBATT 180226

”Vi vill utöka vårdpersonalen med 14 000 personer till 2022”

Svensk vård är i världsklass, men på många håll är väntetiden för lång och personalen har det tufft. Till 2022 lovar vi 14 000 fler vårdanställda och att alla socialdemokrater i kommuner och landsting ska arbeta för att förbättra arbetsmiljön i vården. Här är våra löften i det mest omfattande trygghetsprogrammet i modern tid, skriver Stefan Löfven (S).

Vi vet att samhället går att förändra. Utmaningar går att möta om vi gör som vi alltid har gjort det – tillsammans. I dag pressas arbetslösheten tillbaka. Vi har den lägsta ungdomsarbetslösheten på 15 år. Äntligen ser vi också allt bättre skolresultat och vi har överskott i ekonomin. Nu måste vi använda den styrkan för att öka tryggheten. För att fortsätta ta tag i problemen med den grova brottsligheten, med segregationen och de uppenbara bristerna i välfärden. Därför börjar vi socialdemokrater i dag att lansera det mest omfattande trygghetsprogrammet i modern tid. Sjukvården är en central del av det. Vården tar hand om våra mest ömtåliga ögonblick i livet. Den måste fungera bra för alla men så ser det inte alltid ut. Sverige har en vård i världsklass men inte till alla, och inte överallt. Det är framför allt tre områden som vi behöver stärka. Detta talar jag om i dag inför personalen på Akademiska sjukhuset i Uppsala.

1. **Korta väntetiderna.** Ingen ska behöva vänta en enda dag för länge på den vård en behöver. Tyvärr är det precis det som händer. Det gäller inte minst cancervården. Regeringen har genomfört stora satsningar för att korta väntetiderna, utveckla cancervården och se till att vården är likvärdig i hela landet. Men mer måste göras. Även arbetet mot psykisk ohälsa måste intensifieras.

2. Skapa en jämlik vård i hela landet. Var du är född, hur mycket du har studerat och hur mycket du tjänar påverkar hur länge du lever. Enligt forskningen kan det skilja 18 år i förväntad livslängd, mellan en lågutbildad i Rinkeby och en högutbildad i Danderyd. Statistiken är tydlig, klassamhället är dödligt. Vi behöver satsa mycket mer på det förebyggande arbetet för bättre hälsa och motverka gräddfiler för den med privat sjukvårdsförsäkring.

Vi måste också satsa mer på primärvården runt om i landet. En världsledande sjukvård betyder en allt mer specialiserad vård, där expertisen koncentreras till utvalda nationella centrum. Men Sverige är ett stort land och du ska vara trygg oavsett var du bor, nära ett stort sjukhus eller med många mil till närmsta vårdcentral.

3. Förbättra arbetsvillkoren i vården. Sjukvårdsyrket ska aldrig ses som någon form av god gärning, en uppoffring för det allmännas bästa. Jag vill att unga ska söka sig till sjukvårdsyrket och vilja stanna där, både för känslan av att göra något viktigt, men också för att få ett utvecklande jobb, med bra arbetsvillkor. Här finns det mycket kvar att göra. Vi måste också fortsätta göra upp med avarterna i styrningen av vården, med privatiseringsiver och pengar som läcker till konsulter i stället för att gå till personalen. Sjukvården ska styras av professionernas kunnande – inte byråkratins stelhet. Arbetsmiljön ska förbättras.

Vi socialdemokrater är fast beslutna att ta itu med bristerna i sjukvården. Redan i årets budget gör regeringen historiskt stora satsningar på 5,5 miljarder kronor för att stärka vården. Men vi vet att mer måste göras.

Det kommer krävas flera och många gånger individuellt anpassade lösningar för att se till att vården levererar det vi alla kan förvänta oss. Men mycket av arbetet kommer att handla om hur många som arbetar i vården, vilken kompetens de har och hur deras arbetsmiljö ser ut. Bristen på personal skapar vårdköer, regional ojämlikhet samtidigt som de som arbetar i vården får en allt tuffare arbetsmiljö. Utan personal stannar vården och de kommande åren ska vi bryta den onda cirkeln.

Vi ska se till att:
Vårdpersonalen får fler kollegor. Svensk sjukvård behöver fler undersköterskor, sjuksköterskor och läkare. Därför kommer vi att öka vårdpersonalen med 14 000 personer till år 2022. Du ska få sjukvård i tid. Personalen ska ha tid för sjukvård. Detta blir möjligt genom de stora satsningar på välfärden vi gör och kommer att göra.

Fler får möjlighet att fortbilda sig. För att ta oss dit behöver vi se till att fler kvinnor och män kan fortbilda sig till de yrken som vi behöver, oftast specialistsjuksköterskor. Därför kommer vi satsa 400 miljoner kronor om året till 2022 för att fler sjuksköterskor i vården kan specialistutbilda sig med lön.

Arbetsmiljön ska förbättras i kommun och landsting. Tillsammans med våra socialdemokratiska kollegor i kommuner och landsting ger vi också ett nytt arbetsmiljölöfte till Sveriges välfärdsarbetare. Under nästa mandatperiod kommer alla socialdemokratiska företrädare arbeta för ökade utbildningsmöjligheter, sänkta sjuktal, bättre arbetstider, för att ta bort delade turer och staplade visstider samt ett stärkt skydd när arbetsgivare avser att minska antalet timmar på anställningskontraktet, så kallad hyvling.

Detta är möjligt om vi investerar. Men det är omöjligt om pengar ska försvinna i skattesänkningar. Det är inte bara ett politiskt vägval, det är en ekonomisk verklighet. Vi socialdemokrater kommer att använda styrkan i svensk ekonomi till att investera för att förbättra välfärden och öka tryggheten i hela landet.

Vi vet att tryggheten också ökar friheten i ett samhälle. Då måste sjukvården prioriteras. Här skiljer vi oss från Moderaterna fundamentalt – i synen på vad samhället ska ge tillbaka och vår uppgift som politiker att se till att tryggheten finns där för alla – inte bara några.

Regeringen kommer att arbeta vidare med detta fram till valdagen. Och nästa mandatperiod kommer sjukvården, tillsammans med en kompromisslös kamp mot brottsligheten och snabbare integration att vara de viktigaste frågorna för en S-ledd regering. Så stärker vi tryggheten – tillsammans.

Stefan Löfven (S), partiledare "

DN MÅNDAG 26 FEBRUARI 2018

"Ministern: Fler civilanställda kan lösa akuta polisbristen

Antalet poliser på gator och torg har minskat med 11 procent på sex år. Många av de mest erfarna flyr yrket. För att lösa det akuta problemet vill justitieministern låta fler civilanställda avlasta utredande poliser. Den möjligheten är uttömd, menar polisfacket.

Andelen svenskar som säger sig ha utsatts för brott har ökat de senaste åren, och förtroendet för rättsväsendet har minskat, visar den senaste nationella trygghetsundersökningen från Brottsförebyggande rådet. Samtidigt är polistätheten i Sverige i dag den lägsta på tio år. Det är framför allt poliser på gator och torg som blivit färre, visar siffror från Polismyndigheten som DN tagit del av.

Mellan december 2011 och februari 2018 minskade antalet poliser i så kallad yttre tjänst från 10 255 till 9 092. Det är en nedgång med 11 procent. Som andel av den stigande folkmängden motsvarar det en nedgång med 17 procent.

Poliser i yttre tjänst arbetar bland annat med brottsförebyggande verksamhet och ingripanden.

– Minskningen innebär att det blir otryggare för allmänheten, säger Polisförbundets ordförande Lena Nitz.

Regeringen vill förstärka poliskåren kraftigt med en stor utbildningsskjuts. Fram till 2024 ska antalet anställda i Polismyndigheten öka med 10 000, är det meningen, varav två tredjedelar ska vara poliser. Men det löser inte det akuta problemet med ett polisunderskott på gator och torg.

Därför flaggar justitieminister Morgan Johansson för att tillfälligt ta in fler civilanställda som kan hjälpa till med brottsutredningar, för att på det sättet frigöra utbildade poliser.

– I väntan på de nya utbildade kullarna tror jag att civila under en övergångsperiod kan fylla en del luckor, så att man på det sättet kan få ut fler i yttre tjänst.

– Jag vet att den nya rikspolischefen (Anders Thornberg, red:s am) också funderar på hur man ska göra under den här mellantiden. Här har vi en kontinuerlig dialog. Man får ta det från fall till fall. Jag vill inte ändra i något regelverk.

Polisförbundets ordförande Lena Nitz är skeptisk till en sådan lösning:
– Det är mycket svårt att genomföra nu, för den omflyttningen har man redan gjort. Den var i fokus under omorganisationen.

Den kompetens som i dag finns bland dem som arbetar i så kallad inre tjänst, i huvudsak brottsutredningar, behöver vara kvar där, enligt Nitz. Om det fanns fler poliser att enkelt flytta ut från skrivborden hade man redan gjort det, tror hon.

Dessutom, menar den fackliga ledaren, är arbetsvillkoren i yttre tjänst sådana att många aktivt söker skrivbordstjänster.

– Hade man inte det utrymmet för byte av tjänst skulle man förlora ännu fler poliser.
Det är extra problematiskt att det ofta är de mest erfarna polistjänstemännen som slutar, vilket de intervjuade poliserna i artikeln här intill vittnar om.

Justitieminister Morgan Johansson vill göra polisyrket ”ännu mer” attraktivt.

– För 20–25 år sedan kunde man räkna med att en utbildad polis var

kvar under hela yrkeslivet, men det kan man inte i dag. Vi måste ta höjd för det när vi utbildar fler, säger Johansson.

Numera finns en tämligen bred arbetsmarknad för skolade poliser. Många går till säkerhetsbranschen. En del rekryteras av kommuner. Enligt Lena Nitz är det effektivaste ”snabbspåret” till att stärka blåljuspersonalen att locka tillbaka dem som slutat.

– Då har man färdigutbildade poliser som kan vara operativa från dag ett. Vi har en stor grupp före detta poliser som både kan och vill komma tillbaka om arbetsvillkoren blir bättre.

Ni vet det?
– Ja, vi har gjort vissa stickprovsundersökningar. Anledningen till att man slutar är inte att man inte vill vara polis, det är lönen och arbetsvillkoren.

Nitz tror också att man skulle få loss stora resurser genom att dra ned på polisens pappersarbete. Studier har visat att poliser i yttre tjänst lägger mer än 25 procent av sin arbetstid på avrapportering.

Anders Bolling
anders.bolling@dn.se "

"Fakta. Polisen i Sverige
Polismyndigheten har totalt ungefär 30 000 anställda.
En tredjedel är civilanställda. De har blivit fler de senaste åren.
Två tredjedelar är poliser. De har blivit färre.
Av poliserna arbetar ungefär hälften i yttre tjänst.
Mellan 600 och 700 poliser per år har utbildats de senaste åren. Nästa år examineras 1 300.
Regeringen siktar på 10 000 fler polisanställda om sex år, varav två tredjedelar utbildade poliser.
I januari slöts ett nytt treårigt polisavtal med högre löner och tydligare karriärvägar för poliser i yttre tjänst. "

DN MÅNDAG 26 FEBRUARI 2018

”Vi skulle behöva vara många fler för att göra skillnad på riktigt”

Poliserna Amir Zujovic och Ted Eriksson märker båda av bristen på personal i blåljusverksamheten. De tvingas ofta prioritera bort det brottsförebyggande arbetet – och ser sina erfarna kollegor lämna yrket. – De som drabbas är ju i slutänden vanliga människor som behöver hjälp, säger polisassistent Amir Zujovic.

Sedan Ted Eriksson började som polisassistent vid Norrmalmspolisen i Stockholm på sommaren 2016 har ett tiotal poliser lämnat hans turlag för andra tjänster. Yngre kollegor har kommit i stället.

– Vi märker det i vardagen, både att omsättningen på personal är hög och att vi blir färre i stort. När vi ska planera scheman och få ihop semestrar, till exempel, får vi anpassa oss mycket för att det ska lösa sig.

Som polis i ingripandeverksamheten är Ted Erikssons arbete primärt att snabbt vara på plats när någon har ringt 112. Samtidigt är behovet stort också av förebyggande insatser.

– Bristen på folk går framför allt ut över det långsiktiga, brottsförebyggande arbetet. Man får hela tiden prioritera bort planerat arbete. Det kan handla om så enkla men viktiga saker som att vi ofta får ställa in nykterhetskontroller.

För Amir Zujovic, som arbetar som polis i yttre tjänst i Rinkeby i nordvästra Stockholm, ser verkligheten annorlunda ut. Polisens underrättelseavdelning har klassat Rinkeby som ett särskilt utsatt område.

– Det gör att vi också är särskilt prioriterade. Min upplevelse är att vi har möjlighet att satsa på brottsförebyggande insatser men att resten av regionen får stå tillbaka till förmån för oss, säger han.

Enligt Amir Zujovic står det långsiktiga arbetet i princip still i vissa områden i närheten av Rinkeby. Där får polisen i stället ägna sig åt ”måste-verksamhet”. Det blir inte mycket annat än att åka på 112-larmen.

– Vi som får möjlighet att jobba med brottsförebyggande verksamhet tar sikte på att kartlägga narkotikahandel, att synas i området. I Rinkeby är vi glada att vi kan göra det. Samtidigt, sett till den brottslighet vi har, så borde vi vara många fler också här.

Flera politiska partier har de senaste åren utlovat satsningar för att öka antalet poliser. Både Ted Eriksson och Amir Zujovic upplever att utmaningen snarare ligger i att behålla erfaren personal.

– Jag förstår inte hur vi ska bli fler poliser när vi inte kan hålla kvar dem vi har. Förr i tiden kunde uniformspoliser jobba i 15–20 år. Nu står folk ut i två eller tre år. Det är så mycket kunskap som försvinner, säger Amir Zujovic.

– De som begår brott blir bara bättre och bättre. De stannar kvar där ute, medan poliserna slutar efter ett par år. I slutänden är det allmänheten som drabbas. Vi skulle behöva vara så många fler för att göra skillnad på riktigt.

Alexandra Urisman Otto
alexandra.urisman@dn.se "

DN TORSDAG 22 FEBRUARI 2018

"Bra drag i svensk ekonomi

Svensk ekonomi är fortsatt stark. Men det kommer att krävas stora tillskott för att klara välfärden de närmaste åren. – Det här blir den viktigaste uppgiften under nästa mandatperiod, säger finansminister Magdalena Andersson (S).

I finansministerns senaste prognos över tillståndet i svensk ekonomi visar de flesta kurvor på en ljus utveckling. Tillväxten är hög, arbetslösheten låg och styrkan i omvärldens konjunkturer bidrar till att göda Sveriges finanser.

– Vi har sett ordentliga uppreviderings både i USA och i euroområdet. Samtidigt ska vi inte sticka under stol med att det finns stora risker, säger Magdalena Andersson.

Jämfört med den senaste prognosen i december är det bara små justeringar som har gjorts. Såväl utvecklingen av BNP som arbetslösheten ligger på exakt samma bedömning som då. Statsskulden kommer dock att sjunka något snabbare än tidigare prognos.

Magdalena Andersson räknar med att den stora frågan de kommande åren blir att säkra kvaliteten i välfärden, till exempel genom att kunna rekrytera tillräckligt med personal till skolan och vården. Hon har tidigare sagt att kommunerna behöver 20 miljarder extra nästa mandatperiod för att klara av att hålla kvaliteten på den nivå som är i dag.

– Vår bedömning är att det behövs 20 miljarder kronor i generella statsbidrag för att kunna möta den demografiska utmaningen.

Därutöver har vi också ambitionsökningar. Vi har presenterat fem ytterligare miljarder till sjukvården och sex miljarder till skolan. Vår bedömning är att det här kommer att vara den absolut viktigaste arbetsuppgiften under nästa mandatperiod, säger Magdalena Andersson.

Hon vill inte gå in på vilket utrymme regeringen kommer att ha för nya satsningar när det är dags att presentera löftena inför höstens riksdagsval.

– Jag vill avvakta senare prognosrevideringar innan vi avgör vad det finns för reformutrymme för nästa år, säger hon

Moderaterna tycker att regeringen borde utnyttja den starka ekonomin till att förbereda Sverige för nästa lågkonjunktur.

– Vi har en mycket stark konjunktur men en svag regering. Det finns nu en anledning att spara ännu mer i ladorna tills det vänder. Den här regeringen för en expansiv finanspolitik mitt i en brinnande högkonjunktur, säger Elisabeth Svantesson (M), ekonomisk-politisk talesperson.

Centerpartiets ekonomisk-politiska talesperson Emil Källström tycker att den ekonomiska utvecklingen är positiv men att den senaste prognosen samtidigt är ett kvitto på att regeringen har misslyckats med att genomföra viktiga förändringar.
– Det hade behövts strukturreformer både inom bostadsmarknaden och inom arbetsmarknaden, säger han.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se "

DN TORSDAG 22 FEBRUARI 2018

"Johan Schück: Finansministern tar sikte på valåret med en ny prognos trots att ytterst litet har hänt

Det är valår. Så kan man förklara att finansminister Magdalena Andersson (S) går ut med en ny prognos, trots att ytterst litet har hänt. Hon vill upprepa att utsikterna ser ljusa ut.

Mindre än två månader har gått sedan finansministern kom med sin förra prognos. Den gången kunde hon berätta om en förbättring, men nu finns inga sådana nyheter.

Även denna gång spås BNP-ökningen bli 2,8 procent i år och 2,2 procent under nästa år. Arbetslösheten sjunker, liksom tidigare, till 6,1 procent och stannar sedan kvar på den nivån.

Det offentliga överskottet är dock litet större än förut. Men det beror främst på att utgifterna under 2018 beräknas bli något lägre. Det räcker inte för att Magdalena Andersson ska börja tala om ökat reformutrymme.

Ändå finns förstås en avsikt med finansministerns nya prognos. Den kan vara att visa att utsikterna alltjämt ser ljusa ut, trots börsnedgång och fallande bostadspriser. Syftet är då att lugna allmänheten.

Visserligen finns orosmoln som att bostadsbyggandet ser ut att vika nedåt. Men i gengäld räknar finansministern att näringslivets investeringar ska öka kraftigt, vilket är en osäker bedömning.

Arbetslöshetsprognosen verkar också väl optimistisk, även om det är långt kvar till regeringens mål att nå EU-ländernas lägsta arbetslöshet till 2020. Magdalena Andersson vill nu visa att det går snabbare än förut för nyanlända att få jobb, men det är många som ska ut på arbetsmarknaden de närmaste åren.

Ett annat syfte med prognosen kan vara att lägga grund för nya utgiftsreformer, redan i vårbudgeten eller inför valrörelsen.

Det finns stora budgetöverskott, något som på onsdagen också bekräftades i en prognos från Riksgälden. Behoven inom den offentliga välfärden – vård, skola, omsorg – är samtidigt också stora. Vad som bör göras kan då tyckas enkelt.

Men mer pengar ger ingen snabb lösning, när problemet främst är bristen på personal: sjuksköterskor, lärare och andra. Där behövs en långsiktighet som sträcker sig bortom valåret.

Johan Schück
johan.schuck@dn.se "

DN FREDAG 23 FEBRUARI 2018
DN. DEBATT 182023

”Svårt se klart när kapitalets lobbyister har partibok från S”

"Sverige är världsmästare i en speciell och korruptionsbenägen politisk gren: snabb och obehindrad vandring mellan politik och näringsliv. När politiskt förtroendekapital på så sätt förvandlas till en vara på en marknad, undergrävs tilliten. Regeringens nya förslag till karantänsregler är inte tillräckliga, skriver Sigurd Allern, Ester Pollack och Daniel Suhonen.

Om drygt sju månader är det val. Blir det maktskifte kommer en ny slags folkvandring att inledas som blivit allt vanligare under 2000-talet: den från offentliga politiska uppdrag och till privata lobbyist- och pr-bolag. Sverige har i dag inga karantänsregler. Ena dagen minister, statssekreterare eller regeringsrådgivare, nästa dag konsult på Kreab, lobbyist hos vapenproducenten Saab eller rådgivare för Goldman Sachs. Vandringarna går också från lobbybranschen till regeringen.

Styrelseskicket i Sverige beskrevs redan på 1990-talet som en utveckling från representationsmakt till påtryckarmakt. Men hur ser denna påtryckarmakt ut? Åt vilket håll slår dörren? I en ny rapport från Katalys visar vi att Sverige i dag är världsmästare i en mycket speciell och korruptionsbenägen politisk gren: snabb och obehindrad vandring mellan politik och näringsliv.

1.**Svängdörren är bred och väloljad.** I vår studie visar vi att övergångarna mellan politiska befattningar och lobbyistjobb är mycket omfattande. En undersökning år 2014 identifierade 224 pr-konsulter inom lobbyrådgivning med partibakgrund i Sverige. 41 procent av dessa var moderater, 28 procent socialdemokrater och 16 procent liberaler. Bankbranschen, vapenindustrin och andra lobbyorganisationer har också blivit en attraktiv karriärväg för politiker efter ett regeringsskifte.

Maktutredningens huvudrapport 1990 konstaterade att Sverige vid slutet av 1980-talet styrdes av två separata eliter: en näringslivselit och en arbetarrörelseelit. På 2000-talet började en maktposition via arbetarrörelsen bli en språngbräda till positioner inom näringslivseliten. Eliterna har sammansmält. Privatiseringen av välfärdsstaten och lobbyism för att försvara välfärdsvinsterna fick utvecklingen att skjuta fart. Dessa övergångar har blivit mycket vanliga och har hittills skett utan avbrott eller hinder på vägen.

2. Produkten pr-politikerna säljer är inflytande över demokratin. Lobbyism innebär försök att påverka politiska beslut, i huvudsak från organiserade aktörer. Denna bearbetning av beslutfattare är informell och står i kontrast till de organiserade korporativa kanaler som var vanliga under efterkrigstiden. Politisk lobbying via pr-byråer, specialiserade på public affairs, är i dag ett affärsområde där konsulternas kunskap om hur politiska beslut påverkas är produkten.

Uppdragsgivarna som betalar är vanligen företag och branschorganisationer, men inkluderar också intressegrupper och kommuner. Vinnare på denna utveckling är näringslivet. Utarmningen av journalistiken, inte minst lokalt, underlättar pr-branschens arbete, när underbemannade redaktioner tacksamt tar emot vinklar och nyheter.

3. Lobbyism förskjuter makt till kapitalets fördel. Den svenska modellen karakteriserades av att näringslivsorganisationer, fackföreningar och intresseorganisationer involverades i den politiska processen. Samarbetet hade karaktären av en klasskompromiss. I dag sker påtryckningen i andra och för medborgarna dolda och för lobbyisterna mer lönsamma former.

Orsakerna till detta är många. Men i Sverige är offentligt finansierade välfärdstjänster big business. År 2015 köpte landsting, regioner och kommuner välfärdstjänster för 127 miljarder kronor från privata utförare. Hela 84 procent utgjordes av köp från privata företag.

Privatiseringen mötte politiskt motstånd och de nationella Som-undersökningarna har visat att en tydlig majoritet av väljarna inte vill att vinstutdelning ska tillåtas inom välfärden. Eftersom de privata vinstdrivna bolagen ej vann allmänt opinionsstöd för vinstjakten, har lobbyarbetet inriktats på att förhindra en riksdagsmajoritet för vinstbegränsning. Ett viktigt steg var att påverka SD, som 2014 lovat en reglering. Efter att Vårdföretagarna och pr-byrån Kreab under 2015 drev en intensiv uppvaktning gav SD med sig i vinstfrågan.

Här finns en avgörande skillnad. I ekonomiska termer utgör kostnaderna för näringslivets lobbying en investering där lyckat lobbyarbete ger ökad vinst. För folkrörelser och fackföreningar utgör kostnaderna för lobbyarbete i de flesta fall utgifter. Särskilt anmärkningsvärt blir det när kapitalisterna i välfärdssektorn kan finansiera sin lobbying med skattefinansierade vinster. För näringslivet måste insatserna i kampanjen för vinster i välfärden ses som en mycket lönsam

investering. Exemplet visar med vinstlobbyn visar att lobbyism sällan handlar om en fajt mellan olika jämbördiga åsikter gentemot den lagstiftande makten. Det är även en viktig principiell skillnad mellan en öppen idékamp om samhällsutvecklingen och lobbyismens dolda påtryckaraktivitet.

4. Behov av karantänsregler och rågångar. Debatten om lobbyism handlar inte om att vara för eller emot pr. Att ta kontakt med en politiker och tala för sin sak är och bör vara en demokratisk rättighet både för organisationer och individer. Men den intressanta frågan ur ett demokratiskt perspektiv är vilka långsiktiga effekter på väljares tillit till politik och politiker det får när tidigare politiska motståndare hand i hand och mot betalning ger kunder gemensamma politiska råd – i frågor där de tidigare representerat rakt motsatta ståndpunkter?

Sverige har fram till i dag till skillnad från de flesta andra utvecklade länder saknat tydliga karantäns- och övergångsregler för att minimera möjligheten för, och misstanken om, att politiker och tjänstemän utnyttjar sina positioner för egen framtida vinning, till skada för det allmänna. Med andra ord: att förhindra korruption. Transparency International visade i en undersökning i veckan att korruptionen i Sverige ökar så att landet nu är det mest korrupta i Skandinavien.

I Kanada förbjuder The Lobbying Act vissa grupper av statstjänstemän och regeringsmedlemmar lobbyaktivitet på en period på fem år. I Storbritannien är en minister som lämnar sin post förbjuden att under en tvåårsperiod utöva lobbying mot regeringen. I Norge gäller en särskild lag om karantän och ämnesrestriktion för såväl statsråd, och statssekreterares och politiska rådgivares, ämbetsmäns och tjänstemäns övergångar av olika slag.

Det förslag regeringen presenterade på torsdagen om ett års karantänstid för statsråds och statssekreterares övergång till den privata sektorn är ett helt nödvändigt första steg. Men 12 månaders karantänstid är för kort och bör minst dubbleras. Karantänstiden måste också omfatta politiskt sakkunniga och rådgivare i regeringskansliet vid sådana övergångar för att bli effektiv.

Den professionella lobbyismens expansion har skapat jordmån för en ny typ av politisk elit med mycket svaga band till vanliga medborgare. När politiskt förtroendekapital förvandlas till en vara på en marknad, undergrävs tilliten till politikerna, partierna och demokratin. För arbetarrörelsen är detta också en klassfråga av politisk betydelse. Hur ska annars problemen för regeringen att mobilisera mot privata vinstintressen i välfärden förklaras?

Det är kanske svårt att se klart när kapitalets lobbyister uppträder med socialdemokratisk partibok.

Sigurd Allern, professor emeritus i journalistik vid Universitetet i Oslo
Ester Pollack, docent i journalistik vid Stockholms universitet
Daniel Suhonen, chef Katalys "

"Bakgrund. Rapporten
”Svängdörrarnas förlovade land. Lobbyismens betydelse för klassamhällets eliter” är skriven av Sigurd Allern och Ester Pollack för Katalys och Klass i Sverige. Finns på www.katalys.org "

DN FREDAG 23 FEBRUARI 2018

"Ny arkitekturpolitik för ett Sverige under ombyggnad

Arkdes blir kvar som nationellt center för design och arkitektur, Sverige får en riksarkitekt och 20 nya miljoner per år satsas på offentlig konst. I dag presenteras regeringens design- och arkitekturproposition ”Politik för gestaltad livsmiljö”.

Propositionen baserar sig på utredningen ”Gestaltad livsmiljö – en ny politik för arkitektur, form och design” från 2015. Men utredarens förslag om att lägga ner Statens centrum för arkitektur och design (Arkdes) slopas. Redan i budgetproppen för 2018 framgick att Arkdes skulle få en ny forskningsfunktion.

– Jag har sedan tidigare varit tydlig med att Arkdes roll inte ska minska, utan tvärtom har vi gjort flertalet satsningar på Arkdes, bland annat genom tillsättandet av den nya chefen Kieran Long. Men också med den forskningsvision vi skriver fram och finansierar med fem miljoner kronor om året, säger kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke till DN.

Samverkan mellan myndigheter på arkitektur-, form- och designområdet ska stärkas genom att Boverket, Arkdes, Riksantikvarieämbetet och Statens konstråd arbetar närmare varandra. Boverket ska få det samordnande ansvaret.

– Den politik vi nu presenterar uppvärderar arkitekternas roll i det enorma samhällsbygge som just nu pågår. Arkitekternas erfarenheter och kunskaper ges en självklar plats. Samverkan mellan många olika aktörer krävs för att vi ska kunna bygga hållbart, säger Alice Bah Kuhnke.

En del i Boverkets nya roll blir att inrätta en riksarkitekt.

– Det är en stöttande funktion för Sveriges kommuner som i de många samtal och remissutlåtanden vi har tagit emot skriver om behovet av stöd. Och det ser väldigt olika ut i olika delar av landet.

Förhoppningsvis kan de kraftigt förstärkta resurser som Boverket får vara kommunerna till hjälp.

Propositionen formulerar också ett nytt nationellt mål: ”Arkitektur, form och design ska bidra till hållbara, jämlika och mindre segregerade samhällen med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön.”

Hur ser en jämlik arkitektur ut?
– Det finns remissinstanser som pekar på avsaknaden av ett samlat hållbarhetsperspektiv i de gamla målen. Vi har lyssnat till dem. Arkitekturen har en stor betydelse för våra livsmiljöer och att de är hållbara ur alla hållbarhetsaspekter – ekonomiskt, socialt och miljömässigt – är det få som motsätter sig.

Den nya design- och arkitekturpolitiken innebär också en större satsning på offentlig konst. Statens konstråd får en utökad finansiering med 20 miljoner kronor per år.

– Förhoppningsvis kommer vi i sinom tid uppleva att våra offentliga rum och gemensamma ytor fylls med alltmer konst. Mer kultur till fler

är den linje vi har drivit under mandatperioden. I dag är kulturbudgeten 1,5 miljarder större än när vi tillträdde, säger Alice Bah Kuhnke.

De som hade hoppats på ett nytt nationellt designmuseum, kanske genom en uppgradering av Röhsska museet, kommer dock att leta förgäves i proppen. Göteborgs kommunägda museum för mode, design och konsthantverk förbigås med tystnad.

– Vi kommer inte inrätta en ny myndighet därför att vi ser att det inte vore tillräckligt. De fyra myndigheterna Boverket, Arkdes, Riksantikvarieämbetet och Statens konstråd delar ansvaret för att bära den nya politiken.

Propositionen är nu klubbad och ska överlämnas till riksdagen, som efter beredning i kulturutskottet ska ta beslut före sommaruppehållet.

Sverker Lenas
sverker.lenas@dn.se "

DN FREDAG 23 FEBRUARI 2018

" Bo Madestrand: Boverkets nya roll den viktigaste effekten

Efter den senaste tidens hetsiga debatt om hur statliga kulturinstitutioner som Filminstitutet och Kulturrådet riskerar att bli politiskt styrda, är det med viss spänning man öppnar regeringens dagsfärska proposition om en ny politik för gestaltad livsmiljö – alltså design och arkitektur.

Vilka radikala förslag skulle regeringen kunna tänkas hitta på nu? Obligatorisk genusutbildning för arkitekter? Krav på att all design ska vara normkritisk? Men kulturminister Alice Bah Kuhnke och hennes departement håller igen med de politiska kodorden i en proposition som snarare bygger på pragmatiska lösningar än visionära idéer.

De mest iögonfallande förändringarna jämfört med Christer Larssons utredning ”Gestaltad livsmiljö”, som presenterades för snart tre år sedan, är att idén om en helt ny statlig myndighet med ansvar för området fimpats. Larssons tanke om att lägga ned statens enda nationella institution för design och arkitektur, Arkdes på Skeppsholmen i Stockholm, har också förpassats till papperskorgen.

I stället poängteras nu Arkdes betydelse som nationell mötesplats för arkitektur, form och design. De får också i uppgift att följa upp politikens genomslag på området, och fick redan i höstens budgetproposition ett utökat anslag för att bedriva forskning om den gestaltade livsmiljön.

Den viktigaste effekten av propositionen är den centrala roll Boverket får som spindel i nätet för den statliga form- och arkitekturpolitiken, med placering av en så kallad riksarkitekt i Malmö. Boverket ska framöver få en nationell samordnarroll för att bidra till en högre arki-

tektonisk kvalitet över hela landet i samverkan med andra offentliga aktörer. Det innebär bland annat att kvalitetsbegreppet ska få mer betydelse vid offentliga upphandlingar.

Statliga myndigheter som Fortifikationsverket, Naturvårdsverket, Fastighetsverket med flera åläggs också att agera förebildligt för att bidra till mer hållbart gestaltade livsmiljöer – annars!

Det gamla enprocentsmålet, där statliga och kommunala byggprojekt anmodades att avsätta en procent av budgeten till konstnärlig gestaltning, uppdateras också, i statliga Konstrådets regi. Även Nationalmuseum får en klapp på axeln, och får ett tydligare ansvar för design- och formområdet – vilket i sin tur kan uppfattas som en knäpp på näsan för Röhsska museet i Göteborg, som ligger i träda efter ett antal konfliktfyllda år och en pågående renovering.

Den enda politiska markering man egentligen kan utläsa av propositionen är det nya nationella målet för området, som bygger på premissen att ”arkitektur, form och design ska bidra till hållbara, jämlika och mindre segregerade samhällen med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön”.

Ett i sig ganska harmlöst konstaterande, som knappast kan väcka de oppositionella ledarskribenternas vrede eller sätta fyr ens på de mest eldfängda kommentarsfält. Eller?

Bo Madestrand
konst@dn.se "

DN TISDAG 27 FEBRUARI 2018

" Johan, 24: Bostadsbristen är som ett moment 22

Stockholm. Johan Andersen är en av alla unga som drabbats hårt av bristen på bostäder i landets växande storstäder. I fem år har han flyttat runt mellan kompisars soffor och dyra andrahandskontrakt. – Det är verkligen inte den start man behöver på sitt vuxna liv, säger Johan när vi träffar honom i den etta där han sedan i somras har bott för 8 500 kronor i månaden.

Det har inte byggts mer sedan miljonprogrammets dagar. Men bostadsbristen är fortsatt ett växande problem – inte minst i de hastigt växande storstadsregionerna.

I den hårdnande konkurrensen om bostäderna har unga vuxna tillhört den grupp som drabbats hårdast. När boverket förra året genomförde sin årliga bostadsenkät uppgav alla kommuner utom en i landets tre största städer en brist på bostäder för unga.

24-årige Johan Andersen är en av alla hundratusentals som har drabbats hårt. Det är nu fem år sedan han flyttade hemifrån. Men någon egen bostad har han aldrig haft. Det senaste halvåret har han hyrt en lägenhet i andra hand. Kontraktet som han trodde var vitt har visat sig vara en bluff. Och hyran – 8 500 kronor – för en etta i södra Stockholm har slitit på ekonomin. En hyra som han i sin desperata jakt på en lägenhet inte kände att han hade råd att tacka nej till.

– Jag reagerade faktiskt inte på att den var dyr. I dag får man ju betala 5 000 för ett rum – som inneboende, berättar Johan där vi slagit oss ned i en soffa i lägenhetens enda rum.

I hyran ingår varken värme, el eller internet. Och tvättstugan har han aldrig haft tillgång till. När vi träffar honom har livssituationen sedan länge varit ohållbar.

– Att bo här har tagit så mycket på krafterna att jag har fått lägga allt annat i livet åt sidan.

Nu har Johan och hans flickvän, som inte vill medverka i artikeln, bestämt sig för att flytta. Den oseriösa värden har blivit olidlig att ha att göra med. Sedan en tid kräver han att 3 000 kronor av hyran betalas kontant. Eftersom det har gått upp för honom att paret har rätt att kräva tillbaka delar av den oskäliga hyran i efterhand tror Johan att han försöker städa undan alla eventuella bevis på hur mycket han faktiskt har tagit betalt.

I kontraktet står det att lägenheten ska vara fullt möblerad. Men när paret kom dit i somras fanns där inte mycket mer än en omonterad säng som saknade delar. Trots det tar värden ut nästan 40 procent mer än vad han själv betalar för lägenheten. Om den hade varit fullt möblerad hade han haft rätt att lägga på 5–10 procent på den ordinarie hyran. När Johan velat diskutera priset med värden har han hotat att slänga ut dem.

– Det är klart att det känns jobbigt att behöva flytta igen. Men samtidigt känns det skönt att komma härifrån.

Johan berättar att omständigheterna har gjort att han börjat känna sig deprimerad. Han har inte orkat söka nya uppdrag som lärarvikarie. Nu har även extraknäcken som eventfixare börjat sina och utan jobb är det snudd på omöjligt att få en bostad.

– Det är som ett moment 22. Det går liksom inte att ta sig ur det. Många värdar kräver nämligen att hyresgästen har ett fast jobb. Det är dessutom inte ovanligt att det tillkommer ett inkomstkrav. Enligt en aktuell rapport från boverket kräver var femte fastighetsägare en årsinkomst på tre gånger årshyran.

Johan berättar att han en gång var nära att få ett förstahandskontrakt via bostadsförmedlingen, men att han till sist föll på att han inte kunde visa upp en fast anställning.

– Jag stod först i kön till en lägenhet i Liljeholmen. Men mitt kontrakt på skolan där jag arbetade skulle precis gå ut. Jag fick ett dygn på mig att förlänga det.

Skolan kunde inte ge några besked på så kort varsel och lägenheten gled honom ur händerna. Men att det förmodligen kommer att dröja innan han lyckas skaffa sig en lägenhet är inte det som oroar honom mest. Han har tvingats vänja sig vid att leva utan en fast punkt i livet. Det som oroar honom mest är att han kanske inte får tillbaka den deposition på 17 000 kronor som han har betalat till sina nuvarande värd. Planen är att inte lämna tillbaka nyckeln till lägenheten förrän han fått sina pengar.

– Helst skulle jag vilja anmäla honom. Gå till fastighetsägaren och säga som det är att vi har blivit lurade. Så här ska det ju inte få fungera.

Men rädslan för en långsam process där han i slutändan kanske aldrig får se sina pengar igen gör att han väljer att använda sitt förhandlingsläge i en direktkonfrontation med värden.

I hallen står en flyttkartong uppskjuten mot väggen. Utöver den finns inga synliga tecken på att paret är på väg flytta ut. Att köpa på sig en massa grejer när man saknar ett hem är bara dumt, resonerar Johan. Intill hallen finns en sovalkov. Den har avgränsats med en platsbyggd bokhylla som vetter mot ett kombinerat kök och vardagsrum.

Knappast någon lyx.

– Men om kontraktet hade varit mitt hade jag inte känt att jag saknade något. Nu är det en annan person som står i samma bostadskö som mig som tjänar 3 000 kronor i månaden på lägenheten.

Utvecklingen på bostadsmarknaden där allt fler unga tvingas i händerna på samvetslösa andrahandsuthyrare oroar Hyresgästföreningen.

– Vi vet att andrahandshyrorna har stigit och att det är ett växande problem att flera unga inte klarar av dem. En efterverkning blir att trångboddheten ökar. När en 21-åring inte klarar hyran för en etta får man bo fler i den, säger Anna Wennerstrand, presschef på Hyresgästföreningen.

Eftersom de olagligt höga hyrorna nästan uteslutande förmedlas under bordet är det i praktiken omöjligt att kartlägga hyresnivåerna, menar hon.

– Tittar man in på annonssajten blocket ser man att hyrorna är höga. Men vad folk i slutändan får betala är väldigt svårt att veta. Vi kan bara konstatera att mörkertalet förmodligen är väldigt stort, säger hon. Enligt boverket var det 255 av 290 kommuner som förra året uppgav en brist på bostäder för unga. Det innebär en ökning med tre procent mot föregående år. Men det innebär också att det finns platser där bostadsbristen inte är lika påtaglig som i Stockholm. Jag frågar Johan om han aldrig har funderat på att flytta till en annan stad.

– Egentligen inte. Som liten flyttade jag runt mycket. Men sedan jag var åtta har jag rotat mig här. Det är i Stockholm jag har mina vänner och mitt liv, säger han.

Några veckor efter vårt möte ringer jag upp Johan för att höra hur det har gått. Han berättar att värden har vägrat att lämna tillbaka depositionen på 17 000 och att han nu trots allt överväger att anmäla honom.

– Vi får se hur det blir. Men jag tänker inte släppa det här.
Men han har också positiva besked. En nära vän har fått ett förstahandskontrakt i en etta i Stockholm som han valt att dela med Johan och hans flickvän.

– Vi får egentligen inte mer än en klädkammare. Men hyran krymper till ett par tusen var och då ingår internet.

Det är inte någon permanent lösning. Men Johan och hans flickvän får bo där så länge de vill. Och med den låga hyran hoppas han få det andrum han skulle behöva för att få ordning på livet.

– Först främst måste jag fixa ett stabilt jobb. Sedan kan vi börja sikta på att någon gång i framtiden hitta något eget.

Adam Darab
adam.darab@dn.se "

DN MÅNDAG 26 FEBRUARI 2018

"Kriminellas företag ska stoppas med ny kontroll

Kriminella företag ska klämmas åt redan innan de startat. Det hoppas regeringen som i dag, måndag, beslutar att ge Bolagsverket utökade uppgifter för att bekämpa ekonomisk brottslighet.

Temat brott och straff fortsätter att vara ett hett tema i valrörelsen. I dag, måndag, beslutar regeringen att Bolagsverket, som registrerar företag och tar emot årsredovisningar, ska bli mer aktivt i att bekämpa ekonomisk brottslighet. Förutom att registrera företag ska myndigheten också kontrollera dem. På så sätt hoppas man på ett tidigt stadium komma åt företag som sysslar penningtvätt och annan ekonomisk brottslighet.

– Det som är livsnerven för den organiserade brottsligheten är ju pengarna, det är därför de håller på. Därför jobbar vi på olika sätt med att komma åt pengarna, det här är ytterligare ett steg i det arbetet. Redan tidigare har bland annat Skatteverket fått ökade befogenheter att jobba mot ekonomisk brottslighet, säger Magdalena Andersson.

För Bolagsverket innebär förändringen att myndigheten startar en separat avdelning som jobbar med att spåra ekonomisk brottslighet redan vid registreringen av företag.

– Ett bolag som registreras i syfte att hålla på med kriminell verksamhet ska stoppas redan innan det startas, säger Magdalena Andersson.

Dessutom inleds ett samarbete med Skatteverket och Ekobrottsmyndigheten.

– Vi har sett att det är väldigt effektivt när myndigheter samverkar och vi kan använda hela byråkratins verktygslåda tillsammans. Då blir det effektivt, säger Magdalena Andersson.

Som exempel tar hon de så kallade spritbussarna mellan Tyskland och Sverige. Där fick ett samarbete mellan flera olika myndigheter stopp på leveranserna.

Magdalena Andersson har tidigare suttit i Bolagsverkets insynsråd och konstaterar att just kontroller inte varit en prioriterad fråga.

– Då var det väldigt tydligt fokus på att ge bra service till företag, vilket man självklart ska ha. Men i efterhand kan man tycka att det inte var tillräckligt med fokus på de risker som fanns för att utnyttjas av kriminella. Nu vill vi att fokus är på båda sakerna. Det är självklart jätteviktigt med bra service till företagen, men man ska inte vara naiv. Har Sverige varit naivt i när det gäller ekonomisk brottslighet?

– Eftersom vi inte har jobbat strukturerat när det gäller den organiserade brottsligheten förut så har kriminella lärt sig utnyttja de smarta system vi byggt i Sverige. Så, ja, jag tror man har varit för slapp i de här frågorna tidigare. Men när myndigheter slår tillbaka och samverkar kan vi sätta dit de här elementen, säger näringsminister Mikael Damberg.

Magdalena Andersson och Mikael Damberg ser ekonomisk brottslighet som en stor anledning till de problem som finns i vissa förorter.

– Tro inte att de skjutningar, gänguppgörelser och den narkotikahandel som vi ser inte har med ekonomisk brottslighet att göra. Sättet att komma åt den typen av brottslighet i Sverige är att ge sig på pengarna, säger Mikael Damberg.

Att det från och med sista mars blir tillåtet att lämna in digitaliserade årsredovisningar hoppas regeringen också underlättar arbetet med att hitta kriminella krafter.

– Det öppnar helt nya möjligheter för att samordna och samköra uppgifter för att komma åt brottslighet, säger Mikael Damberg. Framöver kan digital årsredovisning bli obligatorisk.

Det här är bara första steget. Jag har bett Bolagsverket att komma med förslag när det kan bli obligatoriskt.

DN har tidigare i en serie artiklar avslöjat hur hål i det svenska systemet mot penningtvätt gjort Sverige till något av ett skattparadis för kriminella från hela världen. En rysk grupp kunde helt utan svenska myndigheters kontroll via en öde stuga i Västernorrland bedriva affärer. Ett problem var att bolagstecknarna inte kunde kontrolleras mot svenska register eftersom de saknade svenska personnummer.

Det kommer inte regeringen åt genom att öka Bolagsverkets uppgifter. – Exakt den frågan vet jag inte om vi kommer åt med just det här förslaget. Men genom att myndigheter samverkar kommer man åt det, säger Mikael Damberg.

Marianne Björklund
marianne.bjorklund@dn.se "

"Skärpta regler för brevlådeföretag på Malta
Regeringen vill skärpa reglerna för svenskar som har brevlådeföretag på Malta, uppger Rapport.

– Det vi gör är att ändra reglerna på så sätt att har man ett brevlåde-företag på Malta och ingen verklig verksamhet där kommer man löpande att beskattas för de intäkterna i Sverige, säger finansminister Magdalena Andersson, till SVT.

Den så kallade paradisläckan visade att Malta är det land där det fanns flest svenskar med brevlådeföretag, många av dem startade för att dra nytta av den låga bolagsskatten. Regeringen vill ta bort Malta från listan över länder där man får ha alla slags bolag utan att löpande skatta i Sverige.

– Det är klart att det här är något som sticker i ögonen på många människor om det är så att man via skatteplanering försöker undgå att betala skatt, säger Magdalena Andersson.
TT

Fakta. Förlorar miljarder
Sverige förlorar miljarder varje år på ekonomisk brottslighet. Skattebrott och bokföringsbrott står för den största delen av ekonomisk brottlighet i Sverige. "

Så slår det skärpta amorteringskravet

Här beskrivs ett tänkt fall där en låntagare lånat **tre miljoner kronor till en ränta på två procent.** Avgiften till föreningen är 2 500 kronor per månad.
I det första fallet sker ingen amortering.
I fall två och tre överstiger lånet 70 procent av bostadens värde och låntagaren tvingas amortera. I fall tre har låntagaren lånat mer än 4,5 gånger årsinkomsten. Amorteringarna sänker dock lånet vilket gör att den totala månadsutgiften med tiden sjunker.

- Amortering
- Ränta (2%) efter avdrag
- Månadsavgift till föreningen

Fakta: Dan Lucas
Grafik: Jenny Alvén

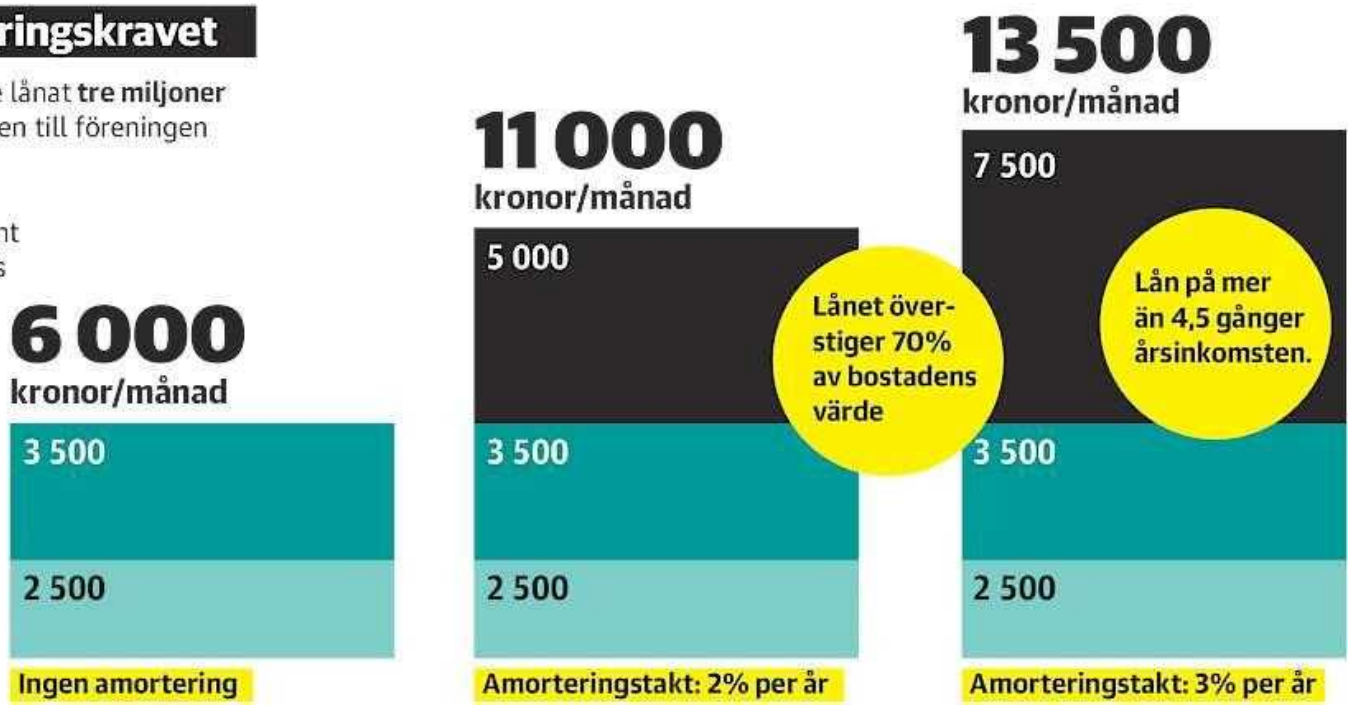

DN MÅNDAG 26 FEBRUARI 2018

" Så påverkas nya låntagare av skärpta amorteringskravet

På torsdag skärps kraven på låntagare som tar stora bostadslån. DN:s Dan Lucas svarar på hur det hårt kritiserade beslutet slår mot framtida låntagare.

1. Den 1 mars träder det skärpta amorteringskravet i kraft. Vad betyder det?
Att de hushåll som tar ett bostadslån som överstiger 4,5 gånger hushållets årliga inkomst måste amortera snabbare än andra. Dagens krav, som också gäller efter torsdag, är att den som tar ett lån som är mer än 70 procent av vad bostaden kostar måste amortera, betala av, lånet med två procent per år. Om lånet ligger mellan 50 och 70 procent av bostadens värde måste man amortera en procent per år och under 50 procent behöver man inte amortera alls.

Från och med torsdag höjs de här gränserna med en procentenhet, men enbart för hushåll som lånar mer än 4,5 gånger årsinkomsten. De ¨måste amortera tre procent om lånet överstiger 70 procent av bostadens värde, två procent mellan 50 och 70 procents värde och en procent om lånet ligger under 50 procent av värdet. De måste med andra ord fortsätta att amortera tills att hela lånet är återbetalat. Skärpningen gäller för bolån som tas från och med torsdag.

2. Är det många som kommer att känna av detta?
Det beror på vad man menar med många. Finansinspektionen uppskattar att en av sju nya låntagare, 14 procent, kommer att omfattas av det skärpta kravet.

Men vissa kritiker, till exempel Riksbyggens vd Leif Linde, pekar på att kravet utestänger många människor, särskilt unga, från möjligheten att låna. De klarar inte att amortera så mycket och därför får de inte låna, även om de skulle klara av att betala räntan på lånet.

3. Så kostnaderna ökar för låntagarna?
Nej, det här är en vanlig missuppfattning. Amortering är inte en kostnad, utan ett sparande; i det här fallet ett tvångssparande.

Däremot är amorteringar en utgift. Varje månad måste hushållet sätta av pengar till amorteringarna, pengar som annars kunde användas till konsumtion – eller till en annan form av sparande.

Förre vice riksbankschef Leif E O Svensson har understrukit hur hårt det slår just mot unga. I en artikel på ekonomibloggen Ekonomistas, utgick han från det genomsnittliga priset för en etta i Stockholm, samt en tioårsränta på 3,2 procent. Den egentliga månadskostnaden – räntan efter avdrag och inflation samt avgiften till föreningen – var 2 400 kronor. Månadsutgiften var 10 200 kronor. Men detta var med de gällande reglerna. För den som tar ett lån i mars och som hamnar över gränsen för skärpningen, blir månadsutgiften hela 12 200 kronor.

4. Om det får så svåra konsekvenser – varför gör Finansinspektionen detta?
För att den anser att de snabbt stigande skulderna hos svenska hushåll är en fara för hela samhällsekonomin. När räntorna stiger, vilket de lär göra förr eller senare, kommer många högbelånade hushåll att tvingas dra in på annan konsumtion. Det kan i värsta fall utlösa en lågkonjunktur med stigande arbetslöshet och åtstramningar i kommuner och stat.
5. Finns det inte andra sätt att dämpa skuldökningen?

Jodå, att minska eller slopa ränteavdragen skulle troligen få en omedelbar effekt. Att återinföra en statlig fastighetsskatt kan också, om den sätts tillräckligt hög, dämpa lusten att låna. Men båda dessa åtgärder riskerar att utlösa ett ras på bostadsvärdena. Då kommer många hushåll känna sig fattigare, de drar ned på annan konsumtion och så har vi risken för lågkonjunktur ändå.

Dessutom saknas den politiska viljan att komma med sådana förändringar. Lika svårt tycks det vara för politikerna att enas om att få en fungerande hyresmarknad för låginkomsttagare på plats.

Dan Lucas
dan.lucas@dn.se "

DN MÅNDAG 26 FEBRUARI 2018

"Svensk skog når nya rekordpriser

Det ser mycket ljust ut för svensk skogsindustri. Intresset för trävaror är det största någonsin och priset på pappersmassa har nått nya rekordnivåer.

De senaste två åren har priset för brädor och plank stigit globalt, en gynnsam situation för svenska sågverk, som tillsammans utgör den tredje största exportören av trävaror i världen. Även pappersmassa-industrin går för högvarv där priset för barrsulfatsmassa nått nya rekordnivåer.

– Det ser oerhört bra ut för svensk skogsindustri. Och vad som är än mer fantastiskt är att det är en bransch där det såg nattsvart ut för bara fem år sedan, säger Johan Freij, affärsområdeschef för skog och lantbruk på Danske Bank.

Mångmiljardinvesteringar gjorda av bland annat SCA, som till sommaren öppnar en ny anläggning i Östrand, innebär en rejält ökad produktion av pappersmassa i Sverige. Det faller samman med historiskt höga massapriser som nu nått 1 130 dollar per ton.

Och skulle efterfrågan för trävaror fortsätta stiga ända fram till i påsk så är det den längsta prisökningsperioden på 30 år.

– Det är en extremt cyklisk bransch. Men till skillnad från tidigare har prisuppgången för trävaror skett stadigt och kontinuerligt den här gången, säger Johan Freij.

Skälen till konjunkturtopparna är bristen på pappersmassa och trä samtidigt som orderböckerna fortsätter vara välfyllda. För trävarumarknaden är Kina en nyckelspelare, som bara under 2017 importerade 24 miljoner kubikmeter barrträvaror. Men med en sådan marknadspåverkan kommer också risker.

– Skulle det bli en sättning i Kina påverkas hela världsmarknaden. Trots att skogen och skogsindustrin nu befinner sig i ett gyllene läge vill Johan Freij höja ett varningens finger.

– Det är viktigt att man inte utmålar en evigt rosenskimrande framtid. Det här är volatila branscher.
TT "

DN MÅNDAG 26 FEBRUARI 2018

" Matglädje och ångestmotorn

Det har gått drygt fyra år sedan kocken Maximillian Lundin stoppade en köttbit i munnen. Numera är det vegansk kost som gäller. Hans mission är att få fler att slopa köttet.

Matrebell, hälsofreak och kock. Maximillian Lundin har många epitet, men hans viktigaste för stunden handlar om att få oss att byta ut köttet på tallriken mot grönsaker, linser och bönor. Ett arbete som inte är helt enkelt.

Maximilians motor är glädjen till maten – och ångesten. Oron kommer ur vetskapen om hur vårt köttätande påverkar klimatet. Han rabblar fakta och siffror som ett rinnande vatten. Som att kött har mellan sju och tio gånger högre klimatpåverkan än grönsaker och baljväxter.
– Jag kan se på klimatångestfilmer och ändå må bra efteråt för jag vet att jag gör något. Ibland kan jag ändå känna mig stressad, då kämpar jag ännu hårdare.

Maximillian Lundin är uppvuxen i Skåne, närmare bestämt i Helsingborg. Hans första riktiga talang utvecklade han på gitarren. Matintresset kom senare. Yrkesvalet var till en början ett sätt finansiera alla resor han ville göra. Men så småningom utvecklades han till en riktig finsmakare.

Under åren har han jobbat för restauranger ute i Europa, kockat på Den gyldene freden i Stockholm, lagat mat på lyxyachter i Karibien, varit kökschef, inköpschef, skrivit böcker, föreläst, hållit matlagningskurser och drivit egna restauranger.

För tio år sedan nischade han in sig på närproducerat, därefter blev det ekologiskt och biodynamiskt. Fem år senare testade han att helt gå över till vegansk mat – det vill säga varken kött, ägg eller mejeriprodukter. Han blev fast.

Har du inte ätit kött sedan dess?
– Jo, jag naggade lite på en prinskorv för fyra och ett halvt år sedan. Efter det har jag smakat wagyu i USA, ett exklusivt och dyrt kött. Men det var inte alls gott. Det smakade som när man får blodnäsa, den där metalliska känslan. Och lukten var helt morbid.

Men Maximillian Lundin påpekar att han inte är ute efter att straffa eller håna dem som fortfarande vill äta kött. Snarare blir han irriterad över den militanta veganrörelsen som växte fram under 1980- och 90-talen.

– Den gapiga delen av den veganska communityn har pajat så mycket. Folk blir bara irriterade och tror att alla veganer är knäppa i huvudet. Det är så tråkigt. I stället tycker jag att man ska säga fina och hjälpande saker till dem som försöker.

Dessutom vill han framhålla de goda värdena med att äta plantbaserad mat. Förutom att den är betydligt bättre för miljön och minskar onödigt lidande för djuren är det en kost som han menar är grunden för oss människor.

Han tar sig själv och sin livsstil som exempel, att han trots att han tränar mycket och ofta jobbar hårt ändå har mycket energi över.

– Sedan jag började med veganmat har jag blivit mycket piggare och sover bättre. I dag hör man folk säga att de bara äter lunch, eller bara frukost. Nystar man i det handlar det om att gå ned i vikt. Men det funkar inte så. Äter man för lite kalorier vågar inte kroppen göra sig av med energi utan lagrar upp fettceller. Men ger du bara din kropp tillräckligt med mat känner den sig trygg i att släppa de där extra kilona.

Lena Wreede/TT
Maximillian Lundin."

" Gratuleras till: Fyller 40 år den 28 februari.
Bor: I Gamla stan i Stockholm.
Familj: Döttrarna Molly, 9, och Smilla, 6 år.
Gör: Kock, föreläsare och entreprenör. Lagar vegansk mat i SVT:s ”Gokväll”.

Aktuell: ”Jag har nyligen inlett ett samarbete med Ikea food som i framtiden kommer att ha en större andel plantbaserad mat i sitt utbud. Inom kort ska de börja sälja veganska hotdogs.”

Om att fylla 40: ”Jag har gjort sjukt mycket redan. Mentalt skulle jag kunna pensionera mig, men jag har ju kul och jag har aldrig varit så stark och frisk som jag är nu. Jag mår bara bättre och bättre ju äldre jag blir.”

Så firar jag födelsedagen: ”Kanske blir det en middag, men jag gör nog något större senare.”

Kommer inte över tröskeln: ”Förutom animaliska produkter är det raffinerat socker.” "

DN TISDAG 27 FEBRUARI 2018

"Barnbidraget höjs – här är privatekonomens råd

Från och med torsdag höjs barnbidraget med 200 kronor i månaden. Tillskottet kan innebära ett bra tillfälle att starta ett sparande för barnen. Det är första gången sedan 2006 som barnbidraget höjs i Sverige.

Efter höjningen får de 1,3 miljoner mottagarna av barnbidrag i Sverige 1 250 kronor i månaden per barn. Första utbetalningen blir den 20 mars och det går automatiskt. För många familjer finns säkert ett otal hål att fylla. Ingela Gabrielsson, privatekonom på Nordea, råder barnfamiljer att utgå från sin egen situation och inte stirra sig blind på vad andra gör med pengarna.

– Det här kan vara ett tillfälle att tänka sig för lite och se över var penningströmmarna i hushållet går för att se var det kan behövas en förstärkning, säger hon.

En vanlig önskan bland föräldrar är att avsätta en summa av barnbidraget varje månad till sina barn, så att de ska ha ett startkapital när de blir vuxna och flyttar hemifrån.

– Det kan vara en god idé. Men den kan vara svårt att genomföra fullt ut om man har flera barn. Det är ju dyrare med fler barn och man kanske inte klarar av att spara till alla.

En del startar ett konto i barnets namn. Det innebär att pengarna är tillgängliga för barnet när det fyllt 18 år. Det kan vara en riskfylld - strategi.

– Det är inte säkert att man fattar sina bästa beslut vid 18 års ålder, - säger Ingela Gabrielsson.

Ett annat alternativ är att i barnets namn spara i en kapitalförsäkring. Där går det att låsa pengarna tills barnet har fyllt exempelvis 20 år. Ingela Gabrielsson tycker också att det är viktigt att ge barn en känsla för pengars värde genom att ge dem någon form av vecko- eller månadspeng. För de som inte har kunnat avvara det tidigare kan det höjda barnbidraget vara tillfället att komma igång.

– Det är viktigt att barn lär sig att det finns en gräns för hur mycket man kan köpa och att det går att spara till saker. Genom en fickpeng ger man också barnet ett förtroende.

Vilken betydelse det höjda barnbidraget har för hushållskassan skiljer sig förstås väsentligt mellan olika familjer. Barnbidraget är inte behovsprövat. Det betyder att det är lika stort oavsett om vårdnadshavaren är miljardär eller låginkomsttagare.

– För vissa familjer kan den här höjningen vara exakt det som behövs för att de ska gå runt varje månad, säger Ingela Gabrielsson. Barnbidraget betalas ut till vårdnadshavare för barn yngre än 16 år. De som har fler barn får ett flerbarnstillägg på 150 kronor i månaden för andra barnet och 580 kronor för tredje barnet.

Marianne Björklund
marianne.bjorklund@dn.se "

DN TISDAG 27 FEBRUARI 2018
DN. DEBATT 180227

”Privata alternativ på väg att konkurrera ut kronorna”

På tio år har värdet av kontanterna i Sverige mer än halverats. Vi är nu på väg mot en situation där allmänhetens betalningsmedel kontrolleras av kommersiella aktörer. Det kan bli problematiskt, särskilt i ett krisläge. Sverige behöver därför en ny lagstiftning så att vi kan säkra den offentliga styrningen över betalningsväsendet, skriver riksbankschef Stefan Ingves.

Att kunna betala och få betalt för varor och tjänster är en förutsättning för ett fungerande samhälle. På samma sätt som vi räknar med att det kommer vatten när vi vrider om kranen, eller att lampan tänds när vi slår på strömbrytaren, räknar vi med att betalningar kan genomföras snabbt och säkert.

Riksbanken spelar här en viktig roll: Dels ger Riksbanken ut det lagliga betalningsmedlet kontanter, dels ansvarar Riksbanken för Rix. Rix är Sveriges centrala betalningssystem för betalningar mellan banker, clearinginstitut med flera. Det är detta system som gör det möjligt för en banks kunders transaktioner att nå en annan banks kunder. På båda dessa områden står vi nu i en brytningstid.

Först en kort blick bakåt. Riksbanken har funnits sedan 1668 och vi firar i år vårt 350-årsjubileum med start i Luleå i veckan. Under hela denna tid har vi gett ut kontanter. När affärsbankerna växte fram under mitten av 1800-talet fick de till en början ge ut egna privata sedlar, men efter en lång politisk debatt renodlades rollerna; Riksbanken fick, likt många andra centralbanker, monopol på sedelutgivningen 1904 och bankerna fick ansvar för den kommersiella utlåningen.

Ett skäl var att de privata bankerna tjänade stora pengar på sedelutgivningen, vilket väckte irritation på vissa håll. Ett annat var att man ville få en stabilare ordning för att hantera finansiella kriser. Den teknologiska utvecklingen ledde senare till att Riksbanken gav ut kontanter till allmänheten och elektroniska pengar till stora finansiella institut, medan bankerna gav ut elektroniska pengar till allmänheten i form av inlåning på bankkonto. Nu betalar allt fler med kort, men Riksbankens kontanter har alltid funnits i bakgrunden som ett enhetligt, pålitligt och allmänt accepterat betalningsmedel – och därtill tillgängligt för alla.

drygt hundraåriga ordning håller nu på att rubbas. Allt oftare möts man i butiker och offentliga inrättningar av skyltar om att man inte tar emot kontanter och allt färre bankkontor erbjuder kontanttjänster. År 2007 var värdet av kontanter ute i samhället 112 miljarder kronor. I dag återstår drygt 50 miljarder – mindre än hälften och i ett internationellt perspektiv en unik utveckling.

Enligt riksbankslagen är svenska kronor, i form av sedlar och mynt som ges ut av Riksbanken, lagliga betalningsmedel. Riksdagen har därmed gett kontanter en särställning som betalningsmedel. Denna särställning får emellertid i dag ensidigt förhandlas bort av handel och banker. Det betyder att det inte finns någon skyldighet att i handeln acceptera kontant betalning eller för banker att befatta sig med kontanter.

Det finns flera skäl till varför kontantanvändningen har minskat: De är relativt omständliga att hantera och innovativa elektroniska betalningssätt blir alltmer tillgängliga. Det finns därför inga skäl att tro

att sedlar och mynt kommer att finnas kvar i tid och evighet. Men faktum är att om ingenting görs är Sverige på väg mot en situation där alla betalningsmedel som allmänheten har tillgång till ges ut och kontrolleras av kommersiella aktörer, samtidigt som det dyker upp nya så kallade elektroniska valutor av skiftande slag.

För mig är denna framtidsvision problematisk; betalningsväsenden sägs ofta ha inslag av att vara kollektiva nyttigheter, vilket innebär att den offentliga sektorn har en viktig roll – i det här fallet att betalningar ska kunna göras på ett säkert och effektivt sätt i alla lägen. Andra exempel på kollektiva nyttigheter är försvar, domstolsväsende och offentlig statistik. De flesta medborgare skulle känna sig obekväma med att helt lämna över dessa samhällsfunktioner till privata företag.

Det finns de som menar att vi inte har något att frukta i en värld där offentliga betalningsmedel helt ersatts av privata alternativ. Jag tror att de har fel. I tider av kris har allmänheten alltid sökt sig till riskfria tillgångar, likt kontanter, som garanterats av den egna staten. Att kommersiella aktörer i alla lägen skulle axla manteln att tillgodose allmänhetens efterfrågan på säkra betalningar är inte troligt.

att det ska gå att betala säkert och effektivt med svenska kronor även i framtiden behöver betalningsväsendet stärkas på två områden:

1 Riksbankens erbjudande av betalningstjänster behöver moderniseras.
Det så kallade Rix-systemet fungerar visserligen väl, men behöver anpassas till en framtid där betalningsflödena går allt snabbare och under dygnets alla timmar. I dag stänger vi Rix kl 17.00 men i en snar framtid behöver vi förbättra öppettiderna och de tjänster som Riksbanken erbjuder banker och andra Rix-medlemmar. Med längre öppettider kan till exempel fler företag slippa att vänta tills nästa dag på sina betalningar. När tekniken finns tycker jag för min egen del att det är rimligt att man skall kunna utföra både stora och små betalningar med riksbankskronor i realtid dygnet runt och året runt.

2 Stärk lagskyddet av svenska kronor utgivna av Riksbanken.
Det glapp mellan riksbankslagen och annan lagstiftning, som den snabba teknikutvecklingen har skapat, håller snabbt på att bli alltmer problematiskt. På kort sikt kan glappet delvis täppas till genom ett lagkrav på banker att hantera kontanter. Men frågan är större än så. Om det betalningsmedel som Riksbanken ger ut, svenska kronor, inte är allmänt accepterat blir det svårt för Riksbanken att klara sitt uppdrag att främja ett säkert och effektivt betalningsväsende.

Frågan om lagligt betalningsmedel måste också ställas i ljuset av totalförsvarets behov. Det torde vara självklart att Sveriges beredskap försvagas om vi vid en allvarlig kris eller krig inte i förväg har bestämt oss för hur hushåll och företag ska betala för drivmedel, proviant och andra nödvändigheter.

För närvarande pågår det en parlamentarisk utredning om en ny riksbankslag. Riksbanken hoppas att utredningen lägger fram förslag som långsiktigt skyddar användbarheten av svenska kronor utgivna av Riksbanken. Riksbanken utreder för närvarande behovet av att ge allmänheten tillgång till elektroniska e-kronor. Ny lagstiftning, som stärker skyddet för svenska kronor, bör därför vara teknikneutral för att ta höjd för en framtid där elektroniska pengar helt dominerar.

Annars riskerar Sverige i framtiden att hamna i ett läge där offentlig styrning över betalningsväsendet inte längre är möjlig.
Under 350 år har vi rört oss från kopparmynt mot e-pengar. När den tekniska utvecklingen går snabbt behöver vi återigen ta ställning till de fundamentala frågorna om hur vi definierar pengar och säkerställer att alla i Sverige har tillgång till säkra och effektiva betalningar.

Stefan Ingves, riksbankschef, Sveriges riksbank "

DN TISDAG 27 FEBRUARI 2018

" Trafikens utsläpp minskar för långsamt

Utsläppen från vägtrafiken minskade med 2 procent förra året. Det är långt ifrån tillräckligt för att nå klimatmålet. Då krävs att utsläppen sjunker med 8 procent per år. Utsläppen från bensin- och dieselbilar ökar, vilket oroar experter.

Nya energieffektiva bilar och ökad användning av biobränsle gjorde att utsläppen från vägtrafiken under 2017 minskade med 260 000 ton, eller ungefär 2 procent, jämfört med året innan. Det visar statistik från Trafikverket.

Minskningen är betydligt lägre än 2016 då minskningen var 5 procent. Ska klimatmålet nås – att utsläppen ska minska med 70 procent till 2030 – måste takten öka.

– Vi måste minska med cirka 8 procent varje år, då är någon enstaka procent alldeles för lite. Vi behöver alla göra mycket mer för att minska utsläppen snabbare, inte minst vid nybilsköpen, säger Sven Hunhammar, miljödirektör på Trafikverket.

Trenden att köpa mer energieffektiva bilar har avstannat. Elbilarna fördubblades förra året och står nu för 5 procent av fordonsflottan. Och det är också de som står för minskningen av utsläpp.

Däremot ökade utsläppen från bensin- och dieselbilar eftersom det förra året såldes fler törstiga bilar med större utsläpp än tidigare. Andelen bilar vars utsläpp ligger under 120 gram koldioxid per kilometer, den gamla miljöbilsgränsen, minskade för första gången på flera år. Bilar vars utsläpp ligger över den gränsen har ökat rejält.

– Vad det beror på vet vi inte, men det handlar om en trend med fyrhjulsdrift och suv. Även om vi använder biodrivmedel kommer de här bilarna att vara onödigt energiineffektiva, och de kommer att rulla till 2030, säger Sven Hunhammar.

Enligt Trafikverket krävs nya kraftiga styrmedel om klimatmålet ska nås. De som är på plats, inklusive det bonus malus-system som träder i kraft vid halvårsskiftet, leder bara till en minskning av utsläppen med 20 till 35 procent till år 2030. Mindre än hälften av det uppsatta målet.

– Vi måste bland annat ha styrmedel som påverkar bilköpen, både när det gäller privatbilar och förmånsbilar. De senare är oftast motorstarkare, större och tyngre, säger Sven Hunhammar.

Jannike Kihlberg
jannike.kihlberg@dn.se "

"**Fakta.**
Utsläppen från vägtrafiken minskade med 2017 med 260 000 ton, cirka 2 procent.

För att nå riksdagens beslutade mål om att minska utsläppen från inrikes transporter med 70 procent till 2030 jämfört med 2010 måste utsläppen minska 8 procent per år.

Andelen biodrivmedel ökade 2017 från 19 till 21 procent.
Nybilsförsäljningen av personbilar har ökat kraftigt under de senaste åren. Förra året registrerades mer än 70 000 personbilar fler jämfört med 2014 "

DN. TISDAG 27 FEBRUARI 2018

" Överkonsumtion. Det räcker inte med att flyga mindre

Man blir nästan gripen när man som ärrad klimat- och miljödebattör bevittnar hur mediekändisar och kulturredaktörer nu äntligen insett att de med sin starka genomslagskraft både kan och måste delta i samtalet om planetens och mänsklighetens framtid. Jag gläds åt engagemanget, vi är många som längtat efter det i årtionden!

För vår generations största utmaningar kan ju inte lösas med enbart teknik och politik, de handlar innerst inne om kultur i vid mening – värderingar, människosyn, rättvisa, estetik – och hur vi ser på vårt ansvar som relativt välmående individer och nation i den globala byn.

”Kändisdebatten” har hittills handlat om flygresor och nötkött. Också det är okej, det gör diskussionen konkret och begriplig. Men det kan också försnäva och få oss att tro att till exempel biffen och flyget är de absolut största klimatproblemen, globalt och här hemma i Sverige.

Men så är det ju inte. Flyget står för 4–5 procent av världens nuvarande klimatpåverkan, inklusive den så kallade höghöjdseffekten.

Metangasutsläppen, som bara delvis kommer från kor och kalvar, svarar för cirka 5 procent (Källa: IPCC). Den största globala klimateffekten, cirka 70 procent, orsakas av utsläpp från oljedrivna verksamheter, bland andra världens drygt 4 miljarder vägfordon samt från kolbaserad elproduktion till industrier och hushåll.

Sveriges siffror? Utsläppen från svenskt territorium är drygt 50 miljoner ton, men blir dubbelt så stora när vi inkluderar vår konsumtion av importerad mat, kläder, bilar etc. I snitt betyder det cirka 6 respektive 12 ton per person och år. Det är ohållbart i längden. För att uppfylla Parisavtalet om att begränsa medeltemperaturökningen till under 2 grader måste vi – och världen – ner till cirka 2 ton per person. Riksdagens mål är nettonollutsläpp år 2045, men redan 2030 ska vi vara ”fossiloberoende”.

Är detta möjligt? Ja, med snabbare introduktion av briljant grön teknik i industrin, hushållen och våra kommunikationer. Plus god grön personlig moral, som nu i flygdebatten. Men med de alldeles för mesiga styrmedel i ekonomin som vi hittills har använt kommer vi inte att lyckas. Tyskland, Danmark och andra går snabbare fram än vi, - vilket även gynnar deras jobb och välfärden i stort.

Trots att flyget är det enskilt knepigaste klimatproblemet att åtgärda, är det fortfarande ganska litet på global skala. Det innebär naturligtvis inte att det är meningslöst att som individ flyga mindre eller sluta flyga. Tvärtom.

För det räcker inte med att flygsektorn tillförs effektiva motorer, biobränslen och kanske elflygplan. Inte när klimatvinsterna samtidigt äts upp av den enorma volymökningen, både globalt (inte minst i Kina!) och i Sverige (vi flyger sju gånger så mycket som snittmedborgaren i världen). Forskarna räknar med en dubblering av flygresorna i världen på 15–20 år om inget görs.

ICAO – den internationella flygunionen – har nu börjat agera och ska frysa utsläppen på 2020 års nivå genom att kompensera för utsläppen i andra sektorer. Det är bra, men inte tillräckligt. Flyget i Europa får

även minskade utsläpp genom EU:s nya skärpta utsläppshandelsregler. Också det bra, men för lite. Kan världen införa gemensam flygskatt? Vore bra, men osäkert om det går.

Jag menar att vi måste inse att flygresandet kommer att bestå och att det är positivt ur flera andra aspekter. Tyngdpunkten bör snarare ligga på att hejda den orimliga ökningstakten, främst genom strukturella åtgärder. Men också genom till exempel lustfyllda rese- och semesterpaket som inte inbegriper flyg.

För att upprätthålla ett måttligt flygande måste samhället och vi som individer kraftfullt minska utsläppen även i andra sektorer av välfärden och livet (bilresorna, importerat nötkött, elektroniken, kläder, skor). Bästa receptet för en vanlig individ är helt enkelt att minska sin eventuella överkonsumtion av materiella ting. I stället kan man ersätta den med dokumenterat klimatsnål ”konsumtion” som sätter minst lika mycket guldkant på tillvaron: musik, konst, naturupplevelser, mänsklig gemenskap.

Stefan Edman "

DN TISDAG 27 FEBRUARI 2018

" Anders Milton leder utredning om cancerköerna

Läkaren Anders Milton ska leda den externa utredningen om sommarens cancerköer på Karolinska, skriver sjukhuset i ett pressmeddelande. Utredningen ska bland annat ge svar på varför sjukhuset tackade nej till operationshjälp från ett annat sjukhus.

Anders Milton, som är legitimerad läkare och tidigare arbetat på njurmedicin i Uppsala och även doktorerat i ämnet, ska leda den externa utredningen. Milton har tidigare varit utredare åt både socialdemokratiska regeringar och alliansregeringar, och var bland annat ledamot i den katastrofkommission som regeringen tillsatte efter tsunamin 2004.

DN har i flera artiklar avslöjat hur Karolinska universitetssjukhuset i somras inte kunde operera akut sjuka cancerpatienter på grund av personalbrist.

Personalbristen stod klar under våren, då en grupp operationssjuksköterskor som inte fått upp sin lön sade upp sig och slutade. Redan på försommaren uppstod en operationskö för patienter med cancer i bland annat bukspottkörteln och levern, men när hälso- och sjukvårdsförvaltningen började ställa frågor förnekade sjukhusledningen problemen.

Sjukhuset, som är ensamt om att utföra operationerna i Stockholms län, fick också erbjudande om hjälp att operera i kön av Danderyds sjukhus, men tackade nej. När sjukhuset tog tag i kösituationen efter semestrarna hade 20 patienter fått sina operationer för sent. Två patienter avled efter att operationerna försenats.

Som en konsekvens har sjukhuset anmält tre fall enligt lex Maria till Inspektionen för vård och omsorg, Ivo. En förundersökning om grovt vållande till annans död, som omfattar fyra patienter, har inletts av åklagare.

Utredningen ska bland annat ge svar på hur sjukhuset planerade operationskapaciteten inför sommaren 2017 och hur sjukhuset hanterade situationen under sommaren och början av hösten. Utredaren ska också titta på hur kommunikationen bland annat mellan sjukhuset och förvaltningen såg ut, liksom mellan Karolinska och övriga sjukhus. Mer specifikt ska utredningen ge svar på hur handläggningen av erbjudandet om hjälp från Danderyds sjukhus såg ut.

Initiativ till utredningen har tagits av Annika Tibell, biträdande sjukhusdirektör och operativ direktör, och av Nina Nelson Follin, patientsäkerhetsdirektör på Karolinska.

– Vi är väldigt glada över att Anders Milton, som har en gedigen erfarenhet som utredare, har åtagit sig detta uppdrag. Vi har själva gått igenom olika delar av förloppet och vidtagit åtgärder, men för att få fullständig klarhet i denna fråga behövs även en extern genomlysning, säger Annika Tibell.

– Patientsäkerheten är vår första prioritet och det är mycket viktigt att noga se över processen i sin helhet, säger Nina Nelson Follin, kvalitets- och patientsäkerhetsdirektör.

Lisa Röstlund
lisa.rostlund@dn.se
Anna Gustafsson
anna.gustafsson@dn.se "

DN TISDAG 27 FEBRUARI 2018

" Förortslärare får tillfälligt lönepåslag

Legitimerade lärare på två ytterstadsskolor i Stockholm får ett lönetillägg på 6 000 kronor i månaden. Syftet är att locka fler att söka jobb där. Men Stockholms stad kan inte garantera lönetillägget längre än till årsskiftet.

De skolor som berörs av pilotprojektet är Hässelbygårdsskolan och Hagsätra-/Ormkärrsskolan som båda ligger i socioekonomiskt svaga områden, har relativt låga elevresultat – och hög personalomsättning. Där får alla legitimerade lärare, specialpedagoger, förskollärare, utbildade fritidspedagoger och biträdande rektorer 6 000 kronor mer i månaden från den första mars.

– Detta är en riktad satsning på två skolor som, trots ett ambitiöst arbete, har svårt att behålla och rekrytera personal. Vi ska se hur viktig faktor lönen är och om lönepåslaget kan hjälpa skolorna, säger skolborgarrådet Olle Burell (S).

Projektet sträcker sig året ut. Därmed riskerar lärarna att tappa lönepåslaget efter nio månader.
– Det är en risk man tar. Men vi hoppas ju vinna valet och kunna fortsätta med projektet ett par år till. Och skulle det visa sig att påslaget inte har effekt får man fortsätta med annat utvecklingsarbete. Kanske fler lärare visar sig vara viktigare, säger Olle Burell.

TT "

"Fakta. Lönesatsning för 13 miljoner kronor
Lönesatsningen kostar 13 miljoner kronor för 2018.
Den är en av flera insatser för att förbättra skolresultaten i stadens skolor och bryta den mångåriga trenden med växande kunskapsklyftor.
Stockholms stad avsätter också 30 miljoner kronor till fler lärarassistenter i sina skolor, som avlastning för lärarna.
Högre lärartäthet och förstärkt elevhälsa är andra delar som ingår i stadens satsningar på skolan.
Källa: Stockholms stads budget för 2018

DN ONSDAG 28 FEBRUARI 2018

"Nätdrogen tog deras barns liv – nu vill de varna andra

Efter bara ett par klick på nätet kunde de hämta ut sina egna dödsdomar hos närmaste postombud. Fredrik blev 26 år. Marcus 25. Båda dog på grund av överdoser av fentanylpreparat – ”dödsdroger” som blivit allt vanligare bland unga.

– Det var så lätt att få tag i, och inte var det särskilt dyrt heller. Och till mig sa Marcus när jag frågade om den där nässprejen han plötsligt dök upp med att det var ett lagligt preparat, att han köpt det på nätet. Camilla Dannö, Marcus mamma, minns allt med stor smärta.

Först den där ”oskyldiga” nässprejen som dök upp i juni 2016. Sedan, i september, den fruktansvärda upptäckten: hennes sons kalla, blå kropp på toalettgolvet hemma i huset utanför Östersund. Det var där hon hittade honom en fredagskväll. Marcus var död, borta för alltid. Den lilla sprejflaskan låg intill hans kropp.

– Jag önskar att jag kunde lobotomera bort bilderna ur mitt huvud. Det var jag som födde fram honom och det blev jag som fick sitta med honom död i famnen, samma dag som han fått besked om att han skulle få ta del av ett behandlingsprogram för att bli av med sitt missbruk, säger Camilla.

Tommy Jansson, pappa till Fredrik, fick beskedet om sonens död av tre poliser som knackade på lägenhetsdörren hemma i Örebro en lördag i juni 2016. Fredrik hade hittats död i sitt rum på behandlingshemmet där han vistats i drygt en vecka. Dörren var låst, inifrån. Intill hans kropp låg den lilla sprejflaskan med akrylfentanyl som Fredrik hämtat ut hos ett postombud i närheten.

– Kvällen innan skrev han till mig att han ville att jag skulle komma och hämta honom. Han mådde fruktansvärt dåligt, sa att några andra på boendet hade fest i rummet intill, att han inte stod ut. Jag svarade ”ta det lugnt, kämpa, du klarar det”. Det gjorde han inte, säger Tommy.

Marcus och Fredrik är två av flera hundra som dött de senaste åren på grund av olika typer av fentanylpreparat. Preparaten är högpotenta och svåra att dosera. Fentanyl i sig beskrivs vara 100 gånger starkare än morfin och 50 gånger starkare än heroin. ”Två små saltkorn kan ge ett bra rus, men tar man tre så kanske man aldrig vaknar upp”, har en narkotikapolis i Göteborg beskrivit effekten.

Både Marcus och Fredrik hade omfattande problem med olika typer av missbruk, främst av tabletter (bensodiazepiner, lugnande, ångestdämpande preparat). Båda var dock på väg ut ur sina missbruk och hade bestämt sig för att lägga av när fentanylpreparaten kom in i deras liv.

Marcus hade flera gånger försökt få tag i fentanyl på laglig väg. I sin legala form finns preparatet i form av starka smärtstillande plåster. Den kraftigt smärtlindrande och ångestdämpande effekten lockade honom. Upptäckten att det billigt och snabbt gick att få tag i liknande, ännu inte narkotikaklassade preparat på nätet, blev för honom en mycket kortvarig flykt från verkligheten.

– Jag såg ju hur personlighetsförändrad han blev. Hans jakt på droger accelererade snabbt. Ruset – och med det självförtroendet och det upplevda välbefinnandet – var väldigt kortvarigt. Men han var duktig

på droger och kemi – han ville inte dö. Hur konstigt det än kan låta i efterhand så tror jag aldrig att han tagit risken om han förstått hur farligt det var, säger Camilla.

Vad Fredrik kände till om drogen innan han dog av den kommer hans pappa Tommy aldrig att få veta.

– Han hade så vitt jag vet aldrig använt den tidigare. Jag tror att han hade köpt den för att ha om det skulle bli kris, om han verkligen skulle behöva någon lugnande. Det var ju så lätt att få tag i den, säger Tommy.

Både Camilla och Tommy beskriver sina söner som snälla och lite tillbakadragna som tonåringar. Det funkade inget vidare i skolan för någon av dem och fel kompisar kom in i bilden. Alkohol och cannabis blev inkörsporten till tablettmissbruk och båda killarna blev snabbt ”proffs” på att knarka. De visste precis vad de kunde ta och när och i vilka kombinationer. Drogerna fungerade som självmedicinering – mot det dåliga självförtroendet, mot deras svårigheter att fungera socialt tillsammans med andra.

Varken Marcus eller Fredrik dolde missbruket för föräldrarna som i många år kämpade för att deras söner skulle få rätt hjälp att komma ur det.

– Det har varit en mycket smärtsam och sorglig kamp, konstaterar Tommy som upplever att varken socialtjänsten eller sjukvården funnits för dem alla de gånger de desperat ropat på hjälp.

I går åtalades två bröder, en 20-åring och en 30-åring, för att ha sålt de så kallade nätdrogerna till Camillas och Tommys barn.

– Att sälja dödliga preparat till så unga människor på nätet är ett fruktansvärt brott. Jag är ingen blodtörstig person, men jag hoppas verkligen att de blir dömda, säger Camilla.

Efter Marcus död gjorde hon allt hon kunde för att polisen skulle hitta dem som försett hennes son med preparatet som dödade honom. Polisens utredare fick tillgång till hans telefon och hans dator.

– Han tog drogen av fri vilja, det vet jag. Men de måste ha känt till hur farliga de här preparaten är, det förstod inte Marcus. Jag hoppas innerligt att en fällande dom leder till att andra avskräcks från att sälja och bruka de här drogerna, fortsätter hon.

Tommy känner exakt samma sak:
– Ingen av oss kommer att få våra söner tillbaka. Men kan vi förhindra ett enda dödsfall genom att berätta så skulle det kännas lite, lite bättre. Det går inte att beskriva hur dåligt man mår som förälder, hur mycket man än har kämpat tar man på sig skulden, det som hände Fredrik kommer alltid att förfölja mig.

Ulrika By
ulrika.by@dn.se "

DN ONSDAG 28 FEBRUARI 2018

"Nässprejerna dödade åtta unga

Drogerna de två bröderna sålde dödade åtta människor födda mellan 1984 och 1991. Nu åtalas de för grovt vållande till annans död, grovt narkotikabrott och brott mot lagen om förbud mot vissa hälsofarliga varor. Männen är trots de allvarliga misstankarna på fri fot.

De två bröderna sålde två olika typer av fentanylpreparat i nässprejsflaskor och de gjorde det enligt åklagaren utan att förvissa sig om att mängden av substansen i flaskorna stämde med mängden i produktbeskrivningen.

De gjorde det också trots att mängden av den dödliga substansen i varje ”dusch” kan variera och att sprejflaskornas funktion kan påverka doseringen.

De varnade inte heller för substansernas farlighet och de gav inga anvisningar om hur substanserna bör intas för att minska risken för överdosering.

Åtta människor mellan 25 och 34 år dog. De hittades döda i Mullsjö, Hörby, Motala, Orsa, Åre, Halmstad och Enskede i Stockholm. Ytterligare tre personer har avlidit efter att ha köpt droger via bröderna, men de omfattas inte av åtalet, då åklagaren inte kunnat koppla dödsfallen direkt till inköpen på den sajt bröderna drev. Männen har enligt kammaråklagare Tomas Malmenby begått brotten ”tillsammans och i samförstånd av oaktsamhet orsakat dödsfallen”.

Brödernas bolag omsatte över 10 miljoner kronor. Bolaget har belagts med kvarstad och det yrkas också på 10 miljoner kronor i företagsbot. De åtalas också för grovt bokföringsbrott.

De åtalade bröderna medger att de sålt preparaten, men att det inte var olagligt, då preparaten inte var narkotikaklassade när de såldes.
– Rättegången kommer att handla om huruvida jag kan bevisa att de hade uppsåt, säger kammaråklagare Tomas Malmenby som uppfattar deras gärningar som ”ett medvetet risktagande”.

– Det handlar om allvarliga brott, säger åklagaren Tomas Malmenby. Att åklagaren nu åtalar för grovt vållande till annans död är också ett sätt att bana väg för att komma åt försäljningen av ännu inte narkotikaklassade preparat. Flera förundersökningar pågår runt om i landet och det finns ett stort intresse för det mål som nu ska avgöras i Södertörns tingsrätt.

Ulrika By
ulrika.by@dn.se "

DN ONSDAG 28 FEBRUARI 2018

" 100 städer får sin mesta el från förnybar energi

Fler än hundra städer världen över får minst 70 procent av sin elektricitet från förnyelsebara källor, enligt en ny rapport. Det är mer än en fördubbling sedan 2015 då antalet var 42. Stockholm finns med på listan.

Allt fler städer globalt rapporterar nu att de ökar andelen förnybara källor till sin energi, enligt en rapport från den internationella miljö-organisationen Carbon disclosure project, CDP, som presenterades på tisdagen.

Stockholm, Nairobi, Seattle, Brasilia och Oslo finns med på listan över de mer än 100 städer som får mer än 70 procent av sin elektricitet från förnyelsebara källor.

– Städer står för 70 procent av koldioxidutsläppen från energikällor. Det finns en enorm potential för städer att ta täten för att bygga en hållbar ekonomi, säger Kyra Appleby, chef för städer på CDP.

– Städer inte bara vill gå över till förnybara energikällor, utan kanske mest viktigt – de kan.

Av de städer som rapporterar att de har mer än 70 procent förnybar el ligger mer än hälften, 57 procent, i Latinamerika, 20 procent i Europa och 9 procent i vardera Nordamerika och Asien.

Som förnybar räknar CDP energi från sol, vind, vatten, vågkraft, biomassa, geotermisk och andra ickefossila eller ickekärnkrafts-källor.

För Stockholms del står förnybara källor för 72,8 procent av energin. Vattenkraft är största andelen med 57,9 procent. Därefter kommer: kärnkraft 19,3 procent, vind 9 procent, biomassa 5,8 procent, gas 3,3 procent, kol 3,3 procent, okänt 1,2 procent, olja 0,1 procent, sol 0,1 procent.

Några städer får all sin elektricitet från förnybara källor, bland annat Burlington i USA, Reykjavik på Island och Basel i Schweiz. Reykjavik använder vattenkraft och geotermisk energi, Staden planerar för att alla bilar och all kollektivtrafik ska vara fossilfria till 2040.

I Basel kommer den mesta energin från vattenkraft och 10 procent från vindkraft.

Burlington, som är Vermonts största stad, har sitt eget stadselnät och får sin energi från vind, sol, vatten och biomassa.

– Burlington är stolt över att vara den första staden i USA som får 100 procent av vår elektricitet från förnybara källor, säger stadens borgmästare Miro Weinberger, i ett pressmeddelande.

– Vi ser att förnybar energi gynnar vår ekonomi och skapar en mer hälsosam plats att arbeta, bo och leva på.

I USA har 58 städer förbundit sig att sikta på att gå över till 100 procent förnybara energikällor. Det handlar bland annat om städer som Atlanta och San Diego.

Enligt CDP är en av huvudorsakerna till att allt fler städer antar målsättningar om förnybar energi att cirka 7 400 borgmästare i över

120 länder har gått samman och skrivit på för att agera mot klimatförändringen.

Enligt CDP siktar även en rad stora företag, ungefär 120 stycken, på att använda 100 procent förnybar energi. Det handlar bland andra om Apple, Google och Starbucks.

Det är en ökning med 36 procent sedan 2016, enligt CDP.

Jannike Kihlberg
jannike.kihlberg@dn.se "

"Fakta. CDP
Carbon disclosure project, CDP, är en icke-vinstdrivande organisation som har funnits sedan år 2000.

CDP är ett internationellt samarbetsprojekt som arbetar för att företag och regeringar ska minska utsläppen av växthusgaser.

Organisationens databas är det största internationella registret över företags utsläpp av växthusgaser och även deras klimatstrategier.
Se hela CDP:s lista över alla städer på dn.se "

DN TORSDAG 1 MARS 2018
DN. DEBATT 180301

”375 assistenter kan ge en snabb polisförstärkning”

"Trots att det råder politisk enighet om behovet av fler poliser minskar antalet poliser i yttre tjänst. Erfarenheter från Uppsala visar att administrativa assistenter kan effektivisera och öka antalet poliser i yttre tjänst. Om polisen anställer 375 assistenter kan det ge ytterligare 750 poliser i yttre verksamhet, lika många som utexamineras i år, skriver Lena Nitz, Polisförbundet.

Det råder politisk enighet om att det behövs tusentals fler poliser för att bemöta brottsutvecklingen, förbättra brottsuppklaringen och öka tryggheten i samhället. Men utvecklingen går åt fel håll. I dag är utflödet av poliser från Polismyndigheten större än inflödet. Poliser lämnar myndigheten i en omfattning vi inte sett tidigare och platser på landets polisutbildningar står tomma för femte terminen i rad.

Polistätheten har sjunkit från 216 poliser per 100 000 invånare år 2010 till 195 poliser per 100 000 invånare på bara sju år. För att få verksamheten att gå runt är Polismyndigheten beroende av stora mängder övertid – till en kostnad av drygt en halv miljard kronor per år. Förutom att övertiden är dyr för skattebetalarna sliter den också på personalen vilket leder till en sämre arbetsmiljö och är en bidragande orsak till att fler poliser lämnar yrket.

Regeringen lovar visserligen nya polishögskolor och fler poliser, men det kommer att ta tid innan vi ser effekterna av det. Det är nu fler poliser behövs. Brottsförebyggande rådets nationella trygghetsundersökning 2017 visar att otryggheten ökar och att förtroendet för polisens förmåga att utreda brott minskar. Polisens resultat måste därför snabbt förbättras och synligheten bland medborgarna öka.

Vi ser att det går att få ut mer av dagens organisation genom effektivisering. En klok ledning ser till att disponera arbetskraften rätt och att låta poliser vara poliser.

I dag vittnar många poliser om den frustration de känner över att så mycket tid går åt till administration och avrapportering i stället för till kärnverksamheten. Ingripanden, även mot mindre allvarliga brott, kan leda till flera timmars administrativt arbete. Tidigare studier visar att den administrativa tiden kan utgöra över en fjärdedel av polisers arbetstid.

Polisens nuvarande personalresurs är inte anpassad till de ökade kraven på dokumentation. Det påverkar polisers möjlighet att ingripa mot brott. Rapportering och administration är viktiga uppgifter men poliser ska inte behöva prioritera dessa framför den polisiära kärnuppgiften.

I Uppsala har man frigjort tid för poliser i yttre tjänst genom att anställa assistenter, så kallade turlagsadministratörer. De avlastar poliser genom att skriva anmälningar, hantera gods, diarieföra, efterlysa personer, boka tider och mycket mer. Det innebär att Uppsalapoliserna inte måste vända åter till stationen och använda datorn i samma utsträckning. De kan stanna kvar ute där de syns och där de kan förebygga och ingripa mot brott. Erfarenheterna från Uppsala är mycket goda, men ska de goda effekterna spridas över landet behöver Polismyndigheten och politiken engagera sig för detta. Vi har låtit göra beräkningar på hur mycket polisiära resurser som skulle kunna frigöras om administrativa assistenter infördes i hela landet för poliser i yttre tjänst. Om erfarenheterna från Uppsala är generaliserbara skulle en anställning av 375 assistenter frigöra tid motsvarande 750 poliser i yttre verksamhet. Det är lika många poliser som halva region Nords poliskår. Det är också nästan lika många poliser som kommer att examineras från polisutbildningen i år.

För poliser i yttre tjänst skulle ett administrativt stöd betyda mycket. De skulle komma ifrån tidsödande administration och i stället få mer tid till kärnverksamheten. Att få ut fler poliser på fältet skulle hela samhället tjäna på.

Vi vill därför att Polismyndigheten tillsammans med de fackliga organisationerna skapar en tydlig polisstödjande funktion. Vi föreslår att man i ett första steg anställer polisstödsassistenter som bistår poliser i yttre tjänst. Det är där vi ser att behovet är mest akut och att nödvändiga polisresurser kan frigöras. I ett andra steg bör man även se om en liknande funktion skulle kunna inrättas för att underlätta den utredande verksamheten.

Kostnaden för att anställa 375 assistenter utifrån de villkor man har i Uppsala är omkring 210 miljoner kronor om året. Det är en relativt låg kostnad sett till vilken effekt det skulle få för den polisiära verksamheten – både i form av en ökad polisiär närvaro i samhället, förbättrade resultat och en förbättrad arbetsmiljö för poliser.

En sådan reform skulle också innebära en välkommen professionalisering av det administrativa arbetet, vilket i sin tur skulle leda till ytterligare en effektivisering av verksamheten. Låt människor som är utbildade för den typen av uppgifter utvecklas i sina roller och vara med och påverka metoder och system som underlättar arbetet. Det behövs också en gemensam bild av vilka krav som ska ställas och vilka uppgifter polisstödjande assistenter ska arbeta med. Det är ett viktigt och kvalificerat arbete som polisstödjande assistenter utför. Reformen skulle ligga väl i linje med Polismyndighetens egna verksamhetsplan, att arbeta för en effektiv användning av den samlade resursen.

Kostnaden för polisstödsassistenter ryms inte inom Polismyndighetens nuvarande budget. Men mot bakgrund av kostnaderna för den övertid som i dag betalas ut kan en reform med polisstödsassistenter mycket väl komma att delvis betala sig självt. Vi är dock övertygade om att

politikerna ser vinsten med att få betydligt fler poliser ute i verksamheten genom en klok resurstilldelning.

Vi måste nu jobba tillsammans för gemensamma lösningar på den akuta polisbristen, både sådana som ger relativt omedelbar effekt och sådana som ger oss hållbara lösningar på sikt. Och det måste få kosta. Det här är frågor som är så mycket större än polisen. De berör oss alla, för det handlar om vår trygghet.

Lena Nitz, ordförande för Polisförbundet "

"Bakgrund. Reformförslaget
Färre poliser ute. Antalet poliser i yttre tjänst har minskat med 11 procent på sex år. Mellan december 2011 och februari 2018 minskade antalet poliser i så kallad yttre tjänst från 10 255 till 9 092. Som andel av den stigande folkmängden motsvarar det en nedgång med 17 procent.

Adminstration tar mycket tid. Enligt en Brå-studie (2015:10) kan den administrativa tiden utgöra över en fjärdedel av polisers arbetstid. Att införa 375 polisstödsassistenter i hela landet skulle frigöra tid motsvarande 750 poliser, enligt Polisförbundets beräkningar. Exempel på arbetsuppgifter. Den på detta sätt professionaliserade administrationen kan göra arbetet mer effektivt genom att exempelvis skriva anmälningar, hantera gods, diarieföra, efterlysa personer och boka tider.

Låg kostnad. Kostnaden för reformen uppgår till omkring 210 miljoner kronor. Detta kan ställas i relation till att Polismyndigheten de senaste åren haft övertidskostnader på omkring en halv miljard kronor per år. "

DN TORSDAG 1 MARS 2018

" Ahlin frias från kränkande behandling – men använde härskartekniker

Företagshälsovårdens utredning av arbetsmiljön kring Urban Ahlin (S) visar att talmannen inte utsatt medarbetare för kränkande särbehandling. Men talmannen beskrivs också som ombytlig och oförutsägbar. Några använder ordet härskartekniker i beskrivningen av hans ledarstil, enligt rapporten. Chefer berättar att de uppmärksammat tillfällen då medarbetare tagit illa vid sig av hans skämt och när han överreagerat och blivit för arg.

I en DN-granskning av Urban Ahlin (S) i början av december förra året vittnade ett stort antal personer som arbetat kring Ahlin de senaste tio åren om maktmissbruk, kränkningar och härskartekniker.

Källorna berättade att Ahlin var särskilt konfliktsökande mot kvinnor och att flera medarbetare slutat eller tagit hjälp av psykolog för att orka gå till jobbet.

Urban Ahlin har bestämt tillbakavisat alla anklagelser.

Arbetsmiljön kring talmannen har sedan dess utretts av företagshälsovården och på onsdagen presenterades företagets rapport för riksdagsstyrelsen.

Utredningen har koncentrerats till tidsperioden oktober 2014 till december 2017. Totalt har 37 personer som arbetar eller har arbetat med Ahlin deltagit i utredningen. Några av de intervjuade har uttryckt obehag inför intervjuerna ”då man känner oro för att det man berättar

ska kunna knytas till en själv och man vill inte bli exponerad eller utsatt och eventuellt få svårt i den fortsatta karriären”.

Rapporten slår fast att Urban Ahlin inte utsatt medarbetare för kränkande särbehandling.

Däremot framkommer kritik mot hans ledarstil. Några använder ord som härskartekniker i sina omdömen, flera menar dock att det inte bara är talmannen som använder härskartekniker utan att det finns i kulturen och utövas av många på olika sätt.

”Talmannen har en drivande stil som leder till att flera i mötet med honom uppfattar sig ifrågasatta på ett burdust sätt. Han beskrivs stundtals använda starka ord”.

En samstämmig bild av Ahlin är att han var stressad och frustrerad när han tillträdde.

”Speciellt bland de som tidigare arbetat i den inre cirkeln runt förre talmannen, beskriver hur de upplevde sig personligen ifrågasatta. Flera lämnade och gick till andra uppdrag”, står det i rapporten.

Talmannen beskrivs också ha ett ”skämtsamt sätt”, som kan vara problematiskt.

”Vissa tycker att det kan lätta upp stämningar och fungera avväpnande i olika sammanhang. Andra uppfattar att skämten kan bli plumpa och nedvärderande. Det finns exempel på när talmannen har skämtat om och med medarbetare och man har känt sig sårad”, skriver rapportförfattarna.

Av rapporten framgår att chefer tagit upp med talmannen att medarbetare tagit illa vid sig av hans skämt och kommentarer. Vid några tillfällen har man också tyckt att Ahlin överreagerat och blivit för arg.

Enstaka personer har uppgett att man utvecklat ”symtom och ohälsa”, men att man fått hjälp av arbetsgivaren (alltså riksdagsförvaltningen). Företagshälsovården anser att det finns anledning att förtydliga normer och spelregler för kommunikation och bemötande, där även talmansfunktionen involveras.

Utredningens resultat togs emot med blandade känslor hos DN:s källor. Flera av dem uppger att de inte vågat delta.

– Jag har en karriär framför mig och jag har tyvärr inte vågat vara med. Kan man lita på att man får vara anonym i en utredning som beställts av en styrelse vars ordförande anklagelserna riktas mot? Jag är fortfarande rädd för Urban Ahlin, säger en av dem.

En uppgiftslämnare som deltagit i utredningen berättar att hen fick ett starkt intryck av att utredaren försökte försvara Ahlins beteendemönster med argumentet att Ahlin vid tidpunkten för kränkningarna var ny som talman och osäker i sin roll. Men att Ahlin nu har förändrats.

En medarbetarundersökning från riksdagsförvaltningen som genomfördes hösten 2017 visar en ökning av antalet anställda som känner sig diskriminerade och mobbade på myndigheten. Hur stor ökningen är går inte att säga eftersom tidigare undersökningar inte är helt jämförbara, skriver rapportförfattarna, men att det rör sig om en ökning är fastlagt.

Enligt rapporten, som tagits fram av ett externt företag, känner sig kvinnor extra utsatta.

Fyra personer (av 527 svarande) uppgav att de under de senaste tolv månaderna har utsatts för hot och våld på riksdagsförvaltningen. Två svarade att de utsatts för sexuella trakasserier under samma tidsperiod. Ingen av dem har anmält detta formellt.

DN har försökt se om fallen av hot, våld, sexuella trakasserier, mobbing och diskriminering kan härledas till specifika avdelningar på riksdagsförvaltningen. Men myndigheten har inte sammanställt svaren som rör just de frågorna.

Förra veckan slog Socialdemokraternas egen utredning, gällande anklagelser om sexuella trakasserier 2008, fast att Ahlin agerat olämpligt och oprofessionellt mot en yngre kvinnlig medarbetare. Utredningen kunde inte säkert slå fast om Ahlins agerande kunde karaktäriseras som sexuella trakasserier eftersom det gått tio år sedan händelserna.

Urban Ahlin vill inte låta sig intervjuas av DN. Han skriver i en kommentar: ”Den utredning som i dag har presenterats för riksdagsstyrelsen ger inte stöd för Dagens Nyheters uppgifter. DN har hävdat att det finns en samstämmig bild av mitt ledarskap som ett skräckvälde och hävdat systematiska kränkningar samt agerande särskilt riktat mot kvinnor. Efter DN:s första artikel beslöt riksdagsstyrelsen om att tillsätta en extern utredning. Denna utredning har inte heller funnit något som tyder på sexuella trakasserier, andra trakasserier, diskriminering eller kränkande särbehandling från min sida. I utredningen har 38 personer (inklusive Ahlin själv, reds anm) intervjuats om sin syn på mitt ledarskap och bland dem finns naturligtvis olika åsikter, något jag självklart kommer att reflektera över.”

Riksdagsstyrelsen kommer inte att vidta några ytterligare åtgärder.

Josefin Sköld
josefin.skold@dn.se
Emma Bouvin
emma.bouvin@dn.se
Amanda Lindholm
amanda.lindholm@dn.se "

"Bakgrund. Urban Ahlin anklagades för sextrakasserier
I en granskning som DN publicerade före jul riktades stark kritik mot Urban Ahlin. Ett stort antal personer vittnade i om härskartekniker och maktmissbruk. En kvinna anklagade Ahlin för sexuella trakasserier 2008.

Partikollegan Anders Ygeman tog initiativ till att, i samråd med gruppledare från övriga riksdagspartier, tillsätta en oberoende utredning om Ahlins roll som talman.

Socialdemokraterna anlitade en advokat som vem som helst kunde vända sig till med uppgifter som rörde trakasserier. Den konstaterade nyligen att Ahlin agerat oprofessionellt och olämpligt. Advokaten kunde dock inte slå fast att det rörde sig om sexuella trakasserier. Urban Ahlin har hela tiden själv nekat till anklagelserna. Vad gäller anklagelser om hans ledarstil i riksdagen har han själv efterfrågat en utredning.

Han har samtidigt meddelat att han inte kandiderar till kommande val i riksdagen.
Källa: TT och DN "

DN TORSDAG 1 MARS 2018

"Utpekad nyckelperson hörs i KU om it-skandalen

Den förre statssekreteraren Erik Bromander har tackat ja till att frågas ut i konstitutionsutskottet om it-skandalen. Han fick skulden av sin dåvarande chef för informationsbristerna inom regeringen, men har hittills hållit sig undan offentlighetens ljus.

Nästa vecka fortsätter utfrågningarna i riksdagens konstitutionsutskott (KU) om Transportstyrelsens uppmärksammade outsourcing. På torsdag, den 8 mars, ska justitierådet Thomas Bull presentera sin utredning för utskottets ledamöter.

En lång rad utfrågningar hålls sedan i mars och april. Sist ut hålls en utfrågning med statsminister Stefan Löfven.

Rekordmånga nyckelpersoner har kallats för att gå till botten med it-skandalen. Förutom Thomas Bull har 13 andra personer kallats, varav åtta tidigare och nuvarande statsråd och statssekreterare.

Riksdagsförvaltningen uppger för DN att samtliga personer som har bjudits in nu har tackat ja till bli förhörda i KU. En av dem är den tidigare infrastrukturministern Anna Johanssons statssekreterare Erik Bromander.

Han hamnade själv i blåsväder 2016 och sparkades efter avslöjanden om ett ovanligt dyrt och vidlyftigt resande i tjänsten. I turerna kring it-skandalen på Transportstyrelsen hade Erik Bromander en nyckelroll.

Som statssekreterare var han den politiska tjänsteman på näringsdepartementet som den förre generaldirektören Maria Ågren ofta hade kontakt med i olika ärenden. Anna Johansson pekade dessutom ut Bromander som skyldig till att hon hölls ovetande om affären tills i januari 2017. Enligt henne hade Erik Bromander information om vad som skett på Transportstyrelsen så tidigt som februari 2016.

– Det är naturligtvis väldigt olyckligt, sade hon till TT i somras. Hon avgick senare i svallvågorna efter skandalen.

Utfrågningen med Erik Bromander kommer att bli särskilt intressant eftersom han hittills inte har kommenterat it-skandalen offentligt. Vad är hans bild av det inträffade? Och stämmer det att Stefan Löfven och Anna Johansson fick kännedom om it-skandalen först i januari 2017?

Enligt Peder Nielsen, kanslichef på konstitutionsutskottet, är utgångspunkten att mötena kommer att vara offentliga. I vissa fall hålls enstaka delar som kan beröra ämnen som rör rikets säkerhet bakom stängda dörrar.

Kristoffer Örstadius
kristoffer.orstadius@dn.se "

"Fakta. Dessa kommer till KU:s utfrågningar
Thomas Bull, justitieråd och statlig utredare.
Anette Olofsson, internrevisor, Transportstyrelsen.
Staffan Widlert, tidigare generaldirektör, Transportstyrelsen.
Jacob Gramenius, tidigare ställföreträdande generaldirektör, Transportstyrelsen.

Maria Ågren, tidigare generaldirektör, Transportstyrelsen.
Rolf Annerberg, tidigare styrelseordförande, Transportstyrelsen.
Ann Linde, tidigare statssekreterare på justitiedepartementet – nuvarande EU-minister (S).
Erik Bromander, tidigare statssekreterare på näringsdepartementet.
Emma Lennartsson, tidigare statssekreterare på statsrådsberedningen.
Anna-Karin Hatt, tidigare statsråd i alliansregeringen (C).
Anna Johansson, tidigare infrastrukturminister (S).
Anders Ygeman, tidigare inrikesminister (S).
Peter Hultqvist, försvarsminister (S)
Stefan Löfven, statsminister (S).
DN "

DN TORSDAG 1 MARS 2018

"Han blir ny Säpochef

Klas Friberg blir ny chef för säkerhetspolisen. Han bedömer att säkerhetsläget för landet har försämrats. – Hoten mot Sverige i dag är större än vad de varit på många år.

Klas Friberg tar över som Säpo-chef efter Anders Thornberg och lämnar därmed posten som regionpolischef för Polisregion väst. Justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S) anser att Friberg är den som möter kriterierna bäst för ämbetet.

– Han har lång erfarenhet som chef och har sammantaget en mycket god polisiär grund att stå på, säger Johansson.

Det är en kraftig expansion som Säpo genomgått under den senaste tiden, något som nu blir Fribergs uppgift att fortsätta utveckla, enligt Johansson.

– Hans uppgift blir nu att leda säkerhetspolisen under denna fortsatta expansion och att utveckla de metoder som man i dag har för Sveriges säkerhet.

Klas Friberg tillträder den 1 mars och säger att han står redo inför arbetet som kommer innebära samarbete med andra myndigheter, inte minst med rikspolischefen Anders Thornberg.

– Det är en stor ära att få bära det här uppdraget tillsammans med många goda medarbetare inom Säkerhetspolisen och jag ser fram emot att arbeta med andra myndigheter, säger han.

Säkerhetsläget i landet bedömer Friberg som sämre och menar att Säpo har ett viktigt uppdrag för att skydda människor. Antalet personer i våldsbejakande extremistiska miljöer har ökat från hundratals till tusentals, säger han.

– Hoten mot Sverige i dag är större än vad de varit på många år. Det är en problematik som Sverige delar med många andra länder i Europa, säger Klas Friberg.

Friberg är född 1960 i Karlstad och har en juristexamen från Lunds universitet. Tidigare arbetade han som rikskriminalchef och länspolismästare i västra Götaland.

Organisationens tidigare generaldirektör, Anders Thornberg, lämnade sitt uppdrag i och med att han blev utsedd till rikspolischef, en tjänst han tillträdde den 15 februari.

Philip Stockenhed
philip.stockenhed@dn.se "

DN TORSDAG 1 MARS 2018

" Nya amorteringskravet påverkar mest i storstäder

I dag skärps kraven för den som vill ta ett riktigt stort bostadslån. Månadsutgifterna blir i många fall flera tusen kronor mer för dessa låntagare.

Det är amorteringskravet, alltså ett krav på att betala av på bostadslånet, som skärps från med den 1 mars.

Det ursprungliga amorteringskravet innebär att alla som tar ett lån som ligger över 70 procent av vad bostaden kostar måste amortera två procent av lånet varje år. Ligger lånet mellan 50 och 70 procent är kravet en procent per år. Under 50 procent finns inget tvång från Finansinspektionen (FI) att amortera alls.

Den som däremot tar ett lån över 4,5 gånger årsinkomsten, måste i stället amortera ytterligare en procentenhet vid de olika nivåerna, allstå tre procent för lån över 70 procent av värdet, två procent mellan 50 och 70 procent och en procent om lånet understiger 50 procent av värdet.

Enligt FI kommer skärpningen av amorteringsreglerna att beröra ungefär 14 procent av de som tar nya bostadslån. Det rör sig, enligt FI, i huvudsak om höginkomsttagare i storstäderna.

Andra, som förre vice riksbankschef Lars E O Svensson, menar att amorteringskravet i sig slår mot unga som skulle kunna klara räntebetalningarna, men inte amorteringarna.

Dan Lucas
dan.lucas@dn.se "

" **Fakta. Gränserna**
Lån på över 70 procent av bostadens värde: amorteringskrav på 2 procent.
Lån på 50-70 procent av bostadens värde: 1 procent.
Lån som är större än 4,5 gånger årsinkomsten: amorteringskravet ökar med 1 procentenhet på varje nivå. "

DN TORSDAG 1 MARS 2018

" Avancerat finansiellt upplägg bakom Geelys köp av Daimleraktier

Li Shufu, ordförande i Geely, har finansierat jätteaffären i tyska Daimler via den internationella kapitalmarknaden. Inga kinesiska pengar finns med, uppger en källa. Ekonomie doktor Pehr Wissén anser att affärsupplägget tyder på att Geely vill vara en långsiktig ägare.

De senaste dagarna har många undrat hur Li Shufu och Geely har råd att spendera motsvarande 75 miljarder kronor på att köpa aktier i tyska Daimler. Dessutom bara veckor efter att Geely gjort upp om att köpa aktier i lastbilstillverkaren Volvo för över 30 miljarder kronor.

Den naturliga förklaringen har varit att kinesiska staten, med sina enorma tillgångar, är med och betalar köpen.

När det gäller senaste affären, 9,7 procent av aktierna i Daimler, uppger en källa med insyn att allt är finansierat utanför Kina. Det är också i linje med vad ordföranden Li Shufu sagt till den kinesiska tv-kanalen CCTV 2 nyligen.

– När det gäller finansieringen har folk ställt många frågor. Men det kostar inte så mycket att köpa aktierna i Daimler. Dessutom har vi inte använt vårt kinesiska, inhemska kapital. All upplåning skedde genom den internationella kapitalmarknaden.

Bland andra nyhetsbyrån Bloomberg och brittiska Financial Times uppger att Geely använt ett avancerat finansiellt upplägg: funded

equity collar. Enligt Bloomberg står affärsbanken Bank of America bakom upplägget som ska vara det hittills största i sitt slag som gjorts globalt i en enskild aktie.

Pehr Wissén, ekonomie doktor och knuten till Handelshögskolan i Stockholm, förklarar konstruktionen med en ”equity collar”. Pehr Wissén understryker att han inte har den fulla bilden, men utifrån de pusselbitar som kommit fram säger han:

– Li Shufu köper Daimler-aktier och vill skydda sig från att priset på dem kan gå ned. För att göra det kan han köpa en option. Om man samtidigt själv utfärdar en option som skyddar mot att priset går upp får man betalt. Du ger helt enkelt någon annan möjlighet att tjäna på aktieaffären, säger Pehr Wissén.

Om de två så kallade optionspremierna (ned och upp) är lika stora behöver inte Li Shufu betala några pengar direkt ur egen ficka.
– Om du sedan har innehavet av aktierna, plus de två optionerna, kan du gå till en bank och belåna aktierna med optionsskyddet. Då får du pengar och kan finansiera större delen av förvärvet genom att belåna aktieinnehavet, säger Pehr Wissén.

Så man kan belåna ett aktieinnehav för att finansiera att köpa ännu fler aktier?

– Ja, när han säger att det inte har kostat mycket och att han inte har använt kinesiska källor så har han förmodligen skyddat det här innehavet mot prisfall. Sedan har han belånat det i utländska banker - eller i kinesiska långivares utländska bank.

Utifrån den information som kommit ut om Daimleraffären tolkar Pehr Wissén upplägget som en tillfällig lösning.

– Han hittar aktierna, men har ingen långsiktig finansieringslösning på plats och då hjälper någon honom att skruva ihop denna lösning. Han förvärvar dem och skyddar dem mot prisfall för då har han tid att hitta en mer permanent finansiering.

Pehr Wissén anser att en ”collar” trots allt är en krånglig och temporär lösning eftersom optioner bara löper över en viss tid.

– Eftersom Li Shufu via optionen har sålt bort uppsidan på sina aktier gör han inte affären kortsiktigt för att tjäna pengar. Affären verkar vara en del av ett större strategiskt spel han håller på med, säger Pehr Wissén.

Pia Gripenberg
pia.gripenberg@dn.se "

DN TORSDAG 1 MARS 2018

"Stark tillväxt – men allt är inte guld som glimmar

Analys. Svensk ekonomi ökade takten i slutet av 2017 och landade i en BNP-tillväxt på 2,4 procent för helåret. Även i år väntas god tillväxt. Men en högkonjunktur varar inte för evigt, nästa år växlar sannolikt ned.

SCB:s nationalräkenskaper för fjärde kvartalet förra året visar att den svenska tillväxten fortsätter att hålla god fart. BNP ökade med 3,3 procent jämfört med motsvarande kvartal året innan. Det var visserligen något lägre än förväntningarna, men den högsta ökningen på kvartalsbasis sedan början av 2016.

Det är en god utveckling sett ur ett europeiskt perspektiv, särskilt som Sverige haft starka tillväxttal ända sedan 2014. I snitt blev visserligen tillväxten lägre förra året än 2016, 2,4 procent jämfört med drygt 3 procent. Men även i år spår de flesta bedömare att farten hålls uppe.

Allt är dock inte guld som glimmar i svensk ekonomi. Just nu surfar Sverige delvis på att den europeiska ekonomin äntligen fått fart, samtidigt som även resten av omvärlden går bra. Det är positiva nyheter för svenska exportbolag. Dessutom gynnar den extrema lågräntepolitiken hushåll och företag. Enligt statistiken ökade hushållens disponibla inkomster med 3,5 procent det fjärde kvartalet på årsbasis rensat för inflation. Det drog upp konsumtionen.

Oroväckande är dock en fortsatt låg produktivitetsökning och att många branscher, trots ökad sysselsättning, skriker efter arbetskraft. Det innebär att de inte kan expandera i takt med efterfrågan. Här har regeringen ett viktigt jobb i att förbättra matchningen på arbetsmarknaden, inte minst för utrikes födda.

Ett annat orosmoment är att svensk byggindustri på senare tid har slagit av på takten. Tendensen med sjunkande fastighetspriser kan också, om den fortsätter, leda till att hushållen håller hårdare i plånboken.

En högkonjunktur kan inte pågå hur länge som helst. De flesta räknar med att BNP-tillväxten slår av på takten nästa år och hamnar kring 2 procent.

Marianne Björklund
marianne.bjorklund@dn.se "

DN TORSDAG 1 MARS 2018

"600 000 bostäder behövs till 2025

Det svenska bostadsbyggandet planade ut under senare halvan av 2017. Fram till 2025 behöver 600 000 bostäder byggas, enligt nya siffror från Boverket.

Boverket skriver att bostadsbyggandet ökade under 2017 jämfört med 2016. Men under tredje kvartalet stagnerade byggandet. Och enligt prognoserna är byggandet inte tillräckligt. Till 2025 behöver 600 000 bostäder byggas för att kompensera för det som inte byggts tidigare och för att ”räcka till den växande befolkningen”.
TT "

DN TORSDAG 1 MARS 2018

" Snödygnet som lamslog länet

Stabsläge i sjukvården, trafikolyckor på vägarna och förseningar i kollektivtrafiken. Snön lamslog Stockholmsområdet under onsdagsdygnet – och svårast var situationen i de norra och de södra delarna av länet. – Det var olyckor längs hela vägen, sade Eva Nilsson, presskommunikatör på polisen.

Ett hundratal bilar var inblandade i en rad bilolyckor i närheten av Södertälje under onsdagsmorgonen. Det hala väglaget och snöfallet gjorde föret mycket svårt.

Både Trafikverket och polisen uppmanade tidigt invånarna i länet att stanna inne och hålla sig borta från vägarna.

– Jag tycker inte att man ska gå ut över huvud taget alltså, det räcker med att titta ut genom fönstret, sade Eva Nilsson.

Problemen fortsatte under hela dagen. Polisen beskrev läget som att det var olyckor längs med hela E4 mot Södertälje. Trafiken var under stora delar av dagen helt stillastående i båda riktningar. Vid lunchtid på onsdagen började Trafikverket leda trafiken bort från E4 för att få i gång trafiken igen.

Men trots åtgärderna fortsatte olyckorna att innebära stora förseningar och stopp i trafiken. Vid sjön Aspen i Botkyrka kommun hade räddningstjänsten vid lunchtid lyckats bärga bort alla inblandade fordon och fått fart på trafiken igen. Då var olyckan framme igen.

– Bilarna är bärgade där både i södergående och norrgående riktning. Men när man släppte på trafiken så inträffade det ytterligare en olycka. Så då fick man börja om igen.

Men vädret påverkade inte bara bilisterna. Södertälje sjukhus tvingades vid 11-tiden gå in i stabsläge efter att 25 personer kommit in till akutmottagningen efter olika trafikolyckor.

Sjukhuset stängde sin ortopedmottagning och läkare från mottagningen fick i stället hjälpa till på akutmottagningen. Personal som skulle ha gått av sina skift fick stanna kvar tills dess att ersättande personal tagit sig in till sjukhuset.

Ambulanser med lägre prioritet hänvisades till andra sjukhus än Södertälje.

– Det är omkring 25 patienter som har kommit in och som är kopplade till trafikolyckorna varav nio hittills har fått gå hem, sade Yvonne Hejdenberg, kommunikationschef på Södertälje sjukhus, vid 14-tiden på onsdagen.

I kollektivtrafiken började problemen redan under morgonen. Busstrafiken i flera av länets norra kommuner ställdes in helt.
– Vi har haft stora problem på busstrafiken norröver, sade Per Hallberg, kommunikatör på SL.

Hallberg berättade att södertörnsområdet och söderort tillsammans med kommunerna i norrort haft störst problem.

I Täby, Danderyd, Vallentuna, Vaxholm och Åkersberga stod bussarna stilla under stora delar av dagen. När de väl började rulla under eftermiddagen så var trafiken oregelbunden och drogs med stora förseningar.

– Bussarna har svårt att ta sig fram och man förvänta sig förseningar hela dagen, sade Per Hallberg till DN under onsdagseftermiddagen. Även pendeltågen hade problem. Bålstagrenen fick tidigt förseningar, och under dagen hade hela pendeltågsnätet oregelbunden trafik och inställda avgångar. Roslagsbanan försenades på grund av vagnbrist till följd av väderleken och tunnelbanans gröna linje fick ställa in avgångar och köra med oregelbunden trafik.

– Det är problem i hela Stockholm egentligen, sade Per Hallberg, kommunikatör på SL.
En del flyg på både Arlanda och Bromma ställdes in under morgonen. På eftermiddagen kunde de flesta avgångarna gå enligt tidtabell från båda flygplatserna, även om enstaka avgångar fick ställas in.
Under eftermiddagen mattades snöfallet av och kollektivtrafiken kunde återigen börja rulla, om än med förseningar och oregelbunden trafik.

Viviana Canoilas
viviana.canoilas@dn.se
Adam Svensson
adam.svensson@dn.se
Anton Säll
anton.sall@dn.se "

DN FREDAG 2 MARS 2018

" Strandsatta i Sverige – där de inte vill vara

Under 2017 lyckades gränspolisen bara utvisa två statslösa personer till det land de blivit anvisade till. Samtidigt ligger 400 liknande ärenden på myndighetens bord. Många av dem vill återvända, men beskrivs som juridiskt strandsatta i Sverige. Ibland hänvisade till ett liv där de riskerar både svält och hemlöshet. – Det är ett jättestort problem, framför allt för de som vill återvända, men inte kan, säger gränspolischef Patrik Engström.

Under vintern har DN i artikelserien De försvunna granskat situationen för personer som fått besked om utvisning, men av olika anledningar inte följt det. En grupp människor, särskilt personer utan medborgarskap i något land – statslösa – upplever stora svårigheter att få landet de blivit utvisade till att ta emot dem.

Under 2017 verkställde polisen bara två utvisningar som gällde statslösa personer. Samtidigt har myndigheten över 400 sådana ärenden på sitt bord. Utöver dessa två lämnade 45 statslösa personer Sverige på egen hand.

– Många, framför allt statslösa palestinier, vet vi att vi inte kan göra något åt. De berörda länderna tar inte emot med tvång och ofta inte heller människor som försöker resa dit frivilligt, säger gränspolischef Patrik Engström.

Vad innebär det?

– För individerna innebär det en lång tid i limbo. Oftast blir deras ärenden kvar hos oss under fyra år tills de preskriberas. Det är ett jättestort problem för enskilda, framför allt de som vill återvända, men inte kan.

Patrik Engström säger att gruppen som inte kan utvisas är så liten att den inte är något större problem för Polismyndigheten, men att enskilda kan hamna i väldigt svåra situationer. Efter att rätten till bistånd för de som fått ett utvisningsbeslut togs bort 2016 har polisen mött allt fler med försörjningssvårigheter.

Han säger att det även finns andra grupper, utöver statslösa, som i praktiken är omöjliga att utvisa.

– Det gäller exempelvis länder som inte tar emot personer som utvisas med tvång. Men någon siffra på hur många sådana ärenden som polisen har finns inte.

Patrik Engström säger att det skulle krävas diplomatiska och politiska insatser för att kunna verkställa utvisningarna för gruppen.

– Samtidigt som man, ur de ländernas perspektiv, måste ha en förståelse. De här personerna har oftast vistats i länderna utan tillstånd, säger han.

Just nu remitteras ett betänkande från den så kallade Limboutredningen. Betänkandet går ut på att personer som inte kan utvisas av skäl om ligger bortom deras kontroll ska få uppehållstillstånd. Anna Lundberg är professor i välfärdsrätt och var särskild utredare. Hon har under arbetet varit i kontakt med ett 20-tal personer som varit eller är

föremål för praktiska verkställighetshinder som de inte kan göra något åt.

– De är juridiskt strandsatta – de får inte uppehållstillstånd samtidigt som de inte kan lämna landet, åtminstone inte på laglig väg. De som inte längre får bistånd hamnar i en situation där de riskerar både svält, hemlöshet och att utnyttjas av kriminella. Vi ska komma ihåg att personer som fått ett lagakraftvunnet utvisningsbeslut inte har rätt till ett offentligt biträde, vilket en asylsökande har, säger hon.

Anna Lundberg anser att beviskraven som ställs för att den enskilda ska visa att inget land kan ta emot den är orimligt höga.

– Lagtexten säger att det ska finnas ”anledning att anta” att mottagarlandet inte tar emot personen. Men det vi har sett under utredningen är att myndigheterna bedömer den enskildes aktivitet eller passivitet snarare än det praktiska verkställighetshindret.

Anna Lundberg betonar att det sannolikt handlar om en liten grupp som skulle beröras av de förtydliganden i lagstiftningen som utredningen föreslår. Hur många personer som är eller har varit föremål för praktiska verkställighetshinder går dock inte att svara på.

– Om individens ansträngningar inte varit det avgörande skälet till att utvisningsbeslutet inte kunnat verkställas så ska personen få uppehållstillstånd när preskriptionstiden gått ut. Vi föreslår också en ny utredning av just statslösas situation, säger Anna Lundberg.
Fredrik Beijer är rättschef på Migrationsverket och anser till skillnad från professorn att beviskraven för den enskilda inte är orimliga.

– Däremot är bevisbördan väldigt tung. och det ska de vara enligt gällande praxis och lagens syfte. Den sökande måste bevisa att den gjort precis allt den kan. Sedan handlar det om en politisk fråga, om detta är ett system man vill ha.

Det finns möjligheter för Migrationsverket att själva ta upp frågan om verkställighetshinder, men detta görs sällan i praktiken, säger Fredrik Beijer.

– I det gamla systemet nådde man ofta en punkt där man fick uppehållstillstånd efter att utvisningsbeslutet slutat gälla, men efter en dom från migrationsöverdomstolen blev det svårt för en sökande att få uppehållstillstånd även i den situationen.

Fredrik Beijer säger att lagstiftningen är otydlig gällande när uppehållstillstånd kan ges på grund av verkställighetshinder.
– Migrationsverket välkomnar ett förtydligande av lagstiftningen, säger han.

Amanda Lindholm
amanda.lindholm@dn.se "

"**Fakta. Utvisade statslösa**
Antal personer utan medborgarskap i något land som har utvisats från Sverige:
2016: 92
2017: 47
Antal utvisningsärenden som rör statslösa och som just nu finns hos gränspolisen: 424
Undantagna från statistiken är statslösa personer som fått beslut om att prövas i ett annat EU-land och skickats dit. Vissa sådana ärenden kan finnas bland de öppna utvisningsärenden som ligger hos gränspolisen.
Migrationsverket och Polismyndigheten

DN FREDAG 2 MARS 2018

Lynn al-Khatib: ”Det är omöjligt för mig att åka någonstans”

I två år har 25-åriga Lynn al-Khatib försökt bli utvisad från Sverige. Migrationsverket säger att hon måste försöka mer. 33-åriga Noor al-Halwa har försökt följa sitt utvisningsbeslut till Irak i tre år. Under tiden lever han i sin bil, utan pengar eller arbete. DN granskar de outvisningsbara – de som varken har tillstånd att vara i Sverige eller möjlighet att ta sig härifrån.

Januari 2018. Lynn al-Khatib räcker fram sitt pass och sin biljett till personalen bakom disken på Arlanda. Lynn har en grå kappa, grön mössa och svart ryggsäck. Kvinnan bakom disken tittar noga på Lynn al-Khatibs resehandlingar. Efter ett tag ber hon en kollega om hjälp.

– När kom du till Sverige?
– Det var typ tre fyra år sedan. Men vi lämnade inte Syrien lagligt, svarar Lynn al-Khatib.

– Då kan du inte resa in i Beirut. Du måste ha en utresestämpel från Syrien.

Scenen filmad av Lynns bror och inskickad till Migrationsverket som ett av många bevis på att Lynn inte släpps in i Libanon.

Det är snart två år sedan Lynn al-Khatibs kamp för att bli utvisad började.

Hon är född och uppvuxen i Syrien, utanför Damaskus. Där studerade hon på universitet, men tvingades fly när kriget bröt ut 2012. Hon och hennes familj tog sig till Libanon, där hennes mamma har medborgarskap. Lynn fick ett tillfälligt uppehållstillstånd och när det gick ut tog sig hon, hennes bror och pappa sig till Sverige 2014.

Lynns bror får uppehållstillstånd eftersom Libanon inte anses vara säkert nog att bli utvisad till. I Lynns och hennes pappas fall görs en annan bedömning och de får ett utvisningsbeslut.

De misstänker att det blir svårt att åka till Libanon eftersom de är statslösa palestinier, men de accepterar att självmant resa dit. Men det blir i stället början på en annan resa mellan myndigheter och ambassader.

Lynn al-Khatib står lutad mot bordet i det lilla köket och dricker sitt kaffe långsamt. Hon ser trött ut.

– Jag gråter inte mer, alla de känslorna är borta. Jag försöker distrahera mig med andra saker – lära mig svenska, träffa vänner och söka jobb.
I december 2016, ett halvår efter det slutgiltiga utvisningsbeskedet, sammanfattar en handläggare på Migrationsverket vad Lynn gjort för att resa till Libanon. Dokumentet är tre A4 långt och har titeln ”Utvisningsbeslut som inte går att verkställa”. Handläggaren konstaterar att Lynn inte kan utvisas eftersom mottagarlandet inte tar emot henne.

Det tar nästan ett år innan Lynn får svar från en annan del av Migrationsverket: Hon och hennes pappa måste fortsätta försöka verkställa sin utvisning. ”Ni har inte gjort något försök att återvända”.

När Lynn al-Khatib ser brevet börjar hon skaka. Hon läser raderna flera gånger och tänker att hon måste missförstå innehållet. Hon skickar brevet till sina svenska vänner och ber om hjälp med översättningen.

– På samma papper där de skrev att de skulle skicka hem mig stod det att jag var statslös. Det kändes respektlöst.

Detta är i oktober 2017. Tre månader senare köper Lynn en biljett. En enkelresa till Beirut, Libanon.

Lynn al-Khatib vill helst stanna i Sverige, men inte i det limbo hon lever i nu. Dessutom har hon inte träffat sin mamma och sina två syskon på snart fyra år. Hon fantiserar om hur återföreningen med familjen ska bli, hur de ska mötas på flygplatsen. Samtidigt pratar människor runt henne om vad de ska äta när de kommer fram till Beirut.

Men Lynn släpps inte på planet. Hon blir väldigt besviken.
Hon skickar in videon från flygplatsen till Migrationsverket som ytterligare ett bevis på att hon inte blir insläppt i Libanon. Hon har varit i Sverige i nästan fyra år, lärt sig språket och fått vänner.

Samtidigt känner Lynn al-Khatib att livet rinner ifrån henne.
– Sist jag träffade mina mina syskon så var de barn. Nu är de vuxna och pluggar och jag känner dem knappt. Om jag får uppehållstillstånd skulle jag kunna träffa dem igen.

Lynn har samma dagsersättning på 61 kronor per dag som någon som är i asylprocessen och hon har rätt att arbeta. Hon bor tillfälligt hos släktingar utanför Stockholm. Lynn lider ingen materiell nöd, men känner att hennes liv inte har börjat. Hon skulle vilja plugga biomedicin, men får inte studera på högskola.

– Ända sedan jag och mina syskon var små har mamma sagt att ”vi kanske inte har papper eller pass eftersom vi är statslösa, men vi kan utbilda oss”. Att inte ha möjligheten att göra det är väldigt svårt.
33-åriga Noor al-Halwa har inga pengar alls. Vid tretiden på eftermiddagen har han inte ätit något, bara druckit en kaffe. Han sover i en bil som han fått låna av en kompis. Det har varit minusgrader flera dagar i rad.

– Det är väldigt kallt, jag har ont i hela kroppen, säger han.

Noor al-Halwa har ett utvisningsbeslut som han säger att han under tre år gjort allt för att följa. Han kom till Sverige 2012 och är statslös palestinier uppvuxen i Irak, men flydde därifrån till Syrien 2006. När kriget bröt ut i Syrien tog han sig till Sverige.

Migrationsverket beslutade att hans skyddsskäl skulle prövas mot situationen i Irak. Man slog fast att läget för statslösa palestinier där kan vara svår, men inte så pass att han ansågs ha skyddsskäl i Sverige. Noor fick avslag på sin asylansökan.

Han var trött och besviken, men bestämde sig för att var behjälplig i försöken att bli tillbakaskickad. Noor gjorde det Migrationsverket sa att han behövde för att Irak skulle ta emot honom. Men det tog stopp.

– Jag har gjort allt. Jag skriver hela tiden till Migrationsverket och frågar vad jag ska göra. De säger att de inte vet och att jag ska gå till

polisen. Men de bara tittar på mina papper och blir trötta. Du kan gå, säger de.

Noor al-Halwa hänger med huvudet och kisar. Han är så trött. I handen håller han en pappkasse från Ikea med dokument från Migrationsverket och polisen. Han tar upp ett efter ett och visar.

– Jag vet inte vad jag ska göra nu. Jag har inget land. Skicka mig varsomhelst, men det här är inget liv.

Han berättar att han ibland kan han få en natt på ett härbärge, men att där ofta är människor som är drogpåverkade där. Han känner sig inte säker i den miljön.

Sedan 2016 har den som fått utvisningsbeslut inte längre rätt till bostad och dagsersättning från Migrationsverket. Undantagna från lagen är barn och vuxna som anses samarbeta till att genomföra sin utvisning. Men Noor är inte en av dem. Migrationsverket anser att han kan göra mer. Han får inget ekonomiskt stöd. Sedan förra året har kommuner rätt att vägra ge nödbistånd, en liten summa pengar till den som inte har mat för dagen, till de som fått avslag på sin asylansökan. Noor har ett år kvar innan hans utvisningsbeslut preskriberas och han får söka asyl igen. Tills dess är han lämnad i limbo. Han har försökt hitta ett jobb, men ingen vill anställa honom för att arbeta svart.

– De ger mig hundra kronor och säger att de är ledsna, men att de inte kan hjälpa mig. Jag vill inte ha hundra kronor, jag vill jobba.

I dag har han pantat ett armband för att kunna köpa cigaretter. Mat får han ibland från hjälporganisationer.

– Jag hoppas bara att mitt liv blir ett riktigt liv. Inget mer. Jag kan inte tänka på framtiden nu, jag tänker bara på var jag kan sova i natt.

Noor al-Halwa lutar sig mot den gamla mörkblå Seaten och skakar på huvudet. För två år sedan lämnade han in en ansökan om verkställighetshinder, där han under ett 20-tal punkter pläderade för att han helt enkelt inte kan resa tillbaka. Han berättar att han bland annat lagt mycket pengar på att resa fram och tillbaka till Stockholm för att ordna ett pass.

– Migrationsverket säger att om jag har det så kan jag resa, men det stämmer inte. Nu kan jag bevisa vem jag är, men det är ändå inget land som vill ta emot mig.

Förra veckan fick Noor svar från Migrationsverket: Försöken att verkställa utvisningen ska fortsätta. Noor har inte gjort tillräckligt. Varje dag söker han på internet efter länder som kan tänkas ta emot honom.

– Jag söker jobb och har besökt ambassader för att kunna åka någonstans. De bara tittar på mitt pass och säger nej.

Lynn al-Khatib hoppas fortfarande på att hon ska få stanna i Sverige efter att hon skickat in filmen där hon nekas gå ombord på planet. Hon säger att hon känner sig som en fånge i Sverige, samtidigt som hon inte får lov att vara här.

– Jag är nästan illegal, säger hon och ler trött.

Hon vill inte tänka på vad som händer om hon får avslag igen.

– Det är omöjligt för mig att åka någonstans. Jag vet verkligen inte vad jag skulle göra då.

Amanda Lindholm
amanda.lindholm@dn.se "

"Fakta. De outvisningsbara
DN har följt två personer som upplever att de gjort allt för att verkställa sina utvisningsbeslut. Det finns fler i deras situation, men ingen säker siffra på hur många. I deras och i andra liknande fall har Migrationsverket bedömt att de inte har rätt till asyl i Sverige. Samtidigt är det mycket svårt att få något land att ta emot dem. Denna situation är särskilt vanlig bland statslösa palestinier, men förekommer även för människor med medborgarskap i något land.

Fakta. Statslös
En person som är statslös har inte medborgarskap i något land, vilket drabbar många palestinier.

När FN 1947 beslöt att dela Palestina i en judisk och en arabisk stat utlöstes ett krig där israelerna erövrade områden som FN tilldelat palestinierna. Nära 700 000 palestinier tvingades lämna sitt land. Majoriteten av dem bosatte sig i närliggande länder som Libanon, Jordanien och Syrien, men i många fall fick de aldrig bli medborgare i sina nya länder, utan kom att leva statslösa utan riktiga pass. "

DN FREDAG 2 MARS 2018

"Nu äter vi mindre kött – och gärna svenskt

Ett trendbrott har skett i köttätandet. Förra året minskade det med 2,2 kilo per person. Minskningen är den största sedan 1990, enligt Jordbruksverket. Och en allt större andel av det kött som äts är svenskt.

Under många år ökade köttätandet i Sverige kraftigt varje år, från 1990 till 2017 var ökningen 41 procent. Men de senaste åren har förbrukningen legat still kring cirka 87,5 kilo per person och år.

Men under förra året sjönk förbrukningen med 2,6 procent – eller 2,2 kilo per person – jämfört med året innan. Det är den största minskningen sedan 1990, enligt Jordbruksverket. Bara lamm ökade med 0,1 kilo. Nötkött minskade mest med 1,1 kilo, följt av griskött 0,8 kilo och fågel med 0,4 kilo.

– Det finns många orsaker till den minskade förbrukningen av kött, men vegotrenden, klimatdebatten, hälsoaspekter och etiska skäl är några, säger Åsa Lannhard Öberg, jordbrukspolitisk utredare.

Det kött som äts är i allt högre grad svenskt, utom när det gäller lamm. Nöt- och griskött ökade mest trots att priserna steg under året.

– Förtroendet för det svenska köttet är högt. I Sverige producerar vi kött och matfågel med flera hållbara mervärden. Det handlar till exempel om låg antibiotikaanvändning och friska djur, djurskyddskrav som går längre än i många andra länder, säger Åsa Lannhard Öberg. Christina Cheng, trendanalytiker och grundare av trend- och innovationsbyrån Sprillo, tycker att nedgången i köttätande är väntad.

En anledning är troligen klimatfrågan där både köttätande och flygvanor tillhör det som debatteras flitigt.

– Jag tycker att man kan se att när det gäller kött och flygning finns det en social laddning som inte har funnits tidigare, säger hon.

Den starka ekologiska trenden bottnade mycket i omsorg om den egna hälsan och fick fart av rapporter om giftiga bekämpningsmedel på bland annat bananer. När det gäller att välja bort kött handlar det om hälsan, men lika mycket om miljö och klimat.

– Det är första gången vi ser att ett stort trendskifte när det gäller mat inte är så jag-fixerat. Att äta mindre kött och rädda klimatet är meningsfullt för människor, helt plötsligt har vi något att kämpa för.

Maten vi äter i Sverige orsakar utsläpp av ungefär två ton koldioxid-ekvivalenter per person och år. Köttet står för den största delen, ungefär en tredjedel eller 0,6 ton.

Vegetarisk mat har varit en stark trend en tid. Butiker har satsat på gröna alternativ, Livsmedelsverket har en vegetarisk tallriksmodell, på krogarna erbjuder kändiskockar helt eller delvis vegetariska menyer. Och trenden har vässats och nu är det veganskt, helt utan animaliska ingredienser, som växer.

– Den vegetariska trenden fastnade lite och känns inte så spetsig medan vegansk nästan är en politisk markering, säger Christina Cheng.

De flesta i Sverige äter fortfarande kött, det vegetariska handlar om några måltider i veckan. Men attityden har ändrats.

– I dag finns äckelkänslor kopplade till kött som inte har funnits tidigare. Och det har tillkommit en vulgär del på köttskalan. Förr kunde man inte få för mycket kött, det kan man nu.

Hon tror att nedgången i köttätandet bara är början.

– Ju fler gånger vi har gjort goda vegetariska alternativ kommer det att vara lättare att föra det oftare. Över tid kommer det att gå mot ett minskat köttätande, och det är bra både för hälsan och planeten.

Jannike Kihlberg
jannike.kihlberg@dn.se "

"Fakta. Så mycket äter vi
Förbrukning av kött i kilo per person. Siffran står för slaktvikt där ben och annat ingår, det kött som äts upp är ungefär hälften av vikten.

	2016	2017	Ändring
Griskött	33,5	32,7	-0,8
Nötkött	25,6	24,5	-1,1
Fågel	23,6	23,2	-0,4
Lamm	1,8	1,9	+0,1
Övrigt	3,2	3,2	±0
Totalt	87,7	85,5	-2,2

Källa: Jordbruksverket "

DN FREDAG 2 MARS 2018

"Oenighet om krav på extra miljarder

Försvarsmakten begär extra anslag på åtta miljarder kronor de närmaste två åren, och därefter ännu mer. Regeringens samarbetspartier M och C säger ja medan försvarsminister Peter Hultqvist (S) vill analysera vad de ökade kostnaderna beror på.

Enligt överbefälhavaren (ÖB) Micael Bydén behövs en höjd försvarsbudget för att leva upp till riksdagens försvarsbeslut från 2015. Det beslutet omfattar de fem åren 2016–2020.

För ett år sedan anmälde ÖB att fördyringar och försämrad köpkraft utanför myndighetens kontroll innebar att 6 miljarder kronor saknades fram till 2020. Utöver det fanns hemligstämplade brister på miljardbelopp.

Det ledde till en försvarsuppgörelse i augusti 2017 mellan S-MP-regeringen samt M och C om 6,4 miljarder extra till Försvarsmakten fram till 2020. Årets budget till Försvarsmakten är på 48 miljarder kronor.

Nu begär ÖB i sitt budgetunderlag en nivåhöjning med 3 miljarder kronor 2019 följt av en höjning på 2 miljarder 2020. Det innebär 8 miljarder kronor extra till och med 2020. För 2021 vill man ha en höjning med ytterligare fem miljarder kronor.

– Vi har en Försvarsmakt som går i hårt i skarp verksamhet, incidenter och beredskap samtidigt som vi ska utveckla förmågan. Det blir tydligare för oss vad det kostar och genererar. För att nå målbilden 2020 i krigsduglighet och förmåga så blir det den här nivån i ekonomin. Om vi får de här tillskotten bäddar vi också för att inte tappa förmåga efter 2020, förklarar Micael Bydén för DN.

I regeringens försvarsgrupp ingår Centerpartiet och Moderaterna som vill öka försvarsanslagen från dagens 1 procent av bruttonationalprodukten till 2 procent under 2020-talet.

– Vi måste fortsätta ta realistiska och kontinuerliga trappsteg uppåt. ÖB:s inriktning är rimlig, säger Hans Wallmark (M).

– Försvarsmakten behöver mer resurser för att kunna möta de utmaningar Sverige står inför. Vi vill ge mer pengar redan nästa år, säger Daniel Bäckström (C).

Men försvarsminister Peter Hultqvist (S) vill inte lova nya pengar.
– Jag tänker i dagsläget inte att ta ställning till de här beloppen. Den här typen av äskanden kräver ordentlig analys av substansen, säger Peter Hultqvist.

Han påminner om att regeringen nyligen gav Statskontoret i uppdrag att ser över effektiviteten i Försvarsmaktens ekonomiska styrning.

– Olika aktörer som har en bestämd uppfattning är ute alldeles för snabbt och för tidigt. Vi tänker ta oss den tid som krävs för att analysera det här. Jag kommer att bjuda in försvarsgruppen för att diskutera, säger Peter Hultqvist.

Mikael Holmström
mikael.holmstrom@dn.se "

"Fakta. Försvarsanslag
Försvarsanslag (Försvarsmakten och andra försvarsmyndigheter) i miljarder kronor:
2015 37,5
2016 38,5
2017 45,8
2018 49,3
2019 53,4
Källa: Regeringens budgetpropositioner "

DN FREDAG 2 MARS 2018

"Tummen upp från Sverige för EU-uppgörelse om löner

Sveriges arbetsmarknadsminister är nöjd med EU-uppgörelsen om löner för utstationerade arbetare på EU:s inre marknad. En stor seger, anser Ylva Johansson.

Efter fler månaders hårda slutförhandlingar kom rådet, EU-parlamentet och kommissionen sent i onsdags kväll fram till en uppgörelse om förändringar av det så kallade utstationeringsdirektivet, som handlar om löneregler på EU:s inre marknad.

– Jag är jätteglad. Det är en stor seger att vi äntligen börjar bli klara, kommenterar arbetsmarknadsminister Ylva Johansson.

Uppgörelsen i Bryssel innebär att den utdragna striden om lönekonkurrensen på EU:s inre marknad snart är över, i alla fall för den här gången.

Dragkampen inleddes redan för tio år sedan, som en direkt följd av den laddade konflikten i Vaxholm mellan det lettiska företaget Laval och fackförbundet Byggnads.

Enligt EU:s nuvarande direktiv ska utstationerade arbetare ha rätt till minimilön, men 2007 slog EU-domstolen fast att det kravet ska betraktas som ett lönetak, inte som ett golv.

Den svenska regeringen har drivit på för principen lika lön för lika arbete, men länder i östra EU hävdade inledningsvis att lönekonkurrens är bra och behövs på den inre marknaden.

För ungefär ett år sedan började positionerna förändras och i höstas kom EU:s arbetsmarknadsministrar överens. Sedan dess har medlemsländerna förhandlat med EU-parlamentet och kommissionen om en slutlig lagtext och sent på onsdag kväll kom parterna alltså överens.

Men förhandlingarna är fortfarande inte riktigt klara.

Uppgörelsen ska godkännas av EU-parlamentet och av rådet, medlemsländerna, men Ylva Johansson tror inte att något EU-land kommer att protestera.

– Redan i höstas hade vi en bred majoritet i rådet och jag är övertygad om att det här kommer att gå igenom.

Kritikerna varnar för att de nya lönereglerna är så otydliga att det kommer att bli nya strider som EU-domstolen åter får avgöra?

– En sådan risk finns redan, med det nuvarande direktivet. De nya reglerna innebär inte att den risken har ökat, utan snarare minskat. Min bedömning är att det nya direktivet också på den här punkten är väsentligt mycket bättre än det gamla, säger Ylva Johansson.

Annika Ström Melin
annika.strom-melin@dn.se "

DN FREDAG 2 MARS 2018. Insändare

"Ta ifrån landstingen ansvaret för vården innan det blir ännu värre

Landstingen skall erbjuda en likvärdig vård till alla medborgare, men det är omöjligt när 21 landsting ska styra. Med politikernas bristande kunskap och tjänstemännens makt blir det som det blir. Frånta landstingen huvudansvaret innan allt blir värre.

Statsminister Stefan Löfven (S) lovar på DN Debatt bland annat 14 000 fler anställda i vården 2022. Hur det ska gå till är en gåta.

Landstingen är i ekonomisk kris. Ska det ske med kraftiga skatteökningar eller tänker man sig att rationalisera landstingen i grunden? Stefan Löfven har ingen kontroll över landstingen.

I början på 70-talet var jag informationschef i Läkarförbundet. 7-kronorsreformen var genomförd; varje vårdbesök skulle kosta 7 kronor. Vi hade då cirka 10 000 läkare i landet. Nu har landstingen cirka 35 000 läkare. Samtidigt, enligt statistik från Sveriges kommuner och landsting (SKL), finns cirka 44 000 administratörer och chefer, alltså fler administratörer än läkare.

En anställd kostar cirka en miljon per år, vilket blir över 40 miljarder skattekronor för enbart landstingens administratörer och chefer. Det är mer än hela försvaret kostar och dubbelt fler jämfört med hela den svenska poliskåren med 22 000 anställda.

Landstingen valde trots den ofta prekära ekonomiska sitsen att öka antalet administratörer med tio gånger fler än antalet specialistläkare under åren 2012–2016. Kalla siffror: plus 4909 fler administratörer under perioden, men enbart en ökning med 543 specialistläkare. I Region Skåne finns sammanlagt närmare 300 strateger och kommunikatörer.

Tidigare var högpresterande Karolinska sjukhuset i Solna, Akademiska sjukhuset i Uppsala och Sahlgrenska i Göteborg statliga. När landstingen lade sin våta hand över dessa, började samtidigt en långsam nedmontering av sjukvården.

Cirka 1600 politiker av olika kulör i landstingsfullmäktige skulle bidra till att alla medborgare skulle tillförsäkras en likvärdig vård. I dag ser vi effekterna. Ena dagen skall det privatiseras, andra dagen kommunaliseras beroende på de styrandes politiska färg. Hur skall alla landsdelar få en likvärdig sjukvård med dessa betingelser? På toppen finns SKL som en stat i staten.

Vissa pläderar för landstingens avskaffande, andra för att landstingen skall fråntas sjukvårdsansvaret. Att landstingen skulle avskaffas ser jag som en utopi. Alltför många av partigängarna har sin utkomst från dessa. Däremot ser jag som nödvändigt att dessa fråntas sjukvårdsansvaret.

Sjukvården måste befrias från det ok som landstingen representerar.

Sten Lindholm, Läkarförbundets informationschef, 1971-1976 "

DN FREDAG 2 MARS 2018

"Nya kläder måste bytas – priset: fem miljoner

Nya Karolinska sjukhusets (NKS) nya operationskläder orsakar allergiska reaktioner hos personalen. Kostnaden för att byta ut kläderna blir närmare fem miljoner kronor, skriver SVT Stockholm.

– Man får enormt mycket svett på insidan och många har fått allergiska reaktioner eller astmareaktioner, säger Johan Styrud, ordförande i Stockholms läkarförening, till SVT.

Kläderna, som är särskilt täta, har använts för att uppnå en bättre hygien under operationer. Tanken har varit att inga partiklar från kroppen ska nå ut i luften. På så sätt ska sjukhuset nå målet om max fem partiklar i luften per kubikmeter.

Även i fortsättningen kommer de tätare kläderna att användas vid särskilt känsliga operationer, men avtalet för kläderna kommer nu att lösas ut. Det kommer att kosta sjukhuset 4 961 698 kronor, enligt SVT Stockholm.

– De här kläderna kommer fortfarande användas så utslaget över några år blir det inte dyrare, men just i år blir det självklart en större kostnad, säger Annika Tibell, biträdande sjukhusdirektör på Karolinska universitetssjukhuset, till tv-kanalen.

Marcus Andersson
marcus.andersson@dn.se "

DN FREDAG 2 MARS 2018

"DN:s Maria Gunther prisas för sin vetenskapsjournalistik

Maria Gunther tilldelas Natur & Kulturs populärvetenskapliga pris. DN:s vetenskapsredaktör belönas för sitt sätt att förenkla vetenskap och forskning för en bred publik. – Jag blev helt överväldigad. Det är en enormt stor ära, säger Maria Gunther.

I ett par veckor har hon gått och burit på hemligheten. Men på torsdagen offentliggjordes Maria Gunther som årets mottagare av stiftelsen Natur & kulturs populärvetenskapliga pris.

– Det har varit ganska hemligt och det var svårt att inte berätta det för någon, så det är skönt att det är ute nu, säger Maria Gunther.

Priset är värt 100 000 kronor och kommer att lämnas över till Maria Gunther under vetenskapsfestivalen i Göteborg senare i vår.

– Det är jättestort, dels är det väldigt mycket pengar, men framför allt är det roligt i och med att det inte finns så många priser för vetenskapsjournalistik, säger hon.

I motiveringen lyfter juryn fram Maria Gunthers förmåga att förklara vetenskap på ett enkelt sätt för en bred publik.

– Ju mer vi läser hennes texter desto gladare blir vi att vi valde henne. Hon får oss att förstå forskning på ett bra sätt. Dessutom känner man instinktivt att hon är en person att lita på i en värld där det annars kan

vara svårt att avgöra vilken forskning som är seriös, säger Karin Tengby, projektledare för stiftelseverksamheten på Kultur & Natur. Vetenskapsjournalistiken kan vara krånglig och svårbegriplig för den som inte är insatt. Men Maria Gunther har hittat ett sätt som får läsarna att förstå det hon skriver om. Genom att väva ihop vetenskapen med populärkultur får hon läsarna att hänga med.

– Det var egentligen en ren tillfällighet att det blev så, men jag såg att det var ett sätt som fungerade bra och det är väldigt roligt för mig eftersom jag tycker om både populärkultur och vetenskap, säger Maria Gunther.

Med hjälp av kopplingar till bland annat Star Wars och Harry Potter har Maria Gunther förklarat vetenskap för DN:s läsare sedan 2013.

– I grunden är jag faktiskt ganska dålig på att förklara saker. Jag är dålig på att berätta historier och folk förstår sällan vad jag menar. Min styrka är att jag inser det och därför anstränger mig väldigt hårt för att vara tydlig varje gång jag skriver en artikel, säger hon.

Dagens Nyheter är en av få svenska tidningar som har en vetenskaps-redaktör på heltid. Någonting som uppskattas av såväl läsare som prisutdelare. Men den som ger sig på att skriva om populärkultur får passa sig noga. Det har Maria Gunther blivit varse.

– En gång råkade jag till exempel skriva att Legolas, från sagan om ringen, var en högalv. Då fulkomligt exploderade min inkorg. Annars är det väldigt mycket positiv respons också, och den bästa responsen man kan få är väl den här typen av priser.

Andreas Lindberg andreas.lindberg@dn.se "

DN FREDAG 2 MARS 2018

"Rekorddyr hyrpersonal

Landstingens kostnader för inhyrda läkare och sjuksköterskor fortsätter att öka.

Trots löften om förbättring fortsätter landstingens kostnader för hyrpersonal att skjuta i höjden. Förra året landade notan på hisnande 5,21 miljarder, att jämföra med förra årets 4,6 miljarder kronor – en ökning med 13 procent.

Utvecklingen går stick i stäv mot landstingens målsättning, att de ska vara helt oberoende av hyrpersonal om tio månader.
Merparten av pengarna, 3,7 miljarder kronor, gick till kostnader för hyrläkare, skriver Dagens Samhälle. Inhyrda sjuksköterskor kostade 1,3 miljarder.
Skillnaderna ä
r dock stor mellan landstingen. I Västra Götaland och Stockholm var utgifterna som störst. Dessa landsting betalade 612 respektive 549 miljoner kronor förra året.

Men om man slår ut kostnaden per invånare hamnar Västernorrland högst. Där fick varje invånare betala 1 816 kronor för landstingets oförmåga att rekrytera rätt personal förra året. Det är åtta gånger mer än i Region Skåne där man ”bara” betalade 223 kronor, lägst i landet.

TT "

DN LÖRDAG 3 MARS 2018
DN. DEBATT 180303

”Lärarna måste få mandat att bestämma över eleverna”

Flera undersökningar visar att den svenska skolan utmärker sig för bristande disciplin. Det gör det svårt att rekrytera och behålla lärare och svårt för eleverna att lära. Vi föreslår att kravet på elevinflytande för ordningsregler tas bort, att skolledarnas ansvar förtydligas och att lärarnas roll som auktoriteter stärks, skriver läraren Isak Skogstad och psykologen Carl Hellström.

Få frågor är så omdebatterade som skolan. Det är i grund och botten bra, då det tyder på att det finns ett stort intresse för skolan hos såväl politiker som allmänhet. Däremot så finns det ett problem med den svenska skoldebatten: Den tenderar att fokusera på systemfrågor som exempelvis förslag om karriärtjänster för lärare och antal undervisningstimmar för elever. Sådana frågor har begränsad betydelse för elevernas kunskapsresultat och deras sociala utveckling. En förbisedd fråga som vi menar har en stor betydelse för elevernas välmående och kunskapsutveckling är disciplinen i de svenska klassrummen.

Med disciplin avser vi tydliga strukturer och konsekvenser som syftar till att upprätthålla en trygg och förutsägbar skolmiljö. Det finns tecken på att disciplinen i skolan är eftersatt. Det märks dels i den påtagliga ökningen av allvarligt fysiskt våld i grund- och gymnasieskolan. Häromdagen framkom det att antalet anmälningar om hot och grovt våld i skolan har nästintill fördubblats de senaste fem åren.

Många anmälningar handlar om våld som begås av elever mot lärare eller annan skolpersonal. Det kan handla om lärare som blir skallade, får håret bortslitet eller blir sparkade av elever. Det är grova exempel, men högst verkliga.

Det finns andra, mer subtila, tecken på avsaknaden av disciplin. En internationell undersökning visar exempelvis att andelen elever i årskurs nio som kommer försent är störst i Sverige av samtliga OECD-länder. Därtill så visar den internationella Talisundersökningen att Sverige toppar statistiken när det gäller andelen lärare som arbetar i skolor där hot och glåpord mellan elever är vanligt förekommande. Skolverkets rapport ”Attityder till skolan” visar dessutom att cirka var fjärde elev i högstadiet och gymnasieskolan upplever att de störs i sitt arbete av andra elever på nästan alla lektioner.

Det finns flera anledningar till att ordningsproblemen måste minska i skolan. Det handlar inte minst om lärarrekryteringen. Lärare saknar i dag tillräckliga medel och mandat för att skapa lugn och ro i skolmiljön. En arbetsmiljö som präglas av stök, oordning och brist på disciplin är inte en attraktiv miljö för en ämnesintresserad akademiker. Det har gått så långt att var femte lärarstudent har funderat på att hoppa av utbildningen på grund av förekomsten av våld och hot ute på skolorna. Den undermåliga arbetsmiljön för lärare skapar en ond cirkel, i vilken skolor med mer stök har svårare att rekrytera erfarna lärare, trots att de ofta har ett elevunderlag med större behov.

Oordningen inverkar även starkt negativt på elevernas kunskapsutveckling och trygghet.

Frågan om studiero och trygghet har även en kognitiv funktion. För att inlärning ska kunna ske måste distraktionerna i klassrumsmiljön hållas

till ett minimum. Människans kognitiva kapacitet är högst begränsad och när det finns störande objekt i närheten, eller till och med något som upplevs som hotfullt, så kommer det att uppta elevernas koncentration i en såpass stor utsträckning att det i princip omöjliggör fokus på skolarbetet. Vi människor är evolutionärt betingade att prioritera vår kognitiva kapacitet åt att hantera eller undvika hot i vår närhet. Ett otryggt klassrum, med våldsamma elever eller surrande mobiltelefoner, är således en mardrömslik inlärningsmiljö utifrån ett kognitivt perspektiv.

I syfte att öka tryggheten i skolan bör följande åtgärder vidtas:

1 Ta bort kravet på elevinflytande för ordningsregler. Alla skolor ska enligt skollagen ha ordningsregler, vilket är bra. Det finns dock samtidigt ett krav på att reglerna ska utarbetas tillsammans med eleverna. Det utgår från en felaktig idé om att barn besitter den kognitiva och sociala mognad som krävs för att förstå vilka regler som måste finnas för att studiemiljön i skolan ska säkras. Ett tydligt exempel på kravet på elevinflytande är att Skolinspektionen tidigare har kritiserat Internationella Engelska skolan för att bryta mot skollagen för att de inte lät eleverna vara med och bestämma över skolans gemensamma regler, som handlade om att komma i tid till lektionen och inte skräpa ner i skolan.¨

2 Förtydliga skolledarens ansvar att vidta disciplinära åtgärder. Rektorer har i dag tillåtelse att vidta vissa åtgärder mot elever, som exempelvis kvarsittning eller avstängning, för att säkra studieron i skolan. Problemet är att ytterst få skolor tillämpar dem. Av de kommunala Stockholmsskolorna är det exempelvis endast sex procent som låter elever sitta kvar om de har skolkat eller misskött sig. När stök och bråk får stå utan konsekvenser gör det att skötsamma elever förlorar tron på att skolan är en rättvis och jämlik plats. Regler utan konsekvenser är inga regler. Skollagen bör klargöra att rektorer är skyldiga att vidta disciplinära åtgärder vid exempelvis upprepade brott mot ordningsreglerna. Därtill bör möjligheten för elever och vårdnadshavare att överklaga beslut om avstängning kraftigt begränsas.

3 Främja lärarnas roll som auktoriteter i skolan. Det är lätt att tro att en skolmiljö utan auktoriteter är en bra miljö för barn. Men när lärarna lämnar ifrån sig auktoriteten så kommer någon eller några elever snabbt att fylla det tomrummet. För att inte ”Flugornas herre” ska råda i skolan måste de vuxna, alltså lärarna, ha ett tydligt mandat att bestämma över eleverna. I dag är lärare oroade för att bli anmälda av elever om de griper in i exempelvis ett bråk. Nära fyra av tio lärare uppger att de har blivit hotade med att bli anmälda av elever eller föräldrar. Skolan fokuserar mycket på elevers rättigheter, men när enskilda elever tillåts ta över lärarnas auktoritet så drabbar det främst övriga elevers rättigheter. Därför bör värdegrunden, som reglerar skolans verksamhet, uppdateras med skrivningar som fastställer att elever är skyldiga att visa respekt gentemot sina studiekamrater, lärare och övrig skolpersonal. Därtill så bör ordningsbetyg införas.

Under lång tid har det skett ovetenskapliga experiment i den svenska skolan. De senaste decennierna har man testat idéer som utgått från en alltför naiv syn på elevernas förmåga och kapacitet. Det har handlat om att allt ifrån skolverksamheten ska vara med och styras av elever till att eleverna själva ska få styra över sin egen undervisning. På senare tid har även elevledda utvecklingssamtal börjat bli allt mer populärt. Inom den pedagogiska debatten har det inte sällan ansetts eftersträvansvärt att låta lärare lämna över ansvar till eleverna. Vi menar att utvecklingen varit direkt kontraproduktiv, då den har gynnat

elever som kommer från hem med starkt socialt och kulturellt kapital och missgynnat elever som kommer från icke-priviligierade hem. Elever är barn, och barn behöver vuxna som kan styra dem till att göra rätt val och undervisa dem så att de kan förvärva nya insikter. Det i sin tur förutsätter att lärarna är auktoriteter i skolmiljön.

Isak Skogstad, högstadielärare
Carl Hellström, psykolog "

DN LÖRDAG 3 MARS 2

" Electrolux fryser planer på miljardinvestering som en följd av Trumps besked 2018

Vitvarutillverkaren Electrolux fryser en miljardinvestering i USA på grund av de nya tullar på stål som president Donald Trump har aviserat. – Vi parkerar den investeringen tills vi har fått mer information om tullarna, säger Electrolux presschef Daniel Frykholm.

Electrolux har en ugnsfabrik i Springfield i delstaten Tennesse. De använder endast amerikanskt stål i de produkter som tillverkas i landet. I och med att Trump tänker införa en tull på 25 procent på importerat stål räknar Electrolux med att de pressar upp priset på det inhemska stålet – utländskt stål får ju svårare att konkurrera.

– Men importerade ugnar omfattas inte av tullar och då blir det svårt för oss att få lönsamhet på ugnarna i Springfield, säger Frykholm. Därför har Electrolux bestämt sig för att frysa investeringen på 250 miljoner dollar, drygt två miljarder kronor, i avvaktan på mer information från den amerikanska regeringen.

De svenska bolagen som säljer stålprodukter till USA, som Sandvik och SSAB, drabbas givetvis av tullarna. Men Bo-Erik Pers, vd för den svenska branschorganisationen Jernkontoret, tror inte att följderna blir så pass allvarliga för svenskt del.

– I det korta perspektivet blir det konsekvenser. Det blir dyrare för de amerikanska kunderna att köpa svenskt stål, säger han.

Även om effekten blir en halvering av stålexporten totalt sett för Europa, så handlar den svenska produktionen om specialstål. Sandvik, till exempel, gör specialprodukter till olje- och gasindustrin bland mycket annat.

– Vi levererar specialprodukter som till stor del inte tillverkas i USA, säger Pers.

Därför tror Pers att med tiden kommer mycket av den svenska - exporten att undantas från tullregeln. De amerikanska kunderna är beroende av den.

– Annars tvingas de ju att göra sämre produkter, säger han.
När en liknande situation bröt ut i början av 2000-talet kom så småningom undantagen och det är det som Pers räknar med kommer att ske igen.

Sverige levererar stål till ett värde av cirka fyra miljarder kronor årligen till USA. Det motsvarar ungefär 8 procent av den totala exporten på 50 miljarder och gör att USA är det näst viktigaste landet efter Tyskland som tar över 20 procent av exporten. Men sammantaget är det Norden och EU, det vill säga den inre marknaden, som är viktigast. Den tar emot över 70 procent av stålexporten.

Det finns dock en oro hos Pers att kinesiska tillverkare ska försöka kompensera med att få in sitt stål på den europeiska marknaden. Här finns redan vissa skyddstullar, eftersom EU anser att den kinesiska produktionen inte sker på lika villkor, då de kinesiska företagen har ett statsstöd i botten.

– Det är illojal konkurrens om man har statsstöd, säger han.

– Det är därför viktigt att Kommissionen är uppe på banan här, tillägger han.

Pers tror också att risken är att kinesiskt stål först exporteras till andra länder för att sedan leta sig vidare till den europeiska marknaden. Däremot tror han inte på ett globalt handelskrig, alla mot alla.

– Nej, vem skulle ha intresse av det, säger han och pekar på att även den kinesiska ekonomin är beroende av handeln med andra länder.

– Jag hör att det finns dem som talar om ett handelskrig, men jag tror inte att risken är så stor, säger han.

Dan Lucas
dan.lucas@dn.se "

DN LÖRDAG 3 MARS 2018

"Jacques Wallner: Frihandel är vad svenska fordonstillverkare vill ha

Bilar innehåller olika stålkvaliteter, aluminium, plaster, textilier och ibland kanske kolfiber och magnesium. Hur kan svensk fordonsindustri påverkas av ett uppblossande handelskrig?

Jag ställer frågan till de svenska fordonstillverkarna och branschorganisationen Bil Sweden som rymmer både tillverkare och importörer av bilar, lastbilar och bussar. Svaren visar att frågan är för tidigt väckt.

”Föreslår vi håller kontakten, men i dag är frågan för ny för att ha en ståndpunkt”, kommenterar Mattias Bergman på Bil Sweden.

”Då denna information nyss kommit är det för tidigt att svara på”, säger Joakim Kenndal, presschef på Volvo Group som tillverkar lastbilar, bussar, entreprenadmaskiner och marinmotorer.

”Det är ännu för tidigt att uttala sig om vad ståltullarna kan komma att betyda, men rent generellt så är Volvo Cars som globalt företag för frihandel”, svarar Christina Zander hos Volvo Cars som snart ska inviga sin amerikanska bilfabrik.

”Tullar kan dock förstås tänkas driva upp stålpriserna på världsmarknaden och då drabbas vi som alla andra. Scania är givetvis, med vår stora export, i generella termer en svuren motståndare till tullar och andra handelshinder”, kommenterar Örjan Åslund hos Scania som bygger lastbilar, bussar och marinmotorer.

Det fanns en tid då många trodde att aluminium kanske skulle ta över i bilarna. Men stålfabrikanterna kontrade med att göra allt mer avancerade stålkvaliteter. Bilfabrikanterna förstod snabbt att utnyttja möjligheten att kombinera olika material. Jag kollar på en riktigt avancerad bil; nya Audi A8. Den förenar tre slags aluminium, två slags stål, magnesium och kolfiber. För att få ihop detta till en bil används 14 olika tekniker.

Men tillbaka till USA. Eftersom det amerikanska stålet har svårt att hävda sig i konkurrensen, enligt USA:s president Donald Trump, och nu ska skyddas med tullar så betyder det i slutändan högre priser för biltillverkare i USA och i förlängningen dyrare bilar för köparna. Volvo Group har redan tillverkning i USA. Volvo Cars kommer snart att få det i år när den nya fabriken nordväst om Charleston, South Carolina tas i bruk.

Men aluminium och stål i all ära ... det som de svenska fordonstillverkarna fruktar är ett mer utbrett handelskrig. Sverige är hemvist för en oproportionerligt stor fordonsindustri i förhållande till folkmängden. Vi har ingen stor hemmamarknad som bolagen kan förlita sig på.

Export är Sveriges levebröd. Bil Sweden skriver på sin hemsida: ”Sverige tillhör de länder i världen där fordonsindustrin har störst betydelse för ekonomin.”

Vad innebär det?
Jo, att svensk fordonsindustri inklusive leverantörer skapar arbeten för cirka 135 000 personer i Sverige, enligt Bil Sweden.

Det är lätt som invånare i Sverige att hålla sig för skratt när det hotas med handelskrig.

Jacques Wallner
jacques.wallner@dn.se "

DN LÖRDAG 3 MARS 2018

"Förslaget om välfärdsvinster döms ut

Lagrådet dömer ut regeringens och Vänsterpartiets förslag för att begränsa vinster för privata bolag i välfärden. Men regeringen ändrar inte planen att lägga en proposition till riksdagen inom någon månad.

– Vi ska noga begrunda Lagrådets synpunkter och vi återkommer med vilka överväganden vi gör, säger civilminister Ardalan Shekarabi (S). Han säger att det verkar som om Lagrådet gör en annan analys och bedömning än regeringen om behovet av att begränsa vinster i välfärden.

– Vi kommer att lägga fram en proposition till riksdagen så att den kan behandlas av den här riksdagen, säger Shekarabi.

Förslaget verkar dock på förhand dödsdömt även i riksdagen eftersom det inte finns någon majoritet för vinstbegränsning, allianspartierna och SD är emot.

Enligt Lagrådet är förslaget, som egentligen omfattar flera olika lagrådsremisser, inte ordentligt berett. Det är också oklart om syftet med förslagen uppnås och förslagen kan vara i strid med såväl den kommunala självstyrelsen som näringsfriheten, enligt Lagrådet.

TT "

DN LÖRDAG 3 MARS 2018

”Det är definitivt ett steg i rätt riktning”

"På fredagen gick remisstiden ut för den utredning som behandlar situationen för statslösa som lever i limbo i Sverige. Och de flesta berörda myndigheterna och organisationerna är positiva. Röda korsets tillförordnade generalsekreterare Anna Ernestam tror att de föreslagna ändringarna skulle göra stor skillnad för en utsatt individ. – Det är definitivt ett steg i rätt riktning.

I serien De försvunna följer DN personer som fått utvisningsbeslut, men av olika anledningar inte följt det. I ett nedslag har DN granskat tillvaron för personer som varken har tillstånd att vara i Sverige eller möjlighet att ta sig härifrån. En av dem är 25-åriga Lynn Al-Khatib, som inte får resa in i Libanon, dit hon haft utvisningsbeslut till under två års tid.

Med anledning av situationen som bland andra Lynn befinner sig i presenterades i slutet av förra året den av regeringen beställda så kallade Limboutredningen. På fredagen gick remisstiden ut och ett flertal myndigheter och organisationer har lämnat sina synpunkter på betänkandet.

I utredningen föreslås att människor som inte kan utvisas på grund av orsaker som ligger bortom deras kontroll ska få uppehållstillstånd och att lagen kring det som kallas praktiska verkställighetshinder ska förtydligas. Gruppen som skulle beröras av förslagen är enligt utredaren sannolikt liten, men exakt hur många personer det rör sig om har inte utredningen kunnat ge svar på.

Övergripande har remissinstanserna välkomnat förslagen, dock föreslår flera av dem någon typ av modifiering eller tillägg till betänkandet.

Svenska Röda Korset, som är en av dem som lämnat in remissvar ställer sig bakom betänkandet .

– Vi arbetar ju med att hjälpa den här gruppen människor humanitärt, men det finns alltid en lagstiftning som vi måste förhålla oss till. Och här försöker vi påverka lagstiftningen. Jag tycker att det definitivt är ett steg i rätt riktning, säger Anna Ernestam som är tillförordnad generalsekreterare på Röda korset Sverige.

Hon vill understryka organisationens ståndpunkt i frågan och anledning till att de ställer sig bakom regeringens förslag.

– Jag tycker att Sverige ska vara en stat och en plats som jobbar för de humanitära värdena. Vi har ju alltid varit det och det är viktigt att inte tappa det. Det som händer då är att de människor som är mest sårbara råkar väldigt illa ut. Och det är därför jag välkomnar detta.

Röda korset föreslår också ett tillägg som skulle innebära att det blir möjligt att överklaga Migrationsverkets beslut i frågan, till ytterligare en instans. Exempelvis en domstol.

Migrationsverket ställer sig också positivt till ett förtydligande av lagstiftningen gällande praktiska verkställighetshinder, men framför samtidigt att utredarna har fokuserat för lite på återvändarperspektivet. Fredrik Beijer som är rättschef på myndigheten skriver i ett mejl till DN att Migrationsverket vill påpeka för regeringen att en ökad möjlighet för uppehållstillstånd efter att preskriptionstiden gått ut, kan minska incitamenten för personer med avslagsbeslut att göra sitt yttersta för att återvända till sitt hemland.

”Det är inte ovanligt i verkställighetsärenden att problemet bygger både på en stats ointresse att ta emot någon och individens motvilja mot att återvända.”, skriver Beijer.

Polismyndigheten hade inga synpunkter på utredningen. Säpo däremot, tycker att man inte tagit säkerhetsaspekten i beaktning över huvud taget i utredningen. Myndigheten vill att utredarna förtydligar den biten.

Sveriges Kommuner och landsting (SKL) skriver att de saknar en analys av vad utredningens förslag kan få för konsekvenser för kommuner och landsting. De vill se en konsekvensanalys av hur antalet uppehållstillstånd skulle öka om de nya förslagen skulle gå igenom, samt vad det skulle innebära för kommunerna.

Johan Forssell som är Moderaternas migrationspolitiske talesperson säger att han tycker att det är bra att lagen förtydligas men att han i nuläget inte kan svara om han är för eller emot eftersom att det inte har lämnats in någon proposition än.

Han vill också understryka att det är viktigt att de nya reglerna inte används som ventil för personer att inte hörsamma Migrationsverkets beslut om utvisning.

– Det är i dag högt ställda krav att den som får avslag ska återvända hem och det är en ordning som jag tycker är viktig behålla. Därför att det ligger i linje med asylrätten och den reglerade invandringen, säger Johan Forssell (M).

Och fortsätter:
– Sedan har det visats en del fall där det är svårt att verkställa. Det handlar oftast om personer som själva inte medverkar och sedan finns det några fall där man vill medverka men det inte går av olika anledningar.

Utredaren har ju förtydligat i ett av förslagen att det handlar om just personer som inte rår för att de inte kan utvisas. Så då håller ni med varandra i den frågan?

– Det där är ingen solklar gräns. Det är en bedömningsfråga och en individuell prövning som görs från fall till fall.

Christina Höj-Larsen som är Vänsterpartiets migrationspolitiska talesperson, välkomnar utredningens förslag.

– DN:s granskning beskriver en situation jag känner igen väldigt väl. Jag har arbetat med migrationspolitik i åtta år och träffat människor som av olika skäl inte kan utvisas. Det är inte möjligt för dem att återvända någonstans och då är det bästa för dem att få uppehålls-tillstånd här och vara en del av samhället på riktigt, säger Höj-Larsen.

DN har sökt ansvarig minister Heléne Fritzon (S) för en kommentar. Hon låter via sin presstalesperson hälsa att de inte hunnit läsa igenom remissvaren ännu. Så det är i nuläget oklart när en färdig proposition kan lämnas in till riksdagen för slutgiltigt beslut.

Amanda Lindholm
amanda.lindholm@dn.se
Alexandra Carlsson Tenitskaja
alexandra.carlsson.tenitskaja@dn.se "

DN LÖRDAG 3 MARS 2018

" Rapport slår fast: Bin skadas av vanliga bekämpningsmedel

Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet, EFSA, bekräftar att vanliga bekämpningsmedel skadar bin och humlor. Insekterna är viktiga för pollineringen och för vår matförsörjning.

Honungsbin, solitära bin och humlor påverkas negativt av bekämp-ningsmedel med så kallade neonikotinoider, slår EFSA fast i en rapport. Myndigheten bekräftar därmed många av de farhågor som funnits för insekterna, som alla är viktiga pollinerare för jord- och skogsbruk och därmed för vår matförsörjning.

Redan 2011 skrev DN om riskerna med så kallade neonikotinoider. Sedan dess har ämnet uppmärksammats med jämna mellanrum då nya rön dykt upp. Det har visats att användandet av vissa neonikotinoider i bekämpningsmedel har haft effekt på bins och humlors hälsa och överlevnad. Ämnena används för behandling av till exempel raps och majs. 2013 rekommenderade EU sina medlemsländer att inte använda bekämpningsmedel med neonikotinoider.

Den nya rapporten är en fördjupning och breddning av vad sedan tidigare varit känt.

– Det är en rejäl uppdatering från rapporten som EFSA släppte 2013, anser Dave Goulson, biologiprofessor vid University of Sussex som skrivit flera böcker om humlor.

– Den visar på riskerna med tre olika neonikotinoider som används i bekämpningsmedel: imidakloprid, klotianidin och tiametoxan.

Dessutom visar rapporten att riskerna inte bara gäller odlade honungsbin utan också vilda humlor och solitära bin.

Rapporten är baserad på hundratals vetenskapliga studier över en femårsperiod. Den bekräftar och stärker bevisen för tidigare resultat. Men enligt Dave Goulson finns det fortfarande många kunskapsluckor på området.

– Det finns nästan 2 000 arter av bin i Europa, så det är svårt att studera effekterna på varenda art. Det finns också många toxiner som bin får i sig och det är svårt att studera kombinerade effekter, alltså effekter där två ämnen samverkar och förstärker varandra så att den kombinerade effekten blir mer än bara summan av de olika ämnena. I rapporten har ämnena studerats utan hänsyn till kombinerade effekter. EFSA:s rapport visar också på nya risker som inte tidigare rapporterats. I EU:s rekommendation till medlemsländer 2013 var fokus på blommande grödor.

– Ämnena kan vara en riskfaktor för bin genom att inte bara behandlade grödor kan påverka bina, men även andra grödor som odlas på samma mark och vilda växter i utkanten av åkrar. Spår av ämnena sprids via damm på åkrarna men blir även kvar i de behandlade växternas pollen och nektar och hamnar i nya grödor som odlas där växter tidigare behandlats. Den här rapporten stärker helt klart argumenten för fler och tuffare begränsningar av neonikotinoidanvändandet i Europa, säger Dave Goulson.

EFSA kan inte rekommendera ett förbud mot bekämpningsmedel med neonikotinoiderna eftersom det bara är en riskutvärderande myndighet. Nu ligger det på EU-kommissionen och medlemsländernas egna myndigheter att avgöra ifall de vill förbjuda produkterna. Ett förbud skulle ha stora effekter på jord- och skogsbruk.

Rapporten berör bara tre av de mest använda neonikotinoiderna.
– Det finns flera neonikotinoider på marknaden som inte är lika välstuderade och andra typer av bekämpningsmedel som håller på att utvecklas. Det finns en risk att de är lika skadliga, säger Dave Goulson.

Philip Denbaum
philip.denbaum@dn.se "

"Fakta. Medlet liknar nikotin
Neonikotinoider är en grupp kemikalier som är nära besläktade med nikotin. De är vattenlösliga och kan därmed tas upp av en växande gröda och skydda den från skadeinsekter. De skyddar speciellt effektivt mot bladlöss som lever på grödornas sav (växtsaft). I blommande grödor kan kemikalierna också hamna i pollen och nektar.

Det är en anledning till att bin och humlor får i sig ämnet.
En av neonikotinoiderna i Efsas rapport, Imidakloprid, är världens vanligaste bekämpningsmedel och används på alla typer av grödor. Det är ett neurotoxin som slår ut insekters centrala nervsystem.

Källor: Texas A&M Agrilife Extension Service och National Pesticide Information Center "

DN LÖRDAG 3 MARS 2018

" Insekterna är livsviktiga för oss

Kommentar. En tredjedel av maten vi äter är beroende av pollinerare, direkt eller indirekt.

Vi måste prata om blommor och bin. Bin, humlor och andra insekter som bär pollen mellan blommor är ansvariga för så mycket av vår mat: allt färggrant och smakrikt, som tomater, hallon, jordgubbar, äpplen, gurka, paprika och andra frukter och bär. Utan dem skulle vi behöva leva på bröd, gröt och ris.

Insekterna är gratis. De har förfinat sin förmåga att pollinera under miljontals år. De fortplantar sig själva och är biologiskt nedbrytbara. Dessutom får vi honung av bina, som grädde på moset.

Bin och humlor är helt enkelt livsviktiga för oss. Och vi har skapat en miljö där de är hungriga, sjuka och förgiftade.

Storskaligt och industrialiserat jordbruk har utrotat ängar och andra områden med mycket blommor där insekterna kunde ha hittat mat. Vi har, av misstag, spridit sjukdomar över världen, som det asiatiska kvalstret varroa som europeiska honungsbin saknar naturlig motståndskraft mot. Och så har vi de mycket effektiva och lättanvända insektsmedlen med så kallade neonikotinoider.

Neonikotinoider är ämnen som kemiskt liknar nikotin. De står för mer än en femtedel av marknaden för bekämpningsmedel i världen, och används till exempel vid odling av raps och sockerbetor. Studie efter studie har visat hur medlen skadar honungsbin, humlor och vilda bin, på många olika sätt, även vid mycket låga doser. De verkar bland annat påverka insekternas minne och navigationsförmåga, och minska antalet drottningar.

”Jag kan inte glömma när jag först fick se kurvorna. Vid de behandlade rapsfälten såg vi över huvud taget ingen tillväxt i humlekolonierna. Jag hade inte förväntat mig ett så tydligt resultat”, sa Maj Rundlöf vid Lunds universitet, ansvarig för en av de första större studierna som publicerades i tidskriften Nature för tre år sedan.

Resultaten har ifrågasatts, av företagen som tillverkar bekämpningsmedlen och av jordbruksindustrin. Men EFSA, den europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet, har gått igenom fler än 1 500 vetenskapliga studier och dragit slutsatsen att medlen verkligen skadar honungsbin, humlor och vilda bin. Det är mycket viktigt. Det tillfälliga stopp mot vissa neonikotinoider som infördes i EU i december 2013 borde nu bli ett förbud. Det är viktigt för bina, och det är viktigt för oss.

Som den brittiske insektsforskaren Dave Goulson uttrycker det:
Det är insekterna som får världen att gå runt. Förlorar vi dem kollapsar hela vår miljö.

Maria Gunther
maria.gunther@dn.se "

DN LÖRDAG 3 MARS 2018

"Lasse Swärd: Därför klarar bilarna inte utsläppsmålen

Utsläppen av växthusgaser från vägtrafiken sjunker inte i tillräcklig takt för att klara miljömålen till år 2030.

Det visar en färsk studie från Trafikverket.

Visserligen sjönk utsläppen med två procent i fjol, jämfört med 2016, men det räcker inte. Den årliga minskningen måste pressas till åtta procent. Annars klarar vi inte riksdagens beslutade mål om en 70-procentig nedgång till år 2030 jämfört med 2010. Det är slutsatsen.

En närmare titt i siffrorna visar att nya bilar med bensin- och dieselmotorer inte längre blev bränslesnålare i fjol. Tvärtom, törsten ökade med två respektive en procent. Förnybara drivmedel och en växande andel elbilar och laddhybrider motverkade.

Andelen biodrivmedel, främst HVO, växte från 19 till 21 procent. Men mer gröna bränslen är inte nog, inte heller att fler åker buss och t-bana, att mer gods går på järnväg och att vi köper fler elbilar. Vi måste drastiskt ändra våra körvanor för att klara målgången 2030! Vi måste köra mindre, mycket mindre är budskapet!

Här ett par siffror för att ge perspektiv på vad som krävs:
Sedan 1990 har bil- och den tunga lastbilstrafiken ökat med 22 procent respektive 37 procent. Utan ytterligare åtgärder fortsätter ökningen – med 18 procent för bilarna och med 28 procent för lastbilarna till 2030.

Trafikverkets analys är att biltrafiken måste *minska* med 10–20 procent och lastbilstrafiken frysas på 2014 års nivå.

Hur ska det gå till? Hur ska hela landet, med en befolkning som stadigt växer och som handlar mer och mer på nätet (som ökar transporterna) kunna leva – med mindre mobilitet?

Var finns de kollektiva alternativen utanför storstäderna?
Hur ska vi få ihop ekvationen när det säljs nya bilar som aldrig förr samtidigt som osund skattekonkurrens från utlandet hotar tillgången till hållbara biodrivmedel?

Lägg till en panikdriven flykt från energieffektiva dieslar till törstigare bensinbilar och målet blir än mer avlägset.

Grönt ljus: Jaguars el-suv kommer redan i år. "

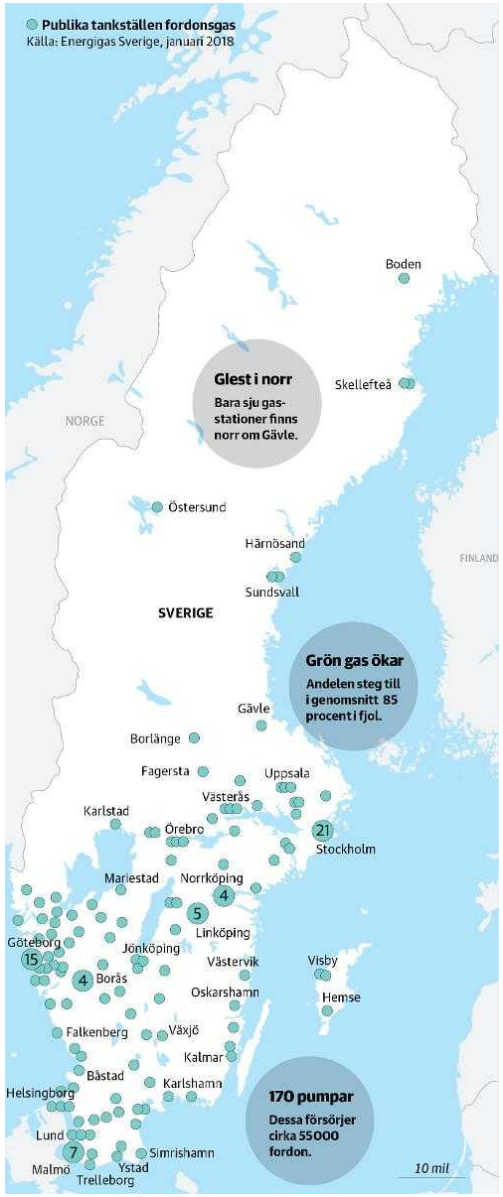

DN LÖRDAG 3 MARS 2018

" Vill du köra supergrönt – välj en gasdriven bil

Vill du köra med låg klimatpåverkan? Välj en gasbil och tanka den med biogas. Utbudet av gasbilar har aldrig varit större. – Kul att det finns så många modeller att välja bland. Biogas är ett bio-drivmedel som gör nytta i så många led, säger Maria Malmkvist, vd på branschföreningen Energigas Sverige.

Gasdrift är ett miljösmart alternativ som hamnat i skuggan av hajpen kring eldrift. Elbilar är fortfarande dyra, har begränsad räckvidd och tar lång tid att ladda. Laddhybrider är bra för korta resor då de går på el, men är dyra att köpa. De är också, med några få undantagna, relativt bränsletörstiga när elen tar slut.

Utbudet av gasbilar är i dag större än vad det någonsin varit. Och priserna börjar redan på 152 900 kronor, vilket gör att även privat-kunder – och inte bara företag – kan satsa på gasdrift.

Från och med 1 juli får gasbilar en bonus på 10 000 kronor i det nya systemet för fordonsskatt, Bonus malus.

Fordonsgas består i huvudsak av metan och finns som förnybar biogas och som fossil naturgas. Blandningen vid pumpen på macken blir allt grönare. År 2017 var den genomsnittliga andelen biogas 85 procent, mot 72 procent året före, enligt Trafikverket. Det finns även möjlighet att välja 100 procent biogas, för den som föredrar det.

Fakta. Gasbilar 2018

Modell	Motoreffekt hk gas	Räckvidd mil gas	Räckvidd mil bensin	CO2 gram/km	Grundpris kronor
Audi A3 Sportb.	110	41	96	92	273 500
Audi A4 Avant	190	50	45	109	389 800
Audi A5 Sportback	170	46	41	111	437 200
Fiat Punto	70	31	71	115	164 900
Fiat Doblo *	120	33	30	134	222 900
Fiat Ducato *	136	40	10	137	428 530
Ford C-Max	91	24-28	108	117	248 528
Ford Focus	91	24-28	115	109	216 228
Ford Kuga	163	30-40	80	173	345 453
Ford Mondeo	139	30	105	137	324 153
Ford Transit *	91	27-30	107	129	248 444
Opel Astra	110	41	26	116	234 900
Opel Zafira	150	53	15	129	274 900
Opel Combo Tour *	120	30	33	134	223 125
Seat Arona	Kommer i höst.				
Seat Ibiza	90	39	81	88	149 900
Seat Leon	110	42	94	96	196 900
Seat Mii	68	38	22	79	152 900
Skoda Octavia	110	42	86	99	230 000
Suzuki Ignis 4x4	83	30	60	92	213 900
Suzuki S-cross 4x4	101	38	85	90	274 600
Suzuki Swift 4x4	83	24	84	90	217 400
Suzuki Vitara 4x4	108	32	82	100	266 900
Volvo V60	245	37	108	108	336 800
Volvo V90	254	40	81	111	363 900
VW Caddy *	109	44	13	156	227 100
VW Golf	110	42	90	95	229 500
VW Polo	90	39	90	85	179 900
VW Up	68	38	22	79	162 500

** Hantverksbil*

Trots att naturgasen har fossilt ursprung ger den lägre miljö- och klimatpåverkan än bensin. Utsläppen av koldioxid blir cirka 25 procent lägre. Även utsläppen av miljöskadliga och hälsovådliga kväveoxider och partiklar är lägre.

Den stora klimatvinsten uppstår med biogas. Med vissa råvaror som stallgödsel kan det bli dubbel effekt – dels från bilen (omkring 90 procents reduktion jämfört med bensin) dels från uteblivna utsläpp av metan från gödselhögarna. Gödsel svarar dock för en relativt liten del av den totala råvarubasen.

Det gör också fordonsgasen om man ser till hela bränslemarknaden. År 2017 svarade den för 1,7 procent av totalen, eller 1,5 TWh.

Maria Malmkvist, vd för Energigas Sverige, ser en stor potential i ökad biogasproduktion i Sverige.

– Vi skulle ganska lätt kunna öka produktionen till omkring 7 TWh per år med råvaror som matavfall, slaktrester, avloppsslam och liknande. – Lägger vi till cellulosabaserade restprodukter, ja då kan vi under gynnsamma omständigheter komma upp i 22 TWh per år, säger Maria Malmkvist.

22 TWh ska jämföras med den totala mängden drivmedel i Sverige som under 2017 uppgick till 93,9 TWh.

– Potentialen är som synes stor. Med rätt styrmedel och långsiktighet kan biogasen spela en mycket viktig roll i omställningen av fordonsflottan, säger Maria Malmkvist.

– Visst är det bra med elbilar, men vi behöver också andra alternativ. Biogasen är det mest svenska biodrivmedlet vi har, gjort av bland annat matrester och annat avfall. Det innebär att det gör nytta i så många led. Vi får bland annat biogödsel som bönderna använder för att odla ekologisk mat, säger hon.

Biogas är skattebefriad fram till och med år 2020. Hur det blir därefter är oklart. Regeringen har sagt att den ska tillsätta en biogasutredning.
– Vi behöver fortsatt någon form av stimulans för att kunna konkurrera mot låga oljepriser. Hur det blir efter 2020 återstår att se. Det får bli en av de saker utredningen tittar på, säger hon.

Pål Börjesson är professor i miljö- och energisystem vid LTH, Lunds Tekniska Högskola. Han gläds över ett ökat intresse för biogasen.
– Den har onekligen hamnat i skymundan, trots att den är miljö- och hållbarhetsmässigt ett av de bästa alternativen vi har., säger han. Bedömningen från Energigas Sverige att man kan komma upp i omkring 7 TWh år anser han fullt rimlig.

– Jag har kontinuerligt studerat biogasen i olika projekt och min bedömning är att en rimlig teknisk-ekonomisk biogaspotential från svenska råvaror ligger kring 7 TWh.

– Det är 3–4 gånger högre än dagens totala biogasproduktion på cirka 2 TWh. Men det förutsätter ett något högre pris på biogasen än i dag. Biogasen prissätts normalt i relation till bensin så när oljepriset sjunker så sjunker också lönsamheten för biogasproduktion, säger Pål Börjesson.

– Denna potential gäller enbart biogasproduktion via rötning av blöta avfall. Den ökar om man lägger till termokemisk förgasning av exempelvis skogsråvara till metan, vilket sker i pilotskala av Göteborg energi, säger han.

Håkan Johansson, nationell samordnare för klimatfrågor vid Trafikverket håller med om potentialen.

– Det finns alltså möjlighet vad gäller fordon, infrastruktur och produktion av biogas. Frågan är dock vad som får det att lyfta. Det finns en relativt stabil marknad för gasfordon, men den har väldigt sällan under alla år kommit över ett par procent av nybilsförsäljningen, säger han.

– Under förra året gick försäljningen till och med ner och låg på cirka en procent. Vad gäller bussar är situationen en annan. Där var 22 procent av försäljningen förra året gasdrivna bussar, säger Håkan Johansson.

– Vi kan se ett ökat intresse för flytande fordonsgas. Genom att kyla ned den till minus 163 grader övergår den till vätskefas och volymen minskar med 600 gånger. Detta passar därför bra till tunga långväga transporter som kräver mycket energi. Både Volvo Lastvagnar och Scania har lanserat fordon för sådan flytande gas, säger Maria Malmkvist.

Ett akut problem för biogasbranschen är konkurrens av biogas från Danmark. Där har den produktionsstöd och i kombination med skattefrihet i Sverige blir den dubbelt gynnad, vilket slår hårt mot svenska producenter.

– Regeringen har blivit uppvaktad många gånger från olika aktörer om denna snedvridna konkurrens, men har inte gjort något åt detta ännu, säger Pål Börjesson.

– Utåt sett finns en stor politisk samsyn kring biogasens många fördelar som drivmedel, säger Pål Börjesson.

Lasse Swärd
lasse.sward@dn.se "

"Fakta. Fordonsgas
Fordonsgas består i huvudsak av metan och är ett samlingsnamn för fossil naturgas och förnybar biogas. Naturgasen importeras från olika länder medan biogasen produceras lokalt av bland annat avloppsslam och avfall genom rötning.

Andelen biogas har stadigt ökat och var år 2017 85 procent.
I dag finns det närmare 170 publika tankställen som försörjer cirka 55 000 fordon.

Förbrukningen av gas anges oftast i kg/100 km och priset anges i kronor per kilo gas. Priset i skrivande stund är 17:69/kg. Räkna med 3–5 kilo/100 km i förbrukning. (Beror på körstil, bilens storlek, motorns effekt med mera.) Med en förbrukning på 4 kilo/100 km blir det 17:69x4 = 70:76 kronor/100 km. Utslaget per mil blir 7,10 kronor. I regel är det lite billigare att köra på gas, särskilt om motorn är optimerad för gasdrift.

Källa: Energigas Sverige, Cirkel K "

DN LÖRDAG 3 MARS 2018

"Irene Svenonius var jävig visar externa utredningen

Finanslandstingsrådet Irene Svenonius (M) har varit jävig i beslutet om granskning av fakturahanteringen kring Karolinska universitetssjukhuset. Det visar en extern utredning som landstinget har beställt.

– Det är bra att frågan har utretts grundligt av externa experter. Granskningen visade att jag har agerat fel och det ansvaret är mitt. Jag har agerat fel, säger finanslandstingsrådet Irene Svenonius till DN.

Advokatbyrån Setterwalls har gjort granskningen som offentliggjordes på fredagseftermiddagen. Den visar att Irene Svenonius var jävig i ett beslut vid ett extrainsatt möte i landstingsstyrelsens ägarutskott den 2 februari. Mötet gällde en granskning av Karolinskas upphandling.

För DN berättar Irene Svenonius att hon ångrar sitt agerande men att det till viss del berodde på en formulering av Socialdemokraterna. I förslaget inför mötet skrev Socialdemokraterna att de ville ha en extern granskning av personer i ”nyckelpositioner” för Karolinskas upphandling av konsulter. Jan Svenonius var vid tillfället upphandlingschef på sjukhuset.

– Det jag bär ansvar för är att jag inte förstod att Socialdemokraternas förslag till beslut innebar att jag var jävig. Jag reflekterade inte kring att ”nyckelpositioner” skulle kunna innebära min man.

Du vet väl vad din man jobbar med?
– Jag vet precis vad min man gör. Men han satt inte i sjukhusets ledning, även om han har en upphandlingschefsposition.

Oppositionslandstingsrådet Dag Larsson (S) säger till DN att han är besviken men att hennes fortsatta förtroende som finanslandstingsråd är en fråga för hennes eget parti.

– Det är en fråga för Svenonius och Moderaterna. Jag är i opposition och vill gärna avsätta Svenonius i ett val. Men jag kan säga så här, hade det hänt en socialdemokratisk politiker i hög position som inte kunde de enklaste jävsreglerna så skulle vi överväga om personen vore lämplig i rollen.

Även Miljöpartiet och Vänsterpartiet är kritiska efter granskningen.
– Vi från MP har begärt en kriskommission och det här förstärker det behovet, säger oppositionsborgarrådet Susanne Nordling (MP).
Irene Svenonius säger att hon trots granskningens utfall är lämplig som finanslandstingsråd.

– Jag anser det. Det här är en beslutspunkt vid ett sammanträde. Problemet har rättats till och stockholmarna har inte lidit någon skada. Jag kommer att vara betydligt mer vaksam i framtiden.

I januari kunde DN avslöja att Karolinska universitetssjukhuset anlitat konsultföretaget Boston Consulting Group, BCG, som fakturerat sjukhuset för 257 miljoner kronor. För en femtedel, 57 miljoner kronor, saknades det underlag på Karolinska.

Oppositionen har velat granska förfarandet externt, vilket Irene Svenonius motsatt sig. Men i februari beslutade alliansen i Stockholms läns landsting att gå med på kraven om en extern granskning av fakturahanteringen.

Efter misstankarna om en eventuell jävssituation tog trafiklandstingsrådet Kristoffer Tamsons (M) den 11 februari över frågor som rör granskningen av sjukhuset. Jan Svenonius lämnade sitt uppdrag som upphandlingschef den 19 februari i år.

John Falkirk
john.falkirk@dn.se
Anton Säll
anton.sall@dn.se "

DN LÖRDAG 3 MARS 2018

" 36 meter ned i berget sitter de som tar emot 2 000 samtal per dygn

Trycket ökar på SOS Alarms nödnummer 112. Totalt tog man emot drygt tre miljoner samtal 2017. Nästan en tredjedel av dem rörde inga akuta ärenden, ungefär 100 000 var rena okynnesringningar. Det visar den årliga 112-rapporten som presenterades i torsdags. Den visar också att svarstiden minskat med 2 sekunder och att antalet samtal som krävde tolk ökat med 34 procent jämfört med 2016. DN har besökt SOS Alarms central i Stockholm, 36 meter under ytan. Det är här det händer.

– SOS 112. Vad har inträffat?

Kort tystnad. Så väser en mansröst: ”Jag undrar om ni är på väg … Jag får hjärta…”

På en av de fyra skärmarna framför Jeanette ser hon exakt var samtalet kommer ifrån. På en annan dyker ett rutnät av olika fält med olika uppgifter upp: namn, adress, tomma rutor att fylla i, viss sparad bakgrundsinformation.

Det var 20 minuter sedan just den här mannen ringde SOS Alarm senast.

– Får du hjärta? Vad menar du? frågar Jeanette och tilltalar mannen med hans förnamn.

Mannen rosslar till svar. Jeanette försöker lugna. Ambulans är på väg – andas.
Hon lägger på. Kanske noterar hon att jag, besökaren i hennes verklighet, känner mig obekväm. Hur kunde hon verka så oberörd av mannens väsande?

– Han ringer ganska ofta, den här mannen. Han kommer att få hjälp. Men just nu står han inte först i kön, förklarar hon sakligt.

Vi är drygt 30 meter under jorden, på SOS Alarms central i Stockholm. Den är väl förankrad i berget, en i princip helt skalskyddad totalförsvarsanläggning på 3 000 kvadratmeter. Golvets bottenplatta ligger på 36 meters djup. På det ligger ett lager av luftkonditionerad försörjning av syre och en massa data- och telekablar som utgör kontakten med världen utanför. Golvet vi står på ligger ovan på det. Just här, en av fjorton SOS-centraler i Sverige, svarar ett hemligt antal operatörer på drygt 700 000 samtal om året. Det blir nästan 2 000 samtal per dygn. Totalt i Sverige svarade SOS Alarm på 3 016 924 samtal under 2017 – en ökning med drygt 17 000 samtal jämfört med 2016. Det blir drygt 8 000 samtal per dygn.

Nästan en tredjedel av de samtalen borde aldrig ha ringts. Antingen för att det inte handlade om någon nödsituation, eller så rörde det sig om rent okynne, eller sabotage om man så vill. I den första kategorin ingår även fel- och fickringningar.

– Det händer att folk ringer och säger att de tappat sitt SL-kort och att de inte vet vad de ska göra. Ibland ber de oss om telefonnumret till taxi eller så undrar de över affärers öppettider. Man undrar hur de tänker, säger Jeanette och svarar på nästa samtal på tur.

– Det blir aldrig rutin. Varje samtal är ett slags anspänning. Man får en liten adrenalinkick, sinnena skärps. Jag kan aldrig veta vad som väntar, säger Jeanette och klickar på en ikon som gör att samtalet släpps fram:
– SOS 112. Vad har inträffat?

– Metallica kommer att invadera världen.

I samma ögonblick som Jeanette hör den dova rösten i andra änden framföra detta ödesmättade besked tappar hon den skärpa som hon snabbt förvärvade precis innan hon svarade. Med en lätt suck trycker hon på en knapp och en förinspelad röst säger:

”Ni stör 112 genom att upprepade gånger ringa i en icke akut situation. Upphör inte detta kommer SOS Alarm be er teleoperatör att stänga av ert abonnemang.”

Killen i andra änden har redan lagt på, han hör det inte. Ringer han från en mobil kommer han att få samma meddelande via sms. Även den här uppringaren är känd sedan tidigare.

– I de fall jag vet eller inser att det handlar om psykiskt sjuka personer blir jag inte arg, det är ingen idé. Det är värre med dem som faktiskt ringer och jävlas, säger Jeanette.

Hon jobbar treskift, 07–15, 14–22 eller 22–07. Varje skift har sin karaktär. Under dagtid märker hon av att Sverige har en åldrande befolkning, samtalen från hemtjänstpersonal och äldreboenden, men även från hemmaboende äldre, har blivit fler.
– Man ömmar för de ensamma gamla, är läget lugnt kan man unna sig fem, kanske tio minuters samtal, men samtidigt måste man ju förklara att vi inte sitter här för dem. Men det kan vara svårt att släppa dem, berättar Jeanette.

Kring lunch på vardagarna ökar antalet busringningar från uppenbara skolelever.

– Dem försöker jag ta i örat och förklara allvaret i vad det gör. Det är straffbart, säger jag och så brukar jag förklara att jag ser var de ringer ifrån. Då lägger de på, illa kvickt, säger Jeanette.

Klockan 21, när jourhavande präst öppnar sina telefonlinjer, börjar de ensamma, olyckliga ringa och på helgerna är det 10 procent högre tryck.

Men när som helst, dygnet runt, kan olyckan och ett verkligt nödläge inträffa. Av de drygt tre miljoner samtalen handlar ungefär en miljon om vårdärenden. Av dem bedöms 490 000 ha högsta prioritet och 380 000 prioritet två.

– När de samtalen kommer hör man oftast först bara ett skrik, någon i chock som gråter eller är väldigt stressad och upprörd. Det viktiga då är att få dem som ringer att så lugnt som möjligt förklara vad som hänt och var det hänt så att vi kan skicka rätt hjälp till rätt plats. Även om vi fortsätter ställa frågor så är hjälpen direkt på väg, vilket vi också försöker förklara.

Tiden går, samtalen betas av. På en stor skärm i mitten av bergsrummet tickar statistiken. Svarstider, väntetider, antal operatörer i tjänst. Har den som ringer inte fått svar inom fem sekunder av den SOS Alarm-central som ligger geografiskt närmast uppringaren kopplas samtalet vidare till den enhet där samtalet kan tas emot snabbast.

På en annan skärm, närmare Jeanette, ser hon var alla ambulanser befinner sig. De rör sig över vägnätskartor i form av gula rektanglar. Intill finns en lista på alla väntande jobb, prio ett, två, tre.

– Vi kopplar vidare samtal till polis, räddningstjänst, jourhavande präst, tandläkare och socialjouren. Men det första jag gör när jag svarat är att bedöma om det omedelbart krävs medlyssning av en läkare, sjuksköterska eller en ambulansdirigent.

– En gång kopplade jag faktiskt vidare till den grekiska sjöräddningen. Det var en svensk som kapsejsat på Medelhavet och hans släktingar i Sverige ringde hit och bad om hjälp...

– SOS 112. Vad har inträffat?
En 83-årig kvinna på ett äldreboende har svårt att andas, hon har tryck över bröstet. En ambulans skickas till adressen. En äldre man som bor hemma tycker att han har för högt blodtryck och vill också att en ambulans ska skjutsa honom till sjukhus. Jeanette kopplar honom till sjuksköterskan som är i tjänst. Syftet är att försöka lugna mannen, det blodtryck han själv mätt upp är inte farligt högt.

Jeanettes adrenalinpåslag kommer och går i spetsiga vågor.

– SOS 112. Vad har inträffat?
– Koppla mig till polisen din jävla hora.
– Så gärna. Hej då.

Kopplar vidare.
– SOS 112. Vad har inträffat?
– Skicka en fucking ambulans.
– Vi har inga fucking ambulanser här. Men om du berättar vem du är, var du är och vad som har hänt kan jag göra en bedömning om du behöver en ambulans.

Klick.
– Efter fyra fem sådana samtal blir man lite moloken, nästan sur, det får jag lov att erkänna, säger Jeanette och svarar igen:
– SOS 112. Vad har inträffat?

– Hallå, var är jag nu?
– SOS Alarm.
– Oj, jag måste ringt fel. Jag ber om ursäkt.
Klick.

Jeanette:
– Jag gillar när de ber om ursäkt. Då har de i alla fall förstått.
SOS Alarm har ett antal utmaningar framför sig. Sveriges befolkning växer och blir äldre, bor hemma längre. Unga människor kommunicerar via sociala medier och lyssnar inte på radio eller tittar på linjär tv som tidigare varit ett sätt att nå hela folket vid en katastrofsituation.

Dessutom har allt fler svårt med svenska språket. Antalet samtal som tolkades ökade med 34 procent mellan år 2016 och 2017, men i det stora hela handlar det bara om närmare 8 000 samtal av de totalt tre miljoner som rings.

Tolkhjälp finns – på 200 språk. Förra årets tolkades det till 69 olika språk, arabiska stod för hälften av samtalen. Tolkarna kopplas in för trepartssamtal. De samtalen tar lite mer tid.

Svarstiderna har länge varit ett sorgebarn – regeringen vill att SOS Alarm ska klara 8 sekunder, men de senaste åren har man legat på mellan 11 och 14,7. 2017 hamnade man på 12,7 sekunder – en minskning med 2 sekunder jämfört med 2016.

I övrigt ökar hela tiden kraven på samordning och krisberedskap, specialiserade lösningar och bättre övergipande kontroll. I dag är det frivilligt för landstingen och kommunerna att ansluta sig till SOS Alarms tjänster när det gäller prioritering, utlarmning och dirigering av räddningsresurser. Det har lett till en spretighet i verksamheten som regeringen sett på med oro. Sedan en tid tillbaka pågår den så kallade 112-utredningen för att få till och säkerställa en mer enhetlig larmkedja.

Nere i berget på Norrmalm inryms i dag Krisberedskapsavdelningen på nationell nivå, Stockholms läns landstings krisledningsrum, och det så kallade Klustret – ett rum där regionens alla aktörer när det kommer till krisberedskap kan samlas.

Krisberedskapsavdelningen sitter en trappa upp, genom delvis frostade glas har de utsikt över hela centralen – och koll på allt som händer i Sverige och i världen.

Här jobbar Linn.
– Vi måste direkt flagga om det händer något som kommer kräva stora resurser. Det kan handla om en bussolycka i Sundsvall, en jordbävning i Grekland eller en misstänkt kärnkraftolycka i Japan, berättar hon utan att släppa en endaste skärm med blicken.

Hon och kollegorna använder samma verktyg som operatörerna på golvet, men följer också utvecklingen i nyhetsmedier och sociala medier. De gör kontinuerligt analyser och bedömningar för att säkerställa äktheten och relevansen i uppgifter. Landsting, länsstyrelser, regeringen och en rad olika myndigheter använder sig av stödet de kan ge. Här samordnas också de VMA:n – de viktiga meddelanden till allmänheten som i förekommande fall ska skickas.

– På önskelistan står att vi skulle kunna se på våra skärmar var polisen har sina resurser, det gör vi inte i dag, noterar Linn och jobbar på med sitt vakande öga över i stort sett allt som händer i världen.

Klockan har blivit sen eftermiddag. Jeanette ska gå av sitt pass. Hon har jobbat här i nio år och trivs. Varje dag känner hon att hon behövs, att hon gör nytta.

– Tänk vad många människor jag har pratat med under de här åren, säger hon.

Och tänk vad många svåra samtal det varit.
– De allra tyngsta samtalen är de som kommer från människor som inte vill leva länge, och så de när små barn ringer in för att det hänt deras föräldrar någonting. Då måste man väga sina ord för att bilda sig en uppfattning om vad som hänt, trösta, lugna och berömma dem.
Av säkerhetsskäl har ingen av dem vi intervjuat sina efternamn i tidningen.

Ulrika By
ulrika.by@dn.se "

"Fakta. SOS Alarm

Är ett offentligägt bolag som ägs till lika delar av staten och Sveriges kommuner och landsting.

Omsätter drygt en miljard kronor, gick med drygt 45 miljoner i vinst efter skatt förra året.

Har runt 900 anställda på 14 olika regionala SOS-centraler. Personalomsättningen är relativt hög, vilket man ser som en utmaning. Antalet samtal med tolk ökade med 32 procent

Under förra året tolkades 7 783 nödsamtal till andra språk än svenska och engelska. Den är en ökning med 34 procent från föregående år. Trenden fortsätter in i januari 2018 med 773 tolkade nödsamtal, den högsta noteringen för en enskild månad någonsin.

De fem mest tolkade språken under 2017:
Arabiska 3 426
Somaliska 838
Tigrinja 625
Dari 458
Persiska 442 "

DN SÖNDAG 4 MARS 2018

" Medborgarna kämpar för att driva sjukvård i egen regi

Efter nedläggningen av akutkirurgin i Sollefteå har oroade läkare anmält avvikelser som de misstänker kan ha kostat människor - livet. Inspektionen för vård och omsorg, Ivo, har nu beslutat att - besöka sjukhuset för att närmare utreda patientsäkerheten. Samtidigt har engagerade medborgare öppnat en egen vårdcentral i Sollefteå, dit tusentals patienter vänder sig. Nu undersöks möjligheterna att starta helt nytt sjukhus.

Sollefteå.
Nedläggningen av BB och den akuta kirurgin vid Sollefteå sjukhus har orsakat högljudda protester i Ådalen, som gett eko över hela landet. Vården i Sollefteå har också kommit att symbolisera klyftan mellan inland och kust, mellan glesbygd och storstad.

Protesterna som rör vården är i hög grad levande och i sjukhusentrén pågår alltjämt ockupationen av BB, som DN har skrivit om tidigare. Den stängda akutkirurgin har gjort att många invånare i Sollefteå engagerat sig för vården. Genom den ekonomiska föreningen Voon, ”Vård och omsorg i Norrland”, samlades pengar in för att uppföra en ny vårdcentral. Medlemmarna, som gick in med 10 000 kronor var, gjorde att man fick in kapital nog för att få till stånd en vårdcentral. Den ligger mitt i Sollefteå, precis intill Arbetsförmedlingen.

Nu planerar man att gå vidare.
Det är en tisdagskväll i februari, och ett trettiotal personer har samlats i Hullsta gård när föreningen ”Ådalen reser sig”, Voons systerförening,

håller årsmöte. Stefan Kanerva, som egentligen är lärare i samhällskunskap, är ordförande och sammanfattar:

– Vi har gjort ett fantastiskt jobb. När vi skrev på ett kontrakt för renoveringen i september hade vi ingenting. I december öppnade vi en vårdcentral. Den har nu mer än 6 500 listade patienter.

Mötet diskuterar möjligheterna att starta ett nytt sjukhus, men för det behövs ett investeringskapital på minst 330 miljoner kronor, har de räknat ut.

– Kan vi samla ihop det? undrar Stefan Kanerva.

Han får inget direkt svar.
Det nya sjukhuset skulle ersätta de delar av Sollefteå sjukhus som har lagts ned: akutkirurgi och akutortopedi samt BB. Idéer saknas inte för vare sig för lokaler eller finansiering, men Helena Toss, den enda läkaren på mötet, ställer frågor. Hon är inte negativ till grundtanken.

”Jag är med på alla galna projekt så länge de fungerar”, säger hon, men befarar att situationen inte förbättras om man inte kan samarbeta med landstinget, som hittills inte visat någon sådan vilja alls.

– Och vad menar ni egentligen att ett nytt sjukhus ska ha? Akutkirurgi, ortopedi, BB? Men medicin då? Röntgen? Anestesi? pressar Helena Toss.

Årsmötet fattar inga avgörande beslut.
Lars-Gunnar Hultin, ledamot i regionfullmäktige, är som vänsterpartist en av de få politiker som stödjer kampen för ett fullvärdigt akutsjukhus.

– Men jag tror att man måste hålla ihop vården, jag tror inte på fler - aktörer, säger han efteråt.

Däremot tror han att initiativen kan öka pressen på styrande politiker. Inspektionen för vård och omsorg, Ivo, inledde i höstas en utredning av patientsäkerheten i Sollefteå, sedan anmälningar om avvikelser skickats in av läkare och medborgare. De redogör för fall där vården fördröjts på grund av stängningen av akutkirurgin, vilket fått till följd att patienter, ofta äldre och multisjuka, tvingats resa tio, tolv mil.

Åtminstone fem av anmälningarna gäller fall där patienter har dött. I ett fall får en patient i chocktillstånd med blödningar vänta på behandling. Trots att läkarna har upprepad kontakt med kirurgen i både Sundsvall och Örnsköldsvik skickas patienten till Umeå, först därefter till Sundsvall, där hen avlider. I ett annat fall avlider en patient efter en bukoperation som fördröjts sex timmar på grund av transporten från Sollefteå till Sundsvall.

Läkarna i Sollefteå är noga med att säga att patienterna kanske ändå hade dött, men att de sannolikt inte hade gjort det just då, om akut-kirurgin hade varit öppen. De är också kritiska till att avvikelserna inte tagits på större allvar av sjukhusets verksamhetschefer.

Ivo har nu beslutat att ta utredningen ett steg vidare, och intervjuar verksamhets- och vårdgivarrepresentanter i april.

– Det är viktigt att man hanterar avvikelser korrekt så att man kan identifiera risker och arbeta förebyggande. Det är en fråga vi också kommer att diskutera, säger Andrea Blömer, handläggare på Ivo. Några Lex Maria-anmälningar som gäller enskilda fall har inte - inkommit.

– Vad vi funderar över är om alla på sjukhuset har klart för sig hur de patientgrupper som drabbas ska hanteras: Det är viktigt att alla vet vad som gäller.

Andrea Blömer säger att den risk- och konsekvensanalys som har gjorts avsåg den tillfälliga stängning som gjordes sommaren 2016, ett halvår innan akutkirurgin permanent lades ned.

Ivo kan begära att få veta hur patientsäkerheten ska åtgärdas, men kan inte ge politiska rekommendationer. Utredningen kan vara klar före sommaren.

ST-läkaren Helena Toss säger:
– Akutsjukvård är dyrt och olönsamt. Man kan förstå att man vill dra ned på det för att spara pengar, men jag skulle önska att våra politiker inte ljög om konsekvenserna. När man tar bort en resurs och ökar avstånden till akut vård minskar patientsäkerheten. Det vill man aldrig erkänna.

Hennes ilska delas av många i Sollefteå, och det är en ilska som riktas i första hand mot regionpolitiker och beslutsfattande tjänstemän, men också mot regeringen. Den frustrationen tar sig även starka uttryck i sociala medier.

Sjukhusdirektören Nina Fållbäck-Svensson välkomnar Ivos utredning och säger att sjukhuset också självt tar fram en rapport för att se om stängningen har fått negativa följder.

– Om skador har uppstått på grund av omorganisationen måste vi vidta åtgärder. Det kanske kan handla om att göra tydligt vad som gäller vid olika diagnoser, säger Nina Fållbäck-Svensson, och tillägger att det är ”extremt olyckligt” om läkare inte känt att deras rapporter har tagits på allvar.

Många är upprörda över hur vården monteras ned i inlandet, och över vad de beskriver som en ohederlig argumentation, där de menar att skälen till nedläggningarna är flytande.

Region Västernorrland motiverar omorganisationen av sjukhuset i Sollefteå med att centraliseringen av specialistvården ger en högre kvalitet på vården. Därutöver har det varit svårt, och orimligt dyrt, att klara bemanningen i Sollefteå.

Fast det stämmer inte att det är svårt att rekrytera, säger Stefan Kanerva.

När Voons vårdcentral öppnade den 20 december hade man en personalstyrka på 32 fast anställda, varav elva läkare. På två månader har över 6 500 patienter listat sig. Väntrummet är fullt av folk.
Stefan Kanerva visar garageutrymmena på baksidan av huset:
– Där skulle man kunna placera röntgenutrustning. Sedan kan man bygga moduler utanpå den befintliga fastigheten. Det är inte omöjligt.
Han medger att han inte vet varifrån Voon ska få 330 miljoner kronor. Sollefteå är ingen rik bygd.

Ewa Back, socialdemokrat och ordförande i Hälso- och sjukvårdsnämnden, skriver i ett mejl till DN att förtroendet för vården är lägre hos befolkningen generellt än bland de som talar om sina egna erfarenheter av den, och det gäller i hela landet.

”Jag tror att det enda riktigt verksamma sättet att öka förtroendet för sjukvården är att man ser att den fungerar,” skriver hon och tillägger att bemanningsproblemen inte är unika för Sollefteå.

”Alla krafter måste hjälpas åt att göra det mera attraktivt att arbeta vid sjukhuset. Att, som en ledande företrädare för sjukhusockupationen, i tv säga att det inte finns någon akutverksamhet i Sollefteå, är dels osant men framför allt rent kontraproduktivt”, skriver Ewa Back.

Vårdfrågorna hör till väljarnas högst prioriterade inför valet i höst och C, KD och SD har uttalat löften om vårdsatsningar. Regeringen har utlovat 14 000 fler anställda i vården fram till 2022, en halv miljard till ambulanssjukvård och mer pengar till sjuksköterskeutbildningen – men att statsminister Stefan Löfven ännu inte har besökt det ockuperade sjukhuset i sin hembygd stör många här.

På årsmötet för ”Ådalen reser sig” säger Gunilla Rudehill, som är arkitekt och har bott i Sollefteå sedan 1974:

– Vi har ingen jämlik vård i Sverige längre. Det är en rättvisefråga. Vi brukade prata om solidaritet, men det gör vi inte längre.

Sanna Torén Björling
sanna.bjorling@dn.se "

DN SÖNDAG 4 MARS 2018

" Förskolans chefer ska få yrkeslegitimation och bli rektorer

Förskolechefer ska bli rektorer och fritidspedagoger ska ha yrkeslegitimation. Målet är ett sammanhållet skolsystem och jämlik förskola och fritidsverksamhet.

– Vi ser effekten av förskolan när eleverna gör Pisa-testen som 15-åringar. Har man fått en bra förskola har man fått en så bra start att man fortfarande lär sig lättare – men vi vet att jämlikheten brister, säger utbildningsminister Gustav Fridolin (MP).

För att säkerställa att alla barn i förskolan lär sig det som står i läroplanen vill Fridolin och regeringen att förskolechefer ska benämnas rektor och genomgå en rektorsutbildning.

– Det är viktigt att stärka ledarskapet, säger Fridolin.
Förslaget välkomnas av Lärarförbundet som har drivit frågan sedan länge.

– Det krävs ett pedagogiskt ledarskap oavsett åldern på barnen och det har egentligen inte funnits någon rimlig förklaring till den här skillnaden. Sedan är det naturligtvis viktigt att man som rektor i förskolan får utbildning som riktar sig just mot de mindre barnens lärande, säger Lärarförbundets ordförande Johanna Jaara Åstrand.

Regeringen vill även införa ett legitimationskrav för fritidspedagoger, på samma sätt som lärarna tidigare fått.

Syftet är enligt utbildningsministern att höja fritidspedagogernas status samt göra fritidshemmen till en tydligare del av skolsystemet.
När lärarlegitimationsreformen infördes var det en del otydligheter kring vem som var behörig till legitimationen. Gustav Fridolin lovar att det kommer att gå smidigare till när fritidspedagoger ska inkluderas.

– En utredare har gått igenom vilka som har behörighet och vilka som inte har det. Vilka som har hämtat ut legitimation och vad kraven innebär.

Förslaget är skickat till lagrådet och föreslås träda i kraft den 1 juli 2019.

TT "

"Fakta. Förslaget
Förskolechefen ska benämnas rektor och gå en obligatorisk befattningsutbildning, likt rektorer i grund- och gymnasieskola. Utbildningen ska vara genomförd fem år efter tillträdesdagen. Fritidspedagoger ska inte undantas från krav på legitimation och behörighet. Förslaget gäller endast den som bedriver undervisning. Exempelvis fritidsledare berörs inte av förslaget.
Källa: Regeringen "

DN SÖNDAG 4 MARS 2018

" Skrivtecknet som förändrade världen

Tack vare mobiltelefoner kunde hashtaggen #metoo bryta - tystnaden kring sexuella övergrepp, liksom faxen var avgörande för studentprotesterna på Himmelska fridens torg och sociala - medier för den arabiska våren. På internationella kvinnodagen öppnar Tekniska museet i Stockholm en utställning om tekniken som möjliggjorde metoo.

”#MeToo. Existerar ens kvinnan som aldrig har varit med om det?”, skrev Twitteranvändaren BibbiGood i Arvidsjaur klockan 23.39 på kvällen den 15 oktober 2017.

Det var allra första gången hashtaggen #metoo användes i Sverige. Den rosa mobiltelefonen som Bibbi Good skrev tweeten på är nu ett av föremålen på Tekniska museets utställning ”Digital now – en kod som förändrar världen #metoo” som öppnar på torsdag, på internationella kvinnodagen.

– För oss är hon en historisk person, och mobiltelefonen är, i vårt perspektiv, ett historiskt föremål, säger Åsa Marnell, museets avdelningschef för Samlingar och utställningar.

Bibbi Goods tweet kom några timmar efter att den amerikanska skådespelaren Alyssa Milano hade uppmanat kvinnor att visa hur många som utsatts för sexuella övergrepp med orden me too, jag också. Under det första dygnet twittrades #metoo fler än 500 000 gånger, och på Facebook användes hashtaggen i tolv miljoner inlägg.

Samtidigt höll Christopher Kullenberg vid institutionen för filosofi, lingvistik och vetenskapsteori vid Göteborgs universitet på att förbereda en kurs om kommunikation i nya och sociala medier. Han började samla in alla svenska Twitterinlägg med taggen #metoo för att använda som övningsmaterial.

– Det var egentligen lite av en slump, säger han.
Med hjälp av inläggen skulle studenterna på kursen undersöka strukturer på det sociala nätverket.

– Vi kunde se vem som pratade med vem och vilka som var centrala, med stort inflytande och starkare röster än andra, och som därför fick stort genomslag. Vi såg också hur hashtaggen kapades och användes av dem som inte tyckte att detta var en bra idé, säger Christopher Kullenberg.

På Tekniska museet diskuterade ledningen hur de bäst skulle bevaka metoorörelsen. En av organisatörerna av #teknisktfel, för kvinnor i teknikbranschen, var anställd på museet, och när företrädare för de många olika uppropen i spåren av metoo träffades för första gången fick de använda Tekniska museets lokaler.

– Det hade ingenting med vår verksamhet att göra. Men vi bistod gärna med lokal. Det här är en angelägen del av vår tids historia, säger Åsa Marnell.

Tekniska museet kontaktade Christopher Kullenberg för att diskutera kommande utställningar, och de kom att prata om teknikens möjligheter och betydelse för demokratiska protester. Christopher Kullenberg berättade att han hade en Excel-fil med alla svenska metootweets som museet kanske kunde göra något med.

– För oss var det som en julklapp. Det här är ett otroligt värdefullt material för oss. Han hade sparat allt de första veckorna och sedan skördat en gång i timmen fram till december. När vi nu har visualiserat materialet kan vi tydligt se kluster av vem som retweetar vem, hur nättrollen agerar och mycket annat, säger Åsa Marnell.

Det var också tack vare Christopher Kullenbergs fil som de fann Bibbi Goods Twitterinlägg.

– Sedan hittade vi henne via Facebook och kontaktade henne, säger Åsa Marnell.

Bibbi Goods berättelse är en del av utställningen på Tekniska museet, liksom visualiseringen av de insamlade Twitterinläggen.

– Att vi kan visualisera den här stora mängden inlägg gör att vi får en helt annan förståelse av vad som hände. Vår intervju med Bibbi Good och hennes telefon ingår i vårt uppdrag att dokumentera samtiden: att välja ut vissa saker och sätta in dem i sitt sammanhang, så att framtidens forskare kan se vad som hände i Sverige hösten 2017, säger Åsa Marnell.

I visualiseringen syns det tydligt hur metoorörelsen börjar i liten skala för att sedan snabbt explodera.

– Jag fick in 40 000 Twittermeddelanden på bara en vecka. Sedan byggdes det på med lager på lager av nya upprop från olika branscher, säger Christopher Kullenberg.

Och då är ändå det som syntes på Twitter bara en liten del av metoo-rörelsen.

– Vi har inte kunnat titta på Facebookgrupperna som skapades inom olika branscher och där uppropen planerades. Det är en del av medieekologin, där medier har olika symbiotiska förhållanden med varandra. Nya sociala medier samverkar med traditionella massmedier och liknande, och alla har olika kontaktytor mot varandra, säger Christopher Kullenberg.

Som forskare ställs han både inför helt nya möjligheter och nya utmaningar.

– Inom sociologin har vi flerhundraåriga traditioner av att tillverka våra egna data genom att skicka ut enkäter. Nu sker en metod-förändring där vi plötsligt har fått tillgång till enorma mängder data som vi hittar, inte skapar. Med sociala medier kan vi se och beskriva hur politiska mobiliseringar går till, på ett helt nytt sätt.

Samtidigt uppstår nya etiska dilemman.
– Forskningsetiskt är det svårt att till exempel studera slutna grupper på Facebook. Det gäller även på öppna medier som Twitter. Eftersom vi inte kan be om lov för att samla in vad som skrivs där, kan vi inte få informerat samtycke från dem vi studerar. Därför är det också mycket viktigt att vi anonymiserar data, säger Christopher Kullenberg.

Det uppstår även andra problem. När Christopher Kullenberg höll på med sin insamling på Twitter blev hans konto plötsligt tillfälligt avstängt.

– Twitter är ett kommersiellt företag som tjänar pengar på att sälja information till andra aktörer. När man själv hämtar för mycket information slänger de ut en, säger han.

Utställningen på Tekniska museet handlar framför allt om teknikens betydelse för metoorörelsen.

– Studenterna som protesterade på Himmelska fridens torg 1989 kunde organisera sig tack vare faxen. Under den arabiska våren i Egypten stängde Mubarak ner internet, men studenterna kommunicerade med varandra via sociala medier på universitetens datorer. Nu använder kvinnor runt om i världen sina mobiltelefoner för att bryta tystnaden om sexuella övergrepp och trakasserier, säger Åsa Marnell.

Museet lyckas ofta snabbt skapa utställningar om aktuella händelser. Hösten 2016 öppnades ”I’m alive – mobil teknik på liv och död” som byggde på intervjuer där nyanlända berättade om vad mobiltelefonen och mobilt internet hade betytt under flykten.

– Det som händer nu är historia i morgon. Det är vårt uppdrag att dokumentera det, säger Åsa Marnell.

Maria Gunther
maria.gunther@dn.se "

"Digital Now – en kod som förändrar världen #metoo
Klockan 17.30 på internationella kvinnodagen den 8 mars invigs utställningen ”Digital now – en kod som förändrar världen #metoo” på Tekniska museet i Museiparken i Stockholm.
Källa: Tekniska museet

#
Hashtagg (av engelskans hash, namn på skrivtecknet fyrkant, och tag, ”etikett”) används på många sociala medier, som Twitter, Instagram och Facebook, för att märka eller kategorisera inlägg med formen #hashtagnamn. Det gör det enkelt att söka efter inlägg om ett visst ämne eller händelse, som ett populärt tv-program eller en pågående naturkatastrof. "

DN SÖNDAG 4 MARS 2018

"Karin Bojs: Så bygger medborgarna sitt stora världsträd

”Medborgarforskning” är en ny benämning, upptagen på Språkrådets lista över nyord år 2016. I dag firar världens medborgarforskare en triumf. De har byggt världens största släktträd.

Privatpersoner, som forskar på sin fritid, gör viktiga insatser inom många områden, såsom botanik, insektsforskning, geologi och astronomi. Med ny teknik, särskilt it-teknik och dna-analyser, har även släktforskarna fått en annan tyngd.

Åtskilliga gånger har jag hört professionella historiker och arkeologer uttala sig föraktfullt och nedsättande om släktforskares verksamhet. Det är dags att sluta med sådant förakt nu.

I dag publicerar en av världens tyngsta vetenskapliga tidskrifter, Science, en studie som till mycket stor del har utförts av medborgarforskare, eller som det kallas på engelska ”citizen science”.

Proffs har förstås också varit med. Huvudförfattare är Yaniv Erlich som är verksam vid Columbia university i New York och vetenskaplig chef för släktforskningsföretaget Myheritage i Israel.

Hans medförfattare arbetar bland annat vid Harvard och MIT i Massachusetts, och vid tekniska universitetet Technion i Haifa, Israel. Men de som har gjort grundjobbet och bidragit med data är 86 miljoner släktforskare som har lagt ut sina privata släktträd på sajten Geni.com.

Av dessa släktträd har forskarna bakat ihop ett stort gemensamt träd som innehåller 13 miljoner människor och går i genomsnitt elva generationer bakåt i tiden.

Geni.com är en kommersiell tjänst för släktforskare, baserad i USA men sedan några år ägd av israeliska Myheritage.

För den enskilda släktforskaren har Geni.com både fördelar och nackdelar. Man kan förvisso få tips från andras träd om vilka man kan vara släkt med. Dock är det viktigt att ta uppgifterna med en nypa salt och själv dubbelkolla allting i egna originalkällor. Eftersom vem som helst kan lägga ut data på sajten, är kvaliteten varierande och en hel del träd innehåller fel.

Men när forskarna bakar ihop alla uppgifter spelar enstaka felaktigheter inte så stor roll. Genomsnitten blir ändå informativa. Redan i detta första försök kan Yaniv Erlich och hans medarbetare leverera flera tunga nyheter inom historia, antropologi och epidemiologi.

Till exempel i vilken mån livslängd styrs av genetiska faktorer. Tidigare forskning har visat skilda resultat som tyder på att generna styr mellan 15 och 30 procent av hur gamla vi blir (krig och naturkatastrofer borträknade).

Det nya stora släktträdet hamnar på 16 procent och pekar mot att den tidigare nedre siffran för ärftlighet är mer korrekt. Generna har alltså viss, men begränsad betydelse för ett långt liv. Slump och miljöfaktorer spelar alltså mycket större roll. Flera tidigare studier har till exempel visat att rökning kapar runt 10 procent av livslängden.

Världsträdet visar också hur män respektive kvinnor har flyttat under århundradena.

Det visar sig att under de senaste 300 åren har kvinnor i genomsnitt flyttat mer än män. Men när männen väl rör på sig, flyttar de längre sträckor – såsom mellan olika länder.

Uppgifter från USA visar att före 1750 hittade de flesta människor en äktenskapspartner inom en enda mils avstånd från platsen där de själva var födda. År 1950 hade de börjat leta mycket längre, uppåt tio mil bort.

Forskarna kunde också se att under åren mellan 1650 och 1850 var det vanligt att människor gifte sig med sina släktingar – om än ganska avlägsna, i genomsnitt femmänningar. Denna tendens att gifta sig inom släkten fortsatte ett bra tag, och till och med ökade, även sedan järnvägen kom i gång och folk började leta längre rent geografiskt efter en partner. Men så småningom började vi gifta oss med genetiskt mer avlägsna personer.

Att sitta hemma på kammaren och forska om sina egna privata släktingar är en sak. Men när väldigt många människor – både amatörer och proffs – arbetar tillsammans med hjälp av ny teknik, då kan vi nå längre med allas vår gemensamma historia.

Karin Bojs
vetenskap@dn.se "

DN SÖNDAG 4 MARS 2018

" Maria Crofts: Häng med från starten i pensionsskolan

Tre veckor framöver kommer Din Ekonomi att handla om pensioner. Här får du bland annat tips som passar just din åldersgrupp.

Kunskapen om pensionen har ökat men det är ett svårt ämne och många regler att hålla reda på. Därför finns det all anledning att gå igenom vad som gäller.

Den här veckan börjar Din Ekonomis nya pensionsskola. I tre veckor kommer vi att gå igenom det viktigaste för pensionen under hela livet. Vi börjar med att berätta vad de som är unga och just har börjat arbeta ska tänka på. En 25-åring har väldigt många år kvar att arbeta men det är i början av arbetslivet man kan påverka sin pension.

Nästa vecka riktar vi in oss på dem som varit ute på arbetsmarknaden i några år. Då får du som är mitt i livet råd om hur du kan se över din pension och din ekonomi.

Den tredje och sista delen ägnar vi åt vad man ska tänka på när man passerat 55 och börjar närma sig pensionen. Att sluta arbeta och gå i pension kan vara knepigare än man tror.

Det mesta pekar på att det kommer att bli tufft för framtidens pensionärer. Därför finns det all anledning att hålla koll på vilka regler som gäller och hur man tjänar in så mycket pension som möjligt.
Då är vår pensionsskola en bra hjälp på vägen.

Maria Crofts
maria.crofts@dn.se "

DN SÖNDAG 4 MARS 2018

" Grunden för din pension läggs när du är ung

Det är när du är ung du lägger grunden för din pension. Här får du veta hur systemen fungerar och hur du maxar din pension.

Pensionsmyndigheten har börjat skicka ut årets orange kuvert. I kuvertet finns information om hur mycket pension var och en tjänade in 2016 och hur mycket som finns totalt på kontot.

I kuvertet hänvisar Pensionsmyndigheten till sin hemsida där det finns en förenklad prognos för din pension. Du kan också få information om hur olika livsval, som till exempel föräldraledighet och deltidsarbete, påverkar pensionen. Där finns också en länk till minpension.se där du kan göra en utförligare prognos.

När du är ung och inte har hunnit jobba så länge har du bara tjänat in en mindre summa i pension. Det är också svårt att göra en bra pensionsprognos eftersom det ofta inte går att veta vad du kommer att göra de närmaste 30–40 åren.

Att du är ung betyder också att du har stora möjligheter att påverka din pension. Men för att kunna göra det måste du veta hur systemen fungerar.

Inkomstpension. Är basen i den pension som ska betalas ut av staten. När du arbetar avsätts motsvarande 16 procent av din lön till inkomstpension. Taket för den högsta lön inkomstpensionen beräknas på ligger på drygt 39 000 kronor 2018 och för att tjäna in det högsta beloppet måste du tjäna ungefär 42 000 kronor i månaden.

Premiepension. Är den del av den allmänna, statliga, pensionen som du själv kan placera i fonder om du vill. När du arbetar avsätts motsvarande 2,5 procent av lönen till premiepension. Taket för den högsta lönen premiepensionen beräknas på är detsamma som för inkomstpensionen.

Tjänstepension. Man brukar räkna med att ungefär 90 procent av de anställda har tjänstepension som betalas in av arbetsgivaren. Premien är i allmänhet motsvarande 4,5 procent av inkomsten upp till ett tak på 39 000 kronor i månaden. De som tjänar mer får en större avsättning på den övre lönedelen.

Privat sparande. Sedan 2016 går det inte längre att få avdrag för pensionssparande om man har en anställning med tjänstepension. Men det är inget hinder för att spara långsiktigt.

Många sparar inom investeringssparkontot eller i en kapitalförsäkring. Där går det att byta fonder utan att behöva betala skatt på värdeökningen och skatten är lägre än när man sparar direkt i fonder. Men tänk på att amorteringar också är ett långsiktigt sparande. Särskilt om du har svårt att spara för att du måste amortera mycket på ditt bolån varje månad.

Vid ett par tillfällen i livet kan du tjäna in pension trots att du inte arbetar. Det gäller när du studerar eller får barn. Så här fungerar det:

Studier. Om du studerar på högskolan och får studiemedel från CSN tjänar du in allmän, statlig, pension. Pensionen beräknas på 138 procent av studiebidraget, 3 990 kronor för fyra veckor 2018. Du tjänar in 18,5 procent av detta belopp vilket blir ungefär 740 kronor för fyra veckor.

Föräldraskap. När du är föräldraledig i samband med ett barns födelse tjänar du in allmän pension som beräknas på föräldra-penningen. Det samma gäller om du är hemma med sjukt barn.

Du tjänar också in extra statlig pension när du får barn. Det kallas ersättning för barnår och går till den förälder som tjänar minst. Ersättningen för barnår tjänas in i fyra år och bara för ett barn i taget. Den som vill maximera den här ersättningen bör alltså få barn med fyra års mellanrum.

De flesta tjänar också in tjänstepension när de är föräldralediga. Hur mycket och hur länge varierar mellan de olika avtalen. Ta reda på vad som gäller på din arbetsplats.

Maria Crofts
maria.crofts@dn.se "

"Fakta. Pensionspyramiden

Inkomstpension
Basen i den statliga pensionen. Varje år sätts det av motsvarande 16 procent av lönen till inkomstpension.

Premiepension
Den del av den statliga pensionen som du får placera själv i fonder. Varje år sätts det av motsvarande 2,5 procent av lönen till premiepensionen.
Tjänstepension
Betalas av de flesta arbetsgivare och premien är i allmänhet motsvarande 4,5 procent av lönen.

Privat sparande
Sedan 2016 går det inte längre att få avdrag för privat pensionssparande. Undantaget är förtagare och de som inte har tjänstepension genom sin anställning. "

DN SÖNDAG 4 MARS 2018

" Johannes Kvarnström, 25: ”Det är bra att jag börjat pensionsspara”

Johannes Kvarnström har arbetat sedan han var 19 år och när han fyller 65 år får han lite drygt halva lönen i pension. – Det ser inte så bra ut, säger han.

Johannes Kvarnström gick industriteknisk linje på gymnasiet med inriktning mot licenssvetsning. Direkt efter gymnasiet började han på Göteborgs Spårvägar där han reparerar krock- och rostskadade spårvagnar.

Han har bra koll på pensionen för att vara så ung och det kan hänga ihop med att han är intresserad av samhällsfrågor. Han är fackligt engagerad i Kommunal och aktiv socialdemokrat.

– Jag får pension både från staten och genom kollektivavtalet, säger han.

Vi loggar in på minpension.se och det visar sig att han hunnit tjäna in en hel del statlig pension trots att han är så ung. Tjänstepensionen ser inte lika bra ut och det hänger ihop med att den tjänas in först från 25 års ålder. Så han har bara fått in pengar på det kontot i knappt ett år. Pensionsprognosen visar att han kommer att få ungefär 16 400 kronor i månaden i total pension om han går i pension när han fyller 65 år. Då har han arbetat i 46 år.

– Jag började pensionsspara privat för ungefär ett år sedan och det är bra. Det är tyvärr ett nödvändigt komplement till de andra pensionerna, säger Johannes Kvarnström.

Om han fortsätter att arbeta på samma sätt som hittills blir pensionen 55 procent av lönen, alltså lite drygt hälften. Det låter lite men Kristina Kamp, pensionsekonom på minpension.se, är inte förvånad.

– En kompensationsgrad på 55 procent är fullt rimlig för en person född på 1990-talet, säger hon.

Kristina Kamp räknar på hur Johannes Kvarnströms pension skulle bli om han gick i pension vid 67 års ålder, efter 48 år i arbetslivet. Om medellivslängden är densamma som i dag skulle han få ungefär 20 000 kronor i månaden. Men fortsätter livslängden att öka i samma takt som de senaste 15 åren får han bara 16 350 kronor i månaden.

En förutsättning för att beräkningarna ska stämma är att Johannes Kvarnström håller sig frisk fram till pensionen. Något som inte är alla förunnat som har ett fysiskt krävande arbete.

– Mina äldre arbetskamrater har fått betala med utslitna knän och leder för att arbetsmiljön var sämre förr. Det visar hur viktigt det är att hela tiden arbeta med arbetsmiljön, säger han.

Maria Crofts
maria.crofts@dn.se "

"**Prognos.**
Fortsätter Johannes Kvarnström att arbeta som plåtslagare fram till 65 års ålder får han 16 400 kronor i månaden före skatt i pension. Han tar ut sitt privata sparande på 5 år och får under de åren 20 400 kronor i månaden före skatt.

○ Allmän pension: 12 800 kronor/månad
○ Tjänstepension: 3 600 kronor/månad
Total pension vid 65 års ålder 16 400 kronor/ månad.

Fakta. Fem tips till dig som nyligen börjat jobba

1.Tjänstepension. Sträva alltid efter att få en anställning där arbetsgivaren betalar tjänstepension. När man är ung måste man ofta ta det jobb man kan få. Men så fort du kan välja ska du försöka få en anställning med tjänstepension.
2.
2. Kollektivavtal. Ta reda på om arbetsgivaren har kollektivavtal när du söker jobb. Med kollektivavtal kan du vara säker på att få förmåner som är vanliga på arbetsmarknaden. Till exempel extra pengar när du är sjuk eller föräldraledig och att du tjänar in tjänstepension när du är hemma med barn.

3. Pensionsprognos. Logga in på minpension.se och se hur mycket pension du tjänat in hittills och hur mycket det blir när det är dags att sluta arbeta. Du kan också laborera med olika livsval, som deltidsarbete och föräldraledighet, och se hur det påverkar pensionen.

4. Börja arbeta. Det talas mycket om att vi måste arbeta högre upp i åldrarna för att få en hygglig pension. Men det gäller också att börja i tid. Pensionsbolaget Alecta har räknat ut att den som börjar arbeta vid 25 års ålder får cirka 6 000 kronor mer i månaden i pension än den som börjar vid 30 års ålder.

5. Pensionspengarna. Välj bara placering för premie- och tjänstepensionen om du är väldigt intresserad och vet vad du gör. Väljer du helt fel kan du förlora pengar. De alternativ som finns för dem som inte väljer har låga avgifter och ska ge hyfsad avkastning. "

DN SÖNDAG 4 MARS 2018

" Diesel och Geely präglar bilmässan

Den europeiska bilbranschen har fått en hel del att prata om när den stora bilmässan i Genève nu slår upp dörrarna. Den tyska domen om dieselförbud kommer att skaka om tillverkarna på mer än ett sätt.

Klartecknet för tyska miljözoner berör samtliga stora tillverkare som ställer ut i Genève. De tyska jättarna har lobbat stenhårt för att domstolen skulle gå en annan väg och fått understöd av den tyska regeringen som inte heller vill ha miljözoner. Politikernas argumentering efter domen måste te sig oerhört skrämmande för branschen – att det är tillverkarna som ställt till problemen och att de, och inte bilägarna, ska stå för kostnaderna när väldigt många miljoner äldre dieselbilar i Europa ska få en adekvat avgasrening.

I Genève kommer alla tillverkare att få frågan hur de nu ser på dieselns framtid. Volkswagens koncernchef Matthias Müller sa så sent som för ett halvår sedan att dieseln har en ljus framtid. Tycker han det fortfarande?

Li Shufu dyker nog inte upp på mässan, men kommer ända att spela en stor roll. Var finns logiken i att göra stora aktieköp i konkurrerande bolag? Lite kul i sammanhanget är att Volvo Cars och Mercedes mässytor ligger 20-30 meter från varandra i hall 6.

Liksom tidigare år kommer det den kommande veckan att handla mycket om eldrift och självkörande bilar. Några dramatiska nyheter är dock inte att vänta i år. Den berömda ketchupen åker inte ur flaskan förrän 2019 då flera av de stora tillverkarna har utlovat renodlade elbilar.

Bland de riktiga nyheterna som visas upp i år finns bland andra Audi A6 och BMW X4. Konceptbilarna är många som till exempel Volkswagens ID Vizzion, en helt självkörande elbil.

Volvo Cars ställer ut nya V60 som hade världspremiär i Stockholm nyligen. Dotterbolaget Polestar visar prestandabilen Polestar 1, en plug-in hybrid som liknar en S 90 och där motorerna tillsammans ger 600 hästkrafter.

Björn Ewenfeldt"

"Fakta.
Mässan i Genève betraktas av många tillverkare som neutral och har därför inte drabbats av lika stort bortfall bland utställarna som andra mässor. Köpstarka bolag kan inte köpa större utställningsytor. Mässorna som hålls vartannat år i Frankfurt respektive Paris väljs dock bort av allt fler eftersom de betraktas som hemmaplan för de inhemska märkena. "

DN SÖNDAG 4 MARS 2018

"Vita mäns fördel försvinner när ledarskapet sker på distans

Vill du arbeta mer jämställt? Arbeta virtuellt. Den fördel en manlig ledare har i verkliga livet, försvinner vid distansarbete, visar en pinfärsk global studie. – Det är vad du gör som räknas, förklarar Lena Zander, professor på företagsekonomiska institutionen vid Uppsala universitet.

Bläcket har inte hunnit torka på ”A study of incoming leaders status characteristics and effective global team leadership”. Men Lena Zander, som under många år forskat kring ledarskap, ser ändå att de preliminära resultaten är så pass tillförlitliga att DN får ta del av dem.

Rapporten kommer inte att vara helt klar förrän närmare sommaren. Under två år har hon studerat vad som händer med ledarskapet i globala virtuella team. Det visar sig att varken kön, ålder eller utbildning påverkar hur man lyckas.

Det resultatet borde inte vara särskilt anmärkningsvärt, men det går tvärtemot tidigare forskning. I det verkliga livet har vita män en fördel, visar flera undersökningar. Ledare värderas ofta utifrån kön, ålder och utseende när de är nya. Kvinnliga chefer uppfattas i första hand som kvinnor, i andra hand som chefer. Vi kopplar ihop ledarskap och kön och utvärderar ledaren utifrån hur de ser ut snarare än hur de leder.

Män kan välja ledarstil friare och bedöms utifrån hur väl de utövar sitt ledarskap medan kvinnors val är snävare. De förväntas leda enligt kulturella normer och bedöms hårdare om de inte gör det. Men det här händer alltså inte när människor kommunicerar virtuellt.

Lena Zander och hennes kollegor gjorde sin studie på studenter som deltog i en tre veckors tävling. Deras uppdrag var att utarbeta en affärsplan och den grupp som lyckades bäst vann 6 000 kronor per person.

Över 500 studenter deltog runt om i världen. Grupperna skapades av fem-sex blandade deltagare från 40 länder, bland annat Colombia, Nepal, Nigeria, Iran, USA, Tyskland och Sverige. Gruppledarna utsågs bland de som studerade på Nya Zeeland. Det var både män och kvinnor, inhemska nyzeeländare och gäststudenter.

Grupperna träffades aldrig i verkliga livet. Deras enda sätt att arbeta ihop var genom att använda elektroniska hjälpmedel. De testade chattrum, skype, mobiltelefoner och google docs bland annat. Men många kommunicerade via mejl. De var inte helt anonyma och vissa inkluderade bilder på sig själva.

De ledare som klarade sitt uppdrag bäst var de som var strukturerade och som gav varje deltagare en möjlighet att påverka arbetet.

Dessutom visade det sig att de framgångsrika ledarna lade stor vikt vid att stötta, förstå och visa empati.

Kvinnor och icke-vita män i studien förklarade en del av sina framgångar med att de fick en möjlighet att leda på ett sätt som de inte tidigare hade fått ansikte mot ansikte. Många vita män var däremot frustrerade och ansåg att de hade misslyckats med sina ambitioner och förväntningar.

– Det finns ett samband mellan hur ledaren arbetar med ledarskapet, hur tillfredsställda gruppmedlemmarna är med ledaren, hur nöjda alla är med teamet och med kommunikationen. Däremot ser vi inget samband mellan kön och hur väl de lyckas med grupperna, förklarar Lena Zander.

Lena Zander ser tre anledningar till det jämställda förhållandet i det virtuella ledarskapet. Hon kallar det anonymitetseffekten, på plats-effekten och avståndets betydelse.

Tidigare forskning visar att när personer inte vet vem som leder dem tror de att ledaren har högre status än vad de skulle ha trott annars, den så kallade anonymitetseffekten.

På plats-effekten handlar om att vissa personer har en ledarskapsvana och en utstrålning som märks direkt. Många män som deltog i studien berättade att de hade ledarvana från extrajobb eller idrottsvärlden och nu var de missnöjda eftersom de inte hade lyckats lika bra med det virtuella ledarskapet.

Avståndets betydelse ska inte heller underskattas.

– Människor tenderar att vara mer kritiska när de arbetar tillsammans på plats, förklarar Lena Zander. Men på avstånd fokuserar de mer på själva sakfrågan och arbetsuppgifterna – mindre på personen. Utrymmet för förutfattade meningar minskar.

Helena Sjödin Öberg
helena.sjodin.oberg@dn.se "

" **Fakta. Undersökningen**
”A study of incoming leaders status characteristics and effective global team leadership” ingår i ett globalt forskningssamarbete mellan Audra Mockaitis på Monash-universitetet i Australien, Peter Zettning på Åbo universitet, Stephan Gerschewski på Hanuk-universitetet i Sydkorea och leds av Lena Zander på Uppsala universitet. Delfinansieras av Riksbankens jubileumsfond.

Tidigare forskning från bland annat Stephen Sauer (2008 och 2011) visar att människor ger nya gruppledare olika status beroende på kön, hur de ser ut och vilken utbildning de har.

De chefer som anses ha låg status får svårare i sitt chefskap. Tidigare genusforskning (av bland andra Kristyn A Scott och Douglas J Brown, 2006) visar att kvinnliga chefer uppfattas i första hand som kvinnor, i andra hand som chefer.

Inget av detta uppstod vid virtuellt ledarskap. "

DN SÖNDAG 4 MARS 2018

"Forskare om metoo: ”Dags att studera omgivningens reaktioner”

Metoorörelsen har visat att sexuella trakasserier är vanligare på arbetsplatser än vad många trott. Men hur ska de tacklas? Det behövs djupare branschvisa studier, forskning om omgivningens reaktioner och om sambandet mellan sexism i skolan och sexualiserat våld senare i livet, anser forskare som DN har pratat med.

– Det första är att någon behöver få i uppdrag att ta ett grepp om hela arbetsmarknaden. Det uppdrag som Arbetsmiljöverket har är för brett och grunt.

Det anser Fredrik Bondestam, forskningssamordnare vid Nationella sekretariatet för genusforskning vid Göteborgs universitet.

– Samtidigt behöver man branschvisa studier som går på djupet. Utsattheten skiljer sig väldigt mycket åt beroende på om man jobbar i handeln, vid ett löpande band, med telemarketing eller som säljare. Och vi vet för lite om de olika faktorerna som påverkar.

Fredrik Bondestam har sammanställt undersökningar av sexuella trakasserier i universitetsvärlden och sett att resultaten skiljer sig stort mellan olika undersökningar, och att sättet som frågorna var utformade på påverkade det.

– De som frågade efter ja eller nej-svar fick resultat som visade på väldigt låg förekomst. Andra enkätundersökningar med specifika frågor visade samtidigt att så många som 50 procent av kvinnorna och 20 procent av männen utsatts.

Enligt Arbetsmiljöverkets senaste stora rapport om arbetsmiljöstatistik, baserad på enkätundersökningar som genomfördes under 2015, hade då var femte kvinna under 30 år det senaste året utsatts för sexuella trakasserier av utomstående på sin arbetsplats och var tionde av en chef eller kollega. Utsattheten minskade sedan med stigande ålder. Metoorörelsen har enligt Fredrik Bondestam ökat intresset för sexuella trakasserier inom forskningsvärlden och efter uppropen har många ansökningar om att studera ämnet lämnats in.

Katja Gillander Gådin, professor i folkhälsovetenskap på Mittuniversitetet, har ansökt om att studera sexuella trakasserier i hotell- och restaurangbranschen.

– Generellt kan man säga att det har forskats ganska lite om sexuella trakasserier. Det finns ett oändligt behov av forskning utifrån de frågor som aktualiserats i spåren av metoo, säger hon och fortsätter:

– En forskningsfråga som vore extra intressant – och då behövs det omfattande resurser – är att titta på samband mellan sexuella trakasserier, sexism och brist på jämställdhet i skolan och att utsätta andra för sexualiserat våld senare i livet.

Margareta Hydén, professor emerita i socialt arbete vid Linköpings universitet, tycker att man bör titta på vilken respons sexuella trakasserier får av omgivningen – eftersom de ofta pågår inför mer eller mindre öppen ridå.

– Många gånger ser andra att det pågår, men agerar inte på det. Kanske tänker man att ”uff jag borde säga ifrån, men jag vill inte förstöra stämningen” eller ”tänk om jag missuppfattat något, kanske har de ett spel som de båda tycker är okej”.

Hon har studerat omgivningens reaktioner på våld i nära relationer och fann där tre olika grupper. Den första låtsades inte om att de visste något. Den andra fokuserade på att stödja kvinnan, den drabbade, och att hjälpa henne att komma bort från partnern. Den tredje ryckte tag i partnern och ifrågasatte våldet.

– De lät honom svara på varför han betedde sig så, sa saker som ”du kan faktiskt bättre”. Släktingar och nätverk runt mannen som höll koll på honom gjorde det ibland möjligt för paret att separera på ett lugnt sätt.

Hon tror att man kan arbeta med sexuella trakasserier utifrån samma tillvägagångssätt.

– Om vi stannar kring att metoo nu brutit tystnaden och lägger allt fokus på kvinnorna kommer det inte att hända så mycket. Vi skulle behöva flytta oss till den tredje punkten: hur vi ska bjuda motstånd mot våldet och trakasserierna. Vi kan inte förstå mäns dominans om vi inte förstår kvinnors och omgivningens opposition. Genom att bara fokusera på att stödja den utsatta lämnar man utrymme åt den som trakasserar att fortsätta med det, säger hon.

Att metoorörelsen åtminstone tillfälligt har belyst sexuella trakasserier på arbetsplatser är dock tydligt enligt forskarna – och kanske kan den innebära ett skifte i hur arbetsgivare generellt hanterar problemet.

– Före rörelsen tror jag att många arbetsgivare aktivt höll sig okunniga om hur det stod till, nu tror jag att många i stället håller sig aktivt kunniga. Man har inte råd att låta bli, säger Fredrik Bondestam.

Annika Wilhelmson
annika.wilhelmson@dn.se "

"Mer forskning krävs om:

Fredrik Bondestam, forskningssamordnare vid Nationella sekretariatet för genusforskning vid Göteborgs universitet.
– Både helhetsstudier och branschvisa som tittar på hur utsattheten skiljer sig för olika yrken.

Margareta Hydén, professor emeritus i socialt arbete vid Linköpings universitet.
– Vilka reaktioner de får från omgivningen – och vilka reaktioner som fungerar för att förhindra trakasserierna. Vi måste fokusera på att bryta beteendet.

Katja Gillander Gådin, professor i folkvetenskap vid Mittuniversitetet.
– Det behövs nu studier både för att visa hur vanligt det är i olika grupper och sammanhang och för att förstå mekanismer, motstånd, strategier och betydelse för både individer, organisationer och samhälle.

– Man behöver samtidigt öka kunskapen om hur sexuella trakasserier och andra former av sexualiserat våld ska kunna förebyggas. "

DN SÖNDAG 4 MARS 2018

" Medlingsinstitutet ska granska löner – och hitta vägar mot minskat gap

Kvinnors samlade livsinkomster är ofta flera miljoner kronor lägre än männens. Och allt beror inte på mer deltid bland kvinnorna. Hur stora är de osakliga löneskillnaderna? Vad har egentligen gjorts för att minska dem? Det ska Medlingsinstitutet undersöka.

I december presenterade regeringen en ny handlingsplan för mer jämställda livsinkomster. Där ingår en ny utredning kring löneskillnader, effektivare sanktionsmöjligheter mot diskriminering, samt ett nytt uppdrag till statliga Medlingsinstitutet.

I somras kom Medlingsinstitutets senaste rapport om löneskillnaderna mellan kvinnor och män. Även om löneskillnaden i hela ekonomin fortfarande var 12 procent går det mesta av gapet att förklara med de lönepåverkande faktorerna yrke, utbildning, ålder, arbetstid och sektor. Tas hänsyn till mäns och kvinnors olika val utifrån dessa parametrar återstår en oförklarad löneskillnad på ”bara” 4,5 procent.

Skolverket har nu fått regeringens uppdrag att försöka motverka könsstereotypa utbildningsval. Arbetsförmedlingen ska motverka könsuppdelningen på arbetsmarknaden.

Regeringen pekar också på att alla arbetsgivare enligt den nya Diskrimineringslagen måste arbeta aktivt mot diskriminering. Till exempel har regeringen infört krav på årliga lönekartläggningar på arbetsplatserna. Likaså ställs nu hårdare krav på arbetsgivarna kring den psykosociala arbetsmiljön. Regeringen har också öronmärkt ytterligare en månad för pappaledighet.

Även Medlingsinstitutet ska i sitt nya regeringsuppdrag på nytt följa upp löneskillnaderna och försöka få fack och arbetsgivare att enas om vägar att minska de kvarvarande skillnader som inte beror på mer deltid bland kvinnorna och olika yrkesval mellan könen.

Där missar dock regeringen poängen, om den menar att bara ”oförklarade” löneskillnader inom ett och samma yrke behöver åtgärdas, menar många i de kvinnodominerade LO-facken i kommunerna, detaljhandeln och hotell och restaurang.

De vill i stället höja sina yrkens löner relativt de mansdominerade yrkena inom till exempel byggsektorn och industrin. I så fall skulle de behöva få slippa följa den procentnorm lika för hela arbetsmarknadens årliga löneökningar som fastställs av industrin. Det skulle ge kvinnorna en rimlig chans att komma ikapp, menar de. Men så länge Medlingsinstitutets huvuduppdrag är att hålla parternas löneavtal inom industrinormen misströstar de.

Annelie Nordström, fram till i fjol ordförande för det kvinnodominerade LO-förbundet Kommunal, nu aktiv i Feministiskt initiativ, kritiserar vad hon ser som en ”handlingsplan utan handing”.
– Regeringen säger att huvuddelen av löneskillnaden beror på att kvinnor väljer yrken med lägre lön. Tycker alltså statsråden att det är helt okej att alla jobb som är kvinnokodade har lägre lön? frågar Nordström retoriskt.

Just där ligger det största problemet, understryker Annelie Nordström:

– Att vi värderar jobbet med att fixa bilen högre än omsorgen om sjuka, gamla och barn handlar om värdediskriminering.

Medlingsinstitutets arbete kommer att påbörjas inom några veckor. Exakt hur analysen kommer att göras och vad den kan tänkas leda fram till är för tidigt att säga, konstaterar Medlingsinstitutets kommunikationsansvarige Bosse Andersson.

Tove Nandorf
tove.nandorf@dn.se "

"Fakta.
I dag är det så kallade lönegapet mellan kvinnor och män i snitt 12 procent. Men då har hänsyn inte tagits bland annat till att 37 procent av kvinnorna jobbar deltid, mot 14 procent av männen. Den allra största orsaken till löneskillnader mellan könen kan härledas till den könssegregerade arbetsmarknaden, där kvinnor dominerar sektorer som vård och omsorg, hotell och restaurang och detaljhandel.

Senast i september ska Medlingsinstitutet redovisa hur olika yrkens löner förändrats jämfört med andra yrkesgrupper 2014-2017.
När Medlingsinstitutet talar om oförklarade löneskillnader är det i statistisk mening. Det betyder att om man hade kunnat mäta fler variabler hade den oförklarade löneskillnaden troligen minskat ytterligare. Diskriminering eller osaklighet går inte att läsa ut av statistiken. "

DN SÖNDAG 4 MARS 2018

" Arbetsgivare struntar i skärpt lag

Diskrimineringsombudsmannen, DO, ställer nu arbetsgivarna mot väggen för bristande gehör för den skärpta Diskrimineringslagen. Trots att det var över ett år sedan lagen ändrades säger bara var fjärde arbetsgivare att de vidtagit de åtgärder som krävs.

Den 1 januari 2017 infördes de nya reglerna i Diskrimineringslagen. Reglerna handlar om arbetsgivares och utbildningsanordnares skyldighet att aktivt förebygga och motverka alla slag av diskriminering.

Kraven omfattar nu samtliga sju diskrimineringsgrunder: kön, det vill säga kvinna, man eller transsexuella, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Ett år senare visar DO:s egen undersökning bland 521 personalchefer och högsta chefer på arbetsplatser med minst 20 anställda att bara var fjärde arbetsgivare har ändrat sitt arbetssätt efter lagändringen. Dessutom känner bara fyra av tio över huvud taget till vad de nya kraven går ut på.

– Nu är det upp till alla arbetsgivare att ta sitt ansvar och leva upp till lagens krav om det ska bli någon förbättring, säger DO Agneta Broberg.

Mobilspelsutvecklaren Mag interactives hr-chef Ida Wate säger sig ha full koll på den nya lagens krav.

– Det innebär utökat arbete för att främja jämställdheten och motverka diskriminering enligt de sju diskrimineringsgrunderna och görs genom utökad dokumentation av hela processen, samverkan med arbetstagarna och aktiva åtgärder, konstaterar Ida Wate.

– Arbetsgivare ska också utföra årliga lönekartläggningar för att förhindra löneklyftor mellan män och kvinnor på arbetsplatsen.
Hon tycker att den nya lagen tydliggjort det här arbetet än mer och därmed också blivit en naturlig samtalspunkt både i ledningen och inom hr.

– Vi har också ökat uppföljningen av aktiva åtgärder under året. Förutom att den nya lagen skapar en extra trygghet för våra anställda ger arbetet med den också bolaget en chans att arbeta proaktivt. Lagen är ett stöd för att arbetsgivare arbetar aktivt för en utökad jämställdhet, vilket gynnar alla.
Hos ljudboksförlaget Storytel svarar hr-ansvariga Märta Langéen:
– Vi har gjort ett jättejobb sista halvåret med att uppdatera våra rutiner kring systematiskt arbetsmiljöarbete samt för att se till att vi har alla nödvändiga policys och riktlinjer på plats. I det arbetet har vi även tagit hänsyn till kraven i den nya lagen, säger hon.

– Vi har inte kommit hela vägen än, men det är ett pågående arbete som ligger högt på priolistan. Lönekartläggning gör vi varje år.

Tove Nandorf
tove.nandorf@dn.se "

"Fakta. Detta ska arbetsgivarna göra sedan lagändringen

1 Undersöka om det finns risker för diskriminering – inklusive trakasserier och sexuella trakasserier – eller andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter.

2 Analysera orsakerna till de risker och hinder som upptäcks.

3 Genomföra åtgärder för att förebygga diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter.

4 Följa upp och utvärdera arbetet.

5 För arbetsgivare med 25 anställda eller fler ska hela arbetet med aktiva åtgärder kontinuerligt dokumenteras.

6 Arbetsgivare med minst tio anställda ska dessutom årligen genomföra lönekartläggningar. "

DN SÖNDAG 4 MARS 2018

" Digitalt verktyg ska underlätta arbete med jämställdhet

Jämställdhet ska genomsyra allt på arbetsplatsen. Det ska inte bara engagera chefer och medarbetare några dagar för att sedan ligga där som ett gnagande dåligt samvete.

Så tänkte de två kvinnorna bakom ett digitalt jämställdhetsverktyg – Goequal – som lanserades i höstas. Stöd för utvecklingen av sin tjänst, som tog ett par år att ta fram, har de fått från både Vinnova och Almi. När de först började ta fram sin prototyp testades den på ett börsföretag och en myndighet och byggdes sedan om utifrån erfarenheterna därifrån.

– Nu är vi ett techbolag i jämställdhet, konstaterar Malin Forsbrand nöjt.

– Vi söker modiga företag, som vill se resultat och göra mer än att bara ticka av i boxen att de haft en jämställdhetsföreläsning, säger Ulrika Eklund.

Tillsammans har Ulrika Eklund och Malin Forsbrand över ett halvsekel av professionellt jämställdhetsarbete i bagaget. Eklund som jämställdhetskonsult och Forsbrand genom uppdrag i styrelser och ledningar för företag och organisationer.

När en jämställdhetskonsult varit på besök får många arbetsplatser en tillfällig skjuts. Men det långsiktiga arbetet faller lätt mellan stolarna och riskerar att bli ett dåligt samvete, konstaterar de.

– Att komma fram till de åtgärder som långsiktigt skapar jämställdhet går väldigt trögt, säger Ulrika Eklund.

För ett par år sedan kände de att de ville göra något som räckte längre. En känsla som bekräftas av höstens alla metooupprop, påpekar de.
– Kunder ringde igen några år senare och säger att de varit så nöjda med kursen, men att de sedan inte fått så mycket gjort, och vill börja om igen. Det blir ofta bara tillfälliga insatser, som inte integreras tillräckligt i kärnverksamheten och vardagsarbetet, säger Ulrika Eklund.

Slöseri med både resurser och personalens engagemang, fastslår Malin Forsbrand.

– Särskilt nu efter metoo gäller det att ta till vara på den energi och det engagemang som finns kring jämställdhet och ta vara på det kvinnor berättat. Det ligger en stor potential i det.

Jämställda arbetsmiljöer och företagsledningar leder till lägre sjukskrivningstal, bredare kompetens och kontaktytor, och därmed till bättre beslut och högre lönsamhet, understryker Malin Forsbrand.
– Därför är det synd att jämställdhetsarbetet inte blir lika genomarbetat som andra strategiska frågor.

Men det blir det ändring på med verktyget Goequal, menar de. Där kan hela företaget logga in på samma plattform, där alla medarbetare har såväl individuella som gemensamma uppgifter att genomföra och redovisa.

Gemensamt är till exempel att alla bör bli medvetna om olika härskartekniker. Att säkra jämställda möten och talartider är främst en

ledningsfråga, men också upp till var och en. Att skapa en mer jämställd bildbank och se till att kvinnor och män framställs på ett likvärdigt sätt i organisationens bilder och texter kan däremot delegeras till en eller några medarbetare. Sammanlagt finns ett femtontal mål med ett antal uppgifter under varje.

Hur lång tid ska hela processen ta?
– Det beror ju på hur mycket tid de lägger på detta varje vecka, säger Ulrika Eklund.

– Det viktiga är att du avsätter tid. Sedan tror vi inte att det går på en månad, det handlar ju om att komma till rätta med strukturer som har tagit lång tid för att sätta sig. Snarare handlar det nog om ett till ett och ett halvt år.

Uppföljning kan kunder klara själva, om de vill.
– De kan förstås också chatta med oss, försäkrar Malin Forsbrand.

Tove Nandorf
tove.nandorf@dn.se "

"Fakta.
Goequal är ett digitalt verktyg som företag och organisationer kan använda för att systematisera och vässa sitt jämställdhetsarbete.
Den digitala plattformen innehåller ett femtontal mål och ett stort antal uppgifter, individuella och gemensamma. Alla uppgifter redovisas och följs upp via tjänsten.

Det finns fler digitala verktyg för den som vill arbeta med jämställdhet. Till exempel Gendertimer som mäter hur länge var och en pratar på möten. Appen #hurärdethososs stöttar arbetet med jämställdhet och mångfald. Arbetsmiljöverket har ett digitalt verktyg för hur man kan arbeta jämställt med arbetsmiljön.

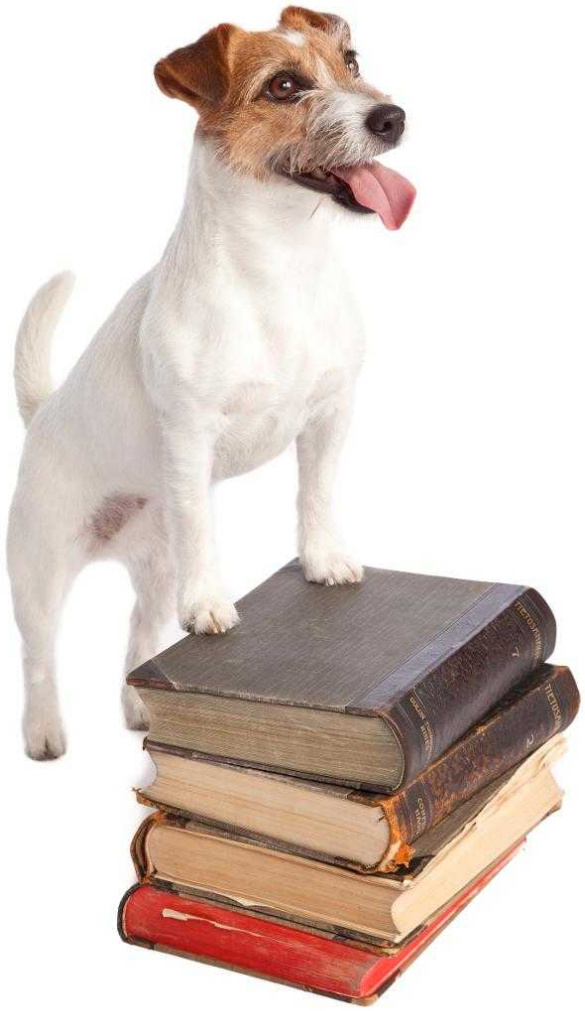

DN SÖNDAG 4 MARS 2018

" Fem böcker om fyrbenta vänner

Den är människans bästa vän och har strövat över boksidorna så länge det har funnits berättelser. Om några veckor släpps antologin ”Vänskap och varma tassar” där tio författare – bland andra Majgull Axelsson, Göran Greider och DN:s Johan Hilton – skriver om sina sällskapsjyckar. Kristofer Ahlström listar fem andra svenska böcker om kärleken till vovven.

Håkan Nesser
”Nortons filosofiska memoarer”
Brombergs (2016)
När Håkan Nesser miste sin rhodesian ridgeback, som för övrigt också framställdes i antologin ”Tio hundar och en katt” nedan, blev skrivandet ett sätt att bearbeta sorgen. Resultatet är en elegant projicering av de största tänkarna på en hunds stolta huvud, skrivet ur hundens perspektiv. Det är Ludwig Wittgenstein och Sören Kierkegaard i en enda stor påse blandtankar. Som ett klartänkt kompendium till Lars Gustafssons glimrande elegi över en död labrador.

Yrsa Stenius
”Taxar, kärlek och sorg”
Brombergs (2007)
Den finlandssvenska författaren och tidigare Aftonbladetchefen Yrsa Stenius fick ett varmt mottagande för sin livsteckning över sextio år med olika hundar, främst taxar. Det är varmt, vackert, stundvis sorgligt. Särskilt är stycket om strävhåriga taxen Rufas inverkan på Stenius känslostumma pappa vackert, han som förändras i hundens närvaro: ”Pappa blev glad när hunden hoppade upp. ’Jasså vem är det som kommer där’, sa han med en röst som ingen av oss någonsin hade hört förut.”

Stefan Eklund
”52 samtal med en terrier”
Cordia (2009)
På nittiotalet började Stefan Eklund skriva kåserier i Borås Tidning där han för intellektuella samtal med sin ofta revirmarkerande west highland white terrier Svante. De samlades sedan i boken ”52 samtal med en terrier”. Svante är rejält bevandrad i kulturhistoria och pratar gärna Barthes stölder från Proust eller varför ”Studie i brott” är Hitchcocks stora mästerverk. Som Göran Greider skriver i förordet: ”Det behövs en hund för att allt det mänskliga i kulturens värld ska uppenbaras.”

Åsa Nilsonne
”Zelda och meningen med att ha hund”
Natur och kultur (2009)
Psykologiprofessorn Åsa Nilsonne blandar vetenskapliga rön om likheterna mellan hund och människa med en självbiografisk historia om de första nio månaderna med en kinesisk nakenhund med päls, Zelda. Det är fint men också bitvis befriande osentimentalt om hur det är att anpassa sitt liv efter en varelse som inte kan ta hand om sig själv och som är liten, ängslig och rädd för allt i världen.

”Tio hundar och en katt”
Antologi, Brombergs (2009)
En samling texter där den svenska författareliten – bland andra Kerstin Ekman, Göran Hägg och Björn Ranelid – skriver om livet med hund. Mats Gellerfelts bidrag om en saknad efter labradoren Rasmus brukar framhållas som det starkaste bidraget i antologin. Det är en poetisk beskrivning av hundens lojala egenskaper som en naturkraft höjd över människans begränsade känsloregister: ”En kärlek som inte sökte sitt, ett slags ömhet från ett okänt urmörker, så fylld av tillgivenhet och tillit som jag ibland tycker att jag egentligen inte förtjänade.”

Kristofer Ahlström
kristofer.ahlstrom@dn.se "

DN SÖNDAG 4 MARS 2018

" Rebellen Debussy befriade musiken

”Du behöver bara lyssna. Njutningen är lagen”, sade den franske tonsättaren Claude Debussy. Denna vår är det 100 år sedan han avled, och Debussy firas stort. DN:s Martin Nyström minns en fri kompositör lika oförutsägbar som havet.

När Claude Debussy anklagades för att inte förmedla en tydligt igenkännbar havskänsla i sitt orkesterverk ”La mer” (Havet) från 1905 försvarade han sig med att det inte var komponerat utifrån en direkt upplevelse utan ett avlägset minne. Och att detta gällde för all hans musik. En distanserat förhållningsätt till sina motiv som radikalt skiljer honom från den impressionistiska stil inom konsten som han själv aldrig ville bli jämförd med. Något som eftervärlden tyvärr tagit ringa hänsyn till.

Den konstnärliga riktning som Debussy stod närmast var inte målerisk utan litterär — den samtida franska symbolismen, med Charles Baudelaire som den store föregångaren. En poet som förespråkade en poetisk prosa utan fast meter och utan rim som liknade drömmandet. En vision som Debussy tidigt delade när han föreställde sig en helt flexibel musik som korresponderade med drömmarnas oförutsägbara nyckfullheter.

När den egensinnigt rebelliske Debussy som 24-åring tonsatte sex av dikterna i symbolisten Paul Verlaines samling ”Ariettes oubliées” (Glömda sånger) startade han med den dikt som vill återskapa minnet av en erotisk extas – ”C’est l’extase” (Det är extasen). Och visar i denna sång prov på hela det mästerskap som med tiden kom att förändra musikhistorien. Ett inflytande som kom att sträcka sig långt utöver den moderna konstmusikens gränser. Och påverka såväl filmmusik, jazz och pop som electronica.

Hur återskapar då Debussy en extas i musik? Verlaines ord beskriver en romantisk stämning som blir allt starkare innan den slår över i det rent extatiska: ”Som ett eko av gräsbäddens/Ljuvt upphetsade skri…” Här ger Debussy textraderna en allt starkare laddning med hjälp av erotiskt laddade synkoper och dansrytmer samt en kromatiskt trånande melodik (tätt med halva tonsteg) lik den i Richard Wagners opera ”Tristan och Isolde” som Debussy var djupt influerad av men ändå starkt ville distansera sig ifrån.

Men det unika som sker hos Debussy är att han kokar ner det svall av åtrå som skulle ta 20 minuter hos Wagner till en kaskad på 2 sekunder (något som musikanalytikern Lennart Hall uppmärksammat i sin bok ”Repliker”). Ett extatiskt utbrott som inte bara får det att svartna uttrycksmässigt utan som, med en ”falsk” ton, spräcker tonaliteten.

River upp ett ”maskhål”, för att tala med den nya fysiken, i det musikens kosmos som varit gällande sedan slutet av 1600-talet då de västerländska dur- och mollskalorna etablerades. Och öppnar upp en ny dimension för musikens rörlighet, tidslighet och rumslighet. En sällsam annorlundahet som fortsättningen av sången föder fram.

När Paul Griffiths inleder sin bok ”Modern music” med att utnämna den öppnande flöjtmelodin i Debussys genombrottsverk ”Förspel till en fauns eftermiddag” från 1894 till den moderna musikens ”definitiva början” är det för denna annorlundahet. En musik som inte vill framåt som på en räls, utan som rör sig fritt som på ett stort fält i ett utvidgat ögonblick. Instabilt och oförutsägbart som vinden, havet eller molnen.

Nyckeln till detta är den harmonik som han utvecklade och som delvis var inspirerad av mötet med javanesisk gamelanmusik på världsutställningen i Paris 1889. Utifrån heltonsskalor och pentatoniska skalor befriade han harmoniken från tvånget att upplösa sina spänningar. Den målinriktade vilja som hade varit musikens källa ersatte han med njutning. Och dess strävan efter det sublima med skönhet. Vid ett tillfälle hävdade han: ”Det finns ingen teori. Du behöver bara lyssna. Njutningen är lagen.”

I ett av Debussys berömda pianopreludier står det att det skall låta som ”i en mjukt ljudande dimma”. Hans landskap är alltid obefolkade, avhumaniserade – men bara för att öppna dem för det inte alltför mänskliga. Under det att han komponerar sin enda opera ”Pelléas och Mélisande” från 1902 brottas han med passiviteten hos karaktärerna och skriver: ”Jag har tillbringat dagar med att fånga det ’ingenting’ som Mélisande är gjord av.” Operan framkallar en flytande verklighet som obehindrat rör sig mellan det yttre och inre. Och som fick avantgardistiska modernister som Pierre Boulez på 1940-talet att hylla Debussy för ett formtänkande som ”förnyar sig i varje ögonblick”.

Mötet med det ”främmande” och ”primitiva”, inte bara i den javanesiska musiken utan även den av klart udda tonsättare som Modest Musorgskij och Erik Satie, var avgörande för det radikalt nydanande som Debussy kom med. Och i detta var han i gott sällskap med ett flertal riktningar inom kulturen vid 1900-talets början som på olika vis utmanade det alltför civiliserade och förfinade i konsten. Inte minst gällde detta kretsarna i Paris kring Vaclav Nijinskij, Pablo Picasso, Jean Cocteau med flera som medverkade i en serie numera legendariska attacker mot de konstnärliga konventionerna av vilka den mest skandalösa var Igor Stravinskijs dansdrama ”Våroffer” 1913. Ett år efter det att Nijinskij gjorde sin chockerande viljelösa koreografi till Debussys ”Förspel till en fauns eftermiddag”. Till dessa kretsar hörde också Maurice Ravel som fram på 1920-talet fortsatte arvet efter Debussy med att länka sin musik till den amerikanska jazzen och till det gränsland mellan konstmusik och populärmusik som George Gershwin verkade i.

Debussys inflytande efter sin död 1918 stannade alltså inte vid hur han påverkade den konstmusikaliska modernismen ända fram till Boulez. Och bland svenskar den under många år i Paris boende Gösta Nystroem med sina suggestiva havsskildringar. Nej, Debussys ”formlöshet” och ”viljelöshet” i kombination med en ojämförbar sensualism och skönhet kom också att attrahera filmmusiken. Den överlägset mest använda musiken av honom för film och teve är pianostycket ”Claire de lune” och det mest kända lånet är John Williams musik till den första episoden av ”Star wars”. Detta har medfört att Debussy ännu är igenkännbar för de allra flesta, långt utanför den klassiska musikens kretsar.

En annan orsak till Debussys breda genomslag är hur hans musik blev en levande inspiration för jazzmusiker på 30- och 40-talen. Och hur denna påverkan revolutionerade jazzens harmonitänkande på 50-talet genom musiker som Bill Evans, Miles Davis och John Coltrane.

Genom att frångå de framåtdrivande ackordgångarna kunde musiken nu röra sig i tiden på ett nytt och mindre målinriktat sätt och improvisationerna utvidgas. En påverkan som i sin förlängning (flertalet studiomusiker på 60- och 70-talen kom från jazzen) också smittade av sig på popmusiken. Exempelvis i Brian Wilsons och Joni Mitchells raffinerade harmonitänkande. I svensk populärmusik är det viskompositören Olle Adolphson som man mest förknippar med Debussy.

Men det stannar inte där. Enligt David Toop i sin bok ”Ocean of sound” härstammar hela 1900-talsmusikens attraktion till det formupplösande och flytande från Claude Debussys musik. Och når mot slutet av seklet ända fram till elektroniska genrer som dub, techno och ambient. Oceaniskt verkande musik som vill sänka lyssnaren ned i det hav vars sugande underströmmar och virvlande djupverkan Debussy var den förste att tonsätta.

Martin Nyström
martin.nystrom@dn.se "

"Debussy på skiva
Både Warner Classics och Deutsche Grammophon har nu gett ut var sin lyxig box med Debussys samlade verk.
Martin Nyströms 5 skivfavoriter:
”Ariettes oubliées” med Sandrine Piau (Naïve).
”Préludes” med Krystian Zimerman (DG).
”Prélude à l’après-midi d’un faune” med Herbert von Karajan (DG).
”Jeux” med Bernard Haitink (Decca).
”Pelléas et Mélisande” med Bernard Haitink (Radio France).

Claudes Debussys liv och karriär i korthet
Achille-Claude Debussy föddes den 22 augusti 1862 i St. Germain-en-Laye, Yvelines och dog den 25 mars 1918 i Paris.
Kom som tioårig pianist in på Conservatoire de Paris där han stannade i elva år.

Vann det prestigefulla Prix de Rome som 22-åring men fick sitt genombrott först tio år senare med ”Förspel till en fauns eftermiddag”.

Till hans främsta verk hör orkesterstyckena ”La mer”, ”Nocturnes” och ”Jeux”. En stråkkvartett i g-moll, operan ”Pelléas och Mélisande” samt preludierna för piano.

Hans kärleksliv i de två äktenskapen var ofta dramatiskt och många gånger olyckligt. Sångerskan Mary Graden som gjorde den första Mélisande har skrivit: ”Jag vet ärligt talat inte om Debussy någonsin älskade någon. Han älskade sin musik — och kanske sig själv. Han var en mycket, mycket märklig man.”

Så firas Debussy
Parisfilharmonikerna har redan startat hyllandet med en mängd konserter. Liksom London Symphony Orchestra.

I Birmingham ordnas en fem dagars orkesterfestival i mars. Och i Berlin i juni samlar Daniel Barenboim en skara internationella toppmusiker.

På Vlaamse opera i Antwerpen ges nu en science fiction-version av ”Pelléas och Mélisande”, signerad konstnären Marina Abramovic.
I Sverige hyllar pianisten Peter Jablonski med en helafton i Göteborg den 17 mars. "

DN MÅNDAG 5 MARS 2018

" Hittills okänd uppgift kan tvinga fram ny utredning

De närmaste veckorna väntas överåklagare Marianne Ny meddela om utredningen av saxmordet i Hovsjö – där en 12-årig pojke pekats ut som skyldig – ska återupptas eller inte. DN kan i dag avslöja en hittills okänd uppgift som väntas bli avgörande för beslutet. – Med den här uppgiften blir alla tankar på att inte gå vidare fullständigt rättsvidriga, säger advokat Peter Althin.

DN kunde i höstas avslöja stora brister i utredningen av en 11-årig pojkes död i Hovsjö i Södertälje 2001. Efter 18 barnförhör som byggde på tvivelaktiga och – enligt flera experter – rättsosäkra metoder pekades den döde pojkens bästa vän, 12-årige Jonas, ut som skyldig i ett pressmeddelande från Åklagarmyndigheten. Detta trots att både vittnen och teknisk bevisning som kunde binda Jonas till brottet - saknades. Jonas, som i dag är 28 år, nekar nu till all inblandning i mordet.

Efter DN:s granskning gjordes en ny prövning av ärendet – men vice chefsåklagare Katarina Lenter valde att inte återuppta förundersökningen.

Jonas har genom sin advokat Carl Söderlund begärt en omprövning av åklagarens beslut.

– Det finns ett flertal åtgärder som polisen inte valt att genomföra, enligt mig på oförklarliga grunder, men som kan förändra bevisläget. Frågorna under barnförhören var mycket ledande. Det framstår som att man försökt vägleda Jonas till en slutgiltig version som bedömts tillräcklig, sa Carl Söderlund till DN då.

I DN:s granskning av förundersökningen framkom avgörande detaljer om mordvapnet och den tekniska undersökningen som sekretess-markerades av polisen i samband med att handlingarna lämnades ut. DN kunde alltså inte publicera uppgifterna. Men i samband med överklagandet av åklagarens beslut offentliggjordes detaljerna.

Det handlar om mordvapnet den 11-årige pojken dödades med, en sax. Under flera förhör nekade Jonas till all delaktighet i mordet på sin bästa vän. Han berättade i stället om hur han hittat 11-åringen blodig i ett skogsparti och larmat polisen.

Men i det tionde förhöret förändrades hans version av händelsen och vid det allra sista förhörstillfället berättade Jonas i stället hur han och hans vän tagit en sax från skolan och delat den till två ”knivar”. Enligt Jonas skulle pojkarna brevväxla under sommarlovet och de skulle använda ”knivarna” för att sprätta upp breven. I förhören beskrev Jonas sedan att han använde ”kniven” (den ena saxskänkeln) när han dödade sin vän.

Men av allt att döma var saxen hel när händelseförloppet inleddes. I sin begäran om omprövning av åklagarens beslut skriver advokat Carl Söderlund:

”Enligt obduktionsrapporten och teknikernas rapport ska saxen ha varit hel under delar av händelseförloppet för att sedermera påträffas i två delar. Denna uppgift stämmer inte överens med Jonas erkännande uppgifter lämnade i barnförhör.”

Den berättelse som Jonas lämnade i sitt erkännande saknar alltså helt stöd i den tekniska bevisningen. Det finns inte heller någon annan teknisk bevisning som binder Jonas till mordet. Advokat Peter Althin har granskat förhören för DN:s räkning. När han får höra om den nya uppgiften blir han överraskad.

– Det var mycket intressant. Det styrker den bild jag fick när jag läste förhören; att pojkens berättelse inte håller ihop. Han har hängt på det polisen sa i förhören, följt deras ledande frågor. Men han kan inte berätta om händelsen. Kanske för att han inte var där när hans kompis dog.

– Om man inte återupptar förundersökningen med de här nya omständigheterna, då vet jag inte vilket fall som någonsin skulle återupptas. Vill man ha ett fungerande rättssamhälle måste man öppna utredningen, säger Peter Althin.

Elisabeth Trouvé är föredragande på Åklagarmyndighetens utvecklingscentrum i Göteborg. Hon har gjort större delen av sitt arbete. Nu ska överåklagare Marianne Ny ta ställning till materialet. Exakt när det blir är fortfarande osäkert.

– Vi arbetar aktivt med ärendet, men jag kan tyvärr inte säga något mer exakt än att det dröjer i alla fall ytterligare någon eller några veckor innan beslut kan meddelas, säger Elisabeth Trouvé.

Efter DN:s granskning höjdes röster om att barn under 15 år som misstänks för brott måste få en mer rättssäker behandling. I dagens lagstiftning finns möjlighet för åklagare att väcka så kallad bevistalan för att pröva skuldfrågan. Den möjligheten tillämpas sällan. Nu väntar Jonas än en gång på att Åklagarmyndigheten ska lämna sitt besked.
– Vi kommer att meddela vårt beslut genom ett pressmeddelande, säger Elisabeth Trouvé.

Josefin Sköld
josefin.skold@dn.se
Alexandra Urisman Otto
alexandra.urisman@dn.se "

DN MÅNDAG 5 MARS 2018

" Ilska mot Google efter hot mot advokat

En svensk advokat har mottagit hot riktade mot sin familj och privata bostad efter att Youtube lämnat ut advokatbyråns namn till aktörer med nazisympatier. Byrån har också drabbats av försök till dataintrång och omfattande telefontrakasserier. Händelserna är polisanmälda.

Bland sina klienter har advokaten tidningarna Expressen och Dagens Nyheter. Det var efter att byrån i sin tjänsteutövning anmälde allvarliga hot som framförts mot journalister på Youtube, som advokaten mottog ett samtal där detaljer om dennes privata bostad och barn togs upp. Advokatbyrån har också som en konsekvens av publiceringen på Youtube drabbats av försök till it-intrång med en falsk gmail-adress som syftat till att röja kontakter med klienter.

– Att en advokat hotas, och dessutom i sin tjänsteutövning, är något vi ser ytterst allvarligt på. Denna typ av hot slår mot grunden i rättsstaten, säger Advokatsamfundets ordförande Anne Ramberg.

Att falska gmail-adresser har använts för att locka till sig information från advokatbyrån är också mycket allvarligt, enligt Anne Ramberg.
– Därigenom riskerar advokaten av misstag att bryta sin tystnadsplikt gentemot klienten, det är förfärligt att något som är så fundamentalt inom rättsväsendet är under hot, säger Anne Ramberg.

Bakgrunden till händelsen är att advokatfirman biträtt vid anmälningar av ett antal hotfulla publiceringar som gjorts av högerextremister på Youtube. Hoten riktades mot journalister.

Youtube valde trots anmälan att inte agera mot hoten; däremot togs några publiceringar bort eftersom högerextremisterna använt bilder som de saknade upphovsrätten till. Det var i samband med det borttagandet som anmälarens namn röjdes av Youtube genom att det publicerades både på kanalen och i korrespondens med innehavaren av kanalen. Därefter inleddes hoten och trakasserierna mot advokatbyrån, advokaten och dennes barn.

Youtube namngav advokatbyrån trots varningar om att det skulle kunna leda till fördjupade hot från den svenska vit makt-miljön. Google äger Youtube och DN har sökt Googles svenska chef Anna Wikland för att ställa frågor om varför anmälarens namn röjts, varför allvarliga hot som riktas mot journalister tillåts ligga kvar på Youtube samt frågor om hur Google ser på det faktum att gmail-adresser (som administreras av Google) används falskeligen för att försöka få ut information som lyder under tystnadsplikt. Hon har valt att inte återkomma.

Anna Wikland och Googles svenska ledning har tidigare hänvisat vidare till företagets ledning i Kalifornien.

Jeanette Gustafsdotter, som är vd för branschorganisationen Tidningsutgivarna, är rasande på Googles agerande.

– Det är rent utsagt för jävligt att uppenbara brott som till exempel olaga hot inte går att stoppa för att man skyller på ett amerikanskt it-företag i Kalifornien. Vi har internationella rättsliga avtal för att brottslighet ska beivras, oavsett om det sker i USA eller Sverige. Det är ofattbart att Google inte agerar omedelbart; det man i stället säger är att internationella avtal man ingått inte är aktuella.

Jeanette Gustafsdotter kräver att det leder till en markering från Sveriges regering mot Google.

– Jag hoppas på ett skarpt uttalande från justitieminister Morgan Johansson mot Google. I långa loppet är det ett hot mot vårt demokratiska samhälle när advokater, politiker och journalister kan bli utsatta för hot i syfte att tysta dem, utan att det får konsekvenser. Även Sofia Wadensjö Karén, ordförande för den andra branschorganisationen Utgivarna, är mycket kritisk:

– Om ett företag som Google framöver över huvud taget ska kunna betraktas som en seriös aktör måste de aktivt börja motarbeta olagliga publiceringar, hot och trakasserier.

De kan inte längre se sig som enbart en distributör, en kanal. Nu är tiden kommen då Google till sist måste börja ta ansvar för vad som sprids på deras plattformar.

Efter publiceringen av denna artikel på DN.se under söndagskvällen hör Googles svenska kommunikationschef Fatshad Shadloo av sig. Han vill inte heller svara på frågor, utan lämnar endast ett skriftligt uttalande:

”Vi kommenterar inte specifika klipp eller kanaler. Rent generellt – innehåll som tydligt bryter mot upphovsrättslagen, innehåller företeelser som trakasserier eller uppmanar till våld mot individer eller grupper är oacceptabelt för oss. YouTube har tydliga policyer som definierar vad som är tillåtet på vår plattform. Ytterst har våra användare möjlighet att flagga innehåll. Visar det sig att innehållet bryter mot vår policy eller lokal lagstiftning agerar vi”, skriver Farshad Shadloo.

Caspar Opitz
caspar.opitz@dn.se "

DN MÅNDAG 5 MARS 2018

" Musikal ska få ungdomar att prata om psykisk ohälsa

När allt fler i samhället mår dåligt krävs nya kreativa lösningar. Det tror den ideella föreningen Arts & Hearts som genom en nyskriven musikal vill få unga att tänka till och prata om psykisk ohälsa.

– Det kommer hela tiden rapporter om den ökande psykiska ohälsan hos yngre. Det finns också rapporter som visar att unga i Sverige mår sämre än vad man gör i de andra nordiska länderna. Vad är det som pågår här? säger Sissela Nutley.

Hon har forskat om hur hjärnan utvecklas och formas av miljön. Men hon är också engagerad i den ideella föreningen Arts & Hearts, som genom scenkonst lyfter och samlar in pengar åt olika samhällsfrågor. – Den här gången ville vi lyfta frågan om psykisk ohälsa, särskilt hos unga, eftersom det är en väldigt angelägen och högaktuell fråga, säger hon.

Därför skrev Sissela Nutley och Ulrika Larsson musikalen ”Det syns inte” som på olika sätt tar upp psykisk ohälsa, stress och kopplingen till sociala medier. Musikalen handlar om en ung tjej och publiken lär också känna hennes familj, vänner och lärare.

– Den handlar om människor som kämpar på och försöker hitta sin plats i livet. Det syns inte på ytan att man mår dåligt. Samtidigt är det ingen tung musikal, vi tycker om att blanda allvarliga teman med humor, säger Ulrika Larsson, som är regissör.

Ett fokus är sociala medier. Till exempel handlar ett nummer om det går att lägga upp en bild på Instagram utan filter. Sissela Nutley tror att mycket av den psykiska ohälsan kan kopplas till vårt beteende i sociala medier.

– Unga och framför allt unga tjejer lägger mycket tid i sociala medier. Hur påverkas man av att bli utsatt för bilder och jämföra sig med dem under två, tre timmar per dag? Det börjar komma studier som visar en koppling mellan tiden vi lägger på sociala medier och ångest och nedstämdhet, säger hon.

Att sociala medier skulle vara förklaringen till ökningen av den psykiska ohälsan är däremot mycket omdiskuterat. Forskningsfältet är ungt och de studier som finns ger ingen tydlig bild. En del studier antyder att vissa sociala medier kan påverka ungas mentala hälsa negativt, men det finns också studier som visar att personer som mår dåligt kan få stöd via sociala medier. Enligt Socialstyrelsen är det oklart varför den psykiska ohälsan ökar hos unga, men pekar på att det dels kan bero på en ökad medvetenhet, dels på ungas livssituation och den miljö de vistas i.

– Självklart är sociala medier inte uteslutande dåligt. Men den dos vi konsumerar sociala medier i dag gör att det går ut över mycket annat. Vi blir stillasittande och vi kanske inte investerar i de där viktiga ”Det syns inte” relationerna. Samtidigt vill vi inte skuldbelägga någon i musikalen. Det är ingen enskild persons fel, det här är en spegling av en samhällsutveckling ur balans, säger Sissela Nutley.

Förhoppningen är att föreställningen kan bidra till att fler vågar bryta stigmat kring psykisk ohälsa och prata om hur de mår och varför de mår som de gör.

I höstas satte de upp musikalen på Playhouse Teater i Stockholm. Genom biljettintäkter och ideellt arbete lyckades de samla in 200 000 kronor till stödorganisationen Tjejzonen. Planen var att musikalen skulle vara en engångsföreteelse, men publikreaktionerna var så överväldigande positiva att de ger nya föreställningar på Maximteatern i mitten av mars.

Men de vill också utveckla projektet med seminarier, workshops och särskilda föreställningar för olika målgrupper. Nu söker de anslag och samarbetspartner.

– Vi insåg att vi kanske har något som samhället behöver. Ett av FN:s globala mål för hållbar utveckling handlar om att hitta förebyggande lösningar för att främja psykisk hälsa och välmående. Vi tror på kombinationen av kultur för att öppna våra hjärtan och kunskap för att få oss att tänka om, säger Anni Grosse, som är projektledare och dessutom medverkar i musikalen.

Amina Manzoor
amina.manzoor@dn.se "

"Fakta. Föreställningen spelas på Maximteatern
”Det syns inte” spelas på Maximteatern i Stockholm den 15, 16 och 17 mars.

Efter matinéföreställningen den 17 mars anordnas en expertpanel om psykisk ohälsa i samarbete med Hjärnfestivalen. "

DN MÅNDAG 5 MARS 2018

" Etik viktig fråga när vårdrobotar tar plats

Robotar inom vården gör intåg på bred front och tekniken har stor potential för både brukare och personal. Men vägen mot det robotiserade samhället är kantad av etiska fallgropar.

På Gutasunds äldreboende i Gott-sunda utanför Uppsala har man tänt ljus på avdelningens badavdelning. Här finns sedan i december dusch-roboten Poseidon på prov. Genom att stiga in i den automatiserade kabinen är det tänkt att brukaren ska få en trevlig duschupplevelse och slippa en del av den utsatthet som intimhygien kan vara förknippat med inom omsorgen, samtidigt som personalen avlastas och kan göra annat under tiden.

Enligt Antonio Cabot, verksamhetschef på Gutasund, har gensvaret varit positivt och hittills har omkring tio brukare använt roboten. Men det finns också de som tackat nej.

– Då har vi stannat där, vi har inte försökt propsa på att den ska användas, säger Antonio Cabot och fortsätter:

– Vi har också närstående som sagt ”den här vill inte jag att mamma eller pappa använder”. Den passar inte alla. Man kan inte vara för dålig i sin sjukdom, då förstår man inte vad som händer.

Och det är just detta etiken måste ta hänsyn till, påpekar Nils-Eric Sahlin, professor i medicinsk etik vid Lunds universitet: Hur brukaren upplever att tekniken inverkar på integritet och självbestämmande, snarare än omsorgens intentioner.
– Det som gör gott för personalen i och med avlastning kan å andra sidan sätta brukarna i en alltför obehaglig situation med för mycket övervakning.

Enligt Nils-Eric Sahlin är också utformandet av den artificiella intelligens (AI), som styr hur roboten handlar, viktigare än själva mekaniken när det kommer till dessa avgöranden.

– Den här typen av robotar uppstår inte ur ingenting, någon har designat dem. I designen är det någons värderingar som har kommit in. Frågan är vems värderingar det är som gör att roboten gör det den gör? De värderingar som stoppats in kanske inte är de värderingar du och jag har, och då har vi ett moraliskt problem.

Duschroboten testas nu i fem kommuner men de senaste åren har flera olika robothjälpmedel börjat användas i verksamheter runt om i landet. Dock ligger Sverige inte i framkant. När det kommer till robotinnovation har Japan tagit täten.

– Där har de ett annat förhållande till teknik, men de har också en demografisk situation med många äldre och det innebär att man inom teknikområdet söker det som kan ersätta det mänskliga arbetet, säger Per-Olof Egnell, verksamhetsledare inom innovation och e-hälsa vid Luleå tekniska universitet.

Liknande öde, förutspår han, kommer även Sverige att möta, vilket föreslås driva på robotiken.

– Många är oroliga över att en robot ska ersätta det mänskliga mötet. Men vi kommer att på olika sätt behöva gå in de här områdena och se efter om det finns situationer där vi kan använda robotar för att hjälpa oss?

Men om, eller när, det händer finns det en princip som måste vara överordnad den tänkta nyttan, anser Nils-Eric Sahlin och det är brukarens rätt till självbestämmande.

– Det gäller att du, precis som i vården i dag, har en möjlighet att tacka nej till det här på samma sätt som du kan tacka nej till en operation och i stället få acceptera att du har ont i knäet eller höften.

TT "

"Fakta. Robotar inom vården i Sverige
Poseidon – duschroboten finns nu i pilotdrift i Eskilstuna, Västerås, Uppsala, Fagersta, Karlstad och fler kommuner är intresserade. Roboten är i mera praktisk mening en automatiserad duschkabin som följer ett program som brukaren själv kan styra.

Giraff – kan beskrivas som en tillsynsrobot. Roboten används inom hemtjänsten och möjliggör för personal att göra virtuella besök hos den brukare som har roboten hemma hos sig. Personen från hemtjänsten sitter uppkopplad framför en webbkamera, och syns på robotens skärm. Roboten kan på hjul sedan följa brukaren i dennes hem. Roboten har bland annat provats i Eskilstuna med goda resultat och ska även prövas i Hörby.

Bestic – en sorts robotarm som hjälper personer med nedsatt funktion i händer och armar att äta. Roboten kan beskrivas som en sorts avancerat bestick i den mening att det inte är roboten som matar brukaren, utan brukaren som styr roboten med hjälp av knapptryck och därmed klarar av att äta själv.

Justocat – en mekanisk robotkatt som tagits fram med robotsälen Paro i åtanke. Paro utvecklades under 90-talet i syfte att ha avstressande inverkan på demenssjuka. Men Paro kunde aldrig implementeras i Sverige på pågrund av svenska hygienföreskrifter, eftersom pälsskinnet inte är avtagbart för tvätt. En katt har också en större igenkänningsfaktor än en säl, vilket gör att människor lättare knyter an till den.

Källa: Robotdalen, Camanio Care "

DN MÅNDAG 5 MARS 2018

”Mat kan användas för att påverka, utbilda och som socialt verktyg”

" Matkulturexperten Edith Salminen har varit med och skapat en social mötesplats där allt handlar om mat. Till Gro’up kommer skolelever för att utforska framtidens mat, nyanlända som behöver lära sig de svenska namnen på olika grönsaker och entreprenörer som vill ha hjälp att förverkliga sina drömmar. – Vi vill visa hur man kan utnyttja matens kraft för att påverka och förändra världen vi lever i, säger Edith Salminen.

Entreprenörskap, hållbarhet och hållbara dieter är några av de ämnen som diskuteras på konferensen Parabere forum som hålls i Malmö i dagarna.

Matkulturspecialisten och socialantropologen Edith Salminen är av talarna. Hon är en av initiativtagarna till Gro’up i Malmö, en social mötesplats i Malmö där allt kretsar kring mat. De jobbar bland annat med att coacha människor som vill utveckla sina matrelaterade idéer och med att skapa skräddarsydda utbildningar inom besöksnäringen för nyanlända.

I en kommande rapport från HUI Research tas besöksnäringens stora betydelse för integrationen upp.

– Besöksnäringen är Sveriges integrationsmotor. Företag inom hotell och restaurangnäringen är mycket mer benägna att anställa arbetslösa invandrare än företag i andra branscher, säger Sven-Olov Daunfeldt, professor i nationalekonomi och en av författarna till rapporten.

När Arbetsförmedlingen i början av februari presenterade sin prognos över framtidens jobb visade siffrorna samtidigt att det finns en stor brist på arbetskraft inom just detta område. Genom att kombinera relevant språkutbildning med branschkunskap hoppas Edith Salminen att Gro’ups kurser ska bidra till att fler nyanlända får in en fot i restaurangbranschen – och stannar kvar där.

– Mat har en otroligt stark kraft i samhället, säger hon. Vi vill visa hur man kan utnyttja det för att påverka och förändra världen vi lever i. Man kan sprida kunskap, utbilda och integrera genom mat, och även använda mat och matlagning som ett socialt verktyg.

Gro’up är ett slags kombination av ett kök, en mötesplats och ett socialt integrationsprojekt. Dessutom satsar man på utbildningar. Mat och matkultur står i centrum för alla aktiviteter oavsett om det är en konstutställning, fredagslunch med tema fermentering, ett panelsamtal om skönhet, medier och ätstörningar eller ”disco soup” ett evenemang där alla som vill får komma för att koka soppa på matsvinn och dansa.

– När man pratar om mat i dag handlar det ofta om stjärnkrogar eller mathantverk, säger Edith Salminen. Den sortens matupplevelser är ju tyvärr inte tillgängliga för alla, men vi vill att fler ska få tillgång till kunskap om mat, det påverkar inte bara oss som personer utan även samhället.

Gro’up står i dag på tre ben. Dels arbetar man med social integration, och har satt ihop en språk- och matkurs med fokus på nyanlända som vill arbeta inom besöksnäringen.

– Tanken är att man ska snabbt ska få lära sig en riktad jargong för att kunna arbeta till exempel på restaurang, säger Edith Salminen. Det kan

vara svenska namn på grönsaker och mejeriprodukter, men också att man får lära sig nyckelkunskaper, som bokningssystem, hygien- och miljökrav, och vilken typ av mat och upplevelse som den svenska kunden efterfrågar.

Dels driver man en entreprenörsdel, där människor som vill byta karriär eller har matrelaterade idéer kan få hjälp att komma vidare, genom coachning eller genom att kopplas ihop med någon samarbetspartner.

Det tredje benet är en undervisningsdel riktad till grundskolor, tänkt som ett modernare komplement till hemkunskapsundervisningen.
– Då arbetar vi med teman, till exempel framtidens mat, och har byggt om vårt kök till stationer, där eleverna får röra, uppleva, laga, smaka på mat. Vi pratar om ekonomi, politik och hållbarhet snarare än steker köttbullar med brunsås. Eleverna är inkluderade i processen och lär sig på ett mer holistiskt sätt och ofta är hemkunskapslärare och samhällsvetenskapslärarna med.

Edith Salminen konstaterar att det råder ett informationsöverflöd kring mat och att många kan ha svårt att navigera mellan matlarm, superråvaror och trenddieter.

– I dag är det extremt lätt att äta, samtidigt är det svårt, säger Edith Salminen. Maten påverkar så mycket, hälsan, miljön, arbetet, och familjen men det krävs att man förstår helheten för att göra bra val. Jag tror att man kan lösa mycket med mat, även om man så klart inte kan lösa allt. Men en så enkel sak som att ha det bra runt matbordet ska inte underskattas.

Elin Peters elin.peters@dn.se "

"Fakta. Årlig konferens
Hur kan man utveckla mat- och restaurangbranschen genom att ta fasta på kvinnors visioner? Det är den grundläggande frågeställningen för konferensen Parabere forum som hålls i Malmö den 4–5 mars. Konferensen har hållits årligen sedan 2015, bland annat i Bilbao och Bari.

Årets tema är ”Den ätbara staden”, en av de trender som arrangörerna identifierat. Bland talarna finns den danske stjärnkocken René Redzepi, den australiska journalisten Indira Naidoo och den tyska trendspanaren Denise Loga, som kommer att prata om hur vår framtida kosthållning påverkas om vi vill äta mer hållbart.

– Det sätt vi producerar och konsumerar mat på i dag är inte hållbart. Om det är gott, tillgängligt och till ett överkomligt pris blir det lättare att få folk att övergå till att äta plantbaserat. Insekter, som ofta framhålls som ett sätt att äta mer hållbart protein, är nog framför allt en lösning i länder där man redan äter insekter. Det tar nog betydligt längre tid att nå framgång i Europa, säger Denise Loga. "

DN MÅNDAG 5 MARS 2018

”Med kaniner går du inte hungrig”

"Trots kaninens stämpel som ett gulligt husdjur har antalet gårdar som producerar kaninkött ökat kraftigt. Det klimatsmarta köttet når framför allt finrestaurangernas tallrikar, men kaninen lockar även preppingrörelsen. – Med kaniner går du inte hungrig, säger uppfödaren Pia Ohnell.

På Flädergården i Täppeshusen utanför Viken bökar Linderödsgrisar i den skånska myllan och på gårdsplanen spatserar hönor och tuppar fritt. Inne i stallet går man i väntans tider. Elva av 14 kaninhonor har parats med gårdens tre hanar och efter 30 dagars dräktighet föds ungarna.

– De går med sina ungar i åtta veckor och sedan hamnar ungarna i stora boxar där de kan hoppa, skutta och använda sina kroppar som kaniner ska göra. Efter 16 veckor går de till slakt, säger Pia Ohnell, som driver gården tillsammans med sin sambo Magnus Andersson.

Gården i nordvästra Skåne är en av över 150 medlemsgårdar i föreningen Sveriges kaninproducenter. Sedan 2014 har antalet gårdar som producerar kaninkött ökat med 133 procent – från 66 medlemsgårdar 2014 till 154 när bokslut gjordes för 2017.

– Det finns en trend att människor vill äta bra mat och veta varifrån den kommer. Det är nog en orsak till att allt fler satsar på kaninproduktion, säger Malin Sundmark, ordförande i Sveriges kaninproducenter.

Någon storskalig köttproduktion handlar det dock inte om. Föreningen uppskattar att det under 2016 slaktades ungefär 15 000 till 25 000 kaniner i Sverige, vilket motsvarar 12 till 20 ton benfritt kaninkött. Under andra världskriget var det mer vanligt med kaninkött på de svenska matborden, men sedan dess har näringen fått jobba i motvind.

– Det har att göra med den här gullighetsfaktorn och husdjursstämpeln. Men även en kalv eller ett lamm är minst lika gulligt. Har man suttit med ett lamm i knät så borde det vara lika svårt att äta. Vi tycker att det viktigaste är att om man köper kött så bör man ta sitt ansvar över hur djuren har bott och mått hela vägen fram till att de blir mat, säger Pia Ohnell.

I jämförelse med andra köttslag har produktionen av kaninkött en liten påverkan på klimatet.

– För att vara kött är det klimatsmart. Det är bättre än både nötkött och griskött, och i nivå med kyckling. Det har något högre klimatavtryck än kyckling, men det är absolut ett bra köttalternativ, säger Katarina Nilsson, miljöexpert på forskningsinstitutet Rise.

I sammanhanget är det kaninernas foder som ger det största bidraget till klimatavtrycket, men även transporter av foder till gården och djuren till ett slakteri bidrar. På Flädergården i Täppeshusen har Pia Ohnell och Magnus Andersson dock blott 15 steg till sitt gårdsslakteri. De säljer främst sitt kött direkt till restauranger, men har även en gårdsbutik.

TT "

"Fakta. Kaninuppfödning
Kaninhonor är dräktiga i 30–33 dygn och når en könsmognad när de är 3–4 månader gamla. Små raser får 4–5 ungar per kull medan större raser får 8–12 ungar. En hona kan få 3–4 kullar per år.

Ungar dias under de två första veckorna, men går sedan successivt över till foder. Kaniner som är avsedda att gå till slakt är kvar med mamman i buren i sex till åtta veckor. Därefter sätts de i ett hägn och när de är 16 veckor gamla går de till slakt.

Kina var 2014 den största producenten i världen med 235 miljoner kaniner. I Europa var Italien störst med 73 miljoner kaniner. "

DN MÅNDAG 5 MARS 2018

" Många miljarder att spara på tidiga insatser mot krig

Tidiga insatser för att förhindra våldsamma konflikter skulle spara världsekonomin upp till 70 miljarder dollar om året, enligt en ny rapport från Världsbanken och FN. Nyckeln är att snappa upp signaler om missnöje innan kriget är ett faktum.

Antalet som dör och flyr till följd av krig och våldsamma konflikter har exploderat de senaste tio åren, konstaterar Världsbanken och FN i den nya rapporten ”Pathways to peace”. Det orsakar inte bara mänskligt lidande utan slår också hårt mot världsekonomin, konstaterar man.

Uppskattningsvis innebär våldsamma konflikter ett tapp på 13,3 procent av världens BNP årligen. Men ett annat sätt att arbeta skulle kunna minska både den mänskliga och ekonomiska skadan, enligt rapporten.

Enligt Världsbankens och FN:s beräkningar kan 5–70 miljarder dollar, 41–580 miljarder kronor, om året sparas genom att internationella organisationer, regeringar och andra grupper börjar jobba på ett annat sätt och framför allt agerar tidigare för att förhindra våldsamma utbrott.

– I dag börjar arbetet ofta först när krisen redan är ett faktum och då är det redan för sent. Orsaken till krisen går ofta väldigt långt tillbaka i tiden. Därför är det viktigt att agera tidigt, när riskerna byggs, säger Alexandre Marc, huvudförfattare till rapporten, till DN.

Sedan 2005 har antalet människor som dött i våldsamma konflikter tiofaldigats. Samtidigt har rekordmånga människor tvingats fly sina hem. Uppskattningsvis är 65,5 miljoner människor på flykt, varav hälften barn.

Utvecklingen skapar en negativ spiral som slår mot hela världen, enligt Alexandre Marc:

– Vi ser hur flyktingströmmarna ökar, hur flyktingar ses som ett hot i vissa delar av världen och hur konflikter i länder sprider sig utanför landets gränser. Därför måste vi agera nu. Vi kan inte fortsätta med ytterligare ökning av konflikterna.

Han konstaterar att i dagsläget kostar bara hjälparbetet i konfliktländer 23 miljarder dollar om året.

– Det är ett jättelikt tal. Så mycket behöver det inte kosta. Men för att vi ska få ner kostnaderna krävs ett bättre samarbete mellan olika aktörer som diplomatiska krafter, säkerhetsaktörer, regering och humanitära organisationer.

Dessutom behöver fokus i det arbete som görs i fattigare länder delvis viktas om. I dag läggs betoningen på fattigdomsbekämpning och att öka den ekonomiska tillväxten.

– Det är viktigt. Men många av konflikterna skapas av missnöje som ofta handlar om att man inte känner sig delaktig. Och det handlar inte alltid om att de fattigaste delarna i ett samhälle är missnöjda eller att minoriteter känner sig illa behandlade. Det kan vara andra saker som vi kan snappa upp genom ett förebyggande arbete.

Alexandre Marc räknar upp fyra områden det behöver satsas mer på. Det handlar om att få medborgarna att känna sig mer delaktiga, rättvisare fördelning av landtillgångar, tillgång till basala tjänster och ett fungerande säkerhets- och rättssystem.

Men är det så lätt om landet har en despotisk ledare som inte är intresserad av förbättringar på dessa områden?

– Konflikter har alltid funnits och vi säger inte att det går att hindra alla. Men vi kan bli mycket bättre på förebyggande arbete, vi kan bli mycket bättre än i dag.

Alexandre Marc konstaterar att det finns positiva exempel på länder där förebyggande arbete har fungerat, bland annat Nordirland, Kenya och Indonesien.

Marianne Björklund
marianne.bjorklund@dn.se "

DN MÅNDAG 5 MARS 2018

" Polisen som anmälde misstänkta brott på Karolinska sjukhuset

Polisen och förundersökningsledaren Paul Beijnes har upprättat två polisanmälningar som gäller händelser på Karolinska efter DN:s granskning. I ett fall har förundersökning inletts. – Nu undrar man – hur många fall finns det inom sjukvården i hela Sverige som borde ha hanterats som brott som faller under allmänt åtal. Vem ska avgöra det? Är det vården eller polisen, säger han.

Polisinspektören och förundersökningsledaren Paul Beijnes har följt DN:s granskning av Karolinska universitetssjukhuset minutiöst. I somras uppstod en operationskö för akut sjuka cancerpatienter på Karolinska. Först förnekade sjukhuset problemet och tackade sedan nej till operationshjälp från Danderyds sjukhus. Paul Beijnes bedömde när han följde DN:s rapportering att det fanns anledning att misstänka brott. Han upprättade en polisanmälan, och nu pågår en förundersökning om grovt vållande till annans död som gäller fyra patienter.

– Det var ganska uppenbart utifrån DN:s rapportering att det här handlade om misstänkta brott som faller under allmänt åtal – och då ska polisen kliva in. Här har sjukhuset inte gjort allt man kunnat, och tackat nej till kvalificerad hjälp och därför finns anledning att misstänka grovt vållande till annans död. Patienter hade ju avlidit, och andra var dödsdömda efter att deras operationer försenats, säger Paul Beijnes, som till vardags är förundersökningsledare vid polisområde Stockholm syd.

Den bristfälliga fakturahanteringen på sjukhuset, som DN avslöjat, har också engagerat Paul Beijnes. Därför har han även lämnat in en anmälan om misstänkt trolöshet mot huvudman alternativt bedrägeri.

– Det som förvånar mig i den här historien är att ingen som befunnit sig närmare händelsernas centrum i något av fallen gjort en kvalificerad polisanmälan – det måste ju vara tiotals personer. Det är många, inte minst politiker, som talar om att detta borde utredas av polis – men ingen som anmäler. Där hade man önskat sig lite mer civilkurage.

Sjukhusets upphandlingar och inköp av konsulttjänster från Boston Consulting Group, BCG, har kritiserats hårt av en internrevision som tillsattes, efter DN:s avslöjanden. Bland annat saknas fakturaunderlag på Karolinska för en femtedel av de totalt 257 miljonerna som sjukhuset fakturerats mellan 2011-2017. Den tidigare produktionsdirektören har avgått och upphandlingschefen har sagt upp sig efter DN:s granskning.

Flera polisanmälningar har gjorts från vårdpersonal, men ingen förundersökning har inletts.

– När medier gör avslöjanden av det här slaget, så är det konstigt att det inte blir mer aktivitet från berörda myndigheter. Till exempel är det märkligt att Karolinska sjukhuset eller Stockholms läns landsting inte ser sig själva som målsägare, när det fattas 57 miljoner kronor.

När DN ber BCG kommentera de polisanmälningar mot Karolinska som gäller hanteringen av sjukhusets fakturor från konsultföretaget svarar presskontakten Jenny Huselius i ett mejl:

”Vi kan konstatera att under de år BCG arbetat tillsammans med Karolinska har vi regelmässigt skickat fakturor och underlag för dessa fakturor till vår uppdragsgivare.”

Sjukhusets internrevision presenterades i januari. På frågan om det fanns anledning att misstänka brott svarade Karolinskas internrevisor Ole Alvin då:

– Nej, det skulle jag inte säga. Det har ju gjorts polisanmälningar, men personligen är det min bestämda uppfattning att det inte finns något som skulle hålla i en domstol.

När DN kontaktar Ole Alvin igen säger han att frågan om polisanmälan inte aktualiserats på nytt.

DN har sökt sjukhusdirektör Melvin Samsom för en intervju. Han svarar skriftligt att ett åtgärdsprogram har påbörjats utifrån internrevisorns rekommendationer.

När det gäller de försenade canceroperationerna hänvisar sjukhusdirektören till den externa granskning som sjukhuset nyligen tillsatt. På torsdagen kom åklagarens beslut gällande fakturahanteringen: förundersökning kommer inte att inledas.

– Uppgifterna i media är inte tillräckliga för att förundersökning för trolöshet mot huvudman eller bedrägeri riktat mot Nya Karolinska Solna, eller Stockholms läns landsting, ska kunna inledas, säger åklagare Johan Lindmark på Riksenheten mot korruption.

Han hänvisar till sjukhuset internutredning, och sjukhusets egen bedömning att det inte handlar om brott.

– Beslutsunderlaget blir väldigt begränsat när det inte finns en målsägare som har inkommit med en anmälan och underlag som stöd för den. Det hade varit skillnad om Karolinska själva hade anmält att man blivit utsatt för brott. Men granskningen i media kommer säkert att fortsätta. Beslutet i dag utesluter inte att frågan åter hamnar på Riksenhetens bord, säger Johan Lindmark.

För att en förundersökning ska inledas måste det finnas anledning att anta att ett brott som faller under allmänt åtal har begåtts.

– Gränsen är ganska lågt satt. I det här fallet ansåg jag att den var uppnådd och det är inte ovanligt att det skiljer sig i bedömningar, säger Paul Beijnes.

Vi träffas i det stora polishuset i Flemingsberg, bara ett stenkast från Karolinska Huddinge där 20 patienter i somras inte fick sina canceroperationer i tid på grund av personalbrist. Hittills har minst tre avlidit, varav en är Bertil Gustafsson, som intervjuades i DN.

Paul Beijnes kallar fallet med de uteblivna canceroperationerna unikt. Den stora uppmärksamheten har gjort att Beijnes tvingats ändra rutinen för inkommande samtal via växeln då många hört av sig om andra vårdärenden.

– Någon av kollegorna sa ”du har öppnat Pandoras ask, Paul”, men jag anser att det är DN som har gjort det.

Beijnes kontakter med Inspektionen för vård och omsorg, Ivo, som är sjukvårdens tillsynsmyndighet, har fått honom att gräva djupare. Han har hittat 90 anmälningar i hela Sverige som kommit in till polisen förra året, där Ivo är målsägare eller anmälare. Det handlar bland annat

om stöld kopplat till läkemedelsmissbruk, tillstånds- och legitimationsärenden och sexuella övergrepp.

Beijnes säger att han reagerat på att inga anmälningar gällt vållande till annans död, vållande av kroppsskada eller framkallande av fara för annan, det vill säga brott som faller under allmänt åtal.

– Det finns inte heller några anmälningar som innehåller lex Maria-underlag. Om det här stämmer anar jag att det finns ett mörkertal. Jag anar att det kan finnas ett glapp mellan myndigheterna, där Ivo inte anmäler brott.

Under 2017 gjordes 419 anmälningar enligt lex Maria i hela landet, där vården anmäler så kallad misstänkt undvikbar vårdskada. Det visar statistik från Ivo.

– Av dem anser jag att fler borde falla under allmänt åtal och leda till en polisanmälan.

Paul Beijnes har i början av februari ställt frågan till Ivos ledning om myndigheten har med brottsperspektivet i sina utredningar. Han har ännu inte fått något svar.

Daniel Lilja, avdelningschef på Inspektionen för vård och omsorg, Ivo som även ingår i myndighetsledningen, anser att myndigheten har de rättsvårdande glasögonen på sig.

– Vi har verkligen det perspektivet. Det tycker jag att fjolårets 90 anmälningar visar på, säger Daniel Lilja.

Han framhåller att lex Maria-anmälningar ibland går vidare till polisen, även om så inte skett 2017. Samtidigt säger han att det inte hör till Ivos huvuduppgift att anmäla brott:

– Huvudsyftet med lex Maria är att åstadkomma ett lärande i vården så att det inte ska hända igen. Frågan är var och hur vi ska följa upp kvaliteten i vården – hos Ivo eller i våra domstolar. Jag ser inte att fler läkare och sjuksköterskor bör anmälas till domstol för att utkräva ansvar, säger Daniel Lilja.

Han håller inte med om att det finns ett glapp mellan myndigheterna.
– Vi gör en bedömning om skälig misstanke, och vi har jurister som gör bedömningar, och som vi lutar oss emot. Det måste vara brott som har fängelse i straffskalan för att vi ska göra en anmälan.

Paul Beijnes pekar på att brott som faller under allmänt åtal är polissak, oavsett var den inträffar. Han säger att uppmärksamheten runt hans anmälan efter de uteblivna canceroperationerna gjort att polisen eventuellt bör överväga att ändra sina rutiner.

– Jag har själv gjort det. Tidigare hänvisades alla anmälningar som rör vården normalt sett till Ivo. Anmälaren uppmanades att återkomma när Ivos utredning var klar eftersom vi antog att Ivo skulle anmäla om det rörde sig om brott, exempelvis vållande till annans död. Nu anser jag att förundersökning bör övervägas direkt, säger Paul Beijnes.

Egentligen tycker han inte att det är polisens uppgift att göra uppföljningar i vården.

– Men nu undrar man – hur många fall finns det inom sjukvården i hela Sverige som borde ha hanterats som brott som faller under allmänt åtal. Vem ska avgöra det? Är det vården eller polisen?
Paul Beijnes säger att han aldrig väntat sig den uppmärksamhet som hans anmälan av de försenade canceroperationerna fått. Samtidigt säger han att yrkesvalet hänger samman med möjligheten att påverka och förändra samhället.

– Jag ville bli polis redan som liten. Då var det för att det var spännande, och intellektuellt utmanande. Men det finns ett ideellt inslag också – tänk om jag kan betyda något för någon, säger Paul Beijnes, och återknyter till patienterna som fick sina operationer för sent.

Förundersökningen håller han inte i själv, men han vet att utredarna snabbt såg till att förhöra de två cancersjuka patienterna som fortfarande var i livet.

– På så sätt fick de också vara målsägare. De fick berätta sin historia.

Lisa Röstlund
lisa.rostlund@dn.se
Anna Gustafsson
anna.gustafsson@dn.se "

"Fakta. Paul Beijnes
Ålder: 50 år.
Bor: Lidingö.
Yrke: Polis och förundersökningsledare på Polisen Stockholm syd.
Bakgrund: Född och uppvuxen i Nederländerna. Kom till Sverige som 20-åring. "

DN TISDAG 6 MARS 2018
DN. DEBATT 180306

”Här är vallöftena som vi i metoo-uppropen vill se”

"Vi har tagit fram sju gemensamma åtgärdsförslag som vi menar kan bidra till att skapa ett samhälle fritt från sexism, sexuella trakasserier och övergrepp. Vi menar att dessa förslag utgör utmärkta vallöften för de politiker som säger sig vilja se ett tryggare Sverige, skriver initiativtagare och administratörer från 65 metoo-upprop.

Hösten 2017 slog #metoo ned i Sverige. Uppropen skakade om, kanske för att det utbredda samhällsproblem och den otrygghet tusentals vittnade om hade gått många förbi. Folkrörelsen #metoo upphörde inte när hashtaggen slutade trenda. I dag samarbetar initiativtagare och administratörer från hela 65 #metoo-upprop för ett jämställt och tryggare samhälle. Tillsammans samlade vi ihop hundratusentals röster som krävde ett slut på sexism, sexuella trakasserier och övergrepp.

Under årets valrörelse pekar mycket på att den ökade otryggheten i samhället blir den viktigaste valfrågan. Vi hoppas att det innebär att samtliga politiker tar den otrygghet tusentals vittnade om under #metoo på allvar och kommer med förslag på åtgärder för ett jämställt och tryggare samhälle. Ett lämpligt första steg är att samtliga riksdagspartier röstar för en ny sexualbrottslagstiftning som bygger på samtycke och oaktsamhet, när propositionen läggs fram under våren.

För att underlätta politikernas arbete med att skapa ett samhälle fritt från sexism, sexuella trakasserier och övergrepp har samordningsgruppen för #metoo-uppropen tagit fram sju gemensamma åtgärdsförslag. Vi menar att dessa utgör utmärkta vallöften för de politiker som säger sig vilja se ett tryggare Sverige.

1.
Använd #metoo-uppropens expertis i statliga utredningar. Ett antal utredningar har aviserats sedan höstens #metoo-upprop. Bland annat ska Jämställdhetsmyndigheten samla och sprida kunskap om sexuella trakasserier och en utredning om effektivare sanktioner mot arbetsgivare som nonchalerar övergrepp på sin arbetsplats ska tillsättas. Använd #metoo-uppropens breda och samlade kompetens genom att inkludera oss i referensgrupper och göra oss till självklara remissinstanser i relevanta utredningar. Vi ser fram emot att bistå både dessa och fler utredningar som kopplar till den problematik uppropen uppmärksammat.

2.
Satsningar på sex-, samlevnads- och samtyckesundervisning. Enligt läroplanerna ska frågor som rör sexualitet, kön, jämställdhet och relationer integreras i de flesta skolämnen och genomsyra all verksamhet. Trots detta visar en undersökning från Skolinspektionen att få skolor har en tillräckligt bra sex- och samlevnadsundervisning och att värdegrundsarbetet inte är kopplat till detta. Därför bör sex-, samlevnads- och samtyckesundervisning införas som obligatoriskt ämne i samtliga utbildningar för all förskole- och skolpersonal. Skolverket bör också införa en särskild satsning inom ramen för det Nationella skolutvecklingsprogrammet.

3.
Inför nationell visselblåsarfunktion för landets skolor. I den nuvarande skollagen ligger arbetet med att hantera anmälningar om sexuella övergrepp i skolan utanför Skolinspektionens mandat. Regeringen har uttryckt en vilja att skärpa skollagen så att Skolinspektionen ska ha möjlighet att belägga skolor med vite för bristande arbete mot sexuella trakasserier. Vi ställer oss bakom förslaget och vill dessutom att Skolinspektionen inför en nationell visselblåsarfunktion dit utsatta elever och skolpersonal kan vända sig för hjälp och för att anmäla skolor där sexuella övergrepp och trakasserier förekommer.

4.
Obligatoriska utbildningsmoment kring sexuellt våld. Alltför många brottsoffer vittnar om undermåligt bemötande, vilket ökar risken för ytterligare traumatisering. I dag är det till exempel inte obligatoriskt på polisutbildningen att genomgå en utbildning i vad som kännetecknar sexuellt våld och vanliga traumareaktioner hos brottsoffren. Vi kräver att obligatoriska utbildningsmoment kopplat till sexism, destruktiva könsroller, samtycke, sexuellt våld och korrekt bemötande av utsatta införs på samtliga utbildningar där yrkesverksamma möter sexualbrottsoffer, såsom jurister, poliser, socionomer, personalvetare och vårdpersonal. Vi vill också se särskilda satsningar på obligatorisk vidareutbildning för redan verksamma inom dessa yrken.

5.
Ökad satsning på stöd och behandling. Vi vill se ökade och riktade anslag till vården och kvinnojourer för skydd, verksam psykologisk behandling och medicinsk vård för fysiska skador till alla som utsätts för sexualbrott, våld i nära relationer och förtryck i hederns namn.

Detta är i synnerhet viktigt för de som utsätts för upprepade övergrepp och behöver hjälp att ta sig ur situationen och därefter bearbeta sina upplevelser. Vi vill också se ökad tillgänglighet till ekonomiskt stöd för utsatta. Brist på pengar ska aldrig vara ett hinder för frihet från övergrepp, oavsett om det handlar om att lämna sin partner, en anställning eller ta sig ur prostitution.

6.
Skärpta krav på aktiva åtgärder och rapportering i arbetslivet. Alla arbetsgivare måste arbeta förebyggande så att ingen riskerar att bli utsatt för sexuella trakasserier, men en undersökning från Diskrimineringsombudsmannen (DO) visar att bara en av sex arbetsgivare känner till kravet på aktiva åtgärder. Vi vill se skärpta krav på det preventiva arbetet, till exempel att det integreras i bolagsstyrningen och redovisas utförligt. I dag tillhandahåller DO inte heller tillräckligt bra material som stöttning. Det finns inspirerande politiska förlagor inom anti-korruptionsområdet som haft reell påverkan, bland annat UK Bribery Act med tillhörande checklistor och riktlinjer för lämpliga förfaranden, som hjälper företag att följa lagen.

7.
Utred fler anmälningar om sexuella trakasserier i arbetslivet. DO har ansvaret att följa upp anmälningar om en arbetsgivare inte uppfyllt sin skyldighet att utreda och vidta åtgärder mot sexuella trakasserier. DO driver dock endast vidare prejudicerande fall och övrigt utredningsansvar läggs på lokala antidiskrimineringsbyråer med små resurser, som dessutom inte finns i hela landet. För få anmälningar leder därför till utredningar, tillsynsåtgärder och sanktioner mot arbetsgivare. Vi vill se en satsning så att avsevärt fler anmälningar om sexuella trakasserier utreds. Fler arbetsgivare måste få kännbara konsekvenser när de brister i sitt arbetsgivaransvar.

Frågan om ett jämställt och tryggare samhälle är angelägen för alla, oavsett partitillhörighet. I dag tisdag arrangerar samordningsgruppen för de 65 #metoo-uppropen ett möte på Historiska museet, dit vi bjudit in jämställdhetsminister Åsa Regnér för en fördjupad dialog kring hur vi tillsammans kan lösa detta samhällsproblem. Det är vi alla skyldiga de hundratusentals som har skrivit under och stöttat #metoo-uppropen för ett slut på sexism, sexuella trakasserier och övergrepp – i skolan, i hemmet, på våra arbetsplatser och i samhället i stort.

Samordningsgruppen bestående av initiativtagare och administratörer från 65 av höstens metooupprop "

DN TISDAG 6 MARS 2018

" Rättssystemet tar strid mot Google för att skydda domare mot hot

Domstolsverket och Tidningsutgivarna (TU) har reagerat starkt på rapporterna om hur Google hanterat hot mot jurister och journalister på Youtube. Domstolsverket kommer framöver att driva fall mot it-jätten för att skydda landets domare. – För Sveriges domare är det en källa till oerhörd frustration att det är så svårt att komma till rätta med angrepp i sociala medier, säger hovrättspresidenten Fredrik Wersäll.

Att personer som är satta att värna demokratin och rättsstaten kan hotas och trakasseras i sociala medier utan att det finns en enkel procedur att komma till rätta med problemen är inte rimligt, menar Fredrik Wersäll, hovrättspresident i Svea hovrätt.

Han säger att svenska domare nu ska ta strid för domarnas säkerhet och driva fall mot Google när de dyker upp.

– Vi har i domarkåren haft en diskussion om detta och vi har sagt att Domstolsverket ska verka mot de här företagen när det är allvarligare fall.

Under helgen har det rapporterats om hur Google valt att inte plocka bort material från sin hemsida Youtube där journalister hotats av högerextrema. När hoten anmäldes blev även den advokatbyrå som biträtt i anmälningarna utsatt för hot.

Den berörda advokatbyrån har bland annat Expressen och DN som klienter. Byråns namn lämnades ut av Youtube till aktörer med nazistsympatier. Därefter mottog en advokat hot riktade mot sin familj till sin privata bostad. Byrån har också drabbats av försök till dataintrång och omfattande telefontrakasserier.

Fredrik Wersäll är engagerad i frågan om domarnas säkerhet. Ibland handlar det om hot i sociala medier.

– För Sveriges domare är det en källa till oerhörd frustration att det är så svårt att komma tillrätta med angrepp i sociala medier. Tekniskt är det väldigt komplicerat att få kontakt med de här företagen, och det är i grunden inte rimligt att personer som är satta att värna demokratin och rättsstaten ska kunna hotas och trakasseras i sociala medier utan att det finns en tämligen enkel procedur för att komma till rätta med det, säger Fredrik Wersäll.

Vilket ansvar de stora it-jättarna har för vad som publiceras på deras plattformar är en komplicerad juridisk fråga, menar han.

– Någon enkel lösning tror jag inte finns, det är globala företag med globala riktlinjer som gör att det är svårt att komma åt dem. Det enda som hjälper är att verkligen ligga på och inte acceptera angrepp på personer som ska vara fredade, och det berör definitivt även journalistkåren, säger Fredrik Wersäll.

Även Tidningsutgivarna (TU) har reagerat på rapporterna om hur Google har hanterat de hotfulla inläggen.

I ett öppet brev uppmanar TU:s vd Jeanette Gustafsdotter justitieminister Morgan Johansson (S) att ”initiera ett möte mellan

Google, Facebook samt utsatta svenska medier för att efterhöra hur de aktuella aktörerna ser på problemet och vad de gör för att ta sitt ansvar”.

Morgan Johansson svarade under måndagen på TU:s begäran. I en skriftlig kommentar skrev justitieministern: ”Om någon begår brott så ska det polisanmälas. Det gäller självklart också brott som begås på internet och i sociala medier”.

Han skriver också att regeringen gärna för en dialog med Google, Youtube och andra plattformar om ”självreglerande åtgärder och ett ökat ansvar för dem att ta bort olagligt innehåll”.

I kommentaren framgår också att regeringen kommer att bjuda in TU ”för att få en bild av de problem de stött på i sina kontakter med plattformarna”.

DN har sökt Googles Sverigechef Anna Wikland som valt att inte återkomma. Men Googles svenska kommunikationschef Farshad Shadloo har svarat om hur företaget generellt hanterar hot på sina plattformar.

”Innehåll som utsätter individer eller grupper för trakasserier och sprider hat är oacceptabelt för oss och vi tar sådana ärenden väldigt seriöst. Youtube har tydliga policyer som definierar vad som är tillåtet på vår plattform”, skriver Farshad Shadloo i en skriftlig kommentar och beskriver också hur användare kan gå till väga om de vill upplysa företaget om stötande eller olagligt innehåll på hemsidan.

Juan Flores juan.flores@dn.se
Amanda Dahl amanda.dahl@dn.se "

DN TISDAG 6 MARS 2018

" Youtubefilm ligger kvar trots dom om hets mot folkgrupp

En video som lett till en svensk dom om ringa hets mot folkgrupp har fått ligga kvar på Googleägda sajten Youtube, rapporterar Expressen. Det var Bo Nilsson, medlem i nazistiska Nordiska motståndsrörelsen, som dömdes efter att han intervjuats av partiets egen tidning Nordfront. I filmen bär han en symbol med kopplingar till Nazityskland.

Det var NMR:s nättidning Nordfront som lade upp filmen där Bo Nilsson intervjuas på Youtube. För två veckor sedan fastslogs domen om ringa hets mot folkgrupp i hovrätten, skriver Expressen.

I filmen bär han en jacka med Totenkopfsymbolen på ena ärmen. Symbolen användes bland annat av det tyska nazistpartiets paramilitära grupp under andra världskriget och Bo Nilsson dömdes för ringa hets mot folkgrupp för filmen i två instanser.

Men Google, som äger Youtube, har inte tagit bort filmen.
Bo Nilsson nekade till brott och sa att han inte dolde symbolen eftersom att han trodde att filmen bara skulle spridas till likasinnade. Rätten menar att filmen skulle ha fått spridning även om den bara lagts upp på Nordfronts egen hemsida, men lägger ändå vikt vid publiceringen på Youtube.

Enligt Expressen står det i domen: ”Genom att filmen lades upp på Youtube har den dock kunnat ses av ett obestämt antal människor, och därmed spritts på det sätt som krävs för straffansvar”.

Rätten har fastslagit att Totenkopfsymbolen och det som sägs i intervjun utgör en ”klar och otvetydig hänsyftning till Tredje riket och specifikt SS, som i det allmänna medvetandet är oupplösligt förknippat med massutrotningen av främst människor av judisk härkomst”.

DN har sökt Google för en kommentar, men företagets kommunikationschef Farshad Shadloo uppger att de inte kommenterar specifika händelser.

DN har även sökt Bo Nilsson, som inte vill kommentera händelserna. Bo Nilsson var med och grundade Sverigedemokraterna men gick sedan över till det nazistiska partiet Nordiska motståndsrörelsen. Till valet i höst kommer han att kandidera till kommunfullmäktige i Boden.

Amanda Dahl
amanda.dahl@dn.se "

DN TISDAG 6 MARS 2018

" Bakläxa för miljöarbete i Östersjön

Länderna kring Östersjön är inte tillräckligt bra på att skydda havet, enligt en rapport från WWF. Sverige är minst dåligt, men troligen kommer inget land att klara målen som satts för Östersjön 2021. – Vi måste öka tempot, säger miljöminister Karolina Skog (MP).

Östersjöländerna får generellt underkänt för sitt havsmiljöarbete i Östersjön av miljöorganisationen WWF. Sverige och Finland klarar sig bäst av nio granskade länder, medan Ryssland placerar sig i botten. WWF konstaterar att mycket återstår att göra – av de viktigaste åtgärderna för ett välmående Östersjön har länderna endast uppnått en tredjedel, enligt organisationen.

– De flesta länder har inte gjort vad de ska, helt enkelt, säger Anders Alm, WWF:s Östersjöexpert.

Enligt honom har Östersjön världens största yta med döda bottnar samtidigt som viktiga arter som lax, ål och torsk är hotade.

– Det stora problemet som vi har i Östersjön är övergödningen. För att åtgärda den måste man minska näringsläckaget från jordbruket, reningsverk och liknande, och det är ganska dramatiska minskningar man måste åstadkomma, säger han.

Fortsätter förändringsarbetet i den här takten klarar inget av länderna de mål som satts upp till 2021.

Miljöminister Karolina Skog (MP) delar Alms uppfattning.

– Jag är oroad över läget i Östersjön. Det går inte tillräckligt snabbt med åtgärdsarbetet och vi får oroande signaler från forskarna, till exempel vad gäller fisken i Östersjön, säger hon på väg in till EU:s miljöministermöte i Bryssel.

I dag kommer Skog och kollegorna från övriga Östersjöländer att hålla ett särskilt ministermöte inom det så kallade Helcom-samarbetet.
– Vi måste öka tempot och göra det som vi var och en har lovat som medlemmar i Helcom, säger Skog i Bryssel.

Men det finns också ljuspunkter. Till exempel har näringsläckaget minskat till 1950-talets nivå, djurarter som säl och havsörn har börjat komma tillbaka och vattenkvaliteten i Stockholms skärgård har förbättrats.

– Men de storskaliga problemen med algblomningar och bottendöd har faktiskt inte blivit bättre på senare tid, säger Anders Alm.

TT "

"Fakta. WWF:s Östersjöbarometer
WWF har rankat hur Östersjöländerna levt upp till egna eller internationella överenskommelser om havsmiljö på fem områden: övergödning, farliga ämnen, biologisk mångfald, maritima aktiviteter och hållbar ekonomi.

Resultaten visar att länderna av de 58 viktigaste åtgärderna bara uppnått 16.

Sverige får högst poäng av de nio deltagande länderna, men rapporten tyder på att inget av dem kommer att klara sina mål fram till 2021. "

DN TISDAG 6 MARS 2018

"Förslag om jobb till nyanlända får kritik

Regeringen och arbetsmarknadens parter är överens om en ny modell för att nyanlända lättare ska få jobb. Men oppositionen är kritisk och hotar med att stoppa förslaget. – Det är inte rimligt att staten ska betala 10 000 kronor i månaden för att någon ska gå till jobbet, säger Elisabeth Svantesson (M).

Frågan om hur nyanlända lättare ska komma in på arbetsmarknaden har varit brännhet sedan flyktingkrisen hösten 2015. I höstas tog fack och arbetsgivare ett initiativ för att skapa så kallade etableringsjobb, med utgångspunkt i att staten skulle stå för en stor del av lönekostnaden.
Nu är parterna överens med regeringen om en modell som de inblandade hoppas ska ge jobb till minst 10 000 individer.

– Jag har anpassat mig mycket till parternas krav, det är de som kan det här bäst, säger arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S).

I korthet innebär uppgörelsen att arbetsgivarna ska kunna anställa en nyanländ till en lönekostnad på 8 400 kronor i månaden. Staten skjuter sedan till ytterligare 9 870 kronor i direkt stöd till dem som anställs. Tanken är att etableringsjobben i normalfallet ska övergå i fast anställning efter två år men det finns inga garantier.

– Risken att anställa någon är oerhört låg, säger Anders Weihe, förhandlingschef på Teknikföretagen.

Förslaget kan kosta staten uppemot 1,2 miljarder kronor per år om 10 000 individer ingår i programmet. Enligt arbetsmarknadsminister Ylva

Johansson går det inte att göra någon exakt beräkning eftersom kostnaderna samtidigt kan minska för andra subventionerade anställningsformer.

– Jag bedömer att det är väl använda pengar eftersom det är en lägre subventionsgrad än de andra anställningsstöden vi har. Om det här fungerar som det är tänkt så blir det väldigt mycket billigare för staten än de andra anställningsstöden, säger Ylva Johansson.

Enligt planen ska uppgörelsen nu förhandlas vidare och prövas av såväl remissinstanser och EU-kommissionen som lagrådet. En proposition planeras till mars 2019.

Då kan det vara en annan regering än den nuvarande som sitter vid makten. Arbetsgivarna uppmanar nästa regering, oavsett sammansättning, att gå vidare med uppgörelsen.

– Jag tror inte att en ny regering skulle slänga bort det här som parterna har kommit fram till. Sen kanske man vill skruva i vissa bitar, säger Stefan Koskinen, arbetsgivarpolitisk chef på Almega.

Oppositionspartierna välkomnar att parterna kommit överens men är kritiska till konstruktionen. Moderaterna anser att allianspartiernas förslag om lärlingsjobb är en bättre modell.

– Det är inte rimligt att en nyanländ ska få 10 000 kronor i direktbidrag för att gå till jobbet. En sådan konstruktion tror jag är dålig ur många perspektiv och det blir kostsamt för staten. I grund och botten tror jag mer på lärlingsanställningar, säger Elisabeth Svantesson (M), ekonomisk-politisk talesperson.

Centerpartiet är tveksamt till om en borgerlig regering skulle gå vidare med det nuvarande förslaget.

– I och med att man kräver kollektivavtal utesluter man de 160 000 småföretag som saknar det. Det är dåligt med tanke på att det är småföretagen som står för de nya jobben i den svenska ekonomin, säger Emil Källström (C), ekonomisk-politisk talesperson.

Mats Persson (L) instämmer:
– Det här är otillräckligt för att bryta bidragsberoendet. Kravet på kollektivavtal gör att sex av tio småföretag exkluderas. Ska vi lyckas skapa jobb till nyanlända måste alla företag omfattas, säger han.
För LO:s del är emellertid frågan om kollektivavtal avgörande. Om en ny regering skulle föreslå att även företag utan kollektivavtal ska omfattas så lämnar LO uppgörelsen.

– Ja, det gör vi. Det vore väldigt märkligt om man vid ett regeringsskifte skulle frångå den här uppgörelsen, säger Therese Guovelin, vice ordförande i LO.

Hans Olsson
hans.olsson@dn.se "

"Det är inte rimligt att staten ska betala 10 000 kronor i månaden för att någon ska gå till jobbet.

Elisabeth Svantesson, moderaternas ekonomisk-politiska talesperson är kritisk till förslaget. "

DN TISDAG 6 MARS 2018

" Delat boende ska ge plats för fler möten

Som ett tecken på delningsekonomins framfart har nybyggda boenden med gemensamma sociala ytor dykt upp på flera håll. Abbaikonen Björn Ulvaeus har hakat på trenden i ett nytt fastighetsprojekt. Men är svenskarna redo att komma så nära grannarna?

I höstas samlades studenter vid utbildningsföretaget Hyper Island för att hjälpa Abbaikonen Björn Ulvaeus i ett nytt bostadsprojekt.

Marknaden har sedan dess blivit trögare men planerna fortgår.
En passiv investering i ett fastighetsprojekt vid Telefonplan blev den tidigare popstjärnans väg in i fastighetsbranschen.

– Jag gick på några styrelsemöten och såg hur kreativt det var. Jag blev biten och mer intresserad, säger Björn Ulvaeus efter presentationen. Studenternas uppgift är att bidra till stadsdelens utformning. ”Co-created living”, eller samskapande boende, står i centrum. Konceptet innebär att gemensamma utrymmen delas och grannar utbyter tjänster i högre grad än vad de flesta är vana vid i dag.

– Det finns inget viktigare för oss människor än relationer. Vi vill bygga ett område som utgår ifrån det och som skapas av människorna som ska bo där, säger Björn Ulvaeus.

Fler möten, både fysiskt och digitalt, presenteras som en av tankarna med projektet. Mindre lägenheter med större gemensamma ytor ska hålla kostnaderna nere för de boende och göra att människor möts mer. Som konkret exempel nämns att grannar som arbetar hemifrån kan träffas och arbeta tillsammans. Kommunikationen skulle skötas via en app. Björn Ulvaeus och samarbetspartnern Joakim Alm, som är vd hos fastighetsutvecklaren Alm equity, ger förslag på hur det skulle kunna gå till:

– Ska vi titta på ett Ted talk? I så fall bokar vi biografen och sitter där tillsammans, säger Björn Ulvaeus.

Joakim Alm fyller i:
– Eller så kanske jag ska åka till Indien och undrar om det är någon som kan prata hindi. Den här interaktionen fungerar sömlöst.
Hur ska ni ta betalt för de gemensamma ytorna?

– Vi tänker att ytorna kommer att drivas av någon. Bara det går ihop ekonomiskt så kommer vi inte att ha så stort vinstintresse, säger Joakim Alm.

– Det skulle kunna vara personer som vill öppna en pop up-butik eller någon som vill göra ett experiment. Det ska finnas möjlighet till det, så hyrorna får inte vara för höga, säger Björn Ulvaeus.

Området kommer att ligga i Ericssons gamla lokaler vid Telefonplan i Stockholm. Om fem år planeras alla inflyttningar vara klara.

Försäljningen av de första bostäderna i kvarteret har börjat men ännu har inga lägenheter sålts.

Det finns fler exempel på nyproducerade bostäder som för tankarna till 70-talets kollektiv. I ett nybyggt projekt på Kungsholmen är slagorden: ”Bo litet – lev stort.” Där presenterar mäklarfirman Erik Olsson små

bostäder som har tillgång till en gemensam lounge – en yta med kök, vardagsrumsdel och större matplats som kan hyras för 750 kronor per kväll.

– Det som är viktigt för människor är inte att äga saker utan att ha tillgång till dem. I det här projektet köper man en liten bostad på 30 kvadratmeter men har tillgång till stora gemensamma ytor. Det är ett av de bästa exemplen på delningsekonomin, säger Johan Nordenfelt, chef för affärs- och processutveckling på Erik Olsson fastighetsförmedling.

Men Erik Herngren på analysföretaget Kairos future, tror inte att delningen i boendemiljön kommer att slå igenom stort. Han anser att det ligger i svenskarnas natur att vara reserverade på hemmaplan.

– Det finns mycket som talar för att det inte kommer att passa alla. Ett exempel på att vi inte är villiga att dela allt är hur vi använder borrmaskiner. Den används sällan men vi köper ändå en egen för att slippa böket, som att försöka ta reda på vem som har den när vi behöver den. Valutan mätt i bekvämlighet är mer värd för många människor än pengarna, säger han.

Erik Herngren tror inte heller på idén om ett språkutbyte:
– Det kommer förmodligen inte dröja länge innan språkläraren blir trött på att ge lektioner utan att få betalt, säger han.

Ida Yttergren
ida.yttergren@dn.se "

"Fakta. Delningsekonomi

Begreppet innebär att parter delar på saker eller tjänster utan betalning. Delningsekonomin väntas tjugodubblas till år 2025. "

DN TISDAG 6 MARS 2018

" Årets bil dyr men snygg

Geneve. Volvo vann överraskande utmärkelsen Årets bil i Europa. När 60 motorjournalister från 23 länder fått säga sitt fanns en överlägsen vinnare: kompakta suven Volvo XC 40.

Redan från början när jurymedlemmarna började rösta stod det klart att Volvon var i ledning bland de sju finalisterna. Det fanns egentligen ingen spänning. En bra bil i en bilklass, kompakta suvar, som är glödhet kunde inte köra fel. Volvochefen Håkan Samuelsson kunde uttrycka ”äntligen” efter många försök. Han var särskilt glad över att första bilmodellen på den lilla plattformen CMA lyckades. "

– Det var verkligen dags och vi har försökt så många gånger, säger Volvo Cars vd Håkan Samuelsson till TT.

Volvo XC 40 vann med 325 röster före Seat Ibiza med 242 och BMW 5-serien med 226 röster.

Årets bil har inte träffat rätt alla gånger – eller många gånger. Men med XC 40 tror jag faktiskt att det blivit rätt. Suvar är glödheta. Och särskilt i den storleksklass som Volvo XC 40 ryms i. Alla biltillverkare vill vara där.

Vad Volvo alltid tillför är säkerhet, komfort och ett genuint rykte om pålitlighet.

Det här är oslagbara kort när det handlar om bilköpare som värderar säkerhet och tidsvinster.
När DN:s Lasse Swärd testade Volvon på vintervägar i norra Sverige nämnde han nyckelord som: körsäker, komfortabel, genomtänkt förarmiljö, effektiv rattvärme och bra lastmöjligheter.

Vad kan man mer begära? Att den är snygg. Och det är XC 40.

Det är en liten snygging till att vara kompakt suv. Ofta är det risk att de blir litet av korvkiosker på hjul när suvar komprimeras. Men Volvo, och flera av konkurrenterna, har lyckats med att få till proportionerna.

Men allt är inte guld som glimmar. Volvo XC 40 är en dyr liten rackare – 383 900 kronor. Och än så länge finns den bara med konventionella förbränningsmotorer som matas med bensin och diesel. Snart väntas också laddhybrider och en elbil. Det behövs om löftet från Volvo att alla modeller ska ha någon form av elektrifiering från 2019 ska infrias.

Hur som helst betyder det en hel del att man nu i ett år kan marknadsföra sin kompakt-suv som den bil som Europas motorjournalister anser bäst i 2018 års utbud.

När Årets bil presenterades blev det också dags att ta farväl av den tidigare ordföranden Håkan Matson, Dagens Industri, som med ålderns rätt lämnar uppdraget. Han har under sex år utvecklat organisationen Car of the year och lyckats få omröstningen att bli lika spännande som Eurovisionsschlagerfestivalen.

Fast just i år blev det ju inte så spännande. Volvo XC 40 var för överlägsen.

Jacques Wallner
jacques.wallner@dn.se "
"Fakta. Finalisterna
1. Volvo XC40
2. Seat Ibiza
3. BMW 5
4. Kia Stinger
5. Citroën Aircross
6. Audi A8
7. Alfa Romeo Stelvio "

DN TISDAG 6 MARS 2018. Insändare

" Konsekvenserna av att allting ska mätas har blivit absurda

Ge oss ett ord! Ingen kan säga annat än att metoo är ett begrepp som fått oerhörd kraft. Ordet väcker tankar av vrede, harm, skam, ånger och förhoppningen är att världen för alltid ändrats. Inga manliga ”genier” eller chefer kan i dag begå övergrepp utan att skämmas. Ingen vill bli metoo-anklagad. Det finns ingen väg tillbaka.

Kan någon komma på en slagkraftig benämning som inkluderar de visdomsbefriade övergrepp vilka utförs till följd av de sätt som verksamheter, speciellt offentliga, styrs? Det borde finnas någon prsinnad amatörpoet bland alla de yrkesutövare som fått sina kall skändade när det krystat mätbara premieras och det viktiga glöms bort.

Det finns ju så många kategorier som drabbats.
Kanske hittas ordskaparen bland:
De poliser som beordras uppnå ett visst antal nykterhetskontroller bland bilförare på tider när alla är nyktra.
De distriktstandläkare som nödgas prioritera ”frisktandvårdspatienter” framför sjuka patienter.
De lärare som lägger tid på irrelevant dokumentation i stället för att undervisa elever.
De skolor och universitet som sänker kvalitetskraven för att utföra tillräckligt med examinationer.
De anställda vid Försäkringskassan som med administrativa metoder gör sjuka människor ”friska”.
De läkare som får göra halvdana behandlingar på för kort tid för att tillgodose statistiken.

Denna deprimerande lista kan göras ännu längre och dessvärre riskerar den att i framtiden växa än mer. Det är så mycket som är enkelt att mäta, men verkligheten är så komplex. Underbudgetering, orimliga krav och en oförmåga att se verkligheten kombineras med en outtröttlig förmåga att få verksamheter att i tävlan överträffa varandras mätetal. Metoder för mätning och uppföljning av mätetal, som kan vara användbara inom tillverkningsindustri, överförs med lust och frenesi till verksamheter där konsekvenserna blir absurda.
Detta kommer att fortsätta eftersom de som borde skämmas har inte vett till det. Många vet att det pågår. Några vågar yttra att kejsaren är naken med risk för att stämplas som olämpliga för sina ämbeten. Detta kommer att fortsätta fram till dess att någon kommer på den förlösande sammanfattande benämningen på denna förödande metod. Kan någon hitta ordet så att politiker, generaldirektörer, direktörer, chefstjänstemän skäms och skräms? Om denna någon inte hittas bland dem som tvingas utföra övergreppen så borde den finnas bland de tusentals utsatta patienter, brottsoffer, elever, studenter och utförsäkrade som vi alla har träffat.

Börje Vickberg, pensionerad chef i offentlig sektor, frilansskribent"

DN TISDAG 6 MARS 2018

" Författare går ut till försvar av demokratin

#Vimåsteprata är ett nytt initiativ till försvar för demokratin. Med start i dag kommer möten och föreläsningar arrangeras i hela landet. Satsningen understöds med en handbok och en bred nätsatsning.

Initiativet till #vimåsteprata togs formellt hemma hos Hédi Fried med Sverker Sörlin, Kristina Persson och Elisabeth Åsbrink runt bordet. De talade om demokratifrågor. Om sådant som civilsamhällets betydelse för demokratin. Om hur partierna ”ibland lyssnar för mycket på sina trianguleringsrådgivare”.

– Vi varnade också för hur snabbt en negativ förändring kan ske om det går lite fel i allmänna val, säger idéhistorikern, författaren och miljöhistorieprofessorn Sverker Sörlin i sin mobiltelefon i ett 10-gradigt Vancouver.

Valet av Donald Trump i USA hade då redan väckt oro. De osäkra valen i Frankrike respektive Nederländerna likaså.

– Det var en känsla då av att vi höll på att gå över styr. Att det var något oerhört som pågick med fake news och medielandskapets förändring och att något måste göras.

En ”Handbok för demokrater”, inspirerad av Timothy Snyders ”Om tyranni”, har nu färdigställts av ett tjugotal författare, däribland Hédi Fried jämte bland andra Ola Larsmo, Aase Berg, Antje Jackelén, - Göran Greider, Majgull Axelsson, Mohammad Fazlhashemi, Anita Goldman, Per Wirtén, Nina Wormbs och Gellert Tamas.

Boken blir studiematerial för de samtal som ska arrangeras runt om i Sverige i samarbete med studieförbund och folkhögskolor. De kommer att ledas av ett hundratal demokratitalare, däribland Birgitta Olsson, Po Tidholm, Jan Eliasson, Lena Endre, Niklas Ekdal, Dilsa Demirbag-Sten, Anna Serner, Lasse Berg, Stina Oscarson liksom DN:s kulturchef Björn Wiman.

– Det är ett bra gäng med folk från både akademin, medierna, religionen, mer praktiska yrken och underhållning. Studieförbunden och folkhögskolorna når ut. Att samtala är dessutom demokratins själva kärna, liksom studiecirkelns idé.

Vid sidan av handboken och demokratisamtalen kommer kunskap kring skilda demokratifrågor spridas via bland annat hemsidan vimasteprata.org, en podcast, Facebook och Youtube.

Är det något 2018 som gör det här projektet än mer angeläget än det hade varit för säg fem år sedan?

– Det tror jag verkligen. En viktig sak är hur samtalsklimatet har förråats. Folk har sagt det ett tag nu, men i november 2016 gick det över en gräns med den här personen som står och gapar och skriker och greppar unga tjejer i underlivet. När en sådan blir vald till president har något hänt som helt enkelt inte har hänt tidigare, svarar Sverker Sörlin.

– Hédi Fried är en person som hela tiden är vaken för när språket förråas. Hur subkulturer växer fram och folk är beredda att överge sitt sunda förnuft för att få stöd och få delta i någonting. Det där är ett tecken på att opinioner kan driva iväg väldigt fort åt olika håll, påpekar han.

– Vi ingår i ett Europa med strömningar som redan blivit riktigt starka på en chockerande kort tid. Inför allt det och minnet av demokratins första århundrade är det tid att göra något.

Vad hoppas du kan uppnås?
– Kanske det där gamla fina uttrycket, att man stämmer till eftertanke. Vi har något dyrbart i Sverige i form av demokrati som vi måste vara rädda om. Man kan tänka på hur man utnyttjar sin demokratiska rättighet att till exempel rösta. Och vad man röstar på – var de demokratiska traditionerna finns, för de finns ju inte i alla partier.

Hédi Fried, författaren och psykologen som överlevde Auschwitz och Bergen-Belsen och kom till Sverige sommaren 1945, understryker att ett projekt som #vimåsteprata har varit behövligt bra länge.

– Men nu blir det riksdagsval och därmed viktigt att nå så många människor som möjligt, att få alla att förstå att det som hänt en gång kan hända igen. Man måste tänka efter och se de där tecknen som står framför en, säger hon.

Vad är den stora utmaningen med den här satsningen?
– Att nå de människor på landsbygden som är missnöjda. Det är missnöjet som väcker tanken att ”demokratin fungerar inte, vi måste hitta på någonting annat”, fast vi mycket väl vet hur det gick till när de hittade på något annat i Tyskland. Att ge ut en bok och försöka nå dessa människor som känner sig osedda och bortglömda är vad vi kan göra på den här korta tiden.
Georg Cederskog
georg.cederskog@dn.se "

Författare: Marco Armiero, Majgull Axelsson, Aase Berg, Tim Collins, Mohammad Fazlhashemi , Hédi Fried , Anita Goldman, Göran Greider, Antje Jackelén, Anna Jörgensdotter, Daniel Lindvall, Per Molander, Ola Larsmo, Nalin Pekgul, Kristina Persson, Gellert Tamas, Per Wirtén, Nina Wormbs. Redaktörer: Sverker Sörlin , Elisabeth Åsbrink . "

DN TISDAG 6 MARS 2018

" Lysande essä om det krisande gamla Europa

Ivan Krastev har skrivit en rykande aktuell essäbok om läget i Europa efter Brexit och flyktingkrisen. Jan Eklund läser en kylig och vass historisk analys – som kan påminna om Hans Magnus Enzensberger.

Kris har det väl alltid varit i Europa, bara mer eller mindre, och nu är det definitivt mer. Jag hör folk tala oroväckande drömmande om euforin efter Berlinmurens fall 1989 – och vem kan glömma den. Men allvarligt talat? Den våren var kort.

Här hemma tog det inte lång tid innan populismen i form av Ny demokrati propagerade för sant fördomsfullt drag under galoscherna – och Lasermannen började skjuta invandrare.

Det var en betydelsefull del av den gamla goa tiden de nygamla Moderaterna i Göteborg *inte* åkallade i en nostalgiskt förljugen propagandafilm som väckte förvåning i januari – eller var det Sverige under kalla krigets 80-tal som åsyftades?

Hur som helst sakligt förvirrande och ideologiskt totalknasigt.
Nere i Europa bröt kriget på Balkan ut redan sommaren 1991 i Slovenien. Barbariet och historien återvände snabbare än någon hade kunnat ana.

”Ack Europa!” kallade Hans Magnus Enzensberger sin inflytelserika bok om kontinentens periferier som gavs ut i Tyskland 1987. Sex år senare kom den isande essän ”Inbördes krig”, närmast ett svar just på Balkankrigen, men med blicken riktad mot Västeuropa: ”Varje tunnelbanevagn kan bli ett Bosnien i miniatyr.”

Den analysen var för ödesmättad – inbördeskrigen spred sig inte till Västeuropa – men vem kan förneka den underliggande poängens brutala giltighet än i dag: Ständigt fler människor blir utstötta ur det ekonomiska kretsloppet därför att det inte längre lönar sig att ens exploatera dem. Den globala världsmarknaden frambringar ett växande proletariat av förlorare även i Europas kärnländer. Vilket öppnar för radikalt missnöje – och hot om våld.

Ändå var optimismen hyfsat stor i EU-liberalernas värld runt 2005. Unionen hade ju utvidgats österut och kontinenten var på väg att läkas. Människor och varor flödade fritt i en tidigare reglerad och övervakad värld. Vem kunde ogilla det? Bara den cyniska vänstern och bittra extremhögern.

En våldsam finanskris senare var drömmen släckt – eller åtminstone mindre lockande. Misstron mot bankeliten och globaliseringens vinnare ökade dramatiskt. Massarbetslöshet i södra Europa, eurokris, hot om Grexit.

Och efter att kriget i Syrien inleddes 2011 en allt större flyktingström, islamistiska terrordåd blev våldsam vardag i Europas hjärtländer, populistiska och rasistiska partier på stark nationalistisk frammarsch i både öst och väst.

Som om inte det räckte: Brexit – och på andra sidan Atlanten steg britternas knäppe kusin fram. Öppna lögner och katastrofalt politiskt ledarskap.

Emmanuel Macrons jordskredsseger i det franska presidentvalet våren 2017 skapade hopp om något nytt och satte tillfälligt stopp för Nationella frontens Marine Le Pen, hon som sagt: ”EU är dött, men vet inte om det än.”

Vad var det egentligen som hände?
Det lär historiker skriva hyllmeter om i framtiden. Den bulgariske statsvetaren Ivan Krastev, som även medverkar som krönikör i The New York Times, gör ett fascinerande försök redan nu i essäboken ”Efter Europa”. Inte minst tolkar han den vidgande sprickan mellan öst och väst.

Krastev är ovanligt skarp och har ett långt historiskt siktdjup. Dessutom väver han obehindrat in kulturhistoriska och skönlitterära exempel i analysen; mänskliggör det som annars lätt blir torr akademisk exercis och teknisk uppvisning för de redan införstådda. Exempelvis genom att citera ur romanen ”Amerikansk pastoral” av Philip Roth: ”Folk tänker på historien som något långsiktigt, men historien är i själva verket något mycket plötsligt.”

Varsågod, två drastiska citat från Krastev själv som sammanfattar läget efter Brexit och flyktingkrisen:

”Om EU begår självmord, kommer vapnet förmodligen vara en eller flera folkomröstningar.”

”Att dra till sig turister och skrämma bort migranter: det är Europas önskade världsordning i ett sammandrag.”

Visst kan och bör man skylla unionens kris på grundläggande brister, som att införa en gemensam valuta utan att föra en samlad ekonomisk politik. Eller bristen på gränsöverskridande sociala visioner, det demokratiska underskottet och tendensen till högdragen centralistisk maktfullkomlighet.

Men i Krastevs analys är det framför allt flyktingkrisen som i grunden har förändrat den europeiska spelplanen. ”Den visade sig vara Europas 11 september.”

I migrationens tidsålder har demokratin börjat fungera som ett strängt system för att exkludera oönskade människor. Och krisen påstås bero på att de kosmopolitiskt sinnade eliterna konspirerat med invandrarna på bekostnad av den ”äkta” folkmajoriteten.

Ivan Krastev noterar att det utmärkande för många av Europas högerpopulistiska partier inte är att de är nationalkonservativa, utan direkt reaktionära.

De utnyttjar det faktum att den europeiska unionen alltid har varit en idé på jakt efter en verklighet. Länge var det minnet av andra världskriget – och den nya känslan av fred och ekonomisk integration – som skulle föra de forna fienderna samman.

Men vad är kittet i projektet när nya generationer växer upp och minnena från kriget har bleknat? För att inte tala om visionerna bortom nästa budgetkontroll.

I en rätt kuslig passage diskuterar Krastev den amerikanska kollegan Francis Fukuyamas berömda tes om ”historiens slut” 1989. Han delar den inte, tolkar den framför allt inte ideologisk, som en bild av nuet eller framtiden. Utan snarare i den bakvända betydelsen, nämligen att den historiska erfarenheten inte längre betyder något särskilt, och att få bryr sig om att ta reda på vad den skulle kunna innebära.

I turbokapitalismens tidevarv tittar vi sällan bakåt, konkurrerar och underhålls i stället till döds, alltmedan reaktionärerna och rasisterna exploaterar historien för egna simpla syften.

Ivan Krastev är i dag mest verksam i Sofia och Wien. Det kanske förklarar något av hans svartsyn, eller möjligen realism, det beror lite på hur man ser det. Hans insikter om Östeuropas historiska förhållande till invandring är hur som helst stora.

Krastev uppmanar oss i väst att begrunda hur olika våra historier ser ut. Han skriver att dagens östeuropeiska fientlighet mot flyktingar kan verka upprörande, men egentligen inte är förvånande. Den har sina rötter i historien, och kan samtidigt tolkas som en centraleuropeisk variant av det folkliga upproret mot globaliseringen i västvärldens periferier. Alla gynnas inte av migration; det är liberalt önsketänkande, skriver Krastev.

Under 1800-talet var den etniska mosaiken i Västeuropa homogen, kunde påminna om ett klassiskt landskap av Caspar David Friedrich. Och det var de koloniala imperiernas arv som formade mötet med den icke-europeiska världen.

I öst inleddes födelsen av de nya nationerna först under samma 1800-tal och sammanföll med upplösningen av Europas kontinentala imperier – Tyskland, Österrike-Ungern, Ryssland – och de etniska rensningar som följde. I öst påminde den folkliga mosaiken snarare om en expressionistisk målning av Oskar Kokoschka.
I östra och centrala Europa, påstår Ivan Krastev, är vi historiskt medvetna om mångkulturalismens fördelar, men också om dess mörkare sidor.

Det tyska arvet efter nazismen skiljer sig radikalt från arvet efter kommunismen. Kampanjen i Tyskland efter kriget för öppna kosmopolitiska ideal var ett sätt att göra upp med nazisternas rasistiska politik. Medan fientligheten mot globala ideal i öst delvis var rotad i motviljan mot den internationalism som var obligatoriskt påbjuden under kommunisttiden.

Krastev exemplifierar med 1968: I väst kom årtalet att symbolisera radikala och globala värden, i öst betecknar det snarare nationalismens och reaktionens pånyttfödelse.

Detta är bara ett av många spår i den täta och rika ”Efter Europa”. Krastevs slutsats är att den stora faran egentligen inte är vad extremisterna säger, utan vad de traditionella partierna *inte* längre säger. Nämligen att mångfald i längden vitaliserar och berikar Europa.

På kort sikt tycks oddsen tala emot ett upplyst EU, men den luttrade Krastev tillhör inte det ödesmättade lägret. ”Bara i dåliga historiska läroböcker är framsteg något linjärt.” Han påminner dessutom om att den som varit vittne till en historisk omvälvning vet att historisk determinism är en illusion – ”ett opium för ett folk på gränsen till nervsammanbrott”.

Den som efter Ivan Krastevs kyliga historiska analys vill pigga upp sig med en offensiv demokratisk stridsskrift bör bums läsa tyska Ulrike Guérots ”Det nya inbördeskriget – ett öppet Europa och dess fiender”. Även den har Daidalos haft den goda smaken att översätta till svenska. Det lilla förlaget på västkusten har just nu den vidaste och klokaste blicken för de stora ödesfrågorna i Europa.

Jan Eklund
jan.eklund@dn.se "

"Ivan Krastev
”Efter Europa”
Övers. Henrik Gundenäs
Daidalos, 167 sidor "

DN TISDAG 6 MARS 2018

" Över tusen nyanlända kan förlora boendet

Det råder stor oklarhet kring anvisade nyanländas bostadssituation. I år kan över tusen nyanlända förlora sina boenden när deras etableringstid tagit slut. Samtidigt utreder Förvaltningsrätten bosättningslagen efter en överklagan på Lidingö. DN Sthlm har kartlagt situationen i Stockholms läns 26 kommuner.

Bosättningslagen föreskriver att landets kommuner tilldelas ett visst antal nyanlända flyktingar per år. Kommunerna ska bland annat ge de nyanlända en SFI-utbildning och bostad. Den 1 mars var det två år sedan den trädde i kraft och de första nyanlända anvisades.

Vad som ska hända efter dessa två år splittrar nu Stockholms kommuner. DN har kontaktat samtliga i Stockholms län och minst 15 av 26 har tolkat bosättningslagen som att kommunerna inte har ansvar att tillgodose flyktingarna med boende efter etableringstiden. På Lidingö har kommunens nyanlända fått brev där de uppmanas skaffa ny bostad.

– Regeringen och riksdagen har beslutat att det är så. Vi har ett särskilt stöd under etableringstiden. Sedan får de söka bostad som alla andra Lidingöbor, säger Lidingös kommunstyrelseordförande Anna Rheyneuclaudes (M).

Andra, som Botkyrka och Järfälla, tolkar lagen som att de har ett mer långtgående ansvar. I Botkyrka får singelhushållen bo i modulhus under minst tre år och barnfamiljer får tillsvidarekontrakt i allmännyttans fastigheter. I Järfälla tillgodoser kommunen de nyanlända med bostad utan tidsbestämmelse.

– Vi jobbar inte på det sättet, vi jobbar med integration, säger Alexander Rajsic, samordnare på Järfälla kommun.

I flera moderatledda kommuner är de styrande upprörda över bosättningslagen, som de menar är en ogenomtänkt lösning på de nyanländas logifråga.

– Det var precis det här vi varnade för. Lagen tvingar oss till dyra och kortsiktiga lösningar. Man skjuter bara problemen framför sig, säger Mats Gerdau (M), kommunstyrelsens ordförande i Nacka.
Leif Gripestam (M), kommunstyrelseordförande i Täby, är inne på en liknande linje:

– Regeringen har åtagit sig ett problem som de inte vet hur den ska lösa. De har inte tänkt igenom det här. Det står redan över 600 000 personer i bostadskö i Stockholm. Jag har ingenting emot att man hjälper flyktingar, bara det finns boende och arbete till dem, säger han.
I Stockholms stad, dit i särklass flest nyanlända anvisats, finns det inga klara riktlinjer. Alla barnfamiljer erbjuds boende i så kallade SHIS-hem, genomgångsbostäder som förvaltas av Socialtjänsten där man får bo i högst fem år. För ensamhushållen finns det olika lösningar, bland annat vandrarhem och andra sorters tillfälliga boenden.

– Våra jurister ser inte att det finns stöd i lagstiftningen för en tvåårsgräns. Vi försöker kontinuerligt hitta permanenta boenden till de nyanlända. Vi har ett tak över huvudet-garanti som gäller alla stockholmare, säger Åsa Lindhagen (MP), socialborgarråd i Stockholms stad.
De flesta av kommunerna som ger tvåårskontrakt säger att de kommer att pröva de nyanländas behov enligt socialtjänstlagen. Flera kommuner har inte fattat något beslut om vad som kommer att hända efter att tvåårskontrakten löpt ut.

– Vi har inte fattat något beslut om vräkning. Jag har svårt att se att de här personerna ska hitta lägenheter på eget håll, säger Björn Engström, som har ansvar för frågan på Nynäshamns socialförvaltning.

Lidingös beslut att inte förnya de nyanländas boendekontrakt har överklagats till Förvaltningsrätten av Miljöpartiet i Lidingö kommun. Av den anledningen vill etablerings- och arbetsmarknadsministern Ylva Johansson (S) inte kommentera frågan.

– Vi kan inte göra det eftersom den är uppe i rätten, säger hennes pressekretare Natali Sial till DN.

Miljöpartiets överklagan skickades in till Förvaltningsrätten i oktober förra året. Det finns ännu ingen prognos för när målet kommer att avgöras.

John Falkirk
john.falkirk@dn.se "

"Fakta. Så säger kommunerna i Stockholms län om boendet för nyanlända*

Botkyrka: Barnfamiljer får tillsvidarekontrakt i Botkyrkabyggen, ensamhushåll i modulbyggen i högst tre år.
Danderyd: Tvåårskontrakt, 78 personer påverkas i år.
Ekerö: Tvåårskontrakt, 104 personer påverkas i år, sedan prövas behovet enligt socialtjänstlagen.
Haninge: Tvåårskontrakt, sedan prövas behovet efter socialtjänstlagen.
Huddinge: Tvåårskontrakt för ensamhushåll, kan förlängas om etableringstiden förlängs. Barnfamiljer får hjälp till bostad i allmännyttan.
Järfälla: Tillgodoser boende i modulbostäder och allmännyttiga fastigheter tills vidare.
Lidingö: Tvåårskontrakt, 126 personer kommer påverkas i år.
Nacka: Tvåårskontrakt, 256 personers behov kommer prövas enligt socialtjänstlagen.
Norrtälje: Tvåårskontrakt, 22 hus-håll påverkas. Behov prövas därefter enligt socialtjänstlagen.
Nykvarn: Tvåårskontrakt, runt 40 personer påverkas i år.
Nynäshamn: Tvåårskontrakt, 97 personer anvisade 2016. Har inte fattat beslut om vad som händer därefter.
Salem: Tvåårskontrakt, dock inget beslut om uppsägning efter det.
Sigtuna: Kontrakt i högst två år, men bara ett hushåll som anvisades 2016 har ännu inte hittat nytt eget boende.
Sollentuna: Ger fyraårskontrakt, 216 individer togs emot 2016.
Solna: Tvåårskontrakt,108 hushåll kommer behöva söka nytt boende i år.
Stockholm: Nyanlända omfattas av stadens tak över huvudet-garanti och får tillfälliga boenden. Barnfamiljer har rätt till logi under högst fem år.
Sundbyberg: Tvåårskontrakt, 76 personer påverkas 2018.
Södertälje: Anvisades inga nyanlända eftersom så många tog sig dit självmant.
Tyresö: Tvåårskontrakt för singelhushåll och fyraårskontrakt för barnfamiljer.
Täby: Tvåårskontrakt, 273 personer påverkas i år. Däremot kom de flesta anvisade 2016 först året efter.
Upplands Väsby: Har inte fattat beslut än, men uppger att kontrakten kommer sträcka sig längre än två år.
Upplands-Bro: Tvåårskontrakt, 53 personer påverkas 2018. Inte fattat beslut om vad som händer därefter.
Vallentuna: Tvåårskontrakt, 55 personer påverkas 2018.
Vaxholm: Tvåårskontrakt, 40 personer påverkas 2018.
Värmdö: Ordnar boende i högst två år eller om etableringsperioden förlängs.
Österåker: Tvåårskontrakt i modulbostäder, högst 118 personer påverkas 2018.
*)*Flera kommuner i regionen har inte lämnat någon uppgift på hur många nyanlända som bor kvar i deras regi.*

Fakta. Så många anvisades till kommunerna 2016

Botkyrka: 158 personer
Danderyd: 128
Ekerö: 104
Haninge: 253
Huddinge: 321
Järfälla: 169
Lidingö: 171
Nacka: 366
Norrtälje: 201
Nykvarn: 41
Nynäshamn: 104
Salem: 56
Sigtuna: 108
Sollentuna: 216
Solna: 268
Stockholm: 2 810
Sundbyberg: 78
Södertälje: 0
Tyresö: 170
Täby: 273
Upplands Väsby: 138
Upplands-Bro: 73
Vallentuna: 129
Vaxholm: 46
Värmdö: 154
Österåker: 154
Sammanlagt: 6 689

DN TISDAG 6 MARS 2018

" De får klara sig själva efter två år på Lidingö

Lidingö är en av de kommuner som gått hårdast fram med att nyanlända måste skaffa nytt boende efter etableringstiden. Fyrabarnspappan Hani Mardini är en av närmare 300 personer som fått ett uppsägningsbrev från kommunen på posten.

De röda tegelhöghusen i Larsberg utgör ett tydligt landmärke sett från inloppet till Frihamnen. I ett av husen, i en trea, bor syriske Hani Mardini tillsammans med sin fru och fyra barn. De kom till Sverige under flyktingvågen hösten 2015 och anvisades till Lidingö i december året därpå.

– Jag tycker om Lidingö och skulle gärna bo kvar här, säger Hani Mardini, som arbetade som revisor i Damaskus innan kriget.
Han skaffade nyss ett extrajobb på en närliggande matbutik och planerar att utbilda sig till elektriker, eftersom han menar att det går fortare än att försöka få sin syriska ekonomiutbildning godkänd i Sverige. Hani Mardinis fru Nour Mardini var lärare i Syrien och hoppas kunna arbeta som barnsköterska i sitt nya hemland.
Förra veckan fick familjen ett brev från kommunen som på fem olika språk förklarar att de behöver hitta ett nytt boende innan den 30 november i år. Då går Hani Mardinis hyreskontrakt ut och han är därmed skyldig att flytta därifrån, står det i brevet.

– Det här upptar väldigt mycket av min tid. Jag har svårt att tänka på annat. Vi vet inte hur vi ska hitta en ny lägenhet, säger han.

Grannarna Alaa Alsammak och Hazem Barghouth har ännu kortare tid på sig att hitta en ny bostad. De måste flytta ut i juni, trots att Alaa Barghouth initialt fick ett tillsvidarekontrakt från Lidingö stad.

– De sade att vi fick bo här hur länge vi ville och så står det också i kontraktet. Men i januari fick vi ett brev som säger att vi måste flytta ut till sommaren, säger hon.

I Alaa Alsammaks hyreskontrakt, som DN läst, står det mycket riktigt att det gäller tills vidare. Men eftersom det är i andra hand har hon inte besittningsrätt och Lidingö kan därmed tidsbegränsa det.

Hon kom till Sverige tidigare än sin make. 2014 tog Alaa Alsammak sig gravid tillsammans med sin då ettåriga son via den så kallade Balkanrutten till Karlskrona i Blekinge. När bosättningslagen trädde i kraft förflyttades hon till Lidingö. Maken Hazem Barghouth kom till Sverige i augusti 2017 genom ett familjeåterföreningsbeslut. Han har nyligen klarat av SFI-utbildningen och läser svenska som andraspråk på grundnivå.

Både hon och Hazem Barghouth arbetade som ekonomer i Damaskus och hoppas kunna göra det även i Sverige. Men redan nu har Alaa Alsammak fått jobb som personlig assistent på en närliggande skola. Båda familjerna säger att det känns svårt att inte veta hur framtiden ser ut. Hani Mardini berättar att han inte vill köpa några möbler eftersom han inte vet var de ska bo.

– Det är jobbigt för barnen att flytta så mycket. De har redan flytt ett krig, och på varje ny plats måste de börja på en ny skola och hitta nya vänner, säger han.

Båda familjerna har varit i kontakt med kommunens socialtjänst. Hazem Barghouth berättar att han har bett om hjälp och visat socialtjänsten listor på alla boenden han har sökt, men utan något gehör.

– Det känns som att vi gör allt vi kan, men det löser sig ändå inte.
I ett mejl till DN skriver Lotta Wigen, chef för socialförvaltningen i Lidingö kommun, att de beklagar att vissa inte upplever att de fått stöd från kommunen. Hon skriver även att de gett berörda personer kontaktuppgifter till hyresvärdar och bostadsförmedlingar men att personerna själva måste kontakta dem.

John Falkirk
john.falkirk@dn.se "

DN TISDAG 6 MARS 2018

" Nioåring rånades på mobilen – nu läggs fallet ned

Förundersökningen om det uppmärksammade väpnade rånet av en nioårig pojke i Nacka i december läggs ned eftersom polisen inte kan binda en gärningsperson till brottet.

Rånet skedde i december, då en nioårig pojke under knivhot bestals på sin mobiltelefon när han var på väg hem från skolan. Enligt pojkens pappa hoppade fem maskerade personer på nioåringen vid en busskur vid Järla sjö i Nacka.

– Tre av dem var maskerade. De ställde sig framför honom och bad honom om mobiltelefonen och så visade de en kniv längs med benet. Han gav ifrån sig mobilen och de sprang åt ett annat håll, sade pappan till DN då.

Förundersökningen lades ned den 21 februari eftersom det inte gick att knyta någon gärningsman till brottet. I beslutet skriver åklagaren Johanna Reidemo Storbjörk att vidare arbete inte skulle kunna ändra på det.

Under vintern har över tio uppmärksammade rån mot minderåriga inträffat i Nacka strax öster om Stockholm. Bland annat ska fem rån ha ägt rum samma dag den 8 december. Sedan början av februari sitter en person häktad för flera av rånen. Åklagaren Alexandra Bopp, som leder den förundersökning som ännu pågår, är på fredagen inte i tjänst. Polisens presstalesperson Towe Hägg meddelar att personen fortfarande är häktad.
– Det sitter en person häktad, men så vitt jag vet har inget åtal väckts.

John Falkirk. john.falkirk@dn.se "

DN ONSDAG 7 MARS 2018

" Stefan Lisinski: Domstolarna bättre än sitt rykte

Analys. Det är inte bara nämndemän som kan ha fördomar som i fallet från Solna tingsrätt. Även professionella domare gör sig då och då skyldiga till illa underbyggda uppfattningar. En liten tröst är att reaktionen ofta blir hård.

En rådman vid Attunda tingsrätt varnades år 2011 för hur han hade skrivit en dom i ett vårdnadsmål. Enligt domen hade modern ”dålig impulskontroll” och sökte konflikt med fadern. Denne beskrevs i sin tur som en ”professionell konfliktlösare” med en lugn och saklig framtoning. När modern anklagade fadern för våldsamheter vid ett tillfälle menade domstolen att det var förståeligt att fadern inte kunde besinna sig.

Hur domstolen kunde bedöma de två föräldrarnas olika egenskaper framgick inte. Det var, kort sagt, en extremt fördomsfull dom.

Reaktionen blev stark. Rådmannen anmäldes av JO till Statens ansvarsnämnd som beslutade att varna den erfarne domaren.

Det är inte bara oerfarna nämndemän som luftar sina förutfattade meningar i domar. Då och då händer det att även högt utbildade domare hellre tittare på de inblandades karriär, bakgrund och hur väl personerna kan föra sig i en rättssal än vad som faktiskt är visat i ett mål. Det är i och för sig ovanligt med så tydliga exempel som i Solnafallet, där man hänvisar till att någon kommer från en ”fin familj”.

Men när det händer blir reaktionen stark. Det finns gott om domare, åklagare, advokater och andra som vill slå vakt om allas likhet inför lagen. Därför blir reaktionen så stark.

Den som följer nyheter om vad som händer i rättssalar kan få för sig att domstolarna jämt och ständigt bedömer om de inblandade har ”rätt” bakgrund och uppförande. Det kan verka som att en kvinna med en för kort kjol inte har en chans i ett våldtäktsmål, eller att en åtalad regelmässigt blir fälld på sitt bedrägliga utseende. Medierna berättar gärna om sådana fall.

Det är viktigt och bra att vara kritisk till hur domstolarna dömer, och det finns absolut fall där just fördomar och förutfattade meningar har varit avgörande. Men svenska domstolar är betydligt bättre och mer professionella än vad det ibland kan verka.

Det är inte ovanligt att protester mot domar kommer från personer som inte ens har läst dem. Upprördheten bygger ofta på att domen inte blev som en del hade hoppats. Men det kan faktiskt bero på att domarna, både nämndemän och de professionella domarna, har satt sig in i fallet bättre än den upprörda opinionen.

Domen i Solnamålet är ett undantag, liksom vårdnadsmålet från Attunda tingsrätt. Där finns goda skäl att vara kritisk till hur de inblandade beskrivs och vad som har påverkat bedömningen.
Men för de av oss som inte vet mer om fallen är det omöjligt att avgöra hur en riktig dom borde se ut. Vi kan inte avgöra skuldfrågan i Solnamålet, och vi vet inte vem av föräldrarna i vårdnadsmålet som var den bäste föräldern.

Stefan Lisinski stefan.lisinski@dn.se "

DN ONSDAG 7 MARS 2018

”Metoo-debatten är inte över”

Representanter för 65 metoo-upprop med totalt över 100 000 underskrifter lämnade på tisdagen sju åtgärdsförslag till jämställdhetsminister Åsa Regnér (S).

”Sexism hotar demokratin och förstör samhället likt korruption”. Så säger Caroline Snellman från uppropet #medvilkenrätt när hon håller sitt tal på scen. Bredvid henne står sex personer, alla med uppropet som de tillhör på tröjan.

I salen finns representanter från 65 av höstens metoo-upprop. De är under tisdagen på plats på Historiska museet för att möta jämställdhetsminister Åsa Regnér och lämna över en lista med sju åtgärdsförslag för att stoppa sexism och sexualbrott. Förslagen presenterades under måndagen på DN Debatt och innefattar bland annat krav på utbildning i sexualbrott och hedersvåld för personer inom rättsväsendet, ett nationellt visselblåsarsystem inom skolan och högre krav på åtgärder och rapportering i arbetet mot sexualbrott och sexism på arbetsplatser. Ministern applåderar ljudligt åt många av evenemangets talare och är märkbart rörd när hon själv tar plats framför publiken.

– Det finns flera anledningar till att kvinnor utnyttjas och förgrips, men ibland handlar det helt enkelt om kvinnoförakt. Och då är det kvinnor som ni, och några män, som skapar förändringen, säger hon.

De tidigare talarnas budskap har varit tydligt, de vill nu se att konkreta förändringar arbetas fram av de styrande politikerna.

Jämställdhetsminister Åsa Regnér säger att förslagen som nu har lämnats över ska hanteras av regeringen och att hon ska försöka skynda på de andra berörda departementen i sitt arbete på området.
– Vi har i dag ett gap mellan lagstiftningen och verkligheten när det kommer till de här frågorna. Det är vårt jobb att se till att det glappet stängs, säger hon inför publiken.

Efteråt säger Regnér att hon känner sig stöttad av kvinnorna som samlats, och som under mötet ställt höga krav på henne och resterande politiker.

– Jag tror att många drog en lättnades suck när metoo-debatten svalnade av. Men här syns att det inte alls är slut. Jag kommer att ta med mig dessa förslag, och styrkan som finns här.

Det är andra gången gruppen träffar Åsa Regnér. Första gången var i december förra året, kort efter att de många uppropen samlades för första gången.

Bland de 65 uppropen representeras yrkesgrupper som skådespelare, byggare och lärare. De samlar också missbrukare, döva, och kvinnor och flickor med erfarenhet av prostitution.

Amanda Dahl
amanda.dahl@dn.se "

DN ONSDAG 7 MARS 2018

"Åldersgräns för adoption ska tas bort

Barnrättsperspektivet och rättssäkerheten vid adoptioner ska stärkas i de nya regler som regeringen presenterade på tisdagen. Bland annat tas den övre åldersgränsen för adoptivföräldrar bort.

De tidigare reglerna ska ersättas med ett nytt kapitel om adoption i föräldrabalken samt en ny lag om adoption i internationella situationer. Biträdande justitieminister Heléne Fritzon (S) säger till DN att de nya reglerna ändras för att anpassa dem till dagens förhållanden.

I propositionen framgår att den övre åldersgränsen vid internationella adoptioner slopas. I stället menar regeringen att åldern endast är en av flera omständigheter när en samlad bedömning görs.

Även den nuvarande 25-årsgränsen ska tas bort. I stället ska personer som fyllt 18 ges möjlighet att prövas som adoptivföräldrar.

Par som lever i samboäktenskap ska också få det lättare att adoptera under samma förutsättningar som gifta par.

I propositionen pekar regeringen på att de flesta barn som föds i Sverige har ogifta föräldrar.

Man hoppas också kunna förbättra möjligheterna för samkönade par som vill adoptera från andra länder.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 september.

Philip Stockenhed philip.stockenhed@dn.se "

DN ONSDAG 7 MARS 2018

"Hatkontot släcks ner

Efter skarp kritik mot Google från en rad håll de senaste dagarna har företaget nu valt att släcka ner det Youtube-konto där allvarliga hot riktats mot journalister.

”Kontot har avslutats eftersom vi har fått flera anspråk från tredje part om upphovsrättsintrång i material som användaren lagt upp.”

Så står det numera på den sajt på Youtube som under lång tid använts till att bland annat rikta hot mot journalister. Google valde att stänga kontot på tisdagseftermiddagen, men vill inte låta sig intervjuas om detaljer kring det.

– Jag kan bekräfta att Youtube tagit ner kanalen, skriver Googles svenska kommunikationschef Farshad Shadloo i ett uttalande, och hänvisar i övrigt till det som nu står på det stängda kontot.

Att Google nu släckt ner kontot är Jeanette Gustavsdotter, vd på Tidningsutgivarna, försiktigt positiv till.

– Det är för tidigt att säga exakt vad det leder till. Men om det betyder att Google självmant har valt att stänga ned kontot, på grund av de olagligheter som publicerades där, så är det mycket positivt. Även om det gjordes efter mycket påtryckningar. Det bästa är om detta kan göras genom självreglering snarare än lagstiftning.

– Det är mycket långt kvar att gå. Vi vill se att Google tar detta ansvar varje gång något liknande påtalas. Att man alltid arbetar aktivt för att granska innehållet på sina plattformar och att man aktivt plockar ned olagligt innehåll, fortsätter hon.

Det var i förra veckan som en advokat mottog allvarliga hot mot sig och sin familj efter att Youtube publicerat advokatbyråns namn på sin plattform.

Bakgrunden till händelsen är att advokatfirman, som bland annat har DN och Expressen bland sina klienter, biträtt vid anmälningar av ett antal hotfulla publiceringar som gjorts av högerextremister på Youtube. Hoten riktades mot journalister. Men Youtube valde att inte agera mot hoten; däremot togs några publiceringar bort eftersom högerextremisterna använt bilder som de saknade upphovsrätt till. Det var i samband med det borttagandet som anmälarens namn röjdes av Youtube genom att det publicerades både på kanalen och i korrespondens med innehavaren av kanalen.

Advokatbyrån namngavs av Youtube trots varningar om att det skulle kunna leda till fördjupade hot från svensk vit makt-miljö.
Varför Google agerar just nu mot det aktuella kontot, trots månader av kritik, och varför man hänvisar till upphovsrätt och inte olaga hot eller motsvarande är oklart, då ingen på bolaget vill svara på DN:s frågor.

DN
dn@dn.se "

DN ONSDAG 7 MARS 2018

" Akilov undvek offrens blickar när de vittnade

Rakhmat Akilov erkänner att han, genom terroristbrott, mördade Lena Wahlberg, 69, och Marie Kide, 65, den 7 april 2017. Han förnekar dock mordförsök när det gäller minst åtta av de 18 målsägare som åklagare Hans Ihrman hävdar utsattes för mordförsök under det inledande skedet av terrorattacken på Drottninggatan. – Min klient hade inte något uppsåt att försöka döda dem, menar Akilovs advokat Johan Eriksson.

På tisdagen fortsatte rättegången mot terrormisstänkte Rakhmat Akilov. För första gången fick han höra ett par av de offer som drabbades av hans terrorinspirerade vansinnesfärd med den kapade lastbilen.

Han lyfte inte på huvudet en enda gång för att möta sina två första offers blickar utan tittade mest av allt ner i de papper han hade framför sig. Ofta lutade han sig lätt mot den tolk som finns på hans vänstra sida.

– Jag kastade mig upp på den lilla muren mot kyrkogården, höll mig i ett staket och kände vinddraget av lastbilen. Först blev jag bara så arg och tänkte: vilken galning. Jag sprang efter och skrek efter honom, berättade den man som var den första som fick ta skydd från Rakhmats Akilovs framfart.

Det andra vittnet, en medelålders kvinna, klämdes fast mellan en bil som Akilov rammade och en husfasad.

– Jag hörde ljud, förstod att det var en slags kraft i rörelse. Plötsligt minns jag bara smärtan i min egen kropp. Knät som trycks in i fasaden, min fot som blev överkörd, min nacke som knäckte till, sa hon.

Under tisdagen gick vice chefsåklagare Hans Ihrman igenom sakframställningarna när det gäller zon A och B – det vill säga området mellan den plats där Akilov kapade lastbilen och Olof Palmes gata. På den här sträckan fanns enligt åklagaren sammantaget 19 målsägare. Tre av dem är inte identifierade.

Två avled, sexton utsattes enligt åtalet för mordförsök och en för framkallade av fara för annan.

Akilov erkänner att han genom terroristbrott mördade Lena Wahlberg, 69, och Marie Kide, 65. Han erkänner också att han utsatte sex personer för försök till mord och att han utsatte en person för framkallande av fara. Han förnekar däremot att han utsatte sju andra för försök till mord. I övriga fall vill han avvakta med sin inställning.

– Tingsrätten har att ta ställning till om de personer som åklagaren anser har utsatts för mordförsök verkligen har befunnits sig i någon objektiv fara. Det kommer att bli svåra avgöranden för tingsrätten, ansåg Akilovs advokat Johan Eriksson.

Han menar att ska man kunna döma någon för försök till mord måste det, i varje enskilt fall, redas ut exakt var det påstådda mordförsöket påbörjades och hur, konkret, faran såg ut för var och en av de enskilda målsägarna. Enligt åtalet utsatte Rakhmat Akilov totalt 130 personer för mordförsök längs sin färd, medan 20 personer utsattes för framkallande av fara för annan.

Vice chefsåklagaren bad rätten vid upprepade tillfällen att notera bredden på såväl Holländargatan och Drottninggatan – detta för att understryka att de personer som befann sig där inte hade någonstans att ta vägen, att de överlevde mest av en slump.

Rättegången pågår även i dag, onsdag, och på torsdag då fler av de målsägare som befann sig i zon B ska höras.

Några av de drabbade anhöriga har meddelat rätten att de inte kommer att orka vittna – sorgen och smärtan är fortfarande för stor.

De nu hörda målsägarna yrkar alla på skadestånd på 150 000 kronor var – i det fall Akilov döms för försök till mord på dem.

Ulrika By
ulrika.by@dn.se "

DN ONSDAG 7 MARS 2018

"Regeringen utreder demokratikrav

Regeringen vill införa gemensamma demokratikriterier för vilka organisationer som ska få ta emot statliga bidrag. Vid torsdagens regeringssammanträde beslutas om en utredning som ska se över frågan.
Enligt kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP) ska utredningen tydliggöra och definiera demokratikriterierna. Målsättningen är att få ett enhetligt system för alla myndigheter.

Enligt Alice Bah Kuhnke är det omkring 30 myndigheter som kan bevilja bidrag till organisationer, föreningar och andra sammanslutningar.

– Demokratikriteriet ska stärka tilliten till hela systemet, säger hon.

Hans Olsson "

DN ONSDAG 7 MARS 2018

" Utvisade ska få skadestånd för arbetsgivarens misstag

Arbetstagare som utvisas från Sverige på grund av arbetsgivarens misstag ska kunna kräva skadestånd. Så vill regeringen få bukt med de kritiserade utvisningarna av högkvalificerad arbetskraft.

Varje månad utvisar Migrationsverket hundratals arbetskrafts-invandrare, trots att många av dem är högkvalificerade och svenska företag skriker efter att få anställa dem.

Nyligen gick en rad näringslivsprofiler ihop i en gemensam protest. Och förra veckan kom en undersökning från Stockholms handels-kammare och Demoskop som visar att en av fem aktörer inom finanssektorn tycker att utvisningarna är ett problem.

– Vi har kontakt med företag i alla möjliga branscher som drabbas av det här, säger Maria Rankka som är vd vid Stockholms Handels-kammare.

Nu finns ett nytt lagförslag där regeringens utredare föreslår att Migrationsverket ska tvingas göra en helhetsbedömning av varje ärende.

– Där olika delar ska kunna kompensera varandra, säger regeringens utredare Bertil Ahnborg till DN.

Migrationsverket ska inte heller stirra sig blint på saker som har hänt tidigare – utan försöka se hur det ser ut att kunna fungera framåt i varje enskilt fall, enligt Bertil Ahnborg.

Den som utvisas på grund av arbetsgivarens misstag ska också kunna driva en skadeståndsprocess för det lidande som det orsakar.

– Mindre misstag från arbetsgivare ska inte kunna leda till att man hamnar i en situation där man utvisas för att arbetsgivare inte har uppfyllt villkoren för anställningen. I så fall ska det finnas möjligheter till någon form av sanktioner, säger migrationsminister Heléne Fritzon (S) till DN.

På frågan om den drabbade personen ska få skadestånd i pengar, men ändå utvisas från Sverige, svarar Heléne Fritzon att hon precis har fått förslaget på sitt bord, och att hon i nuläget inte kan svara på sådana detaljfrågor.
Men ersättningen ska motsvara kränkningen som arbetstagare drabbas av på grund av arbetsgivarens misstag, enligt förslaget.

– Vi har sett att det har varit en obalans och att det är arbetstagaren som har drabbats väldigt hårt när arbetsgivaren inte uppfyller krav på arbetsmarknaden, säger Heléne Fritzon.

I december kom dessutom två domar från Migrationsöverdomstolen som underkände Migrationsverkets sätt att tolka den nuvarande lagen. Domarna är vägledande och går hand i hand med den nya föreslagna lagändringen, enligt Fredrik Beijer som är rättschef på Migrations-verket.

Han och Migrationsverket är positiva till det nya lagförslaget.
– Eller, det positiva överväger det negativa. Vi har ju att bevaka två intressen: Att underlätta för personer att få arbetstillstånd på grund av den politiska viljan som finns. Men också att bevaka så att personer inte utnyttjas av oseriösa arbetsgivare.

– Samtidigt blir det mer komplexa bedömningar om man ska se till helhet, seriositet och rimlighet. Risken finns för missbruk från oseriösa arbetsgivare, säger Fredrik Beijer.

Migrationsverket skriver i sitt remissvar att handläggningstiderna riskerar att bli längre. Fredrik Beijer säger dock till DN att han tror att de kommer att bli kortare eftersom man bara ska göra noggranna kontroller av vissa riskbranscher och -arbetsgivare.

– Det är ett system som ska ge mer schvung i det här. Ambitionen är att handläggningstiderna ska komma ned till fyra månader. Min bild är att vi kommer att klara det, säger Fredrik Beijer.

Även Heléne Fritzon tror att handläggningstiderna blir kortare med det nya lagförslaget.

Många tycker att det stora problemet med de långa handläggningstiderna är att den som väntar har inreseförbud i Sverige.

Det gör att de inte kan lämna landet, till exempel för att besöka släktingar i hemlandet, som Anna i artikeln nedan.

Ska inreseförbudet finnas kvar?
– Det är en fråga för lagstiftaren. Så länge du inte har ett uppehållstillstånd så kan du inte resa in i Sverige, så ser regelverket ut. Men om vi ligger på med korta handläggningstider så är det inget problem egentligen, säger Fredrik Beijer.

Peter Letmark
peter.letmark@dn.se "

DN ONSDAG 7 MARS 2018

" Han förlorar nyckelkompetens på grund av Migrationsverkets regler

Arkitekten Anna har ett toppjobb på ett arkitekt- kontor i Stockholm. Nu överväger hon att lämna Sverige och nappa på ett jobberbjudande i Tyskland – på grund av ovissheten och det byråkratiska krånglet här.

För två år sedan anställdes den ukrainska arkitekten Anna på arkitektkontoret Tovatt Architects i Stockholm.

Anna heter egentligen något annat, men vill inte träda fram med sitt riktiga namn eftersom hon inte vill bli känd för att kritisera de svenska myndigheterna.

Enligt chefen för arkitektkontoret, Johannes Tovatt, är hon ovärderlig för företaget med sin spetskompetens. Han har ända från början velat ge henne en nyckelroll.

Men det fungerar inte på grund av Migrationsverkets långa handläggningstider – som gör att hon inte kan göra jobbresor som alla andra på företaget.

Nu har hon ett fönster på en månad tills hon lämnat in ansökan om förlängning av uppehålls- och arbetstillståndet till Migrationsverket. Därefter blir hon i praktiken inlåst i Sverige under 12–14 månader i väntan på besked.

Så lång beräknar Migrationsverket att handläggningstiden av hennes ärende kommer att bli.

Under tiden får hon resa ut ur Sverige, men inte komma tillbaka in igen, enligt regelverket.

Förutom att hon inte kan göra karriär och utvecklas i sin yrkesroll som arkitekt på jobbet i Stockolm, har hon en pojkvän i Tyskland som hon inte kan hälsa på förrän om drygt ett år.

– Jag vet inte hur länge jag står ut med de här reglerna, säger hon. Det är också svårt att leva ett normalt liv med ovissheten som hela tiden finns i Sverige, menar hon.

– Man har ju familj och vill träffa släkt och vänner som alla andra. Men man bryts ned av det här och jag vet inte om jag håller mentalt, säger hon.

Om hon säger ja till jobberbjudandet från Tyskland, får hon uppehållstillstånd och arbetstillstånd med vändande post, enligt Johannes Tovatt.

Han säger att tyska arkitektkontor har börjat leta efter personal i Sverige.

– I Tyskland har man förstått att Sverige är ett land som är svårt för den här kategorin högutbildad arbetskraft. Därför vänder man sig hit för att rekrytera, säger han.

It-specialisten Tayyab Shabab från Pakistan har blivit något av ett affischnamn för problematiken med kompetensutvisningarna i Sverige. Han jobbade som programmerare på Dynamo i Stockholm, men fick ett utvisningsbeslut för att en tidigare arbetsgivare inte haft en kollektivavtalsenlig tjänstepensionsförsäkring.

Han fick hjälp att överklaga till Migrationsöverdomstolen men hamnade då i en handläggningssituation som gjorde att han inte kunde besöka sin familj.

När han fick ett jobberbjudande i Tyskland nappade han på det, och fick uppehålls- och arbetstillstånd där på en vecka.

Peter Letmark peter.letmark@dn.se "

DN ONSDAG 7 MARS 2018

" Uppgörelse klar: Mer pengar till pensionärer från 2020

De sämst ställda pensionärerna ska få upp till 1 300 kronor mer i månaden att röra sig med genom att garantipensionen och taket för bostadstillägget höjs. Förslagen genomförs sannolikt 2020.

Regeringen och allianspartierna som ingår i Pensionsgruppen har arbetat i ungefär ett år med att förbättra grundskyddet för pensionärer som tjänat in en låg pension eller ingen pension alls.

Det är första gången sedan pensionssystemet infördes för ungefär 20 år sedan som det görs en översyn av grundskyddet.

I december förra året kom ledamöterna i pensionsgruppen överens om att grundskyddet för pensionärer ska stärkas. Men då preciserades inte hur det skulle gå till.

I mitten av februari kunde DN berätta att Pensionsgruppen var nära en överenskommelse om förstärkt grundskydd.

Men gruppen lyckades inte enas under det möte som hölls ett par dagar senare. Nu när förslaget är färdigt att skickas ut på remiss ser det i stort ut som i DN rapporterat.

Enligt regeringen ska de pensionärer som har det sämst kunna få upp till 1 300 kronor mer i månaden.

Garantipensionen höjs med 200 kronor i månaden för alla garantipensionärer. Det införs ett behovsprövat garantipensionstillägg på som mest 700 kronor i månaden för ogifta. Garantipensionen och det behovsprövade tillägget ska betalas ut automatiskt, man behöver alltså inte ansöka om det.

I dag är den högsta garantipensionen 8 076 kronor i månaden före skatt för ogifta pensionärer.

De som tjänat in låg pension får garantipension som utfyllnad och då trappas beloppet av med stigande pensionsinkomst.

Taket för den högsta boendekostnad bostadstillägget beräknas på höjs till 7 000 kronor i månaden.

Principen är att bidraget blir 100 procent för en boendekostnad på upp till 3 000 kronor i månaden.

För den del av boendekostnaden som ligger mellan 3 000 och 5 000 kronor i månaden blir tillägget 90 procent och på delen mellan 5 000 kronor och 7 000 kronor i månaden blir tillägget 70 procent.

Det innebär att det högsta bostadstillägget blir ungefär 6 200 kronor i månaden i stället för dagens 5 560 kronor. Bostadstillägget är skattefritt.

Det konsumtionsstöd på 340 kronor i månaden som finns i dagens bostadstillägg tas bort.

Tanken är att det ska ersättas av den höjda garantipensionen och det nya garantipensionstillägget. Det gör att även de som inte har bostadstillägg kan få mer pengar än i dag.

När de som har garantipension tjänar in mer pension genom att arbeta sjunker garantipensionen.

Det gör att de som tjänat in en låg pension inte kan höja inkomsten genom att arbeta efter 65 års ålder.

Men nu ska det bli möjligt att höja pensionsinkomsten genom att garantipensionen inte sänks när personen tjänar in mer pension.
En anledning till att uppgörelsen drog ut på tiden kan vara att bostadstillägget ligger utanför själva pensionssystemet.

Garantipensionen administreras visserligen inom pensionssystemet men liksom för bostadstillägget sker finansieringen över statsbudgeten. Det innebär att kommande regeringar får se en del av budgetutrymmet intecknat av höjda kostnader för bostadstillägg och garantipension.

Därför finns det skäl att anta att även de som är ansvariga för finanserna i de olika partierna har velat ha synpunkter.

Förslagen ska nu skickas ut på remiss men det är inte klart när remisstiden går ut.

Pensionsgruppen kan välja att ta hänsyn till remissinstansernas synpunkter och då kan förslagen justeras.

Men det förslag regeringen lägger fram för riksdagen kommer i princip att se ut så här.

Förslagen kommer att röstas igenom i riksdagen eftersom partierna i Pensionsgruppen har majoritet.

Maria Crofts
maria.crofts@dn.se

"Fakta. Pensionsgruppen
Gruppen består av de partier som en gång slöt överenskommelsen om det pensionssystem vi har i dag. Partierna är Socialdemokraterna, Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna. Miljöpartiet var inte med om pensionsuppgörelsen men finns representerat i Pensionsgruppen eftersom partiet sitter i regeringen. För att göra förändringar i pensionssystemet krävs att samtliga partier i Pensionsgruppen är överens. Det räcker alltså inte med att en majoritet är för ett visst förslag."

Kommentar: Atrappningsreglerna för bostadstilläggen är katastrofala Kapitalreglerna bör tas bort, de innebär att de som har det sämst kan gå miste om tilläggen och garantipensionerna kompenserar inte tillräckligt. Kapitalreglerna är stor skam för socialdemokraterna.

DN ONSDAG 7 MARS 2018

"Lång väg till stabil inflation

Riksbankschefen Stefan Ingves vill att priserna ska stiga med mer än 2 procent, innan det blir dags att stabilisera inflationen vid tvåprocents-nivån. Det är en process som i så fall tar flera år.

Analys. I Riksbankens prognoser uppnås alltid inflationsmålet inom loppet av två år. Verkligheten ser dock annorlunda ut; under de senaste sju åren har inflationen aldrig varit uppe i 2,0 procent.

Enligt Riksbankens senaste prognos dröjer det till början av 2020 innan inflationen ligger exakt på målet. Om inflationsmålet varaktigt ska överträffas tar det ännu längre tid.

Stefan Ingves står bakom Riksbankens räntebana, som pekar mot en första räntehöjning under andra halvåret 2018. Men vid en utfrågning hos riksdagens finansutskott på tisdagen betonade han att man bör gå försiktigt fram.

Det kan betyda att räntehöjningen fördröjs. Vid ett seminarium i måndags hade riksbankschefen förklarat att han gärna ser att inflationen under en tid överstiger 2,0 procent – som kompensation för att den så länge har legat under målet. Detta upprepade han nu, på fråga från DN.

Som skäl anger Stefan Ingves att det behövs breda marginaler. Han vill inte råka i situationen att Riksbanken först börjar höja räntan och inflationen sedan faller tillbaka. Det skulle betyda förlorad trovärdighet och kanske tvinga fram en helomvändning till lägre ränta igen.

Vice riksbankschefen Henry Ohlsson, som också utfrågades av finansutskottet, har en helt annan uppfattning. Han anser att inflationsmålet nu är uppnått och ville höja reporäntan redan vid mötet i februari.

Henry Ohlsson vänder sig emot vad han ”tiondelarnas tyranni” och menar att man i stället ska följa de långsiktiga trenderna för både inflationen och arbetslösheten.

När det gäller arbetslösheten anser han att Riksbanken inte kan göra mer, men däremot att minusräntor leder till en alltmer ojämn fördelning.

Det dröjer nog innan Henry Ohlsson får igenom vad han vill. Men politikerna i finansutskottet verkade gilla att höra nya tongångar från Riksbanken.

Johan Schück
johan.schuck@dn.se "

DN ONSDAG 7 MARS 2018

"Konflikt mellan föräldrar och lärare ett växande problem

Under de senaste åren har många artiklar och inlägg om relationen mellan lärare och föräldrar kommenterats och delats på sociala medier. Lärare har tyckt att föräldrar är krävande och jobbiga. Föräldrar pekar i stället på skolans brist på kunskaper, stöd och vettiga åtgärder för deras barn.

Nyligen skrev Åsa Fahlén och Simon Sandström, ordförande respektive skyddsombud i Lärarnas riksförbund, en debattartikel i Svenska Dagbladet om föräldrar som okynnesanmäler skolor till Skolinspektionen och skapar drev mot lärare. Enligt förbundets egna undersökningar har sju av tio lärare upplevt att föräldrar försökt påverka deras arbete.

– Det handlar väldigt ofta specifikt om det egna barnets situation och man har inte alltid förståelse för att barnet befinner sig i en grupp, i en klass och i en skola där man inte alltid kan se till enbart individuella behov om det går ut över andra barn. Vissa föräldrar kan bli lite väl enkelspåriga, säger Åsa Fahlén.

Dessa föräldrar kan hota med att anmäla till Skolinspektionen eller att byta skola om inte läraren gör som de säger. Det vet att det skulle ge skolan ett dåligt rykte, menar Åsa Fahlén.

Skolinspektionens generaldirektör Helén Ängmo bekräftar att antalet anmälningar mot skolor ökar för varje år. Under 2017 fick Skolinspektionen in cirka 5 000 anmälningar.

– Ungefär 40 procent av anmälningarna handlar om kränkande behandling. Ett annat stort område gäller elever som inte fått tillräckligt stöd av skolan, säger hon.

Ungefär en tredjedel av anmälningarna leder till kritik mot skolan från Skolinspektionen. Det kan handla om att en elev inte fått det stöd som den behöver eller att skolan inte gjort tillräckligt för att se till att en elev kommer till skolan.

En tredjedel av anmälningarna återremitterades till skolorna eftersom skolorna inte kände till föräldrarns missnöje.

– Vissa föräldrar vänder sig direkt till Skolinspektionen utan att först kontakta skolan eller huvudmannen. Det kan bland annat ha att göra med att den lokala klagomålshanteringen inte varit tillräckligt synlig eller tillgänglig. Då finns en risk att ärendet hamnar i långa tider av utredning i stället för att eleven får respons eller hjälp direkt, säger Helén Ängmo.

Debattartikeln från Lärarnas Riksförbund satte i gång en livlig diskussion på sociala medier.

Jiang Millington i föräldranätverket Barn i behov lyfter fram att skolan fungerar dåligt för många barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Det är svårt att få rätt stöd och barnen har ofta hög frånvaro. Hon hävdar att det blivit vanligt att skolor anmäler föräldrar till socialförvaltningen, eller till polis med hot om böter för att deras barn inte kommer till skolan. Och att detta kan vara ett slags hämnd för föräldrars anmälningar till Skolinspektionen:

– Om en förälder anmäler en skola så kommer en motanmälan mot föräldern tillbaka som ett brev på posten. Det har blivit ett jätteproblem, säger Jiang Millington.

Föräldranätverket gjorde nyligen en snabbenkät bland sina medlemmar. Av de 106 som svarade hade 21 procent varit med om att ha blivit hotade eller fällda med vite för att barnen inte går till skolan.
– Det kan få fruktansvärda konsekvenser för familjen. Vi har ju barn som omhändertas, säger hon.

Jiang Millington har själv två barn med neuropsykiatriska diagnoser. Hon har blivit utsatt för orosanmälningar till socialtjänsten på grund av att hennes barn haft svårigheter med skolgången så många gånger att hon tappat räkningen, men hon gissar på någonstans mellan 25 och 30.
– Skolan vill sällan erkänna problem med sin egen miljö och så gör man en orosanmälan i stället när barnen inte kommer till skolan. Men när det inte finns dåliga hemförhållanden i dessa familjer, vad ska socialförvaltningen göra? De kan inte ta över de problem som skolan har att lösa.

Konsekvensen blir att många barn blir hemmasittare, inte sällan med depression, utmattning eller andra psykiska problem, eftersom skolmiljön gjort dem sjuka, menar hon.

I en debattartikel i tidningen Skolvärlden nyligen uppmanade Jiang Millington både lärare och föräldrar att sluta kasta grus på varandra. Hon menar att bråket skapar ett ohållbart arbetsmiljöproblem för lärarna och dessutom kraschar barnens liv.

– Det jag reagerat på är att lärare och lärarförbunden hoppar på föräldrarna, som är de som har minst makt att påverka hur skolan ser ut och hur lärarnas arbetsmiljö kan förbättras. Det är skolans huvudmän och skolpolitiker som måste skapa bättre förutsättningar, säger hon.

Åsa Fahlén och Jiang Millington har nu träffats och insett att de egentligen är ganska överens. Det stora ansvaret ligger på skolledning och huvudmän.

– Den här gruppen föräldrar kämpar för att få det stöd för sina barn som de inte får. En av de saker som stressar lärare allra mest är just att man ser elever som mår dåligt och har särskilda behov och som inte får det stöd de behöver, säger Åsa Fahlén.

Vad var tanken när ni skrev debattartikeln om föräldrar som hotar, anmäler och skapar brev mot lärare?

– Vi har under lång tid märkt hur det är en ökad press på lärarna när det gäller vad som är skolans ansvar och hemmets ansvar. Det finns en liten, och jag vill verkligen betona att det är en liten, grupp föräldrar som använder sin ”konsumentmakt” till att påverka alltifrån friluftsdagar till undervisning och läxor. Om de inte får som de vill hotar de att anmäla lärarna till Skolinspektionen. Det leder i bland till en helt ohållbar arbetssituation på skolan, säger Åsa Fahlén.

Hon understryker att debattartikeln inte riktade sig mot de föräldrar som, likt Jiang Millington, har barn med behov av särskilt stöd. För när det gäller dessa föräldrar står lärarna på samma sida gentemot skolledningar och huvudmän.

– Föräldrarna vet inte vart de ska vända sig med sin frustration och så går man på lärarna – som inte har någon makt att göra någonting. Även lärarna känner samma frustration. Det är klart att det uppstår konflikter, säger Åsa Fahlén.

Hon säger skolmiljön i dag är ogynnsam för många barn. Klasserna är ofta stora, lärarna har många arbetsuppgifter och små möjligheter att på riktigt möta varje barn.

– Hade man kunnat få en bättre och lugnare arbetsmiljö i skolan skulle färre elever vara i behov av särskilt stöd. Då kunde vi kunna använda de resurser som finns till de barn som inte klarar en vanlig skoldag utan särskilt stöd, säger Åsa Fahlén.

Debatten efter Lärarnas Riksförbunds artikel kom att särskilt handla om barn med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning, npf, som har särskilt stora behov. Om dessa elever inte ges rätt förutsättningar för att klara av skolan så kan de bli stökiga eller sluta gå till skolan.

Jiang Millington säger att hon och andra föräldrar till dessa barn tvingas bli väldigt drivna för att kämpa för sina barn. De kan lagar och skolförordningar och vet sina rättigheter. Hon förstår att de ibland uppfattas som ”besvärliga”. Det har sina skäl. Det finns ingen som tycker om dem eller deras barn, menar hon.

– Ingen skola vill ha våra barn. Inga andra föräldrar vill heller ha våra barn i sina barns klass. Men våra barn måste gå i skolan enligt lag och då går det inte att skolan säger att de inte har resurser eller inte vill ha våra barn. De har samma rätt till utbildning och en framtid som alla andra barn, säger hon.

Jiang Millington säger att barn med de här problemen finns i varje klassrum i Sverige.

– Alla känner till de här barnen som pajar arbetsron i skolan. Det är så lätt att gå på den här gruppen. Det finns ingen som försvarar oss. Därför är det ofarligt att ge sig på oss.

Å andra sidan är hon samtidigt överens med Åsa Fahlén om att lärarna också är väldigt utsatta.

– Vart tionde barn har särskilda behov och lärarna får inte tillräckligt med stöd för att hantera detta. Har man 30 elever varav tre har jättestora behov, då har man inte möjlighet att lösa det utan rätt förutsättningar, säger Jiang Millington.

Redan på lågstadiet har exempelvis hälften av alla flickor med autism och med hög eller normal begåvning problem med att vara i skolan, menar Jiang Millington. Hon säger att den här gruppen barn är oerhört överrepresenterade bland de mellan 15 och 20 procent som går ut grundskolan utan godkända betyg.

– Vi har så enormt många föräldrar som gråter och inte vet vad de ska ta sig till. Skolan har inte gjort de anpassningar som behövs. Det finns en mängd statliga garantier för barn med olika behov. Men de gäller inte barn med autism och adhd som inte har någon intellektuell nedsättning. Dessa barn är inte sällan särbegåvade, men faller utanför skolramen.

Själv har Jiang Millington en son som fyller 18 i år. Han har adhd och gick ut grundskolan med endast två godkända betyg – i idrott och kemi. Hennes snart 14-åriga dotter slutade gå i skolan i årskurs tre.

– Jag satt med henne nästan varje dag i skolan och sedan var hon hemma i fem år. I dag bor hon på LSS-boende. Det hade aldrig behövt gå så långt om vi fått rätt stöd. Det är en tragedi, säger hon.

Hans Arbman
hans.arbman@dn.se "

"Sagt i debatten
”En stor utmaning för lärarna är föräldrar som ställer höga krav och som kräver ständig insyn och kommunikation.”

Åsa Fahlén och Simon Sandström, Lärarnas Riksförbund debattartikel i Svenska Dagbladet.

”Det tycks i dagens skola allt vanligare att det sätts i system att föräldrar, i stället för att samarbeta med skolan, sätter sig på tvären, bildar föräldragrupper som utvecklas till drev mot specifika rektorer och lärare.”

Åsa Fahlén och Simon Sandström, Lärarnas Riksförbund debattartikel i Svenska Dagbladet.

”Nu måste lärare och föräldrar sluta kasta grus på varandra och överbrygga den schism som skapar ett ohållbart arbetsmiljöproblem för lärare och kraschar barns liv.”

Jiang Millington, Barn i behov, debattartikel i Skolvärlden.

”En anmälan till Skolinspektionen är i många fall onödig och kan lösas lokalt av inblandade parter.”

Fjorton lärare i en debattartikel i Aftonbladet

”Det vore klädsamt om det ingick någon form av reflektion över varför anmälningarna till Skolinspektionen har femdubblats.”

Jiang Millington, Barn i behov, debattartikel i Aftonbladet.

Fakta. Barn i behov
Är ett nätverk av föräldrar och andra engagerade vuxna som kämpar för att alla barn, oavsett behov, ska ha rätt till en bra skolgång. Uppstod spontant efter att Stockholms stad plötsligt dragit in bidragen till resursskolorna.

Fakta. Bristande kunskap om diagnoser i skolan
I en kartläggning som gjorts av Karolinska institutet säger 80 procent av lärarna att de saknar kunskap om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, npf. Bland specialpedagogerna är siffran 69 procent.

Utbildning om npf har varken ingått i de vanliga lärarutbildningarna eller i speciallärarutbildningarna.
Först i höst kommer kunskap om npf in på speciallärarutbildningarna."

DN ONSDAG 7 MARS 2018

" Diagnoser i skolan: Ny bok ger lärare råd

Många lärare vet inte hur de ska hantera elever med en diagnos. Beteendevetaren Linda Jensen har en dotter med autism. Hon har skrivit en bok för att hjälpa skolpersonal på traven.

När Linda Jensens dotter Signe var fem år fick hon diagnosen autism. Skolstaren blev jobbig. Signe hade svårt att finna sig tillrätta i skolmiljön. När hon gick i mellanstadiet anställdes en specialpedagog utbildad i neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, npf, på skolan.

– Det gjorde en otrolig skillnad! Signe fick rätt riktat stöd på en gång. Som förälder fick jag en helt annan dialog med skolan, vi förstod varandra bättre.

Signe gick som inkluderad i en liten vanlig klass. Nu fick hon även tillgång till ett eget rum.

– Barn med autism är intryckskänsliga. Nu kunde hon dra sig undan när hon behövde.

Linda såg vilken skillnad en enda person kan göra för en skola och började så småningom själv studera hur barn med diagnoser som autism eller adhd fungerar och vad det innebär för undervisningen. Nu har hon skrivit den forskningsbaserade guideboken ”Inkluderingskompetens vid adhd och autism” för skolpersonal, framför allt lärare. Den innehåller hundratals tips om hur man som lärare bättre kan inkludera elever som har adhd eller autism i skolan. Vad är viktigast för lärarna att tänka på i klassrummet?

– Att förstå hur de här barnen fungerar. Många lärare vill helst inte ha så mycket med diagnoserna att göra, känner jag. Man säger att man ska ge stöd ändå. Men det blir ju mycket lättare om man vet exakt vad barnet har svårt för.

– När det gäller adhd-eleverna så har de en underaktiv hjärna, i stället för överaktiv, vilket många tror. De behöver mer stimulans, rörelse och sinnesintryck. Vid en genomgång som är mer monoton så går deras hjärna ned i dvala. Vet man det så blir det lättare att hitta rätt anpassning.

Hur löser man det som lärare?

– Håll korta och varierande genomgångar. Det kan räcka med att man ändrar röstläget, eller visar några bilder. Det är ju ingenting som påverkar övriga elever negativt heller.

– För barnen med autism måste man framför allt veta om deras nedsatta föreställningsförmåga. För- väntningarna på vad de ska göra måste vara väldigt konkreta, annars skickar man ut dem med ögonbindel på.

Hans Arbman
hans.arbman@dn.se "

DN ONSDAG 7 MARS 2018

" Linus Larsson: Google kan inte gömma sig bakom snack om ny teknik

För Google har varje problem en teknisk lösning. Självbilden består trots att de nu har stor global makt. Är det därför det är så tyst nu?

Det är nästan tio år sedan jag var i Zürich för att bevittna invigningen av Googles nya europeiska utvecklingscenter. Det var som det brukar. Tusen färger överallt. En rutschkana mellan våningsplanen som ingen använde. Pingisbord och massagestolar. Och en lokal chef med ett mantra: På Google sätter man tekniken, programmerarna och tjänsterna i första rummet. ”Pengarna får komma senare”, mässar en av cheferna. Här är mjukvaruutvecklare det finaste man kan vara.

Struntprat, givetvis. Vid den här tiden hade Google varit börsnoterat i fyra år. Omsättningen var drygt 20 miljarder dollar årligen. Självklart stod hård affärsmässighet högst i kurs. Men de gillade att prata om sitt företag så – som ett skönt gäng nördar som bara ville göra bra grejer på internet.

Spola fram till november 2016. Jag sitter ett par våningar upp på Googles enorma Londonkontor. Vd:n Sundar Pichai och några av företagets skarpaste tekniker ska prata artificiell intelligens. Mycket de visar är genuint imponerande, Google har stått bakom några av de mest hisnande landvinningarna på senare år. Men det här är hösten 2016, USA-valet har just avgjorts och sökarljuset har börjat riktas mot teknikbjässarnas roll i propagandaspridning och påverkansoperationer. Mest talas det om Facebook, och så har det fortsatt.

Men Google har också gjort bort sig. En sökning efter valresultatet ger som första träff en sida som felaktigt påstår att Donald Trump fick flest röster, inte bara vunnit tack vare USA:s komplicerade valsystem. Dem jag möter på Google verkar uppriktigt besvikna. Sökmotorn hade misslyckats.

Så vad göra? Skriva kod, givetvis. Jag talar med experter på artificiell intelligens som i tanken redan hade börjat skissa på ett program. Det ska identifiera mönster i falska uppgifter, bunta ihop dem och sänka dem i sökresultatet. Är det möjligt? Jag vet inte, men det är ett oerhört Googleaktigt sätt att se på världen.

Eric Schmidt, mångårig Google-vd och nu styrelseordförande för ägarbolaget, var inne på samma linje när han besökte Sverige i höstas. Propagandakampanjer kan upptäckas av – vad annars – mjukvara. Den kan avslöja falska gräsrotskampanjer som i själva verket orkestreras av en enda part, sa han där han satt på en scen och samtalade med Carl Bildt i Stockholm.

Det problem som inte har en teknisk lösning finns inte för Google. Tankesättet är så djupt rotat i kulturen på företaget, som med stolthet deklarerar sig som tekniktungt, ingenjörsstyrt och datadrivet.

Grundarnas nördiga bakgrund på Stanforduniversitetet framhålls med stolthet, liksom den för Silicon Valley-bolag obligatoriska berättelsen om att de började som två ensamma tekniksnillen i ett garage.

Men det är många år sedan Google bara erbjöd ett par praktiska verktyg. Sorterar man världens data så har man enorm makt. Som nu i veckan, när det framkom att Google har låtit hot mot journalister ligga kvar på Youtube och dessutom lämnat ut namnet på advokatbyrån som agerade mot hoten till högerextremister. Resultatet: hot och dataintrångsförsök mot byrån och en av dess advokater. Men inga kommentarer från svenska Googles ledning, förutom några pliktskyldigt skrivna rader via en presskontakt. Nu avkrävs företaget ansvar. Inte löften om nya algoritmer, utan riktigt ansvar.

I sommar fyller Google 20 år. Det kan knappast betraktas som ett ungt företag. Absolut inte som en uppstickare, knappt som ett rent teknikföretag. Men självbilden består. Det verkar vara smärtsamt för Google att prata om annat än teknik, så frågorna bemöts med öronbedövande tystnad.

Linus Larsson
linus.larsson@dn.se "

DN ONSDAG 7 MARS 2018

" Martin Timell åtalas för våldtäkt

TV4-programledaren Martin Timell, som polisanmäldes i samband med metoorörelsen, åtalas för våldtäkt. Brottet som Timell misstänks för preskriberas i september, så åklagaren vill skynda på med rättegången. Timell nekar till alla anklagelser.

Förundersökningen mot programledaren efter en händelse i september 2008 på Mjölkö i Österåkers kommun, har lett fram till ett beslut om åtal, skriver åklagarmyndigheten.

Målsägandeförhör, förhör med Martin Timell och vittnen har sammantaget lett till att bevisningen räcker för åtal, menar åklagaren.
– Jag bedömer efter de vittnesmål som vi har fått in och det som de har berättat under förhör att det finns tillräckliga skäl för att väcka åtal, säger kammaråklagare Anna Bengtsson.

Enligt åtalet kommer sju personer att kallas som vittnen till rättegången. Bland dessa finns flera av Timells medarbetare på TV4 och den då 24-åriga kvinnans sambo som var med vid händelsen, som utspelade sig i en badtunna på Martin Timells lantställe, under en sommarfest.

De ska vittna om 24-åringens reaktioner på det som hände i tunnan, att hon blev upprörd och reste sig.

Kvinnan har tidigare berättat om händelsen, där Timell inför flera vittnen ska ha hållit fast henne och fört upp fingrar i underlivet på henne.
Dagen efter ska Timell ha sagt åt henne att ”tänka sig för” om hon ville ha en fortsatt karriär i tv-branschen.

I stället för hjälp fick kvinnan en löneförhöjning och produktionsbolaget Meters dåvarande vd försökte ursäkta det inträffade.

– Jag trodde att hon skulle hjälpa mig, i stället fick jag bara höra ursäkter om att ”saker lätt kan missförstås när alkohol är inblandat”.

Jag trodde att de skulle ge mig stöd. I stället fick jag en löneförhöjning. Jag tolkade det som ett sätt att köpa min tystnad, har kvinnan tidigare berättat för DN.

TV4 kommenterade åtalet på tisdagen:

– Som vi sagt tidigare välkomnar vi en juridisk prövning, det är bra att frågan utreds grundligt och att den hanteras av rättsliga instanser, men i övrigt har vi inget att tillägga, säger Magnus Törnblom, presschef på TV4 i en kommentar till DN.

DN har sökt Martin Timell för en kommentar.

Enligt kammaråklagare Anna Bengtsson nekar Timell till samtliga anklagelser.

Timells advokat Hanna Lindblom säger till DN hon är förvånad över att åklagaren väckt åtal.

– Vi är överraskade eftersom jag inte gör samma bedömning av materialet som åklagaren. Det är en anmälan 9,5 år efter en påstådd händelse. Sedan har man hört vittnen som sitter och berättar om något som ska ha ägt rum för nästan tio år sedan. Det är vanskligt, och uppgifterna spretar åt olika håll. Det som slagit mig är att man går till åtal med något som TV4 valde att inte ens polisanmäla, säger Hanna Lindblom.

Är det inte ett problem att så många vittnen har samstämmiga uppgifter?

– Det kan man tycka, men samtidigt ska de redogöra för andrahandsuppgifter. Det är inga direkta vittnesiakttagelser, de är inte åsyna vittnen. Det är ingen som sett Martin Timells hand i närheten av kvinnans underliv och det finns ingen teknisk bevisning.

De vittnar om att kvinnan blivit mycket upprörd i badtunnan?
– Ja, men det är andrahandsuppgifter. Det kan finnas många alternativa händelseförlopp. Om hon blivit så här upprörd i badtunnan kan hon ha blivit det av andra skäl. Det finns kanske uppgifter om det, det kommer att visa sig under resans gång.

Att det finns andra anklagelser om sexuella trakasserier på arbetsplatsen och att Martin Timell kanske till och med utmålas som en otrevlig person ska inte spela in i den här processen, menar Hanna Lindblom.

– Den här processen är ganska fyrkantig, tingsrätten ska pröva det som han anklagas för i det här fallet, det andra ligger utanför. Det kanske är en arbetsmiljöfråga som man får hantera, men det är en annan sak.

Enligt Lindblom kommer Timell inte att uttala sig för medierna. Kvinnan arbetade tillsammans med Martin Timell på en produktion av Meter television. Bolagets vd Björn Persson säger till DN att det är bra att fallet prövas rättsligt, och betonar att den ledning som tog emot kvinnans första anmälan inte längre arbetar på bolaget.

– Vi konstaterar att programmet inte finns längre, och att det här prövas rättsligt är precis som det ska vara. Jag har ingen anledning att kommentera det mer än så, säger Björn Persson.

Alexandra Carlsson Tenitskaja
alexandra.carlsson.tenitskaja@dn.se
Hugo Lindkvist hugo.lindkvist@dn.se
Juan Flores juan.flores@dn.se "

DN ONSDAG 7 MARS 2018

" Medier över hela världen samlas kring faktakoll

Faktakollar växer snabbt över hela världen – så även i Sverige där DN, SVT, SR och SvD snart lanserar branschsamarbetet Faktiskt. Inspirationen kommer bland annat från det franska projektet Crosscheck som avslöjade flera fejknyheter under det franska valet 2017.

I mitten av april lanseras sajten faktiskt.se, där bland andra DN, SVT, SR och SvD kommer att länka till faktakollar. Varje redaktion väljer fritt vilka granskningar de gör, men kommer att följa en gemensam, femgradig betygsskala som går från ”helt sant” till ”helt falskt”.

Bakgrunden är de senaste årens debatt om ”falska nyheter” och smutskastningskampanjer med stor spridning på sociala medieplattformar. Särskilt i samband med nationella val har lögner kunnat påverka opinionen.

Frankrike, Storbritannien och Norge är några av de länder som inspirerat. Där har medieföretag och fristående faktagranskningsorganisationer samarbetat för att bygga kunskap, höja kvaliteten och få ökat genomslag för sina faktagranskningar. Jenni Sargent är grundare av Crosscheck Network i Frankrike, där stora och små mediehus inledde ett samarbete kring faktagranskning under det franska valet förra året. Bakgrunden var diskussionen om desinformation under valet i USA 2016, då Donald Trump valdes till president.

– Vi hittade hundratals fejknyheter. Vi gick inte ut med allt, men publicerade i slutändan 67 faktagranskningar inom ramen för Crosscheck, säger Jenni Sargent, en av de världsledande experter på faktagranskning som under tisdagen talade på ett branschseminarium om faktagranskning i Radiohuset i Stockholm.

Ett uppmärksammat fall i Frankrike förra året var när en falsk kopia av tidningen Le Soirs webbsida rapporterade att dåvarande presidentkandidaten Emmanuel Macron hade ekonomiskt stöd från Saudiarabien. Trots att artikeln innehöll få detaljer fick rubriken stor spridning på sociala medier.

– Crosscheck-projektet kunde dementera den nyheten och tydligt förklara att källan till den artikeln var fejkad. Vi gick inte ut och sa att påståendet inte stämmer, vilket är en viktig nyansskillnad. Det hade varit våghalsigt att påstå utan en ordentlig undersökning. Huruvida man kan säga att något är kategoriskt sant eller kategoriskt falskt är en ständig fråga i debatten om faktakoll. Men vad man kan göra är att synliggöra sammanhang och källor så att folk får lättare att tänka kritiskt kring nyheterna de läser, säger hon.

Ett av målen med det svenska branschsamarbetet är att höja kunskapsnivån på redaktionerna genom utbildningar i hur man verifierar uppgifter och upptäcker felaktigheter. Liksom Crosscheck kommer Faktiskt att följa riktlinjerna från International fact checking network (IFCN), som bland annat handlar om att vara transparant kring källor och arbetsmetoder.

DN:s redaktionella utvecklingschef Martin Jönsson är initiativtagare till det svenska branschsamarbetet och tror att läsarna tydligt kommer att märka av satsningen, bland annat genom vinjetten ”Faktiskt” och den femgradiga betygsskalan.

– De kommer också att märka av metodiken att vi är transparenta med källorna och tydliga med hur vi kommer fram till våra bedömningar. Läsarna får också möjlighet att själva gå in och kolla källorna och diskutera, säger Martin Jönsson.

Finns det inte risk för likriktning när flera stora mediehus börjar samverka på det här sättet?

– Jag tror inte det. Det finns så klart alltid en risk att medierna anklagas för att hålla ihop och ha en gemensam agenda, men den diskussionen bygger inte på någon saklig grund. Våra gemensamma principer handlar egentligen bara om tydlighet, att redovisa på samma sätt. Vi tror att ju fler redaktioner som ansluter sig till de här principerna, desto lättare är det att bygga en trovärdighet för de granskningar som görs.

Vilka aktörer som står för kläckningen av falska nyheter är ofta svårt att spåra, men enligt Jenni Sargent kan motivet lika gärna vara kommersiellt som politiskt.

– Alla vill peka på Ryssland som spridare av desinformation, men de bakomliggande mekanismerna kan vara mer komplexa. Vilka de illvilliga aktörerna än var i det amerikanska valet hade de identifierat att smutskastningskampanjer riktade mot Clinton gav väldigt många klick, säger Jenni Sargent.

Centrala aktörer i den falska nyhetsförmedlingen är de medieplattformar där fabricerade fakta sprids, som Youtube, Twitter och Facebook. I Frankrike valde Crosscheck ändå att samarbeta med Youtubes ägare Google, som bidrog med finansiering, samordning och trendanalys.

– Jag tror att alla plattformar, som Facebook, Google, Youtube, Twitter och Tumblr, är medvetna om sin egen roll i spridandet av falska nyheter. De för en kamp om folks uppmärksamhet. Men från mitt perspektiv finns ingen poäng med att utnämna dem till fiender. Om de är villiga att samarbeta med oss och långsamt lära sig de redaktionella värderingarna i en nyhetsorganisation när det gäller etik och riktlinjer så är det ett steg framåt, säger Jenni Sargent.

I spåren av debatten om falska nyheter och faktaresistens växer nu mediers faktagranskning snabbt över hela världen. I dag pågår 149 faktakollprojekt i sammanlagt 53 länder, enligt siffror från IFCN. Vilken effekt den ökande faktagranskningen kommer att få på människors världsbild återstår att se, men IFCN:s chef Alexios Mantzarlis tror att lyckade faktakollar har förmåga att övervinna även faktaresistens:

– Folk gillar inte att bli lurade. Vi är kanske faktaresistenta men inte faktaimmuna.

Sverker Lenas
sverker.lenas@dn.se"

"Faktiskt.
En gemensam sajt, *faktiskt.se*, med information om samarbetet och länkar till faktakollar från deltagande medieföretag lanseras i mitten av april. Alla artiklar publiceras på respektive medieföretags egna sajter och faller under respektive redaktions utgivarskap.
Samarbetet innehåller en femgradig betygsskala för faktakollarna (helt sant, mestadels sant, tveksamt, mestadels fel och helt fel) och kriterier för vilken typ av granskningar som ska göras. Varje redaktion - bestämmer dock fritt vilka granskningar de gör.

DN, SVT, SR och SvD ingår hittills i samarbetet. Projektet väntas pågå till slutet av 2018. "

DN ONSDAG 7 MARS 2018

" Allt färre säljer cigaretter till unga

Stockholms stads kontrollköp av cigaretter har gett effekt. Antalet handlare som slarvar med legkontrollen och säljer cigaretter till unga under 18 år har nästan halverats på två år. – Det är inte småhandlarna som är värst, utan de stora kedjorna, säger Conny Carlsson, samordnare på Stockholms stad.

En kartläggning av A non smoking generation visar att bara åtta av Sveriges 20 största kommuner gör kontrollköp av tobak. I Stockholms län gjorde Stockholm, Nacka och Huddinge kontrollköp av cigaretter förra året, men inte Södertälje.

Stockholms stad började med sina kontrollköp 2015. Då sålde 22 procent av handlarna cigaretter till unga kontrollköpare. Två år senare är det bara 12 procent av handlarna som slarvar med legkontrollen.
– Vi ser att det ger effekt. Det har blivit en stor förändring och de blir bättre på att ta legitimation när vi genomför kontrollköp, säger Conny Carlsson, samordnare för folköl- och tobakstillsyn på socialförvaltningen, Stockholms stad.

Förra året gjordes 733 kontrollköp av tobak och folköl i elva stadsdelar och vid 87 tillfällen lyckades ungdomarna köpa cigaretter. I Enskede-Årsta-Vantör, Rinkeby- Kista och Farsta slarvade flest handlare med legkontrollen. I Enskede tillhörde 18 av 24 handlare som sålde tobak större kedjor.

– Våra kontroller visar att det inte är småhandlare som slarvar med att ta legitimation, utan de stora kedjorna. Under höstlovet var tio av

sexton försäljningsställen som sålde till unga just kedjor som Hemköp, Coop, Seven Eleven och Pressbyrån, säger Conny Carlsson.

Handlarnas förklaring till varför de inte kräver legitimation trots att kontrollköparna är uppenbart under 25 år varierar.

– De hävdar ofta att det var stressigt eller att personalen var ny. Men vi märker att när vi haft en diskussion så blir de bättre. Då säljer de inte till unga längre.

Effekten är tydlig i flera stadsdelar, bland annat i Hässelby-Vällingby som tidigare haft problem och förra året gjorde 66 kontroller.
– Det var bara tre försäljningsställen som sålde till unga förra året. Vi märker att kontrollköpen gör skillnad, säger Sofia Anderman, handläggare på stadsdelsförvaltningen.

Handlare som åker dit vid kontrollköp blir inte straffade. Testarna är också 18 år fyllda, men ser unga ut, allt för att kontrollen inte ska vara en brottsprovokation.

– Syftet är att vi ska ha en dialog med handlarna, det ska inte vara en brottsprovokation. Vi utgår från att de vill göra rätt, men vi märker genom kontrollköpen att det inte alltid fungerar i praktiken, vi hjälper de på traven, säger Conny Carlsson.

Jessica Ritzén
jessica.ritzen@dn.se "

"Fakta. Kontrollköp av folköl och tobak

År	Antal kontrollköp	Folköl/tobaksköp	Andel som sålde
2015	790	170	22 procent
2016	847	108	13 procent
2017	733	87	12 procent

Stadsdel	Antal kontroller	Folköl/tobaksköp
Norrmalm	147	11
Östermalm	62	7
Kungsholmen	95	8
Enskede-Årsta-Vantör	84	24
Farsta	96	17
Skarpnäck	34	1
Älvsjö	28	3
Hässelby-Vällingby	66	3
Bromma	54	4
Rinkeby-Kista	40	8
Spånga-Tensta	27	1
Summa:	733	8

Fotnot: *Kontroller har ej gjorts på Södermalm, Hägersten-Liljeholmen och Skärholmen.*

DN TORSDAG 8 MARS 2018

" Så vill regeringen stoppa nättrollen

Sveriges bostads- och digitaliseringsminister Peter Eriksson (MP) anser att stora internetaktörer som Facebook, Twitter och Google ska införa en identifieringsfunktion för sina användare. – Ska vi lyckas få ett mer anständigt samtal på nätet, behöver vi stärka människors möjlighet att delta och ha tillit utan att behöva vara rädda för hur reaktionerna ska bli, säger Eriksson.

Det pågår redan förhandlingar och diskussioner i EU-kommissionen om det politiska klimatet på nätet.

– Det är rimligt att ställa krav på de stora plattformarna. Jag har haft en dialog både i Sverige och utomlands med tunga aktörer från Google och dylikt. Det är alldeles uppenbart att det behövs en reglering, säger Peter Eriksson (MP).

Han säger att den så kallade uppförandekoden som EU 2016 lade fram tillsammans med de stora plattformarna i viss mån har fungerat bra i kampen mot hot och hat. Men det räcker inte, anser digitaliserings-ministern.

– Det finns en sak som är väldigt central och det handlar om identifiering. Ska vi få ett slut på de falska kontona på nätet måste vi kunna identifiera personerna bakom dem, säger Eriksson.

Han kommer att presentera förslaget för EU-kommissionen inom kort.
– Det skulle möjliggöra att man kan begränsa antalet trollkonton. I trollfabrikerna kan varje enskild person ha 10–20 olika konton och få det att framstå som att det rör sig om en folkstorm, när det i själva verket är tre personer som ligger bakom alla kontona. Och det skapar mycket oro och rädsla hos användarna.

Peter Eriksson hoppas på att få stöd för sitt och den svenska rege-ringens förslag hos de övriga EU-länderna. På det sättet, menar han, blir påverkan på Google, Facebook och Twitter större.

– Jag har förhoppningar om att vi ska lyckas komma överens med de stora aktörerna i den här frågan, annars kan det bli nödvändigt med reglering är genom lagstiftning. Det kan hända att det här blir en del av EU:s politik. Det handlar ju om att kräva att lagen ska gälla även på nätet och i nuläget kan man inte identifiera människor som bryter mot den, säger Eriksson.

Hur tror du att aktörerna kommer att ställa sig till det här förslaget?
– Jag tror inte att de blir förvånade över att det här behovet finns. Det handlar ju om att ha en diskussion med dem. Det är inte säkert att de är positiva och då kan det bli en fråga om reglering på politisk nivå.

Tycker du att det verkar som att Facebook och Google bryr sig om det här problemet med hot och hat? Eller handlar allt bara om pengar?
– Naturligtvis är ju pengar centralt. Men när det kommer till vad folk tycker om dem, det bryr de sig om. Det handlar ju om deras kunder och användare och börjar folk gå ifrån dem är ju det en stor grej, säger Peter Eriksson.

Han säger också att en process som liknar den här typen av reglering har pågått under längre tid.
– I USA exempelvis har man börjat kräva att det blir synligt var reklam på de sociala plattformarna kommer ifrån, vem som är

avsändaren. Så det här med identifiering är på väg, frågan är bara hur och i vilken grad.

Peter Eriksson har medvetet valt att ta den här frågan via EU-kommissionen, i hopp om att vara en större röst mot de stora jättarna. – Det skulle kanske bli svårt att komma överens med dem om Sverige skulle driva frågan ensamt. Men om vi får med oss de övriga EU-länderna, då rör det sig plötsligt om 300 miljoner människor. Då kan det bli en global fråga. Ska vi lyckas få ett mer anständigt samtal på nätet behöver vi stärka människors möjlighet att delta och ha tillit utan att behöva vara rädda för hur reaktionerna ska bli, säger han.

Alexandra Carlsson Tenitskaja
alexandra.carlsson.tenitskaja@dn.se "

DN TORSDAG 8 MARS 2018

" Hatkontots filmer snabbt tillbaka på Youtube

Bara timmar efter att Google slutligen stängde ner det högerextrema hatkontot är filmklippen tillgängliga på Youtube igen. Ett nytt konto med samma namn har skapats. Trots den massiva kritiken mot innehållet låter Google sina användare ladda upp dem igen.

Det högerextrema nätverket bakom kontot har under flera år trakasserat och spridit främlingsfientlighet genom att lura sig till telefonintervjuer med bland annat journalister, opinionsbildare och politiker. De inspelade samtalen har sedan lagts upp på nätverkets Youtubekanal. Uthängda personer har därefter vid upprepade tillfällen utsatts för hat och hot av kanalens följare.

En advokatbyrå som representerar DN och Expressen i anmälan av hoten har utsatts för trakasserier och en advokat fick ta emot hot mot sin familj.

Efter omfattande kritik mot Google, som äger Youtube, stängde nätjätten på tisdagen ned hatkontot. Men redan samma dag registrerades ett konto i samma namn och under onsdagen har ett stort antal klipp återpublicerats.

Klippen har även laddats upp av andra kanaler på Youtube, i vissa fall skryter de med att de publicerar just de borttagna klippen. När DN söker efter klippen dyker de dessutom upp som rekommenderade av Youtube.
Enligt Christopher Kullenberg, expert på dataanalys av sociala medier, skulle Google med lätthet kunna känna igen och stoppa filmklippen även när andra eller nya användare laddar upp dem.

– Rent tekniskt är det inga problem. Google har mycket avancerade system som analyserar och kan känna igen innehåll, även om klippen fått ett nytt filter, redigerats eller bytt filnamn. Om innehållet exempelvis bryter mot upphovsrätten hamnar de i en databas för ej tillåtna klipp och då kan de inte laddas upp.

Nätverket har nu startat ett nytt konto med samma namn. Innehåll från nätverket sprids även på andra konton, hade Google kunnat stoppa det?

– Det finns definitivt sådana system. Frågan är om Google är villigt och tycker att det är värt att göra det.

Bakom det högerextrema nätverket som driver Youtubekanalen finns ett svenskt aktiebolag som ägs av en 49-årig man från Västsverige. Bolaget bildades under 2017 och hur den ekonomiska situationen ser ut är ännu inte känt.

I klippen ber nätverket om pengar för att finansiera sin verksamhet. DN har försökt få en intervju med Googles Sverigechef Anna Wikland och med Google Sveriges vd David Sneddon. Bolagets pressansvarige Farshad Shadloo skriver i ett sms till DN att Google avböjer intervju ”oavsett vem ni eftersöker”.

Josefin Sköld
josefin.skold@dn.se
Mattias Carlsson
mattias.carlsson@dn.se "

DN TORSDAG 8 MARS 2018

" Många frågor kvar när Kim Wall-fallet går till rättegång

Åklagaren menar att Peter Madsen planerat mordet på den svenska journalisten Kim Wall i förväg och att bevisningen är god när rättegången i dag inleds i Köpenhamn. Själv nekar den danske uppfinnaren till brottet – men hittills har hans förklaringar kring omständigheterna lett till fler frågor än svar.

Medier från hela världen väntas dyka upp vid Köpenhamns byrett i dag då rättegången mot Peter Madsen inleds. Fallet, som visat sig brutalare än någon kunnat föreställa sig, har väckt stor uppmärksamhet världen över.

– Det här är en tragedi som har enorma komponenter i sig. Det skapar också mycket spekulationer och därför är uppmärksamheten inte särskilt konstig, säger rättsexperten och före detta överåklagaren Sven-Erik Alhem.

Det har gått sju månader sedan den svenska frilansjournalisten Kim Wall gick ombord på den danske uppfinnaren Peter Madsens egenhändigt byggda ubåt UC3 Nautilus vid Refshaleøen i Köpenhamn.

Wall hade under flera månader försökt få tag på Madsen för att göra ett reportage. Hon och hennes danske pojkvän skulle inom kort flytta till Peking och hade torsdagen den 10 augusti samlat sina vänner för en avskedsfest när Madsen plötsligt hörde av sig och erbjöd en intervju ombord på ubåten samma kväll.

Under utbåtsfärden får pojkvännen flera sms från Wall, inget antyder att något skulle vara fel. Men när sms:en slutar komma och kvällen övergår i natt blir han orolig och larmar polis. Morgonen därpå sjunker ubåten, Madsen räddas i land men Kim Wall är försvunnen. Den 21 augusti hittas delar av hennes kropp i vattnet utanför ön Amager.

Madsen hade under tiden före händelsen, enligt olika medieuppgifter, pratat om att begå det ”perfekta brottet”. Dagar innan Kim Wall stiger ombord på ubåten sms:ar han med en före detta älskarinna, enligt ett reportage i amerikanska The Wired. För henne berättar han om en mordplan som ska iscensättas på ubåten.

Enligt åtalet, som kom den 16 januari, misstänks Peter Madsen ha mördat Kim Wall, även om den exakta dödsorsaken ännu är oklar – det kan ha skett genom strypning eller att hon har fått halsen avskuren.

– I det bästa av alla rättssystem skulle det egentligen inte gå att fälla för mord om det inte går att fastställa dödsorsaken. I det här fallet finns det dock så många andra ingredienser som är till hans nackdel och jag tror att det räcker för en fällande dom. Men det ska bli intressant att följa rättegången, säger Björn Hurtig, brottmålsadvokat med erfarenhet från många mordfall och som följt Kim Wall-fallet i medierna.

Att någon mördar någon och sedan styckar kroppen är inte speciellt ovanligt, menar han.

– Det som är ovanligt i det här fallet är att Madsen är så vågad. Vi talar om en känd person i Danmark som tar kontakt med en journalist och helt öppet ger sig ut på den här båtfärden och sedan sänker ubåten för att göra sig av med spåren. Det ger bilden av en man som är väldigt kontrollerad men samtidigt tokig nog att tappa impulskontrollen.

Björn Hurtig driver en ”åsiktsvlogg” på Youtube och i den sa han tidigt att sanningen i fallet Peter Madsen skulle flyta upp till ytan.
– För mig som brottsmålsadvokat har det hela tiden varit så uppenbart att han ljuger, att han tagit till drastiska metoder för att följa sitt spår men att han någonstans på vägen kommer att göra bort sig.

Förutom mord åtalas Peter Madsen också för att ha begått en grov sexuell handling och för att ha styckat Kim Walls kropp.

Madsen har i väntan på rättegång suttit häktad i självvald isolering på Vestre fængsel i Köpenhamn. Han förnekar brott, förutom brott mot griftefriden då han erkänt att han styckat och därefter dumpat Kim Walls kvarlevor till havs.

I övrigt har hans versioner av orsaken till Kim Walls död ändrats vid flera tillfällen. Allt från att hon fick en ubåtslucka i huvudet till att hon drabbades av kolmonoxidförgiftning ombord.

Bevismaterialet är dock besvärande för den danske uppfinnaren. Blodspår som matchar Kim Walls dna har säkrats från ubåten. Polisen har i hans ägo även hittat en hårddisk med filmer på tortyr och riktiga mord på kvinnor.

Enligt Sven-Erik Alhem är det den sammantagna effekten av bevisningen som väger tyngst mot Peter Madsen.

– Oddsen är emot honom, det finns åklagarvänliga omständigheter som att tiden under vilket skeendet har inträffat är tydligt begränsad, utrymmet där det har skett är också begränsat. En gärningsman har inte kunnat komma insimmande utifrån för att begå brottet, inte heller har någon kunnat dyka ned i ubåten för att stycka ett lik, säger han.

Specialåklagaren Jakob Buch-Jepsen menar att dådet var planerat eftersom Madsen tagit med sig remmar, kniv och såg ombord på ubåten. Han har även haft med sig rör för att kunna sänka kroppen till sjöss – samma typ av rör har för övrigt återfunnits i hans verkstad.

Detta är bara en del av bevismaterialet – övrigt kommer att läggas fram under rättegången. Här skiljer sig dansk lag väsentligt från den svenska. När åtal väcks i Sverige brukar det gå att begära ut stämningsansökan samt förundersökningen i målet. Det får man inte i Danmark – där offentliggörs inte förundersökningen förrän dom står klar.

Åklagaren yrkar på livstids fängelse. Han kräver även att ubåten konfiskeras och destrueras. Rättegången är planerad att pågå i en månad, dom beräknas meddelas den 25 april.

Sven-Erik Alhem tror inte att Madsen någonsin kommer ut som en fri man igen.

– Men det är min personliga bedömning. Han ska ha samma rätt att bli bedömd och dömd i domstol som alla andra. Men om domstolen finner honom skyldig till mord och vad som i övrigt har förekommit, då är han så pass farlig att ingen kommer att komma på tanken att släppa honom lös igen, det är min uppfattning.

Hanna Johansson
riksnatverket@dn.se "

"**Fakta. Detta har hänt**

10 augusti 2017. Omkring klockan 19 stiger Kim Wall ombord på Peter Madsens ubåt UC3 Nautilus för att att göra en intervju med den danske uppfinnaren. Under natten mot fredagen slår Kim Walls pojkvän larm då hon inte har återvänt från turen. Tidigt på fredagsmorgonen påbörjas eftersökningarna efter ubåten.

11 augusti: Klockan 10.14 påträffas ubåten i Kögebukten söder om Köpenhamn. Strax därefter sjunker ubåten och Madsen räddas av en privatbåt. Madsen häktas misstänkt för mord eller dråp. Madsen nekar till brott och säger att han släppt av den svenska journalisten vid en restaurang kvällen före.

12 augusti: Dansk polis bärgar ubåten. En teknisk undersökning visar snart att Madsen sänkt den med flit genom att öppna ubåtens ventiler och luckor.

21 augusti: Peter Madsen ändrar sin berättelse och säger att Kim Wall har dött ombord på båten och att han ”begravt” henne till havs. Samma dag hittas delar av en svårt sargad kvinnokropp utanför ön Amager. Ett dna-test visar att kroppen tillhör Kim Wall.

5 september: Madsen omhäktas, nu misstänkt för mord. Polisen kan bevisa att kroppen har stympats med avsikt.

Oktober: Dansk polis gör nya fynd i havet. Bland annat hittas Kim Walls huvud. Madsen säger nu att hon har dött av kolmonoxid-förgiftning ombord på ubåten. Han nekar fortsatt till mord men erkänner så småningom att han har styckat kroppen.

29 november: Dansk polis hittar de sista delarna av Kim Walls kropp.
"

DN TORSDAG 8 MARS 2018

" Lagändring underlättar kameraövervakning

Det ska bli lättare att sätta upp kameraövervakning.
Det beslutar regeringen i dag, torsdag.

Den nya lagen innebär i korthet att det inte längre kommer att krävas tillstånd för kameraövervakning av exempelvis butiker, köpcentrum, medieredaktioner eller lokaler som tillhör religiösa samfund.

Kamerabevakning inom skogs- och jordbruk och i samband med jakt blir också tillståndsfri.

Däremot kommer myndigheter och en del andra som driver allmänna verksamheter, till exempel skolor, sjukvård och kollektivtrafik, fortfarande behöva söka tillstånd

– Det här är steg ett i förändringen av kamerabevakningslagen. Vi utreder just nu möjligheten att göra även de här verksamheterna - tillståndsfria. I det här första steget gör vi det lättare att få tillstånd att sätta upp kameror. I nästa steg är inriktningen att vi ska ta bort tillståndskravet för polisen, säger justitieminister Morgan Johansson (S).

Förslaget som klubbas i dag, torsdag, ska göra det lättare för polisen och kommunerna att sätta upp övervakningskameror på offentliga platser.

Vid risk för allvarlig brottslighet ska Säpo och polisen få använda kameraövervakning i tre månader utan att söka tillstånd. Det handlar i första hand om så kallade utsatta områden.

Den nya lagen innebär att Datainspektionen tar över både tillståndsgivning och tillsynsansvaret. Tidigare har det skötts av länsstyrelserna.

– Problemet med länsstyrelserna har varit att det varit väldigt olika tillämpning i olika delar av landet. Det rensar vi nu upp så att det blir samma bedömningar i hela landet, säger Morgan Johansson.

Moderaterna har kritiserat regeringen för att vara senfärdig när det gäller utbyggd kameraövervakning. M vill storsatsa på kameraövervakning i landets mest utsatta områden och även slopa tillståndskravet för kameror inom vården.

Morgan Johansson säger att regeringen i grunden inte har någon annan syn än Moderaterna när det gäller kameraövervakning och att kritiken faller platt eftersom M själva inte byggde ut övervakningen under sin regeringstid.

– Moderaterna är sena på bollen. Det vi gör nu kunde M ha gjort under sin regeringstid, säger han.

Den nya lagen föreslås börja gälla från och med den 1 augusti.

Hans Olsson
hans.olsson@dn.se "

DN TORSDAG 8 MARS 2018

" 120 miljoner för att hjälpa unga på gatan

Regeringen avsätter 120 miljoner kronor till unga personer i Sverige som lever på gatan. Satsningen är tänkt att göra livet lite drägligare för dessa människor under en begränsad period. Pengarna kommer att gå ut via organisationer som Röda korset, Rädda Barnen och Stadsmissionen.

Meningen med bidraget är att den utsatta gruppen ska ha möjlighet att komma till olika hjälpcenter för att ta en dusch, sova en stund, få en kopp kaffe eller en säng för natten.

Bidraget gäller människor som av olika anledningar blivit av med sin rätt till boende, exempelvis på grund av utvisningsbeslut, eller människor som inte kan utvisas på grund av verkställighetshinder. Tanken är att sex olika hjälporganisationer ska få dela på ett årligt bidrag av 120 miljoner kronor som kommer att delas ut i tre år.

Pengarna är till för unga personer som lever på gatan i Sverige.
Per Bolund (MP), som är finansmarknads- och konsumentminister samt biträdande finansminister, säger att insatsen är viktig för att hjälpa en väldigt utsatt grupp.

– Vi vill arbeta effektivt mot hemlöshet bland unga vuxna. Det är en växande grupp, inte minst för att det kom väldigt många ensam kommande barn och unga under hösten 2015.

Han säger att organisationerna som kommer att få bidraget har möjlighet att hjälpa dessa unga, eftersom de möter de utsatta varje dag och vet var en insats kan göra skillnad.

Men det här är ju en temporär lösning. Har regeringen några planer för att hjälpa de unga hemlösa på längre sikt?

– När det gäller gruppen ensamkommande som har fått avslag på sin asylansökan, så har ju regeringen redan lagt fram ett förslag där man får en ny chans till uppehållstillstånd om man studerar, säger Per Bolund.

Alexandra Carlsson Tenitskaja
alexandra.carlsson.tenitskaja@dn.se "

DN TORSDAG 8 MARS 2018

" Akilov erkände mordförsök på två 17-åringar

Den 17-åriga kvinnan kastade sig fram och ryckte tag i sin jämnåriga väninna. Förmodligen räddade det livet på dem båda. På onsdagen erkände Rakhmat Akilov att han försökte mörda dem med sin kapade lastbil på Drottninggatan. Men han förnekar fortfarande brott när det gäller de fyra övriga målsägare som hördes under terrorrättegångens sjätte dag.

Terrorrättegången mot Rakhmat Akilov i Stockholms tingsrätts säkerhetssal går vidare. I går och i dag håller man förhör med de målsägare som befann sig på en sträcka på Drottninggatan mellan Adolf Fredriks Kyrkogata och Olof Palmes gata, den så kallade zon B. Här dödades Lena Wahlgren, 69, och Marie Kide, 66, och här menar vice chefsåklagare Hans Ihrman att sammantaget femton personer utsattes för försök till mord.

Men under gårdagens förhandling erkände Rakhmat Akilov bara försök till mord i två fall av sex. Det gäller två 17-åriga väninnor – varav den enas snabba agerande sannolikt räddade livet på dem båda. – Det var på tiden att han erkände. Det borde han ha gjort mycket tidigare, det hade underlättat för mina klienter att hantera den här situationen. Ett erkännande är ett slags upprättelse, sa Mari Schaub, 17-åringarnas målsägarbiträde.

Av de övriga målsägarnas vittnesmål framgick att de alla upplevde såväl dödsångest som stor skräck när de på bara armlängds avstånd upplevde lastbilen dra förbi. Flera av dem blev också vittnen till hur Lena Wahlgren, 69, och Marie Kide, 66, rammades.

– Jag såg en kropp flyga framåt och en annan slungas genom luften, det var totalt kaos. Hade jag inte kastat mig till vänster skulle han ha kört över mig också, berättade ett kvinnligt vittne.

Ett annat berättade om hur hon hörde en motor rusa, och hur hon sedan såg en stor blå lastbil få fart rakt mot henne och hennes man:

– Jag såg mannen i hytten, hur han tog sikte mot oss, jag stod helt paralyserad och så kom det en kropp flygande förbi, sen hör jag en smäll till. Hade inte lastbilen kört emot ett av stenlejonen hade varken jag eller min man varit här i dag.

Akilovs advokat Johan Eriksson bedömer att hans klient kommer att erkänna lite drygt hälften av de 150 mordförsök han anklagas för. De övriga kommer han att förneka med motiveringen att det inte är bevisat att målsägarna svävade i en konkret livsfara.

– Det är en fråga om rättssäkerhet och rättvisa. Vi har lagt ett pussel där vi gjort vår bedömning av vilka som utsattes för mordförsök. Det är juridiskt väldigt besvärliga frågor, men varje situation måste bedömas var för sig, understryker Johan Eriksson.

För brottsoffren har ett erkännande från Akilov stor betydelse – inte minst av psykologisk art. Men det har även bäring på hur stort skadestånd som kan dömas ut. Målsägarna har i regel begärt 150 000 i skadestånd, Akilov har i de fall han erkänt gått med på 100 000 kronor.

Vice chefsåklagare Hans Ihrman menar att oavsett Akilovs inställning så har han stöd för att påstå att samtliga målsägare utsatts för en konkret fara. Att Akilov redan erkänt vad han hade för avsikter har också betydelse för bevisvärderingen.

– Det har gått oerhört fort i många fall. Då kan vi inte diskutera centimetrar och sekunder, det är min utgångspunkt. Många av målsägarna har vi dessutom på film, i lastbilens absoluta närhet, säger Ihrman.

Ulrika By
ulrika.by@dn.se "

"Fakta. Åtalet
Rakhmat Akilov står åtalad för terroristbrott och försök till terroristbrott alternativt framkallande av fara för annan. Fem personer avled, femton skadades allvarligt när han framförde en kapad lastbil längs med Drottninggatan i Stockholm den 7 april 2017.

Han har erkänt terroristbrottet, men åklagaren måste fortfarande leda i bevis bland annat att ”brottet allvarligt kunnat skada en stat” och att ”brottet utgjort en svår påfrestning på samhället, till exempel att det skadat viktiga allmänintressen, exempelvis värnandet av det öppna och säkra samhället. "

DN TORSDAG 8 MARS 2018

"Åsa Regnér lämnar regeringen – går till toppjobb inom FN

Barn-, äldre- och jämställdhetsminister Åsa Regnér (S) lämnar sitt uppdrag i regeringen. Hon har fått ett toppjobb inom UN Women i New York i stället och förväntas börja där inom kort. – Jag, statsministern och utrikesministern ville ta den här chansen, säger Åsa Regnér.

FN:s generalsekreterare António Guterres utsåg på onsdagen Åsa Regnér till vice chef för UN Women. Hon kommer att ha ansvar för mellanstatliga relationer och strategiska partnerskap. Dessutom blir hon assisterande generalsekreterare för FN. Åsa Regnér säger att det känns sorgligt att lämna sitt regeringsuppdrag, men att hon nu fokuserar på sitt nya arbete inom FN.

– Jag har älskat att arbeta i den här regeringen. Jag ser inte alls fram emot att avsluta mitt uppdrag i regeringen men jag ser fram emot mitt nya uppdrag, säger Åsa Regnér till DN.

Hur känns det att sluta så kort tid före valet?

– Att det sker just nu är på grund av att det är just den här tjänsten. Jag, statsministern och utrikesministern ville ta den här chansen. Det finns lyckligtvis många inom mitt parti som är kompetenta och kunniga inom mina frågor. Jag är säker på att arbetet kommer att fortsätta på samma sätt.

Hur ser du på din nya tjänst?

– Jag kommer att jobba för flickors och kvinnors rättigheter och fortsätta det feministiska arbetet. Det känns otroligt roligt att få möjligheten att göra det här arbetet i FN.

Är din tid inom den svenska politiken slut i och med det här?
– Det är fantastiskt kul att vara minister och jag vill fortfarande vara med och jobba för ett bättre Sverige. Men det är för tidigt att säga vad som kommer att hända framöver.

Statsminister Stefan Löfven ska besluta om ett entledigande för Regnér. Därefter kan före detta barn-, äldre- och jämställdhets-ministern tillträda sitt nya toppjobb.

Amanda Dahl
amanda.dahl@dn.se "
Alexandra Carlsson Tenitskaja
alexandra.carlsson.tenitskaja@dn.se "

DN TORSDAG 8 MARS 2018

”Kön borde inte spela någon roll”

Partikelfysikern Ruth Pöttgen och ingenjören Marianne Liebi får pris för sina arbeten inom mörk materia och röntgenteknik. Priset delas ut av L’Oréal-Unesco For Women in Science, som belönar kvinnor i början av deras forskarkarriärer.

Priset finns i 50 länder och har funnits i 19 år, men lanserades i Sverige först 2015. Årets pristagare är partikelfysikern Ruth Pöttgen och ingenjören Marianne Liebi, utsedda av en jury med främst kvinnliga forskare.

Ruth Pöttgen är lektor vid Lunds universitet och forskar om vad mörk materia är uppbyggd av. Hon har tidigare arbetat vid Cern i Schweiz. Marianne Liebi är forskare vid Chalmers tekniska högskola och arbetar med röntgenteknik vid MAX IV-laboratoriet i Lund. Det är ett laboratorium under uppbyggnad för forskning med så kallat synkotronljus.

Marianne Liebi arbetar mest med utveckling av metoderna vid laboratoriet.

– Det nya är att man kan titta på material i flera skalor. Man kan studera ett objekt och se allt från hur det är uppbyggt på en storleksnivå som vi kan se med blotta ögat till sådant som är tusen gånger mindre än ett hårstrå.

Tekniken kan bli väldigt användbar och redan nu studeras mänsklig benstruktur.

– Vi har startat ett projekt där vi utvecklar implantatmaterial som efterliknar ben. Där kan vi använda det vi lär oss om ben på mikroskopisk nivå för att göra materialen starkare och mer lika riktiga ben.

Hon tycker att priset fyller en viktig funktion men hoppas på att den här typen av priser inte kommer att behövas i framtiden.
– I slutändan hoppas jag att ett sådant här pris inte behövs. Det borde inte spela någon roll om man är man eller kvinna, det borde vara för alla unga forskare.

Philip Denbaum
philip.denbaum@dn.se "

DN TORSDAG 8 MARS 2018

”Häxorna” tar lagen i egna händer för kvinnors rätt

De kallar sig häxorna på universiteten. När turkiska myndigheter ignorerar övergrepp mot kvinnor tar de lagen i egna händer.
– Vi hänger upp fotografier på männen och trakasserar dem tills de ger upp, säger häxan och sociologistudenten Eylem Gültekce.

Istanbul.
Ett tjugotal unga kvinnor tar på sig sina häxhattar och tar ett steg ut på gatan. Några män som passerar vänder sig om och tittar efter dem, men kvinnorna går oberörda vidare till ett torg. Där stannar de och börjar ropa:

– Vi ska kunna klä oss som vi vill och komma hem när vi vill. Får vi inte de rättigheterna kommer vi att ta dem. Med våld om det behövs, ropar en av de unga häxorna.

Ett gatumusikband börjar spontant ackompanjera dem och allt fler flockas runt dem. De delar ut en tidning som heter ”Häxorna på universitetet” och ber om de förbipasserandes stöd på den internationella kvinnodagen.

– Kom ut och stöd vår och våra systrars revolt. För revolt blir det, skriker de.

Vi har träffat häxorna några timmar tidigare på ett kafé på den - asiatiska sidan av Istanbul. De är där för att förbereda slagord och

banderoller inför internationella kvinnodagen men också för att prata om gruppens senaste aktiviteter.

Häxorna på universiteten har funnits i flera år men växer sig allt starkare i takt med att konservatismen sprider sig i Turkiet.

– Vi kallar oss häxorna för att minnas våra systrar som brändes till döds. Vi reser oss ur deras aska. Häxor står också för styrka och klokhet vilket är viktigt att symbolisera, säger Eylem Gültekce, 22 år.

Gruppen är ett nätverk som bland annat tränas i självförsvar och de har nyligen startat en häxakademi som utbildar i olika feministiska teorier. De pratar om hur de ska sprida verksamheten utanför städerna Istanbul, Ankara och Izmir.

– Vi är nu 300 aktiva häxor på Istanbuls olika universitet. Men vi är många, många fler runt om i landet och vi växer varje dag, säger Eylem Gültekce.

Hon gick med i häxrörelsen för tre år sedan när hon blev trött på att kvinnliga studenter hela tiden trakasserades sexuellt och varken universitetsledningen eller polisen tog anmälningarna på allvar. Hon tyckte om häxornas strategi att ta saken i egna händer och tvinga fram en reaktion från samhället.

– Varje dag får vi information om trakasserier och sedan diskuterar vi hur vi ska hantera det, förklarar hon.

Vid hennes sida sitter Mizgin Kizil, 22 år, och ekonomistudent på Istanbuls universitet. Hon berättar om en student vars lärare ständigt trakasserade henne. Andra kvinnor sa att samma lärare trakasserat dem men universitetsledningen valde att ignorera problemet.

Då började häxorna klistra upp bilder på läraren över hela universitetsområdet och skrev att han var en förtryckare. När det inte hjälpte tog de sig in på hans lektioner och kastade lila färg över honom. Till slut kunde inte ledningen ignorera det och tog honom ur tjänst.

– Läraren valde att lämna universitet och nu har han även lämnat Turkiet, säger Mizgin Kizil och skrattar till.

Ibland använder häxorna sina kunskaper i självförsvar på universitetsområdena.

En manlig student förföljde och trakasserade flera kvinnliga studenter. När vi fick veta att han dessutom var gift väntade vi på honom utanför universitetsområdet, omringade honom och gav honom en varning. Vi tog till lite våld, knuffade honom, mest för att visa att vi menade allvar, säger Mizgin Kizil.

Till slut fick en vakt komma och hjälpa mannen från häxorna. Ledningen stängde senare av honom från universitetet.

Ibland låter ledningen männen komma tillbaka.

– Det hände med en lärare. Men vi känner ändå att det är positivt för nu vet åtminstone kvinnliga studenter att han är en förtryckare.

I vissa fall har deras aktioner lett till rättsliga konsekvenser. Häxorna på universitetet i Ankara gav sig fysiskt på en man vilket filmades och

blev en stor mediehändelse i Turkiet. Han valde sedan att polisanmäla dem och den rättsliga processen pågår fortfarande.

Men häxorna är inte rädda.
– Hela den pågående situationen i Turkiet påverkar unga kvinnliga studenter mest av alla. Är vi rädda kommer inget att ändras, säger Eylem Gültekce.

De talar om den utrensning som har skett i Turkiet efter kuppförsöket den 15 juli 2016. Över 150 000 personer har förlorat sina jobb och runt 60 000 har gripits av polisen. Det pågår rättegångar men många väntar fortfarande på sina åtal.

Den akademiska världen hör till de värst drabbade och universiteten genomgår en skarp förändringsprocess. Häxorna menar att det har lett till mer konservativa regler som drabbar främst kvinnor.

– Vi får uppmaningar om hur vi ska klä oss och uppföra oss. De uppmuntrar oss att inte delta i sociala aktiviteter med män, säger Eylem Gültekce.

En av de mer tydliga skillnaderna mellan manliga och kvinnliga studenter är deras boende. Kvinnorna måste komma hem klockan 23 men männen får stanna ute till efter midnatt.

Om reglerna inte följs rapporteras det direkt till kvinnans familj och konsekvenserna kan bli hårda.

– Universiteten har börjat uppföra sig som någon form av hederspoliser som tar ifrån oss våra rättigheter. Vi kan inte tolerera det, säger Eylem Gültekce.

Internationella kvinnodagen är en stor händelse i Turkiet och det har redan skett flera marscher med syfte att kalla på andra kvinnors stöd inför den 8 mars. I söndags stoppades en marsch i Ankara med tårgas men i Istanbul har de genomförts utan hinder.

Kvinnors rättigheter är ofta på agendan i Turkiet och färsk statistik visar en alarmerande utveckling när det gäller såväl våld mot kvinnor som barnäktenskap och könsfördelningen på arbetsplatser. Den turkiska statistikbyrån har nyligen uppgett att i ledningspositioner är endast 16,7 procent kvinnor.

På universiteten har fördelningen mellan lärare förbättras från 40,1 procent till 43,1 procent sedan 2017, men för häxorna är det inte tillräckligt.

– När vi ber om lärare i feministiska studier kommer det en lärare som talar om religion. På alla områden försöker de förminska våra rättigheter, säger Eylem Gültekce.

Hon säger att häxorna är arga och att de vill sprida den ilskan till andra kvinnor och sedan kanalisera ilskan på gatorna.

– Detta måste göras bland oss unga kvinnor, kanske ännu yngre än vi. Annars kommer en generation kvinnor att placeras bakom allt. Vi hoppas på starkt stöd på gatorna i dag.

Terese Cristiansson
terese.cristiansson@dn.se"

"**Fakta.**
Häxorna på universitetenDet turkiska nätverket är bland annat inspirerat av två indiska nätverk: de rosa sarongerna och den röda brigaden.

De har funnits i flera år och tar till våld mot män som misshandlar eller trakasserar kvinnor. Deras kamp har lett till stor uppmärksamhet och nätverken fortsätter att växa.

Häxorna i Turkiet visar bland annat filmer på sina indiska medsystrar för att skapa engagemang.

Fakta. Kvinnodagen
Häxorna på universiteten är ute på Istanbuls gator för att samla stöd på internationella kvinnodagen. Här delar Nazil Akarso ut nätverkets tidning.

Den internationella kvinnodagen infaller den 8 mars varje år. Dagen instiftades 1910 av den socialistiska världsorganisationen Andra internationalen på initiativ av den tyska kommunisten Clara Zetkin under parollen ”rösträtt för kvinnor skall ena vår styrka i kampen för socialism”. Under ryska revolutionen blev firandet förknippat med kommunismen. Intresset för kvinnodagen började falna.

Efter många år i skymundan lyftes den åter upp i ljuset 1969. Initiativet kom från studentrörelsen i USA.

Vid FN:s första internationella kvinnokonferens i Mexiko 1975 togs initiativ till att införa en gemensam kvinnodag. FN:s generalförsamling beslutade sedan om detta i en resolution 1977. 1978 blev kvinnodagen en av FN:s högtidsdagar. Sedan dess har firandet spridit sig till allt fler länder. "

DN TORSDAG 8 MARS 2018

"Färre dieslar – då drivs utsläppen upp i Europa

Nedgången i utsläpp från nya bilar i Europa har brutits. I fjol steg utsläppen för första gången på tio år. Volvo cars rasar till botten på listan. Analyskoncernen Jato Dynamics har två förklaringar: fallande dieselförsäljning och att allt fler kunder väljer suvar.

Rapporten från analyskoncernen Jato Dynamics är mörk läsning från klimatsynpunkt. Den visar att nedgången i utsläpp av klimatgasen koldioxid från nya bilar inte längre sjunker i Europa.

I fjol blev genomsnittet 118,1 gram/kilometer. Året före var nivån 0,3 gram lägre. År 2007 låg nivån på 159,1 gram och har sedan dess minskat varje år fram till 20016.

Men förra året vände det upp igen.
Jato Dynamics kopplar ökningen till att färre köpte nya dieslar – som har lägre utsläpp än motsvarande bensinbilar – samt till att försäljningen av suvar kraftigt steg. Suvarna som grupp hade betydligt högre genomsnittliga utsläpp än nybilsmarkanden som helhet.

Dieslarna släppte i genomsnitt ut 117,9 gram/km medan bensinbilarna hade ett snitt på 123,4 gram. Antalet sålda dieslar föll i de 23 undersökta marknaderna i Europa med 7,9 procent. Marknadsandelen minskade till 43,8 procent, vilket var den lägsta nivån sedan 2003. Sambandet mellan fallande dieselförsäljning och ökade koldioxid-utsläpp var tydligast på Europas största bilmarknader, och särskilt i

Tyskland, enligt Jato-studien. Bensinbilarna ökade i motsvarande grad, med 10,9 procent till den högsta nivå sedan 2003.

För Peugeot fick den heta suvtrenden till följd att märket tappade sin förstaplats på listan över hur mycket tillverkarnas nya bilar släpper ut i genomsnitt. Ny etta blev Toyota, som har den högsta andelen hybrider i sitt sortiment.

För Volvo cars blev det motsatt riktning – ett fall från plats 13 till plats 18 av 20 efter en ökning med 2,7 gram till 124,3 gram koldioxid per kilometer.

Lasse Swärd
lasse.sward@dn.se "

DN TORSDAG 8 MARS 2018

" <u>När stressnivån hos personalen blir för hög försvinner empatin</u>

Det är på hög tid att göra något åt situationen för personalen i äldreomsorgen. Heltid för alla är en självklarhet, men man bör nog även sänka heltidsmåttet. För många orkar inte arbeta heltid inom äldreomsorgen, även om de skulle behöva det ekonomiskt. Arbetet är ofta både fysiskt och psykiskt tungt, arbetstiderna är obekväma och lönerna är inte de bästa. De unga vill söka sig till andra yrken och en del skolar om sig, trots att de har vårdutbildning och arbete – de har insett att de inte håller fram till pensionsåldern.

En god arbetsmiljö är också A och O om vi ska få personal till äldreomsorgen i framtiden, speciellt inom hemtjänsten, där det jagas sekunder och minuter varje dag och stressnivån slår i taket varje arbetspass.

En sund arbetsmiljö är viktig för både medarbetare, vårdtagare och ekonomi. Man måste ha en verksamhet som ger medarbetarna förutsättningar att utföra sitt uppdrag. Vårdtagarna ska inte anpassa sig efter den tid vi har, det ska vara tvärtom. Personalen måste få den tid vårdtagaren behöver, är biståndsbedömd och betalar för – det ger god arbetsmiljö.

Om man alltid går hem efter ett arbetspass och känner sig otillräcklig, så mår man sämre, vilket kostar i både lidande och pengar. Stressad och missnöjd personal gynnar ingen! Missnöjd personal är heller inga

goda ambassadörer för äldreomsorgen, tvärtom är de levande bevis för att något är grundläggande fel och vem vill då söka jobb där?

För vårdtagaren behövs kontinuitet, att man blir omhändertagen av så få personer som möjligt. Det är också viktigt att vårdtagaren blir sedd som en individ, att integritet och självbestämmande respekteras, att man blir lyssnad på och att personalen kan ”läsa av” behov även när man inte längre kan göra sig förstådd genom ord. Vården ska alltid vara värdig.

Men när stresshormonerna flödar hos personalen gäller bara överlevnad, och då försvinner empatin; vårdtagarna blir förlorare när verksamheten har för högt tempo och bemanningen är för låg.

Jag läste om en kommun som gjort en jämförelse angående bemanning inom äldreomsorgen med andra likvärdiga verksamheter och resultatet visade att de hade tillräckligt med personal, men för få chefer. Och självklart behövs bra styrning. Chefer ska inte ha fler medarbetare än de kan hantera. Som chef ska man inte bara leda utan också ha möjlighet att regelbundet se över sin organisation, utvärdera, lära, göra om och göra rätt när man hittar brister. För mig ska en bra chef – förutom utbildning – ha överblick, se alla och förstå värdet i att det är tillsammans med medarbetarna man driver verksamheten framåt.

Det är så jag tror att vi får en god och säker vård, nöjda medarbetare och trygga vårdtagare – och det i sin tur kanske leder till att vi har lättare att rekrytera personal till äldreomsorgen i framtiden.

Anna-Karin Byström, undersköterska i kommunens nattpatrull, har arbetat i vården sedan 1975 "

DN TORSDAG 8 MARS 2018

" Ny forskning: Mobilen är inget orosmoment i klassrummet

Det är i undervisningens ”mellanrum” som elever använder sina smarta telefoner. Det visar ett svensk-finskt forskningsprojekt om det uppkopplade klassrummet. Forskarna har filmat elever och deras mobiltelefoner på plats i klassrummet.

Ungdomars mobilanvändande utvecklas i en rasande fart. Samtidigt har just mobiltelefonerna blivit ett slags symbolfråga för arbetsro i klassrummet. Många har åsikter, men ingen utanför klassrummen har egentligen vetat hur det ser ut där. Förrän nu.

Ett svensk-finskt forskningsprojekt har under tre års tid närstuderat det uppkopplade klassrummet på plats under lektionerna.

– Våra forskningsresultat stämmer inte alls med mediebilden av mobiltelefonen som ett orosmoment i klassrummet som pockar på uppmärksamhet och stör undervisningen, säger Christina Olin-Scheller, professor i pedagogiskt arbete vid Karlstads universitet.
Det är främst under lektionernas ”mellanrum” som mobiltelefonerna används, enligt den här forskningen. Det kan vara när eleven gjort färdigt en uppgift och väntar på en ny genomgång. Telefonerna bidrar då snarare till ett lugn i klassrummet.

– Att elever ägnar sig åt andra saker än arbetsuppgifterna är i sig inte nytt. Tidigare kanske man började småprata med bänkgrannen. Nu smyger man upp sin mobiltelefon i stället, säger Marie Tanner, lektor i pedagogiskt arbete.

En sak som förvånat de två forskarna var att mobiltelefonerna märktes väldigt lite i klassrummet. När de användes var det så diskret att det knappt gick att upptäcka. Allt gjordes snabbt, anpassat till situationen för att inte märkas eller störa.

– Vi ser, i de klassrum vi studerat, att lärare och elever oftast kommer överens om hur mobilen ska användas. Vi har sett väldigt lite konflikter om telefonerna. Man löser det tillsammans, säger Marie Tanner.

Det har inte varit något problem att få elever att ställa upp, trots att forskarna varit på plats i klassrummen och filmat under lektionerna. Fokuseleverna har dessutom fått en app på sin telefon som registrerar allt de gör. Mobilskärmen speglas på en dator i ett angränsande rum. Även fokuselevernas datorer i klassrummet har filmats.

Forskarguppen har sammanlagt 160 timmar film som redigerats ihop, studerats och analyserats. Något liknande forskningsprojekt har inte gjorts tidigare.

– Vi ser precis vad som händer och vad eleverna gör, vad som hänt innan och vad som händer efteråt. Det gör att vi fått ett helt unikt material. Tidigare undersökningar har inte studerat vad eleverna faktiskt använder sina mobiler och sina datorer till i klassrummet, säger Christina Olin-Scheller.

Större delen av lektionstiden, cirka 90 procent, användes inte mobiltelefonerna alls. Och när de användes så var det oftast för att söka information eller för mer sociala konversationer i de naturliga pauser som uppstod under undervisningen.

Kan man dra några allmänna slutsatser om mobilanvändandet i gymnasiet utifrån studien?

– Den bild vi får från de svenska och finska klassrummen är ganska entydig, även om vi inte kan dra några statistiskt generaliserbara slutsatser, säger Marie Tanner.

Forskarna menar att den smarta telefonen blir nästan som en förlängning av kroppen för dagens ungdomar. Den öppnar ett fönster till varje elevs privata sfär, men ger samtidigt eleven en mycket större tillgång till omvärlden. Snapchat är den absolut dominerande användningen med åtta procent av tiden, följt av informationssökning, Facebook och Messeng

Forskarna ser inga större skillnader mellan pojkar och flickor eller mellan svenska och finska elever i hur de använder telefonerna. Däremot varierar användningen mellan elever.

Sammanlagt är det ett femtontal fokuselever som följts under skoldagar på olika typer av lektioner.

En av fokuseleverna är Tilda som går sista året på ett studieförberedande program. Hon använder mobiltelefonen under ungefär en tiondel av lektionstiden. Oftast handlar det om snabba meddelanden till kompisar och uppdateringar på Snapchat. Men hon använder även telefonen för att söka information i skolarbetet.

Telefonen blir också en länk till kompisar utanför klassrummet. Till exempel har hon en Snapchatkonversation med en klasskompis som försovit sig och som ber Tilda meddela läraren. Konversationen pågår

samtidigt som Tilda intresserat följer en föreläsning om olika filosofiska inriktningar.

När Tilda själv låg hemma sjuk blev mobiltelefonen ett sätt för henne att närvara i klassrummet. En kompis höll henne underrättad om vad som hände under föreläsningen om filosofi. Tilda medverkade med frågor och kommentarer.

– Klassrummet är en viktig plats för elever. Det är där man träffar kompisar. Och det är där man ska lära sig saker också. Man vill inte missa vad som händer, säger Marie Tanner.

Tanken från början var att följa mobilanvändandet men ganska snabbt insåg forskarna att de även måste ta med datorerna. Så man studerade hela det uppkopplade klassrummet.

– Det handlar om ett relationsbyggande som pågår hela tiden. Vi måste ta diskussionen hur vi hanterar detta i det fysiska rummet, vare sig det handlar om klassrummet vid middagsbordet eller i tv-soffan på kvällen, säger Marie Tanner.

Förutom att filma eleverna har forskarna gjort djupintervjuer med fokuseleverna. De är väldigt medvetna om hur de använder mobilen. De har full koll på om det finns wifi tillgänglig eller inte – för att slippa slösa på sin egen datamängd.

– Vi är fascinerade av hur mycket eleverna reflekterar över mobilanvändningen. De är inte alls aningslösa. Alla har sina egna strategier för hur de ska hantera telefonen. Ungdomarna är verkligen en underskattad resurs för att ta diskussionen vidare, säger Christina Olin-Scheller.

Ibland kan eleverna bli lite stressade över kraven på att vara tillgängliga och på att svara omedelbart på olika typer av meddelanden.

– Chattandet är otroligt viktigt för dem. Det handlar mycket om att skapa relationer och att stötta sina kamrater, säger Marie Tanner.
En fråga som däremot spelar minimal roll är vilket märke eller modell telefonen har. Mobiltelefonens status är en ickefråga för de intervjuade eleverna, enligt forskarna.

Studien har gjorts på gymnasiet eftersom forskningsmetoden kräver ganska mycket av elevernas medverkan, vilket kan vara lättare för äldre elever.

Tror ni att ni fått samma resultat i grundskolan?

– Pilotstudier har genomförts på videomaterial från högstadieskolor både i Sverige och i Finland. Mobilerna verkar där användas på i stort sett liknande sätt som på gymnasiet. Utvecklingen går dock snabbt, användningsmönster och vilka appar man använder har förändrat sig mycket över några års tid, säger Marie Tanner.

Forskarna menar att satsningen på att digitalisera skolan skett utan fördjupande diskussion om hur digitaliseringen ska gå till och vad den ska användas till. De talar om ett paradigmskifte med många olika aktörer, intressen och agendor som skolorna och lärarna har att navigera bland:

Datorföretagen som vill sälja datorer. Andra företag som vill sälja mjukvaror eller utbildning. Ytterligare andra som vill sälja

supporttjänster. Skolpolitiker och tjänstemän som vill ut med datorer i klassrummen, för då kan de bocka av sin digitaliseringsstrategi.

– Sedan lämnas lärarna ensamma med att finna nya undervisningsformer utan fördjupad diskussion om vad det innebär eller varför. Det är arbetskrävande och kan skapa frustration hos lärarna, säger Marie Tanner.

De två forskarna har reagerat på att omvärlden har en positiv syn på datorer i skolan, vilket det också satsats väldigt mycket pengar på, medan det samtidigt i debatten ofta finns en kritisk syn på mobiler i skolan.

– Båda kan användas både socialt och för lärande och är olika uttryck för samhällets och skolans uppkoppling. Vi tycker att debatten kunde vara lite mer nyanserad. Kanske borde vi i stället diskutera vad uppkopplingen innebär för undervisningen, lärandet och det sociala samspelet i klassrummet, säger Marie Tanner.

Forskarna pekar på att digitaliseringen kan möjliggöra en ganska stor grad av individanpassning. Elever kan utföra sina uppgifter när som helst och var som helst. De hittar sina egna sökvägar till fakta. Men detta sker också ”under lärarens radar”, vilket innebär nya utmaningar.
– Digitaliseringen minskar inte ansvaret för läraren. Snarare ökar den ansvaret för att ta ett ledarskap i klassrummet, säger Christina Olin-Scheller.

Hans Arbman
hans.arbman@dn.se"

"Fakta. Uppkopplade klassrum
Ett svensk-finskt forskningsprojekt som under tre år ingående ska studera hur elever använder sig av sina smarta telefoner och skolans datorer i klassrummet.

I Sverige har studien genomförts i en medelstor svensk stad, på både studieförberedande och yrkesförberedande program på gymnasiet. I Finland på tre orter i huvudsakligen svenskspråkiga orter, motsvarande studieförberedande program.

Ett femtontal fokuselever har filmats och intervjuats.

Projektet är en kvalitativ studie som ska leda till ökade kunskaper om smarta telefoners roll i klassrummet med hjälp av videoinspelningar, fältanteckningar och intervjuer.

Projektet avser också att utveckla forskningsmetodiken på området. Forskningsprojektet är ett samarbete mellan Karlstads universitet och Helsingfors universitet och Åbo akademi i Vasa."

DN TORSDAG 8 MARS 2018

" Kvinnliga pionjärer lyfts fram i lexikon

Historieskrivningen har i alla tider varit en manlig domän. I ett nytt nätuppslagsverk lyfts nu tusen svenska kvinnliga pionjärer fram för att räta upp en sned bild av vårt förflutna.

Många är vi som varje kväll skopar upp fem skedar gräddvitt puder i en nappflaska, utan en aning om vem som är att tacka för kvällsfriden. Men den som (beklagar mjölkvitsen) skummar igenom nystartade ”Kvinnobiografiskt lexikon” kan lära sig att uppfinnaren Ninni Kronberg 1943 tog patent på torrmjölk, som tillsammans med Semper blev till en svensk exportsuccé. Dessutom var det Anna-Britt Agnsäter som i ”Vår kokbok” fastslog en rad standarder inom svensk kokkonst, som att en tesked skulle rymma 15 milliliter.

Om dessa och många andra bortglömda pionjärer kan man läsa på en kvinnohistorisk nättjänst som tagits fram av professorerna Lisbeth Larsson och Maria Sjöberg vid Göteborgs universitet, tillsammans med en redaktion på sex personer. Uppslagsverket lyfter fram tusen kvinnor, i syfte att korrigera en mansdominerad historieskrivning.
– Om man läser manliga historieböcker framstår det som obegripligt att vi är världens mest jämställda land. Vi vill visa hur kvinnor har bidragit till att skapa det samhälle som vi lever i, säger Lisbeth Larsson.

Idén väcktes redan på sjuttiotalet, då hon tillsammans med andra feminister räknade huvuden i böckerna. I ”Svenskt biografiskt lexikon”, vars första band gavs ut 1918 och som ännu inte publicerat sin trettioåttonde och sista volym, är kvinnorna, enligt Larsson, färre än en tiondel.
Vad som började som ett feministiskt projekt har dock övergått till att bidra med infrastruktur för forskare, journalister och folkbildare, och stödet kommer från Riksbankens jubileumsfond.

Finns det inte en risk att ett sådant här lexikon placerar kvinnohistoria vid sidan av den allmänna historieskrivningen?

– Jo och det är ju problemet med könad historia. Det man hoppas på är ju att den ska integreras, men det finns alltid en risk att sådant här försvinner, för vi lever ju i ett patriarkat.

En viss sådan påverkan på ämnet i stort menar hon dock att ”Nordisk kvinnolitteraturhistoria”, ett uppslagsverk som kom ut i fem band mellan 1993 och 2000, har bidragit till.

En viktig roll för kvinnans frambrytande på manliga domäner spelades, enligt Lisbeth Larsson, av kvinnor som Anna Whitlock, Anna Ahlström och Sigrid Rudebeck, som grundade privatskolor där flickor kunde gå innan skolsystemet på 1920-talet blev tillgängligt för alla. Men det behövdes också politiker och jurister som kunde driva fram lagstiftning och domar.

– Det fanns ju en föreställning under den senare delen av 1800-talet att om bara kvinnor går i skolan så blir allt bra, och så exporterade vi den tanken till andra länder. Men det har ju också funnits många legala och privata hinder. Man har inte haft tillgång till alla utbildningar, föräldrar ville inte alltid slösa pengar på att utbilda kvinnor, och vissa yrken var reserverade för män.

Kvinnor räknades som myndiga först 1921, och två år senare trädde ”Behörighetslagen” i kraft. Den lät kvinnor söka alla offentliga och statliga tjänster. Den kommitté som utredde frågan leddes av rösträttskvinnan Emilia Broomé.

Lisbeth Larsson ser paralleller mellan kvinnobiografiskt arbete och metoo-rörelsen, som hon menar har varit omvälvande.

– Det handlar ju om vem som har rätt att beskriva verkligheten. Patriarkatet handlar om ekonomi och juridik, men också om tolkningsföreträde. Det har länge funnits ett talförbud, där kvinnor får göra vad som helst men inte beskriva män. Men plötsligt börjar kvinnor göra det, och blir litade på.

Hon fann ett tidigt metoofall i feministen Sophie Sager, som 1848 anmälde sin hyresvärd för misshandel och försök till våldtäkt. Rättsfallet gick som följetong i Stockholms Dagblad och Sager blev skandaliserad, men vann till slut det första våldtäktsmålet i svensk rättshistoria. Hon var fortsatt kontroversiell, bland annat för att hon förespråkade idén att kvinnor hade lika mycket förstånd som män.
I materialet finns en övervikt av konstutövare, vilket enligt Lisbeth Larsson beror på att det var ett av få yrken som saknade formella hinder för kvinnor att verka. Dessutom måste de ju lämna avtryck i arkiven för att kunna spåras upp, vilket gynnar dem som producerat konst och litteratur.

Lisbeth Larsson säger att hon överväldigats av kvinnors enorma energi att göra skillnad, som uttryckte sig i en kombination av kamp för kvinnans rättigheter och ett stort altruistiskt engagemang som uttryckte sig i grundandet av skolor och fattighus.

Bland kriterierna ingår just att kvinnorna ska ha ”bidragit till samhällsutvecklingen”, vilket i huvudsak verkar inkludera konstnärer, filantroper och företagare, vilket får en att undra vad övriga befolkningen gör om dagarna.

Bidrar inte en anonym arbetare eller husmor också till samhällsutvecklingen?

– Egentligen bidrar ju alla människor. Men det finns en rad kända kvinnor som ofta lyfts fram som pionjärer, som Fredrika Bremer och Barbro Alfving, samtidigt som det finns så många andra som vi inte pratar om.

Hon nämner missionären Mathilda Hamilton, en fattig missionär som tar hem fina tyger från Indien och 1901 öppnar Indiska utställningen, en butik som växer till butikskedjan Indiska. Hon blir stormrik, reser världen runt, men blir till sist alkoholiserad och dör i ensamhet och armod. En levnadsbana som enligt Lisbeth Larsson återkommer i kvinnohistorien.

– De har jättemånga hinder att kämpa med, och så tar de sig över dem och blir framgångsrika. Men ofta har de säkert varit besvärliga, så när de blir gamla och sjuka blir de övergivna. I dessa berättelser finns en både uppbygglig och sorglig historia.

Leonidas Aretakis
leonidas.aretakis@dn.se "

"Kvinnobiografiskt lexikon.
Nätsajten på adressen *www.skbl.se* öppnar för allmänheten på nätet under torsdagen, den 8 mars.
Tjänsten är utvecklad av professorerna Lisbeth Larsson och Maria Sjöberg vid Göteborgs universitet med en redaktion på sex medarbetare. Cirka 400 forskare har bidragit med texter.

Lexikonet innehåller biografiska notiser om ett tusental svenska kvinnor som bidragit till samhällets utveckling. "

DN TORSDAG 8 MARS 2018

" Barn som fick vegankost omhändertogs av socialen

Ett 19 månader gammalt barn i Nacka som fått vegankost av sina föräldrar har omhändertagits av socialtjäntsten. Detta eftersom barnet enligt orosanmälan från sjukvården ska ha svultit.

I början av februari i år hämtades det 19 månader gamla barnet i sitt hem, av polis och socialtjänst, något Nacka Värmdö Posten, NVP, var först att rapportera om.

Beslutet grundande sig i att föräldrarna brustit i omsorg på grund av att de gett barnet vegankost, med tillägg av fisk som barnet vägrade äta. Något som lett till att barnet inte följt sin viktkurva. En läkare vittnade i sin orosanmälan om att barnet befann sig i ett svälttillstånd och att detta inte togs på allvar av föräldrarna.

I januari fick familjen med sig en sond för att ge barnet näringser sättning, men eftersom den var baserad på mjölk bestämde sig familjen för att kolla med en leverantör av sojabaserad näringsersättning, något som enligt pappan dömts ut av läkaren eftersom den inte var anpassad för barn.

Föräldrarna säger till tidningen att när de förstod att de inte hade något val gick med på att ge den mjölkbaserade varianten. Men de ska inte ha hunnit påbörja matningen innan barnet omhändertogs enligt Lagen om vård av unga, LVU.

– Vårt barn är nu omhändertaget för att någon annan ska göra det vi ändå hade gått med på att göra, säger pappan till NVP.

De överklagade beslutet till förvaltningsrätten, som gav socialtjänsten rätt. Ärendet gick vidare till kammarrätten som nyligen fastställde förvaltningsrättens beslut.

DN har tagit del av båda domarna. Föräldrarna har enligt dem hävdat att barnet är naturligt litet till växten, av ärftliga skäl, samt inlämnat vittnesmål från en barnläkare som inte anser att barnet har någon problematik.
Barnets ombud ställer sig bakom beslutet till tvångsomhändertagande med hänvisning till att föräldrarna ”har visat en påtaglig omdömesbrist när de låtit sitt barn svälta så att det uppstått fara för hans liv”. Hon uppger för rätten att barnet har funnit sig väl tillrätta i jourhemmet – vars adress hemlighålls för föräldrarna efter att pappan varit hotfull mot både sjukvårdspersonal och de första jourhemsföräldrarna.

Socialnämndens ordförande Helene Skantze vill inte kommentera omständigheterna i det enskilda fallet:

– Grundidén vid LVU är att man ska jobba för att barnet ska få komma hem, men socialtjänsten måste alltid gå in och bedöma att barnet inte kommer till skada vid en återförening, säger hon till NVP.

Familjen har anmält sjukvården till Inspektionen för vård och omsorg, IVO, bland annat för att de tycker att man inte har uttömt alla möjligheter innan sond tillsattes.

Emma Bouvin
emma.bouvin@dn.se "

Marijana Dragic
marijana.dragic@dn.se "

DN TORSDAG 8 MARS 2018

"Stabsläge på Karolinska i Huddinge

I går gick Karolinska universitetssjukhuset i Huddinge upp i stabsläge på grund av inställda operationer och överbeläggning på akutmottagningen. Åtgärden väntas pågå till i dag torsdag.
– Situationen på akuten är nog den värsta jag har varit med om, säger läkaren Mats Palmér.

Läget på Karolinska universitetssjukhuset i Huddinge har varit ansträngt de två senaste dygnen, berättar personal och fackliga ombud. En dryg fjärdedel av sjukhusets platser var på onsdagen inte öppna för bruk och runt 15 patienter fick tillbringa natten på akutmottagningen. Sjukhuset hade på onsdagen en beläggning på 112 procent.

Vid lunchtid på onsdagen gick sjukhuset upp i stabsläge. Filippa Nyberg, chefsläkare i beredskap på Karolinska Huddinge:

– Vi öppnar upp vårdplatser som normalt sett inte är öppna. Vi kommer även se över lösningar från hr-sidan. Det kan handla om allt från löner till tider och extrapersonal. Vi kommer att öppna de vårdplatser som behövs.

Hon uppskattar att stabsläget kommer att pågå till torsdagen.
– Vi har fattat ett beslut om den här extraordinära åtgärden just för att tillgodose god vård åt våra patienter, säger Filippa Nyberg.
Det är huvudsakligen bristen på sjuksköterskor som är anledningen till situationen på akutmottagningen. Sjuksköterskebristen har även lett till operationsköer.

– Vi har kirurger som sitter och rullar tummarna eftersom de inte får operera, säger Mats Palmér, överläkare på endokrinmottagningen på sjukhuset.

Även Södersjukhuset har en ansträngd situation på sin akutmottagning. Johan Bratt, chefsläkare för samtliga sjukhus i landstinget, hoppas att de nya närakuterna ska kunna avlasta akutmottagningarna. Landstinget öppnar också fler platser i den geriatriska vården, alltså vård för äldre patienter.

– Det arbetar vi väldigt intensivt med. Många patienter är äldre multisjuka, och det är en omväg om de måste vänta på akutmottagningar, säger Johan Bratt.

Anneli Rehnström som är huvudskyddsombud för Vårdförbundet på Karolinska Huddinge är oroad över situationen för de anställda. Hon berättar att personal fått jobba övertid och med för många patienter under senare tid.

– Akuten har haft en tung situation sedan i januari. Men nu blir de inte av med patienterna eftersom det inte finns tillräckligt med vårdplatser. I januari fick Karolinska i Huddinge kritik från Inspektionen för vård och omsorg, Ivo, skrev att akutmottagningen inte levde upp till kraven för god vård. Sjukhuset gavs till den 20 mars att åtgärda problemen.

John Falkirk
john.falkirk@dn.se "

DN TORSDAG 8 MARS 2018

" AD fastslår: sopstrejken var olovlig

Sopstrejken i somras var olovlig, enligt en ny dom från Arbetsdomstolen. Nu tvingas 49 av de strejkande renhållningsarbetarna att betala skadestånd på mellan 2 500 kronor och 3 500 kronor till renhållningsföretaget RenoNorden.

Arbetsgivarparten hade yrkat på ett högre skadestånd, men rätten menar att renhållningsbolaget inte varit tydligt nog i informationen till sina anställda. Bland annat hade flera av de anställda fått intrycket att de blivit avskedade av arbetsgivaren efter överläggningar, trots att så inte var fallet. Samtidigt menar rätten att de 49 arbetarna i varierande utsträckning har deltagit i den olagliga strejken, vilket motiverar ett skadestånd till arbetsgivarna.

Strejken innebar ett sopkaos i stora delar av Stockholm. I juli förra året strejkade en stor del av sophämtarna efter missnöje med ett nytt löneavtal och efter en konflikt gällande en nyckelinventering.

Sophämtarna menade att kunskapen om vilka nycklar som passade till vilka dörrar var en del av deras kompetens, medan kommunala Stockholm Vatten & Avfall samt renhållningsbolagen menade att ett register över nycklarna måste finnas i kommunal ägo.

Till en början gick renhållningsarbetarna ut i en vild strejk. I stället för att köra sina rutter så arbetsvägrade de utanför renhållningsbolagens kontor. Efter några dagar sjukskrev sig senare en stor andel av de anställda, vilket innebar sopkaos i kommunens södra och sydöstra områden.
Utöver skadestånd ska Transportarbetareförbundet och arbetstagarna ersätta rättegångskostnaderna på 557 920 kronor.

Anton Säll. anton.sall@dn.se "

DN TORSDAG 8 MARS 2018

" Metoo blir en del av årets internationella kvinnodag

Metoo är självklart på agendan när årets internationella kvinnodag uppmärksammas den 8 mars på flera håll runt om i Stockholm. För den som vill vara med och fira dagen finns alltifrån föreläsningar till fester att ta del av.

– Vi kommer att ta ett helhetsgrepp på metoo-rörelsen och prata om vad den var och vad den är och hur den ska fortsätta vara en revolutionär kraft även i framtiden. Vi behöver strategier för att upproret inte ska glömmas bort och dem ska vi diskutera, säger Ebba Witt-Brattström som tillsammans med den finlandssvenska författaren Ylva Perera håller i programpunkten ”#metoo: Efter revolutionen?” på Kulturhuset Stadsteatern under kvällen.

Samtalet är till viss del en jämförelse mellan rörelsen i Sverige och den i Finland. I Finland gick kvinnorna inte samman branschvis utan i stället som kollektiv i uppropet #dammenbrister.

– Det var först när jag började läsa vittnesmålen under hashtaggen ”dammenbrister” som jag förstod vilken enorm kraft det här är. Jag upplever deras debatt som mycket mer mångsidig än vår. Alla slags kvinnor, oavsett ålder och bakgrund har engagerat sig, säger Ebba Witt-Brattström.

Kvällen på Kulturhuset består av flera samtal, debatter och seminarier om feminism och jämställdhet. Mellan klockan 16.30 och 20.15 är det fritt att närvara vid någon av de sex programpunkterna.

Bland gästerna finns även journalisten Sara Abdollahi som är på plats för att lyfta kvinnan i sin roll som kulturskapare. Hon är initiativtagare till podcasten ”Hysteria” som sänder ett liveavsnitt under kvällen.
– Podden är ett samtal om och med samtida skapande kvinnor.

Liveavsnittet är ett samtal med Saskia Vogel som är en författare och översättare som har liknande tankar kring kvinnors skapande som jag och Dagens Nyheters biträdande kulturchef Åsa Beckman, som är en jätteviktig och stridbar röst som alltid har lyft skapande kvinnor, säger hon.

Sara Abdollahi menar att det är ett stort problem att den konst som kvinnor skapar ofta förminskas till att vara självbekännelse medan män i stället blir geniförklarade.

– Ett intressant exempel tycker jag är Maja Lundgren som skrivit boken ”Myggor och tigrar”. I boken framkommer det hur flera olika kulturmän har en sunkig kvinnosyn och håller varandra om ryggen. När boken släpptes för tio år sedan blev hon avfärdad som galen och en dålig feminist. När sedan metoo-uppropet startade framgick det tydligt att hon hade flera poänger i boken.

Vilken är årets viktigaste jämställdhetsfråga enligt dig?
– I relation till kultur så tycker jag att det är ett problem att kulturscenen fortfarande är så homogen. Vi behöver en bättre fördelning av resurser så att fler har möjlighet att skapa konst och skriva böcker.

Felicia Nordlund
felicia.nordlund@dn.se "

"Fakta. Fler saker som händer i Stockholm den 8 mars

Feministfest
Konferencier Kishti Tomita, musik med Off Highway, samtal om metoo med Alexandra Pascalidou. Kvällen avslutas med Kajsa Grytt och Stockholms Strings. *Haninge Kulturhus, 18.15–21.00.*
Black Panther – film och samtal
Filmvisning som följs av ett samtal om filmens genomslag och betydelse med Marieme Niang Ndiaye från CinemAfrica och Ahmed Berhan, skådespelare och komiker.
Klarabiografen, 18.00–21.00.
Författartips på Hornstulls bibliotek
Litteraturkritikern och bibliotekarien Lena Kjersén Edman tipsar om vilka hon tycker är litteraturhistoriens mest framstående kvinnliga författare. Hornstulls bibliotek, 19.00–20.00. Föranmälan krävs.
Den feministiska kampen med VHEK
Ordförande för föreningen ”Varken hora eller kuvad” (VHEK) Amineh Kakabaveh (V) håller i ett samtal om den feministiska kampen för kvinnors rättigheter. Skärholmens bibliotek, 16.45–17.45. Fri entré.
Kärringarna i Kärringstan – vilka är det?
En guidad vandring med berättelser om kvinnorna som gav namn till flera gator i stadsdelen. Enskededalen, samling klockan 13 vid Kärrtorps t-bana.
Fröken Frimans krig – då och nu
Ta del av berättelser om de verkliga kvinnorna bakom den populära tv-serien i Svt. Det bjuds även på fika och musik av Sollentunas musikklasser. Arena Satelliten, Sollentuna, 18.15.
Vernissage som hyllar kvinnan
Wall of Art lanserar konstkollektionen ”Hylla Kvinnan”. Ett 20-tal kreatörer har skapat hyllningar till kvinnan genom ett konstverk. Bjuds även på musik och panelsamtal. Hotell Miss Clara, 17.00–20.00. "

DN FREDAG 9 MARS 2018

" Familj på nöjesbesök centimeter från att rammas av Akilov

En familj på tillfälligt nöjesbesök är centimeter från att rammas av den kapade lastbilen. En farmor som precis hämtat sina barnbarn blir påkörd och vaknar upp först tre dagar senare och undrar vad som hänt. – Mirakulöst nog överlevde de allihop, säger vice chefsåklagare Hans Ihrman på terrorrättegångens sjunde dag.

Det var oerhört dramatiska bilder som målades upp under de målsägandeförhör som hölls under torsdagens förhandling i den pågående terrorrättegången mot Rakhmat Akilov, 39.

Vice chefsåklagaren rekapitulerade först vad han menar hände i zon B (från Barnhusgatan till Olof Palmes gata) och höll sedan en sakfram ställan avseende zon C (Från Olof Palmes gata fram till Kungsgatan).

I den sistnämnda drabbades 30 personer av den terrorinspirerade vansinnesfärden. Två av dem avled, belgiskan Maïlys Dereymaeker, 33, och britten Chris Bevington, 41 år – båda småbarnsföräldrar.

Den förstnämnda var på tillfälligt besök hos en väninna och hade precis anlänt till Stockholm, hon krossades mot ett stenlejon som kilats fast på lastbilens front.

Chris Bevington hade precis, i sällskap med sin son, klivit ut på Drottninggatan för att gå och hämta upp lillebrodern på en näraliggande förskola när han kördes på – i en hastighet som åklagaren menar uppgick till 63 kilometer i timmen.

Chris Bevingtons 7-årige son räddades sannolikt av att han hade en cykelhjälm på sig. Han slungades till andra sidan gatan där vittnen försökte hjälpa honom. En kort stund därpå tog en brandman honom i handen för att bege sig till Cityakuten. På väg dit tvingades 7-åringen passera sin döde pappa som låg på gatan med en filt över sig.

– Det är ett trauma som är obeskrivligt för den här pojken, konstaterade familjens målsägarbiträde Jessica Sandberg som yrkar på att de efterlevande ska få 300 000 kronor per person i skadestånd, för psykiskt lidande och kränkning.

Rakhmat Akilov har erkänt att han mördade de två offren. Han har även medgett flera av de mordförsök som han anklags för på den här sträckan, dock inte alla.

Att så många av dem som befann sig här den här dagen ändå klarade sig framstår efter de förhör som hållits, precis som åklagaren noterade inledningsvis, mirakulöst.

Rättegången fortsätter den 20 mars.

Ulrika By
ulrika.by@dn.se "

DN FREDAG 9 MARS 2018

"Nytt avtal ska rädda helikoptrar

Sjöfartsverket och facken har skrivit ett nytt avtal om räddningshelikoptrarna. Myndigheten hoppas att problemen med höga övertidskostnader och att helikoptrar inte kunnat rycka ut nu ska vara över.

Avtalet bygger på att verksamheten täcks av ordinarie arbetstid, och ett antal beredskapsdagar där besättningarna med kort tid ska kunna hoppa in för att täcka för exempelvis sjukdom.

– Vi har fått ett avtal som gynnar en stabilare personalförsörjning och en mer effektiv lösning för flyg- och sjöräddningen. Det bygger på att vi har en grundtjänst där vi har normaltid, i stället för som tidigare övertid, i en stor del av basproduktionen, säger generaldirektör Katarina Norén.

Dessutom ska två ytterligare personer anställas.

– Vi kommer att ha en grundplanering med personalen, sedan kommer vi ha extrabesättningar som sitter och väntar på att kunna rycka in. Det innebär att vi kan täcka sjukfrånvaro och andra oplanerade händelser på ett bättre sätt, säger Norén.

TT "

DN FREDAG 9 MARS 2018

" Sverige öppnar för en kompromiss om asylpolitiken

Slutstriden om EU:s framtida asylpolitik närmar sig. En kompromiss innebär sannolikt att alla EU-länder inte kommer att tvingas att ta emot asylsökande.

På torsdagen träffades EU:s migrationsministrar i Bryssel för att än en gång försöka komma överens om EU:s nya asylpolitik.

Något beslut om den mest laddade frågan, förändringen av Dublinförordningen som innebär att alla EU-länder ska tvingas ta emot asylsökande, blev det inte den här gången heller. Sveriges migrationsminister Heléne Fritzon (S) hoppas ändå att det ska bli en överenskommelse före sommaren.

– Jag är glad över att Bulgarien, som är ordförande för rådet under våren, har lyckats få igång förhandlingarna. Det är ett framsteg.

Hur långt är Sverige berett att kompromissa när det gäller att alla EU-länder ska ta emot asylsökande?

– Vi har en tydlig ståndpunkt, men Sverige vill också verka för att det blir ett beslut senast i juni.

Det innebär att Sverige kan gå med på en kompromiss?

– Vi är inte där än, säger Heléne Fritzon.

Slutet på striden om EU:s asylpolitik närmar sig med andra ord. Förhandlingarna har pågått sedan hösten 2016 och motsättningarna finns kvar.

Polen, Ungern och flera länder i östra EU säger fortfarande blankt nej till att ta emot asylsökande via EU. Inför valet i Ungern i början av april sägs dessutom positionen i Budapest ha hårdnat ytterligare.
De låsta förhandlingarna om asylpolitiken skapar dålig stämning i EU och påverkar alla andra diskussioner. Senaste i juni ska det finnas en överenskommelse, slog EU-ledarna därför fast vid toppmötet i december.

Bulgarien, ordförandeland under våren 2018, försöker därför få fram en kompromiss. En särskild expertgrupp har bildats för att försöka få EU-länderna att komma överens. Gruppen kallas ”Friends of the presidency”, ordförandeskapets vänner, och tillsattes i januari. Diskussionerna i expertgruppen har bland annat handlat om ett kompromissförslag från Estland, som var ordförande för rådet under hösten 2017.

Det estniska kompromissförslaget innebär att EU-länderna inte ska tvingas ta emot asylsökande, utan frivilligt förmås att bidra till asylmottagningen. Kraven ska sedan skärpas i tre successiva steg om många flyktingar kommer till EU:s yttre gränser.

I samband med torsdagens rådsmöte i Bryssel träffade Heléne Fritzon sina kollegor från Tjeckien och Finland för möten på tu man hand. Tjeckien hör till vägrarfronten i EU och Finland säger också nej till tvingande EU-regler, men tar emot asylsökande på frivillig grund.
– Jag tror på samtal och tycker att det är Sveriges ansvar att försöka hitta ingångar till en överenskommelse, förklarar Heléne Fritzon.

Hur gick det, tror du att Tjeckien kan gå med på att ta emot asylsökande?

– Vi talade inte om frågan på det sättet, men det var ett bra samtal. Min bedömning är att Tjeckien hör till de länder som vill vara EU-medlem fullt ut, och då ökar trycket på att landet tar ansvar i den här frågan, hoppas Heléne Fritzon.

Annika Ström Melin
annika.strom-melin@dn.se "

"Fakta. En mer gemensam asylpolitik
Sedan hösten 2016 pågår förhandlingar mellan EU-ländernas migrationsministrar om sju lagförslag som innebär att EU:s asylpolitik ska bli mer gemensam.

EU-kommissionen föreslår bland annat att Dublinförordningen ändras och att en permanent solidaritetsmekanism införs med nationella kvoter för asylsökande. Den som kommer till ett land som ligger vid EU:s yttre gräns ska mer eller mindre automatiskt skickas till andra EU-länder om antalet asylsökande överstiger en viss nivå. "

DN FREDAG 9 MARS 2018

"Fängelsestraff för två av juvelrånarna

Vittnen kastade kettlebell och prejade juvelrånarna av vägen. Nu döms två av männen till fängelsestraff för grovt rån mot guldsmedsbutiken i Södertälje. Den tredje döms till sluten ungdomsvård.

Det var i oktober i förra året tre män, mellan 17 och 31 år, rånade en juvelerare på Nygatan i Södertälje.

Rånet var våldsamt då två av rånarna slog sönder varenda glasmonter med kofot. Den tredje rånaren riktade vid flera tillfällen en pistol mot butiksägaren.

Nu dömer Södertälje tingsrätt en av männen, 31 år, till sex års fängelse, grovt olaga hot och grov vårdslöshet i trafik. Han frikänns dock för grovt vapenbrott.

Den andra rånaren, 21 år, döms till fyra år och nio månaders fängelse för grovt rån men frias för grovt vapenbrott.

Båda gärningsmännen erkänner sin inblandning i rånet.

Den tredje rånaren, 17 år, döms till sluten ungdomsvård i ett år och fyra månader för grovt rån och olaga hot. Han nekar till brott.

Fallet har uppmärksammats stort – då flera vittnen försökte stoppa rånarnas flykt. Ett vittne höll fast flyktbilens dörr och ett annat kastar en stor sten mot bilens vindruta. Ett tredje slungar en så kallad kettlebell – en sfärisk hantel i järn, mot bilen.
Männen åtalades för grovt rån, grovt vapenbrott, olaga hot, grovt olaga hot samt grov vårdslöshet i trafik.

En fjärde misstänkt är fortfarande på fri fot.
Viviana Canoilas viviana.canoilas@dn.se "

DN FREDAG 9 MARS 2018

"Nämndemännen stängs av

Solna tingsrätt har stängt av de två centerpartistiska nämndemännen som dömde i den uppmärksammade misshandelsdomen, meddelar domstolens lagman Lena Egelin.

Beslutet fattades under torsdagen av Solna tingsrätts lagman Lena Egelin. En av nämndemännen, Hasan Fransson, har själv begärt entledigande vilket kommer att bifallas.

Den andra nämndemannen, Ebtisam Aldebe, säger till TT att hon kommer att överklaga Solna tingsrätts beslut. Rådmannen skrev enligt henne en helt annan dom än den de kommit fram till.

– Den har skrivits på ett sätt så den ska peka ut oss, som ett personligt påhopp. Även om vi skulle ha sagt sådana saker så skriver man inte ett domskäl på det sättet, säger hon och menar att hon belagts med munkavle och därför inte kunnat försvara sig.

Hon misstänker att det finns en dold agenda bakom skrivelsen.

– Det är en skandaldom, men jag står inte för den, för jag såg den inte och fick inte skriva under den.

John Falkirk
john.falkirk@dn.se "

DN FREDAG 9 MARS 2018

"Lägenheter blev mer än dubbelt så dyra

De nya lägenheterna vid Rosenlundsparken på Södermalm skulle kosta 72,5 miljoner kronor, enligt beslutet från 2015.

Men nu står det klart att projektet blir dyrare än så. Enligt nya beräkningar från kommunen kommer notan att landa på mer än det dubbla – drygt 193 miljoner kronor.

I Rosenlundsparken på Södermalm har bygget av nya bostadshus pågått en tid, första spadtaget togs 2015.

Enligt det tidigare beslutet skulle byggplaner, evakueringar, sanering och liknande kosta staden drygt 70 miljoner kronor. Men den kalkylen har spruckit.

Enligt ett nytt reviderat genomförandebeslut som läggs fram för exploateringsnämnden på torsdag så kommer kostnaden att landa på över 190 miljoner kronor.

Skälen till den ökade kostnaden är bland annat svåra markförhållanden i området, vilket har inneburit att markarbetet blivit dyrare än planerat. Dessutom har parken byggts om för 25 miljoner kronor och två förskolor i området evakuerats för 9,4 miljoner kronor.

Anton Säll
anton.sall@dn.se "

DN FREDAG 9 MARS 2018

" Ungdomar i rikare områden tar mer droger

Ungdomar i ekonomiskt välmående stadsdelar uppger att de brukar mer narkotika än vad unga i områden med lägre medelinkomst säger att de gör. Trots det misstänks ungdomarna i områden med lägre medelinkomst oftare för narkotikabruk än vad ungdomarna från rikare områden gör. Det visar en ny rapport från Brottsförebyggande rådet, Brå.

Trots att det självskattade narkotikabruket var högre i de rikare delarna av Stockholm misstänks ungdomar i områden med lägre socioekonomisk status oftare för narkotikabrott av polisen, enligt rapporten.

”I flera fall var andelen som uppgett narkotikabruk som lägst i områden som uppvisat en hög andel misstänkta och vice versa”, skriver rapportens författare Jon Lundgren.

En förklaring kan enligt rapporten vara att narkotikabruk inomhus är svårare att se för polis än narkotikabruk på offentliga platser, särskilt på platser där polisen har en hög närvaro.

Rapporten har undersökt samtliga ungdomar födda 1997 och 1998 i Stockholmsregionen som har fått ett beslut på misstanke om eget bruk av narkotika under 2015. Siffrorna har sedan samkörts med statistik från SCB och från Stockholm stads enkät ”Stockholmsenkäten”, där gymnasieungdomar fått svara på ett hundratal frågor om bland annat alkohol, narkotika, droger och tobak.
”Sammantaget visade resultaten att de grupper där självdeklarerat bruk var som högst, i flera fall fall misstänktes i lägre utsträckning och vice versa”, skriver Brå i sin rapport.

Enligt rapporten är pojkar kraftigt överrepresenterade av de ungdomar som misstänks för eget bruk av narkotika. Sannolikheten för en pojke att misstänkas för narkotikabrott är sex gånger så stor som för flickor, trots att det självdeklarerade bruket bara är dubbelt så högt.

Dessutom är det mer sannolikt att misstankar om bruk leder till åtal för pojkar än för flickor, enligt rapporten.

”Narkotikapolitiken ska utgå från ett jämställt och jämlikt preventionsarbete och bland annat beakta faktorer såsom kön och socioekonomiska skillnader. Utifrån resultaten i denna kortanalys förefaller det därför rimligt att fundera över om detta görs i tillräckligt stor utsträckning.”, skriver Brå och fortsätter:

”Oavsett om arbetet mot narkotikabruk ses ur ett drogpreventivt eller rent. Skillnaderna var dock endast statistiskt signifikanta för kategorin familjetyp straffrättsligt perspektiv, är det problematiskt om upptäcktsrisken skiljer sig mycket åt mellan olika grupper av ungdomar på ett sätt som inte återspeglas i skillnader i bruk.”

Anton Säll
anton.sall@dn.se "

"Fakta. Om rapporten

Rapporten kartlägger ungdomar födda 1997 och 1998 som fått ett beslut på misstanke om eget bruk av narkotika. Siffrorna har sedan jämförts med statistik från SCB och från Stockholmsenkäten.

Rapporten varnar för risken i enkätundersökningar när det handlar om överrapportering eller underrapportering, alltså att man inte svarat sanningsenligt eller seriöst på enkäten. "

DN FREDAG 9 MARS 2018

" Kulturprofilens advokat: ”Han nekar till alla anklagelser”

" För första gången ger Kulturprofilen sin syn på anklagelserna om sexuella övergrepp och trakasserier. Genom sin advokat, Björn Hurtig, meddelar mannen att han tillbakavisar samtliga anklagelser. – Han har inte flytt någonstans, eftersom han inte har något att fly ifrån, säger Björn Hurtig till DN.

I slutet av november förra året publicerades DN:s granskning där 18 kvinnor berättade att Kulturprofilen, som har nära band till Svenska Akademien, ska ha utsatt dem för övergrepp, däribland flera fall av sexuella trakasserier och våldtäkt.

Kvinnorna, varav flera gick ut öppet med namn, berättade bland annat att Kulturprofilen ska ha tafsat på dem i underlivet, att han tvingat till sig sex och flera gånger varit sexuellt våldsam.

Händelserna ska ha inträffat mellan år 1996 och 2017, men enligt flera personer ska liknande händelser ha inträffat sedan början av 1980-talet.

Enligt uppgifter till DN har minst åtta kvinnor polisanmält Kulturprofilen och i december meddelade kammaråklagare Christina Voigt att hon leder förundersökningen mot mannen.

DN har gjort ett flertal försök att nå Kulturprofilen, samt hans hustru som är ledamot i Svenska Akademien. Först under inledningen av

mars svarade han på ett sms, efter att vi ställt frågor om Klubben och brottsanklagelserna:

”Jag har inte någon kommentar rörande påståenden kring Klubben, och alla frågor kring åklagarledd utredning kan ställas till advokat Björn Hurtig.”

Björn Hurtig är en välkänd advokat, som tidigare arbetat med en rad uppmärksammade fall, däribland kirurgen Paolo Macchiarini, Wikileaksgrundaren Julian Assange och barnläkaren på Astrid Lindgrens barnsjukhus.

Hurtig berättar att han kopplades in som företrädare för Kulturprofilen för ”ett tag sedan”.

18 kvinnor berättade i DN att mannen utsatt dem för sexuella övergrepp och trakasserier. Hur ser din klient på anklagelserna?
– Han är bedrövad över påståendena, men han förnekar dem, säger Björn Hurtig.

Han nekar till samtliga anklagelser?
– Ja, absolut.

I ett uppföljande samtal frågar DN Björn Hurtig om Kulturprofilen menar att kvinnorna ljuger.

– Det får du mig aldrig att säga. Han tillbakavisar anklagelserna. Varför folk säger saker som de gör får stå för dem. Vi påstår ingenting, vi säger bara att han tillbakavisar anklagelserna.

Kort efter DN:s första avslöjande i november bröt Svenska Akademien allt samarbete med Klubben, som man stöttat ekonomiskt. Under en spontan presskonferens utanför Börshuset berättade ständiga sekreteraren Sara Danius att mannen utsatt ledamöter, anhöriga till ledamöter och kanslipersonal för ”oönskad intimitet”.

– Vi har samma inställning här, så klart. Det är svårt att veta vem i Svenska Akademien som påstått det, och oavsett är Svenska Akademien bara ett samlingsnamn. Alla former av oönskade kontakter på det sätt som påstås tillbakavisas av honom. Där nekar han i sten, säger Björn Hurtig.

Hur ser ni på förundersökningarna?
– Där är det inte 18 kvinnor som anklagar honom. Det är ett betydligt mindre antal. I de delar jag tagit del av uppgifter tycker jag att det känns ganska svagt. Jag tror och hoppas att åklagaren känner på samma sätt. Mitt stalltips är att man lägger ned det.

Varför uppfattar ni det som svagt?

– Det är fråga om uppgifter långt tillbaka i tiden och av ganska vag karaktär i det vi hittills fått ta del av.

Har han dykt upp till förhör?
– Självklart. Vi finner ingen anledning till att hålla oss undan på något sätt, eftersom vi inte tycker att han har begått några fel, utan vill få den här saken ur världen så fort som möjligt.

Enligt uppgifter till DN ska han och hans hustru ha flytt landet efter anklagelserna.

– Det stämmer inte. Han har inte flytt någonstans, eftersom han inte har något att fly ifrån. Däremot kan han kanske ha rest, men han har ju inställt sig till förhör. I den mån som man har velat få kontakt med honom så har man fått det, via vanlig post och via mejl.

Under senhösten beställde Svenska Akademien också en advokatutredning för att bland annat kartlägga respektive ledamots koppling till Kulturprofilen. Utredningen beräknades pågå minst tre månader och är fortfarande i gång, meddelade advokatbyrån Hammarskiöld & Co. tidigare i veckan.

– Jag har inga synpunkter på detta, så länge inte en enskild advokatbyrå som sysslar med affärsjuridik försöker syssla med någon brottsutredning som egentligen borde handläggas av polisen. Men om de kartlägger andra saker av lite mer politisk karaktär har jag inga synpunkter på det. Vi får se vad de kommer fram till, säger Björn - Hurtig.

Hur har han påverkats av anklagelserna?
– Han har mått mycket dåligt förstås. Hela hans liv har mer eller mindre slagits i spillror av det här, vilket han är inte ensam om att uppleva under efterdyningarna till den här metookampanjen.

– Det är väldigt många som blivit anklagade i den här kampanjen och väldigt få som man gått vidare med ordentligt. För dem där det ligger på anklagelsenivå mår många så klart mycket dåligt, särskilt om man är en offentlig person som blir granskad i media, det blir ett extra tungt lass att bära.

Vad anser han om den medierapportering som varit?

– Han tycker så klart illa om det, eftersom det bidragit till att slå hela hans värld i spillror. Klubben har varit hans levebröd och stora passion i livet, och nu är stora delar av det slaget i spillror. Om han tycker att medierapporteringen har varit ensidig eller inte, det kan jag inte svara på. Men den har slagit hårt mot honom.

Vi har försökt kontakta honom ett flertal gånger. Vill han inte ställa upp på en intervju?

– Nej, när det gäller förundersökningen som pågår så hänvisar han till mig, helt enkelt därför att han mår så dåligt av det här. Jag kan bara redovisa att han tillbakavisar de här anklagelserna med kraft. Och blir det en rättegång ska vi strida för hans oskuld med kraft, så klart. Men vi är långt ifrån där ännu, jag hoppas och tror att det inte kommer gå dit.

Kammaråklagare Christina Voigt hänvisar till sekretess och vill inte kommentera utredningsläget, eller hur många fall som fortfarande - utreds.

– Det är fortfarande förundersökningssekretess, säger Christina Voigt. Advokat Elisabeth Massi Fritz, som är målsägandebiträde för fyra målsägande i målet, skriver till DN att hon avvaktar att kommentera: ”Som målsägandebiträde i målet vill jag hänvisa till den förundersökningssekretess som rådet. Jag avser inte i nuläget

kommentera min kollega Björn Hurtigs intervju”, skriver Massi Fritz.
Hugo Lindkvist
hugo.lindkvist@dn.se "

"Detta har hänt.

21 november
18 kvinnor vittnar i DN om att Kulturprofilen utsatt dem för sexuella övergrepp och trakasserier.
23 november
Kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke vill ta tillbaka den kungliga orden som tidigare gått till Kulturprofilen – men det bedöms inte vara möjligt. Akademiledamoten Per Wästberg hade nominerat mannen.
Svenska Akademien håller krismöte och beslutar att bryta allt samarbete med Klubben. En extern utredning om kopplingarna inleds.
28 november
Professor emeritus Claes Sandgren skriver på DN Debatt att Horace Engdahl och Peter Englund bör lämna Svenska Akademien. De båda tillbakavisar kravet.
2 december
DN avslöjar att akademiledamöterna Horace Engdahl och Per Wästberg, samt ytterligare fyra personer, föreslagit att Kulturprofilen skulle få statlig konstnärslön.
4 december
DN avslöjar att Kulturprofilen spridit uppgifter om Nobelpristagaren i litteratur. ”Den jäveln”, säger Peter Englund och skyller läckan på mannens hustru som är ledamot.
10 december
Ständiga sekreteraren Sara Danius säger i en intervju med SvD att hon själv blev ”föremål för ett skamligt förslag” från Kulturprofilen. Akademien meddelar att man bytt lås till lägenheten i Paris.
12 december
Minst åtta kvinnor har polisanmält Kulturprofilen och en åklagarledd förundersökning inleds. "

DN FREDAG 9 MARS 2018

”Sett till andelen kvinnor i toppen är Sverige inte ett dugg bättre än länder som Storbritannien, Italien och Spanien.”

"Forskarna Anne Boschini, Kristin Gunnarsson och Jesper Roine hävdar på kvinnodagen 8 mars i Dagens Industri att ”näringslivet halkar efter”. Däremot skriver artikelförfattarna att jämställdheten gått starkt framåt inom statsförvaltningen. "

DN LÖRDAG 10 MARS 2018

"Var fanns feministerna när Monica Lewinsky behövde dem?

Under hösten plingade det till i Monica Lewinskys telefon. Det var ett meddelande skickat från en av metoorörelsens frontfigurer i USA, där det stod: ”Jag är ledsen att du varit så ensam.”

En rimlig reaktion för Monica Lewinsky hade varit att svara med ett *dra åt helvete* i versaler. Hon, om någon, har rätt att vara arg och oförlåtande. I två decennier har hon straffats för ett dumt beslut i tjugoårsåldern. Över en natt gick hon från att vara en ung och lovande praktikant i Vita huset till att kallas ”USA:s kuksugardrottning”.

I tjugo år har hon sedan försökt att bygga upp ett normalt liv. En tid försökte hon engagera sig politiskt, men gav upp när de enda frågorna hon fick var om sitt sexliv. Hon flydde landet och paparazzifotograferna, försökte dejta och sökte vanliga jobb. Men av någon anledning gjorde hennes ”historia” att hon aldrig var rätt person för tjänsten.

Det värsta, slås man av när man läser Monica Lewinskys egna artiklar i Vanity Fair (bland annat den från 2014, med rubriken ”Skam och överlevnad”), är ändå inte att hon straffats som kvinnor så ofta gör: Män med makt slipper undan ansvar, medan kvinnor aldrig blir kvitt skulden.

Det sorgligaste är hur otroligt ensam hon har varit under alla dessa år. ”Varför har inga feminister stått upp för mig?”, undrar hon i artikeln från 2014. Och hon har rätt. Kanske beror det på att hon alltid har hävdat att relationen var ömsesidig. Till och med de mest hårdförda feministerna har tänkt att hon någonstans fått skylla sig själv.

När metoo tog fart i höstas hade Monica Lewinsky kunnat svara med ett ljummet: ”Jaså, nu passar det”. Men tvärtom har hon hyllat rörelsen varmt och storsint, för det som hon själv har saknat: ”En av de mest inspirerande aspekterna av den här nya rörelsen är det stora antalet kvinnor som har talat ut, till stöd för varandra”, skriver hon i en nyligen publicerad artikel i Vanity Fair.

När ursäkten nådde henne, berättar hon, blev hon rörd till tårar.
I USA, och även i Sverige, har det senaste halvåret inte bara förenat kvinnor utan också eldat på ett ursinne. Därför är det anmärkningsvärt att en av kvinnorna som borde skrika högst av återhållen smärta varken är arg eller bitter, utan mjuk och hoppfull.

När instinkten är att slå tillbaka lyfter Monica Lewinsky fram sin oro för kvinnorna som under vintern har tvingats återuppleva sina trauman. Ömsint skriver hon om vikten av, vid sidan av förändring, möjligheten att också förlåta och läka.

Ta det från någon som hade behövt en kvinnorättshashtag för tjugo år sedan: Vi står inför en revolution, men låt det i den finnas utrymme för annat än hämnd.

Evelyn Schreiber
evelyn.schreiber@dn.se "

DN LÖRDAG 10 MARS 2018

Flera kanaler på Youtube släcktes efter hård kritik

Efter den hårda kritiken har Google nu släckt flera hatkanaler på Youtube som är kopplade till det högerextrema nätverket Granskning Sverige. Bolaget vägrar dock ta bort ett antisemitiskt register över judar i Sverige från sin söktjänst, som också finns på Youtube. DN kan nu avslöja att Google inte bara länkat till sajten utan också sålt annonser på den antisemitiska sidan.

Nätjätten Google har under veckan fått omfattande kritik för att de inte tar ansvar för material de tillgängliggör i sina tjänster på nätet.

DN:s granskning har visat att Googles algoritmer i flera fall premierat extremistiskt material.

En antisemitisk lista över judar i Sverige får exempelvis en topposition bland sökresultaten på Google. Trots upprepade förfrågningar har Google vägrat att ta bort listan, som också finns publicerad på Youtube.

DN kan nu avslöja att Google dessutom har sålt annonser på sidan och därigenom tjänat pengar på den. Flera svenska företag har ovetandes fått sina annonser placerade på sidan.

Enligt ett av företagen, Resurs Bank, köptes annonsen genom Googles tjänst Adsense, som placerar ut annonser på sidor efter läsarens tidigare sökhistorik. Petra Edvinsson, pr-chef på Resurs bank, säger till DN att placeringen på den antisemitiska sidan är mycket olycklig.

– Vi är tydliga gentemot våra mediepartners att våra annonser inte ska synas i sammanhang som är diskriminerande eller på annat sätt stötande. Att det ändå kan hända kan bero på att våra mediepartners inte har tillräckliga funktioner eller system för att säkerställa att kundens annonser inte kan hamna på den här typen av platser.
Vad tycker ni om att figurera i sådana sammanhang?

– Vi tar helt avstånd från alla typer av diskriminerande sidor. Vi uppskattar att detta uppmärksammades så att vi kan åtgärda det inträffade.

Ett annat bolag som fått sina annonser på den antisemitiska sajten är Viktväktarna. De kände inte heller till att deras annons hamnat på sidan.

– Det är fruktansvärt jobbigt. Att vårt varumärke figurerat på en sida som sprider fördomar, fientlighet och diskriminering mot våra medmänniskor, det känns förfärligt, säger Ulrika Ennen på Viktväktarna.

Google har, enligt uppgift till DN, nu tagit bort möjlighet att lägga annonser på sidan.

– Våra policys för utgivare styr var Google-annonser får placeras för att skydda användare från skadligt, missvisande eller olämpligt innehåll. Vi kommenterar inte enskilda sajter, men vi verkställer dessa policys och utvärderar kontirnueligt sajter för att säkerställa att de följs, säger Farshad Shaloo, pressansvarig på Google Sverige.

I går, fredag, beslutade Google att ta bort ytterligare fyra kanaler kopplade till det högerextrema nätverket Granskning Sverige. Youtubes Europachef Ben McOwen Wilson skriver i ett blogginlägg:

– I veckan har vi fått flera svåra frågor kring särskilda kanaler och aktivitet på Youtube ställda till oss. Vi hör frustrationen och kritiken från er som vill se snabbare handling eller att andra beslut tas. Youtube är en öppen plattform, byggd kring principerna om yttrandefrihet.

Ofrånkomligt innebär detta att vissa människor kommer att uttrycka kontroversiella åsikter som andra i grunden inte håller med om. Youtube-chefen skriver vidare:

– Vi anser bestämt att Youtube inte ska vara en plats där trakasserier, hatfullt innehåll eller mobbning hör hemma, och vi tar bort innehåll och kommentarer som bryter mot våra policyer.

En av de kanaler som togs bort tillhörde frontfiguren för Granskning Sverige, en 49-årig man från Västsverige. Under torsdagskvällen publicerade mannen ett inlägg på sin privata youtube-kanal där han meddelade att han överger verksamheten. Enligt mannen beror det på att han och hans familj tagit emot hot.

Josefin Sköld
josefin.skold@dn.se
Mattias Carlsson
mattias.carlsson@dn.se "

DN LÖRDAG 10 MARS 2018

" Många influensafall upptäcks när fler testas

Att ovanligt många har fått diagnosen influensa i år, beror inte bara på att fler är sjuka, enligt Folkhälsomyndigheten. Fler influensaprov görs eftersom de har blivit mer tillgängliga.

Vid influensatoppen vecka sju konstaterades 2 109 fall av influensa i Sverige, mer än dubbelt så många mot toppen som var vecka åtta 2017. Nu verkar säsongens influensa vara på väg mot sitt slut, även om den inte är helt över än.

– Det kommer fortfarande cirkulera mycket influensa den här veckan och kommande, säger Annasara Carnahan på Folkhälsomyndigheten. Den här säsongen är det många som fått diagnosen influensa, men det beror inte enbart på att folk blir sjuka enligt Annasara Carnahan. Det är även så att många fler analyser görs i år jämfört med tidigare influensasäsonger.

– Provtagningen har blivit mer tillgänglig. Det har blivit snabbare och enklare att köra analyser.

Bilden av att fler prover görs får även stöd av Ingemar Hallén, smittskyddsläkare på landstinget Värmland. Värmland har haft flest konstaterade fall av influensa per invånare den här säsongen, men det har inte märkts av i exempelvis intensivvården, säger han.

Hittills den här influensasäsongen har ändå fler behövt intensivvård jämfört med förra, delvis pågrund av att vaccinet i år inte fungerat lika bra på influensa B, den mest förekommande.

TT "

DN LÖRDAG 10 MARS 2018

" Stor risk att H&M har barnarbetare i flera länder

I en hemlig rapport som en av H&M:s huvudägare beställt framgår att det finns stor risk för barnarbete inom H&M.

Kritiken mot H&M har sedan i somras duggat tätt. På fredagseftermiddagen kunde Svenska Dagbladet avslöja att det i en hemlig rapport framgår att det finns stora risker för barnarbete inom H&M.

”Vi bedömer risken hos våra leverantörer för bland annat barnarbete som ytterst liten. Vi påträffade ett fall i vår leverantörskedja under 2017. Barnarbete är helt oacceptabelt”, skriver H&M i ett mejl till DN.

Rapporten är från februari i år och har tagits fram av analysföretaget Reprisk. Beställningen av materialet kom från en av H&M:s huvudägare. Inom områdena arbetsrätt, barnarbete och mänskliga rättigheter bedöms risken som särskilt hög. Analysen är byggt på rapporterade incidenter inom hållbarhetsområdet utifrån 80 000 medier, aktieägare och andra källor. Reprisk fann 186 riskincidenter.

”Vi genomför kontinuerligt bedömningar av faktiska risker kopplade till vår värdekedja. Det är viktigt att påpeka att Reprisks rapport inte bygger på faktiska incidenter utan på medierapportering”, skriver H&M i mejlet.

En stor del av H&M:s verksamhet ligger i Bangladesh och Kambodja. Även om H&M inte äger fabrikerna har de ett ansvar eftersom de är en del i företagets leverantörsled, säger Kathleen McCaughey, sakkunnig inom ekonomiska aktörer och mänskliga rättigheter på Amnesty International.

– Alla företag har ett ansvar att respektera mänskliga rättigheter. De måste kartlägga riskerna och göra allt de kan för att motverka den negativa effekten på människors rättigheter, säger hon.

Varför är detta så svårt att kontrollera?
– En affärsmodell med många leverantörer i låglöneländer försvårar kontrollerna. Man gör det för att få billigare arbetskraft. Långsiktiga relationer med färre leverantörer minskar risken, säger Kathleen McCaughey.

H&M presenterar gärna sitt hållbarhetsarbete men avslöjandet kommer efter anklagelser om rasism, klädbränning och för att betala ut otillräckliga löner till sömmerskor i Etiopien. Kedjan har även länge haft stora ekonomiska problem.

Ida Yttergren
ida.yttergren@dn.se "

DN LÖRDAG 10 MARS 2018

"Pia Gripenberg: Stark markering av AMF mot Nordeas styrelse

LO och Svenskt Näringslivs pensionsjätte AMF sågar Nordeas planer på att flytta huvudkontoret till Finland. Det är en rejäl känga till bankens styrelse och hur den hanterat frågan kring flytten.

Lek med tanken att Nordeas styrelse på stämman på torsdag åker på en oväntad snyting - den får inte igenom sina planer på att ändra bankens juridiska hemvist till Finland. Ett sådant bakslag, i en så viktig principfråga, kan leda till att styrelsen avgår. Den har ju enhälligt ställt sig bakom något som tillräckligt många ägare uppenbarligen inte stöder.

Här handlar det helt enkelt om företagsvärldens variant av en politisk misstroendeförklaring mot statsministern.

Det är alltså mot den bakgrunden som AMF:s ställningstagande ska ses. AMF och Nordeas övriga ägare riskerar att få en bank med bristfällig styrning om de röstar mot flytten. Därför är det anmärkningsvärt att AMF, som första större ägare, på fredagen meddelade att man motsätter sig att Nordea bosätter sig i Finland.

AMF skriver att man tagit del av argumenten om lägre resolutionsavgift (en del kallar det bankskatt) och att Nordea vill uppfattas som en europeisk bank. Men sammantaget väger inte det tillräckligt tungt för att säga ja till styrelsens förslag, anser AMF.

Hur Nordeas styrelse har hanterat flyttfrågan lämnar en hel del att önska. När beslut kom i september var underlaget magert. En hastigt sammankallad telefonkonferens ingav inte förtroende. Det dröjde en bit in i december innan ägarna fick någorlunda bakgrundsfakta för att kunna ta ställning i frågan.

Mellan skål och vägg har det dessutom hela tiden hetat att det här är ett verk av ordförande Björn Wahlroos för att han är sur på finansminister Magdalena Andersson (S).

För att flytten ska gå igenom krävs att två tredjedelar av de närvarande rösterna på stämman säger ja. Sannolikheten är stor för att det blir så. Nordea har många utländska ägare och rådgivningsorganet ISS (Institutional Shareholder Services) har rekommenderat dem att rösta med styrelsen.

AMF är inte en av Nordeas största ägare. Pensionsbolaget äger aktier för drygt sex miljarder kronor och kontrollerar 1,64 procent av Nordea. Men AMF är, tillsammans med Alecta, en av de största aktörerna på Stockholmsbörsen.

Att AMF har investerat mer i Swedbank och SEB visar dessutom att pensionsbolaget inte tror fullt ut på Nordeas strategi. Även det är ett underkännande för styrelsen i Nordea.

Pia Gripenberg
pia.gripenberg@dn.se "

DN LÖRDAG 10 MARS 2018

" Laddhybrider och elsuvar bilfestens medelpunkt

Suvar är fortfarande glödheta på marknaden och vad är väl då bättre än en eldriven sådan som Jaguar I-Pace? Fyrhjulsdriven och med 90 kilowattimmars litiumjonbatteri som ska ge en räckvidd, enligt nya körcykeln WLTP, på 48 mil.

Den skarpa profilen på bilen matchas av kraftfull prestanda: 400 hästkrafter och 696 newtonmeter.

Den mellanstora suven rymmer fem personer och 656 liter bagage (1 453 om inte baksätet behövs).

– Jaguar och Land Rover ska elektrifieras, lovar Ralf Speth som är chef för båda bilmärkena.

I-Pace är en tydlig utmanare till Tesla Model X. Tesla behöver inte konfronteras med I-Pace eftersom det amerikanska bilföretaget tillhör de tillverkare som avstår från bilsalongen.

Hyundai visar tre spännande bilar: Kona kommer nu också som elbil med 204 hästkrafter och en uppgiven räckvidd på 48 mil.

Nya Santa Fe-suven som debuterar ska också framöver komma som både hybrid och laddhybrid.

Suven Nexo visas för första gången i Europa. Den erbjuder eldrift från vätgas/bränsleceller.

Honda som visar nya CR-V-suven som ska bli både hybrid och sjusitsig lovar också att lilla elbilskonceptet Urban EV ska gå i produktion nästa år. Alla nya modeller ska ha någon slags elektrifiering, lovar Honda.

Bentley tar tillfället i akt och visar laddhybridversionen av Bentaygasuven. Fem mils räckvidd på el utlovas.

Porsche visar konceptet Mission E Cross Turismo som har 600 hästkrafter och ska kunna ta sig 40 mil på en laddning.

Volvos prestandamärke, Polestar, Europadebuterar med sin första modell; en laddhybrid som ska kunna ta sig 15 mil på enbart el.

Skoda visar upp sitt koncept Vision X; en liten suv, som kombinerar en förbränningsmotor som kan köras på bensin eller gas som driver fram med eldrift på bakaxeln. Konceptet har ett 48 volts elsystem med litiumjonbatterier som återvinner rörelseenergi till elmotorn bak.

Men nu till något kladdigare! Diesel. Svenske Ola Källenius, ansvarig för Mercedes-Benz produktutveckling, är säker:

– Dieseln har en framtid.
För att understryka detta visas laddhybrider som kombinerar eldrift med fyrcylindrig dieselmotor som anges vara ”nära perfektion”. Både nya C-klass och E-klass; både sedan och kombi ska kunna fås som dieselladdhybrider.

BMW försvarar också förbränningsmotorerna, ”vi har Europas bästa dieslar”.

Koncernen räknar i år med att sälja 140 000 elektrifierade bilar (i fjol blev det 100 000).

Bilmärkets suvutbud (storsäljarna) är svårmatchat. Med nya X4 så finns det finns X-modeller från 1-6. Och snart i år väntas X7 …
Mest spännande är kanske nya konceptet M8 Gran Coupé? I ett samtal med chefdesignern Adrian Van Hooydonk berättar han att konceptet visar designframtiden för bilmärket.

– Förändring är bra, säger han, och tillägger att det är en större risk att inte ändra i tid.

Han understryker att det blir en renare, skarpare formgivning både exteriört och interiört för BMW framöver.

Men vad fanns för alla som fortfarande ska köpa enbart bensin- eller dieseleldade bilar?

Ny Audi A6 med mycket välbekant från den större A8 som debuterade i fjol. Eller vad sägs om nya generationer av Mercedes-Benz A-klass, Peugeot 508, Toyota Auris och en svenskfavorit som Kia Ceed. För de överdådiga bjuds också en ny Mercedes S-klass Maybach med V12-motor. Eller vad sägs om sportbilen Mercedes-AMG GT; nu som fyrsitsig; ”för familjen” alternativt Porsche GT 3 RS, ”en sann racer med lättviktsdesign från bana till gata” som gör 0–100 km/tim på 3,2 sekunder.

Mässans bullrigaste presskonferenser sker hos Ferrari respektive McLaren som visar superbilar. Öronbedövande!

Citroënchefen Linda Jackson gör sig ändå hörd:

– Vi är hållbara, försäkrar hon ackompanjerad av nya Berlingo.
Hos Peugeot heter nya motsvarigheten Partner. Där återfinns också Rifter 4x4-konceptet som ser spännande ut.

I salongsvimlet möter jag en bekant. Sverker Dahl, tidigare motorjournalist och f d informationschef för Mercedes-Benz i Sverige. Han berättar att det är 50:e bilsalongen i Genève på raken han bevistar.
Över en frukost frågar jag vad den största förändringen är sedan 1960-talet och han svarar snabbt de japanska och koreanska tillverkarna.
– Och nu kommer de kinesiska.

Batterielbilshajpen hävdar han drivs av politiska beslut.

– Jag tror ändå att det till slut blir el från vätgas/bränsleceller, förutspår han.

Vi hoppas gemensamt.

Jacques Wallner
jacques.wallner@dn.se "

DN LÖRDAG 10 MARS 2018

"Läget för bilarnas utsläpp är akut – nu krävs krafttag"

Svante Axelsson, nationell samordnare för Fossilfritt Sverige, håller med Trafikverket om att utsläppen från vägtrafiken minskar i alldeles för långsam takt. – Läget börjar bli akut, nu krävs krafttag för att öka tempot i omställningen, säger han.

Trafikverkets senaste rapport om utsläppen från vägtrafiken visar att nedgången tappar kraft. I fjol blev nedgången endast 2 procent. Nya bilar blev till och med törstigare än året före. Nedgången behöver vara minst 8 procent för att klara riksdagens mål om en 70-procentig minskning till år 2030.

Svante Axelsson är bekymrad. För 1,5 år sedan fick han regeringens uppdrag att vara samordnare för initiativet Fossilfritt Sverige. Jobbet innebär att tillsammans med företag, organisationer och andra aktörer hitta de bästa vägarna fram till fossilfrihet.

Under året kommer ett stort antal av branscherna i Sverige att ta fram fossilfria färdplaner för ökad konkurrens kraft inom ramen för arbetet i Fossilfritt Sverige.

Redan i vår lämnas ett tiotal färdplaner över till statsministern. Svante Axelsson beskriver det som att Fossilfritt Sverige får fram ett ”sverigepussel” som visar hur omställningen till ett av världens första fossilfria välfärdsländer i praktiken kan gå till.

När det gäller vägsektorn går omställningen för långsamt. Det borde den inte göra.

– Nej, vägtrafiken är egentligen en enkel sektor, i alla fall enklare än exempelvis jordbruk och cement. Vi har de tre benen i strategin, bränslebytet, elektrifieringen och en stadsplanering som minskar behovet av biltransporter, säger Svante Axelsson.

Bränslebytet innebär skatteförändringar och att drivmedelsbolagen från den 1 juli måste uppfylla givna utsläppsminskningar för bensin och diesel. Det sker genom att blanda in förnybara komponenter, som etanol, fame och HVO.

Tanken är att kraven gradvis ska skärpas, men det finns ännu så länge inga fastställda nivåer bortom 2020. Inte heller vet bolagen om höginblandade biodrivmedel får fortsatt skattefrihet efter 2020. Det har skapat osäkerhet och fått till följd att investerarna inte vågar satsa på att bygga biodrivmedelsfabriker i Sverige.

– Här har uppenbarligen bränslebytet, som tydligt anger riktningen, inte fått önskvärd effekt ännu. Det förvånar mig något eftersom målet om 70 procents minskning till 2030 är stark marknadssignal i sig. Jag har fört fram idén om att tidigarelägga en utvärdering och snabbare komma med konkreta nivåer för åren bortom 2020, säger Svante Axelsson.

Hur stora volymer är möjliga? Hur mycket behövs?
– Det finns en reell möjlighet att nå utsläppsmålen om vi får i gång fyra fem, kanske sex, bioraffinaderier. Vi har betydande åkerarealer i marköverskott och vi har restprodukter kvar i våra skogar samt

möjlighet att omprioritera användningen av skogsråvaran. Varför ska ett land som Sverige behöva importera 86 procent av biodrivmedlen?
– Jag ser enorma möjligheter till att vi växlar från att vara importör till att bli stor exportör.

– Men läget börjar bli akut, det är långa ledtider. Vi behöver både biodiesel och biobensin och vi måste komma i gång nu för att få full effekt från 2027 och framåt.

Det är mycket stora investeringar?
– Ja, men här bör det finnas möjligheter att få hjälp från EIB, Europeiska investeringsbanken, som ju är en statlig bank som är till för att bära risk när samhällen ska byggas om. Sådana gillar vi ju i Sverige men banken används för lite.

– Man kan också se det säkerhetspolitiskt, som ett sätt att trygga inhemsk energiförsörjning. I dag har vi stor oljeimport från Ryssland och vi har en helt annan försvarspolitik. Det kan också vara ett sätt att komma runt skattereglerna, men det får vi undersöka ytterligare, säger Svante Axelsson.

– Jag ser framför mig en stark bioekonomisk utveckling med ökad förädling av råvarorna i Sverige. Vi får bioraffinaderier där förnybara bränslen bara är en av flera produkter i ett industriellt tänkande.

Vilka är dina erfarenheter så här långt – är uppgiften du har tuffare än du trodde?
– Nej, tvärtom, jag har mött ett enormt positivt gensvar. Branscherna är verkligen på hugget, de ser ju också den kommersiella fördelen av att bli fossilfri.

Hur då?
– De ser tydligt hur fossilfrihet kan ge dem ökad konkurrenskraft. Tänk dig vilken affärsidé med exempelvis fossilfritt stål och cement när stora delar av världen ropar efter klimatsmarta produkter.

Lasse Swärd
lasse.sward@dn.se "

"Fakta. Utsläpp
Utsläppen av växthusgaser från vägtrafiken minskade med endast 2 procent i fjol i Sverige. Det är alldeles för lite för att klara riksdagens miljömål till år 2030, enligt Trafikverket.

Nya bensinbilar blev inte bränslesnålare, utan tvärtom 2 procent törstigare i genomsnitt. Dieslar ökade med 1 procent.

Färska siffror från analysföretaget Jato Dynamics visar liknande utvecklig i hela Europa. År 2017 ökade de genomsnittliga utsläppen från nya bilar. Det var första gången det skedde på tio år. Jato förklarar vändningen med att det såldes allt fler suvar och färre dieslar, som är mer energieffektiva än bensinbilar i motsvarande storlek. "

DN LÖRDAG 10 MARS 2018

"Lasse Swärd: Va? En trafikpolis? Var någonstans??

I veckan höll jag på att bli överkörd. Jag gick på Essinge Brogata på Lilla Essingen i Stockholm i riktning mot DN och skulle precis korsa Strålgatan när en bil plötsligt svängde in framför mig. Jag utgick från att den skulle rakt fram eftersom den inte blinkade.

Jag tvärstannade och backade snabbt ett par steg. Föraren, en man i 40-årsåldern höll en mobil i höger hand tryckt mot örat och verkade helt inne i samtalet.

När jag såg bilen svänga ner mot Disponentgatan kunde jag inte läsa registreringsnumret. Skylten var täckt av skit.

Hur många månader eller snarare år kan han fortsätta innan en trafikpolis sätter P?

De mest troliga är att han aldrig åker dit. Antalet trafikpoliser är nu nere i ett par hundra. I början av 1980-talet fanns närmare 2 000, enligt konsumentorganisationen Motormännen. Under samma period har vi fått 2 miljoner fler bilar, en ökning med 67 procent.

Antalet nykterhetskontroller har halverats på tre år.

Bristen på trafikpoliser ser ut att bli än värre framöver som en följd av pensionsavgångar. Många de kvarvarande trafikpoliserna är äldre med stor erfarenhet.

Hur ska de ersättas?
Hur ska den växande tunga trafiken, med många förare från utlandet med begränsad erfarenhet av svenska förhållanden, kontrolleras?
Hur ska felbeteenden övervakas?

Tanken från polisledningen är att alla poliser i yttre tjänst även ska hålla koll på trafiken, men det fungerar inte i praktiken.

Att plötsligt inte blinka i en korsning kan kanske ses som en bagatell, men med fallande risk för att åka fast ökar benägenheten att strunta i fler regler.

Mobil i näven? Strunt samma – jag måste svara. Registreringsskylten skitig? Ja, vad är problemet, jag slipper ju trängselskatten när kamerorna inte kan se att det är min bil.

Blinka? Varför då? Jag vet ju vart jag ska.
Trafikpolis? Va? Var någonstans? De försvann väl för länge sedan, med förgasarna typ?

Lasse Swärd
lasse.sward@dn.se"

"Rött ljus: Volvo Cars utsläpp *ökade* i fjol. "

Drottninggatan Zon A

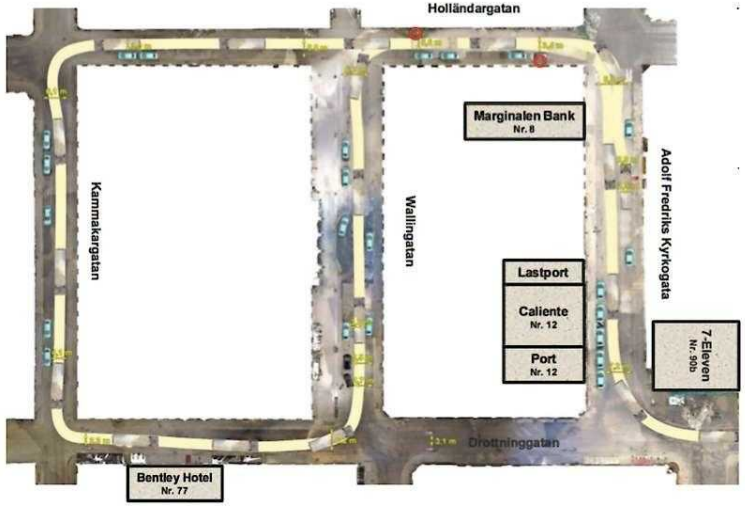

Drottninggatan Zon C

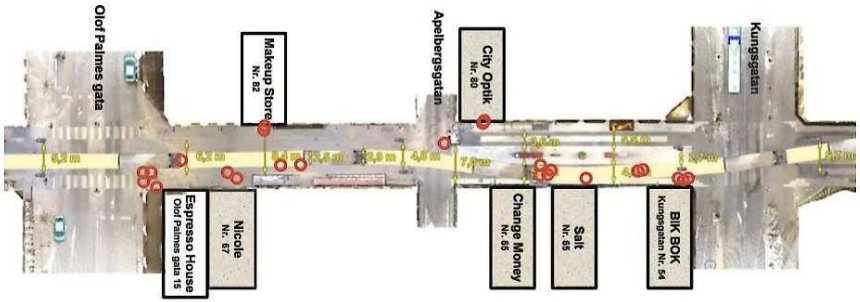

Drottninggatan Zon B

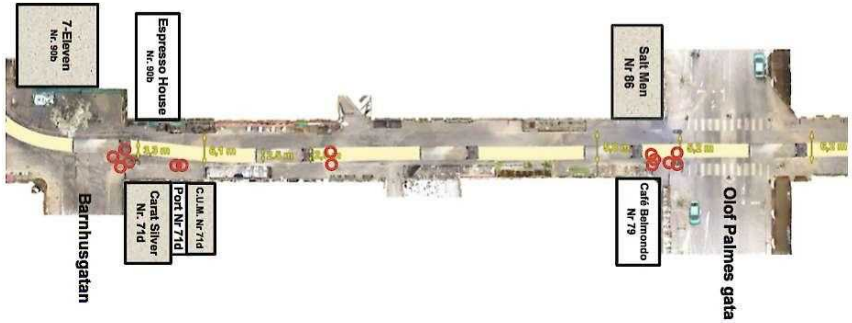

DN LÖRDAG 10 MARS 2018

" Offren berättar om mötet med Akilov: ”Han siktade på oss, han tänkte inte svänga”

Nästan på dagen elva månader efter terrorattentat på Drottninggatan i Stockholm fick offren under veckan som gått för första gången göra sina röster hörda i den misstänkte terroristens närvaro. DN var med under rättegångens första tre dagar av vittnesmål. De handlade om skräck och ångest. Men också om en stor tacksamhet.– Att nästan bli dödad är kanske det värsta en människa kan uppleva. Mirakulöst nog överlevde väldigt många, konstaterar ett av många målsägarbiträden.

TISDAG – zon A
Det är tisdag den 6 mars och första gången som terrormisstänkte Rakhmat Akilov, 39, ska börja möta offren för hans terrorinspirerade vansinnesfärd den 7 april 2017.

Säkerhetssalen i Stockholms tingsrätt står redo, men intresset både från medierna och allmänheten har svalnat något, den extrasal som stått till förfogande behövs inte, alla intresserade ryms i säkerhetssal 1. Vice chefsåklagare Hans Ihrman ska ta det från början, kronologiskt. Den första identifierade målsägaren som enligt åklagaren utsattes för mordförsök den där dagen är en man som var på väg till sitt kontor på Tegnérgatan.

På Holländargatan ser han en lastbil komma körade på Wallingatan. För fort, för konstigt. Den är på väg mot honom, som han upplever det.

Mannen kastar sig upp mot en liten mur som vetter mot Adolf Fredriks kyrkas kyrkogård.

– Jag höll fast mig i staketet, kände vinddraget av lastbilen. Först blev jag bara så arg, tänkte, vilken galning. Jag sprang efter och gapade efter honom, tänkte att han var någon som hade kapat en bil lastad med öl.

Bara sekunder senare blir en kvinna i 60-årsåldern fastklämd mellan en bil och en husfasad när Rakhmat Akilov kör på en parkerad bil som studsar mot henne och fasaden.
– Jag såg hur lastbilen körde på en bil som mosades mot fasaden, sedan, när jag såg att lastbilen svängde vänster ut på Drottninggatan, då blev jag helt förskräckt, då tänkte jag, för första gången: Nice, terrordådet i Nice, vittnar mannen.

Mannen berättar hur ett annat vittne skriker att någon bör ta en bild på lastbilens registreringsnummer. Det vittnet hör hur den skadade kvinnan jämrar sig, han går fram till henne.

Den skadade kvinnan berättar för rätten:
– Egentligen minns jag bara smärtan i min egen kropp. Knät som trycks in i fasaden, min fot som blev överkörd, min nacke som knäckte till, berättar hon.

– Det var skrämmande, samtidigt upplevde jag en lättnad, jag levde...
– Jag hade snabbt insett att det handlade om ett terrordåd. Och jag förstod att det dessvärre skulle finnas många som skulle behövde ambulans mer än vad jag gjorde.

Hon får så småningom hjälp att ta sig till sjukhus på egen hand. Akilov ägnar inte något av vittnena en endaste blick, han sitter med huvudet nerböjt mot de dokument han har framför sig, ibland lutar hans sig lätt mot tolken.

De som sett honom tidigare, vid häktningsförhandlingen, säger att han magrat. Han har anlagt ett skägg.

Och nu förnekar han mordförsök på mannen som flydde upp på muren. Men han erkänner att han utsatt kvinnan för framkallande av fara för annan.
– Min klient har inte haft för avsikt att döda någon innan han körde in på Drottninggatan. Han har inte utgjort någon livsfara för någon. Då kan man varken erkänna eller dömas för försök till mord, säger Akilovs advokat Johan Eriksson.
Akilov säger i princip ingenting.

ONSDAG – zon B
Ny dag. Sex vittnen ska höras. En kvinna, en man, ett par i medelåldern samt två unga kvinnor. Alla sex upplever att de såg döden komma rusande mot dem i form av en lastbil den 7 april 2017.

– Hade jag inte kastat mig in till vänster på Barnhusgatan är jag övertygad om att han (Rakhmat Akilov, red. anm.) skulle ha krossat mig, berättar den första kvinnan.

Hennes minnesbild är att lastbilen stod still på Wallingatan innan den svängde ner på Drottninggatan. Hon hör hur motorn rusar och sedan var det som att han som körde tryckte foten på gasen och körde, berättar kvinnan.

Senare under förhandlingen ska hennes känsla av att bilen stod still en stund få sin förklaring.
Det är Akilov själv som ger den:
– Jag såg lastbilschauffören stå utanför 7Eleven. Jag tryckte på kopplingen, gasade, vinkade åt honom att han skulle flytta på sig. Sen gasade jag, säger Akilov.

Akilov ville varna alltså. Men han stod aldrig stilla med lastbilen, dock gick det väldigt långsamt just här, vilket det kvinnliga vittnet tolkar som att han står still.
I samma ögonblick som hon kastar sig till vänster ser hon i ögonvrån hur en kvinna i röd jacka blir påkörd av lastbilen. Det är Marie Kide, 66, som senare ska komma att avlida av de skador hon får.

Nästa blixtsnabba bild: ytterligare en person som blir påkörd. Det är Lena Wahlberg, 69. Hon omkommer där och då.

Vad hade hänt om du inte hade kastat dig in på Barnhusgatan, frågar vice chefsåklagare Hans Ihrman kvinnan som är djupt berörd.

– Då hade han träffat mig också, svarar hon.

Det är du säker på?
– Hundra.

Kvinnans målsägarbiträde Mari Schaub stryker henne över ryggen. Och kvinnan som vittnar har precis fått höra av rättens ordförande, chefsrådmannen Ragnar Palmkvist, att det är fullt tillåtet att gråta i rättssalen. Och det gör hon.

Akilov förnekar att han skulle försökt mörda henne. Via sin advokat Johan Eriksson menar han att kvinnan inte alls befann sig i någon omedelbar, konkret fara när han svängde in med lastbilen på Drottninggatan.

Kvinnan ser inte ut att för tillfället bry sig om Akilovs inställning. Hon säger:

– Är det någonting jag har tagit med mig från den här händelsen är det tacksamhet. Över livet.
Bara en liten, liten bit längre ner på Drottninggatan stod en man. När han nu vittnar är han försiktig, han väljer lite långsamt sina ord. Rösten bär, men bara knappt.

– Det är så svårt att förklara, jag vet inte exakt var jag befann mig men jag tror det var i höjd med guldsmeden, säger han.

– Högra sidan på fronten på lastbilen kom emot mig. Plötsligt upplevde jag en stark disharmoni, som en stor fara. Väldigt nära mig, men lite snett bakom, ser jag hur en kvinna träffas av bilen.

– Jag tror jag skrek nej, nej. Sedan ringde jag 112, säger han.

Om du inte hade flyttat på dig som du gjorde när du först såg lastbilen, vad hade hänt då, undrar åklagaren.

– Det undrar jag också. Det vet jag inte, jag kan inte svara på det, säger mannen, men hans kroppsspråk säger någonting annat, han vet: han hade förmodligen dött.

Rakhmat Akilov är misstänkt för att ha försökt mörda honom där och då – men Akilov förnekar även här brott.

– Det är viktigt för rättssäkerhetens skull att det görs en objektiv genomgång av varje fall för sig. Det är en jättebesvärlig juridisk situation. Men även i den här mannens fall är min klients bedömning att inte heller han befann sig i någon konkret livsfara, förklarar Johan Eriksson.

Nästa målsägare som hörs är ett par. De är i 55-årsåldern och kommer från en stad i Mellansverige. De var på shoppingresa i Stockholm den 7 april och precis innan frun hör dånet av en motor, en duns och sedan ser en kropp flyga förbi henne på en armlängds avstånd har hon smågrälat på sin man.

– Han pratade i telefon, jag tyckte att han kunde sluta prata i telefon, vi var ju i Stockholm för att umgås, minns frun.

I andra änden av luren: parets son. Samtalet med pappan får ett abrupt slut. Sonen hör ljudet av lastbilen, han hör sin mamma skrika och sedan blir det tyst. Samtalet bryts. I tjugo minuter tror han att hans föräldrar omkommit i det som man ännu inte vet är ett misstänkt terrorattentat.

– Jag var helt paralyserad. Jag såg den blåa lastbilen, jag såg hur han tog sikte mot oss, bilden av den som körde är jätteklar och sedan kom dunsarna, ljudet av kropparna som träffades, jag kommer att få leva med dem resten av livet, det var fruktansvärt, som en krigszon, hur han kom farande, som ett monster...

Orden ramlar ur henne, tårarna rinner. Hon och maken kan inte sova, har svårt för höga ljud.

– Den första smäll jag hörde kom från när lastbilen körde på stenlejonet, vittnar hennes make.

– Hade inte stenlejonen stått där skulle vi inte haft en chans, för han (Akilov, reds anm) blev tvungen att gira av smällen, fortsätter maken. Rakhmat Akilov är misstänkt för att ha försökt mörda dem. Men han förnekar brott även här.

– Det är samma sak här, förklarar Akilovs advokat Johan Eriksson, det finns ingenting som objektivt talar för att de svävade i konkret livsfara där de befann sig. Allt handlar om hur mycket man måste ändra på i den verkliga världen för att just de här två skulle ha blivit påkörda. Jag förstår att de upplever att de var på väg att bli dödade och jag har full respekt för det – men var de verkligen det?

Onsdagen lider mot sitt slut. Kvar på schemat står förhör med två 17-åriga tjejer, gymnasiekompisar.

Den ena skulle lämna in sin dator i en butik på Sveavägen, sedan skulle kompisarna mötas upp, kolla lite kläder. De blev fikasugna när de befann sig på Drottninggatan.
– Jag hade ringt mamma för att be henne om lite pengar och jag hade henne i luren när jag kände hur min kompis plötslig bara ryckte tag i mig. Jag var så fokuserad på samtalet med mamma att jag inte hade märkt någonting, jag hade dessutom ryggen åt det håll lastbilen kom ifrån, berättar den ena tjejen.

Hon är tydlig, rak. I förhören säger hon att hon bara ser en massa stoft och damm och inför rätten säger hon att hon nästan blir arg på sin kompis.

– Hon tryckte undan mig utan att jag först förstod varför. Sedan hörde jag en kvinna skrika och jag sprang däråt. Vid trottoarkanten låg det en kvinna som blödde väldigt, väldigt mycket. Jag tänkte – människor kan inte blöda så där mycket, det måste vara ett skämt.

Hon sätter sig ner, tar kvinnans hand. Någonstans förstår hon att det inte finns någonting att göra för kvinnan.
– Sedan liksom klickade det för mig: jag fattade att det hade hänt någonting jättehemskt. Och att om min vän inte hade dragit tag i mig då skulle jag inte sitta här i dag. Jag började gråta, hyperventilera. Hennes jämnåriga väninna, som mest troligt räddade henne från att dö där, hörs till sist.

– Han siktade på oss, han tänkte inte svänga undan eller bromsa, han siktade på oss, jag vet det. Då bara fattade jag att jag måste slita undan min kompis, hon hade inte sett någonting. Jag sprang fram mot henne, ryckte tag, vi snubblade undan någon halvmeter, det var...
– ... nej, jag tycker inte alls om att prata om det. Jag kan inte.
Advokat Johan Eriksson begär ordet.

– Rakhmat Akilov erkänner att han genom terroristbrott försökt mörda de två då 17-åriga målsägarna.

Det är dagens första erkännande – och det ska bli det sista som sker under denna sjätte rättegångsdag.

På väg ut ur salen säger Mari Schaub, målsägarbiträde till de två unga kvinnorna att ”det där erkännandet, det hade han väl kunnat komma med lite tidigare”.

– Mina klienter är lättade över att han faktiskt erkände. Det hade underlättat för dem psykiskt om han gjort det tidigare, det går inte att komma ifrån att ett erkännande är ett slags upprättelse, även om de är drabbade för alltid.

Hur många av de 130 försök till mord din klient läggs till last kommer han att erkänna? frågar vi advokat Johan Eriksson.
– Egentligen vill jag inte uttala mig om det än, det är ju ett pussel som vi delvis lägger efter hand. Och det pusslet, det blir svårare och svårare ju längre ner på Drottninggatan vi kommer.

– Men mer än hälften kommer han att erkänna, så mycket kan jag säga.

Det betyder att resten av mordförsöken, nästan hälften, kommer han inte att erkänna.

TORSDAG – zon B och C
Tredje dagen av förhör med målsägare. Akilov sitter lite ihopsjunken i sina gröna häkteskläder, intill tolken och sin advokat.

I dag ska ytterligare fem målsägare höras – alla djupt berörda och påverkade av det som drabbade dem den 7 april förra året.

Fyra av dem som hörs befann sig i zon B och en i zon C – där Maïlys Dereymaeker, 31 från Belgien och britten Chris Bevington, 41, båda småbarnsföräldrar, miste livet.

Den förstnämnda var på tillfälligt besök hos en väninna och hade precis anlänt till Stockholm från sitt hemland Belgien.

Britten Chris Bevington hade precis, i sällskap med sin son, klivit ut på Drottninggatan för att gå och hämta upp lillebrodern på en näraliggande förskola när han kördes på.

Chris Bevingtons då 7-årige son räddades sannolikt av att han hade en cykelhjälm på sig. Han slungades till andra sidan gatan där vittnen försökte hjälp honom. En kort stund därpå tog en brandman honom i handen för att ta sig till Cityakuten, på väg dit tvingades 7-åringen passera sin döde pappa som låg på gatan med en filt över sig.

– Det är ett trauma som är obeskrivligt för den här pojken, konstaterar familjens målsägarbiträde Jessica Sandberg, som yrkar att de efterlevande ska få 300 000 kronor per person i skadestånd, för psykiskt lidande och kränkning.

Efter det hörs en mamma som flydde undan döden in på ett kafé med sin två barn. Sedan en familj från Dalarna där mamman av oförklarliga skäl har vänt på huvudet i exakt rätt ögonblick för att hinna upptäcka lastbilen.

Först dagen innan har familjen fått se övervakningsfilmerna som visar vad som hände:

– Det var fruktansvärt jobbigt. Vi var mycket närmare att dö än vad vi föreställt oss, kommenterar mamman filmen.

Hon och hennes mans instinktiva agerade räddade livet på dem. De rycker och föser deras 14-åriga dotter över ett av stenlejonen.
– Jag kände luftdraget och gruset komma emot mig så det, det var nära, väldigt nära, säger 14-åringen.

Hon fortsätter:
– Jag har svårt att visa känslor så det syns inte så mycket på mig hur jag mår. Jag ville bara vara ensam efteråt, stänga mig ute från allt och reparera allting själv, men det kunde jag så klart inte.

14-åringen ritar en bild av brottsplatsen för att förklara för polisen vad som hände. Med ord försöker hon förklarar hur hon kände:
– Jag tappade känseln i hela kroppen fast det gjorde ont över allt inuti mig.

– Det är ofattbart att vi överlevde, säger hennes föräldrar.
I sorgen, chocken och förvirringen precis efteråt försöker de hjälpa så många som möjlig.

Och de ser hopp och tacksamhet i det faktum att många medmänniskor är där och gör allt de kan för att trösta och hjälpa.

Sist ut denna tredje dag är ett målsägarförhör med en farmor. Familjen från Dalarna såg henne bli påkörd, såg att barnvagnen hon höll i flög iväg.

Farmodern hade precis hämtat sina barnbarn på skola och förskola och var på väg hem längs med Drottninggatan. Hon hade köpt bullar och majblommor.

– Jag minns att vi passerat korsningen på övergångsstället, att vi väntat på grönt ljus. Sedan minns jag ingenting mer. Jag låg nedsövt i tre dygn innan jag vaknade, berättar hon.

Hon tillbringar en och en halv månad på sjukhus och det tar sex månader innan hon kan gå igen. Hon har många kvardröjande fysiska besvär med mycket smärta. Men den psykiska oron är kanske den värsta, svårigheten att sova.

Sonsonen flög ur vagnen och slog huvudet rakt mot ett plexiglas vid landningen. Han, bara drygt sex år gammal, fördes till Astrid Lindgrens sjukhus och sövdes ner där för att man skulle plocka bort allt splitter som fastnat i hans huvud. Han var skrämmande nära att hamna i ett livshotande tillstånd på grund av blodförlusten.

Samtidigt som pojken fördes till Astrid Lindgrens sjukhus tog ett annat vittne hand om hans lillasyster. De hamnade på S:t Görans sjukhus. Flickan var i chock, uttryckslös, men hade inga synliga fysiska skador. I fickan på hennes jacka hittade kvinnan som följt med henne dit telefonnumret till hennes mamma.

– Det var det svåraste telefonsamtal jag någonsin ringt, har det vittnet berättat i förhör.

För barnens föräldrar blev det en chock, men samtidigt en lättnad. Båda barnen var omhändertagna och även om farmodern var nedsöv så stod det klart att hon skulle överleva.

Men från och med då kommer inget vara sig likt för någon av dem.
– Hur mår du i dag, frågar målsägarbiträdet Marie Schaub.

– Det går väldigt upp och ner. Vi påminns om det hela tiden. Min sondotter säger ofta till mig: ”Jag var jätteledsen den där dagen du och Edvin flög iväg”, svarar farmodern.

– Och min sonson frågar: ”Varför körde den där killen på oss, vi har inte gjort honom något, vi var ju bara på väg hem?”

– Vad svarar man på det, säger hon.
Här slutar rättegångsdagen och nu är det uppehåll. Rättegången fortsätter den 20 mars.

Ulrika By
ulrika.by@dn.se "

"**Fakta.**
Var?
Säkerhetssalen, Stockholms tingsrätt, Bergsgatan 50, Stockholm.
När?
6-8 mars 2018.
Varför?
39-årige Rakhmat Akilov står åtalad för terroristbrott och försök till terroristbrott alternativt framkallande av fara för annan, samt för framkallade av fara för annan. Rättegången pågår.

Vilka?
Vice chefsåklagare Hans Ihrman och polisens utredare har identifierat 5 målsägare som utsatts för mord, 130 målsägare som utsatts för försök till mord och 20 som utsatts för vållande till fara för annan. Alla brottsoffer är inte identifierade. "

DN LÖRDAG 10 MARS 2018

" 10 saker du kan göra redan ikväll för att klara en kris (och som kostar mindre än 500 kronor)

Myndigheterna vill numera att vi ska kunna klara oss i en vecka på egen hand. Författaren och överlevnadsexperten Niklas Kämpargård vet hur man gör.

När Niklas Kämpargård var liten och växte upp på en bondgård utanför Sölvesborg så blev han van vid strömavbrott. Han började fascineras av att klara sig själv och att överleva. Att leva på landet på den tiden beskriver han som något som krävde grundläggande kunskaper om naturen.

– Det låter som att det här var på 1800-talet, säger han. Men de senaste åren har det skett en extrem utveckling i lantbruken. Förr var gårdarna mindre och man odlade allt man åt själv. Nu säljer man allt man odlar och köper mat i affären.

Redan som nybliven tonåring var han med i lokaltidningen för att visa hur han gjorde eld på gammaldags sätt och byggde vindskydd. Det här intresset har han burit med sig hela livet under sin yrkeskarriär. Under 90-talet gav han kurser och utbildningar i överlevnad.

– Vid början av 2000-talet dog intresset. Vi fick inga sökande till kurserna så jag lade ner det där. Nu märker jag att intresset för den här typen av kunskaper har ökat igen.

Under några år åkte han för dåvarande Räddningsverket – nuvarande Myndigheten för Samhällsskydd och beredskap – till utsatta områden i till exempel Pakistan. Då hade han utbildat sig till sjuksköterska.

– I fascinationen för utsatthet och kunskap så ville jag länge bli yrkesofficer, men allt eftersom ändrade jag det till att jobba inom sjukvården i stället. Jag jobbade på ambulans och började sedan åka på olika katastrofinsatser.

Men efter att försvarsberedningen lade fram sin rapport i december förra året, där det sades att vi i Sverige ska ha en personlig beredskap att klara oss själva en vecka,så tog intresset för överlevnad och förmågan att hantera kriser fart på allvar.

Själv är Niklas Kämpargård förstås förberedd på mycket. Väldigt mycket. Han bor i en villa kopplad till det kommunala vattennätet. Det ser han förstås som ett bekymmer eftersom han inte har en egen brunn. Vatten är ofta den största utmaningen vid en kris eller en katastrof. Själv har han vatten lagrat i dunk i hemmet.

– Jag skulle klara mig ganska länge, flera veckor. Kanske månader beroende på vilken kris det är. Jag är en sådan som gillar att vara förberedd, och det gäller allt, inte bara mat. Jag har till exempel extra tonerpatroner till skrivaren.

Han bor med sin fru och sina två barn och en hund. Och naturligtvis präglas hela familjen av Niklas Kämpargårds vilja till förberedelser. De odlar själva – och de har mycket inlagd mat. De jagar och han har sitt dunkvatten. Han beskriver att han fått en lite märklig roll i sitt villaområde.

– Barn som växer upp i dag har ingen aning om hur mat blir till. Man vet inte hur man odlar eller hur man slaktar.

Han har styckat rådjur och höns och vildsvin på köksbordet inför häpna grannbarn. Och de har fått hjälpa till. Något som fick ett storögt barn att fråga varför Niklas Kämpargård inte är som alla andra och köper sin mat på Ica.

– När vi slaktade vildsvin sist, då hade vi dödat ganska många. Och sen slängde jaktlaget slaktavfallet i en skottkärra. Och då sa jag – det där tar jag. Tar hem och kokar till hunden.

Väl hemkommen kokade han upp nacken och ryggraden och när han lutade sig över grytan insåg han att det var alldeles utmärkt och så blev det i stället en chiligryta till familjen.

Helt i denna anda av förberedelser har Niklas Kämpargård för DN:s läsare tagit fram tio saker som går att göra redan i kväll (för mindre än 500 kronor) som kommer göra eventuella kriser mindre svåra att hantera.

1 **Bestäm vilket rum som du och familjen ska använda som ”basläger” om strömmen går**. Då kan ni förbereda er på hur man allra bäst isolerar rummet och samtidigt planera för korta eller långvariga alternativa värmekällor. Om det finns en eldstad i något av rummen är det där man ska tillbringa tiden under strömavbrottet. Prova om madrasser, filtar och sovsäckar (som ni redan har) kan användas praktiskt för att isolera bättre. Det går också att öva genom att slå upp ett tält i rummet.

2 **Skaffa en alternativ köksutrustning.** Det billigaste Trangiaköket kostar 255 kronor. Det vanligaste däremot kostar 590 kronor så där spränger vi i så fall gränsen. Det går också att skaffa begagnade militära spritkök för någon hundralapp. Även Biltema har billiga kök: 200 kr exklusive gas.

3 **Skaffa vattendunkar – begagnade eller nya – för att kunna lagra dricksvatten.** Räkna med omkring 10 liter per person och dag. Det finns bra dunkar som rymmer 10 liter för 79 kronor. Man kan också samla vatten i begagnade dunkar (som rengjorts noga) eller i pet- eller andra typer av plastflaskor. Ett bra tips kan vara att frysa in vatten i petflaskor i frysen. Om strömmen går hjälper isen i flaskorna till att hålla temperaturen i frysboxen samtidigt som du kan ta upp och tina fruset dricksvatten.

4 **Köp hem nödmat** och gör ett nödskafferi med basvaror som kan användas vid en krissituation. Tetrapak med bönor eller krossade tomater. Pasta, ris eller matvete. Tänk på att rotera maten så att den inte blir gammal. Det är bättre att köpa sådan mat som du redan äter i stället för en massa okända konservburkar. Det blir också lättare att regelbundet ha en övningsmiddag med krismat för att se om hela familjen tycker att det är ätligt.

5 **Lär dig odla.** Fröer är nästan gratis och ger mycket mat även om det tar tid. Man kan odla i såväl trädgården som på balkongen, på terrassen eller i ett köksfönster.

6**Lär dig känna igen tio växter i skogen som går att äta** i en nödsituation. Det är lätt att hitta information på nätet om vilka växter som finns omkring dig och vilka som är ätbara.

7 **Lär känna dina grannar.** Utan kunskap om människor som bor runtomkring dig är det svårt att klara sig i en nödsituation. Kanske någon behöver hjälp av dig, eller du av någon annan.

8 **Engagera dig.** Gå med i Civilförsvarsförbundet, Röda korset eller en frivillig försvarsorganisation för att lära dig mer och ta del av det civila försvarssamarbetet.

9 **Hitta en kurs i första hjälpen och hjärt- och lungräddning.** Kostar visserligen en slant, men kanske kan du övertyga arbetsgivaren om vikten av att utbilda arbetsstyrkan i första hjälpen. Man kan engagera sig i Röda korsets första hjälpen-grupper för att få bra erfarenhet och trevliga vänner.

10 **Skaffa en alternativ strömkälla** för att kunna ladda mobilen, radion (det finns radioapparater som laddas med vev) och andra viktiga apparater. Det finns bra och effektiva powerbanks. Kombinera gärna med en solcellsladdare. Tänk på att inte köpa billigt skräp från Wish eller andra liknande sajter utan köp bra kvalitet från början. Glöm inte att köpa hem batterier till ficklampor, radioapparater, blodsockermätare (för dig som har diabetes).

Augustin Erba
augustin.erba@dn.se "

"**Niklas Kämpargård** är skribent och fotograf och bor i Sölvesborg. Han har bland annat skrivit ”Krishandboken. Allt du behöver för att klara dig”, ”Lev som en bonde. 100 sätt att klara sig”, ”Bondens skafferi” och ”Den giftfria trädgården”. "

DN SÖNDAG 11 MARS 2018

" Favoriten Ingrosso vann Mellofinalen

Det blev favorittippade Benjamin Ingrosso med ”Dance you off” som vann finalen i Melodifestivalen och som nu får representera Sverige i Eurovisionfinalen i Lissabon i maj.

– Det är fantastiskt, jag fattade det inte ens när de ropade ut resultatet. Tänkte bara att det var coolt att de spelade min låt igen!

I fjol blev 20-årige Benjamin Ingrosso femma i finalen med ”Good lovin” men kan också räkna in en vinst i ”Let’s dance” 2014 på meritlistan. Nu vann Benjamin Ingrosso både svenska folkets röster och den internationella juryns.

– Jag är så glad och tacksam för alla som har röstat på mig. Och stolt att få representera Sverige. Jag trodde aldrig att jag skulle vinna Melodifestivalen. Och jag sa en gång till mig själv att jag aldrig skulle ställa upp!

Du är bara 20 år och redan en stor artist. Hur tänker du kring din framtid?

– Nu får jag visa upp vem jag är och nå ut med min musik. Alla artister vill ju slå igenom i världen.

När DN pratar med Benjamin Ingrosso har det gått en halvtimma efter det att han åter fick framföra ”Dance you off”. Och det är nästan så att Benjamin Ingrosso så smått har börjat fatta att han har vunnit.

– Jag har ingen aning om hur många poäng jag fick (Benjamin fick 181). Det sista jag tänkte när jag gick av scenen efter mitt framträdande var att nu var det sista gången jag hade sjungit den låten i sådana här sammanhang. Så var det inte! Det ska bli grymt kul att sjunga låten i Lissabon.

Det tog en stund för dig att förstå att du hade vunnit?
– Det ska bli kul att titta om på det och att se min egen reaktion. Plötsligt gick min låt upp i hela arenan och jag tänkta vad najs det här är. Men så förstod jag att jag hade vunnit.

Vad händer, fram till Lissabon?
– Jag hade tänkt åka till Palma och hälsa på pappa men nu vet jag inte. Kanske måste jag vara hemma och göra några spelningar. Annars ska jag direkt in i studion och skriva låtar, skriva nytt. Jag kommer att vara väldigt inspirerad.

– Det här kommer att räcka länge, säger Benjamin Ingross och höjer Sångfågeln i skyn.

Christer Björkman, Melodifestivalens general, gläds med Benjamin Ingrosso.

– Det är en jättebra låt och ett fantastisk coolt framträdande av Benjamin, en värdig vinnare. Det kommer att gå bra i Lissabon. Christer Björkman berättar också att man kommer att lämna all rekvisita hemma i Sverige och göra nytt i Lissabon:

– Det kommer också att gå bra.
”Dance you off” har han skrivit själv tillsammans med MAG, Louis Schoorl och K Nita. Koreografin gjordes av samma koreograf som tog Robin Bengtsson från gåbandet till Kiev – Zain Odelstål.

Clas Svahn
clas.svahn@dn.se "

"Fakta. Så avgörs Eurovision Song Contest
Eurovision Song Contest avgörs i två semifinaler, den 8 och 10 maj, och en stor final den 12 maj i Lissabon. Sverige tävlar i den andra semifinalen och startar där som det tredje sista bidraget. 37 länder deltar i semifinalerna medan 6 länder är direktkvalificerade. "

DN SÖNDAG 11 MARS 2018

" Hanna Fahl: Det var rätt paket som vann

Det är alltid skönt att kunna utbrista: rätt låt vann. I det här fallet var det kanske snarare rätt paket som vann.

Benjamin Ingrossos ”Dance you off” är visserligen en riktigt snygg låt, med en lätt Melodifestivalifierad modern Billboardlisteproduktion. Ingrosso klarade den mjuka falsetten med imponerande bravur.

Men det var inramningen som var fantastisk. Den stora led-konstruktionen med lysrörsliknade ränder gav illusionen av futuristisk musikvideo, ljuset som blödde in i Ingrossos konturer gjorde att han såg ut att moonwalka på luft. Inramningen lyfte ”Dance you off” från bra till vinnare.

Och så ska det också vara. Melodifestivalen handlar inte bara om låtarna, utan lika mycket om ett visuellt uttryck, en idé, en upplevelse. Här fyller tävlingen också en viktig funktion, det finns få eller inga andra utrymmen i svensk tv att göra den här typen av scenshower i världsklass.

Nu ska Benjamin Ingrosso åka till Portugal och tävla i Eurovision song contest. (Kanske ska han också ta med sig hela familjen inklusive Kanal 5-dokusåpan ”Wahlgrens värld”? Det kan sannerligen bli ett minnesvärt spektakel!) Och med det i åtanke, är jag ännu mer säker på att det var rätt låt som vann. Det kanske inte är sannolikt att det här är året då Sverige tar sin sjunde guldmedalj och därmed tangerar Irlands rekord – men totalt omöjligt är det inte. En hyfsad placering kan det nog bli, åtminstone – ska vi gissa på topp-sju?

I år var jurygrupperna och tittarna överens om både segraren och tvåan, som välförtjänt blev Felix Sandman med sin ungdomshjärtekrossade ballad – den har redan toppat Spotify och blivit en av årets stora hits från Melodifestivalen.

Men tittarrösterna var, precis som förra året, otroligt jämna – det skilde knappt något alls i toppen. Ynka 0,5 procentenhet mellan tittarnas etta och tvåa, och mellan ettan och femman 1,1 procentenhet. I praktiken bestämde juryn över resultatet, och tittarrösterna var meningslösa (Méndez kom till exempel sist, trots att han var tittarnas trea).

Röstningssystemet, där tittarna (jag tittar på er, barn!) kan strössla gratisröster över hela startfältet i appen, är verkligen felkonstruerat och behöver tänkas över inför nästa år. Varför inte tvinga publiken att välja tydligare, genom att ge ett begränsat antal poäng, säg 10, att fördela i appen?

Till sist: det har varit en av de mest utskällda Melodifestivalsäsongerna i modern tid. Med rätta, programinnehållet som ramar in tävlingen har varit flortunt. I finalen bjöds vi på en fantasilös repris (!) av öppningsnumret från första deltävlingen, några pliktskyldiga referenser till Melodifestivalens 60-årsjubileum, Helen Sjöholm dränkt av röstmasturberande a capellasångare i hipsterskägg i en ”Vår bästa tid är nu”-cover, och – kvällens bästa – Caroline af Ugglas i en abstrakt tolkning av fjolårets vinnarlåt ”I can’t go on”. Nu packar vi hop det här Melodifestivalpaketet, glömmer att det någonsin hände, och hoppas på bättring nästa år.

Hanna Fahl
hanna.fahl@dn.se "

DN SÖNDAG 11 MARS 2018

”Det är inte juridiken som är krånglig, utan människorna”

Inga fall om sexuella trakasserier har nått Arbetsdomstolen sedan Metoo startade. Lagstiftningen är tillräcklig, menar arbetsrättsadvokater, men Lena Svenaeus, rättssociolog, anser att en reglering i kollektivavtal skulle ge bättre verktyg för många arbetsplatser.

Höstens Metoorörelse har påverkat ett stort antal arbetsplatser och på många företag och organisationer hålls formella utredningar och utbildningar. Enskilda medarbetare påverkas. Inga ärenden har dock förts till högre instanser och Arbetsdomstolen, AD, som kan ta upp fall där en facklig organisation och en arbetsgivare är oense, har inte fått några fall av stämning.

Inte heller Diskrimineringsombudsmannen, DO, som kan driva fall för icke-fackligt anslutna, har sett någon ökning av anmälningar som har med sexuella trakasserier att göra. Ärenden av detta slag tar dock ofta tid och når domstol först när lokala förhandlingar strandat.

DO undersöker hur kommuner och landsting, samt ett 40-tal företag och organisationer inom medier, juridik och kultur hanterar sexuella trakasserier, men har inga slutsatser än.

– Bara i domstol är arbetsrätten svartvit, annars är den mest en grå gegga. Och egentligen är det inte juridiken som är krånglig, utan människorna, säger Annika Elmér.
Hon är advokat och specialiserad på arbetsrätt och hon utredde under hösten, på uppdrag av företag eller organisationer, flera fall i kölvattnet av Metoo.

– När jag utreder ett särskilt ärende möter jag människor i kris, på båda sidor. I alla mina fall som jag har sett har de som har berättat om egna upplevelser insett att de borde ha sagt ifrån tidigare, liksom alla de som betraktat och förstått. Många av de män jag har mött, som inte har varit utpekade utan betraktare, har mått väldigt dåligt, och känt sig som svikare.

Vad som är sexuella trakasserier, ”ett uppträdande av sexuell natur som kränker någons värdighet”, beror på hur det uppfattas.

Benämningen kan innehålla beteenden från det subtila till det grova. För att ses som sexuella trakasserier måste det också finnas en insikt hos den som begår en handling om att beteendet är oönskat.

Någon insikt krävs dock inte om det är fråga om grovt agerande såsom att någon tafsar på en kvinnas bröst, stoppar in handen innanför byxorna eller liknande.

– Det vilar ett ansvar på alla att säga ifrån. Hur ska man, till exempel, förstå att ens dåliga smak när det gäller skämt är kränkande om ingen säger något? säger Annika Elmér.

Att människor väljer att tiga kan vara en följd av att normer har förskjutits under lång tid på en arbetsplats. Vad som anses acceptabelt på en arbetsplats kan också snabbt förändras, till exempel när en ny person börjar.
En arbetsgivare har skyldighet att utreda sexuella trakasserier och vidta åtgärder. Vilka de blir beror på vad som har skett, och vem som är anklagad. Genom lagen om anställningsskydd har en person längre ned i hierarkin en större anställningstrygghet än en hög chef eller vd, som utses av styrelsen och kan få silkessnöret när som helst.

– En arbetsgivare har lojalitetsplikt i förhållande till alla anställda. Det innebär att arbetsgivaren ska ta tillvara allas intressen, med hänsyn till allas integritet. Det är en svår balansgång, säger Annika Elmér.

Under en utrednings gång bildas lätt ”läger” på en arbetsplats, där kollegor väljer sida, kanske baserat på rykten. Erik Danhard, som är delägare på Hamilton advokatbyrå och har 30 års erfarenhet av arbetsrätt, säger att man inte har rätt att tala illa om en kollega, och att anklagelser, svepande eller precisa, kan vara förtal.

– Man kan inte berätta för alla sina kolleger vad man har varit med om.

Däremot kan man normalt göra det för en chef eller hr-ansvarig. Juridiken erbjuder inte alltid tydliga lösningar. Inte heller ”löser man alla problem genom att sparka ut folk”, som Annika Elmér säger. Men ansvar, tillägger hon, måste man ta, även om det inte alltid är lätt. Hur kraftfullt agerar en arbetsgivare om det till exempel dyker upp klagomål mot till exempel en säljare som i sitt jobb är framgångsrik eller avgörande för bolagets resultat? Hur tuff vågar arbetsgivaren vara om halvhjärtade försök att prata med personen inte lett någon vart?

– Man kan också tänka så här: det är inte en Zlatan som gör hela laget bättre, säger Erik Danhard.
Exakt vilken åtgärd som ska vidtas för en viss handling, eller gentemot en viss person, finns inga generella svar på. Den som är organisationens ansikte utåt, eller har en roll som förknippas med förtroende, kan komma att omplaceras för handlingar som en annan person hade kommit undan med genom en uppsträckning.

Lena Svenaeus, rättssociolog vid Lunds universitet och tidigare Jämo, anser att hanteringen av sexuella trakasserier på arbetsplatserna skulle underlättas om de fanns reglerade i kollektivavtal, som ett komplement till lagstiftningen.

– Man skulle få branschanpassade regelverk, och det blir tydligt att det finns två parter med ansvar här – arbetsgivare och fackförbund. Man kan skapa tydliga rutiner, sanktioner och någon form av tillsyn. Om en arbetsgivare struntar i att utreda – och det är vanligt – sker just nu i regel ingenting. Det leder till att många som drabbas gör en kalkyl och kommer fram till att risken med att anmäla är för stor, säger hon.

Lena Svenaeus lyfter fram Kanada som ett föredöme, och LO och flera andra fackförbund driver frågan inför nästa avtalsrörelse.

Vad som är mest effektivt för att hantera sexuella trakasserier vet vi ganska lite om, tillägger Lena Svenaeus:
– Är det snabba, informella utredningar, eller formaliserade? Det finns det förvånansvärt lite forskning om vad som fungerar.

Sanna Torén Björling
sanna.bjorling@dn.se "

"Fakta.

Sexuella trakasserier regleras i diskriminerings- och arbetsmiljölagstiftningen.

Arbetsgivaren måste utreda uppgifter om sexuella trakasserier på arbetsplatsen. Görs inte detta kan arbetsgivaren bli skadeståndsskyldig. Arbetsgivaren har också ett ansvar att vidta åtgärder. Det kan handla om omplacering, uppsägning eller avsked, eller om generella värderingsprogram eller utbildningar.

Enligt en dom i AD är händelser som ligger mer än två år tillbaka i tiden för gamla att föranleda till exempel en uppsägning. "

DN SÖNDAG 11 MARS 2018

"Tidningsutgivarna vill kalla nätjätten till KU-förhör

Tidningsutgivarnas vd Jeanette Gustafsdotter vill att riksdagens konstitutionsutskott ska kalla bland andra Google och Facebook till förhör.

Med anledning av senaste tidens rapportering av hatsajters nätaktiviteter ifrågasätter Jeanette Gustafsdotter it-bolagens ansvarskänsla och förståelse för svensk tryck- och yttrandefrihet.

– Ytterst handlar det om ett krav på dem att ta sitt eget ansvar. Det här är ett allvarligt problem för samhället, dess medborgare och i förlängningen demokratin. Jag vill att KU ska ha en hearing med de amerikanska bolagen och den svenska mediebranschen, säger Jeanette Gustafsdotter.

Sökmotorjätten Google har den senaste veckan uppmärksammats i en rad artiklar i Dagens Nyheter och Expressen då it-bolaget underlåtit att ta bort hotfullt material från sin videoplattform Youtube.

Även andra potentiellt kriminella publiceringar fortsätter att hamna högt i Googles träfflistor, trots att de fått anmälningar om det.

– Grävande journalistik har pekat på exempel efter exempel där Google bryter mot svensk lagstiftning. De enklaste exemplen är där man inte tar bort det som är direkt upphovsrättsskyddat, som nu med Granskning Sveriges spridning av reportage och hela tidningssidor. Google har släckt dem nu, men efter lång tid och enorma påtryckningar, säger Jeanette Gustafsdotter.

TU har i veckan inlett en dialog om detta med justitieminister Morgan Johansson som välkomnat initiativet. Gustafsdotter skriver att hon vill se ett möte mellan Google, Facebook och de drabbade svenska medierna ”för att efterhöra hur de aktuella aktörerna ser på problemet och vad de gör för att ta sitt ansvar” – och det gäller inte bara upphovsrätten utan också hoten.

– Det är viktigt att alla goda krafter arbetar för att motverka spridningen av hot på nätet. När jag får TU:s önskemål kommer jag att ta upp det i utskottet och vi får diskutera hur vi ska förhålla oss, säger KU:s ordförande Andreas Norlén (M).

– Ansvaret för att hat och hot sprids på nätet ligger i första hand på de som hatar och hotar, men givetvis har också de företag som agerar på nätet ett ansvar och därför kunde det absolut vara intressant att föra en dialog med dem.

Googles kommunikationschef i Sverige, Farshad Shadloo, vill svara på DN:s frågor skriftligen. ”Vi för gärna samtal med intressenter som har frågor som rör Google och YouTube”, skriver han. ”Vi följer lagar och regler i de länder vi verkar. När användare flaggar innehåll gör vi en utvärdering. Bryter dessa mot lagar och regler eller våra policyer agerar vi”, skriver han i mejlet där han hänvisar till Googles svenska blogg.

Ossi Carp
ossi.carp@dn.se "

DN SÖNDAG 11 MARS 2018

"Fusk vid försäljningen av kosttillskott på nätet

En undersökning i 27 europeiska länder av webbplatser där kosttillskott säljs visar på omfattande fusk med otillåtna påståenden om hälsoeffekter. Dessutom innehåller produkterna ämnen som inte är godkända som livsmedel.

I Sverige sökte Livsmedelsverket av ett 30-tal webbplatser. Elva av internetföretagen sålde produkter med otillåtna ingredienser eller med otillåtna hälsopåståenden och 14 kosttillskott drogs tillbaka.

– De seriösa företagen och aktörerna i branschen blir drabbade av de oseriösa aktörernas aktivitet och även konsumenterna drabbas så klart, säger Aron Lindén, statsinspektör på Livsmedelsverket.

Han påpekar också att substanser i tillskotten, som påstås främja hälsan, tvärtom kan vara hälsofarliga – även om det är svårt att generellt säga exakt hur farliga de är.

– Men det är alltid företagen som säljer och släpper ut de här produkterna på marknaden som är ansvariga för att de inte skadar människors hälsa, säger Aron Lindén.

Totalt granskades 1 077 webbplatser i 25 EU-länder samt i Schweiz och Norge. Flera produkter, utan officiellt godkännande eller vetenskaplig grund, påstås kunna förebygga, behandla eller bota bland annat skelett- och ledsjukdomar.

Dessutom siktade kontrollen in sig på kosttillskott innehållande ämnet agmatinsulfat samt växterna Acacia rigidula, Epimedium grandiflorum och Hoodia gordonii – som inte är godkända som livsmedel.

– Det är företagens ansvar att presentera vetenskapliga underlag till EU om man vill sälja det här på marknaden, säger Lindén.

Totalt hittades 779 fall av otillåtna produkter på de 1 077 webbplatserna. I 440 fall agerade EU-myndigheterna för att stoppa försäljningen, exempelvis genom besök eller sanktionsåtgärder. De fall som Livsmedelsverket hittade överlämnades till respektive kommun. Aron Lindén tycker att den gemensamma europeiska aktionen fungerade mycket bra.

– Vi ser gärna att det blir fler.

TT "

"Fakta. Kontroll i 27 länder
Förra året kontrollerades totalt 1 077 webbplatser i 25 EU-länder samt i Schweiz och Norge. Det rör kosttillskott som utan godkänd eller vetenskaplig grund påstås kunna förebygga, behandla eller bota bland annat skelett- och ledsjukdomar.

Även kosttillskott med ämnet agmatinsulfat samt växterna Acacia rigidula, Epimedium grandiflorum och Hoodia gordonii – som inte är godkända som livsmedel – kontrollerades.

I Sverige sökte Livsmedelsverket av ett 30-tal webbplatser. Elva företag sålde totalt 17 produkter med otillåtna ingredienser, och en produkt hade otillåtet hälsopåståenden. 14 kosttillskott drogs tillbaka. Information om företagen skickades till respektive kommun som kontrollerade företagen, oftast genom besök i butik eller lager.
Källa: Livsmedelsverket "

DN SÖNDAG 11 MARS 2018

" Expressen: Google tar bort namn på hatlista

Namnen på 24 svenska judar som står listade på en antisemitisk hemsida ska inte längre synas om man söker efter dem på Google. Det lovar företaget efter uppvaktning från de utsatta personernas juridiska ombud, skriver Expressen.

Många svenska judar står listade med namn, bild och befattningar i samhället på en blogg som sprider konspirationsteorier kring judendomen, skriver tidningen.

– Det är antisemitisk propaganda som syftar till att förfölja personer med judisk härkomst i Sverige. Jag tror de flesta är överens om att det inte borde spridas på nätet. I vart fall bör inte stora företag som Google förenkla spridningen av sånt här material, säger Robin Enander, juridikstudent och aktiv i den ideella föreningen Juridikfronten.

Enander har i anmälningar till Google klargjort att sajten i sina publiceringar bryter mot upphovsrätten, då bilder på personerna läggs upp. Dessutom ges antisemitiska konspirationsteorier stor plats, något som torde innebära brott mot Googles egna användarvillkor, rapporterar Expressen.

På fredagseftermiddagen fick han veta att 24 personer inte längre ska vara sökbara på sina namn.

Däremot vägrar Google att släcka själva sajten – den går alltjämt att söka upp. Det motiverar sökmotorn med att den relaterar till personernas yrkesliv och ”därför är av intresse för allmänheten”.

Kalle Holmberg. kalle.holmberg@dn.se "

DN SÖNDAG 11 MARS 2018

"Sökning på Förintelsen leder till NMR

Bland de första träffarna på ordet Förintelsen i en Google-sökning kommer propaganda om att den aldrig ägt rum från den nazistiska organisationen Nordiska Motståndsrörelsen, NMR. – Jag tycker att det är skandalöst, säger Svante Weyler, ordförande för Svenska Kommittén mot antisemitism.

Svante Weyler anser att Google måste ta ansvar för sökoptimeringen som låter NMR:s desinformation toppa resultatet.

– Eftersom vi vet att Google kan styra innehållet på sina sidor är de skyldiga att förklara varför de inte gör något åt styrningen här. Hade de stått handfallna hade det varit en annan sak, men nu kan vi säga att de är ansvariga för detta.

– Det här uppmuntrar ju alla som vill använda nätet och Google för att sprida desinformation, insatsen är så liten jämfört med tidigare då man var tvungen att gå via massmedier, säger han.

Google har kritiserats för att sälja annonsplatser på sidor med antisemitiskt innehåll och Svante Weyler hoppas att Google kommer att blir tvungna att ta större utgivarhänsyn av kommersiella skäl.

– Det vill säga genom att annonsörer vill veta var deras annonser hamnar. Annonserar man i DN till exempel kan man vara trygg med att annonsen inte hamnar på en sida som förnekar Förintelsen. Moraliska skäl har tydligen inte räckt för att ta itu med det här.

”Stöter man på innehåll som kan vara olagligt har man möjlighet att göra en juridisk begäran. De senaste åren har vi gjort förbättringar till vårt system så att vi kan visa mer autentiska och kvalitativa resultat för söksträngar som potentiellt kan leda till problematiskt innehåll. Dessa system finns inte tillgängliga på svenska än”, skriver Googles kommunikationschef i Sverige, Farshad Shadloo.

Annika Wilhelmson annika.wilhelmson@dn.se "

DN SÖNDAG 11 MARS 2018

" Karin Bojs: När polarvirveln faller sönder blir det kallt

Jag bor i ett kylskåp. Så har det känts den senaste tiden. Och faktum är att det stämmer – rent temperaturmässigt är Stockholm verkligen som ett kylskåp. Eller har varit, tills nu.

De senaste veckorna har det periodvis rentav känts som att bo i en frysbox. En frysbox där det härjar en ovanligt svår influensaepidemi. Temperaturerna har ibland närmat sig minus 18 – den idealiska temperaturen för frysboxar. Influensan, som domineras av stammen B-Yamagata, har slagit hårdare än på många år. Näsor har runnit och luftrör har knutit sig i kramp.

Det var när jag fick syn på färsk statistik från Observatorielunden som jag påmindes om att kylskåpet verkligen är ett normaltillstånd för Sveriges huvudstad. Vårt genomsnitt.

Ett kylskåp bör hålla en temperatur mellan fyra och åtta grader och allra bäst, om maten ska hålla sig länge, är att sträva mot fem grader. Där låg vi i mitten av 1700-talet.

År 1756 började Pehr Wilhelm Wargentin mäta och föra journaler i Observatorielunden i Stockholm. Han bodde på övervåningen till det nybyggda Observatoriet, så det var bara att titta ut genom fönstret och notera vad det stod på termometern.

Det gjorde Wargentin, och lade grunden till en av de längsta, direkt uppmätta temperaturserier som finns i hela världen.

Sedan dess har forskare i många generationer fortsatt mätningarna, och bearbetat dem med alltmer professionella metoder. Bland andra Anders Moberg vid Stockholms universitet har publicerat flera studier.

Året när Pehr Wilhelm Wargentin började mäta låg årsmedelvärdet för Stockholm lite under fem grader. Påföljande år hoppade värdena lite upp och ner.

Men när man studerar klimat ska man inte stirra sig blind på enstaka år. Därför beräknar dagens klimatforskare utjämnade 10-årsvärden och 30-årsvärden. 30-årsvärdet under Pehr Wilhelm Wargentins tid låg strax under sex grader.

Man måste också ta i beaktande att Stockholm på 1700- och även på 1800-talet hade mycket mindre befolkning än i dag. En storstad med mycket folk och uppvärmda byggnader har en värmande effekt. Det kallas för ”värmeöeffekten” och på grund av den har klimatforskare räknat om dagens värden så att de ska kunna jämföras med 1700- och 1800-talet.

Det utjämnade och justerade 30-årsvärdet för vår egen tid ligger på lite drygt sju grader – alltså mer än en grad varmare jämfört med när Wargentin började mäta. Ser man till enstaka år, har vi passerat plus åtta grader många gånger senaste tiden (enligt ojusterade värden 2011, 2014, 2015, 2016 och 2017).

Vi är alltså på väg att överskrida den rekommenderade maxtemperaturen för kylvaror. Om Stockholm hade varit ett kylskåp hade det varit akut läge att agera: vrida på reglaget, frosta av, ringa en reparatör ...

Nu är vi inte kylvaror utan människor, och alla älskar inte vintersport hur fantastiskt det än ser ut på foton där folk med de rätta kunskaperna åker långfärdsskridskor och skidor.

Många ser varmare vintrar som något bra. Och en del okunniga personer har tolkat den senaste tidens köldknäpp i Europa som ett belägg för att världens klimat inte alls håller på att bli varmare.
Men man ska som sagt inte stirra sig blind på enstaka år, och inte heller på enstaka orter eller regioner.

Globalt har inledningen på år 2018 varit ovanligt varm. Särskilt i Arktis, där det har varit extrem värme på många håll.
Här finns ett samband.

Köldknäppen i Europa har triggats av varma förhållanden högt upp i luften över nordpolen. Det har i sin tur lett till att polarvirveln har kroknat. ”Split” för att använda samma ord som Världsmeteorologiska organisationen. På svenska ”delat på sig”, ”fallit sönder”. Normalt brukar vindarna i polarvirveln vara starka nog för att hålla kall luft på plats i Arktis. Men inte den senaste tiden. Därför har kylan spillt ner till oss i Europa.

Det händer ibland, och mycket pekar mot att det kommer att hända allt oftare i takt med att världen och Arktis blir ännu varmare.

Karin Bojs
vetenskap@dn.se "

DN SÖNDAG 11 MARS 2018

"På Twitter varar falska nyheter längst

Falska nyheter sprids fortare, längre och till fler människor än sanna, visar den första stora genomgången av 126 000 historier som delats på Twitter mellan 2006 och 2017. Och det är människor, inte automatiserade robotar, som är problemet.

En lögn kan färdas halvvägs runt jorden innan sanningen fått på sig skorna, är ett citat som har tillskrivits både Jonathan Swift, Mark Twain och Winston Churchill.

Oavsett vem som sa det först är det en träffande beskrivning av Twitter.
– Falska nyheter sprids längre, snabbare, djupare och bredare än sanningen, i alla kategorier. Det går många gånger snabbare och når många gånger fler. Det är ett viktigt och mycket oroande resultat som vi måste ta på allvar, säger Sinan Aral, professor i informationsteknologi och marknadsföring vid Massachusetts Institute of Technology, MIT, i Boston.

Hans forskargrupp har gjort den första stora genomgången av hur sanna och falska nyheter har spritts på Twitter ända sedan tjänsten lanserades 2006. Resultatet, som publicerades i tidskriften Science på torsdagen, är nedslående. En sann nyhet nådde mycket sällan fler än 1 000 Twitter-användare, medan falska nyheter levde längre och kunde delas av bortåt 100 000 personer. Dessutom spreds de mycket snabbare. Det gäller i synnerhet för falska politiska nyheter.

– Falska politiska nyheter färdas längre, snabbare, djupare och till fler användare än några andra nyheter, säger Sinan Aral.

Tidigare har forskare framför allt undersökt hur enskilda rykten sprids, eller vad som delas i samband med en viss händelse, som bombdådet vid Boston maraton 2013. Tack vare goda relationer med Twitter fick Sinan Aral och hans medarbetare tillgång till företagets arkiv, och kunde analysera runt 126 000 nyheter som delats av 3 miljoner användare fler än 4,5 miljoner gånger. Med hjälp av sex olika oberoende organisationer för faktagranskning (se faktaruta) kunde de klassificera historierna som sanna, falska eller delvis falska.

Spridning av falska och fejkade nyheter skylls ofta på så kallade Twitter-botar, automatiserade datorprogram som ser ut att vara vanliga användare. Men att utesluta botarna ändrade inte resultatet.
– Botarna ökar spridningen av falska nyheter. Men de ökar spridningen av sanna och falska nyheter lika mycket. Så botar kan inte förklara den stora skillnaden i spridningen av falsk och sann information.

Slutsatsen är att det är människor som gör att falska nyheter sprids så snabbt och långt, inte automatiserade robotar, säger Sinan Aral.

Forskarna gissade först att de falska nyheterna främst sprids av mycket aktiva användare som varit på Twitter länge och har många följare och så kallade verifierade konton, alltså konton som Twitter har granskat och bekräftat att de verkligen hör till rätt person.

– Men det stämde inte. Personerna som spred de falska nyheterna hade färre följare, var mindre aktiva, hade ofta varit kort tid på Twitter och hade sällan verifierade konton.

I stället verkar det vara egenskaperna hos själva nyheten som gör att den får stor spridning. De falska nyheterna innehöll mer ny och oväntad information än de sanna.

– Sådana nyheter blir vi överraskade av, och de pockar på vår uppmärksamhet. Människor som delar sådana historier får högre social status, eftersom det verkar som att de hänger med och har tillgång till unik insidesinformation, säger Sinan Aral.

För att mäta hur ny och oväntad en historia var jämförde forskarna innehållet med andra nyheter som Twitter-användarna hade tagit del av de föregående 60 dagarna.

– Vi kunde göra en modell av hur nyheter delas och retweetas, och såg att en falsk nyhet i snitt har 70 procents större sannolikhet att spridas än en sann.

Sinan Aral och hans medarbetare undersökte också vilka känsloord som Twitteranvändarna använde när de delade de olika historierna.
– När de delade falska nyheter uttryckte de främst förvåning och avsky. Det stämmer med vår hypotes om att falska nyheter oftare är nya och oväntade, säger han.

Falska nyheter är inte bara ett irriterande inslag på sociala medier utan ett allvarligt samhällsproblem.

– Under en terroristattack eller en naturkatastrof kan polis och räddningspersonal få felaktiga uppgifter om var terroristerna finns eller om var människor är instängda.

De ekonomiska konsekvenserna kan också bli stora.

– En felaktig tweet om att president Barack Obama skadats vid ett sprängdåd 2013 utplånade aktievärden på 130 miljarder dollar på en dag. Felaktiga nyheter får dessutom enorma politiska konsekvenser när de påverkar opinioner och hur människor röstar, säger Sinan Aral.
Eftersom det är människor som sprider de flaska nyheterna tror Sinan Aral att vi framför allt behöver förändra beteenden.

– När vi handlar mat får vi detaljerad information om vad maten innehåller, hur den producerades och om det fanns nötter i fabriken där den förpackades. Vi får ingen sån information om nyheterna vi konsumerar.
Vi behöver också komma åt de ekonomiska motiven bakom falska och fejkade nyheter.

– Vi vet att trollfabrikerna i Makedonien skapar falska nyheter för att få reklamintäkter. Får du många att läsa så tjänar du mycket pengar. Om vi kan få internetplattformarna att minska spridningen av falsk information så kommer fabrikerna att tjäna mindre. Då kan incitamentet att skapa nyheterna försvinna, säger Sinan Aral.

Sinan Aral och hans medarbetare använder avsiktligt termen falska nyheter istället för fejkade, av flera anledningar. Dels har fejkade nyheter blivit ett politiskt laddat begrepp, som också används om sann information som sprids för att smutskasta en viss person eller ett politiskt parti. Dels säger studien ingenting om huruvida de falska nyheterna har tagits fram avsiktligt eller om det till exempel rör sig om missförstånd eller om åsikter som presenteras som fakta.

Men termen fejkade nyheter är nödvändig för att förstå fenomenet. Det skriver David Lazer, professor i statsvetenskap och data- och informationsvetenskap vid Northeastern University i Boston, och hans kollegor i en artikel i samma nummer av Science.

– Speciellt på senare år har termen fejkade nyheter ofta använts som ett vapen för att skapa misstro. Men semantiskt och vetenskapligt är det ett viktigt begrepp. En fejkad nyhet är inte bara falsk. Det är en nyhet som har skapats i avsikt att vilseleda, säger han.

Varken begreppet eller företeelsen är något nytt.
– Jag har en artikel från 1925 från tidskriften Harper’s Magazine som handlar om hur ny teknik hjälper till att sprida fejkade nyheter, säger David Lazer.

Den moderna journalistikens ideal om att vara objektiv och balanserad var framför allt i USA en motreaktion mot hur propaganda användes under första världskriget, menar David Lazer.

– En företagsmodell växte fram för media med professionella ideal. Det fungerade riktigt bra. Men nu har det havererat. Tidningar går i konkurs, och antalet anställda har minskat med 40 procent eller mer. Det är en hotad sektor. Frågan är hur vi ska skapa en ny modell för att sprida sanna nyheter, som fungerar lika bra som det gjorde på 1900-talet.

David Lazer efterlyser mer forskning.
– Vi måste förstå vad som händer på de här stora och mäktiga plattformarna Facebook, Twitter och Google, och det måste gå att ställa dem till svars. För 20 år sedan existerade de inte, och nu hanterar vi dem många gånger om dagen. De har helt och hållet förändrat vårt samhälle och våra relationer till andra människor.

Kanske är det en miljörörelse för nätet som kan rädda oss. David Lazer jämför med när människor fick upp ögonen för miljöförstörelsen i de stora sjöarna i nordöstra USA i slutet av 1960-talet.

– Eiresjön började bokstavligt talat att brinna. Då insåg folk att vi kanske borde göra något åt utsläppen. Nu är det delar av internet som brinner. Som samhälle måste vi sätta in resurser för att förstå orsakerna, och hur vi ska kunna släcka elden.

Maria Gunther
maria.gunther@dn.se "

"Fakta. Sanna eller falska nyheter
Nyheterna som delades på Twitter betecknades som sanna, falska eller delvis falska utifrån hur de klassificerats av sex oberoende organisationer för faktagranskning: Snopes, Politifact, Factcheck.org, Truthorfiction.com, Hoax-slayer och Urban Legends. **Källa: Science** "

DN SÖNDAG 11 MARS 2018

" Räkna med högre elpris

Den ovanligt starka kylan i slutet av februari drog upp medelspotpriset på el till 39,7 öre per kilowattimme.

Det är 32 procent högre än medelspotpriset för 2017 som var 30,1 öre. De rapporterar eljämförelsesajten Elskling.

Prisökningen påverkar 46,2 procent av de svenska hushållen, alltså de som har rörligt elpris.

Det är framför allt de som värmer upp sina bostäder med direktverkande el som kommer att märka stor skillnad på elräkningen.
Men många av dem som bara använder hushållsel kommer också att få högre elräkning.

Maria Crofts
maria.crofts@dn.se "

DN SÖNDAG 11 MARS 2018

" Egen snabbkurs gav företaget de programmerare som behövdes

Många fortsätter att slita i jakten på programmerare. It-företaget Hogia har valt att lösa problemet genom att på egen hand utbilda de programmerare man behöver. – När vi tog bort kravet på förkunskaper fick vi plötsligt in över 700 ansökningar, säger Barbro Lien Rönn, som ansvarar för företagets kompetensförsörjning.

Programmerare och it-tekniker ligger alltjämt i topp på arbetsförmedlingens lista över bristyrken. Vad det innebär för ett företag med ett växande behov av personal med programmeringskompetens har it-bolaget Hogia bistra erfarenheter av.

Trots ett nära samarbete med flera programmeringsutbildningar och trots att man startade en egen intern rekryteringsfirma hade Hogia under lång tid förtvivlat svårt att locka till sig programmerare.

Då bestämde man sig för att ta saken i egna händer. I augusti förra året lät företaget, som tillverkar och säljer it-system, intensivutbilda tio personer i programmering.
Med en kravspecifikation över de färdigheter man eftersökte tog man hjälp av rekryteringsbolaget Academic work som fick hålla i utbildningen. På tolv veckor matades kursdeltagarna med 500 kodtimmar – ungefär lika många som ligger inbakade i en systemvetarutbildning, menar Barbro Lien Rönn som ansvarar för Hogias kompetensförsörjning.

– I den hårda konkurrensen om utbildade programmerare var vi helt enkelt tvungna att nå ut till personer som inte redan hade en yrkesexamen, säger Barbro Lien Rönn.

Ett drag som omgående fick önskad effekt.

– När vi lyfte bort förkunskapskraven hade vi helt plötsligt över 700 ansökningar.

Av dem gjorde 450 ett test som innehöll en logisk, en numerisk och en verbal del.

– Testet var nödvändigt för att säkerställa att de skulle kunna tillgodogöra sig intensivkursen, säger Barbro Lien Rönn.

Drygt 250 personer klarade testet och uppmanades att skicka in sina cv:n. De tio som till sist valdes ut har i dag genomfört kursen och jobbar i företaget. Nu arbetar de som konsulter och är anställda av Academic Work. Men om ett år går anställningarna över till Hogia. Beslutet att stryka kraven på förkunskaper vid rekryteringen har inte bara lett till de tio nya programmerarna. Det har också inneburit att Hogia fått in användbar erfarenheter från andra sektorer, menar Barbro Lien Rönn. Bland de nya programmerarna finns bland annat en före detta hr-specialist och en revisor.

– Det är naturligtvis värdefullt för oss med tanke på att vi säljer it-lösningar inom både hr och till revisionsbyråer.

Gustav Themer är en av de tio som lyckades ta sig igenom hela rekryteringsprocessen. En gång i tiden påbörjade han en utbildning för att kunna arbeta med att utveckla just it-system. Men livet kom

emellan och han tog aldrig ut någon examen. De senaste 15 åren har han arbetat som lastbilschaufför.

– Många gånger har jag funderat på hur jag skulle kunna ta mig tillbaka till programmeringen. Men att återgå till studier är inte så lätt när man har fått barn. Den här intensivkursen var som klippt och skuren för mig.

I dag arbetar Gustav Themer på den avdelning i företaget som utvecklar it-lösningar riktade mot transportföretag.

– Eftersom jag har kört lastbil hamnade jag direkt här. Jag känner verkligen att jag får bidra med mina erfarenheter och att jag har mycket mer att ge.

Adam Darab
adam.darab@dn.se "

DN SÖNDAG 11 MARS 2018

"Glöm ditt cv – nu blir robotar de nya rekryterarna

Artificiell intelligens är på väg att revolutionera rekryteringsbranschen. I en tid när information på sociala medier säger mer om oss än våra cv kan robotarna användas för att dammsuga internet i jakten på den perfekta rekryten.

Längst fram i utvecklingen av artificiellt intelligenta rekryterare ligger it-jätten IBM med superdatorn Watson – som har vunnit världsmästerskapet i frågesporten jeopardy och slagit världsmästaren i schack.

Redan i dag använder IBM tekniken bakom Watson för att behålla förmågor inom företaget. När en ny tjänst blir ledig söker en artificiellt intelligent dator av företagets anställda för att se om kompetensen finns i huset.

AI-systemet, kallat ”Blue Matching”, gör en bedömning av allt ifrån tidigare erfarenheter till uppvisade resultat och rekommenderar sedan de bäst lämpade att söka lediga tjänster. Enligt Financial Times har hela 12 procent av IBM:s anställda fått nya tjänster inom företaget med hjälp av ”Blue Matching”, sedan det lanserades förra året.

Det autonoma matchningssystemet kan läsa av och tolka både åsikter och personliga preferenser från till exempel bloggar på företagets intranät. Information som kan vara relevant för att avgöra om en person är mottaglig för ett erbjudande om en ny tjänst eller om hen skulle passa in i den kultur som präglar en ny arbetsgrupp.
IBM uppger att man drar gränsen för informationssökningarna vid det egna intranätet. Men möjligheterna stannar inte där. I en tid när sociala medier ofta berättar mer om oss än våra cv kan den nya tekniken

användas för att ta reda på all möjlig privat information, menar Charlotte Ulvros, marknads- och digitalchef på rekryteringsföretaget TNG.

– Redan i dag finns det verktyg som skannar av sociala plattformar vid till exempel ”headhunting”, för att ta reda på om en viss person kan vara redo att byta jobb. Jag tror inte att det används i särskilt stor utsträckning i Sverige än. Men verktygen finns.

Själv anser hon inte att det är etiskt försvarbart att använda sig av personlig information på det sättet – även om information är publik.
– Vi har dragit en väldigt tydlig gräns vid att inte söka efter ålder, namn, kön eller vilket universitet någon har studerat på.

Däremot menar Charlotte Ulvros att TNG generellt har en positiv inställning till alla tekniska lösningar som kan befria en rekryteringsprocess från fördomar, eftersom fördomsfri rekrytering är vad TNG marknadsför att de kan erbjuda sina kunder.

Charlotte Ulvros anser att det främsta säljargumentet för artificiellt intelligenta rekryteringshjälpmedel är att en dator – till skillnad från en människa – kan se förbi kön, ålder och etnicitet och på så sätt ska kunna bidra till en rekrytering där kompetensen står i fokus.

Trots det tror hon inte att en dator helt kommer att kunna utföra en framgångsrik rekrytering utan mänsklig inblandning – även om mjukvaran som ska kunna göra det redan finns.
– Jag tror att det redan finns en sådan betaversion någonstans. Men jag tror inte att man kan ta bort den mänskliga faktorn. I slutändan handlar en framgångsrik rekrytering om att en person ska kunna fungera med andra människor.

Adam Darab
adam.darab@dn.se "

DN SÖNDAG 11 MARS 2018

" Sista sucken för fasta jobbtelefonen

Omkring 57 procent av ungdomarna i Norden kommer att använda videosamtal när de kommer ut på arbetsmarknaden, visar en undersökning från kommunikationsföretaget Fuze. Endast 15 procent av ungdomarna tror att de kommer använda fast telefoni.

– Det är ett par år sedan vi faktiskt sa hejdå till den senaste unga kunden med fast telefoni. Under glansdagarna hade vi flera hundra tusen användare. I dag är de mobila, såklart. Det är en helt naturlig förflyttning som faktiskt redan har skett i Sverige, säger Regina Donato Dahlström ansvarig för Telia och Halebops konsumenttjänster.

Både Tele2 och Telia ser en tydlig trend på hur företagen väljer att kommunicera. Att använda både sms, videosamtal och sociala medier har blivit allt vanligare. Men videosamtal är ännu inte så populärt bland Telias privatkunder.

– Vi ser användningen av sociala medier när man kommunicerar med familj och vänner. Man ringer mindre i dag och pratar man så gör man det med mobil- och datatjänster, i stället för över det fasta kopparnätet, säger Regina Donato Dahlström.

Åse Holmberg är kommunikations- och marknadsdirektör på Tele2 och ser hur gränsen mellan arbetsliv och privatliv håller på att suddas ut.

– Fler och fler förväntar sig att kunna använda precis samma teknik på kontoret som man kan hemma, säger Åse Holmberg.

Hon tror dock att det finns en problematik i utvecklingen och som beror på att företagen har it-regler som begränsar sina medarbetare. Enligt Tele2:s egen rapport är det 26 procent av alla medarbetare oavsett ålder som anser att teknikproblem på arbetsplatser är den största orsaken till att man förlorar arbetstid.

Färre personer är i behov av fasta kommunikationsmedel som telefon och data. Användningen av det mobila nätverket har blivit vanligare och många väljer att använda mobiltelefoner som sina primära kommunikationsmedel.

I Norden är det endast 15 procent av ungdomarna i åldern 15–18 år som tror att de kommer använda fast telefoni när de kommer ut i arbetsmarknaden, visar undersökningen från Fuze. Enligt Regina Donato Dahlström ligger Sverige i kommunikationsförflyttningens frontlinje.

Trots att den tekniska utvecklingen är en viktig del för både företag och ungdomar svarar 34 procent av ungdomarna i Fuze rapport att de föredrar att träffa och umgås med sina vänner.

Media Dakik "

"Fakta.
Undersökningen gjordes av Fuze 2017. Nära 10 000 personer – tonåringar, chefer och anställda – över hela världen svarade på frågor om hur de vill kommunicera på arbetet i framtiden. "

DN SÖNDAG 11 MARS 2018

" Delat ledarskap svårt i ett hierarkiskt arbetsliv

Delat ledarskap är i dag ett ovanligt sätt att driva bolag, men it-företaget Accigo leder tillsammans så mycket det går.

Accigo är ett konsultföretag inom IT som startades för tio år sedan av Jan Mentzer och Michael Balkö. De var frustrerade över hur det fungerade på mer hierarkiska företag och ville skapa sin egen modell genom verksamhetsutveckling och digitalisering.

Accigo har inga chefer. Genom kollektivt ledarskap kan medarbetarna ta eget ansvar och fatta egna beslut för att på bästa sätt hjälpa kunderna.

– Vi jobbar tillsammans i stället för att var och en jobbar för sig, säger vice VD Michael Balkö.

Meningen är att det ska vara lättare för en medarbetare att kunna fatta egna, snabba beslut.

– Inom varje affärsområde finns det en eller flera som är medarbetar-ansvariga och som i sin tur ingår i så kallad ”hubb” med andra medarbetaransvariga, säger Jan Mentzer.

Bolaget har en så kallad ”business wellness hubb” som är huvudan-svarig för alla de andra hubbarna. Hos ”business wellness”-hubben ligger ansvaret att upprätthålla företagets värderingar och koordinera mellan de olika hubbarna.
Meningen med hubbarna är att ansvaret ska kunna läggas så nära händelsens centrum som möjligt, samt förenkla och förkorta

beslutstiden så att de större hubbarna kan fokusera på att ta större mer strategiska beslut.

I slutändan ligger ansvaret ofta på individen. Medarbetarna jobbar utifrån sin egen ambition och kompetens, förklarar Helene Callersjö, kund- och medarbetaransvarig på bolaget. Lönen är rörlig och sätts utifrån resultat.

Accigo har ingen HR-avdelning.
– Human resources är ett begrepp som vi ogillar och som vi inte använder, för vi har inga resurser utan bara medarbetare, menar Jan Mentzer.

It- och ekonomifunktioner är det enda som alla i företaget har gemensamt. De medarbetaransvariga delar på ansvaret för medarbetarfrågor i företagets ”business wellness hubb”.

Trots att Accigo jobbar mycket i team är deras största utmaning de hierarkiska titlarna som fortfarande används. Titlarna har främst fastnat för att underlätta för kunderna, förklarar Jan Mentzer.

– Vi måste alla jobba i team, där alla tar ansvar utifrån sin roll för att göra resan för kunden lyckosam, eftersom det vi jobbar med är väldigt komplext, fortsätter han.

Veronica Lind som arbetar med employer branding i bolaget, håller med om att det är viktigt att man tar ansvar och jobbar i team och att det är en viktig del av hur bolaget kan utvecklas.
– Våra medarbetare som är ute hos kunderna får ett annat rykte om att det finns ett genuint engagemang, säger hon.

Media Dakik "

DN MÅNDAG 12 MARS 2018

”Straffrätten kring Google fungerar”

Straffrättens ansvarssystem kring tjänster som Google, Youtube och Facebook fungerar juridiskt bra, enligt Mårten Schultz, professor i civilrätt och ordförande för Institutet för juridik och internet. Många gånger brister det i stället i bevisningen, men området är komplext, säger han.

– Min utgångspunkt är att man ska vara oerhört försiktig med att lägga innehållsbegränsningar på en sökmotor utan att i varje enskilt fall ha stöd av ett domstolsavgörande. Det gäller även när sökmotorn pekar till information som i och för sig är kriminellt att sprida, säger Mårten Schultz som uppfattat den senaste veckans medierapportering oroväckande.

Han motiverar sin inställning med att alternativet skulle vara en offentligt styrd informationshantering där den verkställande makten, regeringen, styr innehållet.

Ett sådant system skulle i princip vara totalitärt och dess begränsningar beroende av vilken ideologi den sittande regeringen har, resonerar Mårten Schultz och påpekar det faktum att Google inte är helt innehållsneutralt utan faktiskt på eget beslut filtrerar bort mängder av sökträffar, bland annat barnpornografi.

– En annan distinktion som inte riktigt gjorts under veckan är skillnaden mellan Googles sökfunktion och deras videotjänst Youtube som rimligtvis bör ställas inför betydligt mycket större krav på att ta bort information som bryter mot lag. Även där måste man ändå vara - lyhörd för problematiken med statlig styrning, men i demokratiska

stater kan man ändå tala om Googles rättsliga och etiska ansvar i det sammanhanget, säger Mårten Schultz.

Menar du att Google skulle ta bort videoklippen utan domstolsbeslut?
– Det är trots allt ingen mänsklig rättighet att få ha sitt material på Youtube, det är Google som bestämmer sina regler och innehålls-villkor. Jag vill understryka att min grundläggande inställning är att alla aktörer på den digitala marknaden måste bli mycket bättre på att följa de etiska riktlinjer som de själva satt upp.

Sedan många år finns det lagstiftning mot den som sprider vidare någon annans brottsliga innehåll, men i Sverige har företag inte straffansvar, bara enskilda personer kan åtalas.

Den så kallade bbs-lagen – om ”ansvar för elektroniska anslagstavlor” från 1998 – säger att den som tillhandahåller plattformen ska ha uppsikt över den och ta bort saker som utgör uppvigling, hets mot folkgrupp, barnpornografi, olaga våldsskildring, olaga integritetsin-trång eller upphovsrättsintrång, men lagen har aldrig prövats för prejudikat.

– Det betyder att om någon exempelvis postar hämndporr i en annans Facebookgrupp ska den som kontrollerar gruppen vara ansvarig för att ta bort inlägget. Den intressanta frågan är om en direktör eller annan ledande på ett företag som Google kan hållas ansvarig, säger Mårten Schultz.

– Det enkla svaret är att vi inte riktigt vet, bbs-lagen tar i första hand sikte på personer närmare den brottsliga informationen. Potentiellt vore det möjligt, men det är osannolikt för det är många saker som måste uppfyllas: brottet måste vara uppenbart, företaget måste ha kunskap om det och ha teknisk möjlighet att kunna ta bort det, samt en specifik person måste kunna ställas ansvarig.

Borde man skärpa företagens ansvar på något sätt?

– Straffrättens ansvarssystem fungerar rent juridiskt bra som det är. Många gånger fungerar det dåligt på grund av dålig bevisning på det digitala område, men som utgångspunkt tycker jag inte att det är eftersträvansvärt att lägga straffrättsligt ansvar på ett företags anställda för vad andra gör på dess plattformar, säger Mårten Schultz.

Han menar att det finns andra rättsliga verktyg att vrida på.

– EU har sedan länge ganska stränga regler kring personuppgifts-hantering och de kan förses med påbyggnader som exempelvis krav på kraftfullare motverkan mot informationsspridning som strider mot internationella överenskommelser – väldigt höga företagsböter skulle kunna vara konsekvensen för de som inte följer reglerna. Jag tycker också att man bör överväga statliga stödfunktioner för enskilda att driva civilrättsliga processer mot exempelvis förtal, hot eller hämndporr.

Ossi Carp
ossi.carp@dn.se "

DN MÅNDAG 12 MARS 2018

"Google självkritiskt efter antisemitiskt sökresultat

Söktjänsten Google har den senaste veckan fått hård kritik från flera håll för att inte rensa upp sökresultat med antisemitiskt innehåll. Nu säger en juridisk chef på bolaget att sökalgoritmerna förbättrats.

Efter en sökning på Förintelsen visade Googles sökresultat länkar till en antisemitisk blogg som listar svenska judar och sprider konspirationsteorier om Förintelsen, vilket väckt kritik från flera håll. David Price, juridisk chef på Google och ansvarig för söktjänstens sökpolicys globalt, tycker att sidan är ”motbjudande” och berättar att bolaget arbetat hårt de senaste dagarna för att undvika liknande sökresultat och att mer auktoritativt innehåll ska visas.

– Under helgen har vi tryckt ut en preliminär förbättring av en serie algoritmer som vi har som är utformade för att identifiera fall där människor skriver generiskt uppenbara sökfrågor som kan leda till sökresultat med konspirationsteorier. Vi har börjat driva på en rad förbättringar som hjälper de algoritmerna att triggas på svenska, säger David Price.

Har svenska sökningar nedprioriterats av er?

– Nej, det skulle jag inte säga. Det finns ett antal språk där ute på webben och vi har arbetat med att leverera detta till flera olika språk. Problemet som vi har sett under de senaste veckorna har definitivt gjort att vi vänder oss till svenska och tar itu med det på ett snabbare och kanske lite mer robust sätt, säger han.

David Price har ingen prognos för när alla förändringar är genomförda, eftersom ”det alltid kommer att finnas utrymme för att förbättra algoritmen”.

Google har tidigare fått kritik för att sökresultat leder till antisemitism och konspirationsteorier. I vissa fall har söktjänsten hänvisat till att hemsidor som dyker upp i sökresultaten inte bryter mot lagstiftningen och att de inte kan kontrollera vad som finns på nätets drygt 130 triljoner olika sidor.

I fallet rörande hemsidan som publicerade listan över kända svenska judar svarade Googles svenska kommunikationschef Farshad Shadloo att hemsidan ”framstår ej att vara olaglig enligt svensk lag. Om en domstol skulle slå fast att den är olaglig, skulle vi självklart ta bort den direkt från våra sökresultat.”

Varför krävs ett beslut från svensk domstol för att ni ska agera?
– Det gör det inte. Om en hemsida helt klart bryter mot svensk lag så behöver inte en domstol gå in. Vi bedömer sidan utifrån lagens ramar och vidtar åtgärder, precis som vi gjort i fallet med den här grupperingen. Men sedan kan den juridiska frågan vara svår eller ha olika nyanser, och i de fallen vänder vi oss till domstol för att få hjälp med att tolka lagen och då kan vi även ta bort sidan från sökresultaten, säger David Price.

Carl-Johan Kullving
carl-johan.kullving@dn.se "

Bakgrund.
En gruppering på extrema högerkanten spred via en hatkanal på Youtube hot mot journalister. Tidningarna DN och Expressen anlitade en advokatbyrå för att påtala för Youtube det ansvar man har för vad som sprids på videoplattformen.

Grupperingen lyckades då via Youtube få fram hemliga uppgifter som ledde till byrån, varpå hot framfördes till en där verksam advokat. Google vägrade länge att svara på frågor om sitt agerande.

Expressen avslöjade senare att en hatlista med namnen på 24 svenska judar kunde nås via sökmotorn Google, som äger Youtube. Efter uppvaktning från de utsattas juridiska ombud lovade Google att listan inte längre ska kunna nås.

DN "

DN MÅNDAG 12 MARS 2018

" Miljöfarliga vrak ska prioriteras

De har legat på botten som tickande miljöbomber i årtionden. Utanför Skånes och Blekinges kust har elva vrak identifierats som de mest miljöfarliga. Nu utreds vilka av dem som måste saneras först, skriver SVT Nyheter Skåne.

– Just nu håller vi på med en riskutvärdering, säger Frida Åberg, utredare på Havs- och vattenmyndigheten, till SVT.

Utmed hela Sveriges kust finns ett 30-tal fartyg som klassas som akut miljöfara, bland annat med olja eller farlig last ombord. Mest miljöförstörande är inte de fartyg som släpper ut en stor del kemikalier på kort tid utan de som ligger och småläcker, enligt Åberg.

I november förra året pågick ett pilotprojekt för ett av fartygen, Thetis, som sjönk 1965 utanför Smögen på Västkusten, vilket TT har rapporterat om. Tretton dagars sanering med undervattensrobotar slutade med att 730 liter olja pumpades ut.

Utvärderingen av vilka fartyg i södra Sverige som måste saneras först ska vara klar till sommaren. Havs- och vattenmyndigheten går bland annat igenom haverirapporter, ritningar, miljödatabaser och uppgifter om strömmar i området.

– Vi tittar på hur stor risken är att det blir ett utsläpp, vilka konsekvenserna skulle kunna bli av ett utsläpp och vad en sanering kostar, säger Frida Åberg.

Samtidigt gäller det att undersöka fartygen försiktigt så att inget går sönder och leder till ett utsläpp.
TT "

DN MÅNDAG 12 MARS 2018

" Tuffare tag mot barnäktenskap efterlyses

Under senare år har antalet barn som kommer till Sverige som gifta ökat. Nu vill regeringen göra det svårare att erkänna barnäktenskap. Men många anser att förslaget inte är tillräckligt och efterlyser ett totalförbud.

– Jag tycker inte att det ska finnas något undantag. Tillåter vi barn att vara gifta innebär det att vi också accepterar övergrepp mot barn, säger Bernardita Nuñez, verksamhetsledare på Terrafem kvinnojour. Barnäktenskap är ett växande problem i Sverige – trots att barnäktenskap är förbjudet.

I dag är det svårt för svenska myndigheter att inte erkänna ett äktenskap som ingåtts utomlands innan parterna kom till Sverige. Men i december föreslog regeringens utredare att Sverige inte ska erkänna giftermål där någon av parterna är under 18 år när de anländer till Sverige.

Men flera tunga instanser, som Skatteverket, hovrätten för västra Sverige och länsstyrelsen Östergötland, anser inte att det räcker. Skatteverket menar att tiden för inresan blir mer avgörande än åldern när man gifte sig.

– Det innebär att vi kan erkänna ett äktenskap för en person som gifte sig väldigt ung om det är så att personen reser in när den är 18 år och en dag. Men vi godtar inte en person som reser in när den är sjutton och ett halvt och gifte sig för en vecka sedan, säger Tobias Wijk, verksamhetsexpert på Skatteverket.

Skatteverket vill hellre se ett generellt förbud mot erkännande av barnäktenskap, oavsett hur gamla makarna är när de kommer till Sverige.

– Det ska inte vara oklart om ett barnäktenskap ska godtas eller inte, säger Tobias Wijk.

Även Jämställdhetsmyndigheten har invändningar och anser att frågan om ett generellt förbud bör utredas vidare.

Enligt den statliga utredningen skulle ett totalförbud riskera att komma i konflikt med Europakonventionen om rätt till liv och privatliv. Men hovrätten för västra Sverige påpekar att det kan lösas om man fortsatt tillåter undantag i fall där det finns så kallade synnerliga skäl.

TT "

"Fakta. Stort mörkertal
Antalet barn som kommit till Sverige som gifta skattades av Migrationsverket 2016 till 132 stycken, men mörkertalet bedöms vara stort.

Av de 132 identifierade barnen var 129 flickor och 3 pojkar. De flesta var 16–17 år gamla.

Nästan alla barn hade sitt ursprung i Afghanistan, Irak eller Syrien. "

DN MÅNDAG 12 MARS 2018

" Kronan på dopade nivåer

Kronan sjunker och svensk ekonomi är dopad, anser bedömare. Mycket talar för en fortsatt svag krona.

Trenden ser negativ ut för den svenska kronan. I en ny prognos ser Nordea ingen vändning och ur ett tremånadersperspektiv tror banken att en euro kommer att kosta 10 kronor, jämfört med tidigare bedömning på 9:70. I dag kostar den runt 10:20.

– Historiskt sett är det ju en väldigt svag krona, det är anmärkningsvärt, säger Annika Winsth, chefsekonom på Nordea. Hon beskriver svensk ekonomi som dopad. En svagare krona ger draghjälp till bolag som tar hem försäljningsintäkter från utlandet.

– Nu är vi en mindre ekonomi så vi kommer undan, men hade vi varit en större ekonomi som Tyskland hade man aldrig accepterat att valutan dopas på det här sättet, säger Winsth.

Orsaken är framför allt Riksbankens försök att hålla inflationsmålet på två procent. Inflationen för januari var något under vad både marknaden förväntade sig och vad Riksbanken hade i sina prognoser.

– Marknaden har börjat tänka att Riksbanken kanske inte höjer räntan till sommaren som de har sagt, och det har påverkat kronan mycket, det är den stora anledningen, säger Anna Breman, chefsekonom på Swedbank.

Samtidigt har Riksbanken sagt att man inte vill att kronan ska stiga i värde för snabbt. Annika Winsth påpekar dock att Sverige fått en mycket större tjänstesektor.

– Det är klart att det är en jättedoping för exportindustrin. Men tjänstesektorn är en stor andel av svensk ekonomi i dag. För den sektorn är det ju bra med en stark växelkurs, säger Annika Winsth.

En rad faktorer påverkar om kronan kommer att fortsätta att falla. Främst förväntningarna på vad Riksbanken ska ta för beslut om räntan. Riksbanken följer förstås utvecklingen i ECB. I veckan lämnade ECB-ledningen styrräntan som väntat oförändrad på noll procent. Ett eventuellt handelskrig mellan USA och EU på grund av Trumps stål- och aluminiumtullar kan också påverka.

– ECB var lite mer hökaktiga och det kan på sikt påverka Riksbankens möjligheter att börja höja. Det är först nästa år vi kan förvänta oss att ECB höjer sin styrränta, säger Anna Breman.

Annika Winsth tror på en fortsatt sänkning.

– Det kommer att vara viktigt att följa vad ECB landar i, så kan Riksbanken följa det, men mycket talar ju för en fortsatt svag krona.

TT "

DN MÅNDAG 12 MARS 2018

" Skärpta krav på taxibolag

Regeringen vill skärpa kontrollen av taxiverksamheter med nytt lagförslag. Lagen ska främst skärpa kraven för de som kör utan taxameter. – Vi behöver skapa bättre ordning och reda i branschen, säger infrastrukturministern Tomas Eneroth (S).

I dag, måndag, presenteras ett nytt lagförslag som rör taxibranschen, kan DN berätta. Lagen skulle innebära att taxibolag tvingas ansluta sina fordon till en av två taxikategorier, med hårdare krav än tidigare.

– Vi måste se till att de nya tekniska lösningarna och affärsmodellerna som kommer nu blir reglerade. Det har varit osäkert hur man ska hantera vissa av de nya tjänsterna. Men i och med att vi inför en ny kategori med krav på beställningscentral så skapar vi ordning och reda, säger Tomas Eneroth.

Taxibolag som inte vill använda taxameter måste alltså ansluta sig till den nya kategorin, där det krävs att bolaget har en beställningscentral som tar emot bokningen. Kunden ska då alltid få ett fast pris från centralen före resan och kunna vara säker på att få en förare med taxilegitimation och taxitrafiktillstånd, enligt förslaget.

Bokningscentralen behöver nödvändigtvis inte vara en bemannad telefonväxel, utan kan bestå av till exempel en app eller hemsida. På centralerna ska information om resorna samlas in, lagras och på begäran även kunna lämnas till Skatteverket för skattekontroll.

– Det här är någonting som hela taxibranschen välkomnar och även de fackliga organisationerna. Även polis och skattemyndighet lär tycka att det är välkomna insatser, säger Tomas Eneroth.

Hur påverkar det här nya tjänster som Uber och liknande aktörer?

– De får anpassa sig efter regelverket. I den mån de inte klarar att göra det så blir de tvungna att upphöra. Vi kommer inte att tveka kring att den som bedriver taxiverksamhet måste uppfylla de här kraven, säger infrastrukturministern.

I och med att skattekontrollen förenklas räknar regeringen med att konkurrenssituationen ska bli sundare om lagändringen går igenom. Förslaget är lämnat till lagrådet som ska se över om det bryter mot några befintliga lagar. Går det sedan genom riksdagen kan det bli verklighet någon gång under 2020.

Det finns, enligt Eneroth, ingen risk att taxiåkning skulle bli dyrare efter en eventuell lagändring.
– Det är klart att du inte längre kommer ha möjlighet att ta en taxi som saknar tillstånd och därför kan ha dumpade priser, och jag tror inte heller att någon vill gynna en sådan utveckling. Men dyrare kommer det inte bli, säger han.

Andreas Lindberg
andreas.lindberg@dn.se "

"Fakta. Förslaget i korthet
Taxibranschen delas upp i två kategorier – en för de med taxameter och en för de utan.

Företagen utan tvingas använda sig av en beställningscentral som lagrar information om resan.

En kund som ska åka utan taxameter måste alltid få ett fast pris från beställningscentralen innan resan.

Beställningscentralerna ska kunna skicka underlag för skattekontroll när det begärs.

Möjligheten till dispens för taxi utan taxameter tas bort. "

DN MÅNDAG 12 MARS 2018

" Kartläggning av sexuella trakasserier i skolan stoppas

Det blir ingen kartläggning av sexuella trakasserier i Stockholms skolor. Anledningen är den nya dataskyddslagen, GDPR, som träder i kraft i maj. – Jag är verkligen genuint upprörd över detta, säger Lotta Edholm (L), oppositionsborgarråd i Stockholms stad.

Efter höstens metooupprop skickade Liberalerna i Stockholm i november in en skrivelse till utbildningsförvaltningen där de efterfrågade en sammanställning av sexuella i trakasserier på Stockholms skolor.

Skrivelsen fick medhåll från oppositionen och det beslutades att sammanställningen skulle genomföras.

Nu har utbildningsförvaltningen ändrat sig och meddelar att det inte kommer att bli någon undersökning. Anledning är den nya dataskyddsförordningen från EU, GDPR, som blir ny lag i Sverige i maj. Den förhindrar en datainsamling av det slaget som utbildningsförvaltningen hade tänkt sig.

– Det digitala systemet som skulle användas för att lagra uppgifterna är inte aktuellt längre eftersom leverantörerna har backat på grund av GDPR, säger Olle Burell (S), skolborgarråd i Stockholms stad. Liberalerna är upprörda över att det inte kommer att bli någon kartläggning. Enligt Lotta Edholm finns det andra vägar att gå för att samla in och sammanställa informationen.
– Man skulle exempelvis kunna skicka ut enkäter direkt till elever, personal och rektorer. Ingenstans i svaret på vår skrivelse ger man förslag på en lösning. I stället hänvisas det bara till den nya dataskyddslagen, säger Lotta Edholm.

Enligt skollagen har skolan en skyldighet att anmäla varje misstanke om kränkning till huvudmannen, alltså centralförvaltningen. Enligt den lägesbild som polisen tog fram under våren 2016 kommer cirka 10 procent av alla anmälningar om sexuella trakasserier och ofredande från skol- och fritidsverksamhet.

– Det är en hög siffra som vi måste ta på allvar. Vi har efterfrågat statistik på det här området i två år nu. Om socialdemokraterna hade varit intresserade av frågan hade de sett till att en kartläggning blev verklighet. Nu känns det som att de tar hela problematiken med en gäspning, säger Lotta Edholm.

Men Olle Burell håller inte med om anklagelserna.
– Det är ren lögn från deras sida. Vi är precis lika intresserade av en översikt och statistik i den här frågan som de är. Men det finns 145 skolor i Stockholm så det är ett stort material att gå igenom. Det tar tid nu när vi måste göra det manuellt. Därför behövs ett digitalt system som kan ge oss en bättre översikt.

Frågan om sexuella trakasserier har fått större utrymme i politiken efter höstens metooavslöjanden, även på kommunnivå. På torsdag kommer anslaget till RFSU att fördubblas, från 400 000 till 800 000 kronor, pengar som ska gå till att stärka organisationens arbete med sexuella trakasserier och könsbaserat våld på Stockholms skolor.

– Målet är att alla våra skolor ska vara en frizon från våld och kränkande behandling. En statistisk översikt är viktig för att vi ska kunna rikta våra åtgärder och resurser rätt. Men vi måste också lägga mycket fokus på förebyggande arbete, så att kränkningarna inte uppstår från första början, säger Olle Burell.

Felicia Nordlund
felicia.nordlund@dn.se
John Falkirk john.falkirk@dn.se "

DN TISDAG 13 MARS 2018

" Kritiken mot Google under den senaste veckan

Under den senaste veckan har Google mötts av hård kritik efter att företagets söktjänst tillhandahållit antisemitisk propaganda och för att Google-ägda Youtube spridit filmklipp där journalister och advokater hotas. Nu har nätjätten backat på flera punkter.

Dagens Nyheter och Expressen skrev den 4 mars om hur aktörer med högerextrema sympatier utsatt en advokatfirma för hot. Detta efter att advokatfirman biträtt vid anmälningar som rörde hotfulla publiceringar av högerextremister på Youtube riktade mot journalister.

Hoten inleddes efter att Google, som äger Youtube, röjt advokatbyråns namn i samband med att de tagit bort flera publiceringar där högerextremisterna använt sig av bilder de saknat upphovsrätt till.

Efter hård kritik släckte Google Youtube-kontot där hoten gjorts, med hänvisning till att kontot brutit mot upphovsrätten. Redan dagen efter hade dock det högerextrema nätverket startat ett nytt konto där flera klipp återpublicerats.

Den 9 mars meddelade Google via sin Europachef Ben McOwen Wilson att ytterligare fyra You- tube-konton kopplade till det höger-extrema nätverket stängts.

Samtidigt skrev DN att propaganda från nazistiska Nordiska motståndsrörelsen visas upp i Googles söktjänst som om det vore nyhetsartiklar och att en antisemitisk lista över judar i Sverige placerats högt i sökresultaten, någonting som kritiserades av flera experter.

– Problemet är att Google har blivit så dominant att det i princip är det enda sättet som vi kommer åt information när vi söker. Hade det funnits många olika sätt hade det varit en mindre problem men nu blir deras sätt att rangordna och presentera väldigt viktigt, säger Jutta Haider, docent och universitetslektor i biblioteks- och informations-vetenskap vid universitetet i Lund.

Lite senare avslöjade DN att Google inte bara länkat till den antisemitiska listan över judar i Sverige, utan att man också sålt annonser och på så vis tjänat pengar på sidan.

Annonsörerna, vars annonser förmedlats via Googles tjänst Adsense, kände inte till i vilka sammanhang deras annonser figurerat. Sveriges Annonsörer kallades till krismöte med Google, och sökjätten meddelade senare att de tar bort hatlistan från sina sökresultat.

I en intervju som publicerades under söndagen berättade David Price, juridisk chef på Google och ansvarig för söktjänstens sökpolicys globalt, att Google arbetat för att undvika att antisemitiska sökresultat visas via företagets söktjänst.

Google meddelade i söndags att man justerat algoritmen som gjorde att Nordiska motståndsrörelsens nazistiska propaganda presenterats som nyheter. När denna text skrivs leder dock en Google-sökning efter partiets sajt Nordfront till en ruta med rubriken ”Huvudnyheter från nordfront.se”.

Hugo Ewald
hugo.ewald@dn.se
Vilhelm Stokstad TT "

DN TISDAG 13 MARS 2018

" Departement och Ågren oense om säkerhetsprövning

Transportstyrelsens före detta generaldirektör Maria Ågren uppger att hon inte genomgick någon säkerhetsprövning innan hon tillträdde sin tjänst i mars 2015. Näringsdepartementets expeditionschef säger dock att Ågren visst är säkerhetsprövad.

I den omfattande utredning som genomförts på uppdrag av regeringen fastslogs det att ansvariga på Transportstyrelsen saknat kunskaper om vad för känslig information de förfogade över samt hur känslig denna information var.

Dessutom menade utredarna att myndigheten lidit av svåra kommunikationsproblem och arbetat under en orimligt kort tidsplan. På måndagen hölls ett förhör i Konstitutionsutskottet med Transportstyrelsens sparkade generaldirektör Maria Ågren.

Hon har blivit hårt kritiserad för att bland annat ha tagit beslut om att bryta mot lagar om krav på säkerhetskontroll av den personal som skulle hantera informationen som Transportstyrelsen outsourcat.
Det var en pressad före detta generaldirektör som förhördes av KU. Hon tog god tid på sig innan hon besvarade frågorna.

Under förhöret fick Ågren frågan om hon själv genomgått den säkerhetsprövning som krävdes innan hon tillträdde som generaldirektör för den berörda myndigheten.
Ågren svarade först nej på frågan och sa sedan att hon skickat in en blankett med personuppgifter till regeringskansliet, ett dokument som troligtvis var menat att skickas vidare till Säpo för registerkontroll. Det är dock oklart om pappret kom så långt, Ågren säger att hon inte fick någon återkoppling gällande det.

Registerkontrollen är endast en del i säkerhetsprövningen, enligt KU:s ordförande Andreas Norlén (M).

Under förhöret sa han att 10 procent av prövningen består av Säpos registerkontroll och de övriga 90 procenten av omfattande intervjuer.
– Jag fick fylla i en blankett men jag hade inget säkerhetssamtal, sade Ågren under KU-förhöret.

Men Fredrik Ahlén, Näringsdepartementets expeditionschef, skriver i ett mejl till DN att Ågren visst säkerhetsprövades innan hon tillträdde sin tjänst.

”Hon godkändes efter genomförd säkerhetsprövning genom beslut av Näringsdepartementet den 11 februari 2015.”, skriver han i mejlet. Myndighetstjänster som innebär hantering av skyddsvärd information är säkerhetsklassade i olika klasser, 1-3.

När någon anställs på en sådan tjänst ska en säkerhetsprövning ske. Den består dels av en registerkontroll och dels av en så kallad särskild personutredning.

Vilken omfattning personutredningen har beror på vilken säkerhetsklass det gäller.

”Jag kan konstatera att det gjordes en säkerhetsprövning i enlighet med säkerhetsskyddslagen av Maria Ågren innan hon anställdes som generaldirektör vid Transportstyrelsen. Vilken klass denna avsåg omfattas av sekretess”, skriver Fredrik Ahlén.

Om Maria Ågrens anställning gällde klass 1 borde långa intervjuer ha hållits med henne, enligt säkerhetsexperten Johan Wiktorin.

– Då får regeringskansliet undersöka andra personliga förhållande än de ekonomiska. Det innebär oftast långa intervjuer. Men det kan också

innebära att man tar referenser från annat håll. Men det vanliga är att man gör intervjuer. Eftersom hon varit generaldirektör innan kan säkerhetspolisen ansett att man har haft tillräckligt personkännedom. Om anställningen i stället gällde klass 2 är det inte givet att långa intervjuer behövde genomföras, enligt Wiktorin.

Under KU-förhöret svarade Ågren på en rad frågor gällande händelseförloppen som orsakade IT-skandalen.

Enligt den före detta general-direktören var anledningen till att hon inte hörsammade Säpos uppmaning hösten 2015 att avbryta outsourcingen att hon uppfattade den som ”helt orimlig”.

Ågren befarade att viktiga samhällsfunktioner, så som exempelvis polisens möjlighet att slå i fordonsregister, skulle drabbas hårt om den vid tidpunkten långt gångna outsourcingen skulle avbrytas.

Hon säger också att hon inte informerade regeringen om Säpos allvarliga varning för att hon inte ”insåg allvaret i situationen”. Hon förstod först när hon haft ett konkret möte med representanter för säkerhetspolisen i februari 2016.
Den före detta generaldirektören säger att när hon tillträdde sin tjänst på Transportstyrelsen, var upphandlingsplanen i stort sett redan klar.
– Jag fick höra att det var ett angeläget projekt och det fanns inte utrymme för förseningar, säger Ågren.

Alexandra Carlsson Tenitskaja
alexandra.carlsson.tenitskaja@dn.se "

"Bakgrund.
April 2015: IBM får ett kontrakt på 800 miljoner kronor för att ta över Transportstyrelsens it-drift. Den ska förläggas till underleverantörer i utlandet.

Maj 2015: Generaldirektör Maria Ågren beslutar att göra avsteg från lagens krav på säkerhetskontroll av den utländska personalen, för att snabba på processen.

Juni 2015: Säkerhetspolisen får tillgång till dokumentation som tydligt visar att avsteg hade gjorts ”från gällande lagstiftning”. Men informerar inte regeringen.

September 2015: Säkerhetspolisen informerar justitiedepartementet om ärendet. All information om mötet hålls än i dag hemlig av Säpo och regeringskansliet.

1 november 2015: IBM tar över it-driften och Säpo rekommenderar omedelbart stopp för outsourcingen.

26 januari 2016: Åklagare inleder förundersökning om vårdslöshet med hemlig uppgift.

6 juli 2017: DN avslöjar att Ågren erkänt och fått strafföreläggande på 70 dagsböter på 1.000 kronor för grov oaktsamhet genom att röja sekretessbelagda uppgifter den 30 september 2015 till den 31 mars 2016.

18 juli 2017: Rolf Annerberg lämnar sitt uppdrag som Transportstyrelsens ordförande.

27 juli 2017: Regeringen ombildas. Inrikesminister Anders Ygeman och infrastrukturminister Anna Johansson avgår.

28 augusti 2017: Statsminister Stefan Löfvens statssekreterare Emma Lennartsson avgår.

27 september 2017: Ansvarigt departementsråd på näringsdepartementet slutar efter it-skandalen. "
:

DN TISDAG 13 MARS 2018

" Linus Larsson: Jättarna har aldrig varit mer pressade

"Stormen kring Google i Sverige speglar ett globalt skifte mot att ställa Silicon Valleys jättar mot väggen. Men man måste ha två tankar i huvudet samtidigt, skriver DN:s Linus Larsson.

I drygt en vecka har det blåst hårt kring Google i Sverige. Mycket har hunnit hända: Företaget har gått från att neka intervjuer, till att ge pliktskyldiga uttalanden för att till stänga hatkanaler och sluta länka till en antisemitisk kartläggning av svenska judar. Google skickade fram en chef på Londonkontoret, en tydlig signal om att man inser allvaret – tunga policyfrågor brukar inte hanteras från det lilla Stockholmskontoret.

Den här gången handlade det om Sverige, men stormen speglar på pricken vad som händer med Silicon Valleys bjässar globalt. Det är som att omvärlden på bara några korta år har vaknat upp till vilka maktcenter de är. Facebook och propagandans roll i USA-valet är mest omdebatterat, men Googles roll kan knappast överdrivas. Dels genom algoritmerna som styr sökresultatet och har enorm påverkan på vad som når ut på nätet, men också genom Youtube.

De är pressade, mer pressade är någonsin tidigare. Inte bara av en högljudd debatt, i USA tvingas de svetta sig igenom utfrågningar i senaten och har nog föraningar om regleringar de gärna slipper. Nu famlar de efter sätt att hantera trycket, lokalt och globalt. Åtgärderna i Sverige den senaste veckan är en bit i ett större pussel.

En sökmotor kommer alltid innehålla tveksamt, obehagligt och en del direkt vidrigt material. Innehållet kommer från jättelika system som kravlar sig fram genom miljarder webbsidor, arkiverar och gör dem sökbara.

Det är givetvis inte fråga om att någon på Google manuellt har valt en antisemitisk hatsajt och bestämt att den ska ligga högt i ett sökresultat. Men historien handlar om mer än så, för Google har också släppt in den antisemitiska hatsajten i sitt annonsnätverk och därmed direkt tjänat pengar på den. Även dessa system är till stor del automatiserade, men det handlar om betydligt färre sajter.

Samtidigt gäller det att hålla två tankar i huvudet samtidigt. Tyskland införde nyligen en sträng lag som hotar internetföretag med enorma böter om inte ”uppenbart olagligt” material raderas inom 24 timmar. Knappt hade den hunnit träda i kraft innan omstridda raderingar genomfördes. Kritiker hävdade att yttrandefriheten skadades.
För Facebook och Google kan det ses som en rak ekonomisk risk-kalkyl. Viktigast blir att slippa dryga böter. Då ska man se upp – det finns uppenbara faror med plattformar som hellre raderar än friar.

Stor makt hamnar då i händerna på bolag som jobbar för sina aktieägare och inga andra. Och det handlar trots allt om företag som haft svårt att skilja amningsbilder från porr, för att ta ett exempel från Facebook.
Linus Larsson

linus.larsson@dn.se "

DN TISDAG 13 MARS 2018

" Lärare kan få ny karriärtrappa

Regeringens utredare Björn Åstrand har haft till uppgift att visa hur läraryrket kan få högre status. Hans huvudförslag är ett nationellt professionsprogram. Lärare ska kunna gå från att vara legitimerad lärare, till erfaren lärare, meriterad lärare och slutligen särskilt meriterad lärare. Åstrand betonar vikten av att de lärare som når högst kompetens också används till de svåraste uppdragen.

– Lärarbristen ska inte bäras av de skolor som har störst behov, säger utbildningsminister Fridolin.

TT "

DN TISDAG 13 MARS 2018

" Nordeas största ägare röstar för flytt

Två av Nordeas storägare, Alecta och Swedbank Robur, ska på stämman på torsdag rösta för att Nordea flyttar till Finland. Alecta tror inte att vare sig bankens kunder eller svenska finansbranschen märker av flytten.

På torsdag eftermiddag kommer Nordeas aktieägare med stor sannolikhet att klubba igenom att bankens nya juridiska hemvist blir Finland.

Flera ägare har bestämt sig för att stödja styrelsens förslag. Bland dem bankens tredje största ägare, pensionsförvaltaren Alecta.

– Vi kommer att rösta ja. Avgörande för oss har varit att Nordea hamnar inom EU:s bankunion, säger Ramsay Brufer, ägaransvarig på Alecta.

I och med det hamnar banken inom samma regelverk som sina stora konkurrenter på kontinenten, vilket Alecta tror är bra för Nordeas långsiktiga utveckling.

Dessutom har Nordeas styrelse lovat Alecta att banken ska behålla sin valberedning och att fackliga organisationer även i fortsättningen ska ha representanter i Nordeas styrelse.

Ramsay Brufer tror inte att en flytt får särskilt märkbara konsekvenser för bankens kunder.

– Det viktigaste är att Nordea upprätthåller sina aktiviteter mot kunderna. Det har man sagt att man ska göra. Det är inte verksamheten som flyttar, utan enbart huvudkontoret.

Han ser heller inga direkta konsekvenser för svenska finansbranschen. – Effekten kommer att vara liten eftersom det är få tjänster som flyttar, säger Ramsay Brufer.

Även Nordeas fjärde största ägare, Swedbank Robur, planerar att rösta för en flytt. Vanligen brukar man inte meddela sina ställningstaganden i förväg, men i ett pressmeddelande skriver Swedbank Robur:

”Med utgångspunkt i den information som Swedbank Robur för närvarande har inhämtat och analyserat kommer Swedbank Robur att rösta ja till styrelsens förslag om flytt av Nordeas huvudkontor till Helsingfors”.

Swedbank Robur baserar sitt beslut på Nordeas styrelses slutsatser, vilka är ”till gagn för kunder, aktieägare och anställda”, skriver pensionsförvaltaren i pressmeddelandet.

Eftersom de största ägarna, finländska Sampo och Nordea-fonden, har starka band till styrelsen är det i dagsläget svårt att se att tillräckligt många ägare kan samla tillräckligt motstånd för att fälla förslaget.

I fredags deklarerade pensionsförvaltaren AMF, Nordeas åttonde största ägare med 1,64 procent av rösterna, att man går emot styrelsens förslag. Organisationen Aktiespararna samlar å sin sida in fullmakter från många mindre ägare för att bromsa flytten.

Pia Gripenberg

pia.gripenberg@dn.se "

"Fakta. Bolagsstämma
På torsdag klockan 13 börjar stämman i Stockholm. Frågan om huvudkontorets lokalisering är en av de sista på dagordningen. För att beslutet ska gå igenom krävs att två tredjedelar av de närvarande rösterna ger klartecken.

Rådgivningsorganet ISS, Institutional Shareholder Services, har rekommenderat aktieägarna att rösta för en flytt. Utländska ägare följer i stor utsträckning ISS råd när de deltar på stämmor.

Statens sålda aktier granskas
Riksrevisionen inleder en granskning av den svenska statens försäljning av aktier i Nordea för över 60 miljarder kronor 2011–2013. Försäljningen av den svenska statens innehav i Nordea ägde rum i tre omgångar och gjordes med en kursrabatt på sammanlagt 2,9 miljarder kronor, för att hålla uppe efterfrågan.

Preliminärt siktar Riksrevisionen på att publicera granskningens resultat i november 2018.

Nordeas största ägare är, sedan staten sålt sitt innehav, den finländska försäkringskoncernen Sampo, med drygt en femtedel av aktierna. "

DN TISDAG 13 MARS 2018

" Svensk finans-it på frammarsch

Investeringarna i svenska bolag som erbjuder tekniska lösningar till finansbranschen – fintech, är bland de högsta i Europa. Det visar i en ny rapport från Handels-högskolan. Men haltande lagstiftning och kompetensbrist begränsar sektorn.

Svensk fintech är på uppgång. Betaltjänstjättar som Klarna, Trustly och Izettle har under senare år gjort sektorn mer tillgänglig.

Investeringarna i branschen är i Sverige bland de högsta i Europa. Det framgår i en ny rapport framtagen av Michal Gromek, forskare inom fintech vid Handelshögskolan i Stockholm. Stort intresse för teknik och en vana vid elektroniska betalningar till följd av få kontanter i omlopp är viktiga anledningar, enligt Michal Gromek. Men det finns fler.

– Sverige har en liten befolkning. Det gör att entreprenörer inom fintech siktar mot en internationell marknad redan från start. I Sverige är det också enkelt att få tillgång till viktiga personer inom finanssektorn. Detta beror på att landet inte är särskilt hierarkiskt, säger Michal Gromek.

Sedan 2010 har över sju miljarder kronor investerats i den svenska fintech-sektorn. 94 procent av investeringarna är koncentrerade till Stockholmsregionen. Mellan år 2009 och 2017 ökade antalet registrerade företag i Storstockholm med 450 procent.

Totalt sett är London den europeiska stad där det har investerats mest i branschen. År 2016 satsades det där nära fem miljarder kronor. Stockholm hamnar på en femte plats med investeringar på nära en miljard kronor. Om man sätter investeringarna i relation till folkmängd ligger Stockholm i topp. Studien har jämfört 145 europeiska städer. Mellan år 2013 och 2014 växte den svenska fintech-sektorn som mest med 75 procent sett till antalet registrerade företag.

En trolig anledning var att nämnda kända företag som Klarna, Trustly och Izettle, som erbjuder olika typer av betallösningar för privatpersoner och företag, mottog stora investeringar under tidsperioden. Detta kan ha inspirerat andra att ge sig in i branschen.

Exporten av svensk fintech är i dagsläget begränsad. Några svenska bolag som lyckas internationellt är tidigare nämnda Izettle, som förbereder en börsnotering och betaljätten Klarna.

Till de största hör även Nasdaq, som har exporterat sina system till börser runt om i världen. Även Nasdaq-utmanaren Cinnober har länge riktat sig mot en internationell marknad och har exporterat till länder som USA, Japan och Storbritannien.

Enligt Michal Gromek ligger den största utmaningen i att hitta rätt kompetens.

– Oavsett om du vill växa i Sverige eller internationellt måste du rekrytera. Det behövs någon med både teknisk och finansiell erfarenhet som har kunskap om hur man skapar en bra upplevelse för användaren. Startups kan ha svårt att attrahera sådana talanger, säger Michal Gromek.

Här finns det anledning att se hur universiteten kan möta behovet av arbetskraft inom området, där det finns behov av samarbete mellan

olika säten som erbjuder teknik- och ekonomiutbildningar, anser Michal Gromek.

Ida Yttergren
ida.yttergren@dn.se "

"Fakta. Fintech

Fintech, eller finansteknik, är ett sätt att erbjuda finansiella tjänster genom modern teknologi. Klarna och Izettle är exempel på fintechbolag. Inom begreppet ingår bland annat företag som arbetar med betallösningar, blockkedjeteknik och Payment of things (uppkopplade produkter som innehåller betallösningar).

I år kommer två nya EU-direktiv som ritar om spelplanen för finanssektorn och därmed påverkar många fintech företag: Mifid 2 och PSD2.

Mifid 2 är ett direktiv som infördes den 3 januari. Syftet är att stärka kundskyddet och öka transparensen på finansmarknaden. Reglerna ska även göra det lättare för investerare att jämföra olika tjänster.

PSD2 ändrar reglerna för elektroniska betalningar för att förbättra konkurrensen och säkerheten på bankmarknaden. För konsumenter blir det enklare att använda sig av andra finansiella tjänster än banker. Direktivet träder tidigast i kraft i maj i år.

Fintech, eller finansteknik, är ett sätt att erbjuda finansiella tjänster genom modern teknologi. Klarna och Izettle är exempel på fintechbolag. Inom begreppet ingår bland annat företag som arbetar med betallösningar, blockkedjeteknik och Payment of things (uppkopplade produkter som innehåller betallösningar).

I år kommer två nya EU-direktiv som ritar om spelplanen för finanssektorn och därmed påverkar många fintech företag: Mifid 2 och PSD2.

Mifid 2 är ett direktiv som infördes den 3 januari. Syftet är att stärka kundskyddet och öka transparensen på finansmarknaden. Reglerna ska även göra det lättare för investerare att jämföra olika tjänster.

PSD2 ändrar reglerna för elektroniska betalningar för att förbättra konkurrensen och säkerheten på bankmarknaden. För konsumenter blir det enklare att använda sig av andra finansiella tjänster än banker.

Direktivet träder tidigast i kraft i maj i år. "

DN TISDAG 13 MARS 2018

”Branschen drivs framåt av tekniska skiften”

Svenska Cinnober utvecklar teknik som hjälper börserna att göra 100 000 transaktioner i sekunden. – Kvaliteten är ungefär lika viktig som på ett flygplan, säger bolagets vd Veronica Augustsson.

På fintechbolaget Cinnobers huvudkontor på Kungsgatan i Stockholm utvecklas system för börshandel. De flesta som sitter vid skrivborden är programmerare. Det var också så bolagets vd Veronica Augustsson började på Cinnober efter studier på KTH och en kortare tid på Enea. Hennes intresse för vetenskap och teknik uppkom tidigt.

– Förvaltning är inte min grej. Jag vill vara med på resan, vara med när det händer. Det fick mig att söka till dataingenjörsprogrammet. Sedan dess har jag älskat datorer, säger hon.

Snart blev hon försäljningschef och sedan fem år tillbaka är hon vd för bolaget. Cinnobers största konkurrent är Nasdaq, börsoperatören som driver bland annat Stockholmsbörsen. Veronica Augustsson förklarar att själva verksamheten – att göra system för börser – är ganska enkelt att förstå. Det komplicerade ligger i kvalitetssäkring och prestanda.
– Vi kan hantera omkring 100 000 transaktioner i sekunden. Man får inte tappa bort ett enda meddelande. Kvaliteten är ungefär lika viktig som på ett flygplan, säger hon.

Verksamheten har breddats till att även innefatta system för clearinghus – en tredjepartsaktör som tar på sig risken vid finansiella transaktioner. Medan andra fintechbolag kan stöta på juridiska problem vid export har Cinnober från början arbetat på en global marknad. Nytt för i år är att Cinnober har byggt ett clearing- och risksystem för den japanska derivatmarknaden.

Skulle ni kunna bygga era system på blockkedjeteknik?

– Vi kommer inte att bygga en egen blockkedja men vi laborerar med tekniken. Några av våra lösningar skulle kunna läggas på blockkedjan om det slår igenom, säger hon.

Veronica Augustsson är positiv till blockkedjeteknik men anser att det finns frågor kring ansvarstagandet om något skulle gå snett som måste redas ut.

– Eftersom det saknas en juridisk motpart finns det ingen som kan ta ansvar eller som det går att stämma om en transaktion försvinner. Jag tror att det kommer att finnas en roll för börser och clearinghus att ta det ansvaret, säger hon.

En utmaning för många fintechbolag är att hitta rätt kompetens. Veronica Augustsson efterfrågar fler universitetsutbildningar där teknik och finans kombineras och säger att detta spelar en viktig roll för Sveriges framtid inom fintech.

En annan utmaning blir att förutse teknikutvecklingen.
– Finansbranschen drivs framåt av tekniska skiften. När telefonen kom kunde man plötsligt ringa in sina ordrar från ett kontor. Det ökade handeln.

– Utmaningen är att förstå nästa steg. Vart är vi på väg? Hur kan vi vara med och leda?
Vart tror du att vi är på väg?
– Jag tror att servicen blir allt viktigare. I dag möter banken sina kunder i en app i stället för på ett bankkontor. Bankerna måste se besöket i appen som ett möte. Det är där, i det gränssnittet, som det går att utmärka sig, säger Veronica Augustsson.

Ida Yttergren ida.yttergren@dn.se "

DN TISDAG 13 MARS 2018

" Hur kan normalt vinterväder innebära problem för tågen?

"**Den 9 mars hade jag planerat en resa till Stockholm. Jag skulle åka tåg med SJ från Fagersta till Västerås, och därifrån buss till Stockholm. Kollektivtrafik och, med andra ord, det som vi uppmanas att använda.**

Jag infinner mig i god tid för att inte missa tåget, men möts av en skylt att tåget mot Västerås är försenat 25 minuter. Det kan gå, tänker jag, och väntar. Fler plinganden och nya avgångstider följer. SJ flyttar successivt fram avgångstiden några minuter i taget. Förseningen ökar, och den nya avgångstiden närmar sig nästa tågs avgångstid. Andra resenärer med appar för ändamålet meddelar att det är tågkaos i Västerås. Jag kan inte bekräfta det – jag kom ju aldrig dit. Jag ger upp och tar bilen.

Vad var det då för naturkatastrof som hade orsakat detta? Jo, ett helt normalt vinterväder där det hade fallit tio centimeter relativt lätt snö under natten.

Tågtrafiken i Sverige lämnar en hel del övrigt att önska. Nedrivna kontaktledningar, signalfel, skador på spåren som inte åtgärdas utan hålls under observation eftersom det inte bedöms akut. Allt detta har vi hört på nyheterna, och vant oss vid. Men vi måste väl också ha en infrastruktur som innebär att tågen kan gå när allt material är helt, men det råkar vara vanligt vinterväder?

skulle det se ut om alla lastbilstransporter, bussar och personbilstrafik skulle bryta samman på samma sätt efter ett för årstiden helt normalt väder? Vad kostar det samhället i förlorad produktivitet när människor varken kan ta sig till sitt arbete, sina konferenser eller möten? Hur många missar flyget eller – som jag – andra former av kollektivtrafik? Hur är det med samhällsskydd och beredskap? Ponera att någon insats skulle göras som kräver pålitliga järnvägstransporter? Törs någon i dag lita på att tågen fungerar? Jag gör det inte.

De som ändå fullföljde tågresan fick vidkännas 50 minuters försening i Fagersta, och ytterligare 30 minuter i Västerås. Tåget hem från Västerås var även det försenat, och anslutningen mot Fagersta missades med tre minuter. Det innebar ytterligare en timmes försening för att vänta på nästa avgång.

Det är inte den olägenhet som drabbade mig som är viktig i sammanhanget. Det är principen. Vi vet att det är vinter. SMHI kan berätta när det väntas snö i förväg. Systemet måste vara så pass robust att det fungerar trots normala väderfluktuationer. Alternativet är att det finns en beredskap och framförhållning så att störningar undviks. Tyvärr tycks inget av detta vara fallet.

Många människor får sin planering kullkastad, inte en gång, utan regelbundet av till synes bagatellartade orsaker. Avvikelser har blivit en normalitet.

Alla tåg kan naturligtvis inte gå i tid – men dessa återkommande sammanbrott på grund av den här sortens väderförhållanden är inte acceptabla. Det är uppenbart att Trafikverket inte klarar sitt uppdrag.
Stefan Magnusson Fagersta "

Fakta. Medelåldern för förstföderskor i EU – från yngsta till äldsta

Land	Ålder	Land	Ålder
Bulgarien	25,7	Slovenien	28,5
Rumänien	25,8	Finland	28,5
Lettland	26,1	Österrike	28,8
Estland	26,5	Portugal	28.9
Litauen	26,7	Danmark*	29,0
Polen	26,7	Cypern	29,0
Slovakien	26,9	Sverige	29,1
Ungern	27,7	Tyskland	29,3
Kroatien	28,0	Irland	29,4
Tjeckien	28,1	Nederländerna	29,4
Frankrike	28,1	Grekland	29,9
Storbritannien	28,3	Luxemburg	30,0
Malta	28,4	Spanien	30,4
Belgien	28,5	Italien	30,6
EU totalt	28,7		

Kvinnors genomsnittsålder 2013 när första barnet föddes.
*Danmark: uppgifterna är från 2012.

Källa: Eurostat, EU:s statistikkontor

DN TISDAG 13 MARS 2018

" Gunnel hade gett upp – men när hon var 47 fick hon sin dotter

Gunnel Eriksson Nauclèr trodde att hon skulle få leva hela sitt liv utan barn. Hon var 43 när hon och Mats träffades, och när hon inte blev gravid de första åren gav de upp hoppet. Men en dag var graviditetstestet plötsligt positivt.

Gunnel hade alltid tyckt att det var viktigt att ha en bra och stabil relation innan det kunde bli aktuellt att över huvud taget fundera på det här med barnen.

– För mig tog det tid men så kom Mats in i mitt liv, berättar hon. Båda två längtade efter barn, men visste att chansen att Gunnel skulle blir gravid kanske inte var så stor på grund av hennes ålder.

– Vi försökte en tid, men det hände inte något. Till slut gav vi upp det där projektet eftersom vi inte hade några tankar på att få barn med assisterad befruktning. Vi var inställda på att det nog skulle bli bara vi två resten av livet, säger Gunnel.

Men en dag kändes det lite annorlunda i hennes kropp. Tanken flög förbi om att hon kanske var gravid, men hon vågade ändå inte tro på den. Hon var ju ändå 46 år fyllda. Men det var faktiskt något som inte var som det brukade.

Så en junidag 1994 köpte Gunnel och Mats var sin bakelse, satte på kaffet därhemma och satte sig vid köksbordet.

– Jag minns ännu smaken av bakelsen och hur vi satt där vid bordet, spända och nervösa. Jag hade skaffat ett graviditetstest på apoteket och efter en stund gjorde jag det … och resultatet var positivt.

För både Gunnel och Mats var beskedet omtumlande, chockartat. Om allt gick bra skulle de bli föräldrar om ett drygt halvår.

– För oss var det som ett mirakel, säger Gunnel.

I januari 1995 födde hon en liten dotter. Förlossningen skedde med planerat kejsarsnitt. Riskerna för komplikationer vid en vaginal förlossning är något större för äldre förstföderskor.

– Jag ville inte riskera något och bad att få kejsarsnitt, för jag klarade inte av tanken på att vårt barn kunde drabbas av en förlossningsskada. – Jag förstod ju att chansen att bli gravid på nytt nog var minimal. Jag var ju ändå 47 år.

Gunnel hade levt ett aktivt singelliv under flera år när hon träffade sin Mats. Hon reste en del, var ofta ute och dansade – främst polskor och gammaldans – och umgicks med sina väninnor.

– Jag kände flera familjer med barn och satt ofta barnvakt hos dem. Det var inte något substitut för att jag inte hade några egna barn, utan jag har alltid tyckt att det är roligt att vara med barn, att leka med dem. Hur kände du inför det här med egna barn?

– Jag ville ju först träffa en partner som det kändes rätt med, säger Gunnel.

– Men efter det att först min äldsta syster avlidit, och sedan min mamma, hade jag inte så många nära kvar. Mina morföräldrar och farföräldrar hade jag aldrig träffat. Därför växte nog känslan av att jag ville bilda en liten familj, att ha några att kunna luta mig mot. Och med Mats kände jag att det kanske kunde bli verklighet, att vi skulle kunna ge varandra och ett barn trygghet.

Hur reagerade omgivningen när du blev gravid?

– Bara positivt, även om en väninna jag hade känt i många år blev lite chockad och undrande. Men över lag var alla glada för vår skull. Och personalen inom vården?

– Där var det också bara positiva tongångar. På mödravårdscentralen hade jag en mycket stöttande gynekolog. Hon hade själv fått barn när hon var ett par år över fyrtio och det hade gått bra. Överhuvudtaget mötte jag inga negativa attityder när jag var gravid och efter förlossningen.

Kanske kan det bero på att Gunnel har ett rätt ungdomligt utseende, och att många som inte kände till hennes ålder trodde att hon var yngre.

– Under föräldramöten på förskolan och i skolan var det inte heller någon som reagerade även om de andra mammorna och papporna kunde vara mer än tjugo år yngre än jag och Mats, säger Gunnel.

När hon fyllt 60 år erbjöd Stockholms stad där hon arbetade som administratör en möjlighet till avtalspension. Gunnel nappade på erbjudandet och började på allvar att släktforska. Hon fann att många kvinnor i släkten fått väldigt många barn och att flera av dem fötts av mammor som kommit långt upp i åren.

– Kanske var jag lyckligt lottad genetiskt. Mats och jag fick ju vår dotter på naturlig väg utan någon hjälp. Hela graviditeten löpte på utan några som helst problem, jag mådde jättebra. Även det kanske har en genetisk förklaring, säger Gunnel.

En väninna till henne kände en kvinna som ville skriva en bok om att bli mamma efter fyllda fyrtio.

– Jag ställde upp och var den äldsta av mammorna i boken. Alla vi träffades för övrigt senare för att utbyta erfarenheter.

När Statistiska centralbyrån för sju år sedan rapporterade att mammorna i Sverige blivit allt äldre vaknade landets nyhetsredaktioner. Några av kvinnorna var till och med över femtio år när de fick barn. I samband med att rapporten släpptes var Gunnel med i några reportage i radio, tidningar och tv.

– Inför tv-inslaget mötte jag en mamma som fått ett ägg befruktat och insatt utomlands. Hon satt där med sin lilla gulliga dotter i tv-studion. Längtan efter egna barn kan ta sig olika uttryck och vi kan inte ha några synpunkter på det.

– En del vill bara ha barn på naturlig väg, som Mats och jag. Andra vill prova med insemination, IVF och så vidare. Det är deras val.
Gunnel fortsätter att berätta om sina tankar och känslor när hon blev gravid och sedan födde sin dotter.

Har de förändrats?
– Nej, jag och Mats var så lyckliga den där dagen när vi satt där med våra halvt uppätna bakelser och drömmen om att bli föräldrar kommit ett steg närmare. I dag är jag lika glad över vår underbara, duktiga och starka dotter som jag var när hon kom till jorden.

Vad har din dotter tyckt om att ha ”gamla” föräldrar, du är 70 år i dag?

– Det har varit en del kommentarer genom åren – men jag tror väl att hon tycker att vi är rätt okej.

Råder du unga kvinnor att vänta med att försöka få barn?

– Jag ger aldrig råd eftersom människors livssituation ser olika ut. Men generellt sett är det nog bättre att få barn i yngre år. Det är trots allt roligt att kunna ha syskon, jämnåriga kusiner och att lära känna den äldre generationen.

Riskerna för komplikationer i samband med graviditeten och förlossningen är väl också mindre då, säger Gunnel. Kroppen åldras ju.
– Sedan får vi inte glömma bort männen i sammanhanget. Riskerna för att barnen ska få olika sjukdomar verkar enligt ny forskning vara större om män blir pappor mycket sent i livet.

Längtar du efter barnbarn?
– Den frågan passar jag på. Om min dotter någon gång vill ha barn är det hennes beslut.

Thomas Lerner
thomas.lerner@dn.se "

"Fakta. Äldst förstföderskor i Stockholm

Äldst är förstföderskorna i Stockholms län, där medelåldern år 2016 var 30,2. I vissa kommuner i länet är den högre, exempelvis i Stockholms stad där medelåldern var 31,6 år och i Danderyd där den var 31,8.

Yngst är mödrarna i Kalmar län där medelåldern vid första barnet är 27,2 år, men det finns också kommuner i landet där den är drygt 25 år, som Filipstad, Vingåker, Tranås och Lindesberg.
Källa: Socialstyrelsen och SCB "

DN TISDAG 13 MARS 2018

" Därför väntar fler med att skaffa barn

Medelåldern för när kvinnor i Sverige föder sitt första barn har ökat med fem år sedan 1970-talet. "Hela vuxenlivet har blivit uppskjutet, inte bara föräldraskapet", menar forskaren Disa Bergnéhr.

2016 var medelåldern för en förstföderska 29 år, enligt siffror från SCB. År 1970 var medelåldern fem år yngre, 24 år. Männen är i dag i snitt 31 år när de får sitt första barn, och var 27 år 1970. Men den stigande ålderskurvan har planat ut sedan millennieskiftet.

Att närma sig 30 år vid familjebildandet behöver heller inte vara negativt, poängterar Disa Bergnéhr, docent vid avdelningen för beteendevetenskap och socialt arbete vid Jönköping University. Människor har en tryggare ekonomi och har bockat av självförverkligande drömmar om resor eller andra intressen när de närmar sig 30, menar hon.

° Hela vuxenblivandet har blivit uppskjutet, inte bara föräldraskapet. År 2009 gjorde Statistiska centralbyrån (SCB) en enkätundersökning för att ta reda på hur många i Sverige som ville skaffa barn någon gång. Nästan 3.600 personer deltog.

Av dem var det 850 personer som inte hade barn när de tillfrågades. Omkring 70 procent i den gruppen svarade att de någon gång ville ha barn.

Personerna fick också ange varför man valt att vänta med att bilda familj. Flera skäl kunde anges och det vanligaste, bland båda könen, var svarsalternativet ”jag/min partner vill göra annat först”. Strax över 40 procent av kvinnorna och drygt 30 procent av männen svarade så.

Det näst vanligaste skälet bland kvinnorna var att ”jag/min partner har inte känt oss mogna”. Nästan var tredje kvinna angav det skälet. Bland männen var det näst vanligaste dock att de inte hade en partner som de ville ha barn med. På fjärde plats hamnade att man behöver en bättre eller mer stabil ekonomi, och det var ungefär lika många män som kvinnor som svarade så.

° Det är ofta de kontextuella sakerna som man känner saknas, som bostad, partner och ekonomi. Det är såklart en bakgrundsfaktor. Man måste först komma in på arbetsmarknaden, eftersom föräldrapenningen påverkas av inkomsten. När man sedan har det, känner man att man har allting på plats, säger Jeroen de Munter, demograf på SCB.

Han är en av författarna till den rapport som nyligen släpptes, där SCB gjort en registeruppföljning för att se hur många i undersökningen som faktiskt sedan skaffade barn. I den såg man att 40 procent av dem som uppgett att de ville ha barn men ännu inte hade några, också hade bildat familj fram till 2015.

°Av dem som redan hade ett barn var det 80 procent som sedan skaffat ett till barn. Man kan också se i annan statistik att tiden mellan första och andra barnet i dag är kortare än det varit förut. Skjuter man upp att skaffa det första barnet, får man sedan det andra barnet snabbare, jämfört med på 1970-talet. Förmodligen har det att göra med att det fortfarande finns en stark tvåbarnsnorm, säger Jeroen de Munter.

Disa Bergnéhr disputerade 2008 med en avhandling om hur personer i Sverige ser på föräldraskapet i dag. Deltagarna var 35 personer mellan 24 och 39 år, där vissa hade fått barn och andra ännu inte. I olika fokusgrupper diskuterade sedan deltagarna hur man ser på föräldraskap och familjebildande.

Det fanns många skilda sätt att prata om barn och föräldraskap, men det fanns också mönster som återkom, berättar Disa Bergnéhr.

° Man tänker att barn är en väldigt stor förändring i livet. Det man tycker om att göra kommer att hamna i tredje eller fjärde rummet när man har skaffat barn. Ett barncentrerat föräldraskap lyfts fram, med stort fokus på barnet och barnets behov, som också kan vara krävande. Det kan vara olika intressen som ligger bakom varför man väntar, men det gemensamma är just att man vill ägna sig åt dem först, säger hon. Samtidigt ser hon en förändring i synen på föräldraskapet i sig.

° Att vara en ”god förälder” är som att driva ett projekt: Man tänker mycket framåt och tycker att det är viktigt med aktiviteter, som ofta är ledda av vuxna. Det tar mycket tid och energi, och det har folk på något sätt med sig innan de skaffar barn, säger hon.

Delvis kan man tolka svaren om att man vill göra annat först som en ökad individualism, menar Disa Bergnéhr.

° Men man kan också tolka det som ett resultat av det samhällssystem vi lever i. Det finns fler "måsten” i dag än för kanske 30 år sedan – du måste klara skolan för att få ett jobb till exempel – och man behöver vara mer flexibel i livet, säger Disa Bergnéhr.

Detta gör att det finns två skilda bilder av hur livet ska vara i dag, tror Disa Bergnéhr. En önskan om ett tryggt och stabilt familjeliv återkom hos de flesta av deltagarna i studien. Man ville gärna bo i villa med sina barn och såg en eventuell framtida skilsmässa som en risk.

° Vuxenlivet utan barn och vuxenlivet med barn står mer i kontrast till varandra nu än för 30 år sedan, skulle jag vilja säga, säger Disa Bergnéhr.

Sofie Österström
sofie.osterstrom@dn.se "

"Fakta. Jämförelse med länderna i EU.
Medelåldern för svenska förstföderskor ligger i linje med förstföderskorna i EU-länderna, där medelåldern är 28,7 år. Äldst är förstföderskorna i Italien, Spanien och Schweiz med strax över 30 år.

Yngst är kvinnorna i Bulgarien och Rumänien, strax över 25 år. Statistiken baseras på siffror från 2013.

Källa: Eurostat, EU:s statistikkontor "

DN TISDAG 13 MARS 2018

"Länsstyrelsen tror att byggandet stannar av

Samtliga kommuner i Stockholms län uppger att de har underskott på alla slags bostäder. Länsstyrelsen bedömer dessutom att byggandet kommer att avta i år.

Kommunerna bedömer – trots den oroliga bostadsmarknaden – att fler nya bostäder kommer att påbörjas i år jämfört med ifjol. Det visar Länsstyrelsen Stockholms senaste bostadsmarknadsenkät.

Förra året började cirka 19 400 nya bostäder att byggas i länet. I år bedömer kommunerna att drygt 22 200 bostäder kommer att börja byggas. Och 2019 uppskattar de siffran bli ännu högre – då väntas cirka 26 500 nya bostäder att påbörjas.

– Kommunernas siffror visar på en optimism, men som man ändå måste ta med en nypa salt. Mot bakgrund av vad som hänt den senaste tiden med svårsålda nyproducerade lägenheter så bedömer länsstyrelsen att byggandet kommer att avta i år. Hur mycket är ännu för tidigt att säga, säger Henrik Weston, utvecklingsledare vid länsstyrelsens enhet för samhällsplanering.

Däremot tror han att planerna på över 14 000 hyresrätter kommer att hålla.

– Det är glädjande för det behöver bli fler hyresrätter, säger Henrik Weston.
I enkäten uppger samtliga kommuner i länet att de har underskott på alla typer av bostäder. Underskottet bedöms kvarstå om tre år i alla kommuner utom i Nacka och Salem, som då räknar med balans. Främst är det ungdomar och nyanlända som har svårt att komma in på bostadsmarknaden.
DN "

DN TISDAG 13 MARS 2018

" Nationella prov stals vid inbrott

Vid ett inbrott i en Stockholmsskola stals bland annat det nationella provet i svenska och svenska som andraspråk – inklusive facit. Men Skolverket ser ingen anledning att dra tillbaka det betygsgrundande provet, som ska skrivas av elever i årskurs 9 simultant över hela Sverige i morgon.

Det var natten mellan torsdag och fredag förra veckan som provet i pappersform med facit stals i samband med att flera skåp bröts upp och it-utrustning också stals.

– Utifrån den informationen vi har fått kan vi konstatera att det varit ett allmänt skolinbrott, där det försvunnit framför allt datorer, surfplattor och dylikt. Vi kan inte dra slutsatsen att det här var ett inbrott riktat särskilt mot att stjäla nationella prov, säger Anders Boman, chef för prov- och bedömningsenheten vid Skolverket. Skolverket skriver i ett pressutskick att man ännu inte fått några indikationer på att provet spridits, och gör därför bedömningen att provet kan skrivas i morgon som planerat.

– Av vår erfarenhet att döma så brukar vi få tydliga indikationer via vår upplysningstjänst när ett nationellt prov har spridits via nätet, och några sådana har vi inte fått.

Enligt Anders Boman har det i liknande situationer tidigare framför allt varit lärare som hört av sig sedan de fattat misstankar om läckt provinformation.

Men för den som har för avsikt att fuska vore det ju dumt att röja läckan på förhand. Det går inte att tänka sig att den eller de som stulit proven distribuerar det på ett sätt så att spridningen inte upptäcks?
– Med tanke på hur inbrottet gått till är det svårt att landa i att tjuvarna har förstått vad det är de fått med sig och har för avsikt att sprida materialet.

Skolverket går nu ut med en uppmaning till alla lärare att ”vara observanta vid bedömning av provsvaren” för att upptäcka fusk. Är det stora avvikelser mellan provsvaren och hur eleven tidigare presterat i ämnet kan det vara tecken på fusk.

Men den som har för avsikt att fuska väljer kanske medvetet att inte använda facit fullt ut, utan att lägga sig på en sådan nivå att han eller hon klarar provet utan att skriva högsta poäng?

– Jo, det är naturligtvis väldigt svårt att upptäcka

TT "

Hit går Kamprads miljonarv

Ingvar Kamprads privata förmögenhet uppgår till minst 750 miljoner kronor. Exakt summa blir känt först i samband med bouppteckningen

Fakta: DN Grafik: Maria Westholm
Foto: AFP, Ikea

Barnen får minst 94 miljoner kronor var

Peter Kamprad, 53 år. Styrelseordförande i ikeas finansbolag Ikano.

Jonas Kamprad, 52 år. Har olika styrelseuppdrag inom Ikeasfären.

Mathias Kamprad, 48 år Ledamot i styrelsen för Ikeastiftelsen Interogo.

Annika Kihlbom, 59 år. Ingvar Kamprads dotter i första äktenskapet. Ej delaktighet i Ikea.

Minst **375** miljoner

375 miljoner

Minst 375 miljoner till Familjen Kamprads stiftelse

Grundades 2011. Äger rättigheterna till varumärket Ikea.

Stiftelsen har tillgångar på 4,7 miljarder kronor.

Exempel på projekt som beviljats pengar.

3 milj kr Integration av nyanlända i glesbygd. Umeå universitet.

3,2 milj kr Forskning om ost där Norrmejerier deltar. Sveriges lantbruksuniversitet

3 milj kr Ledarskapscentrum i Småland. Ett projekt i samarbete med Linneuniversitetet och Högskolan i Jönköping.

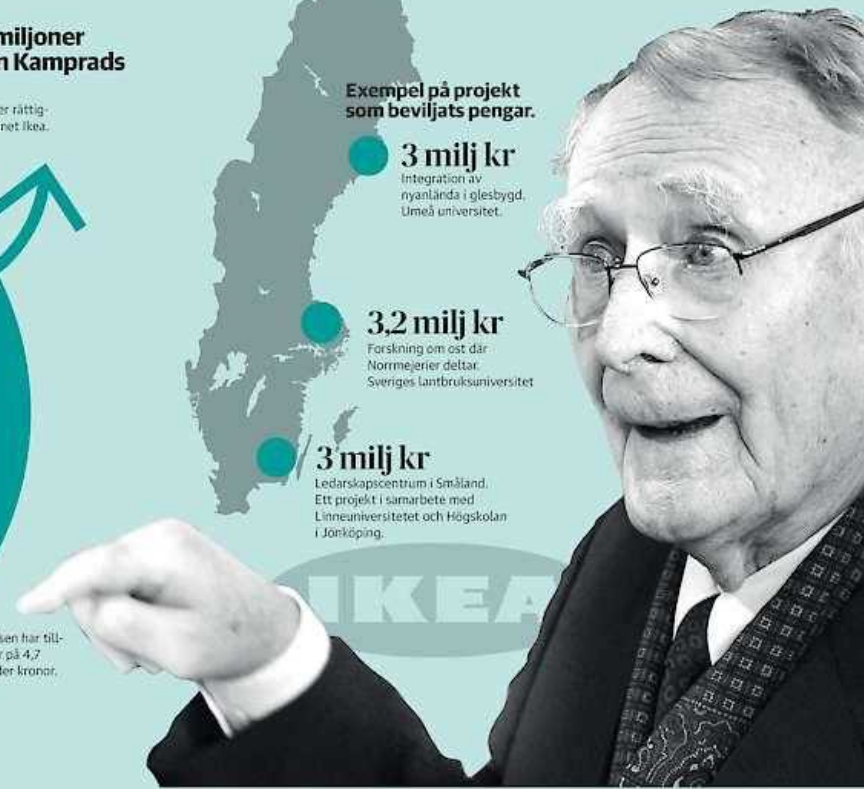

DN ONSDAG 14 MARS 2018

"Så här fördelas pengarna efter Ingvar Kamprad

Ikea-grundaren Ingvar Kamprad testamenterade sina tillgångar till en stiftelse som ska främja utbildning och forskning kring entreprenörskap, miljö, kompetens, hälsa och social utveckling. Det framgår av handlingar som DN tagit del av. Pengarna ska enligt testamentet gå till satsningar i Norrland.

Ingvar Kamprads kärlek till den småländska hembygden är välkänd. Mindre känt är att han på senare år också odlade ett allt starkare intresse för den norrländska landsbygden, som nu får del av arvet efter Ikea-grundaren.

Den halva av Kamprads förmögenhet som inte tillfaller de fyra barnen ska nämligen gå till olika satsningar i Norrland. Enligt testamentet, som blir offentlig i dagarna, är avsikten att utveckla näringsverksamheten i området.

– Ingvar Kamprad har alltid varit intresserad av Norrland och ofta varit där. Han ville göra det möjligt för unga människor att leva där och inte behöva flytta, förklarar Per Heggenes, chef för Ikea Foundation och tidigare talesperson för familjen Kamprad.

En person som spelat en nyckelroll i att skapa de norrländska förbindelserna är landsbygdsminister Sven-Erik Bucht.

När han var kommunalråd i Haparanda lyckades Bucht övertyga Ingvar Kamprad att öppna ett varuhus i kommunen, trots att flera personer i Ikea-ledningen lär ha betraktat det som ett hopplöst projekt. Men Ingvar Kamprad hade bestämt sig och varuhuset blev verklighet bara några år senare. Samtidigt grundlades en nära vänskap mellan Sven-Erik Bucht och Ingvar Kamprad.

Engagemanget för landsbygden var också en av utgångspunkterna när Familjen Kamprads stiftelse grundades 2011 genom en donation på 950 miljoner kronor från familjen Kamprad och Inter Ikea, som äger rättigheterna till Ikeas varumärke.

Sedan dess har olika delar av Ikea-sfären fyllt på med ytterligare medel så att tillgångarna i stiftelsen i dag är uppe i 4,7 miljarder kronor.
Enligt stadgarna ska stiftelsen ”i första hand stödja, stimulera och belöna forskning och utbildning som bedrivs eller tillgodoser intressen i Småland och som utövas inom ramen för Linnéuniversitetet.”

Som exempel på ändamål nämns förbättrad livskvalitet för äldre, entreprenörskap som främjar en levande landsbygd, bättre miljö samt utbildning och forskning inom arkitektur, inredning och design respektive medicin. Genom arvet efter Ingvar Kamprad blir det alltså nu även ett tillskott till stiftelsen med fokus på Norrland.

– Den inriktning som Ingvar anger i testamentet, utveckling av företagsverksamhet i Norrland, ligger väl inom ramen för stiftelsens övergripande mål. Arvet ger oss ännu bättre möjligheter att fortsätta utveckla stiftelsen och göra nytta, kommenterar Lena Fritzén, verkställande ledamot i Familjen Kamprads stiftelse.

Den stora frågan nu är bara hur mycket pengar det i slutändan kommer att handla om.
Det korta svaret är att det inte rör sig om några mångmiljardbelopp.
Det lite längre svaret mynnar ut i att det sannolikt ”bara” kommer att handla om några hundra miljoner.

Förklaringen är att Ikeas värdering inte ger någon utdelning i arvsskiftet.

Ingvar Kamprads förmögenhet har länge varit ett populärt ämne för spekulationer, inte minst tack vare den ägandestruktur med olika stiftelser som byggts upp och anses ha försvårat insynen.

Själv hävdade Ikea-grundaren sedan många år att han inte längre ägde Ikea, efter att på 1980-talet ha gett bort hela koncernen till två ägarstiftelser.

Det hindrade inte att internationella medier fortsatte ranka honom som en av världens rikaste personer.

Nyhetsbyrån Bloombergs utsåg till exempel Ingvar Kamprad till fjärde rikast i världen 2013 med en uppskattad förmögenhet på 51,7 miljarder dollar, motsvarande över 400 miljarder svenska kronor med dagens växelkurs.

Samma år kunde dock Sydsvenskan avslöja att Ingvar Kamprad inte ens var god för en miljard – utan ”bara” hade tillgångar värda cirka 750 miljoner kronor, inklusive en Volvo 240 av årsmodell-93 som värderades till 15 000 kronor.

Siffran byggde på bouppteckningen efter hustrun Margareta Kamprad.

I bouppteckningen listades även Ingvar Kamprads förmögenhet, som därmed för första gången någonsin blev offentlig.

Större delen av förmögenheten på 750 miljoner kronor bestod av värdepapper och banktillgångar, som till stora delar uppges ha varit fortsatt placerade sedan dess.

Exakt hur stor förmögenheten var vid Kamprads bortgång får bouppteckningen så småningom utvisa, men enligt Per Heggenes har inga stora förändringar skett i ägandet sedan 2013 utan det handlar främst om värdeförändringar på det placerade kapitalet.

Även med en försiktig placeringsstrategi och måttlig värdeökning skulle det alltså kunna handla om ett antal hundra miljoner kronor som går till näringslivsutveckling i Norrland – men inga mångmiljard-belopp.
Den andra halvan av förmögenheten tillfaller enligt testamentet – som Ingvar Kamprad skrivit för hand på Bölsö gård i oktober 2014 – sönerna Peter, Jonas och Mathias Kamprad samt adoptivdottern Annika Kihlblom genom deras respektive laglotter.

Thomas Frostberg "

"Fakta. Från Småland till Småland
Ingvar Kamprad föddes i Pjätteryd, nära Älmhult i Småland. Han grundade Ikea som 17-åring.

Första Ikea-varuhuset öppnade i Älmhult 1958.
Varuhuset vid Kungens Kurva i Stockholm öppnades 1965. År 1973 öppnades ett varuhus i Schweiz, det första utanför Skandinavien.
Han har i många år varit högt upp på listor över världens rikaste personer.
2014 flyttade han tillbaka till Småland från Schweiz.
Avled 27 januari 2018. "

DN ONSDAG 14 MARS 2018

" Dan Lucas: Familjen Kamprad behåller makten

Analys. Ingvar Kamprads testamente säger inget om hur rik familjen Kamprad är. Det mesta av förmögenheten ligger i stiftelser utomlands. De tre sönerna behåller dock makten över Ikea.

Ikea är inte en vanlig koncern. Det är en snårskog av bolag och stiftelser, som skapats av skatteskäl. Den Gröna partigruppen i EU-parlamentet har utrett Ikeas skatteupplägg, vilket också lett till att EU-kommissionen inlett en granskning.

– Alla företag, stora eller små, multinationella eller inte, ska betala sin rättvisa del av skatterna, sade konkurrenskommissionär Margrethe Vestager när hon offentliggjorde granskningen strax innan jul.
Men det finns ytterligare ett skäl till snårigheten: att kontrollen över Ikea stannar hos familjen Kamprad.

De flesta varuhusen återfinns i Ikea Group, vars moderbolag är Ingka Holding där Ingvar Kamprads son Jonas sitter i styrelsen. Han är också styrelseledamot i Ingka Holdings ägarstiftelse, Stichting Ingka Foundations med säte i Nederländerna.

Alla varuhus, oavsett om de återfinns i Ikea Group eller inte, betalar en royalty på tre procent av omsättningen årligen för namnet Ikea.

Pengarna, åtskilliga miljarder kronor, går till Inter Ikea Holding, via Inter Ikea Group. Inter Ikea Group svarar för inköp, logistik och produktutveckling.

I holdingbolagets styrelse sitter en annan av Ingvars söner, Mathias. Han sitter även som ledamot i stiftelsen Interogo i skatteparadiset Liechtenstein, som förvaltar förmögenheten. Enligt SVT:s Uppdrag Granskning, som granskade Ikeas skatteupplägg för några år sedan, handlade det då om minst 100 miljarder kronor.

Vid sidan av varuhusen och förmögenhetsförvaltningen driver också Ikea en finansrörelse med bank, Ikano. Den tredje sonen. Peter, är ordförande i Ikano. Ikano ägs inte av en stiftelse, utan av ICAF Antillen, ett bolag i skatteparadiset Nederländska Antillerna. Bolaget ägs gemensamt av de tre sönerna.

Med den struktur som Kamprad byggt upp pekar det mesta på att kontrollen även i framtiden ligger hos familjen Kamprad, närmare bestämt de tre sönerna.

Dan Lucas
dan.lucas@dn.se "

DN ONSDAG 14 MARS 2018

" Det jublas i Norrland

I Haparanda, där Ikeas nordligaste varuhus är beläget, är glädjen stor efter beskedet att Ingvar Kamprad testamenterar sina tillgångar till näringsutveckling i Norrland.

– Det här är ju fantastiskt. Ingvar Kamprad hade ett särskilt intresse för Tornedalen och Norrland, säger Haparandas kommunalråd Peter Waara.

– Ingvar Kamprad var en av dem som förstod att möjligheterna för vår region inte slutar vid gränsen utan att de öppnar sig där, kapitalet har ju inga gränser – bara politiken och förvaltningen.

För några år sedan träffade Peter Waara Ikea-grundaren i en liten by i Kukkola norr om Haparanda.

– Det var ju inte direkt där man väntade sig att träffa Ingvar Kamprad men han satt där och vi hade då en pratstund. Det finns en likhet mellan Småland, särskilt östra, och Tornedalen. Det finns en kärvhet, en strävsamhet och stora utmaningar i båda landsdelarna som jag tror att Ingvar fann en sorts genklang i när han besökte Haparanda–Tornedalen och jag tror för den delen Norrland också.

Landsbygdsminister Sven-Erik Bucht är inte förvånad.

– Han sa flera gånger att han skulle vilja göra något för Norrland och bygderna med åldrande befolkning. Jag kände inte till vad han skrivit i sitt testamente men däremot att han brann för landsbygdsfrågor. Han växte ju själv upp på landsbygden under enkla förhållanden och tyckte det var viktigt att hålla ihop Sverige.

De båda fann varandra i samband med etableringen av Ikea i Haparanda, som Sven-Erik Bucht, då kommunalråd för Haparanda, spelade en huvudroll för.

– Jag kände Ingvar Kamprad mycket väl och han hälsade på mig många gånger. Då reste vi långa sträckor i Norrbotten och Ingvar träffade många unga människor som ville bo kvar i bygden men som inte kunde för att det saknades jobb. Han pratade mycket om att hjälpa till med företagsamheten i bygderna.

Annika Wilhelmson
annika.wilhelmson@dn.se "

DN ONSDAG 14 MARS 2018

" Nu räcker det – vi barnmorskor klarar inte att springa fortare

Kliver på mitt nattskift. Avdelningen är fullbelagd och jag startar mitt pass med att ansvara för två kvinnor i förlossningsarbete. Det är mer regel än undantag. Den ena kvinnan föder och medan jag inspekterar kvinnans underliv för att se eventuella bristningar knackar det på dörren. En kollega tittar in och berättar att jag behövs hos den andra kvinnan. Hon har öppnat sig i rask takt och värkarna tar i.

Den stressiga natten fortlöper med nya födande som behöver komma in. Men barnet tränger inte ner och kvinnan är efter aktivt krystarbete väldigt trött.

Innan barnets hjärtljud påverkas beslutas om att få ut barnet snabbt med hjälp av sugklocka. På rummet finns nu, förutom en orolig partner, undersköterska och jag, även en extra barnmorska och två läkare. Sugklockan läggs och ut kommer som tur är ett välmående barn. Men strax efter att moderkakan föds fram tappar kvinnan medvetandet. Det gäller nu att agera snabbt. Det finns ingen tid för andra födande. Väl på operation upptäcks att livmodern rupturerat och kvinnan blöder kraftigt. Det är ett livshotande tillstånd. Hon klarade sig, men flera liter blod tappas från bukhålan innan blödningen kan stoppas.

Det tio timmar långa, stressfyllda arbetspasset närmar sig sitt slut. På morgonen kommer överläkaren för att höra hur natten varit. Och jag finner mig i en situation där jag med de två läkarna jag arbetat tillsammans med under natten pekar ut varandra och ord står mot ord. Detta i stället för att vi tar gemensamt ansvar och, framför allt, angriper det egentliga problemet: bristen på resurser.

Tempot på förlossningsklinikerna har skruvats upp och arbetsklimatet hårdnat. Det är tydligt att resurserna till förlossningsvården inte har ökat i takt med antalet födande. Så efter sju år inom förlossningsvården har jag fått nog och säger hej då. Inte för alltid, men för nu.

Kvar finns ett fåtal eldsjälar som riskerar att slita ut sig, de som går i pension inom en snar framtid och nyutexaminerade barnmorskor.
Vi barnmorskor söker oss i allt raskare takt till privata aktörer som bemanningsföretag. Problemet är bara att det är dyrt och kontraproduktivt. Barnmorskor lämnar förlossningsvården för att starta barnmorske- och doulaförmedlingar och förberedande kurser varifrån gravida kan köpa tjänster för att säkra en trygg graviditet och förlossning. Andra lämnar vården helt.

Utökade utbildningsplatser, nya kollegor och löneförhöjning räcker inte. Resultatet av det ni politiker och tjänstemän gör, eller snarare valt att inte göra, syns inte förrän långt efteråt. Ni har länge struntat i kvinnors hälsa och rubbat hela grundstrukturen för kvinnovården, som tagit ännu längre tid att bygga upp. Barnmorskors lojalitet kan inte längre missbrukas.

Det är dags att vi organiserar oss och lägger skulden där den hör hemma. Förlossningskrisen är en följd av politiska missbedömningar och så kallade omorganiseringar och effektiviseringar. Besluten har ofta tagits långt över våra huvuden. Våra chefer drillas till att hålla budget snarare än att värna om sin personal.
Låt vården få kosta pengar snarare än liv. Det finns ingen barnmorskebrist, det finns en flykt ifrån dåliga arbetsförhållanden i en organisation som glömt bort sitt syfte.

Milla Belkacem Stockholm barnmorska "

DN ONSDAG 14 MARS 2018

”Som äldre förälder är man lite mer mogen”

Marita Hammervold var en bra bit över 40, hade fått flera missfall men ville gärna ha ett tredje barn. När hon sökte hjälp kände hon sig nonchalant bemött. ”Det verkade som om läkaren tänkte att nu kommer ännu en gammal Östermalmsdam som tror på underverk”, säger Marita.

I det svarta timmerhuset vid Ljusnans strand, några kilometer norr om Järvsö, bor mamma Marita, pappa Pär och deras tre barn. På vintern blir det mycket skidåkning och på sommaren tar mountainbiken över. Marita Hammervold födde sitt första barn, sonen Edwin, när hon var 36 år. Ett par år senare kom brodern Knut till världen.

– Jag hade nog tänkt att jag skulle få barn någon gång strax efter trettio. Men i den åldern var jag singel ett tag och det gäller ju att hitta rätt partner, någon du vill ha barn med.

– Ibland slog mig tanken att jag kanske inte skulle få några egna barn. Tio år efter Edvin var det så dags för dottern Rey att födas på ett sjukhus i England. Därmed kom Marita att tillhöra den växande grupp kvinnor som föder barn långt efter att de passerat fyrtioårsstrecket.

– Jag hade länge längtat efter barn men först efter att jag träffat Pär blev det verklighet. Så fick vi två friska barn och lyckan var naturligtvis stor.

Marita är uppvuxen i en familj där hon hade fyra syskon. Hennes dröm var tidigt att ha tre barn.

– Jag hade ju själv erfarenhet av att växa upp i en stor familj och ville att mina barn skulle få uppleva en liknande gemenskap. Som barn och ung var det ett stort stöd att veta att det fanns syskon att få hjälp av.

Efter flera försök att få ännu ett barn, med flera missfall som resultat, kände Marita och Pär att de behövde få hjälp. Båda visste ju att det är betydligt svårare för en kvinna att bli gravid efter 40.

Genom vänner fick Marita tips om att vända sig till en privat mödravårdsmottagning, men där upplevde hon att hon blev ganska nonchalant bemött.

– Vi bodde på Östermalm i Stockholm och det verkade som om läkaren som tog emot mig tänkte: ”Jaha, nu kommer ännu en gammal Öster-malmsdam som tror på underverk”.

Läkaren tog några prover, men konstaterade ganska snart att det inte var någon idé att gå vidare. Marita skulle ändå inte kunna få ett till barn.

– Då sökte jag upp en privatläkare som var mer positiv. Han hade mer av inställningen att ”här ska det bli barn gjorda”.

Efter ytterligare provtagning upptäckte läkaren att Marita hade problem med sköldkörteln, något som kan försvåra möjligheten att bli gravid. Han föreslog därför att hon skulle börja ta medicin för att komma till rätta med det.

– Efter det provade vi med insemination och hormonbehandling, men inget hände. Efter nya prover sa även den här läkaren att det var kört för mig, mina ägg hade för dålig kvalitet.

Läkaren rekommenderade äggdonation som ett alternativ, men det lockade inte Marita och Pär. De ville att hon skulle vara den biologiska mamman, och han den biologiska pappan.

Så fick de ett nytt tips, denna gång om en klinik i Lettland. Efter att ha granskat de tidigare testresultaten kom ännu ett nedslående besked därifrån: ”Nej, det kommer inte att fungera för dig att få något mer barn”.

– Först blev jag lite nedslagen, men så tänkte jag ganska snart om. Vi hade ju redan två pojkar. Nu skulle vi fokusera helt på att ta hand om dem.

I slutet av sommaren 2015 kände Marita att kroppen inte var riktigt som den brukar, men hon tänkte inte mer på det.

I augusti kom sonen Knut med en kommentar som fick henne att verkligen öppna ögonen: ”Mamma, dina bröst har blivit större”.

– Då var jag i tionde veckan och hade blivit gravid på naturlig väg. Jag vet inte om den tidigare hormonbehandlingen hade haft effekt under en längre tid. Den syftar ju till att kvinnan ska producera flera och starkare ägg. Men gravid blev jag i alla fall.

Den 26 mars 2016 föddes dottern Rey, hett efterlängtad av sina föräldrar och sina bröder.

Varför är det viktigt med barn?
– För mig är det meningen med livet, men det kanske är ett hån att säga så mot alla dem som inte kan få egna barn. Men för mig kändes det i alla fall så. Jag var klar med en del i mitt liv, med resor och fester och så vidare. Nu var jag redo för ett nytt skede i mitt liv.

– För mig är det så viktigt med barn att jag nog hade försökt adoptera om jag inte skulle kunnat få egna barn.

Hur tänkte du om att bli gravid som 45-åring?
– Jag upplevde att det blivit vanligare med ”gamla” mammor och tänkte inte så mycket på det. Kanske funderade jag över vad andra skulle säga, men det var ingen som uttryckte något negativt.

– Mina vänner och min familj blev jätteglada. Men min mamma tyckte ändå att det var konstigt. Hon förstod inte varför jag ville ha barn när jag var så pass gammal. I hennes generation kanske det inte var lika vanligt att kvinnor fick barn på äldre dar?

Dottern Rey föddes i England eftersom Pär arbetade där en tid, och Marita ville att han skulle vara närvarande under förlossningen.
– I England betraktades jag som en högriskpatient på grund av min ålder. Jag fick inte gå på gym och när Rey skulle födas satte de två sjukvårdare i rummet för att övervaka mig så att inget skulle gå fel.
I dag går Rey på förskola. Mamman till ett av de andra barnen där är syster till en pojke i ena sonens klass. Det känns lite märkligt, tycker Marita.

– De flesta nyblivna mammor här i Järvsö är under trettio och de som besöker barnavårdscentralen med sina barn är betydligt yngre än vad jag är. Jag kan vara dubbelt så gammal som flera av dem.
Hur var din senaste graviditet, den när du väntade Rey?

– Jag upplevde ingen större skillnad mot de tidigare, även förlossningen gick smärtfritt.

Hur reagerade dina söner på att få ett syskon?
– De ville så gärna att det skulle bli en syster. Nu är de till stor hjälp. De kan passa henne när jag duschar och leker gärna med henne.
Kunde du som 30-åring tänka dig som en nybliven 46-årig mamma?
– Nej, inte alls. Jag tänkte att kvinnor som fick barn i den åldern var så gamla. Och så en dag var jag själv i den situationen.

Marita Hammervold råder unga att vänta med att bli föräldrar och att försöka ”leva sina liv” innan de försöker få barn.

– De ska så klart inte vänta tills långt efter fyrtio, men jag tror ändå att det är bra att vänta lite. Som förälder är man lite mognare då.
När Marita försökte bli gravid på nytt förstod hon att det skulle bli svårt på grund av hennes ålder. Men hon tycker ändå att läkarna uppträdde ganska okänsligt.

– De snarare stjälpte än hjälpte. Jag tycker att de borde ha sagt att fanns en liten chans att få barn istället för att stänga dörren helt.
Edwin och Knut älskar att åka skidor, helst utför. Lilla Rey försöker hänga på.

– Det blev som jag drömde om, en familj med tre barn. Det var inte självklart att det skulle bli så.

Den medicinsktekniska utvecklingen gör att fler kvinnor kan bli mammor allt längre upp i åren. Marita har en vän som fick sitt första barn när hon var 47 år.

– Det måste så klart vara en ännu häftigare upplevelse. Jag hade ju redan två härliga barn när Rey föddes.

Thomas Lerner
thomas.lerner@dn.se "

DN ONSDAG 14 MARS 2018

" Forskare: ”Onödiga” komplikationer när många föder sent

Lär inte unga enbart hur de ska skydda sig för att bli gravida - tala också om att chansen att bli med barn minskar med åldern. Det är forskaren Ulla Waldenströms budskap.

Att allt fler svenska kvinnor har sin första graviditet senare i livet oroar barnmorskan och forskaren Ulla Waldenström,

– Jag vill inte varna eller skrämma upp blivande föräldrar. Men det är ett faktum att det är svårare för en kvinna att bli gravid efter 30-årsåldern. Det är något fler borde reflektera över, säger Ulla Waldenström.

Under de senaste åren har hennes forskargrupp vid Karolinska Institutet (KI) presenterat studier som visar att riskerna med att föda sitt första barn senare i livet ökar redan för mammor i åldergruppen 30-34 år. Tidigare har kvinnor räknats som äldre förstföderskor från 35 år och uppåt.

Resultaten bygger på data från register över norska och svenska förstföderskor, och de har presenterats i bland annat den vetenskapliga tidskriften Obstetrics and Gynecology.

Tidigare i veckan berättade DN att kvinnor i Sverige föder barn allt senare i livet. Trenden är densamma i nästan alla jordens rikaste länder.

Ulla Waldenström är professor emerita i reproduktiv hälsa, det vill säga kunskap om barnafödande. I många år har hon forskat i detta ämne – och varnat för att allt fler kvinnor väljer att föda barn allt senare i livet.

En del tycker att hon varit alltför kategorisk i sina uttalanden och slutsatser, men Ulla Waldenström menar att hon lutar sig på medicinsk fakta och statistik.

I en av studierna tittade forskare vid KI och universitetet i Bergen på data från cirka en miljon förstföderskor från Sverige och Norge. Risken för fosterdöd och mycket för tidig födsel ökade från 30-34 års ålder och uppåt på likartat sätt i båda länderna. Mammorna i jämförelsegruppen var mellan 25 och 29 år.

Hos gruppen 35-39-åringar var den ökade risken jämförbar med riskfaktorer som rökning och kraftig övervikt.

Ulla Waldenström påpekar att allmänheten nog känner till att det är svårare att få barn längre upp i åren. Men inte att risken ökar för att få ett dödfött barn eller att föda, för tidigt.

Bäckenbottenskador och värkstörningar ökar också med åldern.
Hur mycket ökar risken hos först-föderskor?

– Riskerna för dödföddhet och mycket för tidig födsel var nästan fördubblade i åldern 35-39 år jämfört med kontrollgruppen, säger Ulla Waldenström. Likaså risken för bäckenbottenbristningar och värkrubbningar vid förlossning.

Men då ska man tänka på att en fördubblad risk fortfarande innebär en mycket liten risk för den enskilda kvinnan, eftersom fosterdöd och mycket för tidig födsel är så ovanligt (0,2 procent respektive 0,7 procent i åldern 25-29 år), framhåller hon.

– För samhället i stort blir det ändå många ”onödiga” komplikationer eftersom så många kvinnor föder barn efter att de fyllt trettio.

– Det vore därför bra att informera både flickor och pojkar redan i skolan om hur viktig åldern är för barnafödandet. Personal på ungdomsmottagningar och de som ansvarar för skolans sexualupplysning bör även ta upp den aspekten, menar hon.

Ulla Waldenström berättar om en studie om mammors förväntningar före förlossningen.

Unga kvinnor är oroliga för hur både graviditeten och förlossningen ska bli, säger hon. Äldre kvinnor hoppas att de ska få en mer njutningsfull upplevelse.

När kvinnorna fick frågor efter att de fått barn var det precis tvärtom. De äldre hade haft svårare och mer långdragna förlossningar, fler akuta kejsarsnitt och oftare fått använda sugklocka.

– De yngre kvinnorna talade i positiva ordalag om både graviditeten och förlossningen.

Thomas Lerner
thomas.lerner@dn.se "

DN ONSDAG 14 MARS 2018

" Miljonbidrag till Klubben granskas av Kulturrådet

Kulturrådet granskar sexton utbetalningar till Klubben, som ägs av Kulturprofilen och hans hustru. Sammanlagt har miljonbelopp gått till ett inofficiellt konto, som tillhört en förening. Klubbens lokaler är uppsagda och på måndagen hämtade en flyttfirma saker som skulle slängas.

I slutet av november stängdes den kulturscen som i nära tjugofem års tid varit en central plats i Stockholms kulturliv. Dörren till Klubben, som egentligen heter något annat, slogs igen kort efter DN:s granskning, där 18 kvinnor berättade att den konstnärliga ledaren Kulturprofilen ska ha utsatt dem för sexuella övergrepp och trakasserier.

Kammaråklagare Christina Voigt leder förundersökningen mot mannen, som genom sin advokat Björn Hurtig nekat till samtliga anklagelser. Samtidigt har Svenska Akademien beställt en advokatledd utredning om respektive ledamots koppling till Kulturprofilen.

Kulturprofilen och hans hustru, som är ledamot i Svenska Akademien, äger handelsbolaget som styrt Klubben. DN:s granskning av verksamhetens ekonomi – där vi talat med ett femtontal personer som arbetat inom verksamheten – visar flera brister i hur intäkter och utgifter redovisats.

Enligt både dokument och uppgiftslämnare har Klubben styrts med dubbla organisationsstrukturer: Utåt sett har verksamheten styrts av ett bolag, men samtidigt har man även verkat som en förening.

Föreningen har inte varit registrerad hos Skatteverket eller Bolagsverket, och varken stadgar eller protokoll från årsstämmor är tillgängliga. Föreningens konto har varit aktivt sedan 90-talet, men stängdes nyligen, efter att DN ställt frågor till banken och personer med kopplingar till föreningen.

Till detta föreningskonto betalade Kulturrådet mellan åren 1999 och 2008 ut drygt 1,3 miljoner kronor i bidrag, fördelat på sexton utbetalningar. Klubben uppgav i sina ansökningar under de åren att man var en förening, trots att man under samma period för andra bidragsgivande myndigheter uppgav att man styrdes i bolagsform.

Betalningarna från Kulturrådet godkändes trots att Klubben lämnade felaktiga uppgifter om föreningen. Exempelvis nämner man i en årsredovisning ett organisationsnummer som inte varit registrerat hos Skatteverket eller Bolagsverket. Klubben anger genomgående ett annat, men liknande, namn på föreningen, jämfört med namnet på innehavaren av föreningskontot.

DN har ställt flera frågor om utbetalningarna till Kulturrådet, som nu granskar om stödet till föreningen hanterats och redovisats korrekt, berättar Veronica Lamppa Lönnbro, enhetschef för scen, musik, bild och form. Dessutom synas Klubbens redovisningar för de senaste åren och myndigheten har tagit in extern hjälp i form av bland annat jurist och ekonom.

– Vi tittar på det här och kommer att göra en fördjupad granskning under våren, säger Veronica Lamppa Lönnbro.

Vad kan ni göra om ni upptäcker att oriktiga uppgifter lämnats?
– Då finns det skäl att göra en djupare granskning och undersöka om rättelser eller kompletteringar ska begäras in. Generellt sett finns det självfallet skäl att återkalla bidrag om det visat sig att vi lämnat ut detta på oriktiga grunder. Det är ingen omöjlighet.

Hon menar att en tänkbar förklaring till att Klubben under 2000-talet ansökte som förening till Kulturrådet är att myndigheten, fram till 2009, enligt praxis endast betalade verksamhetsbidrag till föreningar, och inte till arrangörer som drevs i bolagsform.

Veronica Lamppa Lönnbro berättar att man hittills, utifrån en första genomlysning av Klubbens redovisningar inte funnit misstänkta eller uppseendeväckande uppgifter, men betonar att djupare efterforskningar ska genomföras.

Gunnar Högberg är rikssamordnare för föreningar och stiftelser. Han är tydlig med att han inte vill kommentera det enskilda ärendet kring Klubben, men berättar att föreningar i andra sammanhang utnyttjats för att dölja insyn.

– Jag kan inte göra en enskild bedömning över det du beskriver, att ett bolag och en ideell förening tycks ha ett intimt förhållande. Över lag är det inte något som vi uppmärksammat som ett mönster, men det kan givetvis förekomma, säger Gunnar Högberg.

Anledningarna till att föreningar i andra sammanhang används för att dölja insyn är flera, menar Högberg. I huvudsak handlar det om att man kan hålla sig undan krav på att offentligt redovisa uppgifter om ekonomi och hur verksamheten styrs. Föreningar är dessutom gratis att bilda och något offentligt företrädarregister existerar inte.

– Jag vill betona att det stora flertalet föreningar inte har dessa problem, men vi ser att föreningar kan användas som brottsverktyg. Inte sällan är det också kopplat till offentliga bidrag eller stöd. Det kan totalt sett bli stora belopp, som individer använder för att berika sig själva, säger Gunnar Högberg.

Varken Kulturprofilen eller ledamoten i Svenska Akademien har svarat på DN:s frågor: ”Jag har inte någon kommentar rörande påståenden kring Klubben, och alla frågor kring åklagarledd utredning kan ställas till advokat Björn Hurtig”, skrev Kulturprofilen i ett sms förra veckan. – I den delen kring Klubben har vi ingen kommentar alls just nu, säger Björn Hurtig.

DN har sökt flera andra personer med kopplingar till föreningen bakom Klubben. En person, som i föreningens årsredovisning anges som revisor, har varken varit godkänd eller auktoriserad som revisor. Personen har inte besvarat våra samtal.

Föreningens namn innehåller också efternamnet på en kvinna som var med och grundade Klubben i slutet av 80-talet. Hon lämnade ledningen efter ett år, varpå ledamoten i Svenska Akademien tog över platsen i bolaget.

Kvinnan utvandrade från Sverige i mitten av 90-talet och är numera bosatt i ett annat europeiskt land. Hon skriver i ett mejl att hon inte ”varit tillbaka sedan dess”, men har inte gett någon förklaring till varför hennes namn fram till nyligen kunde kopplas till föreningskontot.

Förutom att Klubbens lokaler har stängts ligger också hemsidan nere. Strax före jul sades hyreskontraktet med fastighetsägaren upp, och på måndagen kom en flyttfirma till lokalerna. Enligt uppgifter till DN var flyttfirmans uppdrag att hämta grovsopor.

Flera personer som arbetat med programmet på Klubben säger till DN att det inte är möjligt att återuppta verksamheten, oavsett utgång i förundersökningen mot Kulturprofilen.

Klubbens officiella konto har samtidigt fortsatt att vara aktivt, visar kontoutdrag som DN tagit del av. Kort efter det första avslöjandet om Kulturprofilen bokfördes minst en överföring på 80 000 kronor från handelsbolaget till mannens personkonto. Utbetalningen beskrevs som en lön.

DN har ställt frågan till Kulturprofilen hur han ser på Klubbens framtid. Han svarar i ett sms med orden: ”Ingen kommentar.”

Hugo Lindkvist
hugo.lindkvist@dn.se "

"Vad händer nu?
Advokatbyrån Hammarskiöld & Co granskar på uppdrag av Svenska Akademien varje ledamots koppling till Kulturprofilen. Utredningen är ännu inte färdig, uppger Svenska Akademien.

Kammaråklagare Christina Voigt leder förundersökningen mot Kulturprofilen. Mannen nekar till brott.
Förutom Kulturrådet har flera andra bidragsgivare, däribland Statens Musikverk och Stockholms stad, begärt kompletterande redovisning från Klubben.

Detta har hänt.

21/11: 18 kvinnor vittnar i DN om att Kulturprofilen utsatt dem för sexuella övergrepp.

23/11: Kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke vill ta tillbaka den kungliga orden som tidigare gått till Kulturprofilen – men det bedöms inte vara möjligt. Akademiledamoten Per Wästberg hade nominerat mannen.

23/11: Svenska Akademien beslutar att bryta allt samarbete med Klubben. En extern utredning om kopplingarna inleds.

28/11: Professor emeritus Claes Sandgren skriver att Horace Engdahl och Peter Englund bör lämna Svenska Akademien. De båda tillbakavisar kravet.

4/12: Flera vittnen berättar för DN att Kulturprofilen i förväg känt till och spridit uppgifter om Nobelpristagaren i litteratur. ”Den jäveln”, säger Peter Englund och skyller läckan på mannens hustru som är ledamot.

1/12: DN avslöjar att akademiledamöterna Horace Engdahl och Per Wästberg, samt ytterligare fyra personer, föreslagit att Kulturprofilen skulle få statlig konstnärslön.

10/12: Ständiga sekreteraren Sara Danius säger i en intervju med SvD att hon själv blev ”föremål för ett skamligt förslag” från Kulturprofilen. Akademien meddelar att man bytt lås till lägenheten i Paris.

12/12: Minst åtta kvinnor har polisanmält Kulturprofilen och en åklagarledd förundersökning inleds.
8/3: Kulturprofilens advokat, Björn Hurtig, säger till DN att Kulturprofilen nekar till samtliga anklagelser.

DN ONSDAG 14 MARS 2018

" Digital dominans. Ska vi verkligen ge bort makten till amerikaner?

Den senaste veckans debatt har inneburit att vi har fått en märklig situation där både företrädare för mediebranschen och vissa politiker tycker att det är en rimlig ordning att ett amerikanskt företag agerar grindvakt till den svenska offentligheten.

Förespråkarna för linjen tycks mena att inte de lagar som vi efter demokratiska samtal gemensamt har enats om ska få markera vårt samhälles yttre gränser. Det räcker med makthavarnas egen indignation och en upplyst fingertoppskänsla för anständighet och god smak. Inga krav på rättsprocesser eller domar.

Grundproblemet är att offentligheten har privatiserats i en hisnande takt. För många svenskar är Facebook den enda arena där man över huvud taget för kollektiva samtal i något slags opinionsbildande syfte. Nätjättarna, främst Google (inklusive dess underbolag Youtube) och Facebook, har blivit sina egna offentligheter med egna seder och bruk.

De gemensamt beslutade lagarna i samhället blir därmed irrelevanta och ersätts av godtyckliga och långtgående användaravtal och ”communityregler” som sätter en mycket lägre ribba för det som är tillåtet än vad lagen medger. Ibland uppmärksammas detta när moralsystemen hamnar i konflikt, som när vi i Sverige tycker att ammande mammor borde få synas på Facebookbilder. Användaravtal är dock till för att skydda företaget, inte för att garantera medborgare dess rättigheter.
Normalt sett behöver inte detta vara ett problem. Det är rimligt att företag själva får bestämma vilka regler som gäller på dess plattformar. Godtar inte konsumenterna förutsättningarna finns konkurrenter som erbjuder andra möjligheter. Men där ett fåtal aktörer, som Google och Facebook, har vuxit sig så pass stora att de i praktiken är synonyma med internet för många konsumenter blir det ett stort bekymmer.

Nätjättarna förvandlas till perfekta måltavlor för påtryckningar. Nyligen togs kanalen Granskning Sverige bort från Youtube.

Programmet som visas på kanalen har gjort sig känt för att ”exponera” den svenska ”eliten” genom raljanta intervjuer med ofta ovetandes journalister. Resultatet var sällan smickrande för den som intervjuades. Det finns säkert mycket att säga om metoderna som Granskning Sverige använder – och mycket har också sagts i flera stora gräv om personerna bakom kanalen. Däremot har det aldrig kunnat bevisas att innehållet är olagligt, vilket är en viktig distinktion.

När Granskning Sverige togs bort från plattformen var det med hänvisning till upphovsrätten. DN och Expressen hade anlitat en advokat som kontaktade Youtube. Orsaken var att Granskning Sverige illustrerat vissa av sina samtal med skärmavbilder av artiklar från tidningarna de kritiserade. Det är en metod som är praxis hos nästan alla medier och har stöd i citaträtten, som är en inskränkning av upphovsrätten. Det är mycket möjligt att en domstol hade godkänt även den här användningen som del av en kritisk diskussion.

Det får vi aldrig veta eftersom det inte är våra domstolar som får pröva det. Beslutet att tysta kanalen togs i stället av anonyma individer på Google. Det var heller inte bara klipp med eventuella upphovrättsöverträdelser som togs bort. Allt raderades och kanalen kan inte längre lägga upp nya videor.

Googles beslut går inte att överklaga. Att ens hitta ett telefonnummer till företaget är omöjligt.

Företaget gör affärsmässiga avvägningar mellan att få kritik för att ta ner materialet eller bli kölhalade för att behålla det. Det alternativ som har lägst risk och lägst kostnad blir också Googles beslut. Det är inget

konstigt med att företag fungerar så. Det är till och med helt rimligt. Men om sådana överväganden får forma det offentliga samtalet går vi en mörk framtid till mötes.

Hot och hat mot politiker och journalister är reella problem som ska tas på allvar. Men hot är redan olagligt. Det är främst en utredningsteknisk fråga att komma åt personerna bakom. Att däremot ”hata” någon – och ge utryck för det – är inte olagligt. Trots de uppenbara kollisioner med yttrandefriheten som det skulle innebära att införa en sådan ordning kan det vara en legitim åsikt att vilja ändra på det. Men då måste man gå den långa vägen genom utredningar och lagförslag så att medborgarna kan säga sitt. Att outsourca censuren till amerikanska företag är att runda demokratin.

Företrädare för mediebranschen borde kort sagt veta bättre. Om man inte kan hoppas på bättring av principiella skäl borde man väl åtminstone se om sitt eget hus? Vill man verkligen ge stora amerikanska företag, som redan är tidningarnas värsta konkurrenter på många marknader, nycklarna till att också kontrollera vad som får sägas och vem som får höras?

Jonathan Lundqvist är journalist och avgående ordförande för Reportrar utan gränser.

Jonathan Lundqvist "

DN ONSDAG 14 MARS 2018

" Nationella prov stals – sprids i sociala medier i hela landet

I förra veckan stals det nationella provet i svenska under ett inbrott i en Stockholmsskola. Skolverket gick på måndagen ut med information om att de inte sett någon spridning.– Vi hade inte det, men nu under natten och morgonen har vi fått indikationer om att nationella prov har spridits i sociala medier, säger Mattias Ragert, pressinformatör på Skolverket.

Under natten mellan torsdag och fredag i förra veckan gjordes ett inbrott i en skola i Stockholm. Inbrottstjuvarna stal förutom datorer och surfplattor även det nationella provet i svenska och svenska som andra språk för årskurs 9 – inklusive facit. Skolan har polisanmält det inträffade.

På måndagen gick Skolverket ut med att inga indikationer fanns på att provet hade spridits. Men under natten till tisdagen ändrades detta. Enligt uppgift till DN har provet spritts bland annat på Snapchat.
– Vi har fått indikationer från såväl Stockholm som från andra delar av landet att elever har tagit del av det nationella svenskaprovet på sociala medier. Vi vet inte om det är proven som stals vid inbrottet som har fotograferats av och lagts på Snapchat, säger Mattias Ragert, pressansvarig på Skolverket.

Kan ni inte utgå från det med tanke på att provet stals?
– Det skulle kunna vara så, provhäftena ser likadana ut. Men elever kan ha kommit över provdokumenten på andra håll. Det är svårt att veta om det är flera elever som har kommit över prov, eller om det bara är en ursprungskälla.

Är det flera olika bilder som sprids, eller bara en?

– Vi har sett bilder, men det är inte säkert att det är de bilderna som vi har fått samtal om. Vi håller på att undersöka det här nu. Vad jag har förstått har vi fått olika bilder. Skolorna skriver proven i detta nu och för dem som i ett tidigare skede upptäckte spridning finns det möjlighet att använda ersättningsprov.

Anders Boman är chef för de nationella proven hos Skolverket.
– Under gårdagskvällen, eller i går, hade vi inga bevis för att provet hade exponerats. Nu under morgonen har det kommit ett flertal bevis för att så är fallet.

Han säger att det krävs vederhäftiga bevis innan Skolverket kan gå ut med rekommendationen att skolorna använder ersättningsproven. Tidigare har det hänt att elever låtsas sprida nationella prov, utan att egentligen ha tillgång till dem.

I går, tisdag, skrev eleverna bland annat nationella provet del B, som är en svenskadel. Den har spritts, liksom del C, uppsatsdelen.
– Den delen är på torsdag och då är vår rekommendation att använda ersättningsdelen, om inte rektor gör annan bedömning, säger Anders Boman.

– Men uppsatsen måste ändå tillverkas, så det blir inte lika allvarligt med den exponeringen

Skolverket håller på att undersöka hur de ska gå vidare efter läckorna. Även förra året spreds nationella prov i sociala medier. Myndigheten anmäler allt misstänkt fusk till Skolinspektionen.

– Långsiktigt är vi mitt uppe i ett arbete att digitalisera de nationella proven. Även om man aldrig är 100 procent säker i något sammanhang så tror jag att de digitaliserade proven kommer att vara mycket säkrare mot otillåten spridning än vad dagens analoga prov är, säger Anders Boman.
Emma Bouvin emma.bouvin@dn.se "

DN TORSDAG 15 MARS 2018

" Jurister synade nätjättar åt EU – har kopplingar till Google

Den ideella föreningen Juridikinstitutet representerar Sverige i en EU-granskning av nätjättarnas hantering av hat på internet. Institutet grundades delvis med pengar från Google och har fått gratis hjälp från Googles advokatbyrå i Sverige – där institutets ordförande dessutom arbetar som jurist. – Det är helt klart ett mycket olämpligt upplägg, säger Folke Johansson, professor i statsvetenskap och expert på jäv.

Den ideella föreningen Institutet för juridik och internet, Juridik-institutet, startades 2013 med syftet att arbeta mot internetrelaterade kränkningar. Institutet etablerade sig snabbt som opinionsbildare och utbildare i frågan. Grundaren Mårten Schultz, professor i civilrätt, var bland annat expert i tv-programmet ”Trolljägarna” på TV3 som ställde näthatare till svars. Juridikinstitutet agerar också remissinstans till regeringen i olika lagförslag.

Juridikinstitutet är sedan i höstas Sveriges representant i en arbetsgrupp som arbetar mot hat och främlingsfientlighet och som leds av EU-kommissionen. Granskningen följer bland annat upp hur Google, Facebook och Twitter hanterar anmälningar av näthat. Juridikinstitutets ordförande Ängla Eklund var i veckan på plats i Bryssel för att presentera Sveriges resultat. Hon säger att Juridikinstitutet lagt mycket tid på att ta fram materialet.

– Väldigt mycket, alla jobbar ideellt. Vi har vanliga jobb vid sidan om, sedan gör vi det här på alla timmar utöver det, sedan har vi många duktiga juriststudenter. Men det tar tid.

Vid sidan om ordförandeskapet i Juridikinstitutet är Ängla Eklund sedan 2017 jurist på advokatbyrån Delphi som representerar Google i Sverige.

Men Eklunds kontakter med advokatbyrån sträcker sig längre tillbaka än så.

Redan i februari 2016 fick Juridikinstitutet genom ombudet Ängla Eklund (då projektledare på institutet) rättslig hjälp av advokatbyrån Delphi. Advokaten Henrik Bengtsson, som företrätt Google i flera domstolsprocesser i Sverige, ställde upp gratis som ombud i ett tvistemål som gått hela vägen upp till Högsta domstolen.

Ängla Eklund säger till DN att både Google och Delphi känner till hennes roll i institutet och den pågående granskningen i EU-kommissionen.

– Sedan jag började på Delphi så har jag som person inte varit med och granskat materialet (till EU-kommissionen, reds anm) jag har bara presenterat materialet, säger hon.

– Granskningen har inte blivit vinklad av mitt arbete på Delphi. Jag omfattas av advokatsekretess och kan därför inte tala om eventuella klienter.

Ängla Eklund bekräftar att hon omfattas av det krav på god advokatsed som gäller alla jurister på advokatbyrån. Hon är alltså skyldig att vara lojal med byråns klienter. Eklund säger också att hon inte kan uttala sig om specifika företag: ”För att undvika jävssituationen.”

Därefter hänvisar hon till sin chef på Delphi, Henrik Bengtsson.
Han säger till DN att advokatbyrån godkänt Eklunds sidouppdrag och att han inte ser några intressekonflikter. Varför Henrik Bengtsson jobbat gratis åt Juridikinstitutet vill han först inte gå in på med hänvisning till advokatsekretessen.

Senare återkommer han:
– Det var ett pro bono-uppdrag och skälet till det är att det var ett intressant mål och vi har samarbetat med institutet tidigare, institutet är ett vällovligt initiativ, säger Henrik Bengtsson.

Ängla Eklund delar ordförandeskapet på Juridikinstitutet med grundaren Mårten Schultz. Även han har kopplingar till Googles advokatbyrå Delphi, som sponsrar hans podd om juridik.

– Jag ser personligen inget problem i det för jag har inget med Delphi att göra annat än att jag får pengar från dem för att jag gör reklam i podden, säger han.

Att Ängla Eklund åker till Bryssel och presenterar granskningen av nätjättarna i Sverige, samtidigt som hon är anställd av advokatbyrån som representerar Google, ser han heller inte som något problem.

– Det här uppdraget som vi har haft från EU, det är ju en helt hjärndöd utredning, som ingen annan skulle vilja göra för att vi gör det gratis. Vi har kontrollerat hur pass bra de olika jättarna har uppfyllt sina egna målsättningar att få bort skit från nätet, säger han.
Efter den senaste veckans kraftiga kritik mot Google för hur de misslyckas med att agera mot hatsidor gick Mårten Schultz ut till deras försvar i en DN-intervju i söndags.

I samband med intervjun uppgav Schultz – för transparensens skull – att institutet fått pengar av Google.

– Google var vår sponsor när vi startade verksamheten, vi har inte haft något samarbete på flera år men vi har fått ekonomiskt bidrag från Google, sa han då.

DN har talat med flera experter som är överens om att upplägget med Juridikinstitutet som granskare av Google och andra nätjättars hantering av näthat, är problematiskt.

– Om det formellt är en jävssituation kan man diskutera, men det är helt klart olämpligt, säger Folke Johansson, professor i statsvetenskap vid Göteborgs universitet och expert på jävsituationer.

– Om de utger sig för att utbilda och opinionsbilda kring näthat är det inte särskilt förtroendeingivande att de har så nära kopplingar till Google.

Bengt Lundell, docent i offentlig rätt vid Lunds universitet:
– Att den svenska representanten har bindningar till den part som granskas är olämpligt. Man bör inte sätta sig i den situationen. Det är väldigt lätt att bli ifrågasatt.

Varken Mårten Schultz eller Ängla Eklund kan svara på hur det kommer sig att de fått uppdraget att representera Sverige i EU-projektet. En representant från EU skriver till DN att det är Sverige som medlemsland som utsett Juridikinstitutet.

Justitiedepartementet, som hanterar frågan kring hat på nätet, och som också deltar i mötena i Bryssel, säger att det inte på något sätt haft med utnämningen av Juridikinstitutet att göra.

”Regeringen har heller inte vidtagit någon annan åtgärd såsom föreslagit eller rekommenderat kommissionen att institutet bör delta i arbetet”, skriver justitiedepartementet i ett uttalande.

Enligt en skriftlig kommentar från EU-kommissionens talesperson Christian Wigand ser man ingen anledning att misstro det svenska resultatet i granskningen.

Josefin Sköld
josefin.skold@dn.se
Mattias Carlsson
mattias.carlsson@dn.se "

"Fakta. Kritiken mot Google – detta har hänt
Den senaste veckan har Google mötts av hård kritik för sin bristande hantering av hat, hot och antisemitiskt propaganda.

Företagets söktjänst länkade bland annat till ett register över judar i Sverige och sålde dessutom annonser på sidan.

Google har också kritiserats för att inte agera tillräckligt kraftfullt mot det högerextrema nätverket Granskning Sverige som använt Youtube som kanal för att sprida hat och hot mot journalister och opinionsbildare.
Efter kritiken stängdes flera konton kopplade till nätverket ned.
DN har också avslöjat att propaganda från nazistiska Nordiska motståndsrörelsen visats upp i Googles söktjänst som om det vore nyhetsartiklar.

Expressen har också kunnat visa hur filmer som bedömts vara olagliga i domstol ändå fått ligga kvar på Youtube. "

DN TORSDAG 15 MARS 2018

" Fysiken och kosmologin har förlorat en superstjärna

Kommentar. Den totalförlamade fysikern Stephen Hawking blev vår tids mest ikoniska forskare. Tidigt på onsdagsmorgonen somnade han in i sitt hem i Cambridge, Storbritannien.

År 1963, när Hawking var 21 år gammal, fick han veta att han hade två år kvar att leva. Han hade drabbats av als, och skulle gradvis förlora kontrollen över alla sina muskler tills han slutligen kvävdes eller hjärtat slutade slå.

”Om du känner att du sitter fast i ett svart hål. Ge inte upp. Det finns en väg ut”, sa han på en föreläsning på Stockholm Waterfront Congress Center mer än 50 år senare, och fick stående ovationer av de 3 000 åhörarna.

Det var en ovanlig och långsam variant av als han hade fått, och han hann gifta sig två gånger, få tre barn och bli 76 år innan kroppen till slut gav upp.

Nervsjukdomen gjorde honom till den forskare han blev. Han har berättat att det var diagnosen, och utsikten att bara ha några få år, som fick honom att fokusera på sina studier, arbetet och forskningen. Innan dess hade han varit uttråkad av livet, och inte tyckt att det fanns så mycket som var värt att göra. Det var också tack vare sjukdomen som han blev världens mest kände forskare, med närmast mytologisk status, som geniet inlåst i sin totalförlamade kropp.

Stephen Hawking blev forskaren och fysikern personifierad, precis som Albert Einstein eller Isaac Newton, en position som annars är i det närmaste omöjlig att uppnå för en ensam forskare i dag.

Han tyckte själv om att spela den rollen. Han dök ofta upp som tecknad figur i ”Simpsons”, med den metalliska, syntetiska datorrösten med amerikansk engelska som varit hans sedan han förlorade talförmågan vid en operation 1985. Även i ”The big bang theory” var han med, och drev skoningslöst med tv-seriens smartaste fysiker Sheldon Cooper. Och i ett avsnitt av tv-serien ”Star Trek” väljer örlogskapten Data att spela poker med hologram av just Einstein, Newton och Hawking.

Två gånger har jag sett Stephen Hawking hålla föredrag, på det fullsatta Stockholm Waterfront Congress Center, och dagen innan, för en mindre samling fysiker vid Kungliga Tekniska högskolan. Där var frågestunden det mest bestående minnet. Själva föredragen var inspelade tidigare, men att svara på frågor var en långsam, nästan plågsam process, där han matade fram svaren, bokstav för bokstav, via datorn som han styrde med en kindmuskel.

Föredragen handlade om svarta hål och deras märkliga egenskaper. Ett svart hål är så tungt och har så stark dragningskraft att inte ens ljuset kan lämna det. Allt som passerar hålets gräns, eller händelsehorisonten, kommer att falla ned som i ett bottenlöst hål och aldrig återvända. Det är som att paddla kanot vid Niagarafallet. Så länge du befinner dig ovanför vattenfallet har du en chans att klara dig, om du är tillräckligt stark och orkar paddla motströms. Men så fort du har kommit över kanten är du förlorad.

I mitten av 1970-talet upptäckte Stephen Hawking att svarta hål inte är riktigt svarta utan kommer att avge lite värmestrålning, så kallad Hawkingstrålning, vilket leder till att alla svarta hål till slut kommer att avdunsta och försvinna, i en mycket avlägsen framtid.

Stephen Hawking var en exceptionell forskare inom kosmologi och gravitationsteori och satte sin prägel på hela fältet. Ett av sina första stora genombrott började han arbeta med redan som forskarstudent vid universitetet i Cambridge. Tillsammans med matematikern och fysikern Roger Penrose i Oxford visade han att den så kallade rumtiden – ett sätt att se på världen med tiden som den fjärde dimensionen – kan innehålla singulariteter: områden där våra vanliga fysikaliska lagar bryter ihop och inte längre gäller.

Det fanns förmodligen en singularitet i vårt universums tidigaste barndom, och även svarta hål borde innehålla singulariteter.

Men Stephen Hawking har också haft fel. Han menade länge att information kan gå förlorad vid ett svart hål, i strid med andra grundläggande principer inom fysiken. Många argumenterade emot honom, och till slut ändrade han sig, fast av andra skäl än de som hans motståndare använde. Men han var av den kalibern att han drev utvecklingen framåt även när han hade fel, eftersom han tvingade en hel grupp forskare att vässa sina argument.

Med Hawking har fysiken och kosmologin förlorat en ikon och superstjärna. Jag tror inte att tomrummet kommer att fyllas av någon annan. Tiden när forskning var en aktivitet för ensamma genier är sedan länge förbi.

Maria Gunther maria.gunther@dn.se "

"Fakta. Han upptäckte att universums svarta hål läcker
Stephen Hawking föddes 1942 i Oxford i England. Han doktorerade i kosmologi vid universitetet i Cambridge 1965. Ungefär samtidigt fick han besked om att han hade als. Läkarna gav honom två och ett halvt år att leva – en prognos som visade sig vara helt felaktig. Han var helt förlamad men samtidigt en av vår tids största fysiker och fortsatte att forska inom sina specialområden.

Han har varit gift två gånger och lämnar tre barn efter sig.

Hawkings största bidrag till forskningen är upptäckten att universums svarta hål läcker ut strålning – så kallad Hawkingstrålning – och därför långsamt försvinner.

Men Stephen Hawkings kanske viktigaste bidrag var att han lyckades popularisera fysiken för den breda massan, säger Johan Mauritsson, professor i atomfysik i Lund och vice ordförande i Svenska fysikersamfundet.

– Han brukade börja föreläsningarna med att säga ”kan ni höra mig”, men det var hans datorröst som talade, det var torr brittisk humor. Han irriterade sig på att hans första dator pratade amerikansk engelska. Det är väl svårt för en britt från Cambridge att acceptera. TT"

DN TORSDAG 15 MARS 2018

”Googles förklaring lättvindig”

Google har sålt annonsplats på en antisemitisk sajt. Det är ett i raden av exempel på Googles bristande hantering av hatmaterial. – Det tycker jag är för lättvindigt, säger Tero Marjamäki, pressansvarig på intresseorganisationen Sveriges annonsörer.

Under de senaste veckorna har Google i Sverige fått kritik för bristande ansvar. Kritiken handlar om att nätjätten inte kontrollerar och agerar kring vilken typ av material de tillgängliggör.

Förra veckan kunde DN avslöja att Google inte bara länkat till en antisemitisk hatsajt i sitt sökverktyg utan också sålt annonsplatser där. Då agerade nätjätten och stoppade annonserna.

Nu visar det sig att en blogg, på vilken antisemitiskt material publiceras, också har en automatiserad annons skapad av Google. Flera stora svenska företag har vid olika tillfällen dykt upp på annonsplatsen. Vilket företag det handlat om beror på användarens sökhistorik.

När enskilda utgivare, exempelvis bloggare, registrerar sig på Googles annonssystem måste de skriva under att de kommer att hålla sig till nätjättens policyer.

”Våra policyer för utgivare styr var Google-annonser får placeras för att skydda användare från skadligt, missvisande eller olämpligt innehåll. Vi kommenterar inte enskilda sajter, men vi verkställer dessa policyer och utvärderar kontinuerligt sajter för att säkerställa att de följs. Vi uppmuntrar även människor att kontakta oss om de ser sajter som de anser kunna bryta mot våra policyer”, skriver Google Sveriges presschef Farshad Shadloo i ett mejl till DN.

Om en enskild publicist lägger till innehåll som strider mot Googles regler på sin sajt, måste detta hanteras manuellt. Problematiskt tycker Tero Marjamäki.

– Det är ju svårt att dra en gräns för vilket innehåll som är tillåtet eller inte. Men samtidigt drabbas annonsörerna av detta eftersom att den här typen av sajter inte går i linje med deras värderingar. Annonsörerna riskerar att smutsa ned sitt varumärke genom att synas i de här sammanhangen.

Sveriges annonsörer rekommenderar sina medlemmar att upprätta särskilda system för att skydda sig mot fenomenet.
– Vi tycker att de ska skriva en så kallad vitlista, alltså en lista med alla de platser som man vill synas på. Motsatsen till det är ju en svartlista, men risken med en sådan är att man missar många problematiska

sajter.
Alexandra Carlsson Tenitskaja
alexandra.carlsson.tenitskaja@dn.se "

DN TORSDAG 15 MARS 2018

"Så kan du hantera chefens destruktiva ledarskap

Chefen ger obegriplig eller obefintlig feedback, är orättvis – eller alldeles för otydlig. Anledningarna till att det uppstår missnöje mellan anställda och chefen kan vara många och bero på olika saker. Ledarskapsforskaren Maria Fors Brandebo ger råd om hur man hanterar en dålig chef.

En hård och känslokall narcissist. Bilden av den dåliga chefen ser nog ofta ut på det sättet. Men destruktiva ledarbeteenden är fler än så, menar Maria Fors Brandebo, fil dr i psykologi och lektor vid Försvarshögskolans ledarskapscentrum.

I sin forskning har hon främst studerat grupper och ledarskap inom försvarsmakten, men tittar även på ledarskap i krishantering, som inom länsstyrelser, polis, kommun och räddningstjänst. Samma typer av beteenden kan finnas i många andra civila organisationer, säger hon. Hon identifierar fem olika typer av beteenden. De första tre faller inom ramen för de aktiva beteendena.

1. Arrogant och orättvis
– En sådan chef fördummar medarbetarna, upplevs som arrogant och behandlar personalen olika och orättvist. Det upplevs, inte speciellt förvånande, som otrevligt, berättar Maria Fors Brandebo.

2. Bestraffande med överkrav
– Här syns aggressivitet. Det här är personer som straffar de som gör fel, använder hot för att få sin vilja igenom och har krav som upplevs som orimliga.

3. Egocentrisk och falsk
Det här beteendet finns hos chefer som tar åt sig äran för andras arbete.

– De sätter sina egna behov i främsta rummet och det skapar ingen större tillit till personen. Man känner helt enkelt att personen inte riktigt går att lita på, säger Maria Fors Brandebo.

Hon delar in de passiva beteendena i två huvudsakliga kategorier.

1. Passiv och/eller feg
– Ledaren som är rädd för att ta tag i konflikter, håller sig undan och inte är närvarande eller engagerad passar in på det här beteendet. Det är också ett beteende som kopplas till att personen inte tar tag i saker.

2. Osäker och/eller otydlig
– Det är ofta en ledare som man upplever som osäker i sin roll, som är dålig på att planera och strukturera och ger otydliga instruktioner. Det upplevs ofta som förvirrat, säger Maria Fors Brandebo.

Ser man till den enskilda medarbetaren kan dessa otydliga och osäkra ledarstilar leda till mer upplevd stress och emotionell utmattning.

– Vår hypotes är att har man en bra arbetsgrupp, kan det fungera som en buffert om man har en mer aggressiv chef. Det kan skapa en sammanhållning i gruppen som kan bli ganska stark. Men har men en passivt destruktiv chef kan det snarare skapa slitningar i gruppen där man inte upplever att det finns en trygghet.

Samtidigt handlar en stor del av hur man uppfattar ledarskapet i en organisation om medarbetarens handlingsutrymme.

– Har man en organisation med stor frihet hos medarbetarna är man inte lika beroende av en tydlig ledare i det dagliga arbetet, säger Maria Fors Brandebo.

Hon framhåller också att det inte bara är personlighetsdrag hos den som är chef som ligger bakom negativa beteenden. Hög arbetsbelastning och stress hos chefen kan leda till att hon eller han inte hinner vara så tydlig eller organiserad som den skulle vilja vara. Chefen måste också kunna anpassa det stöd den ska ge till medarbetarna efter deras olika förutsättningar. Då behöver man vara lyhörd.

Hur är då en bra chef?
– Vi brukar tala om utvecklande ledarskap, som egentligen handlar om att vara ett bra föredöme. En sådan chef visar integritet men också omtanke om medarbetarna. Negativ feedback kan ju också vara en form av omtanke. Får man som medarbetare aldrig höra hur man förväntas arbeta blir det ju svårt att få det rätt.

Förmågan att inspirera och motivera är också viktig, menar hon.
– Det handlar framför allt om två saker: Att vara tydlig och handlingskraftig. Försäkrar man sig om att budskap går fram, att förväntningarna inte är orimliga och vågar ta konflikter har man kommit långt, säger Maria Fors Brandebo.

Sofie Österström
sofie.osterstrom@dn.se "

"Tips. Konfrontera en destruktiv ledare på rätt sätt
Det är svårt att ändra ett beteende om man som chef aldrig får vetskap om att det inte fungerar eller uppskattas. Våga därför konfrontera personen, gärna så fort som möjligt, men gör det på rätt sätt:

Ge konkreta exempel på det som inte fungerar. Är chefen för aggressiv? Ge exempel på när det har inträffat och hur det fick dig att känna dig. Är chefen för otydlig? Ge exempel på när det inte fungerat och varför.

Försök också att ge regelbunden feedback och försök att konkretisera vad ni förväntar er av varandra. Då har både du och din chef något att referera till nästa gång ni stöter på problem.

Påtalar du problemen men ingenting händer? Då kan du behöva söka stöd hos någon annan, som facket, HR-avdelningen eller en annan chef du har förtroende för. Kom ihåg att de konkreta exemplen på när ledarskapet inte fungerar behövs då med, för att problemen ska kunna hanteras.

Maria Fors Brandebo har tillsammans med två kollegor gett ut boken ”Destruktivt ledarskap – Hur uppkommer det? Vilka effekter får det? Vad kan man göra åt det?” (Studentlitteratur).

Källa: Maria Fors Brandebo "

DN TORSDAG 15 MARS 2018

"Efter tuffa behandlingar föddes tvillingarna

Efter flera försök med assisterad befruktning blev Kristina Smahel gravid. Då var hon 34 år. ”Den biologiska klockan tickade väldigt fort hos mig”, säger Kristina. Nu gläds hon åt tvillingarna Alice och Oliver.

Tidigt kände Kristina Smahel att hon ville bli mamma. När hon var 29 träffade hon sin Markus och de märkte ganska snart att de delade en önskan om att få barn.

Men det skulle dröja några år.

– I början tänkte vi att ”blir det så blir det”. Men när jag inte blev gravid började vi undra varför det inte hände något. För mig blev det en stor stress, berättar Kristina.

Hon säger att hon inte var jättegammal, bara drygt trettio, men att den biologiska klockan tickade inom henne. I dag går allt i samhället så fort, livet rusar fram, fortsätter Kristina.

– Och jag kände den där längtan efter barn – och ville att det skulle gå så snabbt som möjligt. Jag ville verkligen bli mamma – och jag är inte känd för att vara särskilt tålmodig.

– Jag visste också att det är svårare att bli gravid ju äldre man är, och att risken ökar för komplikationer i samband med graviditet och förlossning.

Medelåldern för förstföderskor i Sverige ligger på 29 år, medan den för män som blir pappor första gången är något högre. Så sent som 1970 var medelåldern fem år yngre, eller 24 år, för kvinnorna.

En del planerar från början att få barn lite senare, när studierna är avklarade och yrkeskarriären tagit fart på allvar. För många inträffar det i 30-årsåldern eller strax därefter.

– Några av mina jämnåriga vänner hade fått barn, medan de vänner som var lite yngre befann sig i en annan fas i livscykeln. Själv längtade jag så efter att bli mamma, säger Kristina.

Varför, tror du, har snittåldern för att få barn ökat i Sverige?

– En del vill nog klara av sin utbildning och få ett bra arbete innan de börjar planera för att få barn, svarar Kristina.

Hon bor i Borås och arbetar med folkhälsofrågor i hemkommunen. Bland annat tar hon fram statistik som visar hur barn, unga och vuxna mår i olika skolor och olika bostadsområden.

– När jag ”hittat” Markus och förgäves försökt få barn under ett års tid ville vi ta reda på om det kunde vara ett biologiskt fel på någon av oss. Men provsvaren visade inte på något sådant, vare sig hos Markus eller hos mig.

Varför kändes det så viktigt att få barn?

– Jag har alltid älskat barn och är uppvuxen i en familj där jag, mina syskon och mina föräldrar står nära varandra. För mig har det alltid varit självklart att det ska finnas barn i en familj, så är det bara.

När Kristina och Markus varit ofrivilligt barnlösa i två år – trots olika behandlingar – ville de pröva om assisterad befruktning skulle kunna fungera. De sökte därför hjälp på Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg.

I slutet av 1960-talet drog engelsmannen Robert G Edwards i gång arbetet med att utveckla in vitro-fertilisering, det vill säga metoder för att befrukta mänskliga ägg utanför kroppen. Det brukar enkelt uttryckt kallas för provrörsbefruktning. I Sverige föddes det första IVF-barnet år 1982.

Assisterad befruktning kan också ske genom insemination, där spermierna läggs in i livmodern vid kvinnans ägglossning. Men för Kristina och Markus var det IVF som gällde.

I Västra Götalandsregionen erbjuds tre ägguttag vid IVF-behandling. Befruktade ägg kan också frysas ner för att användas senare. Vid det sista försöket blev Kristina gravid med tvillingar som föddes 2013. I dag är Alice och Oliver två pigga fyraåringar.

Vad hade hänt om du inte blivit gravid?

– Då hade jag känt en extremt stor tomhet. Jag har alltid sett mig som en blivande mamma, och utan barn hade jag upplevt en stor sorg. Något hade fattats.

– Jag hade nog också sett det som ett personligt misslyckande. Min uppgift som kvinna är ju att få barn. När jag inte lyckades bli gravid såg jag bara blivande mammor med tjocka magar överallt.

Mitt under IVF-behandlingen berättade Kristinas bror att han och hans sambo väntade barn.

– Jag blev så klart jätteglad, men samtidigt avundsjuk. Min bror är sju år yngre än jag. Varför kunde han bli förälder, men inte jag? Jag hade skuldkänslor när jag tänkte så.

– Jag är inte en missunnsam person av naturen, brukar inte bli svartsjuk eller avundsjuk. Men nu tyckte jag att det var orättvist att min bror skulle bli pappa, medan jag kanske inte kunde få ett eget barn.

Senare kom broderns barn att födas samma år som Kristinas tvillingar Alice och Oliver.

Funderade du och Markus på adoption någon gång?

– Vi pratade om det. jag var inte främmande för den tanken, men Markus ville inte av olika skäl. Sedan är möjligheten att adoptera riktigt små barn ganska liten här i Sverige.

– För mig var också själva graviditeten viktig, det kanske låter egoistiskt, men så var det.

Mot slutet av perioden med IVF-behandlingar hade Kristina och Markus börjat förlika sig med tanken att de kanske aldrig skulle få några egna barn. De började fundera på att arbeta utomlands och ge livet en ny inriktning.

– Själva behandlingarna är tuffa. Det är hormoner som ska tas bort, hormoner som ska tillföras ... jag brukar skämtsamt kalla det för ”IVF-cirkusen”.

– Behandlingen är också psykiskt påfrestande. Jag kände en oro för hur det skulle bli.

Men det försök som var tänkt att bli det sista lyckades alltså.

– Jag mådde oförskämt bra under större delen av graviditeten, men den sista månaden var jobbig. Då var jag inlagd på sjukhus en del.

– Samtidigt var jag orolig, skulle allt gå bra, skulle barnen vara friska och så vidare? Jag hade hoppats kunna njuta mer av graviditeten, men så blev det inte.

Oliver och Alice föddes i december, några veckor för tidigt. De vägde 2,8 kilo vardera. I dag är syskonen lite sura för att de är födda så nära julafton, de tycker de att de får färre födelsedagspresenter än sina jämnåriga, berättar Kristina.

– Jag är oerhört tacksam för att vi fick den här möjligheten att få egna barn. De som inte lyckas med de behandlingar som landstinget erbjuder och vill göra ytterligare försök måste stå för kostnaden själva.

Det är orättvist.

– Då blir det en klassfråga vilka som får hjälp. Markus och jag har ganska välbetalda arbeten med två inkomster och hade kunnat betala för IVF-behandlingen. Men längtan efter barn finns hos såväl rika som fattiga.

Hemma i Borås leker Oliver och Alice för fullt. Mamma Kristina känner att glädjen med att få barn inte bara var en fantasi.
– Jag njuter verkligen av att vara förälder, säger hon.

Thomas Lerner
thomas.lerner@dn.se "

" Fakta. IVF-behandling
Olika kliniker kan ha olika åldersgränser för IVF. Det är vanligt att kvinnan som mest får vara 38–40 år. Många kliniker har en övre gräns på 55 år för mannen. Privata kliniker kan tillåta något högre åldrar. Antalet behandlingar som man får göra varierar mellan olika landsting. Flera landsting erbjuder tre försök där man går igenom hela behandlingsprocessen. Vill du fortsätta med fler försök kan du kontakta en privat klinik, men då får du bekosta behandlingen själv.

Chansen att bli gravid per äggplockning är 35 procent för kvinnor under 30 år, 30 procent för kvinnor mellan 30 och 34 år, 20 procent för kvinnor mellan 35 och 39 år och 10 procent för kvinnor över 40.

Väntetiderna varierar stort. I vissa landsting eller regioner ingår IVF i vårdgarantin och då är väntetiden tre månader. I andra landsting där behandling inte omfattas av vårdgarantin kan väntetiden vara upp till två år. Privatkliniker brukar ha kort eller ingen väntetid.

Källa: Vårdguiden 1177, Karolinska universitetssjukhuset

Olika metoder för att hjälpa barnlösa
1 Hormonbehandling för att få fart på äggglossningen.
2 Insemination med partnerns eller donerade spermier.
3 Provrörsbefruktning, IVF, med partnerns spermier, donerade spermier eller donerade ägg.
4 IVF med ICSI, mikroinjektion, innebär att en enda spermie sprutas in i ett ägg med hjälp av nål.
5 Kirurgiska ingrepp som kan laga skadade äggledare. "

DN TORSDAG 15 MARS 2018

"Tre procent av barnen föds efter IVF. ”Många överskattar chansen att lyckas”

Över fem miljoner så kallade provrörsbarn har hittills fötts i världen. Mer än 50 000 av dem här i Sverige.

Hormonbehandling, insemination med partnerns eller en annan mans spermier och IVF är några exempel som underlättar för par att få barn. Och det är IVF som kanske väckt allra störst uppmärksamhet.

Ameli Norling är patientområdeschef för gynekologi och reproduktionsmedicin på Karolinska universitetssjukhuset i Huddinge. Hon menar att en del har en övertro på att de med olika former av assisterad befruktning ska lyckas få egna barn.

– Kvinnor har generellt sett svårare att bli gravida ju äldre de är. Många överskattar chansen att lyckas med en IVF-behandling och även sina chanser att bli föräldrar utan hjälp.

IVF, in vitro-fertilisering, innebär att en kvinnas ägg befruktas i ett provrör eller kärl med spermier från partnern eller från en donator.
– En del kanske läser om att kvinnor fått barn vid 50 eller 60 års ålder och tror att det mycket ovanliga är möjligt och kanske normalt, trots att det redan i 35-årsåldern börjar bli betydligt svårare för kvinnor att bli gravida.

Personalen vid Reproduktionsmedicin vid Karolinska universitetssjukhuset är specialiserad på komplexa utredningar och avancerade behandlingar av ofrivillig barnlöshet, det vill säga infertilitet.

Varje år remitteras 1 400 par dit, men merparten av dem slussas sedan vidare till de vårdvalanslutna klinikerna för att få hjälp med assisterad befruktning.

– Vi tar enbart hand om de verkligt komplicerade fallen. Det kan handla om att patienten har hiv eller lider av endometrios och fått sammanväxningar i till exempel äggledarna, berättar Ameli Norling. En kvinna som ska påbörja en subventionerad IVF-behandling i Stockholms län får inte vara äldre än 40 år, och mannen inte äldre än 56 år. Snittet för kvinnorna som söker sig dit är runt 33 år.

– I dag är det allmänt helt accepterat med IVF-behandlingar, det som tidigare kallades provrörsbefruktning. Men det är inte så att denna metod kan hjälpa alla.

– Förutom att det är svårare att få barn ju äldre kvinnan är så minskar även chansen att få fler barn om åren går. Alla tänker inte på det sättet. Ökar riskerna för komplikationer med stigande ålder?

– Vid hög ålder hos mamman finns en ökad risk för förtidsbörd och att barnet dör i magen. För mamman är det ökad risk för graviditetsdiabetes, havandeskapsförgiftning och ökad risk att behöva bli förlöst med kejsarsnitt.

– Den nordiska studien som vi baserat riskökningen på gäller dock mammor över 50. Det finns internationella också, men man brukar föredra studier från egen population för att veta att det är relevant. Vi inom professionen rekommenderar ökade kontroller från 45 års ålder.
Ameli Norling blev redan som ung AT-läkare intresserad av gynekologi. Hon skrev senare en doktorsavhandling om genetiska orsaker till störd könsutveckling, där en konsekvens kan vara att man inte kan få egna barn.

Den 25 juli 1978 föddes Louise Joy Brown på ett sjukhus i Oldham, England. Hon hade kommit till genom konstgjord befruktning under ett mikroskop – och var därmed världens första provrörsbarn.

I dag används IVF-metoden för att hjälpa barnlösa par i de flesta länder. Men då, i slutet av juli 1978, var det första gången forskare fullt ut hade tagit kontroll över den mänskliga reproduktionen.

Louise Brown vägde 2 600 gram när hon föddes och gav hopp åt miljoner barnlösa par runt om i världen. Men kritiken mot dem som ledde försöket var hård från en del håll.

Professor Robert Edwards vid Cambridge university och gynekologen Patrick Steptoe vid Oldham general hospital anklagades för att hota de blivande mödrarnas säkerhet och för att de sysslade med något som är ”onaturligt”.

Påven bannlyste IVF-metoden eftersom han ansåg att den gick ut på att skapa liv, men samtidigt förstöra liv eftersom behandlingen även skapade ett överskott på befruktade ägg, embryon.

Vid en IVF-behandling plockas ägg från kvinnan och befruktas utanför kroppen.

Några dagar efter befruktningen placeras embryot i kvinnans livmoder. Förhoppningen är att det ska växa fast och sedan utvecklas till ett barn. I dag föds cirka 3 procent av alla barn i Sverige med hjälp av IVF. Israel toppar världslistan, där föds nästan 6 procent av alla barn med hjälp av denna behandling.

Ameli Norling på Karolinska universitetssjukhuset påpekar att en IVF-behandling kan vara ganska tuff och att en del inte fullföljer den.

Thomas Lerner
thomas.lerner@dn.se "

DN TORSDAG 15 MARS 2018

" Kyrkohandboken stoppas tillfälligt

Upphovsrätten var inte löst för alla texter i nya Kyrkohandboken. Nu tvingas Svenska kyrkan hålla tillbaka den redan tryckta upplagan tills frågan är löst

DN har tidigare rapporterat om den upphovsrättsliga tvist som Svenska kyrkan befinner sig i med sin nya kyrkohandbok. Nu tvingas man senarelägga distributionen av den redan tryckta boken.

Svenska kyrkan skjuter upp distributionen av kyrkohandboken efter protester från Anders Ekenberg och Christer Pahlmblad. De hävdar att de har upphovsrätt till ett par av nattvardsbönerna i den nya kyrkohandboken, och den här upphovsrätten skulle sträcka sig tillbaka ända till ursprungsversioner av några nattvardsböner som i bearbetad form finns i 1986 års kyrkohandbok.

– Vi behövde titta närmare på den informationen, säger Maria Lundqvist Norling, Svenska kyrkans rättschef.

– Utgångsläget för oss har ju varit att vi har kunnat använda oss av handboken från 1986 och därför kunnat ta många av texterna därifrån, säger Norling.

Anders Ekenberg berättar att han och Christer Pahlmblads texter redan till den förra upplagan av kyrkohandboken bearbetades utan deras godkännande.

– Det stora ingreppet skedde redan 1986, den versionen var inte heller godkänd. Det fanns inga kontakter mellan oss och Svenska kyrkan på

den tiden heller så vitt jag minns. Sedan har de gjort ytterligare ändringar inför den här upplagan. Och då måste man fråga upphovsmannen.

Ekenberg säger att han inte ser någon annan lösning än att hans text utesluts ur handboken.

Boken var tänkt att börja distribueras till kyrkans församlingar den 12 mars. Trots att det nu senareläggs menar Norling att kyrkorna runt om i landet fortfarande kommer att kunna ta den nya handboken i bruk på pingstdagen som planerat.

– Vi jobbar ju för högtryck nu.

Jonathan Bergström
jonathan.bergstrom@dn.se "

DN TORSDAG 15 MARS 2018

"Åklagaren avskriver sju anmälningar

Delar av förundersökningen mot Kulturprofilen läggs ned. Sju misstänkta fall har antingen preskriberats eller bedöms inte vara möjliga att bevisa. Men advokat Elisabeth Massi Fritz tror på åtal i ett av fallen.

Förundersökningen mot Kulturprofilen har pågått i nära tre månaders tid. Utredningen startades efter att minst åtta kvinnor polisanmält mannen, bland annat för sexualbrott.

I ett par av de anmälda fallen hade preskriptionstiden passerat, men åtminstone fyra målsägande har företrätts av advokat Elisabeth Massi Fritz.

På onsdagen meddelade åklagaren Christina Voigt att delar i förundersökningen läggs ned. De nedlagda misstankarna avser sju ärenden gällande polisanmälda våldtäkter och sexuella ofredanden som uppgetts ha skett mellan mars 2013 och april 2015.

Åklagaren motiverar beslutet dels med att några brott har hunnit preskriberas, dels med att det i vissa fall inte gått att bevisa vad som har hänt.

– Vi har gjort de utredningsåtgärder som varit möjliga att göra. Utifrån det är min sammantagna bedömning att det inte går att styrka brott i de delar jag lagt ned, alternativt att de preskriberats. Men det kvarstår misstankar om brott och i de delarna råder fortsatt förundersöknings-sekretess, säger Christina Voigt till DN.

– Generellt sett är det alltid uppförsbacke att utreda misstankar om brott som ligger bakåt i tiden. Ju längre tid som går till anmälan och till dess polisen kan starta en utredning, desto svårare blir det att

utreda. Advokat Elisabeth Massi Fritz har företrätt flera av de målsägande kvinnorna. Hon skriver i en kommentar efter beslutet att förundersökningen fortsätter i ett fall och att hon i det fallet räknar med åtal:

”Angående övriga nedlagda beslut har jag inget att säga än vad åklagaren har motiverat i nedläggningsbeslutet. Det är svåra fall, några gärningar har också hunnit preskriberas och jag avser inte att göra överprövning i dessa fall.”

Kulturprofilen är gift med en ledamot i Svenska Akademien och tillsammans har de drivit den så kallade Klubben, som varit en central plats i Stockholms kulturliv under nära tjugofem års tid.

I slutet av november publicerades DN:s granskning, där 18 kvinnor anklagade mannen för sexuella övergrepp och trakasserier, händelser som ska ha skett mellan åren 1996 och 2017.

Kulturprofilen har inte velat svara på frågor kring utredningen utan i stället hänvisat till sin advokat Björn Hurtig som meddelat att mannen nekar till samtliga anklagelser.

Hurtig var på onsdagen nöjd med åklagarens beslut:
– Jag tycker det är helt korrekt. Det var delar som var preskriberade, det var delar som låg väldigt nära preskription och så var det delar där bevisningen var väldigt svag. Det är gärningar som ligger långt tillbaka i tiden och då är det svårt för en åklagare att komma vidare, säger Björn Hurtig.

Vad händer nu?
– Som jag förstått det så kvarstår en misstanke och i den delen har åklagaren begärt att det ska vidtas ytterligare utredningsarbete. Så vi får se om vi blir kallade till något nytt förhör.

Hugo Lindkvist hugo.lindkvist@dn.se
Sverker Lenas sverker.lenas@dn.se "

DN TORSDAG 15 MARS 2018

"Martin Nyström: För både Luther och Bergman var musiken en gåva från Gud

I sitt nyskrivna kapitel till boken ”Se Bergman”, som publicerades i DN 31/1, aktualiserar Leif Zern den betydelse som Martin Luther hade för Ingmar Bergman. Det som handlar om att ”se skapelsen som en förklädnad som endast den troende förmår lyfta”.

Och som hos Bergman föder bönen om att skåda bakom det som skymmer, att bryta igenom tillvarons mask. Zern skriver: ”Vad Bergman ytterst kräver av skådespelaren är inte gestaltning utan ett genombrott. Sanningen kan inte avbildas, den måste uppenbaras.”

Det här lutherska perspektivet har också relevans för hur Bergman ser på musiken. I sitt sommarprat 2004 ställer han till sist frågan:

”Varifrån kommer musiken?” Och svarar själv lite famlande med att den är en gåva. Att musiken finns för att ”ge oss en föreställning om verkligheter och världar utanför den värld vi lever i.

Det här klingar i mig när jag läser Mattias Lundbergs ”Martin Luthers egna toner och ord om musik”. Det är den första framställningen på svenska som belyser Luthers musikaliska teori och tänkande och som dessutom för första gången bjuder på hans viktigaste texter om musik i svensk översättning.

Lundberg som är professor i musikvetenskap i Uppsala och som prisats för programserien ”Den svenska musikhistorien” i P2 sätter också in Luther i ett historiskt filosofiskt sammanhang som inte avser att göra denne till hjälte för det ena eller andra.

För Lundberg är Luther som intressantast i sitt kreativa men också komplexa förhållande till sin egen tid. Han är en av renässansens stora humanister som vitaliserar och omformulerar ett musiktänkande med djupa rötter i medeltiden och antiken. Och det är denna förening av att sänka sina lod och släppa fästen, för att tala med Katarina Frostenson, som gör honom så levande och intressant.

Det svar som Ingmar Bergman ger sin egen fråga om musikens ursprung visar sig också komma Luther mycket nära. I ett förord till en sångsamling från 1538 som Lundberg ger en särskild vikt skriver Luther: ”Musik var inpräntad i, eller skapad i, varje liten varelse – i en likadant i alla – från jordens början”. Denna skapelseteologiska syn har antika rötter och betraktar musiken som en ”första materia” – något som fanns innan materien hade delats i de ämnen och element som jorden består av.

Musiken har alltså inte förts in av människan, den är en Guds gåva, och är i grunden snarare en slags natur än kultur. Att inte förundras över detta är orsakat av en dövhet hos människan, menar Luther. Samma instängande symptom som gör att hon inte längre förundras över ”det ofattbara ljuset som solen avger”.

Det är mot denna tankemässiga bakgrund som Luther formulerar sina höga krav på musiken och dess konstfärdighet. Dålig musik kan aldrig bli farlig, bara verkningslös, oförmögen att ”stämma” människan efter det högsta goda, menar han. Den skall ha elegans och frihet, ledighet och ljuvlighet.
Som konst är musiken av samma natur som all musik men uttryckt i en starkare form. Och måste därför i synnerhet nå ut till ungdomen. För dem skulle Luther vilja ha ”alla världens klockor ringande, alla världens orglar spelande, och allt som kunde klinga tillsammans.”

Martin Nyström
martin.nystrom@dn.se "

DN TORSDAG 15 MARS 2018

" Så kan den sanna upplysningen riktas mot populismens mörker

Erik Gustaf Geijer trodde på världens obevekliga sammanväxande – och därmed på möjligheten till frihet. I dag borde demokratins vänner använda honom för att möta spärrelden från en populistisk höger, skriver hedersdoktorn i historia Ola Larsmo.

Kunde orätt genom hävd försvaras, så hade slaveriet den äldsta för sig; ty det är urgammalt.”

Meningen är knappast allmänt känd men borde naturligtvis stå i svenska läroböcker i historia. Den inledde en av de viktigare debattartiklarna i svensk press, införd i Post- och Inrikes Tidningar i januari 1845. Författare var Erik Gustaf Geijer, professor i historia i Uppsala, som vid riksdagen 1840 lagt fram motionen om att de slavar som fanns på den svenska kolonin Saint-Barthélemy skulle friköpas av staten. Det var sedan 1830 belagt med dödsstraff för svenska medborgare att delta i den internationella slavhandeln. Ändå köptes och såldes slavar på ön – och även om de som ”ägde” dem inte var svenska medborgare var Saint-Barthélemy ju svenskt territorium.

Den riksdagsdebatt som följde på motionen är sorglig och ofta upprörande läsning, där reaktionära och inte så lite korkade argument bröts mot tankar om människorätt som de flesta i dag finner självklara. Starkaste motståndare mot friköpandet var i det längsta bondeståndet, vars argument klingade märkligt bekanta: det finns ju så många fattiga svenskar, varför ska vi ödsla pengar på människor på andra sidan havet – där det ju dessutom råder evig sommar?

Fem år senare var frågan inte avgjord, fastän öns svenska guvernör James Haasum inkommit med en utredning om antal slavar (ca 520) och vilka kostnader staten skulle få lägga ut. Bondeståndets kritik kvarstod. Och Geijer laddade den stora kanonen. Artikeln var inte bara ett utpekande av en ohygglighet i samtiden och ett utkrävande av politiskt ansvar. Den blev också ett tillfälle för Geijer att formulera sin stora historiefilosofi, så som den tagit form i hans kanske märkligaste bok, ”Om vår tids inre samhällsförhållanden” från året innan, tankar som uppfattats som så kontroversiella när han hållit dem som föreläsningar att kungen själv rest till Uppsala för att ta reda på vad han höll på med. Att ”hävd” inte var ett argument för vad som var rätt och fel var också ett påstående som markerade avstånd mot allt Geijer en gång stått för som ung, konservativ intellektuell.

I såväl ”Om vår tids inre samhällsförhållanden” som i artikeln målar Geijer upp en bild av en ständigt tillväxande frihet. I ”hednisk tid” ägde husfadern såväl hustru som barn. Men långsamt lossnade människorna ur alla gamla band. Slaveriet ersattes av livegenskap, som i sin tur luckrades upp i takt med att idén om medborgerliga rättigheter tog form. Geijer listar den rad av historiska övergrepp som kolonialismen inneburit, refererar till 1500-talsbiskopen Bartolomé de las Casas anklagelseakt om krossandet av Sydamerikas civilisationer men drar sig inte heller för att påpeka att samme Bartolomé föreslog att afrikanska slavar skulle importeras för att lätta indianernas ok.

Sedan går han igenom det moderna slaveriets historia steg för steg – liksom hur kampen för att avskaffa det tagit form. Slaveriet är i hans perspektiv inte bara ett övergrepp mot unika individer utan också en ”ryslighet” ur det förflutna som hotar allt vad framsteg heter.

Det är samma historiefilosofi vi hittar i ”Om vår tids inre samhällsförhållanden”, hur alla människor just av historiens själva gång lossnar ur olika tvingande förhållanden och alltmer ”tvingas fram inför varandra”. Historien är från början ett sammanväxande, där vi helt enkelt får mer med varandra att göra vare sig vi vill eller inte – och utfallet av denna process beror på om vi bejakar den eller spjärnar emot. Med Geijers egna ord:

”Fram går denna lag, som för människorna allt närmare till varandra; fram går den oupphörligt, i tvedräkt om ej i endräkt, i hat om ej i kärlek, i ondo om ej i godo; - källa till elände eller sällhet, civilisationens välsignelse eller förbannelse, - allt efter som var och en till densamma förhåller sig.”

Det spelar ingen roll om oförrätten äger rum på andra sidan havet, där det råder ”evig sommar”. Historien har nu ställt oss ansikte mot ansikte.

Ja, jag vet.Geijer ingår i en historisk kontext. Det liberala genombrottet äger just vid denna tid rum i Sverige, med författare som Carl Jonas Love Almqvist och Fredrika Bremer och kring tidningen Aftonbladet. Geijer stod i kontakt och dialog med flera av samtidens stora filosofer, som Schleiermacher eller Schelling. Han var under en tid påverkad av Hegel, förstås – men när han väl träffade denne öga mot öga i Berlin 1825 fann han honom snusförnuftig och tråkig.

Geijer skriver 1837 klarsynt om britternas förtryck på Irland och framhöll Daniel O’Connell ”the liberator” som föregångare – och när jag för några år sedan besökte O’Connells hem i Derrynane kunde jag konstatera att exakt samma tidskrifter och böcker stod i hans hyllor som hemma hos Geijer på Övre Slottsgatan i Uppsala.

Som Anders Ehnmark formulerat det var Geijer ”inkopplad på sin tids nätverk”. Det är också en fotnot i historien att Marx citerar Geijer i ”Kapitalet”. De båda ser samma problem i samtiden, proletarisering, ökade klassklyftor, tilltagande fattigdom; men Geijer viker aldrig från tanken på den enskilda människans värde. Människor är inte historiens byggstenar. Vi är också alltid beroende av varandra, blir alla till i en dialog med ett du – det som kallas Geijers ”personlighetsprincip”.

Geijer urskiljer som Hegel en riktning – de gamla strukturerna växer vi ur och nya tar form. Så beskriver han nästan profetiskt och lyriskt på 1840-talet ”de nya associationer” som ska ta form – och menar vad vi i dag kallar folkrörelse-Sverige. Människor faller ur gamla, påtvingade former och bildar själva nya, där man frivilligt väljer att delta.

Det är spännande att ställa Geijers debattartikel om slaveriet mot den traktat han 1819 skrev som ung konservativ, ”Betraktelser över det europeiska kolonialväldets grundläggning”. Där rör det sig rakt upp och ned om en hyllning till de kolonialmakter som lagt stora delar av världen under sig; här finns inte en skugga av tvivel om att det handlar om ”civilisationens utbredande.” Hans enda invändning är att kolonialismen nu blivit ett hot mot frihandeln.

Tjugosex år senare har han helt och hållet tänkt om. Som det står i ”Om Slaveriet”: ”Krig och handel, som redan i den gamla världen visat sig som slaveriets orsaker i dess värsta gestalt, blev efter den nyas upptäckt vida mer vittgripande och verksamma medel till dess utbredande.” Geijer visar hur slaveriets avskaffande för det mesta gått att genomföra fredligt men ser med gillande på upproret på Santo Domingo och Haiti, ”där den färgade befolkningen slutligen tillkämpade sig ett självständigt, år 1804 erkänt välde”. USA:s inbördeskrig ligger dock ännu sexton år in i framtiden.

Hans gamla vänner och kollegor förstår honom inte längre och vänder sig bort i avsky. Geijer dör i april 1847, bortdriven från Uppsala och smädad i pressen. I oktober samma år friköps de sista slavarna på Saint-Barthélemy; några av dem har själva samlat ihop den summa som fattades.

Geijers avfall från konservatismen 1838 ledde honom ut i hela den idévirvel som senare skulle ta form som såväl socialliberalism som demokratisk socialism, och det är svårt att stoppa honom i en låda med etikett på. Hans tänkande utvecklas intensivt ända fram till hans död.

Men den tydliga linjen i hans historiefilosofi är just tanken på världens obevekliga sammanväxande – och den därmed följande möjligheten till frihet. ”Fram går denna lag som för människorna allt närmare till varandra...” Liksom insikten att försöken att lägga stenar på framstegets räls skulle leda till just urspårningar.

Geijers tanke är naturligtvis inte bara hans. Den har länge varit en självklar, kanske alltför självklar del av hela den moderna demokratin som projekt. Människans rättigheter förverkligas på punkt efter punkt. Denna framstegstanke rymmer allt från allmän och lika rösträtt, feminismens genombrott, medborgarrättsrörelsen i USA, apartheids - avskaffande, murens fall, hbtq-rättigheter ... och det fortsätter.

Fram går denna lag, som för människorna allt närmare varandra. ”Det är upplysningens verk i samhället”, skriver Geijer i sitt 1840-tal. Men just den idé som Geijer formulerar, om riktningen i tiden, om hur människorna av historien själv ”förs allt närmare samman” och i förlängningen en alltmer genomförd demokrati som en nödvändighet, är samma centrala idé som i dag, världen över, utsätts för en spärreld från en populistisk höger.

Samtidigt ser det ut som om de som gjort denna geijerska idé om en tillväxande jämlikhet och frihet till sin glömt bort att formulera den högt. Dagens demokrater tycks inte längre tro att den behöver uttryckas i positiva termer. Men den sortens filosofiska och politiska glömska är både pinsam och farlig när vi ställs inför en våg av reaktionär konservatism som vill förlägga friheten i det förflutna och formulerar denna frihet som rätten att slippa föras ”allt närmare samman” med… de där andra.

Men orätt kan inte med hävd försvaras.

2014 utbröt en debatt i Uppsala då konstnären Martin Kempe i en tillfällig installation klätt ut Geijerstatyn till hippie. Ovärdigt, tyckte en del; själv tyckte jag det var rätt roligt. I dag önskar jag att statyn försågs med ett permanent tillägg: en stark pannlampa som kunde peka ut upplysningens väg genom samtidens tilltagande mörker.

Ola Larsmo är författare och kritiker i DN. Texten är en förkortad version av det föredrag han höll i samband med utnämnandet till hedersdoktor vid Uppsala universitet tidigare i år.

Ola Larsmo
litteratur@dn.se "

DN TORSDAG 15 MARS 2018

" Besvärjelse av estetisk exotism

Annika Dahlsten & Markku Laaksos konstprojekt ”Diorama” berättar om hur en sameby blev en exotisk attraktion på ett zoo i Hamburg. Installationen i Göteborg är både effektfull och kuslig, tycker Dan Jönsson.

På ett grynigt, svartvitt foto poserar två män och en kvinna i samiska folkdräkter. En av männen har en hund i knät; i bakgrunden syns låga träd och ett stycke av ett tält eller en kåta. Konstnären Markku Laakso berättar att bilden, som föreställer hans pappas farföräldrar, följt - honom genom hela livet men att det var först i vuxen ålder han insåg varför den såg så regisserad ut. Skälet var att den inte hade tagits i familjens hemby i finska Lappland utan på Hagenbecks zoo i Hamburg.

Laaksos farfarsfar Simoni och hans hustru Ella-Stiina hörde till en sameby vid Enontekiö som 1928 rekryterades i sin helhet för att ställas ut som en exotisk attraktion på den berömda djurparken i Hamburg. Bland tigrar, björnar och andra vilda djur skulle samerna för en säsong sätta upp sina kåtor och fägna den civiliserade publiken med sitt jojkande och lassokastande. De var borta i ett halvår.

Nästan hundra år senare har Markku Laakso tillsammans med Annika Dahlsten tagit resan till utgångspunkt för det ambitiösa konstprojektet ”Diorama”, som nu visas i sin helhet på Röda Sten i Göteborg.

Bakgrundshistorien ges i en animerad dokumentärvideo och rekonstrueras i en serie fotografier från Hagenbecks, där konstnärerna

poserar i samedräkter framför flamingodammen med de konstgjorda bergen.

Men de reser också vidare, till Island och Namibia, där de låter sig fotograferas i sandöknar och framför vattenfall. I en timslång video agerar de blickstilla i en serie fastfrusna tablåer som får både landskap och figurer att se lika konstgjorda ut. Parallellen till de naturhistoriska museernas dioramor är både effektfull och lite kuslig.

Fenomenet ”mänskliga zoon” var närmast en del av den populärkulturella vardagen under nittonhundratalets första hälft. Människor från civilisationens ytterkantsområden engagerades av djur- och nöjesparker runt om i Europa för ett slags levande, etnografiska totalinstallationer. Inspirationen kom från USA, där Buffalo Bills berömda westernshow länge låtit personer ur ursprungsbefolkningen uppträda som sig själva. I Europa var det framför allt människor från de afrikanska kolonierna som ställdes ut på det här sättet, men även grönländska inuiter och alltså samer blev populära attraktioner. Enligt Laakso var omkring trettio samiska grupper engagerade i den här trafiken fram till 1950-talet.

Idén var både pedagogisk och ideologisk. Precis som de vilda djuren gav dessa utställningar européerna en möjlighet att se hur människorna i kolonierna såg ut och levde. Samtidigt utgjorde de förstås en bekräftelse på det naturliga i den koloniala ordningen.

Men som kommersiella projekt hade de aldrig kunnat fungera utan den exotiska laddning som drog till sig den betalande publiken. Här fanns ett släktskap med de så kallade freakshows som vid samma tid turnerade på nöjesparker i Europa och USA – ett exempel är den ”dvärgstad” som byggdes upp på Gröna Lund i Stockholm under trettiotalet. Bilden av det främmande fungerade som en moralisk ventil i ett neurotiskt Europa där särskilt de afrikanska kvinnornas och männens halvnakna kroppar blev en lockande attraktion.

Dahlstens och Laaksos ”Diorama” är ett av flera konstnärliga projekt som på senare år har tagit upp denna bortglömda – eller bortträngda – europeiska kulturtradition. Som exempelvis sydafrikanen Brett Baileys omstridda installation ”Exhibit B”, eller norrmännen Lars Cuzners och Mohammed Ali Fadlabis minst lika kontroversiella rekonstruktion av ”Den kongolesiske landsby” i Oslo för några år sedan.

Vid en jämförelse framstår ”Diorama” som betydligt mindre vågat. I all sin besvärjande stillhet blir det ändå en både skarp och obehaglig påminnelse om den estetiska exotism som fortfarande råder. Inte minst inom konstvärlden – där förväntningar på utomeuropeiska konstnärskap fortfarande färgas av etnografiska klichéer, och där det än i dag går att få se sådant som Olafur Eliassons smått bisarra installation på den senaste Venedigbiennalen, med afrikanska migranter som satt och arbetade inför publik. Man vill ju gärna tro det, men mer än så har egentligen inte förändrats.

Dan Jönsson
konst@dn.se"

”Diorama”Annika Dahlsten & Markku Laakso
Röda Sten, Göteborg. Visas t o m 15/4. "

DN TORSDAG 15 MARS 2018

" Frida Sandström: Konsten riskerar att - försvinna i högen av administration

Liksom i flera andra sektorer i samhället mäts och utvärderas dagens kulturproduktion i termer av effektivitet och resultat. Med kortsiktig finansiering och administrativt krävande ansökningsprocesser lägger de offentligt subventionerade kulturinstitutionerna alltmer tid på att leverera läsbar statistik.

Förvaltningen, som efterkrigsfilosofen Theodor Adorno uppmärksammade som postmodernismens estetiska och etiska fallgrop, tar över kulturinstitutionernas faktiska syfte att producera och förmedla kultur. Under helgen som gick samlades representanter från mindre konsthallar i Sverige, Danmark och Norge i Oslo, för att tala om saken under rubriken ”konstens värde”. Symptomatiskt nog inkluderades varken konstnärer eller konsten i samtalet. I stället representerade de uppåt 150 deltagarna, från bland annat Tensta konsthall och Konsthall C i Stockholm, kulturproduktionens administrativa och akademiska fakulteter.

De är alla institutioner som ännu är offentligt finansierade för en publik verksamhet som drivs av bara ett fåtal anställda, men som sitter löst om konservativa vindar tar sig kulturpolitiskt uttryck. Det skulle innebära ett slut för deras unika former för kulturproduktion och förmedling.

Vid mötet presenterades rapporten ”Agencies of art. A report on the situation of small and midsize art centres in Denmark, Sweden and Norway”, sammanställd av frilanscuratorerna Nina Möntmann och Jonatan Habib Engqvist.

Med avstamp i en enkätundersökning diskuterar de möjliga tolkningar av begreppet ”kvalitet” såsom ekonomiskt effektivt eller konstnärligt hållbart. Den etablerade kulturpolitiska föreställningen om att en kulturupplevelse är instrumentellt mätbar kallar de för ”kapitalistisk realism”, eftersom data anförtros största sanningsvärde.

Det är ett språk ekonomiprofessorn Lars Strannegård uppmuntrade sina åhörare att vägra tala. Med en konstnärlig och pedagogisk kompetens går det att göra anspråk på andra värden, menade han. En senare talare, Azar Mahmoudian, berättade hur man vid den konstnärliga plattformen Kef i Teheran valde att inte alls registrera sin verksamhet juridiskt, för att undvika statlig styrning.

En förespråkare för den mätbara kulturen var Staffan Forsell, generalsekreterare för Kulturrådet. Han menade att den svenska principen om ”armlängds avstånd” skyddar de offentligt finansierade kulturinstitutionerna från politisk styrning. Huruvida krav på statistiskt mätbara konstprojekt i längden påverkar programinnehållet kunde Forsell däremot inte svara på – trots att det är just vad Möntmanns och Habib Engqvists rapport visar på.

När antal besökare och utställningar mäts i termer av kapital, skiljer sig den icke-vinstdrivande sektorn föga från den privata. Då förgås experimentlustan, vittnar enkäten om.

Konstnärerna, som producerar den kultur vars värde mäts och - debatteras, förblev onämnda på konferensen och deras arbetsvillkor ignorerade. Konstens många egna språk, som Lars Strannegård uppmanade till, riskerar att bli en romantisk chimär, som drunknar i en hög av administration.
Frida Sandström "

DN TORSDAG 15 MARS 2018

" Martin Jönsson: Ny dokumentär skildrar nazivåldet – ändå är det tystnaden som är slående

Vi vet vad som hände i Charlottesville. Men vi behöver påminnas om vad som möjliggjorde det. DN:s Martin Jönsson har varit på världspremiären av dokumentärfilmen ”Alt right: Age of rage” i Texas.

Det hittills största mötet för nazister i USA hölls i februari 1939. 22 000 anhängare till German-American Bund samlades i Madison Square Garden för att hylla nazismen och lyssna på sin ledare Fritz Kuhn. Mötet slutade i kaos, efter att aktivister attackerade Kuhn på scenen och slog honom blodig.

Ett filmklipp från det mötet inleder dokumentärfilmen ”Alt right: Age of rage” som hade världspremiär på festivalen SXSW i Austin i fredags. Klippet, med dess manifestation av hat och våld, följs av ett citat av Friedrich Hegel: ”Vi lär av historien att vi inte lär av historien.”

Vi förflyttas sedan till Charlottesville, Virgina, i augusti, med de fruktansvärda scenerna där en 20-årig nynazist från Ohio, som var där för att delta i alt right-rörelsens ”Unite the right”-demonstration, i hög fart kör sin Dodge Challenger in i folkmassan och dödar 32-åriga Heather Heyer och skadar 19 personer allvarligt.

Vi har redan fått många inblickar i vad som hände före och efter det blodiga slaget mellan nynazister och motdemonstranter i Charlottesville, bland annat i Vice-journalisten Elle Reeves 22 minuter långa och oerhört omskakande video ”Charlottesville: Race & terror”, där hon - filmade inifrån högerextremisternas förberedelser och följde personer som Christopher Cantwell och förre klanledaren David Duke in i det våldsamma kaoset.

Reeves film avslöjade att det som ibland, till exempel av president Trump, normaliseras som en ”alternativrörelse” i själva verket är oförblommerad nazism.

Och när den irländska journalisten Angela Nagle förra sommaren publicerade sin bok ”Kill all normies: Online wars from 4chan and Tumblr to Trump and the alt right” (Zero Books) fick vi en tydlig karta. Hon visade hur allt hängde ihop och att den som inte tagit jargongen från den nya ”alternativhögern” i sociala medier på allvar fått betala ett högt pris för sin naivitet – två månader efter att den kom ut exploderade hatet på gatorna i Charlottesville.

Angela Nagle skulle ha deltagit på digitalfestivalen SXSW i Austin för att läsa ur ”Kill all normies”, men uteblev utan förklaring. Kanske på grund av hotbilden: sedan hon skrev den har hon varit oerhört utsatt. Timmarna innan ”Alt right: Age of rage” skulle visas spärrades gatan utanför av med dussintals polisbilar.

Vi får inte veta något om hotbilden, men laddningen av våld finns där hela tiden.

Regissören till ”Alt Right: Age of rage”, 38-årige Adam Bhala Lough, är på plats och talar om sin film. Den började som en dokumentation

av det rasistiska hatet, sett ur två personers perspektiv. Den ene är Richard Spencer, skaparen av alt right-rörelsen: välutbildad, välklädd, emellanåt välformulerad, men aldrig med långt till hatretorik och ren nazijargong. Den andre är Daryle Lamont Jenkins, en svart Antifa-aktivist som vigt sitt liv åt att dokumentera och provocera extremhögern.

Bhala Lough skildrar deras kamp och argument: observerande och med få kommentarer. Det hade varit effektivt redan utan dramatiken i Charlottesville, men genom att han är på plats hela vägen in, fram till att han går och filmar hur Spencer i sin mobil filmar polisens sköldar som tvingar honom tillbaka, blir det en unik närvaro, med både ett före, under och efter. Han blir ett hatets voyeur, oavsett om det framförs med vapen och pepparspray på gatorna eller förklätt i pseudointellektuella resonemang i fina salonger. Det är kyligt gjort, men grymt effektivt.

Filmen har fått viss kritik för att den ger röst åt de högerextrema, men i själva verket är det precis det som skapar den djupare förståelsen av allvaret, precis som Reeves film gjorde. Det blir till och med en ironisk poäng att han så tydligt ställer de demonstrerande grupperna mot varandra, självklart ackompanjerad av president Trumps uttalande om ”hatred and violence on many sides”. En sak saknas nämligen, i hela filmen: alla i mitten. Ser de inte, vill de inte se eller är de bara tysta? I ”Alt right: Age of rage” är det den tysta majoritetens ekande tystnad som lever kvar längst.

Martin Jönsson
martin.jonsson@dn.se "

DN TORSDAG 15 MARS 2018

" Hemskt att göra ett prov och få veta att facit har läckt

Nationella proven. Att komma hem från skolan efter att gjort ett tungt nationellt prov under 120 minuter och sedan inse att halva Sverige fuskat på just detta prov är obeskrivligt frustrerande.

Allt föll på plats när jag av en vän fick höra att hen hade mottagit en kopia av facit till provet via snapchat tidigare samma morgon. Kort därpå läste jag i DN (13/3) om stölden av nationella proven i Stockholm som ägt rum fyra dagar tidigare. När jag kopplade ihop detta blev jag mållös. Spridningen av proven måste ha varit utom kontroll i flera dagar. Jag som bor i den norrländska glesbygden tänkte att om de läckta proven har nått hit, då har de nått överallt.

Skolverket hade redan på måndagen, dagen före provdagen, fått kännedom om läckaget av proven i svenska för årskurs 9 genom tips från elever och en lärare. De borde enkelt ha kunnat dra slutsatsen att det var stulna prov som spridits på nätet. Katastrofen kunde ha undvikits, men trots att det färdiglagda pusslet fanns under Skolverkets näsa vidtog de inte nödvändiga åtgärder i tid, vilket borde ha varit att använda ersättningsprov.

Denna fuskhärva skadar inte bara de rättrådiga eleverna kortsiktigt (då de ska konkurrera med fuskarna om samma gymnasieplatser), utan även förtroendet för de nationella proven på lång sikt. Vad är det för mening att skriva proven om alla inte gör det på samma villkor?
Det enda rimliga sättet att gå vidare är att så snart som möjligt ogiltigförklara proven och låta alla elever göra ett ersättningsprov. Det vore det enda rätta, för alla inblandade. Dels för att rädda de orättvist behandlade eleverna, dels för att rädda förtroendet för Skolverket.

Gabriel Norell, elev årskurs 9 "

DN TORSDAG 15 MARS 2018

" Ett rikt land måste se till att de unga har någonstans att bo

”Sverige är ett rikt land.” Eller är det verkligen det? Kanske är det dags för svenska politiker att erkänna att Sverige är i kris, att samhället har fryst fast? Jag tänker mycket på de ungas situation i dag och hur de lever. Det finns många historier om studenter som lever på sju kvadratmeters yta eller arbetare som bor i tredje hand till ockerhyror.

Familjer som i det tysta lägger två tredjedelar av sin inkomst på hyran. Det är inte längre bara Stockholm som har ett bostadskaos för våra unga vuxna – ett fenomen som nu för tiden sträcker sig till nära 30-strecket – utan i hela Sverige ligger kötiden på mellan tre och åtta år för det enklaste av boenden. Och köerna bara växer. De enda som kan komma förbi dessa köer är de som har föräldrar villiga att ta stora lån för sina barn. Socialtjänsten står mer och mer handfallen. Detta kallas för klasskillnad. Klasskillnaden idag gäller frågan om man har ett hem eller om man är hemlös.

Är ett land rikt som skickar ut 100 000 unga studenter rakt ut i hemlöshet varje år? De som drabbas, har de en röst i det demokratiska Sverige, eller lägger de skulden på sig själva? Att de inte ställde sig i kö i tid, att de kanske inte letar tillräckligt?

Är inte hemlöshet ett tecken på ett utfattigt land, eller är det kanske ett tecken på en mur, en klyfta mellan de som har och de som inte har? Är inte hemlösheten den största klassmarkören i ett land? Redan 2014 började fenomenet med hemlös arbetarklass att uppdagas; familjer som saknade fast boende trots genomsnittlig inkomst.

Och vad gör kommunerna åt problemet? Bygger hyresrätter för 13 000 i månaden. Men arbetarklassen blir ibland arbetslös och då kan man inte bo i en hyresrätt för 13 000 i månaden och få bostadsbidrag. De nya lägenheterna förutsätter att man tillhör en stark social klass.

Våra unga är tysta än så länge, men snart kommer det inte att gå längre – när det är tio års kötid för en tvåa i Gävle kommer då våra unga att ta till orda? Kommer de då att vara arga på politikerna och kräva sin medborgerliga rätt till ett hem, eller kommer de stå med mössan i hand inför de som har, de på andra sidan klyftan, och be om nåd?

Tomas Nilsson "

DN TORSDAG 15 MARS 2018

" Polis misstänks ha använt elchockvapen vid demonstration

I lördags uppstod tumult på Sergels torg i samband med en nazistisk aktion. En video från händelsen visar hur en polis får en man att falla i trappan, trots att han är på väg att lämna platsen. Enligt mannen fick han en elchock av polisens elchockvapen.

Videon spelades in av Matilda Tudor. Hon hade precis klivit av tunnelbanan vid Sergels torg och var på väg till spårvagnen på Hamngatan när hon såg tumultet, som uppstod i samband med nazistiska NMR:s demonstration i centrala Stockholm på lördagen.

– Det var mycket folk som stannade upp för att se vad som hände och jag hamnade precis vid den här lilla gruppen motdemonstranter med rosa banderoll som polisen försökte mota bort med batonger och slag, säger hon.

Hon tog upp telefonen och började filma.
– En kille, som jag inte uppfattade tillhörde de organiserade motdemonstranterna, gick fram och ropade något till poliserna. Han var inte våldsam vad jag kunde se, säger Matilda Tudor.

I sekvensen på filmen syns hur mannen vänder sig om från polisen och börjar gå ned för trapporna mot tunnelbanan. Polismannen kommer ikapp honom och i filmen hörs ett knattrande ljud som påminner om hur ett elchockvapen låter när det avfyras.

Vid fallet täcks polismannen och mannen av några andra åskådare och det är inte helt tydligt på filmen om polismannen samtidigt knuffar mannen ned för trappan, eller om det är en elchock som får honom att falla.

– Jag såg bara elpistolen användas vid det här tillfället. Det var poliser där som kändes väldigt uppretade och hårdhänta med batongerna, säger Matilda Tudor.

Hon berättar att tumultet lugnade ned sig efter händelsen, men när hon kom ned för trappan var mannen borta och hon vet inte om han blev skadad.

Matilda Tudor tycker det är ”fullständigt obegripligt” att polisen tog fram elpistolen.

– Det är så opåkallat att använda den mot honom så som situationen såg ut. Det måste finnas andra medel att använda om någon är tjafsig eller lite småstökig. Men sedan att det sker i en stentrappa när han är på väg därifrån är mer av ett övergrepp, som försätter honom i en ganska stor fara. Med elpistoler är den största risken för skada vid fallet, och att då göra det vid en stentrappa verkar ju väldigt idiotiskt, säger Matilda Tudor.

På onsdagen hade Matilda Tudor fått kontakt med den man som angreps av polisen.

– Han bekräftade att han fått en elstöt, men att det var knuffen som fick honom att falla.

DN har ställt frågor via mejl till mannen som ännu inte återkommit. Kjell Lindgren, talesperson på polisens Region Stockholm, har sett filmen.

– Utifrån det jag sett kan jag varken säga bu eller bä. Det jag ser är en kollega med ett elvapen i handen, men man kan använda dem utan att de avfyras skarpt. Då låter vapnet och det blixtrar om det, som ett slags varning, säger han till DN.

När man träffas av hullingarna från ett elchockvapen krampar musklerna och man faller handlöst och kan slå sig illa. En sådan reaktion syns inte från personen som angrips av polisen, däremot verkar mannen tappa balansen av knuffen som kommer bakifrån, och ser ut att halka nedför trapporna när han försöker återfå balansen. Enligt polisens projektledare för försöksverksamheten med elchockvapen, Pär Wärdig, ger vapnet en elchock i varningsläget om man trycker det mot en person.

– Men det blir inte den inkapacitering av muskler som inträffar när pilarna träffar, utan bara en lokal smärta, säger han.

Pär Wärdig hade ännu inte fått någon rapport om det inträffade och känner inte till detaljerna i händelsen.

Efter att Matilda Tudor lade upp filmen på sin Facebooksida har den visats 16 000 gånger och delats av 300 personer.

– Det samtal som blir är intressant, väldigt många reagerar väldigt starkt på det de ser. Men många som verkar kopplade till polisen säger att det är så här man gör, man trappar upp våldet när folk inte viker undan. Om medborgarnas upplevelse av en sådan här respons är så vitt skild från polisens så tycker jag att det finns ett behov av ett samtal. Matilda Tudor menar att diskussionen om NMR:s närvaro på gatorna också måste tas.

– Uttalade, organiserade, nationalsocialisters närvaro i offentligheten, det har man diskuterat i andra länder och den diskussionen borde man kunna föra här, folk borde kunna visa sitt missnöje utan att bli föremål för polisers agerande på det här sättet.

Carl-Johan Kullving
carl-johan.kullving@dn.se
Juan Flores
juan.flores@dn.se "

DN TORSDAG 15 MARS 2018

" Karolinska drabbat av utbrott av resistenta tarmbakterier

Karolinska universitetssjukhuset i Huddinge har drabbats av ett omfattande VRE-utbrott. De resistenta bakterierna sprids nu från sjukhus till sjukhus i landet. Hittills har 99 fall upptäckts.– Smittspridningen hör ihop, det handlar om patienter som flyttats mellan sjukhusen, säger Olov Aspevall, överläkare på Folkhälsomyndigheten.

VRE-utbrottet på Karolinska universitetssjukhuset i Huddinge startade under mellandagarna. Då upptäcktes tarmbakterien, som är resistent mot vanlig antibiotika, hos en patient på en avdelning och spreds snabbt till fler.

– Vi har en pågående smittspridning på Huddinge av vancomycin-resistenta enterokocker (VRE). I dagsläget känner vi till cirka 40 patienter som har smittan, säger chefläkare Torbjörn Söderström, Karolinska universitetssjukhuset.

Just nu pågår smittspårning av patienter som varit inlagda på drabbade avdelningar i Huddinge.

– Vi kommer att fortsätta testa patienter tills vi ser att utbrottet är avslutat. Vårdhygien har gått igenom alla rutiner på avdelningarna och hittat förbättringspotential. Vi har även sett effekt av insatser, antalet smittade har sjunkit rejält, förra veckan var det inga nya fall, säger Torbjörn Söderström.

Läget kompliceras av att sjukhuset förra veckan tvingades gå upp i stabsläge på grund av vårdplatsbrist.

– Det är fortfarande en pressad vårdplatssituation och vi kan inte undvika överbeläggningar. I största möjliga mån får VRE-patienter eget rum. Men ibland måste vi utnyttja flerbäddssalar och då är det i första hand patienter som redan har bakterien som får vara i samma rum, säger han.

Utbrottet på Karolinska universitetssjukhuset har även fått spridning på andra sjukhus i landet. På Norrlands universitetssjukhus i Umeå har 26 VRE-fall konstaterats och på Nyköpings lasarett har 33 patienter diagnosticerats med VRE de senaste veckorna.

Folkhälsomyndigheten bekräftar att utbrotten på sjukhusen hör ihop.
– Ja, vi har typat bakterierna och konstaterat att det är samma bakteriestam på de tre sjukhusen. Smittspridningen hör ihop, det handlar om patienter som flyttats mellan sjukhusen, säger Olov Aspevall, överläkare på Folkhälsomyndigheten.

Nyköpings lasarett drabbades när en VRE-smittad patient från Huddinge flyttades dit i början av året.

– Patienten kom från Huddinge i slutet av januari och Huddinge informerade om VRE-situationen. Eftersom det har blivit en spridning och smitta överförts till andra patienter så har ju inte hygienrutinerna fungerat fullt ut som de ska, säger Mikael Stenhem, vårdhygienläkare på landstinget Sörmland.

I Nyköping pågår nu en omfattande smittspårning och hittills har cirka hälften av de 400 patienter som kan ha drabbats fått lämna prov för VRE.

På universitetssjukhuset i Umeå har man efter 600 provtagningar hittat 26 fall av VRE av samma stam som i Huddinge och Nyköping. Exakt vad som startade utbrottet och varifrån patienten med smittan kom är ännu inte utrett.

– Man kan konstatera att det är samma bakteriestam på tre olika sjukhus och det ligger nära till hands att den har spridits via patient-överföringar. Men exakt hur det har skett i vårt fall vet jag inte, säger hygienöverläkare Anders Johansson, Vårdhygien Västerbotten.

Nu har även vården i Skåne vidtagit extra säkerhetsåtgärder för att förhindra att få in bakteriestammen på sina sjukhus. Där odlas alla patienter som varit inlagda på något av de drabbade sjukhusen sedan årsskiftet. I väntan på provsvar får patienterna eget rum med egen toalett.

– Vi har infört screening av alla patienter som varit inlagda på något av de aktuella sjukhusen. Det är troligen ganska få patienter här i Skåne, men för oss är det en ren säkerhetsrutin. Vi har även ett aktuellt utbrott i Köpenhamn just nu, därför har vi redan säkerhetsrutiner, men får utöka dem något, säger Erik Sturegård, överläkare och enhetschef på Vårdhygien Skåne.

Borde man undvika att flytta patienter vid utbrott?
– Nej, vi måste ofta flytta patienter eftersom viss specialiserad vård bara utförs vid vissa sjukhus. Det är ju ofta av patientsäkerhetsskäl vi flyttar patienten. En liten detalj som att man är bärare av en

multiresistent bakterie ska inte hindra en nödvändig flytt. Däremot är det viktigt att mottagande sjukhus vet om det för att minska riskerna för alla inblandade, säger Erik Sturegård.

Enligt Karolinska universitetssjukhuset har de mottagande sjukhusen informerats om VRE-bakterien helt enligt rutinerna.

– Vi följer anvisningarna om information vid patientflyttar om patienten är smittad med VRE eller under smittspårning. Men det här är ganska svåra bakterier att hålla i schack och skydda sig emot för alla vårdgivare, säger chefläkare Torbjörn Söderström.

Huddinge drabbades även förra våren av ett VRE-utbrott med 50 konstaterade fall. Smittan spreds även vidare till Capio Rehab Saltsjöbaden när patienter flyttades. Orsaken var bristande hygien och utbrottet har lex Maria-anmälts.

– Vi kommer även att lex Maria-anmäla detta utbrott. Det är ingen önskvärd situation och vi jobbar allt vi kan för att få stopp på det här, - säger Torbjörn Söderström.

Varför har ni inte gått ut med information till allmänheten om det pågående VRE-utbrottet i Huddinge?

– Vi har inte bedömt att det finns någon anledning att gå ut och oroa patienter i onödan. Det sista vi vill är att skapa onödig oro hos alla - patienter som verkligen behöver vård hos oss som inte kan vänta. Men vi informerar naturligtvis alla drabbade och alla involverade vård-enheter.

Hur många av de drabbade har symtom?

– De allra flesta bär på bakterien utan symtom. Det är bara ett fåtal, i princip bara en patient, där vi inte kan utesluta att de kliniska symtomen kan härstamma från den här bakterien, säger Torbjörn Söderström.

Under hela förra året upptäcktes 224 fall av VRE i landet, varav 92 i Stockholms län. Majoriteten smittades på sjukhus, två av tre drabbade var män och de flesta var över 50 år.

Jessica Ritzén
jessica.ritzen@dn.se "

"Fakta. VRE
Enterokocker är bakterier som normalt förekommer i tarmfloran hos människan, men kan orsaka infektioner om de hamnar på fel ställe. Vancomycinresistenta enterokocker (VRE) är resistenta mot vanlig antibiotika och sprids oftast på sjukhus. De flesta som drabbas är äldre med underliggande sjukdomar.

VRE smittar genom direkt eller indirekt kontakt, via händer och på ytor som ofta vidrörs, främst på toaletter och i badrum. Bakterierna förekommer också till exempel på lysknappar, ledstänger och handtag. För att någon ska bli bärare måste VRE komma in via munnen.
Källa: Landstinget Sörmland "

DN TORSDAG 15 MARS 2018

" Hälsofarliga halter av bly i flera parker

Fredhällsparken och Lillsjöparken har hälsofarligt höga blyhalter visar en ny undersökning. Flera av Stockholms båtuppläggningsplatser är så förorenade att de ska utrustas med varningsskyltar i sommar.

Den miljötekniska undersökningen gjord på uppdrag av miljöförvaltningen visar att fyra båtuppläggningsplatser och sex välbesökta parker i närheten av gammal industrimark i Stockholm har förhöjda blyhalter.

Högst föroreningshalter hittas i ytjorden på flera båtuppläggningsplatser. Vid Västermalms båtklubb och Segelsällskapet Brunnsviken visar analyser att halterna av bly och PCB är hälsofarliga både vid hudkontakt och intag.

Vid Stallmästaregårdens båtklubb är halterna av både arsenik, bly och PCB så höga att det är hälsofarligt att vistas där under lång tid och att få i sig jord. Staden ska nu redan till sommaren sätta upp informationsskyltar vid flera båtuppläggningsplatser för att varna de som vistas där.

De mest förorenade parkerna, Fredhällsparken och Lillsjöparken, har en högre koncentration av föroreningar än stadens riktvärde för parkmark. Det gäller både bly och det cancerogena ämnet PAH-H, polycykliska aromatiska kolväten.

Enligt rapporten är det inte hälsofarligt att vistas i parkerna, däremot att få jorden i munnen. Några akuta åtgärder kommer inte att vidtas för att sanera den förorenade jorden, bland annat med hänvisning till att den täcks av gräsmatta.

Jessica Ritzén
jessica.ritzen@dn.se"

"Fakta. Parker med hälsofarliga halter av föroreningar
1 Park vid Tackjärnsvägen (bly).
2 Lillsjöparken (bly och PAH-H).
3 Grönområde ovanför Minnebergsbadet (bly).
4 Idrottsparken (bly).
5 Fredhällsparken (bly och PAH-H).
6 Sysslomannaparken (bly). "

DN TORSDAG 15 MARS 2018

" Svenonius debatterade fakturor på Karolinska trots jävsfrågan

Finanslandstingsrådet Irene Svenonius (M) lovade att ta ett steg tillbaka, då det slagits fast att hon är jävig om frågor kring konsulter och fakturor på Karolinska, där hennes man varit upphandlingschef. Trots det debatterade hon ämnet i landstingsfullmäktige i tisdags – något som oppositionen ifrågasätter. – Det förvånar mig att oppositionen nu verkar vilja begränsa debatten, säger Irene Svenonius.

DN har i en rad artiklar avslöjat stora brister i hanteringen av konsulter och fakturor på Karolinska universitetssjukhuset, och även att moderata finanslandstingsrådet Irene Svenonius man, som varit upphandlingschef på Karolinska, har haft en central roll i flera delar.

Efter att experter uppgett för DN att finanslandstingsrådet var jävig då hon deltog i ett beslut som rörde granskning av konsulter och fakturor på Karolinska, tillsatte landstinget en extern granskning som gjorde samma bedömning.

Irene Svenonius make har sagt upp sig från sin tjänst, men jobbar fortfarande kvar på sjukhuset.

Svenonius lovade då att ta ett steg tillbaka från frågan. Men redan samma helg debatterade hon saken i SVT, och under Stockholms läns landstingsfullmäktige i tisdags deltog hon i en debatt som rörde just hanteringen av konsulter och fakturor på universitetssjukhuset.

Hon svarade bland annat på interpellationer om eventuella oegentligheter på Karolinska och vem som, om eventuella brott misstänks, ska göra polisanmälan.

Landstingets chefsjurist Anne Rundquist:
– I landstingsfullmäktige i går (tisdag, red anm) svarade Irene Svenonius på relevanta frågor som har med hennes ansvar att göra. Är det lämpligt att hon svarar på frågor som rör eventuella oegentligheter och polisanmälningar på Karolinska som kan beröra hennes man?

– Kommunallagen säger att varje ledamot har ett eget ansvar, det gäller också Irene Svenonius i sin roll som finanslandstingsråd när hon deltar i fullmäktiges debatter. Hon är väl införstådd med vad som gäller.

Anne Rundquist har också, efter samråd med landstingsdirektören Malin Frenning, ställt fördjupande frågor till advokatbyrån Settervalls om Irene Svenonius jäv, och i vilka frågor hon kan medverka mot bakgrund av att hon konstaterats jävig i ett beslut i landstingsstyrelsens arbetsutskott.

Formellt är Irene Svenonius vald av landstingsfullmäktige till landstingsstyrelsens ordförande, och till finanslandstingsråd. Däremot är hon inte invald i landstingsfullmäktige och kan därför inte delta i beslut där.

Enligt kommunallagen gäller jävsreglerna ledamöter i fullmäktige, för frågor som rör deras make, maka, sambo, barn, föräldrar, syskon eller andra närstående.
Advokatbyrån som har genomfört den externa utredningen om Svenonius, bedömer att Irene Svenonius är jävig i alla beslut och

beredningar som berör granskningar och uppföljningar av upphandlingar vid Karolinskas upphandlingsenhet där hennes man var chef. Han är fortfarande i tjänst men arbetar nu som handläggare vid samma enhet.

Däremot kan Irene Svenonius, enligt advokatbyråns jurister, ta frågor i debatten i landstingsfullmäktige samt svara på interpellationer. Om ärenden beretts i landstingsstyrelsen så gäller jävet i handläggningen där, men inte i landstingsfullmäktige.

Irene Svenonius själv lutar sig mot advokatbyråns utlåtande. I en skriftlig kommentar till DN säger hon:

– Jag tycker att landstinget har använt sig av alldeles för mycket konsulter. Det har jag tyckt sedan innan jag klev in i landstinget och det gäller även Karolinska. Problemen måste lösas och jag är säker på att skattebetalarna förväntar sig en ärlig diskussion om svåra frågor mellan seriösa politiker som kan se längre än till partitaktik. Det förvånar mig att oppositionen nu verkar vilja begränsa debatten. Oppositionslandstingsråd Erika Ullberg (S):

– Jag ställde frågan vid förra fullmäktige för att få ett klargörande om vad det så kallade steget tillbaka innebär, och fick inget svar. Hon tog aldrig timeout, och trafiklandstingsrådet Kristoffer Tamsons (M) som skulle svara i hennes ställe fick inte heller något formellt ansvar över frågorna där hon ansågs jävig. Det blev en absurd situation, säger Ullberg och fortsätter:

– I går kunde jag bara konstatera att hon nu deltog i debatten om just konsultnotor på Karolinska. Det är en fråga för henne själv, hennes parti och ytterst väljarna att ta ställning till vad man anser om detta.

Susanne Nordling (MP), oppositionslandstingsråd:
– Att Irene Svenonius deltar i debatten om sitt eget jäv är omdömeslöst. Det är fortfarande hennes man som granskas. Det visar att Moderaterna inte förstår sina egna problem med gränser, säger hon och fortsätter:

– Irene Svenonius sitter på dubbla stolar. Hon bör hålla armlängds avstånd från allt som har med NKS och konsulter att göra tills saken är utredd. Det borde både hon och moderaterna förstå själva.

En extern utredning om Karolinskas hantering av fakturor och konsulter har tillsatts av landstinget efter DN:s avslöjanden.

Erika Ullberg (S) ställde under tisdagens fullmäktige frågan om den styrande alliansen har för avsikt att polisanmäla BCG och andra ansvariga på sjukhuset i konsulthärvan.

– Jag fick ett generellt svar om att polisanmälan kommer att göras om brott misstänks ha begåtts, men jag fick inte något svar på om huruvida man ansåg att brott kan misstänkas.

Det står ju alla fritt att polisanmäla, kommer ni att polisanmäla?
– Det är ju redan medborgare som har polisanmält. Om landstinget också väljer att polisanmäla skulle det vara en stor sak, och jag tycker att det åligger den styrande alliansen, som hela tiden sitter på mer information än vad vi har, att ta ansvar och säga vad de anser i frågan.

Lisa Röstlund
lisa.rostlund@dn.se
Anna Gustafsson
anna.gustafsson@dn.se "

DN TORSDAG 15 MARS 2018

" Högerextrem kampanj på Södertörns högskola

Södertörns högskola med omnejd drabbades av en omfattande propagandakampanj från en högerextremistisk grupp på måndagen. Lärosätet och ett antal lärare pekas ut som representanter för en marxistisk indoktrinering, en ”globalistisk kraft” med den dolda avsikten att förstöra västvärlden.

– Vi blir ofta utsatta för högerextrema troll i sociala medier och är väldigt avskydda i de kretsarna. Vi står för ett slags mångfald, ligger i förorten och är stolta över att ha kunnat rekrytera från områden som inte är så välrepresenterade på andra håll, säger Södertörns högskolas pressansvariga Jenny Tirén Berg.

Den högerextrema gruppen tejpade på måndagen upp affischer, klistermärken och flygblad på lärosätet och i Flemingsbergs centrum, men det främlingsfientligt motiverade budskapet stoppades också i brevlådor i bostadsområden i Tullinge och Huddinge. Högskolan påstås utbilda studenterna i ”vänsterpolitiska idéer” – rentav marxistiska – och förhindra dem från logiskt, kritiskt eller självständigt tänkande.

– Det här är en aktör som hör hemma i den mest radikala delen av extremhögern med vit-maktidéer och en tydlig rasnationalism. Den här typen av grupper vill gärna ge sken av att ha ett slags folkligt mandat för sin aktivism, att de inte alls är extrema utan kommer från hjärtat av samhället, eftersom det gör propagandan mer kraftfull, säger Daniel Poohl, vd för antirasistiska stiftelsen Expo.

Därtill utpekas ett antal nuvarande eller tidigare lärare med namn och bild i materialet på Södertörns högskola. Högskolans personal har tagit ner allt som satts upp på deras område, man har tagit kontakt med berörda personer och skickat ut information om händelsen på sitt intranät.

– Det har varit liknande förr och det här är som en kulmen på ett kampanjande som pågått i många år, i princip sedan högskolan tillkom som en sorts uppstickare i huvudstaden, säger Tobias Hübinette som är en av de utpekade och i dag arbetar på institutionen för språk, litteratur och interkultur vid Karlstads universitet.

– På så vis var det väl väntat, men det är klart att det är besvärligt även om jag har stämplats som vänsterextremist ända sedan tonåren. Flera av de som jobbar där känner sig utsatta, särskilt sådana som arbetar inom fält som högerextrema avskyr, exempelvis genusvetenskap.
I enlighet med klassisk främlingsfientlig retorik – känd från ideologier som nazismen, fascismen eller den mer moderna högerpopulismen – beskrivs västvärlden i propagandamaterialet som i totalt upplösningstillstånd och orsaken till det är så kallade ”globalistiska krafter”.

Begreppet ”globalist” är i en välvillig tolkning någon som kortfattat tror på fri rörlighet för handel och personer, men i högerextrema kretsar är det ett illa dolt kodord för judar eller andra utpekade motståndare.

Ossi Carp
ossi.carp@dn.se "

DN TORSDAG 15 MARS 2018

" Över 1 600 bostadslösa barn tvingas bo på vandrarhem

Totalt bor över 1 600 bostadslösa barn i Stockholms län på vandrarhem eller hotell, enligt en granskning som P4 Stockholm har gjort. Och antalet bostadslösa barn i länet ökar i alla kommuner utom en, enligt granskningen.

P4 Stockholm har kontaktat alla länets kommuner och frågat hur många barn som de betalat akutboende för hittills i år och under 2017. De allra flesta kommunerna meddelade att antalet barn i tillfälliga boenden har ökat.

Flest barn i akutboende finns i Stockholms stad. 940 barn har fått tillfälligt boende på vandrarhem eller hotell betalt av kommunen. De allra flesta i akutboende bor i Rinkeby-Kista stadsdelsområde, enligt granskningen.

I Nynäshamn har antalet barn i tillfälligt boende ökat från 4 till 37 barn på två år.

– Familjerna får bo i stugor och villavagnar på camping, säger Björn Engström till P4 Stockholm.

Enligt Ulrika Hägred på Boverket är det inte bara social problematik som ligger bakom ökningen. Även bostadsbristen påverkar.
– Ungefär vart femte hemlöst hushåll är hemlösa bara på grund av att det inte finns bostäder. De har alltså ingen social problematik som missbruk i bakgrunden, säger Ulrika Hägred till P4 Stockholm.

Anton Säll
anton.sall@dn.se "

DN FREDAG 16 MARS 2018

" Ledare: En bättre skola börjar på högskolan

Hoppet är inte ute för svenska elever. Allt fler klarar gymnasieexamen, visar genomgången i dagens DN. Samtidigt tyder de internationella kunskapsmätningarna på att våra senaste studentkullar har hunnit lära sig mer när de springer ut.

Tragedin är att de ratar lärarprogrammet. Sorgligt är också att de som – mot oddsen – väljer en karriär i klassrummet inte får en yrkesutbildning värd namnet. Att antagningskraven till lärarprogrammen knappt kan kallas krav hör på lång sikt också till de stora hoten mot kunskapssamhället.

Den reform som Liberalernas ledare Jan Björklund och Åsa Fahlén, ordförande för Lärarnas Riksförbund, skisserade på torsdagens DN Debatt är därför rätt.

En bättre skola börjar på lärarhögskolan. ”Det viktiga är inte hur många som antas, utan hur många som examineras”, skriver Björklund och Fahlén. Värt att tillägga: Vilka som examineras är också avgörande. Innehållet i deras utbildning är dessutom allt annat än oväsentligt.

Duons förslag är i dessa avseenden föga radikala. Antagningskraven ska skärpas – lägst betyget C i svenska, och för ämneslärare även minst C i de ämnen man ska undervisa i. Därtill ska kurserna styras om mot mer praktisk metodik, mindre fluffig pedagogisk teori.

Att detta inte gjordes redan 2011, då lärarutbildningen renoverades av samme Björklund, är obegripligt. Men om yrket ska ha en chans kommer städningen inte en dag för tidigt.

Tiden är visserligen sedan länge förbi då lärarkåren var ett slags elitstyrka. Men så sent som i början av 1990-talet återfanns lärarstudenterna åtminstone i en pålitlig mittfåra på universiteten. De hade hyfsade – ofta höga – betygssnitt från gymnasiet.

Så är det inte längre. En analys av yrkesexamensprogrammen som Universitetskanslersämbetet publicerade förra hösten visade att drygt en tiondel av studenterna på grundlärarprogrammet hade ett betygsnitt nära E, alltså knappt godkänt i gymnasiets ämnen.

Bara 1 av 50 har toppbetyg – motsvarande andel bland jurister är en tredjedel. Föreläsare vittnar om studenter som saknar läs- och skrivförmåga. Det ger kåren ett stort handikapp. Man kan inte utbilda lärare som knappt har klarat skolan själva och tro att omgivningen ska känna respekt och tilltro till deras roll.

Många med låga betyg hoppar visserligen av lärarprogrammet. Men det gör även de få högpresterande studenterna – och förmodligen hänger det ihop. Unga människor som söker stimulerande studieår och ett tillfredställande yrkesliv avskräcks.

Att det finns lärarstudenter i Sverige som har mindre än två timmar verklig undervisning per vecka är samtidigt självskadebeteende på samhällsnivå. Det är också ett hån mot individerna att utbildningen i många fall kräver minimalt av tid och ansträngning.

Som DN:s genomgång visar har resurserna till skolan ökat kraftigt de senaste 15 åren. Det har behövts. Lärarlönerna har stigit ordentligt, men yrkets status har inte följt kurvan.

Problemet finns i utbildningen. Björklund och Fahlén skriver att det ”är viktigare att höja kvaliteten på de utbildningar som redan finns än att öka antalet utbildningsplatser”.

Det är ett vägval som partierna måste göra. Den rödgröna regeringens lösning är att bygga ut programmen, fastän risken är att kraven sänks, avhoppen blir fler och en ond spiral förstärks. Färre, men skickliga, nybakade lärare på kort sikt är i stället vad som krävs för att varaktigt stärka svensk skola.

DN 16/3 2018 "

DN FREDAG 16 MARS 2018
DN. DEBATT 180316

”Studiemedelsmiljard behövs för att utveckla yrkesverksamma”

Digitalisering, automatisering och globalisering förändrar arbetsmarknaden och livslångt lärande är en nödvändighet. Men endast tre procent av studielånet gick förra året till studenter över 39 år och tre av fyra äldre studerar helt utan studiemedel. Det är inte hållbart. Sverige behöver ett studiemedelssystem för yrkesverksamma, skriver Martin Linder, Unionen.

Samhällsomdanande megatrender som digitalisering, automatisering och globalisering, liksom utvecklingen mot ett längre arbetsliv, måste mötas med ökade möjligheter till vidareutbildning och omställning under arbetslivet. Det är en insikt som nu är allmänt spridd.

Men en avgörande fråga har hittills ignorerats i debatten. Så länge studiemedlet inte är anpassat efter vuxnas levnadsomkostnader kommer det kompetenslyft som kontinuerligt behöver ske både i offentlig sektor och näringsliv aldrig kunna bli av.

Statistik som Unionen har beställt från Centrala studiestödsnämnden och Statistiska centralbyrån ger en mycket tydlig bild. Av det studiemedel som betalades ut för högskolestudier 2017 gick endast 3,5 procent av bidraget och 3 procent av grundlånet till personer över 39 år. Och hela tre av fyra studenter mellan 40 och 56 års ålder studerade helt utan studiemedel.

Med nuvarande villkor är studier finansierade med studiemedel helt enkelt inte ett alternativ för de flesta yrkesverksamma. I stället är de hänvisade till att bedriva kortare studier, ofta parallellt med heltidsarbete och familjeliv. Omständigheter som bidrar till att exempelvis inte ens hälften av distansstudenterna på fristående kurser lyckas fullfölja den utbildning de påbörjar.

Följden är att utbildning som är nödvändig för kompetensförsörjningen uteblir på grund av att ingen tar ansvar för individens försörjning. Arbetsgivare vill inte att utbildning som medför produktionsbortfall och risk för att medarbetaren lämnar för en konkurrent ska ske under betald arbetstid. Och den enskilde individen har inte råd.

Det är ett gemensamt intresse för parter, stat och individ att det blir ekonomiskt möjligt för yrkesverksamma att ta studieledigt på hel- eller deltid. Det är nödvändigt så att fler kan ta del av och fullfölja utbildning som stärker anställningsbarheten på arbetsmarknaden. Med den insikten ser vi tre utgångspunkter för hur ett rationellt studiemedel för yrkesverksamma bör utformas.

Förutsättningen är att staten lägger en solid grund via studiemedelssystemet. Det innebär att såväl ersättningsnivåer som ålders- och tidsbegränsningar behöver anpassas efter yrkesverksammas behov.

Vidare behöver studiemedlet utformas så att det kan kompletteras med andra ersättningar, exempelvis som ges via kollektivavtal, utan att det reduceras. På så vis kan samhällets resurser samverka och individen kan få en inkomst som går att leva på.

Eftersom motivet är en bättre fungerande omställning och kompetensförsörjning bör bättre villkor i studiemedlet endast ges vid utbildning som stärker anställningsbarheten på arbetsmarknaden. Utifrån dessa utgångspunkter har vi fyra konkreta förslag till reformer regeringen bör genomföra i studiemedelssystemet:

1.
Inför det högre bidragsbeloppet på 7 300 kronor i månaden för yrkesverksamma som har arbetsmarknadsskäl, oavsett utbildningsnivå. I dag finns det två olika bidragsbelopp i studiemedlet, ett generellt och ett högre där det senare är reserverat för vissa utvalda grupper. Efter att lånedelarna utökats kraftigt under senare år kan den som också tar tilläggslån få totalt 14 900 kronor i månaden i studiemedel vid heltidsstudier. Då bidragsbeloppet endast är 3 100 kronor består summan till 79 procent av lån. Ökade möjligheter att ta lån är positivt men statistiken från CSN visar tydligt att det som enskild åtgärd knappast är lösningen.

Exempelvis var det 2017 vid 40 års ålder bara 1 200 personer per årskull som studerade vid högskolan med grundlån, varav drygt en tredjedel även lyfte tilläggslån. Vid 50 års ålder hade antalet sjunkit till 200 personer med grundlån och 100 med tilläggslån. Eftersom få yrkesverksamma är beredda att ta studielån är en höjning av bidragsbeloppet den viktigaste åtgärden om regeringen vill att fler ska ta steget till studier.

2.
Höj fribeloppet med minst 20 procent. Många yrkesverksamma vill gå ned i arbetstid för att studera på deltid, men hindras av att studiemedlet reduceras med 61 procent av den inkomst som överstiger fribeloppet. Det är rimligt att de som själva tar ansvar för sin försörjning inte ska drabbas av sänkt studiemedel. Med den höjning vi föreslår skulle de med månadslöner upp till cirka 43 000 kronor vid heltidsarbete kunna arbeta och studera på 50 procent utan att studiemedlet påverkas. Frågan måste hanteras i regeringens pågående utredning om fribeloppet.

3.
Höj de övre åldersgränserna för lån och bidrag. Rätten till studielån för eftergymnasiala studier minskar, från de ursprungliga 240 veckorna, med 20 veckor per år mellan 47 och 56 års ålder. Gränsen bör flyttas så att nedtrappningen inleds först vid 50 års ålder och att 40 veckor kvarstår vid 60 års ålder. Dagens åldersgränser är för snäva i förhållande till utbildningsbehoven på arbetsmarknaden. Eftersom även tidigare veckor med studielån räknas in har exempelvis den som lånat till en fyraårig magisterexamen, och inte hunnit betala tillbaka alla tidigare lån, inte rätt till studielån från 50 års ålder. Trots närmare två decennier kvar i arbetslivet.

4.
Förtydliga och utvidga möjligheten att få extra veckor med studiemedel av arbetsmarknadsskäl från 40 till 60 veckor. Den som är över 40 år och har använt maximal tid med studiemedel kan i dag få extra veckor om det finns särskilda skäl, som kan vara personliga skäl eller arbetsmarknadsskäl. CSN kan i sin ärendestatistik inte skilja på beslutsgrunderna. Men då bara knappt 600 personer årligen beviljas extra veckor utifrån särskilda skäl, alla utbildningsnivåer inräknade, tyder det på att det inte fungerar i praktiken. Det är av stor vikt för samhället att även de som har en högre utbildning och som slagit i veckotaket kan möta snabbt förändrade kompetenskrav på arbetsmarknaden.

Unionen är Sveriges största fackförbund. Våra 650 000 medlemmar befinner sig i frontlinjen av den tekniska utvecklingen och verkar i många fall på en global arena. De ser med egna ögon hur kompetenskraven förändras och behoven av vidareutbildning ökar. Regeringen har hittills enbart gjort satsningar i studiemedlet för grupper som står långt från arbetsmarknaden. Det är viktigt, men om näringsliv och offentlig sektor ska klara kompetensförsörjningen krävs nu reformer som gör att yrkesverksamma har råd att studera.

Ett första steg bör vara att avsätta en första miljard till ett högre bidragsbelopp för yrkesverksamma i höstbudgeten. Avsättningen bör sedan under två år byggas på med ytterligare en miljard kronor per år. Det skulle räcka till 70 000 heltidsstuderande per termin.

När staten sedan lagt grunden behöver vi som parter avtala om avsättningar som kompletterar studiemedlet. Vi har redan framgångsrika organisationer som stöttar uppsagda.

Nu måste vi hitta lösningar som gör det möjligt för anställda att kontinuerligt möta förändrade kompetenskrav på arbetsmarknaden.

Martin Linder, ordförande Unionen "

DN FREDAG 16 MARS 2018

"Experten: Vi sviker de här barnen systematiskt

Trots att närmare 200 fall av misstänkta fall av äktenskapstvång anmälts till åklagare sedan den nya lagen infördes 2014 har bara sju åtal väckts och fem domar avkunnats. – Kompetensen är för låg, vi förstår inte de här barnens utsatthet, säger Juno Blom, nationell samordnare vid Nationellt kompetenscenter mot hedersförtryck.

I drygt tio år har Juno Blom, sakkunnig när det gäller hedersproblematik och tidigare regeringens särskilda utredare när det gäller hedersvåld, arbetat för att sprida kunskap om hedersvåldets konsekvenser och olika uttryck.

När lagen mot äktenskapstvång instiftades sommaren 2014 och sedan kompletterades med att även stämpling till brottet kriminaliserades sommaren 2016 såg hon det som ett viktigt steg framåt.

I dag, fyra år senare, är hon besviken över utfallet:
– Om man stiftar en oerhört viktig lag – som det handlar om i det här fallet – utan att de som ska tillämpa lagen förstår brottets karaktär och det sammanhanget det begås i riskerar lagen att bli verkningslös, säger Juno Blom.

Hon menar att lagen borde ha införts samtidigt med en genomtänkt utbildningssatsning för hela rättskedjan.

– Brottsoffren i de här ärendena är oftast minderåriga, gärningsmännen är deras vårdnadshavare och de bor tillsammans. Det kräver väldigt mycket av dessa barn för att de ska orka gå igenom den här processen. De måste få relevant stöd, säger Juno Blom.

Enligt henne är det ingen slump att majoritet av de ärenden som drivs nu – drivs av kammaråklagare Jessica Wenna i Västmanland.

– I dessa fall har det funnits bra samverkan mellan skola, socialtjänst, polis och åklagare. De har haft kompetens – det leder till större förmåga och vilja att utreda brotten, konstaterar Juno Blom.

Hon är djupt bekymrad över hur stor okunskapen fortfarande är, särskilt inom socialtjänsten.

– Det som är så sorgligt är att när ett barn larmar om sin egen utsatthet så involverar socialtjänsten vårdnadshavarna och barnens försätts i ännu större fara, säger hon.

Förra året fick den stödtelefon som Nationella kompetensteamet mot hedersvåld har information om 56 unga människor som förts utomlands och som riskerade att giftas bort.

– Vi sviker dessa barn systematiskt – de har inte samma fri- och rättigheter som alla andra barn, säger Juno Blom.

Enligt henne är siffrorna bara toppen av ett isberg.

När stiftelsen Allmänna Barnhuset gjorde en studie där 4 700 elever i årskurs 9 i grundskolan tillfrågades om de själva fick välja vem de ska gifta sig med eller leva tillsammans med svarade 6,6 procent av dem som hade en eller båda föräldrarna födda utanför Norden nej på den frågan.

Det visade sig vidare att just de barnen var mer än dubbelt så ofta utsatta för fysisk och psykisk misshandel, sexuella övergrepp och försummelse från föräldrarnas sida. Det hade nästa tre gånger oftare upplevt våld mellan de egna föräldrarna.

– Vi måste ta in att just de här barnen som svarar att de inte själva får bestämma framtida partner även är utsatta för mycket annat slags våld och att det bakom varje siffra finns ett stort lidande. Men majoriteten av dessa barn som blir synliggjorda är de som själva vågar och orkar träda fram. De är inte många.

Juno Blom anser att om det stiftas lagar för att skydda människor så måste samhället också se till att brotten blir utredda på rätt premisser. Skola och socialtjänst måste identifiera vilka som är utsatta och inte vackla när det gäller det skydd de behöver.

– Menar vi allvar med att alla barn har samma fri- och rättigheter i det här landet finns det ingen annan väg att gå. Och har man väl orkat anmäla så ska man garanteras ett målägarbiträde eller särskild - företrädare som har den kompetens som krävs, säger Juno Blom.
Hon anser också att Sverige varit alldeles för naiv i förhållande till dem som kommer hit och söker asyl.

– Vi talar luddigt om att här gäller FN:s deklaration om mänskliga rättigheter och tror att vårdnadshavare då automatiskt förstår att det innebär att det är förbjudet att gifta bort sina barn. Så är det inte. Vi måste vara mycket tydligare.

I mars och i maj i år kommer hovrätten för Nedre Norrland och Svea hovrätt avgöra två principiellt intressanta fall.

I mars handlar det om ett ärende där tingsrätten inte fann att åklagaren tillräckligt bevisat att de åtalade utnyttjat det faktum att brottsoffret, en 15-årig flicka, var i en utsatt belägenhet.

I maj handlar det om en dom där tingsrätten bland annat skrev att ”det kan inte heller uteslutas att det funnits fler gärningsmän” och att man inte ansåg att åklagaren lyckats bevisa att det handlade om ett brott när en flicka gifts bort av nära släktingar.

Ulrika By
ulrika.by@dn.se"

"Fakta. Samtalen till stödtelefonen ökar
Under 2017 ringde 798 personer i 600 olika ärenden till den nationella stödtelefon som upprättats för personer som har behov av stöd, råd och hjälp när det gäller hedersrelaterad brottslighet. Det är en ökning från 187 ärenden 2014.

85 procent av samtalen kom från kvinnor, 15 från män. Minst 53 procent av de utsatta är under 18 år.

I 17 procent av fallen (139 personer) handlar det om oro för planer på tvångsgifte. Av dem har 56 personer först utomlands eller hållits krav utomlands i samband med ett tvångsgiftermål under 2017. Sedan 2014 har 135 personer blivit bortförda för att giftas bort utomlands.

Telefonnumret till stödtelefonen är 020-120 06 06
Källa: Länsstyrelsens i Östergötland, Nationellt kompetenscenter. "

DN FREDAG 16 MARS 2018

" Läkare: Medier ger en felaktig bild av adhd

I medierna framhålls ofta adhd:s positiva sidor. Det kan förvärra lidandet för dem som kämpar med sin diagnos, menar läkare.

Senaste åren har diskussionen om adhd som en superkraft väckt känslor och reaktioner från bloggare och kändisar. Men även läkare och forskare reagerar på bilden som formas i medierna. En av dem är Charlotte Skoglund, läkare och forskare på Karolinska Institutet.

När adhd beskrivs som något positivt och en tillgång skapar det problem för dem som upplever en annan verklighet, menar Charlotte Skoglund.

– Jag jobbar dagligen med personer som har adhd. Både de och deras familjer lever ofta i en vardag med konflikter och problem i skolan. Då blir det jobbigt när det finns en generaliserad bild av diagnosen som en superkraft. Den bilden orsakar en omvänd stigmatisering där det är svårt prata om sin diagnos som problematisk när allmänheten förknippar den med något positivt. I värsta fall får det patienter att känna att de inte bara är misslyckade människor för att de har adhd men att de är misslyckade adhd-patienter för att de inte har lyckats utnyttja sin diagnos på ett positivt sätt, säger hon.

Charlotte Skoglund och hennes kollegor reagerar på bilden av adhd och liknande psykiatriska funktionsnedsättningar som ofta kommer fram i böcker och medier.

– Att det ges stort utrymme i medierna för berättelser om de positiva sidorna av olika psykiatriska diagnoser är i grunden positivt.

Evidensbaserad behandling av adhd bygger mycket på att lyfta individers styrkor. Men det är också viktigt med förståelse för de svårigheter som funktionsnedsättningen innebär. En bild av att adhd ger superkrafter är missvisande och kan leda till orealistiska förväntningar. Det är något som kan göra en svår situation värre, säger Charlotte Skoglund.

Hon är tydlig med att adhd är en funktionsnedsättning.

– Adhd handlar inte bara om beteendemässiga symtom, som impulsivitet. Alla är ju mer eller mindre impulsiva. Den kanske viktigaste delen av diagnosen är patientens förmåga att fungera och att få ihop sitt liv. Så om en person är jättehyperaktiv och jätteimpulsiv men framgångsrik på alla sätt i livet så har den personen inte adhd. Diagnosen är per definition en nackdel som innebär någon form av problem med att fungera i sin vardag.

Men det finns många personer med adhd som lever normala liv och har normala jobb och även har blivit väldigt framgångsrika inom olika områden.

– Som forskare tittar jag på om man kan generalisera kring något på gruppnivå. Den gemensamma nämnaren för adhd är att patienter alltid har svårigheter på grund av sin diagnos. De som klarar sig bra trots diagnosen gör så för att de har en förstående miljö, goda behandlingsinsatser, en stöttande familj och andra personliga styrkor. Hittar man ett arbete som passar kan man bli mycket framgångsrik. Men oftast lyckas någon med adhd trots sin diagnos snarare än tack vare den.

Charlotte Skoglund tror att problemet med ensidig rapportering beror på det hon kallar cherry picking, som kan översättas med att plocka russinen ur kakan.

– Det är ett problem inom medierna som både journalister och företrädare för min egen yrkesgrupp gör sig skyldiga till. Cherry picking är när man utgår från en studie utan hänsyn till vad övrig vetenskap säger i ämnet. Det är ofta lätt att dra för långtgående slutsatser från enstaka forskningsstudier. Informationen blir missvisande och patienterna lidande, säger hon.

Men Charlotte Skoglund tror också att goda ting kan komma med den mediala uppmärksamheten.

– Det är bra att det skrivs om adhd, det öppnar upp för diskussion. Det stärker nog väldigt många, men man måste komma ihåg att diagnosen per definition innebär en funktionsnedsättning, inte en fördel. Jag hoppas att den bilden av adhd framkommer men att vi samtidigt kan visa framgångssagor som inspirerar.

Philip Denbaum
philip.denbaum@dn.se "

"Fakta.
Adhd står för attention deficit and hyperactivity disorder. På svenska är namnet hyperaktivitetssyndrom med uppmärksamhetsstörning. Diagnosen baseras på beteende kopplat till ouppmärksamhet eller hyperaktivitet och impulsivitet. Men en stor del av diagnosen är också baserad på funktionshinder i skola eller arbete och i det sociala livet. "

DN FREDAG 16 MARS 2018

" Kriminella påverkar vardagen

De som lever i de socialt utsatta förorterna är dubbelt så otrygga och mer utsatta för våldsbrott än andra medborgare. Vardagen är också till viss del styrd av kriminella nätverk eller av andra, parallella samhällsstrukturer. Störst förlorare är kvinnor och barn.

Precis så mörk är den bild som Brottsförebyggande rådet, Brå, målar upp i en ny rapport av situationen i de 61 områden som pekats ut som särskilt socialt utsatta i Sverige. Några siffror:

En tredjedel av de som deltagit i undersökningen upplever stora problem med öppen droghandel respektive skjutningar.

Fler än hälften upplever stora problem med nedskräpning, buskörning och bilbränder.

Nästan hälften svarar att det finns individer eller grupper i områdena som hindrar boende från att röra sig fritt eller att våga säga ifrån när de ser till exempel pågående skadegörelse.

Till detta ska läggas att bara ungefär hälften av invånarna uppger att de har förtroende för polisen. Detta är dock en siffra som ökat något under de senaste åren.

– Boende i de här områdena utvecklar strategier för att undvika problem i vardagen. Många tycks också ”vänja sig”. Saker som i andra bostadsområden skulle ses som väldigt allvarliga har normaliserats, säger Erik Nilsson, en av utredarna på Brå.

I rapporten beskrivs situationen med så hög koncentration av synliga brotts- och ordningsproblem ”exceptionell”. Polisens situation är att likna vid ett limbo: medan många äldre invånare uppfattar polisen som frustrerande ineffektiv anser de yngre att de är överkontrollerade och trakasserar. Båda förhållningssätten har negativ inverkan på förtroendet för polisen.

– Vi måste förtjäna förtroende och öka tilliten. På kort sikt handlar det om att lösa de mord och stoppa de skjutningar som sker i gängmiljöerna så att dessa områden blir trygga. På 15–20 års sikt handlar det mer om att bygga en social hållbar utveckling, konstaterar Gunnar Appelgren, samordnare för Stockholmsregionens satsning på de särskilt utsatta områdena.

Av de 1 176 personer som svarat på den så kallade trapphusenkäten, en del av undersökningen, säger 70 procent att de kriminella nätverken påverkar deras vardagsliv, 12 procent att andra strukturer, som till exempel släkten, eller en etnisk grupp påverkar deras liv – både i positiv och negativ bemärkelse.

– Å ena sidan kan människor som behöver stöd i någon form få de snabbt av sina egna nätverk, å andra sidan kan särskilt kvinnor och barn hamna i kläm när en släkt vill lägga sig i hur barn uppfostras, hur skilsmässor ska gå till eller hur skulder ska regleras, säger Johanna Skinnari, projektledare på Brå och tillägger:

– Det är viktigt att vi inte är naiva. Det etablerade samhället måste höra när varningsklockorna ringer.

Ulrika By
ulrika.by@dn.se "

Fakta. Nationell trygghetsundersökning
Rapporten heter ”Relationen till rättsväsendet i socialt utsatta områden” och presenterades på onsdagen. Den bygger på analyser av Brås nationella trygghetsundersökning, 1 200 enkätsvar och 116 intervjuer.

Utifrån rapportens innehåll bedömer Brå att både det brotts-bekämpande och brottsförebyggande arbetet måste effektiviseras och att alla aktörer behöver satsa på metodutveckling. Brå anser också att samhället måste bli bättre på att identifiera de mer dolda parallella samhällsstrukturerna. "

DN FREDAG 16 MARS 2018

" Nytt stöd till kommuner ska minska klyftorna

Regeringen vill satsa drygt två miljarder kronor årligen för att minska segregationen. 32 kommuner får nu möjlighet att ansöka om statliga pengar. Enligt statsminister Stefan Löfven (S) finns det stora behov av åtgärder mot segregation och växande klyftor.

– Nu ger vi kommunerna med utsatta områden möjlighet att få ned brottsligheten, öka skolresultaten och rusta upp bostadsområden, säger Löfven.

Satsningen bygger på en budgetuppgörelse med Vänsterpartiet och i år ska 425 miljoner kronor avsättas till särskilt utsatta områden. Nästa år ökas summan till 1,35 miljarder, och under perioden 2020–2027 ska 2,2 miljarder avsättas årligen.

– Vi har redan påbörjat arbetet med att minska klyftorna. Nu trappar vi upp möjligheten för kommunerna att söka pengar, säger Löfven. Kommunerna som valts ut har områden där valdeltagandet är lågt, arbetslösheten hög och utbildningsnivån låg. Pengarna ska kunna användas till tidiga insatser för barn och unga, utbildning, ökad trygghet och insatser för att stärka demokratin.

Hans Olsson "

DN FREDAG 16 MARS 2018

" SD utesluter riksdagsledamot

Riksdagsledamoten Olle Felten har uteslutits ur Sverigedemokraterna sedan han gått med i det nya högerpopulistiska partiet Alternativ för Sverige, som under torsdagen stoppades från att hålla en presskonferens i riksdagens presscenter. Enligt TT var det Felten som bokat lokalen, som bara får användas av partier som sitter i riksdagen. Olle Felten har Östergötland som hemdistrikt och har suttit i riksdagen sedan 2014.

”Han har inte distriktets förtroende. Ett av flera skäl till detta är att han kontinuerligt och under lång tid agerat konfliktskapande och aktivt försvårat samarbetet i partigruppen i sin kommun”, skriver Jan Svensson, distriktsordförande i SD Östergötland, i ett pressmeddelande. Det står också att Felten utesluts för att han haft samröre med ”högerextremister och rasister”.

DN "

DN FREDAG 16 MARS 2018

" Nu ska Spotify valsa in på New York-börsen

Den 3 april börsnoteras musiktjänsten Spotify i New York. DN berättar om bolagets resa från Stockholmsförorten Rågsved till kapitalismens högborg Wall Street. Viktigaste stoppet på vägen var Kungliga Tekniska högskolan och ett gäng drivna programmerare.

När Spotify bildades i april 2006 hette det dominerande sociala nätverket i USA Myspace. Facebook var bara för amerikanska studenter. Twitter och Instagram inte ens födda.

Spotifys grundare Daniel Ek och Martin Lorentzon är säkert tacksamma i dag för att sociala medier då ännu var i sin linda. Annars skulle det säkert susa runt bilder på de två i bara kalsongerna bland varma servrar i Daniel Eks lägenhet i Rågsved i södra Stockholm. För det var där allt startade. Med Eks och Lorentzons teknikintresse och diffusa idéer om att det går att tjäna pengar på att ha många besökare på en sajt.

Musikindustrin var samtidigt inne i en dödsspiral i Sverige. Cd-försäljningen rasade i takt med att piratsajterna blev bättre. Det blev inspirationen till Spotifys affärsidé.

Forskaren Rasmus Fleischer och professor Pelle Snickars pekar ut en alternativ födelseplats i sin kommande bok ”Den svenska enhörningen. Storyn om Spotify”. Den platsen är Kungliga Tekniska högskolan på Valhallavägen i Stockholm.

Därifrån kom ett gäng nyutexaminerade programmerare som förverkligade Ek och Lorentzons idé.

– Den tekniska elegansen kom från KTH. De gjorde Spotify till ett företag i teknikens framkant. I övrigt har Spotify sällan varit först och påminner såtillvida mer om Apple än om Google. Spotify ser vad andra gör, väntar och gör sedan själva det snyggt, folkligt och populärt, säger Rasmus Fleischer, forskare i ekonomisk historia vid Stockholms universitet.

Att Spotify, till skillnad från nästa alla andra unga bolag, har lyckats så till den grad att det värderas till hisnande 160 miljarder dollar och ska börsnoteras i New York, förklarar han med en kombination av skicklighet, tajmning och tur. Liksom att grundarna har balanserat varandra: Daniel Ek som den mer envisa, som vägrat ge upp Spotifys gratistjänst. Martin Lorentzon som den mer opportunistiska som anpassat sig till andra.

– Det finns kanske en balans i att man inte bara följt flocken, men heller inte dragit i väg för mycket i sin egen grej.

Turen och tajmningen var till exempel att Spotify tog in mycket kapital bara veckor innan den akuta finanskrisen bröt ut i september 2008. Tack vare det kunde man kort därefter lansera sin musiktjänst i åtta länder.

Under hela Spotifys expansionsfas har räntorna dessutom varit exceptionellt låga, vilket bidragit till att det internationella kapitalet sökt sig till investeringar med hög risk för att få avkastning.

Rasmus Fleischer beskriver Spotifys utveckling som att grundarna manövrerat mellan skivbolagen och riskkapitalisternas intressen.

– Riskkapitalisterna och skivbolagen har knuffat företaget in i nya banor. Det kan vara sådant som att gå mobilt, att satsa på abonnemang, att bli mer radio och jobba med musikrekommendationer, säger Rasmus Fleischer.

Spotify blev snabbt framgångsrikt i USA och han tror att samarbetet med Facebook och dess grundare Mark Zuckerberg var avgörande. Plötsligt syntes Spotify i Facebookvänners flöden.

– Spotify blev mer socialt. Du skulle lyssna på det som vänner lyssnade på, bli en del av filterbubblan som vi säger i dag. Men det är inte optimalt när det gäller musik. Det är inget som säger att kompisar har bra musiksmak, konstaterar Fleischer och påminner om att Daniel Ek självkritiskt i efterhand har medgett att Spotify tänkte lite fel där.

Med USA-lanseringen bytte Spotify delvis spår och blev mer av en efterföljare till musikradion, mindre en tjänst som ersatte skivbutiken.
– En enkel förklaring kan vara att amerikaner lyssnar mer på musik i bilen.

Rasmus Flesicher pekar ut två mindre företag, som Spotify har köpt, som viktiga förklaringar till att företaget blivit så dominerande som det är i dag. Dels svenska Tunigo, som köptes 2013, dels amerikanska The echo nest som köptes 2014.

– När man köpte Tunigo fick Spotify för första gången anställda som jobbade med musik. Innan dess hade man anställda som jobbade med ekonomi, juridik och förstås teknik.

Tunigo gjorde spellistor som baserades på stämningar, tidpunkter och aktiviteter snarare än på genrer.

– Om Tunigo står för den mänskliga sidan står The echo nest för det algoritmiska. Den riktiga succén är att Spotify lyckats skapa bra personliga temaspellistor för användarna.

Skivbolagen spelar fortfarande en viktig roll, men makten förskjuts alltmer mot Spotify. Under nollnolltalet var det topplistorna på radion som influerade Spotifys listor. Nu är det tvärtom.

Vilket inflytande har skivbolagen på tjänsterna som Spotify erbjuder?
– Avtalen är hemliga, men det är uppenbart att de har ett avgörande inflytande. Musik fungerar annorlunda än film. Det går att driva Netflix utan Disney, men Spotify kan inte drivas utan att Universal är med.

De tre stora skivbolagen, Universal, Sony och Warner, står bakom 70–80 procent av den strömmade musiken.

Skulle Spotify kunna följa Netflix i spåren och själva börja producera musik?
– Spotify önskar nog inget hellre. Man försöker förmodligen skapa en situation inför nästa tidpunkt som kontrakten ska förnyas med skivbolagen för att förskjuta maktbalansen lite ytterligare.

Vilka är de som hotar positionen Spotify har i dag?
– Första månaderna på börsen blir en prövning i sig. Det kan gå hur bra eller dåligt som helst. Väljer någon av nätjättarna, till exempel Facebook, att slå till med en konkurrerande tjänst är det förstås ett hot. Apple är det och Google skulle kunna välja att lägga in mer krut på sin musiktjänst, säger Rasmus Fleischer.

Han pekar på att prospektet inför börsnoteringen visar att Spotify har sina rötter i musiken, men att man har högre ambitioner eftersom det visat sig svårt att tjäna pengar enbart på musik.

– Spotify vill bli ett medieimperium av något slag och talar mycket om podcast, nyheter, video och underhållning i allmänhet. Samtidigt ska man övertyga skivbolagen och artisterna om att Spotify är en långsiktig partner som bryr sig om musik och tänker ge ordentligt betalt. Det är en delikat balansgång.

Börsnoteringen i New York innebär att Spotify inte kan fortsätta vara så hemligt som man är i dag. Bolaget måste i fortsättningen redovisa intäkter, förluster och annan finansiell information varje kvartal.

Pia Gripenberg
pia.gripenberg@dn.se "

"Fakta. Enhörningen Spotify
Boken ”Den svenska enhörningen. Storyn om Spotify” ges ut av förlaget Mondial.

Titeln syftar på engelskans unicorn, ett begrepp för att kännetecknа ett start-up-företag som är värt över en miljard dollar, i dagsläget drygt åtta miljarder kronor. "

DN FREDAG 16 MARS 2018

" Allt färre företag snokar på Facebook

Företagens framtidstro är ljus och en klar majoritet vill anställa under kommande år. Och allt färre företag snokar runt på nätet för information om kandidater.

Tiden då arbetssökanden tvingades städa bort festbilderna på Facebook inför jobbintervjun kan snart vara förbi. Stockholms handelskammare har frågat 400 företag om hur ofta de söker efter kandidater på nätet. Svaren visar att trenden går mot att allt färre företag gör den typen av kontroller.

– Vi har lärt oss att leva med sociala medier. Det är en del av människors vardag. Informationen som finns där bedöms inte längre på samma sätt, säger Lotta Andersson, projektledare på Stockholms handelskammare.

År 2010 angav 25 procent av företagen att de sökte på nätet för att få information om kandidater. Kontrollerna ökade till och med år 2015, då detta gjordes av 46 procent av företagen. I år angav 35 procent av de tillfrågade att de kontrollerar kandidaterna på nätet.

Den 25 maj i år införs det nya EU-direktivet GDPR, som reglerar hur företag får använda personuppgifter. Enligt Lotta Andersson har införandet lett till att fler prioriterar att skydda de anställdas integritet och överväger mer noggrant vilka uppgifter som är relevanta. Men det kan finnas ytterligare en faktor som spelar in.

– Medvetenheten om falska nyheter har gjort att informationen som finns på nätet kanske inte längre uppfattas som sanning på samma sätt som tidigare, säger Lotta Andersson.

Men trots att nätidentitetens roll minskar i betydelse finns det anledning att se över vilken information som finns tillgänglig, anser Lotta Andersson.

– 33 procent av företagen har valt bort en kandidat till följd av vad de har hittat på nätet. Det är bra att se över hur saker i sociala medier kan tolkas utåt, säger hon.

Den tyngsta faktorn vid än bakgrundskontroll är fortfarande referenser, enligt Lotta Andersson. I undersökningen framgår också att allt fler företag är också mer positiva till att alkohol- och drogtesta på kandidater.

Anmärkningsvärt är att nästan 60 procent av arbetsgivarna har uppgett att kandidater har förvanskat uppgifter i ansökan. Vanligast är osanna uppgifter om erfarenheter, tidigare lön och examen.

Knappt 90 procent av företagen anger att de vill rekrytera och arbetsbristen är stor, framför allt inom bygg- och it-sektorn, enligt rapporten.

Ida Yttergren
ida.yttergren@dn.se "

"Fakta. Så gjordes undersökningen
Undersökningen är gjord av Stockholms handelskammare som har ställt frågor till 400 rekryteringsansvariga på företag i hela landet. Undersökningen har riktats både till privata företag och till offentlig sektor.

27 procent av de medverkande företagen har fler än 500 anställda, 34 procent mellan 101 och 500 anställda, 25 procent har mellan 50 och 100 anställda och 13 procent har färre än 50 anställda. "

DN FREDAG 16 MARS 2018

" Wahlroos om flytten till Finland: Vi kan inte vänta

Nordeas aktieägare sade ja till att flytta bankens säte till Finland på bolagsstämman på torsdagen. Men det var inte alla ägare som gillade flytten. – Jag tycker att det här är en svensk bank, sade Steen Hohwill-Christensen med tryck på ordet svensk, till DN inför stämman.

Aktieägare med över 95 procent av rösterna sade ja till flytten som är planerad till den 1 oktober i år.

Inför omröstningen förklarade styrelseordföranden Björn Wahlroos argumenten för flytten.

– Nordea är en annorlunda bank jämfört med våra svenska konkurrenter.

– Vi är en europeisk bank. Det är naturligt att vi söker vår hemvist i Europa, tillade han.

Genom att flytta till Finland kommer Nordea att hamna inom EU:s bankunion. Därmed får Nordea samma regelverk som gäller för andra stora europeiska banker. Tillsynen kommer att utövas på europeisk nivå, närmare bestämt av den europeiska centralbanken, ECB.

Dessutom blir den så kallade resolutionsavgiften (en slags försäkringspremie som banker måste betala för att få stöd i en kris) lägre.
Det fanns dock en skepsis bland Nordeas större aktieägare, även om de uttryckte förståelse för argumenten. Pensionsbolaget AMF, med 1,6 procent av kapitalet, röstade ändå emot eftersom de, likt Aktiesparar-na, anser att styrelsen kunde vänta. Det förekommer en diskussion i Sverige om att gå med i bankunionen.

Men svaret från Björn Wahlroos var att banken inte kan vänta på eventuella förändringar i Sverige.

– Vi kan inte vänta. Kostnaden för att vänta ett år till är verkligt stora, sade han till journalister efter stämman.

Wahlroos syftade på sättet som resolutionsavgiften är tänkt att tas ut i Sverige.

– Det förslag som den svenska regeringen har ställt har en mycket egendomlig tidsprofil. De tänker ta en mycket stor del av avgifterna just 2019. Det innebär att vi hade fått en oproportionellt stor kostnad för banken om vi hade väntat ett år till, sade han.

På frågan hur han tycker att de svenska politikerna skött frågan pekade Wahlroos på den kritik som riktats mot just politikerna på stämman.
– Man kunde kanske sköta konkurrensklimatet och företagsklimatet lite bättre i Sverige.

Folksam lade ner sin röst och fondbolaget Didner & Gerge, tionde största ägaren, gjorde i praktiken detsamma då de inte ens kom till stämman.

Är det inte märkligt att stora institutionella ägare lägger ner sina röster i en så här viktig fråga?
– Det här är inte en svartvit fråga. Du kan ha en åsikt som säger ja och en som säger nej och så finns det naturligtvis ett nja där emellan, svarade Wahlroos.

Dan Lucas
dan.lucas@dn.se "

DN FREDAG 16 MARS 2018

”H&M måste få upp modegraden”

Den krisande klädjättens försäljningssiffror för det första kvartalet uppnår inte förväntningarna. Bolagets aktiekurs föll i den inledande handeln på börsen och kursen är på sin lägsta nivå på över nio år.

– H&M måste få koll på försäljningen för H&M-varumärket, som står för den största delen av försäljningen. De måste få upp modegraden och få kunderna att återvända, säger Johanna Kull, sparekonom på Avanza.

Analytikerna hade förväntat sig att kedjans försäljning under perioden skulle ha ökat med 1,2 procent. Siffran är ett genomsnitt sammanställt av analysföretaget SME Direkt. Detta kan jämföras med H&M:s försäljningsmål på 10–15 procent i lokala valutor. I rena siffror var försäljningen näst intill oförändrad jämfört med samma period förra året.

När Stockholmsbörsen öppnade på torsdagen föll klädjättens aktiekurs med nära fem procent. Aktien handlades för under 130 kronor vilket är den lägsta nivån sedan november 2008.

Ida Yttergren"

DN FREDAG 16 MARS 2018

" Hjälp oss att ge tydliga besked om vad lagen säger om hedersvåld

En ung asylsökande kvinna kontaktade mig för drygt två år sedan, hon var själv utbildad lärare i sitt hemland. Väl insatt i mänskliga rättigheter arrangerade hon tillsammans med ett studieförbund en samhällskunskapsvecka. Polis, skola, arbetsförmedling, rättsväsende, jämlikhet, sexuella rättigheter, barn och familj, bibliotek, socialtjänst stod på schemat och olika representanter var inbjudna.

Jag skulle tala om barn och vuxna, jämlikhet och sexuella rättigheter och tackade ja till inbjudan. Jag är en av dem längst ut i civilsamhället – det finns mängder av oss – som jobbar som volontärer i olika organisationer.

Jag ville inte vara en privatperson som utan hänvisning till lagar och regelverk bara stod och pratade om ”svenska värderingar”. Jag tog för givet att jag skulle kunna gå in på lämplig myndighets hemsida och hämta kort, enkel och tydlig information.

Men det jag sökte fanns inte. Jag talade med avdelningen för mänskliga rättigheter på UD, jag ringde socialstyrelsen, SKL, RFSU, BO och UD igen. De flesta tyckte att det var en god idé: ”Vi träffar regeringen, vi skall ta upp det, det är en viktig fråga”. Jag hänvisades till sajter, jag läste på. Tre, fyra, fem sidor långa dokument med värderingsövningar och berättelser, många jättebra, men det är inte vad som behövs i ett tidigt skede. Istället fick jag göra ett eget bildspel med hjälp och inspiration från UD och RFSU.

Jag önskar att staten kunde uttala sig tydligare: ”Om barn, kvinnor och män – Kort om lagstiftning kring jämställdhet, sexualitet och samlevnad i det svenska samhället”; skapa ett material så att vi kan dela det vidare. ”Kort om barnkonventionen” från Rädda Barnen är ett utmärkt exempel att inspireras av.

Hundratusentals människor i Sverige lever under hedersförtryck. Enligt en statlig utredning kan det röra sig om över 100 000 flickor och pojkar under 25 år som har sin frihet beskuren. Till det kommer alla vuxna kvinnor och män som inte kan leva som de vill.

Vi är många som träffar dem och vi behöver hjälp. På alla våra olika mötesplatser långt bort från byråkratins korridorer träffas vi och umgås, meningsfullt och roligt för det mesta och ibland kommer vi till tals om olikheter. Jag har själv hört ”Det här säger du bara för att du är kvinna, ta hit en man i stället”, ”Min religion förbjuder mig att lyssna på dig”, ”Det där gäller för er, du har inte rätt att bestämma vad jag gör med mina barn”, ”Din språkstödjare är en hora, hon använder förbjudna ord”.

Det är då jag behöver staten bakom ryggen! Politiker och myndigheter som står upp för vår lagstiftning. Hedersvåld och klankultur har ingen plats i vårt samhällssystem – beskriv tydligt vad lagen säger! Det hjälper mig också som volontär att vara inkluderande och respektfull. Välkommen till oss, en demokratisk rättsstat där vi värnar individens friheter, rättigheter och skyldigheter.

Anna-Maria Norén, Mora, aktiv i det vi kallar civilsamhället "

DN FREDAG 16 MARS 2018

" Fertiliteten varierar stort mellan individer

Kvinnans fertilitet sjunker med åldern. Men exakt när och hur mycket är svårt att svara på. – Det är svårt att forska om eftersom det finns mängder av faktorer som påverkar, säger Outi Hovatta, professor i obstetrik och gynekologi vid Karolinska institutet.

Många läkare och forskare har varnat för att vänta för länge med att skaffa barn. Det är viktigt att unga människor förstår att möjligheten för kvinnan att bli gravid minskar med åldern, menar de.

För några år sedan väckte den amerikanska psykologiforskaren Jean Twenge uppmärksamhet med en artikel i tidningen The Atlantic. Hon fick ständigt höra att en av tre kvinnor över 35 inte lyckades bli gravida inom ett år, skrev hon. Hon gick igenom den forskning som fanns och hävdade att de siffror man baserat detta uttalande på kom från franska födelsetal från 1670–1830.

Jean Twenge hänvisade till det fåtal moderna studier hon fann, som visserligen är små men som enligt henne inte tyder på att fertiliteten ”störtdyker” efter 35.

I en dansk-amerikansk studie från 2013 med 2 820 danska kvinnor mellan 20 och 40 som ville bli gravida lyckades nästan lika många (72 procent) i den äldsta gruppen, 35–40 år, som i den yngsta, 20–24 år (78 procent) inom ett år.

”Det är ingen tvekan om att åldern är den viktigaste negativa faktorn när det handlar om problem med att bli gravid” sa den danska forskaren Ellen Margrethe Mikkelsen från Århus universitet, medförfattare till studien, till tidningen Politiken:

”Men den aspekten har kanske överdrivits lite, möjligen för att det i samband med både graviditet och förlossning kan finnas andra komplikationer vid högre ålder.”

I studien fanns en större åldersrelaterad nedgång i fertiliteten hos de kvinnor som inte tidigare fött barn. Där fanns också en liten nedgång i fertiliteten knuten till männens ålder, i åldersgruppen 35–39.

I sina slutsatser skriver forskarna bakom studien bland annat att ”självvalda” faktorer som tät samlagsfrekvens och att ”tajma” samlagen med ägglossningen kan minska effekten av den åldersrelaterade nedgången i fertilitet.

Outi Hovatta har inte sett just den studien, men framhåller att det är svårt att forska om exakt hur mycket fertiliteten sjunker eftersom det finns en stor mängd faktorer som påverkar hos olika grupper och hos individer.

– Det finns ingen allmän regel. Men vi vet ju att den sjunker. Jag tror att de flesta forskare är rätt eniga om att det sker en långsam nedgång ganska snart efter 25-årsåldern, även om chansen att bli gravid kan finnas kvar fram till 40–45-årsåldern – det är väldigt individuellt. Outi Hovatta har arbetat med fertilitetsfrågor och IVF (”provrörsbefruktning”) i många år, och menar att den kanske mest pålitliga statistiken finns där:

Chansen för kvinnan att bli gravid per äggplockning är 35 procent under 30 års ålder, 30 procent mellan 30 och 34 år, 20 procent mellan 35 och 39 år samt 10 procent över 40 år.

Andelen ”bra ägg” är 75 procent vid 25 års ålder, 25 procent vid 40 år. Antalet äggfolliklar i äggstockarna, som kan utvecklas till fruktsamma ägg, minskar också med åren.

– Det är oundvikligt att vissa förutsättningar måste finnas för att det ska bli befruktning och barn. Äggens kvalitet försämras med åren, det sker mutationer och andra förändringar. Även om det ser olika ut för olika kvinnor kan det vara bra att veta, i dag när många skjuter på barnafödandet och kanske tror att de kommer att kunna styra när de ska få barn, säger Outi Hovatta.

Studien ”Volitional determinants and age-related decline infecundability: A general population prospective cohort study in Denmark” av Kenneth J Rothman med flera publicerades i tidskriften Fertile Sterile 2013.

Malin Nordgren
malin.nordgren@dn.se "

"Fakta.
Ålder hos nyblivna mammor
Den senaste statistiken är från 2016.
Under 24 år: 15 541 (varav 10 726 förstföderskor).
25–29 år: 38 233 (varav 19 702 förstföderskor).
30–34 år: 38 903 (varav 14 128 förstföderskor).
Över 35 år: 25 738 (varav 6 231 förstföderskor).
Källa: Socialstyrelsen

Faktorer du kan påverka
1 Att inte röka kan öka chansen att bli gravid. Rökning påverkar äggens kvalitet.

2 Att vara kraftigt över- eller underviktig kan påverka ägglossningen.

3 Ägget är befruktningsbart ett halvt till ett dygn. Men eftersom spermierna kan leva inne i slidan i flera dagar kan de vänta på ägget när det kommer.

4 Ägget har störst chans att bli befruktat om man har samlag från ungefär tre dagar före ägglossningen, till en eller två dagar efter.
Källa: 1177 Vårdguiden

Ett, två eller tre barn?
I en nederländsk studie tittade forskare med hjälp av en dator-simuleringsmodell på vid vilken ålder hos kvinnan som ett par behöver börja försöka få barn, beroende på om de önskar ett, två eller tre.
De kom fram till att för att ha minst 90 procents chans att få ett barn, bör kvinnan vara 32 år eller yngre. För att få två barn bör hon vara 27 år eller yngre, och för att få tre 23 år eller yngre. Om paren kan tänka sig att använda IVF kan de börja några år senare, likaså om de accepterar 75 procents chans eller mindre för att uppnå sitt mål för antalet barn.

Studien publicerades i Human Reproduction 2015. "

DN FREDAG 16 MARS 2018

" Äldre mammor inget nytt

Historiskt sett är förstagångsmammor inte så ”gamla” i dag, säger forskaren Johan Dahlberg. Det är den låga åldern för förstföderskor på 1960- och 1970-talen som avviker i statistiken.

Trots att förstföderskorna är äldre nu än på 1970-talet är den ”höga” medelåldern inte något nytt. Det berättar Johan Dahlberg, forskare i demografi vid Sociologiska institutionen vid Stockholms universitet. 2016 disputerade han med doktorsavhandlingen ”Parents, children and childbearing”.

– Historiskt sett är vi inte så gamla i dag när vi får vårt första barn, säger Johan Dahlberg.

– Förstföderskornas låga åldrar i mitten av 1960- och 1970-talen är det avvikande om man jämför i ett längre perspektiv, fortsätter han. Genom att studera giftermålsstatistik från 1800-talet, och till viss del även 1700-talet kan man dra slutsatser om när kvinnorna fick sina första barn.

– Giftermål och barnafödande hängde tätt ihop på den tiden. Vi vet att kvinnors snittålder vid giftermål var mellan 27 och 28 år under 1800-talet, och så var det fram till 1940-talet. Därefter dyker medelåldern nedåt, säger Johan Dahlberg och fortsätter:

– Vi är troligtvis äldst historiskt i dag, men ligger närmare det historiska snittet än på 60-talet.

Familjebildning har alltid handlat om resurser, och på 1700- och 1800-talet bildade man familj när resurserna kom – nästan alltid när föräldrarna gick bort och man fick ärva dem, berättar Johan Dahlberg.

– Det var då som man kunde gifta sig och skaffa barn, utomäktenskapliga barn var tabu. Troligtvis var det därför man väntade, säger han.

Mekanismerna bakom den v-formade kurvan över medelåldern bland förstagångsföräldrar kan förklaras av flera faktorer, menar Gunnar Andersson, professor i demografi vid Sociologiska institutionen vid Stockholms universitet.

– I jordbrukssamhället behövde folk spara ihop pengar innan man skaffade familj. Sedan kom industrialismen och på 50-talet, under den ekonomiska guldåldern, fick man råd att skaffa barn tidigare.

Arbetslösheten var låg, och det gick snabbt att skaffa jobb och trygg inkomst i yngre åldrar. Vid den här perioden började också många få hyreslägenheter, säger Gunnar Andersson.

Medelåldern för när kvinnor födde var låg under 1960- och 1970-talen. Sedan vände ålderskurvan uppåt. Under 1990-talet blev det återigen svårare att ta sig in på arbetsmarknaden.

– Nu handlar det mer om livsstilsfaktorer, om att man vill göra annat först. De ekonomiska faktorerna förklarar en del, men det senarelagda vuxenblivandet gör det också, säger Gunnar Andersson.

Sofie Österström
sofie.osterstrom@dn.se "

DN FREDAG 16 MARS 2018

" Polisen: Mannen fick ingen elstöt

Enligt polisen avfyrades elpistolen inte vid det uppmärksammade ingripandet vid Sergels torg i lördags. Däremot ska polismannen ha använt varningsläget på vapnet, vilket innebar att det smattrade och blixtrade.– Han har inte fått någon elstöt, säger Kjell Lindgren, presstalesperson.

I lördags uppstod tumult på Sergels torg i samband med en nazistisk aktion. En video visar hur en man går nedför trappan tätt följd av en polis. I filmen hörs sedan ett knattrande ljud som påminner om hur en elpistol låter när den avfyras. I samband med detta ser mannen ut att ramla i trappan. Mannen själv har sagt till kvinnan som filmade händelsen att han fick en elstöt och en knuff av polisen, men det exakta händelseförloppet är svårt att avgöra utifrån filmen.

– Nu har det kommit in en rapport och av den framgår att man inte har skjutit i väg några pilar utan bara använt det första läget, då elpistolen smattrar och blixtrar, säger Kjell Lindgren, presstalesperson vid Stockholmspolisen, och jämför det med ett varningsskott från en riktig pistol.

Vad innebär detta för mannen som syns på filmen?
– Att han inte får någon elstöt.

Han ser ut att ramla framåt, vad tror du att det beror på?
– Jag skulle bli livrädd om det hände bakom ryggen på mig, att det börjar smattra och blixtra, säger Kjell Lindgren som välkomnar en utredning.
– Filmen visar bara en liten del av ett långt händelseförlopp. Men jag hoppas att man anmäler detta om man upplever det som felaktigt beteende. Det sägs att det kommit in anmälningar, men de går inte via oss. **Marijana Dragic** marijana.dragic@dn.se "

DN FREDAG 16 MARS 2018

" Djurvolontärer som utreddes av Säpo kräver ersättning

De två djurvolontärerna i 20-årsåldern anklagades för att ha fotat skyddsobjekt och spridit bilderna i sociala medier. Men förundersökningen lades senare ner och nu begär männen ersättning från Justitiekanslern, JK, för psykiskt lidande.

De två männen misstänktes för grovt olaga intrång. Enligt Säkerhetspolisen skulle de ha ”under en längre tid ha tagit sig in på och fotograferat flera svenska skyddsobjekt. Fotografierna ska sedan ha spridits i sociala medier.”

– Det har pågått ett utredningsarbete under en period och det har lett fram till gripandena. Utredningen fortsätter hos säkerhetspolisen och leds av åklagaren vid riksenheten för säkerhetsmål, sa Karl Melin, pressekretare vid Säkerhetspolisen, till DN då.

Den ene mannen greps av insatsstyrkan i södra Stockholm. En granne som såg hela gripandet berättar för Mitti att polisen tog sig in i lägenheten via taket.

– De hissade sig ner med rep till en våning en bit ner och tog sig in genom ett fönster, berättade han.

Han häktades av Solna tingsrätt, på sannolika skäl misstänkt för brottet medan den andre mannen släpptes efter att ha suttit anhållen i två dagar. DN var då i kontakt med en förening där de två männen arbetar som volontärer, och hjälper skadade djur.
– Vi har inte fått någon information från polisen. De har varit försvunna sedan i onsdags, sade en annan volontär på föreningen.

– Det är två helt vanliga killar. De brukar ibland fota omhändertagna djur för föreningen, en av dem tar väldigt bra bilder. De har varit väldigt engagerade och hjälpsamma.

Ewamarie Häggkvist, åklagare på Riksenheten för säkerhetsmål, beslutade senare att lägga ner förundersökningen.
Nu begär de två männen ersättning för psykiskt lidande ”med högsta möjliga belopp” samt för förlorad inkomst, rapporterar Nyhetsbyrån Siren.

Advokaten till mannen som suttit häktad skriver till JK att ”förhöjd ersättning bör utgå mot bakgrund av den allvarliga brottsmisstanken samt att ingripandet mot XX skedde med nationella insatsstyrkan.”

Marijana Dragic
marijana.dragic@dn.se "

"Fakta. Skyddsobjekt
Exempel på skyddsobjekt kan vara riksdagen, statsministerns och statschefens bostäder samt Säkerhetspolisens huvudkontor i Solna.

En gemensam nämnare för skyddsobjekt är att de utgör samhällsviktiga byggnader eller objekt som vanligtvis har ett förhöjt skyddsbehov mot sabotage, terroristbrott, spioneri, röjande av hemliga uppgifter som rör totalförsvaret eller grovt rån.

När en byggnad, anläggning eller ett område är klassat som skyddsobjekt innebär det att obehöriga inte har tillträde dit. Den som överträder förbuden kan få böter eller fängelse.
Källa: Säkerhetspolisen "

DN FREDAG 16 MARS 2018

" Alliansen: Nej till förslag om arkitekturmål

Arkitektur. Som en reaktion på regeringens proposition ”Politik för gestaltad livsmiljö” föreslår Moderaterna, Kristdemokraterna, Centern och Liberalerna i en motion att riksdagen avslår formuleringen om att arkitektur, form och design ska bidra till ”ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle”.

– Det är problematiskt att regeringen återigen använder kulturen som politiskt styrmedel. Vi tycker att det är bekymmersamt att man inte inser att en fri arkitektur i sig bidrar till ett mer inkluderande samhälle, säger Olof Lavesson (M) ordförande i riksdagens kulturutskott.

Regeringen lade fram sin proposition i slutet av februari. I det övergripande målet vill man också att alla ska ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön. Allianspartierna däremot skriver i sin motion att ett sådant mål är ”alltför komplext och öppet för tolkningar” och att det riskerar att försvåra plan- och byggprocesserna.

Alliansen förordar i stället ”att områdets inflytande ska stärkas och därmed bidra till formandet av en långsiktigt hållbar och väl gestaltad livsmiljö”.
TT "
Kommentar: En av sångarna i ABBA, som tjänat mycket pengar, har byggt stora hus på en ö i Västervik som förstör stadens miljö på ett katastrofalt sätt. Det behövs regler som förhindrar sådant.

DN FREDAG 16 MARS 2018

" Kulturprofilen och akademiledamoten drev Klubben med svarta löner

Klubben, som drevs av Kulturprofilen och en ledamot i Svenska Akademien, betalade systematiskt ut svarta löner. Det hävdar nio tidigare medarbetare. Klubben ska också ha överdrivit artisternas gager i redovisningar till Kulturrådet, visar DN:s granskning.

DN har talat med nio personer som har arbetat på den kända kulturscenen i olika omgångar under 2000-talet. Samtliga berättar att - lönerna på Klubben, som egentligen heter något annat, betalades svart och att pengarna nästan uteslutande överlämnats i kuvert, oftast av Kulturprofilen.

Undantagsvis har en av de nio, enligt kontoutdrag, fått pengar genom banköverföringar från Klubbens inofficiella föreningskonto, som DN tidigare berättat om.

Ersättningen till medarbetarna har varierat mellan 5 000 och 15 000 kronor i månaden, varav de högre beloppen betalats under 2010-talet. Flera personer uppger att de uttryckligen har bett ägarna om anställningskontrakt, utan att få det.

– Kulturprofilen sa att vi inte var anställda, och att vi inte fick säga till någon att han betalade oss. Utåt kallades vi eldsjälar, berättar en - tidigare medarbetare.

Klubben, som drivs av Kulturprofilen och en ledamot i Svenska Akademien, har under de senaste tjugofem åren varit en betydande

scen i Stockholms kulturliv. En rad kända artister, författare och skådespelare har genom åren medverkat vid evenemang i lokalerna. Flera tidigare medarbetare berättar att de var glada att få arbeta på en prestigefull kulturinstitution, skapa kontakter och samtidigt få betalt.

– Jag kan nästan säkert säga att det aldrig har funnits ett enda anställningskontrakt på Klubben. Jag fick 15 000 kronor kontant varje månad, säger en person som arbetat på Klubben.

– Det var skit att de som arbetade heltid inte fick vita löner. Jag var tydlig från första dag att jag ville ha det, men fick svaret att det ”alltid ser ut så i kulturvärlden”. Jag trodde på det, men i dag känner jag mig dum, för så ser det inte alls ut, säger en annan person som arbetat på Klubben.

– Det var lönlöst att ta diskussionen. Jag fick som förslag att jag, om jag nu tyckte det var så viktigt att betala skatt, också kunde betala in arbetsgivaravgiften själv. Kulturprofilen frånsade sig alltid allt ansvar, säger en tredje person som arbetat på Klubben.

Handelsbolaget som enligt offentliga handlingar driver Klubben registrerades som arbetsgivare först för fyra år sedan.

Arbetsgivaravgiften var fram till november 2017 som mest 1 500 kronor, en summa som motsvarar en månadslön på 4 000 kronor, något Sveriges Radio tidigare också rapporterat om.

Ägarförhållandena i handelsbolag innebär att både Kulturprofilen och akademiledamoten är såväl personligt som solidariskt ansvariga för bolagets avtal och skulder. De är båda angivna som firmatecknare, något som innebär att de var för sig också är företrädare för bolaget.

Mannen är den som utåt sett oftast varit faktisk företrädare för bolaget. Varken Kulturprofilen eller ledamoten i Svenska Akademien har svarat på DN:s frågor om Klubben. Mannen har tidigare, i en granskning av revisionsbyrån EY, uppgett att Klubbens redovisade personalkostnader handlat om ersättning till en extern part som skött ekonomin.

– Det var ungefär som att en treåring skötte ekonomin på det här stället. Jag skulle inte säga att de siffror som angavs återspeglade verkligheten över huvud taget, säger en person som arbetat på Klubben under några års tid.

Även gager till medverkande artister på Klubben har betalats svart, uppger ett femtontal personer som i olika roller antingen arbetat med eller deltagit i evenemang på Klubben. Personerna berättar att de medverkande fick antingen 999 eller 1 000 kronor per föreställning.

Ersättningen till de medverkande överlämnades i ett kuvert, antingen i direkt anslutning till konserten eller under den middag på en restaurang i centrala Stockholm som brukade följa på evenemangen, uppger personerna.

– Man fick alltid 999 kronor, och sedan var det middag efteråt. Det var aldrig för pengarna som man uppträdde, det var för sammanhanget och den kvalitet som kunde skapas där, säger en profilerad musiker som ett flertal gånger medverkat på Klubben.

Beloppsgränsen på 999 kronor är vanligt förekommande vid gage-ersättningar från mindre kulturinstitutioner i Sverige. Anledningen är att arbetsgivaravgifter ska betalas om ersättningen till en person under ett år är 1 000 kronor eller högre.

I redovisningar har dock Klubben i vissa fall uppgett andra summor för sina gager. I flera dokument som på senare år skickats till Kulturrådet uppges att både det genomsnittliga och lägsta arvodet till deltagande musiker varit 2 500 kronor per tillfälle.

– Det är klart att man uppgav andra gagebelopp i redovisningarna till myndigheterna än vad som egentligen gavs ut. Man skrev att det var högre arvoden och helt vitt. Båda ägarna av företaget visste definitivt om detta, säger en person som arbetat på Klubben.

Kulturrådet har, som DN tidigare rapporterat, startat en granskning av bidrag som gått till Klubbens inofficiella föreningskonto. Myndigheten kommer nu även att se över bidrag till handelsbolaget, samt de angivna gagenivåerna, berättar Veronica Lamppa Lönnbro, enhetschef för scen, musik, bild och form.

– Det är jätteviktigt att gagenivåerna följs. Det handlar om att skapa så goda förutsättningar som möjligt för medverkande artister, säger - Veronica Lamppa Lönnbro.

Hur ser ni på om en bidragsmottagare betalat svarta löner?

– Ett villkor för att erhålla stöd är att man följer svensk lag. Att betala ut svart lön är inte att följa svensk lag, och det är inget vi ser positivt på.

Det finns inga uppgifter om att Kulturprofilen och ledamoten i Svenska Akademien är misstänkta för brott avseende den ekonomiska hanteringen. Sju anmälningar mot mannen gällande sexuellt ofredande och våldtäkt har också avskrivits, meddelade åklagarmyndigheten på onsdagen.

I nuläget pågår förundersökning i minst ett ärende mot Kulturprofilen. Utredningen leds av kammaråklagare Christina Voigt. Mannen har genom sin advokat Björn Hurtig meddelat att han nekar till samtliga anklagelser.

– Som jag förstått det så kvarstår en misstanke och i den delen har åklagaren begärt att det ska vidtas ytterligare utredningsarbete. Så vi får se om vi blir kallade till något nytt förhör, sade Björn Hurtig på onsdagen.

Börje Leidhammar är advokat och adjungerad professor i skatte-processrätt. Han vill inte kommentera det enskilda ärendet kring Klubben men berättar att en verksamhet som betalar ut svarta löner kan göra sig skyldig till flera olika typer av lagöverträdelser, däribland skattebrott, försvårande av skattekontroll och bokföringsbrott.

I de fall där misstankar kring skatteinbetalning uppstår kring en verksamhet, vad bör Skatteverket då granska?

– Tillsammans med åklagare bör man undersöka huruvida det kan finnas misstankar om skattebrott, försvårande av skattekontroll, bokföringsbrott och påförande av skattetillägg. Höjd beskattning kan påföras för den som tillgodogjort sig medel som inte redovisats i inkomstdeklaration, säger Börje Leidhammar.

Hugo Lindkvist
hugo.lindkvist@dn.se "

"Stockholms stad, EY (tidigare Ernst & Young)
Klubbens ekonomiska redovisning granskades 2017 av revisionsföre-taget EY på uppdrag av Stockholms stad.

Enligt granskningens slutsatser var uppgifterna om Klubbens intäkter i ”allt väsentligt” korrekta men uppmärksammade brister gällande externa kostnader.

Ett skriftligt avtal saknades mellan Klubben och den externa person som sköter redovisningen, trots att denna person uppgavs vara den enda som fått lön från bolaget.

Stickprov på flera utgifter visade att underlag, deltagarförteckningar och syfte saknades. Det gällde bland annat kostnader för taxi på 10 000 kronor, två hotellrum för 13 000 och 9 000 kronor, restaurangbesök för 8 000 kronor och inköp av alkohol för 5 000 kronor.

När delägarna gjort uttag från bolaget har det funnits brister i verifikationerna, antingen med ofullständig information eller att de saknats helt, som inte uppfyllt Bokföringslagens krav.
Klubben saknade också tydliga rutiner för att samla och dokumentera besöksstatistiken.

Detta har hänt.
21/11: 18 kvinnor vittnar i DN om att Kulturprofilen utsatt dem för sexuella trakasserier och övergrepp.

23/11: Kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke vill ta tillbaka den kungliga orden som tidigare gått till Kulturprofilen – men det bedöms inte vara möjligt.

23/11: Svenska Akademien beslutar att bryta allt samarbete.

4/12: Flera vittnen berättar för DN att Kulturprofilen i förväg känt till och spridit uppgifter om Nobelpristagaren i litteratur. ”Den jäveln”, säger Peter Englund och skyller läckan på mannens hustru som är ledamot.

10/12: Ständiga sekreteraren Sara Danius säger i en intervju med SvD att hon själv blev ”föremål för ett skamligt förslag”.

12/12: Minst åtta kvinnor har polisanmält Kulturprofilen och en åklagarledd förundersökninginleds.

8/3: Kulturprofilens advokat säger till DN att Kulturprofilen nekar till samtliga anklagelser.

14/3: Kulturrådet
granskar utbetalningar till Klubben, som ägs av Kulturprofilen och hans hustru.

15/3: Delar av förundersökningen mot Kulturprofilen läggs ned.
Sju misstänkta fall har antingen preskriberats eller bedöms inte vara möjliga att bevisa. "

DN FREDAG 16 MARS 2018

"Informationsmissar förvärrade it-skandalen

It-skandalen på Transportstyrelsen förvärrades av att viktig information aldrig fördes vidare. Först brast det mellan myndigheterna och regeringen och därefter inom regeringskansliet. Det framgick när handelsminister Ann Linde (S) hördes av riksdagens konstitutionsutskott, KU.

– Det som inträffat i Transportstyrelsen är mycket allvarligt. Det är knappt möjligt att förstå att en generaldirektör på en svensk myndighet riskerar att skyddsvärd information röjs genom att fatta ett formellt beslut om avsteg från avgörande lagregler, inledde Ann Linde utfrågningen i KU.

Den generaldirektör som Ann Linde talar om är Maria Ågren vid Transportstyrelsen. Själv var Ann Linde statssekretare åt inrikesminister Anders Ygeman (som tvingades avgå i somras på grund av skandalen) när it-skandalen inträffade.

Linde var en nyckelperson eftersom hon som statssekreterare i justitiedepartementet under Ygeman var ansvarig för regeringens kriskansli. Hon hade befogenhet att kalla in de övriga statssekreterarna. Detta skedde dock aldrig för it-skandalen. Varje departement hade sitt ansvar och sina myndigheter. Någon samordning skedde inte.

Säpo informerade Ann Linde om säkerhetsproblemen kring Transportstyrelsens outsourcing av it-driften till underleverantörer i utlandet vid ett möte på justitiedepartementet den 17 september 2015. Att regeringen varken då eller senare ingrep förklarar Linde med att Säpo aldrig begärde detta.

Det var Maria Ågrens tre beslut om lagbrott, ”avsteg”, som fick Säpo att börja agera sommaren 2015. Trots detta fick Linde, som tjänstgjorde i justitiedepartementet till maj 2016, aldrig reda på Ågrens avsteg. Den informationen dröjde ända till i januari 2017 ”när alla andra ministrar fick reda på det” i samband med att Ågren sparkades. Rapporterade aldrig Säpo att generaldirektören för Transportstyrelsen beslutat om avsteg från lagen?

– Just den informationen fick jag inte av Säkerhetspolisen, svarar Ann Linde som medger:

– Självfallet så finns det väldigt mycket att lära.

KU:s granskning gäller statsråden och vilken information ministrarna och deras statssekreterare hade. Kvar att höra är infrastrukturminister Anna Johansson (S) (som avgått på grund av it-skandalen) och hennes statssekreterare Erik Bromander (som slutade av andra orsaker innan skandalen avslöjades). Helt central är statsminister Stefan Löfvens statssekreterare Emma Lennartsson, som även hon avgått på grund av säkerhetsskandalen.

På frågorna om regeringskansliets informationsvägar hänvisade Ann Linde tio gånger under utfrågningen till sekretess. Svaren gavs i en sluten session.

Ann Linde säger till DN att hon inte minns någon kontakt om Transportstyrelsen med sin kollega statssekreterare Erik Bromander på näringsdepartementet. När Linde skulle ha informerat Emma Lennartsson i statsrådsberedningen vet hon inte exakt, ”under den här hösten talade jag med Lennartsson hela tiden”.

KU:s ordförande Andreas Norlén (M) säger att det är märkligt att Säpo, Försvarsmakten och polisen agerade snabbt hösten 2015 medan regeringskansliets olika delar inte agerade.

– Det handlar väldigt mycket om att definiera sitt eget ansvar och peka på att andra borde ha agerat.

Det vill säga att alla har ett ansvar, men att ingen tar ansvaret?
– Så skulle man kunna formulera det om man är lite spetsigare än jag är, svarar Andreas Norlén.

Även KU-ledamoten Per-Ingvar Johansson (C) är kritisk:
– Det är mycket allvarligt att informationen inte har fungerat i frågor som gäller rikets säkerhet, Detta borde ha samordnats av kriskansliet. Det vore också rimligt att regeringskansliet hade haft en närmare dialog med Säpo.

Mikael Holmström
mikael.holmstrom@dn.se "

DN LÖRDAG 17 MARS 2018

"Misstankar på UD om hemlig avlyssning

○ På UD finns misstankar om att en främmande makt avlyssnat och varit delaktig i ett försök att misskreditera en svensk journalist som är profilerad i säkerhetspolitiska frågor, erfar DN.
○ En mejlväxling mellan UD och journalisten begärdes ut av en chef på den högerpopulistiska sajten Nyheter Idag – dagen efter att den skett. Mejlväxlingen publicerades senare på Twitter av riksdagsmannen Hanif Bali (M).
○ Misstanken är att den högerpopulistiska sajten fått tips om mejlväxlingen. UD:s säkerhetsenhet har informerats om händelsen.

Patrik Oksanen, ledarskribent på tidningen Hela Hälsingland, är en av Sveriges mest profilerade skribenter i säkerhetspolitiska frågor.

Oksanen har under lång tid belyst hur ryska påverkanskampanjer fungerar och uppmärksammat riskerna i Sverige.

I måndags publicerade han i Hela Hälsingland en intervju med den ukrainska människorättskämpen Olga Skripnuk som berättade hur hon tvingats fly från sitt hem på Krim efter att ryska styrkor tog över halvön i februari och mars 2014. Utrikesdepartementet hade förmedlat kontakten med aktivisten och intervjun gjordes på UD i Stockholm i samband med en intern konferens om Rysslands illegala annektering av Krimhalvön.

Att intervjun skulle göras bekräftades i ett mejl mellan UD och Oksanen vid lunchtid tisdagen den 13 februari. Tjugotre timmar

senare, den 14 februari, kom en begäran in till UD om att ta del av allmänna handlingar.

”Jag vill ta del av samtliga in- och utgående mejl från och till mejladressen (Patriks Oksanens mejladress) eller andra mejladresser kopplade till Patrik Oksanen.”

Bakom begäran stod Pelle Zackrisson, redaktionschef på den högerpopulistiska sajten Nyheter Idag. Han hade precis avslutat sin anställning som reporter hos mediekoncernen Mittmedia, där också Oksanens arbetsplats Hela Hälsingland ingår.

Den 12 mars publicerade Patrik Oksanen sin intervju med människorättsaktivisten. Klockan 18.20 samma dag la han ut en länk till artikeln på Twitter.

18 minuter senare hade artikeln fångats upp av den moderata riksdagsledamoten Hanif Bali. Han twittrade:

”Väldigt bra artikel från Oksanen, däremot hade det ju varit lite mer transparent om du hade sagt att intervjun i fråga såldes in av UD.” Riksdagsledamoten fortsatte sedan i en ny tweet:

”Nu är det ju tur att jag tar upp det – 3:e land hade ju kunnat spinna loss med konspirationsteorier med sitt ’avslöjande’ annars.”

Hanif Bali lade också ut mejlkorrespondensen mellan UD och Patrik Oksanen – samma mejlväxling som Nyheter Idag fått ut en vecka tidigare.

DN har granskat händelseförloppet och kan visa att mejlen som M-ledamoten publicerade är identiska med den utskrift som Nyheter Idag fick från UD.

Hanif Balis agerande väckte stor förvåning i säkerhetspolitiska kretsar och även internt på UD, enligt DN:s källor. Särskilt det faktum att mejlen begärdes ut mindre än ett dygn efter att de skickats, samt att Bali kunde publicera dem bara minuter efter att Oksanens artikel publicerats.

Säkerhetspolitiska experter med insyn i ärendet säger till DN att sannolikheten för att det skulle vara en slump är ”extremt liten”. Att använda offentlighetsprincipen och begära ut mejl är en vanlig journalistisk metod. Det som har skapat oro hos UD i det här fallet är tidsaspekten – som väckt misstanken att Nyheter Idag på något sätt känt till mejlväxlingen.

Det finns tre teorier om hur det kan ha gått till, varav två – slumpen och en läcka på UD – avfärdas.

Den tredje teorin bedöms vara mest trolig: att mejltrafiken mellan Oksanen och UD avlyssnats och att Nyheter Idag på något sätt, oklart hur, fått tips om att begära ut mejlen som allmän handling.

Avlyssningen har antingen gått via Oksanens mejl, eller genom avancerad signalspaning mot UD, anger källor till Dagens Nyheter. Det sistnämnda klarar endast statliga aktörer av.

Enligt vad DN erfar finns det i dag inga bevis för att det har skett någon avlyssning. Däremot ser man inom UD mycket allvarligt på situationen.

– Det framstår som ganska tydligt hur det här har gått till. Det väcker ett obehag och en oro, även för de inbjudna människorättsaktivisterna. Den här typen av möten måste vi kunna ha utan att andra aktörer blandar sig i, säger en källa på utrikesdepartementet.

– Det är dessutom anmärkningsvärt att en riksdagsledamot ger sig på en journalist på det här sättet, säger källan.

Säkerhetsenheten på utrikesdepartementet har informerats om händelsen, enligt uppgift till DN.

Kort efter att Hanif Bali publicerat sina tweets togs det på olika nivåer kontakt med Moderaternas ledning. En stund senare tog riksdagsledamoten bort sina inlägg.

Andra kvalificerade bedömare, som inte kan framträda med namn, säger att händelsen faller in i ett bekant mönster, en oroväckande trend av att försöka skada och misskreditera personer som öppet är kritiska mot Ryssland.

Patrik Oksanen har tidigare skrivit flera artiklar där han beskriver hur Nyheter Idag driver en linje som stöder den ryska regimen. Så sent som i januari publicerade Oksanen ett inlägg i Expressen under rubriken: ”Här är Nyheter Idags ryska narrativ”, där han ger flera exempel på sajtens Kreml-vänliga publiceringar.

Oksanen har också fått ta emot mycket hat och hot på nätet. I februari i fjol dömdes en man för grovt förtal efter att ha spridit falska uppgifter om Patrik Oksanen.

Oksanen vill inte uttala sig närmare om hur det kommer sig att hans mejlkorrespondens publicerats av Hanif Bali.

– Jag kan bara notera händelsekedjan, men lämnar analysen och bedömningen till andra. Däremot är det en bra påminnelse för oss alla inför valrörelsen att vara vaksamma och stanna upp och tänka ett varv extra, säger Patrik Oksanen.

Nyheter Idags redaktionschef Pelle Zackrisson säger till DN att tidpunkten för hans begäran om att ta del av Patrik Oksanens mejl-korrespondens var en ren tillfällighet.

– Jag kom på att jag skulle göra det här helt själv, inte efter ett tips eller så. Jag skulle bara göra en koll på ledarskribenter och deras kontakter med departementet. Jag kan förstå att det väcker frågor, att de blir oroliga, men det var verkligen en tillfällighet.

Pelle Zackrisson bedömde att det inte fanns något nyhetsvärde i mejlkonversationen från UD och skickade mejlen vidare till Nyheter Idags grundare, Chang Frick – som säger att han lade upp dem i sociala medier.

– Jag kommer ihåg att jag hade läst Oksanens artikel, men jag vågar inte säga om jag lade ut mejlen på Twitter eller Facebook, säger Chang Frick som också uppger att han inte skickat mejlen direkt till Hanif Bali.

Hanif Bali:
– Jag såg mejlen i flödet, sparade ned dem och lade upp dem nån timme senare.

Varför tog du bort dina tweets?

– Det hörde av sig folk och sa att det var jättevanligt att UD gör så här, att det inte är kontroversiellt alls och att det är en dålig idé att göra en grej på det. Då tyckte jag att det var löjligt och tog bort dem.
Kände du till att mejlen kom från Nyheter Idag?

– Jag har inget exakt minne av vem det var, bara att jag sparade ned dem.

DN har sökt UD:s presstjänst som inte vill kommentera uppgifterna.

Josefin Sköld
josefin.skold@dn.se
Mattias Carlsson
mattias.carlsson@dn.se "

DN LÖRDAG 17 MARS 2018

" M: Bali har agerat ytterst omdömeslöst – Säpo vidtalat

Moderaterna har inlett en internutredning om Hanif Balis agerande kring UD-mejlen. Gruppledaren Tobias Billström säger att Hanif Bali agerat ytterst omdömeslöst och att partiet kontaktat riksdagens säkerhetsavdelning som i sin tur informerat Säpo. Samtidigt finns fler frågetecken kring hur Hanif Bali fick tag i UD-mejlen.

Moderaterna ser med stort allvar på uppgifterna i DN:s avslöjande. Kort efter publiceringen på fredagen skickade partiet ut ett skriftligt uttalande:

”Jag tar utomordentligt allvarligt på det inträffade. Partiet har en pågående intern utredning om saken. Så snart vi fick uppgifter om detta kontaktade vi Hanif Bali och uppmanade honom att ta bort den aktuella tweeten. Vi kontaktade vidare riksdagens säkerhetsavdelning som i sin tur informerade Säkerhetspolisen om det inträffade”, skriver gruppledaren Tobias Billström.

M avvaktar nu mer information om vad som har hänt.

”Under tiden fortsätter vår egen utredning. Oavsett vad den ger vid handen har Hanif Bali agerat ytterst omdömeslöst”, skriver Billström. Efter Billströms besked twittrade Bali en ursäkt:

”Min delning av skärmdumpen var extremt omdömeslös. Jag har i onsdags ringt och bett om ursäkt till Patrik Oksanen. Viktig lärdom att

inte bara vara kritisk till materials autenticitet utan även motiv och avsändare. Ber verkligen om ursäkt. Skall inte göras om.”

Det finns fortfarande flera obesvarade frågor om hur Hanif Bali fick tag i UD-mejlen som hade lämnats ut till den högerpopulistiska sajten Nyheter Idag.

När DN under fredagen ställde frågor om saken uppgav Bali att han sett dem i sociala medier.

– Jag såg mejlen i flödet, sparade ned dem och lade upp dem nån timme senare.

Det motsägs dock av ett meddelande som Hanif Bali skickade tidigare i veckan till Henrik Sundbom, analytiker med fokus på påverkansfrågor. När Sundbom såg Balis tweet om mejlen frågade han om det var Bali som begärt ut mejlen. Svaret:

”Gud nej. Fick det av bekant.”
Efter DN:s avslöjande konfronterade Henrik Sundbom Hanif Bali på Twitter, men han har i skrivande stund inte svarat.

Josefin Sköld
josefin.skold@dn.se
Mattias Carlsson
mattias.carlsson@dn.se "

DN LÖRDAG 17 MARS 2018

"Youtube används av vit makt- miljön

Alla centrala aktörer i den svenska vit makt-miljön använder Youtube för att nå ut med sitt budskap, visar en sammanställning av Expo. Justitieminister Morgan Johansson (S) tycker att internetjättarna bör känna ansvar för sin verksamhet.

De tio som Expo beskriver som mest radikala har lagt ut över 3 700 videoklipp, som haft mer än 43 miljoner visningar. Där ingår bland annat nazistiska Nordiska motståndsrörelsen, som har ett flertal konton.

En del klipp har tagits bort av Youtube och andra har försetts med varningsflagg, men en del ligger helt öppna. En del av klippen har lett till eller bidragit till att personer blivit dömda för hets mot folkgrupp.

Youtube ägs av sökjätten Google. Dess svenska kommunikationschef Farshad Shadloo säger till Expressen att man löpande tar bort klipp som bryter mot företagets policy och lokala lagar. Andra förses med varningstext och får en del funktioner borttagna, exempelvis möjligheten att kommentera eller tjäna annonspengar på dem.

Googles agerande kring hatmaterial som tillgängliggörs via dess plattformar har den senaste tiden varit hårt kritiserat.

– Jag vill gärna ha en dialog med de här stora plattformarna för att se hur de ser på sitt ansvar för att det ser ut på det här sättet, säger justitieminister Morgan Johansson (S).

Tidningsutgivarna (TU) har anklagat Google för att genom annonsintäkter tjäna pengar på att sprida hat, hot, trakasserier och upphovsrättsintrång. Och för att bolaget tillåter, trots påpekande, våldsbejakande grupper att systematiskt missbruka bolagets plattform. TU har uppmanat Google att ”göra det rätta” och att följa lagen.

Morgan Johansson ska i nästa vecka ha ett möte med TU för att få en bild av hur TU har blivit bemött av exempelvis Google.

– Därefter är det aktuellt med ett möte med någon från de stora plattformarna, säger Johansson.

Kan Sverige göra något?

– Lagstiftningsmässigt är det svårt att göra något för ett enskilt land. Ska man göra något ska man göra de samfällt, men vi är inte där än när det gäller lag eller direktiv, säger Johansson.

– De är ju stora maktfaktorer och det är kanske först på senare tid som hela den här diskussionen ställs på sin spets, säger Johansson. "

DN LÖRDAG 17 MARS 2018

"Kräsnare konsumenter utmanar modebranschen

" Modehandelns svaga utveckling fortsätter, visar MQ:s rapport och H&M:s försäljningssiffror. Förklaringen har länge varit den ökade e-handeln. Men det finns fler orsaker, som att det inte längre är status att konsumera mycket, enligt modeforskaren Philip Warkander.

Flera stora klädkedjor har senaste åren haft svårt att få försäljningen att lyfta. H&M:s försäljning backade något senaste kvartalet. För MQ, som kom med sin rapport på fredagen, sjönk försäljningen med 10,9 procent. Kedjan går med tre miljoner i förlust och aktien rasade på börsen.

Ledningen har överraskats av den kraftiga nedgången. ”Försäljningen har backat på ett sätt som vi varken är vana vid eller nöjda med”, skriver MQ:s vd Christina Ståhl i en kommentar.

Jonas Arnberg, vd på HUI Research, säger att den huvudsakliga anledningen till branschens svaga utveckling beror på ett förändrat köpmönster till följd av e-handeln.

– Handeln drivs av företag som har haft tillväxt under många år, oftast i form av butiksöppningar. Nu är vi inne i en fas där tillväxten sker på nätet samtidigt som kedjorna ännu inte fullt ut har ställt om till de digitala kanalerna. Böcker och elektronik gick igenom detta för länge sedan, nu är modehandeln där, säger han.

För hela branschen backade försäljningen i fysiska butiker med –6,4 procent, enligt HUI:s siffror. Jonas Arnberg tror att det digitala skiftet kan ha påverkat på flera sätt.

– Tidigare gick konsumenten in i en butik och inspirerades där. Vid köp av ett plagg kanske något annat hängde med. I dag blir konsumenten snarare inspirerad via Instagram eller någon annan kanal, säger han.

Även om Jonas Arnberg inte tror att tiden för fysiska butiker är över, tror han att det blir allt viktigare för klädkedjorna att välja läge med omsorg. De måste förstå att kunderna förväntar sig att kunna få viss information på nätet.

– Kedjorna behöver ställa om till en ny logik hos kunden. En sådan enkel sak som att ha lagersaldo för en viss produkt blir viktigt. Men jag tror att det fortsatt kommer att säljas mycket kläder i butiker eftersom det finns ett mått av att vilja testa, säger Jonas Arnberg och fortsätter:

– Konsumenten är mer kräsen. Nätet erbjuder en helt annan spets än kedjor som erbjuder ett brett, men grunt sortiment, säger Jonas Arnberg.

Även om omställningen till e-handeln är huvudproblemet finns andra faktorer som påverkar.

– I en högkonjunktur lägger man pengar på andra saker i högre utsträckning, som restaurangbesök och resor, säger Jonas Arnberg.

Men det finns även generella trender runt konsumtion som påverkar modeföretagen. Philip Warkander, lektor i modevetenskap vid Lunds universitet, märker att modet inte längre är samma statusmarkör.

– I tidigare decennier har statusen haft ett starkt fokus på det materiella. Ett stort hus, en fin bil och en dyr väska visade på ett lyckat liv. I dag är lyx mer osynligt; i att ha tid, äta ekologiskt eller gå på yoga, säger han.

Att byta ut sin garderob varje modesäsong är inte längre status.
– En alltför intensiv konsumtion ses i stället som ignorant eller att man saknar kunskap. I det kunskapssamhälle vi lever i dag är det verkligen inget man vill skylta med, säger Philip Warkander och hänvisar till den stora miljöpåverkan som tillverkningen av kläder har.

– Det här är svårt för modeföretagen att parera, tilläger han.

Han konstaterar att trenden började i medelklassens unga hipsterkretsar och sedan har spridit sig till bredare grupper.

– Man kan se att en del modeföretag har hakat på och i det lilla försöker sälja upplevelser, till exempel med kaféer i butikerna. H&M har det med nya kedjan Arket eller att du kan köpa blommor hos & Other Stories.

Andra exempel är Gallerian i Stockholm, som byggs om med färre rena butiksytor, liksom att butiken Urban Outfitters, på Biblioteksgatan i Stockholm, slog igen och i stället blev saluhallen Eately med restauranger.

– Billighetsmodet ersattes av en helt annan typ av vara. Det här är ett av de tydligaste tecknen inom dagens detaljhandel och förklarar modebranschens kris, säger Philip Warkander.

Han tror att i modevärlden kommer ändå vissa kategorier att vara fortsatt starka, som mode för ungdomar i skolmiljö där kläder är viktiga för identiteten.

I detta skifte mot minskad modekonsumtion tillkommer alltså att handeln ändrat karaktär och i e-handelns spår gått från butiken till mobilen.

– Kunderna åker inte till köpcentrum eller stadskärnor, utan kan handla digitalt hemma i soffan. I det digitala är dessutom butiken öppet dygnet runt. Det är svårt för fysiska handeln att hantera, säger Philip Warkander.

Ida Yttergren
ida.yttergren@dn.se
Pia Gripenberg
pia.gripenberg@dn.se "

"10,9 procent, så mycket backade MQ:s försäljning enligt företagets senaste rapport och vd Christina Ståhl erkänner att ”försäljningen har backat på ett sätt som vi inte är vana vid”.

DN LÖRDAG 17 MARS 2018

"Kraftigt överskott i statens budget

Statens budgetöverskott blev 54 miljarder högre än väntat förra året. Mycket berodde på högre skatteintäkter och lägre utgifter. Men också fler avslag för assistansersättning och planerade satsningar som inte kommit i gång ligger bakom.

Statens budget visade ett överskott på 62 miljarder kronor 2017, visar siffror från Ekonomistyrningsverket, ESV. Det var 54 miljarder högre än beräknat.

Framför allt beror det högre överskottet på att utgifterna var 49 miljarder kronor lägre än förväntat. Dessutom blev inkomsterna 22 miljarder högre än vad som hade budgeterats. En stor del i resultatet har en bättre konjunktur.

Finansminister Magdalena Andersson lyfter dessutom fram att flera saker har blivit billigare än vad regeringen hade räknat med.
– Vi har haft lägre kostnader än vi hade bedömt.

Genom att fler har jobb har intäkterna från arbetsgivaravgifter ökat. Även momsintäkterna är högre än beräknat till följd av ökad konsumtion. Att färre är arbetslösa gör dessutom att kostnaderna för arbetslöshetsersättning har gått ner.

Eva Engberg, expert på statsredovisning vid ESV, konstaterar att statens budget är en komplex materia och att det inte är självklart att ett högre överskott än väntat är bra.

– Det kan också handla om verksamheter som var planerade men inte blev utförda.

Här ligger dock inte de stora pengarna, enligt Magdalena Andersson.
– Men en del av subventionerade anställningar och lönebidrag har blivit lägre än väntat, säger hon.

Även hårdare tillämpning av regler bidrar. Exempelvis har utgifterna för såväl assistansersättning som sjukpenning blivit mindre än beräknat. Det förklaras delvis av färre ansökningar, men också av att fler fått avslag eller fått sin ersättning indragen.

En stor pluspost i budgeten är överinsättningar på skattekontot. De uppskattas till 51 miljarder kronor. Det handlar om pengar som privatpersoner, företag och kommuner sätter in för att de vet att de betalat in för lite skatt. Hur mycket de sätter in får de bedöma själva och i dagens lågräntelandskap har många valt att låta pengarna stå på skattekontot, där de fram tills 2016 gav ränta. Skulle alla pengar tas ut samtidigt är budgetöverskottet i stort sett utraderat.

Magdalena Andersson ser situationen som problemmatisk.
– Vi har ju satt ner räntan till noll, men det kan fortfarande vara attraktivt för en del att ha pengar där. En åtgärd skulle vara att ha negativ ränta. Men det bär emot att människor som har avsatt pengar för att betala skatt skulle få negativ ränta.

Är det då bra eller dåligt att regeringen har budgeterat så pass mycket fel som 54 miljarder kronor?
– Jag tycker det är mycket bättre att det blir bättre än vad man hade vågat hoppas än som under alliansregeringen då det var tvärtom, säger Magdalena Andersson.

Det är inte så att ni med flit tagit i med underkant så att det ska se bra ut?
– Nej, vi gör så bra prognoser som vi kan, men det klart står man och väger, ska vi inte chansa. Jag en försiktig general.

Marianne Björklund
marianne.bjorklund@dn.se "

"Fakta.
Skatteinkomsterna ökade med sex miljarder
Totalt visade statens budgetsaldo på 62 miljarder kronor 2017.
Det var 54 miljarder kronor högre än beräknat i den ursprungliga budgeten.

De totala inkomsterna var 1 001 miljarder kronor, 1 miljard lägre än 2016 men 22 miljarder högre än beräknat.

Skatteinkomsterna ökade med 6 miljarder och blev 1 050 miljarder.
Övriga inkomster minskade med 7 miljarder.

Utgifterna var 940 miljarder kronor, 49 miljarder lägre än beräknat.
Jämfört med 2016 var utgifterna 22 miljarder kronor högre. Bland annat till följd av att bidragen till kommuner och landsting ökade med 12 miljarder kronor. "

DN LÖRDAG 17 MARS 2018

" Lasse Swärd: Dieselpaniken ger ökade utsläpp

Det är säkert många som jublar över att miljöklassade dieslar blir fulbilar från den 1 juli; äntligen blir stadsluften renare! Tyvärr är bilden inte så enkel som den kan verka.

Klimatet påverkas negativt så länge dieslarna ersätts av bensinbilar. De drar mer energi och släpper ut mer koldioxid än motsvarande dieslar. Hittills i år har andelen bensinbilar ökat med 4,5 procentenheter till 43,9 procent. Vad vi kortsiktigt vinner är lägre utsläpp av kväveoxider, som skadar hälsa och miljö. Men nya dieslar är ändå snart nere i bensinbilarnas nivåer med nya reningstekniken SCR som nu införs för att möta tuffare EU-krav.

Koldioxiden däremot går inte att rena. Den känner inga gränser, den varken syns eller känns. Den stiger till väders och spär på de redan är alarmerande höga halterna i atmosfären.

Skillnaderna mellan bensin och diesel förstärks av att bensinen till 90–95 procent är fossil medan dieseln till 25 procent är förnybar – på vissa håll 50 procent. Det finns även 100 procent grön diesel.

Vad det betyder framgår av följande:
Den förnybara dieseln minskade de fossila koldioxidutsläppen i Sverige med 3,3 miljoner ton under 2016. Det ska jämföras med etanol och syntetisk bensin som bidrog med 0,24 ton (Energimyndigheten).

Analysföretaget Jatos senaste studie visar att utsläppen från nya bilar i Europa vände uppåt i fjol – för första gången på tio år. Jato ser en klar koppling till att det såldes färre dieslar (och fler suvar).

Men elbilarna då? De ökar ju starkt? Ja, men från alltför låga nivåer för att ge avtryck. Fortfarande har 98 procent av alla nysålda bilar en förbränningsmotor. Bilarna lever i genomsnitt i 17 år.

Val av biltyp och bränsle får därför stor påverkan under lång tid. Om trenden mot fler bensinbilar står sig är risken stor att utsläppen från vägtrafiken snart vänder uppåt igen.

Lasse Swärd
lasse.sward@dn.se "

"**Grönt ljus:**
Nya drivlinor från Toyota ska minska koldioxidutsläppen med 18 procent. "

DN LÖRDAG 17 MARS 2018

" Vilket djur skulle du vilja ha hemma?

Emilia Hedfors, 10 år:
– Jag skulle vilja ha en kanin, för att de är så gulliga. Jag skulle döpa den till Hoppsan.

Ida Hedfors, 8 år:
– En katt. Jag tycker att de är lena och inte så stökiga. Min farmor hade fyra katter förut och jag gillade dem.

Natanael Ait Blal, 10 år:
– Jag har en katt, men jag skulle hellre ha en hund. Katter är tråkiga och bara sover hela tiden. Vår katt lägger sig i min säng, och försöker man flytta henne så bits hon.

Nils Rauner, 10 år:
– Jag har en katt, men vi hade en hund, och jag skulle hellre vilja ha tillbaka hunden. Hundar lyssnar och man kan lära dem saker. Vi sålde hunden för att vi inte hade tid att ta hand om den. Det var en chihuahua. Men det kanske ändå skulle vara roligast att ha en apa, varför inte liksom!?

Enkät: Arvid Adrell "

DN LÖRDAG 17 MARS 2018

" Skolakuten byggs ut och lärare i pilotprojekt får 6 000 mer i lön

Stockholms stad bygger ut Skolakuten. Omkring 40 elever om året har så stora problem att de inte kan hanteras i det egna klass-rummet.

– När barnen blir lite äldre kan det uppstå situationer där de inte kan vara kvar på skolan, där man kanske måste skydda andra barn. Då får eleven snabb specialisthjälp på Skolakuten, säger skolborgarrådet Olle Burell (S).

Flera rektorer som har intervjuats i en ny rapport från Stockholms stad lyfter fram att de kan se ett mönster där antalet utåtagerande elever ökar.

– Rektorerna månar om alla elever, inklusive den som har exploderat, säger Olle Burell.

Skolakuten startade i lokaler på Södermalm 2013, nu byggs den ut med en ny enhet på Östermalm. Eleverna stannar mellan två och fyra veckor, oftast fyra veckor. Den som inte kan återvända till sin egen skola får en plats någon annanstans.

I rapporten säger rektorerna också att även antalet barn med diagnoser inom autismspektrumet har ökat i lägre åldrar. Flera av dem beskriver att det finns en grupp elever som skolan har väldigt svårt att undervisa, och som man inom den egna organisationen har svårt att finna en plats för. Det är en liten grupp, ofta med komplexa behov som kan innefatta svåra sociala problem eller psykisk ohälsa.

Särskilda skolor som också kan erbjuda behandling är något som rektorerna ser ett behov av. Och Olle Burell är positiv, för ett halvår sedan kom en dom som innebär att det nu också är tillåtet för kommuner att driva så kallade resursskolor.

– Vi ska titta på om vi kan para ihop kommunala skolor med behandlande verksamhet. Om det smäller till och ett barn får ett utbrott i klassrummet ska det finnas kompetens – som psykolog, socionom, läkare – i rummet intill, säger Olle Burell.

Redan nu finns särskilda undervisningsgrupper för elever i behov av särskilt stöd. I Skärholmen har man samlat resurserna till Sätraskolan, där elever från skolor i hela stadsdelen kan få tillgång till platserna. En liknande lösning är Positivet vid Odenplan. Det är en särskild undervisningsgrupp för högstadieelever på Norrmalm och Östermalm. Det finns även andra lokala initiativ att inrätta lokala särskilda undervisningsgrupper.

– Det är en jättebra variant för att elever inte ska behöva pendla. De studerar inte i den särskilda gruppen hela tiden, det är ett ställe att gå till vid särskilda tillfällen, säger Olle Burell.

Grundtanken i systemet är att alla skolor ska ha så mycket resurser och specialkompetens att alla elever ska vara inkluderade med sina kamrater i sin egen klass.

Men du menar att inte ens en så stor och resursstark stad som Stockholm klarar det?
– Alla kan inte bli specialister på alla typer av särskilt stöd. Om en stadsdel samarbetar kan de erbjuda hela buketten, säger Olle Burell.
Rapporten tar också upp det socioekonomiska tilläggsanslaget, som innebär att skolor med svårare utgångslägen får extra pengar. I Stockholms stad utgör det ungefär 14 procent av budgeten för de kommunala grundskolorna och är i år drygt en miljard kronor.

Variationen mellan vad skolorna får är mycket stor, från cirka 1 900 till 53 000 kronor per elev och år.

Det har dock visat sig, enligt rapporten, att de skolor som tilldelas mest pengar har de i genomsnitt lägsta resultaten. Studien bekräftar bilden om att ökade ekonomiska resurser har betydelse för skolprestationer men inte leder till bättre resultat med automatik; resurser måste riktas till rätt personer och användas på rätt sätt. Lärarkontinuitet är viktigt, menar Olle Burell. Skolor med hög personalomsättning och svårigheter ska få hjälp med att rekrytera lärare.

– Vissa skolor har det också jättekämpigt med hög omsättning av elever. Det är en virvelvind i en del bostadsområden med familjer som bor i andra- och tredjehand, säger han.

På två pilotskolor – Hässelbygårdsskolan och Hagsätra-/Ormkärrsskolan – kommer också ett projekt med lönetillägg för lärare i skolor med sämre förutsättningar att genomföras. Lärarna i de två skolorna får 6 000 kronor i månaden i lönepåslag.

– Vi ska följa projektet och se om det verkligen är lönen som är nyckeln. I så fall kanske det är värt att göra en satsning på lönepåslag i de 35 skolor som får mest socioekonomiskt tillägg, säger Olle Burell.
Mia Tottmar
mia.tottmar@dn.se "

"Fakta. Akuthjälp till 200 barn
Antal elever på Skolakuten.
Vårterminen 13 (start): 16 elever.
Läsåret 2013–2014: 36 elever.
Läsåret 2014–2015: 44 elever.
Läsåret 2015–2016: 35 elever.
Läsåret 2016–2017: 39 elever.
Höstterminen 2017: 31 elever. "

DN LÖRDAG 17 MARS 2018

”Riskabelt med riktade lönepåslag”

Stora lönepåslag till lärare på endast två skolor riskerar att få negativa effekter. Det anser oppositionsborgarrådet Lotta Edholm (L).

– Det finns en risk för att den här typen av projekt påverkar andra skolor negativt. Vi *måste* höja lönerna mer på alla de skolor som har de största utmaningarna, nu riskerar vi att tappa lärare på de skolor som inte får extrapåslaget, säger oppositionsborgarrådet Lotta Edholm (L).

De rektorer som intervjuas i Stockholms stads rapport är försiktigt positiva till projektet, men de har också vissa betänkligheter. En oro är det skulle kunna skapa inlåsningseffekter där i stället viss rörlighet kan vara motiverad.

Det finns också, menar de, en risk att andra skolor, framför allt skolor med relativt svåra förutsättningar men som inte omfattas av lönetillägget i pilotprojektet, skulle få betydligt svårare att rekrytera lärare.

Förutom projektet med lönepåslagen är Lotta Edholm positiv till förslagen i rapporten.

– Det är klart att allt inte bara hänger på pengarna, det handlar om arbetsmiljö också. Väldigt utåtagerande elever är en arbetsmiljöfråga, jag tror att det är helt nödvändigt med särskilda grupper, säger hon. Lotta Edholm var skolborgarråd när Skolakuten startade 2013.

Tanken om inkludering till hundra procent – att alla barn ska undervisas i sin egen klass hela tiden – kallar hon ”nästan en ideologisk fråga”.

– För en del elever har inkluderande inneburit exkluderande, de blir hemmasittare eller söker sig till fristående resursskolor. Rektorernas synpunkter här måste tas på stort allvar.

Vad tycker du om majoritetens tankar om en kommunal resursskola?
– Absolut, jättebra, säger Lotta Edholm.

Mia Tottmar
mia.tottmar@dn.se "

DN LÖRDAG 17 MARS 2018

" Så blir du en framgångsrik rebell på jobbet

Under sina 32 år inom CIA lärde hon sig hur stora organisationer fungerar – och hur de inte fungerar. Här ger Carmen Medina nio råd om hur man förändrar en arbetsplats där inte alla vill förändras.

En rebell på jobbet. Det var så hon döpte sin första bok, ”Rebels at Work” (O’Reilly, 2014), och det är så hon alltid har sett sig. Carmen Medina rekryterades till CIA som analytiker 1978, direkt från universitetet i Georgetown, och när omvärlden förändrades, efter Reagan-eran och med kommunistdiktaturernas fall i Östeuropa blev det uppenbart för henne att även en organisation som CIA måste moderniseras. Med genombrottet för internet på 90-talet blev det bara ännu tydligare: en helt ny värld öppnades för analytikerna på byrån. Men strukturen var lika stel som tidigare.

– Det var då min karriär började ta fart på riktigt. Jag brydde mig inte om att folk var emot mina idéer. Jag såg att de måste genomföras och hittade sätt att få dem genomförda, säger Carmen Medina när jag träffar henne i Austin, på digitalkonferensen South By Southwest. Det var inte lätt. Medina predikade bland annat större öppenhet, i en organisation vars hela fundament vilar på hemligheter. Men hon var van vid motstånd.

– Jag är kvinna, från Puerto Rico, kraftigt byggd, med stort krulligt hår och är ganska högljudd och bestämd av mig. Så att ses med skepsis var inget nytt för mig direkt.

Men hon lyckades – och klättrade till toppskiktet inom CIA, till vice direktör för den gigantiska analysavdelningen och med plats i organisationens högsta ledningsgrupp. Sedan sade hon upp sig 2010, gick till konsultfirman Deloitte – och insåg snabbt att det inte bara var CIA som led av det hon kallar SOS: Stor Organisationsjukan.

Nu är hon inne på sin tredje karriär, som författare och föredragshållare om konsten att åstadkomma förändring på jobbet, både som ledare och anställd – och om hur man undviker att bli omkörd, i en värld som rullar på allt snabbare.

– Det finns en väldigt stark tendens i stora organisationer att cementera och lyfta fram det mediokra. Man kanske vill att det ska vara som hos Darwin, där de som är bäst på att förändra sig överlever, men systemen är så tröga att det man i själva verket premierar är de som följer planen, som bevarar status quo.

Hon tar några exempel:
– Två saker som alltid överskattas är beslutsfattande och strategiarbete. Det finns en kult kring beslutsfattande; det är något riktiga män gör. Men man måste alltid våga ifrågasätta besluten: se till att de verkligen vet vad de fattar beslut om. Samma sak med företagsstrategier: de tar upp oändligt mycket tid i en organisation, men de handlar nästan alltid bara om att rabbla upp en massa plattityder.

Själv höll hon också på att falla i fällan om hur man bör vara som chef.
– Jag fick mitt första större chefsuppdrag och började genast ändra på mig själv och bete mig på ett typiskt chefigt sätt. Sedan vaknade jag upp en dag och insåg att om inte ens jag stod ut med mig själv och mitt sätt att leda skulle nog inte andra heller göra det. Då började jag vara mig själv och insåg att man kan – och måste! – vara rebell även som

chef. Det är en ens ansvar för att inte fastna i och göda det mediokra som annars bara befäster trögheten i ens organisation.

Hennes filosofi är enkel: du har en begränsad tid i livet och det är bara upp till dig själv att se till att du uppnår det du vill uppnå. Då kan du inte acceptera det som är dåligt, hos dig själv eller på jobbet, utan måste ta ett eget ansvar för förändringen.

– Nu för tiden rekommenderar ju till och med Harvard att man som ledare måste ge sina medarbetare mandat och möjlighet att förverkliga sina idéer, så det har hänt en del. Men man måste ständigt vara vaksam så att man inte fastnar i sina egna fördomar och förväntningar. Jobbet blir aldrig klart.

Här är Carmen Medinas nio bästa råd för att bli en ”förändrings-agent”: att utvecklas på jobbet och få din organisation att utvecklas med dig:

1 **Var ditt bästa jag på jobbet.** Stora organisationer drivs mot konformitet, att alla ska vara så lika som möjligt. Det är onaturligt för individen. Bejaka olikheterna i stället, så blir det en mer dynamisk arbetsplats. Fundera på när du trivs bäst på jobbet: vad är det som ger dig energi och får dig att känna att du bidrar och trivs. Försök sedan ägna dig så mycket som möjligt åt det. Prioritera din förändringskalender och försök att komma bort från det som bara bevarar status quo.

– Som chef har du samma uppgift: låt folk göra det de är bra på. Det vinner alla på. Alla ska inte göra allt.

2 **Gör de svåra sakerna bit för bit**. Trygghet är en illusion, det handlar mest om att du inte vågat ta tag i de svåra utmaningarna. Ju svårare något är, desto viktigare är det att inte brytas ner av det. Världen förändras runt dig och om inte du förändras kommer det att bli dig övermäktigt.

– Ta det i små steg: mikrosteg om det behövs. Du kan inte förändra andra eller sättet ett företag fungerar på över en natt. Ha tålamod, men tappa aldrig drivet. Att vara rebell på jobbet är inte detsamma som att göra revolution: ett högljutt uppror får sällan någon verkan. Bestäm dig i stället för hur många procent av din vardag du ska förändra det här året. Ge dig tuffa, men rimliga utmaningar. Ganska snart kan du se tillbaka och se att det faktiskt skett en ganska stor förändring. Som dessutom består.

3 **Säg inte nej**. Jag är inte så förtjust i nej-sägare. De tillför sällan något i en organisation. De är inte rebeller, snarare pessimister. Då är det bättre att förklara vad det är man ifrågasätter: ställa de frågor man behöver för att kunna säga ja. Eller visa på en alternativ väg. Man uppnår nästan aldrig något genom att ställa sig i vägen och vägra. Var öppen för förändring och visa att du tar ansvar, men säg inte nej reflexmässigt. En del säger ”laga inte det som inte är trasigt”. Vänd på det tankesättet: säg att ”det som är bra går alltid att göra ännu bättre”.

4 **Förstå varför andra säger nej**. Som chef, rebell eller förändringsagent kommer du alltid att stöta på motstånd och nejsägare. Det är inte alltid de som har fel. Det kan vara du själv som inte presenterat din idé på ett tillräckligt övertygande sätt. Du måste förstå psykologin i en organisation och att förändring tar tid: mycket längre tid än de flesta rebeller räknar med. Fira de små segrarna i stället för att ge upp.

5 **Hitta allierade som kan hjälpa dig att driva igenom dina idéer.** Det är inte ditt ego som är det viktigaste, utan att dina idéer blir genomförda. Bli inte bitter och besviken om du inte blir lyssnad på, utan hitta kollegor som kan hjälpa dig att driva igenom det du tror på. Man blir bara en effektiv förändringsagent om man är bra på att samarbeta. Det går inte att soloköra. Be om hjälp: ingen bra chef kommer att klandra dig för det.

6 **Sök dig till dem som inte är som du**. Du utvecklas inte om du bara umgås med dem som är lika dig själv. Försök hitta en ”thinking buddy”, en samtalspartner, som är så olik dig som möjligt. Om du är Nalle Puh: hitta Ior. Förstå varför hen tänker som hen gör. Det får dig att se på dina egna tankar på ett nytt sätt och får dig att utvecklas. De bästa teamen på ett jobb består alltid av väldigt olika personligheter. Mångfald berikar på riktigt, på alla sätt. Var inte rädd för att det blir stökigt ibland. Kontroverser är inte skadliga.

7 **Ställ dumma frågor**. Mitt enskilt viktigaste råd är alltid: fråga, när du inte förstår. Det är ingen skam att inte veta allt – och genom att ställa de smarta, dumma frågorna kan du ofta avslöja att det som föreslås i själva verket inte är så genomtänkt. Jag har många gånger förbluffats av hur ofta det som en chef eller en kollega föreslår i själva verket vore helt fel att göra, eftersom de inte har koll på de mest fundamentala sakerna. Jag brukar alltid fråga ”Är det lagligt? Är det tillåtet? Vilka resurser finns för att genomföra det? Hur vet vi att det här är rätt?” Den sortens frågor.

8 **Var skeptisk till stora idéer och färdiga lösningar**. Bli inte frälst av en trend eller ett synsätt eller ens av de här råden, ha-ha. Det finns inga paketlösningar som fungerar, utan allt handlar om nyanser och att skapa sin egen fungerande modell – och sedan ständigt våga ifrågasätta den. Var en kritisk lyssnare, inte en andäktigt troende. Och var alltid skeptisk till dem som pekar på ”best practices” och försöker härma andra företag. Man kommer ingen vart genom att härma andras historiska framgång.

Och så hennes allra sista råd:
9 **Det finns alltid resurser**. Tro aldrig din chef om hen säger att det inte finns pengar i budgeten. Det finns alltid pengar i budgeten: det handlar bara om prioriteringar.

Martin Jönsson
martin.jonsson@dn.se"

" **Carmen Medina**
Skrev boken ”Rebels at work: A handbook for leading change from within” tillsammans med Lois Kelly. En bok om hur medarbetare tillsammans kan få sina chefer att bejaka förändring.

Medina är född i Puerto Rico, studerade vid Georgetown Univeristy i Washington och arbetade inom den amerikanska underrättelsetjänsten CIA under 32 år. Efter det har hon arbetat som konsult på Deloitte, för att utbilda medarbetare och kunder i innovativt och oberoende tänkande. Hon gick där under smeknamnet ”Yoda”. I dag är hon fristående konsult och författare.

Förra veckan föreläste hon på digitalfestivalen SXSW i Austin under rubriken ”The Mediocrity Trap”. "

DN SÖNDAG 18 MARS 2018

" Så förändrade Hawking vår syn på verkligheten

Han visade att svarta hål dunstar bort, att fysikens lagar kan bryta samman och att universum är ojämnt. Stephen Hawking förtjänade sin position som vår tids mest kände forskare.

Han föddes på Galileo Galileis dödsdag, dog på Albert Einsteins födelsedag, och hade samma professur i Cambridge som Isaac Newton. Under sin livstid blev Stephen Hawking också en lika känd forskare som Galilei, Newton och Einstein.

Men trots att han fick spela sig själv som världens smartaste fysiker i både ”Star Trek”, ”Simpsons” och ”The big bang theory” är det få av oss som vet vad han egentligen forskade om.

– Jag undersöker äktenskapet mellan tid och rum, förklarar han själv för sin blivande fru Jane Wilde i filmen ”The theory of everything” från 2014.

I kosmologi och gravitationsteori kommer Stephen Hawkings bidrag att leva länge efter hans död. Flera av dem handlar om svarta hål, områden med så stark dragningskraft att inte ens ljuset kan lämna dem.

1 Hawkingstrålning

Stephen Hawking kopplade ihop gravitationen med kvantmekaniken, som beskriver hur materians minsta partiklar beter sig, och med värmeläran.

– Där håller vi fysiker fortfarande på att städa upp för att förstå de långtgående konsekvenserna av hans resultat, säger Bo Sundborg, professor vid enheten för kosmologi, astropartikelfysik och strängar vid Stockholms universitet.

Svarta hål är en följd av Albert Einsteins allmänna relativitetsteori, som beskriver gravitationen. När Stephen Hawking band samman teorin med kvantmekaniken och värmeläran kunde han visa att svarta hål inte är riktigt svarta. De kommer alltid att avge lite värmestrålning, så kallad Hawkingstrålning.

– Värmestrålningen har en specifik temperatur som hänger ihop med massan hos det svarta hålet, säger Bo Sundborg.

Gravitationskraften från det svarta hålet ger upphov till något som kan beskrivas som en spänning.

– Det är som ett ständigt pågående åskväder, där Hawkingstrålningen är blixturladdningarna och ljuset från blixtarna.

Strålningen är mycket svag i början, men tillräckligt stor för att alla svarta hål i en mycket avlägsen framtid till slut kommer att avdunsta och försvinna. När de avdunstar och förlorar massa blir de svarta hålen konstigt nog varmare och varmare, tvärtemot hur allt annat vi känner till beter sig, och mot slutet av sin existens kommer de troligen att explodera.

2 Svarta hål kan slås ihop men inte delas

Två svarta hål kan slås ihop till ett större, men ett stort svart hål kan aldrig delas upp i flera mindre. Det är en annan avgörande insikt från Stephen Hawking som har anknytning till värmeläran.

– I värmeläran finns ett liknande fenomen som kallas entropi. Entropin ökar alltid, så även det är en process som bara kan gå åt ett håll. Det är annars mycket ovanligt i fundamental fysik som gravitationsteori, säger Bo Sundborg.

Den 14 september 2015 kunde detektorn Ligo för första gången registrera en sådan händelse, där två svarta hål smälte samman till ett enda, mer än en miljard ljusår från jorden.

Att förloppet inte går att backa är ett resultat som Stephen Hawking kom fram till innan han hade räknat ut att Hawkingstrålning måste finnas.

– Han kopplade ihop teorierna redan då. Men Hawkingstrålningen blev kronan på verket, säger Bo Sundborg.

3 Informationsparadoxen

Stephen Hawking ställde till ett ordentligt rabalder i forskarvärlden när han hävdade att information går förlorad vid ett svart hål.

– Slänger man saker i ett svart hål tycks det som att de kommer att omvandlas till värmestrålning. Det verkar som att vi oåterkalleligt förlorar kunskap, säger Bo Sundborg.

Det strider mot andra grundläggande principer inom fysiken.
– Om vi har en vanlig brasa där vi eldar upp saker skulle vi, rent teoretiskt, i princip kunna pussla ihop all kunskap om allt som har kastats på elden ur värmestrålningen och askan, om vi bara har tillräckligt noggranna mätinstrument. Men Hawking menade att det inte är möjligt vid ett svart hål.

De flesta andra fysiker i fältet tyckte att Stephen Hawking hade fel och argumenterade emot honom. Till slut ändrade han sig, men han påstod att han gjorde det av andra skäl än de hans motståndare använde.
– Frågeställningen stimulerade verkligen forskningen. Stephen Hawking ställde rätt frågor, på många sätt, säger Bo Sundborg.

4 Singulariteter

Ett av Stephen Hawkings första stora genombrott började han arbeta med redan som forskarstudent vid universitetet i Cambridge.

Tillsammans med matematikern och fysikern Roger Penrose i Oxford visade han att den så kallade rumtiden – ett sätt att se på världen med tiden som den fjärde dimensionen – kan innehålla singulariteter: områden där våra vanliga fysikaliska lagar bryter ihop och inte längre gäller.

– Det var ett matematiskt arbete. Det visade att om man bestämmer sig för en given teori för universum, som Einsteins gravitationsteori, och betraktar den som ett matematiskt objekt så får man slående resultat, säger Bo Sundborg.

Stephen Hawkings och Roger Penroses arbete säger ingenting om vilken form singulariteterna har eller var de finns.

– Men de kom fram till att under i stort sett alla rimliga förhållanden så får vi områden där fysikens lagar tycks upphöra, om vi ska ta Einsteins teori exakt. Det krävs mycket för att komma undan, men vi fysiker vill gärna komma undan det. Så även här blev Hawkings resultat en sporre för att komma runt den här konsekvensen.

Det fanns förmodligen en singularitet i vårt universums tidigaste barndom, och även inuti svarta hål.

– Men hur de verkligen beter sig är en fråga för framtida forskning, säger Bo Sundborg.

5 Bucklor i rumtiden
De flesta av Stephen Hawkings genombrott är teoretiska resultat som ännu inte har kunnat bekräftas av observationer eller experiment. Men tillsammans med många andra hade han förutsagt de ojämnheter i den kosmiska bakgrundsstrålningen som satelliterna Cobe, Wmap och Planck sedan mätte med allt större precision.

Den kosmiska bakgrundsstrålningen är det äldsta ljuset som finns i rymden, och det skickades ut bara 380 000 år efter Big bang, den stora smällen. Långt tidigare, alldeles i begynnelsen, växte vårt universum från mindre än en atoms storlek till mycket mer än den rymd vi kan se i dag på en ytterst liten bråkdel av en sekund, enligt den så kallade inflationsteorin.

Stephen Hawking och andra kosmologer räknade ut att en konsekvens av inflationsteorin är att det måste finnas bucklor eller ojämnheter i rummet och tiden.

– Det är de ojämnheterna vi ser i den kosmiska bakgrundsstrålningen, säger Bo Sundborg.

Bo Sundborg tycker att Stephen Hawking förtjänar ryktet som nutidens mest framstående forskare.

– Det gör han absolut, även om man kan tycka att det finns fler som också är värda liknande uppskattning. Han var inte bara bra på vetenskapen. Han var också bra på att förmedla den, på ett sätt som märks. Och han hade en fantastisk förmåga att formulera sig slagkraftigt.

Maria Gunther
maria.gunther@dn.se "

" Fakta. Stephen Hawking
Teoretisk fysiker.
Född 8 januari 1942, död 14 mars 2018.

1979 fick han professuren ”Lucasian professor of mathematics”, som Isaac Newton hade, vid universitetet i Cambridge.

År 1963 fick han diagnosen als, amyotrofisk lateralskleros, och fick veta att han hade två år kvar att leva.

Mot slutet av sitt liv var han totalförlamad, och kunde bara kommunicera med omvärlden med hjälp av en dator som han styrde med en kindmuskel.

Två giftemål, med Jane Wilde 1965 och Elaine Mason 1995.

Har barnen Robert, Lucy och Timothy med sin första hustru.

Skrev flera populärvetenskapliga böcker, bland annat ”A brief history of time” (”Kosmos: En kort historik”) 1988, och självbiografin ”My brief history” (”Min historia”) 2013. "

DN SÖNDAG 18 MARS 2018

" Karin Bojs: Med moderna kroppar kom nya tankar

Den nya tidens skapelseberättelse blev ordentligt finslipad i veckan. Nya fakta har framkommit om hur vi kom att bli de människor vi är i dag.

För numera vet vi ju att det inte gick till som det står i Bibeln, att Gud formade människan på sjätte dagen ”och blåste in liv genom hennes näsborrar, så att hon blev en levande varelse”.

Den som bokstavligen försöker hävda den versionen är helt fel ute. Men inte heller verkar det ha gått till som en del storsäljande populärvetenskapliga böcker påstår – att efterverkningarna av en stor vulkan för 74 000 år sedan orsakade någon sorts mentalt språng i människors huvuden, så att vi plötsligt fick vår nuvarande förmåga att tänka komplext och symboliskt.

Den stora vulkanen Toba är förvisso ett faktum. Den inträffade på Sumatra i nuvarande Indonesien, och nedfallet syns över hela jorden.

Men åtminstone i södra Afrika verkar människor ha varit oberörda.

I veckan publicerade en forskargrupp, ledd av Curtis Marean, en studie i tidskriften Nature. Där redovisas en utgrävning av två mänskliga boplatser i nuvarande Sydafrika, Pinnacle Point och Vleesbaai. De äldsta lagren är omkring 90 000 år och de yngsta omkring 50 000 år.

Askan som föll ned från vulkanen Toba syns tydligt i lagren.

I några år blev det förvisso kallare när stoff från vulkanen förmörkade himlen. Men människorna vid södra Afrikas kust verkar ändå ha klarat sig fint. Att döma av utgrävningarna fortsatte de med samma livsstil som tidigare. Inget tyder på att de slogs ut och blev färre, och att de som överlevde plötsligt lade sig till med nya och mer avancerade vanor.

Visserligen kan det ha varit så på andra ställen i Afrika, men det återstår att visa.

Lite tidigare i vår utveckling, för drygt 300 000 år sedan, verkar det däremot ha hänt en hel del.

En av förra årets största vetenskapliga nyheter var några fynd från nuvarande Marocko. Där påträffades fossil av människor som fysiskt var ganska lika oss – vad forskare kallar ”anatomiskt moderna människor”. Sensationen var att de daterades till omkring 300 000 år, det vill säga mer 100 000 år äldre än tidigare kända fynd i Östafrika av människor som liknar oss.

I veckan kom tre nya studier i tidskriften Science som tyder på att vårt fysiska utseende och vår mentala utveckling har gått hand i hand.

De nya studierna utgår från utgrävningar i södra Kenya. Klimatet där förändrades med start för 360 000 år sedan. Det blev mer instabilt och periodvis mycket torrare. Växtligheten och djurlivet förändrades. Stora däggdjur, som elefanter och hästar, blev mer sällsynta medan mindre däggdjur, som antiloper, blev vanligare.

Och i samma veva verkar människorna ha lagt om livsstil. De började tillverka stenverktyg av mer avancerad sort. Den äldre tekniken, som

kallas aucheuléen ersattes med mindre och snitsigare vapen och verktyg. Det dyker upp föremål som är både genomborrade och målade med rött färgpigment.

Många av verktygen är tillverkade av en glasliknande bergart som kallas för obsidian. Denna bergart bildas vid vulkanutbrott, och forskare kan spåra platsen där den en gång bildades. Därför kan de säkert säga att människorna transporterade råvaran till sina obsidianverktyg flera mil. Oftast två, tre mil, men ibland upp till tio mil.

Det pekar mot att de hade omfattande nätverk, där de bytte saker med sina grannar.

De äldsta kända beläggen för musikinstrument och föreställande konst är omkring 40 000 år gamla. Vid den tiden hade vi garanterat samma mentala förmågor som vi har i dag.

Och antagligen har vi haft typiskt mänskliga egenskaper – förmåga till samarbete i stora grupper, känsla för symbolik, konst, musik och berättelser – betydligt längre.

Det har varit en stegvis utveckling. Om vulkanen Toba för 74 000 år sedan över huvud taget var inblandad är oklart. Men att det skedde avgörande språng med både vårt utseende och vårt sätt för drygt 300 000 år sedan – det står från och med denna vecka ställt utom allt tvivel.

Karin Bojs
vetenskap@dn.se "

Om partierna.
Och stora DN-granskningar o d.

DN TORSDAG 22 FEBRUARI 2018
DN. DEBATT 180222

”SD:s förslag skulle öka otrygghet och arbetslöshet”

SD:s motioner och ställningstaganden i riksdagens arbetsmarknadsutskott samt partiets valplattform visar att partiet driver förslag som skulle försvaga fackföreningarna, den svenska modellen och reallöneutvecklingen, minska jämlikheten och tryggheten på arbetsmarknaden – och öka arbetslösheten, skriver Daniel Färm och Maja Stilling, Tankesmedjan Tiden.

Valet i september kan få allvarliga konsekvenser för svensk arbetsmarknad. Tankesmedjan Tiden presenterar i dag en rapport som visar att Sverigedemokraterna driver arbetsmarknadspolitiska förslag som tydligt skulle försämra löntagarnas förutsättningar och villkor. Partiets politik skulle bidra till att försvaga fackföreningarna, den svenska modellen och reallöneutvecklingen, minska jämlikheten och tryggheten på arbetsmarknaden – och öka arbetslösheten.

Den svenska modellen skapar en stabil grund för goda reallöneökningar utan att hota jobbtillväxten, bidrar till ett mer jämställt och hållbart arbetsliv samt ökar tryggheten i anställning för olika yrkesgrupper. Men Tankesmedjan Tidens genomgång av Sverigedemokraternas motioner och ställningstaganden i riksdagens arbetsmarknadsutskott samt partiets valplattform visar att förutsättningarna att upprätthålla och stärka detta framöver allvarligt skulle försämras om partiets politik skulle få genomslag:

1 Lättare att sparka.
Sverigedemokraterna vill luckra upp arbetsrätten och göra det lättare för arbetsgivare att säga upp anställda genom att utöka undantagen från turordningsreglerna i Las från två till fem personer. Det innebär ökad flexibilitet för arbetsgivarna, medan många anställda får försämrat anställningsskydd och riskerar att bli av med jobbet av mer godtyckliga skäl. För anställda i mindre företag avskaffas anställningsskyddet i praktiken helt. Färre kommer att våga säga vad de tycker på jobbet. Kvinnor – som ofta har större frånvaro för vård av barn än männen – får en otryggare ställning på arbetsplatsen. Och erfarna anställda som drabbas av ohälsa kommer att känna mer oro för att dessutom förlora jobbet. I förlängningen riskerar detta att leda till ett hårdare, tystare och mer omänskligt arbetsliv.

2 Försvagade fackföreningar.
Sverigedemokraterna föreslår obligatorisk a-kassa i Försäkringskassans regi. Det kan låta bra. Men att skilja a-kassorna från fackföreningarna skulle försvaga löntagarnas möjligheter att sluta avtal om bra löneökningar, tryggare anställningar och bättre villkor. Vi behöver både starka fackföreningar och starka arbetsgivarorganisationer för att den svenska modellen också framöver ska kunna leverera höjda löner, förbättrade villkor, konkurrenskraft och jobb. Det var fackföreningarna som en gång i tiden startade de flesta a-kassor. Än i dag är kopplingen mellan a-kassans ekonomiska trygghet och det inflytande, stöd och trygghet som fås via fackföreningarna naturlig för de flesta – och bidrar till att upprätthålla en hög facklig organisationsgrad.

3 Mer ojämställt arbetsliv.
Sverigedemokraterna säger även nej till en mer jämställd föräldraförsäkring. Trots att dagens ojämställda uttag av föräldraledighet påverkar kvinnors inkomstutveckling och anställningsvillkor negativt vill

Sverigedemokraterna vrida tillbaka klockan genom att slopa de dagar som är reserverade för respektive förälder (”pappamånaderna”). Det skulle innebära att kvinnor i ännu högre utsträckning riskerar att lönediskrimineras och få otryggare anställningar – för att de förväntas ta en större del av ansvaret för barn. Men det skulle också innebära att alla de pappor som vill ta sitt föräldraansvar återigen skulle mötas av tryck från arbetsgivare att inte vara föräldralediga.

4 Lägre löner – satta av politiker.
Sverigedemokraterna föreslår en ny lärlingsanställning med rejält lägre lagfästa minimilöner. Att politiker skulle sätta löner, i stället för att detta sker genom förhandlingar mellan fackföreningar och arbetsgivarorganisationer som känner sin bransch, vore ett tydligt avsteg från den svenska modellen. Lagstiftning om minimilöner skulle både bidra till ännu lägre löner för unga vuxna – och dämpa löneökningar för andra grupper på den svenska arbetsmarknaden.

5 Otryggare anställningar.
Sverigedemokraterna säger också nej till att stoppa missbruk av tillfälliga anställningar. Att ”fasta” tillsvidareanställningar är normen på svensk arbetsmarknad är viktigt för att människor ska kunna planera sina liv och få en trygghet att utvecklas i sin yrkesroll och i arbetslivet. Men trots att många arbetsgivare inom vissa branscher systematiskt utnyttjar tillfälliga anställningar för att ha maximal flexibilitet själva, så vill Sverigedemokraterna förstärka denna otrygghet för de anställda. Det innebär att många, framför allt kvinnor, utlandsfödda och ungdomar, får fortsätta att leva år ut och år in med den osäkerhet som tidsbegränsade anställningar innebär.

6 Kraftigt ökad arbetslöshet.
Sverigedemokraterna föreslår i sin valplattform ett slopande av den aktiva arbetsmarknadspolitiken, som tillsammans med den goda konjunkturen har bidragit till att Sverige i dag har en sysselsättningsgrad som är bland de högsta i Europa. Partiet går till val på att stoppa aktiva insatser som syftar till att de som har haft svårast att komma in på arbetsmarknaden ska få in en fot och skaffa sig värdefull arbetslivserfarenhet. I stället vill Sverigedemokraterna satsa på starta-eget-bidrag.

Partiet vill dessutom stänga Arbetsförmedlingen och i stället inrätta en ny myndighet med betydligt mer begränsade möjligheter att ge stöd till den som behöver jobb. Till det sätter Sverigedemokraterna i sin valplattform stor tilltro till att privata företag ska lösa denna samhällsutmaning. Det har vi sett förr, med regeringen Reinfeldts olyckliga öppnande för en mängd mer eller (ofta) mindre seriösa aktörer som via allt ifrån cv-skrivningskurser till healingliknande handpåläggning bidrog till att förlänga arbetslöshet och utanförskap för många människor i samband med krisen runt 2008. En sådan naiv – eller kanske cynisk – syn på arbetsmarknadspolitiken skulle slå hårt mot många människor som i dag får riktiga möjligheter till utbildning och praktik som leder till jobb.

Sverigedemokraternas agerande i arbetsmarknadspolitiska frågor visar att partiet nu intar en konfrontativ högerposition i synen på anställdas rättigheter och möjligheter. Det jobbpolitiska vägvalet i höst är tydligt: en politik för att utveckla den svenska modellens framgångsrecept för högre löner, starkare tillväxt och ökad jämlikhet – eller Sverigedemokraternas politik för ökad otrygghet och arbetslöshet samt minskat inflytande.

Daniel Färm, chef Tankesmedjan Tiden
Maja Stilling, utredare Tankesmedjan Tiden "

DN TORSDAG 22 FEBRUARI 2018

”Jag är inte rädd för begreppet populist om det innebär att man säger populära saker”

Vänsterledaren Jonas Sjöstedt drömmer om att nå lika stora framgångar som vänsterns internationella stjärnor – britten Jeremy Corbyn, amerikanen Bernie Sanders och fransmannen Jean-Luc Mélenchon. – Många fina samhällsförändringar har börjat med populism, säger han i DN:s partiledarintervju.

Jonas Sjöstedt kommer till Dagens Nyheters scen på centralstationen i Stockholm med en tio dagar färsk valplattform. På vänsterkongressen i Karlstad beslöt ombuden att partiet ska gå till val på budskapet ”Ett Sverige för alla – inte bara för de rikaste”.

Inspirationen från brittiska Labour och Jeremy Corbyns valmanifest i april 2017 är tydlig: ”For the many, not the few” löd slogan den gången. Corbyns spurt i brittiska valet räckte nästan fram till 10 Downing Street och premiärministerposten. Han är ett av flera exempel på utpräglade vänsterpolitiker som haft oväntat framgångsrika valkampanjer.

Vänsterledaren Jonas Sjöstedt har tagit intryck av hur de har byggt upp sin valrörelse.

– Jag tror några saker är gemensamma för de mycket framgångsrika vänsterpartierna i väst. De har budskapet om jämlikhet, ett samhälle som håller ihop och de ställer inte upp på en ekonomisk politik där bankerna och de rika alltid vinner. Men de måste också vara öppna, moderna och odogmatiska och de har en folklig rörelse. Vårt mål är att Vänsterpartiet ska gå åt det hållet, säger han.

– Vi försöker ordna stora politiska möten där människor är välkomna, även om man inte är van vid politiska möten.

Somliga av dem du inspireras av kallas för populister. Ett fult ord i svensk debatt – är det oförskämt att använda det om Vänsterpartiet?
– Jag är inte så rädd för begreppet populist om det innebär att man säger populära saker som förändrar samhället till det bättre.
En idé i populismen är att folket står mot någon slags elit. Är det en del av vänsterns tankegods?

– Jag tycker att det är väldigt tydligt i Sverige hur en väldigt liten ekonomisk grupp har dragit ifrån, hur de har väldigt stor makt. När man hör Leif Östling (Svenskt Näringslivs tidigare ordförande) uttala sig om vad han får för sina skattepengar.

Hur står det i motsatsförhållande till ett folk?
– Det står i motsats till de flestas intresse av samhällsutvecklingen. Därför tycker jag att det är rimligt att kunna peka på att vi styrs av ett litet antal människor, att de utgör en elit. Jag skiljer det mycket från de som sparkar neråt.

Kan man kalla dig populist?
– Du får kalla mig vad du vill. Det är ingenting som jag kallar mig. Men grunden till många fina samhällsförändringar har börjat med populism. Många tyckte nog att vi var populister när vi ville ha åtta timmars arbetsdag. Många tyckte nog det var orimlig populism att vilja ha förskola för alla i Sverige. Och nu är det så, och det är ganska självklart. Det börjar med att människor utmanar normer, tankar om

hur samhället ser ut. Och om jag är populist i den meningen så får jag gärna vara det.

Vilken är den mest besvärliga målkonflikten för en vänsterpartist?
– Klimatfrågan sätter absoluta gränser för vad vi kan göra. En del av de saker vi kunde göra förut, som att bara expandera ekonomin och öka konsumtionen, det går inte. Jag älskar att åka till andra länder, men vi måste flyga mindre.

– Det finns andra val: Vi vill börja resan mot sex timmars arbetsdag men det är klart att det sannolikt kommer att leda till att lönerna inte ökar lika snabbt. Vi kommer ta ut den ökade rikedomen i att ha mer tid med barnen, fritidsintressen och sköta vår hälsa. Där finns en motsättning. Många i Sverige har låga inkomster och de behöver en löneförhöjning. Då måste vi välja där. Det är motsättningen.

Det är många partier som pratar klass och klyftor valåret 2018. Men Jonas Sjöstedt hävdar att det bara är Vänsterpartiet som faktiskt vill göra något åt dem.

– Det vi ser i hela västvärlden och Sverige är att en liten grupp superrika drar ifrån otroligt snabbt. Åtta män i världen har lika stor förmögenhet som 3,5 miljarder människor, merparten kvinnor. Det är en fullkomligt bisarr fördelning av makt och ägande. Jag tycker jag ser det när jag går på gatan i Sverige. Det finns en ny fattigdom men det finns också en ny rikedom.

Vad har Sveriges flyktingpolitik spelat för roll för klyftorna?
– Det är inte flyktingarna som monterat ner välfärden i Sverige. Det här började långt innan flyktingarna kom.

Men om det kommer människor med små eller obefintliga tillgångar, som hamnar i arbetslöshet eller låglönejobb, så ökar ojämlikheten på kort och medellång sikt. Hur ser du på den målkonflikten?

– För mig är asylrätten inte i första hand en ekonomisk kalkyl. Sverige har tagit emot folk från Tjeckoslovakien, Chile, från Ungern, människor som flydde från Polen, Irak, Bosnien. Många av dem har varit med och byggt upp landet.

Det finns en frustration i Vänsterpartiet över att så mycket av den politiska debatten i början av valåret 2018 handlar om invandring.

– Jag tycker det är så tydligt att många människor i Sverige blev lite rädda 2015, 2016. Men också hur det här har utnyttjats av SD och alltmer av borgerliga partier till att bara säga att de människorna är problemet, säger Jonas Sjöstedt.

Han förutspår att valrörelsen delvis blir en brottningsmatch om vad politikerna ska prata om.

– Andra kommer att bygga upp en hotbild, men vi kommer att hålla fast vid budskap om hur vi löser problemen med låga pensioner och otrygga jobb.

En nyckel till att förstå polariseringen i debatten är hur människors världsbild formas. Var får du din information från?

– Jag vaknar tidigt varje morgon av mig själv och går upp och läser nyheter en halvtimme till en timme. Jag skannar igenom de stora svenska tidningarna och sociala medier, men jag brukar också läsa

några stora internationella tidningar. Jag försöker följa personer som inte tycker som jag. Sådana som irriterar mig.

Vem är det som irriterar dig?
– Utvalda borgerliga ledarsidor. Politiska meningsmotståndare kan göra det.

Något namn?
– SvD:s ledarsida irriterar vem som helst, tänker jag, DN:s lite mindre. Men det är nyttigt att läsa dem också. Ibland gör den kritiken mest ont som innehåller ett korn av sanning.

Läser du det som ibland kallas alternativa medier – den floran av sajter med högerpopulistisk och invandringskritisk agenda?

– Nej, jag gör det väldigt sällan. Jag upplever dem som i grunden förljugna. Jag litar inte på dem och de har låg trovärdighet.

– Men det är så, framför allt med Facebook och sociala medier, att vi läser mycket folk som tycker som oss själva. På ett sätt har vi gått tillbaka till hur det var på 20-talet. Då hade man en socialdemokratisk tidning eller en högertidning eller liberal tidning. Då hade man sin världsbild i det.

Att man söker bekräftelse för de åsikter man redan har, hur farligt är det?

– Jag tror att det är den enkla vägen att få bekräftelse på sina åsikter. ”Jag hade ju rätt”, den känslan är skön. Den andra känslan är att det är komplicerat och jag kanske har fel.

När hade du den senast?
– Jag har det ganska ofta och fått ompröva mycket åsikter.

Kan du ge ett exempel?
– Jag tycker att det finns några frågor jag brottas med varje dag. För tre år sedan lyckades jag övertyga mitt parti om att vi behöver fler poliser i Sverige. Det hade vi inte gjort förut. Det var många som tyckte att ”är det vår roll?”

På senare tid har en allt intensivare debatt uppstått i framför allt USA om problem kopplade till mobilanvändande. Det kan handla om beroendeproblematik och psykisk ohälsa. Två av Apples största investerare vill se åtgärder för att minska ungas mobilberoende. Jonas Sjöstedt håller med att det finns ett problem med mobiler kopplat till stress och arbete.

– Absolut. Att människor arbetar jämt, man går inte hem och kopplar bort jobbet.

Hur ofta tittar du på din mobil?
– Jag läste en forskningsrapport om 150 gånger per dag. Det stämmer nog vad gäller mig, det är ofta bland det första jag gör på morgonen och bland de sista jag gör innan jag läser sagor för mina barn.
Har du kontroll över ditt mobilanvändande?

– Det är ett oumbärligt verktyg, jag läser e-post och får telefonsamtal från ungarna i mobilen. Men det finns något som liknar kaffeberoende i det. Jag försöker på sommaren eller i fjällen att lägga den ifrån mig eller ha den borta en hel dag. Och det är ganska svårt. Jag tror det är en viktig förklaring till stressen, inte minst i många tjänstemannayrken.
Är det ett problem som politiken kan lösa?

– Jag tror att det är svårt att styra. Det handlar om att ha bra arbetsgivare som inte kräver att löntagare arbetar hela tiden. Jag som arbetsgivare försöker bete mig på det sättet.

Men det är något du överlåter till arbetsmarknaden?
– Jag tror inte politiken kan eller ska reglera allting.

Hur gör du för att få den information som du behöver om de stora framtidsfrågorna?

– Jag läser otroligt mycket. Det jag kan sakna som partiledare är att jag lever mitt i ett nyhetsflöde. Det finns för lite tid att skriva och läsa böcker själv. Jag ser förundrat tillbaka på tidigare partiledare som skrev volymer samtidigt som de var partiledare. Det vore jättesvårt att göra det i dag, man kan inte dra sig undan på det sättet.

Det påverkar politiken att du sitter med skärmen?

– Ja, den blir kortsiktig och lite närsynt.

Johar Bendjelloul
johar.bendjelloul@dn.se
Karin Eriksson
VAL 2018"

"Så talar Jonas Sjöstedt (V)
Tre vanligaste Googlesökningarna om Vänsterpartiet.

1. Varför vill Vänsterpartiet gå ur EU?
2. 2. Varför bytte Vänsterpartiet namn?
3. 3. Varför vill partiet höja skatten?

Fem vanligaste begreppen i Jonas Sjöstedts tal.
1. Skatt
2. Makt
3. Sjuka
4. Assistans,
5. Försäkringskassan
Fem mest utmärkande begreppen i talen.
1. Sjukvård
2. Människor
3. Jämlikhet
4. Regeringen
5. Samhället
Dataanalys av talen: Lovisa Bergström "

DN TORSDAG 22 FEBRUARI 2018

Ewa Stenberg: Sjöstedt har inte talangen

DN:s politiska kommentator Ewa Stenberg svarar på tre frågor om DN:s intervju med Jonas Sjöstedt (V).

1 Vilket var ditt starkaste intryck av DN:s första partiledar-intervju?
– Jonas Sjöstedts svårigheter att förhålla sig till populismen. ”Jag är inte så rädd för begreppet populist om det innebär att man säger populära saker som förändrar samhället till det bättre.”, sade han.

– Den holländske statsvetarprofessorn Cas Mudde har definierat populism som en ytterligheternas ideologi som anser att samhället är uppdelat i två homogena grupper som står mot varandra, ”det goda folket” och ”den korrupta eliten”. Jonas Sjöstedt sade att han också ser Sverige som styrt av en liten elit. Vänsterledaren kom i princip ut som populist. Men han resonerade inte som en.

2 Varför är han en dålig populist?
– Samtidigt som han talade väl om populism resonerade han lågmält kring målkonflikter. Han varnade för att höja tonläget och berättade stolt om sina debatter med meningsmotståndaren Annie Lööf (C). De har lovat att aldrig avbryta eller medvetet missförstå varandra. Så agerar ju ingen populistledare.

3 Vad blir Sjöstedts största problem i valrörelsen?
– Vänsterpartiet går till val på att minska klyftorna rejält. Men partiet har aldrig haft så stort inflytande över utvecklingen i Sverige som de gångna tre åren. Ändå är klyftorna i samhället i det närmaste oförändrade.

Ewa Stenberg
ewa.stenberg@dn.se "

DN SÖNDAG 25 FEBRUARI 2018
DN. DEBATT 20180225

”Sverige måste satsa på att bli världens mest jämlika land”

Ekonomisk ojämlikhet är dåligt för ett lands utveckling. Ändå driver riksdagens övriga partier politik som ökar klyftorna. Vi vill därför ha en fond för forskning om ekonomisk jämlikhet. Vi kräver också att det ska tillsättas en jämlikhetskommission som granskar regeringens politik för ekonomisk jämlikhet, skriver Jonas Sjöstedt och Ulla Andersson (V).

Sverige dras isär. Inkomsten för en vd på ett av Sveriges 50 största företag är nu drygt 55 gånger så hög som en vanlig industriarbetarlön. Sverige är i dag ett land där de som bor i stora hus och centrala bostadsrätter köper nya kök utan att blinka. De river ut och kör till tippen samtidigt som lägenheterna på andra håll i landet är så slitna att man bara kan drömma om det kök som just hamnade på soptippen. Somliga flyger alltid business class. Andra har svårt att ha råd med busskort. Vissa vaskar champagne. Andra torkar upp. Allt fler lever tills de blir över hundra samtidigt som livslängden för kvinnor med låga inkomster ligger still.

I detta tudelade Sverige står vi nu inför att på nytt sätta oss med regeringen för att förhandla fram en vårproposition om riktlinjerna för den ekonomiska politiken Den här mandatperiodens sista budget. Nödvändiga och rejäla steg behöver nu tas för att vända utvecklingen. I dag vet vi alla att ekonomisk ojämlikhet är dåligt för ett lands utveckling. Ändå envisas riksdagens övriga partier med att just bedriva

en politik för att öka klyftorna. En politik som trots allt tal om hårda tag och mer resurser till militär och poliser faktiskt leder till ökad otrygghet och ökad kriminalitet.

Vårt mål i förhandlingarna om vårpropositionen är att få regeringspartierna att erkänna problemen med att de ekonomiska klyftorna har växt också under deras regeringstid. Att den linje de valt, att inte vilja omfördela från rik till fattig via skattesystemet, inte har varit vägen framåt mot ett land där människor känner trygghet och framtidshopp. Vi driver på för att Sverige ska bli navet i arbetet för ekonomisk jämlikhet både nationellt och internationellt.
För att det ska vara möjligt krävs genomgripande förändringar på sex områden:

1.Jämlikhet som övergripande mål.
Sverige måste återigen ta täten och ha målsättningen att bli världens mest jämlika land. För det krävs att målet om jämlikhet sätts i första rummet. Vänsterpartiet vill därför se att Sverige ska ha tydliga mål om ekonomisk jämlikhet med olika delmål på kort och mellan lång sikt. Vi föreslår att Sverige ska skapa en fond för forskning om ekonomisk jämlikhet. Sverige ska bli världsledande på det området. Vartannat år ska en stor forskningskonferens hållas i Sverige med ledande forskare på området.

Vi kräver också att det ska tillsättas en jämlikhetskommission med de politiska partierna som ska ha forskare och andra experter på ämnet knutna till sig. De ska samla in förslag från olika delar av världen som utjämnar ekonomisk ojämlikhet. Kommissionen ska granska regeringens politik för ekonomisk jämlikhet och årligen lägga fram en rapport om läget i landet samt en analys om vad regeringens politik inneburit.

Varje år ska regeringen lägga fram en skrivelse till riksdagen om utvecklingen av den ekonomiska ojämlikheten, om vilka åtgärder som vidtagits för att utjämna klyftorna och vad man avser göra. Riksdagen ska årligen hålla en debatt om detta.

2. Ett skattesystem som inte är riggat för de rika.
Omfördelningen via vårt gemensamma skattesystem har sjunkit år efter år. Hur blev det så? Svaret heter politik. Den ekonomiska politiken har gång efter gång riggats för de rikaste. Den som har råd att riva ut sitt nästan nya kök, den får skattesubventioner för att göra det. Ovanpå det får den dessutom obegränsade ränteavdrag för själva huset. Den privata förmögenheten är det ingen skatt på alls. Fastighetsskatten för deras lyxvilla är densamma som för den som bor i ett vanligt radhus

En prioriterad uppgift det närmaste decenniet måste därför vara åtgärder som innebär att skattesystemets omfördelande effekt stärks. I dag är det mer lönsamt att tjäna pengar på pengar än på arbete och det är kapitalinkomsternas ökade betydelse som ligger bakom en stor del av de ökade klyftorna. Ett av de första stegen bör därför vara en progressiv beskattning av kapitalinkomster. En sådan bör vara på plats redan nästan år.

3. Ökad social rättvisa.
Det är inte bara några som drar ifrån, det är också många som lämnas efter. År efter år har nivåerna i socialförsäkringarna släpat efter. I de senaste budgetförhandlingarna drev vi på för högre tak i a-kassan. Regeringen Löfven sa blankt nej. Ett land där människor behöver oro sig för att klara sig om de blir sjuka eller arbetslösa är ett land där otryggheten och oron växer. Det är också en antifeministisk politik.

Samtidigt har regeringen givit Försäkringskassan mål som tolkats som att färre ska få sjukpenning. De gör också upp med högern om att höja pensionsåldern. Så skapar vi inte ett land för alla. Vänsterpartiet vill se ett nytt pensionssystem, en sjukförsäkring som fungerar och en a-kassa som gör att du klarar omställningsperioden till ett nytt jobb

4. En välfärd att lita på.
En väl utbyggd välfärd behövs för att vi alla ska kunna leva bra liv oavsett ekonomiska tillgångar. Att stärka och utvidga välfärdstjänsterna är därför avgörande för jämlikheten. Vänsterpartiet har fått igenom reformer som gör livet bättre för många. Vi har sett till att alla barn kan får den medicin de behöver genom att göra den avgiftsfri. Vi har höjt underhållsstödet så att även den ensamstående mamman ska ha råd med en utflykt på lovet och vi har förhandlat fram avgiftsfri mammografi.

Vi har också drivit på för att välfärden ska få mer resurser. Tack vare oss finns nu mer pengar till förlossningsvården och till bättre psykisk hälsa för unga. Det finns också satsningar på bättre arbetsvillkor för vårdpersonalen. Vi kommer att fortsätta driva på för en välfärd som ska finnas där människor bor och som du ska kunna lita på.

5. Investera för framtiden.
Vi vill investera för framtiden. Klimatförändringarna är vår tids ödesfråga och bostadsbristen är akut och järnvägen är helt undermålig. Därför vill vi införa en grön investeringsbank, utöka subventionerna för att bygga bostäder med rimliga hyror och satsa på utbyggd järnväg och bättre järnvägsunderhåll.

6. En arbetsmarknad för alla, inte bara de rikaste.
Osäkra och slitsamma anställningar är en av de viktigaste grunderna för ojämlikhet i inkomster, trygghet och hälsa. I dag har vi en situation där de få i toppen sätter varandras löner och ger varandra fallskärmar samtidigt som de driver på för att de som redan i dag har de lägsta lönerna ska få lönerna sänkta ännu mer. Vi har en arbetsmarknad som alltmer är på arbetsgivarnas villkor. Medan direktörerna skatteplanerar sover vanligt folk med mobilen under kudden för att inte missa morgondagens timanställning. Så kan vi inte ha det. I denna situation öppnar regeringen upp för att inskränka strejkrätten. Vi kommer aldrig att tolerera att rätten att ta strid för bättre lön och anständiga anställningsvillkor försämras.

En gång i tiden var Sverige ett av världens mest jämlika länder. Vi kan se till att det blir det igen. För vår jämlikhetssträvan är inte nostalgisk. Vår politik är en politik för en bättre framtid för alla, inte bara de rikaste.

Jonas Sjöstedt, partiledare (V)
Ulla Andersson, ekonomisk-politisk talesperson (V) "

DN FREDAG 23 FEBRUARI 2018

”Vi är inte bara här för de fina värderingarna, vi är här för att genomföra saker”

"Centerledaren Annie Lööf kan den 10 september ha regeringsfrågan i sin hand. I DN:s partiledarintervju hyllar hon pragmatismen och förmågan att göra upp över blockgränsen. – Väljarna söker ett parti som står upp tydligt för sina principer men som också är berett att smutsa ner fingrarna för att styra landet.

Centerpartiet har pekat ut två huvudmotståndare inför valet 2018: Den ena är Socialdemokraterna, den andra Sverigedemokraterna. Men om opinionssiffrorna håller i sig väntar en mycket knepig regeringsbildning. Då räknar Annie Lööf med att sitta vid förhandlingsbordet tillsammans med en av antagonisterna – Stefan Löfven.

I DN:s partiledarintervju lovordar hon – politikern som profilerat sig som värderingsstyrd idealist – den politiska kompromissen.

– Under den här mandatperioden har många människor sett våra värderingar komma fram tydligt, vi har stått pall i frågar om människors lika värde och liknande, men vi har också slutit en rad blocköverskridande överenskommelser i landet om energi och om försvar och om migration. Vi är inte bara här för att stå för de fina värderingarna, vi är här för att nå resultat och genomföra saker, säger hon.

Inför regeringsbildningen: Tror du att väljarna förväntar sig ett idealistiskt centerparti som inte sviker löften, eller ett pragmatiskt parti som tar ansvar för att styra landet i ett svårt parlamentariskt läge?

– Man söker ett parti som tar ansvar, visar ledarskap, som står upp tydligt för sina principer men som också är berett att smutsa ner fingrarna för att styra landet. Till syvende och sist är det viktigt att vi politiker tar ansvar för det resultat som väljarna ger oss på valdagen. Att smutsa ner fingrarna politiskt, vad innebär det för Centerpartiet och dig?

– Det innebär till exempel att vi går in som en allians, och behöver en alliansregering ökat stöd så måste vi sätta oss vid ett bord tillsammans över blockgränserna med sossarna och Miljöpartiet för att hitta ett alternativ som gör att vi får en långsiktig och stabil regering.

Hör vi rätt här – en tydlig tonvikt på det pragmatiska?

– Nämen, ja, det beror på. De som känner mig vet hur passionerad jag är i grundläggande rättighetsfrågor. Men ska man få något gjort måste man kunna kompromissa. Just kompromiss är ju ett av de finaste hantverken, men också det svåraste som politiker. Vi kan ta migrationsöverenskommelsen 2015 där sex partier i Sverige kom överens, där man egentligen kan säga att alla blev lika nöjda eller lika missnöjda.

Under regeringskrisen efter valet 2014 vägrade allianspartierna att förhandla i sak med den nya regeringen. Men sedan dess har borgerliga partier gjort upp över blockgränsen om frågor som pensioner, försvaret och energin.

Det brukar vara statsminister Stefan Löfven som tar åt sig äran av överenskommelserna. Men nu lyfter Annie Lööf fram samarbetet som en framgång för alliansen.

– Alliansen har tagit mer ansvar under denna mandatperiod än rödgröna oppositionen gjorde när vi satt som allians. Det vet ju Löfven.

Migrationspolitiken brukar beskrivas som en smärtpunkt för alliansen. Hur stora är skillnaderna?

– Det både skiljer och förenar. Det som förenar är synen på migrationspolitiken på EU-nivå, en väldigt stor samsyn i integrationspolitiken och nästan identisk politik vad gäller arbetskraftsinvandring. Jag hoppas att vi kan hitta en gemensam syn även inom migrationspolitiken.

Men vad är det som skiljer?
– Ta till exempel familjeåterförening. Sedan något år tillbaka har vi en lagstiftning i Sverige som röstats igenom av Miljöpartiet och Socialdemokraterna och Moderaterna som innebär att barn inte får återse sina föräldrar. Den vill Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna ändra på.

Det finns också politikområden där Annie Lööf måste kompromissa med sig själv.

Centerpartiet går till val på likvärdiga villkor i hela landet. Det kan handla om möjligheten att få jobb, komma i kontakt med polisen eller träffa en läkare i rimlig tid.

Samtidigt driver partiet linjen att beslut ska fattas så nära människor som möjligt. Där ser partiledaren en målkonflikt.

– När människor fattar beslut lokalt, då kan det också bli olika beslut. Då kan det vara svårt att upprätthålla jämlikheten i hela landet.

Vad är den svåra avvägningen?
– När vi har det lokala beslutsfattandet som är viktigt för oss, så blir det lite olika utfall beroende på vilket styre man har i en kommun eller landsting. Att ha respekten för den lokala och regionala nivån samtidigt som man vill att det ska vara jämbördigt i hela landet – det är faktiskt en klurig puck.

Hur stor är ojämlikheten i landet i dag?
– Den är stor. Man kan titta på de siffror som finns om vårdköer i landet. Då ser vi att i Jönköpings län där jag kommer ifrån, eller i Halland, får ungefär nio av tio vård inom vårdgarantin, medan i län framför allt i norra Sverige får bara sex av tio vård inom vårdgarantins gräns. Där vill vi se till att det finns fler vårdcentraler, fler läkare inom primärvården för att ta några exempel.

Vad är ett acceptabelt minimum för vården i hela landet?
– Vi har ju satt upp två målsättningar inför nästa mandatperiod. Det ena är att 95 procent ska få vård i tid inom vårdgarantin. Det andra målet vi har sagt är att vi bör fördubbla andelen som har en fast läkarkontakt.

Du säger 95 procent. Var finns de 5 procenten som inte kommer att få vård i tid?

– Jag hade gärna satt 100 procent.

Men det gör du inte?
– En populist hade sagt att alla ska få vård i tid. En realistisk politiker inser att man inte kan vända en skuta på fyra år.

Många har varnat för enkla budskap och smutsiga angrepp i valrörelsen 2018. Annie Lööf gör också prognosen att det blir en ”betydligt mer från” debatt.

– Jag tror att valrörelsen kommer att avgöras väldigt mycket digitalt. Mycket sociala medier. Det positiva är att jag har mer kontakt med väljarna i dag än för 15 år sedan, jag svarar och har dialog med dem på Twitter och Instagram. Men baksidan är hatet och hoten.

Vad gör du för att valrörelsen inte ska bli smutsig?
– Jag är aktiv på sociala medier. Försöker vara en öppen och tillgänglig politiker. Jag svarar på medlemmars frågor. En till två dagar i veckan reser jag runt i landet för att möta folk på skolor och äldreboenden.

Hur motverkar det smuts?
– Anledningen till att det blir polariserat är att tilliten saknas. Det är viktigt att vi är nära och lyssnande.

Läser du det som ibland kallas för alternativmedier, som har en högerpopulistisk agenda?

– Jag läser inte dem. Jag har fullt sjå att läsa de andra medierna.
Är det inte viktigt att få en världsbild ibland som man själv inte delar?
– Jag får det också genom alla länkar och mejl. Genom att jag är en av få som är aktiva i sociala medier så får jag den bild som många försöker sprida, inte minst från trollkonton.

Får du en länk till sajter som till exempel Nyheter Idag eller Samhällsnytt så läser du?

– Ja, det är klart att då läser jag den. Men jag följer dem inte på daglig basis.

En vardagsfråga som kan vara på väg att bli en samhällsdiskussion: Hur många gånger om dagen tittar du på mobilen?

– Alldeles för många gånger. Den finns med kontinuerligt för telefonsamtal, följa nyheter, att ringa Facetime med mina syskonbarn. I vilken mån skulle du säga att du har kontroll över ditt mobilanvändande?

– Jag borde nog lära mig att lägga undan den lite oftare. Faktum är att det också för många är en arbetsmiljöutmaning.

Hur gör du?
– Jag lägger bort telefonen en fredagskväll för att ha fokus på familjen. Men den ger också så mycket möjligheter, vi tenderar att ta upp det negativa men det är fantastiskt att kunna ha kontakt med släkt och familj långt ifrån och det känns som att man är med dem i vardagsrummet.

Det finns en växande debatt där man talar om beroendeproblematik och psykisk ohälsa kring mobilanvändandet. Finns det något som politiken bör göra?

– Vi kan alltid jobba med att förstärka forskning på det området. Man ska se till att nätet ska vara en trygg plats. Något som jag som småbarnsförälder oroar mig för är vad barn och ungdomar får genom

sin mobil eller ipad. Jag har föreslagit att skolor ska ha porrfilter på sina läromedel.

När folk söker på Google om Centern är en av de vanligaste frågorna: Varför är partiet så rikt?

– Vi ägde ett antal tidningar, en tidningskoncern i många decennier, och den såldes för femton år sedan. Vi fick bra betalt och vi förvaltar pengarna väl.

Hur mycket har ni på banken?
– Ungefär 1,5 miljarder.

I yrkeslivet pratar man ibland om ”fuck off-pengar”, en buffert som gör valmöjligheterna fler. Vad har den ekonomiska tryggheten betytt för er?

– Det är klart att det innebär trygghet. Till exempel när det var tal om extraval efter förra valet. Det är få partier som efter ett ordinarie val har ekonomiska muskler att åter gå in i en valrörelse ett halvår senare.

– Samtidigt är jag väldigt noga internt och i intervjuer att markera att man inte kan köpa röster, det handlar om att bygga långsiktigt förtroende att utveckla sin politik. Vi använder avkastningen för utbildning för våra medlemmar, att ha möjlighet att ha anställda centerpartister runtom i landet för att stärka Centern lokalt.

Johar Bendjelloul
johar.bendjelloul@dn.se
Karin Eriksson "

"Så talar Annie Lööf (C)
Fem vanligaste begreppen i Annie Lööfs tal.
1. Människor
2. Jobb
3. Regeringen
4. Vänner
5. Politik
Fem mest utmärkande begreppen i talen.
1. Företag
2. Trygghet
3. Utsatta
4. Arbetsmarknaden
5. Lön

Tre vanligaste Googlesökningarna om Centerpartiet.
1. Vem röstar på Centerpartiet?

2. Varför har Centerpartiet en fyrklöver som symbol?

3. Varför är Centerpartiet så rikt?

Dataanalys av talen: Lovisa Bergström "

DN FREDAG 23 FEBRUARI 2018

" Ewa Stenberg: Splittring i alliansen talar mot C

DN:s politiska kommentator Ewa Stenberg svarar på tre frågor om DN:s intervju med Annie Lööf (C).

1 Vilket var ditt starkaste intryck?
– Hennes balansgång mellan idealism och pragmatism. Annie Lööf säger å ena sidan att hon är beredd att smutsa ner fingrarna och att politikerna måste ta ansvar för det valresultat som väljarna ger. Men hon vill samtidigt absolut regera med hela den borgerliga alliansen utan att luta sig mot Sverigedemokraterna.

– Det är ett tydligt besked och Liberalerna kan skriva under på det, men Moderaterna och Kristdemokraterna gör det inte.

2 Kommer hon att ändra sig?
— Hon har redan ändrat sig. Annie Lööf sade 2013 att hon hellre äter upp sin högra sko än att bli ett stödhjul till S. 2015 förtydligade hon att hon ”aldrig kommer att förhandla en budget med S. Jag kommer heller aldrig sitta i en regering tillsammans med S.”

— Frågan är om Centern är beredd att svänga ännu mer för att hålla ihop alliansen? M och KD vill ju regera, även om de rödgröna är större. I praktiken kräver det politiska eftergifter åt SD. Det är svårt att tro att C skulle acceptera det.

3 Vad blir Annie Lööfs största problem i valrörelsen?
– Den borgerliga alliansens splittring i regeringsfrågan och i migrationsfrågan. Den ökar konkurrensen om väljarna mellan de borgerliga partierna och tar bort fokus från de frågor Centern helst vill tala om.
Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se "

DN FREDAG 23 FEBRUARI 2018

" Liberalerna driver nygamla frågor i valet

Bättre politik på de områden man inte lyckades genomdriva i alliansregeringen. Det är Liberalernas strategi för att vinna tillbaka väljare. Tyngdpunkterna är skolan, integrationen och de liberala värderingarna. – Vi vill ha en ideologisk valrörelse, säger partisekreteraren Maria Arnholm.

2018 går partiet för första gången till val som Liberalerna. Frågan är om det kan vända den negativa trend som vidhäftar det gamla namnet Folkpartiet. Från succéresultatet 13,4 procent i valet 2002 har partiet gått neråt för att 2014 hamna på 5,4. Ungefär där, riskabelt nära riksdagsspärren, ligger Liberalerna även i de senaste opinionsmätningarna.

På torsdagen presenterade partisekreterare Maria Arnholm en strategi som ska locka tillbaka de liberala väljarna. Strategin vilar på tre ben. För det första skolan, sedan länge Liberalernas paradgren. 2018 profilerar de sig med lagstadgat mobilförbud på lektionerna, tioårig obligatorisk grundskola och förlängd skolplikt för nyanlända. Ni har pratat länge om ordning och reda i skolan, varför skulle det ge framgång nu?

– Där kom vi inte tillräckligt långt. Sverige sticker ut genom att här är det stökigare i klassrummen än någon annanstans i världen. Då behöver vi göra mer. Jag tror också att det är en fråga som många känner igen sig i, elever, lärare och föräldrar, säger Maria Arnholm.
För det andra kommer Liberalerna att lyfta fram integrationen. En skarp linje i den frågan var en faktor bakom succévalet 2002. Under åren i alliansregeringen blev dock resultatet magert.
Lagstiftning om låglönejobb för nyanlända, mer svenskundervisning, arbete mot hedersförtryck samt lag och ordning i utanförskapsområdena är Liberalernas huvudpunkter.

– Vi har stolta traditioner av att prata om de här frågorna, men vi gjorde det inte tillräckligt bra under 2014 års valrörelse. Det är viktigt att vi återtar det utrymmet nu, säger Maria Arnholm.

För det tredje vill partiet torgföra de liberala värderingarna.
– När vi säger att vi vill ha en ideologisk valrörelse, då handlar det i väldigt stor utsträckning om att möta högerpopulismen. Jag tror att det kommer att vara en viktig faktor för att vi ska växa i valet, säger partisekreteraren.

Konkurrensen med C blir hård om de liberala väljarna. Arnholm beskriver sitt parti som originalet.

– Jag tycker att man ska välja oss för att vi har tagit strid för de här värderingarna i mer än hundra år. Under mina decennier i politiken har olika partier rört sig fram och tillbaka. Vi har stått fast.

Hans Rosén
hans.rosen@dn.se"

"Fakta. Snål kampanjbudget
Liberalernas valkassa uppgår till 20 miljoner kronor, historiskt magra resurser enligt partisekreteraren Maria Arnholm.

Digitalt kampanjarbete kommer därför att dominera kommunikationen eftersom det är kostnadseffektivt. I strategin pekas Facebook ut som partiets ”viktigaste valstuga”.

Partiet hoppas få draghjälp av att medlemsantalet växte under 2017, från drygt 14000 till cirka 15400.

Liberalerna ser framför allt att en möjlighet att vinna över väljare från Moderaterna. "

DN LÖRDAG 24 FEBRUARI 2018

”Jag sticker inte upp ett blött finger i luften och funderar på vart det blåser”

" Liberalerna går till val på två favoriter i repris. Skolan och integrationen är frågorna som inte fått partiet att lyfta under Jan Björklunds tio år som partiledare. – Jag funderar inte så mycket på om man kan vinna val på detta, säger han i DN:s partiledar-intervju.

Jan Björklund kommer till DN:s partiledarintervju på Centralstationen i Stockholm samma dag som Liberalerna presenterat sin plan för valet 2018.

Överst på dagordningen står skolan och integrationen.

– Det som är unikt för oss är två saker. Det ena är att vi sätter skolan först. Det är den absolut viktigaste framtidsfrågan för Sverige. Det andra är att vi är ett parti som vågar erkänna att vi har ganska stora problem med integrationen i Sverige, och också vågar föreslå tuffa åtgärder för att komma tillrätta med det utan att samarbeta med Sverigedemokraterna, säger Jan Björklund.

Under alliansens regeringsår hade Liberalerna makten över både skolan och integrationsfrågorna. I båda fallen kan det ta lång tid innan politiska beslut också gör skillnad i verkligheten.

Så hur ska väljarna veta vilka partier som bär ansvaret för misslyckan-den? Jan Björklund medger att det finns ett pedagogiskt problem.

– Om man inför ett rotavdrag för att måla ett hus får man effekt omedelbart. Men om man inför en ny läroplan i skolan får det effekt på tio års sikt, säger han.

Hur lång tid kommer det ta innan vi vet om du har varit en lyckad eller misslyckad skolpolitiker?

– Det dröjer innan man vet det fullt ut. Men det var ändå så att den här stora internationella Pisamätningen, där man ser skolresultaten, där hade Sverige tyvärr gått ned under 20 år i rad. Men 2015 gick det upp, efter våra åtta år i regeringen. Det är nog rätt allmänt vedertaget att den uppgången berodde på de stora reformer som vi gjorde. Men vi ligger fortfarande på en alldeles för låg nivå. Och nu i våras var det 17,5 procent av eleverna i årskurs nio som inte blev gymnasiebehöriga. Det är den högsta siffran vi någonsin haft.

Hur ska väljarna veta vad som är ditt fel eller din förtjänst?

– Man kan lita på mig!
Men för dem som kanske inte gör det?

– Seriöst då. Man får ju själv försöka lyssna och bilda sig en uppfattning. Men sedan vad som hände historiskt är en sak. Det kan vi älta i det oändliga. Det centrala är vad vi ska göra nu. Även om vi har en något bättre nivå än förut, så räcker inte det.

Hittills har fokus på skolan och integrationen inte lyft partiet i opinionen. Vad talar för att det ska göra det den här gången?

– Jag fungerar inte så som politiker att jag sticker upp ett blött finger i luften och funderar på vart det blåser nu. Då kan det landa i att man säger si ena månaden, och så andra. Man måste driva det man själv tror är viktigt. Sen får människor rösta på det eller avstå. Jag funderar inte så mycket på om man kan vinna val på detta. För mig är det här de viktigaste frågorna för Sverige.

De liberala värderingarna är en tredje punkt på partiets topplista över viktiga valfrågor.

Det är tydligt att Jan Björklund vill profilera Liberalerna som en motkraft till populismen. Han talar allt oftare om hotet mot den liberala samhällsmodellen från populister och auktoritära krafter. Men han har själv ofta anklagats för att vara en auktoritär politiker med förenklade budskap – majoren med kepsförbudet. Det är en bild som han avfärdar.

– Jag tror inte att ordning och arbetsro i klassrummen skulle leda till ett auktoritärt samhälle. Det är liksom två helt olika saker. Det är de barn i skolan som har det svårast med koncentrationen som är mest betjänta av att det är lugn och ro, säger han.

Han förutspår att valrörelsen 2018 blir ideologisk.

– Det beror på att vi dels har ett extremhögerparti som utmanar stora delar av vår samhällsmodell. Vi har också ett vänsterpopulistiskt parti, Vänsterpartiet, som grundades 1917 och som aldrig haft så mycket makt som nu. Det gör att vi får en mer polariserad och ideologisk valrörelse. Jag tror att de flesta svenskar inte vill leva i ett samhälle som styrs av någon av de här ytterligheterna. Lösningen finns i mittfältet.

Att våga tala om integrationsproblemen i Sverige är någonting du ofta återkommer till. Vilka är det som inte vågar det?

– Numera talar man om det, men det gäller också att föreslå åtgärder. En viktig del är att de som kommer till Sverige snabbt ska få ett eget jobb och egen försörjning. En annan del är att vi måste vara tuffare mot religiös extremism i förorterna och där har jag tänkt om på senare år: Nej till religiösa friskolor.

Men vilka förslag har ni som inte andra partier också har?

– När det gäller att förändra arbetsmarknaden är de rödgröna partierna emot, när det gäller till att stoppa religiösa friskolor uppfattar jag inte att några andra partier har lagt fram de förslagen. Vi säger också att ska man bli svensk medborgare måste man kunna svenska språket. Jag menar att kombinationen är avgörande.

Finns det en liberal avvägning där ni och Centerpartiet har gjort olika val?

– Ja, det gör det ju. När det gäller migrationen, handlar det om någon slags idealism kontra realism. För några år sedan fanns ju inte den här målkonflikten. Det kom ett gäng flyktingar till Sverige varje år.

Integrationen fungerade väl inte perfekt då heller, men vi klarade det. Så plötsligt när antalet flyktingar ökade kraftigt uppstår den här målkonflikten. Hur många kan vi ta emot i Sverige? Och det var helt uppenbart att 2015 kom det så många flyktingar till Sverige att vi inte mäktade med att ta hand om dem på ett vettigt sätt.

I dag skapar migrationspolitiken spänningar i allianssamarbetet. Jan Björklund ser stora skillnader.

– Dels har vi Moderaterna som vill stänga igen och dels centern som i alla fall låter som att man vill närmast gå tillbaka till en lika generös politik som vi hade tidigare. Medan vi anser att den linje vi nu har valt är den som i grova drag behöver ligga fast.

Hur ser du på behovet att lösa detta före valet?

– Det är alltid önskvärt, men inte säkert att det är möjligt. Men det finns splittringar i båda regeringsalternativen när det gäller flyktingpolitiken. Socialdemokraterna och Miljöpartiet är inte överens om någonting.

Var på skalan mellan Moderaterna och Centerpartiet placerar du Liberalerna?

– I flyktingpolitiken där skulle jag säga att vi är mittemellan. Moderaterna har intagit en retorik nu där man i princip låter som att man vill stänga Sverige för asylinvandring. Centern… vi har inte sett förslagen än, men… Ta till exempel de 10 000 unga afghanerna som finns i Sverige. Som inte har skyddsskäl. Där testas vår flyktingpolitik verkligen. Jag tycker att de som har asylskäl och skyddsskäl på riktigt ska kunna få en fristad i Sverige. Men ska man kunna upprätthålla det, måste de som inte har skyddsskäl lämna Sverige.

En aspekt av debatten om polarisering är risken för så kallade filterbubblor, det vill säga att man befinner sig i olika sammanhang där man bara möter de åsikter som man delar.

– I det här jobbet som jag har, får man en oändlig mängd synpunkter och kritik och beröm från alla möjliga. Det är ingen risk att man missar någon åsikt. Sedan gäller det att vara medveten, säger Jan Björklund.

Hur gör du då?
– Man tar in second opinions, man lyssnar på invändningar, man funderar mycket. När jag möter mina motståndare i debatt och diskussioner så är det klart att märker jag att ”det här har vi inte tänkt igenom”, ja, då går man ju hem på sin kammare och funderar. Ta hur vi omprövade hela den svenska migrationspolitiken, det är klart att det började någonstans där. Man började fundera: håller det här?
När började du fundera?

– Det var ju under hösten 2014 och sedan lade jag fram ett program i vårt parti i januari 2015 om förslag på förändring. Det blev ju väldans debatt både i mitt parti och i samhället men sedan åtta månader senare hade vi en sexpartiöverenskommelse som innehöll just detta.
Hur många gånger om dagen kollar du på mobilen?

– Det är många gånger, när man har en mobil med ett nyhetsflöde och sms och twitter.

Skulle du säga att du har kontroll över ditt mobilanvändande?
– Kontroll... det har jag väl. Men man är väldigt beroende. På våra interna sammanträden i partistyrelsen och partiledningen så har vi bestämt att de ska vara mobilfria. Det har ju att göra med att alla sitter där och kollar och läser och surfar hela tiden. Och först så var det: Ska vi verkligen göra detta? Vi är ju vuxna människor som får ta ansvar själva. Så det var en del protester men nu när vi har genomfört det så tycker alla att det är jättebra, för det blir mycket bättre diskussioner på mötet.

Tror du att det finns ett samhällsproblem med mobilberoende?
– Det vet jag inte, men jag såg att i Silicon Valley har civilingenjörerna gått ihop och sagt att ”vi sätter bara våra barn i skolor där man lär ut att skriva med papper och penna”. Det ska vara helt mobilfritt i klassrummen, säger ingenjörerna i Silicon Valley. Det är väldigt intressant och tankeväckande för alla oss andra. Jag tycker att vi ska ha mobilfria klassrum. Eleverna ska lyssna på sina lärare och inte sitta och surfa.

Du hade makten över klassrummet i åtta år – varför plockade du inte bort mobilerna då?
– Vi införde en lagstiftning 2007 som sa att lärarna får beslagta när de stör. Men då var det ju inte det här med att man satt och surfade så aktuellt utan det var mer att de tjöt och pep när man ringde eller sms:ade. Numera räcker ju inte det. Det är ju inte så att de stör någon annan längre men när eleven sitter och surfar och läser där istället för att lyssna på sin lärare.

Johar Bendjelloul
johar.bendjelloul@dn.se
Karin Eriksson"

"Så talar Jan Björklund (L)
Fem vanligaste begreppen i Jan Björklunds tal:
1. Skola
2. Barn
3. Frihet
4. Människor
5. Regeringen

Fem mest utmärkande begreppen i talen:
1. Poliser
2. Framtiden
3. Europa
4. Kunskap
5. Samarbete
Tre vanligaste Googlesökningar på partiet:
1. Vad tycker Liberalerna om skolan?
2. Varför var Liberalerna emot privilegier?
3. Hur vill Liberalerna göra för att samhället ska bli bättre?
Dataanalys av talen: Lovisa Bergström

Kommande intervjuer på Centralen

26 feb Ebba Busch Thor (KD) 11–12
27 feb Ulf Kristersson (M) 13–14
14 mars Stefan Löfven (S) 8–9
15 mars Jimmie Åkesson (SD) 14.30–15.30
16 mars Isabella Lövin (MP) 10–11
Intervjuerna publiceras samma dag i podden Studio DN Special. "

DN LÖRDAG 24 FEBRUARI 2018

"Ewa Stenberg: Björklund upprepar sitt mantra

DN:s politiska kommentator Ewa Stenberg svarar på tre frågor om DN:s intervju med Jan Björklund (L).

1 Vilket var ditt starkaste intryck?
– Liberalerna ska gå till val på sin politik inom skola och integration. Det är samma områden där partiet starkt förknippas med misslyckanden. Under Jan Björklunds åtta år som ansvarig minister för den svenska skolan försämrades skolresultaten. Även om uppgången i Pisaundersökningen 2015 tillskrivs Björklund är resultaten fortfarande sämre än när han tillträdde 2006.

2 Har inte L ändrat sin politik sedan dess?
– Efter valnederlaget lovade partiet förnyelse. Nu är partinamnet ändrat och partisymbolen utbytt. Partiledaren är densamme, profilfrågorna och skolpolitiken likaså. L har dock gått tillbaka till sin gamla, hårdare integrationspolitik. Men den integrationspolitik de opponerar mot har de till ganska stor del själva varit med om att utforma.

3 Vad blir L-ledarens största problem i valrörelsen?
– Björklund har sedan 2002 krävt att mobilerna ska bort från klassrummen. Han hade åtta år på sig som minister att åstadkomma det. Nu skriver vi 2018 och han går till val på samma sak. Om åtta år inte räckte förra gången, hur lång tid behöver han denna gång? kan väljarna fråga sig. Samtidigt är naturligtvis Jan Björklunds djupa kunskaper om skolan en tillgång. Liberalerna har högt förtroende i skolpolitiken och ingen kan tvivla på partiledarens engagemang.
Ewa Stenberg
ewa.stenberg@dn.se "

DN MÅNDAG 26 FEBRUARI 2018

" Efter framgången – nu bromsar Moderaterna in

Moderaternas uppgång tycks vara bruten och i DN/Ipsos februarimätning backar partiet till 21 procent. Centerpartiet rör sig åt motsatt håll och når 11 procent. – Det finns en hel del rörliga väljare som överväger både Centern och Moderaterna, säger Ipsos opinionschef David Ahlin.

Moderaterna hade en mycket stark tillväxt i väljarstödet under hösten 2017. Den startade efter att Ulf Kristersson den 1 oktober tagit över partiledarskapet från Anna Kinberg Batra som tvingades bort av interna revoltörer.

Från 16 procent i september lyfte Moderaterna stegvis upp till 25 procent i DN/Ipsos januarimätning.

På senare tid har flera mätningar indikerat att Moderaternas uppgång stannat av eller till och med brutits. Bilden förstärks av DN/Ipsos februarimätning där borgerlighetens största parti skattas till 21 procent. Samtidigt verkar Centern återhämta sig och når 11 procent i februari. Under hösten gick Annie Lööfs parti bakåt parallellt med att Ulf Kristersson lyfte sitt.

– Våra analyser visar att det finns en hel del rörliga väljare som överväger både Centern och Moderaterna. Rörligheten är särskilt stor bland yngre väljare. Det gör att nuläget är svårbedömt, säger David Ahlin.

Han anser därför att Moderaternas nedgång i DN/Ipsos för februari bör tolkas med försiktighet. När valåret tar fart kan det börja röra på sig ännu mer i väljarkåren.

– Nu växlar partierna upp med kampanjer och reklam och många väljare som har ägnat politik ett ganska begränsat intresse kommer att börja fundera på allvar på vilket parti som står dem närmast. Fram till nu har ganska många varit osäkra på sitt partival, säger David Ahlin.

Mellan blocken är det dött lopp, men andra delar av DN/Ipsos mätning visar att den rödgröna regeringen befinner sig i motvind. För andra mätningen i rad ökar andelen väljare som anser att utvecklingen i Sverige går åt fel håll, från 37 procent i december till 41 i februari.

Den andelen är nu nästan dubbelt så stor som den som anser att det går åt rätt håll (21). En möjlig förklaring är enligt David Ahlin den intensiva debatten och rapporteringen om gängkriminalitet och dödsskjutningar.

Mätningen visar också att betydligt fler tror på en regering ledd av M efter valet än på en S-dominerad ministär (40 mot 32 procent).
En majoritet på 51 procent uppger också att de anser att det är dags för ett regeringsskifte. Komplikationen är att de som vill ha regeringsskifte representeras av riksdagspartier som inte vill ha med varandra att göra. Störst är avståndet mellan Liberalerna och Centern å ena sidan och Sverigedemokraterna å den andra.

– Det finns en vilja att byta ut regeringen och ett missnöje bland väljarna med att svensk politik har hamnat i ett dödläge. Vi har en svag minoritetsregering men samtidigt ingen samlad opposition, säger David Ahlin.

Risken är uppenbar att det parlamentariska läget fortsätter vara låst efter valet, med tre olika block.

– Retoriken är hård mellan partier som till sist kan tvingas att samarbeta. Det är svårt för många väljare att förstå hur det här ska fungera, säger David Ahlin.

I övrigt är förändringarna i DN/Ipsos mätning små. Vänsterpartiet ökar visserligen från 7 till 9 procent men kommande mätningar får utvisa om detta är en positiv trend.

Två partier befinner sig fortsatt i ett mycket allvarligt läge: Kristdemokraterna och Miljöpartiet. Bägge skattas till 3 procent, alltså klart under riksdagsspärren.

Hans Rosén
hans.rosen@dn.se "

DN MÅNDAG 26 FEBRUARI 2018

" Ewa Stenberg: M:s skärpta asylpolitik kan ge röster åt C

ANALYS. Ulf Kristerssons partiledartid är så här långt en framgångssaga, Anna Kinberg Batras blev ett fiasko. Men bägge moderatledarna har samma strategi och samma dilemma. Ju mer M profilerar sig på en hård invandringspolitik, desto större risk att liberala väljare går över till Centern.

I dagens DN/Ipsos bryts Moderaternas uppgång. Partiets stöd skattas till 21 procent, jämfört med 25 procent i januari. Centerpartiets nedåtgående trend vänder samtidigt uppåt.

Det är för tidigt att dra bestämda slutsatser, fler mätningar behövs. Men det finns ett moderat dilemma att hålla ögonen på, som kan vända väljarströmmar inför höstens val.

Moderaterna är ett brett parti, med både konservativa invandringskritiker och liberaler. Under Fredrik Reinfeldt lade partiet stor kraft på att fånga mittenväljare. Det gjordes med välfärdslöften och genom att säga att Sverige har råd att ta emot människor på flykt. Högerflanken lämnades därigenom öppen, och väljare lämnade M för Sverigedemokraterna.

Nu försöker M locka tillbaka dessa väljare från SD och vinna nya från S, genom löften om en ny hård invandringspolitik. Ulf Kristerssons sätt att hålla kvar mittenväljarna är att tala om ett vuxet samtal, social rörlighet och samarbete över blockgränsen.

Men de senaste veckorna har vi inte hört så mycket av det.

I stället har en moderat kampanjfilm med en alarmistisk beskrivning av det rödgrönt styrda Göteborg uppmärksammats. Den var illustrerad med brinnande bilar från Kanada. Fast det senare berättades inte i filmen.

Barn till asylsökande som fått avslag ska inte längre ha rätt att gå i skolan, föreslog M på DN debatt den 5 februari.

Några dagar senare kom nästa utspel. Elisabeth Svantesson (M) krävde att regeringen tydligare ska redovisa vad invandringen till Sverige kostar. Hon lanserade idén att sätta ett tak för invandringen och sade att den viktigaste integrationspolitiska åtgärden är att ha en stram migrationspolitik. Det ligger nära SD:s syn.

Moderaternas valstrategi består i att locka väljare från SD och S, och därigenom få partiet och den borgerliga alliansen att växa. Men samtidigt provocerar M:s politik för att locka just dessa väljare resten av alliansen.

Moderaterna ska nu, för första gången sedan 2002, lägga ett eget valmanifest. Där blir klyftan mot framför allt Centern tydlig. Det kan få en del av Moderaternas väljare att åter vända sig till Annie Lööf (C), som de gjorde efter Anna Kinberg Batras besked för ett drygt år sedan om att öppna dörren för SD.

För M kan det tyckas viktigare att vinna väljare över blockgränsen än att stoppa blödningen till C. Men vad händer med det borgerliga regeringsalternativet om M fortsätter skärpa tonläget och invandringspolitiken? Kan M fortsätta att avvisa allt samarbete med SD när partiernas politik ter sig mer lika, och hur stora politiska spänningar tål egentligen alliansen?

Ewa Stenberg
ewa.stenberg@dn.se "

DN TISDAG 27 FEBRUARI 2018

”Sverige stod illa rustat i värderingsdiskussionen före den stora invandringen”

För 20 år sedan gjorde Kristdemokraterna sitt bästa val genom att gå till storms mot egoism, girighet och moralisk förflackning bland svenskarna. Nu hävdar Ebba Busch Thor att värderingskrisen har fördjupats. – Det har att göra med en stor invandring på kort tid, säger hon.

Det var 1998 som Kristdemokraterna senast gick framåt i ett riksdagsval. Då nådde partiet rekordsiffran 11,8 procent, bland annat genom att tala om moral i politiken. Den dåvarande partiledaren Alf Svensson efterlyste bland annat ett ”etiskt modersmål” i Sverige.

Det är ett begrepp som den nuvarande partiledaren Ebba Busch Thor – hårt pressad av låga opinionssiffror under lång tid – väljer att återanvända i Dagens Nyheters partiledarintervju på Centralstationen i Stockholm.

– Den tudelning som vi ser i Sverige till följd av invandringen, den lägger jag lika mycket på dem som kommit hit som på oss som varit här längre i Sverige. Vi har inte mötts och inte varit tydliga med vad som är det etiska modersmålet, säger hon.

Vad kan du lära av Alf Svenssons succé 1998?

– Den våren låg vi också under 4 procent i flera mätningar. En enträgenhet, förmågan att alltid framhålla det särskiljande, och hitta konkreta frågor där människor förstår vad de fina orden kring människovärdet betyder i praktiken. Det uppfattar jag var en framgångsfaktor 1998, utöver att man hade svag konkurrens inom borger-

ligheten och en otroligt slagfärdig och uppvärmd Alf Svensson i sitt esse.

För ganska exakt 20 år sedan, i februari 1998, gick Alf Svensson ut på DN debatt och krävde en värdekommission mot egoism, likgiltighet och moralisk förflackning. Han kritiserade bland annat girighet i näringslivet. Varför hör man inte mer sådan kritik från er i dag?

– Den finns där, men det är svårt att prata om många frågor samtidigt. I dag flyttar folk till Portugal för att plocka ut pension till väldigt låg skattesats där och sedan kommer man hem och tar del av svensk äldreomsorg och sjukvård. Det är också ett uttryck för girighet, men också för att vi har ett skattesystem i Sverige som inte fullt ut har den legitimitet som vi behöver.

Det finns en annan skillnad i budskapen om värderingskrisen 1998 och 2018. Det handlar om vem som behöver få bättre värderingar. För 20 år sedan pratade Alf Svensson om den moraliska förflackningen i den svenska befolkningen. Nu talar KD om hur invandrare ska ta till sig av goda värderingar i det svenska samhället.

– Värderingskrisen har blivit mer påtaglig nu på grund av den stora invandringen. Den har funnits i Sverige sedan långt tidigare. Men den har inte gett samma konkreta, verkligen påfallande problem som vi har nu. Och att det har skett så raskt och att den värderingskrisen har trappats upp så illa har att göra med en stor invandring på kort tid. Vi har varit väldigt otrygga i balansen mellan att stå upp för människovärdet och att hjälpa människor i nöd och samtidigt säga att vissa värderingar inte är valbara.
– Då är det de mest utsatta, de i störst behov av vår fristad, som har drabbats hårdast. Titta på hedersförtryck, titta på den stora diskussionen om barnäktenskap, månggifte, delade badtider, huruvida man kan hälsa olika på män och kvinnor. Det är ett resultat av att Sverige stod illa rustat i värderingsdiskussionen innan det skedde en stor invandring.

En del tycker till exempel att konfessionella friskolor försvårar integration och kan leda till parallellsamhällen som ni varnar för. Hur kommer det sig att ni landar i att religiösa friskolor är bra?

– Dels för att vi säger att skolplanen ska följas av alla skolor. Dels för att vi säger att familjens rätt att bestämma över sina barn ändå är ganska långtgående och bör vara så. Men också att vi kan skilja på goda och dåliga värderingar helt enkelt. Vi har inskrivet i svensk skollag att den idétradition som förvaltas av kristen etik och västerländsk humanism är den som ska gälla i svenska skolan. Då kan vi inte göra skillnad på pojkar och flickor hur som helst, vi ska respektera oliktänkande.

Om man går in på Kristdemokraternas hemsida och läser om ideologin så hittar man snabbt det som kallas den gyllene regeln: ”Allt vad du vill att människor ska göra mot dig ska du göra mot dem.” Gäller den över nationsgränserna också?

– Ja.
Hur går det synsättet ihop med åtstramningarna i flyktingpolitiken?

– Jag tror att man måste se att det finns en skillnad mellan det jag är uppvuxen med och försöker praktisera som människa när jag möter andra medmänniskor, och det ett samhälle på en statlig nivå behöver göra.

Så den gyllene regeln gäller inte på statlig nivå?

– Där menar jag att den gyllene regeln gäller på båda nivåer, men tar sig olika uttryck och har olika stort ansvar för att tänka långsiktigt.

Under de här åren har jag på olika sätt försökt bidra med möbler, kläder, mat och pengar när vi stött på människor i vår närhet som kommit till Sverige som flyktingar. Där har jag hjälpt till handgripligt.

Men om alla de skulle komma till min dörr och jag alltid skulle göra så, då skulle vi få problem att ge till dem som kommer i morgon eller i övermorgon. Och att tänka långsiktigt har en stat ett mycket större ansvar att göra.

Om opinionssiffrorna står sig kommer Kristdemokraterna att ramla ur riksdagen i höst. Då går svensk politik miste om ett värderingsdrivet parti som sätter människan i centrum, enligt Ebba Busch Thor.

– Jag tror mer konkret att man går miste om det parti som har bäst förutsättningar att vända sjukvårdskrisen i Sverige, säger hon.

Kristdemokraterna kommer att gå till val på en rad konkreta krav för välfärden: kortare vårdköer, fler äldreboenden, 10 000 fler poliser och sänkt skatt för pensionärer och barnfamiljer.

Tysklands förbundskansler Angela Merkel är en stor inspirationskälla.
– Jag hade inte varit kristdemokrat över huvud taget om jag inte upptäckt Angela Merkel. Jag personligen inspireras av att hon har valt att inte begränsa sin politiska övertygelse till några få frågor, och det exemplet har jag försökt följa de senaste åren också i svensk politik. Applicera kristdemokrati inte bara på familjepolitik, äldreomsorg och sjukvård utan också på rättspolitik, terrorbekämpning, försvarsfrågor, säger Ebba Busch Thor.

Merkel är också en utpräglad pragmatiker och har fått till en regeringsöverenskommelse med Socialdemokraterna. Hur ser du på möjligheten att samarbeta med de svenska Socialdemokraterna?

– Vi står väldigt långt ifrån varandra. Det finns ganska stora skillnader om man tittar på det norska Arbeiderpartiet och de svenska sossarna. Vi har haft två minoritetsregeringar ledda av Kristdemokraterna i Norge, där man kunnat förhandla med sossarna om ”kontantstøtte”, motsvarande vårdnadsbidraget. Det säger mycket om hur stora skillnaderna är mellan de socialdemokratiska rörelserna beroende på om man åker till Tyskland, Norge eller Sverige.

Är de svenska Socialdemokraterna extra svåra att komma överens med för en kristdemokrat?

– Ja. De svenska socialdemokraterna har kommit att bli extremt familjefientliga i sin politik. Det är arbete framför allt.

Kristdemokraterna har anlitat Bert Karlsson, skivbolagsdirektör och tidigare partiledare för Ny demokrati, som en av utfrågarna vid din valturné. Vilka väljare vill ni nå med honom?

– Vi vill nå de väljare som vi vet inte kommer att följa många av de större politiska utfrågningarna i tv, men som är angelägna om att få till en god samhällsutveckling. Som är intresserade av samhällsfrågor men som många gånger inte tycker att de får svar på sina funderingar och som upplever att politiken är Stockholmsfixerad.

Vilka värden representerar han?
– Det är nog bättre att han får beskriva det själv faktiskt. Han står för frågorna, jag står för svaren. Jag har självklart ett ansvar för vilka värderingar jag ger utrymme för på scen. Där upplever jag att Bert Karlsson gjort en resa sedan 30 år tillbaka när han var engagerad i Ny demokrati.

Han är också känd för att inte vara så lätt att styra – vad gör du om han ger uttryck för värderingar och åsikter som du inte delar?

– Jag har två småbarn under tre år och kan jag hantera dem kan jag nog hantera Bert Karlsson.

Vad är kopplingen?
– De är svårhanterbara, svårstyrda. Det går inte att säga åt dem vad de ska göra och det är poängen. Bert ska vara Bert. Vi kommer inte att

hålla med varandra om allt, men vi har funnit varandra i sjukvårdsfrågan. Vi märker det redan nu eftersom det blivit så omdiskuterat, vilket vi förutspådde att det skulle bli. Människor hör av sig och säger ”vill ni avskaffa landstingens sjukhusansvar? Vad bra, det hade jag ingen aning om”.

Var får du din information ifrån under valåret 2018?

– Alltifrån statliga utredningar och underlag till traditionella medier och sociala medier. En del försöker jag ta till mig av genom böcker för att det får en att tänka i andra banor och lite långsammare banor.
Kan du ge ett exempel på en bok som har gjort intryck?
– Jag valde faktiskt att nyligen läsa om ”Sofies värld” (av den norske författaren Jostein Gaarder). Det är en bok som i skönlitterär form pratar filosofi och går igenom alla tunga filosofer och tänkare från Platon och framåt.

Läser du också det som ibland kallas för alternativmedier – alltså den här floran av sajter med en invandringskritisk eller högerpopulistisk agenda?

– Det är inte en del av min dagliga rutin. När jag försöker ta in information så försöker jag göra det i kanaler som jag i regel litar på. Jag läser dem när jag har ett behov av att förstå vad som rör sig där. Till exempel efter terrordådet på Drottninggatan för snart ett år sedan.

Johar Bendjelloul
johar.bendjelloul@dn.se
Karin Eriksson "

"**Så talar Ebba Busch Thor (KD)**
Fem vanligaste begreppen i Ebba Busch Thors tal.
1. Äldre
2. Regeringen
3. Människor
4. Barn
5. Politik

Fem mest utmärkande begreppen i talen.
1. Pengar
2. Vård
3. Budget
4. Hem
5. Förändring

Tre vanligaste Googlesökningarna om Kristdemokraterna.
1. Vad tycker Kristdemokraterna om abort?
2. Varför har Kristdemokraterna en vitsippa?
3. Varför är Kristdemokraterna konservativa?
Dataanalys av talen: Lovisa Bergström

Kommande intervjuer på Centralen
27 feb Ulf Kristersson (M) 13–14
14 mars Stefan Löfven (S) .8–9
15 mars Jimmie Åkesson (SD) 14.30–15.30
16 mars Isabella Lövin (MP) 10–11
Intervjuerna publiceras samma dag i podden Studio DN Special. "

DN TISDAG 27 FEBRUARI 2018

" Hans Rosén: KD kämpar för att hitta en nisch

DN:s politikreporter Hans Rosén svarar på tre frågor om DN:s intervju med Ebba Busch Thor (KD).

1. Vilket var ditt starkaste intryck?
– Ebba Busch Thor kämpade med att mejsla ut det som enligt henne ger KD fortsatt existensberättigande i riksdagen. Hon söker en konservativ nisch som är något annat än SD:s hårdare nationalism, även om hon själv undviker etiketten konservativ. Ideologin lyser ändå igenom när hon talar varmt om ”de naturliga gemenskaperna”, främst av dem familjen. Men här rör hon samtidigt vid en konflikt inom alliansen: den mellan arbetslinjen och KD:s familjepolitik. KD vill ge föräldrar mer tid med barnen genom barnomsorgspeng och riktade skatteavdrag. Ebba Busch Thor brännmärkte S som ”familjefientligt” men motsättningen finns också med den M-märkta arbetslinjen och Liberalernas borgerliga feminism.

2. Pratade hon om så kallade svenska värderingar?
– Ja, hon kallade dem ”vårt etiska modersmål” som måste läras ut till nyanlända. Men för KD är det här motsägelsefullt. Många invandrare kommer från kulturer där man, liksom KD, slår vakt om familjen som en ”naturlig gemenskap”. Det som särskiljer det svenska samhället är tvärtom en långt gången individualism där staten träder in i familjens ställe. Och just denna ”statsindividualism” vänder sig KD emot när partiet försvarar föräldrarnas rätt att lösa barnomsorgen själva.

3. Vad blir Ebba Busch Thors största problem i valrörelsen?
– Att locka tillräckligt många borgerliga stödröstare för att bli kvar i riksdagen.
Hans Rosén hans.rosen@dn.se "

DN ONSDAG 28 FEBRUARI 2018

”Vår politik är inte hårdare tag, det är rättssäkerhet”

Moderaterna har profilerat sig på skärpta krav i invandringspolitiken. Men i DN:s partiledarintervju hyllar Ulf Kristersson det internationella och mångkulturella samhället. – Jag vill att Sverige ska vara fast förankrat i en värld som är öppen, säger han.

Moderatledaren Ulf Kristersson kommer till DN:s partiledarutfrågning på Centralstationen i Stockholm i ett oklart opinionsläge. Stödet för Moderaterna steg kraftigt när han tog över partiledarskapet i höstas. Men uppgången har planat ut. Under de senaste månaderna har partiet skapat en rad rubriker med förslag som gör det svårare att invandra till Sverige och ställer fler krav på dem som kommer hit.

Ulf Kristersson vill nyansera den bilden. Han pekar ut Kanada som inspirationskälla i invandringspolitiken – ett land som låter flyktingpolitiken styras av kvoter, men också omfamnar idén om rörlighet och mångfald.

– Det är en kombination av att vilja fullt ut vara en del av det globala samhället, ett internationaliserat samhälle, ett mångkulturellt samhälle, och samtidigt en ganska genomtänkt syn på ”hur mycket kan vi ta ansvar för, hur många kan vi hjälpa, hur många ska kunna komma hit och jobba hos oss, på vilka villkor ska man komma hit”, säger Ulf Kristersson.

Kanada är ju känt för en i en internationell jämförelse öppen migrationspolitik?

– Öppen och ganska krävande. Jag brukar säga att vi i Sverige aldrig har tänkt igenom den här svåra ekvationen, hur vi både ska kunna ta vårt ansvar i Sverige för en värld som är ganska trasig och där många människor måste vara på flykt, och samtidigt förena det med vårt hela ansvar för hur det sedan går i Sverige.

Öppet men med krav, är det så du skulle beskriva Moderaternas migrationspolitik? Många uppfattar ju den som mycket restriktiv.

– Ja. Jag tycker att det är felaktig beskrivning. Jag tycker att det blir medialt endimensionellt: antingen är man för öppna gränser eller så är man för stängda gränser. Jag vill att Sverige ska vara fast förankrat i en värld som är öppen. För mig är det här en jätteviktig fråga. Det betyder inte att jag är en idealistisk romantiker som tror att Sverige kan ta hela världens ansvar, eller att det inte krävs ganska strama regler för på vilket sätt man kan komma till Sverige och vad som sedan gäller när man kommer till Sverige, och framför allt vad som ska hända om du inte får rätt att stanna i Sverige.

Kristersson tycker att det är fel att använda begreppet ”hårdare tag” om Moderaternas politik.

– Nej, det är inte hårdare tag. Den som får ja till att stanna i Sverige, vill vi ska lyckas i Sverige. Komma in i Sverige, in i det svenska samhällslivet, få ett arbete, lära sig svenska. Den som får nej vill vi ska lämna Sverige. Det är inte hårdare tag, det är rättssäkerhet.

För ett par veckor sedan väckte Moderaternas finansministerkandidat Elisabeth Svantesson uppmärksamhet när hon krävde en redovisning av kostnaderna för invandringen till Sverige i en DN-intervju. Det ”kanske var slarvigt formulerat”, enligt Ulf Kristersson.

– Det var bara ett sätt att säga att allting har en kostnadssida. Annie Lööf beskrev det ganska väl i Ekots lördagsintervju när hon sa att invandring har en kostnadssida och en intäktssida. Ju duktigare vi är på att människor kommer in i arbete och egen försörjning, desto bättre blir det både för dem som kommer hit, och för hela Sverige. Ju sämre vi blir på att låta människor komma i egen försörjning, desto mer kommer det här att kosta, och då blir det problem för Sverige.

Centerpartiets partisekreterare Michael Arthursson var väldigt kritisk i DN och ansåg att det fanns en risk att man med Svantessons resonemang gjorde invandring och invandrare till ”kollektiva syndabockar” för en rad problem. Vad tänker du om den utsagan?

– Jag tror inte att Elisabeth Svantesson som sa detta hade några dåliga avsikter med något av detta. Men om man uppfattas felaktigt, då har man också ett ansvar för det. Jag hade inte uttryckt mig på det sättet, kan jag säga.

Migration och integration hamnar högt i väljarnas rankningar av de viktigaste frågorna i valet 2018. Det gör också sjukvården.

Regeringen tillsätter nu en särskild granskning för att utreda problemen på Nya Karolinska.

– De gör spel av allt detta. Jag tycker att det är ovärdigt, säger Ulf Kristersson.

– Det finns rätt många landsting i Sverige som har problem av olika slag. En del har ekonomiska problem, en del har problem med sjukvårdsköer, en del har problem med ett sjukhusbygge som heter Nya Karolinska. Jag tycker att det pågår ett antal seriösa granskningar

av vad som har gått fel och vad som bör rättas till och jag har fullt förtroende för att de som jobbar med detta i Stockholms Läns Landsting kommer att ta det på stort allvar.

Men Nya Karolinska ger ju ändå rikssjukvård. Det är landets största universitetssjukhus. Finns det inte ett riksintresse här också?

– Jo, det är klart att det finns ett riksintresse i detta. Men jag misstror på djupet statsministerns plötsliga intresse för att diskutera Stockholms läns landstings frågor.

Nya Karolinska har beskrivits som världens dyraste sjukhus. DN har rapporterat om stora brister i vården och uppskjutna operationer. En kvarts miljard har lagts på konsulter och det finns 57 miljoner i fakturor som saknar underlag. Det har skett i ett moderatlett landsting.

– Det är många nu som är väldigt säkra på att den här upphandlingen inte har gått rätt till och då ska det rättas till. Allt som har blivit fel ska upp i ljuset. Och det är precis så som jag uppfattar att alliansen i landstinget vill göra. Så jag tycker att de måste lösa problemet. Det är de som har orsakat problemet, de ska lösa problemet, säger Ulf Kristersson.

När han utsågs till partiledare för Moderaterna för fem månader sedan, ägnade han delar av sitt första stora tal åt att efterlysa fler vuxna i rummet i svensk politik.

– Jag har länge stört mig på ett politiskt tonläge där man gör sitt allra bästa för att inte ta den man pratar med på allvar. Jag är grundfostrad i en kultur där man till och med kan prata med en någorlunda beläst marxist. Jag tycker att man kan vara oenig på ett tillräckligt allvarligt sätt utan att smutskasta varandra eller i ganska tramsiga former förfula det offentliga samtalet, säger han.

Kan du ge något exempel på när du tycker att ett samtal mellan dig och en meningsmotståndare har blivit just vuxet?

– Jag brukar undvika att hamna i gräl och munhuggeri. Det beror inte på att jag är en finare människa än andra utan på att jag tycker det är så vansinnigt tråkigt och plågsamt. Jag tror att vi fjärmar oss från människor som är intresserade av politik men som inte vill se det här som ett gladiatorspel, utan faktiskt vill lyssna på olika argument.

Hur beskriver du den moderata riksdagsledamoten Hanif Balis tonläge?

– Han har ju ett eget tonläge. Det är inte mitt tonläge. Jag tänker inte moralisera över honom av det enkla skälet att det i alla partier finns människor som uttrycker sig på det sättet, mer eller mindre. En del gör det i digitala former och en del gör det i mycket traditionella mediala former. De uttrycker sig otroligt nedsättande och jag tycker inte om det. Jag gör inte på det sättet och ytterst måste ju var och en själv ta ansvar för hur man uttrycker sig.

Hanif Bali använder orden ”jävla syltryggar” om domare som utdömer vad han menar är för milda straff och han har efter kritik bytt ut det uttrycket mot det ironiska ”titanrygg” om domarkåren. I ljuset av ditt tal om en vuxen ton i politiken, är hans sätt att kommunicera ett problem?

– Nej, men jag skulle inte uttrycka mig på det sättet.
Men du är hans chef?

– Jag är inte hans chef. Så funkar inte partier. Stefan Löfven är inte heller chef över enskilda personer på Aftonbladets ledarsida, och därför tänker jag inte anklaga Stefan Löfven för vad de skriver där heller. Jag kommer inte medverka till att smutsa ned den här valrörelsen. Jag kommer kräva att alla människor ska uttrycka sig på ett anständigt sätt.

I de fallen då det inte sker – vad gör du då?
– Ja då får var och en ta ansvar själv.

Valåret 2018 – hur kommer det att bli?
– Kul, hoppas jag! Det är min första valrörelse som partiledare. Jag är väldigt bekymrad över alla som säger att det ska bli världens eller Sveriges smutsigaste valrörelse någonsin. Då kan jag tänka: Hur vet ni det?

– Lägger vi till detta en viktig fråga som vi har lärt oss från USA, Frankrike, kanske Tyskland och Storbritannien – att vara mycket misstänksamma mot utländsk infiltration i valrörelsen, kan vi få en bra, ren och ärlig valrörelse.

Hur gör Moderaterna för att inte bli utsatta för utländsk infiltration?
– Det första vi gör är allt mer tonvikt på it-säkerhet av alla tänkbara slag. Sedan måste vi alla vara lite varsamma. Tänka efter innan vi reagerar, när det sägs saker som är hårresande dumt. Där tycker jag att vi alla politiker ska vara lite källkritiska.

Moderaternas partiledning lägger undan mobilerna i en ”bruslåda” på sina möten – både för att förhindra att folk pillar på telefonerna och för att minimera risken för avlyssning.

– Jag är medveten om att saker man säger inte ska landa i spionorganisationer någonstans, säger Ulf Kristersson. Han tänker inte sitta på sitt kontor och hålla löpande koll på Twitterkontot under valåret.

– Det räcker med att titta på ett stort västligt land.. Politik ska inte gå i Twitterhastighet. Politiska ledare ska inte leda ett land genom Twitter. Nu talar du om president Donald Trump i USA?

– Ja, jag tycker det här är på allvar. Har man som ambition att vara ett lands politiska ledargestalt, då ska man vara eftertänksam. Ta in information, ibland snabbt utvecklande information, men vänta med fingret innan du fattar ett beslut.

Johar Bendjelloul
johar.bendjelloul@dn.se "

"**Karin Eriksson**
Så talar Ulf Kristersson (M)
Tre vanligaste Googlesökningarna om Moderaterna.

1. Vad vill Moderaterna förändra?
2. Hur vill Moderaterna minska arbetslösheten?
3. Var är Moderaterna starkast?

Dataanalys av talen: Lovisa Bergström

Kommande intervjuer på Centralen
14 mars Stefan Löfven (S) 8–9
15 mars Jimmie Åkesson (SD) 14.30–15.30
16 mars Isabella Lövin (MP) 10–11
Intervjuerna publiceras samma dag i podden Studio DN Special. "

DN ONSDAG 28 FEBRUARI 2018

" Hans Rosén: En välpaketerad högersväng

DN:s politikreporter Hans Rosén svarar på tre frågor om DN:s - intervju med Ulf Kristersson (M).

1 Vad var ditt starkaste intryck?
Moderaterna har numera en ledare som klippt och skuren för att sälja in partiets hårda högersväng. Ulf Kristersson är mannen som skulle kunna få vilket populistiskt budskap som helst att framstå som resultatet av bokstudier och eftertänksamma samtal framför brasan. Men hans försök till intellektuell hederlighet framstår också som uppriktiga. Han resonerar självkritiskt om målkonflikter och partiets bristande intresse för de socialt mest utsatta.

2 Var det något som skorrade falskt?
Det glappade när han fick frågor om partikamraten Hanif Balis brutala stil i sociala medier. M-ledaren talar sig varm för en mer ”vuxen” ton i debatten men duckar när DN:s intervjuare frågar om det är ”vuxet” av Bali att kalla domarkåren för ”syltryggar”. Sanningen är väl att partiledningen bedömer att man tjänar på Hanif Balis frifräsande som ett komplement till den mer vattenkammade officiella linjen.

3 När kändes han pressad?
När intervjun kom in på skandalerna kring sjukhuset Nya Karolinska tvingades Ulf Kristersson bli defensiv. S försöker utnyttja den borgerliga landstingsledningens misstag. M-ledaren gjorde sitt bästa för att döda frågan. Han utmålade Löfvens intresse för ämnet som opportunistiskt och menade att stora problem i andra landsting förtjänar lika mycket diskussion.

Hans Rosén
hans.rosen@dn.se "

DN ONSDAG 28 FEBRUARI 2018
DN. DEBATT 180228

”Så ska alliansen snabbt komma igång med viktiga reformer”

Vi förbereder oss nu för att snabbt komma igång med viktiga politiska reformer efter valet. Vi tar fram en gemensam reformagenda som presenteras i augusti och som ska ligga till grund för den budget som läggs fram efter valet. Vi gör också en rad organisatoriska förberedelser med gemensamma utbildningar av nyckelpersoner, skriver Alliansens partiledare.

Alliansen är Sveriges största och viktigaste kraft för politisk förnyelse och en ny svensk regering. I valet 2018 kommer vi gemensamt söka väljarnas förtroende för att bilda en alliansregering. Men vårt mål är också att fler kommuner, landsting och regioner ska ledas av Alliansen.

De rödgröna med Socialdemokraterna i spetsen har sedan 2014 försökt regera Sverige. En koalitionsregering som har haft svårt att hålla ihop har styrt med en parlamentarisk bas som varit beroende av Vänsterpartiet. En sådan regering ska inte leda Sverige en gång till.

Det är väljarna som avgör hur Sverige ska styras de kommande åren, och vi är ödmjuka inför den uppgift som Alliansen står inför. Men man måste vara förberedd för uppgiften att regera och vi arbetar därför sedan en tid systematiskt med sådana gemensamma förberedelser.

De tar sin utgångspunkt i en gemensam syn på var vårt land befinner sig.

Sverige drar just nu nytta av högkonjunkturen, där ekonomin växer och sysselsättningen ökar. Bland inrikes födda är arbetslösheten låg och i flera branscher råder det arbetskraftsbrist. Vi har en sjukvård i världsklass, när man väl kommer till och får hjälp. Den nedåtgående kunskapstrenden i skolan kan vara på väg att brytas. Vi har en polis som i svåra lägen gör ett fantastiskt arbete.

Samtidigt är det uppenbart att mycket inte fungerar. Den dåliga integrationen bygger ett utanförskap som riskerar att få bestående negativa ekonomiska och sociala konsekvenser. Jobbklyftan mellan inrikes födda och utrikes födda är stor och växande.

Gängkriminaliteten är ett hot mot människor och företagande på många platser runt om i landet. Polisen betecknar 61 områden i Sverige som utsatta, 23 av dem som särskilt utsatta. Förra året dödades 43 personer i skjutningar. Gängvåldet sprider sig in på akutmottagningar och riktar sig mot blåljuspersonal inom polis, sjukvård och brandväsende. Brottsförebyggande rådet beskriver en växande oro för brott. Polistätheten är den lägsta på ett decennium och många platser på polishögskolorna står tomma.

Köerna till sjukvården har fördubblats sedan den rödgröna regeringen tillträdde. De ökar över hela landet, men det är i röda landsting som utvecklingen är mest oroväckande. I det sedan länge alliansstyrda Halland får 9 av 10 patienter träffa en specialist inom vårdgarantins gräns. I socialdemokratiska Norrbotten får bara 6 av 10 patienter göra det. Regeringens beslut att avskaffa den så kallade kömiljarden, de statliga pengar som kortade köerna, var ett stort misstag.

Rekordlåga räntor, 10 och 20 år gamla strukturreformer och internationell högkonjunktur har drivit den svenska tillväxten, samtidigt som ingen regering sedan 1970-talet har sparat så lite i högkonjunktur som den nuvarande. I kombination med bristen på långsiktiga reformer gör detta Sverige illa rustat inför den lågkonjunktur som förr eller senare kommer.

Det svenska näringslivet är i grunden konkurrenskraftigt, men politiken går i fel riktning. Flera beslut har försämrat villkoren för företagande och jobb i Sverige: Höjda skatter på småföretagande, flygskatt och försämrat rutavdrag. Den föreslagna ”exitskatten” är det senaste exemplet på politik som straffar företagande, ägande och entreprenörskap. Sådant har Sverige inte råd med. Nästa generations stora svenska bolag måste växa i dag.

I de viktiga valfrihetsfrågorna styrs regeringen dessutom av vänsterkrafter. Reepalu-utredningen riskerar att slå direkt mot 340 000 elever som går i friskolor. Några av Sveriges allra bästa skolor riskerar att tvingas stänga, vilket skapar otrygghet för många människor i hela landet.

Andra skolor är tvärtom för dåliga. Nära 19 000 elever, mer än 17 procent av eleverna, gick ut årskurs nio våren 2017 utan behörighet till gymnasieskolan. Svenska elever går färre timmar i skolan och tappar i snitt nästan ett år i grundskolan jämfört med elever i andra länder. Reformerna för att öka fokus på kunskaper har stannat av. Problemen med stök och brist på studiero växer. Samtidigt minskar söktrycket till lärarutbildningen igen – och det i ett läge när lärarbristen tilltar.

Regeringens klimatpolitik kan inte dölja att utsläppen nu ökar igen. Externa bedömare som Konjunkturinstitutet pekar på att regeringens miljöpolitik är dyr och ineffektiv. Under Alliansregeringen minskade

utsläppen, samtidigt som ekonomin växte. Med denna regering ökar klimatutsläppen.

Problemen är alltså stora, men det finns ingen anledning till hopplöshet, tvärtom. Vart och ett av dessa problem går att lösa. I en del fall kommer det vara svårt och ta tid. Men vi vet – av egen erfarenhet från åtta års regerande, och från Alliansens och Socialdemokraternas gemensamma erfarenheter efter 90-talskrisen – att det går att reformera sådant som inte fungerar bra nog. Det är det som vi nu gemensamt förbereder.

Det handlar både om att förbereda själva regeringsarbetet och om att snabbt kunna komma igång med viktiga politiska reformer. Vi intecknar inget i förväg, men vi kommer att vara redo för uppgiften om väljarna ger oss förtroendet.

En del av förberedelserna handlar om att ta fram en gemensam reformagenda på centrala politikområden. Vi kommer bland annat presentera reformer som tar sikte på Sveriges grundläggande konkurrenskraftsproblem, problemen i vården, integrationen och jobben, tryggheten på gator och torg och kunskaperna i skolan. Denna gemensamma reformagenda kommer att presenteras i augusti och ligga till grund för den budget som läggs fram efter valet.

I fråga om migrationen måste det vara slut med de tvära politiska kasten. Den tillfälliga lagen bör när den löper ut 2019 ersättas av en ny blocköverskridande överenskommelse, med bas i den överenskommelse som slöts mellan Alliansen och regeringen hösten 2015, för att säkerställa stabila spelregler som håller över tid.

Dessutom genomför Alliansen en rad organisatoriska förberedelser inför ett kommande regeringsskifte, bland annat gemensamma utbildningar av nyckelpersoner. Vi utgår inte från ett vitt papper, utan grunden utgörs av åtta års gemensamt regeringsarbete, 16 gemensamma budgetar och snart 14 år av allianssamarbete. Medan Alliansen gör konkreta saker tillsammans, är regeringspartiernas tydligaste budskap att de inte ens tänker försöka vinna valet ihop.

Alliansen består av fyra självständiga partier, och det är väljarna som ytterst avgör de politiska tyngdpunkterna. Det är en styrka att vi kommer in i samarbetet med delvis olika idéer och perspektiv. Politik handlar både om att vilja, och om att kunna. Det är våra grundläggande värderingar som ger färdriktning och svetsar oss samman. Och det är viljan att samarbeta och förmågan att kompromissa som gör oss handlingskraftiga.

Ulf Kristersson (M), partiledare
Annie Lööf (C), partiledare
Jan Björklund (L), partiledare
Ebba Busch Thor (KD), partiledare "

DN TORSDAG 1 MARS 2018

"Tunga namn petas på riksdagslista

Sverigedemokraterna presenterade fyra helt nya riksdagskandidater under en presskonferens på onsdagen. Före detta partiledaren Mikael Jansson samt Kent Ekeroth och Linus Bylund finns inte med på listan.

En stor del av de gamla riksdagsledamöterna kommer att bytas ut inför kommande mandatperiod – bland annat den skandalomsusade Kent Ekeroth, den före detta partiledaren Mikael Jansson samt Linus Bylund.

Partiet vill dock inte kommentera hur det kommer sig att flera tunga namn sparkas ut ur riksdagen.

– Vi har inget att tillföra i frågan om varför en eller annan partikandidat inte är med. Vi fokuserar i stället på de nya medlemmarna, sade valberedaren Josef Fransson under onsdagens presskonferens.

Partiet kunde under onsdagen visa upp fyra av de helt nya riksdagskandidaterna.

Thomas Morell från Skaraborg, som har arbetat som trafikpolis, var en av dem. Även Ebba Hermansson från Mölndal har en plats på den nya listan. Hon har engagerat sig i ungdomsförbundet och säger att hon vill arbeta med trygghetsfrågor för kvinnor.

– Jag vill föra de unga kvinnornas talan i riksdagen, sade Ebba Hermansson under presskonferensen.

Katja Nyberg från Stockholm är polis och jobbar på Nationella operativa avdelningen (NOA), hon är också en av de nya kandidaterna på SD:s riksdagslista. Liksom Jonas Andersson, som har jobbat på HVB-hem och drivit en politisk debatt på sociala medier och i olika krönikor. Han är helt ny inom partiet.

Mikael Jansson, som är partiets talesperson i försvarsfrågor, säger till TT att han inte ger upp striden än.

– Jag kandiderar ända in till valkonferensen, säger han och syftar på partiets möte den 16—18 mars då listan ska spikas och alternativa förslag kan dyka upp.

Bylund skriver följande rader i ett sms:
”Jag kommer ha en central roll i partiet även efter valet och jag ser med iver fram emot nästa mandatperiod. ”

DN har sökt Kent Ekeroth för en kommentar.

Alexandra Carlsson Tenitskaja
alexandra.carlsson.tenitskaja@dn.se "

DN TORSDAG 1 MARS 2018

" SD:s gamla garde blir allt glesare

Och så var de bara en", är det modernare namnet på den Agatha Christie-roman som handlar om en krympande skara gäster på en ö. En efter en försvinner de. Till slut så var de bara en.

Ett liknande drama utspelas just nu i Sverigedemokraterna. Partiets gamla kärna blir allt mindre, veteranerna allt färre.

Kent Ekeroth petades i förra veckan. På onsdagen stod klart att också före detta partiledaren Mikael Jansson samt Linus Bylund försvinner från partiets riksdagslista. Sedan tidigare är Björn Söder borta från partiledningen medan "mjukare" politikertyper som Paula Bieler och Mattias Karlsson får allt större utrymme.

I ett långt reportage om SD från maj i fjol skildrade DN:s Ewa Stenberg och Karin Eriksson partiets ödesfråga. Ska man försöka slipa ner de mer rabiata delarna av invandringspolitiken, normaliseras och nå reellt politiskt inflytande? Men då riskera att kompromissa bort sin själ?

Att Jimmie Åkessons parti vill betraktas som ett i mängden står allt mer klart. Det bekräftas också av valberedningens talesperson Josef Fransson:

"Sverigedemokraterna har genomgått en normaliseringsprocess, vi är inte lika stigmatiserade och kontroversiella längre", säger han till TT. Men det är alltid ett riskfyllt förlopp för ett politiskt parti, vilket framgår tydligt i DN-reportaget.

Flera av de intervjuade tar upp Miljöpartiet, som i decennier slitits mellan en självbild som samhällsförändrande aktivister i evigt solsken och realpolitikens hagelskurar. Till slut fick de gröna äntligen inflytande. Priset blev ett antal förödande kompromisser och risken att åka ur riksdagen. Det vore ju ironiskt om Sverigedemokraternas resa skulle gå i fotspåren av det parti som de hatar mest.

Så vad gör SD:s kärnväljare den dag de slutligen tycker att partiet blivit för mjäkigt och slätstruket? Hur mycket kohandel står de ut med? De hatar ju "etablissemanget" – om de hade velat rösta på ett "normalt" parti hade de knappast blivit SD:are från början.

De genomsnittliga SD-väljarna är nog rätt ointresserade av vilka ställningstaganden partiet gör om Nato, nedsmutsningen av Östersjön eller Sveriges roll i EU. De vill begränsa invandringen, punkt. Vad händer den dag alla avhoppade, sparkade och petade SD:are startar ett nytt parti med ännu extremare syn på invandring?

Och en annan fråga: På den Agatha Christie-ö som är Sverigedemokraterna försvinner alltså partiets gamla garde, en efter en, i normaliseringens namn. Snart så är de bara en. Hur säkert sitter egentligen Jimmie Åkesson?

Erik Helmerson
erik.helmerson@dn.se "

Så kan KD klara spärren

Källa: DN/Ipsos Grafik: Maria Westholm

Dåvarande KD-ledaren Göran Hägglund fick hjälp av stödröster i valet 2014.
Foto: Magnus Hallgren

Var tionde kan tänka sig att stödrösta

"Överväger du att rösta på något annat parti, som inte är ditt förstahandsval, för att hjälpa partiet att klara riksdagsspärren i hösten val?"
(Procent av alla väljare)

Stödröstarnas favoriter*

"Vilket parti överväger du i första hand att stödrösta på?"

*Baserna är små och skattningarna ska ses som ungefärliga.

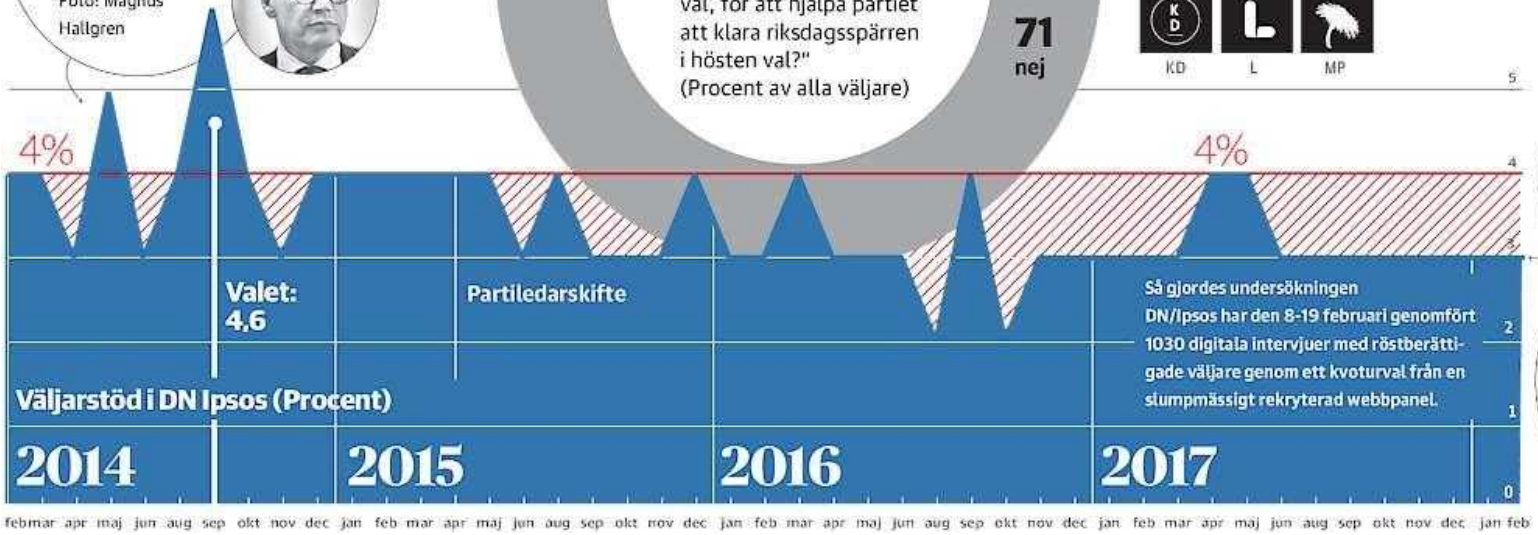

Så gjordes undersökningen
DN/Ipsos har den 8-19 februari genomfört 1030 digitala intervjuer med röstberättigade väljare genom ett kvoturval från en slumpmässigt rekryterad webbpanel.

Ebba Busch Thor gör sin första valrörelse som KD-ledare.
Foto: Alexander Mahmoud

DN TORSDAG 1 MARS 2018

" Moderata stödröster kan rädda Kristdemokraterna kvar i riksdagen

Var sjunde moderatväljare överväger att stödrösta på Kristdemokraterna för att rädda dem kvar i riksdagen. Det visar en mätning från DN/Ipsos. – Kristdemokraternas chanser är mindre än vid tidigare val men den finns fortfarande, säger statsvetaren Annika Fredén.

På fredagen samlas kristdemokrater från hela landet för kommundagar i Jönköping. Då ska riktlinjer för valrörelsen dras upp och partifolket peppas inför kampanjandet.

Pepp kan behövas, för KD startar i motlut. I DN/Ipsos februarimätning fick partiet stöd av 3 procent av väljarkåren. Det är ett sämre utgångsläge än motsvarande tid de två föregående valåren, även om partiet även då låg farligt nära riksdagsspärren på 4 procent.

En mätning från DN/Ipsos visar dock att Kristdemokraterna kan hoppas på den livboj som har räddat partiet förr. Det handlar om stödröstande väljare som egentligen har något annat borgerligt parti som förstahandsval.

Ungefär var tionde väljare överväger att stödrösta. Flest stödröster finns att hämta hos M-väljarna. 14 procent av dem kan tänka sig att använda sin röst till att i stället hjälpa ett annat parti över riksdagsspärren.

Och den goda nyheten för KD är att partiet är huvudalternativet för de som kan tänka sig att agera som en räddare i nöden. Ungefär en av tre stödröstare lutar åt att i så fall ge Ebba Busch Thor en hjälpande hand. Statsvetaren Annika Fredén forskar om väljarbeteenden och i synnerhet taktisk röstning.

– Det ser sämre ut för Kristdemokraterna än det har gjort vid de senaste valen, men mätningen tyder på att det ändå finns en möjlighet. En hel del moderater är beredda att gå till KD om valrörelsen utvecklas i den riktningen, säger Annika Fredén.

Hon jämför med valet 2010 då 18 procent av väljarna uppgav att de röstade på något annat än sitt förstahandsalternativ. Statsvetarna har konstaterat att detta hade avgörande betydelse för att KD klarade riksdagsspärren. Även 2014 var stödrösterna viktiga. 12 procent röstade på något annat än det eller de partier de tyckte allra mest om.

Annika Fredéns forskning visar att det avgörande för KD är att partiet tydligt uppfattas som en del av alliansen och att de borgerliga tillsammans utgör ett trovärdigt regeringsalternativ. Då är det troligare att M-väljare träder in som räddare för att maximera alliansens totala väljarstöd. Till exempel kan det ligga i KD:s intresse att alliansen lyckas enas om ett så omfattande valmanifest som möjligt.

– Att Moderaterna har blivit starkare kan också gynna KD, om väljarna uppfattar att M har råd att förlora röster och ändå bli det ledande borgerliga partiet, säger Annika Fredén.

För riksdagens andra krisparti ser det värre ut. Även Miljöpartiet låg under spärren i DN/Ipsos februarimätning, men kan inte räkna med

stödröster på samma sätt som KD (se grafik). Bara var tjugonde S-väljare överväger att stödrösta på något annat parti.

Enligt Annika Fredén beror det här på att banden mellan MP och S, trots regeringssamarbetet, är mycket svagare än det mellan KD och övriga allianspartier.

– Miljöpartiet får snarare hoppas på att de som tidigare har röstat på partiet återvänder, säger Annika Fredén.

I en färsk rapport från valforskningsprogrammet, där Annika Fredén är medförfattare, konstateras att det över huvud taget är mer vanligt bland borgerliga väljare att sympatisera med åtminstone ett par olika partier. Det kan få stor betydelse i höst.

– Det är väldigt jämnt mellan blocken och då kan regeringsfrågan avgöras av om KD och MP kommer in. Mycket hänger på hur valrörelsen utvecklas, säger Annika Fredén.

Hans Rosén
hans.rosen@dn.se"

"Fakta. KD:s kommundagar start för valrörelsen
Kommun- och landstingspolitiker liksom andra ledande partiföreträdare möts i Jönköping den 2 och 3 mars.
Partiledaren Ebba Busch Thor talar vid öppningen på fredagen och vid avslutningen.

Kommundagarna är partiets avstamp inför valrörelsen. Partifolket ska drillas i kampanjandets konst. Det hålls också seminarier om vårdfrågor som blir partiets tyngdpunkt i valet. "

DN FREDAG 2 MARS 2018
DN. DEBATT 180302

”Svenska läkare administrerar i stället för att träffa patienter”

Sjukvården behöver inte bara mer pengar utan också en rad strukturreformer. Svenska läkare träffar lägst antal patienter per år i hela OECD: bara en tredjedel av genomsnittet och tvingas till mycket administration. Vi vill införa standardiserade journalsystem och ha fler sekreterare som stöttar läkarna, skriver Ebba Busch Thor (KD) och Acko Ankarberg Johansson (KD).

Den svenska sjukvården rankas som en av världens allra bästa när det kommer till resultat. Våra läkare, sjuksköterskor och annan vårdpersonal gör ett ovärderligt arbete och deras kunnande är unikt. Vården är fantastisk – när den kommer människor till del. Samtidigt som vi kan stoltsera med vårdresultat i världsklass har vi en sjukvård i kris.

Chanserna att överleva en svår diagnos är avhängigt var i landet man bor. Vårdköerna växer. Patientsäkerheten hotas på grund av överbeläggningar. Personalen inom vården går på knäna. Landstingen kommer allt längre ifrån att klara de lagstadgade kraven om vårdgarantin fullt ut.

Det pågår ett välfärdssvek inom svensk sjukvård. Socialdemokraterna har visserligen avsatt mer statsbidrag till kommuner och landsting som potentiellt skulle kunna gå till sjukvården. Men trots det har utvecklingen gått åt fel håll. Den personalförstärkning som regeringen nu aviserat kan ge en dämpande effekt – men först om fem år. Detta är en

klen tröst för de 90 000 personer som i dag står i kö till operation och specialistbesök.

Sjukvården behöver mer resurser. Vi kristdemokrater har i vår budget avsatt 27,5 miljarder kronor utöver regeringens anslag. Men mer pengar är enbart halva svaret. Grunden för en reell förbättring av tillgänglighet och kvalitet inom vården stavas strukturella reformer.

Detta är ett obekvämt besked som kräver att de politiska ledningar som suttit i förarsätet för sjukvården tvingas släppa sina maktbaser. Landstingens sjukvårdsansvar bör avskaffas och staten ta över huvudansvaret för sjukvården.

För att vända krisen inom vården föreslår Kristdemokraterna strukturella reformer som kan ge effekt på kort och lång sikt:

1 Ge läkarna mer tid för patienten. De svenska läkarna träffar lägst antal patienter per år i hela OECD. Endast 700 patienter per läkare och år jämfört med 2 300 i genomsnitt. Svenska läkare lägger 30 procent av sin arbetstid på direkta patientkontakter medan läkare i de bästa sjukvårdsorganisationerna lägger 70 procent av sin tid på att möta patienter. En orsak är att svenska läkare tvingas lägga mycket tid på administration och indirekt patientkontakt. Bara 37 procent av läkarna är nöjda med sitt journalsystem vilket är minst andel av alla länder.

Även läkarnas administrativa börda kring sjukskrivningar måste minska. Varje komplettering av sjukskrivningsuppgifter till Försäkringskassan tar läkarna i genomsnitt 35 minuter vilket är längre tid än de flesta patienter får med sin läkare.

För att frigöra läkarnas tid vill vi se en nationell och obligatorisk standard för alla journalsystem. Vidare bör fler läkarsekreterare och medicinska sekreterare anställas som kan utföra administrativt arbete och planering.

Kristdemokraterna anser även att primärvården bör anställa fler rehabkoordinatorer som särskilt tar sig an sjukskrivningsfallen och ser till att de hamnar rätt i vårdapparaten samt att frågor från försäkringskassan hanteras.

2 Fler vårdpersonal. Vården behöver fler medarbetare. Våra reformer skulle motsvara 16 500 fler medarbetare till 2020, det vill säga läkare, sjuksköterskor, barnmorskor och undersköterskor samt administrativ personal och vårdserviceteam.

3 Rätt till fast läkarkontakt samt färre hyrläkare.
Kristdemokraterna anser också att kontinuitet för patienten måste stärkas genom att återinföra en patientansvarig läkare. För det krävs att fast anställda läkare blir den naturliga ordningen och hyrläkare ett undantag. Arbetsgivaren bör därför överväga lönesituationen och andra anställningsvillkor för fasta läkare.

4 Fler tillgängliga vårdcentraler och flexibla öppettider.
Primärvården är basen i sjukvården och det ska vara lätt att komma i kontakt med vårdcentralen. I dag brister tillgängligheten till vårdcentralerna. Trots att färre söker sig till primärvården försämras resultaten och färre får träffa en läkare inom 7 dagar. En orsak till detta är att primärvården har cirka 17 procent av hälso- och sjukvårdens resurser vilket är väldigt lite i ett europeiskt perspektiv. Vi behöver utöka primärvårdens resurser och ge den ett utvecklat uppdrag. Här måste staten ta ledartröjan och peka ut vägen. 21 landsting förmår inte

på egen hand göra den förändring som krävs. Kristdemokraterna har avsatt tre miljarder kronor vilket motsvarar ungefär 80 fler vårdcentraler runt om i landet eller att våra befintliga vårdcentraler kan ha mer flexibla öppettider som till exempel kvällar och helger.

5 570 nya vårdplatser till 2020. I dag har Sveriges sjukhus konstanta överbeläggningar vilket innebär att patienter vårdas på en vårdplats som inte uppfyller kraven på fysisk utformning, utrustning och bemanning. Det kan handla om att patienter vårdas i fikarum eller korridorer eller på en avdelning som saknar rätt medicinsk kompetens.

Den situation som tidigare ansågs vara en sommarkris är numera normaltillstånd. Överbeläggningarna påverkar patientsäkerheten och sätter vårdpersonalen inför svåra etiska problem. Vi föreslår en prestationsbaserad ersättning om totalt sju miljarder som införs redan i år och som ges till de landsting som klarar maximalt 90 procent beläggning i genomsnitt under en månad. Landsting behöver därmed se till att samverkan förbättras med kommunerna så att äldre får den vård de behöver utan att vänta i timmar på akuten, flera mobila team som kan ge vård i hemmet och nya varianter av korttidsplatser som avlastar. Fram till 2020 motsvarar våra vårdplatssatsningar 570 fler intensivvårdplatser och vanliga vårdplatser i sjukhusvården.

6 2 000 nya utbildningsplatser. Genom kortare köer, en utbyggd primärvård och färre överbeläggningar förbättras medarbetarnas arbetsmiljö. Men det räcker inte. Vi behöver också fler utbildningsplatser och vi föreslår över 2 000 fler platser på vårdutbildningar än regeringen. Arbetstidsscheman och andra arbetsvillkor behöver förbättras så att sjukvården blir en attraktiv arbetsgivare. Rätt använd kompetens, RAK, måste bli mer än en käck slogan.

Detta är sex områden där förändring kan genomföras i närtid för att möta den akuta vårdkrisen. Vi kommer fortsätta lämna besked om hur vi får en sjukvård man kan lita på. Kristdemokraterna har erfarenhet av att korta vårdköer och förbättra vården som ansvarigt sjukvårdsparti i regeringen. Vi vill få det förtroendet igen!

Ebba Busch Thor (KD), partiledare
Acko Ankarberg Johansson (KD), vårdpolitisk frontperson

DN LÖRDAG 3 MARS 2018

" Busch Thor välkomnar taktikväljare

Jönköping. När Ebba Busch Thor på fredagen framträdde inför över tusen kristdemokrater på kommun- och landstingsdagarna, flankerades hon av övriga alliansledare. Internskämt varvades med hårda angrepp på de politiska motståndarna. – Det är självklart att vara här, säger moderatledaren Ulf Kristersson.

Huvudnyheterna hade redan presenterats på DN Debatt på fredagen. Ändå handlade större delen av Ebba Busch Thors tal på de kommun- och landstingspolitiska dagarna i Jönköping om vården. Busch Thor målade upp en bild av kris – och av ett svek från Socialdemokraterna riktat mot hela välfärdssektorn.

– Äldre skickas hem på grund av platsbrist. Kvinnor får föda barn i bil för att BB läggs ner. Cancerpatienter dör av köerna, sa Busch Thor. Konkret föreslog KD-ledaren 16 500 fler medarbetare i vården fram till år 2020. Därutöver reformer som bland annat ska göra så att läkarna får mer tid med sina patienter. Och den långsiktiga frågan: Att avskaffa landstingens sjukhusansvar.

Vårdfrågan kommer att vara KD:s viktigaste under valrörelsen.
– Vårt existensberättigande handlar om att ta ett stort socialt ansvar. Och är det någonting som ligger på vårt samhälle att lösa så är det att ta ansvar för de mest utsatta. Och är man sjuk, drabbas man till exempel av cancer, då är det så utsatt man kan bli, säger Ebba Busch Thor.

Kort efter sitt tal fick Busch Thor sällskap av sina allianskollegor. För första gången stod hon värd för ett KD-evenemang när hela alliansen var samlad.

Alliansledarna stod för ett bejublat framträdande. Tonen var ömsom allvarlig och framåtblickande, ömsom humoristisk. Ulf Kristersson skojade om att de drygt 1 000 personer som har samlats i Jönköping utgjorde alla landets kristdemokrater. Och Annie Lööf (C) jämförde de rödgröna partierna med olika tv-serier.

– Socialdemokraterna är som Antikrundan. Gamla prylar som inte fungerar men som är svindyra, sa hon.

I senaste mätningen från DN/Ipsos fick KD tre procents stöd. Samtidigt visade mätningen att KD har störst chans av alla partier att få stödröster.

– När människor tror att det går att få till ett skifte i stort – då är de också beredda att rösta taktiskt för att det ska bli av. Jag välkomnar taktikväljare, men jag tycker också att KD förtjänar att bli förstahandsalternativ för fler väljare, säger Ebba Busch Thor.

– För att alliansen ska bli större måste vi alla göra vår hemläxa. Centerpartiet har en större potential att hämta hem väljare från andra sidan blockgränsen än vad vi har. Där har vi näst intill minimalpotential.

Alexandra Urisman Otto
alexandra.urisman@dn.se "

"Fakta. Vården huvudfråga i valrörelsen
Cirka tusen kommun- och landstingspolitiker samlas under fredagen och lördagen i Jönköping.
Välfärdsfrågorna står i centrum. Partiet ska särskilt lyfta vården som huvudfråga i valet.
Men det blir också drill av kommunpolitikerna i hur partiet ska driva valrörelse.
Utgångspunkten är svårare än på länge med opinionssiffror som legat långt under riksdagsspärren en mycket lång tid.
Stödröstandet var avgörande för KD i såväl 2010 som 2014 års val. "

DN SÖNDAG 4 MARS 2018
DN. DEBATT 180304

”Inte partistorleken ensamt som avgör regeringsmakten”

I den politiska journalistiken ligger alltför stort fokus på partiernas storlek. Men i den minoritetsparlamentarism vi har i Sverige är ett partis förmåga att ingå koalitioner, vad statsvetarna kallar deras röstmakt, väl så viktig. Här förefaller alliansen ha bättre möjligheter att avvärja anloppet från nej-röstarna än de rödgröna, skriver statsvetaren Leif Lewin.

Under en minoritetsparlamentarism av det slag vi har i vårt land vinner ett parti regeringsmakten inte genom sin storlek utan genom sina vänner – eller rättare sagt: genom att inte ha alltför många ovänner.

Enligt regeringsformen kapitel 6 paragraf 3 blir den vald till statsminister, som inte har mer än hälften av ledamöterna emot sig. I princip kan man alltså bli statsminister med stöd av bara en enda röst, sin egen, under förutsättning att alla andra lägger ner sina röster. Men i den politiska journalistiken dominerar storleksargumentet. Hur ”stort” ett parti är i den senaste opinionsundersökningen återges på gravallvarlig promillenivå och det har gått så långt att opinionsundersökningarnas siffror transformeras till mandatfördelning: så här skulle regeringen se ut, om det vore val i dag!

Förklaringen till storleksargumentets dominerande ställning i den offentliga debatten tror jag är att 1800-talsidén envist bitit sig fast om att parlamentarism skulle betyda majoritetsdemokrati. Hur man bildar regering när man inte har majoritet är däremot en fråga som hanterats mycket valhänt.

Det senaste försöket till doktrinbildning var den så kallade decemberöverenskommelsen, det vill säga att ledaren för den största partikonstellationen skulle bli statsminister och garanteras få igenom sin budget. Överenskommelsen förkastades som bekant efter kort tid till ljudet av smällande champagnekorkar men det hör till historiens ironi att partierna trots detta i praktiken lever efter överenskommelsen ännu den dag som i dag är och att Stefan Löfven (S) har den att tacka för att han är statsminister.

Såvitt jag kan förstå är Löfvens utsikter att förbli statsminister efter valet i höst betydligt sämre. Lars Bäckström är alldeles för kategorisk när han på DN Debatt den 3 januari i år utser Ulf Kristersson till ny statsminister just med ledning av regeringsformens bestämmelse. Som DN:s ledare framhöll dagen därpå finns det flera obekanta faktorer, som kan påverka en kommande regeringsbildning.

Men det hindrar inte att Bäckströms resonemang är principiellt intressant. Mot Löfven som statsminister kommer det med största sannolikhet att finnas en majoritet av allianspartierna och Sverigedemokraterna. Talmannen måste då föreslå någon annan, högst troligt Ulf Kristersson, mot vilken vänstern sannolikt inte kommer att kunna mobilisera en majoritet. Och då blir Kristersson statsminister.

Ibland görs det gällande att allianspartierna är splittrade. Moderaterna och Kristdemokraterna sägs eftersträva just en sådan regering, Centerpartiet och Liberalerna däremot bara under försättning att alliansen är större än vänsterblocket (med ännu en missvisande tillämpning av storleksargumentet), eftersom Centern och Liberalerna

inte vill vara beroende av Sverigedemokraterna. Jag kan inte se annat än att det är feltänkt. Alliansen är lika beroende av Sverigedemokraterna om de har, säg, 42 procent och vänsterblocket 38 procent som vid det omvända fallet att vänsterblocket har 42 procent och alliansen 38 procent. I båda fallen krävs Sverigedemokraternas passiva eller aktiva stöd för att få ihop en majoritet mot vänstern.

Avgörande blir alltså det tredje blockets handlande – Sverigedemokraterna. Kommer de att godvilligt låta sig behandlas som röstboskap utan att få betalt i form av inflytande över sakfrågor? Uttalandet från Jimmie Åkesson (SD) tyder på att han kommer att kräva någon form av utbyte. (Men, å andra sidan, vad skulle han annars säga?)

I det läget öppnar sig möjligheten till en blocköverskridande uppgörelse, om partierna vill fortsätta att utestänga

Sverigedemokraterna från makten. Även vid sådana förhandlingar gäller det dock att behandla storleksargumentet med viss finess. Jag har tidigare varnat alliansen för att falla undan för Löfvens huvudstrategi att bilda regering med stöd bara av mitten och därmed underminera alliansens maktbas. Forskningen om koalitionsregeringar här hemma och utomlands visar med bedövande kraft att de små i sådana lägen riskerar att ätas upp av de stora. Miljöpartiets öde är det senaste i en lång kedja av liknande fall. Socialdemokraterna bör bilda regering med hela alliansen (DN Debatt 13 juli 2017).

Är en sådan stor koalition mellan socialdemokarter och allianspartierna av tysk modell ett realistiskt alternativ? Det tror inte Katarina Barrling (SvD 23 juli 2017): ”Storkoalition raderar inte motsättningarna”. Men vem har sagt det? Svagheten i Barrlings artikel är att hon med försåtlig ironi karikerar sina motståndare så att hennes polemik blir ett slag i luften. Självklart kommer inte motsättningarna mellan allianspartierna, i dag större än på Reinfeldts tid, och mellan allianspartierna och Socialdemokraterna att raderas. Ändå kan det under vissa omständigheter finnas skäl att, trots sådana motsättningar, bilda stora koalitioner, vilket europeisk partihistoria ger många exempel på.

Vem ska bli statsminister i en stor koalition? Enligt Löfvens och de flesta socialdemokraters uppfattning bör det vara han själv. Socialdemokraterna kommer sannolikt att vara det största partiet. Återigen förtjänar det att påpekas att man bör vara försiktig med storleksargumentet. Alliansen blir sannolikt större än Socialdemokraterna och som ledare för denna allians skulle Kristersson mycket väl kunna göra anspråk på statministerposten även om socialdemokraterna skulle ingå i regeringen.

Visst spelar partiernas storlek roll, valet är inte kört, det är inte meningslöst att rösta, det är ingalunda redan klart vem som blir statsminister. Därvid lag är dock storleken inte ensamt avgörande. Lika viktig är partiernas förmåga att ingå koalitioner, vad statsvetarna kallar deras röstmakt. Här förefaller alliansen ha bättre möjligheter att avvärja anloppet från nej-röstarna än de rödgröna.

Leif Lewin, professor emeritus i statskunskap vid Uppsala universitet"

DN MÅNDAG 5 MARS 2018

" M:s trend bruten – blocken jämna

Det är stora förändringar i opinionen men Moderaternas ökningstrend är bruten, visar Novus index Svensk väljaropinion som görs på uppdrag av Omni, där februarimätningar från Novus, Sifo, Demoskop och Ipsos vägs samman.

M backar med 0,4 procentenheter till 23,5 procent, medan Centerpartiet ökar med 0,6 procentenheter till 9,5 procent – starkast ökning i sammanställningen. Kristdemokraterna ligger kvar på 2,8 procent, och Liberalerna backar till 4,8 procent.

Mellan blocken är det fortfarande jämnt: Alliansen har 40,6 procent och de rödgröna 40,2 procent. Vänsterpartiet och Miljöpartiet ökar smått till 7,8 respektive 4,4 procent medan Socialdemokraterna backar med 0,3 procentenheter till 28 procent. Sverigedemokraterna minskar med 0,1 procentenhet till 16,5 procent.

TT "

Så tycker väljarna om vårdpolitiken

Andel i procent som anger att respektive parti har bäst politik på området.

Källa: DN/Ipsos Grafik: DN

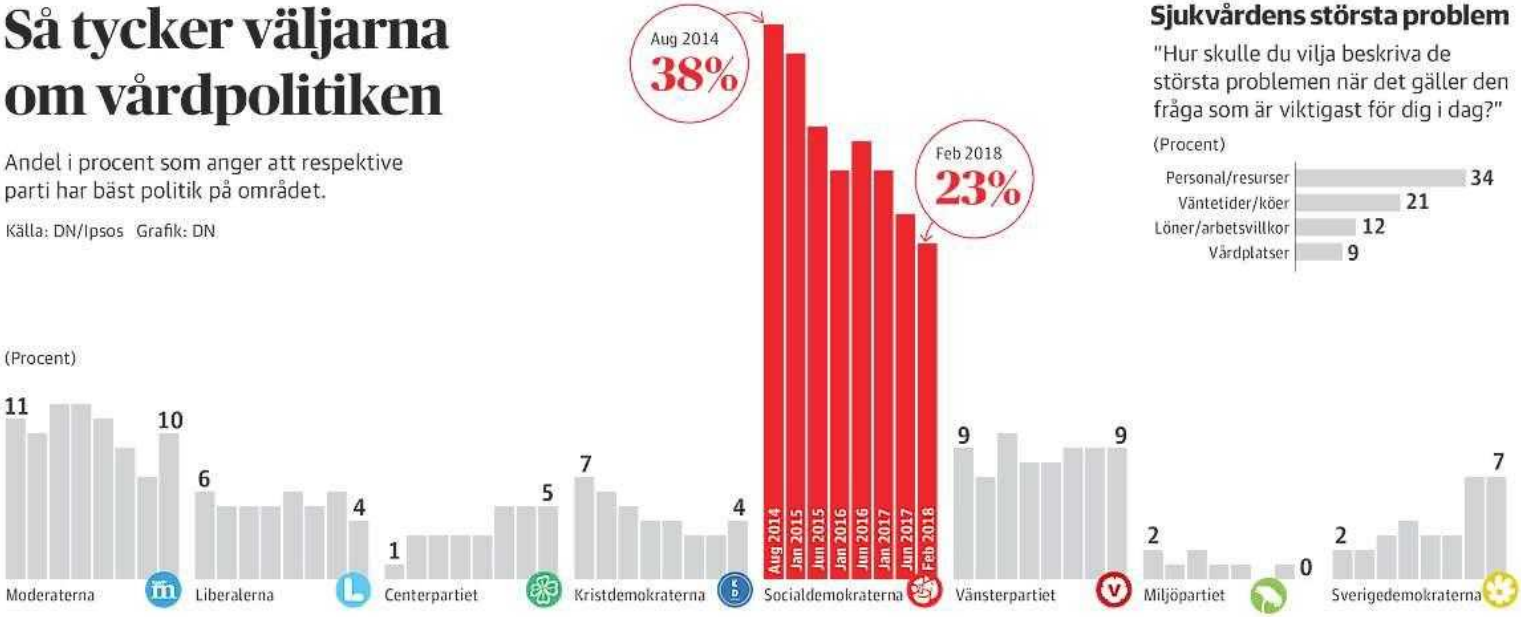

Sjukvårdens största problem

"Hur skulle du vilja beskriva de största problemen när det gäller den fråga som är viktigast för dig i dag?"

Väljarnas viktigaste frågor

Tjockleken på kurvorna motsvarar andelen som svarat att frågan är viktig.

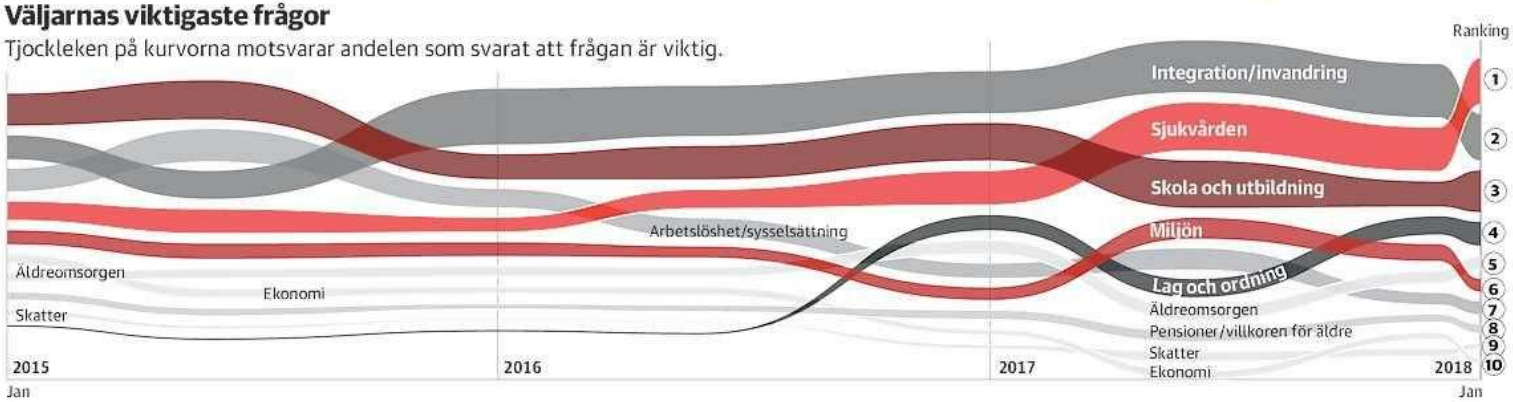

DN MÅNDAG 5 MARS 2018

" Lågt förtroende för partierna i den viktigaste valfrågan

Förtroendet för Socialdemokraternas sjukvårdspolitik fortsätter att sjunka men tilltron till de andra partierna är ännu lägre, enligt DN/Ipsos februarimätning. Sjukvården har seglat upp som väljarnas viktigaste fråga. Personalbrist och kötider pekas ut som de stora problemen.

Statsminister Stefan Löfven (S) reste i förra veckan runt i landet och lovade omfattande satsningar på sjukvården. Vid ett besök i Uppsala i måndags talade han om 14 000 fler anställda i landstingen fram till 2022. Följande dagar handlade det om ambulanssjukvård (Gällivare) och cancervård (Kalmar). Statsministern pekar ut sjukvården som högprioriterad under nästa mandatperiod.

Frågan är om löfteskavalkaden kan vända den negativa trend som S är inne i. Väljarnas förtroende för Socialdemokraternas vårdpolitik har fallit brant sedan förra valet. Fallet fortsätter i DN/Ipsos februari-mätning, som gjordes före Löfvens vårdturné. Numera uppger endast 23 procent att man känner tilltro till hur Löfvens parti sköter de här frågorna. I augusti 2014 var nivån 38 procent.

David Ahlin är opinionschef på Ipsos. Han menar att Socialdemo-kraterna får betala för hög svansföring inför valet 2014.

– Socialdemokraterna ville att välfärden skulle stå i fokus i den valrörelsen. Budskapet var att den borgerliga regeringen hade monterat ned välfärden och att något ”gått sönder” i det svenska samhället. Det skapade stora förväntningar, säger David Ahlin.

Sedan har den rödgröna regeringen tvingats att ägna sig mycket år invandring och integration, kriminalitet och terrorism. Samtidigt har det pågått en intensiv debatt och rapportering om växande vårdköer, brist på sjuksköterskor och nedlagda förlossningsavdelningar. Till det kommer de skandalartade turerna kring prestigesjukhuset Nya Karolinska i Stockholm, som DN har granskat i en lång rad artiklar.

Trösten för S är att väljarna har ännu lägre förtroende för de andra partierna. 10 procent anser att Moderaterna har bäst vårdpolitik, vilket ger en andraplats. Strax bakom ligger Vänsterpartiet med 9 procent. Kristdemokraterna, som pekar ut vården som sin viktigaste valfråga, åtnjuter bara förtroende från 4 procent av väljarna. Ett gemensamt vallöfte från de borgerliga är att återinföra kömiljarden, en morot för landsting som kortar väntetiderna, som den rödgröna regeringen har avskaffat.

Om väljarnas förtroende för partierna är lågt så är deras förväntningar däremot höga på att något ska göras. Sjukvården ligger numera i topp på väljarnas lista över de viktigaste frågorna, snäppet före invandring och integration, enligt en DN/Ipsos mätning som gjordes i januari. 34 procent pekar ut sjukvården. 33 procent uppger invandring och integration (tidigare listans etta). Därefter följer skolan på 30 samt lag och ordning med 17.

DN/Ipsos har även frågat väljarna vilka problem de uppfattar som störst inom respektive område. När det gäller sjukvården pekar flest på personal och resurser, därefter väntetider och köer.

Sjukvården är politiskt komplicerad. Landsting och regioner bär huvudansvaret men staten griper in med lagstiftning och olika riktade satsningar.

– Även om det formella ansvaret ligger på landstingen så är det min uppfattning att väljarna ändå håller regeringen ytterst ansvarig för hur vården fungerar, säger David Ahlin.

Ipsos arbetar just nu med att utveckla undersökningarna om väljarnas viktigaste frågor, för att ytterligare kunna fördjupa bilden av opinionen. Det är skälet till att DN/Ipsos inte har några siffror från februarimätningen att redovisa angående vilken vikt olika frågor ges.

Hans Rosén
hans.rosen@dn.se"

"Fakta. Så gjordes undersökningen
Undersökningen om vilka partier väljarna anser har bäst politik på olika områden gjordes den 8–19 februari. 1 642 röstberättigade väljare intervjuades, därav 612 via telefon med ett slumpmässigt urval individer och 1 030 genom digitala intervjuer med ett kvoturval från en slumpmässigt rekryterad webbpanel. Frågan som ställdes var ”

Vilket parti tycker du har bäst politik på respektive område?”
Under perioden 10–21 januari gjordes undersökningen om väljarnas viktigaste frågor genom 1 031 digitala intervjuer med webbpanelen. Frågan som ställdes var: ”Vilken samhällsfråga eller politisk fråga är viktigast för dig i dag?” De svarande får ange flera frågor.

Skattningar av opinionen är alltid förknippade med osäkerhet. För mer information om metod, urval och bortfall, kontakta David Ahlin på Ipsos eller läs mer här: valjarbarometern.ipsos.com "

DN TISDAG 6 MARS 2018

"Centern utesluter nämndemännen efter skandaldom

De två nämndemän som kritiserats hårt för sin dom i Solna tingsrätt, där de friade en man från misstankarna om misshandel, utesluts nu ur Centerpartiet. – Jag är djupt besviken. Hur kan de låta fördomar och spekulationer påverka domslutet? säger kvinnan som polisanmälde sin exman.

De båda nämndemännen, Hasan Fransson och Ebtisam Aldebe, utesluts nu från partiet. Det beslutade Centerpartiets partistyrelse sent på måndagseftermiddagen. Beslutet kom efter det att de båda nämndemännen fått möjlighet att ge sin version av det som hänt:

– Beslutet togs med omedelbar verkan och skälet är att de båda har gett uttryck för åsikter som strider mot Centerpartiets grundläggande värderingar. Partistyrelsen har inte tagit ställning till domen utan de motiveringar som de båda framfört, säger Michael Arthursson, partisekreterare för Centerpartiet.

Så de bådas förklaringar övertygade inte partistyrelsen om att de skulle få stanna kvar som medlemmar?

– Nej, det gjorde de inte.
Enligt Michael Arthursson inledde partiet ett uteslutningsärende direkt när man kunnat ta del av beslutet från tingsrätten.

– Vi blev både upprörda och förvånade över domskälen, och att det är centermedlemmar som står bakom dem.

– Om man ser till texten i domen så finns det oerhört generaliserande beskrivningar av hur kvinnor brukar bete sig och att de kan få skylla sig själva, säger Michael Arthursson.

Redan före dagens besked hade Hasan Fransson beslutat att lämna sina uppdrag:

– Det är tufft, hela saken har tagit jättehårt på mig och jag lämnar alla uppdrag omedelbart, sa Fransson.

Centerpartiets ledare Annie Lööf tog avstånd från de båda nämndemännens skrivning på Twitter:

”Dessa värderingar har ingen plats i vårt parti. C:s politik bygger på alla människors lika värde, och likhet inför lagen.”

Enligt de domskäl som de två nämndemännen står bakom ska inte kvinnan ha visat tillräckligt starka känslor när hon berättat om misshandeln. Detta gjorde att de båda nämndemännen inte tyckte att berättelsen verkade självupplevd.

De skrev också att kvinnans motiv till att göra dessa beskyllningar kan vara att hon velat ta över mannens lägenhet.

”Det är inte ovanligt att kvinnor felaktigt hävdar att de blivit misshandlade och hotade och på så sätt låtsas som att de är i behov av skyddat boende för att få en lägenhet”, skriver de i domskälen.

De båda nämndemännen stod också bakom formuleringen att det ”normala” är att ”en kvinna berättar för släkten om hon blir misshandlad så att saken kan lösas inom familjen”.

”Det faktum att kvinnan inte sagt till mannens släktingar att han slog henne, utan i stället anmälde det till polisen minskar hennes trovärdighet ytterligare”, skriver de.

Kvinnan som anmälde sin dåvarande make fick en chock när hon nåddes av den friande domen.

– Jag hade aldrig trott att det skulle kunna bli en sån här dom. Inte i Sverige. Jag tänkte: det här kan inte vara sant! Jag hade gott om bevis, vittnesmål och intyg från flera trovärdiga myndighetspersoner, säger kvinnan.

– Jag hade respekterat domslutet om det var seriöst motiverat, men det här... jag vet inte vad jag ska säga. Domen grundar sig på spekulationer och fördomar. Att den här typen av kränkande kvinnosyn fanns i en svensk domstol hade jag aldrig kunnat föreställa mig, säger hon.

Rätten konstaterade att kvinnan saknade trovärdighet av flera skäl: Hon polisanmälde händelsen i stället för att gå till sin makes familj, hon visade inga känslor under sitt vittnesmål i rätten och hon kom också från en mindre bra familj.

– Jag förstår inte vad min familjs ”ställning” skulle ha för betydelse, eller det faktum att jag inte grät i rättssalen. Alla människor är olika. Jag är sjuksköterska och van att hantera krissituationer, att jag inte gråter betyder ingenting.

Sofia Jarl, förbundsordförande för Centerkvinnorna, menar att nämndemännens åsikter går stick i stäv med samhällets strävan om att

uppmana fler att anmäla, så att fler gärningsmän kan lagföras för ett brott där mörkertalet bevisligen är mycket lågt.

– Kvinnomisshandel är ett brott som man inte ska göra upp om inom klanen eller familjen. I stället är det viktigt att dra in rättsstaten, och låta polis och åklagare sköta den rättsprocess som ska vara.

Redan på Centerstämman i september förra året beslutade partiet att man vill se över det nuvarande systemet med nämndemän.

Bland annat vill Centern diskutera frågan om rekryteringen ska breddas och nämndemännen ska rekryteras från andra håll, och inte bara från politiska partier som i dag.

Motivet bakom dagens system är att nämndemännen ska representera folkets röst. Men det finns en anledning till att fundera över om det verkligen fungerar bra och om inte kopplingen till de politiska partierna är för stark, menar Michael Arthursson.

Mårten Schultz är professor i civilrätt. Han är kritisk till den nuvarande ordningen med en juristdomare och tre nämndemän i tingsrätten.

– Jag tycker att nämndemännen ska avskaffas helt, säger han till DN. Vad han vill ha för system i stället är han inte helt klar över. Bara att nämndemännen ska bort.

Dels för att det är fel att ge lekmän lika stor makt som domare, dels för att det är fel att rekrytera domare, vilket ju nämndemännen faktiskt är, från en politisk grupp, menar han.

– Rättsväsendet ska vara skilt från den politiska makten, säger han, och tar fallet i Solna tingsrätt som exempel.

– Det visar ju hur fel det kan bli, att det är för lätt att entlediga nämndemannadomare bara för att de inte dömer som andra tycker att de ska döma.

Liberalerna skriver i ett mejl till DN att nämndemännen inte bör rekryteras ur de politiska partierna i lägre instanser som tingsrätt. I högre instanser menar man att de bör slopas helt och att endast jurister avgör ärendena.

Josefin Sköld
josefin.skold@dn.se
Peter Letmark
peter.letmark@dn.se
Alexandra Carlsson Tenitskaja
alexandra.carlsson.tenitskaja@dn.se
Clas Svahn
clas.svahn@dn.se "

"Fakta. Nämndemän
Normalt avgörs mål i tingsrätten av en juristdomare och tre nämndemän.

I hovrätten är det tre juristdomare och två nämndemän som beslutar. I Högsta domstolen är det fem juristdomare som avgör ett mål.
En nämndemannadomares röst väger lika tungt som en juristdomares. Om antalet rösterna väger jämnt är principen att domstolen friar som i det aktuella fallet i Solna tingsrätt. "

DN TISDAG 6 MARS 2018

Fakta i frågan: Har vårdköerna vuxit?

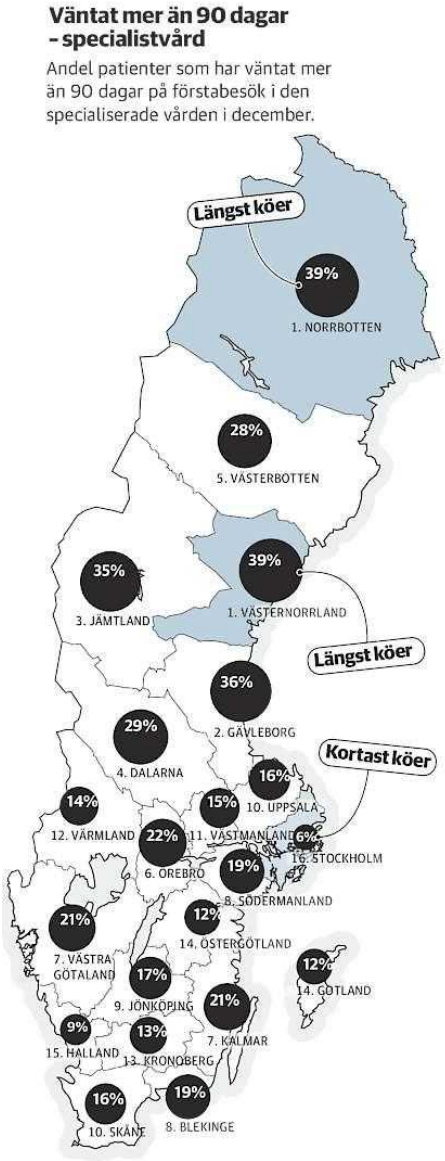

Väntat mer än 90 dagar – vanliga operationer

Vanliga operationer – andel patienter som har väntat mer än 90 dagar i december 2013–2017.

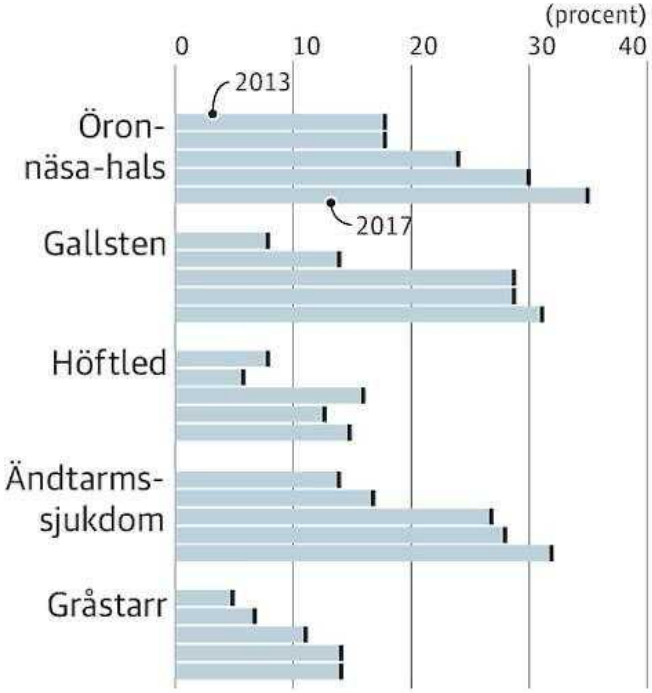

Väntat mer än 90 dagar – specialistvård

Andel patienter som har väntat mer än 90 dagar på förstabesök i den specialiserade vården i december.

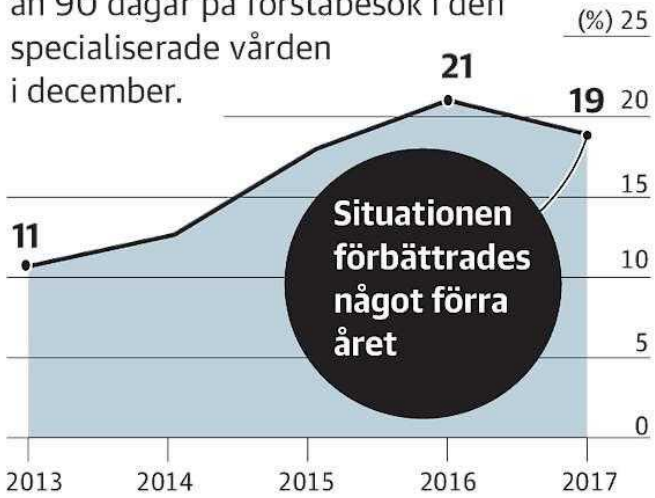

Väntat mer än en vecka – primärvård

Andel patienter som har väntat mer än en vecka för att få tid till läkare i primärvården under hösten.

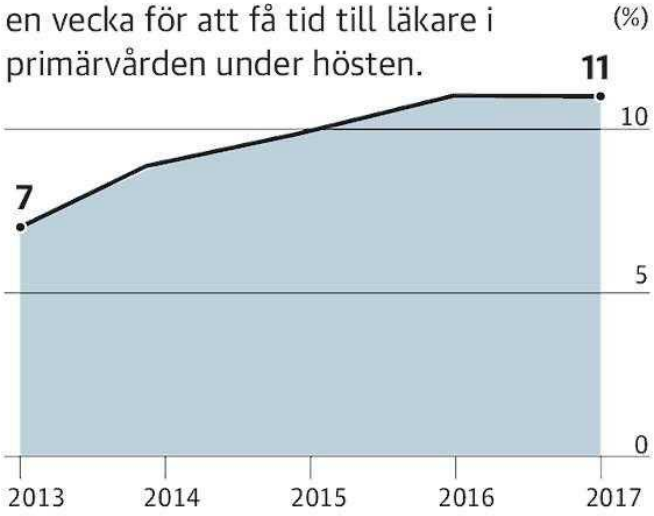

Väntetid – prostatacancer

Prostatacancer – tid från remiss till start av kurativ primärbehandling.

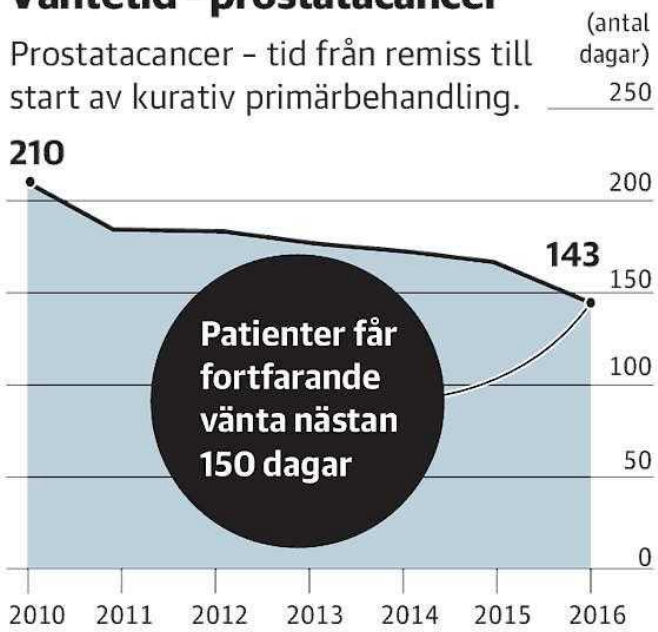

DN TISDAG 6 MARS 2018

" Fakta i frågan: Har vårdköerna vuxit?

Utvecklingen är tydlig: vårdköerna växer i Sverige, både inom specialist- och primärvården. Men skillnaderna är stora, på vissa ställen är köerna långa och på andra håll förhållandevis korta. Varje vecka fram till valet kommer DN:s Kristoffer Örstadius att granska väljarnas viktigaste frågor.

Väntetider har länge varit ett av den svenska sjukvårdens största problem. Samtidigt som vården i Sverige i flera avseenden håller världsklass får just tillgängligheten låga betyg.

Lagen kräver att patienter ska få träffa en läkare inom en bestämd tid. Rättigheten kallas för vårdgarantin och anger till exempel att en operation måste ske inom 90 dagar.

Trots detta bryter många landsting mot lagen. Köerna till sjukvården blir allt längre, enligt statistik från väntetidsdatabasen vid organisationen Sveriges Kommuner och landsting (SKL).

Mellan 2013 och 2017 ökade andelen patienter som har fått vänta mer än 90 dagar på operation från 12 till 26 procent:

Det är tyvärr svårt att analysera hur situationen såg ut före 2013. Det beror i huvudsak på att landstingens inrapportering av data, liksom vissa definitioner, har förändrats.

I mer än ett kvarts sekel har vårdgarantin varit ett av de främsta styrmedlen för att åtgärda problemen med långa väntetider. År 2008 införde den dåvarande alliansregeringen dessutom ”kömiljarden”, ett system som belönade de landsting som klarade vårdgarantin.
En utvärdering som Socialstyrelsen gjorde 2012 visade att reformen hade haft ”positiva effekter”. Mellan 2009 och 2011 minskade vårdköerna, enligt myndigheten. Men Socialstyrelsen pekade samtidigt på att den förbättrade tillgängligheten delvis skedde på bekostnad av andra patientgrupper med andra vårdbehov.

Strax efter valet 2014 meddelade den nuvarande regeringen att kömiljarden skulle avskaffas. Under de senaste åren har alltså vårdköerna vuxit, men om det beror på att kömiljarden har försvunnit är oklart. Vi ska strax återkomma till några tänkbara förklaringar.

Så här såg utvecklingen ut bland några vanliga operationstyper:
Ovanstående diagram visar att vårdköernas storlek varierar för olika patientgrupper. Det visar också att trenden genomgående går mot växande vårdköer. Gallstensbehandlingar är en av de operationstyper där utvecklingen har varit tydligast.

Vårdgarantin reglerar inte enbart operationsköer. Det finns även ett krav på inom vilken tid som en patient ska få träffa en specialistläkare för ett första besök. Denna tidsgräns har satts till 90 dagar, precis som för operationerna.

Även för specialistbesöken är trenden negativ sedan 2013, även om det förra året skedde en svag förbättring:
Inom specialistvården sticker ögonsjukvården ut. Så många som 31 procent av patienterna fick enligt den senaste statistiken vård först efter 90 dagar.

En brist med statistiken om vårdköer är att det inte går att se hur de genomsnittliga väntetiderna ser ut, alltså hur många dagar en person i snitt stod i kö. Utgångspunkten för datainsamlingen är hur stor andel som har fått vård inom vårdgarantin. Det går därför inte heller att säga hur många som till exempel väntade så länge som ett halvår.

Ur patientens perspektiv finns det dessutom flera mått på tillgänglighet som inte ingår i vårdgarantin och som därmed inte heller följs upp nationellt med längre tidsserier. Till exempel ingår inte väntetider till fortsatt utredning, undersökningar och återbesök. Vårdgarantin säger inte heller något om kvaliteten på vården.

Men varför ökar vårdköerna? För att besvara frågan behöver statistiken analyseras djupare. Ett sätt är att studera hur situationen ser ut i olika län. Målsättningen med hälso- och sjukvårdslagen är att vård ska ges på lika villkor till hela befolkningen. Trots det varierar vårdköerna stort mellan olika delar av landet.

I Norrbottens län är väntetiderna till specialistläkare mångdubbelt längre än i Stockholms län:
I 19 av 21 län har utvecklingen försämrats. Två län avviker: Skåne och Stockholm. I dessa har utvecklingen mellan 2013 och 2017 varit stabil. I Stockholms län fick i fjol bara 6 procent av patienterna vänta längre än 90 dagar på förstabesök till specialistvården. Bland de stora sjukhusen i länet hade Danderyds sjukhus och Södertälje sjukhus bäst resultat. Sämst bland de större sjukhusen var Nya Karolinska i Solna. Men dess andel, 10 procent, var ändå mycket bra ur ett nationellt perspektiv.

Två möjliga förklaringar till att Stockholm sticker ut är att länet dels har ett stort utbud av vårdinrättningar, dels att länet infört en egen lokal vårdgaranti som innebär att patienter ska få komma till specialistläkare inom 30 dagar i stället för 90.

Denna garanti gäller enbart förstabesök inom specialistvården. För operationer gäller samma regelverk som för hela Sverige, 90 dagar. Kanske är just detta en förklaring till att Stockholms läns utveckling inte varit lika positiv för operationsköerna som för specialistbesöken. I alla län utom Jönköping har operationsköerna vuxit mellan 2013 och 2017.

Men framför allt avslöjar skillnaderna mellan olika delar av Sverige något annat: en trolig förklaring till varför vårdköerna har ökat så mycket. Norrbotten, Västernorrland och Gävleborg är de län som har störst andel som får vänta längre än den nationella vårdgarantins gräns. En gemensam faktor för dessa tre län är att alla har mycket stor brist på vårdpersonal. Resursbristen är också en förklaring som länen ger när DN ställer frågor.

”Det enskilt största problemet för oss är kompetensförsörjning av sjuksköterskor för att kunna hålla tillräckligt många vårdplatser öppna. Vi kan inte operera om vi inte har vårdplatser för eftervård”, svarar Region Västernorrland där andelen som får vänta längre än 90 dagar till specialistläkare har ökat från 9 till 39 procent.

”De främsta orsakerna är ett sämre bemanningsläge och i vissa fall svårighet att hitta rätt kompetens”, svarar ett annat län, Region Gävleborg.

Att kömiljarden har försvunnit lyfts också fram som skäl till situationen.

Även inom primärvården, alltså i huvudsak vårdcentralerna, har situationen försämrats de senaste åren.

Här kräver vårdgarantin att en patient erbjuds tid till läkare inom en vecka:
En annan del av vårdkedjan är akutmottagningarna. Här saknas tyvärr bra data som är jämförbara över många år. Den senaste statistiken är från perioden juni 2016 till maj 2017. Då visade det sig att mediantiden på akutmottagningarna var 3 timmar och 30 minuter. Det var sju minuter längre än vid samma mätning året dessförinnan. Väntetiderna var längst på Södersjukhuset i Stockholm, kortast på Gällivare sjukhus.

En del av sjukvården som ofta får kritik för långa väntetider är behandlingen av cancerpatienter. För cancervården är den generella uppföljningen svårare att göra eftersom den redovisas för respektive cancertyp, med varierande definitioner. Varje cancertyp har ett eget kvalitetsregister med statistik. DN har valt att jämföra utvecklingen för de fyra vanligaste cancersjukdomarna: prostatacancer, bröstcancer, hudcancer och tjocktarmscancer. Trenden är i huvudsak positiv.

För prostatacancer, som är den vanligaste cancerformen bland män, utmärker sig köerna genom att under flera år ha varit mycket långa. Situationen är fortfarande allvarlig, men det finns tecken på att väntetiderna är på väg åt rätt håll.

Så här har snittiden mellan remiss och behandling utvecklats de senaste åren:
För bröstcancer, den vanligaste cancerformen bland kvinnor, har väntetiden från välgrundad misstanke till operation minskat från i snitt 36 dagar år 2013 till 32 dagar år 2016.

För hudcancer (hudmelanom) har väntetiderna till kirurgi minskat från i snitt 9 dagar år 2013 till 7 dagar år 2017.

För tjocktarmscancer har väntetiderna från diagnos till behandlingsstart minskat marginellt från i snitt 30 dagar år 2013 till 29 dagar år 2016.

Fotnot: I statistik om väntetider från SKL räknas inte så kallad patientvald väntan in. Patientvald väntan innebär att patienter har valt att vänta längre än tidsgränsen för att de till exempel vill träffa en särskild läkare eller för att de avstår besök på annan ort. Det är vården som avgör vilka patienter som markeras som patientvald väntan. För operationer/åtgärder motsvarade den patientvalda väntan 4 procent i december 2017 – lika stor andel som december 2013. För besök till specialistvård var andelen 3 procent i december 2017 och 2 procent i december 2013.

Kristoffer Örstadius
kristoffer.orstadius@dn.se "

"Svaret i korthet

1. Vårdköerna har vuxit de senaste åren. Utvecklingen är tydlig inom både specialist- och primärvården.

2. I december 2017 fick mer än var fjärde patient vänta längre än tre månader på operation, en betydande försämring.

3. Situationen är särskilt allvarlig i norra Sverige. Som orsak anges främst personalbrist. Samtidigt går Stockholms län mot strömmen med förhållandevis korta köer till specialistläkare.

Om/Fakta i frågan
Ökar klyftorna? Växer vårdköerna? Löser polisen fler brott? I över 50 delar fram till valet den 9 september granskar DN viktiga frågor om samhällsutvecklingen.

Vi går till förstahandskällor och försöker så gott det går att svara på alla frågor med stor transparens och offentliga data.

På www.dn.se/om/fakta-i-fragan finns alla källhänvisningar och länkar till källmaterial.

DN har dessutom gett två forskare, nationalekonomerna Laura Hartman och Lars Calmfors, i uppdrag att läsa texterna för att komma med övergripande synpunkter och minimera riskerna för felaktiga slutsatser.

Har du som läsare synpunkter på innehållet eller slutsatserna? Hör gärna av dig till kristoffer.orstadius@dn.se "

DN TISDAG 6 MARS 2018

" Pia Skagermark: All demokratisk diskussion mår bra av att bygga på fakta

Det närmaste halvåret kommer vi att översköljas av debatter, och gärna debatter om debatten. Vem ska regera med vem? Hur är dagsformen för partiledare X? Hur klarade Y senaste utfrågningen? Så ska det vara i en demokrati.

För många av oss känns valet 2018 som något större än ett val mellan partier som ska företräda oss i fyra år. Just i år borde det finnas utrymme för vidare diskussioner om vilka vi är och önskar vara, och om våra förhoppningar.

Ser vi oss om i världen har påverkansoperationer och rena lögner varit en del av snart sagt varje valrörelse de senaste åren.

Men all demokratisk diskussion mår bra av att bygga på fakta.
För att bidra till en saklig och anständig debatt startar Dagens Nyheter i dag den stora satsningen Fakta i frågan. Varje vecka fram till valet genomlyser vi frågor som engagerar väljarna.

Vår utgångspunkt är opinionsinstitutet Ipsos mätning om väljarnas viktigaste frågor. Utifrån de tio ämnen som rankas högst har vi formulerat 50 frågor som vi försöker besvara.

Ju högre upp i rankningen, desto fler frågeställningar kommer vi att belysa.

Kristoffer Örstadius, granskande reporter på DN, har använt öppna, offentliga källor i sina undersökningar. Till varje artikel i serien finns omfattande källhänvisningar där den som vill kan söka vidare i ämnet. I vissa fall har DN gjort egna genomgångar i form av enkäter och datakörningar. Även då redovisar vi allt grundmaterial på dn.se.

Vi har också anlitat två framstående nationalekonomer, Laura Hartman och Lars Calmfors. Deras uppdrag är att ge övergripande synpunkter på materialet och komma med förslag till kompletteringar.

I dag är det premiär för första granskningen. Den handlar om vården – det ämne som just nu rankas som viktigast i opinionsundersökningarna. Kristoffer Örstadius försöker svara på frågan: Har vårdköerna vuxit?

Vilka frågor tycker du att vi ska titta närmare på i Fakta i frågan? Mejla vår reporter: kristoffer.orstadius@dn.se

Pia Skagermark
pia.skagermark@dn.se "

DN TISDAG 6 MARS 2018

" Anders fick vänta på sin operation i nästan ett år

I nästan ett år väntade Haparandabon Anders Isaksson på att få sitt ljumskbråck opererat. Han är inte ensam. Norrbotten är ett av länen med längst vårdköer i Sverige.

Luleå.
Hösten 2016 kände Anders Isaksson smärta i ljumsktrakten när han lyfte in några bildäck i garaget.

– Efter ett tag upptäckte jag en liten knöl och jag ringde vårdcentralen, säger han.

På hälsocentralen i Haparanda konstaterades snabbt att det rörde sig om ett ljumskbråck.

Det skulle dock dröja nästan ett år innan det åtgärdades, trots att han hade ständig värk.

Anders Isaksson fick en remiss för undersökning på Sunderby sjukhus i Luleå.

– Men det tog jättelång tid innan jag blev kallad. Många månader. Det var först på försommaren 2017 jag fick komma dit, berättar Anders Isaksson.

Efter undersökningen fick han beskedet att det kunde dröja flera månader innan han kunde opereras. Då bestämde han sig för att försöka hävda sina rättigheter.

– Det kan väl, sa jag åt dem, inte handla om något slags dubbel vårdgaranti, att ni kan lägga på tre nya månader efter varje besök.

Då började det hända saker och till sist fick han en kallelse till operation på Ersta sjukhus i Stockholm.

Sedan 2009 lider Anders Isaksson av Parkinsons sjukdom, vilket gör det svårt för honom att resa själv. Därför gick ytterligare tid eftersom Region Norrbotten först inte ville betala för en följeslagare.

Till sist, på sensommaren 2017, hämtades Anders Isaksson med taxi för att opereras på sjukhuset i Gällivare.

– Det blev väldigt bra när operationen till sist blev gjord. Men det var slitsamt att behöva bråka, särskilt när man har Parkinson. Det är döjobbigt, säger han.

Under de senaste fem åren har vårdköerna vuxit i hela Sverige, visar DN:s granskning.

Norrbotten är ett av de län som utmärker sig i negativ bemärkelse. När det gäller specialistvård får 39 procent av patienterna vänta mer än 90 dagar, vilket är sämst i Sverige.

Sedan 2013 har andelen patienter i Norrbotten som får opereras inom vårdgarantins 90 dagar minskat från 95 till 73 procent.
Regionrådet i Norrbotten, Maria Stenberg (S), säger till DN att den viktigaste förklaringen till de långa vårdköerna i länet är svårigheten att rekrytera personal.

– Vi har en bemanningsproblematik. Har man inte tillgång till ögonläkare så blir tillgängligheten sämre för patienterna. Vi har inte klarat rekryteringen, säger hon.

I ett glesbefolkat län som Norrbotten kan det få stora konsekvenser om en specialistläkare slutar eller om en ny börjar. Köerna kan växa snabbt, men också minska snabbt om luckorna fylls.

– Vi såg det på lungkliniken där tillgängligheten ökade snabbt när vi lyckades rekrytera, säger Maria Stenberg.

Som en följd av läkarbristen är Norrbotten det län som är mest beroende av hyrläkare, vilket har kritiserats i flera revisionsrapporter. Hyrläkare kostar mycket pengar och det har också visat sig att läkare utan giltig legitimation i flera fall har kunnat verka i länet.

För att minska läkarbristen satsar Region Norrbotten på att göra extra pensionsinbetalningar till inflyttade läkare som stannar i minst fyra år.
– Vi sparar inte heller på AT- och ST-tjänstgöringar. Några av de som kommer hit trivs förhoppningsvis så bra att de vill stanna, säger Maria Stenberg.

Även specialistsjuksköterskorna är för få i Norrbotten, exempelvis operationssköterskor, vilket bidrar till de växande köerna. Med vidareutbildning av den egna personalen vill regionledningen råda bot på det, men det kommer inte att räcka hela vägen.
– I slutändan är vi beroende av att människor vill flytta hit. Ska alla ungdomar på en liten ort jobba i vården blir det inget kvar till andra arbetsplatser. Vi rekryterar i hela landet och utomlands, men det är lite uppförsbacke, säger Maria Stenberg.

Problemen i Norrbotten har tvingat fram nya lösningar, som att specialister behandlar patienter på distans.

– Jag skulle vilja påstå att vi ligger långt framme när det gäller att använda ny teknik. Om det finns något positivt i det här, så är det att vi måste tänka nytt och hitta nya sätt att möta patienterna på, säger Maria Stenberg.

Jens Kärrman
riksnatverket@dn.se "

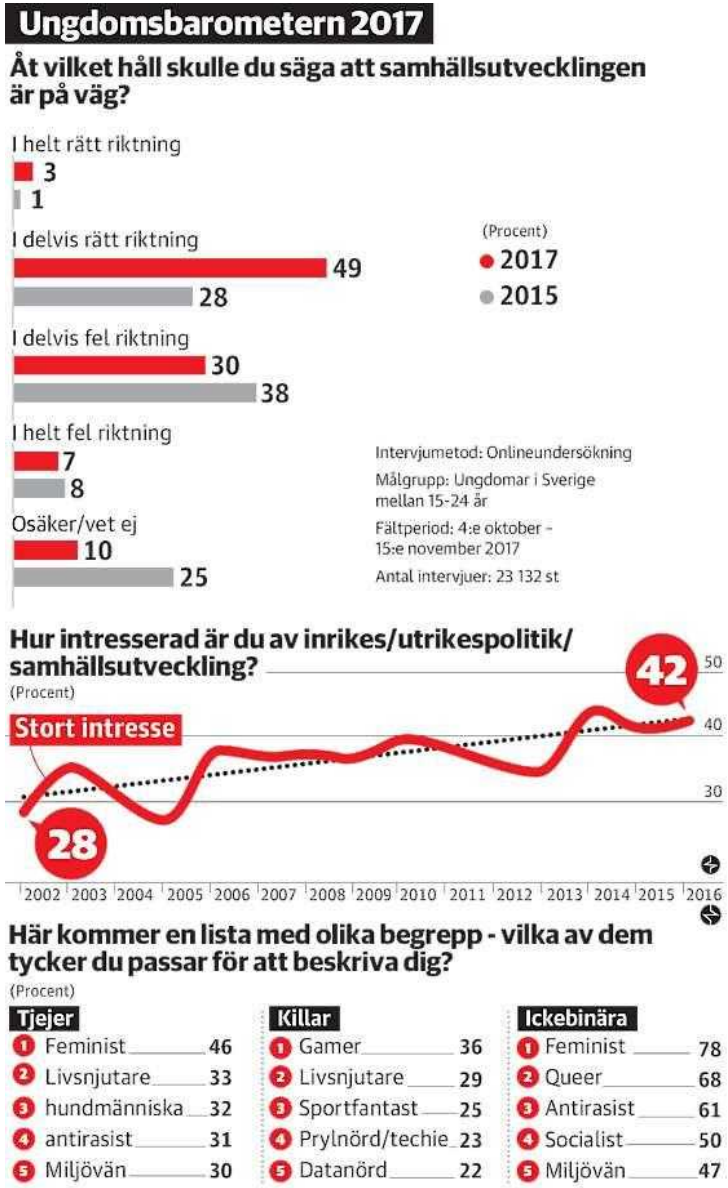

DN TISDAG 6 MARS 2018

" Unga mer optimistiska och politiskt engagerade

Unga svenskar är mer politiskt engagerade än någonsin, men förtroendet för politiska partier är rekordlågt. DN har tagit del av Ungdomsbarometerns senaste rapport, som presenteras i dag, tisdag. – Det mest påtagliga med denna ungdomsgeneration är att den är politiskt fragmenterad, säger samhälls- och livsstilsexperten Anton Landehag.

Ungdomar mellan 15 och 24 är mer politiskt engagerade än någonsin – en stadig ökning från 28 procent år 2002 till 42 procent i dag.

Samtidigt är förtroendet för politiska partier rekordlågt. Enligt samhälls- och livsstilsexperten Anton Landehag handlar det om en individualisering av det politiska engagemanget.

– Ungdomar i dag förändrar sina vanor. De lägger om resvanor eller kostvanor som tidigare generationer inte riktigt var beredda att göra även om de gick med i demonstrationståg och politiska ungdomsförbund, säger Landehag.

Men på en lista över 17 samhällsinstitutioner – bland dem polisen, banker, public service och förvarsmakten – ligger politiska partier näst lägst ner.

– Det går förstås att prata om en fara för demokratin med lågt förtroende för politiska partier, men frågan är om det är demokratin eller de politiska partierna som befinner sig i kris.

Samtidigt känner unga en allt större optimism inför framtiden. I dag uppger varannan ungdom att samhällsutvecklingen är på väg ”i delvis

rätt riktning”. År 2015 var det endast 29 procent som delade den optimistiska framtidssynen.

– Det är svårt att inte prata om den trend som finns just kopplad till jämställdhet och feminism, framför allt bland unga tjejer men även bland unga generellt, säger Landehag.

Tjejer identifierar sig alltmer som feminister – 46 procent uppger att feminist är den beskrivning som passar bäst på dem. För fem år sedan var det endast 23 procent tjejer som identifierade sig som feminister. Andra populära identiteter är antirasist (31 procent) och miljövän (30 procent).

För första gången mäts gruppen ickebinära, som identifierar sig bortom könskategorierna kvinna och man. Den gruppen utgör ungefär en procent av de över 23 000 tillfrågade och även de identifierar sig framför allt som feminister (78 procent).

Men det ökade politiskaengagemanget speglas inte lika tydligt hos killar. De identifierar sig som gamer (36 procent), livsnjutare (29 procent), sportfantast (25 procent) prylnörd/techie (23 procent) och datanörd (22 procent).

– Det mest påtagliga med dagens ungdomsgeneration är att den är fragmenterad. Om du tänker i termer politisk kommunikation går det inte att rikta sig till unga som ett block utan du behöver vara mer detaljerad i hur du adresserar olika delar av ungdomssegmentet.

Edgar Mannheimer
edgar.mannheimer@dn.se "

Många rektorer har upplevt spridning av extremistiska åsikter

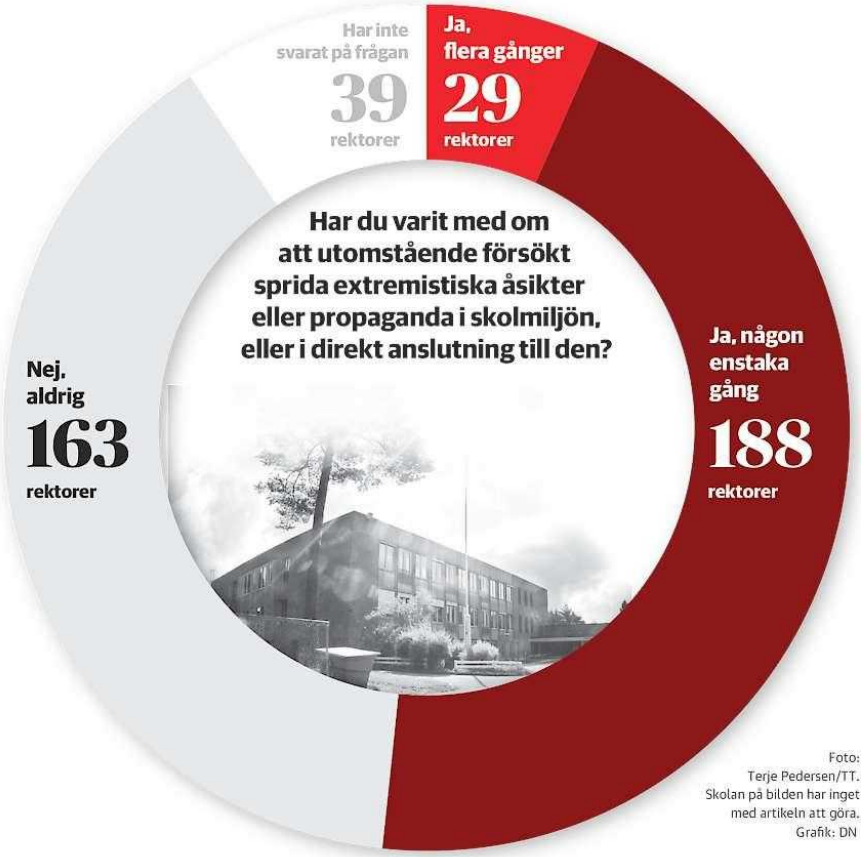

Foto: Terje Pedersen/TT. Skolan på bilden har inget med artikeln att göra. Grafik: DN

DN:s undersökning

DN har skickat en enkät till 824 rektorer på kommunala gymnasieskolor. Det är samtliga rektorsadresser som fanns angivna hos Skolverket i januari 2018. En skola kan ha flera rektorer. Rektorer på fristående skolor omfattas ej av enkäten av praktiska skäl, kontaktadresserna överensstämmer i lägre grad med rektorernas och skolorna omfattas inte av offentlighetsprincipen. Över hälften - 419 rektorer - har deltagit. En del av bortfallet beror på att vissa rektorer har slutat och inte ersatts, i flera fall har epostadresserna varit inaktiva.

Extremism

Med extremism avser vi ideologiska ytterligheter som tar sig extrema uttryck. Det kan handla om rasism, antisemitism, höger-, vänster-, och religiös extremism och uttrycks ofta genom hatiska och nedsättande åsikter om andra grupper och upplevda meningsmotståndare.

DN ONSDAG 7 MARS 2018

"Extremister försöker sprida propaganda i skolorna

Under valåret räknar Säkerhetspolisen med att de extrema grupperna kommer att bli allt mer aktiva. Ett av deras viktigaste mål är eleverna i den svenska skolan. Drygt hälften av gymnasierektorerna i DN:s undersökning har upplevt att utomstående försökt sprida extremistisk propaganda i skolan. DN inleder i dag en artikelserie om extremism i skolan.

Utanför en skola i Ludvika står medlemmar i den nazistiska gruppen Nordiska motståndsrörelsen. De håller upp flaggor och en banderoll med texten ”Svensk ungdom slå tillbaka!”. Det är december 2017, några nyfikna pojkar i nedre tonåren uppmanas att ta tillbaka skolan från ”rasfrämlingarna”.

I Göteborg besöker Säkerhetspolisen en fristående skola som anklagats för att ha kopplingar till islamistisk extremism. Två personer som arbetat på skolan har hyllat terrorsekten IS, men rektorn nekar till alla anklagelser.

På en skola i skånska Kävlinge sätter den vänsterextrema gruppen AFA upp affischer med texten ”Lär känna din lokala nazist!” och bild på en av skolans lärare. Läraren har hängt ut sina elever i en främlingsfientlig podcast men får behålla sin lärarlegitimation.

Skolan har ett särskilt uppdrag, att förankra demokratiska värderingar hos alla barn i Sverige. Men i klassrum, korridorer och på skolgårdar utmanas ständigt de värderingarna. Motståndet kommer från utomstående, från elever och i vissa fall även från den egna personalen.

DN granskar nu extremismen i den svenska skolan. Som en del av granskningen har vi genomfört en enkätundersökning bland rektorerna på alla landets kommunala gymnasieskolor. Över hälften har deltagit i undersökningen som ger en unik inblick i skolans utmaningar. I kommande artiklar redovisas fler svar från rektorerna.

DN:s undersökning visar att merparten, 52 procent, av de svarande rektorerna har upplevt att utomstående försökt sprida extremistisk propaganda i skolmiljön, eller i direkt anslutning till den.

”Affischering på skolans dörrar, utdelning av flygblad – i samtliga fall från högerextrema grupperingar”, berättar en rektor i Stockholm.

”Det sker framför allt under valår”, skriver en rektor från Hässleholm. Jenny Öhman, rektor på Bräckegymnasiet i Göteborg, berättar hur hon kom ut från skolan en eftermiddag på våren 2016 och såg en bil stå parkerad utanför. I bilen satt två män som ville komma in på skolan för att dela ut en inbjudan till en föreläsning om att leva moraliskt.

Föreläsningen skulle äga rum i en av kommunens lokaler i Göteborg. – Jag fick en magkänsla av att något inte stod rätt till och sa att det inte gick, att skolan inte är en allmän plats och att vi inte kunde hjälpa dem att göra reklam för sitt möte. Då blev de rätt arga och hotfulla, men åkte iväg, säger Jenny Öhman.

Dagen efter hade hon ett möte med kommunens samordnare mot våldsbejakande extremism. Han berättade att kommunen hade stoppat

uthyrningen av lokalen efter att man hade fått information från Säpo om kopplingar till våldsbejakande islamism.

Under valåret 2018 väntas de våldsbejakande extrema grupperna bli allt mer aktiva, enligt både Säkerhetspolisen och utomstående bedömare. Säpo gav i början av året ut en handbok om personlig säkerhet för politiskt aktiva. Även i skolan är frågan om extremism stor.

Regeringen har under valåret gett Skolverket ett särskilt uppdrag att utreda vilken roll skolan har i arbetet mot våldsbejakande extremism. Sedan årsskiftet har skollagen fått en ny bestämmelse om att en rektor får begränsa vilka politiska partier som bjuds in till skolan, ”om det görs på objektiv grund”. Rektorer får inte slänga ut partier baserat på ideologi, men däremot välja att bara välkomna exempelvis de som får statligt partistöd.

Nio av tio rektorer i DN:s enkät upplever att de har tillräckligt stöd från kommunen eller myndigheter att hantera extremism, och de flesta upplever att problemet är sällan förekommande. Det betyder inte att det är lätt att hantera.

Joakim Andersson, rektor i Kristianstad, kritiserades 2010 av Justitieombudsmannen för sitt agerande när två nazister delade ut propaganda i elevskåpen på hans skola.

– Budskapet på flygbladen var att samla in pengar till en väpnad kamp för den vita rasen. Jag ville inte att eleverna skulle mötas av det när de kom tillbaka efter påsklovet, så vi öppnade skåpen och kastade flygbladen, säger han i dag.

Ledaren för nuvarande Nordiska motståndsrörelsen anmälde honom till Justitieombudsmannen för brott mot tryckfrihetsförordningen. I beslutet från JO framgår att rektorn gjorde fel när han slängde flygbladen. Joakim Andersson upplevde ändå att stödet från kollegor och chefer var stort. Det svåra var inte kritiken från JO, utan det som följde. Nazisterna använde beslutet i sin propaganda och rektorn mottog anonyma hot både på telefon och på nätet.

– Den som anmälde mig hade tidigare varit inblandad i en politisk attack just här i Kristianstad. Jag jobbar ju ofta sent på kvällarna och det är mörkt på parkeringen. Det är klart att jag såg mig noggrant omkring.

En genomgång av rapporterade fall av extremistisk propaganda i skolan det senaste året visar att det främst handlar om högerextremism. Det kan röra sig om klotter, flygblad eller klistermärken med budskap från grupper som Nordiska motståndsrörelsen. Det stämmer även överens med uppgifterna i en rapport av Säkerhetspolisen från 2009, där det framgick att skolor var det största specifika målet när vit maktgrupper utförde skadegörelse eller gjorde olaga intrång för att dela ut sin propaganda.

Extrema islamistiska budskap i skolmiljön är inte lika framträdande i nyhetsrapporteringen eller i vittnesmålen från de rektorer som medverkat i DN:s undersökning. Barnombudsmannen som i början av året släppte en rapport om barns erfarenhet av islamistisk extremism säger att den propagandan och rekryteringen främst märks på nätet och i anslutning till ungdomsgårdar.

– Barnen som vi pratat med, även de som själva varit involverade i våldsbejakande islamism, säger till oss att de behöver vuxna som kan

prata om de här frågorna. Men de upplever att det är tabu att göra det i skolan, och upplever att man inte tar den diskussionen, säger barnombudsmannen Anna Karin Hildingson Boqvist.

I kommentarerna till DN:s enkät är det bara Kristina Bergman Alme, rektor på Schillerska gymnasiet i Göteborg, som vittnar om hur vänsterextremister försöker komma in med sitt budskap på skolan.

– Vi har bland annat haft kommunistiska grupper som satt upp information och vi har haft besök av alla möjliga politiska förbund. Det är en väldigt röd skola, så det är inte så konstigt. Alla som jobbar med ungdomar måste vara duktiga på att ta diskussionen om demokrati, att säga att man ska acceptera andras åsikter men att det inte innebär att det är okej att agera på alla åsikter, säger Kristina Bergman Alme som även är kommunpolitiker för Liberalerna.

Mikael Delin
mikael.delin@dn.se "

"Fakta. Röster från DN:s enkät
”Nordiska motståndsrörelsen har vid sammanlagt tre tillfällen på 1,5 år klottrat rasistiska och nazistiska budskap på skolans fasad.”
Rektor i Stockholm

”En islamistisk organisation anordnade en föreläsning och ville komma in på skolan och lämna flyers om föreläsningen.”
Rektor i Göteborg

”Några gånger per termin sätts klisterlappar upp och sprejas rasistiska slagord.”
Rektor i Luleå

”Folk har använt megafoner och kallat till möten.”
Rektor i Stockholm

”Det händer att Nordiska motståndsrörelsen sätter upp affischer utanför skolan, vanligast i samband med skolstart.”
Rektor i Luleå

”Nordiska motståndsrörelsen och andra har i samband med skolstart klistrat upp och sprejat märken och slagord.”
Rektor i Katrineholm

"Fakta. Försök att föra in extremism i skolan
Under det senaste året har flera fall uppmärksammats när extremister försöker sprida sitt budskap i skolan.

5 april 2017
Två medlemmar i det högerextrema nätverket Soldiers of Odin satte upp klisterlappar vid entrén till en muslimsk friskola i Vällingby. Enligt skolan ska de även ha filmat barnen, något som förnekades av gruppen.

12 september 2017
Elever på Kungsholmens gymnasium i Stockholm möttes av flygblad med rasistisk propaganda i elevskåpen. Flygbladen hade skolans egen logga. Händelsen polisanmäldes.

10 januari 2018
Flygblad på Rydsbergsskolan och gymnasiet i Lerum uppmanade eleverna att testa sina kunskaper om Förintelsen på en sajt. Den som svarade att Förintelsen ägt rum hade enligt testet fel. Testet spreds även av Nordiska motståndsrörelsen. "

DN ONSDAG 7 MARS 2018

" Orosanmälningar om barn ökar stort – samtidigt som färre omhändertas med tvång

Orosanmälningarna har ökat kraftigt i Stockholms län under de senaste fem åren. Samtidigt har de akuta tvångsomhändertagandena av barn och unga minskat i hälften av länets kommuner. Vad gömmer sig bakom siffrorna? Och vad händer med barnen? DN inleder nu en granskning av socialtjänsten i Stockholms län – först ut är Botkyrka som satt in lekmän mot några av sina svåraste fall.

I början av sommaren 2015 startar socialtjänsten i Botkyrka en utredning gällande 16-åriga Nico efter en orosanmälning från hans skola. Nico når inte upp till skolmålen, han umgås i drogkretsar, har konflikter med sin far och sover ibland på tunnelbanan.

Nicos familj är bostadslös och bor i en kontorslokal. Familjens situation är känd för socialtjänsten sedan tidigare, utifrån en orosanmälan året innan, som tagits emot utan åtgärd.

En månad efter att socialtjänsten inleder sin utredning attackerar Nico en jämnårig kamrat med kniv. Han döms till ungdomstjänst för olaga hot och brott mot lagen om förbud beträffande knivar och andra farliga föremål.

Under hösten samma år upptäcker skolpersonal att Nico bär kniv. När en fältassistent på skolan som varit Nicos mentor fysiskt stoppar honom från att gå ut med kniven till de andra eleverna, skriker Nico ”du har förstört mitt liv, jag ska förstöra ditt” och hotar honom till livet.

Händelsen polisanmäls och Nico stängs av från skolan.

Familjen vräks eftersom kontorslokalen inte får användas som bostad. I stället sover de där pappan arbetar, i fabriksmiljö. Nico fortsätter emellanåt sova på tunnelbanan eftersom han inte står ut med lukten av kemikalier.

Både han och hans pappa ber själv kommunen om hjälp med bostad. Nicos pappa uppger för socialtjänsten att det inte är några problem att betala – familjen behöver bara hjälp att hitta ett boende. De får ingen hjälp.

Däremot får Nico en stödperson genom Yap, en förkortning som står för Youth advocate programmes.

Vi återkommer till Nico – och till Yap.

I Botkyrka har antalet orosanmälningar ökat med 1 000 stycken under de tre senaste åren, från 3 460 år 2015 till 4 434 förra året.

Samtidigt har antalet akuta omhändertaganden enligt LVU, lagen om vård av unga, minskat, visar DN:s kartläggning. De omedelbara omhändertagandena är numerärt få och behöver inte korrelera med orosanmälningarna – men de går ner i hälften av Stockholms läns kommuner.

En ny rapport från Stockholms stad har visat att tröskeln för omhändertaganden är högre i utsatta områden.

Men Botkyrkas socialchef Marie Lundqvist tror inte att minskningen beror på det – då borde den ha kommit innan 2017.

– Det handlar mer om att vi har jobbat medvetet med det och hittat bättre lösningar på frivillig väg. Bara för att antalet LVU-omhändertaganden sjunker så sjunker inte antalet insatser. Vi ger inte mindre hjälp, men vi ger det i andra former. Vi jobbar väldigt medvetet med den här frågan. Det finns forskning som visar att det inte går så bra i livet för barn och ungdomar som blir placerade, säger hon till DN.

Tommy Lundström är professor i socialt arbete vid Stockholms universitet. Han säger att det är svårt att sätta fingret på varför antalet akuta omhändertaganden minskar i hälften av Stockholms kommuner. – Jag kan inte bortse från att det beror på att man gör saker och ting annorlunda, men inte heller bortse från att man förflyttar ribban uppåt och är mindre benägen att omhänderta barnen, säger han.

Eftersom omedelbara omhändertaganden är en numerärt liten del av socialtjänstens insatser så kan det finnas slumpvarianter. Men att situationen ser liknande ut i så många kommuner är intressant, tycker Lundström, som gärna skulle se ett forskningsprojekt på temat.

Precis som polisen ska socialtjänsten välja minsta möjliga ingripandenivå. Det finns också förebyggande åtgärder som kan användas. I forskningen finns det, som socialchefen säger, stöd för att det inte går lika bra för barn som placeras i familjehem jämfört med genomsnittliga svenska barn i samma ålder och kön.

– Men det är svårt att veta skälet till det. Det är svårt att hävda att det skulle vara bättre för barnen som utsätts för våld hemma att stanna i sina familjer än att placeras på familjehem.

Skulle antalet kunna ha gått ner för att barn i Sverige generellt har fått det bättre?

– Nej det kan jag inte tänka mig. Det finns en långsiktig utveckling i Sverige där barn har fått det bättre. Men att något skulle tyda på att situationen för barn radikalt förbättrats under de senaste åren är väldigt svårt att påstå. Att populationen som har kontakt med socialtjänsten skulle ha fått det bättre är lika svårt eller ännu svårare att hävda.

– Man får inte heller glömma att stökiga och kriminella ungdomar i det aktuella åldersspannet inte är särskilt lätta att ”förändra”. Man ska med andra ord inte tro att bara för att man fått bort dem från gatan så har man löst deras problem.

Socialtjänsten i Botkyrka jobbar för att undvika tvångsomhändertaganden, med att exempelvis bygga upp nätverk kring barnen, stötta deras familjer och ge stöd genom Yap.

Så vad innebär Yap? Botkyrka införde metoden 2015, som hittills enda kommun i Sverige.

Stödpersonerna är lekmän, minst 20 år gamla och behöver ingen särskild utbildning eller erfarenhet. De får däremot gärna vara förankrade i lokalsamhället. Personen får en 32-timmars utbildning i bland annat socialtjänstlagen och ”styrkebaserat förhållningssätt”, som innebär att alltid peppa och aldrig banna eller straffa ut ungdomen för dåligt beteende.

Timarvodet är 150 kronor och uppdraget får högst pågå i 15 timmar i veckan under ett halvår. Yap-personen ska ”inspirera och stötta, hålla kontakt med den unges vårdnadshavare, skola eller praktikplats och se

till att ungdomen får kontakt med andra vuxna och verksamheter”. Till skillnad från vanliga kontaktpersoner ingår också mer handledning och stöttning från socialtjänsten.

Insatsen syftar enligt projektbeskrivningen till att minska mänskligt lidande – såväl som kommunens kostnader. Placeringar av ungdomar har länge tyngt socialtjänstens budget, som i flera år brottats med underskott.

”Det stöd du får utgår från idéer som du själv har kring hur du vill lösa din situation. Yap fokuserar på dina styrkor i stället för på problem”, skriver kommunen på sin hemsida.

I samband med att projektet startade beslutades det om en utvärdering av Yap för att se om insatserna varit framgångsrika sett till projektets övergripande mål: att hjälpa ungdomar att må bättre och prestera mer i skolan. Kommunen valde dock inte att invänta resultat utan gjorde insatsen permanent i förtid.

Socialtjänsten har lyft fram metoden som en framgång i flera nyhetsartiklar, bland annat i SVT. Ungdomar som ”slutat med kriminalitet”, har ”full skolnärvaro” och ”vänt ryggen åt kaos-livet”. Själva utvärderingen, som presenterades i höstas, visar att även om merparten av ungdomarna i undersökningen varit positiva till insatsen var det svårt att säga vad – om något – som är resultatet av den.

– Utifrån utvärderingen går det inte att säga att insatsen fått de resultat som kommunen förväntat sig. Jag har inte kunnat mäta det eftersom svarsbortfallet i de kvantitativa delarna av undersökningen varit för stort. Utvärderingen baseras alltså på intervjuer med ungdomarna om deras egna erfarenheter av insatsen, säger Josefin Bernhardsson, forskare vid Fou Södertörn, som doktorerat i sociologi.

Hon fortsätter:
– Det finns ett fall som skulle kunna beskrivas om en ”framgångssaga”, men i övrigt är det mer otydligt vad som egentligen har hänt. Hon betonar att endast 8 av 20 ungdomar samtyckte till att ingå i studien varav tre aldrig slutförde insatsen. Därutöver har hon intervjuat stödpersoner, föräldrar samt socialtjänstens personal.

DN har inte tillgång till personuppgifter på de strax över 100 barn och ungdomar som hittills haft en Yap, men har kunnat spåra ett antal via domstolsdokument.

Genomgången visar att insatsen används i oerhört svåra fall, trots att lagstiftningen betonar vikten av att inte använda lekmän i för svåra ärenden. Flera av ungdomarna har återfallit i brottslighet under tiden eller efter Yap (bland annat en av personerna som lyfts fram som gott exempel i medier). Några har också senare omhändertagits enligt LVU.

Behovet av stöd och hjälp ökar i Botkyrka, enligt Jan Jönsson, rektor på Karsby International school i Norsborg och som vid sidan av sitt tjänstemannauppdrag också har en plats i Stockholms kommunfullmäktige för Liberalerna. Hans skola har under de senaste åren gjort cirka 80 orosanmälningar per år.

– Den vanligaste orsaken är misstanke om våld i hemmet, barnets egna våldsamma och kriminella beteende eller skolfrånvaro, ibland också misstänkt drogmissbruk.

Vad händer med era anmälningar?
– I de allra flesta fall faktiskt ingenting. Socialtjänsten kallar alltid till ett första anmälningsmöte, de bedömer sedan vad som ska göras och i de flesta fall avslutas kontakten därefter.

– Om det är så att antalet omhändertaganden gått ner för att man arbetat mer effektivt från socialtjänstens sida är det förstås välkommet. Men jag kan inte säga att jag har sett någon förändring, och det är fortfarande så att flertalet av våra elever får inga insatser alls. Även i de fall där en utredning inleds händer det ofta att den avslutas utan insats till följd av att barnet eller föräldrarna tackat nej till hjälp. Även om jag håller med om att tvångsvård ska användas restriktivt, är det ändå ibland nödvändigt för barnets bästa.

Situationen för skolans elever har förändrats till det sämre under de fem år som han varit rektor på skolan, menar Jönsson.

– Socialstyrelsen har slagit fast att den psykiska hälsan hos ungdomar har försämrats avsevärt och det tror jag är en del av förklaringen till de ökade anmälningarna. Visst kan ökad medvetenhet hos skolpersonal också ha bidragit, men vi ser fler barn som de facto far illa, dras in i kriminalitet och utsätts för allvarliga risker eller våld. Vi har också en upplevelse av att fler barn redan på lågstadiet uppvisar ett aggressivt beteende.

Ett exempel på den höga tröskeln är en väldigt ung pojke som i flera år berättade i skolan om våld i hemmet. Det ledde till flera orosanmälningar men ingen annan åtgärd än samtal med pojken, hans förälder och socialtjänsten. Först när pojken misshandlades öppet utanför hemmet omhändertogs han enligt LVU.

– Jag undrar hur många, inte minst lagstiftare, som känner till hur oerhört högt toleransnivån ligger för hur pass illa det kan få gå för barn i Sverige innan det går att ingripa? säger Jan Jönsson.

En kurator som arbetat länge i Botkyrka berättar att hon och hennes kollegor på andra skolor ofta diskuterar bristerna inom socialtjänsten.
– Den är svår att nå, den agerar inte, den öppnar nästan inte utredning på någonting. Och det gäller i hela Botkyrka. När jag jobbade i norra Botkyrka sa vi ofta att ”här är toleransnivån mycket högre”, men nu har jag jobbat i södra Botkyrka i några år och det är precis samma situation.

En utredning öppnas i 52 procent av alla inkomna orosanmälningar i Botkyrka, vilken är en förhållandevis hög siffra jämfört med nationell statistik. I fallen där utredning öppnas ledde det under 2017 till insats i någon form i 62 procent av fallen, enligt socialförvaltningen.
Kuratorn säger att hon sett flera exempel på vad hon kallar ”tjänstefel” från socialtjänstens sida.

– Det är lite som att här i Botkyrka kan myndigheter göra lite som de vill, för folk vet inte sina rättigheter. Ungdomar blir övertalade att inte vilja flytta hemifrån fast de blir utsatta för våld. Familjer som ber om hjälp får ingen hjälp. Jag antar att det beror på att de är så hårt belastade, personalen byts ut hela tiden.

Bilden av att socialtjänstens insatser är för få och för små delas av Botkyrkapolisen, som i fjol gjorde över 1 300 orosanmälningar, enligt uppgift till Stockholmdirekt.

– Vi har skrivit spaltmeter med anmälningar och den generella bilden är att inget händer. Vi får inte glömma att många av de här

ungdomarna kommer från mycket svåra familjeförhållanden, om de ska ha en chans behöver de komma därifrån. I stället satsar man i bästa fall på frivilliga insatser som inte leder någonstans. Plötsligt en dag har de blivit fullfjädrade kriminella och då är det svårt att göra något över huvud taget, säger polisinspektören Aleksandar Jeremic.

– Under 2017 hade vi all time high i antalet skjutningar i Stockholm och det finns inget som tyder på att siffran kommer att gå ner under 2018 – snarare tvärtom. I samtal med kriminella får vi höra att de rustar för krig, och vi ser allt fler som har skyddsväst på sig, fortsätter han.

Mats Einarsson (V), är ordförande i socialnämnden i Botkyrka. Han tycker inte det är bra att det finns skäl för orosanmälningarna att öka, men däremot väldigt bra att fler gör dem.

Han känner igen beskrivningen om att polisens orosanmälningar läggs på hög.

– Den upplevelsen finns. Vi har förstärkt socialtjänsten med ett antal tjänster. Om polisen blir 50 eller 100 fler är det omöjligt för kommunen att möta upp på motsvarande sätt. Vi har inte fått de ökade resurser som polisen fått. Jag kan förstå att polisen inte tycker vi möter upp fullt ut, men vi har försökt.

Mats Einarsson säger att det kan vara så att socialtjänsten gör mer än polisen och skolorna får veta.

– Det har alltid varit så att man till viss del upplever att ingenting händer. Det beror delvis på att vi från socialtjänsten har begränsade möjligheter att förklara vad vi gör, till följd av sekretess. Vi gör mycket mer än vi kan berätta. Men det kan också bero på att vi helt enkelt misslyckas. Ibland lyckas vi inte, med barn och ungdomar som trillar ner i kriminalitet och drogmissbruk. Uppmärksammas vi på verkliga missförhållanden gör vi allt vi kan, men det är inte säkert att vi alltid lyckas.

De akuta omhändertagandena enligt LVU paragraf 6 minskar under 2017, liksom i hälften av Stockholms kommuner. Vad tror du att det beror på?

– Dels finns det en naturlig fluktuation, dels försöker vi hitta andra insatser än lvu-placeringar eftersom prognosen för dem inte är speciellt god. Det finns en strävan från vår sida att hitta bättra insatser. Kommunen ska göra en fördjupad analys för att se om det finns andra faktorer som ligger bakom minskningen.

– Det finns skäl att kontrollera att det inte finns systematiska fel som medför att vi inte gör det vi ska göra. Siffrorna du nämner gör att man nog bör titta en vända till på det. Vi kan inte säga säkert vad det beror på.

Varför implementerades Yap-verksamheten när den enda stora utvärdering som gjorts inte kan säga att insatsen har någon långsiktig effekt?

– Den undersökning som Södertörn gjorde, visade inte att det inte har effekt, men att det inte gick att säga säkert vad det hade haft för effekt. Den kvalitativa studien visade på väldigt positiva erfarenheter.

Varför väntade man inte till efter att utvärderingen var klar?

– Min bild var att förvaltningen tyckte att det funkade så pass bra att man definitivt ville fortsätta med det. Alternativet skulle vara att man skulle ha gjort en paus och inväntat en utvärdering som man inte visste om den skulle ge några tydliga svar; under tiden skulle ungdomarna inte fått nån hjälp. Det kändes inte som ett bra alternativ. Sedan kommer vi fortsätta analysera för att kunna skruva och justera.

Vi har tagit del av flera domar där ungdomar i samband med att de dömts för brott fått en Yap-person. Därefter har de återigen dömts för brott. Hur ser du på det?

– Vad ska jag säga, det är ju inte bra. Jag har svårt att se att Yap-insatsen skulle ha bidragit till det. Men det är som jag säger, ibland misslyckas man.

Tycker du att ni har använt Yap på för svåra fall?
– Jag har nog hört att det har förekommit. Det säger även rapporten från Södertörn, att man bör vara försiktig i svåra fall. Det är en av de punkterna där man har blivit mer uppmärksam efter utvärderingen.

Tillbaka till Nico, som DN har kartlagt via offentliga handlingar. Enligt socialtjänstens utredning uppvisade Nico ett ”oroväckande beteende” under Yap-insatsen och målade bland annat ett hakkors under en Yap-gruppaktivitet, som bestod av graffitimålning. Trots att stödpersonen upprepade gånger påtalat allvaret i Nicos fall, och själv uppvisade symtom på ångest och depression till följd av situationen, fick han inget gehör hos socialtjänsten. Insatsen avslutas först efter att Nico mordhotat såväl sin Yap-person, socialsekreterare och Yap-samordnare. Händelsen polisanmäls och stödpersonen erbjuds psykologhjälp och säkerhetslarm under en period.

I slutet av sommaren 2016 beslutas att Nico ska omhändertas akut enligt LVU. Tolv dagar senare får han plats på ett låst ungdomshem och körs dit av polisen.

Han är vid det laget misstänkt för nya brott, som olaga hot och våld mot tjänsteman, samt dömd vid tre tillfällen för ett flertal allvariga brott, bland annat för dödshotet mot sin skolmentor.

Nicos fall ledde till att Botkyrka kommun anmälde sig själv enligt lex Sarah och konstaterade att det rörde sig om ”ett allvarligt missförhållande”.

Mentorn och fältassistenten som ingrep i skolan, vittnade i rätten om att han fruktat för sitt liv.

– Jag kände en rädsla för min egen säkerhet, men det enda jag kunde tänka på när jag försökte få bort kniven ifrån honom var att inte låta honom gå ut till den eleven som han låg i konflikt med, för då vet jag inte vad som hade hänt.

Fältassistenten berättar för DN att han och Nico tidigare haft en bra relation.

– Jag tycker att det är så oerhört tragiskt på alla sätt att det skulle gå så långt. Skolan gjorde sitt bästa för att hjälpa honom, men trots alla orosanmälningar, trots alla signaler så fick han ingen hjälp från socialtjänsten förrän det var för sent. Det är så fel. Och hur mycket kostar det här samhället? Mycket mer än det hade gjort om man tagit anmälningarna på allvar från början.

– Socialtjänsten gör skillnad mellan område och område. Det anser inte bara jag utan många andra i Botkyrka. Om detta hade hänt på skolor på Södermalm eller Lidingö, hur hade socialtjänsten reagerat då?

Nico heter egentligen något annat.

Emma Bouvin
emma.bouvin@dn.se
Marijana Dragic
marijana.dragic@dn.se"

"Fakta. Om granskningen
Siffrorna DN har tagit fram gäller omhändertaganden enligt LVU paragraf 6, de fall där socialnämnden i kommunen har fattat beslut om att omedelbart tvångsomhänderta barn eller ungdomar. Fallen går sedan till förvaltningsrätten som fastställer eller upphäver omhändertagandet, men i regel går rätten på socialnämndens linje.

Socialstyrelsen presenterar varje år antalet inledda insatser enligt LVU, men nationella siffror för omedelbara omhändertaganden på beslut av socialnämnderna saknas, liksom antalet orosanmälningar per kommun. Därför har DN begärt ut siffrorna från varje kommun. En del kommuner har bytt system eller haft problem med sina statistikverktyg, varför vissa år saknas hos dem.....

Fakta. Yap
Youth advocate programs (Yap) är ett licensbaserat öppenvårdsprogram som som grundades i USA 1975 och används i dag bland annat i Irland, Guatemala och Sierra Leone.

Till skillnad från de andra länderna, där programmen drivs av frivilligorganisationer, har socialtjänsten i Botkyrka lagt det inom den egna organisationen. Initialt vände man sig endast till ungdomar 10–18 år men har sedan dess utökat programmet till att omfatta även vuxna.

Alla unga som beviljats Yap har en svår problematik. Ett av de obligatoriska kriterierna för att beviljas insatsen är att ungdomen ska vara nära en placering utanför hemmet. Lite drygt hälften av ungdomarna har en neuropsykiatrisk diagnos och deras vanligaste problem har varit psykisk ohälsa, skolproblem, aggressionsproblem och kriminalitet.

Hittills har över hundra barn haft Yap. Under 2017 var en tredjedel 14 år eller yngre.

Utvärderingen av Yap beställdes av socialnämnden och har finansierats av stiftelsen Allmänna barnhuset och har utförts av Fou Södertörn, en forsknings- och utvecklingsenhet som samägs av flera Stockholmskommuner, däribland Botkyrka.

Källa: Utvärdering av ett stödpersonsprogram i Botkyrka, Botkyrka.se, Rapport för Botkyrka Yap, 2015–2016, Projektbeskrivning Botkyrka Yap, socialnämndens mötesprotokoll

Orosanmälan
Alla rekommenderas att anmäla misstankar om att barn far illa till socialtjänsten i den aktuella kommunen. Anställda på vissa myndigheter och i vissa verksamheter som berör barn och unga är skyldiga enligt lag att genast anmäla om de i sitt arbete misstänker att ett barn far illa.
Källa: Socialstyrelsen

Fem fall.
Flicka, i dag 16 år
Har varit aktuell hos socialtjänsten i Botkyrka i flera år. Flera orosanmälningar har gällt hög skolfrånvaro och oro kring hennes hemsituation. Får under 2015 en Yap-stödperson.

Blir i början av 2017 misstänkt för misshandel efter att ha misshandlat en jämnårig flicka. Av socialtjänstens utredning framgår att hon har ADHD och att konflikterna med hennes pappa är många. Det finns oro för att flickan missbrukar droger.

När hon döms för misshandeln i december 2017 konstaterar tingsrätten att straffvärdet för en vuxen person vore åtta månaders fängelse. Hon får ungdomsvård med ungdomskontrakt bestående av ännu en Yap-person.

Pojke, i dag 16 år
Har varit föremål för socialtjänsten sedan 2013 efter orosanmälningar från skolan och senare även från polisen. Av socialtjänstens utredning framgår att det har funnit missbruksproblem och våld inom familjen och att barnen har bevittnat våldet.

Han har ADHD och medicineras för det. Döms till ungdomsvård för misshandel sommaren 2017. Åläggs också via ett ungdomskontrakt att genomgå ett öppenvårdsprogram mot aggressivitet. Döms några månader senare för olovlig körning, rattfylleri och ringa narkotikabrott till ungdomsvård med ungdomskontrakt om att fullfölja programmet på nytt och tilldelas då också en Yap-person.

Pojke, i dag 18 år
Har haft missbruksproblem sedan 2013 och själv sökt hjälp för detta. Döms första gången som 16-åring för stöld och ringa narkotikabrott. Året därpå döms han för stöld, ringa narkotikabrott, misshandel och övergrepp i rättssak. Får en Yap-stödperson efter placering på hvb-hem sommaren 2017. Döms till ungdomsvård i december 2017 för smitning, olovlig körning, ringa narkotikabrott och brott mot knivlagen.

Han har på grund av missbruket dragit på sig skulder och blivit hotad. Han har inte genomfört grundskolan med godkända betyg. Han säger själv att alla i hans omgivning antingen missbrukar droger eller är kriminella.

Pojke, i dag 18 år
Har varit aktuell hos socialtjänsten sedan 2012, på grund av oro för kriminalitet, skolfrånvaro, droger samt familjens sociala situation. Barnen i familjen har upplevt hot och våld och modern har tvingats flytta upprepade gånger till följd av situationen.

Han döms för misshandel och olaga hot 2016 till ungdomstjänst och beviljas då också en Yap-stödperson. En månad efter att insatsen avslutats åker Pojken fast för ringa narkotikabrott. Han har själv uppgett att han saknar kontakten och har svårt att upprätthålla det Yap-personen förde med sig i form av sysselsättning.

Flicka, i dag 17 år
Har varit aktuell hos socialtjänsten sedan januari 2016 eftersom hon har ett självskadebeteende och ”dricker de berusningsmedel hon kommer över, har främst konsumerat handsprit men även spolarvätska och T-röd”.

Föräldrarna, som förgäves försökt hjälpa henne, anser att hon behöver omhändertas enligt LVU eftersom de är rädda att hon annars kommer att ”mista livet”. Socialtjänsten beslutar att ge henne en Yap-person och behandling via Minimaria. Insatserna hjälper inte och hon flyttas till ett hvb-hem några månader senare. Efter fem veckor och flera allvarliga incidenter omhändertas hon enligt LVU och bedöms vara i behov av psykiatrisk vård.
Källa: Domar, förundersökningar samt handlingar från socialtjänsten "

DN granskar socialtjänsten i Stockholms län

I den inledande delen fokuserar vi på Botkyrka kommun i den södra delen av länet.

Antal orosanmälningar och omhändertaganden i Botkyrka 2015-2017

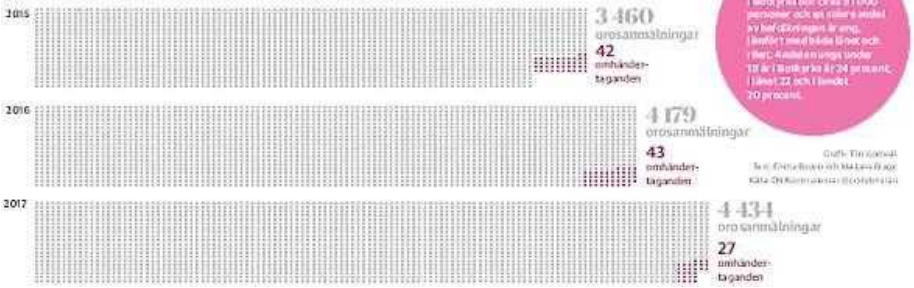

Orosanmälningar	2015	2016	2017
1 Botkyrka	3 460	4 179	4 434
2 Danderyd	596	593	661
3 Ekerö	608	593	750
4 Haninge	4 113	4 344	4 744
5 Huddinge	3 167	3 666	4 054
6 Järfälla	1 996	1 985	2 429
7 Lidingö	744	955	956
8 Nacka	2 230	2 414	2 454
9 Nordmaling	1 622	1 795	2 149
10 Nykvarn	266	278	298
11 Nykvarnsh	1 094	1 098	1 120
12 Österåker	1 142	1 316	1 781
13 Salem	498	629	753
14 Sigtuna	1 426	1 610	1 910
15 Södertälje	4 822	4 910	5 210
16 Sollentuna	1 882	2 910	3 753
17 Solna	1 100	1 261	1 427
18 Stockholm	2 506	21 203	26 413
19 Sundbyberg	1 110	1 179	1 262
20 Täby	1 449	1 294	1 510
21 Tyresö	1 556	1 647	2 114
22 Upplands-Bro	898	1 122	1 340
23 Upplands-Väsby	—	1 075	1 484
24 Vaxholm	971	977	963
25 Vällingby	1 347	1 440	1 627
26 Varberg	150	216	110

Omhändertaganden	2015	2016	2017
1 Botkyrka	42	43	27
2 Danderyd	4	0	7
3 Ekerö	1	2	6
4 Haninge	14	21	43
5 Huddinge	47	38	21
6 Järfälla	23	28	11
7 Lidingö	6	4	2
8 Nacka	11	16	9
9 Nordmaling	13	11	13
10 Nykvarn	1	4	1
11 Nykvarnsh	6	17	28
12 Österåker	0	7	13
13 Salem	0	1	5
14 Sigtuna	14	28	32
15 Södertälje	58	38	36
16 Sollentuna	17	24	41
17 Solna	26	24	16
18 Stockholm	245	196	201
19 Sundbyberg	9	9	10
20 Täby	15	24	10
21 Tyresö	16	37	19
22 Upplands-Bro	12	6	5
23 Upplands-Väsby	—	24	11
24 Vaxholm	1	0	21
25 Vällingby	30	35	17
26 Varberg	2	4	4

Har fler omhändertaganden ökat sedan 2015

DN TORSDAG 8 MARS 2018
DN. DEBATT 180308

”Genusvetenskap har gjorts till en politisk halmdocka”

Genusforskningen är på inget sätt fullkomlig och lider, som många andra ämnen, ibland av bristande kvalitet och vetenskaplig stringens. Men kritiken mot området bygger på vanföreställningar. Låt oss avliva dem och i stället sakligt föra en fullvärdig diskussion kring kön, makt och sexualitet, skriver Ulf Mellström, professor i genusvetenskap.

Under hösten 2017 växte metoo-upproret fram. Det har varit bland det mest betydelsefulla som hänt kvinnorörelsen och feminismen på årtionden. Förutom de personligt berörande vittnesmål om sexuella trakasserier och övergrepp har det också tydliggjort hur sexualitet är kopplat till makt och maktutövning inom alla samhällssektorer. I dag på den internationella kvinnodagen den 8 mars 2018 kan vi tala om ett före och efter när det gäller frågor om makt, sexuella trakasserier och övergrepp. Det är ett viktigt genombrott.

Vi som arbetar med genusfrågor på en daglig basis ser att ett uthålligt och systematiskt arbete med kunskapsproduktion ger resultat och kan lyfta fram sakförhållanden som kan leda till förändring. För oss är innehållet i sakfrågan inte förvånade men däremot med vilken kraft den rullat fram genom metoo.

Det är bland annat därför jag som professor i genusvetenskap, vars forskningsfält är kön och sexualitet i tid och rum, samtidigt känner mig djupt förundrad över den upprördhet ämnet skapar samt den smutskastning ämnet utsätts för med jämna mellanrum.

Genusforskningen är på inget sätt fullkomlig och lider, som många andra ämnen, ibland av bristande kvalitet och vetenskaplig stringens. Det är dock knappast dessa sakförhållanden som gör att kolumnister på ledarredaktionerna på två av Sveriges stora dagstidningar kallar genusvetenskap för den nya tidens kreationism alternativt talar om att rensa upp i genusdårskapen.

I Brasilien brändes dockor av den amerikanske filosofen och genusvetaren Judith Butler när hon skulle delta i ett demokratisymposium i november 2017. I den samtida ryska presidentkampanjen smutskastas allt som berör HBTQ-frågor. Exemplen kan flerfaldigas men genomgående är att detta lilla och marginella ämne ofta målas upp som roten till det onda.

Genusvetenskap har blivit en politisk halmdocka. Genom att blanda populistisk retorik och ideologiskt skruvade analyser lyckas politiska kolumnister och andra tyckare skapa en ödesmättad dramatik som målar upp det svenska universitetsväsendets förfall alternativt hotet från västerländsk sexuell ”dekadens”.

Det kan vara dags att sortera i några av de argument där genusvetenskap kommit att bli själva signalordet för politisk korrekthet och ideologiskt styrd forskning:

I debatten likställs jämställdhet med genusvetenskap. Detta är i grunden fel. Jämställdhet är ett etablerat politikområde och genusvetenskap är en etablerad, om än omtvistad, tvärvetenskaplig akademisk disciplin. Genusvetenskapens forskningsresultat fungerar ofta som

stöd för jämställdhetsarbete men dikterar inte vad som är jämställdhetsarbete eller hur jämställdhetsintegrering skall genomföras. Den mest genomarbetade och konsekventa kritiken av politikområdet jämställdhet kommer inte sällan från genusvetenskapligt håll. Lika lite som professorn i hållfasthetslära kan styra över hur hens forskningsresultat används inom tillämpat ingenjörsarbete kan jag styra över hur mina forskningsresultat väljer att tolkas och användas i jämställdhetspolitiska frågor.

En ofta, till utmattningens gräns, upprepad ”sanning” om genusvetenskap är att kön uteslutande är en social konstruktion. Det är riktigt att sociala förklaringsfaktorer står i förgrunden eftersom genusvetenskap i huvudsak befinner sig inom samhällsvetenskap och beteendevetenskap. Historiskt har det funnits ett motstånd mot så kallad biologisk determinism inom många samhällsvetenskaper.

Det motståndet har varit extra starkt inom genusforskningen därför att den kvinnliga kroppen historiskt har reducerats till biologisk ödesbestämdhet, det vill säga kvinnors historiska underordning har varit bestämt av en underlägsen fysisk konstitution. Det argumentet har använts med envis regelbundenhet, gällande exempelvis kvinnors olämplighet som civilingenjörer i början av 1900-talet till kvinnors biologiska olämplighet som bilförare i Saudiarabien 2018, men överbevisats gång på gång genom historien.

Samtida teoribildning/ar inom genusvetenskap är tvärtom mycket upptagna med sambandet mellan biologi/kultur, arv/miljö och så vidare. Det är i dag någonting genusvetenskap exempelvis delar med den moderna biologin som i hög grad betonar naturen/biologin/kroppens föränderlighet i samspel med livsstil och yttre påverkan.

Den senaste professorsrekryteringen inom ämnet genusvetenskap i Sverige är till exempel den kanadensiska hjärnforskaren Gillian Einstein vid Linköpings universitet. Hennes forskning berör varför kvinnor i högre utsträckning drabbas av Alzheimers sjukdom i jämförelse med män och är banbrytande när det gäller modern hjärnforskning. Hon är dessutom släkt med Albert om det nu ytterligare skulle kunna legitimera vetenskapligheten rent genetiskt, och antagligen den enda Einstein som verkat inom svenskt universitetsväsende.

Påståenden som riktas mot genusvetenskap bygger ofta på rena felaktigheter. Ett bland flera exempel gäller till exempel programmet Hjernevask av den norska komikern och före detta sociologistudenten Harald Eia. Programmet sändes 2010 i NRK och kritiserade den norska genusforskningen och påstås ha lett till att genusforskningen vid Norges forskningsråd lades ner.

Det stämmer inte. Jag var under denna period ledamot i ”styret for kjønnsforskningsprogrammet” vid Norges forskningsråd. Långt innan programmet sändes stod det klart att det inte skulle bli någon fortsättning för den öronmärkta satsningen vid forskningsrådet. Den här typen av satsningar är vanliga för framväxande discipliner och lika vanligt är det att satsningen avslutas och ämnesområdet förväntas integreras i forskningsrådets ordinarie utlysningar.

Det är dags att avliva vanföreställningar och istället låta oss sakligt diskutera skillnader och likheter, möjligheter och hinder för en fullvärdig diskussion kring kön, makt och sexualitet. Det är dags att förvalta arvet efter metoo inom akademin såväl som inom en bred samhällsdebatt. Det görs genom att fördomsfritt föra en argumentation som bygger på sakförhållanden och inte skapandet av politiska halmdockor.

Ulf Mellström, professor i genusvetenskap vid Karlstads universitet "

Antal artiklar i svensk tryckt press som nämner följande ord

Källa: Retriever, DN:s bearbetning

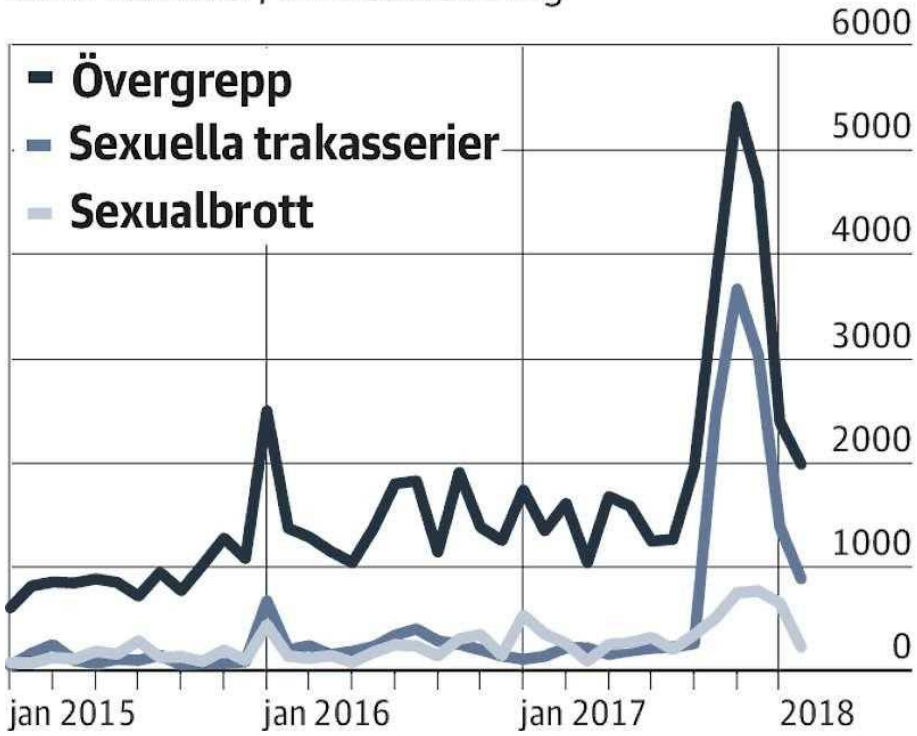

Antal polisanmälningar om sexualbrott

Källa: Brottsförebyggande rådet

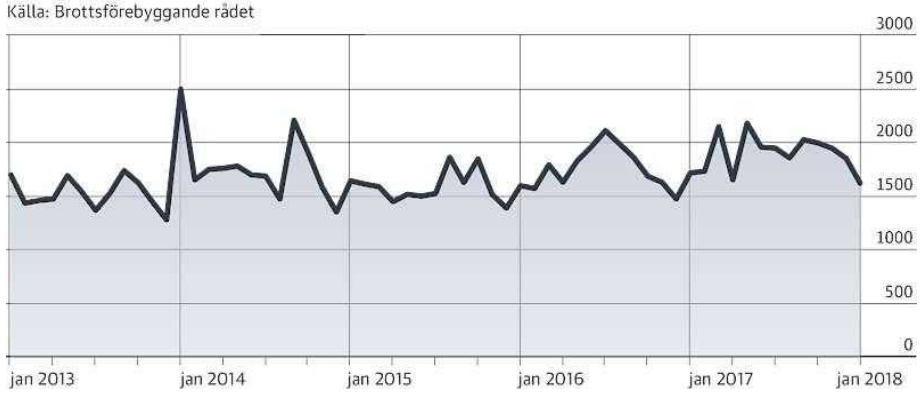

Andel av polisanmälningar om sexualbrott där brottsdatum är äldre än ett halvår

Källa: DN:s körning av data från Polisen

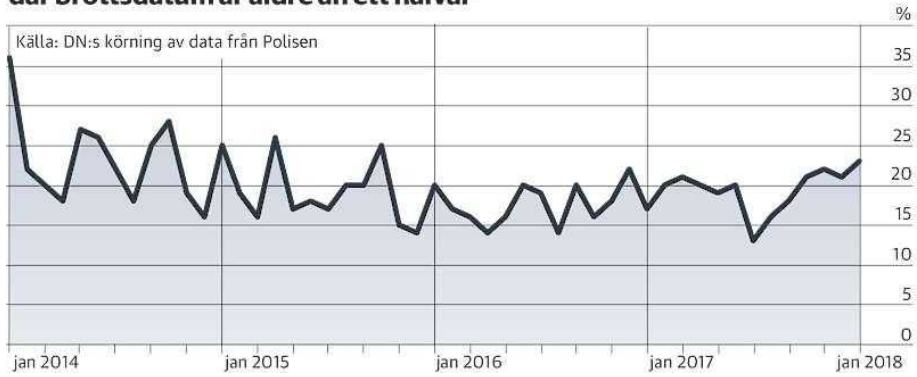

Arbetsgivarens åtgärder

Har ni vidtagit några åtgärder med anledning av de senaste månadernas uppmärksamhet kring sexuella trakasserier?

Anmälningar till arbetsgivaren

Har ni fått in fler anmälningar rörande sexuella kränkningar/trakasserier än normalt efter uppmärksamheten kring #metoo?

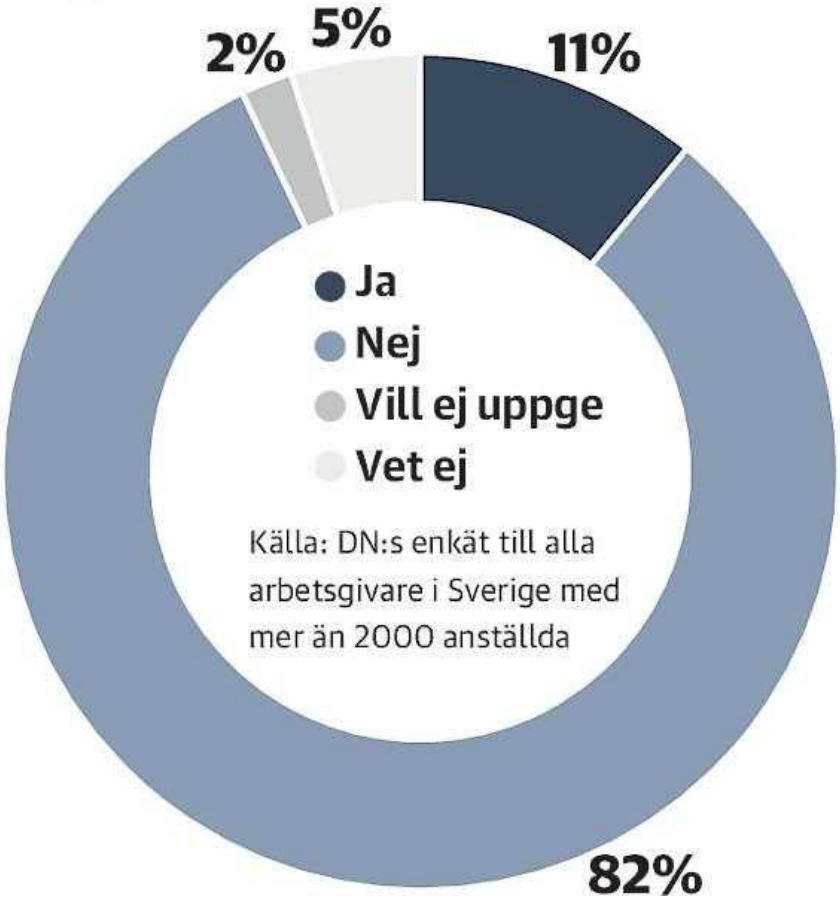

DN TORSDAG 8 MARS 2018

"Fakta i frågan: Vilka konsekvenser har metoo fått hittills?

Drygt var femte kvinna har berättat om egna erfarenheter av sexuella trakasserier efter uppmärksamheten kring metoo, enligt en mätning från DN/Ipsos. Tre av fyra stora arbetsgivare har vidtagit åtgärder sedan i höstas. DN:s Kristoffer Örstadius granskar väljarnas viktigaste frågor fram till valet.

Om du har blivit sexuellt trakasserad eller överfallen skriv 'me too' som ett svar till denna tweet"

Skådespelerskan Alyssa Milanos inlägg på Twitter den 15 oktober i fjol satte i gång en internationell rörelse. Särskilt i Sverige fick ämnet stor uppmärksamhet. Kvinnor inom en rad branscher vittnade om övergrepp och trakasserier, till exempel inom rättsväsendet, politiken, film- och teatervärlden och mediebranschen.

Uppmärksamheten i de traditionella medierna kring sexuella trakasserier var stor under hösten:
Men vilka konkreta och mätbara konsekvenser har metooupproppen egentligen fått? Frågan är inte helt enkel att svara på eftersom vissa effekter förmodligen inte ens går att mäta. Normer, attityder och beteende kan också ta lång tid att förändra.

Även på kort sikt är det är svårt att säga om sexuella trakasserier och kränkningar har minskat. Metoo skulle kunna tänkas ha haft två effekter: ökad anmälningsbenägenhet och färre sexualbrott. Antalet polisanmälningar om sexualbrott var visserligen högre i oktober–december år 2017 än motsvarande period tidigare år, vilket skulle kunna tyda på att fler personer vågar anmäla. Men å andra sidan skedde förra årets toppnoteringar redan före metoo, inte efter.

Metooupproppen startade i oktober, men antalet polisanmälningar var fler i mars, maj och september än i oktober.

I januari 2018 anmäldes något färre brott än i januari 2017 (se grafik).
Kan det vara så att de senaste månadernas polisanmälningar i större utsträckning avser äldre händelser? Nej, någon sådan utveckling finns det inte heller stöd för. DN har begärt ut listor från Polismyndigheten över alla anmälningar om sexualbrott från de senaste åren.

Genom att jämföra brotts- och anmälningsdatum kan vi se att det inte finns några sådana tecken (se grafik).
Brottsförebyggande rådet genomför mätningar om svenskarnas utsatthet för brott. Den skulle kunna svara på frågan om sexualbrotten har minskat, men undersökningen presenteras först senare i år.
För att få en bild av vilket genomslag metooupproppen har fått i befolkningen har DN gjort en specialmätning tillsammans med opinionsföretaget Ipsos. Drygt 1 000 personer har fått svara på frågor om metoo och sina egna erfarenheter. Så här ser resultatet ut:

21 procent av kvinnorna, alltså drygt en femtedel, har berättat om egna erfarenheter av att bli utsatta för sexuella trakasserier. Bland män är motsvarande andel 4 procent.

32 procent av männen och 13 procent av kvinnorna har tänkt igenom hur de själva agerar och om de borde förändra något för egen del. Samtidigt har få personer – 2 procent av männen och 2 procent av kvinnorna – förändrat sitt beteende på ett påtagligt sätt.
Resultatet är tydligt, men det är ändå svårt att säga vilka slutsatser som egentligen kan dras. Kvinnor har i hög utsträckning berättat för andra människor om sina upplevelser. Samtidigt säger sig få personer alltså ha förändrat sitt beteende.

Kombinationen väcker naturligtvis frågor om metooupproppen egentligen har haft några effekter. Har personer som utsätter andra för kränkningar inte tagit intryck av #metoo? I så fall är resultatet dåligt.

Eller är det en mycket liten andel av befolkningen som utsätter andra för trakasserier och det är denna lilla andel, 2 procent, som nu har ändrat sitt beteende? I så fall är resultatet bra, men med tanke på bredden och omfattningen av berättelser som framkommit är det troligt att det handlar om fler än 2 procent av befolkningen.

Metookampanjen har också synliggjort det ansvar som arbetsgivare har när det gäller både det förebyggande arbetet och att utreda samt åtgärda sexuella trakasserier.

DN:s kartläggning visar också att de stora arbetsgivarna i Sverige har tagit stort intryck av metooupproppen. Dagens Nyheter har ställt frågor om metoo till samtliga företag och organisationer i Sverige med fler än 2 000 anställda. Det handlar om 223 arbetsgivare – 97 kommuner, 83 företag, 19 landsting/regioner och 24 statliga myndigheter.

Svarsfrekvensen för enkäten är 97 procent.

Tre av fyra arbetsgivare har vidtagit åtgärder efter uppmärksamheten kring sexuella trakasserier (se grafik).
Den vanligaste förändringen är införandet av nya rutiner, förändrade möjligheter att anmäla incidenter, informationsinsatser och nya arbetsmiljöundersökningar.

En del arbetsgivare ser samtidigt ett ökat inflöde av antalet anmälningar om sexuella trakasserier efter metooupproppen.

Men de flesta ser ingen ökning alls (se grafik).
Metooupproppen har samtidigt blottlagt betydligt bredare mönster av beteenden, inte enbart sexuella trakasserier och kränkningar. Det kan till exempel handla om maktutövning, härskartekniker, nedvärdering och så vidare. Sådana skillnader är svåra att mäta på kort sikt.

Flera samhällsaktörer har vidtagit åtgärder med anledning av metoo. Här är ett urval av konkreta konsekvenser:

Diskrimineringsombudsmannen (DO) ska granska hur omkring 40 företag i medie-, kultur- och juridikbranschen hanterar bland annat sexuella trakasserier. DO genomför också en tillsyn av kommuners och landstings riktlinjer mot trakasserier, sexuella trakasserier och repressalier.

Universitet och högskolor fick i december i uppdrag av regeringen att lyfta och synliggöra sitt förebyggande arbete för att motverka sexuella trakasserier. Dessutom ska Universitets- och högskolerådet (UHR) kartlägga deras arbete.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset fick i december en halv miljon kronor av regeringen för att sprida information och stödmaterial om sexuella trakasserier till samtliga grundskolor och gymnasieskolor i Sverige. Regeringen har under vintern initierat flera möten om sexuellt våld och trakasserier med myndighetschefer, arbetsmarknadens parter, näringslivschefer och initiativtagarna bakom uppropen.

I december hölls en debatt i riksdagen med anledning av metoo. Oppositionen har sedan oktober 2017 ställt fem skriftliga frågor och fyra interpellationer i riksdagen som har koppling till kampanjen.
Ipsos har under fältperioden 8–19 februari genomfört intervjuer med 1 030 personer i en slumpmässigt rekryterad respondentpanel på internet. Skattningar av opinionen är alltid förknippade med osäkerheter. För mer information om urval, bortfall och metod i övrigt, kontakta Ipsos opinionschef David Ahlin eller läs här: valjarbarometern.ipsos.com.

Kristoffer Örstadius
kristoffer.orstadius@dn.se "

"Svaret i korthet.
1 21 procent av kvinnorna i Sverige har berättat om egna erfarenheter av att bli utsatta för sexuella trakasserier, enligt DN/Ipsos. Samtidigt säger sig varken kvinnor eller män ha förändrat sina egna beteenden på ett påtagligt sätt.

2 Det är för tidigt att säga om metoo har lett till en minskning av antalet sexuella trakasserier.

3 Tre fjärdedelar av de största arbetsgivarna i Sverige har genomfört åtgärder efter metooupppropen.

Om/Fakta i frågan

Ökar klyftorna? Växer vårdköerna? Löser polisen fler brott? I över 50 delar fram till valet den 9 september granskar DN viktiga frågor om samhällsutvecklingen.

Vi går till förstahandskällor och försöker så gott det går att svara på alla frågor med stor transparens och offentliga data.

På www.dn.se/om/fakta-i-fragan finns alla källhänvisningar och länkar till källmaterial.

DN har dessutom gett två forskare, nationalekonomerna Laura Hartman och Lars Calmfors, i uppdrag att läsa texterna för att komma med övergripande synpunkter och minimera riskerna för felaktiga slutsatser.

Har du som läsare synpunkter på innehållet eller slutsatserna?
Hör gärna av dig till kristoffer.orstadius@dn.se "

DN FREDAG 9 MARS 2018

" Så ska svenskarnas åsikter mätas inför årets val

Med precis ett halvår till valet stiger spänningen kring opinionsmätningarna. Men kan vi lita på dem när allt färre svarar i telefon? Valåret 2018 experimenteras det för fullt med nya metoder. Blickarna riktas även mot våra digitala fotspår på nätet. Efter debatten om Trump och Brexit är det upp till bevis: håller mätningarna måttet?

Det är torsdag kväll och mörkret har fallit över Stora torget i Härnösand. Snöhögarna tornar upp sig manshöga utanför landshövdingens pampiga residens.

På andra sidan torget lyser det på tredje våningen i en kontorsbyggnad av mer oglamoröst snitt.

Datainsamling pågår.
Lysrören kastar sitt skarpa sken över ett tjugotal personer som tagit plats i var sitt litet bås, med en datorskärm framför sig och ett headset på huvudet. En luftfuktare pyser på ett bord. Under fyra timmar ska de söka svar på frågan som surrar överallt detta valår.

Vad tycker de svenska väljarna?
Det är inte en fråga man ställer hur som helst.

Tonfallet måste vägas på guldvåg, enligt Micaelh Engwall. Han är arbetsledare den här kvällen när ett hundratal telefonintervjuer till DN/Ipsos väljarbarometer ska betas av.

– Bara en obetänksam suck kan göra att personen blir osäker och avvaktande. Kommentarer, typ ”jaså tycker du så”, får absolut inte förekomma. Du har stor makt som intervjuare men det gäller att inte använda den, säger Micaelh Engwall.

Glad och trevlig – men neutral. Det är ledstjärnor för Britt-Marie Hemström som drygar ut pensionen med att jobba som intervjuare åt Ipsos. Och så har hon ett trick när någon inte vill svara.

– Då tar jag till norrländskan och det brukar gå hem.

Motvilliga att svara är det många som är. Andra är bara trötta så här på kvällskvisten.

– Jahaja, då får du gå och lägga dig och sova då. Tack i alla fall, säger en intervjuare som fått nobben.

Det är just det. Många vill inte vara med. Eller går inte att nå. På statistikerspråk kallas det bortfall och är en huvudvärk för alla opinionsundersökare.

Och problemet växer.

Skälen till det är flera. Visserligen har vi fortfarande en stabil folkbokföring att utgå ifrån när det ska göras ett slumpmässigt urval. Men sedan börjar svårigheterna. Tiden när alla svenska telefonnummer fanns i Televerkets telefonkatalog är ett minne blott. (Ett kärt minne för många statistiker). Många har tillfälliga nummer till kontantkort eller finns av andra skäl inte med i några telefonregister.

Dessutom blir det allt vanligare att blockera nummer från företag eller okända. Det finns särskilda appar för det. Till det kommer att benägenheten att medverka i undersökningarna minskar.

Det här vore ingen stor fara om effekterna var lika stora i alla delar av befolkningen. Men så är det inte. Unga, lågutbildade och utrikes födda är svårare att nå än äldre, högutbildade och infödda. Och unga tenderar att ha delvis andra åsikter och rösta på andra partier än äldre. Till exempel.

Det är nu bekymmersrynkorna multipliceras i statistikernas pannor. Bortfallet har blivit systematiskt. Resultaten riskerar att snedvridas. Antagligen var detta ett skäl till att många underskattade Sverigedemokraternas stöd 2014.

Slutsatsen som många har dragit är att det inte längre räcker med bara telefonintervjuer för att fånga opinionen. Sedan förra valet har man tvingats ompröva gamla sanningar. Därför prövar undersökningsföretagen nya vägar.

2018 ska den här metodrevolutionen för första gången testas under ett valår.

Grundtanken är att de som inte är bekväma med ett telefonsamtal ska erbjudas andra kanaler för att dela med sig av sina åsikter.

Förhoppningen är att webbenkätens anonymitet ska upplevas som mindre påträngande och ge ärligare svar. Dessutom tycker allt fler att ”tangentbordskommunikation” känns naturligare än direkta samtal. På så vis hoppas man att nå till exempel fler unga, eller för den delen SD-sympatisörer.

Därför har flera undersökningsföretag sedan förra valet kompletterat telefonintervjuerna med webbpaneler. Det gäller Ipsos, Sifo och Demoskop. Novus har också utvecklat sina metoder men på ett delvis annat sätt. Andra, som Inizio och Yougov, använder enbart webb-paneler.

Panelerna sätts ihop på olika sätt. Exempelvis Ipsos och Sifo rekryterar via telefon och utgår från ett slumpmässigt urval från befolkningsregistret. Utifrån fakta om personerna (kön, ålder, bostadsort etc) görs sedan ytterligare ett urval där sammansättningen så väl som möjligt ska motsvara hur den svenska väljarkåren ser ut.

Andra, som Inizio och Yougov, utgår inte från ett slumpmässigt urval via telefon utan rekryterar genom en rad olika kanaler.

Så går det till i stora drag. Men djävulen sitter som bekant i detaljerna. Frågan är hur de ser ut.

○ ○ ○

Mannen på scenen har långt skägg, mild stämma och ett bistert budskap:

Ni måste skärpa er.

Det är seminarium på Westmanska palatset i centrala Stockholm. Surveyföreningen står som arrangör. Publiken utgörs av den svenska statistikereliten.

Mer än en skruvar på sig i bänkarna när statsvetaren Johan Martinsson blickar ner på dem.

Han är en tungviktare i de här sammanhangen, som föreståndare för SOM-institutet vid Göteborgs universitet. De årliga SOM-undersökningarna ger vetenskapligt underbyggda kunskaper om svenskarnas syn på myndigheter, medier och politik.

Nu efterfrågar Johan Martinsson transparens. Öppenhet. Här underpresterar undersökningsföretag som Ipsos, Sifo och andra, enligt statsvetaren.

– Oklarheterna om metoderna är stora för utomstående. Det finns inte tillräckligt mycket redovisat, vilket är nedslående.

Johan Martinsson är inte negativ till metodutvecklingen i sig. Tvärtom. Han kommer med nyfikenhet att följa hur det här faller ut under valåret 2018.

Den ömma punkten enligt honom är just öppenheten, som alltid har varit ett kvalitetskrav vid opinionsundersökningar. Johan Martinssons poäng är att med förändringarna och mångfalden kommer ännu högre krav på transparens om hur man rekryterar till sina paneler, hur många som faktiskt svarar och hur man bearbetar svaren. Det är avgörande, menar Martinsson, för att kvaliteten i olika metoder, som ger olika resultat, ska kunna granskas, diskuteras och utvecklas.

– Varför kan vi inte prata öppet om det här? frågar Johan Martinsson auditoriet.

Ännu fränare kritik kommer från Sixten Lundström, en veteran i branschen. Bakom sig har han ett 40-årigt yrkesliv i den svenska statistikens högborg. På SCB var han med och utformade den största opinionsmätningen som görs i Sverige, partisympatiundersökningen,

kallad PSU. Han var chefsstatistiker, jobbade med metodfrågor och har skrivit böcker i ämnet.

Nu anser pensionären Sixten Lundström att det hantverk som han vigde sitt liv åt håller på att förflackas.

– Det är trist att se när man har varit med på SCB där vi alltid har låtit vetenskapen stå i första rummet, säger han.

Försöken med webbpaneler kommer inte runt det som, enligt Sixten Lundström, är grundproblemet, nämligen svarsfrekvensen. Det handlar om hur stor andel av det ursprungliga urvalet som i slutänden är med och svarar på frågorna. Han menar att för de webbpaneler som nu används är svarsfrekvensen nere under 10 procent.

Oanvändbart, enligt Sixten Lundström.

– Jag vill jämföra med en folkomröstning. Om det var så få som gick och röstade i ett land, då skulle ni kalla det för en bananrepublik. Både statsvetare och opinionsföretag håller med om mycket i Sixten Lundströms problemanalys. Det är hans slutsatser som sticker ut.

– Demokratin ska man inte ta lätt på. Det talas mycket om rysk påverkan och att sanningen är viktig. Jag skulle kalla de här skattningarna för alternativa fakta. De borde förses med en varningstext, ungefär som för vin, säger Sixten Lundström.

○ ○ ○

Vi människor är motsägelsefulla. Det är svårare än någonsin att få oss att prata om våra åsikter på telefon. Samtidigt berättar vi mer om oss själva än någonsin genom de digitala fotspår vi lämnar efter oss på nätet.

De här oceanerna av data om våra liv är kommersiell hårdvaluta för företag som Facebook och Google. Kan de också erbjuda en väg framåt för de ifrågasatta opinionsmätningarna?

Försök pågår på många håll i världen. Exempelvis försökte tanke smedjan Brookings institute nyligen pejla amerikanernas åsikter om Donald Trump genom att analysera hur många som googlade presidentens namn i kombination med begreppet riksrätt. Sökningarna hade ökat vilket kunde tolkas som att fler gör bedömningen att presidenten riskerar att bli avsatt.

Möjligheterna är stora men det är också svårigheterna, menar Hampus Brynolf. Han är vice vd på kommunikationsföretaget Intellecta med ett förflutet som pr-strateg hos Socialdemokraterna. Analyser av sociala medier är hans specialitet.

– Potentialen är enorm, datan finns där. Men hur ska man sålla? Det mesta är ju brus. Allt det här befinner sig i en utforskande fas, säger Hampus Brynolf.

En uppenbar svårighet är representativitet. De svenska Twitteranvändarna är en relativt begränsad grupp. Facebook är numera brett, men där pågår mycket i stängda grupper eller i form av privata meddelanden.

Skattningar av partistöd tror inte Hampus Brynolf på och inte heller så kallad sentimentsanalys, det vill säga om en partiledare eller ett parti omnämns positivt eller negativt.

– Däremot tror jag att man kan fånga förändringar i vilka frågor som engagerar. Det som syns i opinionsmätningarna, att invandringsfrågan ligger högt, det har vi också kunnat se på nätet.

Det pågår forskning för att utvärdera hur användbara de här metoderna kan vara. Men statsvetaren Johan Martinsson är avvaktande.

– Jag tror att möjligheterna kommer att vara stora i framtiden och att analyser av data på nätet blir ett viktigt komplement, men det är för tidigt att bedöma. Det är långt ifrån att kunna ersätta de traditionella metoderna, säger Johan Martinsson.

○ ○ ○

Trots allt verkar ryktet om opinionsmätningarnas död vara överdrivet. Undersökningsföretagen har förstås ett rent kommersiellt intresse av att hävda detta. Men uppfattningen stöds av kritiska statsvetare som Johan Martinsson.

Han avslutar sin uppläxning på Surveyföreningens seminarium med att byta tonläge.

– Min bild är ändå att svenska opinionsundersökningar fungerar ganska väl. Vi har haft några exempel som sticker ut, underskattning av Sverigedemokraterna, överskattning av Miljöpartiet. Men de genomsnittliga felen är faktiskt mindre i dag än för några decennier sedan. I allmänhet är svenska väljarbarometrar ganska träffsäkra, säger Johan Martinsson.

Många statsvetare menar att misslyckandena i samband med Donald Trumps valseger och Brexitomröstningen i Storbritannien har överdrivits. Lyckade exempel finns som motvikt i närtid: franska presidentvalet och valen i Norge och Nederländerna.

Johan Martinssons statsvetarkollega Richard Öhrvall, specialiserad på statistisk metod, lägger ett stort ansvar på medierna inför valet.

Framför allt handlar det om att vara tydligare med att skattningar av opinionen alltid är osäkra. Små skillnader i mätresultat från en månad till en annan är ofta rena slumpvariationer. Och vem som ligger precis över eller under riksdagsspärren kan vi inte veta.

– Jag personligen ser det mest som brus, säger Richard Öhrvall.
Att det blir ett febrigt fokus på förändringar i partiernas väljarstöd när valet kryper närmare är nog oundvikligt. Men Richard Öhrwall önskar liksom många andra att undersökningarna mer ska inriktas på fördjupad förståelse för samhällsutvecklingen.

– Det vore välkommet att titta mer på långsiktiga förändringar, hur åsikterna skiftar bland unga över tid, hur skillnaden mellan stad och land ser ut, sådana saker.

Metodproblem och hårda medievinklingar till trots – mätningarna behövs enligt Richard Öhrvall.

– Om vi inte hade några mätningar alls mellan valen så skulle vi på fyra år inte ha någon uppfattning om vad folk tycker. Då kan vi vara rätt säkra på att politiker och andra skulle påstå sig veta hur opinionen ser ut, baserat på ren spekulation.

– Man kan diskutera hur bra opinionsmätningarna är, men de är bättre än inga alls.

Hans Rosén
hans.rosen@dn.se "

"**Ordlista.**
Opinion: Väljarnas åsikter i politiska frågor.

Population: Den grupp man vill undersöka, exempelvis väljarkåren.
Urval: En delmängd av populationen. De som är tänkta att svara på en undersökning. Ska enligt klassisk metodik vaskas fram slumpmässigt.
Urvalsram: Hjälpmedel för att göra ett urval, exempelvis befolkningsregister.

Bortfall: De i urvalet som inte har deltagit i undersökningen.
Svarsfrekvens: Andel av urvalet som deltagit i undersökningen.
Felmarginal: Ett mått för hur stor osäkerheten är i en skattning. Kan uttryckas i procentenheter.

Statistiskt säkerställd/signifikant: En förändring mellan två mätningar som är tillräckligt stor för att man med en viss säkerhet kan fastslå att den inte beror på slumpen utan speglar en faktisk förändring.

Källa: Nationalencyklopedin, SCB, statsvetarbloggen Politologerna, Ipsos "

DN FREDAG 9 MARS 2018

"Ipsos: Vi ska redovisa mer om vår metod

Tre frågor till David Ahlin, opinionschef på Ipsos som DN samarbetar med.

1 Det är ett problem att många inte vill delta i opinionsundersökningar. Vad gör Ipsos åt det?
– Vi försöker göra det så bekvämt som möjligt för människor att svara på frågorna. Därför använder vi numera både telefonintervjuer och webbenkäter. Det är viktigt att mobilanpassa webbundersökningarna eftersom det är så som många vill svara. I mars börjar vi också med att skicka sms innan vi ringer för att informera om undersökningen. Det ska kännas tryggt att svara och förhoppningsvis ökar det svarsviljan.

2 Ipsos och andra opinionsmätare får kritik för att man inte berättar
mer om hur undersökningarna går till. Vad tänker ni göra åt det?
– Vi svarar alltid på alla frågor vi får och ingenting är hemligt i det vi gör. Men vi vill förbättra oss. När vår nästa väljarbarometer kommer i mars ska vi publicera en detaljerad metodbeskrivning på vår hemsida.

3 Många, däribland Ipsos, har tidigare underskattat SD:s väljarstöd. Kommer ni att lyckas bättre inför det här valet?
– Jag hoppas det. Vår ambition är att mäta alla partier så bra som möjligt och SD är inte viktigare eller mindre viktigt än något annat parti. Partierna är olika starka i olika väljargrupper och det gör att det finns olika utmaningar med olika partier när det gäller att nå deras sympatisörer. Vi har gått över till att använda både telefonintervjuer och webbundersökningar och vi har sett att skattningen av SD ligger på en lite högre nivå i de digitala intervjuerna. Så där kan själva kontaktvägen spela roll.

Hans Rosén hans.rosen@dn.se "

DN FREDAG 9 MARS 2018

" Ewa Stenberg: Utan mätningar blir politiken svår att förstå

Trots en aldrig sinande ström av opinionsmätningar är osäkerheten större än på mycket länge om vad väljarna egentligen tycker. Men skulle medier och forskning sluta göra opinionsmätningar finns det mycket i politiken som blir obegripligt.

Vi har ett halvår kvar till viktiga val – men hur väl vet vi egentligen vad väljarna tycker?

Nästan varenda dag publiceras opinionsmätningar, men de har blivit osäkrare. Frågan är om vi över huvud taget borde bry oss om dem, med tanke på metodproblemen.

Mittmedias chefredaktör Daniel Nordström har svarat nej, och sagt att han inte ska publicera några mätningar.

Statistiska centralbyråns tidigare chefsstatistiker, Sixten Lundström, kallar de opinionsundersökningar som publiceras för alternativa fakta. Han föreslår att de ska förses med en varningstext, ungefär som annonser för vin eller tobak.

Vad skulle hända om alla medier slutade publicera dem?

Vi skulle förstås få tid, pengar och utrymme över till annat. Men det skulle samtidigt göra det mycket svårare att analysera svensk politik. Om nyhetsredaktioner och forskare slutar publicera offentliga opinionsundersökningar kommer partier och organisationer ändå att fortsätta. Men vi vet inte vad de ser.

Mätningarna är viktiga för partierna. Socialdemokraterna använde en för att förklara sitt val av huvudfrågor när partiet presenterade sin valstrategi.

När Moderaterna skärpte sin invandringspolitik efter valet 2014 hänvisade den dåvarande partiledningen till opinionsmätningar som visade att de förlorat väljare till SD. De illustrerade sina pressträffar med staplar och kurvor från ett opinionsinstitut.

Denna öppenhet är ett undantag. Partierna kan när som helst gå tillbaka till det totala hemlighetsmakeri kring deras interna mätningar som fanns tidigare.

Då skulle det bli svårare att förstå varför partier ändrar sin kurs, sina prioriteringar eller sitt tilltal, liksom förstås vad som rör sig i väljarkåren.

Det skulle också vara svårare att genomskåda lobbning. Opinionsmätningar är en vanlig del i påverkanskampanjer. Särintressen ställer frågor på ett sätt som gynnar deras budskap, och publicerar bara de resultat som är förenligt med deras mål.

Egna mätningar kan avslöja det som de inte ville berätta och komplettera bilden. Men mätningarna behöver förstås bedömas med kritiska ögon och bristerna redovisas. Här finns det skäl för medial självkritik.

Partisympatimätningar är, trots allt, en av opinionsinstitutens minst problematiska genrer. Flera institut och en myndighet gör regelbundna mätningar som kan jämföras med varandra. När det presenteras undersökningar om frågor som aldrig ställts förut finns det skäl att ta fram hela saltkaret och en stor nypa.

Ewa Stenberg
ewa.stenberg@dn.se "

DN LÖRDAG 10 MARS 2018
DN. DEBATT 180310

”De nordiska länderna måste börja visa en enad front i EU”

"De nordiska stats- och regeringscheferna måste prioritera det nordiska samarbetet och använda det som en självklar plattform för att forma Europa. I dag går vi regelbundet miste om möjligheter att påverka EU därför att samarbetet inte fungerar. Norden måste presentera en gemensam syn på Europas framtid, skriver sex nordiska parlamentariker.

Europa befinner sig i en formativ fas. Det europeiska samarbetet ser inte likadant ut som det gjorde för tio eller tjugo år sedan och det är i sin ordning. När världen förändras kan inte Europa stå stilla. Men anledningarna till att våra länder är medlemmar i EU, eller som Norge samarbetar nära med, är desamma som förut. Bara tillsammans och genom ett nära samarbete kan Europas länder få bukt med vår tids stora utmaningar. Vi är övertygade om att ett stärkt nordiskt samarbete är den naturliga utgångspunkten och en förutsättning för att påverka utvecklingen i en riktning som är till gagn för vår del av Europa. Om inte vi i Norden erbjuder ett alternativ får vi hålla till godo med vad andra länder vill och mycket tyder på att det inte är samma sak som vi.

Samtidigt som Europasamarbetet utvecklas i en rasande fart kommer det nordiska samarbetet aldrig ur startblocket i de stora övergripande frågorna. Många av de senaste årens viktiga reformer har kommit via EU-medlemskapet och för Norges del genom EES-avtalet. Det finns förvisso betydande skillnader också mellan våra nordiska länder. Men det räcker att åka bara en kort bit utanför Norden för att påminnas om att det är mycket mer som förenar än skiljer oss åt.

Var för sig är våra länder inte tillräckligt stora för att kunna spela en avgörande roll för det europeiska samarbetet. Men tillsammans har de nordiska länderna över 25 miljoner invånare och om dessutom de baltiska staterna inkluderas kommer vår region att utgöra den fjärde största ekonomin i Europa efter Brexit.

Men det förutsätter att de nordiska stats- och regeringscheferna börjar prioritera det nordiska samarbetet och använder det som en självklar plattform för att forma Europa. Norge har ingen egen röst i EU men har precis som vi mycket att vinna på en stark nordisk representation eftersom våra intressen ofta sammanfaller. Som nordiska medlemmar i EU har Sverige, Danmark och Finland därför goda skäl att ta särskild hänsyn till norska intressen i EU. Vi som arbetar med Europafrågor bevittnar hur våra länder regelbundet går miste om möjligheter att påverka EU i en gynnsam riktning och till och med får vika sig i viktiga frågor därför att samarbetet inte fungerar. Det är onödigt och behöver ändras. Vi ger därför förslag på tre initiativ som ledarna för våra länder bör genomföra i syfte att stärka Nordens röst och inflytande i Europa.

Norden behöver presentera en gemensam syn på Europas framtid. I våras presenterade EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker en vitbok som innehåller fem framtidsvisioner för EU. Sedan dess har de så kallade Visegradländerna Polen, Tjeckien, Slovakien och Ungern gjort ett gemensamt uttalande. Frankrike och Tyskland har också deklarerat att de vill samarbeta nära för att fördjupa integrationen. Nu behöver Norden ge sin gemensamma syn. Norden behöver upprätta ett forum för ett formellt och koordinerat samarbete i EU-frågor, bortom bara faktainsamling och allmänna samtal. Det behövs rutiner som säkerställer att våra nordiska länder får största möjliga inflytande och som garanterar att vi inte motarbetar varandra i viktiga frågor. Aldrig mer får det bli som vid omröstningen om placeringen av Europeiska läkemedelsmyndigheten, EMA. Då ställde Norden upp med tre städer som kandiderade mot varandra och Sverige röstade på Milano i stället på Köpenhamn i slutomröstningen.

Det viktigaste är inte om det sker inom ramen för Nordiska ministerrådet, Nordic Baltic Eight eller i ett nytt forum utan att det sker.

Nordiska rådet borde få en mer framskjuten position och inte bara tjäna som ett forum för att förbereda arbetet i EU utan också fungera som ett komplement till EU när unionen inte förmår göra tillräckligt mycket för att lösa viktiga problem eller när vi vill göra mer än EU. Migrationen är det kanske främsta exemplet på en fråga som Norden kan samarbeta närmare inom, när EU står delvis handfallet, medan miljö- och klimatet och digitalisering är områden där Norden kan göra ännu mer än EU gör i dag.

Europas framtid är inte ödesbestämd. Men om Norden inte visar upp en enad front och gör klart vilket slags samarbete vi vill ha kommer andra länder och koalitioner att göra det. Frankrike och Tyskland har aviserat att de ska ha en tät samverkan för att fördjupa och bredda samarbetet till att omfatta frågor som i ett nordiskt sammanhang känns främmande. Till exempel att finans- och skattepolitiken och social- och arbetsmarknadspolitiken ska regleras på EU-nivå. Lika lite som ett mervärde skapas av att vi över huvudet på medborgarna kompromissar med resten av Europa i de här frågorna löser vi de verkliga problem Europa har.
Vi i Norden vill inte att EU ska vara smalare, men vi vill att det ska vara mer relevant. Det innebär att EU behöver ge svar på de stora frågorna som inget av land kan lösa på egen hand – från klimatet till det ryska säkerhetshotet, terrorismen, migrationen och konkurrens-kraften och jobben för att ge några exempel. Precis som tidigare ska besluten fattas i samförstånd och föregås av genomgripande diskussioner, så att de uppfattas som legitima av medlemsstaterna och medborgarna. Norden ska bli en föregångare i EU. Det område som resten av Europa tittar på när de vill se i vilken riktning vår del av världen rör sig. "

"Bakgrund. Norden och EU
Sverige, Danmark och Finland är medlemmar i EU. Norge omfattas av merparten av EU:s lagstiftning genom medlemskapet i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, EES.

Norden har drygt 25 miljoner invånare. Det motsvarar fem procent av folkmängden i EU. Men Nordens andel av EU:s ekonomi är nästan dubbelt så stor och utgör nio procent. Efter Storbritanniens utträde blir den siffran runt 10 procent.

Tillsammans har Sverige, Danmark och Finland ungefär lika många ledamöter i Europaparlamentet som Spanien, ett av EU:s största länder.

Christofer Fjellner, Europaparlamentariker, Moderaterna, Sverige
Hans Wallmark, riksdagsledamot och ledamot i Nordiska rådet, Moderaterna, Sverige
Bendt Bendtsen, Europaparlamentariker, Det konservative folkeparti, Danmark
Brigitte Klintskov Jerkel, ledamot folketinget och ledamot i Nordiska rådet, Det konservative folkeparti, Danmark
Henna Virkkunen, Europaparlamentariker, Samlingspartiet, Finland
Juhana Vartiainen, ledamot av riksdagen, Samlingspartiet, Finland

Artikeln publiceras i dag också i danska tidningen Berlingske. "

DN LÖRDAG 10 MARS 2018

" Här är politikens nya arena: Så styrs samtalet på Facebook

Sverigedemokraterna engagerar mest av alla partier på Facebook – och väcker mest ilska, enligt en granskning som DN har genomfört. Forskare tror att 2018 kan bli ett ”Facebookvalår”.
– Kommer det en berättelse som griper oss kan det bli konsekvenser, säger Marie Grusell, medieforskare vid Göteborgs - universitet. DN har träffat tre politiker som försöker förändra Sverige med Facebook som viktigaste plattform.

En centerpartist på isen
1 Helena Lindahl och Roland Rönnlund står på stranden vid Risböle i Västerbotten, som just nu täcks av en meter is och snö.

Roland berättar om sin tvist med staten, och Helena ställer frågor. De ska snart lägga ut ett videoklipp på Facebook – Helena Lindahls direktkanal till sina väljare.

Helena Lindahl är riksdagsledamot för Centerpartiet och fick 1 234 personröster i valet 2014. I dag är hon den riksdagsledamot som är störst på Facebook, bortsett från partiledare, gruppledare och talman. Hon är på besök hos Roland Rönnlund som bor cirka 40 kilometer söder om Skellefteå, i Risböle – en by mellan Storträsket och Bäckfjärden. Det är kallt – på morgonen 27 minusgrader, men nu visar biltermometern minus 10.

– Man får ju bra diskussioner på Facebook där du också kan tänja på din argumentation. Det blir en annan spänst, en direktrelation till väljare, säger Helena Lindahl och kisar i eftermiddagssolen.

Tidigare på dagen stannar den svarta Volvokombin vid Rolands Rönnlunds hem, på en tomt som hans familj ägt sedan 1800-talet. Han är kassör i en samfällighetsförening som äger havsnära mark som staten vill göra om till naturreservat.

– Det totala taxeringsvärdet är 2,4 miljoner för de här tomterna. Marknadsvärdet ligger på 4 miljoner. Och staten erbjuder 47 000, förklarar Roland i köket och pekar på en väggkarta över Risböle, medan kaffet kokar i en Don Pedro.

– Det här tycker jag låter helt barockt, och jag kommer göra vad jag kan för att hjälpa dig, Roland. Dåså, ska vi sätta igång?
Några timmar senare är Facebookvideon postad.

Facebook kommer att bli ett väsentligt verktyg för politiker som vill nå ut till väljare under valåret. Den bedömningen gör medieforskaren - Marie Grusell vid Göteborgs universitet.

– Man har talat om internetval i många år. 2010 var det bloggar som var stort. 2014 var det mer på Twitter som diskussionen fördes. Och det är inte helt omöjligt att 2018 blir ett Facebookval.

Enligt Internetstiftelsen i Sverige, IIS, besöker 81 procent av svenskarna sociala nätverksplatser ”någon gång”, och 56 procent gör det dagligen – dubbelt så många som 2010.

Dessutom är Facebook den plattform som de allra flesta svenskar använder, 74 procent. Näst störst är Instagram och Snapchat med 53 respektive 33 procent, medan endast 25 procent använder Twitter. Marie Grusell tror att styrkan hos sociala medier ligger i att de blivit en arena för berättelser.

– Att vi kan se allt i ett – bild, video, text – gör att vi enklare kan engagera oss i materialet. Och kommer en berättelse på sociala medier som griper oss och som rör någonting som ligger högt på dagordningen, då kan det få konsekvenser.

I över ett år har Helena Lindahl spelat in livesändningar på Facebook där hon talar om Centerpartiets politik. Och till skillnad från andra politiker som är aktiva på sociala medier, håller hon sig främst till frågor som ligger nära hennes vardag i Västerbotten.

I ett av hennes mest sedda klipp sänder hon direkt från en skog i hembyn Gumbodahamn i Robertsfors kommun, och talar om skogäganderätt. Klippet har delats nästan 7 000 gånger – fler än något annat klipp en riksdagsledamot har lagt upp i år.

– Jag kan inte skriva debattartiklar varje dag, och ti dningar kan inte ta emot mina pressmeddelanden jämt. Då är Facebooksändningar jättebra för det gör att mina följare faktiskt kan ta del av min vardag och de åsikter jag har, och jag kan ta del av deras respons på en gång, säger hon.

Helena Lindahl har lyckats att skapa nationellt engagemang för lokala frågor i Västerbotten. Hon säger att hennes framgång handlar om att vara jordnära och ärlig.

– Man ska prata på ett sätt som är enkelt, man ska inte krångla till saker och ting. Ska man nå många så kan man inte heller sitta och prata fikonspråk och gå in på varenda detalj. Folk orkar inte lyssna, säger hon.

Argast vinner – eller?
2 Det parti som länge har utnyttjat Facebooks kraft är Sverigedemokraterna.
Deras berättelse om Sverige som ett land som håller på att falla sönder har gripit tag i många, och deras kärnfråga – invandring – har blivit den viktigaste frågan inför valet 2018.

Under valrörelsen 2014 var det Socialdemokraterna och Feministiskt initiativ som dominerade på Facebook, men under det senaste året har Sverigedemokraterna blivit överlägset störst. Det visar en genomgång som DN har gjort.

Under perioden 1 februari 2017 till 1 februari 2018 har partiet genom sin Facebooksida på riksplanet fått totalt 1 666 516 interaktioner – alltså reaktioner, kommentarer och delningar. Vänsterpartiet, som är näst störst, har under samma period fått totalt 591 957 reaktioner. Faktum är att Sverigedemokraterna ensamma under mätperioden har genererat nästan lika många interaktioner på sina inlägg som alla andra riksdagspartier tillsammans: totalt 1 666 516 mot övrigas sammanlagda 2 142 097 interaktioner på sina Facebook-sidor.

– Vi har inte fått tolkningsföreträde för vår politik. Andra förklarar vad vi tycker innan vi själva får säga det. Därför blir våra egna kanaler jätteviktiga. I synnerhet för att bemöta när tidningar får fel, säger Sverigedemokraternas kommunikationschef, Joakim Wallerstein.

Han är fullt medveten om att SD är överlägset störst på Facebook. Han beskriver en kampanjfilm från Moderaterna som nyligen hade släppts.

– Den fick 2 000 visningar, vi får det första timmen. Sverigedemokraternas mest engagerande inlägg publicerades den 2 oktober 2017 med texten, ”Vi säger bestämt nej till att illegala invandrare ska få försörjningsstöd. Välfärden är till för svenska medborgare!” Inlägget har fått över 24 000 interaktioner.

Det finns dock ett svagt stöd för att ett stort antal interaktioner på Facebook nödvändigtvis garanterar ett högt valresultat. Det säger Linn Sandberg, doktorand vid Universitetet i Oslo som forskar om hur de svenska riksdagspartierna kommunicerar på sociala medier.

– Den forskning jag har sett visar på väldigt marginella effekter. Det finns inga tydliga exempel på att sociala medier är avgörande för ett enskilt partis valresultat, där är det snarare i vilken grad etablerade medier lyfter partiet och dess kärnfrågor som är viktigt. Men det har betydelse för individuella kandidater.

DN:s genomgång visar även att Sverige demokraterna är det parti som väcker överlägset mest ilska hos sina följare på Facebook. I genomsnitt är knappt 8,5 procent av alla reaktioner på partiets inlägg arga – det vill säga att någon har klickat på ”arga emojin” under inlägget. Hos de andra riksdagspartierna ligger den siffran på mellan 0,3 och 3,55 procent.

Sett i absoluta tal – totalt antal *gånger* användarna har reagerat med arga emojin – blir siffrorna ännu tydligare, på grund av Sverigedemokraternas dominans på Facebook. Totalt har Sverigedemokraterna under det gångna året genererat 117 716 arga reaktioner, långt fler än tvåan Liberalerna, vars inlägg genererat totalt 7 513 arga reaktioner.

Enligt Linn Sandberg går känslor på sociala medier hem, särskilt ”nu måste vi göra någonting-upprördheten”.

– Invandringsfrågan har stor betydelse för engagemanget, jag tror inte SD får lika mycket reaktioner när de skriver om vården. För Sverigedemokraterna spelar ilskan nog störst roll för att engagera de egna sympatisörerna och få dessa att rösta. Men också för att få dessa att engagera sig politiskt.

”Hos SD får man säga vad man vill”
3 Karl Schwed valdes nyligen till ordförande för Sverigedemokraterna i Gullspång i Västra Götaland, en tätort med drygt 1 500 invånare.

Schwed är en flitig Facebookare, och publicerar regelbundet inlägg i politiska diskussionsgrupper som ”Stå upp för Sverige”. Gruppen, med sina 180 000 medlemmar, startades ursprungligen för att stötta Örebropolisen Peter Springare och har sedan dess blivit rikskänd för det stora antalet hatbrottsanmälningar som gjorts mot inlägg gjorda i gruppen.

Karl Schweds lägenhet i Gullspång är prydd med österrikiska flaggor och minnessaker. Han kom från Österrike till Sverige som sjuåring, och refererar till sig själv – halvt på allvar och halvt ironiskt – som ”ensamkommande”.

På vaxduken i köket står en Ikeaköpt rabarberpaj – som enligt Schwed inte håller måttet. Han utstrålar en anda av ett Sverige från förr.

– Gamla värderingar. Rätt och fel, lag och rätt. Man kastar inte sten på poliser, man gör inte det. Man hjälper en gammal dam över gatan. Och man rånar absolut inte åldringar. Vanligt sunt jävla bondförnuft.

Karl Schwed har stöttat Sverigedemokraterna i flera år. Men det var för drygt två år sedan som han började opinionsbilda på Facebook. Han uttrycker ett djupt förakt mot det politiska etablissemanget, migrationspolitiken och ”islamiseringen av Sverige”.

– Det finns bara ett parti som konsekvent står upp för sina ideal, sina målsättningar. Och det är Sverigedemokraterna. Där får man säga vad fan man vill.

Du har skrivit i gruppen ”Stå upp för Sverige” att muslimska kvinnor förökar sig som råttor.

– Ja, det var väl kanske lite grovt men jag tänkte på mängden.
Du har sedan dess ändrat ordet ”råttor” till ”kaniner”, varför gjorde du det?

– Det låter bättre. Det var lite grovt med ordet råttor, ja.
Inlägg som Karl Schwed postar i gruppen ”Stå upp för Sverige” kan generera tusentals interaktioner.

Den 5 februari i år postar han ett inlägg i gruppen och meddelar gruppmedlemmarna att han valts till ordförande för SD i Gullspång: ”Så här glad är jag när man precis blivit vald till ordförande i Sverigedemokraterna Gullspång.”

Över 2 000 personer trycker på tummen upp och hundratals skriver grattis och skickar digitala blommor.

En riksdagsman från Surahammar
4 I riksdagen i Stockholm sitter ledamoten från Surahammar, Olle Thorell (S), och förbereder sig inför en inspelning.

Han besöker ofta också politiska grupper som ”Stå upp för Sverige”. Men hans agenda är en helt annan.

– Jag har suttit i riksdagen sedan 2006 och har haft en växande känsla under åren av att vi når ut allt sämre med våra budskap. Det byggs en distans mellan förtroendevalda och väljare, mellan regeringen och folket, säger han.

Vid skrivbordet på hans kontor ligger utspridda papper – väldigt många gula post it-lappar. På väggen närmast skrivbordet hänger affischer och bilder. En bakrutedekal från Obamakampanjen ’08, en bild där Olle betraktar en örn och ett större porträtt på Aung San Suu Kyi – även om han medger att ”glorian hamnat på sne”.

Han minns hur Sverige förr i tiden samlade sig kring en gemensam lägereld: Rapport klockan halv åtta, Gunnar Sträng som berättade om budgeten och Jan Guillou som granskade makten.

– Vi hade en gemensam uppfattning om världen. Sen kunde man välja höger och vänster och det fanns olika uppfattningar, men det var ett samtal. Nu är det samtal överallt, hela tiden. Det är skräddarsydda infoflöden, det är algoritmer på Facebook som gör att man får bekräftat det man redan har tyckt.

Det är dessa flöden som Olle Thorell vill störa. Han har bestämt sig för att varje dag, fram till valet, lägga ut ett klipp på Facebook, där han talar direkt in i kameran om en politisk fråga.

Det två minuter långa klippet ”Gå inte på Jimmie Åkessons lögner!” har nästan 230 000 visningar, och nära 4 000 interaktioner. Under det senaste halvåret så är det bara Helena Lindahl (C),

Sverigedemokraternas partiledare Jimmie Åkesson och Vänsterpartiets ledare Jonas Sjöstedt som har postat klipp med fler visningar.

Olle Thorell säger att samtal exempelvis i den lokala matbutiken i Surahammar är avgörande för att ”på riktigt” komma i kontakt med folk.

– Skillnaden är att jag nu gör det med en kamera framför mig.
Olle Thorell ser en värld där populister vinner stora framgångar, mycket på grund av sociala medier. Men Thorell menar att det görs genom att sprida lögner och osanningar.

– Trump är en populist. Han har fått folk att gå på en lögn och vilka fakta man än lägger fram så tror folk på den här lögnen.
En av Thorells förebilder är den förre presidentkandidaten, Bernie Sanders, som byggde en folkrörelse bland annat genom sociala medier. Thorell berättar om när han träffade Sanders kampanjstab i samband med en USA-resa.

– En av dem sa, ”man kan inte ersätta en lögn med en sanning. Man måste ersätta känslan som lögnen skapar med en annan känsla.” Det tål att tänka på.
○ ○ ○
I Västerbotten går Helena Lindahl (C) på den metertjocka snön så det bullrar under fötterna. Hon letar efter det rätta ljuset inför en Facebooksändning.

Hon säger att hon inte alls är intresserad av Twitter.
– Jag upplever att Twitter har ett visst klientel, och jag är inte ute efter att i första hand nå makthavare och journalister. Jag vill nå människor i deras vardag och då är ju Facebook mycket bättre, tycker jag.

När hon hittat eftermiddagsljuset som tittar fram mellan tallarna blickar hon upp från mobilen och reflekterar.

– Det här tycker jag är jättekul. Det slog mig i går att man faktiskt kan sitta på en stubbe i skogen och bilda opinion nationellt. Är inte det ganska fantastiskt?

Edgar Mannheimer
edgar.mannheimer@dn.se
Hugo Ewald
hugo.ewald@dn.se "

"Fakta. Om reportaget

Artikeln i tre punkter
Riksdagsvalet 2018 kan komma att bli ett ”Facebookvalår”, där vikten av att synas och engagera väljare via plattformen kan bli central.
Sverigedemokraterna är överlägset störst av alla riksdagspartier på Facebook, deras följare är också argast.

Flera svenska politiker har utarbetat egna strategier för att synas på Facebook, och vissa lyckas särskilt bra.

Reportrarna och fotografen
Edgar Mannheimer är politisk reporter och Hugo Ewald är faktakollsredaktör. De har båda fokus på valet 2018.
Thomas Karlsson är fotograf på DN: ”Det här reportaget ha tagit oss många mil genom Sverige och vårt politiska landskap.” "

DN LÖRDAG 10 MARS 2018

" Ewa Stenberg: Makten flyttar från partiledningen till väljarna

Personvalet kan i år bli riktigt betydelsefullt. När kandidater etablerar direktkontakt med sina följare på Facebook flyttas makten från partiernas ledningar ut till väljarna.Det är en av effekterna av vårt första stora Facebookval.

I många år har det funnits en given lunk för en valrörelse. Partierna hyr valstugor, delar ut flygblad och håller torgmöten.

Nu har den tekniska revolutionen förändra också politiken.

”Alla partier sliter rätt rejält med att få folk att komma till de vanliga torgmötena”, beklagade sig Kristdemokraterns ledare Ebba Busch Thor på en kaffeträff med riksdagsjournalisterna för några veckor sedan. Hon sade att partierna var nervösa för uppslutningen till och med när de ”tryckte ut alla fyra allianspartiledarna samtidigt”.

Därför har Ebba Busch Thor bett Bert Karlsson åka med på turné, även om hon tycker att han är plojig och populistisk. ”Andra format där man pratar politik behövs”, sade hon.

Väljarna är inte längre så intresserade av att samtala ute på gator och torg, de hänger oftare på Facebook, Instagram, Twitter eller Snapchat. Mer än hälften besöker sociala nätverksplatser dagligen – dubbelt så många som 2010.

Där hoppas partier och enskilda politiker kunna nå dem.
Personvalet som infördes 1998 kan till sist bli riktigt betydelsefullt när väljarna via sociala medier får möjlighet att jämföra partiernas kandidater.

Det kan i sin tur flytta makt från partiernas ledningar ut till väljarna, när partiets rangordning på valsedeln förlorar i betydelse. Vi kommer att höra ”inkryssad” oftare om kandidater och mer sällan än nu att de stått ”på valbar plats”.

När partierna flyttar ner obekväma politiker till valsedelns slut kan de dyka upp i riksdagen eller fullmäktige i alla fall. Lyckas till exempel SD:s Kent Ekeroth komma med på valsedeln har han goda chanser att driva en kampanj och bli invald.

Just Sverigedemokraterna har en stor fördel på det viktigaste sociala mediet – Facebook. Partiet har varit aktivt där länge och engagerar flest. SD gynnas dessutom av det polariserade och aggressiva tonläget. Kommunikation som går ut på att fördöma eller förlöjliga väcker känslor som får människor att dela och reagera.

Facebook och Twitter har blivit en genväg för att snabbt och billigt kunna organisera en folkopinion. Den används av politiska krafter över världen, som under den arabiska våren och i Metookampanjen. De sociala medierna är också mäktiga analysverktyg för att ringa in målgrupper och kartlägga människors åsikter.

Kunskaperna kan användas för att nå nya väljargrupper, men också för att manipulera och sprida desinformation. Under det franska president-valet förra året kunde falska Facebookkonton knytas till rysk under-rättelsetjänst. De spionerade på kampanjen, medan andra falska konton spred desinformation och hackade mejl. I USA använde aktörer kopplade till Ryssland Facebook för att under falsk identitet kalla till demonstrationer och piska upp konflikter mellan olika grupper. Sociala medier ger stora möjligheter för påverkan – och motsvarande risker. Det återstår att se vilka som lär sig att bemästra dem.

Ewa Stenberg
ewa.stenberg@dn.se "

DN LÖRDAG 10 MARS 2018

" Här är grupperna på Facebook som kan styra valrörelsen

När riksdagsvalet närmar sig är över 100 000 svenskar med i politiska Facebookgrupper, men det är en liten minoritet som står för en stor del av innehållet.

När Peter Springare, förundersökningsledare vid grova brottsenheten hos Örebropolisen, i februari 2017 skrev ett uppmärksammat Facebookinlägg där han uttryckte sitt missnöje över vad han menade var personer med invandrarbakgrunds överrepresentation inom Örebropolisens då pågående brottsutredningar förstod han nog inte att det skulle leda till att han skulle få Sveriges största politiska grupp uppkallad efter sig. Men snart fanns den där, ”Stå upp för Peter Springare”. Facebookgruppen fick på mindre än en månad över 200 000 medlemmar.

Gruppen, som Springare i april tog avstånd från, har i dag 180 000 medlemmar och heter efter en serie namnändringar ”Stå upp för Sverige”. Även om bara hälften så många inlägg görs i gruppen varje månad som för ett år sedan så är ”Stå upp för Sverige” fortfarande Sveriges största politiska diskussionsgrupp, räknat i antalet medlemmar, reaktioner och delningar.

De flesta Facebookgrupperna i Sverige är slutna och kräver att du som besökare blir insläppt av en administratör. ”Stå upp för Sverige” har dock under nästan hela sin livstid varit helt öppen för allmänheten att beskåda, och har beskrivits som ett forum för radikalisering. Enligt Eskilstuna-kuriren hade polisen i december 2017 fått in över 200 hatbrottsanmälningar mot inlägg som gjorts i gruppen. DN har kartlagt över 50 av de största politiska diskussionsgrupperna på Facebook. En överväldigande majoritet har invandringsfrågan som huvudfokus.

Under den amerikanska presidentvalskampanjen 2016 kom Facebookgrupper att påverka det politiska samtalet. Det var till exempel i Facebookgruppen ”Bernie Sanders’ Dank Meme Stash” som skämtet ”Bernie vs Hillary” uppfanns. Skämtet, där vänsterkandidaten Bernie Sanders framställs som hipp i kontrast till en påstått tråkig Hillary Clinton, förekom frekvent i samband med valrörelsen och blev omskrivet och kritiserat i flera medier.

Den hemliga Hillary Clinton-gruppen Pantsuit nation var ännu större, med åtminstone 2,9 medlemmar under november 2016.

Även i Sverige har Facebookgrupper påverkat. I samband med metoo-kampanjen arrangerades ett stort antal olika branschspecifika upprop, ofta i stängda eller hemliga Facebookgrupper.

Men enligt en rapport som Facebook publicerade i april 2017 kan grupper också användas för att sprida desinformation och så kallad ”falsk förstärkning”, där grupper utnyttjas för att ge material en spridning som det annars inte skulle få. Det kunde till exempel handla om nyskapade och falska Facebookkonton som genom att publicera samma inlägg i ett stort antal grupper kunde få många besökare till sajter med överdrivna och i vissa fall helt påhittade nyheter. Sådant beteende var enligt det amerikanska magasinet Wired under valrörelsen vanligt i grupper som ”Bernie Sanders’ Dank Meme Stash”, som stundtals fylldes med länkar till vinklade sajter som hyllade Sanders och inte sällan drevs av ungdomar från till exempel Makedonien och Rumänien.

Sådan ”falsk förstärkning” har gått att skymta även i Sverige. Nystartade konton med stulna bilder och namn, som enbart delar artiklar från en och samma sajt, är vanligt förekommande i grupper som ”Stå upp för Sverige” och många profiler masspublicerar sina inlägg i flera grupper samtidigt.

Att få sin artikel delad i en grupp som ”Stå upp för Sverige” innebär ofta tusentals sidvisningar och under 2017 hamnade företaget 24 journalistik, som driver tolv digitala lokaltidningar i Sverige, i blåsväder. Detta efter att Sveriges Radios program Medierna uppmärksammat vittnesmål från tidigare anställda om att man uppmanats att med hjälp av fejkprofiler dela företagets nyhetsartiklar i främlingsfientliga Facebookgrupper, någonting företaget har nekat till skulle vara fallet.

Att en Facebookgrupp är stor behöver dock inte betyda att det faktiskt är många som engagerar sig. Data som DN har tagit fram via analysverktyget Crowdtangle visar att bara ungefär 0,2 procent av medlemmarna interagerar med det genomsnittliga inlägget i grupper som ”Stå upp för Sverige”.

– Man brukar prata om 80/20-regeln: 20 procent står för innehållet och 80 procent tar del av det, säger Marie Grusell, medieforskare vid Göteborgs universitet.

Marie Grusell menar dock att grupperna har en stor politisk potential om de till exempel lyckas mobilisera medlemmar till att rösta på ett visst politiskt parti.

– Kan du engagera de där 180 000 personerna och få dem att rösta så är det fantastiskt. Men det är inte i Facebookgrupper den stora massan engagerar sig, och de som engagerar sig är ofta inte representativa för befolkningen i stort.

Hugo Ewald. hugo.ewald@dn.se "

DN LÖRDAG 10 MARS 2018

"Politisk enighet om nya regler för vattenkraften

Regeringen är överens med tre av de borgerliga partierna om ett nytt regelverk för den svenska vattenkraften. Ett mål är att få ut mer effekt från den. – Vattenkraften är en välsignelse, säger energiminister Ibrahim Baylan (S).

Som en del i den blocköverskridande energiöverenskommelsen har regeringspartierna nu kommit överens med C, M och KD om ett nytt regelverk för vattenkraften.

Kärnan i uppgörelsen är att det ska bli en enklare och mer enhetlig prövning av landets vattenkraftverk. Förslaget kan leda till att det byggs fler vattenkraftverk men huvudsyftet är att öka effekten i de befintliga anläggningarna.

– Vi vill skapa förutsättningar för en effektutbyggnad av vattenkraften så att vi kan få ut större energimängd. Det är bra för det är en förnybar, regleringsbar och lagringsbar källa som är en stor tillgång för vårt land, säger Ibrahim Baylan.

I dag står vattenkraften för cirka 45 procent av svensk energiförsörjning. Baylan tror att den andelen kan komma att öka i framtiden. – Vattenkraften kommer definitivt att fortsätta spela en central roll för både det svenska och det nordeuropeiska elsystemet, säger han.

Målet är att Sverige ska få en överproduktion av el och att vi ska kunna exportera en del av överskottet.

– Vi siktar på att Sverige ska vara en nettoexportör av den rena el som vi producerar. Så är det i dag och inriktningen är att det ska fortsätta vara så, säger Ibrahim Baylan.

Miljöminister Karolina Skog (MP) menar att överenskommelsen gör hela systemet för vattenkraft enklare och mer förutsägbart.

– Vi kommer att få en mycket bättre effektivitet och se till att rätt åtgärder hamnar på rätt plats. Det kommer att bli mycket bra för miljön.

Förslaget kan innebära att det blir fler vattenkraftverk men miljöministern understryker att det i så fall blir på noga utvalda platser.

– Nationalälvarna är heliga. Det finns inget tryck att ändra på den frågan, säger Karolina Skog.

Moderaternas energipolitiska talesperson Lars Hjälmered anser att den stora vinnaren i uppgörelsen är elproduktionen och svensk industri.

Han framhåller att det nu finns långtgående möjligheter för vattenkraftsproducenterna att utnyttja de undantag som är inbyggda i systemet.

– De här undantagsmöjligheterna innebär att de får helt andra, rimliga och bättre förutsättningar som jag tror är det bästa för Sverige.

Hans Olsson
hans.olsson@dn.se "

DN LÖRDAG 10 MARS 2018

" Läraren hyllades för att han tog debatten. Eleven blev nazistledare.

För 22 år sedan möttes en ung lärare och en tonårskille i ett klassrum för att debattera nazism. En av dem har ägnat hela sitt vuxna liv åt att försöka gottgöra det som hände den dagen. Den andre blev en av Sveriges ledande högerextremister.
– Jag vann debatten men jag förlorade eleven, säger läraren Christer Mattsson.

Elevernas skratt fyller skolans musiksal. De sitter på stolarna, på golvet längs väggarna och står på tå längst bak för att kunna se. Senare kommer en åklagare att skriva att det är mellan 50 och 70 ungdomar i publiken.

Skrattet övergår i applåder. Den blonda killen som sitter längst in i rummet glider längre ned i stolen.

Han är 16 år, med långa armar och knotiga axlar som inte fyller ut den vita t-shirten med vikingatryck. En bomberjacka med orange innerfoder har ramlat ned på golvet framför honom. Han presenterar sig som Björn, kommer från Roma-hållet utanför Visby.

Vänd mot honom står en ung man i 25-årsåldern med hästsvans, lätt skäggstubb och svår göteborgska. Det är han som får eleverna att skratta. På en videoinspelning från mötet hörs mannens teatraliskt skolade röst när han riktar den mot 16-åringen.

– Det är inte judarna som dödar människor. Det är inte judarna som föreslog koncentrationslägren. Det är inte judarna som går runt på våra gator och rakar av sig håret på huvudet och misshandlar människor. Det är ju ni som gör det, säger mannen och stöter gång på gång pekfingret hårt i overheadapparatens glasplatta.

– Du måste ju förstå det. Du måste ju skämmas någon gång.

Eleverna applåderar. Den 16-åriga killen vrider händerna i knät och gungar lite fram och tillbaka utan att titta på skolkamraterna. Han försöker argumentera att judarna styr Gotland men det går inget vidare. När han ska citera Adolf Hitler säger han att man inte kan ”lura hela folket hela tiden” och blir genast avbruten av sin motståndare.
– Nu är du för go alltså. Man kan inte lura hela folket hela tiden, det är ju Bob Marley som har sagt det!

Det är i början av februari 1996. I flera dagar har det blåst kalla vindar utanför Visbys kommunala gymnasieskola Säveskolan. Trots det är det många som sluter upp på kvällen för att demonstrera mot rasism under parollen ”Alla olika, alla lika”.

När Gotlands Tidningars ledarskribent skriver om debatten mellan läraren och den unge rasisten är det i triumfatoriska ordalag.

”Det blev tydligen vad man på idrottsspråk brukar kalla spel mot ett mål”, skriver skribenten och fortsätter:

”Det är så här vi måste gå tillväga. Våga ta debatten och påvisa hur ihåliga argument rasisterna presenterar. Vi får inte låta dem bli legitima på grund av någon missriktad populistisk missnöjesyttring.”

När den 25-åriga mannen, Christer Mattsson, läser artikeln sprider sig en härlig känsla av stolthet i honom. Han jobbar med att åka runt på skolor och föreläsa om nazism. Debatten med den unga killen på Gotland var inte planerad, men nu verkar den bli hans kanske största framgång. Han gör en kopia av artikeln som han sparar.

I dag, 22 år senare, måste jag mejla och sms:a honom flera gånger innan Christer Mattsson till sist motvilligt skickar över videoinspelningen från debatten. ”Glad om du destruerar eländet när du är klar”, skriver han i mejlet.

– Det viktiga för mig var att vinna. Det var viktigare att vinna debatten än att vinna eleven, säger Christer Mattsson.

Mötet i Visby mellan den vuxne antirasisten och tonårsnazisten kommer inte bara att förändra båda deras liv. Än i dag får det konsekvenser för Sverige och den högerextrema rörelsen.
○ ○ ○
Under 1990-talets första år drog den svenska högerextremismen fram genom landet och lämnade ett blodigt spår efter sig. Lasermannen John Ausonius sköt mörkhyade, gruppen Vitt ariskt motstånd stal polisvapen och spred dödslistor, och vid en sjö utanför Kungälv mördades den 14-årige pojken John Hron av nynazister.

Som en motreaktion reste avhoppade skinnskallar och Förintelseöverlevande landet runt för att förhindra att fler ungdomar skulle försvinna in i vit makt-grupperna. Christer Mattsson som var aktiv i SSU turnerade med en enmansföreställning på skolorna, och undervisade både lärare och elever om hur nazisterna skulle tas.

– Jag hade ett slags omnipotent självförtroende om vad som var rätt och riktigt. Man skulle aldrig backa från debatten med nazisterna utan avslöja vad de egentligen stod för. Det var precis det jag gjorde i Visby. Jag tog debatten och den där killen Björn kom förmodligen att säga mycket mer än vad han hade tänkt sig. Så mycket att det räckte hela vägen till Högsta domstolen, säger Christer Mattsson.

Antirasisterna hade länge hoppats på att få en prejudicerande dom som gjorde att nynazisternas symboler skulle tolkas som hets mot folkgrupp och därmed förbjudas. I den unge gotlänningen hittade de vad de sökte.

Björn Björkqvist var redan som 16-åring känd bland lärare och elever i Visby. Han var ledare för en liten grupp som kallade sig Fosterländsk ungdom och som var emot invandring, knark och trafik innanför Visbys ringmur.

Den 30 november 1995, drygt två månader före debatten med Christer Mattsson, greps han på gatan utanför Åhléns i Visby. I ett domstolsreferat räknar åklagaren upp alla symboler han hade på sig: ”Solkors, kugghjul och sädesax, bältesspänne i form av solkors, märke för Frisinnade unionspartiet, metallmärke föreställande solkors, tygmärke örn med odalruna, pinsmärke föreställande Livets träd och pinsmärke föreställande odalrunan.”

Enligt åklagaren representerade symbolerna en våldsinriktad, rasistisk ideologi. Polisen hittade också ett baseballträ ”fullklottrat med rasistiska slagord”.

Björn Björkqvist åtalades för både symbolerna och de antisemitiska uttalanden han gjort under debatten med Christer Mattsson. Han dömdes för hets mot folkgrupp, åtalet gällande symbolerna gick hela vägen upp till Högsta domstolen. Domen är prejudicerande och ligger fortfarande till grund när någon åtalas för att bära kläder och symboler som anses utgöra hets mot folkgrupp.

Domstolsprocessen fick också oanade konsekvenser. På plats vid rättegången fanns företrädare för det nazistiska partiet Nationalsocialistisk front, NSF, som hade grundats några år tidigare. De ville visa sitt stöd för den unga nazisten från Gotland. Efter domen flyttade han till de nya vännerna i Karlskrona där han snart blev NSF:s propagandachef.

När DN träffade den 18-årige Björn Björkqvist och en partikamrat 1998 beskrevs de som ideologiskt övertygade rasister, men också som ”två hövliga unga män som framför sina politiska åsikter som vilket annat parti som helst”.
– När vi kommer till makten är det slut på det demokratiska tramset – då förbjuder vi politiska partier och alla invandrare slängs ut ur landet. Judarna ska heller inte ha något att säga till om, sade han i intervjun, två år efter debatten i Visby.

NSF fick 1 417 röster i riksdagsvalet 2006.

När Björn Björkqvist fyllt 24 år meddelade han att han tänkte lämna partiet, men att han stod fast vid ideologin. ”Frontfigur hoppar av nazistparti”, skrev DN och flera andra tidningar. Han hade då dömts för hets mot folkgrupp flera gånger och skulle snart avtjäna ett fyra månaders fängelsestraff.

Avhoppet blev kortvarigt. När NSF återuppstod som Svenskarnas parti i november 2008 var han tillbaka som riksdagskandidat och chef för partiets webbtidning Realisten.

I dag är han en av personerna bakom sajten Motgift, tillsammans med två andra tidigare förgrundsgestalter från det nu nedlagda Svenskarnas parti. Med poddar och webb-tv sprider de sitt budskap. Under 2018 lanserar de en ny sajt tillsammans med flera kända personer från den främlingsfientliga miljön.

Han står även bakom Logik förlag som bland annat säljer böcker som ”Europas raser” och textsamlingen ”En annan bild av Hitler”.
Björn Björkqvist har sagt nej till att vara med i det här reportaget.
”Ni har ägnat er åt falska nyheter så många år att ni inte har en aning om hur verkligheten ser ut”, skriver han i ett mejl.
○ ○ ○
Christer Mattsson har sedan länge gjort sig av med hästsvansen och låtit skäggstubben växa ut. På bordet framför oss ligger den över 20 år gamla bilden från debatten i Visby.

– Det är bara att titta på ansiktena. Jag minns det väldigt väl, hur jag fick dem att skratta åt honom. Vart ska han ta vägen efter detta? Hade han haft svårt att skriva, läsa eller räkna och jag hade betett mig på det sättet så hade jag förhoppningsvis fått sparken. Men nu tänkte han inte värdegrundsmässigt rätt så att säga, och just vid den här tidpunkten var det helt legitimt att bete sig som jag gjorde, säger han, och fortsätter:
– Det gav honom inte några utvägar alls egentligen. Förutom att krypa för mina fötter – eller att göra fullständigt motstånd.

Vi sitter på Nordiska folkhögskolan i Kungälv. En kilometer bort besöker finansminister Magdalena Andersson kommunens stadshus för att prata om ”Sverige, utanförskapet och framtiden”. Samtidigt som ministern talar där inne står aktivister från den nazistiska gruppen Nordiska motståndsrörelsen utanför stadshuset och delar ut flygblad. Efter mordet på John Hron blev Kungälv likt Karlskrona en ort som symboliserade 1990-talets svenska nynazism. Det är fortfarande en plats där idéer om vit makt och överlägsenhet finns representerade. Nordiska motståndsrörelsen har utnämnt Kungälv till en av tre kommuner där gruppen ska försöka vinna en plats i fullmäktige i höstens val. Den lokala kandidaten Fredrik Vejdeland arbetar med gruppens propaganda och kallas internt för ”Herr HMF” – Herr Hets Mot Folkgrupp – eftersom han dömts så många gånger.

På folkhögskolan i Kungälv håller Christer Mattsson och hans kollegor från Segerstedtinstitutet utbildning för skolpersonal. Institutet instiftades vid Göteborgs universitet efter att statsminister Stefan Löfven i sin första regeringsförklaring 2014 utlovat ett nationellt kunskapscentrum för forskning om rasism. Statsministern och ytterligare två statsråd var på plats under invigningen 2015.

Segerstedtinstitutet finansieras av utbildningsdepartementet och har till uppdrag att sprida kunskap och metoder för att förhindra att ungdomar ansluter sig till våldsutövande ideologier, främst genom utbildning för lärare och skolpersonal.

Utbildningarna sker inom ramen för Toleransprojektet, som i dag finns etablerat i ett tjugotal kommuner. Det grundades i Kungälv efter mordet på John Hron 1995. Kommunen gav den unge läraren Christer Mattsson i uppdrag att ta fram en modell för att nå ungdomar på väg in i antidemokratiska miljöer. Målgruppen för Toleransprojektet var ungdomar mellan 14 och 16 år. När Christer Mattsson mötte 16-åringen i Visby var projektet fortfarande helt nytt.

– Jag förstod väl rätt tidigt att det jag gjorde då inte var så lyckat. Förståelsen för att det inte var så lyckat övergick snart till en skam för det övergrepp som jag utsatte Björn för, säger han.

Är det så du tänker på det, ett övergrepp?
– Ja. Jag har bett honom om förlåtelse.

Vad har han sagt då?
– Att jag inte ska överskatta mig själv
När vi träffas i Kungälv står det klart hur mycket som har hänt sedan den där debatten i Visby. Christer Mattsson har kommit att omvärdera hela sitt förhållningssätt till hur unga extremister ska bemötas. Senare under kvällen ska han visa det i praktiken, men just nu nöjer sig Christer Mattsson med att uttrycka frustration över att stora delar av samhället inte delar hans egna slutsatser.

– När vi i dag pratar om hur man ska förebygga våldsbejakande extremism så innehåller det en hel del av de repressiva tankar som drev mig till den position som jag tog i Visby.

På uppdrag av Sveriges kommuner och landsting, SKL, har Christer Mattsson granskat kommunernas handlingsplaner mot extremism. I den kritiska rapporten skriver han bland annat att nästan alla kommuner saknar behovsanalys och att 15 procent av handlingsplanarna kan strida mot grundlagen. Han är särskilt kritisk till hur skolan förväntas samverka med polisen och Säkerhetspolisen utan att det är klart hur det samarbetet ska se ut och vilka konsekvenserna blir.

– Ingenstans i policydokumenten har jag kunnat läsa mig till vad man ska samverka om. Är det polisen som ska berätta för lärarna vilka elever som behöver lite extra demokratiundervisning, eller är det lärarna som ska berätta för polisen vilka som i framtiden kan bli terrorister?

När Mona Sahlin utsågs till nationell samordnare mot våldsbejakande extremism sade hon att kunskapsnivån i kommunerna var för låg och att alla lärare måste känna igen terrorgruppen Islamiska statens symboler. Christer Mattsson skakar på huvudet. Han pratar om målreträtt, hur byråkrater inte lyckas lösa ett grundläggande problem och därför skapar åtgärder som går att mäta och återrapportera men som inte leder till någon faktisk förändring.

– Merparten av eleverna jag jobbat med har inte gjort samhället illa, men har däremot gjort sig själva väldigt illa. För att jag ska ha legitimitet måste de jag arbetar med förstå att jag gör det för deras skull. Så att de inte ska förstöra för sig själva, för sin familj, för sin omgivning och i längden för samhället. Det blir fel interventionsnivå om vi bara intresserar oss för dem om de hotar samhället.

Riskerar inte din inställning att bli naiv?
– Ungdomarna måste vara medvetna om att det finns gränser som de aldrig får gå över utan att vi polisanmäler. Det har jag också gjort flera gånger. Det är inte fråga om att vara naiv. Samhällets gränser ger mig trygghet i mitt arbete för då kan jag vara tydlig med när jag kan hjälpa, och när jag inte kan hjälpa. Men utgångspunkten i arbetet är alltid att det är för deras skull.
○ ○ ○
Inne i föreläsningssalen står stolarna placerade i en cirkel. Där sitter Christer Mattsson och en ung kille omgivna av lärarna som deltar i Toleransprojektets utbildning. Killen är i 20-årsåldern och vill vara anonym i det här reportaget eftersom han fortfarande är aktiv i den

högerextrema miljön. Christer Mattsson har med honom i utbildningen för att lärarna ska få träffa en riktig extremist, inte bara en avhoppare.
– Jag misshandlade någon första gången när jag var tio. Efter ett annat slagsmål sprang jag hem och berättade det för min pappa, han svarade bara ”bra, då vet jag”, säger killen.

Återigen sitter Christer Mattsson i ett klassrum inför publik tillsammans med en betydligt yngre kille med extrema åsikter. Men i stället för att debattera rasism pratar de om missbruk, psykisk ohälsa, en flickvän som svek och lärare som inte orkade. Det kommer inga skratt eller applåder från dem som lyssnar.

– Du förstår väl att jag älskar dig, säger Christer Mattsson till honom när samtalet är slut.

Christer Mattsson ser inte längre något värde i att förnedra eller besegra unga extremister i debatt. I stället sitter han alltså här, i ett dåligt upplyst klassrum i Kungälv, och försöker få andra lärare att förstå varför ungdomarna gör som de gör. De pratar inte om symboler eller olika extremistgäng, utan om utanförskap och ett ömsesidigt förtroende.

Christer Mattssons resa hit började kanske i en musiksal i Visby, men vändpunkten kom några år senare – på ett vägkafé några mil utanför Förintelselägret Auschwitz.
○ ○ ○
Under 2000-talets första år stod en barack på Ytterbyskolans skolgård i Kungälvs kommun. Med skolelevers osvikliga fantasi fick den namnet ”Baracken”. Det var där eleverna som ingen annan orkade med fick sin undervisning. De var en handfull killar i tonåren som hatade invandrare och hejade på Hitler. Där placerades även Madeleine Ytterstedt.

– Jag vet inte om skolan förstod att man radikaliserade oss ännu mer och puttade oss ännu längre utanför samhället. Jag var 14 år gammal. Det är ganska tidigt att döma ut någon, ”du kommer aldrig klara skolan så vi sätter dig i en barack”, säger hon.

Precis som många av sina dåvarande kompisar kom Madeleine Ytterstedt från stökiga hemförhållanden, berättar hon. Aggressiviteten hon bar med sig gav henne en naturlig plats i det högerextrema gänget.
– Det finns något i den miljön som gör att ilska och hat ses som en positiv egenskap. Jag hade inga problem med att knuffa någon i en korridor eller sitta och gapa på folk på busstationen.

Toleransprojektet var nytt i Kungälv och en lärare uppmanade Madeleine Ytterstedt och hennes kompis att söka. De lockades med att de skulle få ledigt från skolan en vecka om de följde med gruppen på en resa till Polen och koncentrationslägret Auschwitz.

När resan väl blev av var det Christer Mattsson som ledde den. Fem år hade gått sedan debatten i Visby och han hade ändrat taktik. I stället för att krossa de unga rasisterna i debatt skulle han få dem att inse Förintelsens fasor – chocka dem att bli goda demokrater.

Eleverna som var en del av Toleransprojektet besökte det gamla koncentrationslägret. När solen gick ned tände de ljus vid krematorium nummer två. En efter en började eleverna att gråta.

”Yes”, tänkte Christer Mattsson och gratulerade tyst sig själv, ”Superpedagogen!”

Men hans blick fastnade på Madeleine Ytterstedt och hennes torra kinder.

– Hon grät inte och det störde mig. Det störde mig mer än vad det gladde mig att se de andras reaktion, säger Christer Mattsson.
På vägen från Auschwitz stannade de till vid ett vägkafé. Madeleine Ytterstedt satte sig lite avsides, och plötsligt kunde Christer Mattsson se hur de efterlängtade tårarna började rinna.

– Det kan ta ett tag innan känslorna hinner ikapp, sade han.
Madeleine Ytterstedt tittade tillbaka på honom.

– Jag gråter inte för några jävla judars skull, jag gråter för att jag inte vet hur min syster har det.

14-åriga Madeleine Ytterstedt berättade hur det var hon som tog hand om sin lillasyster och såg till att hon fick mat. Nu hade hon varit bortrest från sin syster i flera dagar. Christer Mattsson säger att det var ett avgörande ögonblick, att det förändrade honom som lärare.

– Även om vi förstår att allt inte är som det ska med de jobbiga eleverna så är det lättare att låtsas som att det inte hör hemma i klassrummet. Men det gör ju det. Jag hade tagit Madeleine hela vägen till södra Polen men det fanns ingen möjlighet för mig att säga att det som hon hade med sig hemifrån inte hade med saken att göra. Den insikten blev grunden till mitt sätt att arbeta och möta människor.
○ ○ ○
Fredag den 23 februari. Det är disputation på Medicinareberget i Göteborg och Christer Mattsson är nervös.

– Det känns okej, det känns bättre när det är över, säger han och flugan runt halsen ser ut att sitta lite för tajt.

Efter flera år är han nu äntligen klar med sin avhandling, ”Extremisten i klassrummet”, som handlar om förväntningarna på skolan att förhindra framtida terrorism. Under ett upprymt mummel fyller vänner och kollegor den stora hallen utanför föreläsningssalen där han snart ska försvara sin avhandling. I utkanten av minglet står uniformerade väktare.

På grund av sitt arbete lever Christer Mattsson med en hotbild. När Nordiska motståndsrörelsen demonstrerade i Göteborg i september 2017 bar de skyltar med bilder på partiledare, debattörer och journalister med ordet ”Förbrytare!” skrivet i rött. Christer Mattssons ansikte var ett av dem som förstorades upp och bars runt av nazisterna.

Kritiken mot Christer Mattsson, Toleransprojektet och Segerstedtinstitutet kommer inte bara från extremister. Det har ifrågasatts hur mycket nytta Toleransprojektet egentligen gör, en studie som beställts av Kungälvs kommun visade visserligen på stora samhällsekonomiska vinster men den har ifrågasatts. När Segerstedtinstitutet invigdes bojkottades tillställningen av 18 forskare vid Göteborgs universitet. Forskarna skrev flera debattartiklar där de bland annat kritiserade att Toleransprojektets fokus ligger på individer och inte på strukturer och att verksamheten inte bygger på evidensbaserad forskning.

Dessutom är projektets grundare inte ens disputerad, har det hetat. Åtminstone den kritiken kommer Christer Mattsson snart att slippa. Hans vanligtvis fasta blick flackar fram och tillbaka mellan den han pratar med och alla andra i rummet. Det handlar inte så mycket om oro

för en plötslig nazistaktion, utan snarare om nervositeten hos den som snart ska sätta sig på en scen och förklara för alla vad han egentligen har sysslat med de senaste åren.

Plötsligt fastnar blicken, han ursäktar sig och skyndar fram till en man i kort, blont hår och med pojkaktigt ansikte som precis kommit in genom dörren.

– Björn! Hej!
Det tog 19 år efter debatten i Visby innan de träffades igen. En trevande kontakt övergick till en middag och har nu nått ”någon sorts relation”. Björn Björkqvist har till och med deltagit i Toleransprojektets utbildningar och låtit sig intervjuas på scen inför lärare. Nu är han en av hedersgästerna på disputationen, Christer Mattsson har själv sett till att anmäla honom och ringt och kollat: ”Du kommer väl?”

Omslaget till Christer Mattssons avhandling är bilden från debatten i Visby, beskuren så att det bara är den 16-årige eleven som syns sittandes på framsidan. Christer Mattsson beskriver den då så unge nazistens livsval som sitt eget personliga misslyckande.

Hur känns det för Björn Björkqvist att vara med och fira honom? Han tar min framsträckta hand med ett tveksamt halvleende och säger att det är okej att jag skriver att han är där, men att han inte tänker kommentera något alls.

Han ursäktar sig och skyndar bort med sitt sällskap. De ser till att hålla avståndet resten av eftermiddagen.

Inne i föreläsningssalen sätter sig en sällsam blandning människor i bänkarna. Där sitter Björn Björkqvist och Madeleine Ytterstedt, bara en stol från varandra på platser märkta med ”Reserverat”. Den 20-åriga killen från kursen i Kungälv är på plats och sitter med en grupp tidigare högerextremister som är några år äldre än han själv.

När den pensionerade professorn som opponerar på avhandlingen får de samlade akademikerna att förtjust fnissa åt ett skämt om kritisk diskursanalys ler de unga killarna tappert.

– Frugan frågade vad en disputation är. Ja, fan, jag vet fortfarande inte, viskar en av dem.

Kvällen avslutas med fest i Marstrand. Talen pågår i fyra timmar, festen tar inte slut förrän tidigt på morgonen. Jag är inte med, men det är Björn Björkqvist. Han får bland annat höra hur en kvinna som håller tal återberättar historien om den unga nazisten i Visby, utan att förstå att han sitter bara en meter ifrån henne.

Dagen efter disputationen lägger han upp en bild från Marstrand på sitt Instagramkonto. På bilden syns en specialtillverkad vägskylt med texten ”Att leva är att låta leva – Toleransprojektet”.

”I Marstrand kör man politisk propaganda på vägskyltarna”, skriver han.

Christer Mattsson hoppas att Björn snart kommer vara med på fler kurser inom Toleransprojektet.

Mikael Delin
mikael.delin@dn.se "

"**Skolan har ett särskilt uppdrag att förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och för grundläggande demokratiska värderingar**. Samtidigt utmanas skolans värdegrund ständigt.

I en artikelserie som inleddes nu i veckan belyser DN problemen med extremism i svenska skolor. En enkät bland rektorerna på landets kommunala gymnasieskolor visar bland annat att över hälften har varit med om att utomstående har försökt sprida extremistiska åsikter eller propaganda i skolmiljön.

I en intervju med DN säger Säkerhetspolisen att de extrema grupperna ser skolan som en rekryteringsplats och exponeringsyta för sin ideologi. Aktiviteten inom de extremistiska miljöerna kommer att öka under valåret, enligt Säpo.

Toleransprojektet
Toleransprojektet grundades i Kungälv på 1990-talet med uppdraget att förhindra att tonåringar hamnade i vit makt-miljön. Sedan dess har liknande projekt etablerats i ett 20-tal kommuner, med fokus på olika extremistmiljöer beroende på kommunernas behov.

Bakom Toleransprojektet stod läraren Christer Mattsson. Framgångarna i Kungälv ledde till att han fick vara med och bygga upp Segerstedtinstitutet som instiftades vid Göteborgs universitet i juli 2015.

Segerstedtinstitutets uppdrag är att bidra till kunskapsutveckling kring preventivt arbete mot våldsutövande ideologier och strukturer samt rasistiska organisationer. "

DN SÖNDAG 11 MARS 2018
DN. DEBATT 180311

”Oroande jakt på kryphål i flyktingkonventionen”

Förslag som riskerar att undergräva flyktingkonventionen och flyktingars rättigheter kommer numera även från etablerade politiska partier. Men ger vi oss in i ”kreativa” försök att hitta kryphål i flyktingkonventionens bokstav riskerar vi att legitimera en utveckling som helt undergräver det internationella skyddet för flyktingar, skriver sexton folkrättsexperter.

Vi ser med stor oro på den senaste tidens politiska initiativ som riskerar att undergräva flyktingkonventionen och flyktingars rättigheter. Sådana förslag kommer numera inte bara från öppet främlingsfientliga högerpopulister utan även från etablerade politiska partier inom ett bredare politiskt spektrum. Det tydligaste aktuella exemplet i Norden är de danska socialdemokraterna som i sitt program ”Retfaerdig og realistisk” (sic!) föreslår att det inte längre ska vara möjligt att söka asyl i Danmark och att de flyktingar som tagit sig till Danmark ska integreras i andra länder eller tas om hand av FN. Man föreslår också, anmärkningsvärt nog, att folketinget varje år ska fastställa hur många ”icke-västliga” invandrare Danmark kan ta emot!

I Sverige är det hittills bara Sverigedemokraterna som har uttryckt förståelse för denna hållning. Samtidigt tycks tongivande röster inom Moderaterna och Kristdemokraterna under de senaste månaderna ha gett uttryck för initiativ i en liknande riktning. Moderaterna föreslår att asylprövningar ska ske utanför EU och att EU:s nuvarande asylsystem ska ersättas av ett kvotflyktingsystem (DN Debatt 2017-10-19).

Elisabeth Svantesson (M) utesluter inte ett tak för antalet flyktingar (DN 2018-02-09). Sara Skyttedal och flera andra kristdemokrater vill ha ett ”asylkvotsystem” (DN Debatt 2017-10-20). Inget av dessa förslag anger i klartext vad som ska hända med de som söker asyl i Sverige, men läsaren förstår att det är sådana ansökningar man vill undvika. Det är på sin plats att påminna om det internationella skyddet för flyktingar.

Konventionen angående flyktingars rättsliga ställning (flyktingkonventionen) antogs i Genève 1951 i efterdyningarna av andra världskriget. I konventionen anges vem som ska anses som flykting samt en lägsta tillåten nivå för skyddet av flyktingar. Konventionen var till en början främst tänkt för Europa men den geografiska begränsningen togs bort genom en ändring 1967. Nästan 150 stater är i dag parter i konventionen. Sverige blev det 1954.

Flyktingkonventionen hindrar inte stater från att reglera invandring och bedriva gränskontroll. Vad flyktingkonventionen syftar till i stället är skydd för grundläggande mänsklig värdighet: en lägsta nivå för skyddet av flyktingars rättigheter.

Konventionen förbjuder återsändande av flyktingar och asylsökande till platser där de löper risk för förföljelse (principen om non-refoulement). Denna princip är i dag så väletablerad och allmänt accepterad att den ofta anses gälla som internationell sedvanerätt som är bindande för alla stater. Tanken är att den som hotas av förföljelse ska kunna lämna sitt land och söka skydd utomlands utan att riskera att återsändas till förföljelse.

Skyddet enligt flyktingkonventionen kompletteras i dag av folkrättens regler om mänskliga rättigheter. Såväl FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna (UDHR) som internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (ICCPR), konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (CAT) och Europeiska konventionen för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) förbjuder kollektiva utvisningar och återsändande till tortyr eller andra grymma, omänskliga eller förnedrande förhållanden. Motsvarande förbud finns även i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna och i flera andra EU-rättsakter. Kränkningar av flyktingars grundläggande mänskliga rättigheter strider därför i regel inte bara mot flyktingkonventionen utan även mot andra internationella regler om mänskliga rättigheter.

För att inte riskera att bryta mot principen om non-refoulement behöver en stat bedöma risken för förföljelse innan en person utvisas eller avvisas och den bedömningen ska göras individuellt. Även om en viss plats är säker för en viss person behöver den inte vara det för en annan, eftersom just den personen kan komma att utsättas för förföljelse på grund av hens härkomst, politiska uppfattning eller andra skäl.

Flyktingkonventionen innehåller inte bara ett förbud mot återsändande till förföljelse utan också miniminormer för behandling av flyktingar och asylsökande. Dessa normer täcks numera också av moderna konventioner om mänskliga rättigheter. Australien har undandragit sig detta ansvar genom att utackordera behandlingen av flyktingar och asylsökande till andra stater, främst Papua Nya Guinea (PNG) och Nauru. Det verkar vara en modell av detta slag som de danska socialdemokraterna vill utveckla. Ansvaret för mänskliga rättigheter kan dock inte delegeras bort. En stat som överlämnar flyktingar eller asylsökande till en annan stat är ansvarig om den andra staten

behandlar dem illa. Det ska i detta sammanhang noteras att PNG:s högsta domstol år 2016 beslutade att flyktinglägret på ön Manus skulle stängas eftersom att levnadsförhållandena i lägret, som administrerades av Australien, var uppenbart undermåliga.

De danska socialdemokraterna vill också upprätta kvoter för ”icke-västliga” invandrare. Inget etablerat svenskt parti har oss veterligen ännu föreslagit något sådant, även om man kan anta att det finns en vilja att minska just den utomeuropeiska invandringen, eftersom flyktingmigrationen inom Europa i dag är mycket liten. Att behandla människor olika utifrån deras härkomst strider förstås inte bara mot grundläggande etiska normer utan också mot grunderna för diskrimineringsförbuden i FN:s konventioner om mänskliga rättigheter, Europakonventionen och EU-rätten.

Vi är på både folkrättsliga och moraliska grunder positiva till att det skapas möjligheter att söka asyl från utlandet till Sverige och andra EU-länder; på så sätt kan vi förebygga farliga båtfärder över Medelhavet. Vi är även positiva till alla försök att förbättra förhållandena för flyktingar utanför Sveriges gränser. Men om vi sätter stopp för möjligheterna att söka asyl i Sverige och utvisar asylsökande utan att bedöma risken för förföljelse har vi brutit mot flyktingkonventionen. Och om vi ger oss in i ”kreativa” försök att hitta kryphål i flyktingkonventionens bokstav så bryter vi mot dess anda och riskerar att legitimera en utveckling som helt undergräver det internationella skyddet för flyktingar.

Kan vi med trovärdighet fortsätta att ställa krav på andras respekt för folkrätt och internationellt samarbete om vi själva ifrågasätter allmänt accepterade principer? Kan vi förvänta oss att Libanon välkomnar 1 miljon syriska flyktingar och Pakistan 2,9 miljoner från Afghanistan om vi själva sätter ett ”tak”? Och vad ska vi nordbor, världens mest välmående folk, säga till fattiga Uganda, med nära 1 miljon flyktingar, när vi stänger våra gränser?

Respekten för flyktingkonventionen är inte bara en fråga om trovärdighet i internationellt samarbete och efterlevnad av internationella avtal, utan också om grundläggande mänsklig värdighet och hur vi vill att våra samhällen ska se ut. Svenska riksdagspartier bör nu reagera och stå upp för flyktingkonventionen och flyktingars rättigheter.

Per Bergling, professor i rättsvetenskap, Umeå universitet
Iain Cameron, professor i folkrätt, Uppsala universitet
Per Cramér, professor i internationell rätt, Göteborgs universitet
Mark Klamberg, docent och universitetslektor i folkrätt, Stockholms universitet
Jann Kleffner, professor i internationell rätt, Försvarshögskolan
Said Mahmoudi, professor i internationell rätt, Stockholms universitet
Andreas Moberg, docent och universitetslektor i internationell rätt, Göteborgs universitet
Olle Mårsäter, universitetslektor i rättsvetenskap, Uppsala universitet
Joakim Nergelius, professor i rättsvetenskap, Örebro universitet
Gregor Noll, professor i folkrätt, Lunds universitet
Martin Ratcovich, doktorand i folkrätt, Stockholms universitet
Mona Samadi, universitetslektor i folkrätt, Stockholms universitet
Rebecca Stern, docent och universitetslektor i folkrätt, Uppsala universitet
Pål Wrange, professor i folkrätt, Stockholms universitet
Joachim Åhman, docent och universitetslektor i internationell rätt, Göteborgs universitet
Inger Österdahl, professor i folkrätt, Uppsala universitet "

DN SÖNDAG 11 MARS 2018

" Efter nazifilmen – skolan vill få rätt att stänga av elever

Landets ledande elitskola hamnade i blåsväder när DN avslöjade att en grupp elever spelat in en nazifilm under en resa till förintelselägret Auschwitz. Sedan dess har rektorn och elevernas lärare arbetat för att det inte ska hända igen. Nu vill de ha hjälp från staten och rätt att stänga av elever som bryter mot värdegrunden.

Det är tidigt i juni 2017 och eleverna på Fredrikshovs slotts skola ska snart ta sommarlov. Firandet ska äga rum inne i Oscarskyrkan, som ligger alldeles bredvid skolan på Östermalm i Stockholm. I bänkraderna kommer kända kulturprofiler, finansmän och en tidigare statsminister att sätta sig.

Fredrikshovs slotts skola är Sveriges mest eftertraktade grundskola med 9 000 barn på kö. Det är en skola som sägs fostra framtidens - ledare, de som går ut nu har några av landets bästa betyg.

Men sommarlovet solkas redan innan det hinner börja. På morgonen publicerar DN en artikel: ”Elever på elitskola spelade in nazifilm på resa till Auschwitz”.

Föräldrar och elever som förbereder sig för skolavslutningen kan läsa hur pojkar i nionde klass filmat när de iscensatt ett nazistmöte, - imiterade Adolf Hitler och heilade.

Elevernas samhällskunskapslärare Dan Hultqvist säger att filmklippet kommer som en chock. Det är han som arrangerar niondeklassarnas resa och följer med till Auschwitz varje år.

– Vi har varit där nere i Polen, pratat mycket om Förintelsen, sett filmer, lyssnat på levnadsöden och haft föreläsare vars släktingar drabbades. När det här hände kände jag bara: ”Nej.” Det var en känsla av uppgivenhet. Vad mer kan jag göra för att budskapet ska nå fram?

När DN besöker skolan nio månader efter publiceringen hänger det planscher i skolans trapphus. På en tavla är det bild på alla i personalen, en annan upplyser om mobilförbud, på en tredje står det bara att ”Gay is Okay” bredvid rim om att inte förolämpa andra. ”Gå emot jargongen, och stå upp för vad som är rätt – även om det ur kompisarnas ögon inte alltid känns så ’fett’.”

Sedan elevernas film blev känd har mycket hänt på skolan, enligt rektorn Maija Möller Grimakova. Hon polisanmälde händelsen och inledde samtidigt ett internt arbete för att ta reda på vad som gått fel. Polisanmälan lades ned men skolans arbete har fortsatt. Dan Hultqvist och flera av hans lärarkolleger har vidareutbildats i frågor om extremism, radikalisering och grupptryck.

– Vi måste veta vad vi ska göra för att eleverna aldrig ska hamna där ideologiskt, men också för att de inte ska bli passiva iakttagare. Vi måste stärka deras civilkurage så att de kan bli de medborgare vi vill att de ska vara, säger Maija Möller Grimakova.

När filmen blev känd uppgav några föräldrar att det redan sedan tidigare funnits problem i elevgruppen. En förälder som DN pratar med tycker att skolan varit nonchalant inför frågan.

– Jag är jättebesviken över hur skolan och ägarstiftelsen hanterade det här. Det borde inte ha varit någon överraskning utan gällde ett gäng pojkar som redan tidigare ritat nazikors på skåpen och uttryckt sig oerhört grovt efter att ha sett filmer om Förintelsen.

Maija Möller Grimakova förnekar att skolan skulle blunda för varningstecknen från eleverna.

– Jag är ganska säker på att våra elever kommer att bli människorna som leder samhället. Det är ännu viktigare att de har bra värderingar, så vi tar fasta på minsta tecken, säger hon.

Rektorn säger att hennes skola egentligen inte skiljer sig från någon annan, att extremistiska värderingar är ett problem för hela samhället. Däremot tror hon att de värderingarna är särskilt svåra att upptäcka bland barnen på skolan.

– Våra elever svarar korrekt på alla frågor, de vidhåller de demokratiska värderingarna och nämner aldrig en åsikt som skulle få oss att dra åt oss öronen. Det gör det väldigt svårt att komma under ytan, säger hon.

För att förstå vad som hände i pojkgruppen som spelat in filmen bjöd rektorn in dem ett halvår efter att de gått ut skolan, för att prata igenom vad som hänt. Flera av dem nappade på inbjudan.

Tillsammans med sin tidigare lärare diskuterade de grupptryck och civilkurage.

– Eleverna som faktiskt har de negativa värderingarna kanske vi inte kommer åt över huvud taget. Det är de som står runtomkring och tittar

på som vi måste jobba med. Det handlar om att begränsa skadan, säger läraren Dan Hultqvist.

En av de stora lärdomarna för skolans personal har varit betydelsen av att bryta upp grupper. Niondeklassarna på Fredrikshovs slotts skola har gått tillsammans i tio år och rollerna i klassen är ofta befästa.

– Så fort vi blandar grupper så blir det lättare för eleverna att säga ifrån. Plötsligt sitter de som vanligtvis utgör gruppens kärna inte längre lika säkert, säger Maija Möller Grimakova.

Flera av eleverna som deltog i filmen sa i efterhand att det behövde finnas tydliga konsekvenser för de som betedde sig illa.

Både rektorn och läraren Dan Hultqvist efterfrågar mer stöd från myndigheterna för att hantera frågor om extremism i klassrummet. Maija Möller Grimakova vill ha större möjligheter att stänga av elever med extremistiska värderingar som har en negativ inverkan på gruppen.

– I dag kan jag stänga av eleven i en vecka, om jag prövat alla andra åtgärder. Efter en vecka får jag tillbaka en arg elev med extremistiska åsikter. Det är tandlöst.

Personalen på Fredrikshov och systerskolan Campus Manilla deltar nu i flera utbildningsinsatser som de själva har sökt sig till. Men Maija Möller Grimakova vill se en nationell satsning med tydliga direktiv och riktade resurser.

– Skolor förväntas klara av det här, men vi ger dem varken tillräckligt med kunskaper eller resurser. Jag är övertygad att om vi får rätt verktyg så kommer det att leda till att både skolor och samhället förändras, säger hon.

Mikael Delin. mikael.delin@dn.se "

DN SÖNDAG 11 MARS 2018

" V kräver 10 000 sommarjobb: ”Viktigt för demokratin”

Vänsterpartiet föreslår en rad satsningar i budgetförhandlingarna med regeringen. Bland annat kräver man att 110 miljoner kronor används för att skapa 10 000 sommarjobb.

I samband med budgetförhandlingarna med regeringen föreslår Vänsterpartiet en rad satsningar. Bland annat kräver man 10 000 sommarjobb i Sveriges kommuner, så att även unga utan föräldrar med ett brett kontaktnät får möjlighet till sommarjobb.

Satsningen fungerar som ett stöd till kommuner runtom i landet, som fördelas via Arbetsförmedlingen.

– Ju fler unga som får möjlighet till ett sommarjobb, desto fler unga får möjlighet att få en egen inkomst och den frihet det innebär, säger Ulla Andersson.

Vänsterpartiet fick igenom ett liknande förslag förra året, som då kostade 105 miljoner och avsåg 10 000 sommarjobb. Enligt en utvärdering från Sveriges kommuner och landsting (SKL) tog 7 335 ungdomar del av satsningen.

Satsningen i år beräknas kosta 110 miljoner kronor.

V vill också se ett ökat lokalstöd för att tillhandahålla anpassade lokaler för fritidsverksamhet.

– Alla unga ska ha goda möjligheter inför framtiden och det gäller även oavsett om man har föräldrar som har en tjock plånbok eller inte. En bra fritid är viktigt för oss alla, säger Andersson.

Stödet till föreningar och organisationer är dels ett lokalstöd som söks genom Boverket, dels är det ett verksamhetsstöd för, till exempel, lokaler som inte har pengar nog att driva verksamhet eller som vill utvidga sin verksamhet.

– Det finns ju också fritidsgårdar som på sommaren vill nå fler stadsdelar och då kan man ha mobila fritidsgårdar, eller åka ut på landsbygden.

Stödet till föreningar och organisationer väntas kosta 20 miljoner kronor.

Den sista delen av paketet handlar om ett utökat stöd till fritidshem och fritidsgårdar.

Vänsterpartiet vill satsa 75 miljoner kronor för att barn som tillbringar sina somrar på fritidshem ska få möjlighet till miljöombyte under sommarlovet, och så att fritidsgårdar kan hitta på ”meningsfulla aktiviteter” för barn och unga.

Totalt väntas ungdomspaketet kosta 300 miljoner kronor.

Edgar Mannheimer
edgar.mannheimer@dn.se "

DN SÖNDAG 11 MARS 2018

" Så ska pensionärer som har det sämst få mer i plånboken

Politikerna vill ändra grundskyddet för dem som har låg pension. Tanken är att de som har det allra sämst ska få mer pengar. Här är en genomgång av de viktigaste delarna i förslaget.

I tisdags, den 6 mars, godkände regerings- och allianspartierna i Pensionsgruppen utredningen om grundskyddet för pensionärer. Utredningen, som gjorts av tjänstemän i regeringskansliet, har bollats mellan tjänstemännen och politikerna tills partierna i Pensionsgruppen ställt sig bakom förslagen.

Nu ska utredningen på remiss till bland andra Pensionsmyndigheten, Skatteverket och pensionärsorganisationerna som ska ge sina synpunkter på förslagen. Remissrundan kan leda till att Pensionsgruppen justerar förslagen men det kommer i huvudsak att bli som i utredningen.

Inriktningen är att de pensionärer som har det sämst ställt ska få mer pengar. Politikerna vill också passa på att göra justeringar i grundtrygghetssystemen så att de blir mer träffsäkra mot personer med låga inkomster.

Utredningens förslag gäller bara ålderspensionärer. De som har sjukersättning omfattas alltså inte.
Tanken är att förslagen ska införas 2020. Utredarna räknar med att nettokostnaden är 2,1 miljarder kronor och att effekten på de offentliga finanserna blir 1,4 miljarder kronor.

Här är en genomgång av förslagen. Med hjälp av exemplen i grafiken här bredvid går det att se principerna för hur stöden förändras.
Garantipension

Höjs med 200 kronor i månaden för dem som enbart har garantipension och får det högsta beloppet. För dem som har garantipension som utfyllnad blir höjningen mindre i takt med att garantipensionen trappas av när övriga inkomster ökar.

Garantipensionen ska minskas när den allmänna, statliga, pensionen ökar, precis som i dag.

Garantipensionstillägg
Ett inkomstprövat tillägg som höjer garantipensionen med som mest 700 kronor i månaden för ensamstående och 200 kronor i månaden för sammanboende. För dem som har garantipension som utfyllnad minskar det här tillägget när tjänstepension och kapitalinkomster ökar.
Exemplens garantipension. Tyra i vårt exempel har enbart garantipension och får den högsta höjningen. Garantipensionen höjs med 200 kronor i månaden och hon får 700 kronor i garantipensionstillägg, totalt 900 kronor mer.

Terese och Tina som har inkomstpension och tjänstepension får mindre än Tyra. Deras totala höjning av garantipensionen stannar på 437 kronor i månaden.

Bostadstillägg
Taket för den högsta boendekostnad som tillägget beräknas på höjs till 7 000 kronor och det högsta bostadstillägget blir 6 200 kronor i månaden.

Boendekostnader upp till 3 000 kronor i månaden ersätts fullt ut, bidraget blir 90 procent på kostnaden mellan 3 001 och 5 000 kronor och 70 procent på kostnaden mellan 5 001 och 7 000 kronor.

Behovsprövningen blir hårdare för dem som har tjänstepension, privat pension och arbetsinkomster. I dag tas dessa inkomster upp till hälften, i förslagen tas de med till 100 procent. Konsumtionstillägget på 340 kronor i månaden tas bort. Det ska kompenseras av att bidraget täcker låga boendekostnader fullt ut och genom garantipensionstillägget.
Exemplens bostadstillägg. Tyra, med enbart garantipension, och Tekla, med låg pension, får båda höjt bostadstillägg. De får dessutom garantipensionstillägg.

Tina får ett litet plus jämfört med i dag eftersom garantipensionstillägget ger mer pengar än sänkningen av bostadstillägget.

Tekla, som arbetar och tar ut pension, blir av med hela bostadstillägget samtidigt som garantipensionen höjs. Hon går back med ungefär 1 300 kronor i månaden men får ändå drygt 20 000 kronor i månaden efter skatt.

Äldreförsörjningsstöd
Taket för den skäliga bostadskostnaden blir detsamma som för bostadstillägget, 7 000 kronor i månaden. Det införs också ett fribelopp på 24 000 kronor per år som gör det möjligt att förbättra inkomsten genom arbete.

Maria Crofts
maria.crofts@dn.se "

"Grundskydden betalas ut från 65 års ålder och beloppen avser ensamstående pensionärer.

1 Garantipension. Full garantipension är 8 076 kronor i månaden före skatt. Fyller på den intjänade pensionen och minskas när den allmänna pensionen ökar. Betalas ut automatiskt.

2 Bostadstillägg. Högsta tillägget är 5 560 kronor i månaden skattefritt inklusive ett extra tillägg på 340 kronor som alla får oavsett boendekostnad. Ansökan krävs.

3 Äldreförsörjningsstöd. Fyller på övriga inkomster efter skatt så att personen har 5 634 kronor i månaden efter skatt att leva på när bostadskostnaden är betald. Den högsta boendekostnad som får räknas med är 6 620 kronor i månaden. Ansökan krävs. "

DN SÖNDAG 11 MARS 2018

"Maria Crofts: Nästa steg är att höja avgiften till pensionen

Det är bra att grundskyddet ses över. Men lågavlönade som arbetat hela livet behöver också få högre pension. Därför bör nästa steg bli att höja avgiften till den allmänna pensionen.

Pensionärernas inkomster har halkat efter jämfört med arbetsinkomsterna i många år nu. Eftersläpningen har berört de flesta pensionärer men det är de med mycket låga pensioner som fått ta den största smällen.

Många av dem är ensamstående kvinnor, ofta änkor eller frånskilda, över 75 år som inte arbetat alls eller mycket lite. De flesta bor i hyresrätter och hyrorna har ökat kraftigt de senaste åren. Det ingen tvekan om att den här gruppen halkat efter och behöver mer stöd än i dag.

Med de nya förslagen får de som enbart har garantipension ungefär 1 300 kronor mer i månaden efter skatt jämfört med i dag. Det är sannolikt mycket efterlängtade pengar.

Men det finns ett problem. När grundskydden höjs blir skillnaden i pension ännu mindre för dem som arbetat heltid hela livet med vanliga arbetarlöner. Det kan skilja så lite som några hundralappar i månaden. Politikerna är medvetna om det här problemet och försöker hitta vägar att göra arbete mer lönsamt i pensionssammanhang. En sådan åtgärd finns med som förslag i utredningen vi skriver om den här veckan. Det

är att de som har garantipension ska kunna höja sin pension genom att arbeta efter 65 års ålder, något som lönar sig dåligt i dag.

Politikerna har också bestämt att pensionsåldrarna ska höjas eftersom medellivslängden ökat. Att arbeta högre upp i åldrarna ger mer pengar att leva på som pensionär. Det beror på att man tjänar in mer pension och att den summa man tjänar in inte behöver räcka i lika många år.
I den uppgörelse Pensionsgruppen slöt i december förra året står det att det är viktigt att avgiften är på rätt nivå och att nivån på pensionsavgiften ska analyseras vidare. Men det är svårt att avgöra exakt vad det betyder.

Men det är allt fler som ansluter sig till uppfattningen att avgiften till den allmänna pensionen borde vara 18,5 procent som det heter att den är. Nu är avgiften i själva verket bara 17,21 procent på grund av olika beräknings- och skatteregler.

I en rapport från Folksam, som kom i somras, beräknas en sådan höjning ge omkring 1 400 kronor mer i månaden i pension till dem som har genomsnittliga inkomster.

Många fackförbund har också börjat byta en del av löneökningarna mot delpension, kallas flexpension i tjänstemannaavtalen. En viss procent av lönen sätts av till pension och ska göra det möjligt att arbeta mindre de sista arbetsåren.

I allmänhet får vi alltså betala avgiftshöjningarna till pensionen själva under de år vi arbetar vare sig vi vill det eller inte. En del vill säkert ta hand om hela sin lön och själva bestämma hur mycket som ska sparas till pensionen.

Maria Crofts maria.crofts@dn.se. privatekonomisk krönikör. "

DN MÅNDAG 12 MARS 2018

"Ledare: Nationalismen har inget fosterland

Vad är egentligen svenska värderingar? De senaste åren har partiledarna tävlat om att framhålla sin kärlek till dessa. Men det har varit oklart vad de menar. Ofta beskriver de snarare liberala, demokratiska värderingar: ”Här i Sverige visar vi respekt för andras åsikter, vi kastar inte sten på polisen och vi tror på jämställdhet mellan könen.”

Inte ens de som talar allra mest och angelägnast om det svenska, som snudd på velat bli synonyma med svenskhet, har lyckats.

Sverigedemokraterna har tidigare försökt definiera det svenska på en så detaljerad nivå att det var snudd på komiskt. ”Typiskt svenskt kan väl vara köande, att sätta sig på ett helt tomt säte på bussen, att ha med sig matlåda till jobbet, att betala tillbaka 5 kr till en vän eller släkting, att inte vilja sticka ut, att lägga julklapparna under granen, att titta på Kalle Anka på julafton, att dricka snaps och äta sill på midsommarafton, att inte tuta i trafiken”, spånade partiet i det tidigare program som fortfarande finns till beskådan på vissa av lokalavdelningarnas sajter.

Inte heller i sina politiska åsikter är Sverigedemokraterna särskilt representativa för Sverige. De årliga attitydmätningarna från SOM-institutet i Göteborg visar att många oroar sig över ökad invandring. Men fler oroar sig för ökad främlingsfientlighet.

Oron handlar alltså om integrationsutmaningar, inte om en allmän fientlighet mot invandrare. Nationalistiska värderingar är inte typiskt svenska, de är framför allt ideologiska. Nationalismen är ironiskt nog inte ens särskilt nationell, utan tvärtom den mest internationella rörelsen just nu.

Partierna samarbetar över landsgränserna. Men de har olika bakgrunder, olika bevekelsegrunder. Många av dem bottnar, liksom brittiska Ukip, i högerpopulism. Andra har, likt Sverigedemokraterna, rötter och förgreningar i nynazism. Till de sistnämnda hör franska Front National som höll partikongress under helgen.

Front National har ett ambivalent förhållande till sin egen historia – och till sin framtid. På söndagen meddelades att grundaren, Jean-Marie Le Pen, fråntas titeln som hedersordförande. Han har under alla år gjort sig känd som en extremhögerman som talat förskönande om nazisternas ockupation av Frankrike och om inte förnekat, så åtminstone trivialiserat Tysklands massmord på judar och andra misshagliga under andra världskriget.

Nu vill hans parti inte längre ha med honom att göra. Hans dotter och efterträdare, Marine Le Pen, har länge kämpat för att städa ut det mest ingrott bruna. Hon vet att det extrema stöter bort de kvinnliga väljare som behövs för att undvika ännu en förkrossande förlust i nästa val.

Ändå var kongressens tillresta gästtalare Steve Bannon. Han har tidigare varit chef på den amerikanska extremhögerns främsta propagandakanal, den alternativa mediesajten Breitbart News, och därefter även högt uppsatt rådgivare till USA:s president, Donald Trump. Han har kontakter med nationalister och högerpopulister över hela Europa, inklusive Sverige.
”Historien är på vår sida”, sade han nu. ”Låt dem kalla er rasister. Låt dem kallar er främlingsfientliga. Låt dem kalla er nativister. Bär det som en hedersutmärkelse. För varje dag blir vi starkare och de blir svagare.”

Nog har han en poäng i historien varit på nationalismens sida. Men inte som i att den haft rätt, utan som i att Europa har sett den förr.

Vi vet vad som händer när den tillåts vinna mark – denna förkrympta, korkade och dödliga avart av verklig gemenskap. **DN 12/3 2018.** "

DN MÅNDAG 12 MARS 2018
DN. DEBATT 180312

”Staten behöver ta ett större ansvar för gymnasieskolan”

Sveriges kommuner är ofta för små för att kunna hantera utbildningsutbudet på ett bra sätt. Och den fria etableringsrätten för gymnasier har inte lett till ett allsidigt utbud i hela Sverige – däremot till ett överutbud av populära program i starka marknadslägen. Vi presenterar i dag en utredning som ska se över styrningen av gymnasiet, skriver Anna Ekström.

Att gå klart gymnasiet har aldrig varit viktigare än vad det är i dag. För individen är en fullföljd gymnasieutbildning den säkraste vägen in på arbetsmarknaden. Men gymnasieskolan utgör även basen i näringslivets och välfärdens kompetensförsörjning och är på så sätt en nyckelfaktor för fortsatt välstånd i Sverige.

Samtidigt dras den svenska gymnasieskolan med ett antal problem. I dag misslyckas mer än var tredje gymnasieelev med att ta en examen inom tre år. Om man gräver djupare i statistiken hittar man dessutom stora sociala skillnader. Bland gymnasieeleverna med lågutbildade föräldrar är det färre än hälften som klarar av att ta en gymnasieexamen inom tre år. Det rör sig alltså om ett betydande bortfall från en utbildningsform som i praktiken har blivit en förutsättning för att få ett jobb i Sverige.

Dessutom fungerar matchningen mellan gymnasieutbildningen och arbetsmarknadens behov inte tillräckligt bra. Samtidigt som näringslivet och välfärden skriker efter gymnasialt utbildad

yrkeskompetens har antalet elever som läser yrkesutbildningar på gymnasiet nästan halverats de senaste tio åren. Detta har bidragit till det mest allvarliga kompetensförsörjningsläget i Sverige på decennier.

I dag tvingas var fjärde företag tacka nej till uppdrag på grund av svårigheter att hitta medarbetare med rätt kompetens. Det är en bild som bekräftas varje gång jag träffar företagare. Att lönerna skulle vara för höga eller anställningsvillkoren för rigida, som det ibland antyds i den politiska debatten, hör jag aldrig.

I februari fattade regeringen beslut om två lagrådsremisser med flera förslag för att öka genomströmningen på gymnasiet och för att stärka yrkesprogrammens attraktivitet. Det handlar bland annat om att öka stödet till elever med svårigheter och se till att grundläggande behörighet till högskolan ingår i yrkesprogrammen om inte eleverna aktivt väljer bort det. Dessa är viktiga insatser som kommer att bidra till att fler klarar gymnasiet och att yrkesprogrammen blir mer attraktiva. Men om vi på lång sikt ska lyckas stärka gymnasieskolans resultat och roll i samhällets kompetensförsörjning måste även styrningen ses över.

Jag ser fyra huvudsakliga områden där dagens styrning av den gymnasiala utbildningen, inklusive vuxenutbildningen, brister:

1 Utbildningsutbudet. Kommuner är ofta för små för att kunna hantera frågor om utbildningsutbud på ett funktionellt sätt.

Gymnasieutredningen har pekat på att det på flera håll i landet inte är möjligt att erbjuda merparten av de nationella programmen och inriktningarna inom gymnasieskolan. Den främsta orsaken till det är att elevunderlaget, tillgången till rätt lärarkompetens och kapaciteten för arbetsplatsförlagt lärande på vissa håll är otillräcklig för att motsvara gymnasieskolans fulla programutbud. För individen blir detta ett problem utifrån att var man bor spelar en så stor roll för vilka program man kan läsa.

Men även kompetensförsörjningen blir lidande eftersom det framför allt är dyra yrkesutbildningar som får stryka på foten. Dessa utbildningar kräver en kraftsamling från flera aktörer för att få tillräckligt elevunderlag och tillräcklig kvalitet. Det kan sällan en enskild kommun mäkta med.

2 Resursutnyttjandet. Sedan friskolereformen genomfördes på 1990-talet har antalet gymnasieskolor ökat dramatiskt, vilket har lett till att det genomsnittliga antalet elever per skola har fallit. Detta riskerar att påverka resursutnyttjandet och utbildningens kvalitet negativt, då det blir svårare för varje skola att till exempel ha tillgång till en bred kompetens hos lärare, ett välfyllt skolbibliotek eller tillgängliga elevhälsotjänster.

I storstäderna har kommunala och fristående skolor många gånger haft en osund konkurrens om eleverna med halvtomma klasser, stillastående maskiner och ett ineffektivt utnyttjande av lärare som följd. Den fria etableringsrätten för gymnasieskolor har alltså inte lett till ett allsidigt utbud av gymnasieprogram i hela Sverige – däremot till ett överutbud av populära program i starka marknadslägen.

3 Styrkedjan. Under 2000-talet har andelen elever som går i en kommunal gymnasieskola i den egna hemkommunen minskat stadigt. I dag är det enbart varannan gymnasieelev som gör det. Resten pendlar till kommunala skolor i andra kommuner eller går i fristående skolor. I teorin har hemkommunen det fulla planeringsansvaret för sina elevers

gymnasieutbildning, men i praktiken är det marknaden som styr och huvuddelen av gymnasieskolans resurser skickas mellan kommuner och fristående skolor enligt fasta prislistor. Det skapar en obalans mellan vilket ansvar kommunen har och vilken kapacitet kommunen har att fullgöra sitt ansvar.

Många kommuner har försökt lösa detta genom att ingå kommunalförbund eller i andra samarbetsformer, men bland annat Skolkommissionen har pekat på att samordningen inte fungerar optimalt.

4 Finansieringen. Slutligen tar finansieringen av gymnasieskolan i dag endast begränsad hänsyn till elevers olika behov och skolors varierande förutsättningar. Detta trots att elevers socioekonomiska bakgrund och migrationsbakgrund spelar en stor roll för elevers studieresultat och genomströmning.

I dag kan en gymnasieskola där eleverna har ett genomsnittligt ingående meritvärde på 300 poäng få lika mycket resurser för samma program som en skola där eleverna har ett ingående meritvärde på 150 poäng. Trots att de bägge skolornas elever sannolikt har helt olika förutsättningar att uppnå målen är det alltså inte säkert att det får avtryck i finansieringen.

Mot denna bakgrund presenterar regeringen i dag, måndag en utredning, för att se över hur styrningen av den gymnasiala utbildningen, inklusive vuxenutbildningen, kan förbättras. I uppdraget ingår bland annat att föreslå hur den gymnasiala utbildningen kan planeras och dimensioneras på regional nivå för att bättre svara mot nationella och regionala kompetensbehov. Utredaren ska även se över och vid behov föreslå en ansvarsfördelning mellan stat, kommun och andra aktörer. Därutöver ska utredaren analysera hur dagens finansiering av gymnasieskolan tar hänsyn till elevers behov och skolors förutsättningar att bedriva en likvärdig utbildning och vid behov ge förslag på hur finansieringen kan ändras.

Gymnasieskolan står inför stora utmaningar framöver. Inte minst handlar det om att möta en kraftig expansion av antalet elever samtidigt som lärarbristen är historiskt hög. Då har vi inte råd med sprickor i styrningen av gymnasiet. Vi måste vända på varje sten för att höja kunskaperna, förbättra matchningen mot arbetsmarknaden och öka likvärdigheten. I det arbetet utesluter jag inte att staten behöver ta ett större ansvar för gymnasieskolan.

Anna Ekström (S), gymnasie- och kunskapslyftsminister "

Enkätfrågan

Har du som rektor behövt hantera att **elever** uttrycker extremistiska åsikter eller har kopplingar till extremistiska grupper?

DN:s undersökning

DN har skickat en enkät till 824 rektorer på kommunala gymnasieskolor. Det är samtliga rektorsadresser som fanns angivna hos Skolverket i januari 2018. En skola kan ha flera rektorer.
Över hälften - 419 rektorer - har deltagit.

Med extremism avser vi ideologiska ytterligheter som tar sig extrema uttryck. Det kan handla om rasism, antisemitism, höger-, vänster-, och religiös extremism och uttrycks ofta genom hatiska och nedsättande åsikter om andra grupper och upplevda meningsmotståndare.

DN MÅNDAG 12 MARS 2018

" Gymnasierektorer vittnar om extremism bland elever

Antisemitiska gåpord. Rasistiska uttalanden mot flyktingar. Elever som lockas av IS-rekryterare. Hälften av rektorerna i DN:s undersökning har tvingats hantera extremism bland sina elever. – Elever frågade om vapentillverkning och undrade vad det fanns för kemikalier på skolan, säger en rektor i Växjö.

Nu fortsätter granskningen av extremism i den svenska skolan. Den svenska skolan ska bygga på en demokratisk värdegrund. I en artikelserie granskar DN hotet mot den värdegrunden – i form av extremism i skolan. Tidigare har vi rapporterat hur rektorer kastat ut utomstående som försökt sprida propaganda inne på skolorna. Men problemen finns även i klassrummen.

hälften av rektorerna på landets kommunala gymnasieskolor har deltagit i DN:s enkät om extremism i skolan. Av dem svarar drygt hälften, 52 procent, att de behövt hantera att elever uttrycker extremistiska åsikter eller har kopplingar till extremistiska grupper. ”För två år sedan, under en kort tid, med IS-sympatier och lokal IS-rekryterare”, skriver en rektor i Västsverige.

”Jag har haft samtal med elever som uttryckt åsikter som kan tolkas som antisemitism och även våldsbejakande på vänsterkanten”, skriver en rektor i Stockholm.

Martin Wikerstål, rektor på gymnasiet Kungsmadskolan i Växjö, berättar hur skolan de senaste åren har haft problem med en liten grupp killar som visat tecken på både kriminalitet och radikalisering.
– Det har varit mycket oro kring de killarna. Våldsbrott kombinerat med kompromisslösa islamistiska synpunkter på åtskillnad av pojkar och flickor i skolmiljön, och vem som har lov att prata med vem, säger Martin Wikerstål.

Enligt honom fanns det redan problem från grundskolan, där flera av killarna haft mycket hög frånvaro. På gymnasiet visade de också ett intresse för vapen och skolan utredde om eleverna utgjorde ett hot mot klasskamrater och lärare.

– De frågade om vapentillverkning och undrade vad det fanns för kemikalier på skolan och hur mycket man kunde spetsa plåtar inne på industritekniska programmet, säger Martin Wikerstål.

– Vid ett tillfälle hade en av killarna ett vapen i skolan, en ganska kraftig elpistol. Polisen kom och tog hand om honom och vapnet. Flera av killarna har dömts för brott och hoppat av skolan.

Enligt Martin Wikerstål har det funnits ett väl fungerande samarbete mellan skolan, killarnas hemkommuner och polisen. Kommunens säkerhetsstrateg har gett stöd och skolan har även delat informationen med säkerhetspolisen.

Rektorn säger att det inte funnits någon oro för terrorrelaterad brottslighet, däremot för att killarna skulle ansluta sig till stridande grupper i Syrien eller Irak. Han beskriver gruppen som tätt sammansluten, med starka etniska band och hederskultur som håller dem samman och isolerar dem från omvärlden.

– Inte minst de vanliga, vettiga muslimerna har tyckt att den här gruppen har varit obehaglig. Killarna har velat propagera för dem om hur de ska leva och tro, och spridit länkar till olika radikala imamer på nätet.

Fallen som beskrivs av rektorerna i DN:s undersökning handlar nästan alla om killar. Camilla Brogeby, rektor på Almåsgymnasiet i Borås, säger att det finns en risk att skolan missar de tjejer som radikaliseras.

– Man ser de aggressiva och utåtagerande pojkarna, men även flickorna har en roll i de här sammanhangen. Vi är därför alltid uppmärksamma på tecken på förändringar i beteende och klädsel. De försvinner på ett annat sätt än pojkarna, det sker i tysthet med mer och mer frånvaro.

Precis som flera av sina kolleger säger Camilla Brogeby att samarbetet med kommunen och andra myndigheter är viktigt.

– Om vi har oro kring elever som kan ha kopplingar till extremism framför vi det till kommunens centrum för kunskap och säkerhet.
Finns det en risk om det upplevs som att skolpersonal anger elever?

– Jag tror att det är viktigt att eleverna förstår att de här värderingarna inte hör hemma i skolan. Vi har ett demokratiskt uppdrag och om vi ser något som inte överensstämmer med vår värdegrund måste vi vidta åtgärder. Om man har de här radikala åsikterna ska man inte invaggas i tron att vi håller tyst om det.

Mikael Delin
mikael.delin@dn.se "

DN MÅNDAG 12 MARS 2018

" Hur bevarar man jämställdheten när barnen har kommit?

Även om många par vill leva jämställt så är det många som faller in i stereotypa könsroller när de bildar familj. Vad beror det på, och vad kan man göra för att skapa ett mer jämställt förhållande?

Kvinnor tillbringade år 2010 drygt tolv timmar i veckan med hushållsarbete, som matlagning, disk, städning och tvätt. Samma siffra för män var strax över sju timmar i veckan, enligt Statistiska centralbyrån. Kvinnor lade alltså enligt SCB ner i snitt cirka fem timmar mer i veckan på obetalt arbete än män.

Även om många svenska par vill leva jämställt, så tog pappor bara ut 27 procent av föräldraledigheten 2016, enligt SCB. Enligt Sofia Björk, lektor vid Göteborgs universitet som forskar inom feministisk sociologi, är en viktig anledning att par blir ojämställda när de bildar familj att jämställdheten inte är den enda viktiga normen vid föräldraskap.

– Det finns väldigt starka normer för hur man är en bra och tillräcklig förälder, hur man är en anständig kollega och hur man tar ansvar för sitt jobb. I många fall är de normerna mer pressande än idealet om jämställdhet. Så jämställdhetsidealet får stå tillbaka när andra ideal träffar en hårdare, säger hon.

En faktor som spelar in är kraven att vara en tillräcklig bra mamma för sina barn, och känslan av att man sviker det idealet när man gör det som jämställdhetsprojektet vill.

– För pappor kan det vara lättare att få ihop de normerna, eftersom normerna om att vara en god förälder handlar om att vara involverad och ha mycket tid med sina barn. Det idealet ligger nära det om en jämställd pappa. Genom att vara en närvarande förälder blir de jämställda föräldrar, och det finns stolthet att hämta där, säger Sofia Björk.

För att en mamma ska anses jämställd ska hon inte ha dåligt samvete om hon prioriterar jobbet framför barnen, men föräldraidealet gör att man ska vara en närvarande förälder.

– Då kan man känna sig otillräcklig i relation till jämställdhetsidealen när man känner att man måste hämta tidigt på förskolan, men otillräcklig i relation till barnen för att man gillar sitt jobb och vill jobba mycket.

Enligt Sofia Björks forskning är det betydelsefullt hur engagerad mamman är i jämställdhet, eftersom det engagemanget driver pappan till att ta ett större ansvar. Men det är lättare att som pappa bli en symbol för framtiden, jämställdhet och utveckling genom att promenera med barnvagnen, än att som mamma bli det för att man driver jämställdhetsprojektet.

– Det är inte så lätt att visa upp att ”titta vad bra jag har tjatat”.
Det är fortfarande så att mammor tar ut huvuddelen av föräldradagarna och ägnar mer tid åt omsorg om barnen. Det är också ofta mammorna som tar planeringsansvar för familjelivet, och kommer ihåg gympakassen, matsäcken, middagsplaneringen. Det fortsätter också vara kvinnor som arbetar deltid för att ta hand om sina barn, säger Sofia Björk.

Hon menar att mycket av ojämställdheten har strukturella förklaringar, där många kvinnor jobbar i yrken med lägre lön, tung arbetsmiljö och med mindre utvecklingsmöjligheter i arbetslivet.

– Då är det rimligt att man prioriterar familjen mer än arbetet, eftersom arbetet inte ger så mycket tillbaka. Och det påverkar vad papporna i samma familj gör för prioriteringar. Så på samhällsnivå handlar det mycket om att göra så kvinnor slipper bära det lass som samhället inte bär, men också att göra det mer legitimt att skapa utrymme för båda kön att ägna sig åt omsorg, säger Sofia Björk.

Att kvinnor i mycket högre grad än män använder möjligheten att arbeta deltid under småbarnsåren kan bero på att det anses mer legitimt på arbetsplatsen att en kvinna går ner i tid för barnen. En viktig faktor handlar också om vilka förväntningar man har på sig själv och på varandra. Idealen och normerna ser i dag olika ut för mammor, pappor, söner och döttrar.

– Förväntningarna på en kvinnas omsorg är mycket högre för att hon ska klassas som en tillräckligt bra mamma. De normerna manifesteras i våra känslor och är svåra att värja sig emot. Det drabbar inte genom att man känner att ”andra tycker” eller ”jag borde”. De drabbar som en känsla av att man är värdelös eller att man skadar den lilla människan som man bryr sig om i sitt jämställdhetsprojekt, säger Sofia Björk.

Vad kan man göra för att öka jämställdheten i sitt förhållande när man fått barn?

– Mycket handlar om att reflektera över hur man lägger upp sina liv, och se att det i olika situationer finns olika alternativ. Prova vilket utrymme det finns hos arbetsgivare och i ekonomin, och vad ni kan göra annorlunda för att skapa jämställdhet. På grund av hur vårt samhälle är organiserat krävs det ett bestämt motstånd, och man får nästan bli lite jämställdhetsnörd, säger Sofia Björk.

Marie Evertsson är professor i sociologi vid Stockholms universitet. Hon har forskat på hur par i Europa som väntar barn planerar inför sin föräldraledighet, och hur det faktiskt blir efter att de fått barn. Och forskningen har visat att de svenska par som strävar efter att skapa jämställdhet i hög grad lyckas.

– Men många tycker att det är viktigt att mamman är med barnet först och längst, och då lever de efter den parollen. Då blir föräldraledigheten mer ojämlikt fördelad. Vill man dela lika så går det, det är väldigt tydligt. Men forskningen visar också att män kan välja, kvinnor kan inte det på samma sätt. Vill man leva i en jämställd relation så diskuterar man och försöker dela lika, gör du det inte så måste någon ta det huvudsakliga ansvaret – och då faller det ofta på kvinnan, säger Marie Evertsson.

Enligt Marie Evertsson finns det stora skillnader mellan samhällsgrupper vad gäller pappors föräldraledighet. Bland högutbil-dade par, eller par med små inkomstskillnader, tar papporna mer föräldraledigt. Men även om pappor i högre grad tar ut mer föräldraledighet är det fortfarande mycket vanligare att kvinnor, än män, använder rätten till att arbeta deltid under småbarnsåren.

– Då blir det också en mer traditionell uppdelning, där den som kommer hem tidigt lagar mat och gör mer hushållsarbete. Det får ofta konsekvenser för kvinnors karriär – de tvingas trappa ner lite, säger Marie Evertsson.

Även Marie Evertsson tror att en stor faktor till ojämställdhet i heterosexuella relationer är att pappor blir klappade på axeln när de tar ansvar, medan normer om moderskap är starka. Det finns också olika idéer om hur det bör vara, vilket är en anledning till att det blir debatt om fler föräldramånader vikta till fäder.

– Långt ifrån alla strävar efter större jämställdhet. Som pappa kan man nästan bara göra rätt, så fort man tar ledigt är det bra. Som mamma är det en balansgång mellan förväntningarna på hur en ”god mamma” är och att försöka vara jämställd, säger Marie Evertsson.

För att göra en relation mer jämställd måste man framför allt prata med varandra, diskutera igenom hur man vill ha det och fördela ansvar, menar hon. För att förändra situationen på sikt krävs både opinionsbildning och strukturella förändringar. Där har Sverige varit framgångsrikt i sin strategi för att få fler män att vara hemma med barnen och ta ansvar, enligt Marie Evertsson. Men det krävs också att föräldrar är goda exempel för sina barn.

Hon menar att man ska försöka tänka på att som förälder visa att alla kan göra allt, och se till att pappor gör saker både tillsammans med sina döttrar och söner, och vice versa.

– Om man tittar på data ser man att inställningen till jämställdhet bland pojkar inte blir mer positiv över tid, utan i många fall tvärtom: ju äldre de är desto mindre tycker de att det är viktigt att vuxna delar på ansvar för hem och barn. Kanske har detta att göra med ökat inflytande från kompisar. Har man ett fundament av jämställdhet i familjen och låter barnen hjälpa till kan det påverka hur de agerar senare i livet, tror Marie Evertsson.

Evelyn Jones
evelyn.jones@dn.se "

"Fakta. Jämställdhet och ekonomi
Sett till hela arbetsmarknaden har kvinnor, när alla löner är uppräknade till heltid, 87 procent av mäns lön. Den största anledningen till att det ser ut så är att kvinnor och män finns i olika yrken och att mansdominerade yrken tenderar att betalas högre än kvinnodominerade yrken.

När hänsyn även tas till att en större andel kvinnor än män arbetar deltid, tar längre föräldraledighet och vårdar sjuka barn i högre grad än män blir skillnaden mellan kvinnors och mäns årsinkomster ännu högre. Kvinnor har 81 procent av mäns inkomst, att jämföra med 80 procent för två år sedan.

När arbetslivet är över kan kvinnor i genomsnitt kvittera ut 67 procent av mäns pension, de yngre något mer och de äldre något mindre. Källa: Statistiska centralbyrån (siffror från 2016, nästa jämställdhets-rapport publiceras i juni 2018). "

DN MÅNDAG 12 MARS 2018

" Dopade med skattemedel. Liberalerna borde lära av historien och skilja staten från kapitalet

För nästan jämnt hundra år sedan bytte vi regering. Under första världskrigets slutskede, i oktober 1917, fick vi en koalitionsregering. Den var sammansatt av liberaler och socialdemokrater och ledd av Nils Edén.

Svältvåren 1917, då svenska folket led hungersnöd under handelsblockaden, var i färskt minne. Så var också krigets alla rövarbaroner och all spekulation, alla misslyckade regleringar och krigskommissioner. Hela huset skulle rivas ned, när liberaler och socialdemokrater kom till makten. Som socialdemokraten Erik Palmstierna uttryckte det i sina dagboksanteckningar: ”rent bord, regimförändring, landet måste erfara, att något nytt inträffat”.

En sak man ville göra rent bord med var ett slags korporativism, som innebar att det var mycket oklara gränser mellan staten och kapitalet. Samma personer som ledde banker och storföretag fattade de politiska besluten. För vänstern (ett begrepp som innefattade även liberalerna) var det självklart att motsätta sig detta slags sammanblandning mellan politik och ekonomiska intressen.

Vi stod på tröskeln till det demokratiska genombrottet och demokrati var att hålla gränserna mellan allmänintresse och egenintresse klara. Den ekonomiska politiken skulle inte styras av de som hade de största ekonomiska intressena och den skulle inte vila på det tysta samförståndet mellan konservatismen och storfinansen.

Eli Heckscher, nationalekonom och professor vid Handelshögskolan, förkroppsligade motståndet mot den gamla regimen när han i en artikel i Svensk Tidskrift 1918 föreslog att hela krigstidsregimen måste strykas. ”När staten åter tar stora enskilda affärsmäns medverkan i anspråk, såsom nu i stor utsträckning sker i kommissionerna, inträder överhängande fara för, att särskilda företagsgrupper därigenom få ett inflytande på statens åtgärder, som kan sägas ha löst problemet att förena den offentliga och den privata driftens *olägenheter*.”

En liberal position 1918 var självklart att staten och det offentliga skulle främja allmänintresset medan privata intressen skulle främjas *i konkurrens* med sig själva och inte *i symbios* med staten. Och det var samma position som socialdemokratin och konsumentintresset genom Kooperationen intog.

Det här historiska exemplet har som så många andra något att säga om vår samtid. Min fråga detta valår 2018 är om det fortfarande finns liberaler som anser att privata ekonomiska intressen bör få klara sig själva och inte leva i symbios med offentlig sektor? I grunden är det vad hela frågan om vinstbegränsningar i välfärden handlar om. Att hålla på skiljelinjen mellan hur vi använder det allmännas pengar och hur var och en använder sina privata resurser.

En annan fråga med tydlig koppling till problematiken är Nya Karolinska sjukhuset. Det så kallade ”partnerskapet” mellan privat och offentligt karaktäriseras av jäv, korruption och att privata aktörer berikar sig på offentliga medel. (Dessutom har det lett till ett sjukhus som inte fungerar.) Det finns system i den här galenskapen och 1918

hade vi inte hymlat med vad detta ska kallas. Det ska kallas korporativism och det innebär att tjänstemannarollen inte fungerar, att rättssäkerhet och likabehandling inte råder och att offentliga medel slöas bort.

Nu är det dags för liberala politiska partier att tala ur skägget om detta, att välja sida. Hur i all världen kan det vara en liberal position, omfattad av de partier som anser sig förespråka ekonomisk liberalism, att näringslivet ska blomstra genom att dopas med skattepengar i stället för att blomstra genom konkurrens på en marknad? Och hur kan det vara en liberal position att den i grunden så klara distinktion mellan medborgerliga rättigheter och ekonomisk makt som kommer ur isärhållandet mellan privat och offentlig sektor får grumlas på detta sätt?

I praktiken är det alltid svårt att upphäva förmåner som en gång instiftats. I det här fallet gäller det exempelvis rätten att bygga ekonomiska imperier med politiskt beslutad skolpeng. Men i princip borde det vara omöjligt att inta denna position, såväl för liberaler som för socialdemokrater, med någon insikt om det samhälle som föregick det moderna.

OM det moderna samhället ska överleva på sikt, om demokratiska val ska behålla sin legitimitet och om väljarna inte ska rösta på populistiska partier, då är det detta slags liberala renhållningsarbete som i nuläget behövs.

Professor i ekonomisk historia vid Uppsala universitet.

Ylva Hasselberg "

DN TISDAG 13 MARS 2018
DN. DEBATT 180313

”Vi föreslår fem skäl för att vägra trossamfund stöd”

Demokratikriteriet bör utformas så att samfund som agerar i strid med särskilt skyddsvärda värderingar i det svenska samhället exkluderas från stöd. Förslaget baserar sig på regeringsformens program- och målsättningsstadga. Samfunden kan då förutse vad som kan leda till vägrat stöd och risken för godtycke minskar, skriver Ulf Bjereld och Daniel Lindvall.

Religionsfrihet är en mänsklig rättighet och en viktig hörnsten i den svenska demokratin. Samtidigt kan det i ett demokratiskt samhälle uppstå konfliktytor mellan religionsfriheten och andra mänskliga fri- och rättigheter, till exempel i frågor om jämställdhet, barns rättigheter och alla människors lika värde. I debatten framförs inte så sällan ståndpunkten att staten borde ha skarpare verktyg för att förhindra att statligt stöd går till trossamfund som inte lever upp till demokratiska principer.

Att hitta en balansgång mellan religionsfriheten och andra grundläggande demokratiska värden har varit den största utmaningen för den översyn av statens stöd till trossamfund som vi i dag överlämnar till regeringen.

Stödet har i sin nuvarande form funnits sedan 2000 och omfattar en hjälp till trossamfunden med att ta in sina medlemsavgifter genom Skatteverket samt ett statsbidrag på cirka 80 miljoner kronor per år.

Regeringens direktiv slår fast att utredningen bland annat ska föreslå mål för statens stöd till trossamfund samt föreslå ett förtydligat så kallat demokratikriterium som är i överensstämmelse med religionsfriheten. Det har inte ingått i utredningens uppdrag att ta ställning till om ett statligt stöd överhuvudtaget ska finnas. Till utredningens hjälp har vi haft juridisk expertis, en expertgrupp samt en referensgrupp med representanter för samtliga riksdagspartier.

Vi menar att det finns flera skäl för staten att stödja trossamfunden. De fyller en viktig samhällsfunktion genom att de bland annat möter människors existentiella behov. Men det främsta motivet för staten att ge stöd till trossamfunden är enligt oss religionsfriheten. Stödets tillkomst ska ses i ljuset av att Svenska kyrkan under lång tid hade haft en politisk och ekonomisk dominerande ställning och än i dag har Svenska kyrkan en särskild ställning i förhållande till staten.

Religionsfriheten förpliktar inte staten att ha ett stöd till trossamfund, men staten bör förhålla sig neutral till olika samfund. Genom ett stöd försäkrar sig staten om att inget trossamfund ges en i förhållande till staten särskilt fördelaktig ställning i samhället. Därmed får trossamfunden mer likartade förutsättningar för sin religiösa verksamhet och individer i Sverige ges samma grundläggande möjligheter att utöva sin religion och åtnjuta sin religionsfrihet.

Trossamfunden ska enligt nuvarande demokratikriterium bidra till att upprätthålla och stärka de grundläggande värderingar som samhället vilar på. Detta kriterium är så vagt och otydligt att det är svårt att tillämpa i praktiken. Trossamfunden kan inte heller klart förutse vilka ageranden från deras sida som kan innebära att stödberättigande vägras. Bristen på tydlighet ökar även risken för godtycke från beslutsfattarens sida.

Vid utformningen av vårt demokratikriterium har vi valt att utgå från de grundläggande värderingar som uttrycks i regeringsformens program- och målsättningsstadga (1 kap. 2 §). Den omfattar värderingar såsom alla människors lika värde, den enskilda människans frihet och värdighet, demokratins idéer, delaktighet och jämlikhet samt skydd mot diskriminering, den enskildes privatliv och familjeliv samt barns rätt. Stadgan bygger därutöver till stor del på olika mänskliga rättigheter i internationella konventioner som staten är skyldig att skydda.

Europakonventionens bestämmelser om religionsfrihet ger samtidigt trossamfunden ett starkt skydd. Staten bör till exempel inte blanda sig i trossamfundens inre angelägenheter eller värdera samfundens religiösa lära eller de sätt på vilka läran manifesteras. Eftersom ageranden som står i strid med samhällets grundläggande värderingar ofta har ett nära samband med trossamfundens inre förhållanden eller religiösa lära kan en vägran att ge ett trossamfund stöd innebära att staten inskränker religionsfriheten. Europakonventionen tillåter dock att religionsfriheten inskränks, men det får bara ske för att skydda värden som anses vara särskilt skyddsvärda i demokratin. Inskränkningen måste också vara föreskriven i lag.

Därför föreslår vi att ett demokratikriterium ska utformas på så sätt att det framgår att trossamfund som agerar i strid med särskilt skyddsvärda grundläggande värderingar i det svenska samhället ska exkluderas från stöd (så kallade exkluderingsgrunder). Genom ett demokratikriterium med exkluderingsgrunder blir det möjligt för staten att göra en avvägning mellan dess behov av kontroll och trossamfundens behov av integritet och självständighet.

Exkluderingsgrunderna innebär vidare att trossamfunden på förhand kan förutse vilka ageranden som kan leda till vägrat stöd. Samtidigt begränsas den myndighet som ska fatta beslut om stöd från att göra godtyckliga bedömningar.

Utifrån de värderingar som anges i regeringsformens program- och målsättningsstadga har utredningen utformat följande exkluderingsgrunder. Ett trossamfund ska vägras stöd om det:

1.
Utövar våld mot person, tvång eller hot. Även trossamfund som rättfärdigar, främjar eller uppmanar till sådana handlingar ska vägras stöd. Det skulle till exempel kunna handla om ett rättfärdigande av våld i nära relationer eller främjande av tvångsäktenskap eller våldsbejakande extremism genom spridande av propaganda, finansiering eller rekrytering.
2.
Kränker ett barns rättigheter på sådant sätt att det finns en påtaglig risk för att barnets hälsa eller utveckling skadas. Inte heller trossamfund som rättfärdigar, främjar eller uppmanar till sådana kränkningar ska vara stödberättigat. Det skulle kunna handla om trossamfund som uppmanar föräldrar till ett visst agerande, såsom att upprätthålla en viss traditionell sedvänja eller att vägra ett barn vård eller utbildning, som innebär en påtaglig risk för att barnets hälsa eller utveckling skadas.
3.
Inskränker en medlems eller en regelbunden deltagares fri- och rättigheter genom utnyttjande av utsatt belägenhet, till exempel genom att manipulera en sjuk människa till viss handling eller underlåtenhet som får anses vara i strid med hans eller hennes vilja.
4.
Diskriminerar eller klart överträder principen om alla människors lika värde, till exempel genom missaktning för en grupp personer med anspelning på kön, etniskt ursprung, trosbekännelse eller sexuell läggning.
5.
Aktivt motarbetar det demokratiska styrelseskicket, till exempel genom uppmaning att inte följa svensk lag eller hörsamma myndigheters påbud. I undantagsfall kan uppmaning till lagbrott med mera som helt syftar till att bevara eller återupprätta demokratiska värden vara förenligt med stödberättigande.

Ett trossamfund ska som regel vara ansvarigt även för dess församlingars, företrädares och inbjudna föreläsares ageranden.

Vår förhoppning är att de förslag som vi i dag överlämnar till regeringen ska ge trossamfunden förutsättningar för en aktiv och långsiktig religiös verksamhet samtidigt som de skyddar samhällets grundläggande värderingar, däribland alla människors lika värde och jämställdhet, såsom de uttrycks i regeringsformen och som vårt samhälle vilar på.

Ulf Bjereld, särskild utredare, professor i statsvetenskap vid Göteborgs universitet
Daniel Lindvall, huvudsekreterare, fil dr "

"**Fotnot.** Ulf Bjereld är ordförande för Socialdemokrater för tro och solidaritet, men har haft uppdraget som utredare i egenskap av professor i statsvetenskap. "

DN TISDAG 13 MARS 2018

"Fakta i frågan: Har läget i utsatta bostadsområden blivit sämre?

Utvecklingen i landets mest utsatta bostadsområden är inte bara nattsvart. Allt fler har jobb och allt färre lever på bidrag, stick i stäv med den bild som ofta utmålas. Däremot ökar dödsskjutningarna och polisen är bekymrad över gängkriminaliteten. DN:s Kristoffer Örstadius granskar väljarnas viktigaste frågor.

Dödsskjutningar, utanförskap och social oro dominerar ofta medierapporteringen om Rinkeby i Stockholm, Bergsjön i Göteborg och Rosengård i Malmö. Flera allvarliga våldsbrott har uppmärksammats det senaste året.

Men det finns också en annan utveckling i landets mest utsatta bostadsområden. Flera parametrar pekar åt rätt håll.

Innan vi analyserar situationen behöver vi först bestämma oss för en övergripande fråga: vad är ett ”utsatt bostadsområde”? En vanlig metod, och den som DN har använt, är att utgå från de så kallade Urban 15-områdena, femton platser i Sverige som omfattas av regeringens urbana utvecklingsarbete. Dessa bedöms som särskilt socioekonomiskt utsatta. Här ingår bland annat Rinkeby (Stockholm), Tensta (Stockholm), Bergsjön (Göteborg) och Ronna (Södertälje). En fördel med att mäta Urban 15-områdena är att Statistiska centralbyrån, SCB, sedan många år publicerar detaljerad statistik på sin hemsida om utvecklingen, område för område.

I flera av Urban 15-områdena är andelen förvärvsarbetande i befolkningen, gruppen 20–64 år, nu den högsta som har uppmätts sedan SCB började sina mätningar för knappt 20 år sedan. Andelen är förvisso fortfarande jämförelsevis mycket låg, lägre än riksgenomsnittet, men utvecklingen pekar ändå åt rätt håll.

Förändringen har på flera håll varit kraftig. Så är fallet i exempelvis Rinkeby. År 2000 hade 45 procent av befolkningen i arbetsför ålder jobb. År 2016 hade det ökat till 52 procent. I nio av de 15 områdena har andelen som förvärvsarbetar ökat både på lång och kort sikt. I fem stadsdelar (Ronna och Hovsjö i Södertälje, Kronogården i Trollhättan, Araby i Växjö och Hässleholmen i Borås) finns ingen tydlig trend.

I en stadsdel, Gamlegården i Kristianstad, har situationen försämrats: Särskilt positiv har utvecklingen varit i Herrgården i Malmö, som ligger i stadsdelen Rosengård. Där var andelen förvärvsarbetande endast 11 procent år 2000, jämfört med 28 procent år 2016. Andelen är fortfarande mycket liten, men förbättringen är ändå tydlig.

Nyckeltalet som DN använder, ”förvärvsarbetande”, mäter andelen av befolkningen i arbetsför ålder, 20–64 år, som har jobb. Metoden bygger på en registerkörning av inkomstdata som SCB genomför. Den är etablerad och används internationellt, men tröskeln för att räknas som förvärvsarbetande är mycket låg. Måttet tar inte hänsyn till det faktum att utrikesfödda i betydligt större utsträckning än inrikesfödda arbetar deltid och har visstidsanställningar. Att en person har jobb behöver alltså inte betyda att han eller hon har en stark anknytning till arbetsmarknaden. En bra sak med måttet ”förvärvsarbetande” är å andra sidan att det inte har förändrats över tid, vilket är en styrka i jämförelser. Det bör också nämnas att merparten av de nyanlända som

kom hösten 2015 inte ingår i statistiken eftersom de fick uppehållstillstånd först 2017.

För att komplettera bilden har DN även studerat hur den genomsnittliga disponibla inkomsten har förändrats i områdena. Även här är utvecklingen, som justeras för inflation, positiv – både i de utsatta områdena och i riket:

Dessutom pekar flera andra faktorer på att arbetsmarknadssituationen har förbättrats. Den här grafen visar hur stor andel av invånarna som har försörjningsstöd (socialbidrag). I 9 av 15 områden är trenden tydlig: andelen invånare med försörjningsstöd sjunker:

Ett annat sätt att mäta situationen i ett område är att visa hur stor andel av befolkningen som varken jobbar eller pluggar – ett mått på utanförskapet. Denna andel sjunker i merparten av områdena, både för för ungdomar (20–25 år) och för samtliga vuxna i arbetsför ålder (20–64 år).

Att jämföra utvecklingen i stadsdelar är komplext. Områdena kan ha en hög omsättning av invånare, det vill säga att många flyttar in och ut. Dessutom kan demografin ha förändrats över tid, till exempel med avseende på åldersstruktur eller invånarnas födelseland.

Det finns ytterligare en indelning av förorter i Sverige, så kallade Lua-områden, som bygger på 23 stadsdelar i kommuner som har ingått lokala utvecklingsavtal med regeringen. Här ser utvecklingen ut ungefär som i Urban 15-områdena.

Sammanfattningsvis är alltså läget på arbetsmarknaden mycket besvärligt i de utsatta bostadsområdena. Men utvecklingen går i många fall åt rätt håll. Vad det beror på är svårt att säga, men arbetsmarknaden har generellt varit stark i Sverige de senaste åren. Andelen som förvärvsarbetar har ökat över tid, både bland inrikes- och utrikesfödda. Situationen är alltså inte unik i just de här utsatta områdena. En bättre konjunktur innebär alltid också en större förbättring av sysselsättningen för utsatta grupper än för mer väletablerade grupper, eftersom det i det senare fallet inte finns så stor förbättringspotential.

Den sociala oron är betydligt svårare att mäta. Det vore önskvärt att analysera hur utvecklingen har sett ut när det gäller välmående, folkhälsa och boendemiljö – men det är svårt att ta fram sådana mått. Ohälsotalet, det vill säga ett mått på antalet utbetalda dagar med sjukpenning, har minskat i tio av 15 områden. Andelen vuxna barn (21–24 år) som bor kvar hos minst en förälder har ökat i samtliga områden. När det gäller gymnasiebehörighet bland unga finns ingen entydig trend, varken positiv eller negativ. Ett annat mått som SCB har är valdeltagandet, ett tecken på delaktigheten i samhället. Inte heller här finns någon entydig trend, varken positiv eller negativ.

Polisen har uttryckt stor oro över brottsligheten i landets utsatta bostadsområden. Det handlar om grov brottslighet – om sprängningar, mord, skottlossningar och gängkriminalitet. I juni 2017 presenterade Polismyndigheten en lista över 61 utsatta områden. Av dessa betraktas 23 som ”särskilt utsatta”. Det är en annan kategorisering än Urban 15-områdena.

De 23 områdena kännetecknas, enligt polisen, av parallella samhällsstrukturer, en obenägenhet hos befolkningen att delta i rättsprocesser och svårigheter för polisen att fullfölja sitt uppdrag.

Polisen bedömer att läget har försämrats, men det finns ingen sammanställd aktuell statistik över brottsutvecklingen på just dessa platser. För att få en bild av den grova brottsligheten har DN med hjälp av Polisen tagit fram siffror över dödsskjutningar i de särskilt utsatta områdena i storstäderna. Antalet fall har ökat i de tre storstäderna när vi jämför perioderna 2012–2014 och 2015–2017:

Enligt Brottsförebyggande rådet (Brå) beror de många dödsskjutningarna på ett allt hårdare klimat i den kriminella miljön. Många av konflikterna som leder till skjutningar handlar om upplevda kränkningar mellan olika gäng.

Brå publicerade förut statistik över brottsanmälningar och utsattheten för brott i Urban 15-områdena, men slutade med det för några år sedan.

En metod för att ändå få en uppfattning om utvecklingen är att utgå från storstädernas stadsdelsområden för vilka det finns bra data. Denna indelning täcker en större geografisk yta, vilket är en nackdel i jämförelsen. I stadsdelen Spånga-Tensta i Stockholm ingår till exempel, förutom Tensta, även villaområdena i Sundby och Solhem: Polisanmälningar behöver inte heller nödvändigtvis spegla den verkliga brottsutvecklingen i ett område. En förändring skulle till exempel helt eller delvis kunna bero på förändrad

anmälningsbenägenhet. Ett annat sätt att mäta brottsutvecklingen är genom stora enkätstudier. Sedan 2006 genomför Brottsförebyggande rådet årliga mätningar, Nationella trygghetsundersökningen. Drygt 12 000 personer i Sverige får svara på frågor om huruvida de har blivit utsatta för brott. I juni 2017 gjorde Brå en särskild analys av hur utvecklingen har sett ut i socialt utsatta områden i urban miljö.

Utredarna utgick från 386 områden över hela landet, en indelning som bygger på en sammanvägning av socioekonomiska faktorer.
Andelen som utsätts för brott är större i de socialt utsatta områdena än andra urbana områden. Till skillnad från övriga platser finns däremot tecken på förbättringar, både när det gäller de brott som kategoriseras som ”brott mot enskild person” (våldsbrott, sexualbrott, och så vidare) och ”egendomsbrott” (inbrott, stöld, och så vidare):

Förtroendet för polisen och det övriga rättsväsendet har dessutom ökat. Undersökningen visar samtidigt att otryggheten – oron för att utsättas för brott – i de socialt utsatta områdena ligger på en konstant hög nivå, i synnerhet bland kvinnor.

Kristoffer Örstadius
kristoffer.orstadius@dn.se "

"Om/Fakta i frågan
Ökar klyftorna? Växer vårdköerna? Löser polisen fler brott? Fram till valet den 9 september granskar DN viktiga frågor om samhällsutvecklingen.

Vi går till förstahandskällor och försöker så gott det går att svara på alla frågor med stor transparens och offentliga data.
På www.dn.se/om/fakta-i-fragan finns alla källhänvisningar och länkar till källmaterial.

DN har dessutom gett två forskare, nationalekonomerna Laura Hartman och Lars Calmfors, i uppdrag att läsa texterna. De faktagranskar inte i detalj men ger övergripande synpunkter för att

minska riskerna för felaktiga slutsatser. DN står för allt innehåll i texten.

Har du som läsare synpunkter på innehållet eller slutsatserna?
Hör gärna av dig till kristoffer.orstadius@dn.se

Svaret i korthet

1. Allt fler har jobb och färre lever på försörjningsstöd i flera av landets mest utsatta bostadsområden. I 9 av de 15 så kallade urbana utvecklingsområdena har andelen som förvärvsarbetar ökat både på lång och kort sikt.

2. I Herrgården, som ligger i Rosengård i Malmö, har andelen som har jobb ökat från 11 procent år 2000 till 28 procent år 2016.
3. Samtidigt ökar dödsskjutningarna. Däremot finns det inga tecken på att den övriga brottsligheten i områdena har ökat. "

Genomsnittlig disponibel inkomst i befolkningen

Antal prisbasbelopp*, 20-64 år.

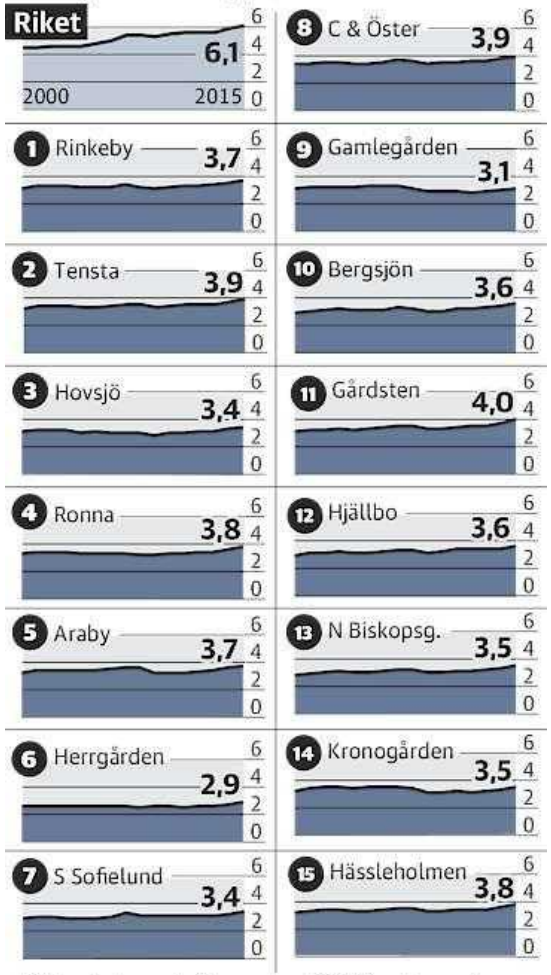

*Prisbasbeloppet räknas ut av SCB för att spegla och justera för inflationen i samhället.
Ett prisbasbelopp beräknades 2015 till 44 500 kronor.

Andel personer med försörjningsstöd (20-64 år)

Dödsskjutningarna

Källa: Polisen i respektive regioner.

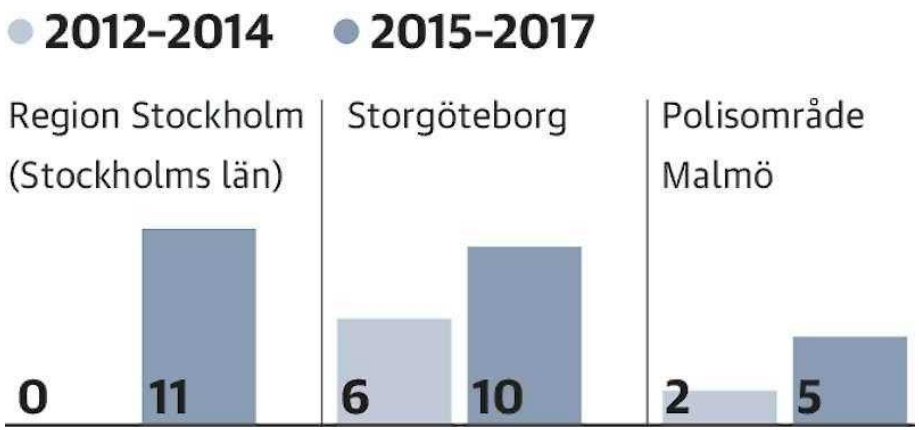

Anmälda våldsbrott i sju stadsdelar

(per 100 000 invånare), 2002-2017

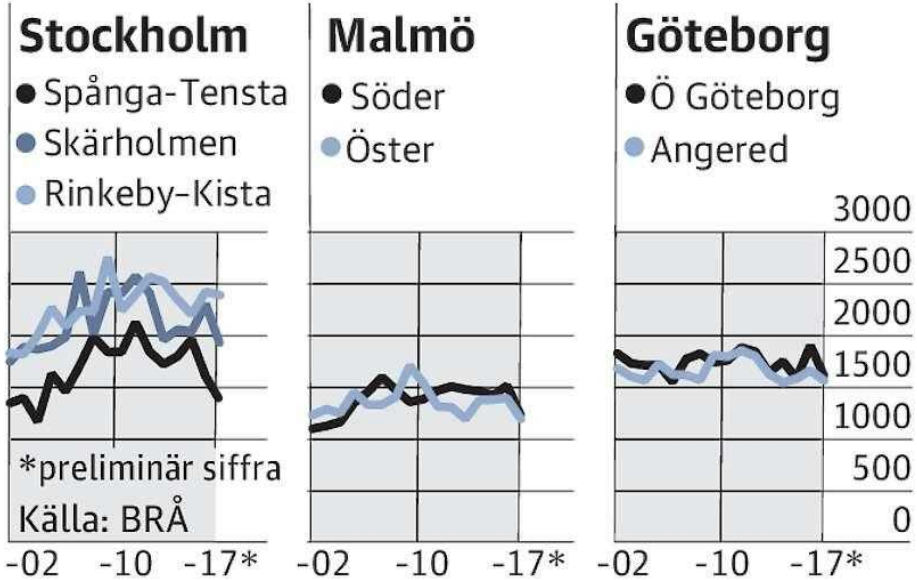

Brott mot enskild person

Andel som uppger att de utsatts för brott mot enskild person det senaste året (till exempel våldsbrott eller sexualbrott)

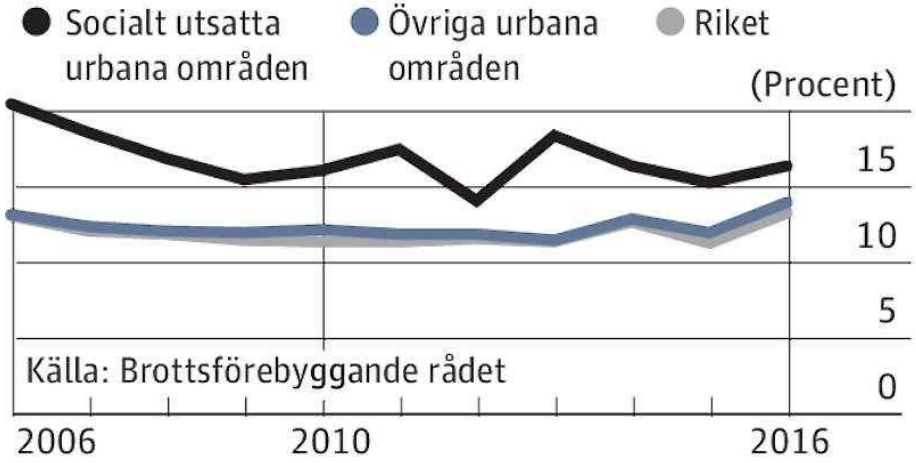

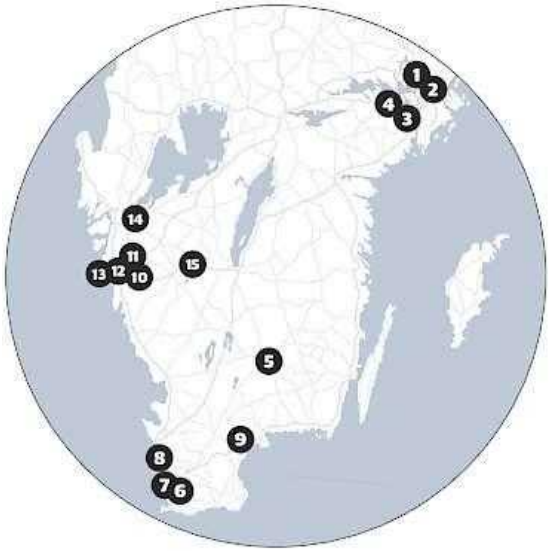

1 Rinkeby (Stockholm)
2 Tensta (Stockholm)
3 Hovsjö (Södertälje)
4 Ronna (Södertälje)
5 Araby (Växjö)
6 Herrgården (Malmö)
7 Södra Sofielund (Malmö)
8 Centrum o Öster (Landskrona)
9 Gamlegården (Kristianstad)
10 Bergsjön (Göteborg)
11 Gårdsten (Göteborg)
12 Hjällbo (Göteborg)
13 N:a Biskopsgården (Göteborg)
14 Kronogården (Trollhättan)
15 Hässleholmen (Borås)

DN TISDAG 13 MARS 2018

" Forskare: Värdebaserad vård är en marknadsanpassning

Förespråkarna är inte tydliga med vad värdebaserad vård handlar om, anser forskaren Jesper Meijling i en rapport som på måndagen släpptes av tankesmedjan Arena idé. Den omtvistade styrmodellen som har införts på Karolinska är en marknadsanpassning av vården, enligt honom. – Modellen utmanar den svenska sjukvårdsmodellens grunder och beprövad sjukvårdsorganisation över huvud taget.

Beteckningen ”värdebaserad vård” beskriver inte syftet med modellen – att marknadsanpassa vården för att kunna få in fler privata aktörer. Ett bättre namn vore ”diagnosbaserad konkurrens”, skriver Jesper Meijling i en ny rapport utgiven av den vänsterorienterade tankesmedjan Arena idé.

Meijling forskar om marknadsorganisering ur ett idéhistoriskt och rumsligt perspektiv, vid Kungliga tekniska högskolan, KTH.

Värdebaserad vård marknadsförs av konsultbolaget Boston Consulting Group, BCG, i samarbete med amerikanska ekonomen Michael Porter, som 2006 publicerade en skrift om en ny konkurrensmodell på amerikanska sjukvårdsmarknaden. Olika vårdgivare skulle konkurrera med resultatet av behandlingen av olika diagnoser, relaterat till kostnaden. Den amerikanska sjukvården är fragmentiserad med många vårdgivare och grundstrukturer för att mäta och jämföra ekonomi och vårdresultat har saknats. Lösningen skulle vara att omorganisera för att optimera mätbarheten och förbättra it-strukturen för det målet.

Stefan Larsson, BCG:s seniora partner, har samarbetat med Porter sedan 1990-talet och de har utvecklat modellen tillsammans, enligt Meijlings rapport.

Larsson och BCG har lett en omorganisering av Karolinska universitetssjukhuset baserat på denna modell. Sjukhusets tidigare 61 kliniker, som utgår från medicinska specialiteter, har gjorts om till sju teman och fem funktioner, och över hundra patientflöden, baserade på diagnos.

Som DN tidigare berättat vann BCG 2015 en upphandling om att få stödja Karolinskas omorganisation. I det vinnande anbudet beskriver Larsson sjukhuset som ett pionjärprojekt för värdebaserad vård globalt:

”Värdebaserad vård har spritt sig som koncept över hela världen, men ingen annan motsvarande universitetssjukvårdsorganisation har som Karolinska börjat översätta detta i en tydlig strategi för en integrerad organisations- och styrningsmodell.”

Året före, 2014, hade Karolinska avtalat om att införa värdebaserad vård. Samma år skrev företrädare för BCG i en debattartikel i Dagens Samhälle att Sverige måste minska sin offentliga sektor för att öka internationell konkurrenskraft.

Karolinska och sjukhusledningen presenterade under sommaren en ”historisk omstrukturering” av sjukvården, i Almedalen och medarbetarna hade nyligen informerats om planerna.
Meiljing går så långt som att de anställda på Karolinska kan sägas vara utsatta för ett försök, utan att ha informerats om det.

Läkarföreningen har länge upprepat protesterat mot hur modellen införts, och mot att det saknas vetenskapligt stöd för att den fungerar. Modellen har också ifrågasatts för att sätta hälso- och sjukvårdslagens grundläggande principer ur spel, som slår fast att den som har störst behov ska få vård först. En statlig utvärdering pågår mot den bakgrunden, på uppdrag av regeringen.

– I någon mån gnager det en liten känsla av oro i magen när man ser att det här införs så pass brett på flera stora viktiga sjukhus i Sverige. Och där vi kan konstatera att det saknas en kartläggning av kunskapsläget och evidensen för modellen, har socialminister Annika Strandhäll (S) tidigare sagt till DN.

Jesper Meijling som studerat BCG:s powerpointpresentationer om modellen och sjukhusledningens externa information om den, anser att informationen om värdebaserad vård har varit undermålig både inom och utanför sjukhuset.

– Sammantaget har omständigheter kring modellen underkommunicerats. Man har luddigt talat om ”värdet för patienten” och inte beskrivit de ekonomiska styrmedlen som är basen. Man har inte i tillräcklig utsträckning förklarat modellens grundläggande drag.

Meijling lyfter diagnosuppdelningen, behandlingsflöden och det som han menar är den underliggande logiken: marknadsorganisering och konkurrens – en förberedelse för att privata aktörer lättare ska kunna komma in.

Omorganisationen enligt värdebaserad vård på Karolinska och har alltså inneburit att man frångår organisationen kring klinikerna.

– Klinikerna har vuxit fram organiskt sedan 1800-talet, och utgör basen för vårdens kunskapsmiljöer, utbildning och forskning.

Avskaffandet av klinikerna har väckt stark kritik i läkarkåren, men även den förre sjukhusdirektören Birgir Jakobsson, som var en anhängare av flödesorganisationer, var stark motståndare till denna idé, och varnade för risker med en stor omorganisation i samband med en sjukhusflytt.

– Klinikerna är ryggraden i ett sjukhus, och om allt annat går åt pepparn med administration och ledning så vet man att vi har i alla fall klinikerna att hålla sig till. Det var vi väldigt tydliga med att lägg för Guds skull inte ner klinikerna i samband med flytten, säger Birgir Jakobsson.

DN har tidigare skrivit om en ny amerikansk, stor studie som visar att ekonomiska ersättningsmodeller med värdebaserad vård som grund, gjort att multisjuka, relativt sjuka och fattiga patienter fått mindre vård, medan relativt friska och rika fått mer.

En följd av att en modell som värdebaserad vård inte har formats från grunden, utan är ”en hjälplig översättning” av en befintlig verksamhet, är att det uppstår brister, enligt Meijling.

– Det är omöjligt att en snabb konsultprodukt kan inrymma allt det som växt fram i en växt fram i en långsam, kontinuerlig utveckling sedan nästan två hundra år som klinikerna gjort. Att allt som ryms inom den befintliga organisationen inte får plats ligger i sakens natur. Meijling beskriver ”ommöbleringen” som en revolution som gått under radarn för den offentliga debatten.

– Den genomförs snabbt och innebär en omvälvande förändring av både det svenska sjukvårdssystemet och sjukvårdsorganisation över huvud taget. Eftersom det är en så grundläggande förändring borde den offentliga informationen vara därefter, för att värdebaserad vård ska kunna diskuteras som det vägskäl det är, och för att man ska kunna väga för- och nackdelar med att överge den modell som vuxit fram sedan mitten av 1800-talet.

Enligt Meijling är byggnaden Nya Karolinska präglad av tankesättet bakom modellen värdebaserad vård, som hänger tätt ihop med sjukvårdssystemet i Stockholms läns landsting, den så kallade nätverkssjukvården med ett stort antal privata vårdgivare.

Sjukhusets arkitektur har utformats utan att vårdinnehållet var känt från början, och med maximal flexibilitet. En tanke med det är att verksamheter – och även vårdgivare – ska kunna flytta in och ut och placeras var som helst i byggnaden. Men sättet att bygga utan specifikation har också bidragit till att bärförmåga och försörjningssystem är överdimensionerade, vilket påverkat prislappen. Sättet att bygga så att det passade Porter-BCG-modellen var dyrast tänkbara, skriver Meijling.

Boubou Hallberg, patientområdeschef för sjuka nyfödda barn på Karolinska, bekräftar för DN vid ett besök på Nya Karolinska att byggnaden är uppförd efter den nya modellen.

– Nya Karolinska är byggt kring principer som handlar om hur man involverar patienten. Det är som ett tankemönster, säger han.

När DN vill höra hur Karolinska universitetssjukhuset resonerar kring värdebaserad vård, förs Boubou Hallberg av sjukhusledningen fram som en av ambassadörerna.

– För oss på Karolinska handlar värdebaserad vård om ett sätt att styra och mäta sjukvården med fokus på kvalitet för patienten; värdebaserad vård är bara en del av det som ingår i nya verksamhetsmodellen.

Hallberg lyfter att Karolinska kommer från ett system där resultat i vården följts upp genom att mäta antalet vårdbesök eller kostnad per patient. Det har legat som grund för ersättningen i sjukvården.

– Men om vi opererat en patient och är fokuserade på processen så säger det inget om hur det går för patienten. Inom värdebaserad vård är det viktigaste att man styr vården utifrån kvalitet för patienten, säger han.

Hallberg beskriver värdebaserad vård som ett sätt att skapa en styrning av sjukvården i Sverige och på Karolinska som bygger på tillit.
– Att skapa tillit till att vi styr på det som är viktigt för patienten. Och att vi också att vi styr på det som professionen tycker är viktigt för läkare, sjuksköterskor och undersköterskor.

Som en grund för att mäta och samla resultaten i vården har det på Karolinska tagits fram digitala styrkort där data från uppföljningar av vårdresultaten förs in.

– På de digitala styrkorten är det också kvaliteten för patienten som väger tyngst, säger Boubou Hallberg.

Sedan den 6 december har DN sökt Stefan Larsson, senior partner och ansvarig för lanseringen av värdebaserad vård vid Boston Consulting Group, för en intervju, som han hittills nekat till. Han svarar per mejl:

”Värdebaserad vård syftar till att göra våra hälso- och sjukvårdssystem mer fokuserade på patienternas behov. För att veta om en vårdcentral, ett sjukhus eller landsting ger god vård måste vi mäta resultaten utifrån patienternas perspektiv. Lyckas våra ungdomar med bipolär sjukdom få jobb eller bilda familj? Hur många av våra äldre kvinnor med hjärtinfarkt överlever och hur många kan återgå i arbete?”

Att samla denna data och jämföra resultaten är en förutsättning för kontinuerlig förbättring av sjukvården, enligt Larsson, som fortsätter: ”Bara då kan vi upptäcka ojämlikhet i vårdens resultat och göra något åt det. Bara så kan vi hitta vårdenheter eller regioner som har utvecklat bättre behandlingsrutiner som andra kan lära av. Bara så kan vi lära oss om en ny behandlingsmetod är effektiv eller inte. I dag samlas en del sådan data i Sverige i kvalitetsregister och för vissa sjukdomar har det haft en enorm betydelse för att förbättra vården, exempelvis för hjärtinfarkt eller höftartros. Kvalitetsregistren och öppna jämförelser har sporrat till förbättring, det kan kallas konkurrens men har inget att göra med huruvida vården är privat eller offentlig, eller hur den finansieras.”

De större svenska sjukhus som i dag arbetar med inslag av värdebaserad vård, Akademiska, Sahlgrenska, Karolinska, gör det alla i offentlig regi, påpekar Larsson.

”Att göra vår sjukvård verkligt patientcentrerad är en stor omställning av sjukvårdssystemet. Det kräver bättre samarbete mellan social-tjänsten och sjukvården, mer samordning mellan primärvård och sjukhus, bättre samordning av våra it-system och att olika yrkesgrupper och experter arbetar tätare tillsammans för gemensamt förbättra resultaten för patienterna”, avslutar Stefan Larsson.

Lisa Röstlund
lisa.rostlund@dn.se
Anna Gustafsson
anna.gustafsson@dn.se "

" Bakgrund. DN:s avslöjanden om Karolinska
I fjol avslöjade DN att Karolinska sedan 2010 lagt nära en miljard kronor på managementkonsulter. Efter avslöjandet meddelade sjukhuset att samarbetet avslutas med Boston Consulting Group och att det operativa ansvaret för vårdproduktionen fråntogs produktionsdirektören, som gått från BCG in i sjukhusledningen och där attesterat BCG-fakturor.

DN avslöjade att Karolinska betalade en miljon kronor i sponsor-pengar till det icke vinstdrivande bolaget ICHOM, grundat av BCG tillsammans med Harvard Business School, med målsättningen att upprätta ett internationellt kvalitetsregister. Karolinska avslutade samarbetet efter DN:s granskning.

DN avslöjade även att sjukhusets kostnad per BCG-konsult var i snitt 700 000 kronor i månaden 2015–2017 och endast för 2017 finns tillgång till namngivna konsulter. Som standard har BCG fakturerat 13 timmar per dag. Om den arbetstiden stämmer så strider det mot arbetstidslagen.

Flera experter som DN har talat med anser att Karolinskas fakturahantering kan vara olaglig, och förordar en brottsutredning.
I januari avslöjade DN att ex-BCG-konsulten som gått rakt in i sjukhusledningen som produktionsdirektör, beställt konsulttjänster och poängsatt anbud i en upphandling 2015 som BCG vann, varefter bolaget fakturerat 118 miljoner kronor.

Produktionsdirektören har även kallat sig läkare trots att han saknar legitimation, vilket strider mot patientsäkerhetslagen.

DN har sedan i somras i flera artiklar avslöjat att sjukhusledningen upprepat tackat nej till extern hjälp med att korta köer för akut cancersjuka patienter, samt nekat till problem med köer då landstinget frågat. I efterhand visade det sig att två patienter i kön avled på grund av sen behandling. En förundersökning om grovt vållande till annans död har inletts av åklagare.

I mitten av januari avgick Karolinskas produktionsdirektör med omedelbar verkan.

Karolinska har tillsatt en internutredning som blev klar den sista januari. Utredningen bekräftar DN:s avslöjanden om allvarliga brister i fakturahantering och misstänkt jäv i upphandlingen.

I februari har DN avslöjat att en tidigare ledamot i Karolinskas styrelse sitter i styrelsen för det fastighetsbolag som landstingsstyrelsen vill sälja gamla Karolinska till. Det har fått landstingsoppositionen att kräva jävsutredning, och läkare och sjuksköterskor protesterar mot att lokalerna alls ska säljas.

DN har avslöjat att finanslandstingsrådet Irene Svenonius (M), enligt experter var jävig när hon motsatte sig en extern granskning av Karolinskas upphandling av konsulttjänster, då hennes man, upphandlingschefen, spelat en aktiv roll. Jävet slogs sedan fast av en externutredning beställd av landstinget.

Den 15 februari sade upphandlingschefen på Karolinska upp sig från sin tjänst.

I mitten av februari meddelade regeringen att en utredning tillsätts om Nya Karolinska. "

DN ONSDAG 14 MARS 2018
DN. DEBATT 180314

”Vill regeringen ändra LSS eller är det bara valtaktik?”

Nya ministern Lena Hallengren har i intervjuer betonat att de som behöver assistans ska ha det och att lagen gäller. Men om direktiven till LSS-utredningen ligger kvar måste det ses som att regeringen kommer att skära ned på assistansersättningen om den blir omvald i höst och att Hallengrens budskap handlar om valtaktik, skriver Bengt Westerberg.

I maj 2016 varnade jag i en artikel på denna sida för den pågående smygavvecklingen av den personliga assistansen (DN Debatt 31/5 2016). Sedan dess har många personer som blivit av med sin assistansersättning berättat hur deras liv har slagits i spillror och många assistansanvändare som fruktar att de står näst på tur gett uttryck för sin oro. Tusentals människor, med och utan funktionsnedsättning, har ställt sig bakom parollen ”Assistans är frihet. Rädda LSS.”.

Häromdagen fick regeringen en ny minister, Lena Hallengren, med ansvar för bland annat det här området. Frågan är om vi nu äntligen kan ana ett ljus i tunneln. De närmaste veckorna blir av avgörande betydelse.

I min DN-artikel i maj 2016 pekade jag på två omständigheter som motiverade varningen för smygavveckling: dels de då nyss beslutade direktiven till den så kallade LSS-utredningen, dels den otillräckliga uppräkningen av ersättningen till assistansen.

Under 2016 och 2017 har den negativa utvecklingen fortsatt: Antalet personer med assistansersättning har minskat med över 1 200 personer. (Minskningen fortsätter i början av 2018.)

700 personer har på grund av hårdnande praxis förlorat sin assistansersättning när Försäkringskassan i samband med tvåårsomprövningar har satt nya etiketter på deras behov.

Över 80 procent av nya ansökningar har blivit avslagna.

Assistansersättningen har urholkats realt. Den har räknats upp med 2,5 procent samtidigt som de faktiska kostnaderna, mätt enligt Sveriges Kommuner och Landstings omsorgsindex, har stigit med 5,4 procent. När dessa fakta har redovisats har regeringen haft tre försvarslinjer:

Omprövningarna beror inte på politiska beslut utan på lagtolkningar av Högsta Förvaltningsdomstolen och Försäkringskassan. Det stämmer, men tolkningen gäller i flertalet fall en paragraf (LSS 9 a §) som skrevs in i lagen 1996 på initiativ av den socialdemokratiska regeringen (och som då fick stöd av C och V). Så bakom den hårdnande praxisen ligger ytterst ett politiskt beslut. Något ansvar måste den socialdemokratiskt ledda regeringen rimligen känna också för vad dess företrädare har gjort.

Uppräkningen av myndighetsanslag sker alltid med avräkning för förutsedda produktivitetsökningar. Det är korrekt och också rimligt, men det slår fel när det tillämpas på assistansersättning. Personer med omfattande funktionsnedsättningar har mycket små möjligheter att öka sin produktivitet. Om inte ersättningen räknas upp med lönekostnadsutvecklingen urholkas den därför.

LSS-utredningens uppdrag är att förbättra för personer med omfattande funktionsnedsättningar, säger regeringens företrädare. Allmänt sett finns vissa sådana ambitioner insmugna i direktiven, men en av de centrala uppgifterna är att föreslå nedskärningar av assistanser-sättningen. Att det är i sådana banor tankarna går även i utredningen fick vi bekräftat när några diskussionsförslag nyligen läckte ut.

Jag framhöll i min artikel att det finns tre huvudalternativ till assistans: institutionsboende (vanligen i gruppbostäder), hemtjänst och övervältring på anhöriga. Det är också de alternativ som har ebjudits dem som har förlorat sin assistansersättning (i den mån inte den statligt finansierade assistansen har ersatts av kommunalt beviljad assistans, det vill säga samma insats betalat ur en annan kassa).

LSS-utredningen funderar uppenbarligen på om lagen kan kompletteras med andra insatser som i viss utsträckning har samma karaktär som ”personlig assistans”, men som på kommuners uppdrag utförs av mer professionell (yrkesutbildad) personal. Ingen kan ha några invändningar mot att insatskatalogen i LSS kompletteras, men det är viktigt att det inte sker så att alternativet personlig assistans försvinner för stora grupper.

Nu lämnar Åsa Regnér, som har varit ytterst ansvarig för den pågående avvecklingen, regeringen, och efterträds av Lena Hallengren. Det ger en möjlighet till nystart för regeringen och Socialdemokraterna. I intervjuer efter tillträdet har Hallengren betonat att de som behöver assistans ska ha det och att lagen gäller.

Det är bra att de som behöver assistans ska få det, men i just det här sammanhanget är det en klen tröst att lagen gäller eftersom praxis har

kommit att avvika kraftigt från lagens ursprungliga intentioner. Regeringen har själv ansett att konsekvenserna av Försäkringskassans omprövningar är så besvärande att den har initierat ett tillfälligt omprövningsstopp. Det är ett steg i rätt ritning. Men vad händer sedan?

Många har, som framgått, redan på grund av den hårdnande praxisen förlorat sin assistansersättning och andra får på grund av den nej när de söker första gången. För dem har regeringen inte gjort någonting.
I själva verket skickar regeringen ut två helt olika signaler:
Att det långsiktiga målet är att assistansersättningen ska skäras ned (direktiven till LSS-utredningen).

Alla som behöver assistans ska få det (Lena Hallengren).
De olika signalerna leder rimligen till två alternativa tolkningar av vad som är regeringens intentioner:

Det handlar om valtaktik. Nu stundar valrörelsen. Nu gäller det att slippa publicitet kring personer som blir av med sin assistansersättning. Därför slopar regeringen tillfälligt omprövningarna. För den tolkningen talar just att omprövningsstoppet är tillfälligt och att regeringen inte gör någonting för dem som redan har förlorat sin assistansersättning.

Det handlar om omtänkande. Regeringen och Socialdemokraterna har äntligen förstått att utgångspunkten i direktiven till LSS-utredningen blev fel och att det är dags för en nystart. Nu ska ambitionen vara utveckling, inte avveckling. För den tolkningen talar att det är vad många, många socialdemokrater förväntar sig. De finns även i partiets riksdagsgrupp.

Vilken tolkning som är den rimliga avgörs i hög grad av vad den nya ministern Lena Hallengren gör under den närmaste tiden. Om direktiven till LSS-utredningen ligger kvar får de anses vara en indikation på vad regeringen vill göra om den blir omvald i höst, det vill säga skära ned på assistansersättningen. Om det har skett ett seriöst omtänkande måste direktiven till utredningen rimligen snabbt skrivas om. Vad kan vi vänta oss, Lena Hallengren?

Bengt Westerberg, socialminister 1991–94, fd partiledare Liberalerna. "

"LSS infördes under Bengt Westerbergs tid som socialminister. "

DN ONSDAG 14 MARS 2018

" S: förbjud religiösa friskolor

Socialdemokraterna vill förbjuda religiösa friskolor. Inför höstens val lovar S att genomföra ett förbud mot både befintliga skolor och nyetableringar. – I svensk skola ska det vara lärare och pedagoger som styr, inte präster och imamer, säger civilminister Ardalan Shekarabi (S).

På S-kongressen förra året klubbade ombuden igenom ett förslag som innebär att konfessionella inslag ska vara förbjudna under skoltid. Nu går S-ledningen vidare med förslaget och presenterar det som ett vallöfte inför riksdagsvalet.

– Vi har sett en utveckling med religiösa friskolor som i flera fall stått för religiöst förtryck. Om vi ska kunna bryta segregationen måste vi helt sätta stopp för religiösa friskolor, säger Ardalan Shekarabi. Socialdemokraterna vill utreda hur de religiösa friskolorna ska kunna stoppas genom lagändringar.

– I svensk skola ska det vara lärare och pedagoger som styr, inte präster och imamer. Just nu kan vi inte garantera att det är så och det är ett allvarligt problem om vi ska hålla ihop Sverige. De här skolorna har som affärsidé att erbjuda segregation, säger Ardalan Shekarabi. Förslaget innebär inget totalförbud mot religiös verksamhet på landets skolor men det ska inte få ske i organiserad form under skoltid.

Däremot ska det vara tillåtet för elever att utöva sin religion i skolan så länge det inte är en del av skolans verksamhet.

– Det ska vara tillåtet för elever med en gemensam tro att samlas för att be. Så är det i dag, säger gymnasieminister Anna Ekström (S).

Förändringarna ska göras med respekt för de nationella minoriteternas ställning. Det innebär att judiska skolan kommer att få fortsätta även efter en eventuell lagförändring.

– Min bedömning är att den judiska skolan inte kommer att påverkas av den här lagstiftningen, såvida den inte påbörjar ett arbete där man har konfessionella inslag, säger Anna Ekström.

Utbildningsminister Gustav Fridolin (MP) aviserade bara för några dagar sedan att regeringen ska tillsätta en utredning om religiösa friskolor. MP har hittills varit avvisande mot förbud men Fridolin understryker att syftet med utredningen är att inget barn i någon svensk skola ska utsättas för direkt eller indirekt tvång att delta i aktiviteter av religiös art.

Liberalerna har sedan tidigare tagit ställning mot nyetablering av religiösa friskolor. L-ledaren Jan Björklund är försiktigt positiv till S-ledningens vallöfte men anser att frågan bör utredas ytterligare.

Såväl Moderaterna som Sverigedemokraterna tycker att S-förslaget är missriktat och att det vore bättre att ge Skolinspektionen mer resurser att granska hur friskolorna sköter sin verksamhet. Kristdemokraterna anser att S ägnar sig åt kollektiv bestraffning i stället för att rikta insatser mot de skolor som har problem.

Hans Olsson
hans.olsson@dn.se "

" Abd al Haqq Kielan, imam i Eskilstuna, ordförande i Svenska islamiska församlingarna:

– Jag förnimmer en arom av valfläsk. Det är ett försök att anpassa sig till en Sverigedemokratisk främlingsfientlig anda. Det är ett politiskt påhopp på den religiösa delen av samhället och på muslimer.

Omar Abu Helal, biträdande rektor vid Växjö Islamiska skola:

– Deras förslag strider mot Europakonventionen, att alla har rätt att utöva sin religion. Det här kan vi inte acceptera, säger han till SVT Nyheter Småland.

Sveriges kristna råd, där ärkebiskop Antje Jackelén är ordförande, skriver på SvD Debatt:

”Det är mer fördomar än fakta i debatten om konfessionella friskolor. Det är märkligt att den sekulära inriktningen upphöjs till allena saliggörande och att konfessionella inslag misstänkliggörs utan urskiljning.”

DN ONSDAG 14 MARS 2018

" Skolan anklagas för att ha kopplingar till islamism

En skola i Göteborg anklagas för kopplingar till islamistiska extremister. Säkerhetspolisen har besökt skolan och Skolinspektionen kritiserar den för att strunta i sexualundervisning. Men skolans huvudman nekar till alla anklagelser. – Jag vill skydda det här samhället som har skyddat mina barn, säger han.

Vetenskapsskolan i Göteborg är en fristående skola med elever från förskolan upp till nionde klass. I en del av Göteborg där många familjer lever i utanförskap och där skolorna kämpar med dåliga betyg har Vetenskapsskolan med tiden uppnått goda resultat och en hög andel elever som blir behöriga till gymnasiet. Samtidigt finns det en helt annan bild av skolan. Den som söker på Vetenskapsskolan ser snart att:

Skolans chef och huvudman kopplas till hårdföra islamister.
Personer som arbetat på skolan har avslöjats med att hylla terrorgruppen IS.

Skolinspektionen kritiserar skolan för att sprida åsikter som står i strid med skolans demokratiska uppdrag.
När DN besöker skolan står det klart att personalen känner sig utsatt, att de anser att de kritiseras på grund av fördomar och missförstånd.

Abdel Nasser El Nadi är skolans vd och huvudman med ansvar för att verksamheten följer lagen. Han är inte på plats under besöket. I rollen som föreläsare och imam har han deltagit i sammanhang och

föreläsningar med personer som Gefle Dagblad och Aftonbladet avslöjat med att sprida en extrem tolkning av islam.

Bland hans kontakter på Facebook syns bland annat den danska imamen Abu Bilal som predikat att otrogna kvinnor ska piskas eller stenas till döds.

Själv förnekar Abdel Nasser El Nadi att han har några som helst extremistiska kopplingar eller sympatier för terrorgrupper.

– Jag har fem barn som är födda i Sverige, en stor familj, och jag vill skydda det här samhället som har skyddat mina barn, säger Abdel Nasser El Nadi på telefon.

En annan av hans kontakter på Facebook är en 35-årig man från Skåne som förra året dömdes för att ha uppmanat andra människor att skänka pengar till terrororganisationer. De två männen har före åtalet deltagit på samma evenemang och då fotograferats tillsammans.

– Jag är imam och fotograferas med många människor. Jag kan inte ta ansvar för andras handlingar. Om du till exempel skulle ha en konferens och bjuda in nazister för att tala och debattera så betyder inte det att du har samma uppfattning som dem, säger Abdel Nasser El Nadi.

Mannen har dömts för att ha uppmuntrat andra att skänka pengar till terrorgrupperna IS och Jabhat al-Nusra. Tycker du att han har gjort fel?
– Jag vet bara att han gett mat och kläder till fattiga, det är det jag sett på hans Facebooksida. Självklart är det bra att hjälpa de fattiga. Men jag kan inga detaljer om hans fall, det är polisen som vet allt.

DN avslöjade i juni 2017 hur en lärarvikarie i Göteborg hade starka kopplingar till en islamistisk grupp som förbjudits i Tyskland efter att den medverkat till IS-rekrytering.

Samma person vikarierade även på Vetenskapsskolan under 2017. Men skolans nuvarande rektor Sven-Erik Berg, som visar runt på skolan, säger att lärarvikarien inte längre arbetar där eftersom det krockade med hans studier.

– Vi har haft referenser på honom och inte sett någon grund till att han inte skulle kunna anställas, säger Sven-Erik Berg som inte känner till anklagelserna mot vikarien.

Journalisten Sofie Löwenmark, i dag kolumnist på Expressens ledarsida, har tidigare kartlagt kretsen kring Vetenskapsskolan. I ett blogginlägg pekar hon ut ytterligare en person på skolan som representant för en hårdför tolkning av islam. Även den mannen har nu slutat.

– Vi hade referenser som såg bra ut men han fick lämna omedelbart på dagen när vi fick höra om det där, säger Sven-Erik Berg.

Vad tänker du som rektor om att han ändå jobbade med era elever?
– Av det som jag såg så var det helt lugnt. Vi fick inga signaler på att han spred något bland eleverna.

Rektorn berättar att Säkerhetspolisen nyligen kom på besök och pratade med honom.

– Ja, vad trodde du? Jag sitter ju och jobbar mitt i smeten. De vill veta var jag befinner mig och vad jag vet. Du ser ju själv vad som står i

tidningarna. Klart Säpo har ögonen på sådana människor, det är deras jobb, säger Sven-Erik Berg.

Vetenskapsskolan utger sig inte för att vara en konfessionell skola men har bön på schemat för de elever som vill. När Skolinspektionens utredare gjorde en oanmäld inspektion i november förra året upptäckte de flera saker som fick dem att ifrågasätta delar av skolans undervisning.

Under så kallad ”likabehandlingstid” – en schemalagd men frivillig lektion om moral och etik – satt pojkarna längst fram och flickorna bak. Skolan förklarade det med att barnen satt så under bönen, och eftersom likabehandlingstiden kom efter bönestunden var det praktiskt att de satt kvar.

– Elever berättade att man pratat om hur flickor och pojkar ska klä sig och uppträda, att flickor inte ska vara offentliga utan hålla en lägre profil. Vi anser att det motverkar skolans uppdrag och förstärker de traditionella könsmönster som finns, säger Skolinspektionens avdelningsjurist Johan Kylenfelt som var med på inspektionen.
I rapporten från januari kritiserar Skolinspektionen även Vetenskapsskolan för att sakna tillräcklig undervisning inom sex och samlevnad.

Vetenskapsskolans rektor Sven-Erik Berg tillbakavisar kritiken men säger att skolan har slutat med ”likabehandlingstiden” och inte längre anlitar personen som höll i den. Sven-Erik Berg betonar att han själv är kristen och stolt över den pedagogiska utvecklingen på skolan.

Din huvudman kopplas till hårdför islamism, två tidigare personer på skolan anklagas för extremism och Skolinspektionen säger att ni inte lever upp till värdegrundskraven. Det framstår som att skolan har problem med extremism. Vad tänker du om det?

– De ungdomar som ger sig hän till extremismen kommer inte från vår skola, utan från de kommunala förortsskolorna som inte kommer åt strukturerna. Alla våra elever klarar målen för att börja på gymnasiet. För mig är det den viktigaste integrationsaspekten av alla, säger Sven-Erik Berg.

Mikael Delin
mikael.delin@dn.se "

I en artikelserie belyser DN problem med extremism i skolan. Bland annat framgår att hälften av gymnasierektorerna i DN:s undersökning varit med om att utomstående försökt sprida extremistisk propaganda på deras skolor.

Lika många har behövt hantera att elever gett uttryck för extremism eller haft kopplingar till extremistiska grupper. "

DN ONSDAG 14 MARS 2018

" Ewa Stenberg: S tuffa linje ska locka SD-väljare

Analys. Socialdemokraterna går till val på att förbjuda alla religiösa friskolor, ett förslag som är mer långtgående än de som Sverigedemokraterna och Liberalerna driver. Vallöftet blir en del av det bete som S nu agnar med för att locka väljare från SD.

Det finns ungefär 7 000 grund- och gymnasieskolor i Sverige. Omkring 70 är religiösa, och de allra flesta har en kristen inriktning. Ett tiotal är muslimska. Undervisningen får inte vara religiös, men det får finnas morgonbön eller andra religiösa inslag om de är frivilliga.

Dessa skolor vill Socialdemokraterna förbjuda att vara konfessionella. Partiet vill också hindra nya religiösa friskolor från att etableras.

Med detta vallöfte går det största regeringspartiet längre än SD och L, som kräver att nya religiösa friskolor inte ska godkännas, men att de befintliga ska få vara kvar om de följer reglerna.

”De här skolorna har som verksamhetsidé att erbjuda eleverna segregation”, argumenterade civilminister Ardalan Shekarabi när han gästade riksdagsjournalisternas förening på tisdagen.

Han talar om de religiösa friskolorna som ett integrationsproblem. Det är ytterligare ett exempel på hur många politiska frågor nu kopplas till invandringen.

Spetsen riktas framför allt mot muslimska friskolor, som till exempel Römosseskolan och Vetenskapsskolan i Göteborg.

Ardalan Shekarabi har fått ett särskilt uppdrag från Socialdemokraterna att debattera mot Sverigedemokraternas Jimmie Åkesson i valrörelsen. Detta förslag kommer att bli ett av hans tillhyggen.

Frågan om religiösa friskolor har varit svår för flera politiska partier, men lite lättare för S och V eftersom de från början har varit kritiska till valfriheten och friskolesystemet.

Debatten om de konfessionella skolorna ställer frågor om mångkultur och enhetskultur på sin spets, på samma sätt ställs religionsfrihet mot krav på jämställdhet.

Det mer friskolevänliga regeringspartiet MP brukar peka på Europakonventionen som ett hinder mot att förbjuda religiösa friskolor. I den står att staten ska ”respektera föräldrarnas rätt att tillförsäkra sina barn sådan utbildning och undervisning som står i överenskommelse med föräldrarnas religiösa och filosofiska övertygelse.”

Civilminister Ardalan Shekarabi menar att konventionen inte hindrar en stat från att dra in finansieringen för religiösa skolor.

Vallöftet skapade omedelbart politisk strid. Kristdemokraterna anklagar Socialdemokraterna för att ägna sig åt kollektiv bestraffning. Sverigedemokraternas skolpolitiske talesperson Stefan Jakobsson kallade det ett skämt att förbjuda väl fungerande skolor för att några få andra inte sköter sig.
Debatten var troligen precis vad Socialdemokraterna hoppades på, det skapar uppmärksamhet kring vallöftet.

Ewa Stenberg
ewa.stenberg@dn.se "

DN ONSDAG 14 MARS 2018

" L vill stänga skolor som friserar betygen

Låt Skolinspektionen anställa 3 000 pensionerade lärare som får rätta de nationella proven. Stäng skolor som delar ut glädjebetyg. Så vill Liberalerna komma till rätta med oseriösa bedömningar av elevernas kunskaper. – Staten måste ta ansvar för likvärdigheten, säger Jan Björklund.

Enligt Skolinspektionens senaste granskning gjorde lärarna en för generös bedömning av elevernas resultat på de nationella proven i 41 procent av fallen. Andelen som hade rättats för strängt var 21 procent.

Gymnasieminister Anna Ekström (S) krävde nyligen att kommuner och friskolor skulle vidta åtgärder mot så kallade glädjebetyg, med anledning av en rapport från Skolverket. Liberalerna vill, enligt ett förslag som DN har tagit del av, motverka betygsinflationen genom att låta Skolinspektionen helt överta uppgiften att rätta alla nationella prov som görs i såväl gymnasieskolan som grundskolans nionde klass.

– Vitsen med nationella prov är att upprätthålla en likvärdig kravnivå över hela landet. Det är svårt för den enskilde läraren att veta var den nivån ligger. Staten måste ta ansvar för likvärdigheten, säger partiledaren Jan Björklund.

Rättningen ska enligt förslaget bli en uppgift för pensionerade lärare som timanställs av Skolinspektionen. Kostnaden beräknar Liberalerna till 300 miljoner kronor per år. Jan Björklund uppskattar att det kommer att krävas runt 3 000 timanställda lärarveteraner.

Centraliserad rättning vill Liberalerna kombinera med skarpare tillsyn.

– Det ska ske en mycket tuffare granskning av samstämmigheten mellan betyg och nationella prov, säger Jan Björklund.

Därför vill Liberalerna ge Skolinspektionen rätt att utdela varningar, förelägga vite och ytterst dra in tillstånden för skolor där betygen ligger för högt i relation till de nationella proven.

– Det handlar om skolor där man systematiskt och i stora grupper hamnar för högt, säger Björklund, som framhåller att skolorna ska väga in fler faktorer än de nationella proven i betygssättningen. Regeringen har halverat antalet obligatoriska prov på gymnasiet. Liberalerna motsätter sig detta.

Hans Rosén
hans.rosen@dn.se "

DN ONSDAG 14 MARS 2018

" Få tvångsgiften tas till domstol trots skärpt lag

Sommaren 2014 straffbelades äktenskapstvång i Sverige. Syftet var att stärka skyddet mot ofrivilliga äktenskap som tvångs- och bortgiften. Sedan dess har endast sju åtal väckts och fem domar fallit. – Det speglar inte på något sätt hur verkligheten ser ut, säger kammaråklagare Jessica Wenna, som driver flera nu aktuella fall.

För få anmälningar, för stora utredningar och för komplicerat att leda i bevis det som lagen kräver – att objektivt bevisa att gärningsmännen utnyttjat att målsägaren varit i en utsatt belägenhet.

Där är några av orsakerna till att så få åtals väckts sedan lagen stiftades, tror kammaråklagare Jessica Wenna.

Tanken med lagen var att skydda ofta unga kvinnor och män från att giftas bort – något som påstås vara vanligt: inte minst bland folkgrupper som kommer från kollektivistiska och patriarkala kulturer. Uppskattningsvis drabbas 6 procent av befolkningen i 16–25-årsåldern.

– Det ligger i sakens natur att anmälningsbenägenheten är låg. Den som är utsatt för den här typen av brott begränsas ofta av lojalitet mot den egna familjen. Och de som kan vittna i målen har ofta samma starka lojalitet att ta hänsyn till. Inte sällan kan man också misstänka att det även förekommer våld eller hot om våld, säger Jessica Wenna.

I oktober förra året dömde Västmanlands tingsrätt ett föräldrapar för äktenskapstvång i ett ärende som Wenna drivit. Pappan fick ett år och fyra månaders fängelse, mamman ett års fängelse. Familjen har rötter i de kurdiska delarna av Irak och målet gällde deras 19-åriga dotter som giftes bort med en kusin i juni 2017.

Domen är överklagad till hovrätten, varför den ännu inte har vunnit laga kraft, men åtalet är ett skolexempel på vilka kriterier som ska uppfyllas och bevisas för att en domstol ska kunna döma.

Motivet var, enligt domen, att återupprätta familjens heder efter att dottern inte velat leva som de önskade.

Dotterns utsatthet bestod i dels att hon är uppväxt och uppfostrad i en hederskontext, att hon fråntogs sitt pass och sin telefon, att hon utsattes för kränkande beteende av sin pappa (tillmälen och bespottningar) samt uttalanden att henne liv skulle inskränkas kraftig om hon inte ingick det planerade äktenskapen.

Enligt åklagaren förkom det också olaga tvång i form av misshandel. Dottern blev slagen och dragen i håret.

Flickan som giftes bort lämnades kvar i Irak med sin nyblivne man, medan föräldrarna satte sig på ett flyg hem till Sverige. Men flickan lyckades slå larm till en bekant i Sverige via Snapchat, en social medieplattform. Via den kontakten fick polis och socialtjänst kännedom om ärendet.

Föräldrarna greps redan när de landade på Arlanda.

– En tydlig och viktig dom, konstaterar Jessica Wenna.

Brottsoffret, den 19-åriga kvinnan, ville egentligen inte alls att henne föräldrar skulle straffas – hon ville bara inte gifta sig med sin kusin.

– Det är tufft för en målsägare att inse att konsekvenserna av att anmäla den här typen av brott kan bli stora. I ett par av de fall jag har drivit har föräldrarna suttit häktade i flera veckor – något som många gånger är nödvändigt för att nå fram till en fällande dom, konstaterar Jessica Wenna.

Enligt henne är det nu av stor vikt att fler ärenden utreds och att fler domar avkunnas.

– Vi måste få veta var de juridiska gränserna går, vad som är brottsligt och hur vi ska definiera utsatt belägenhet. Fler domar ger mer vägledning som i sin tur kan göra våra utredningar mer effektiva och mer ändamålsenliga.

Jessica Wenna tror också att okunskap om hur lagen fungerar är stor. Den som gift sig utan att ha haft möjlighet att uttrycka sin verkliga vilja kan ha utsatts för brott, därför är det viktigt att det polisanmäls. Hennes erfarenhet är också att det inte informerats tillräckligt om att lagens ens finns.

– Många föräldrar känner inte till den. Vi såg att innehållet i domen som föll i oktober spred sig som ringar på vattnet – då fick många människor upp ögonen för vad svensk lag faktiskt säger.

Ulrika By
ulrika.by@dn.se "

"Fakta. Alla sju fall som har gått till åtal eller dom

1 En 45-årig man dömdes 2016 av hovrätten över Skåne och Blekinge till fyra års fängelse för äktenskapstvång, olaga hot, misshandel, sexuellt ofredande, rån, utpressning och olaga frihetsberövande. Mannen hade sina rötter i Afghanistan och där tvingade han sin dotter att gifta sig, mot sin vilja, med en man. Domen har vunnit laga kraft.

2 Ett föräldrapar dömdes i oktober 2017 av Västmanlands tingsrätt för äktenskapstvång till 1 år och 4 månaders respektive 1 års fängelse. Pappan har överklagat domen, som inte vunnit laga kraft, mamman har inte överklagat. Dottern giftes bort med en kusin i juni 2017 i Kurdistan. Svea hovrätt ska ta upp målet i slutet av maj.

3 Tre personer friades av Östersunds tingsrätt i november förra året. Brodern, hans fru och en bekant hade åtalats för att ha tvingat en 15-åring flicka från Afghanistan, som kom till Sverige utan sina föräldrar, att gifta sig med en afghansk man bosatt i Italien.

De åtalade friades bland annat för att domstolen inte anser det bevisats att de åtalade tillräckligt mycket utnyttjat att 15-åringen befann sig i en utsatt benägenhet. Detta är en gränsdragningsfråga av stort intresse. Åklagaren har överklagat den friande domen till hovrätten.
Målet ska tas upp i hovrätten i slutet av mars.

4 I februari i år friades tre personer av Västmanlands tingsrätt. Enligt åklagaren hade de åtalade fått en 16-årig flicka att gifta sig med sin kusin i Irak. En av de åtalade dömdes dock till dagsböter för dataintrång och en dömdes till olaga hot och ringa misshandel till villkorlig dom och dagsböter.

Att de friades för äktenskapstvång beror bland annat på att tingsrätten anser att man inte kan slå fast att det är de tre åtalade som är de faktiska gärningsmännen. Det kan lika gärna vara andra i släkten som har drivit på.
Åklagaren har för avsikt att överklaga den friande domen.

5 En pappa och en mamma dömdes den 22 februari i år av Västmanlands tingsrätt för stämpling till äktenskapstvång då de försökt gifta bort sin 16-årige son.
Föräldrarna dömdes till villkorlig dom, de satt häktade i nästan sex veckor medan utredningen pågick.
Tiden för överklagande går ut den 15 mars.

6 En 51-årig man har åtalats för försök till äktenskapstvång alternativt vilseledande till tvångsäktenskapsresa vid Västmanlands tingsrätt. Enligt åklagaren försökte mannen lura sin 14-åriga dotter att resa till Eritrea och gifta sig med en kusin. Rättegången måste tas om då ett vittne som befinner sig i Tyskland ska höras via länk.

7 Ett föräldrapar och en 26-årig man åtalades den 27 oktober förra året vid Värmlands tingsrätt i Karlstad misstänkta för äktenskapstvång sedan parets minderåriga dotter ska ha gifts bort med 26-åringen.

Familjen kommer från Syrien och hade vistats i Sverige mycket kort tid innan dottern giftes bort mot sin vilja. Bröllopsceremonin skedde i Sverige. Att hon inte behärskat det svenska språket och inte hade någon att vända sig till har ”förstärkt hennes utsatthet” enligt åtalet.
Rättegången är inte avslutad. Oklart när dom faller.

"Fakta. Äktenskapstvång
Brottet äktenskapstvång är förhållandevis nytt. Kriminaliseringen gjordes 2014 när Sverige ville godkänna Europarådets konvention om våld mot kvinnor.

Brottet består kort sagt i att någon genom olaga tvång eller genom utnyttjande av utsatt belägenhet förmår en person att gifta sig eller ingå en äktenskapsliknande förbindelse.

Brottet regleras i brottsbalkens fjärde kapitel. ”Den som genom olaga tvång eller utnyttjande av utsatt belägenhet förmår en person att ingå ett äktenskap eller äktenskapsliknande förbindelse döms för äktenskapstvång.”

Även stämpling (brott då någon i samråd med annan beslutar sig för att utföra ett brott eller försöker förmå annan att utföra brottet) till äktenskapstvång är straffbart i Sverige. "

DN ONSDAG 14 MARS 2018

"Dagen före resan till bröllopet greps 16-åringens föräldrar

Yonathan, 16, sa nej när hans föräldrar ville gifta bort honom. Han fick betala ett högt pris – han förlorade hela sin familj när föräldrarna i februari dömdes för stämpling till äktenskapstvång. Men trots att han sörjer så ångrar han sig inte. – Jag vill plugga på universitet, skaffa mig ett liv, säger han.

Det blåser snålt när vi träffar 16-årige Yonathan, som egentligen heter något annat. Sedan hans föräldrar greps mitt i natten i början av januari i år har han bott på hemlig adress med skyddad identitet, avskuren från sin familj, skolan och vännerna.

– Jag hoppas att det ordnar sig. Och jag hoppas att det jag har gjort leder till något bra, att jag kan ge andra mod att säga nej när deras familjer vill gifta bort dem, säger han.

Den 22 februari i år dömdes föräldrarna, ett par i 40-årsåldern, till villkorlig dom för stämpling till äktenskapstvång. Det var första gången i svensk rättshistoria som någon dömts för det brottet.
Efter att de greps natten mot den 5 januari satt de häktade till den 15 februari.

– Jag mådde väldigt dåligt. Jag vill inte att det skulle hamna i fängelse, jag försökte förklara för dem att det kanske skulle hända, men de förstod inte. Det här var det enda sättet för att jag skulle slippa gifta mig, säger han.
Kort bakgrund: Yonathan är rom från Bulgarien. Familjen har flyttat runt sedan han var fyra år. Han har aldrig gått i skolan. Efter att ha hört att Sverige är ett bra land flyttade familjen, inklusive farföräldrar och farbröder hit.

Mötet med Sverige blev omskakande. För föräldrarna för att det inte var lätt att hitta några jobb och för Yonathan för att han fick börja i skolan.

– För mig var det som att komma till paradiset. Att få gå i skolan förändrade allt, säger Yonathan.

Han var 14 år då. Lärde sig svenska på rekordtid. Slukade böcker, fick vänner. Det var inte vad hans familj hade tänkt sig.

– De ville inte att jag skulle bli svensk. Jag fick inte träffa vilka jag ville och de sa att jag skulle gifta mig så snart det gick – med en ”lämplig flicka” från Bulgarien.

Det var i maj 2016. Yonathan började må allt sämre. I skolan märkte både lärarna och kurator att något var fel. Han började berätta för kuratorn om sin situation. På hösten tvingade hans föräldrar honom att resa till Bulgarien.

– Det blev inget giftermål då, min pappa och flickans pappa kom inte överens. Det kändes som att jag fick andnöd, jag blev deprimerad. Och pappa hotade mig och sa att han skulle slå mig med en stol om jag inte gick med på att gifta mig.

I december 2017 meddelade föräldrarna att de hittat en fru åt Yonathan – en dotter till bekantas familj i Bulgarien. Nu var det bråttom, biljetter skulle fixas fram omedelbart.

Yonathan fick panik. Det enda han kunde tänka på var att försöka stoppa giftermålet. Han ringde kuratorn på skolan som sedan blev orolig när Yonathan slutade svara på hennes meddelanden. Kuratorn kontaktade både socialtjäst och polisen. Det slutade med att föräldrarna greps i hemmet sent en kväll precis före den planerade avresan.

– Det var hemskt, jag ville inte förlora min familj. Men jag måste få leva mitt liv, jag drömmer om universitetet nu, säger Yonathan.
Hans föräldrar har hela tiden nekat till att de försökt gifta bort honom, men tingsrätten menar att hans berättelse är trovärdig, medan föräldrarna ändrat sina uppgifter flera gånger under utredningen. Även kuratorn har hört föräldrarna säga att de ska gifta bort sonen.

Tingsrätten bedömer också att planen var konkret – kontakt hade tagits med den tilltänktas familj.

För Yonathan har allt förändrats. Ibland är han rädd att någon i släkten ska hämnas på honom, hämnas för att han skämt ut familjen.

Hur vågade du?
– Jag fick stöd och hjälp – av lärare, av kuratorn, av människor som vill hjälpa mig att utvecklas. Jag hoppas att alla som utsätts för det här får samma stöd, vill man inte bli bortgift så måste man be om hjälp.

Det fick jag.
– Och nu hoppas jag att Sverige ska stå upp för sina värderingar och inte låta människor från andra kulturer gifta bort sina barn. Att Sverige ska informera – både barn och föräldrar – om att så får man inte göra här. Jag tror faktiskt att många inte ens vet det.

Ulrika By
ulrika.by@dn.se "

DN ONSDAG 14 MARS 2018

" Här föds ett nytt parti i labbet

Nya partiet Initiativet vill inte bara förändra politiken utan hela dess form. På politiska labb runt om i Stockholm bjuds allmänheten in för att rösta fram partiprogrammet. – Det måste vara roligare och enklare att jobba politiskt, säger partiledaren Michael Wernstedt (IN).

Några politiska långbänkar finns inte tid för i startuplokalen i city. Ett tjugotal personer har via Facebook hittat till det politiska labbet och ska på rekordtid skapa ett nytt partiprogram. En lista på visioner och reformförslag har mejslats fram i tidigare labb. Inom tre timmar ska reformer för social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet röstas fram.

– Förslagen knådas därefter av en mindre grupp och går ut på remiss på Facebook i två veckor. Sedan röstar medlemmarna via en Doodle--länk, minst 50 procent måste stå bakom ett förslag. Vi vill ha ett levande partiprogram som förändras, säger Niclas Ihrén.

Han är 51 år, civilingenjör och ansvarig för kvällens labb om planetpolitik. Majoriteten av deltagarna är unga män, de flesta akademiker och entreprenörer utan partipolitisk erfarenhet.

– Jag har inte känt att något parti har en kostym som jag är beredd att kränga på mig. Här är jag med och syr kostymen, den ska vara ledig, lätt att ta på och av, säger Niclas Ihrén.

Eftersom partiets kärna är att alla ska utforma politiken råder åtminstone ytlig konsensus kring det mesta. Framför allt att årets valstartfält behöver utökas.
– Jag är intresserad av sättet att skapa politik på. Idén med medskapande och att allas idéer ska lysas igenom. I andra partier råder

partipiskan. Du trycker på en knapp för något en partistyrelse bestämt, det tycker jag är fel, säger Theo Jaekel, 30, människorättsjurist.

Bibliotekarien Kristina Movald, 65, är en av de tre kvinnor som hittat hit.

– Jag hörde om det på radions P1 och kände direkt att det här är för mig. Jag har värvats av andra partier men där är det bara gubbar som pratar. Jag arrangerar demonstrationer för fattigpensionärer, pensionsfrågan gäller två miljoner väljare, säger Kristina Mowald.

Hon ingår i den sociala hållbarhetsgruppen vars diskussioner utgår från de globala FN-målen. De vill se en aktiv skattepolitik för en ökad medelklass och minskad ojämlikhet och landar i förslag om medborgarlön och att använda metoorörelsen som katalysator för ökad jämställdhet.

Vid andra bord diskuteras hur människan kan ses som en resurs i stället för en belastning, liksom vikten av att minska klimatavtrycket och skapa ett grönt och hälsosamt tillväxtbegrepp. Partiets mantra är ”välmående människor på en välmående planet”.

Förebild är danska partiet Alternativet som startades 2013 av tidigare kulturministern Uffe Elbaek. På bara två år fick det grönt socialliberala partiet 4,8 procent av rösterna och hamnade i folketinget.

– Jag blev inspirerad av danska Alternativet. Wow, äntligen någon som gör något nytt i politiken, säger partiledaren Michael Wernstedt.

Han är en 35-årig jurist och barnbarn till Nina Lagergren som är halvsyster till Raoul Wallenberg. Han var tidigare verksamhetschef på Raoul Wallenberg academy som håller ledarskapsutbildningar för ungdomar, men hoppade av organisationen när han insåg att han var bättre på att bygga än att förvalta. Nu bygger han ett parti som ska vara öppet och inkluderande.

– När Trump blev vald och med SD kände vi att nu duger det inte att stå på sidolinjen längre. Vi måste kavla upp ärmarna och jobba för ett öppet demokratiskt samhälle. Bästa sättet att förändra svensk politik är att skapa ett nytt och bättre parti, lite som Tesla gjort med bilindustrin, säger Michael Wernstedt.

Initiativet registrerades för fullmäktigevalet i Stockholm i höstas och i mars hade man samlat in 1 500 röster för att registrera sig till riksdagen.

– Rent konkret krävs det 240 000 röster för att ta sig in. Det är upp till väljarna, vi ställer upp och kommer vi inte in i år kommer vi in nästa gång.

De har inget emot att kallas medelklassparti men partiledaren är bekymrad över kvinnounderskottet i lokalen. Den nyvalda styrelsen däremot är jämnt könsfördelad, sex kvinnor och sex män.

– Det är under all kritik. Vi tar frågan om mångfald och identifikation på största allvar, vår nyvalda styrelse är jämnt könsfördelad, sex kvinnor och sex män. Vi har även försökt jobba med att bjuda in kvinnor och har en diskussionskanal på Slack som heter postmetoo, säger Michael Wernstedt.

Han menar att deras danska systerparti haft samma problem.

– Jag tror att nyckeln är att bjuda in till labb på olika sätt, Facebook-event passar vissa grupper. Vår ambition är att inkludera så många grupper som möjligt. Vi ska även ha ett politiskt labb på en muslimsk folkhögskola i Järva om inkludering för att få in andra grupper än den klassiska medelklassväljaren.

Partiet placerar gärna in sig i värderingskalan GAL-TAN:s gröna, alternativa och liberala ände men undviker höger-vänster-skalan.

– Vi är både höger och vänster. Vi tror på frihet och entreprenörskap och likafullt på gemenskap och solidaritet och att alla ska vara med på båten. Vi vill åstadkomma en fredlig revolution. Vore vi som andra partier hade vi inte behövts.

Alla inom partiet jobbar på volontärbasis och kostnaderna hålls låga. Bland donatorerna märks bland andra Sven Hagströmer som startade Junilistan, och partiet jobbar aktivt med crowdfunding för att få in fler. För att inte bli som alla andra partier och ändå växa tar de hjälp av andra progressiva rörelser.

– Vi pratar med Femstjärnerörelsen bland andra, jag vet att danska Alternativet har en inhouse-konstnär, ”to keep us sane”, att inte bli för mycket av systemet. Att betala medellön på 29 000 kronor till partiföreträdare är också ett sätt att inte bli ett etablissemang, att man gör det här av andra anledningar, säger Michael Wernstedt.

Själv försöker han vänja sig vid rollen som partiledare – om än alternativ. Han försöker även leva som han lär och har dragit ned på konsumtionen för att minska sitt klimatavtryck. För ett år sedan flyttade han in i ett co-living kollektiv på Östermalm där han delar 30 kvadratmeter med sin partner. Under en Afrikaresa blev de gayaktivister och lyckades påskynda en lag om samkönade äktenskap på ön St Helena utanför Sydafrika, där fästmannen är född.

Initiativet har redan uppmärksammats av tidskriften The New Yorker, men också fått kritik och hån i sociala medier.

– Jag måste nog bli mer hårdhudad. Men Gandhi sade att först ignorerar de oss, sedan skrattar de åt oss, sedan bekämpar de oss och sedan vinner vi, säger Michael Wernstedt.

Jessica Ritzén
jessica.ritzen@dn.se "

DN ONSDAG 14 MARS 2018

"Sex nya partier i länet – och fler står på tur

Sex helt nya partier har registrerats för val till fullmäktige i Stockholms län. Dessutom är 13 nya partier anmälda till riksdagsvalet och därmed även lokalt. – Alla nya partier har ganska liten chans att ta sig in i riksdagen, säger statsvetaren Niklas Bolin.

Ett trettiotal partier har registrerat sin partibeteckning i länet sedan förra valet, men de flesta är långt ifrån nya. Flera partier har bara ändrat partibeteckning eller symbol och sitter redan i landstings- eller kommunfullmäktige.

Nybildade Bästa för Sollentuna har dessutom hunnit kasta in handduken och går upp i nystartade riksdagspartiet Medborgerlig samling då marknaden för lokala partier i Sollentuna är mättad. Kvar är därför sex nya registrerade lokala partier: Haningepartiet, Solnapartiet, Sköldkörtelpartiet, Sundbybergs lokalparti och Solens frihetsparti samt Initiativet som registrerat sig både i Stockholm och till riksdagen.

Två nykomlingar har bildats efter bråk inom Miljöpartiet. Den infekterade partistriden i Haninge efter förra valet resulterade i två politiska vildar som startade Haningepartiet och fortsätter att driva lokala miljöfrågor. I Sundbyberg tvingades MP-kommunalrådet avgå förra året efter misstänkt maktmissbruk och lokalavdelningen togs över av MP-distriktet. Några lokala MP-vildar har i protest startat Sundbybergs lokalparti som vill vara bredare än MP och mer lokalt förankrat.
I Solna föddes för ett drygt år sedan Solnapartiet som beskriver sig som ett kommunalt sakfrågeparti med ”sunt förnuft” bortom höger-vänsterskalan.

– Vi är inte röda och vi är inte blå. Som vi ser det så krävs det inte så speciellt mycket ideologi för att bygga en cykelväg eller en idrottshall, sade företrädaren Andreas Arenander till DN i december.

Solens frihetsparti ställer upp i Stockholm och driver legalisering av marijuana för medicinskt bruk som profilfråga. Sköldkörtelpartiet är det enda registrerade nytillskottet på landstingsnivå och handläggs fortfarande av Valmyndigheten.

Dessutom har 13 helt nya partier anmält sig till riksdagsvalet utan att registrera partibeteckning. Här återfinns bland andra Nordiska motståndsrörelsen, Tryggare Sverige, Folkstyret och Igov.direkt. Valmyndigheten handlägger ytterligare en handfull nyanmälda partier, bland annat Medborgerlig samling, ett blågrönt alternativ och SD-avhopparnas Alternativ för Sverige. Fler lär tillkomma före den 10 augusti som är sista anmälningsdag.

Statsvetaren Niklas Bolin menar att alla nya partier får det väldigt svårt att klara riksdagsspärren. Närmast till hands ligger Feministiskt initiativ (Fi) och Piratpartiet (PP)som har funnits några år.

– Jag tror att alla nya partier får svårt att ta sig till riksdagen, åtminstone i första försöket. Det handlar om hur livskraftig man är, om man kan finnas med ett antal val och bli starkare ökar chansen. Vi har redan åtta partier varav flera ligger nära spärren och ett begränsat medialt utrymme. För att nå ut till väljarna behövs uppseendeväckande budskap, karismatiska ledare eller ekonomiska kampanjresurser. Men man ska aldrig säga aldrig. Vi vet att danska Alternativet faktiskt lyckades, säger Niklas Bolin, docent i statsvetenskap, Mittuniversitetet.

Chanserna ökar med 290 att ta sig in i något av landets kommunfullmäktige vilket kräver färre röster. Men ett litet parti kan ändå påverka på riksplanet menar han, exempelvis SD-avhopparnas nya Alternativ för Sverige.

– Deras röster kommer i första hand komma från Sverigedemokraterna, så varje röst de tar betyder en mindre SD-röst. Även partier som är små och inte kommer in i riksdagen kan ha en påverkan, säger Niklas Bolin.

Jessica Ritzén
jessica.ritzen@dn.se "

"Nya registrerade partibeteckningar i Stockholms län sedan valet 2014:
Haningepartiet (Haninge)
Solnapartiet (Solna)
Sundbybergs lokalparti (Sundbyberg)
Initiativet (Stockholm och riksdagen)
Sköldkörtelpartiet (landstinget)
Nya partier anmälda för deltagande i riksdagsvalet 2018 (och därmed även för deltagande i alla val till landsting och kommunfullmäktige):
Common sense in Sweden
Demokratirörelsen
Final partiet
Folkstyret
Igov.direct
Lången&co
Medborgarresan
Nordiska motståndsrörelsen
Populisterna
Tryggare Sverige
Valsamverkanspartiet
Vi socialkonservativa
Medborgerlig samling
Alternativ för Sverige
Källa: Valmyndigheten "

DN TORSDAG 15 MARS 2018
DN. DEBATT 180314

”Kräv att ämneslärare har minst C i ämnet de ska lära ut”

" Vi föreslår att lärarutbildningen reformeras och vill bland annat att den som ska bli ämneslärare har minst betyget C från gymnasiet i ämnet de ska undervisa i. Vi vill också kraftigt förstärka metodikinslaget och minska antalet lärosäten för att höja kvaliteten på utbildningen, skriver Jan Björklund (L) och Åsa Fahlén, Lärarnas Riksförbund.

Läraryrket är landets viktigaste yrke. 2011 sjösattes stora lärarreformer i Sverige med övergripande syfte att öka yrkets attraktionskraft, kvalitet och status. Ny lärarutbildning, lärarlegitimation och karriärstegsreform var viktiga steg i rätt riktning. Antalet förstahandssökande till lärarutbildningen steg snabbt åren därefter, med hela 70 procent mellan 2011 och 2015. Men därefter har antalet sökande återigen gått ner.

Den reform av lärarutbildningen som genomfördes av alliansregeringen 2011 var ett stort steg i rätt riktning för att skapa en utbildning som förbereder lärarstudenterna väl för yrket. Lärarnas Riksförbund var starkt pådrivande för att få förändringen till stånd.

Liberalerna och Lärarnas Riksförbund menar att ytterligare en totalreformering av lärarutbildningen inte behövs, men att det finns problem som måste hanteras och områden som behöver utvecklas. Det visade inte minst Lärarnas Riksförbunds utvärdering från hösten 2016 och som var den första i sitt slag. Vi föreslår därför gemensamt följande reformer för dagens lärarutbildningar.

1.
Antagningskraven ska skärpas avsevärt. Antagningskraven till lärarutbildningen måste skärpas avsevärt genom införandet av ett obligatoriskt lämplighetsprov och krav på lägst betyget C i svenska från gymnasiet för samtliga studenter. Den som ska studera till ämneslärare ska själv ha betyget C i aktuellt ämne.

Höjda antagningskrav bidrar också till en ökad genomströmning, att fler studenter fullföljer sin utbildning och tar examen. Det viktiga är inte hur många som antas, utan hur många som examineras. Högre antagningskrav är också en förutsättning för att kunna höja krav och tempo i själva utbildningen.

Den första omedelbara effekten av en sådan kravhöjning är att färre skulle antas till utbildningen, men de som antas kommer att fullfölja utbildningen i större utsträckning. Mera långsiktigt är det en nödvändig förändring för att kunna höja krav och tempo i utbildningen, vilket kommer att öka attraktiviteten och statusen.

2.
Förstärk metodiken kraftigt. Under många årtionden har lärarutbildningarna och regeringar prioriterat ned metodik, det vill säga förmågan att faktiskt undervisa i klassrummet. Metodik har inte ansetts vara akademiskt och därför trängts ut från lärarutbildningen. Detta har bidragit till att många lärare som kommer ut efter fem års lärarutbildning inte känner sig tillräckligt rustad för sin undervisning. Men en god lärarutbildning måste innehålla både akademiska ämneskunskaper och träning i undervisningsskicklighet.

Alliansregeringen återinförde metodiken i examensmålen för lärarutbildningarna, vilket var en viktig förändring. Men det är nu dags att ta nästa steg och reservera tid för ämnet metodik. På såväl grund-, yrkes- som ämneslärarutbildning ska det införas ett obligatoriskt block med metodik. Metodiken ska vara ämnesanknuten och metodiklärare ska vara erfarna lärare från skolväsendet. Det är viktigt att tiden för ämnesstudier eller för verksamhetsförlagd utbildning inte minskar i och med att ett block för metodik införs.

3.
Färre lärosäten för ämneslärarutbildningen. I dag ges ämneslärarutbildningen på 27 lärosäten i landet, och flera erbjuder endast ett fåtal undervisningsämnen. Flera ämnen, inte minst språk, riskerar att utrotas medan det överutbildas i ämnen där lärarbristen är liten. Vi är därför överens om att det krävs en ordentlig översyn och förändring av den nationella dimensioneringen av ämneslärarutbildningen utifrån arbetsmarknadens behov. Betydligt färre lärosäten än i dag bör få ge utbildningen och det ska vara ett krav att kunna erbjuda ett brett utbud av undervisningsämnen, särskilt de teoretiska ämnen som finns i både högstadiet och gymnasiet (till exempel NO-ämnen). Färre lärosäten möjliggör också en kvalitetshöjning på utbildningarna genom att uppdrag och resurser kan koncentreras.

4.
Säkra och stärk ämnesdjupet i utbildningen. Djupa ämneskunskaper är en förutsättning för att läraren ska kunna ge eleverna god undervisning. Genom de stora reformerna av lärarutbildningen 1985 och 2001 kom ämneskunskaperna att minska till förmån för mer allmän pedagogik. Det är tyvärr inte ovanligt att tiden avsatt för ämneskunskaper utnyttjas till annat. Vi menar att tiden avsatt för ämneskunskaper ska fredas för just detta och att lärarstudenter ska i den mån det är möjligt läsa samma ämneskurser som andra studenter.

Den särskilda inriktningen mot högstadielärare som finns inom ämneslärarutbildningen kan läggas samman med gymnasielärarutbildningen. Det innebär att vi framöver utbildar ämneslärare med behörighet för såväl högstadiet som gymnasiet.

5.
Öka den lärarledda undervisningstiden och höj utbildningskraven. Lärarnas Riksförbunds undersökning visade att nästan varannan student enbart får fem timmar, eller färre, lärarledd undervisning per vecka. Inom särskilt humaniora och samhällsvetenskap är situationen allvarlig. Vi anser att det krävs en ordentlig utökning av den lärarledda tiden i dessa ämnesområden, vilket kräver att staten tillskjuter resurser till lärosätena. Det är viktigare att höja kvaliteten på de utbildningar som redan finns än att öka antalet utbildningsplatser. Undersökningen visade också att många studenter tycker att kraven är för låga och att utbildningen i praktiken inte innebär heltidsstudier. Innehåll, tempo och kravnivåer måste förändras så att utbildningen blir mer utmanande och krävande i praktiken.

6.
En skarpare lärarlegitimation. I dag krävs lärarlegitimation för att självständigt få besluta om betyg. Det ska i stället krävas en lärarlegitimation med behörighet för den aktuella undervisningen. Lärare bör bara få undervisa och sätta betyg i ämnen och årskurser de är behöriga i.

7.
Välkomna fler akademiker till läraryrket. Bristen på ämneslärare kommer göra det nödvändigt att hitta fler vägar in i läraryrket för välutbildade akademiker än enbart via grundutbildning. Den som har fullgoda ämneskunskaper måste snabbare än i dag kunna få sina kunskaper och färdigheter validerade och godkända och kunna genomgå en kompletterande pedagogisk utbildning för att få lärarexamen och lärarlegitimation. Sådana lösningar får dock aldrig innebära att kraven och kvaliteten sänks.

Menar vi allvar med att höja kunskapsresultaten och stärka läraryrkets attraktivitet måste kvalitet prioriteras framför kvantitet. Sverige behöver välutbildade lärare som kan ge eleverna redskap att möta yrkeslivets och samhällets krav och utmaningar. Lärarnas utbildning kan samhället aldrig kompromissa med.

Jan Björklund (L), partiledare
Åsa Fahlén, förbundsordförande för Lärarnas Riksförbund "

DN TORSDAG 15 MARS 2018

”Vi har vår del av problemen, men också en urstark situation att hantera dem”

Stefan Löfven har dubbla budskap om Sverige efter flyktingkrisen: Det finns problem med integrationen men goda förutsättningar att lösa dem. Han är självkritisk till hur S hanterade migrationen i opposition: – Vi hade säkert kunnat vara tuffare i debatten, säger han i DN:s partiledarsamtal.

När Stefan Löfven kliver upp på DN:s scen på Centralstationen i Stockholm har det gått drygt en vecka sedan han besökte USA:s president Donald Trump. Delar av pressträffen i Vita huset kretsade kring bilden av Sverige.

Budskapet från den svenske statsministern var – och är – att det finns mer än en sanning.

– Det är ibland förbannelsen i den politiska debatten, att det måste vara bara vitt eller bara svart. Verkligheten ser inte sådan ut, säger Stefan Löfven.

– I USA finns en bild av att det är mycket oroligt och brottslighet. Man pratar om ”no go zones”. Det har vi inte. Men vi vore naiva om vi inte ser att det varit alldeles för många skjutningar. Vi har vår andel också av problem. Men det är också så att Sverige räknas av Forbes (amerikansk affärstidning) som det bästa landet i hela världen att göra affärer i. Av Bloombergs som den näst mest innovativa ekonomin i hela världen. Vi har fler människor som går till jobbet. Vi har ett

överskott i vår statsbudget som ger oss finansiella muskler att hantera de utmaningar som vi faktiskt har.

Stefan Löfven har fått kritik för att han inte protesterade tillräckligt mot Donald Trumps beskrivning av Sveriges problem med migrationen.

Vi förstår att man behöver vara diplomat när man träffar världens mäktigaste man och att man ska vara artig mot en värd. Men vad tänkte du när Trump sa på pressträffen att han haft rätt hela tiden om Sverige och migrationen?

– Jag behöver inte stå med USA:s president och tävla om vem som hade rätt eller inte. Jag ger min bild av situationen. Det var så att vi hade en dramatisk situation 2015, vi har hanterat den, vi har lagt om migrationspolitiken, nu kommer färre till Sverige.

– Jag kan Sverige. Jag är statsminister i Sverige. Vi har vår del av problemen, men vi har också en urstark situation för att hantera problemen.

På presskonferensen sa du också att ”vi ärvde en ohållbar migrationspolitik”. Vad var det alliansregeringen gjorde som inte var hållbart?

– Vi hade mer fördelaktiga regler för mottagning än vad andra länder hade. Då blir det fler som söker sig till Sverige. Det är bara att titta på när olika lagar har stiftats. Och där hade vi säkert också i opposition, för att vara självkritisk, kunnat vara tuffare i den debatten.

Ni hade regeringsmakten i över ett helt år då du hade kunnat förändra den ”ohållbara” politiken. Varför skedde inte det?

– Så sent som i augusti 2015 såg mottagandet ut att bli likadant som 2014. 70 procent av de människor som kom till Sverige 2015 kom från och med september. Då fick vi en dramatisk ökning. Men jag har jobbat sedan dag ett tillsammans med de andra EU-ledarna för att se till att vi tar ett samlat ansvar i EU.

Men det finns anledning, säger du, för Socialdemokraterna att vara självkritiska?

– Vi borde också i så fall ha varit mer kritiska till lagstiftningen. Men en regering har ändå ett huvudansvar för vilka propositioner som läggs på riksdagens bord.

I Socialdemokraternas eftervalsanalys från 2014 heter det att tystnaden i debatten om invandring blev ”en black om foten”. Det misstaget tänker partiet inte upprepa i valrörelsen 2018. Tvärtom är snabbare integration och ordning och reda i migrationspolitiken viktiga valfrågor ihop med lag och ordning och satsningar på välfärden.
En prioritering som partiet delar med de utpekade huvudmotståndarna Moderaterna och Sverigedemokraterna.

Vad får man från er som man inte får från något annat parti?
– Jag skulle säga att det är ”både och”. Med det menar jag att vi hjälps åt i vårt samhälle. Det är det som är den svenska modellen. Jag har rättigheter, men också skyldigheter. Det är plikt och det är rätt. Om jag blir arbetslös får jag hjälp att komma vidare med utbildning och ekonomiskt skydd. Men då har jag skyldighet att göra mig anställningsbar. ”Både och” kan också handla om brottsligheten. Vi

måste visa den organiserade brottsligheten att de inte har ett utrymme i vårt samhälle. Men det krävs också att vi bygger ett samhälle där ungdomar inte lockas in i brottslighet.

Det senaste året har Socialdemokraternas systerpartier i Europa haft stora motgångar i valen. För ett år sedan kollapsade de nederländska Socialdemokraterna. Valen i Frankrike, Norge, Tyskland, Tjeckien och Österrike blev besvikelser.

– En slutsats är att vi måste se till att vår dagordning och vår valrörelse ska präglas av det som människor har på näthinnan. Norska Arbeiderpartiet har själv dragit slutsatsen att det inte hade alla väljarnas frågor på sin dagordning.

Det finns ett undantag i Europa. Brittiska Labour gjorde ett oväntat bra val i juni förra året. Det finns vänsterkrafter i ditt parti som tittar lystet på Jeremy Corbyns tydliga vänsterbudskap i den valrörelsen. Vad tänker du om det?

– Vi har ett väldigt tydligt budskap om just rättvisa och solidaritet, människors lika värde. Vi ska bygga ett samhälle på tillit. Det är mitt budskap. Jag blir ibland kallad för högersosse för att jag tycker att industrin är viktig. För mig är det mycket märkligt.

De som säger att Socialdemokraterna har gjort en konservativ sväng under din tid som partiledare – vad vill du svara dem?

– Jag står upp för att vi ska ha ett solidariskt samhälle. Det innebär för mig att det är både plikt och rätt. Solidaritet innebär att jag kan hjälpa andra som behöver, men jag får också hjälp. För mig är det inte konservativt på något sätt. Det är svenskt, genuint socialdemokratiskt.

Samtidigt betonar Löfven att de som har det allra bäst i samhället borde bidra mer. Han drömmer om en ny, bred överenskommelse om skattesystemet.

– Vi behöver se över helheten. Vi ska se till att det främjar arbete. Jag tror däremot att de människor som har det allra bäst i vårt samhälle kan bidra lite till. Vi har ett problem i Sverige och i världen med ökade klyftor. Vi har kapitalinkomster som gör att klyftorna vidgas hela tiden.

Då brukar man prata om arvsskatt och förmögenhetsskatt som två skatter som kan komma till rätta med det?

– Jag tänker inte stå och spekulera. Ska vi göra om skattesystemet så ska vi göra det brett och börja med principerna. Jag menar att en sådan princip är att vi kan se till att göra det mer rättvist, mer solidariskt. Då finns det utrymme för de som har det allra bäst att bidra lite till.

Centerpartiets ledare Annie Lööf har sagt i DN:s partiledarintervju att alliansen tagit ett större ansvar i opposition och samarbetat mer under din tid som statsminister än vad ni gjorde när alliansen styrde. Vad tänker du om den historieskrivningen? Du skrattar?

– Jo, jag måste skratta. Vi har gjort över 20 breda överenskommelser i för Sverige väldigt viktiga frågor. Det är om vårt klimatramverk, finanspolitiskt ramverk, det är energin. När vi gick till val 2014 var det många som skrattade åt mig när jag sa att vi behöver en bred överenskommelse om energin, så att industrin, näringslivet och konsumenterna vet vad som gäller under lång tid. Det hade vi inte på den borgerliga tiden. Då valde de att göra upp mellan sig.

– Men jag vill framhålla att jag tycker att det är bra att de partier som gjort överenskommelser har varit med och tagit ansvar.

Hur skulle Socialdemokraterna kunna spela en konstruktiv roll efter valet om ni hamnar i opposition?

– Det beror alldeles på vilken fråga det är. Ser vi möjligheterna så ska vi göra upp. Tycker vi inte om förslaget så opponerar vi.

Vad kännetecknar en ansvarstagande opposition i ett osäkert parlamentariskt läge?

– För det första tänker jag se till att vara statsminister efter valet också. Men politiken tjänar naturligtvis på att man för in olika perspektiv, olika uppfattningar. En ansvarsfull opposition ska föra sin politik, men naturligtvis vara beredd att göra upp. Det spelar ingen roll om du sitter i regeringsmakt eller opposition. Landet ska regeras, landet ska styras, landet ska framåt. Då är det landet först som gäller, inte partiet.

Just nu pågår konstitutionsutskottets utfrågningar om Transportsstyrelsens it-hantering. Varför nådde inte larmen till regeringskansliet hösten 2015 fram?

– I april ska jag sitta i konstitutionsutskottet. Då ska vi gå igenom hela den frågan. Jag kommer att vara väldigt försiktig att uttala mig före den utfrågningen.

Men du kan inte vara nöjd med att informationen nådde dig först i januari 2017?

– Det har jag sagt tidigare. Det är klart att vid tillfället när det framgår att det här blir en förundersökning, då borde jag som statsminister ha fått den informationen.

Moderaterna har väckt krav på en granskningskommission. Vad säger du om det?

– Konstitutionsutskottet granskar detta. Vi har skickat in jag vet inte hur många dokument och svarat på KU:s frågor. Det har varit förhör med både generaldirektören och med ordföranden i Transportstyrelsen, det kommer att genomföras med före detta statssekreteraren, före detta statsråd, jag som statsminister. Så den där genomgången torde nog göras helt av konstitutionsutskottet.

– Men är det någonting som vi har gjort och dragit lärdom av, så är det just det att vi inte kan hålla på och outsourca viktig, känslig information till andra aktörer. Om man ska göra någon sådan här outsourcing, så måste Försvarsmakten och Säpo säga om det är okej. Det har varit för godtroget. För naivt.

Socialdemokraterna har lovat att föra en samlande valrörelse 2018.
– Det har blivit en hårdare ton. Inte minst i sociala medier.

Oförsonligheten är naturligtvis farlig. Då har vi inte ett samhälle som håller ihop. Så ha en hård debatt i sak, men visa respekt för varandra. Gör mot andra som du vill att andra ska göra mot dig själv. Jag tycker att det är en ganska bra regel att hålla sig till.

Den gyllene regeln?
– Den gyllene regeln, och den håller även 2018.

Johar Bendjelloul
johar.bendjelloul@dn.se
Karin Eriksson "

"Så talar Stefan Löfven (S)

Fem vanligaste begreppen i Stefan Löfvens tal.
1. Välfärd
2. Jobb
3. Resurser
4. Löner
5. Skattesänkningar

Fem mest utmärkande begreppen i talen.
1. Tillsammans
2. Stöd
3. Polisen
4. Nyanlända
5. Arbetslösheten

Tre vanligaste Googlesökningarna om Socialdemokraterna.
1. Varför förlorade S valet 1976?
2. Varför är S bättre än Moderaterna?
3. När var S störst?
Dataanalys av talen: Lovisa Bergström

Kommande intervjuer på Centralen
15 mars Jimmie Åkesson (SD) 14.30–15.30
16 mars Isabella Lövin (MP) 10–11
Intervjuerna publiceras samma dag i podden Studio DN Special.

DN TORSDAG 15 MARS 2018

"Ewa Stenberg: Självkritiken underlättar invandringsuppgörelse

DN:s politiska kommentator Ewa Stenberg svarar på tre frågor om DN:s intervju med statsminister Stefan Löfven (S).

1. Vilket var ditt starkaste intryck av intervjun?
— Hans förklaring till varför han inte sade emot när Donald Trump på en gemensam pressträff förra veckan hävdade att han haft rätt om Sverige och invandringen hela tiden. ”Jag vill inte stå där med Donald Trump och tävla om vem som hade rätt eller inte”, sade Stefan Löfven nu.
— Han har fått kritik för att han inte invände mot den delvis felaktiga och svarta bild som den amerikanske presidenten gett av Sverige. I stället sade Löfven att hans regering ärvt en migrationspolitik som inte var hållbar. I DN-intervjun är han dock självkritisk när det gäller hans eget partis ansvar under oppositionstiden.

2. Vad kan det leda till?
— Stefan Löfvens självkritik kan underlätta en ny blocköverskridande uppgörelse om migrationspolitiken. Både alliansen och regeringspartierna har sagt att de vill se en sådan efter valet. Då går det inte att riva upp sår hos sina blivande partner genom otaktiska påhopp. En uppgörelse om invandringen är svår nog som det är.

3. **Vad blir Stefan Löfvens största problem i valrörelsen?**
— Socialdemokraterna är pragmatiska och har delvis låtit opinionsmätningar sätta dagordningen för valrörelsen. Partiet talar mycket om hårda tag. Men ideologin och idéerna om nya reformprojekt märks sällan.

Ewa Stenberg
ewa.stenberg@dn.se "

DN TORSDAG 15 MARS 2018

”Avdragen för jobbresor är en subvention av fossila bränslen”

Villkoren för förmånsbilar och reseavdrag hör till de skatteregler som bidrar till att subventionera fossila bränslen och borde ändras. Det kräver Naturskyddsföreningen som har beräknat att fossila bränslen via nedsatt skatt subventioneras med cirka 30 miljarder kronor.

Genom att granska statsbudgeten och uppgifter från Ekonomistyrningsverket har Naturskyddsföreningen kommit fram till att summan för olika undantag från skatt på fossila bränslen uppgick till 29,9 miljarder kronor för 2017. De anser att de undantagen enligt Världshandelsorganisationens definition är att likställa med subventioner.

– Vi tycker att det är angeläget att alla politiska partier gör en plan för att fasa ut de här subventionerna så snart som möjligt. Den nya klimatlagen som trädde i kraft vid årsskiftet gör det olagligt att prioritera bort klimatet, säger föreningens ordförande Johanna Sandahl.

Den tyngsta posten i beräkningarna är de nedsättningar av energi- och koldioxidskatter som finns, och enligt en regeringsskrivelse från finansdepartementet omfattade 12,4 miljarder kronor under 2017. De gäller för fossilt bränsle som används inom industri, kraftvärmeverk, sjöfart, jord- och skogsbruk. Den största delen, cirka 8 miljarder, är skattenedsättning för dieselbränsle. Föreningen vill att energiskatten för diesel ska höjas till samma nivå som för bensin, i dag är den 3,88 kronor per liter för bensin och 2,49 kronor för diesel.

Kravet har kommit från andra håll tidigare, bland från OECD för snart fyra år sedan. OECD uppmanade även Sverige att se över och reformera bränsleskatter, beskattning av förmånsbilar samt reseavdrag vid bilpendling.

Samma krav återfinns i Naturskyddsföreningens rapport. Reseavdraget, som motsvarar 5,6 miljarder i statsbudgeten, vill de ändra.

– Avdraget infördes 1958 för att göra det möjligt att bo kvar i glesbygd och pendla in till städer. Men över hälften av bidragen används av personer som bor i storstadsområdena, säger Johanna Sandahl. Förslaget är att det ska vara helt och hållet avståndsbaserat. Tidigare har Landsbygdskommittén och Miljömålsberedningen lagt fram liknande förslag.

För förmånsbilar, som till skillnad från tjänstebilar får användas för privat bruk, vill de reformera beskattningen. Förmånsvärdet ligger, enligt rapporten, 20 procent under det genomsnittliga verkliga värdet vilket gör att skatten blir lägre än den borde. Differensen motsvarar ungefär 1,8 miljarder kronor.

Enligt Ekonomistyrningsverket går 82 procent av alla bilförmåner till män. Närmare hälften med förmånsbil har inkomster över 600 000 kronor om året och flest bilförmåner finns storstäder.

Skattebefrielse för bränsle till utrikesflyget beräknas till ett värde av minst 6,4 miljarder kronor. Beskattning av flygbränsle styrs av internationella överenskommelser. Naturskyddsföreningen vill se ett politiskt arbete på internationell nivå för att reformera avtal och

direktiv. När det gäller inrikesflyget anser de att det går att införa en energiskatt.

Jannike Kihlberg
jannike.kihlberg@dn.se "

"Fakta. Skatterabatter som anses skada miljön
Naturskyddsföreningens uträkning av värdet på de nedsättningar eller undantag från skatt som de anser kan gynna fossila bränslen.
(Siffror i miljarder kronor.)

Skatteundantag för fossila bränslen, till exempel lägre energiskatt på diesel än på bensin: 12,4.
Reseavdraget: 5,6
Fossildrivna förmånsbilar: 1,8
Skattebefrielse för utrikesflyget: 6,4
Momsbefrielse för internationella resor: 0,7
Nedsatt moms för inrikesresor: 1,8
Statligt bidrag till kommunala flygplatser: 0,1
Gratis tilldelning av utsläppsrätter inom EU: 1
Värdet av överskott på utsläppsrätter 2016: 0,2
Källa: Regeringen, Naturvårdsverket, Naturskyddsföreningen. "

DN TORSDAG 15 MARS 2018

" Rätten att rösta ska skyddas

Inhemsk extremism, utsatta områden, påverkansoperationer och förtroendevaldas säkerhet – det är fyra faktorer som kommer att påverka årets val.

Det övergripande målet för Polisen och Säkerhetspolisen under valåret är att skydda valet och de 40 000 förtroendevalda – samtidigt som man ska säkerställa att grundlagens intentioner kring mötes-, demonstrations- och yttrandefrihet uppfylls.

I det sistnämnda ingår att hantera frågan om tillstånd för demonstrationer – en fråga som aktualiserats i samband med att organisationer som nazistiska Nordiska motståndsrörelsen fått tillstånd vid flera tillfällen.

Inför valrörelsen har NMR redan skickat in tre tillståndsansökningar: De vill demonstrera i Boden och Ludvika den 1 maj, samt på Gotland under Almedalsveckan. Och tillstånd kommer de att få:

– Grundlagen är mycket tydlig. Det krävs oerhört mycket för att vi ska kunna inskränka de grundläggande demonstrations- och yttrandefriheterna, säger polisens rättschef Martin Valfridsson.

Den gemensamma lägesbilden inför valet utgår från fyra faktorer som Polisen och Säpo tror kommer att påverka: inhemsk terrorism, situationen i utsatta områden, påverkansoperationer och förtroendevaldas säkerhet.

– Men vi har ett robust valsystem, vi räknar rösterna manuellt och vår bedömning är att vi kommer att få ett korrekt valresultat, säger Säpos kommenderingschef Susanna Trehörning.

Vad gäller situationen i utsatta förorter har man, enligt polisens kommenderingschef Stefan Hector, ”noterat” att det i tidigare val skett påverkansförsök:

– Kvinnor och meningsmotståndare har hindrats att rösta på flera orter, vid flera tillfällen. Vi kommer att lägga särskilda resurser på att skydda valprocessen i de områden från vilka vi fått den typen av underrättelseinformation, säger han utan att närmare vilja utveckla hur omfattande den här problematiken är eller vad man känner till om den. När det gäller eventuella hot och påverkansförsök mot förtroendevalda satsar man i första hand på ”hjälp till självhjälp” genom 15 000 exemplar av boken ”Personlig säkerhet” där Säpo ger råd om hur man bör agera i olika situationer.
– Vi kommer också att uppmana förtroendevalda att polisanmäla hot som riktas mot dem, säger Stefan Hector.

Ulrika By
ulrika.by@dn.se "

DN TORSDAG 15 MARS 2018

”Avdragen för jobbresor är en subvention av fossila bränslen”

Villkoren för förmånsbilar och reseavdrag hör till de skatteregler som bidrar till att subventionera fossila bränslen och borde ändras. Det kräver Naturskyddsföreningen som har beräknat att fossila bränslen via nedsatt skatt subventioneras med cirka 30 miljarder kronor.

Genom att granska statsbudgeten och uppgifter från Ekonomistyrningsverket har Naturskyddsföreningen kommit fram till att summan för olika undantag från skatt på fossila bränslen uppgick till 29,9 miljarder kronor för 2017. De anser att de undantagen enligt Världshandelsorganisationens definition är att likställa med subventioner.

– Vi tycker att det är angeläget att alla politiska partier gör en plan för att fasa ut de här subventionerna så snart som möjligt. Den nya klimatlagen som trädde i kraft vid årsskiftet gör det olagligt att prioritera bort klimatet, säger föreningens ordförande Johanna Sandahl.
Den tyngsta posten i beräkningarna är de nedsättningar av energi- och koldioxidskatter som finns, och enligt en regeringsskrivelse från finansdepartementet omfattade 12,4 miljarder kronor under 2017. De gäller för fossilt bränsle som används inom industri, kraftvärmeverk, sjöfart, jord- och skogsbruk. Den största delen, cirka 8 miljarder, är skattenedsättning för dieselbränsle. Föreningen vill att energiskatten för diesel ska höjas till samma nivå som för bensin, i dag är den 3,88 kronor per liter för bensin och 2,49 kronor för diesel.

Kravet har kommit från andra håll tidigare, bland från OECD för snart fyra år sedan. OECD uppmanade även Sverige att se över och reformera bränsleskatter, beskattning av förmånsbilar samt reseavdrag vid bilpendling.

Samma krav återfinns i Naturskyddsföreningens rapport. Reseavdraget, som motsvarar 5,6 miljarder i statsbudgeten, vill de ändra.

– Avdraget infördes 1958 för att göra det möjligt att bo kvar i glesbygd och pendla in till städer. Men över hälften av bidragen används av personer som bor i storstadsområdena, säger Johanna Sandahl.

Förslaget är att det ska vara helt och hållet avståndsbaserat. Tidigare har Landsbygdskommittén och Miljömålsberedningen lagt fram liknande förslag.

För förmånsbilar, som till skillnad från tjänstebilar får användas för privat bruk, vill de reformera beskattningen. Förmånsvärdet ligger, enligt rapporten, 20 procent under det genomsnittliga verkliga värdet vilket gör att skatten blir lägre än den borde. Differensen motsvarar ungefär 1,8 miljarder kronor.

Enligt Ekonomistyrningsverket går 82 procent av alla bilförmåner till män. Närmare hälften med förmånsbil har inkomster över 600 000 kronor om året och flest bilförmåner finns storstäder.

Skattebefrielse för bränsle till utrikesflyget beräknas till ett värde av minst 6,4 miljarder kronor. Beskattning av flygbränsle styrs av internationella överenskommelser. Naturskyddsföreningen vill se ett politiskt arbete på internationell nivå för att reformera avtal och direktiv. När det gäller inrikesflyget anser de att det går att införa en energiskatt.

Jannike Kihlberg
jannike.kihlberg@dn.se "

"Fakta. Skatterabatter som anses skada miljön
Naturskyddsföreningens uträkning av värdet på de nedsättningar eller undantag från skatt som de anser kan gynna fossila bränslen.
(Siffror i miljarder kronor.)

Skatteundantag för fossila bränslen, till exempel lägre energiskatt på diesel än på bensin: 12,4.
Reseavdraget: 5,6
Fossildrivna förmånsbilar: 1,8
Skattebefrielse för utrikesflyget: 6,4
Momsbefrielse för internationella resor: 0,7
Nedsatt moms för inrikesresor: 1,8
Statligt bidrag till kommunala flygplatser: 0,1
Gratis tilldelning av utsläppsrätter inom EU: 1
Värdet av överskott på utsläppsrätter 2016: 0,2
Källa: Regeringen, Naturvårdsverket, Naturskyddsföreningen. "

DN FREDAG 16 MARS 2018

" Ledare: En bättre skola börjar på högskolan

Hoppet är inte ute för svenska elever. Allt fler klarar gymnasieexamen, visar genomgången i dagens DN. Samtidigt tyder de internationella kunskapsmätningarna på att våra senaste studentkullar har hunnit lära sig mer när de springer ut.

Tragedin är att de ratar lärarprogrammet. Sorgligt är också att de som – mot oddsen – väljer en karriär i klassrummet inte får en yrkesutbildning värd namnet. Att antagningskraven till lärarprogrammen knappt kan kallas krav hör på lång sikt också till de stora hoten mot kunskapssamhället.

Den reform som Liberalernas ledare Jan Björklund och Åsa Fahlén, ordförande för Lärarnas Riksförbund, skisserade på torsdagens DN Debatt är därför rätt.

En bättre skola börjar på lärarhögskolan. ”Det viktiga är inte hur många som antas, utan hur många som examineras”, skriver Björklund och Fahlén. Värt att tillägga: Vilka som examineras är också avgörande. Innehållet i deras utbildning är dessutom allt annat än oväsentligt.

Duons förslag är i dessa avseenden föga radikala. Antagningskraven ska skärpas – lägst betyget C i svenska, och för ämneslärare även minst C i de ämnen man ska undervisa i. Därtill ska kurserna styras om mot mer praktisk metodik, mindre fluffig pedagogisk teori.

Att detta inte gjordes redan 2011, då lärarutbildningen renoverades av samme Björklund, är obegripligt. Men om yrket ska ha en chans kommer städningen inte en dag för tidigt.

Tiden är visserligen sedan länge förbi då lärarkåren var ett slags elitstyrka. Men så sent som i början av 1990-talet återfanns lärarstudenterna åtminstone i en pålitlig mittfåra på universiteten. De hade hyfsade – ofta höga – betygssnitt från gymnasiet.

Så är det inte längre. En analys av yrkesexamensprogrammen som Universitetskanslersämbetet publicerade förra hösten visade att drygt en tiondel av studenterna på grundlärarprogrammet hade ett betygsnitt nära E, alltså knappt godkänt i gymnasiets ämnen.

Bara 1 av 50 har toppbetyg – motsvarande andel bland jurister är en tredjedel. Föreläsare vittnar om studenter som saknar läs- och skrivförmåga. Det ger kåren ett stort handikapp. Man kan inte utbilda lärare som knappt har klarat skolan själva och tro att omgivningen ska känna respekt och tilltro till deras roll.

Många med låga betyg hoppar visserligen av lärarprogrammet. Men det gör även de få högpresterande studenterna – och förmodligen hänger det ihop. Unga människor som söker stimulerande studieår och ett tillfredställande yrkesliv avskräcks.

Att det finns lärarstudenter i Sverige som har mindre än två timmar verklig undervisning per vecka är samtidigt självskadebeteende på samhällsnivå. Det är också ett hån mot individerna att utbildningen i många fall kräver minimalt av tid och ansträngning.

Som DN:s genomgång visar har resurserna till skolan ökat kraftigt de senaste 15 åren. Det har behövts. Lärarlönerna har stigit ordentligt, men yrkets status har inte följt kurvan.

Problemet finns i utbildningen. Björklund och Fahlén skriver att det ”är viktigare att höja kvaliteten på de utbildningar som redan finns än att öka antalet utbildningsplatser”.

Det är ett vägval som partierna måste göra. Den rödgröna regeringens lösning är att bygga ut programmen, fastän risken är att kraven sänks, avhoppen blir fler och en ond spiral förstärks. Färre, men skickliga, nybakade lärare på kort sikt är i stället vad som krävs för att varaktigt stärka svensk skola.

DN 16/3 2018 "

DN FREDAG 16 MARS 2018
DN. DEBATT 180316

”Studiemedelsmiljard behövs för att utveckla yrkesverksamma”

Digitalisering, automatisering och globalisering förändrar arbetsmarknaden och livslångt lärande är en nödvändighet. Men endast tre procent av studielånet gick förra året till studenter över 39 år och tre av fyra äldre studerar helt utan studiemedel. Det är inte hållbart. Sverige behöver ett studiemedelssystem för yrkesverksamma, skriver Martin Linder, Unionen.

Samhällsomdanande megatrender som digitalisering, automatisering och globalisering, liksom utvecklingen mot ett längre arbetsliv, måste mötas med ökade möjligheter till vidareutbildning och omställning under arbetslivet. Det är en insikt som nu är allmänt spridd.

Men en avgörande fråga har hittills ignorerats i debatten. Så länge studiemedlet inte är anpassat efter vuxnas levnadsomkostnader kommer det kompetenslyft som kontinuerligt behöver ske både i offentlig sektor och näringsliv aldrig kunna bli av.

Statistik som Unionen har beställt från Centrala studiestödsnämnden och Statistiska centralbyrån ger en mycket tydlig bild. Av det studiemedel som betalades ut för högskolestudier 2017 gick endast 3,5 procent av bidraget och 3 procent av grundlånet till personer över 39 år. Och hela tre av fyra studenter mellan 40 och 56 års ålder studerade helt utan studiemedel.

Med nuvarande villkor är studier finansierade med studiemedel helt enkelt inte ett alternativ för de flesta yrkesverksamma. I stället är de hänvisade till att bedriva kortare studier, ofta parallellt med heltidsarbete och familjeliv. Omständigheter som bidrar till att exempelvis inte ens hälften av distansstudenterna på fristående kurser lyckas fullfölja den utbildning de påbörjar.

Följden är att utbildning som är nödvändig för kompetensförsörjningen uteblir på grund av att ingen tar ansvar för individens försörjning. Arbetsgivare vill inte att utbildning som medför produktionsbortfall och risk för att medarbetaren lämnar för en konkurrent ska ske under betald arbetstid. Och den enskilde individen har inte råd.
Det är ett gemensamt intresse för parter, stat och individ att det blir ekonomiskt möjligt för yrkesverksamma att ta studieledigt på hel- eller deltid. Det är nödvändigt så att fler kan ta del av och fullfölja utbildning som stärker anställningsbarheten på arbetsmarknaden.

Med den insikten ser vi tre utgångspunkter för hur ett rationellt studiemedel för yrkesverksamma bör utformas.

Förutsättningen är att staten lägger en solid grund via studiemedelssystemet. Det innebär att såväl ersättningsnivåer som ålders- och tidsbegränsningar behöver anpassas efter yrkesverksammas behov. Vidare behöver studiemedlet utformas så att det kan kompletteras med andra ersättningar, exempelvis som ges via kollektivavtal, utan att det reduceras. På så vis kan samhällets resurser samverka och individen kan få en inkomst som går att leva på.

Eftersom motivet är en bättre fungerande omställning och kompetensförsörjning bör bättre villkor i studiemedlet endast ges vid utbildning som stärker anställningsbarheten på arbetsmarknaden.

Utifrån dessa utgångspunkter har vi fyra konkreta förslag till reformer regeringen bör genomföra i studiemedelssystemet:

1.
Inför det högre bidragsbeloppet på 7 300 kronor i månaden för yrkesverksamma som har arbetsmarknadsskäl, oavsett utbildningsnivå. I dag finns det två olika bidragsbelopp i studiemedlet, ett generellt och ett högre där det senare är reserverat för vissa utvalda grupper. Efter att lånedelarna utökats kraftigt under senare år kan den som också tar tilläggslån få totalt 14 900 kronor i månaden i studiemedel vid heltidsstudier. Då bidragsbeloppet endast är 3 100 kronor består summan till 79 procent av lån. Ökade möjligheter att ta lån är positivt men statistiken från CSN visar tydligt att det som enskild åtgärd knappast är lösningen.

Exempelvis var det 2017 vid 40 års ålder bara 1 200 personer per årskull som studerade vid högskolan med grundlån, varav drygt en tredjedel även lyfte tilläggslån. Vid 50 års ålder hade antalet sjunkit till 200 personer med grundlån och 100 med tilläggslån. Eftersom få yrkesverksamma är beredda att ta studielån är en höjning av bidragsbeloppet den viktigaste åtgärden om regeringen vill att fler ska ta steget till studier.

2.
Höj fribeloppet med minst 20 procent. Många yrkesverksamma vill gå ned i arbetstid för att studera på deltid, men hindras av att studiemedlet reduceras med 61 procent av den inkomst som överstiger fribeloppet. Det är rimligt att de som själva tar ansvar för sin försörjning inte ska drabbas av sänkt studiemedel. Med den höjning vi föreslår skulle de med månadslöner upp till cirka 43 000 kronor vid heltidsarbete kunna arbeta och studera på 50 procent utan att

studiemedlet påverkas. Frågan måste hanteras i regeringens pågående utredning om fribeloppet.

3.
Höj de övre åldersgränserna för lån och bidrag. Rätten till studielån för eftergymnasiala studier minskar, från de ursprungliga 240 veckorna, med 20 veckor per år mellan 47 och 56 års ålder. Gränsen bör flyttas så att nedtrappningen inleds först vid 50 års ålder och att 40 veckor kvarstår vid 60 års ålder. Dagens åldersgränser är för snäva i förhållande till utbildningsbehoven på arbetsmarknaden. Eftersom även tidigare veckor med studielån räknas in har exempelvis den som lånat till en fyraårig magisterexamen, och inte hunnit betala tillbaka alla tidigare lån, inte rätt till studielån från 50 års ålder. Trots närmare två decennier kvar i arbetslivet.

4.
Förtydliga och utvidga möjligheten att få extra veckor med studiemedel av arbetsmarknadsskäl från 40 till 60 veckor. Den som är över 40 år och har använt maximal tid med studiemedel kan i dag få extra veckor om det finns särskilda skäl, som kan vara personliga skäl eller arbetsmarknadsskäl. CSN kan i sin ärendestatistik inte skilja på beslutsgrunderna. Men då bara knappt 600 personer årligen beviljas extra veckor utifrån särskilda skäl, alla utbildningsnivåer inräknade, tyder det på att det inte fungerar i praktiken. Det är av stor vikt för samhället att även de som har en högre utbildning och som slagit i veckotaket kan möta snabbt förändrade kompetenskrav på arbetsmarknaden.

Unionen är Sveriges största fackförbund. Våra 650 000 medlemmar befinner sig i frontlinjen av den tekniska utvecklingen och verkar i många fall på en global arena. De ser med egna ögon hur kompetenskraven förändras och behoven av vidareutbildning ökar. Regeringen har hittills enbart gjort satsningar i studiemedlet för grupper som står långt från arbetsmarknaden. Det är viktigt, men om näringsliv och offentlig sektor ska klara kompetensförsörjningen krävs nu reformer som gör att yrkesverksamma har råd att studera.

Ett första steg bör vara att avsätta en första miljard till ett högre bidragsbelopp för yrkesverksamma i höstbudgeten. Avsättningen bör sedan under två år byggas på med ytterligare en miljard kronor per år. Det skulle räcka till 70 000 heltidsstuderande per termin.

När staten sedan lagt grunden behöver vi som parter avtala om avsättningar som kompletterar studiemedlet. Vi har redan framgångsrika organisationer som stöttar uppsagda.

Nu måste vi hitta lösningar som gör det möjligt för anställda att kontinuerligt möta förändrade kompetenskrav på arbetsmarknaden.

Martin Linder, ordförande Unionen "

DN FREDAG 16 MARS 2018

" Fakta i frågan: Hur bra är den svenska skolan?

Svenska elever presterar nu något bättre i internationella kunskapsmätningar efter en lång tids nedgång. Men det finns fortfarande stora problem med skolan: familjebakgrunden har fått ökad betydelse för resultaten – och skolan missar elever som halkar efter. Varje vecka fram till valet granskar DN:s Kristoffer Örstadius väljarnas viktigaste frågor.

I december 2016 gick en lättnadens suck över Skolsverige. Beskedet kom som en julklapp: äntligen lutade Pisa åt rätt håll igen. Pisastudien genomförs vart tredje år och mäter 15-åringars kunskaper i läsförståelse, matematik och naturvetenskap. När den förra mätningen presenterades 2013 kom resultatet som en chock. Svenska elevers poäng föll som en sten, mest i hela OECD. I Pisa 2015, som presenterades i december 2016, vände resultaten klart uppåt i läsförståelse och matematik. För naturvetenskap var uppgången däremot inte statistiskt säkerställd.

De svenska Pisaresultaten var nu i linje med, eller över, OECD-snittet. Det är svårt att mäta kvaliteten i skolan, det vill säga ytterst om eleverna lär sig mer eller mindre. Statistiken är också delvis motstridig. Det genomsnittliga meritvärdet, snittbetyget, sjönk marginellt i fjol – från 216,3 till 215,7 poäng.

Därtill har gymnasiebe-hörigheten sjunkit successivt sedan 2013:

Skolverket har inte hittat någon förklaring till varför gymnasiebehörigheten minskar. Ett problem med jämförelsen är att betygsutvecklingen påverkas av så många andra faktorer. Till exempel har Sverige fått ett nytt betygssystem och nya läroplaner.

De nationella proven i grundskolan, som genomförs årligen, fungerar inte särskilt bra som analysmetod eftersom utformningen har ändras över tid.

Vissa faktorer går sannolikt inte heller att ens mäta med data. Är undervisningen bättre eller sämre i dag? Vilken effekt har de nya läroplanerna fått? Och hur pass väl förbereds egentligen eleverna för sitt liv som vuxna individer?

Internationella skolmätningar, till exempel Pisa, är konstruerade för att kunna jämföra kunskapsresultaten över tid. Ett urval av ländernas elever får genomföra ett prov, i Pisas fall 5 500 femtonåringar.

Provresultatet påverkar inte deltagarnas betyg, vilket i sig kan ha betydelse för tolkningen. Om resultatet förbättras – beror det då på en kunskapshöjning eller på ökad motivation att skriva provet?

I den senaste Pisarapporten anges just ökad provmotivation som en av flera förklaringar till att Sveriges resultat förbättrades. De svenska provdeltagarna fick svara på påståendet: ”Jag kände mig motiverad att göra mitt bästa på Pisaprovet.” 78 procent svarade att de ”höll med” eller ”höll med helt och hållet”, jämfört med 63 procent i mätningen 2012. Förändringen var statistiskt säkerställd. Vad skillnaden beror på är oklart, men två tänkbara förklaringar skulle kunna vara ett ökat fokus på Pisaprovet i samhället och att Skolverket vid det senaste provet marknadsförde Pisa för eleverna som en betydelsefull ”tävling”.

Det finns alltså en viss osäkerhet om huruvida uppgången i resultatet verkligen är reell.

Pisaresultatet bekräftas samtidigt av flera andra internationella skolmätningar som visar ungefär samma sak: svenska elevers kunskapsresultat har sjunkit för att sedan förbättras något igen.

Timss är namnet på en annan stor undersökning och mäter svenska fjärde- och åttondeklassares kunskaper i matematik och naturvetenskap.

Varför har resultatet förbättrats? Skolverket anger ingen orsak till den positiva utvecklingen. Det går alltså inte att peka på något avgörande politiskt beslut. Både Pisa och Timss bygger på mätningar som gjordes 2015 och då hade eleverna gått merparten av sin skoltid under alliansstyre. Under regeringen Reinfeldt, 2006–2014, genomfördes många förändringar i skolpolitiken, bland annat införande av lärarlegitimation, ny betygsskala, karriärtjänster, ”mattelyftet”, ny läroplan, betyg från årskurs sex och ny skollag. Men om förbättringen i skolresultatet beror på någon av dessa faktorer går inte att säga med de data som finns tillgängliga.

Det är också svårt att säga varför resultaten under en så pass lång tid försämrades. Flera stora förändringar av utbildningspolitiken har genomförts de senaste decennierna, bland annat kommunaliseringen, det fria skolvalet och införandet av friskolor. De många, frekventa och parallella förändringar som skett i skolsystemet gör det närmast omöjligt att vetenskapligt utvärdera effekterna. En rapport från forskningsinstitutet IFAU visade år 2012 att det fria skolvalet inte kan förklara Sveriges nedgång i internationella mätningar. Reformen hade tvärtom positiva effekter för elevernas utbildningsresultat. Däremot bidrog den till ökad skolsegregation.

I Pisarapporten dras flera andra slutsatser om utvecklingen – och här finns både positiva tecken och utmaningar:

Familjebakgrunden har fått ökad betydelse för elevernas resultat. Skolans socioekonomiska sammansättning, till exempel föräldrarnas utbildningsnivå, har också fått större betydelse för en elevs resultat. När Pisaundersökningarna började år 2000 var Sverige ett av de länder som hade bäst likvärdighet. I dag ligger Sverige på en genomsnittlig OECD-nivå.

Skillnaderna mellan elever med svensk bakgrund och elever med utländsk bakgrund är större i Sverige än motsvarande skillnad i övriga OECD.

I både naturvetenskap och matematik presterar svenska pojkar och flickor på samma nivå. I läsförståelse presterar däremot flickor på en högre nivå än pojkar. Dessa skillnader har minskat jämfört med 2012, ett genomgående mönster i nästan alla OECD-länder.

I läsförståelse är det framför allt de lågpresterande eleverna som står för den största förbättringen. I matematik har både låg- och högpresterande elever blivit bättre. I naturvetenskap syns en förbättring endast bland de högpresterande eleverna.

Oavsett politiskt styre har den svenska skolan fått ökade resurser. Den här grafen visar att det skett kraftiga resursförstärkningar per elev, justerat för inflation:

De ökade resurserna har troligtvis framför allt gått till större lönekostnader. På sex år har lärarnas medellöner stigit med 25 procent, samtidigt som lärartätheten har legat på ungefär samma nivå.

Skolverket har statistik över lärartätheten för perioden 2007–2016:
En rektor har dessutom i genomsnitt ansvar för betydligt fler elever än tidigare.

Under samma period minskade dessutom andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen från 83 procent år 2007 till 80 procent år 2016. Lärarbristen är allvarlig. Enligt Skolverkets prognos behöver så många som 23 700 personer påbörja lärarutbildningen varje år för att täcka behovet. Det är långt ifrån dagens situation med i genomsnitt 15 300 nya lärarstudenter per år.

DN:s granskning visar också att den svenska grundskolan misslyckas med att fånga upp tidiga larmsignaler om elever som inte klarar skolan. Elever som halkar efter har rätt till särskilt stöd, till exempel speciallärare, extra läxstöd eller undervisning i mindre grupper.

Åtgärderna ska sättas in så snart skolan upptäcker att en elev behöver hjälp för att nå sina kunskapsmål. Syftet är att rädda eleverna från att bli underkända i sina skolämnen.

Men här finns det brister. Våren 2013 fick 15 600 av eleverna i årskurs sex underkänt betyg i minst ett ämne. Tre år senare, i årskurs nio, hade närmare 9 100 elever fortfarande inte uppnått godkända betyg.

Merparten av dessa hade visserligen fått särskilt stöd, men hälften fick det först i årskurs åtta eller nio – trots att larmsignalerna alltså fanns redan i årskurs sex.

Forskning visar att ju tidigare ett barn får hjälp, desto bättre avkastning har insatsen. Ändå är stödinsatserna vanligast i just årskurs nio, sista året i grundskolan:

Skolinspektionen möter i sin löpande tillsyn ofta skolor som slarvar med att ge särskilt stöd. Av de grundskolor som Skolinspektionen genomförde en fördjupad tillsyn över år 2016 hade så många som 38 procent brister när det gäller anpassningar eller särskilt stöd.

Gymnasieskolan i Sverige är inte obligatorisk, men de flesta påbörjar ändå sina gymnasiestudier efter nian. Avhopp har länge varit ett problem som gäckat skolpolitikerna. Oavslutade gymnasiestudier ökar risken för arbetslöshet och utanförskap. För samhället innebär det minskade intäkter och ökade kostnader.

Skolverket gjorde i vintras en fördjupningsstudie av avhoppen. Det visade sig då att allt fler klarar examen:

Enligt Skolverket beror utvecklingen bland annat på att eleverna presterade bättre på sina gymnasiekurser och att de hade bättre förkunskaper från grundskolan jämfört med tidigare elevkullar som tog examen.

Kristoffer Örstadius
kristoffer.orstadius@dn.se "

"Svaret i korthet
1 Svenska elevers kunskapsresultat har förbättrats i flera ämnen efter en lång tids nedgång, enligt internationella studier.

2 Familjebakgrunden har fått ökad betydelse för elevernas resultat. Samtidigt sätts särskilda stödinsatser in alldeles för sent.

3 Många elever hoppar av gymnasieskolan, men trenden är ändå positiv: allt fler når examen. "

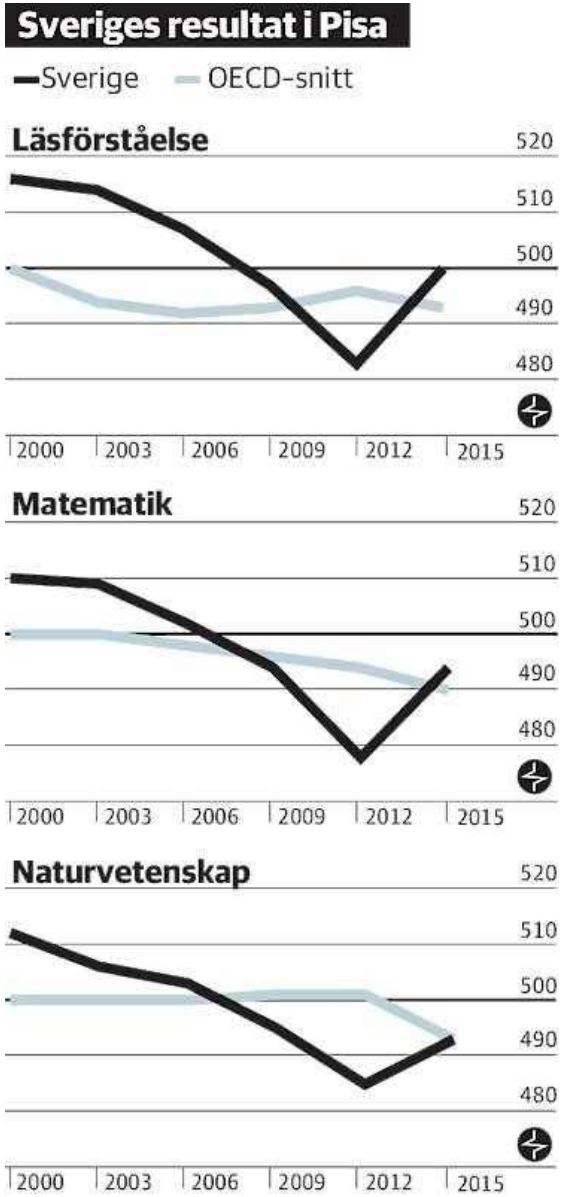
Sveriges resultat i Pisa
Sverige
OECD-snitt
Läsförståelse
520
510
500
490
480
2000
2003
2006
2009
2012
2015
Matematik
520
510
500
490
480
2000
2003
2006
2009
2012
2015
Naturvetenskap
520
510
500
490
480
2000
2003
2006
2009
2012
2015

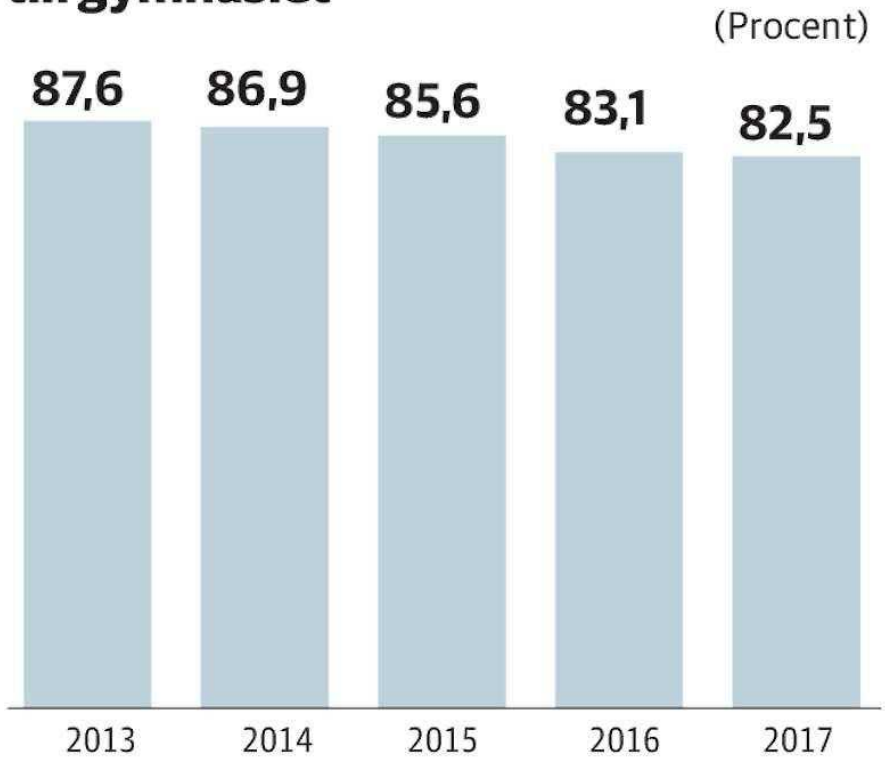
Andel elever som är behöriga till gymnasiet
(Procent)
87,6
86,9
85,6
83,1
82,5
2013
2014
2015
2016
2017

Sveriges resultat i Timss (årskurs 8)

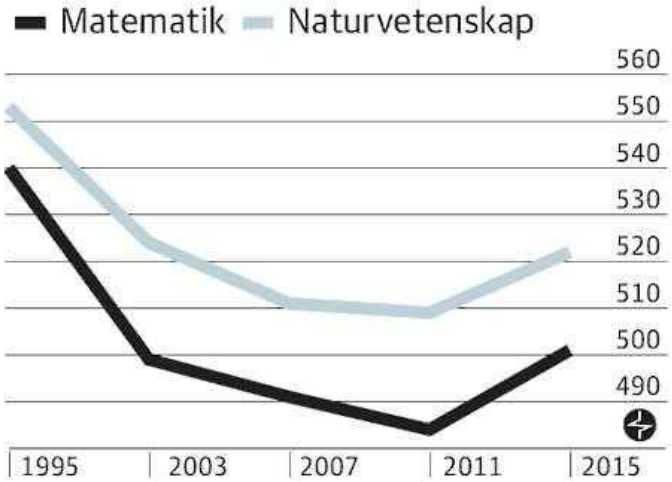

Sveriges resultat i Timss (årskurs 4)

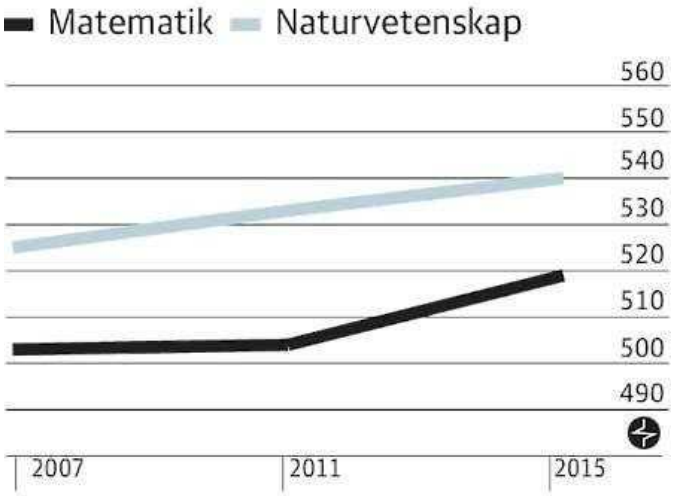

Kostnad i grundskolan, per elev

Enligt 2017 års prisnivå

(Kronor)

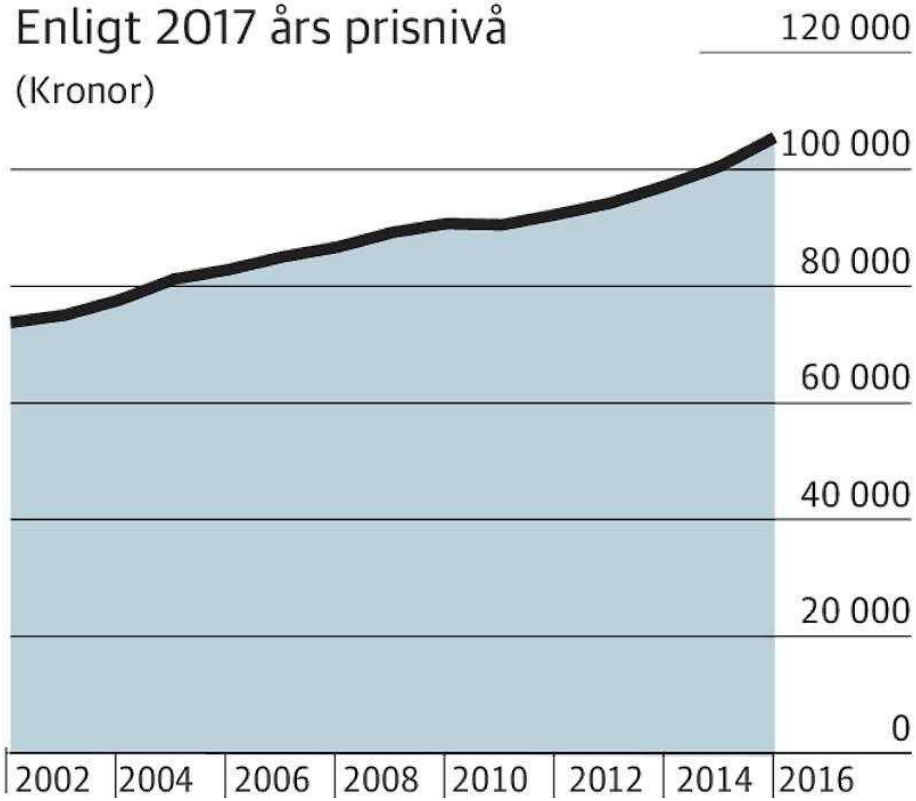

Antal elever per lärare

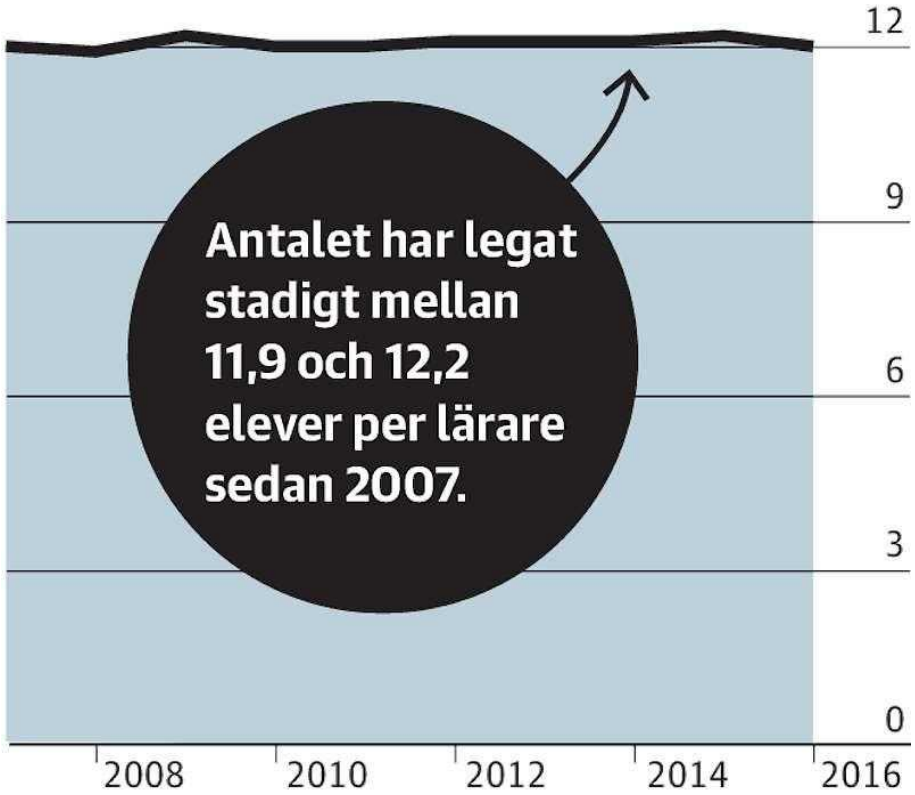

Andel elever med särskilt stöd

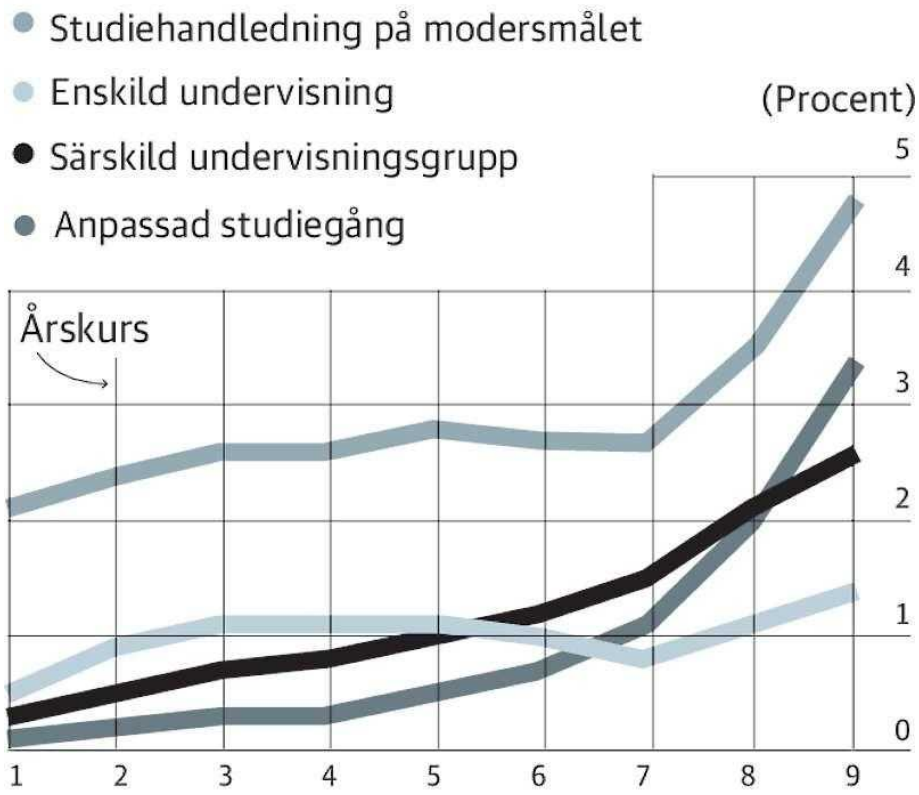

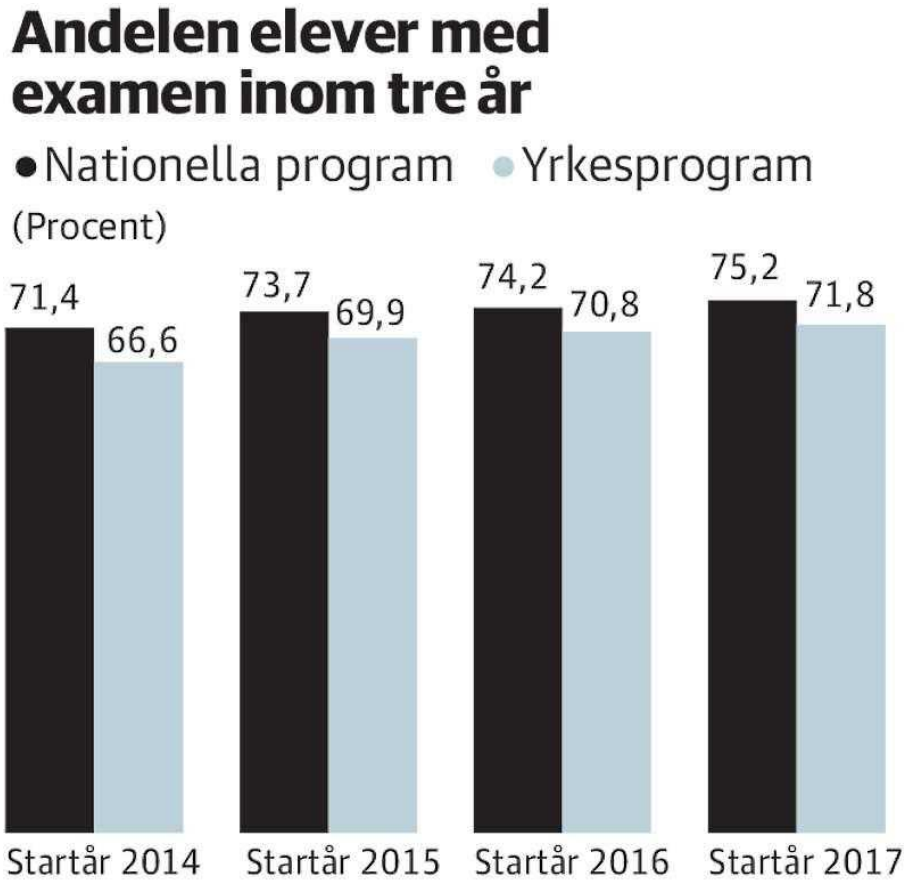

DN FREDAG 16 MARS 2018

" Politiker ense om att ändra reseavdrag

Politiker från bägge blocken vill ändra reseavdraget och se över villkoren för förmånsbilar så att de inte gynnar fossila bränslen. Flera efterlyser en bred skatteuppgörelse.

En rapport från Naturskyddsföreningen, som DN har skrivit om, visar att undantag från skatt på fossila bränslen uppgick till 29,9 miljarder kronor för 2017. Enligt Världshandelsorganisationens definition är det att likställa med subventioner.

– Vi har tagit stora steg framåt för att minska subventionerna av fossila bränslen. Vi inför ny flygskatt och när det gäller reseavdragen har vi tillsatt en utredning som tittar på ett system baserat på avstånd, säger finansmarknadsminister Per Bolund (MP).

Reseavdraget går främst till bilar och motsvarar 5,6 miljarder kronor. Det bygger delvis på tidsvinst som är svårt att kolla. Fusket är omfattande och uppgår till 1,7 miljarder kronor, enligt Skatteverket.
– Jag hoppas att det blir en bra utredning av reseavdragen och att det kan finnas en bred samsyn. Jag tror att det är en sak som vi kan behöva ta tillsammans över blockgränsen, säger Rickard Nordin, klimatpolitisk talesperson för Centern.

– Naturskyddsföreningens rapport är jätteintressant och lyfter fram saker som vi har i vår budget – bland annat att avskaffa subventioner för fossilgas, ta bort skattenedsättningar inom gruvnäringen och att se över reglerna för förmånsbilar.

Per Bolund lyfter fram att regeringen redan har infört flera åtgärder för att minska fossila bränslen – exempelvis bonus-malus-systemet med höjd bonus till bland annat elbilar och höjda skatter för många vanliga bilar som drivs på bensin och diesel. Dessutom en reduktionsplikt som ska öka andelen förnybart i drivmedel, premier för elfordon samt indexreglering för miljöskatterna så att de höjs över tid.

När det gäller att höja energiskatten på diesel så att den blir lika hög som på bensin, har inget parti några konkreta planer. Partier från båda sidor anser att det är dags för en bred skatteuppgörelse och att det berör även miljöskatter.

– Vi har en ny klimatlag som syftar till att leda politiken i rätt riktning. I det ingår att också titta på befintliga system och frågan kommer att vara viktig för att uppnå klimatmålen, säger Per Bolund.

Jannike Kihlberg
jannike.kihlberg@dn.se "

DN FREDAG 16 MARS 2018

Nu visar det sig att nya Moderaterna inte var på riktigt”

Lars Leijonborg försökte få med Maud Olofsson på en sammanslagning av Folkpartiet och Centern. Det avslöjar den förre FP-ledaren i sina memoarer. Fortfarande anser han att mittenpartierna måste bli en starkare motvikt till Moderaterna. – Det visar sig ju nu att Nya Moderaterna inte var på riktigt, säger Lars Leijonborg.

50 stycken har de blivit, prydligt samlade i små svarta lådor högst upp på ett skåp i den ljusa och spatiösa lägenheten i Vasastan i Stockholm. Innanför almanackornas tummade pärmar finns noteringar från ett långt liv i politiken, från hans första Folkpartimöte som 15-åring på 1960-talet fram till i dag.

I almanackorna har Lars Leijonborg funnit stöd för minnet när han skrivit sina memoarer ”Kris och framgång” som utkommer i nästa vecka. DN har fått läsa delar av boken och träffar skribenten över en kopp kaffe medan snöblandat regn slaskar utanför våningens höga fönster.

– Jag har fått vara med under ett skede där det mesta har blivit bättre men nu naggas optimismen i kanten. När man ser hur världen dras isär och hur populistiska och protektionistiska krafter börjar växa även i vårt eget land så känns det oroande, säger Lars Leijonborg.

Boken landar i årets valrörelse, som har klara paralleller till höjdpunkten under Lars Leijonborgs tid som ledare för Folkpartiet

(numera Liberalerna). För 16 år sedan korades han till Leijonkungen efter att FP fått 13 procent i valet 2002. Kravet på språktest för medborgarskap var partiets stora röstmagnet. I 2018 års val är invandringen åter glödhet men nu har frågan fått Sverigedemokraterna att växa till riksdagens tredje största parti.

– Tänk tanken att vi i början på 00-talet hade slagit in på en annan integrationspolitisk linje. Att vi för det första vågat tala om problemen och för det andra vågat åtgärda dem. Då tror jag att vi hade varit i ett helt annat läge i Sverige. Segregationen hade varit mindre och SD hade varit mindre, säger Lars Leijonborg.

Men han konstaterar självkritiskt att han inte klarade av att fullfölja linjen. Försöken att bilda en FP-ledd regering 2002 gick i stöpet. Valresultatet 2006 sänktes av dataintrångsskandalen (se faktaruta) och det var ett stukat FP som gick in i alliansregeringen. Där var motståndet kompakt från såväl M som C mot både språktestet och FP-ministern Nyamko Sabunis linje i fråga om hedersvåld.

– Vi tappade kraft, det får man erkänna, säger Lars Leijonborg.
Nu har Moderaterna svängt 180 grader både när det gäller migration och integration och anammat idén om språktest. Målet är att locka tillbaka flyktade M-väljare från SD. Men Lars Leijonborg menar att inte bara budskapet utan också budbäraren spelar roll.

– Det var en poäng att vi hade ett grundmurat rykte som ett social-liberalt och humanistiskt parti. Angreppen om främlingsfientlighet fäste inte. Jag tror att en mittenkraft som vi hade haft större förutsättningar att skapa konsensus i samhället.

Ett tema i memoarerna är drömmen om ett socialliberalt kraftcentrum med tillräcklig tyngd för att dominera borgerligheten. Idén har odlats ända sedan FP-ledaren Bertil Ohlins och C-ledaren Gunnar Hedlunds tid på 1960-talet och flera försök har gjorts att förena partierna. I boken berättar Lars Leijonborg om hur han så sent som hösten 2002 försökte få med Maud Olofsson på en partisammanslagning: ”Det drogs i gång ett arbete för att skissa på hur ett nytt parti skulle kunna te sig.”

– Vi hade möten i positiv anda och Centern tyckte i alla fall att vi skulle fördjupa samarbetet, säger Leijonborg.

Men sedan kom folkomröstningen om euron, där partierna stod på olika sidor, och ett klavertramp av Maud Olofsson i Almedalen där hon gjorde ogenomtänkta uttalanden om Hitlertyskland.

– Efter det blev samtalsklimatet betydligt sämre, konstaterar Lars Leijonborg.

Men fortfarande anser han att det är avgörande för borgerlighetens framtid att de socialliberala partierna blir en tyngre motvikt till Moderaterna. För att klara de stora utmaningarna som följer av globalisering och flyktinginvandring krävs det högre ambitioner i socialpolitiken än vad M har, menar Leijonborg.

– Socialförsäkringar som går att lita på, att det finns ett skyddsnät, tror jag är väldigt viktigt för att få människor att acceptera globalisering och öppenhet. När det kommer till avvägningen mellan sociala frågor och skattesänkningar så finns det en höger-vänster-skala även inom borgerligheten. Där måste de socialliberala krafterna stötta varandra.

Höger-vänsterskalan blev otydligare när Fredrik Reinfeldt omprofilerade sitt parti, men det var enligt Lars Leijonborg övergående.

– Fredrik sade alltid att nya Moderaterna var på riktigt. Sedan har de återfallit till en ganska traditionell linje. Det visar sig ju nu att nya Moderaterna inte var på riktigt.

I boken skildrar den forne FP-ledaren hur den här konflikten exploderade när alliansen skulle komma överens om jobbskatteavdraget och sjukförsäkringen. Fredrik Reinfeldt fick ta en ilsken Anders Borg åt sidan och kyla ner honom.

Lars Leijonborg bjuder i boken på fler inblickar bakom alliansregeringens kulisser. Han vill revidera bilden av Fredrik Reinfeldt som alliansledare och skriver om hur M-ledaren ”söndrade för att härska”. ”Det tillhör de löjligaste myterna om alliansen att Moderaterna bara såg till helheten och inte prioriterade det egna partiets läge”, står det i boken.

– Fredrik spelade kanske mycket luffarschack när han var liten, för där är det ju så att om någon har tre kryss i rad, då måste man göra något och det var så han agerade. När det var på gång att vi andra tre skulle hålla ihop, då kunde man bli föremål för uppvaktning och det var ju väldigt smickrande. Men jag vill lyfta på hatten, han var otroligt skicklig, säger Lars Leijonborg.

Fiaskot i valet 2006 ledde till att Lars Leijonborg året därpå tvingades bort från partiledarposten. Partiets väljarstöd har fortsatt att sjunka och ligger nu farligt nära riksdagsspärren. Efterträdaren Jan Björklund försöker vända trenden genom att åter gå till val på en skarp integrationspolitik.

Lars Leijonborg vill inte sia om partiets möjligheter men konstaterar att mycket känns igen från ”Leijonkungens” dagar.

– Jan Björklund beklagar att han inte lyssnade mer på Nyamko Sabuni och nu har han utsett Gulan Avci till integrationspolitisk talesperson. Det är ett försök att återta terräng som vi tappade.

Hans Rosén
hans.rosen@dn.se -

"Lars Leijonborgs år i politiken
1971. Blir ordförande för dåvarande Folkpartiets ungdomsförbund.

1973. Långt gångna planer på att slå ihop FP och C faller på motstånd från Centerns ungdomsförbund.

1976. Socialdemokraternas 44-åriga maktinnehav bryts. Lars Leijonborg blir pressekreterare i den borgerliga trepartiregeringen.

1980. Leijonborg utses till FP:s partisekreterare

1985. Invald i riksdagen.

1991. Folkpartiet tar plats i den M-ledda fyrpartiregeringen. Leijonborg gruppledare i riksdagen.

1997. Lars Leijonborg efterträder Maria Leissner som partiledare.

1998. FP får bara 4,7 procent i valet. Hård kritik mot Leijonborg.

2002. Succéval för FP som får 13,4 procent av rösterna. Leijonborg försöker bilda en mittenregering men misslyckas.

2004. Alliansen bildas av M, FP, C och KD.

2006. Inför valet avslöjas det att en FP-tjänsteman skaffat sig tillgång till Socialdemokraternas intranät. Tre personer döms till böter men Leijonborg förnekar all kännedom.

Alliansen vinner valet men dataintrångsskandalen sänker FP som bara får 7,5 procent. Leijonborg blir utbildningsminister.

2007. Jan Björklund efterträder Leijonborg som FP-ledare.

2009. Leijonborg lämnar regeringen och politiken.

Fakta. Lars Leijonborg
Aktuell: Har skrivit sina politiska memoarer som utkommer den 20 mars på Ekerlids förlag.
Parti: Folkpartiet (numera Liberalerna).
Uppväxt: Född 1949. Växte upp i Stockholmsförorten Solna. Pappan pastor i Missionsförbundet.
Familj: Två söner. Tidigare gift med Stockholmspolitikern Lotta Edholm (L).
Utbildning: Socionom.
Nuvarande uppdrag: Ordförande för Friskolornas riksförbund, styrelseledamot i tidningskoncernen Mittmedia, rådgivare på kommunikationsbyrån Diplomat. "

DN LÖRDAG 17 MARS 2018

"Ledare: L och C borde vara lika med sant

Den dåvarande folkpartiledaren Lars Leijonborg försökte hösten 2002 skapa ett större liberalt parti genom att slå samman Centerpartiet och sitt eget (DN 15/3). Men planerna gick i stöpet och i stället skapades alliansen, som vann valet 2006. Resten är historia. Fast historien var inte slut – liberalismen vann inte för alltid.

Vilken guds försyn det hade varit om Leijonborg lyckats. Numera blåser kraftiga vindar på ytterkanterna. Liberala partier har ingen säker plats i parlamenten i Europa, och särskilt L saknar tillförlitlig förankring. Vidare knakar alliansen i fogarna, emedan både KD och M girar högerut.

Det finns goda skäl att på allvar överväga en sammanslagning av L och C. Det vore välgörande om Centerpartiets utvecklade organisation utanför städerna och stadda kassa förenades med Liberalernas urbana fästen och intellektuella kapital. Det vore välkommet om S, M och SD fick konkurrens av ett större liberalt parti. Många liberala väljare skulle säkert också uppskatta en liberal koalition snarare än små renläriga partier att rösta på.

Tanken har emellertid prövats och förkastats förut: Gunnar Hedlund (C) och Bertil Ohlin (FP) drog i gång ”Mittensamverkan” inför riksdagsvalet 1960, och deras efterträdare, Thorbjörn Fälldin och Gunnar Helén, föreslog en partisammanslagning 1973, men då satte Cuf stopp.

Varför skulle det gå i dag? Saken är knepig. Alla partier lider av sekttendenser. Leijonborg erkänner i sina kommande memoarer, ”Kris och framgång – mitt halvsekel i politiken” (Ekerlids förlag), att det är ett påtagligt problem i L. Det är viktigare för partisterna att allt blir 100 procent rätt än att det blir hyfsat rätt och att partiet får fler anhängare.

C och L har också mycket olika rötter och historia. Statsvetaren Katarina Barrling slog i sin avhandling 2004 fast att partikulturerna i C och L inte är kompatibla. Men gäller det fortfarande?

Det är svårt att se oöverstigliga värderingsskillnader mellan partierna, även om de har olika perspektiv och geografi.

Centerns hemmasnickrade ideologi, ekohumanismen, är borta och har ersatts av en liberalism som enligt idéprogrammet är ”social, decentralistisk och grön”. Liberalerna betonar å sin sida livschanser, frihet och internationalism.

För att lyckas måste man dock kunna skapa politiskt mervärde. Att få ett plus ett att bli tre. Liberalerna är till exempel fortfarande betydligt starkare i städerna men har ingen riksdagsledamot bosatt norr om Uppsala. C+L skulle leva i hela Sverige.

Det viktigaste är att man närmar sig varandra mentalt i stället för att som många medlemmar i Liberalerna – med illa dold missunnsamhet – klaga över att Lööfs parti går bättre. Målet måste rimligtvis vara att få så många folkvalda liberaler som möjligt.

Sammanfogandet behöver inte heller ske över en natt. Tidigare riksdagsledamoten Carl B Hamilton har föreslagit en valteknisk samverkan mellan L och C. Det skulle kunna vara ett första steg för att vänja sig vid tanken.

Tillståndet i världen är för allvarligt för att stirra sig blind på att det finns olika syn på jordbruksstöd eller förstatligandet av skolan. Det finns större frågor – och framför allt gäller det att inse vilka som är liberalers verkliga meningsmotståndare: värdekonservativa, socialister, nationalister och populister.

Tänk om C och L kunde sätta sig över partismen och ge högern och vänstern en match i samma viktklass.

DN 17/3 2018 "

DN LÖRDAG 17 MARS 2018

”Jag vill få makt. På riktigt. Det är klart att jag vill sitta och styra landet”

I helgen ska Sverigedemokraterna fastställa en riksdagslista med många nya namn. I den absoluta partitoppen styr Jimmie Åkesson och hans män sedan 13 år tillbaka.

Men han tror att det kan bli lättare för en annan partiledare att bryta isoleringen i svensk politik.

Jimmie Åkesson kommer till DN:s partiledarintervju timmar efter nyheten att riksdagsledamoten Olle Felten utesluts ur Sverigedemokraterna och går till nystartade Alternativ för Sverige. SD-ledaren tycker inte att avhoppet är förvånande.

– Konkurrensen om förtroendeuppdragen i vårt parti har ökat enormt. Det är klart att det är svårare i dag att få förtroendeposter. Och han är en av dem som inte fått förnyat förtroende i det valberedningsförslag som ska röstas om i helgen. Då har väl han blivit sur och bitter, säger Jimmie Åkesson.

– Säga vad man vill, men det finns Nordiska motståndsrörelsen, Alternativ för Sverige, vad det nu är. Det är ”alternativ för sparkade” skulle jag vilja säga.

Vad betyder det för Sverigedemokraterna att det genom Alternativ för Sverige nu finns ett radikalare parti?

– Det är bra om de som vi inte vill ha med har någon annanstans att ta vägen. För då slipper de bråka med oss. Vi är ett stort parti i dag. Vi utmanar inte de där. Vi utmanar Socialdemokraterna och Moderaterna om regeringsmakten.

Det är ganska mycket förnyelse på den här listan som ska tas i helgen. Men några riktiga veteraner i absoluta partitoppen. Det är du, det är partisekreteraren Richard Jomshof och gruppledaren Mattias Karlsson. Varför förnyas inte partitoppen?

– Det gör den. Vi förnyar verkställande utskottet minst vartannat år. Vi har bytt ut hela presidiet, förutom jag då, 2015. Så det finns ju en återväxt. Men jag valdes nyss igen till partiordförande, jag har ju stöd i partiet och de andra har också det.

Men om ni ska nå den där nästa nivån som du talar om – att bli ett regeringsalternativ och statsbärande – skulle det bli lättare att nå dit om det också blir ett generationsskifte i den yttersta toppen?
– Först vill jag bara säga att det är personer som går till de andra partierna, till extrema grupper och så, som brukar säga att det är vi tre som styr partiet. Så är det ju inte.

Men det finns mycket starka känslor kring dig och starka uppfattningar om vem du är. Skulle det vara lättare för andra partier att samarbeta med er med en annan partiledare?

– Jag tror att det ligger en del i det resonemanget. Jag har själv resonerat så. För nästa generation sverigedemokrater så blir det ännu mer distans till hur det har varit förr och människors bild av partiet. Så ja, jag tror att det kanske blir lättare. Men å andra sidan: Jag känner mig inte klar än. Jag känner att jag fortfarande kan få partiet att gå i

rätt riktning. Då vill jag göra det, så länge medlemmarna låter mig göra det.

Vad är det du skulle vilja uppnå?

– Jag vill få makt. På riktigt. Vi har hållit på och harva i lingonserien nu från absolut lägsta nivå till där vi är i dag. Det är klart att jag vill sitta och styra landet.

Sverigedemokraterna är riksdagens yngsta parti, med rötter i vit maktmiljön och organisationer som Bevara Sverige svenskt.

Jimmie Åkesson pekar själv ut historien som partiets svaga punkt: Både den faktiska bakgrunden och hur den brukar beskrivas.

Partiets stora dröm är att släppas in i värmen som systerpartiet Dansk folkeparti. För Jimmie Åkesson och hans partikamrater är den danska invandringspolitiken ett föredöme.
Det finns ett långtgående danskt regeringsförslag om hårdare straff för brott begångna i utanförskapsområden, det danskarna kallar för getton. Det har kritiserats för att strida mot rättsstatens principer. Men Åkesson tycker att förslaget är intressant.

– Det handlar i hög grad om att sätta stopp för de kriminella strukturer som finns i mer eller mindre parallella samhällen. Då får man ta till metoder som kanske inte alltid stämmer överens med de nationella traditionella rättsuppfattningarna. Vi utreder just nu det danska förslaget och tittar på om vi kan göra något liknande i Sverige. Men jag säger inte att jag är beredd att ta den modellen. Det som talar emot är att jag menar att det ska finnas en förutsägbarhet i lagen.

Kriminalpolitik är ett av Sverigedemokraternas fokusområden i valet 2018, tillsammans med migrationen, sjukvården och det som partiet kallar sammanhållning.

Den som kommer till Sverige ska anpassa sig, säger Jimmie Åkesson.
– Det är viktigt att vi återför samhällets mentala inställning tillbaka till assimilation. Men det är ingen enkel process, tvärtom kommer det att ta väldigt lång tid. Det handlar om att vara tydlig och ställa krav och tillgängliggöra det svenska samhället för den nytillkomna. Vi vill ha särskilda Sverigecenter i förorten, vilket många har skrattat åt. Men mycket handlar om signaler: Nu är du i Sverige och du får jättegärna bo där, men då får du också anpassa dig, du får respektera hur det svenska samhället ser ut.

Vi har ju hört dig prata kritiskt om det du kallar vänsterliberala etablissemanget. Vilka värderingar står det för som du är emot?

– På ett sätt finns en klassisk västerländsk humanism i det, och jag har inget emot det. Det är demokrati och jämställdhet och så där. Men det som saknas är, menar jag, dels idén om kollektiv strävan. Det finns inget utrymme för det inom det socialliberala etablissemanget, utan det bygger helt på att man ska slå sönder traditionella naturliga kollektiv och varje rationell individ ska sköta sig själv och bli så lycklig som möjligt.

Vad menar du med ett naturligt kollektiv?

– Familjen är ett väldigt naturligt kollektiv oftast, och så har vi nationen som jag ser som ett annat ganska naturligt kollektiv.

Nationalstaten är ändå det sätt att bygga en stat på som har visat sig vara mest bestående och fungera bäst.

Vi har ju exempel i Europa på regeringar som aktivt arbetat med att förändra värderingar i nationalistisk riktning, man har använt mediepolitiken till exempel, som i Ungern och Polen – vad tänker du om det som pågår där?

– Att det politiska, mediala, kulturella etablissemanget använder medier för att påverka attityder och värderingar hos befolkningen är inget unikt i Polen eller något annat land. Det har vi i Sverige i väldigt hög grad, och det tror jag är oundvikligt. Det viktiga är att det finns en demokratisk process, att journalistiken är fri, så fler röster kan göra sig hörda. Men om man inbillar sig att det vänsterliberala etablissemanget i Sverige inte använder public service och fria medier för att påverka befolkningen så lever man på en annan planet.

Vad tycker du om den politiska utvecklingen i Polen och Ungern?
– Det finns enskilda beslut och delar som jag har svårt att förstå som svensk och kan vända mig emot och inte skulle vilja ta med till Sverige. Men att vi ser en reaktion i gamla östländer, Polen, Ungern och andra länder, där man reagerar mot vänsterliberalism, en idé om ett federalt Europa, det sympatiserar jag med.

Ungern har ju en medielag sedan en tid tillbaka som säger att man ska betona respekt för familjevärderingar. Ett statligt medieråd utsett av premiärministern kan också bötfälla medier som rapporterar ”obalanserat”.

– Och i Sverige har vi public service som lyder under ett så kallat demokratikriterium som i princip omöjliggör invandringskritik. Jag ser ingen större skillnad.

Menar du att medielagarna i Ungern och svensk public service är ungefär samma sak?

– Det sa jag inte, men ditt exempel är inte unikt. För även i Sverige har politiken bestämt att den här riktningen ska vi gå i, och vi ska bli ett mångkulturellt samhälle, och då får public service rätta sig efter det. Annars kanske man inte blir bötfälld, men man kanske förlorar sitt sändningstillstånd.

– Det är demokratiskt tveksamt. Jag tror verkligen på public service. Public service är fantastiskt för att bygga folklig samhörighet och gemenskap i samhället, för man skapar gemensamma minnen, Melodifestivalen, OS, fotbolls-VM. Men i dag styrs public service av folk som röstar på Vänsterpartiet och Miljöpartiet och Socialdemokraterna i hög grad och det har jag svårt för.

Du har varit inne på sändningstillståndet – vad bör förändras där?
– Det är nog att gå väl på djupet. Men det är klart att man bör ta bort idéer om att vi ska splittra landet och sådant jag anser är splittrande och i stället mer lyfta fram kulturarvet och lyfta fram värderingar som har byggt vårt land.

Hur rimmar det med public service-företagens frihet?

– Public service-företagens frihet är inte synonymt med vänsterliberalism, utan public service-företagens frihet bygger på att man har en journalistik som är fri. Men politiken bestämmer varför vi

har public service och hur det ska påverka samhället. Jag tycker det ska påverka samhället på ett annat sätt.

Informationsinhämtning spelar stor roll för våra världsbilder. Var får du din information ifrån?

– Jag läser kvällstidningar, de två stora morgontidningarna i Stockholm, jag läser min lokaltidning. Jag tittar på morgon-tv, oftast två kanaler. Och sedan läser jag inte Twitterflödet numera för det är så deprimerande, men däremot mitt Facebookflöde. Sen läser jag en del alternativa medier. Det kan hända att jag läser Samhällsnytt eller Nyheter Idag till exempel.

När vi har frågat andra partiledare om de läser alternativa medier så slår de flesta bakut och säger ”där behöver inte jag vara”. Vad tänker du om det?

– Att de ljuger. Att det är hyckleri på hög nivå. Alternativa medier är ju en viktig faktor i dag i informationsflödet. Om man inte läser det, då tror jag att man blir en riktigt dålig politiker.

Valåret 2018 – hur kommer det att bli?

– Det kommer att bli en tuff valkampanj. Jag skulle gärna se att vi partiledare tar större kommando över valrörelsen, använder det inflytande vi har till att sätta agendan över vad vi faktiskt pratar om. Det hade varit skönt med en riktig debatt någon gång som det var förr när det satt äldre herrar i kostymer som fick tala till punkt.

Det är väl ändå fint att det förekommer damer också i politiken numera?

– Jo. Med den skillnaden just, så var det bättre förr.

Johar Bendjelloul
johar.bendjelloul@dn.se
Karin Eriksson "

"**Så talar Jimmie Åkesson (SD)**
Tre vanligaste Googlesökningarna om Sverigedemokraterna.
1. Varför vill SD minska invandringen?
2. Hur röstar SD i riksdagen?
3. Varför växer SD?

Dataanalys av talen: Lovisa Bergström
Fem vanligaste begreppen i Jimmie Åkessons tal.
1. Människor
2. Folkhem
3. Sverigevänner
4. Samhället
5. Politik

Fem mest utmärkande begreppen i talen.
1. Invandrare
2. Behov
3. Oro
4. Läkare
5. Faktum "

DN LÖRDAG 17 MARS 2018

" Ewa Stenberg: Åkesson kan tjäna på att utmanas från höger

DN:s politiska kommentator Ewa Stenberg svarar på tre frågor om intervjun med Sverigedemokraternas Jimmie Åkesson.

1 Vilket var ditt starkaste intryck av intervjun?
– Det var när han talade om behovet av en överordnad kultur och public service uppgift i denna. Åkesson sade att man ”bör ta bort idéer om att vi ska splittra landet och sådant jag anser är splittrande och i stället mer lyfta fram kulturarvet och lyfta fram värderingar som har byggt vårt land”.

– Partiet vill ha en överordnad majoritetskultur byggd på familjen och nationen. Det kommer att bli svårare för minoriteter med SD:s politik. Sedan är det svårt att ringa in exakt vad den där överordnade kulturen ska bestå av.

2 SD utmanas nu av ett uppstickarparti. En av partiets riksdagsledamöter bytte just parti. Hur allvarligt är det för Åkesson?
– SD kan tjäna på att utmanas från höger. Det får partiet att framstå som mer måttfullt. Samtidigt kan det nya Alternativ för Sverige öka det interna trycket på SD-ledningen att bli radikalare.
– En tiondel av SD:s riksdagsgrupp har nu blivit politiska vildar. Flera andra ledamöter föreslås inte för omval. Det är inget bra betyg för SD:s förmåga att vara med och styra landet.

3 Vad blir Jimmie Åkessons största problem i valrörelsen?
– Den rasism som är spridd i hans parti i dag. De återkommande avslöjandena om dagens SD-politiker är en större black om foten än partiets historia.
Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se "

DN SÖNDAG 18 MARS 2018

" Ekeroth petad från SD:s riksdagslista

Efter en känsloladdad debatt och omröstning på Sverigedemokraternas valkonferens petades Kent Ekeroth från riksdagslistan.
– Det är ett problem att vissa ledmöter väljer att sätta sin personliga agenda framför riksdagsgruppen, sade partiledare Jimmie Åkesson.

Två förslag till riksdagslistor debatterades under flera timmar på lördagen under Sverigedemokraternas valkonferens. Vid lunchtid stod det klart att det blev valberedningens förslag till riksdagslista som gäller. Där återfinns varken den tidigare rättspolitiske talespersonen Kent Ekeroth, förra partiledaren Mikael Jansson, KU-ledamoten Fredrik Eriksson eller den trafikpolitiska talespersonen Calle Johansson. De var representerade på den alternativa listan som flera riksdagsledamöter, som Mikael Jansson och Jeff Ahl, stod bakom. Av de 178 som var röstberättigade lade 119 sina röster på valberedningens förslag och 52 röstade på den alternativa listan. Kent Ekeroth säger att resultatet är vemodigt, men att det är svårt att vinna mot partiledningen och Jimmie Åkesson.

– Jag vet att jag har starkt stöd i landet och partiet. Det visade sig delvis i dag, men Jimmie var tydlig och då är det svårt att vinna sådana här debatter, säger Kent Ekeroth.

Ekeroth har sagt att han kommer att flytta till Ungern om han inte kommer in i riksdagen, något han står fast vid. Han kommer dock att sitta kvar mandatperioden ut och även vara kvar i partiet, uppger han. Under dagen höll Jimmie Åkesson ett tal där han presenterade ett av SD:s vallöften. Partiet kräver obligatorisk utvisning på livstid för

utländska medborgare som döms för grova vålds- och sexbrott. För de länder som inte vill ta emot dem som dömts för brott vill Åkesson att Sverige utövar starka påtryckningar i form av sanktioner, frysta tillgångar och indraget bistånd. Enligt en genomgång från 2016 av Brottsförebyggande rådet, Brå, utvisas en majoritet av de utländska medborgare som inte är folkbokförda i Sverige och som dömts för allvarliga brott. Som allvarliga brott räknas mord, dråp, våldtäkt och grovt narkotikabrott. Åren 2004–2014 var det mellan 50 och 85 procent av de dömda utländska medborgarna som inte var folkbokförda i Sverige som utvisades.

Bland de dömda som var folkbokförda i Sverige var andelen utvisade lägre, på grund av deras anknytning till landet – som domstolen ska ta hänsyn till och som Åkesson vill ändra på. Den vanligaste brottstypen vid utvisning var under åren 2004–2014 stöldbrott. Åkesson vill se hårdare tag mot de utländska medborgare som inte kan utvisas efter avtjänat straff. Partiet föreslår kraftiga begränsningar i deras frihet. De ska inte ha rätt att arbeta eller ta del av välfärdssystemen, de ska bo på anvisad plats, bära fotboja och inte ha tillgång till internet.

Mia Holmgren
mia.holmgren@dn.se
Amanda Lindholm
amanda.lindholm@dn.se "

DN SÖNDAG 18 MARS 2018
DN. DEBATT 20180318

" Så lyckades vår vårdcentral slippa använda hyrläkare

På två år har vi lyckats vända en underbemannad vårdcentral till en tillväxtverksamhet med 15 anställda läkare och 16 anställda sjuksköterskor. Det handlar inte enbart om resurser – en arbetsmiljö med tillitsstyrning snarare än toppstyrning driver resultat och får medarbetarna att vilja arbeta kvar, skriver Sara Banegas, distriktsläkare och verksamhetschef.

Väljarnas intresse för sjukvården har ökat under det senaste året, och enligt flera mätningar är just sjukvården den viktigaste valfrågan, tätt följd av invandring/integration och skola och utbildning.

Bakgrunden är dels att sjukvården i många fall bedrivs ineffektivt, dels att det inte satsats på sjukvården i tillräckligt hög utsträckning.

Operationer ställs in, vårdplatser stängs och akutmottagningar förvandlas till mobila vårdavdelningar. Allt medan väntetiderna och anmälningar om brister i vården fortsätter att öka.

I princip alla partier är överens om att sjukvården behöver mer resurser för att kunna fungera som patienterna kräver och förväntar sig. Det är välkommet att politiken vill ta i frågan på allvar. För det är mycket som snabbt behöver göras. Exempelvis kring bristen på medarbetare och svårigheterna att rekrytera.

En rapport från Arbetsförmedlingen häromveckan visade att några av framtidsjobben är just undersköterska, sjuksköterska och läkare. Men många unga väljer i dag bort de branscherna till förmån för andra sektorer som anses ha bättre arbetsmiljö och bättre villkor.

Rekrytering är därför en fråga som alla chefer inom hälso- och sjukvården brottas med varje dag. Frågan om att täcka upp för kollegor är närvarande på nästan alla arbetsplatser inom sjukvården. Och lösningen blir i många fall att vända sig till bemanningsföretag.

Det kan vara en bra lösning för att lösa arbetstoppar, men fungerar sällan i längden. Det kan dessutom bli dyrt och leda till att patienterna inte får en fast vårdkontakt, vilket kan bidra till brister i kontinuiteten, vilka ofta drabbar äldre som har behov av täta vårdkontakter.

Landstingen och regionerna har valt att sätta ett mål kring inhyrd personal i sjukvården, och de hoppas vara oberoende av inhyrda medarbetare senast vid kommande årsskifte. Men på vårdcentralen som jag är chef för har vi redan lyckats fasa ut inhyrda medarbetare. Det har lett till dramatiska förbättringar.

Antalet listade patienter har ökat med knappt 20 procent från augusti 2015 till och med i dag, och totalt har vi nu strax över 17 000 listade patienter. Antalet medarbetare har också ökat kraftigt och nästan fördubblats på fem år – från strax över 20 till dryga 40 i dag. Samtidigt har personalomsättningen och sjukfrånvaron sjunkit väsentligt.

Förskrivningen av antibiotika och olämpliga läkemedel för äldre har också minskat.

På bara två år har vi alltså lyckats vända vår underbemannade vårdcentral till en tillväxtverksamhet med 15 anställda läkare och 16 anställda sjuksköterskor. Vi genomförde förändringen med hjälp av allmänläkaren Ola Bergstrands artikel Primärvårdens gröna öar samt en stor portion målmedvetenhet, uthållighet och mod.

Men för att sjukvården ska ses som en attraktiv arbetsplats behövs dock mer än satsningar på en enskild vårdcentral utanför Stockholm. Politiker och tjänstemän inom regering, riksdag och landsting, men också privata arbetsgivare, måste på allvar ta bemanning och rekrytering på allvar.

1 Minska ohälsotalen i vården. Statistik från Försäkringskassan visar att vården är den bransch som har flest sjukfall längre än 14 dagar. Bakgrunden är bland annat att det är en både fysiskt och psykosocialt tuff arbetsmiljö med långa beslutsvägar och hårda krav från både arbetsgivare och patienter.

Sjukvårdens medarbetare måste därför i större utsträckning prioriteras. De är arbetsplatsens viktigaste resurs och de måste ha en god och omsorgsfull arbetsmiljö. Alla medarbetare måste också känna att de utvecklas. Vården är en kunskapsbransch där utvecklingen går blixtsnabbt. Att bereda tid för fortbildning är dyrt, men att medarbetarnas kunskaper tappar kvalitet är ännu dyrare.

2 Se över kompetensmixen. Det saknas vårdpersonal i Sverige trots att det enligt Socialstyrelsen utbildas både fler läkare och sjuksköterskor än tidigare. Det som saknas exempelvis tillräckligt med specialistutbildade sjuksköterskor och läkare, exempelvis inom primärvården. Det saknas även undersköterskor och medicinska sekreterare.

Det är därför lättare sagt än gjort att justera kompetensmixen i en vårdverksamhet. För det som behövs är inte alltid fler läkare eller sjuksköterskor. Snarare handlar det om att begränsa uppdraget för gruppen där bristen är störst. Principen är enkel – det behövs människor för att ta hand om patienter.

3 Låt professionen vara med och bestämma. Blicka västerut. Mot Norge. Där finns ett system där läkaren sätter tak för hur många patienter som kan vara listad hos hen. Det är fullt rimligt att det är sjukvårdspersonalen som själva bestämmer och tar ansvar för arbetsbelastningen.

Ett alltför hårt tryck på vårdpersonalen går ut över arbetsmiljön och riskerar att påverka både tillgängligheten och kvaliteten. De som arbetar inom vården måste kunna känna att de gör ett bra jobb och att vården ges till de som behöver den.

4 Öka primärvårdens resurser. Politiker på både nationell och lokal nivå har länge pratat sig varma för att primärvården ska vara basen i den svenska hälso- och sjukvården. Siffror från Sveriges Kommuner och landsting, SKL, visar att kostnaderna för primärvården utgjorde cirka 17 procent av sjukvårdens totala nettokostnader i Sverige 2016. En färsk rapport från Vårdföretagarna visar dessutom att de offentligt drivna vårdcentralerna går med förlust i 19 av 21 landsting och regioner. Det visar tydligt att primärvården är underfinansierad.

Det är svårt att avgöra hur stor andel av den totala sjukvårdsbudgeten som primärvården ska utgöra, men de allra flesta är överens om att dagens nivå är alldeles för låg om primärvården ska avlasta akutsjukvården och samtidigt svara upp mot vårdgarantin, mot nya utrednings- och behandlingsmetoder och erbjuda hög kontinuitet och tillgänglighet.

Det saknas alltså både resurser och medarbetare i sjukvården, men inte kreativa bemanningslösningar. Och svårigheten är kanske inte alltid resursbrist eller svårigheter att rekrytera. Snarare handlar det om brister i arbetsmiljö och att få medarbetare att trivas och stanna kvar i verksamheten. En arbetsmiljö med nära till beslut och tillitsstyrning snarare än toppstyrning driver resultat och får medarbetare att vilja arbeta kvar. Det är så vi skapar tillgänglighet och bygger kontinuitet.

I ett välfärdsland som Sverige har vi inte råd med skygglappar eller att sätta krokben för realistiska arbetsförhållanden. Läget är akut samtidigt som det finns lösningar, och fram till dess att vi tillsammans agerar så är det i slutändan patienter och medarbetare som får lida.

Sara Banegas, distriktsläkare och verksamhetschef för Praktikertjänst Ekerö Vårdcentral "

DN MÅNDAG 19 MARS 2018
DN. DEBATT 180318

”Vi vill återinföra stränga straff för knarkförsäljning”

"Vi tre har varit socialborgarråd i Stockholm och har i många år arbetat med svåra missbruksproblem och socialt utsatta barn och ungdomar. Vår erfarenhet är att lagstiftningen och nuvarande insatser inte räcker. Därför presenterar M i dag sju förslag på reformer som skulle rädda fler liv, skriver Ulf Kristersson (M), Anna König Jerlmyr (M) och Kristina Axén Olin (M).

Sverige har sedan länge bred politisk enighet om en restriktiv narkotikapolitik. Den har i flera delar också varit framgångsrik. Enligt Europeiska centrumet för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk (ECNN) prövar färre svenskar droger jämfört med människor i andra europeiska länder. Färre individer riskerar att hamna i missbruk, utanförskap och kriminalitet.

Men det är ändå uppenbart att nuvarande politik inte räcker. Sverige har näst högst narkotikarelaterad dödlighet i hela Europa. Tillgången till narkotika – inte minst i utsatta områden – har ökat. Nya droger introduceras som är ännu farligare än de gamla. Droghandeln är en vanlig väg in i kriminalitet för unga som rekryteras för att förvara och sälja narkotika. Det handlar om ett hänsynslöst utnyttjande. Genom att låta barn och ungdomar hantera droger och vapen skyddar äldre gängmedlemmar sig själva från att straffas.

Narkotika är en stor inkomstkälla för kriminella grupperingar. Av en lägesbild från Polisen framgår att konkurrerande narkotikamarknader är den vanligaste anledningen till de dödsskjutningar som förra året nådde helt nya nivåer. Även för att bekämpa de gängkriminella skjutningarna måste alltså narkotikahandeln bekämpas. Och de riktigt tunga insatserna måste riktas mot kriminella grupper som organiserar handeln, snarare än mot enskilda missbrukare.

Arbete mot narkotikan kan dock inte stanna vid de rent brottsbekämpande åtgärderna. De som har fastnat i missbruk måste också få bättre stöd för att komma ur sitt missbruk. Alltför många familjer känner till de enorma tragedier som följer i narkotikans spår. Tusentals ungdomar är i riskzonen, med föräldrar som har allvarligt narkotikamissbruk. Överdoser och självmord skördar liv. Bättre vård – och mer samarbete mellan beroendevård och psykiatri – är därför nödvändigt och står inte i motsats till strängare straff mot dem som profiterar på missbruket.

Vi har alla tre varit socialborgarråd i Stockholm och under många år arbetat med svåra missbruksproblem och socialt utsatta barn och ungdomar. Vår erfarenhet är att lagstiftningen och nuvarande insatser inte räcker. Därför presenterar Moderaterna sju konkreta förslag på reformer som skulle rädda fler liv:

1 Specialkompetens hos Polisen. Polisens särskilda insatser – och de specialiserade narkotikapoliserna – måste återinföras, för att bekämpa narkotikarelaterad brottslighet. Annars kan inte det strukturerade och långsiktiga arbetet mot narkotikabrottslighet bedrivas med nödvändig intensitet. Varje polisområde, där narkotikahandeln är ett problem, ska ha särskilda enheter med uppgift att utreda narkotikabrottslighet.

2 Tullen måste stärkas. Den svenska tullens arbete med brottsbekämpningen vid våra gränser ska stärkas. En skarpare

gränskontroll försvårar införsel av narkotika och vapen till Sverige. Vi föreslår därför utökade resurser till Tullverket. Särskilda insatser måste också göras mot post- och kurirflödet.

3 Straffen vid narkotikaförsäljning måste skärpas. Efter ett antal domar från Högsta domstolen har straffen vid narkotikabrott mildrats väsentligt och dagens straffnivåer är för låga. Vi vill se en återgång till de strängare straff vid narkotikaförsäljning som gällde tidigare.

4 ”Familjeklassificera” narkotikapreparat. Genom att göra små förändringar i sammansättningen av narkotiska preparat kan nya substanser skapas, som faller utanför narkotikalagstiftningen. Sverige har nu återigen påmints om denna uppenbara brist i lagstiftningen, när missbruk av läkemedlet Fentanyl och så kallade Fentanylanaloger ökar och har skördat mer än 400 liv de senaste fyra åren. Den utvecklingen måste stoppas.

5 Fler missbrukare ska kunna dömas till kontraktsvård. För den som döms för brott som har sin grund i den dömdes eget missbruk kan straffet ibland bli skyddstillsyn i kombination med kontraktsvård. Den inleds ofta med en tid på låst institution. Den möjligheten används dock sällan för brott med låga straffvärden. Det bör ändras så att fler dömda missbrukare kan få verklig vård. Att återkommande döma missbrukare till bötesstraff leder inte till något annat än att de som förhoppningsvis tar sig ur sitt missbruk kommer ha en skuldbörda som försvårar återanpassningen till ett vanligt liv.

6 Mer aktivt uppsökande arbete. En bättre samverkan mellan socialtjänst och polis – och fler socialarbetare som är ute på fältet och träffar unga – kan identifiera personer som är i riskzonen för att hamna i missbruk. Därför vill vi att socialsekreterare, fältassistenter och andra kommunala tjänstemän som arbetar brottsförebyggande och med trygghetsskapande åtgärder oftare ska finnas tillgängliga efter vanlig kontorstid. Det skapar bättre förutsättningar att fånga upp ungdomar som är på väg in i missbruk. Polisen och socialtjänsten måste också informera om och samarbeta kring de unga som är i riskzon.

7 Fler unga missbrukare behöver få tvångsvård. Även om frivillighet är utgångspunkten när det gäller missbruksvård så finns det situationer då tvångsvård genom LVU eller LVM är den enda möjliga vägen för att påbörja vägen ur ett narkotikamissbruk. Det gäller inte minst unga, men myndiga, personer. I dag kan det vara nästintill omöjligt för förtvivlade anhöriga att förmå den som missbrukar att frivilligt söka vård, men precis lika svårt att få myndigheterna att fatta ett beslut om tvångsvård. Vi vill att möjligheten till tvångsvård ska användas oftare för denna grupp.

Det kräver att socialnämnderna tar initiativ och ansöker om tvångsvård i fler fall. Och eftersom de brottsbekämpande myndigheterna ofta har god lokalkännedom, och vet vilka ungdomar som befinner sig i ett allvarligt missbruk, vill vi att även Åklagarmyndigheten – efter samråd med socialnämnden – ska kunna ansöka om att en ung missbrukare ska tvångsomhändertas för vård.

Sammantaget skulle dessa sju insatser bli viktiga steg för att komma åt den narkotikahandel som finansierar kriminella gäng och orsakar död och lidande. Den restriktiva narkotikapolitiken måste kombineras med förebyggande arbete och effektiv behandling för dem som fallit in i missbruk och också förhindra att fler människor blir beroende. Därför behövs nu ett helhetsgrepp och reformer som är både effektiva och humana.

Ulf Kristersson (M), partiordförande
Anna König Jerlmyr (M), finansborgarrådskandidat
Kristina Axén Olin (M), riksdagskandidat "

DN SÖNDAG 18 MARS 2018

”Vi behöver verkligen inte flyga fem gånger om året för att uppleva avkoppling”

Den växande debatten om flygets klimateffekter ger hopp till Miljöpartiet i opinionskrisen. Språkröret Isabella Lövin vill att människor ska resa långsammare eller kortare. – Vi behöver inte åka så långt varje gång vi vill ha en solsemester, säger hon.

Det är en varm anhängare av tågtrafik som kommer till Dagens Nyheters partiledarsamtal på Centralstationen i Stockholm. Isabella Lövin gläder sig åt att en ganska moralisk debatt om flygets skador på klimatet tagit fart valåret 2018.

– Det är väldigt många som vill sticka huvudet i sanden fullständigt och ignorera att flyget faktiskt är den snabbast ökande sektorn när det gäller utsläpp. Svenskarna har ökat sitt flygande med 77 procent sedan 1990. Här har politiken svikit helt, säger hon.

När regeringen lade fram förslaget om att införa en flygskatt hotade allianspartierna med misstroendevotum.

– Nu finns det en debatt där företrädare för partier säger att man ska flyga mer för att ge flyget mer inkomster, så att man ska utveckla ett så kallat grönt flyg. Det här är mot allt förnuft och all erfarenhet och vad vetenskapen säger.

Kan flyget aldrig bli grönt?

– Flyget behöver ställa om. Vi har tillsatt en utredning som Maria Wetterstrand leder för att öka inblandningen av biobränsle inom flyget. Men med den ökningstakt som vi ser av flygandet, så kommer ett eventuellt inblandande av biodrivmedel i flygbränsle att ätas upp. Därför måste vi bygga höghastighetståg. Därför måste vi satsa på järnvägen. Därför måste vi också ha smartare arbetsmöten, ha digitala möten snarare än att flyga i onödan.

Finns det en målkonflikt mellan den öppenhet som människors rörlighet kan föra med sig och ett resande som är hållbart för miljön?
– Ja, vi vill inte att människor nödvändigtvis ska resa mindre, men att vi ska resa hållbarare. Då kommer också den här dimensionen in i hur vi lever våra liv. Att vi mer och mer går mot snabba weekendresor snarare än att ta de här längre resorna, där man faktiskt kan ta tåget och ta ett fartyg och resa på andra sätt och vara ute längre. Jag tror att det ger ett djupare sätt att uppleva och förstå andra kulturer och möta andra människor, än att ta en weekendresa till London eller New York för att shoppa.

Vad är en onödig flygresa?

– Men det är ju den flygresan som du bestämmer dig för att ta när du googlar på vad tågbiljetten kostar och sedan på vad flygbiljetten kostar. Då visar det sig att flygbiljetten kostar 300 kronor och tågbiljetten kostar 3 000, och då tar du flyget. Hur har vi byggt våra samhällen på det sättet?

Det här att åka till Thailand och lägga oss vid poolen – borde vi sluta med det?
– Vi behöver inte göra det i lika hög utsträckning. Och alla de som gör det kan uppenbarligen tänka till också. För 20 år sedan kanske man reste en gång om året, nu börjar man resa många fler gånger om året.

Finns det en risk att en värld med färre flygresor blir mer inskränkt?

– Vi har ju en unik informationsmöjlighet i dag via nätet och mängder av informationskanaler att få information om vad som händer runtom i världen. Vi behöver inte åka så långt varje gång vi vill ha en

solsemester. Vi behöver verkligen inte flyga fem gånger om året för att uppleva avkoppling.

Miljö och klimat är Miljöpartiets absoluta prioritet i valrörelsen. Men hittills har partiet haft svårt att fånga upp medborgarnas engagemang i de gröna frågorna. Miljöpartiet har parkerat på en nivå nära riksdagsspärren i opinionsmätningarna.

Motgångarna – som till exempel försäljningen av Vattenfalls brunkol – har varit tydliga och omskrivna, medan framgångarna kan framstå som mer abstrakta.

– Vi driver vår politik och är väldigt tydliga med att vi pratar om vad vi har gjort i regeringsställning. Vi har varit med om att reformera EU:s utsläppshandelssystem. Vi har en ny klimatlag, vilket var vårt första stora vallöfte. Och den har vi nu fått hela riksdagen att ställa sig bakom, förutom Sverigedemokraterna. Och där har vi det mest ambitiösa målet i världen, att få ned utsläppen till noll 2045, säger Isabella Lövin.

Samtidigt medger hon att det kan vara svårt att leva upp till miljövännernas förväntningar.
– Miljöpartiet har ju vuxit som ett gräsrotsparti ur fredsrörelsen och ur miljörörelsen. Och väldigt många i partiet har en hög ambition och höga ideal. Därför har man en vana att ständigt kritisera makten. Det är väl den här balansgången som vi har haft lite omställningsproblem med, under tiden vi har suttit i regeringen. Det har varit mycket kritik internt också, att vi inte har lyckats med mer, trots att vi är ett parti på 6,9 procent som sitter i minoritetsregering.

Vad av maktkritiken finns kvar i Miljöpartiet?

– Vi har ju en begränsad mandatperiod där man kan sitta som företrädare, vi har två språkrör. Men vi vill ju ha makt för att förändra. Det är inte tu tal om saken. Annars behöver man inte ha något politiskt parti. Vi kan inte vänta på att sitta i regeringen vid något senare tillfälle när vi har högre opinionssiffror eller vi får bättre valresultat, utan det är ju nu världen står inför sin största miljö- och klimatutmaning.

”Jag tror att vi alla var så måna om att visa att vi platsade i regeringen att vi inte ville visa när vi var oense med Socialdemokraterna”, sade Gustav Fridolin i höstas. Håller du med?

– Naturligtvis är det ett ansvar att sitta i regering. Har man en kompromiss, då måste man stå upp för den. Det är också politikens spelregler. Man kan inte ta i hand och göra upp om en kompromiss och sedan gå ut och säga i medierna att man tycker någonting annat. Men efter så många år i opposition då vi varit en tydlig grön röst där vi aldrig tydligt kompromissat kring miljöfrågor eller andra frågor när vi plötsligt gör det, då uppfattar kanske väljarna att vi har sålt ut oss på ett eller annat sätt.
Vad behöver ni göra annorlunda om ni ska sätta er i en koalitionsregering igen efter valet?

– Vi har redan gått ut med att vi prioriterar miljö och klimat i den här valrörelsen. Det kommer naturligtvis att vara helt centralt vid regeringshandlingar i höst.

Vad är den svåraste konfliktfrågan mellan Miljöpartiet och Socialdemokraterna?

– Vi har ju haft en tuff tid. Vi är en minoritetsregering. Vi hade en stor flyktingkris 2015. Och vi har en väldigt turbulent omvärld över huvud taget. EU vacklar när Storbritannien lämnar. USA:s nya president har också inneburit stora utmaningar för världen.

”Vi ärvde en ohållbar politik”, sa statsminister Stefan Löfven i Vita huset förra veckan. Han syftar ju då på den uppgörelse som alliansen

och Miljöpartiet gjorde när Socialdemokraterna var i opposition. Vad tycker du om den historieskrivningen?

– Jag tycker att det är oerhört viktigt att Sverige står upp för sina humanistiska värderingar och att vi är ett öppet land. Vi är stolta över den migrationspolitik som vi har varit med om att föra, och mindre stolta över vad resten av EU för för politik på det här området.
Men gäller det också stolthet över det ni gjorde 2011 när ni kom överens med alliansen?

– Ja, därför att vi vet att för få en bättre integration så handlar det om att man ska ha mer trygghet när man kommer till ett land.

Isabella Lövin hävdar att det har spelat roll internationellt att just Sverige haft en rödgrön regering – både som motkraft mot nationalistiska strömningar i Europa och som förebild i FN-sammanhang.

– Vi är en global förebild. Därför får vi också ta emot väldigt mycket informationspåverkansoperationer som försöker framställa Sverige som ett land i förfall.

Hur orolig är du för påverkansoperationer?

– Det ska vi alla vara oroliga för. Det är någonting som pågår på riktigt. Där behöver vi vara vaksamma när det gäller falska nyheter, på riktigt falska nyheter, som sprids. Och de som vill sprida dessa skapar en polarisering i vårt samhälle. Få oss att inte vilja tala med varandra över blockgränserna. Få oss att inte vilja kompromissa och bygga ett bättre samhälle. Utan att vi i stället ska ha fientlighet och hat mellan människor.

Finns det något hot mot Miljöpartiet där, som du ser, något konkret?
– Inte som jag känner till. Men jag kan ju se i mina sociala kanaler hur kommentarerna ser ut och att det ser väldigt organiserat ut.

Identitetspolitiken – alltså idén att representation utgår från något slags kulturell identifikation eller sexuell läggning eller religion eller liknande – vad har den betytt för Miljöpartiet?

– Jag är inte förtjust i det begreppet. Och jag tror faktiskt att man kan gå snett när man börjar tänka identitetspolitiken. Man fokuserar på vilka individer som ska vara med i olika sammanhang, snarare än på vart man är på väg och på vad man står för.
När du valdes till språkrör våren 2016 var det tumult runt den dåvarande bostadsministern Mehmet Kaplan, som hade varit på middag med extremnationalister från turkiska Grå vargarna, och runt Yasri Kahn som kandiderade till partistyrelsen och som inte ville skaka hand med kvinnor. Vad har ni dragit för slutsatser av det som hände då?

– Vår slutsats har varit glasklar. Ska man vara hög företrädare för Miljöpartiet, då ska man ta kvinnor i hand, man ska stå upp för våra värderingar.

Vad gör ni annorlunda nu när ni jobbar, till exempel spikar riksdagslistor?

– Vi har kandidatutbildningar. Vi har också haft en process där vi varit ute och pratat om de här frågorna i partiet i hela landet. När det handlar om att dela in människor på grundval av vad man har för kön, vad man har för religion, för etnicitet, vad man har för… Ja, vad det nu än är, så förminskar man människor.

– Våra mänskliga rättigheter ska stå i centrum. Hela planetens hållbarhet är ju det som ska vägleda oss. Här ska man liksom inte kompromissa med det. Då bygger man skillnader mellan människor som kan leda väldigt fel.

Johar Bendjelloul johar.bendjelloul@dn.se Karin Eriksson "

"Så talar Isabella Lövin (MP)

Fem vanligaste begreppen i Isabella Lövins tal.
1. Världen
2. Land
3. Regeringen
4. Människor
5. Framtid

Fem mest utmärkande begreppen i talen.
1. EU
2. Lärare
3. Rättigheter
4. Satsningar
5. Mål

Tre vanligaste Googlesökningarna om Miljöpartiet.
1. Varför vill MP stoppa ”Förbifart Stockholm”?
2. Vad tycker MP om kärnkraft?
3. Varför har MP två språkrör?

Dataanalys av talen: Lovisa Bergström "

DN SÖNDAG 18 MARS 2018

" Ewa Stenberg: Lövin måste bli mindre lojal med Löfven

DN:s politiska kommentator Ewa Stenberg svarar på tre frågor om DN:s intervju med Isabella Lövin (MP).

1 Vilket var ditt starkaste intryck av intervjun?
— Isabella Lövin sade att Sverige är föremål för ”väldigt mycket informationspåverkansoperationer som försöker framställa Sverige som ett land i förfall”. Hon sade att det sprids falska nyheter för att skapa polarisering i svensk politik och hindra kompromisser över blockgränserna.
— Jag har inte hört någon partiledare säga förut att blocköverskridande samarbete skulle vara en måltavla för främmande makter.

2 Hur hög trovärdighet har Miljöpartiet när det gäller att stå fritt från utländsk påverkan?
— Partiets utrikespolitiske talesperson Valter Mutt fick hård kritik för att ha deltagit i ett fredsläger på Åland förra hösten, som enligt Finlands förre Moskvaambassadör var en rysk påverkansoperation. Det visar Miljöpartiets problem med att samtidigt vara ett aktivistparti och ett regeringsparti.

3 Vad blir Isabella Lövins största problem i valrörelsen?
— För att nå väljarna måste Lövin bli mindre lojal med Löfven. Partiet har inte tagit konflikter med regeringspartnern och heller inte fått någon större uppmärksamhet i väljarkåren. Partiet behöver en valfråga som kan fånga väljare som oroar sig för klimatförändringar. Högre skatt på flyg- och bilresor kan vara en sådan. Men den skapar problem för ett framtida samarbete med S.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se "

DN SÖNDAG 18 MARS 2018

"Åtta partiledare har intervjuats inför publik på Stockholms centralstation.

Här är vad partiledarna sade om…… hur de tar del av alternativa medier.

Elände och propaganda.

Det är några av partiledarnas omdömen om alternativa medier – alltså den breda floran av olika sajter med olika invandringskritiska, populistiska eller högerextremistiska budskap.

– Jag vill ha kvalitetssäkrad information. Jag är inte intresserad av allmänt skvaller, säger Ulf Kristersson.

Men det finns undantag.

Ebba Busch Thor (KD) uppsöker alternativa medier ibland, för att förstå vilken information som når fram till människor som har lågt förtroende för traditionella medier.

– Jag läser dem när jag har ett behov av att förstå vad som rör sig där. Till exempel efter terrordådet på Drottninggatan för snart ett år sedan, säger hon.

Jimmie Åkesson (SD) uppger att han läser till exempel Samhällsnytt och Nyheter Idag. Och han tror inte ett dugg på att andra partiledare undviker dem.

– Det är hyckleri på hög nivå. Alternativa medier är ju en viktig faktor i dag i informationsflödet. Om man inte läser dem, då tror jag att man blir en riktigt dålig politiker, säger han.

… hur de hanterar sina mobiltelefoner

Alla partiledare kan vittna om hur mobiltelefonerna påverkar tillvaron och bidrar till stressen. Isabella Lövin (MP) berättar att hon till och med laddat ned en app som mäter mobilanvändandet.

– Det är ett uppvaknande när man ser hur många gånger man tar upp mobilen. Det är många informationskanaler på en gång, säger hon. Frågan är om politiken borde gripa in.

– Jag tror inte politiken kan eller ska reglera allting, säger Jonas Sjöstedt (V).

Annie Lööf (C) talar om att skapa tryggare internet för barn och ungdomar.

– Något som jag som småbarnsförälder oroar mig för är vad barn och ungdomar får till sig genom sin mobil och Ipad, säger hon.

Jan Björklund berättar att Liberalernas partiledning och partistyrelse lägger undan mobilerna på sina möten.

– Först var det: Ska vi verkligen göra detta? Men nu när vi har genomfört det tycker alla att det är jättebra. Det blir mycket bättre diskussioner på mötet, säger han.

Både Moderaterna och Socialdemokraterna lägger mobilerna i så kallade bruslådor av säkerhetsskäl.

… vad de förväntar sig av valrörelsen

Många oroar sig för en smutsig och polariserad valrörelse.
– Det positiva är att jag har mer kontakt med väljarna, i dag än för femton år sedan. Jag svarar och har dialog med dem på Twitter och Instagram. Men baksidan är hatet och hoten, säger Annie Lööf (C).
Men partiledarna lovar att hålla god ton.

Statsminister Stefan Löfven (S) hoppas på den gyllene regeln: Allt vad du vill att människor ska göra för dig, det ska du också göra för dem.
– Ha en hård debatt i sak, men visa respekt för varandra, säger han.
Och där är S-ledaren helt överens med huvudmotståndaren Ulf Kristersson (M).

– Om alla vi som tycker att vi är i politiken av seriösa skäl ser till att vi inte smutsar ned oss eller valrörelsen eller våra motståndare, då blir det ingen smutsig valrörelse, säger han.

Jimmie Åkesson skulle gärna se att partiledarna tog mer kommando över debatten.

– Det hade varit skönt med en riktig debatt någon gång som det var förr när det satt äldre herrar i kostymer som fick tala till punkt, säger han.

DN
dn@dn.se "

DN SÖNDAG 18 MARS 2018

" Ewa Stenberg: Partiledarna förbereder sig för samarbete efter valet

Under ytan på ett politiskt landskap med hård strid och avgångskrav har ett bredare samarbete växt fram. Det kan göra det lättare att regera landet i framtiden. I DN:s partiledarintervjuer kunde man höra partiledarna positionera sig för samarbete efter en svår regeringsbildning i höst, och för att kunna bryta gamla löften.

Vår tids tillgång är förmågan att samarbeta", sade Moderatledaren Ulf Kristersson när han frågades ut av Karin Eriksson och Johar Bendjelloul på Stockholms Central.

"Den säkraste samhällsutvecklingen görs i samförstånd", sade statsminister Stefan Löfven (S).

"Ser man sig om i resten av Europa finns det en helt annan villighet att samarbeta med olika partier. Jag tror att det skulle vara väldigt bra för Sverige", sade Isabella Lövin (MP).

Centerledaren Annie Lööf underströk vikten av att kunna smutsa ned fingrarna och kompromissa efter valet. Jan Björklund (L) talade om att hitta lösningar i mittfältet.

Sverigedemokraternas Jimmie Åkesson valde Natofrågan när han skulle beskriva sin främsta målkonflikt. Synen på säkerhetspolitiken har varit ett viktigt borgerligt argument mot att samarbeta med SD. Nu visade Åkesson en öppning för att byta linje genom att säga att ett

medlemskap i Nato skulle stärka den svenska försvarsförmågan. Skulle SD nästa mandatperiod sträcka sig mot S kan han i stället anföra sitt eget motargument, sin principiella tro på alliansfriheten. Partiledarna vet att de måste kavla upp ärmarna, kompromissa och vara beredda att tänka om efter valdagen om Sverige ska kunna styras också framöver.

Ingen av dem vill befinna sig i denna situation ett halvår före valet. De har arbetat hårt för att svänga väljaropinionen. Den här mandatperioden har varit ett fyrverkeri av kursändringar jämfört med den politik som partierna gick till val på 2014.

Men de har alla misslyckats. Läget är lika besvärligt som på valnatten för tre och ett halvt år sedan.

Ett halvår är en lång tid i politiken, men det krävs dramatiska väljarrörelser för att ett av blocken eller SD ska kunna få egen majoritet på valdagen. Därför förbereder sig partierna på att nästa mandatperiod blir minst lika svår som denna.

Decemberöverenskommelsen var ett försök att stifta nya spelregler för att göra det lättare att regera i minoritet, men den föll och kommer inte åter.

Då återstår två vägval. Det första är att ett av blocken börjar samarbeta med SD. Det andra är att blockpolitiken luckras upp och partierna börjar samarbeta mer över blockgränsen. Genom att överlåta mer makt till riksdagen skulle det bli lättare att släppa fram en minoritetsregering, en idé som bland andra SNS Demokratiråd förfäktat.

Sedan 1990-talets ekonomiska kris har den politiska makten gradvis förskjutits från riksdagen till regeringen. Nu börjar pendeln slå åt andra hållet.

Den här mandatperioden har på ytan kännetecknats av hård strid. Hot om misstroendevotum, en fälld budget, statsråd som fått avgå. Men trots högt tonläge och hårda ord har de borgerliga låtit Stefan Löfven (S) regera vidare.

Under stridens yta finns samverkan. Regeringen och oppositionen har slutit 21 större blocköverskridande uppgörelser. Andelen omröstningar i riksdagen där ledamöter från olika block har röstat på samma sätt har sedan valet 2014 och fram till och med 2016 varit större än 70 procent, ungefär lika stor andel som före bildandet av alliansen.

Oppositionspartierna vill sällan rikta strålkastarljuset på uppgörelserna. När en ny energiöverenskommelse om vattenkraften slöts mellan regeringen, M, C och KD för drygt en vecka sedan var det bara regeringens ministrar som stod på podiet på pressträffen. De tre borgerliga partierna ville inte delta, en splittrad borgerlighet som skakar hand med S och MP gör sig väl inte så bra på bild under ett valår.

Precis före valårets början radade dock riksdagsledamöter för alla åtta partierna upp sig på en scen, från Sverigedemokraterna till Vänsterpartiet. De presenterade en uppgörelse om att bygga ett nytt totalförsvar. Men den överenskommelsen vårdade inte regeringen. Statsminister Stefan Löfven trampade i klaveret och spelade ned den på Folk och Försvars rikskonferens i Sälen.

Hur det blir med fototillfällena nästa mandatperiod är svårbedömt, men det är tydligt att partierna överväger både oppositionsfrågan och regeringsfrågan.

”Jag skulle vilja säga att vi har varit med och tagit ansvar även i opposition”, sade Annie Lööf (C) och underströk att ”till syvende och sist så är det viktigt att vi politiker har ansvar för det valresultat som väljarna ger oss på valdagen, och då ska vi kunna hantera det valresultatet”.

Statsminister Stefan Löfven (S) svarade med: ”En ansvarsfull opposition ska föra sin politik, men naturligtvis vara beredd att göra upp. Därför att landet måste regeras. Det spelar ingen roll om du sitter i regeringsmakt eller opposition.”

Det brukar vara regeringspartierna som vinner mest på blocköverskridande uppgörelser. Men det finns ett värde också för oppositionspartierna att visa sina väljare att man inte bara kritiserar regeringen, utan genomför partiets politik när det finns möjlighet. En opposition som gjort upp kan också, som Annie Lööf antydde i intervjun, kräva gentjänster nästa mandatperiod.

På Centralstationen utmålade både alliansens och regeringens partiledare Sverige som ett land med både problem och möjligheter, bilden var varken svart eller vit. De talade om målkonflikter, och Ulf Kristersson och Stefan Löfven lyfte fram samma konflikt mellan behovet av välfärd och offentliga satsningar och riskerna med att höja skatterna för mycket.

Statsministern vill göra upp med de borgerliga om skatterna nästa mandatperiod, de borgerliga vill göra upp med regeringspartierna om migrationen.

Men det är inte kompromisser som prioriteras i personvalskampanjer och debatter. Det som lockar till sig uppmärksamhet och diskussion är hårda angrepp och konflikter.

Den politiska agendan håller på att förändras. Böneutrop från en moské i Växjö skapade en stor politisk debatt i veckan som väckte oro hos religiösa minoriteter.

Frågan är hur väl partiledarnas öppningar för samarbete, nyanser och målkonflikter överlever i det klimatet.

Ewa Stenberg
ewa.stenberg@dn.se "

DN TISDAG 20 MARS 2018

" Johan Croneman: Vi behöver historielektionen för att Sverige ska bli begripligt

För att förstå skeenden som flyktingkrisen och terrorattentatet i Stockholm krävs insikt i Mellanösternkonflikterna, och Michael Smiths dokumentär är lysande pedagogisk.

Man måste offra något – och uppriktigt sagt skulle jag bli besviken på SVT:s tittare om de inte för någon timme kan tänka sig att släppa ”Bäst i test”, ”I dag om ett år”, ”Gift vid första ögonkastet”, ja SVT:s monomana satsning på att också vara Kanal 5 och TV3 (inte ens TV4!) för en dokumentär om Mellanöstern.

Jag vet, det låter som ett mission impossible, men ge mig 25 rader av ditt liv. Vi behöver den här historielektionen, inte minst för att förstå vad som just nu händer hemma i vårt eget land.

Utrikeskorrespondenten Michael Smith benar ut komplicerade skeenden och händelser i Mellanöstern – och får oss att förstå. Han gör det under tre söndagar, i SVT2, filmen heter ”Dödliga fiender. Iran och Saudiarabien”.

Jag har aldrig fått en bättre historielektion om vad som faktiskt händer från och med den iranska revolutionen 1979, fram till det auktoriserade folkmord som av flera gemensamma krafter iscensätts i Syrien.

Michael Smith tar oss med på en mardrömsresa med så många till synes historiskt svårbegripliga händelser, så mycket ondska, och ofattbart mänskligt lidande – men hittar ändå sambanden tack vare lysande journalistik, glasklara intervjuer (de intervjuade är till 90 procent själva från regionen) och en politisk pedagogik som man längtat efter i 30 år.

Filmarna sätter fokus på den dödliga rivaliteten mellan Iran och Saudiarabien, motsättningarna mellan shia och sunni (alla vet väl skillnaden, och vilket lag som har vilka färger…?!) och dessa båda - länders intrikata sätt att föra långvariga krig via ombud. Här finns inte bara konflikten mellan Israel och palestinier, här finns flera andra dolda maktspel som de gärna ser att vi vare sig begriper eller lägger oss i. Misstron är hundraprocentig, förhandlingsviljan är noll, ändå kan man finna viss optimism i klyschan: Kunskap ger makt.

Det leder oss nämligen också fram till Drottninggatan fredagen den 7 april 2017. Vill vi få en något större bild av dessa skräckens minuter så är Michael Smiths resa genom Mellanösterns helvete en nödvändighet. Jag lovar inte att ni kommer att helt förstå det, men jag är övertygad om att ni kommer att drabbas av samma insikt: Det hör ihop, och vi måste lära oss hur.

USA:s katastrofala politik i området, alltifrån deras skamliga stöd till despoter, diktatorer, i Pakistan, i Iran, i Irak, i Saudiarabien, till en ”hemlig” desperat politik som gödde och födde mujahedin i Afghanistan, de pumpar in vapen för hundratals miljarder i den ena konflikten efter den andra, de byter sida som vi andra byter skjorta – det Michael Smith och hans kollegor framför allt gör glasklart är vilket totalt haveri USA:s Irakpolitik varit, en svängdörrspolitik, understödd av väst givetvis, som orsakat oförlåtligt mycket mänskligt lidande. Och när

det gäller slaktandet i Syrien är den kollektiva undfallenheten, och skulden, också ett politiskt dilemma för hela EU. Och för oss, här hemma. Flyktingkatastrofen 2015 kan inte heller förstås utan den större bilden.

Sverigedemokraterna har fått med sig så gott som alla svenska partier på sin sida, den komplett historielösa sidan. Hur skall svenska politiker försöka förklara komplicerade skeenden när deras näsa inte räcker längre än till en Europamur till skydd mot flyktingar? Ekonomiska eller politiska, vem bryr sig.

Se Michael Smiths dokumentär och ta er sedan en funderare över Jimmie Åkessons och SD:s lösning på problemen: ”Vi skall hjälpa dem på plats”.

Har vi blivit så inåthelvete lättlurade – och obildade? Jag vill bara inte tro det.

Johan Croneman "